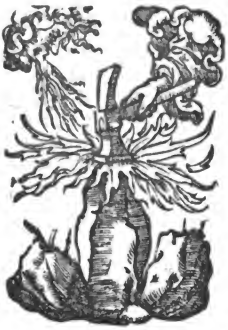

Digitized by Google

HIERONYMI CARDANI,

IN CL. PTOLEMAEI

DE ASTRORVM IVDICIIS, AVT (VT VVLGO APPELLANT) QVADRIPARTITAE Constructionis Lib. IIII. COMMENTARIA, ab AVTORE postremùm castigata, & locupletata.

HIS ACCESSERVNT,

EIVSDEM CARDANI, DE SEPTEM ERRATICARVM STELLARVM qualitatibus atq; uiribus liber posthumus, antè non uisus.

GENITVRARVM item XII. ad hanc scientiam rectè exercendam obseruatu utilium, exempla.

ITEM,

CVNRADI DASYPODII, MATHEMATICI ARGENT. SCHOLIA ET RESOLVTIONES SEV TABVLAE IN LIB. IIII. Apotelesmaticos CL. PTOLEMAEI: Vna cum APHORISMIS eorundem librorum. Denig; breuis explicatio ASTRONOMICI HOROLOGII Argentoratensis, ad ueri & exacti temporis inuestigationem extructi.

BASILEÆ EX OFFICINA HENRICPETRINA.

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO

ET REVERENDISS. ARCHIEPI SCOPO BEATI ANDREAE, S. PONTIFICIS, SANctæq; sedis Apostolicæ Legato, Ecclesiæ Regniq; Scotiæ Præsidi IOANNI HAMVLTHONI, Hieronymus Cardanus Mediolanensis Medicus, S. D. P.

NIHIL tam humanum est, tamq; iucundum, Antistes Maxime, quã ea cognóscere & scire, quæ natura inter arcana sua condidit. Nihil tam præstans ac magnificum, quàm Dei maximum opus intelligere ac contemplari. Quæ duo cùm Astrologia ipsa complectatur, & cœlestis illius machinæ Diuinũ opus maximum, & futurorum arcanam notitiam, merito hæc disciplina ab omnibus sapientibus cæteris præstantior existimata est. Eos uerò qui tantum opus aggressi sunt, ut res mortalibus utilissimas inuenirent, aut augerent, atq; excolerent, antiquitas, Dei Opt. Max. ignara, pro dijs coluit. Qui error, si non omnino spreto uero numine, irrepsisset, hoc ipso erat tolerabilis, quod dum Dei opera suspicimus, dũ illius leges intelligimus, dum secreta percipimus, & eius magnitudinem ex operibus, sapientiam ex ordine, bonitatẽ ex cõcessa nobis sapientia ueneramur. Quis enim qui, si opificem tantæ molis considerare uelit, si æternas leges motuum, si secretarum scientiam nobis traditam, illico eiusdem potentiam non timeat, sapientiam admiretur, bonitatem diligat? Monuerat Philosophus ille Augustum, ut cùm facturus esset aliquid, prius Græcum Alphabetũ reuolueret, moram, scilicet deliberationi interponendam docens, atq; id salubri consilio: Sed salubriori certè si quispiam moneat singulis noctibus semel stellas inspicere, & illarum splendorem, motum, ordinem, magnitudinemq; considerare: Indeq; quis tantus opifex ista condiderit. Simul enim ut hæc diutiùs, & frequentius quispiam secum reputabit, illa occurret, æternitatis memoria, nostræ cõditionis fragilitas, ambitionis ineptia, scelerum acerba recordatio: Inde contemptus tam breuis uitæ, quæ & si centum annis duret, quid porrò ad æternitatis immensam magnitudinem? nónne ut punctum exiguum in circulo? Quid hęc tota felicitas humana? quã si quisquam degustare potuit, tu ille es, nónne uentus, fumus, somnium? Et si

quippiam in ea est, illud totū in diuinorum operū contemplatione & admiratione repositum est. Quæ ambo cum Astrologia complectatur, meritò totam etiam humanam felicitatem illam complecti necesse est. Nec minus in aduersis hos hæc æternitatis contemplatio confirmat, cum breuem transitum huius onerosi æui consideramus, & fati necessitatem impositam, quæ eo est leuior, quo paulatim meditatione assidua mitescit, & quasi fit familiaris. Iam uerò hęc mittamus & ad humanum commodum sermo conuertatur. Quid utilius esse potest, quā scire futura? quid iucundius, quā diuinitatis alicuius hac in parte participem esse? Quid nam Astrologus bonus aliud est, quā consiliorum quæ in cœlo fiunt particeps? Et ut ille dicebat:

Illic astra, polos, cœlum, septemq; Planetas,
Consulit Astrologus, territis; reportat eorum,
Consilium, armans illas firmansq; caduca,
Contra cœlestes iras superumq; furorem.

Sed ut in omni disciplina nobiliore semper uitia maiora contingūt, alia quidem per eos, qui cum eam non norint se scire iactant, alia per eos, qui sciunt, sed malè utuntur, ita in hanc ut nobilissimam etiā pessima uitia, & innumerabilis turba nebulonum se coniecit. Qui ita artem fœdarunt ac conspurcarunt, ut ne quidem uestigium illius supersuerit. Tot Albumasares, Abenragheles, Alchabitios, Abubatres, Zaheles, Messahalacos, Bethenes, Firmicos, Bonatos boni genij, quid iam supereſt, aut reliquū est à tot impostoribus? à tot nugis? Id factum est cum ars hæc esset, ut quilibet perspicere potest, tanto difficilior, quanto diuinior: imperiti illi simularunt, quod assequi non poterant, in compendium uelle redigere. Itaq; cum quæstus causa omnes ad illos recurrerent, miserta humani generis Diuina bonitas Ptolemæum unum nobis pro tot millibus sycophantarum largita est. Qui artem in tenebris iacentem extulit, & in lucem traduxit. Dignus sanè Hercu leis honoribus atq; aliquāto etiam maioribus. Is mira arte, summa diligentia, maximis laboribus, magna fretus felicitate ac uitæ diuturnitate, non solum errantium & inerrantium syderum cursus, magnitudines, aliosq; illorum affectus descripsit, sed & illorum decreta, ac præsagia tanta ingenij subtilitate, ut mortales omnes ab arte ipsa absterruerit, neminem accenderit. Quo factum est ut rursus turba hæc nebulonum surrexerit, ipsa disciplina cum Ptolemæi libro iacuerit squalore, & situ fœdata. Non id fallebat Ptolemęum futurum, sed maluit ueritatem obscurè, quàm mendacia ac fabulas dilucidè, scribere: sperās futurum tandem aliquem, qui sua hæc monumenta posset explicare. Iacuit itaq; liber hic annis mille, quadringentis ita abiectus, ut nisi nomen authoris illum defendisset, maxima cum iactura bonarum litera-

rum

rum perijſſet. Neq; ego ſponte iam tantam prouinciã aggreſſus ſum, qui audacis plus nomen uererer, quàm felicis expoſitoris. Fecit caſus atq; diuina uoluntas, quod neq; ſponte, neq; iudicio ut facerẽ, poſſem perſuaderi. Veneram Lugdunum, Lutetiam acceſſurus ut ualetudini tuæ opem afferrem. Qua ſpe pauculos libros mecum detuleram, ſperans reditum breui in patriam. Iuſſiſti ut in Scotiam uenirem. Id cum cernerem, ſumptum temporis magnum facturum me exiſtimaui. Fortè fortuna dono quiſpiam mihi, dum alium requiro, librum hunc Ptolemæi dederat: Simul ut uidi, ne tantum mihi temporis periret, accingo me ad opus: animum neceſsitas ipſa addiderat. Emo libros, alij dono dant, quos mihi neceſſarios eſſe exiſtimaui. Diuinitus occaſionem oblatam credidi, tum maximè, quod cum haberẽ equos, conduxi nauim, ut Lutetiam Lugduno pertigerim amnem ueherer, ibi inchoatũ eſt opus nullo auxilio, quàm Haly Arabis & ignoti cõmentarijs adiutus: & tamen uel ſic adeò profeci, ut non etiam dicam expoſita (hoc enim infiniti fuiſſet laboris) ſed dum reuiſo ita incomparata explanatione, ut nihil deſiderare poſsit, qui eam diligenter perlegerit. Itaque cum iam clarus Ptolemæus ſtudioſis emergat, cuiuſnam auſpicijs magis quàm tuis, cuius humanitate & liberalitate tanta occaſio mihi data eſt, atq; omnibus eruditis iam fruendi tanti uiri colloquio ædetur? Profectò non niſi numine crediderim factum, ut ſimul ſcripta tanti authoris à ſqualore ac pedore uindicarentur, & tot huius artis ſtudioſorum uotis ſatisfieret. Et egregiarum tuarum uirtutum, quæ quaſi ex orbis angulo per uniuerſum eluceſcũt, teſtimonium ad poſteros perpetuum emigraret. Neq; enim dubito poſtquam eadem me inuentionis felicitas, atq; amplior comitata eſt, qua plurima iam multis non dico ſeculis, ſed annorum millibus, à tot præclaris ingenijs, quę mihi ſanè prætulerim, fruſtra quæſita inueni: Velut Libri Artis Magnæ, Horti numerorum, Ars parua, Libri de Subtilitate, de Rerum Varietate, Muſicæq; alijſq; innumeri teſtantur, his ipſis in cõmentarijs tanto duce fretus, quantus eſt Ptolemæus ullam temporũ iniuriam tuum nomen hic affixũ poſſe auellere, uel extinguere. Decebat ſanè uiri ampliſsimi, pijſsimi, humaniſsimi, atq; ſapientiſsimi memoriam tã raram coli, qualem nunquam pro numinum fide, uel uiderim, uel audierim, uel legerim, atq; ſimul familiæ tuæ, alioquin clariſsimæ, quàm tamen uel ſolus tu illuſtrare tam egregijs uirtutibus atq; operibus poteras. Scoticum nomen antea horrueram, eorum exemplo, qui prius cœperunt odiſſe, quàm cognoſcere. Nunc cum ipſa gens per ſe humaniſsima ſit atq; ſupra exiſtimationem ciuilis, tu tamen tantum illi addis ornamenti, ut longè nomine tuo iam nobilior euadat. Quid ego cõme-

morem erectam Academiam à te B. Andreæ, pacatam ſeditionem, liberatam patriam, defenſam authoritatem gubernatoris fratris tui uiri Illuſtriſsimi optimiq; Hæc ſolum ueſtigia ſunt tantæ uirtutis, non argumenta. Quid in pauperes liberalitatem? ut de alijs taceam. Hoc ſolum dicere uolui, quod ad optimum paſtorem qualis tu es, attinet, ut potius immetiri etiam accipiãt quam meritis quicquam deſit. Ego ſinè omnia in te ſuſpicio, hoc unum pro miraculo admiror, ſcilicet fortitudinem tuam. Cùm te laborantem inter acerbiſsimos illos cruciatus ſeruiſsimi morbi uideo, neq; tritem, neque mortis metu pauidum, quin etiam hilarem & ridẽtem, mecum dico, hic ſolus certè homo eſt. Et ſi qui illi ſunt hac in parte ſimiles, nos umbræ penitus ſumus. Quid prodeſt garrulis Philoſophis tam multa de animorũ immortalitate, de fortitudine prædicare, deinde minimo in periculo paleſcere? Vt manifeſtum ſit illas eſſe meras nugas, te uerè fortem, uerè pium eſſe. Deerat forſan aliquid quo magis uitam contemneres: cum propè beatus ſis, ſi tamen humanæ res quenquam beatum efficere poſſunt, ſummi magiſtratus, familia potẽtiſsima, frater & fratris filius principes, opes immenſæ, fida ſeruitus, ſplendidiſsimus apparatus, amicorum etiam nobiliſsimorum penè numerus infinitus, Regũ ſocietas, magnorum negociorum adminiſtratio, iudicium ſummi Pontificis de te maximũ, atq; hæc omnia exteriora. Intus uerò multarum linguarum peritia, ſacræ paginæ tanta eruditio, ut uix ulli ſecundus forſan dici poſsis, pia mens, ſyncerus animus, prudentia & dexteritas maxima, patientia tamen maior. Vererer (niſi nunquam mentitum eſſe noſcerent me pluri mi, & ſi apud eos qui te norunt maior fama nõ eſſes) hac prædicatione mea, ne qualem plerig; Principem deſiderant, talem fingere ſolent, & me qui uix ipſis ſenſibus credere poſſum, inter illos adnumerarent. Itaq; cùm plura ſint in te Máxime Antiſtes, quàm quę à me poſsint explicari, opus hoc nomini tuo dedicatum, & liberalitate tua & uirtute, & numine quodam, quod omnibus his maius eſt, tibi debitũ, ea fronte qua & ipſius libri fabricatorem excipere ſoles, accipe. Certùm & æternum pignus meæ erga te beneuolentiæ fideiq; obſequij, ut cum ego in patriam rediero, & tu mecum eſſe poſsis, & ego beneficiorum à te acceptorum imaginem retineam. Vale XVI. Calendas Iulij,

M. D. LIII. Mediolani.

HIERO-

Digitized by Google

HIERONYMI CARDANI MEDIOLANENSIS MEDICI, IN PTOLEMAEI LIBRORVM DE IVDICIIS ASTRORUM Commentaria,

PROOEMIVM.

Emper mos ille uiguit, ut qui imperitiſsimus eſſet, bonis omnibus artibus malediceret, & ut quiſque procaci eſſet lingua, ita in bonos cõuitia effunderet, aſſuetus inret rudes, pietatis ſpecie, quaſi uel Chriſtianus, uel uir bonus conſtet uerbis, non fide ac operibus, contentionum ſemina ſpargere. Adeoq; uitium hoc quorundam inualuit, (ueniã dent uerbis qui ſyncerius de ſtudio hoc ſentiunt, eos enim nõ perſtringo) ut relictis omnibus liberalibus diſciplinis ad concertationes ſolũ ſe trãſtulerint: Et Typographorũ quoq; aliqua pars, iam pro bonis authoribus & utilibus libris nugas, & diſputationes inanes imprimant. Quaſi cœleſte regnum non optime in fide facientibus, ſed ſubtilius nouũ aliquod ænigma proponentibus, debeatur. Quamobrẽ cũ olim multi, gloriã ex maledicto, quã eruditione cõparare nõ poterãt, quærentes, ſacræ huic diſciplinæ, inter cæteras ut ſplendidiſſimæ bellũ intẽtaſſent, nouiſſimè quidã procaciori lingua neſcio an ſtultius, an imperitius, impudentius, an inconſtantius, aduerſus illã prophano ore, quo tãta mentiunt, debachati ſunt. Viri quidẽ, ut uno uerbo illos deſcribã, in re nõ benè perſpecta imperitiſſimi, indeq; iudices iniquiſſimi: In cæteris audaciſsimi & petulantiſsimi. Nec plus nouis quã antiquis inſtitutis, aut amicis, quàm inimicis, cõformes aut fidi. Horum quãdoq; puduit & piguit Eraſmũ Roterod. Sed hos errores, non ſecus ac robuſta corpora malã uictus rationẽ, diutius non ſine noxa ferunt. Verùm quãtò ſerius hæc punientur, eò acerbius, ſi quidẽ ut Val. Max. dicebat, tarditatẽ ſupplicij Deus grauitate compenſat. Itaq; niſi hac una reſponſione omnem calumniã huius artis excindere me poſſe uidiſsẽ, nihil reſpondẽdũ duxiſsẽ. Quòd his uelut canibus ad uomitũ reditus ſemper pateat, cũ nõ minus eis ſit otij, quàm mihi negotij. Verùm cũ uideã hãc calumniã etiam in poſterum à me reſcindi atq; extirpari poſſe. Vtile exiſtimaui calumniatoribus his ſimul os impurũ occludere, & multorũ mentes ab erroribus liberare, ac etiã cœleſtẽ & diuinã hãc artẽ clariùs illuſtrare. Itaq; quæ ad ipſius irritã euerſionẽ uaniſsimè obijciunt, omnia tandẽ ad tria capita rediguntur. Quorũ primũ eſt quod ars uera nõ ſit. Secundùm quod à religione damnata ſit. Tertium quod à ciuilibus legibus explodat. Conſtat enim hãc eſſe ſenten-

tiam omniũ, neq; plura posse obiici neq; excogitari. Ergo ut ad primũ deueniã, exemplis omnibus & historijs, quarũ infinitus numerus esset pro nobis, omissis, & quod eadẽ ratio sit totius, & partis (in quo illorũ etiam stultitiã & inconstantiã non satis demirari queo, qui dum reprobare nituntur manifestissimè approbãt) unica ratione satisfaciendũ puto, atq; demonstrandũ hac arte nullam prorsus esse ueriorẽ, utpote quæ diuina prouidentia cõstet. Quid est quod filius ex duobus parentibus honestissimis natus, & probè educatus nequissimus sæpiùs euadat, ut quotidie cõtingere uidemus? Non enim ex parẽtibus hoc contrahunt, neq; à Deo quicquã mali procedere potest. Si igitur neq; ex Deo, neq; ex parentibus habent, aut fortuito istud cõtinget, aut omnino quod solũ reliquũ est, ex astris? Dicant igit non ex astris hæc fieri, sed fortuito: O egregiam sapientiã ac pietatẽ, qui cũ uideant maximã Dei gloriã in hoc elucescere, quod cuncta tã superiora, quàm inferiora maximo ordine gubernẽtur, malunt ob suã ignorantiã minuere diuinã prouidentiã, & ad fortunam cuncta referre, quàm aduersus sua dogmata quicquam fateri. Iam nũc nihil superest, nisi ut Gentiliũ more fortunæ delubrũ erigant. En dicas si duos patresfamiliâs uideas in alterius domo omnia rectè constituta, in alterius solũ aulã benè ordinatã, reliqua humiliora plena furoris, contentionis, ubi plurima deficiant, quẽ ex his omnino sapientiorẽ patrẽ familiâs existimabis? Porrò argumenta quæ aduersus Astrologos adducunt, non argumenta sunt, sed dubitationes potiùs, quas in primo huius exponemus, in secũdo uerò dissoluemus. Sunt aũt longè plures, quàm rudes isti blatterones potuerint inuenire. Ergo cũ uera sit hæc disciplina, & utilẽ esse necesse est, & à lege concessã. Non enim potest ueritas ueritatẽ odisse. Sed cũ antiquo tẽpore hęc disciplina mille superstitionibus esset refecta, atq; ea præposterè uteremur, quasi sortilega meritò à Prophetis excludebat. Nunc nos eam philosophiæ naturalis partẽ coniecturalem esse affirmamus, non superstitionẽ, non uaticiniũ, non magiã, non uanitatẽ, non augurĩũ, uel auspiciũ, aut quid simile. Cur igitur liceat Medico ex Medicina diuinare, Nautæ ex Luna & syderibus, Agricolę ex seminibus, Metallo zetitis de montiũ natura, naturali Philosopho ex astrorũ subtili indagatione coniectari nõ licebit? Quis est, qui dicat electiones, uel interrogationes esse cõcessas? aut quis fidem adhibebit talibus? aut quis fatebit hominẽ cogi ut interficiat alium. Illud tamen necesse est, ut hic hoc tempore pronior sit ad iram, alius alio tẽpore ad adulterium, alius ad furtũ, an uerò quisquã perficere uelit, in arbitrio cuiusq; positũ est, quod tamen nec homines hi ambitiosi, ac iracũdi penitusq; scriptis, & moribus sibi ipsis dissimiles, admittere uolũt. Quid igitur

igitur an negant animas ab humoribus affici, & litē contra ſenſus cōtra Medicos etiā intendunt? an uerō concedūt hos quidem à bile flaua fieri iracūdos, illos à melancholia perfidos, alios à pituita ignauos? Sed impiū putant & uerentur fateri Martem augere flauam bilem, Saturnum melancholiam, Lunam pituitam. An refert poſtquam phanatici cōceſſeritis mores ab humoribus immutari, dicere quod bilis fiat, uel à Marte, uel à pipere, uel ab aēre calido? niſi & impuro ore illo uelitis Deum in hæc fœda uocare & illum etiam authorem humorum facere, refragrante ſenſu, cùm uideamus ex piperis multo uſu æſtatis tēpore, Marte domināte, bilem maximè multiplicari. Ergo quid iā prophetæ uoluerint, ſatis intelligitis. Quorum tamen præceptis quātum ad mores, & cæremonias per nouam legem abrogatum eſt, ſi non uultis & nos à ſuibus abſtinere & ſuffocatis. Multa enim illo tempore, ut Chriſtus teſtatur, conceſſa ſunt ob cordis illorum duritiem, multa uetita ob peccandi licentiam, quæ omnia, orta uera luce, extincta ſunt. Si hoc modo peccatum erat in lege ueteri aduerſus primū præceptū, erat ne homines ſtellas pro Deo uiuente adorarent. At nunc ô ſtulti, quis ſtellas uelit adorare Chriſto relicto? Venio ad Iuriſconſultos, qui primū ab illa Romana ſeueritate originem duxerūt, qua Philoſophi, qua Medici, qua Rhetores, qua Mathematici, & ut uno uerbo dicā, omnia liberalia ſtudia à Romana ciuitate arcebantur. An decet ob id etiam nunc odiſſe Medicos & Philoſophos, quòd illi oderint? At dices, lex illa de Medicis, Philoſophis ac Rhetoribus abolita eſt. Aſtrologorū manet. Sed non eſt hæc lex de Aſtrologis, uerum Mathematicis. Mathematici dicebantur illi qui, ut noſtro tempore, per puncta & numeros notaſq; diuinabant, quod genus diuinandi, ut inſulſum penitus eſt, ita impiū, & abominandum, legibusq; coērcendum. Omne enim quod eſt extra publicam utilitatem & nullius uſus, explodi debet atq; puniri. Vis enim intelligere improbe adulator quiſquis es, quod quę damnata fuit, uera hæc Aſtrologia non erat? Præter id quod aliud eſt dicere Mathematicam, aliud Aſtrologiam, & quod nemini unquam prohibitū fuit per aſtra, Solem, Lunam, ortus & occaſus ſyderum diuinare, ut apud Plinium conſtat, quòd ante Ptolemęum, qui tempore Antonini Pij floruit, motus Aſtrorum inuenti non erāt: Lex uerò ipſa ſancita longè prius antequam fuiſſet Antoninus ſub Tyberio & aliis, manifeſtum eſt, uel non fuiſſe Aſtrologiam damnatam, uel ſi omnino fuit, quod nondum inuenta eſſet, ſtolidum nunc eſt, ea perfecta, amplius in apertiſsimis cæcutire, ſtolidius uerò longè, pertinaciter ineptire.

HIERONYMI CARDANI MEDIOLANENSIS MEDICI IN COMMENTARIA ASTRONOMICA, ad pium Lectorem, Præfatio.

Is nugatoribus, qui artem ipſam uanitatis aut impietatis perperam accuſant, abundè ſatisfactum in præcedenti procœmio fore exiſtimo. Cæterùm cũ unuſquiſq; ut peſſimus eſt, ita ad conuitia ingerenda promptiſſimus ſit, ſperans futurum ut tantò melior ipſe exiſtimetur, quo ipſe malos odiſſe magis uideatur, ratus futurum, ut quas in artem regere contumelias non poſſint, tentaturos ut in artificem effundant, tam bonam cauſam noſtrã eſſe exiſtimaui, ut etiam defenſurus me ante accuſationem abſolui non ſolum, ſed etiam laudatum poſſe, ſperem. Facilè enim eſt uidere, quæ optima in malum ſenſum peruertere poſſint, atq; quæcunq; inuerterint mihi uitio daturos. Primum quidem quaſi impiiſſimum dicent natiuitatem Domini hic adieciſſe, cui accuſationi & ſi ubi illam adieci ſatisfecerim, impium non eſſe oſtendens, hic docere uolumus id maximo conſilio, & non minori pietate factum eſſe. Secundum, quod cum gratia ſit atq; fides donum merum Dei, utranq; ego in aſtra nequiſſimè referam. Vtar enim uerbis, quibus ſi non uterer ipſi uterentur, aſſueti potius acerbitate uerborum apud populum accuſare, quàm teſtimoniorum fide, uel argumentorum efficacia, aut ſententiarum grauitate, quibus cùm bonus quiſq; & malos oppugnare ſolet, & pios homines tueri. Tertium, quod legem noſtram, quæ pro peccatis minuitur, & affligitur à Deo, aſtris ego ſubijci affirmem: ut non ſam iuxta pietatis cultum neglectum, à Deo calamitates expectare debeant, ſed potius illud à conſtitutione ſyderum. Itaq; cum legerim quandoq; apud Ignatium, non retuliſſe quomodo infideles ad Chriſti fidem reuocarentur: Seruatoremq; noſtrum audiam reprehendentem diſcipulos, qui moleſtè ferrent, quod non addicti illi in eius nomine dæmonia eiȝerent, dicentem, qui non eſt contra nos, pro nobis eſt: ẽre exiſtimaui fore, ut qui Mahumetem adorant, intelligant noſtros mores noſtraq; inſtituta eſſe pietatis, ſanctitatis & iuſtitiæ: ſua uerò uiolenta, & crudelia, & ab omni pietate aliena. Noſtrã quoq; legem, ut prophetarum teſtimonijs multò antea prænuntiatam, ita æterna aſtrorum lege ordinatam atq; præfixã, ut quemadmodum elementa & arbores, tum belluæ atq; dæmones illi paruerunt, ita etiã aſtra. Nihil in illa genitura non mirificum, non caſtum, pium, ſanctum, illuſtre: cuius ſimilem ſi Mahumetani haberent pro Mahumete ſuo, non tam diu diſtuliſſent in medium afferre. Itaq; ſi cum diuinitate Chriſti fulgentiſſima ſyderum conſtitutio adijciatur, doceanturq; qui cauſis naturalibus oculos intendunt, hanc eſſe ſolam legem, quæ à Deo etiam per aſtrorum cõſtitutionem nobis præfixa ſit, quid porrò habent in quo nos damnent? Nónne eccleſia Magos inter ſanctos numerat, qui moniti uiſu ſtellæ, Dominum noſtrum & inuiſerunt, & adorarunt? Nec enim refert quomodo quiſq; aut pius, aut Chriſtianus euadat. Nónne Dionyſius & Iuſtinus à philoſophia ad Dominum ſunt reuocati, nec tamen philoſophiã deſeruerunt: niſi quatenus noſtræ legi repugnaret, uelut etiam in libris de Hierarchia Dionyſius. in admonitorio gentium Iuſtinus oſtendit. Sed agedum nónne Chriſtus ſeiunauit diebus XL. quorſum hoc ſi naturalibus actionibus ac teſti-

monijs

monſtris nihil indigebat. An non ueteres maximam illam hæreſim exiſtimarunt eorum, qui quanquam Chriſtum potius extollerent, quam deprimerẽt, dicentes, & purum fuiſſe Deum, & à contumelia, & morte immunem, tamen negantes hominem fuiſſe illum, à naturalibus uinculis omnino abſoluebant? Simul etiam diſcent (quod falſò ſperant nec Chriſti uerbis credere uolunt Mahumetani) ex aſtris etiam nullum finem legi noſtræ præfiniri, quo fiet & ut tepidiores in poſterũ ad illam oppugnandam euadant, & meliorem ſua eſſe animaduertant, quæ & ante ſuã inceperit, & longè poſt ſit permanſura. Atq; hæc de Chriſti genitura. Quod uerò ad gratiam attinet & fidem ſi illas à Deo manare quiſq; abſq; auxilio naturali intelligit, quid eſt ut uelint nos de his inſimulare? At citra fidem quod quiſq; ab aſtris ſit bonus aut malus, nõ ſecus habet, quàm quod ab humoribus, ab educatione, à conſuetudine, à ruditate, talis ſit. Si igitur iſta non aduerſantur pietati, cur illa? Demum quod eccleſia, id eſt, credentium cœtus affligatur ſubijciq; aſtris uideatur, nihil eſt impium, ſed piiſſimum: Nam ſi per eccleſiam corpora & fortunas credentium intelligamus? uerum eſt illa ſubijci aſtris. Si enim peſtis inuadat an magis Chriſtiani immunes ſunt Iudæis, aut Mahumetanis? Si inundatio, an domus Mahumetanorum obruuntur, Chriſtianorum non? Si igitur iam hæc naturalia indifferẽtia ſunt apud omnes, quid refert hãc cauſam ſubijci, ſeu non ſubijci alteri, cum ambæ ſint naturales? At dicunt peſtem immittit Deus & inundationem propter peccata non ex aſtris. Primum iſta ad legem Iudæorum ſpectant non noſtram, ubi credentibus & pijs non maius erat propoſitum præmium, quã uitæ prolixitas, filij agrorum uberes fructus: at nobis quibus eſt diuina promiſſio poſt mortem, quid refert, an pluat, an ningat, cùm non ſint cõdignæ huius ſeculi paſſiones ut uitam æternam promereatur, ut Paulus inquit. Deinde ô ſtulte ſi etiam Deus ipſe iſta immittat ob peccata, an putas Deo defuiſſe ſapientiã, ut non potuerit ab æterno cauſas cœleſtes effectibus coaptare, & uitæ hominum ac pietati congruis temporibus? Metirisq; æternam Dei ſapientiam tua ſtulta cogitatione? Denicq; quid refert hoc, cum Deus qui aſtra condidit poſſit illorum uim etiam coërcere, qui trium puerorum flammas in fornace cohibuit? Quis unquam Aſtrologus adeò amens fuit, aut ubi ſcriptum ab aliquo illorum etiam Ethnico inueniſti, Deum non poſſe cœlo imperare, aut illum à proprio curſu reuocare? quantò magis etiam ab inferiorum adminiſtratione, quam palàm Ptolemæus ipſe uir exactæ, quantum homini conceſſum eſt ſapientiæ, fatetur ſolius materiæ inobedientia & inſtabilitati fruſtrari? Hoc uerò pium eſt atq; in rem noſtram facit, ut id in quo maximè gloriantur Mahumetani, ſcilicet, quod in prælijs uictores ſint plerunq; contra nos, quo argumento Deum fauere plus rebus ſuis iactant, & Mahumetem plus poſſe quàm Chriſtum, intelligant hæc aſtrorum eſſe iudicia ut rerum naturalium, non miraculum, aut cauſam apud Deum meliorem. Quibus ſi addideris Deum ob peccata noſtra cœlum ſic ordinaſſe, ut ſtatis temporibus illis ob id faueret, nihil abſurdum, aut impium forſan dixeris.

EIVS,

Præfatio ad Lectorem.

EIVSDEM VTILISSI ma admonitio.

Vanquam nemo ſoleat ei arti, quam profiteri uult aduerſari ingenui tamen eſt uiri, maiorem habere ueritatis commodiq; communis mortalitū, q̄ ambitionis atq; abſurdæ cōſuetudinis rationē. Nā & Cicero de Rhetorica agens ſapienter diſputat, an ea ars plus cō modi ciuitatibus attulerit: mihi ſanè uidetur ſcientiam artium parum exactā plus afferre damni, quàm utilitatis. Tum uerò maximē in difficilioribus, ac nobilioribus diſciplinis euidenter id accidit, quales ſunt Medicina, & Aſtrologia, præterid quod uana ſpe pleni deſerunt naturalia, & præſentia auxilia, omittunt etiam conſulere illos, qui in eadem re peritiores fuerint, deſerunt occaſiones, audent ſupra uires, atq; ſegnes in negocijs efficiuntur: adeò oportet hæc noſcere, ut etiam ſciamus in quibus facilè decipimur, ut uix unquam ſcopum attingamus. Et niſi tempus certò ſcire liceat, dico annum, menſem, diem, ad horam uſq; : exemplo Aſcletarionis, ſi fabula non eſt, Franciſci Mariæ Ferrarienſis quod certum eſt fabuloſum non eſſe, irritum præſagium eſſe exiſtimemus. Hoc autem in omnibus fortuitis requirimus, opibus aduenticijs, morbo nouo, uulnere, caſu, ictu ferę, uel ſerpētis læſione, cōiugio, filio, potentia, honore, morte, exilio, atq; huiuſmodi. In quinq; autē cauſis, præſertim neq; facilè aberramus, neq; prorſus indigemus temporis notitia: cùm nullum tempus præfinitum ſit ei rei, quæ nobis connaſcitur, huiuſmodi ſunt forma corporis, robur, aut morboſus habitus, ingenium, ſeu memoria, & mores. Vltimum eſt natura quædam prona ad calamitates, & infortunia, quæ tota in uita euenīunt: In his ſiquidem ex primo intuitu geneſis, maximè natura & fortuna parentum cognita, licebit pleraq; diuinare, quæ ſunt illi propria ac peculiaria, & magis euidentia: ut contra in cæteris, nec magno ſtudio liceat quicquam rectè dijudicare. Quod ſi omninò pergas contra ire, & uates ridiculus euadet, & qui cùm conſulit ſemper erit calamitoſus, referrq; id præmium præpoſteri ſtudij diſciplinæ huius.

SERIES

Digitized by Google

SERIES SIVE ELENCHVS TRACTA-
TVVM ET CAPITVM, QVAE IN HOC OPERE ordine explicantur.

ORDO LIBRI DE SEPTEM Erraticis Stellis.

1 De Saturno fol. 1
2 De Ioue fol. 20
3 De Marte 30
4 De Sole 43
5 De Venere 53
6 De Mercurio 61
7 De Luna 80
8 De Cometis 87
9 De Fixarum ſtellarum qualitate 88
10 Schemata aliquot cœleſtia 91
11 De partibus, numero, ſexu, naturali forma & nutritione 91
12 De Fratibus 92
13 De ſtacio uitæ 92
14 De corporis forma & eius utilis ibid.
15 De animi qualitatibus ibid.
16 De Opibus & quodam ſingulari ibid.
17 De honore & ſtatu ibid.
18 De munere ibid.
19 De coniugio ibid.
20 De Filijs ibid.
21 De amicis & inimicis ibid.
22 De peregrinationibus ibid.
23 De morte 94
24 De temporũ diuiſione. ibid.

SERIES SEV SVMMAE CAPITVM librorum Apoteleſmaticorum.

LIBRI I.

PRoœmium expoſitoris fol. 97
1. Cap. Proœmiũ authoris Ptol. 99
2. Cap. Quòd ſit aliqua prædictionum Aſtronomicarum ſcientia, & quò uſq; progredi poſſit 104
3. Cap. Quòd ſit utilis doctrina de effectibus cœleſtibus 220
4 De uiribus ſtellarum errantium 134
5 De ſtellis Maſculinis & fœmininis 146
6 De diurnis & nocturnis 148
7 Quid ualeant configurationes erga Solem fol. 151
8 De uiribus ſtellarum inerrantium 154
9 De anni temporibus & quatuor angulorum natura 160
10 De ſignis tropicis, æquinoctialibus & bicorporeis 166
11 De ſignis maſculinis & fœmininis 168
12 De configurationibus duodecim locorũ 171
13 De imperantibus & obedientibus 178
14 De intuentibus & eiuſdem potentiæ ſignis fol. ibid.
15 De inconiunctis 180
16 De domibus 182
17 De Triangulis 185
18 De Altitudinibus 188
19 De Finibus 190
20 De ſua cuiuſq; ſtellæ perſona & carpentis, ac ſolijs. 199
21 De Applicationibus & de fluxibus 201

LIBRI II. CAPITA.

1. Cap. Proœmium Authoris Ptolem. 209
2. Cap. De proprietate uniuerſali gentium 219
3 De Familiaritate locorum & triangulorum, & ſtellarum 223
4 De Particularium prædictionum ratione 241
5 De Regionibus quarum ſint ſignificationes fol. 244
6 De Tempore euentuum 246
7 De Genere euentuum 249
8 De modis futurorum 257
9 De coloribus in deliquijs & crinitis ac huiuſmodi alijs 265
10 De Nouilunio 285
11 De Particulari natura ſignorum in tempeſtatibus 290
12 De Particulari tempeſtatum conſideratione fol. 294
13 De Meteororum obſeruatione, id eſt, facie cœli. 313

LIBRI III. CAPITA & Summe.

PRæfatio Cardani, ad D. Iohannem Hamultho-nem, Sancti Andreæ Archiepiſcopum, legatum. fol. 318
1. Cap. Proœmium ſiue de conceptu & edito fœtu. 320
2 De parte Horoſcopi 325
3 Diuiſio præcipiendorum, ſiue diſtributio Dœrmæ de Natiuitatibus 332
4 De Parentibus 335

5 De Fra-

5 De Patribus & Sororibus 344
6 De Partu masculino & fœmineo 346
7 De Partu geminorum 347
8 De Monstris 349
9 De his qui non nutriuntur 352
10 De Vitæ spacio 356
11 De locis aphæticis 357
12 De parte siue Sorte Fortunæ 358
13 Quos eligere conueniat vitæ gubernatores fol. 360
14 Quænam sint vitæ moderandæ rationes folio 360
15 De forma & temperatura corporis 382
16 De Vitijs & morbis corporis 387
17 De Qualitatibus animi 396
18 De Vitijs & morbis animi. 414

LIBRI IIII. CAPITA.

1. Cap. Proœmium siue de Eventuum significationibus 421
2. Cap. De nati fortunis 423
3 De fortuna honoris & dignitatibus 431
4 De Actionibus seu opificio nati 440
5 De Coniugio 451
6 De Filijs siue liberis 461
7 De Amicis & inimicis 470
8 De Seruis 475
9 De Peregrinatione 476
10 De Morte 481
Leonhardi Cassanati schema cœleste 487
Laurentij Louantensis schema cœleste 489
11 De temporum diuisione. 495

Finis librorum Apotelesmat.

SERIES TRACTATVS de Genituris uirorum aliquot illustrium.

Eoardi sexti regis Angliæ genitura 1. folio 603
B. Andreæ Scoti, Ioannis Amulthonis Archiepiscopi genitura 2. fol. 613
Claudij Lancelli illustrissimi principis Badolsitiæ, genitura 3. 616
Friderici Saxoniæ Principis schema cœleste folio 618
Ioannis Cheki, à Secretis Anglorum regis, genitura 4. 619
Emari Ranconeti illustr. præsidio Senatus Ranconeti, genitura 5. 622
Ioannis Iacobi Medicis Principis, genitura 6. folio 623
Francisci Sfondrati Cardinalis, genitura 7. 626
Ripaldi Dionysij schema cœleste 628
Hieronymi Cardani Medici & expositoris huius operis, genitura 8. 629
Pacij Cardani patris Hieronymi, genitura 633
Claræ Micheriæ matris Hieronymi Cardani schema 635
Ioannis Baptistæ Cardani, Hieronymi Cardani F. genitura 653
Facioli Cardani, Hieronymi Medici nepotis schema cœleste 657
Aldi Vrbani F. Hieronymi Cardani genesis 661
Gulielmi Cassani Besuntini Medici, genitura 9. folio 680
Pauli III. Pontificis Maximi, genitura 10. folio 685
Petri Aloysij Farnesij Principis, genitura 11. folio 694
Augustini Landi Principis schema cœleste 695
Ioannis Angosciolæ Principis genesis ibid.
Alexandri Farnesij Cardinalis genitura 698
Desc. Erasmi Roterodami Batavi genitura 12. folio 699

ORDO LIBELLI DE Interrogationibus.

Proœmium f. 701
Rex quantum superuicturus sit? quæsitum 1. fol. 702
Regis administratio qualis erit? quæs. 2. ibid.
Reges an sint amici? quæs. 3. 703
Regum bellantium inuicem quis erit superior? quæs. 4. ibid.
Bellum an erit in patria? quæs. 5. 704
In Monomarchia & lite, quis victor erit? quæs. 6. ibid.
Tempora qualia erunt? quæs. 7. 705
Annonæ pretium quale erit? quæsit. 8. ibid.
Pestis an in Patria erit? quæs. 9. ibid.
Eclipsis Lunaris schema, quam grauissima pestis est subsecuta. 706
De naui an infortunium patietur? quæs. 10. 706
Iter an erit tutum & utile? quæsit. 11. 707
Æger an sanabitur? quæsit. 12. ibid.
Furtum quis fecerit an inueniatur? quæsitum 13. folio 708
Electiones an prosint? quæsit. 14. ibid.
Gratiam Principis an quis obtineat? quæsitum 15. fol. ibid.

De Cogita-

De Cogitatione, ſerno, opificio? quæſtum 16. fol. 709
Coniuges an ſe diligant? quæſ. 17. ibid.
Henrici Gallorum regis, ſchema cœleſte 710
Catharinæ Mediceæ regina, ſchema cœleſte. folio 711
Coniugum quis prius moriatur? quæſit. 18 ibid.
Prægnans cuius ſexus fœtum gerat? quæſ. 19. fol. 712
Filius an ſit patris eius cuius creditur? & an fama ſparſa ſit uera? quæſ. 20. ibid.
De Electionibus, & in quibus proficiant, et quæ generaliter ſeruanda? 713
De Electione in ſatione, plantatione, & inſitione ibid.
De Lignorum ſectione. 714
De Nauigatione. ibid.
De Medicamentis exhibendis ibid.
De Medicatione per ferrum uel ignem. ibid.
De Ludo. ibid.
De Modo ſeruando in prædicendo. ibid.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

HIERONYMI CARDANI MEDIOLANENSIS CIVIS, QVE BONONIENSIS, MEDICI ET PHILOSOPHI ac Profeſſoris, De ſeptem Erraticis Stellis Liber.

DE SATVRNO.

SATVRNVS altiſſima Errantiũ ſtellarum eſt, proximaq; ſtellato orbi, inditio eſt quod tardiſſimè omnium mouetur, & quod eum proximus fuerit alteri Erraticæ oculus deprehendit ipſum eſſe illa altiorem. Minor eſt aſpectu quauis alia præter Mercurium: unde, cùm ſit ſuperior aliis ut dixi, à quauis obumbrari poteſt etiã præterquam à Mercurio. Poteſt etiam intercipi alio modo, non admiſsis radijs ſolaribus ſeu per lunam, ſeu Martem, nam Venus, Mercurius & Luna id efficere non poſſunt cùm ſint parui & nimis ab eo diſtantes, ut umbra illorum ad eum non pertingat. Eſt autem coloris plumbei & obtuſioris luminis quouis alio Planeta. Id contingit partim natura propria, partim ob raritatem ſubſtantiæ eius. Maximus enim eſt omnium erraticarum exceptis Sole ac Ioue, ut cuius corpus globum terræ & aquæ contineat (ut ferunt) nonageſies ſexieſq;. Dimetiens autem illius ad dimetientem globi terræ & aquæ quadruplus cum ſeptunce, ut ſcilicet quinquagintaquinq; ad duodecim. Alij dicunt dimetientis ad dimetientem eſſe tantum quadruplum cum dimidio, corporis uerò ut XCI. ad unum. Circuitus eius fit in annis XXIX. diebus CLVII. horis XXII. Minutias non apponimus, cùm quod ad finem noſtrum nihil referant, cùm quia uix ſciri poſſunt. Reſoluit pariter in parua Sphæra in anno uno & diebus XII. ſpatium ob id retrocеſſus quamuis ad unguem definire non liceat eſt prope dies CXL. Cùm enim circa abſidẽ retrocedit ſunt dies fermè CXLV cùm circa oppoſitum CXXXIII. Eſt autem abſis illius in Sagittarij partibus XIII. minutis XXXIX. Dico autem quod Sol & Saturnus propè abſides ſuos ſint: hoc enim facit ad longum retroceſſum, Solis quidem quia Saturnus mouetur tardè in Sphærula ſua. Saturni uerò quam in eccentrico, contra in perigeo. ſi ſit uterq; Planeta ſui eccentrici celeriter retroceſſus abſoluetur. Latitudo eius meridiana maxima eſt partium III. minutiarum II. cùm fuerit Borealis. Auſtralis autem partiũ III. minutiarum V. Omnes enim erraticæ præter luminaria & Venerẽ magis inclinantur, in latitudinibus ad Meridiem, quàm ad Septentrionem, Venus & Luna æqualiter. Sol autem ne utrobiq; Ecliptica diſcedit, locus quo ſecat Ecliptica ad nos ueniens noſtra ætate eſt pars IX. Leonis: quo tranſit ad meridiem circa Capricorni finem. Venter Borealis circa finem Libræ, uenter Auſtralis, circa Tauri initium. Tranſitus à meridie in ſeptentrionem. & à ſeptentrione in meridiem fit à tredecim annis ad quindecim: ideoq; ſuperiores uidentur, ſicut & Luna motum latitudinis habere fermè ſimilem & a quali motui quem cum longitudine habent. Videntur etiam capita eorundem uelut, & in Luna motu contra ordinem ſignorum ferri, quo fit ut celerius redeant, quàm ſit tempus circuitus. Domus illius Capricornus & Aquarius oppoſitæ domibus luminarium. Altitudo ſignum totum Libræ, ſed præcipuè pars eius XXI.

Trigonus Geminorum Libræ & Aquarij, quod in eo ſint, domus eius & altitudo opponaturq; trigono Solis, quo circa & carpentum eius eſt in Aquario toto. Ibi enim domus & trigonus, & natura illius humida, fines autem ut in tabula ſcribuntur. Fertur gaudere in duodecimo loco, ſcilicet ut interpræter quod ibi ſit ſupra terram, & ab angulis procul, nec ſublimis, nec in malefica domo qualis eſt octaua. Horum igitur omnium cauſa ut ſub oculis repræſententur, melius & etiam ſi error in littera accideret, ut melius poſsit corrigi eamq; in tabula ſic expoſui.

SATVRNVS ♄.

Circuitus magnus, An. 29. D. 157. H. 22.
Circuitus paruus, An. 1. D. 13.
Retrocesſus tempus, D. 140.
Latitudo Max. Merid. eſt 3. M. 5. Bor. Gr. 3. Min. 2.
Caput ☊ 6. 11. Cauda, ☋ à Gr. 20. ad 30.
Venter Bor. ♎ finis. Auſt. ♈ initium.
Tranſitus latitud. ab annis 13. ad 15.
Domus ♑ & ♒ Altitud. ♎ 21. Gr. & tota.
Trigonus ♊, ♎, ♒, Carpen. totus ♒. Et primi ſex Gr. ♎. fines.

Sig.	Gr.	Sig.	Gr.	Sig.	Gr.	Sig.	Gr.
♈	à 26. ad 30.	♉	à 23. ad 27.	♊	à 25. ad 30.	♋	à 27. ad 30.
♌	à 12. ad 18.	♍	à 29. ad 30.	♎	pri. 6.	♏	à 25. ad 30.
♐	à 22. ad 26.	♑	à 22. ad 25.	♒	à 26. ad 30.	♓	à 29. ad 30.

Gaudium eius X 11. Domus.

Notandum circa hos fines quod ſecutus ſum opinionem Aegyptiorum, qui alios uolet legat in Ptolemæo ſupra. Numerus etiam debet intelligi in utroq; termino, ut cùm in Tauro à 23. Gr. ad 27. Gr. intelligo, quod & uigeſimus tertius & uigeſimus ſeptimus gradus ſint Saturni, & eadem ratio habebitur in ſingulis Erraticis, aliis cùm fines eorum aſcribentur. Præterea ut cognoſcamus abſidem Sphærularum in omnibus planetis exceptis luminaribus, & ubi ſunguntur cum Sole, & ſunt uelociſſimi. Sed inferiores duo Venus & Mercurius, & reliqui etiam ſcilicet ſuperiores cum uelociſſimè retrocedunt ſunt in oppoſito Solis tunc. Inferiores autem Soli coniuncti ſunt, cùm ſunt in abſide. Luna uerò eſt diſſimilis ueris q; nam ut dixi ſuperiores ſunt, ſolùm in abſide cum ſunt, ſoli iuncti & uelociſſimè mouentur, Luna cum eſt ſoli iuncta uel in eius oppoſito.

Natura eius eſt calida, & humida quoniam Aſtra omnia eiuſmodi ſunt, ut oſtendimus in Phyſicis, uerùm calor eius non eſt tantus ut poſſit conſeruare diu hominem, quanto minus profuère ad eius generationẽ, ſed conuenit naturæ planetarum, & ideò cùm fuerit bene diſpoſitus iuuat ad ſationem, ab laqueationem, inſitionem q; arborum, quòd ſi eſſet ut dicunt, frigidus & ſiccus obeſſet etiam illis, cùm omnis uita conſiſtat per calidum & humidum. Cùm ergo fuerit calidior & humidior, tantò erit magis propitius naturæ humanæ, & aliorum animalium ſanguineorum. An uerò tueatur animalia exanguia? dica quod ſic præcipuè ſicca, nam & illa indigent tutelaribus aſtris, & quod nam conueniet illis præter Saturnum? nam Luna procul dubio tuetur piſas & ranas. & Cancros & ſimilia exanguia. Sol autem ſanguinea, tum Erraticæ natura mediæ & Iupiter. & Venus, & Mercurius orientalis facient utriuſq;. Cùm ergo inter animalia exanguia, qua ſicca ſunt ueneno ſint prædita, ut demonſtrauí in libris de Subtilitate. Erunt omnia genera ſerpentum, quæ non ſunt calidiſſima, ut uipera, Scorpio, aranei ſub eius dominio, quæ autẽ erunt calidiſſima ut regulus Armenus, & eiuſmodi ſub Marte. Et poſtquam præeſt

omni

omni planetarum generi in erit author non illis uenení, aliter omnes plantę eſſent uenenoſę, ſed commiſtus Martí calidorum uenenorum ut Napelli, & Euphorbij, & Mercurio malè diſpoſito frigidorum, uelut cicutæ & aconiti, nam & Mercurius ad caliditatem uergere poteſt, ipſe uerò malè diſpoſitus (ſicut Sol & Iuppiter malos homines) gignit plantas fœtidas & prauas, ut cotilem & ſolanum inſanum, & ſi miſceatur Lunæ ſic parit herbas quæ oriuntur in aquis, & ſunt grauis odoris, ac parum ſalubres, & mixtus Veneri producit nympheam, cuius flos maximè luteus bene olet, auerſatur tamen Veneri, & facit ſteriles: permixtus autem Soli aut Ioui, aut Veneri, aut Mercurio benè diſpoſito, & ipſe boni ſtatus generat roſas, lilia, ſpicam, rorem marinum, uiolas purpureas. Has propriè cum Luna, bugloſſū, betam, mala medica omnis generis, præeſt etiam metallicis & maximè occidentalis: & ideò cū Sole aurum, cum Luna argentum, per ſe plumbum nigrum, cū Ioue æris genera, cum Venere plumbum album, cum Marte ferrum, cum Mercurio reliqua metallica inter quæ uenena plura connumerantur.

Cùm ergo calidus ſit & humidus, ſed minus quam humanæ naturæ expediat, primùm illud terminandum eſt, an adueniens ad nos ſeu per tranſitum æquinoctij circuli, ſeu per latitudinem augeat calorem & humidum, compa ratione habita ad humanum genus, cuius cauſa & contemplatione hęc quærimus, an potius minuat? an unum augeat, aliud minuat? & quomodo? Et hæc quæſtio non eſt generalis, ſed pro calore conuenit Soli Saturno & Lunæ, & pro humido Saturno & Martí, & pro utroq; Saturno & Mercurio occidentali. Secunda quæſtio eſt quia conſtat quod Mars & Sol, imò etiam Iuppiter & Mercurius exſiccant, quomodo id efficere poſſunt cum ſint humidi? neq; enim idem eſt de humido quod de calore. Calidus enim planeta poteſt refrigerare minus calefaciendo, ſed non poteſt ſiccare minus humectando, & non conuenit quæſtio niſi planetis ſupradictis, nō Veneri nec Lunæ quia nunquam ſiccant. Tertia eſt an erratica magis agat in abſide epicycli atque eccentrici, an in oppoſito. Et non intelligo nunc cum eſt ibi coniuncta ſoli ſed propè, & ratione ſolius altitudinis. Quarta eſt an erratica magis agat dū retrocedit, aut dum ſtat, aut uelociſſimè mouetur? nam certum eſt quod extremis debentur ualidiſsimę operationes, aut imbecilliſſimæ. Quinta an erratica magis excalefaciat, an exſiccet ſoli coniuncta an perſe? idem dico de humectatione & refrigeratione? Et hæ tres quæſtiones ſunt communes omnibus erraticis. Sexta eſt quas qualitates acquirat ſtella in abſide uel oppoſito eccętrici, uel Sphærulæ, & eſt cōmunis omnibus erraticis, niſi quòd Sol ſupponitur carere ſphærula. Septima eſt an planeta motu ad Boream, uel ad Auſtrum efficiatur, calidior an frigidior, ſiccior an humidior? Octaua an planeta malus ſit deterior in ſuis dignitatibus an oppoſitis locis, nam conſtat quod in altero horum eſt extremum, non cùm eſt in neutro horum. Inde ex hoc liquebit an malefica loci quem impeditura eſt, dum loco præeſt, plus obſit quàm ſi aduerſetur, aut omnino nec dominetur, nec contraria natura ſit ſeu poteſtate.

Initium igitur omnium an Solis exemplo accipere oportet: licet enim diuerſa natura ſit & quędam habeat, quædam autem non habeat, nihilominus modus actionis perſpicuus eſt. Primùm quod ubi erectior ad capita noſtra ſeu per proprium motum, ſeu per diurnum eò eſt efficatior in operando. Secundùm quod à conuerſione potentior uidetur, quam uſq; ad illam uelut poſt tropicum æſtiuum in calore & poſt meridiem dum eſt in nono loco. qua cum accedit ad initium Cancri, aut aſcēdit ad culmen cœli & ſimiliter ad bruma, & poſt noctis medium magis augetur frigus quam dum ad ea loca accedit. Tertium eſt quod mutatio fit dum uelocius mouetur iuxta declinationis rationem, ideoq; circa utrumq; æquinoctium. Vernali quidem pullulant

plantæ omnes & quæ non sunt oriuntur, uelut herbæ caducæ. Et considere-mus quod si applicetur ferrum calidum ferro ignito, calidum calidius redditur, ignitum extinguitur. Etiam si quis quærat quod abit illa caliditas inducta per ferrum: iure meritò dubitabit, & tamen res sic se habet. Dicemus ergo quod si Saturnus non esset in cœlo, aër retineret caliditatem, quam habet à Sole & alijs astris, & si esset sub polo Antarctico nihil obesset, aut ualdè paũ, & si sub circulo Antarctico & sub cronico Capricorni etiam magis: ergo quã tò plus appropinquabit nobis, utpote sub circulo Cancri adhuc magis: ergo in motu ad nos refrigerat, & hoc non potest ratione caloris additi, sed quia constringit aërem, nec recipiat calorem Solis. Et hæc mutatio erit euidens & maxima post tropicos, sed in æquinoctijs maior mutationis uarietas erit. Et ut in Sole post tropicum Capricorni inualescit frigus, ita ubi ♄ ab illo discesserit uel à uentre meridionali, id est, post initium Tauri frigus mitescet. Et siccat Sol cùm peruenit ad æquinoctij circulum, arbores frondescunt & florent & herbæ oriuntur, & animalia turgent in Venerem, & hominum natura robustior euadit & exhilaratur, & morbi longi mitescunt, ita è diuerso cùm Saturnus peruenerit ad Arietis initium, uel ad nodum Borealem (sed hoc est minus) scilicet ad Leonis initium frigus augebitur, arbores mittent frondes, herbæ interibunt, animalia & homines tristabuntur, & tempus fiet inæquale. At uerò si Sol peruenit ad æstiuum circulum, tunc flores in herbis fient, fructus in arboribus calor augebitur, nox fiet breuissima: ita cum Saturnus ad Cancrum peruenerit frigus augebitur, plantæ morientur aut folijs priuabuntur, & dies reddentur, tum etiam nocles obscuriores. Quòd si dicas igitur Saturnus non est amicus plãtis cum aduentu suo noceat eis? Dico quod peculiari ratione prodest illis, ut tum impedit operationem agentis naturalis id est, caloris Solis, prohibet mutationem. Sicut Sol est bonus & utilis putre facit tamẽ quæ alioquin essent bonę, ut contra frigus inimicum naturæ conseruat tum Pisces in Germaniæ ad annos, ut de Stoffi manifestè uidemus. Vt ergo Sol ad Libram descendit omnia tristantur, fiunt tẽpora inæqualia, morbi lęthales aut longi: ista in discessu Saturni seu per Libram, seu per Capricornam ob latitudinem omnia in melius commutantur, & tempus fit æqualius.

De humido uerò est alia ratio: uelut enim Sol Orions humectat quia radijs rectis illud tangit quorum proprium est humectare, & gignere, Occidẽs autem siccat quoniam illud irradiat lumine reflexo ut in naturalibus cõmentarijs ostendi, & caloris ignei est omnia interimere & destruere, ita reliqui omnes Planetæ humectant Orientales, & radijs rectis, ut si ascendat ad Orientem, & sint orientales à Sole. Ideò Saturnus & Mars, & Sol, & Mercurius non solum reliquæ erraticæ humectant. Saturnus tamen & Mercurius occidentalis refrigerando siccant: sicut aqua dum fit glacies, & corium dum gelascit siccantur: contraria ratione Sol & Mars, & Mercurius orientalis imò etiam Iupiter ipse post tempus siccant. Venus autem & Luna nunquam, quia sunt longè humidiores, quàm calidæ, & ideò cum per quantamcunq; moram non possint calefacere hominem ultra mediocre illius temperamentum, igitur nunquam poterunt exsiccare. Reliqui cum sint calidi possunt calefacere, & calor fit ac conseruatur per motum: igitur per longam calefactionem motu aucto succedet siccitas, & ob id Iupiter quamuis humidus parit serenitates. Sed in Sole & Marte, & Mercurio etiam absq; diuturna mora paritur siccitas. Demonstratum est enim quod radij refracti exsiccant, cùm ergo tales planetæ fuerint occidentales in mundo, & etiam à Sole exsiccabunt. Ipsi tamen primis suis radijs humectãt, uelut cùm statim prodierint è Solis radijs, & fuerint in cardine Orientis aut paulò antè, & magis Mars quam Saturnus. Et ideò quamuis utroque modo exsiccatio sit per accidens in erraticis humectatio per se, plus tamen potest id quod est per accidẽs quàm id quod est per se,

cum ac,

cum accidens fuerit, quaſi coniunctum modo agendi, ut caliditas ex lotione aquæ frigidæ & nigredo in coruo. Ex quauis ergo occaſione Saturnus & Mars ſiccant, & Sol ob caloris uehementiam: unde etiam fœtuum generatio ni aduerſatur. Iupiter non procedit niſi ad ſerenitatem, eò quod in calore uix excedit temperamentum.

Tertia quęſtio uidetur difficilis, quia planeta quantò eſt altior eò remotior atq; id minus agere poſſe uidetur, & Sol in abſide uidetur etiam minus calefacere. At ſi actio aſtrorum eſt uibratio quædam & eiaculatio dubium non eſt, quin ictus non ſit maior ex longinquo, & etiam ſtella tum eſt potentior: Accidit enim magis ad primum orbem & ſi ſit prope abſidẽ paruí orbis eſt aucta motum. Eſt & alia dubitatio, quoniam ac in libro de Proportionibus demõſtrauimus, nihil eſt eccentricum in mundo, igitur quæſtio prorſus nulla erit. Omiſſa hac quæſtione quoniam non ſumimus fundamentum ex ſuppoſito, dico quod in abſide epicycli erratica mouetur uelocius præterquam in Luna, eccentrici autem tardius, & uidemus quod impreſſio caloris eſt minor & temperatior, ideò & in cæteris. Siccitas enim augetur poſt æſtiuũ ſolſtitium. Ioannes Eſchuidus Anglius tribuit Ptolemæo quod uoluerit ut in abſide Planetę plus mutent aërem & idem dicit Lincolienſis, & quod Luna bis eſt in abſide tempore coniunctionis, & oppoſitionis cum Sole, & cũ mare magis creſcit, in quadratis autem eſt in oppoſito, & tunc mare parum creſcit, & uocant nautę aquam mortam. Sed iſtud uidetur ſequi luminis Lunæ magnitudinem. Et cum Planeta eſt in abſide, abſq; dubio eſt potens magis, non tamen calefacit, aut refrigerat magis, imò eſt temperatus iuxta naturam ſuam. Eſchuidus autem ſeu Eſheuidus, uult quod quilibet Planeta dum aſcẽdit à lõgitudine magna ad Apogæum ſit magis naturæ ſuæ ſimilis, Saturnus frigidior & ſiccior, Iuppiter calidior & humidior. Mars autem calidior & ſiccior. Sed hoc contingit ei quoniam non potuit comparare planetam Lunæ iuxta Solem. Ipſa enim diſcedens à Sole eſt calida & humida, & poſt ad oppoſitionem uſq; calida & ſicca, inde frigida & ſicca, demum cùm accedit ad eũ frigida & humida. Cùm ergo non liceret comparare planetam ad Apogęum eo modo, quia lumen per acceſſionem, ad illum parum aut nihil uariatur, coactus eſt comparare iuxta qualitates proprias: quoniã uidemus quod Sol auget calorem uſq; ad Apogæum, ſed non ſiccitatem, neq; etiam calorem ut poſt: & hoc contingit ei fortuitò, quia idem eſt fermẽ locus Apogæi & tropici Cancri. Ideò dico quod ex aſcenſu minuitur qualitas & impreſſio fit maior propter tarditatem etiam motus in eccentrico, in epicyclo autem cùm uelocius moueatur maiorem efficit uarietatem. Cauſa igitur erroris prima fuit hæc: altera eſt quoniam non diſtinxerunt inter mutationem & incremẽtum qualitatis. Sol enim cùm eſt in initio Arietis mouetur bifariam uelocius & tertio modo mediocriter, motu quidem diurno uelociſſimè, quia per circulũ magnum, in declinationem Borealem ſeu Auſtralem uelociſſimè, nam in ſingulos dies penè minutijs primis uiginti ſex. Motu autẽ proprio quaſi æqualiter cum ſit prope mediam longitudinem, ideò calorem parum auget, maximam tamen efficit uarietatem in generatione omnium, & non poteſt dicere quod ob calorem, quoniam etiamſi frigus ſit, pillulant tamẽ arbores intra ſe, adueniente poſtmodum calore, fundunt germina, eadem de ſeminibus, ut uentos corpora hominum mutat. Idem ergo dicendum eſt de motu, qui ſi augetur fit mutatio maior ſi non, non: cùm ergo qualitates ſequantur robur planetæ & rectitudinem, & uarietas motus, & ſint tres cauſæ diuerſæ, oportet etiam inuenire effectum tertium, & eſt quod elatus planeta fit temperatior, humilis magis remotus à temperamento: deſcendens amittit aſcendens acquirit temperamentum. Rurſus ſubtilius diſtinguendo colligendoq; ea quę iam propoſuimus, dico quod planeta quanto natura altior & tardior, eò potentior &

Tract. primo, Diſ. 10. cap. 1.

Ibidem cap. 2.

tior & ſyncerior in abſide eccentrici uelut Saturnus, Ioue, Iuppiter, Marte, cõtra inferiores tres, quo humiliores, eo robuſtiores quoniam ius eorum eſt cõparatiua ut ſuperiorum abſoluta, uelut magnus ignis ex ſe potens eſt, paruus autem ob propinquitatem, ut & ſi parum creſcat, elongetur autem paulò magis minus multo agat. Inferiores ergo alti in eccentrico & ſuperiores in Perigæo imbecilliores ſunt, & actiones efficiuntur miſtas non ſynceras. Et hoc eſt quia ſuperiores natura ſunt alti & tardi motu, & ita in Apogæo ſunt altiores & tardiores, & inferiores celeres, & humiles natura, & in Perigæo humiliores, & etiam celeriores excepta Luna in hoc, & in contrarijs locis contrario modo ſe habent. In proprijs autem locis perficiuntur propria opera, & ideò uocantur, tunc potentiores quoniam calor ille, puta, Iouis eſt alterius generis quam Veneris, & licet ſit imbecillior in Apogæo, quia tamẽ melior eſt, eſt aptior ad generationẽ illius rei, puta hominis, aut palmæ, aut elephantis, aut honoris quam in Perigæo, licet tardius illud opus perficiet. Erit ergo in Apogæo ſuperior planeta & quanto altior potentior, quo ad perfectionem operis & ſyncerior imbecillior, tum quod tempus quia qualitas eſt temperatiſsima ſed minor. Inferiores autem gaudent in Perigæo eccentri præter Lunam quæ mutat naturam: Et hoc quoniam celerius, ſyncerius & abſolutius opus ſuum perficiunt Manifeſtum eſt ergo quod Sol ut medius eſt ſitu ita etiam in hoc medius eſt & utriuſq; particeps.

Quartæ quæſtionis dubitatio magna ex parte pendet ex tertia, cùm enim planeta omnis dum eſt retrogradus, ſit in imo ſui epicycli, ſi ſit calidus erit calidiſſimus, & ſi humidus humidiſſimus, & ſicut prunna in manu uelociter mota aut glaties uix ſentiuntur, tardè magis: immota magno efficiuntur cruciatu ob uehementem impreſſionem, ita dico de planetis qui uelociſsimè mouentur, nam qualitatem quidem remittunt, calidam præcipuè frigidam, atq; humidam, nam de ſicca forſan non eſt ſimile, & mouent uentos. Cùm enim motus ille uelox ſit ſecundum Philoſophum qui breui tempore magnum locum pertranſit, neceſſe eſt ut magna mutatio contingat facta etiam magna mutatione locorum. Dubium modo eſt an ſtantes, an retrogradi magis excalefaciant, an ſiccent, aut refrigerent, & ſi uera eſt ratio prior, oportet ut in quocunq; genere qualitatis planeta qui ſtat, augeat impreſſionem: uidetur tamen Mars magis calefacere & Venus humectare retrograda quam ſtans. An quia retroceſſus ſit longè diuturnior, quã quies? Hæ forſan quod planeta qui retrocedit eum ſit ſemper prope Perigæum magis imprimat ob propinquitatem. Et quamuis hoc ſit figmentum, ut dictum eſt, fieri tamen poteſt, ut ſit aliquid quod proportione ei reſpondeat. Ptolemæus in primo Apoteleſmatum ex tribus ſumit robur ex configuratione cum Sole à loco in ſuo orbe, & à comparatione loci iuxta motum diurnum, à Solis configuratione ut ſint orientales à Sole, & hoc intelligitur ut primum uideri cœperint: augetur tamẽ hic effectus uſque eo donec optimè uideri cœperint: & tum manent uſq; quò tardior fiat uelociſſimo motu, nam quod amittunt ob diſtantiam & motus remiſſionem, compenſant mora ſupra locum in ſtatu illo, id eſt, dum oriuntur uſq; quo Sol oriatur, nam tunc amittunt uim. Et ideò ſi inueniantur in ipſo ſtatu, id eſt, ut Sol ſit infra orientem & ipſi ſupra adhuc, hoc eſt ualidius, & breui effectum producit in ipſo nato uel parentem eius, aut in mundo. Et quoniam planetæ celerius uidentur, ut Iuppiter Marte, Mars Saturno, ideò etiam maior aliquanto diſtantia requiritur in Saturno, quam in Luna Ioue & Venere, quos tamen abſcondit ad 15. gradus adeò quod initium roboris. Saturni erit poſt 17. partem diſtantiæ à Sole. Et ad hoc facit ratio regionis & aſcenſio recta uel obliqua ſigni in quo eſt, & quod habeat latitudinem magnam aut paruam, aut nullam & locus in eccentrico, & confirmatur eius uis abſque dubio & augetur uſq; ad 20. partes. Et dicitur orientalis propriè eum ſtatim

Cap. vlt. Tra. 6. 65.

ſtatim exit radios Solis. Et uerè ſcilicet robuſtiſſimus ad 20. partibus uſque ad 45. quia tunc optimè cernitur, & eſt in alio ſigno à Sole & uelociſſimè mouetur, communiter autem uſque ad primam ſtationem. Sed comparatione ad ſuum orbem ut intendatur motus, id eſt, ſit maior non quod in dies augeatur. Iſtud enim eſſe non poteſt ut ſit Orientalis à Sole & motus intendatur, imò neque in inferioribus. Dum enim eſt orientalis remouetur ab abſide epicycli igitur mouetur tardius. Maximus itaque motus Saturni eſt, cum eſt cum Sole & eſt minutorum 8. in ſingulos dies: ſed tunc latitat ſub eius radijs, cùm autem diſtiterit per 17. partes, adhuc mouebitur per ſeptem minuta cũ dodrante fermè & uſq; ad 60. partes mouebitur plus 5. minutis in die. Cùm ergo motus ſuus naturalis ſit minutorum 2. maximus 8. erit medius in incremento 5. minuta, quoties ergo exceſſerit illa dicitur intendi motu non quod augeatur in dies, ſed quia tum eſt motus ſupra dimidium incrementi. Habebit ergo ſeptem ſtatus uſque ad ſtationes imbecilliſſimum ſub Sole ualdè imbecillem orientalis à 17. partibus, ad 20. ualidiſſimum, à 20. partibus, ad 45. ualidum, à 45. gradibus, ad 40. mediocrem, à 60. gradu diſtantiæ, à Sole ad 83. uel circa cum mouetur in ſingulos dies 2. minutis tantum aut non multo plus: debilem ualde ad 37. parte ad 104. uel propè inde mediocrem rurſus in ſtatione, ſed ad modum breuem. At à ſtatione prima ad retrocеſſus medium ſeu oppoſitionem in ſuperioribus imbecillem ualde, poſt autem etiam malum, ualidior aliquanto, ſed malus in ſtatione ſecunda, & eo ualidior contraria ratione quo accedit ad Solem atque peior, ut à 45. gradu, ad 20. maximè, poſſit & maximè oſtendat, demum fit innocens, quia ut ita dicam uis eius emoritur à 20. ad 17. partem: poſt nullas habet uires, & quas habet innocendo per Solem experitur. Dubitabit autem quiſpiam quomodo uelocior motu potentior ſit, cum minus imprimat ut ſæpè diximus? Sed hoc ad mutationem & occultas actiones non manifeſtas qualitates referri ut dixi debet. Quod uerò de angulis & altitudine in comparatione ad locum reſtabat adeò per ſe manifeſtum eſt, atque ibidem declaratum ut nulla indigeat adiectione. Saturnus igitur atque alij planetæ in primis ſtationibus iuuant ſapientiam, quoniam conſilio ſapientia conſtat, conſilium autem quiete. Dum autem uelociter mouentur robuſtiores dicuntur, quoniam ad omnes actiones ſunt efficatiores. Actiones enim motu conſtant, idcò aliqui conſilio non actione ualent alij contra, alij utroque, alij neutro: nam retrogradæ erraticæ neque conſilio, neque actione accommodatæ ſunt, niſi ſi quid diuinitus agendum eſt. Contraria enim ſapientia diuina aliquo modo humanæ, atque in dæmoniacis & occultis rerum naturæ perſcrutandis. Habent enim uim quãdam quaſi à communi diuerſam, in cæteris non niſi calamitates, impedimenta, moras & difficultates ſignificant, atque promouent. In qualitatibus tamen manifeſtis plurimùm poſſunt quia radios Solis plurimos ad nos tunc remittũt uelut & Luna manifeſtè in illius oppoſitione.

Quam uerò qualitatem erratica Soli iuncta augeat aut minuat, nunc quærendum eſt. Eſchuidus uult primùm quod Planetæ omnes cùm fuerint ualdè iuncti Soli, ut non diſtent ab eius centro plus 16. minutis, ita ut ſint ſub eius corpore tunc totam exhibent cum ipſi Soli, & ita Saturnus & Mars plurimum obſunt, Iuppiter & Venus iuuant, Luna partim iuuat, partim abſentia ſua obeſt & ob naturam Soli contrariam Mercurius ut ſe habuerit, ſed extra corpus Solis boni Planetæ & mali debilitantur, ideò talis coniunctio nocet Ioui, & Veneri, & Lunæ: minus malos reddit Saturnum & Martem. Tertio dicit quod in ſimilibus qualitatibus non multum afficiuntur, ſed potius confirmantur ut Iuppiter in calore Saturnus, in ſiccitate Mars in utro-

Tract. primo Diſc. 10. ca. 5.

que Dico ergo quod quæ dicemus de frigiditate Saturni in minuendo calore Solis, eadem erunt intelligenda de humido Veneris in minuenda ficcitate eiusdem, & de Saturni ficcitate in augendo, ficcitatem Solis, & caliditate Iouis, & in Marte, de utraq; qualitate. Considerãdum est igitur posituam Saturnus, & propè Solem, & procul minuit calore illius, in aëre, sed diuersa ratione: nam dum propè est minuit impediendo actionem Solis. Procul autem in minuendo impressionem ex parte passi, ut res reducatur ad hoc: an glacies pedis magnitudine, si non dissolueretur ab igne sex pedum plus impediret, caliditatem ignis, prope ignem constituta, an procul? Et manifestum est quod per totum aërem, ubique sub Sole, sed tamen minori impedimento quam faceret extra radios. Extra radios autem plus impedit ubi est potens: Ergo dicamus quod in octauo uel sexto loco plus impedit sub radijs, quàm liber & magis refrigerat in nono uel decimo, uel ascendente, plus liber quam sub radijs. Et ita dico de Septentrionali ac Boreali, quo ad declinationem & latitudinem. Nota etiam regulam generalem quod planetæ motu diurno mouent auras à parte in qua sunt, motu per signiferum ab opposita.

Quas uerò qualitates aquirat seu augeat, aut minuat stella prope absidem, aut eius oppositum tam in eccentrico quam epicyclo coniectabimur, ex hoc quod inferiores omnes, scilicet, etiam Luna quantò magis accedunt ad Apogæum, seu eccentrici, seu epicycli, eo fiunt calidiores & ficciores, sed in epicyclo ficciores, quoniam magis appropinquant Soli, in eccentrico autem calidiores. Contraria ratione humiliores cum in Perigæo atque frigidiores, & crepuli quidem humidiores, quoniam in Apogæo ficciores. At quia Venus & Mercurius tum sub Sole sunt, ideò non humidiores, sed ficciores euadunt, non tamen adeò calidiores. Luna uerò humidior multò fit, cùm in absidem epicycli fuerit, Soli opposita ob distantiam & luminis multitudinem utribus, tamen occultè humidior est, in quadris maximè prima, imo tum ad summum humidi incrementum peruenit, cùm sit in Perigæis. Saturnus uerò & reliqui superiores in Perigæo sunt, Soli propinquiores in eccentrico ergo tantò calidiores & ficciores, humidiores & frigidiores, sed non adeò cum lumine implicantur, in epicyclo sunt enim in oppositio Solis. At in Apogæis, eccentrici quidem humidiores & frigidiores ob distantiam maiorem à Sole: in epicyclis autem ficciores ob propinquitatem & directum situm, non tamen adeò calidi ob motus celeritatem & altitudinem. In motu autem qui ad latitudinem consideremus, quòd ea quæ secundùm unam rectam lineam mouentur, magis incalescunt & siccantur, adeò ut accendant sæpe ignem. Et Venus quidem quæ maximè temperata est, multum in latitudinem mouetur, scilicet, partibus utrinque septem cum tertia luppiter duabus paulò plus uterque tamen in utramque partem æqualiter fermè recedit. Sed Mars Australior non parum quàm Borealis. Videtur igitur planeta in motu ad latera, fieri qualis & Venus eiusmodi ad nos. & Borealis quidem frigidior, & siccior Australis, aut calidior & humidior, & cum multum discedit à Solis uia maximè inæqualis. Si uerò ad unam partem magis adhuc inæqualior ut Venus Lunæ, Luna Mercurio, Mercurius Saturno, Saturnus Ioui, qui omnium est æqualis maximè erraticarum præter Solem, ut Mars maximè inæqualis & ad calidum declinans, quia multò magis fertur ad Austrum quam ad Borcam. Non est autem Auster eo modo humidus ut in uentis, quoniam semper manet sub Zona torrida, aut maxima ex parte. Venus autem Australis per mare transit, antequam ad nos ueniat, antea autem siccus est. Cumq; Planetæ ad nos uenientes calefaciant & humectent, ad Austrum uerò tendentes ut par

est illos

eſt illos ſiccare, ita par eſſet ut refrigerarent, non autem humectarent. Sed calor hic & frigus, & humidum dicuntur ſecundum manifeſtam uim, non autem ut ad naturalem calorem comparantur. Sol enim ut accedit ad nos uim uiuificam auget, ut recedit à tropico ſtatim quamuis calorem augeat maturet fructus, & fruges corpora tamen debilitantur, & loco generationis interitus ſequuntur, & licet matureſcant fructus in arboribus, non tamen florent & folia ſiccantur. Ergo calor hic tendentium ad Auſtrum erraticarum manifeſtum eſt ad generationem autem minimè ſalutaris & idoneus. Sed quem admodum receſſu in ſigniferi circulo cuncta triſtant & languet, aliena ut homines in Saturno ob ſiccitatem propria ut Planetę etiam magis uelut ob ſiccitatem & deſtituta defenſore ſydere.

An uerò Planeta ſit deterior in propriis locis, an dominus, an oppoſiti locipotius cùm malus fuerit: dque propoſitum eſt octauo loco. Dicemus itaque quod ſi Saturnus fuerit in Aquario & Luna, in Leone maximè oberit: primùm quoniam malefica quo potentior eſt magis obeſt, potentior autem eſt Saturnus in Aquario quàm Capricorno, & in Capricorno quàm Geminis, & in Geminis quàm in Virgine, & in Virgine quàm Leone: cùm maximè quoniam naturæ eius commiſcetur, domino loci quem tum poſſideat. Si igitur bonum polliceatur aut ſit ſignificator dubium non eſt quin præſtet eſſe ualidum quàm imbecillem. Sin autem obfuturus & alioquin potens magis oberit in contrarijs locis ob inæqualitatem naturæ, ſi imbecillis minus obſeruare etiam oportet in quorum poteſtate ſit, ſi beneficarum minus oberit, ſi maleficarum & ſecus potens etiam magis oberit, quàm ſi in propriis locis ſit. Semper autem plus oberit cùm contrarij loci dominus fuerit, quoniam non miteſcit. Si ergo Iuppiter in Aquario ſit, & Saturnus in Leone bifariam minus oberit, & quod minus poſſit, & quod propoſitus ſit ipſi loco ideò etiam omnibus ſtellis quæ in eodem inueniuntur: hæc omnia ſi ſingillatim conſideraueris, inde in unum conflungas rectè poteris dijudicare, quoniam non oportet confundere. Poteſtas enim aucta ſemper ad nocendum reddit efficatiores, propitius autem locus aut radius efficit, ut minus uelit efficere, quod uerò alter ei dominetur minuit illius poteſtatem, & ei qui dominatur acceſſionem facit, unde illius naturam contemplari oportet. Demum ſi loco dominetur quem hoſtiliter aſpicit quandoque in contrario loco eſt & quandoque non, & ſi in contrario loco aut aſpicit loci dominum, & tunc oportet conſiderare uter ſit potentior, cùm uterque in alterius ſit poteſtate. Si uerò alius deterius eſt, impedit enim hoſtiliter illum cui ob locum dominatur. Saturnus igitur natura maſculinus eſt, atque dominus, maleficus potius quàm beneficus, actioneſq; ſi non impedit, retardat. unde in conſulendo bonus eſt, niſi quod timidior eſt, quàm par ſit, conuenit ſtudioſis, & inuentoribus rerum, & doliſ: illa enim perſeuerantia indigent. Et occultationem, & ut clanculum fiant, eius anni ferun-

Maximi.	Maiores.	Medij.	Minores.
265.	57.	43.	10.

tur ut à latere deſcripſimus fœdus eſt ob inertiam, & impotentiam ſimilis naturæ tamen timidus, ſuſpitioſus, ſordidus, laborioſus, ſed ineffax, prudens tamen Soli & Lunæ aduerſatur, ſed Solem ſolum impedit. Lunam uerò etiam euertit, & præcipuè uacuam luminibus, & magis illi iunctus, quàm in oppoſito, quæ omnia contrario modo in Marte ſe habent ad luminaria comparato. Adeò uerò ſæuit, ut ſi quando illi iunctus fuerit, ad inſaniam extremam perducat. Narrabo autem, quòd mihi contigerit anno M.D. XLVIII. die undecima quinta, Maij hora XIII. eram cùm Hieremia Scmaerpa Lauden ſi diſcipulo meo, qui poſtmodum euaſit in egregium Medicum, qui negabat Aſtro-

logiam esse ueram, cùm forte fortuna quidam nunciauit iuuenem se suspendisse, cum ego queramus quisnam sit, ex hoc intelligeres artem esse uerã: nam si ira est oportet Lunam uacuam esse damnatam à Saturno, quæsiuimus fermè ostiatim donec domum illius inuenimus, quod factum Hieremias tam quam parum decorum mihi repræhendebat, perstiti ego in proposito, sciscitatusq; à patre non haberet tempus natiuitatis, ille quamuis in luctu attulit librum obsoletum, in quo erat tempus descriptum, quale in figuræ medio uides: statim pagillari postulato illud exscripsi, attuliq; domum comitante Hieremia, ibi ergo figuram, ostendo illam ne uel ungue quidem differre ab his quæ proposueram, adeo utille admiraretur. Et quamuis luppiter trigono opitularetur Lunæ, ipse tamen erat inimicus, & ascendenti, & loco Lunę, & retrogradus, & cum Arcturo. Omnes etiam Martis quadrato, & Mercurius cum uigilijs operatur insaniam. Cùm ergo Mercurius ad quadratum Martis peruenisset, & ascendens ad quadratum Solis se suspendit. Erant autem erraticæ in reditu anni & loca principalia, cùm in hora qua se suspendit, fuit autẽ XX.III.Mart, M.D.XLVIII. horo XX. horologij, hoc modo.

In reditu Mercurius fuit in loco Saturni infelicis, & prope Lunam, & Luna in opposito Martis per ingressum. Hora casus Luna applicuit Saturno, & forsan fuit cum eo, quia hora XXII. abscondit se. Fuit autem filius pauperis & habitabat iuxta forum. Mementó autem quod in casus hora Sol ibat, ad locum infelicem ab utraq; malefica & à Luna.

	Reditus.			Casus		
☌	♑	17		♑	16	
☍	♈	13		♈	14	
☌	♐	26		♈	2	
☉	♊	5	6	♊	12	33
☌	♋	11		♋	20	
☌	♊	16		♊	9	
☽	♍	30		♑	6	
Ascẽ.	♎	12		☊	12	

Dico præterea quod Saturnus maximè est infœlix in septimo loco & duobus circundantib. cũ scilicet 6. & 8. in 6. quia est oppositus in gaudio suo. In octauo quia est locus tenebrarum, in septimo quia cùm sit uitæ inimicus, est in loco ubi eã oppugnat ex aduerso & è directo. Et Saturnus est deterior in cadentibus ab angulis, quia significat morbos insanabiles, ut Mars in angulis uiolentas mortes, & ut Saturnus ad septimam ira Mars ad decimam. Sunt utrisq; in pessimo loco, & ut Mars in septimo, ita Saturnus in decimo. Hic enim impedimenta maxima affert ille pericula magna, non tamẽ semper perdunt. Et Almansor existimauit quod malefica quæ aspicit significatorem, ut utar uerbo usitato cùm fuerit retrograda, & cadens à sua dignitate in loco in quo est & peregrina, nam potest cadere à loco & non esse peregrina, ut Mars in Cancro, & in loco contrario suæ naturæ efficit morbos insanabiles. Et non est contrarium his quæ dicta sunt, nam non efficit insanabiles quia cadens & peregrina, sed quoniam si esset in angulo, & dignitatibus suis interficeret, nunc minus nocet. Et hoc est uerius de Saturnoq; Marte, & retrocessus dubio procul addit ad prauitatem. Et cuidam nobili Genuensi Saturnus fuit in Virgine, & in undecimo loco in opposito Solis, & factus est surdus in iuuentute ex utraq; aure, & mansit surdus toto tempore uitæ suæ.

Dico etiam quod si Saturnus dominetur eo modo quo Ptolemeus, docet ut de Ioue infrà declarabimus, fueritq; in Ariete & cum latitudine Boreali, significat calorem uehementem & noxium, si etiã fuerit eo modo in Scorpione significat illud idem, & etiam in Geminis, sed cum latitudine Australi. In Piscibus autem quomodo uis calorem significat, & in Cãcro uentos calidos, spetiatim autem, Saturnus cum fuerit in Ariete erit mors in iuuenibus, cedes, & bel-

Ef. huidus Tr. 1. Dis. 4. ca. 1.

& bellum,& præcipuè in tempore meridiei, & orientis flatus uētorum multus cum aſpera commixtione aēris & accidat uehementer calor, & corruptio in aēre cum diminutione annonę. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat uehementiam caloris, & parum boni, & ſi fuerit meridionalis ſignificat uehementiam frigoris,& nimium gelu,& multum roris. Et Haly in quodam tractatu quem compoſuit de eſſentia planetarum, de ſubradijs planetarum dicit: Saturnus in Ariete ſub radijs facit pluuias & nebulas multas,in hominibus quoq; facit morbos ex deſtillatione. Cùm autem fuerit ueſpertinus facit uentos frigidiſſimos; & cum matutinus bonam commixtionem oſtendit,cum quieſcit tonitrua & fulgura ſignificat. Et ſecundum Albumaſarem cum fuerit Saturnus æquidiſtans Tauro ſignificat multas cædes,& morbos, & debilitatem ſeminum niues & pluuias aſſiduas:uehemens frigus & mutationem aēris à ſuo calore & corruptionum meſſiam. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat bonam commixtionem aēris, & ſi fuerit meridionalis ſignificat paucam temperantiam aēris. Et dicit Haly Saturnus in Tauro ſub radijs bonam commixtionem & bonum tempus ſignificat. Veſpertinus autem ſiccitates,matutinus aut orientalis bonam conditionem & ſanitatem: ſtans autem umbroſus & tenebroſus efficitur. Et ſecundùm Albumaſ.ſi fuerit retrogradus ſignificat cogitatus qui aduenient Regibus & mortem hominis excellentiſſimi,& præcipuè in meridie cum diminutione reddituum.Item dicit Albu.quod Saturnus cum fuerit æquidiſtans ſigno Geminorum ſignificat multam mortem in hominibus. Multas niues & uehementiam aquæ ductus propter eas aſſiduum flatum uentorum & multitudinem pluuiarum & corruptionem agriculturæ.Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat terræmotus,& uentos ualidos, & ſi fuerit meridionalis ſignificat ſiccitatem aēris uehementiam caloris & paucitatem pluuiarum.Et dicit Haly Saturnus in Geminis ſub radijs ſiccus eſt proſus:ueſpertinus aridus etiam, matutinus bonæ temperaturę,ſtans morbos facit:Et dicit Albu.cùm fuerit illic retrogradus ſignificat reges diſſipare cenſus ſuos. Et dicit Albumaſ. cum Saturnus fuerit æquidiſtans Cancro ſignificat ægritudines in hominibus propter flatus & deſtillationes tuſſes, & plures ægritudines in ſenibus & abundantiam ſanguinis,& ſignificat multas pluuias & gelu & aquas. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat inuolutionem rerum, & inæqualitatem earum & ſi fuerit meridionalis ſignificat multas pluuias. Et dicit Haly Saturnus in Cancro ſub radijs obſcuros dies facit, & ualidos uentos & procellas in mari:ueſpertinus mare aptum reddit ad nauigandum, matutinus uel orientalis erit bonus & bonæ temperaturæ ſtans infirmitates diuturnas hominibus inducit. Et ſecundum Albu.ſi fuerit illic retrogradus ſignificat mortem quorundam nobilium.Et dicit Albumaſ.Saturnus ſi fuerit æquidiſtās ſigno Leonis ſignificat multas infirmitates uenire mulieribus, & febres tertianas & quartanas & mortem earundem, & multa bella & præcipuè in parte oriente in ceſſantem flatum uentorum calidorum paucitatem pluuiarum uehementis ſiccitatis & fortè ſuccedet interitus hominū. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptẽtrionalis ſignificat inuolutiones rerum & inæqualitatem earum , & ſi fuerit meridionalis ſignificat multitudinem pluuiarum.Et dicit Haly Saturnus ſub radijs in Leone deſtillationes ſignificat, turbationes ex copia humidi, & in aēre ſiccitatem:ueſpertinus ariditatem facit: matutinus ſiue oriētalis bonam temperaturam & ſalubrem annum. Stans autem ſiccitatem efficit: Et ſecundùm Albu.ſi fuerit illic retrogradus ſignificat corruptionem aēris, & mortalitatem & uehementiam uentorum & calidorum in diebus uentoſis. Et dicit Albumaſ.cùm fuerit æquidiſtans ſigno Virginis ſignificat corruptionem aēris & mediocritatē pluuiarum. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat bonam aēris cōmixtionem, & ſi fuerit meridionalis ſignificat illud idē.

Et dicit

Et dicit Haly quòd Saturnus in Virgine ſub radijs nocens eſt, & infirmitates hominibus infert: Veſpertinus difficultates aëris, matutinus ſiccitates. Stans morbos hominibus infert. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus ſignificat populum eſſe implacabilem regi ſuo. Et dicit Albu. cùm Saturnus fuerit æquidiſtans Libræ accident hominibus dolores cordium, & uentrum & magnitudines febrium cum inceſſante flatu uentorum, dierum calidorum uenenoſorum & bonam commixtionem aëris, ſed paucitatem panis & uini. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat multum flatum uentorum, & fortem: ſi fuerit meridionalis, ſignificat mortem & morbos in hominibus. Dicit Haly Saturnus in Libra ſub radijs infirmitates occultas infert: Veſpertinus inæqualitatem aëris, matutinus frigidos & ſiccos uentos. Stans autem quartanas febres inducit. Et ſecundùm Albu. ſi illic fuerit retrogradus ſignificat multas ægritudines hominum longas, & præcipuè in ore & auribus, & intemperie corporum. Et dicit Album. Saturnus cùm fuerit æquidiſtans Scorpioni, ſignificat æqualitatem temperaturæ corporum hominum & mortẽ in his & præcipuè iuuenibus & multiplicantur in ſenibus ægritudines, cùm uehementia frigoris hyemis & nubibus deſtruentibus meſſes. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat uehementiam caloris: & ſi fuerit meridionalis ſignificat multitudinem pluuiarum & humidi. Et dicit Haly, Saturnus in Scorpione ſub radijs, frigidum aërem facit: Veſpertinus tamen congelationem, matutinus uentorum frigidorum & ſeptentrionalium eſt ſignificator, ſtans facit obſcuros dies. Et ſecundùm Albumaſar. ſi fuerit illic retrogradus ſignificat multos rumores terribiles & ſiccitatem aëris cum conturbatione hominum. Et dicit Albu. Saturnus cum fuerit æquidiſtans Sagittario, accident hominibus bubones cum uehementia dolorum oculorum, cædes in oriente, anguſtiæ mulierum, locuſta & mors in auibus, cùm bona aëris commixtione. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignat flatum uẽtorum. Et ſi fuerit meridionalis, ſignificat ſtabilitatem paucam rerum & uelocitatẽ permutationis eorum. Et dicit Haly, Saturnus in Sagittario ſub radijs, pluuias & nebulas ſignificat: Veſpertinus ſiccitatem, matutinus frigiditatem & congelationem: Stans infirmitatem hominibus facit. Et ſecundum Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat penuriam annonæ. Et dicit Albuma. Saturnus còm fuerit æquidiſtans Capricorno, ſignificat deſtructionem maximam rerum præparatarum, multitudinem pluuiarum cum terræmotibus, corruptionem agriculturæ & redditus hæreditatum: propter multas aquas & copiam humidi. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat multam niuem & multum gelu & uehementiam frigoris, ſuperabundantiam quoq; humidi. Et ſi fuerit latitudo eius meridionalis, ſignificat hoc idem. Et dicit Haly, Saturnus in Capricorno ſub radijs, Boreales uentos cum obſcuritate aëris: Veſpertinus frigiditatem, matutinus frigidum Boream: ſtans uerò obſcuros dies facit. Et ſecundum Albu. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat multam conturbationem hominum & rumores cum diſſipatione pecuniarum, & erunt homines miſericordes. Et dicit Albumaſar. Saturnus cùm fuerit æquidiſtans Aquario ſignificat mortem in hominibus multis, cum multitudine pluuiarum & inundationum aſſiduum flatum uentorum, terræmotus, panis & uinis detrimentum. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat deſtructionem arborum. Et ſi fuerit meridionalis, ſignificat multitudinem nubium, & pluuiarum. Et dicit Haly, Saturnus in Aquario ſub radijs, hyemen facit duram: Veſpertinus tumorem in mari & fluminibus, Matutinus pluuiam & hyemalem aërem, ſtans frigus & glaciem. Et ſi fuerit retrogradus, illic ſignificat niues cadere & uehementiam frigoris. Et dicit Albumaſar, Saturnus cùm fuerit æquidiſtans ſigno Piſcium, ſignificat mortem in hominibus, perturbationem inter eos, uehementiam caloris & frigoris temporib. ſuis, paucos redditus & fructus.

fructus. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat multitudinem flatus uentorum. Et ſi fuerit meridionalis, ſignificat multitudinem pluuiarum & augmentum fluminum. Et dicit Haly, Saturnus in Piſcibus ſub radijs, ſignificat niues: Veſpertinus eſt pluuiatus, Matutinus bonam commixtionem facit: Stans inæqualitatem ſignificat. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat mortem nobilium.

Si autem eleuetur ſuper alium planetarum, utpote ſuper Iouem (dixi autem quod Planeta ſuper planetam dicitur, eleuari cùm reſpicitur ſe ſeu iunguntur, ſeu ſunt intuentibus ſe, ſeu Saturnus fuerit in imperante Iuppiter in obedienti ſecundum quantitatem graduum luminis quod eſt in Saturno, ut dixi in commentarijs partium decem, & cum hoc Iuppiter ſuper quem debet eleuari Saturnus, non ſit in proprijs dignitatibus, tunc quadrifariam dicetur eleuari, uel ſi Saturnus dominetur loco Iouis, & eo magis ſi ſit in proprijs dignitatibus, uel ratione motus primi, ut ſit in loco ſublimi, ut in nono, decimo & undecimo, uel in angulo, Iuppiter autem cadentis aut humili, uel ratione Solis quod ſit orientalis, uel ratione ſuorum orbium quod ſit iuxta abſidem. Eccentrici uel auctus lumine, & motu ut ſuperius declarauit, ut ſint quatuor ſed priores duo ualidiores, & duæ conditiones neceſſariæ. Eſt enim quandoq; reſpiciunt, & non tamen eleuatur una erratica ſuper aliam, aut mutuo, aut parum, aut Apheta eleuatur ſuper eum qui reſpicit: & tunc ſi parũ eleuetur perinde eſt ac ſi nihil: ſi eleuantur mutuo, mutuo etiam impedient ſe, ſed concorditer ubi malus ſi qui eleuatur ſecus erit bonum: ſi autem Apheta eleuetur, ſuper promiſſorem erit optimum & robuſtior erit. Si enim malefica fuerit impediet, quidem, ſed poſtmodum gloriоſius obtinebit, & maiorem conſequetur ſiccitatẽ. Conſtat ſanè in natura geneſi cùm ſint ſex erraticarum aſpectus, nullam tamen ex eis ſuper alteram eleuari.) fuerit q; in Ariete erit ſiccitas multa, pluuia pauca, pauca annona & meſſis multa. Si uerò in Tauro erit ſiccitas nimia aëris in pluribus climatibus, cùm augmento meſſis. Si uerò in Gemini erit paucitas pluuiarum & aquarum, cùm multis beſtijs aquæ, ranæ & ſimilia. Si uerò in Cancro erit paucitas pluuiarum, & aquarum multæ belluæ aquæ & ranæ, & ſimilia multi latrones. Si uerò in Leone erit mors inter homines: lupi paucitas, pluuiarum cum ſiccitate & ſuperfluitate aquarum maritimarum. Si uerò in Libra erunt multæ ægritudines ex tuſſibus, & multo labore, & pluuia multa. Si uerò in Scorpione, erit mors hominum & abundantia, & ſerpentũ, & ſcorpionum cum paucitate pluuiæ, cùm multo flatu uentorum. Si uerò in Sagittario, erunt infortunia in pluribus climatibus: multa bella in Babylonia, & mors Regis eius, & rumores terribiles. Si uerò in Capricorno, aſini cariores erunt, & oues morientur: paucitas humorum & diminutio aquę fluminũ. Si uerò in Aquario erunt anguſtiæ hominum & ſiccitas fluminum. Si uerò in Piſce, erit mors in pluribus climatibus, paucitas Piſcium multę, paruę aues ut paſſares, multæ locuſtę cum ſuperfluitate pluuiarum, n uium & aquarum. Si autem ſuper Martem in Ariete erunt multæ ægritudines, multi uenti calidi cum turbatione aëris, & multo puluere. Si uerò in Tauro, erit ſiccitas nimia, cum fame & mortem hominum: frigus uehemens cum mora eius. Si uerò in Gemini erunt inimici, & infortunia in multis terris, locuſtæ: flatus calidi, paucitas rerum. Si uerò in Cancro erunt inimicitię inter homines, multę locuſtę, ſuperfluæ pluuiæ, & quæ diu durabunt. Si uerò in Leone, erunt magni uenti, calidi tempore ſuo, & paucitas annonæ & meſſis. Si uerò in Virgine erit deſtructio magnæ partis terræ, cum uehementi & durabili frigore, præcipuè temporibus conuenientibus, cùm impedimento arborum. Si uerò in Libra, erit odium inter Reges, temperantia aëris cum paucitate frugis. Si uerò in Scorpione erit deſtructio nimia in pluribus climatibus cum ſiccitate aëris. Si uerò in Sagittario, erunt bella inter reges, mors in quibuſdam climatibus,

cum

cùm multis uentis calidis tempore ſuo. Si uerò in Capricorno erit, ualor aſſi-
norum, uehemens frigus & longum. Si uerò in Aquario erit uehementia fri-
gorum & calorum tempore ſuo. Si uerò in Piſce, erunt multi Piſces, & aues
paruæ cum uehementia caloris aëris, & multis pluuijs, & tonitruis, & fulgu-
ribus. Si autem ſuper Solem in Ariete erit ſuperfluitas pluuiarum, cum uē-
tis mediocribus. Si uerò in Tauro, erunt multa bella inter Reges, paucitas re-
rum & annonæ, cum ſiccitate aëris. Si uerò in Gemini, erit uehementia calo-
ris. Si uerò in Cancro, erit mors in pluribus climatibus cum ſiccitate aëris. Si
uerò in Leone, erunt multæ lo cuſtæ, ſuperfluæ pluuiæ, ſed non ſtratiles. Si ue
rò in Virgine, erit ſiccitas aëris. Si uerò in Libra, erit ſiccitas multa, & fames in
pluribus terris, cùm ſuperfluitate pluuiæ tempore ſuo, & mors puerorum. Si
uerò in Scorpione, erit multa mors in pluribus climatibus, cum uehementia
calore tempore ſuo. Si uerò in Sagittario, erit mors beſtiarum & guerræ in
pluribus climatibus, uentus aſſiduus, cum paucitate meſſis. Si uerò in Capri-
corno, erit ſiccitas aëris. Si uerò in Aquario, erit mors mulierum, cum ſiccita-
te aëris. Si uerò in Piſce, erit ſiccitas aëris. Si autem ſuper Venerem in A-
riete, erit renouatio Regis, bella & mors in hominibus, cùm medio critate plu
uiarum. Si uerò in Tauro, erit mors mulierum, & paucitas pluuiarum. Si uerò
in Gemini, erit mors mulierum, & paucitas pluuiarum. Si uerò in Cancro
multi morientur, & aër erit ęſtuoſus, & ſqualidus ac ſiccus. Si uerò in Leone,
erunt deſtillationes, & difficultates ſpirandi, & ſuffocans aër. Si uerò in Vir-
gine, erit copia pluuiarum & humidi. Si uerò in Libra, bonum eſt humano
generi, licet futurę ſint locuſtæ, cum paucitate pluuiarum. Si uerò in Scorpio
ne, erunt magnæ ægritudines hominum, in pluribus regionibus, cum pauci-
tate humidi. Si uerò in Sagittario, erit mors mulierum Regum, cum paucita-
te pluuiarum, & bono eſſe meſſis. Si uerò in Capricorno, erunt paucæ aquæ,
paucæ pluuiæ, maria etiam minuentur, aſinorum prætium creſcet. Si uerò
in Aquario, erit timor mortis ſiue Regis, cum paucitate humidi. Si uerò in Pi
ſce, erit mors prægnantium, cum ſuperfluitate pluuiarum, cum multis toni-
truis, & cum magno frigore.

Si autem ſuper Mercurium in Ariete erit, multitudo bellorum & mortali-
tas, pluuia ſuperflua, & uētus mediocris. Si uerò in Tauro, ſignificat illud idē
ſuper Venerem, cùm multis inundationibus, & charitate annonæ. Si uerò in
Gemini, erit medio critas uentorum ſalubrium, & utilium ac fœcundorum.
Si uerò in Cancro, erit mors in pluribus climatibus ex magnis febribus, cùm
paucitate pluuiarum, & medio critate caloris. Si uerò in Leone, erit mors, in
hominibus ſuffocationes, cùm uehementi frigore tēpore ſuo. Si uerò in Vir-
gine, erunt pluuiæ ſuperfluæ, & multæ inundationes, cum multo frigore. Si
uerò in Libra, erit multa ſiccitas & fames in pluribus climatibus, cum ſuper-
fluo & aſſiduo flatu uentorum. Si uerò in Scorpione, erit mors in pluribus cli
matibus, cum paucitate pluuiarum & multis aquis. Si uerò in Sagittario, erit
mors beſtiarum, guerræ multæ, uentus multus, cum paucitate meſſis. Si ue-
rò in Capricorno, erunt multæ pluuiæ, & multi uermes, & multum frigus. Si
uerò in Aquario, erunt Bubones Carbunculi & peſtis, pluuiæ multæ, cum fri
gore, & tonitruis eorum. Si uerò in Piſce, erit multitudo auium & piſcium,
cum inundatione fluminum, & aër humidus, & tenebroſus.

Si autem ſuper Lunam in Ariete, erunt bella, multa ſuperfluæ pluuiæ, ſed
tamen utiles. Si uerò in Tauro, erunt paucitas pluuiarum & aquarum, & pau
citas annonæ. Si uerò in Gemini, erit paucitas pluuiarum. Si uerò in Cancro
erit mors in pluribus climatibus, cū magnis febribus, & cū paucitate pluuia-
rum, & aquarum. Si uerò in Leone, erit ſuffocatio aëris, cùm multitudine lo-
cuſtarum, & fœrundis pluuijs, & abundantibus. Si uerò in Virgine, erunt
multæ pluuiæ, & ſimilia. Si uerò in Libra, erit multa ſiccitas, & fames in pluri-
bus regio-

bus regionibus, licet aër ſit bonus ac temperatus. Si uerò in Scorpione, erit paucitas pluuiarum, & aquarum. Si uerò in Sagittario, erit mors in pecudibus, pluuię humidum abundans, cum penuria ſegetum. Si in Capricorno, erit paucitas humidi, & aquarum. Si in Aquario, erit oppreſſio in terra Armenię, cum paucitate pluuiarum & aquarum. Si uerò in Piſce, erit paucitas aquarum.

Præter hęc addenda ſunt quæ ex Ptolemęo ſumuntur dum de regionibus agit, & de proprietatibus Planetarum. Colligemus & ea quæ dicit de forma corporis, & animi qualitatibus. Et ſimiliter quibuſnam præſit, utpote patri, & auo, & refert etiam ſeruos, & ſenes. Præeſt homini ab initio anni LXIX. uſque in finem, uitæ etenim temperatura hominis tunc eſt fermè ſimilis temperaturæ Planetæ refrigerato & ſiccato corpore. Et ideò ſi fuerit orientalis, cum & in locis in quibus gaudet, & angulo aut ſuccedenti eleuatus, ut etiam in nono loco, atq; in aſpectu amico Solis, aut Iouis, aut Veneris, aut Mercurij orientalis, ualde aut Lunæ plenę luminibus producet æuum firmum cum admiratione. Ex membris autem ut in tertio Apoteleſmatũ habetur, atq; hæc dicta ſint de ſingulis Planetis, nunc uerò de defluxu & applicatione agamus. *Lib. 2. Tex. 16.* *Tex. 45. cinſ. dem.* *Lib. 3. Tex. 47.* *Tex. 7 3. cinſ. dem.*

Defluxiones omnes & applicationes quamuis ad ſingulos planetas referri poſſunt, tamen ad ſolam nunc Lunam traducuntur: inde etiam uice Lunæ, ut poſt dicemus ad Mercurium fiunt, ergo defluxiones Lunæ à Saturno quinque ad cæteros planetas ſingulæ, & una in inane totidem quoq; applicationes, ſcilicet, cùm ab alijs planetis ueniens, aut ex inani Saturno ipſi applicuerit, ſiue ergo in uniuerſum duodecim. Voco autem defluxionem à Saturno quoties Luna ab illo diſcedens, nec plus diſtans ſigno ab eo, id eſt, ut ſit in eodem ſigno, uel ſi ſit in alio non remotior decem gradibus, quantum eſt lumẽ eius inde applicat alteri, cùm in eodem ſigno fuerit, aut ſub illius radijs ſi in ſequenti, & utraq; harum cùm ſit bifariam, bifariam quoq; diuiditur, ſcilicet à corpore uel radio, & ad corpus ſeu radium. Et uacua cum uel defluit ab alio, & non inueniens radium, neq; planetam toto ſequenti ſigno ſi adhuc ſub radijs eius eſt in illo, aut ſi iam exit & aliud eſt ingreſſa ſignum, nullũ aliud cui obuiet inuenerit. Quod ſi Luna iam exit è radijs Saturni in Ariete: in Tauro autem occurrit alteri planetæ, tunc ſi neq; ſubradijs illius eſt, per inanẽ dicitur ferri, in eodem namq; ſigno, namque inanis dicit poteſt, ſeu ſub radijs ſit, ſeu non, modò inter duas planetas conſtiterit. Cùm ergo iam radios untus exierit & aliud ſignum ingrediens non occurrent alteri, uacua eſt curſu: poteſt ergo eſſe uacua applicatione, defluxione & utroq; modo. Si in ſigno in quo eſt Luna Planeta, uel eius radius affuerit neceſſario applicat aut defluit. Reſpectu planetę qui in alio ſigno eſt applicare aut defluere, dici non poteſt, niſi cũ illius planetæ radij ad communem ſignorum terminum pertingũt. Dicimus etiam gradus intuentes & imperantes, ſeu obedientes eſſe eiuſdem generis, & eiſdem limitibus definiri quibus etiam corpora eorum aut radij.

A Saturno igitur defluens Luna, ſi ſe Iouis ſtellæ coniunxerit, uel ad Iouẽ feratur, ſi creſcens fuerit faciet locupletes, copioſos datos, nobiles magnis populis, uel magnis ciuitatibus propoſitos: alijs hæreditates maximas, alijs theſauros, alijs maxima dona largitur. Si uerò fuerit minuta luminibus nihil tale decernit: ſed facit procuratores, curatores aut quib. priuatarum rerum tuitio tradatur, & qui peregrinis negotiationibus immorentur, aut gubernatores, aut naucleros, aut uectigalium conductores reddit: & quorum actus circa aquam uis conditionem exerceant, ut ex iſtis artibus parua illis ſubſtantia conſeratur. A Saturno defluens Luna ad Martem ſi plena luminibus, ualetudines & uitia decernit, & prima iuuentute facit interire. Si uerò minuta luminibus matri longè ac maximè ægritudinis tormenta decernit, & quibuſdam facit eam uicijs obligari. Sed & malè mortis eidem matri diſcrimen impingitur,

& aſsi-

& assiduè uomens sanguinem pereat, & ipsos facit qui nati fuerint miseræ ob-
bitatis languoribus fatigari, aut parentes eorum perpetua dissensione dif-
sociari: sed & paternam & maternam substantiã uaria lautatione dilapidat, &
assidua illis uulnera ferri infligit, & tales decernit ægritudines ut curandi gra
tia opus sit, faciet etiam absconsarum artium, assiduos labores, aut longè æg
tudinis laboribus demersos uitæ munus implere, aut biothanatos uarijs ge-
neribus interire: aut enim submersi fluentibus, aut incensi deperiunt, aut la-
queo se suspendunt, aut gladio se extinguntur. Si à Saturno defluens Luna fe-
ratur ad Solem maxima infortunia, & maximas decernit calamitates. Facit
enim insanos, lunaticos, caducos, hydropicos, elephantiacos. Sed hæc infor-
tunia pertinaci assiduitate perpetuat usq; ad ultimum diem uitæ, ut istis cala-
mitatis laqueis implicentur. Si Saturno defluens Luna Veneris se stella con-
iungat, si crescens fuerit, faciet magnos nobiles & potentes, felices, locuple-
tes, & diuites, & magnæ quidem potestatis, sæuos, lipidinosos, & qui ex istis
graui pulsentur infamia. Si uerò fuerit minuta luminibus prauas amorum de
cernit illecebras, aut impuris, & impudicis facit libidinibus implicari, aut tur
pes actus assidua continuatione decernit. Sed nihilominus facit hos eosdem
querentes, & habentes maximas substantiæ facultates, & quibus penuriarũ
præsidio, & felicitas, & potestas maxima comparetur. Si à Saturno defluens
Luna Mercurij se stellæ coniunxerit, si crescens fuerit, facit obscuros, & ab-
sconsos, & tacitos secretarum, & illicitarum literarum conscios, aut cœlestib
bus religionibus occupatos, aut peritis computationibus interpretantes si-
derum cursus: facit etiam negociationibus præpositos, uel liberalium artium
publicos magistros: facit oratores eloquentiæ splendore fulgentes, aut medi
cos cunctorum testimonijs adornatos. Si uerò fuerit minuta luminibus, aut
sonũ uocis impedit, aut aures obtundit, sed & corpus eorum qui sic habue-
rint misera fatigatione destillat, facit melancholicos, ictericos, splenèticos,
phthysicos, hydropicos, pleumaticos, & arigusto meatu, cum acerbo doloris
incommodo collectum ueficæ emitti humorem.

Quòd si à Saturno separetur Luna, & in inane feratur, facit omni morbo
destitutos, melanchonicos, susspirioræ, plenos, calidos, hæmorrhoidarum in-
commodo laborantes, tristes, timidos, parui iudicij, solidarios, cogitabũdos,
simplices, uarios, dolores, imbecilles, fatuos ab uxoris & filiorum amore alie
nos, destillationibus cuiuscunq; generis obnoxios, pauperes, tardos, igna-
uos, fordidos, qui exiguis rebus moueantur, fœdos, rudes, agrestes præter o-
mnia contumaces. Maximè autem ante senectã hæc uidentur grauiora, nam
in ea non adeò uidentur, à communi consuetudine alienè esse. Minuuntur ac
fermè commutantur hæc mala, si Saturno stella in optimo fuerit statu & luna
ipsa luminibus plena, pro sortilegis & inanibus necromãticis, præstigiatores
efficiet. Cùm tamen etiam crescens, & plena luminibus fuerit, patrimonium
dilapidat, aut à parentibus seiungit, aut morte illios subtrahit, peregrinationi
buscq; longis implicat. Sin autem uacua peculiariter omnia morborum gene
ra efficit, quæ frigore possunt procreari, propriecq; circa uentrem uentricu-
lumq;, & artus dolores graues, grauiter spirantes atq; splenèticos.

Semper autem etiã in eleuationibus erraticarum, & in defluxibus, & appli
cationibus, & quibuscunq; alijs, quæ aliquid decernunt per consensum dua
rum erraticarum, siue etiam per se erraticæ aliquid significent illud absq; de-
ceptione ulla est obseruandum, ut si planetæ in angulis fuerint, maxima de-
trimenta afferant, mortes publicas, aut inter tormenta cædes Principũ dam-
nationes, excidia domorum, necem filiorum, & quæcunq; ab hominibus in-
ter maxima mala connumerantur. Si uerò in succedentib. mediocria mortẽ pri
uationem honorum, in perpetuum exilia, carcerẽ, tormenta, mulctas graues,
& publica dedecora. Si in cadentibus minima mala, morbos, iniurias, infami
am, calum-

am, calumniam publicam, dedecoraq; non tamen publicè illata fugas, impedimenta, populares rumores, contemptus, repulsas, infectationes, licet longas timores, contumelias, uexationes, dolos domesticorum, furta, supplicationes in bonis eadem ratio obseruãda est. Si enim in angulis erraticæ fuerint: magistratus perpetuos, imperia diuturna, aut sæpe repetita, gloriam conspicuam, honores, opes ingentes, sobolem claram, uitam longam & sospitẽ, uires integras, concubitus promptos, & cum illustribus fœminis gaudiaq; præclara. In succedentibus magistratus diuturnos, sæpe repetitos, collegiorum cooptationem perpetuam, & iuxta conditionem hominis famam magnam, honores, inter ciues opes, sobolem honestam. Vitam aut longam, sed nõ adeò firmam, aut firmam, non adeò longam gaudia, concubitus cum mediocribus omniaq; stabilia, & cum facilitate, aut si cum labore, cum egregia uictoria. Sed si in cadentibus, erunt omnia misera, aut interrupta, aut neglecta ab hominibus. Primùm quidem circa honores laudabitur & negligetur, aut homines illius opera utentur & uituperabunt. Ex dignitatibus fungetur necessarijs, in alijs nil magnum, simul & diuturnum. Continuetur in magistratu, & obseruabitur in priuata uita, non erunt facta nomini, aut nomen factis correspondentia, breuis uitæ si salubris, aut mediocris, si morbosæ, aut si longe morbis insanabilib. subiectæ perpetuo, si profitebitur & discipulos habuerit stipendium erit exiguum, si magnum stipendium, pauci discipuli. Si fuerit iurisconsultus, aut plures causas tractabit, sed exiguo lucro, aut si magno exiguas, filios aut paucos, aut imbecilles uel miseros, si fuerint plures, gaudia interrupta, nihil splendidum prorsus & honoratum. Si pro erudito habeatur, & scripserit non tamẽ populari fama laudabitur pro meritis, uixq; quicq; rotundum emittet, sed semper aliquid deerit. Quòd etsi splendidæ stellæ erraticis in hoc casu associentur in eadem causa ad magna quidem peruenient, sed nõ perseuerauit in illis, pleraq; etiam erunt magis in spe, uel in potestate sua, quàm in possessione, & ut uno uerbo omnia complectar, tales aut erunt mediocres in omnibus, aut si excedere, & excellere uoluerint, erit uita illorum tota fluctuabunda, modo in summo, modo in imo: quoniã illorum constitutio cœlestis, non patitur magnum aliquid, quod amplexentur possint continere.

Si à Ioue defluens Luna ad Saturnum feratur, & sit crescens, uel plena luminibus, faciet ab extraneis adoptari, uel ipsos alienę sobolis patres, aut minorum tutores, uel procuratores, alij expositos uel subtractos filios, post multũ temporis spatium inuenire coguntur, erunt aquosis semper atq; humidis actibus implicati, aut assiduis peregrinationibus errantes, aut peregrinarum mertium gratia nauigantes, ut ex ista conuersatione uitæ illis præsidia quærantur. Si uerò minuta luminibus à Ioue defluens, ad Saturnum feratur, aut exponi faciet, aut onus seruitutis imponit, aut infortunium miseræ captiuitatis indicit, aut alia uitia, aut ualitudines facit, ut omnis uita eorum graui acerbitate confecta citò finem incurrat, quòd si nocturna fuerit genitura, & Luna minuta luminibus, à Ioue defluens ad Saturnum feratur, facit quodlibet genere biothanatos interire. A Marte defluens Luna si plena, uel crescens ad Saturnum feratur, faciet tardos, pigros, & qui ad nullos actus possint proficere, & qui nihil ex his quæ desiderant consequantur. Matrem uerò aut uiduam reddit, aut uitijs, aut ualitudinibus implicatam: sed hanc eandem malæ mortis finẽ pertinet, ipsorũ patrimonia assiduis lacerationibus dissipat, facit eos etiam uarijs uitijs implicari. Si uerò defficiens lumine. & à Marte defluẽs ad Saturnum feratur, fames, ægritudines, ualitudinesq; decernit, facit lunaticos, hæmoptoicos, claudos, paralyticos, gibberosos, ogigos, eroncos, aut si nihil horum fuerit, facit biothanatos. Quorundam uero matres aut patres pro signorum qualitate, aut uitijs oppressos ut perimit, aut facit biothanatos interire. A Sole Luna defluens feratur, & sit diurna genitura, patrimonium

diſſipat, parentes diuidit, & ipſis miſeræ orbitatis indicit incommoda, ſed proceſſu temporis maximam ipſis decernit, ſubſtantiæ facultatem, & magnarum felicitatum tribuit augmenta, & multorum fundorum dominia largitur. Si uerò per noctem defluens Luna ad Saturnum feratur, orbitates decernit, & patrimonia minuit, & malarum peregrinationum decernit incommoda, facit etiam grauia uitia, & graues ualitudines, aut periculorum grauium, & uolentorum calibus implicari.

Si à Venere defluens Luna ad Saturnum feratur, ſi ſit creſcens, aut plena luminibus, & ſit nocturna genitura, aut proiectæ ætatis dabit uxorem, aut publicam mulierem, ad conſortium thori genialis adducit, aut ex affinibus aliquam ſortitur uxorem, ut præſidio coniugis, honoris principem locum & incrementa ſeruitutis, & promotionis inſigna conſequatur. Si uerò à Venere minuta defluens Luna in diurna genitura ad Saturnum feratur, facit peſſimis, libidinum, cupiditatibus & uitioſis uoluptatibus deditos, & qui ex libidinoſis actibus crebra pulſentur infamia, erunt ſanè iurpes, erratici & ſeruili defectione miſeri: Locatores meretricum, aut certè lenones. Si uerò mulieris ſit iſta genitura, erit publica meretrix, & quæ uitæ ſubſidium in publico conſtituta loco pudoris iactura quærat corporis. Si uerò à Venere defluens Luna in nocturna genitura feratur, minuta luminibus ad Saturnum aut ſteriles, aut eunuchos, aut archigallos, aut hermophroditos faciet, aut certè tales, qui muliebria pati miſeræ libidinis cogatur ardore, erunt ſanè oligochronij, aut biothanati. Si uerò à Venere defluës Luna minuta luminaribus, per diem ad Saturnum feratur, faciet uitioſos, & debiles, & quos malignus ſemper humor infeſtet, circa aquam tamen dabit actus: ſed qui miſeris laborum continuationibus defatigatur: aut enim ex altis puteis, quotidiano opere aquam leuare coguntur, aut iubentur aſſiduè lacunas, cloacasq; purgare, aut erunt hortulani, ſed miſeri, aut nautæ, aut aquarij, aut piſcatores, aut uinatores, ſed hos actus ſignorum frequenter qualitas mutata dabit. Faciet enim bubulcos armentarios, equarios, paſtores, & qui ſumētorum ſtabula purgare, uel mundare iubeantur, ſepulchrorum etiam plerunq; facit cuſtodes, aut pollinctores facit, qui ſepeliendorum hominum curam cunctorum iudicio conſenſuq; ſuſcipiant: ſed hæc pro locorum uel ſignorum uarietate decernit, de qua uarietate etiam in alijs apoteleſmatibus pleniſſimè diximus.

Si à Mercurio defluens Luna pleta lumine ad Saturnum feratur, & ſit diuturna genitura, aut balbos facit ſemper, aut ſurdos, aut uerba eorum tardo ſono uocis impedientur. Habebunt autem actus, aut ex rationibus, aut ex magiſterijs, aut ex negociationibus, aut ex peregrinationibus, aut ex uerborum interpretationibus, & qui ſecreta cœleſtia ſemper inſinuant: alij uerò carceris cuſtodiarum curam tuitionemq; ſuſcipiunt, aut ex iſtis actibus uitæ illis ſubſidia quærantur. Si uerò per noctem à Mercurio defluens Luna plena lumine ad Saturnum feratur: faciet circa aquam ſemper aſſiduis laboribus fatigari, operarios ſempiternis laboribus deditos, & qui corpus ſuum ad opus aliquod locare conſueuerint, laborioſis humeris, ac dorſo uitæ ſubſidia quærentes, alios in cuſtodia conſtituit, alios intrudit in carcerē, alios publicis iudicijs opponit, alios damnari, alios ſqualore carceris, & publicarum cuſtodiarum oppreſſos ſortibus coinquinatos ac deformes facit interire: præſertim ſi in maleuolarum ſtellarum ſignis fiat iſta coniunctio.

Si uerò à Mercurio defluens Luna minuta lumine ad Saturnum feratur, facit mendicos, pauperes, panis obſitos, & miſeræ, egeſtatis, calamitate demerſos, alios ſeruire in templis facit, alios uagari compellit, facit plerunq; lunaticos, aut ſacrarum ualetudinum uitia decernit, facit caducos, & miſera commotione dementes. Si uerò à Mercurio per noctem defluens Luna minuta lumine ad Saturnum feratur, aut exponit, facit aut ſqualorem miſeræ ſeruitutis

tutis imponit, aut onus acerbæ captiuitatis indicit, etiam maximas ualitudines, aut uitia decernit, aut in prima ætate temporis permit, aut facit aliqua ratione damnari, quod si nihil horum fecerit, facit biothanatos interire.

Si autem plena luminibus & inanis Saturno le applicet Luna, matri uiduitatem, & mulierum assiduos dolores decernit, ipsos facit in templorum conuersationibus detineri, & patrimonium eorum uarijs lacerationibus dissipari: sed rursus procedente temporis cursu proprio labore aliam facit sibi patrimonij substantiam quærere.

Si uerò deficiens & minuta lumine Saturno iungat, parentes facit, aut degeneret, aut seruos, aut miseræ infelicitatis squalore demersos, quorundam autem matres, aut debilitas premet, aut certè faciet biothanatos, interire ipsis in annis minoribus constitutis. Sed & ipsos facit aut uitiosos debiles, aut oligochronios, aut malo quodam exitu intereuntes, præsertim si in ista coniunctione in necessarijs genituræ locis fuerit inuenta, & si in horoscopi partili ratione iungatur.

Dico ergo quod Saturnus benè dispositus, significat diuitias ob quinque causas. Prima quia significat domos & fundos in quibus maximæ diuitiæ consistunt.

Secundò quia decernit labores, & præcipuè agriculturam ex qua diuitiæ, opes comparari solent.

Tertiò quoniam significat parcitatem & auaritiam, ex qua cumulari solent diuitiæ. Soli enim auari euadunt diuites.

Quartò quia efficit dolores & rapaces, horum autem est congregare pecunias & augere eas atq; dicari:

Criminibus debent hortos Prætoria mensas.

Argentum uetus, dicebat ille: Demum significat mortuos, ex quibus solēt aduenire hæreditates quibus promptissimè dicant homines, ac ualdè, ut nulla uia facilior & frequentior.

Præterea Saturnus horoscopi dominus facit, homines prudentes inuidos, ambitiosos, taciturnos, macilentos, pallidos, turpes, uares & labia magna, dētes malè positos, & plerunque os fœtidum, pectoris angusti malitiosos, infidos, pauci cibi, multi potus, cautos & uerè timidos querulos, odiosos, non multum erga uxorem affectos, minus circa filios, & cùm cæteris auaros, tum maximè erga illos, fœnori & agriculturæ operam dant, & circa aquas libenter uersantur. Capillos habent asperos, & pilosi sunt, calor etiā illorum & cutis fuscus. Pro alijs semper malos pro se ipsis etiam sæpè cum plerunque sint infœlices contempti & male audiant. In angulis constitutus facit primos nasci, sed in septimo subiectos uiolentis casibus efficit, & improbos in decimo honores, & bona retardat ultra x x x. primos annos, in quarto loco deuastat omnia stabilia bona, nocturnus auget mala, bona minuit. In ascendente deterior est, alijs ob uitia propria. In secundo loco, aut octauo magna detrimenta affert multosq; labores, & abinuidia proteretur. Verùm in octauo deterior est pro morte, spem tamen affert hæreditatum, si Iouī aut Veneri complicetur. In tertio loco noxius est fratribus, in nono author est sapientiæ sed fucatę & superstitiosæ. In 10. & undecimo negat gaudia & filijs plurimū obest. In sexto decernit morbos insanabiles, non solùm corporis, sed & animi. In duodecimo improbitatem summam, & quandoque ob id uincula, minus tamen malus nato eo in loco habetur.

Per se solus tamen quantumuis benè dispositus boni nil significat, nisi malorum priuationem, & hoc satis est in humana uita, significat ergo constantiam, quoniam animi motus inquietos prohibet. Et significat labores, quia non gaudet uoluptatibus, neque otio tametsi natura sit imersi: & facit diuites, dum amet luxuriam, prodigalitatem & timet depauperari, & facit prudēs,

nec hoc uerè: sed quia continent iram & uoluptatem. Et eius facultas ac potestas erat, qualis Romanis tribunis olim: qui nil decernere poterũt, sed solùm intercedere, impedire, prohibere, ut credere fas sit eo regnante, illud magistratus genus à Plebe ipsa fuisse cõstitutum. Ineptus est ergo prorsus ad hæc quatuor, gaudia Venerea generationem, & celeritatem negotiorum, unde horam nam q̃ potest esse significator. Est autem ponderosus planeta & grauis. Et eius uis est magna, quia uibrat quasi ex alto, præcipuè cùm fuerit in absidе eccentrici: & est erratica cõfusionis erroris fœditatis, & occultorum domina. Et motus eius proprius tantum spatij superat, quantum Luna quoniam propositio ambitus cœli eius ad ambitum cœli Lunæ est, fermè qualis temporis ad tempus. Et cùm fuerit malè dispositus, & potens, & inimicus est sentina malorum, & doctrina quàm tradimus in hoc libro est diffinitiua: compositiuam autem & resolutiuã docuimus in commentarijs præteritis, tũ etiã alijs.

DE IOVE.

IOVPPITER secunda errantium stellarum, atq; sub Saturno posita ijsdem rationibus deprehenditur, de quibus supra dictũ est, maximus est aspectu præter dico luminaria Veneremq;, à qua tamen parum uincitur, duo ex planetis, nam ex inerrantibus dubio procul uincitur à Syrio. Clara enim & fulgentia sydera in nostro hemisphærio sunt, Sol primùm, deinde Luna, post uterq; Canis, & Iuppiter & Venus. Referunt in parte australi præter hæc sex, tres esse insignis magnitudinis, atq; his maiores, quæ apud nos uidentur, non tamen splendidiores, neq; adeò nitidos, & ut sic cum ad præsentem tractationem, minimè sint necessaria prætermittenda duxi. Liquet autem quòd nulla ratione obumbrari potest, nisi à Sole & Luna, cum Venere, sed non sit ut quemadmodum Luna eclipsetur, sed ut Sol, id est, non lumine destituatur, sed nobis rãtùm interceptus appareat. Est uerò lumine plenus clarus ac nitidus, tanquã similis Veneri, ut nisi quis Astrologus sit, uix unum ab altero distinguere queat. Vnde datam illius substantiam esse reor purãq; & quasi ex natura Solis maximus præterea errantium, Sole excepto quippe cuius globus centies & octies terræ, & aquæ machinam contineat. Dimetiens ergo dimetiente maior quadrupla & dodrante. Alij dicuntur nonagies sexies tantum, ut sit dimetientis louis ad globi dimetientem quadrupla cum septunce, sit trifariam potentior est Saturno corporis magnitudine, ppinquitate atq; luminis & Sphęræ densitate circuitus eius in annis undecim, diebusq; trecentis, & undecim horisq; uiginti tribus, quo fit ut cùm difiniant dies quinquaginta tres, & horæ septẽ, ad perfectum circuitum, in duodecim annis necessario antecedat, partibus quatuor, cum triente motusq; diurnus sit, propè quinq; minutorum. Reuoluitur autem in parua Sphæra in uno anno & triginta quatuor diebus. Spatium uerò retrocessus ut dixi uix definire licet, est tamen propè centum uiginti dies, absis illius in Virginis uiginti tribus partibus, & quinquaginta tribus minutis. quo fit ut cum circa illum fuerit diebus circiter centum uiginti septem retrocedat, cum uerò in oppositio circiter centum sexdecim, aut paulò minus. Dictum est autem de his in Saturno, uerum latitudo australis quidem partium est duarum, minutorum octo, Borealis partium duarum & minutorum quatuor, ut uideatur circulus eius potius ad Austrum, quàm ad Boream inclinatus, quòd commune est etiam alijs ut supra declaratum est. Caput eius circa uigesimam sextam partem Cãcri. Cauda uerò iuxta uigesimam sextam, Capricorni circuitus latitudinis pene duodecim annorum. Domus illius Sagittarius & Pisces, altitudo Cancer totus, præcipuè quintadecima pars. Latitudinis Borealis uenter, seu ubi maxima est latitudo circiter quintam partẽ, Scorpij

Scorpij Auſtralis iuxta uigeſimam quintam partem Arietis. Trigonus eius Aries, Leo, Sagittarius, cùm tamen in aqueo domũ unam habeat & altitudinem, ſed quia plurimum conuenit cum Sole, non ita tamen cum Marte Trigonum illud ſortitum eſt, ob id carpentum eius in Sagittario eſt. Fertur gaudere in undecimo loco, fines autem quales à latere deſcripſimus.

IVPPITER ♃.

Circuitus magnus, An. 11. D. 311. H. 25.
Circuitus paruus, An. 1. D. 34.
Retroceſſus tempus, D. 120.
La titudo Max. Merid. Gr. 2. M. 8. Bor. Gr. 2. Min. 4.
Caput in ♋ partibus 26. Cauda, in ♑ partibus 26. Borealis uenter ♏ 5. Auſt. uent. ♈ 25.
Tranſitus latitudinis, annorum 12. fermè.
Domus ♑ & ♌ Altitud. ♋ 15.
Trigonus ♈, ♌, ♐.
Carpentum ♐, & à 20. ad 26. ♋. fines.

Sig.	Gr.	Sig.	Gr.	Sig.	Gr.	Sig.	Gr.
♈	Pri. 6.	♉	à 15. ad 22.	♊	à 7. ad 12.	♋	à 20. ad 26.
♌	Pri. 6.	♍	à 18. ad 21.	♎	à 15. ad 21.	♏	à 20. ad 24.
♐	pri. 12.	♑	à 8. ad 14.	♒	à 14. ad 20.	♌	à 13. ad 16.

Natura eius eſt calida & humida, ſimpliciteri, n comparatione autem ad humanum genus temperata, non quod ipſe ſequantur temperamentum hominis. Quid enim abſurdius excogitari poſſet, ſed quod humana natura ad illius inſtar temperamentum ſortita ſit: unde animalibus exanguibus exitio eſt, & plantis, quæ natura frigidæ & ſiccæ ſunt. Nam quædam Plantæ ut in naturalibus à nobis dictum eſt, ſunt ſimiles naturæ hominis adunguem: ſicut & animalia, uerùm hoc ſolo differunt, quod non refracta ſunt in eis elementa. Et ea ratione ſignificabit plantas odoratas & temperamento proximas, elephantem inter animalia: ille enim eſt mitis longæuæ uitæ prudens & magnus. Ex metallis æs, ſed de his nihil certum affero, quæ uerò ad quæſtiones generales pertinent ſuperius uiſa ſunt. Dubio procul enim eſt quòd cum ſit author ſerenitatis & temperiei, & claritatis aëris, & aduenientes ad nos, ſeu per longitudinis motum, ſeu latitudinis, ſeu cum dominatur tranquillitatem ſerenitatem, puritatem q; aëris decernit, ſed & uentos, qui ea in regione temperiem procreant, atq; ſalubritatem, eius anni maximi ſunt 427. maiores 79. mediĳ 52. minimi 12. color candidus eſt, lumen eius ſeu radĳ ad duodecim gradus extenduntur.

Iuppiter igitur natura maſculinis atq; diurnus actiones humanas benè dirigit conſiliĳq; boni author eſt, beneficus, in omnibus prębens uitam firmam incolumitatem, patientiam, ad labores munditiem, lucra, honores, magiſtratus, amicitiam Principum, decora, adminiſtrationum, gratiam, inter ciues ſecuritatem, lætitiam, iucunditatem, amicos, filios, uxores probas: opes quàm multas, gratiam, religionem, ceremonias, in exercitu principatum, fidos, ſeruos, & ancillas, celeritatem, in abſoluendo, iocos, conuiuia, gemmas, uaſa, argentea & aurea, optimus eſt quanto potentior. Differt in hoc à Venere quoniam in Ioue, quæ ad uoluptatem & iucunditatem pertinent omnia moderata efficit.

Cùm igitur Iuppiter fuerit dominus loci in prima mutatione, ex trigono in trigonum, quæ accidit poſt nongentos ſexaginta annos, & proponunt orbem magnum annorum 3958. ſcilicet reditus mutationis quatuor trigonorum. Cùm enim trigonus ut dixi mutetur in 989. ſeu in quadruplo redibit coniunctio orbium, & Iuppiter ſi fuerit in Ariete, ſignificat uehementiam ea

loris. In principio quartæ autumnalis, & eò magis cum fuerit latitudo eius ſeptentrionalis. Et cùm fuerit Iuppiter in Tauro, aggrauabitur calor in quarta autumnali. Item cùm fuerit in Cancro, erit ſimiliter multus calor in quarta autumnali. Et ſi fuerit ibidem latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat uehementiam caloris & multitudinem uentorum calidorum uenenoſorum. Item cum fuerit in Virgine, ſignificat uehementiam caloris in quarta autumnali. Item cùm fuerit in Libra, ſignificat calorem in fine quartę hyemalis, iuxta uer. Item cùm fuerit in Scorpione, & fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat uehementiam caloris. Item cùm fuerit in Sagittario aut Piſcibus, ſignificat idem ſcilicet uehementiam caloris in quarta æſtiuali. Atq; hic notanda ſunt duo primùm quæ ſint diuiſiones annorum, & ſunt duplices generales in temporibus, & ſunt reditus quidam, & ſpeciales quæ fiunt in ſuas partes & plerunque in quatuor. Primus ergo reditus appellat annus magnus, & eſt 360000. annorum, & redeunt Aſtra inertantia ad primùm locum, & eius partes ſunt, dimidium in 180000. & quartæ 90000. Secundus eſt coniunctionis orbium, & eſt reditus Saturni, & Iouis coniunctorum ad principium Arietis, & fit in annis 2958. & eſt quadruplum circuitus maximè coniunctionis, quæ fit in initio Arietis per Saturnum & Iouem, & differunt coniunctio orbium, & coniunctio maxima, quia coniunctio orbium fit fermè circa idem punctum, & etiam quod eſt euidentius initium ſumit à principio Arietis: in coniunctione autem maxima fit mutatio ad trigonum igneum aliquādo in alio ſigno, quā in Ariete, & credo quod alius eſſet appellare coniunctionem orbium triplū coniunctionis maximę, id eſt, annos 2570. quia in eo tempore redit coniunctio Saturni & Iouis, ad trigonum igneum & principium Arietis ex ſigno aqueo, primùm quod ad Arietem patet, quia ſunt tria ſigna, ergo poſt tres reuolutiones maximæ coniunctionis redibit, ad idem ſignum, quod autem ad initium patet, quia exit ex fine Cancri, aliter non exiret, ſi non iam eſſet in fine. Ergo non poterit peruenire niſi ad principium Arietis, & non ultra, & hæ ſunt regulæ directæ à Dialectica per Mathematicam habemus, ergo iam annum magnum, & eius partes coniunctionem orbium, & maximam coniunctionem cuius partes ſunt, coniunctiones maiores ſcilicet, tranſmutationes ex trigono in trigonum, poſt ducentos quadraginta annos, & poſt has habemus coniunctionem magnam, quæ fit ſingulis uiginti annis permutando ſignum, & hoc eſt quintum, & ſextum eſt coniunctio media Saturni & Martis. Septimum eſt coniunctio maior, ſcilicet Iouis & Martis, octauum eſt eclipſis Solis. Nonum eſt eclipſis Lunæ, decimum eſt coniunctio luminarium, & hominum horum, præſertim coniunctionis maioris mediæ minoris eclipſium & coniunctionis luminarium, & anni magni eſt diuiſio per quartas. Remanet modo ut doceamus ſecundùm ſcilicet, dominum in his & eum qui eleuatur, & dominus eſt duplex unus loci coniunctionis, aut luminaris affecti, ſi fit Luna, aut in anno magno ſi poſſet ſciri, cùm redit ad initium Arietis, ſed hoc eſt impoſſibile. Et ſecundus dominus eſt anguli ſubſequentis, in eo tempore & hoc non poſſumus ſcire, neq; in anno magno, neq; in coniunctione orbium, nec maxima, neque in maiore, nec magna, nec media, nec minore, ſed ſolùm in reliquis tribus ſcilicet, in deliquijs luminarium, & in coniunctione eorum atq; illarum partibus, & ita in oppoſitione & quadratis ſolum. Et propter hoc quærimus in tēpore primatū ſeptē maximè dominū loci coniunctionis, & eum qui ſuperior eſt ex his qui coniunguntur, adeò ut in deliquijs, & in coniunctionibus luminarium conſideremus, tria primùm illum qui eleuatur ſupra reliquos planetas, ſecundùm dominum loci deliquij, aut coniunctionis aut oppoſitionis, aut quadrati. Tertium dominum anguli ſuccedentis & inter hos maiores ūres habet tertium, deinde ſecundū, deinde primum, in reliquis autem ſeptem primis conſiderabimus, ſolùm duos & præcipuè in

puè in ſecundo, tertio, quarto, quinto, ſexto & ſeptimo. Primùm quis eleuetur ſuper alium, hic enim habet longè magis robur, deinde dominum loci, & in domino loci primas uires habet dominus finis, & poſt ipſum dominus trigoni, poſt altitudinis demum domus, at ſi ſit carpentum ſine fine erunt duo domini, principales dominus carpenti & dominus finis. Demum quis eleuetur ſuper allum, & erit ille qui eſt propior abſidi ſui eccentrici ex illis duobus qui coniũguntur, & ſi unus eſſet dominus, finis eſſet potentior, non tamen idem eſt de alijs dignitatibus. Nam quo ad mundum, & quod ſit orientalis illa ſunt paria uel parum differunt. Tertia conditio eſt quod ille qui eſt, in latitudine Boreali dicitur, ſuperior ei q eſt in auſtrali. Quarta & ultima eſt quod ille qui eſt uelocior curſu eſt, potentior tardiore, & hic planeta ſtante, & ſtans retrogrado, hæc differentia tametſi puũlla ſit in coniunctionibus ſuperiorũ inter ſe, magna tamen eſſe poteſt in coniunctionibus trium ſuperiorum, cùm tribus inferioribus, & trium inferiorum inter ſe. Quæ autem huc ſpectant debent accipi ut à Ptolemæo ſcripta ſunt. Iuppiter ergo cùm fuerit æquidiſtans *Secundo, ſpo* ſigno Arietis, ſignificat ſanitatem corporum hominum, & forte erunt multi *tele ſmatum*, planctus & infirmitates, & dolores capitis, & magis in quarta autumnali, & *Tex. & Com.* ſignificat uehementiam caloris, in principio eius, & in fine eius uehementiã *41. et eſt quaſi* frigoris, in quarta hyemali, pluuias multas, & inundationes, & humiditates, *additio & ex* argumentum quoq; panis, & plantationes arborum & uinearum. Et cũ fue- *poſitio, Tex.* rit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat uehementiam caloris, & multitudi 45. nem uentorum, calidorum, uenenoſorum. Et cùm fuerit meridionalis, ſignificat uehementem aëris frigiditatem. Et dicit Haly, quod Iuppiter in Ariete ſub radijs facit pluuias. Veſpertinus autem nebulas ſpargit: Matutinus ſeu orientalis ſerenum aërem. Stationarius uerò efficit tonitrua, & abundantiam fructuum ſeni. Et ſecundùm Albumaſarẽ, ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat nocumentum in omnibus rebus ſuper quas ſignificat Iuppiter. Et dicit Albumaſar, Iuppiter cùm fuerit æquidiſtans ſigno Tauri, mortem nobilium, dolores etiam oculorum, paucitatem auſum, uehemens frigus & nocens, multas pluuias, terræmotus in initio quartæ hyemalis, & multas niues in medio eius: Eritq; quarta æſtiualis temperata, & forte augmentabitur calor, & ſiccitas, in quarta autumnali cum multitudine panis & uini, cùm diminutione arborũ, & erit anguſtia, & aduerſitas nauigantium in mari. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat bonam aëris commixtionem. Si fuerit meridionalis, ſignificat permixtionem, commixtionis eius, & paucam æqualitatem eius. Dicit Haly, Iuppiter in Tauro, ſub radijs mediocritatem anni ſignificat: Veſpertinus hymbres, Matutinus uel orientalis abundantiam fructuum & paſcuæ. Et ſecundum Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat commotionem inimicorum ſuper Reges. Et dicit Albu. Iuppiter cùm fuerit æquidiſtans ſigno Geminorum, ſignificat hominibus multos dolores oculorum, & præcipuè pueris, & mulieribus, & multum mortem in eis, & mortẽ in beſtijs, & erit quarta autumnalis temperata, & paucum nocumentum eius, aſſiduũ, flatum uentorum occidentalium, augmentum panis & uini, & præcipuè in parte occidentali, & forte erit diminutio meſſis, & pluuiarum, & tamen cum hoc incrementum aquarum fontium. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat flatum uentorum & temperantiam eorum. Et ſi fuerit meridionalis, ſignificat æſtatem ualdè calidam, & multitudinem uentorum, calidorum, & uenenoſorum, & ſiccitatem aëris. Et dicit Haly, Iuppiter in Geminis ſub radijs bonam commixtionem ſignificat, & ueſpertinus ſanitatem, & matutinus uel orientalis. Secundùm Albumaſarem, ſignificat multas pluuias et uehementiam frigoris. Et ſecundùm Haly, cùm fuerit ibidem firmus, ſanitatem deducit. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat multos rumores, & terribiles & bellum. Et dicit Albuma. Si Iuppiter fuerit æqui-

diſtans ſigno Cancri, ſignificat morborum multitudinem in hominibus, & forte ſanabuntur in quarta autumnali, cum multo calore & uehementi frigore, & præcipuè uerſus orientem, & multitudinem pluuiarum, & nebulatum, & niuium in quarta hyemali. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat uehementiam caloris, & multitudinem uentorum, & uenenoſorum: Et ſi fuerit meridionalis, ſignificat illud idem. Dicit Haly, Iuppiter ſub radijs in Cancro, tranquillum mare ſignificat, & abundãtiam Piſcium: ueſpertinus bonam commixtionem, matutinus ſeu orientalis bonam conditionem, & ſanitatem ſignificat, Stationarius ſignificat facilitatem in rebus. Et ſecundùm Albumaſ. Iuppiter cùm fuerit illic retrogradus, ſignificat contriſtationes regni ex parte aliquorum nobilium. Et dicit Albu. Iuppiter cùm fuerit æquidiſtans ſigno Leonis, ſignificat ferociam Regnum, & dolores accidere hominibus uentos ualidos, & multas pluuias, & multum frigus in quarta autumnali, paucitatem calorum in quarta æſtiuali, & uehementiam frigoris in medio eius cum augmento fontium. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat multitudinem flatus uentorum. Et ſi fuerit meridionalis, ſignificat aërem humidum. Et dicit Haly, Iuppiter in Leone ſub radijs, admirabiles uentos ſignificat: Veſpertinus bonam commixtionem, matutinus uel orientalis felicitatem oſtendit: ſtans uerò diminutionem infirmitatum facit. Et ſecundùm Albu. Iuppiter cùm fuerit æquidiſtans ſigno Virginis, accidet hominibus dolor capitis dolor epatis, & erit annus uehemens ſuper prægnantes, cũ temperantia aëris in quarta uernali, & bonitate aëris quartæ æſtiualis, & uehementia in quarta autumnali, ſignificat multas pluuias, & niues, & uehemẽtia frigoris in quarta hyemali. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat bonam aëris commixtionem. Et ſi fuerit meridionalis ſignificat temperãtiam pluuiarum, & utilitatem earum. Et dicit Haly, Iuppiter in Virgine ſub radijs, ſignificat abundantiam rerum: Veſpertinus bonam commixtionem, matutinus ſignificat infirmitatem: Stans ſignificat bonam ſanitatem & omne gaudium. Et ſecundùm Album. ſi fuerit illic retrogradus, paucitatem pluuiarum, cum bonitate, & temperantia aëris oſtendit. Et dicit Albumaſ. Iuppiter cùm fuerit æquidiſtans ſigno Libræ, ſignificat mortem boum, & temperãtiam aëris ueris, & declinationem eius ad frigiditatem, & in quarta æſtiuali, ſignificat pluuias deſtruentes panem, cum multitudine tonitruorum, & coruſcationum, & multas niues, in principio quartæ hyemalis, uſq; ad mediam eius, cum caliditate aëris in fine ipſius. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat aſſiduum uentorum flatum cum utilitate corporum. Et ſi fuerit meridionalis, ſignificat multos dolores, uenturos hominibus, & præcipuè in oculis & corde. Et dicit Haly, Iuppiter ſub radijs in Libra, ſignificat aëris bonam complexionem: ueſpertinus ſignificat ſanitatem, matutinus infirmitatem expellit, ſtans bonum tempus facit & firmat. Et ſecundùm Albumaſ. cùm fuerit illic retrogradus, ſignificat infirmitates capitis, & infortunia prægnantium, & pluuiam multam, in principio hyemis & medietas eius miſta, cum flatu uentorum, cum temperantia quartę uernalis, & multas herbas in quarta æſtiuali cum diminutione aquarum. Et dicit Albu. Iuppiter cũ fuerit æquidiſtans Scorpioni, ſignificat ſanitatem corporum hominum; cum multis pluuijs deſtruentibus in omnibus partibus, & uehementiam frigoris in principio quartæ uenalis, uſq; ad medietatem eius: deinde ſuperaddet & condenſabitur aër, & multiplicabuntur nebulæ, cum utilitate uinearum, & agriculturæ, & bona plantatione arborum. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat uehementiam caloris: & ſi fuerit meridionalis, ſignificat humidum aërem. Et dicit Haly, Iuppiter in Scorpione ſub radijs, frigidam pluuiam ſignificat: ueſpertinus bonam temperaturam, matutinus bonum tempus, augmentum Piſcium, ſtans tranquillitatem & quietem. Et ſecundùm

Albumaſ

Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat paucitatem pluuiarum, cū multis uentis proficuis. Et dicit Albu. Iuppiter cùm fuerit æquidiſtans Sagittario, ſignificat multos morbos capitis, & præcipuè in quarta autumnali, & mortem in beſtijs, & præcipuè in bobus, multas pluuias, frigus mediocre in principio hyemis, & magnitudinē illius in medio ipſius, & niues, & deſtructionē panis & fructuum, cum uehementia caloris in quarta æſtiuali, & perſeuerantia uentorum orientalium. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat flatum uentorum, & iuuamentum eorum. Et cùm fuerit meridionalis, erit ualdè utilis hominibus. Dicit Haly, Iuppiter in Sagittario ſub radijs bonam conuerſationem, & bonam conditionem ſignificat: Veſpertinus pluuias multas, Matutinus ſerenum, ſtans utilis eſt hominibus in hominibus. Et ſecundùm Albumaſ. cùm fuerit illic retrogradus, ſignificat iuſtitiam regum, cum gaudio plebis, cum multitudine pluuiarum, & bonam temperantiam aëris æſtatis, & multas herbas. Et dicit Albu. Iuppiter cùm fuerit æquidiſtans Capricorno, ſignificat mortem nobilium, & ſanitatem corporum hominū, multas pluuias, uentos aſſiduos in quarta uernali, cum paucitate caloris in quarta æſtiuali multitudinem uentorum orientalium, cum diminutione fructuū, panis & uini paucitatem & copia humidi. Et dicit Haly, Iuppiter in Capricorno, ſub radijs humidum aërem ſignificat: Veſpertinus pluuiam, matutinus tranquillitatem in mari & in fluminibus, ſtans aquarum multitudinem ſignificat. Et ſecundùm Albu. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat commixtiones, quæ aduenient regibus & plebi. Et dicit Albu. Iuppiter cùm fuerit æquidiſtans, ſignificat mortem nobilium, & multos dolores hominibus, & præcipuè iuuenibus, mortem auium, & luporum, multitudinem pluuiarum & niuium, cum uehementia frigoris in quarta uernali, & erit quarta æſtualis multorum uentorum, & orientalium præcipuè, & multiplicabuntur pluuiæ, & & uentri in quarta autumnali, & erit initium hyemis pluuiarum multarum, & multorum uentorum & humidi, cum deſtructione panis, in hora qualitatis, uel complementi arborum & uinearum, cum multa nauium ſubmerſione in mari: & ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat ſiccitatem aëris: & ſi fuerit meridionalis, ſignificat multas nebulas. Et dicit Haly, Iuppiter in Aquario, ſub radijs temperiem ſignificat, ueſpertinus multa pluuiam: matutinus multas infirmitates. Stans confert ad incrementum omnium rerum & efficit pluuias. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, nocet regibus & morbos in eis efficit. Dico eiuſmodi ſunt remota, & ſunt ex eis, ꝓpter quæ Aſtrologia inanis exiſtimatur à naturis. Idem etiam dicit, quod Iuppiter cùm fuerit æquidiſtans Piſcibus, ſignificat multa damna hominibus, & præcipuè iuuenibus, & mulieribus dolores, etiam in parentibus, uentos frigidos, aſſiduoſq; in quarta uernali, & uehementiam caloris in quarta æſtiuali, bonam aëris commixtionem in quarta autumnali: pluuiarum quoq; niuium copiā, in quarta hyemali multos uentos, in medio eius & niues in fine eius cū hoc quod pluuiæ corrumpent arbores, & meſſes, & præcipuè uineas & oliuas.

Et cùm fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat flatum uentorum, & iuuamentum eorum: & ſi fuerit meridionalis, ſignificat multitudinem pluuiarum cum augmento fluminum Et dicit Haly. Iuppiter in Piſcibus ſub radijs, facit augmentum piſcium: ueſpertinus bonam cōplexionem, matutinus tranquillitatem in mari & fluminibus: Stans bonam & temperatam pluuiam ſignificat. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat res futuras, deteriores, & fructus, & carnes.

Si autem Iuppiter eleuetur ſuper alium planetam. eo modo, quo in Saturno diximus, ſiquidem ſupra Saturnum & fuerit in Ariete, erit exaltatio regis ſuper populum, pauci inimici eius rumores terribiles. mendacia. fœcunditas, aëris, uenti temperati in meſſe, & profectus in eis. Si uerò fuerit in Tauro,

erit multa cædes, & mors inter reges, deſtructio multorum climatum, fœcunditatem mulierum, & pluuiarum paucitatem aërem, tamen humidum multã meſſem. Si uerò in Gemini erit mors multorum magnorum uirorum, & nocumentum in pluribus terris: cum aëre humidiore. Si uerò fuerit in Cancro, erit ſiccitas magna in Armenia, fæcunda meſſis, fructus uberes in quibuſdam terris, cum flatu uentorum humidiorum. Si uerò in Leone, erit mors regum, & potentium, & multorum hominum: odium inter eos, bonitas aëris & uentorum, cùm fœcunditate meſſium. Si uerò fuerit in Virgine, erunt multa bella, & morbi, & mors in hominibus aër ſiccior, & uentus & prouentus, copioſus ſeminum. Si uerò fuerit in Libra, erunt bella & multæ cædes, cum deſtructione quarundam regionum, multa ſiccitas pluuiæ, & pulchrum eſſe meſſis. Si uerò fuerit in Scorpione, erunt ſeditiones & diſcordiæ in pluribus climatibus, combuſtio in eis cum ſuperfluitate pluuiarum. Si uerò in Sagittario, erũt multa bella inimicitiæ, & odia inter homines cum multis pluuijs, & temperantia aëris. Si uerò in Capricorno, abundabunt lupi, & feræ, & etiam locuſtę aër ſiccior, meſſis copiæ. Si uerò in Aquario, erit fertilitas multarum regionũ, cum multis niuibus, & aquis, & inundationibus hominum, & ſalute eorum. Si uerò fuerit in Piſce, erit ſiccitas multas, piſces & paruæ aues, cum ſuperfluis pluuijs. Si autem ſupra Martem & fuerit in Ariete, erunt multæ infirmitates, & dolores cum magno frigore. Si uerò fuerit in Tauro, erit deſtructio in pluribus regionibus, multa nix in tempore congruenti. Si uerò fuerit in Ariete, deſtructio graminis in uiridarijs cum ſiccitate. Si uerò fuerit in Cancro, erit mors inimicorum regis, multi latrones, copia magna latronum, aquæ multæ cum augmento Tigris & Euphratis, & magnorũ fluminum iuxta partem in qua fuerit conſtitutus. Si uerò fuerit in Leone, erit mors inimicorum & principum, cum uehementia frigoris. Si uerò fuerit in Virgine, erit deſtructio cenſus mercatorum, & bonitas rerum, uenti multi temporibus congruentibus. Si uerò fuerit in Libra, latrones capient, cenſus mercatorum, & multæ nubes. Si uerò fuerit in Scorpione, erit mors in filijs regum, cum fertilitate regionis, & paucitate pluuiarum. Si uerò fuerit in Sagittario, erit mors plurium nobilium, combuſtiones, cum multo frigore tempore ſuo. Si uerò fuerit in Capricorno, erit mors luporum, uerminum, mors auium, aquaticum, cũ multis nebulis, pluuijs & aquis. Si uerò fuerit in Aquario, erit bellum & gaudiũ illud, & lætitia cum paucitate pluuiarum & aquarum. Si uerò fuerit in Piſce, erunt multa miracula, & pauor in hominibus, cum ſalute poſtea caliditas aëris & ſiccitas.

Si autem ſupra Solem & fuerit in Ariete, abundabunt pluuiæ fœcundæ. Si uerò fuerit in Tauro, erit ſiccitas aëris, cum multis uentis calidis. Si uerò in Gemini, erit ſiccitas aëris. Si uerò in Cancro, hominum multitudo peribit, miracula in terra, flumina commodè ſe habebunt. Si uerò in Leone, erunt pluuiæ ſalutares earum. Si uerò in Virgine, erit ſiccitas aëris, cùm paucitate pluuiarum. Si uerò fuerit in Libra, erit ſiccitas aëris nimia. Si uerò in Scorpione, erit ſiccitas aëris. Si uerò in Sagittario, erunt multæ pluuiæ, & iuuatio earum. Si uerò in Capricorno, erit temperantia aëris. Si uerò in Aquario, erit ſiccitas aëris, & aëris obſcuritas, & aquarum exceſſus, undequaque erit copia piſcium & paruarum auium. Si uerò fuerit in Piſce, erit ſiccitas aëris.

Si autem ſupra Venerem & fuerit in Ariete, erunt multa infortunia, infirmitates & mors, cum terræmotu in pluribus partibus. Si uerò fuerit in Tauro, aër erit humidus & Europa multa damna patietur. Si uerò in Geminis, erit mors prægnantium, pauca pluuia cum multis meſſibus. Si uerò in Cancro, erit copia humidi cum ſalute meſſium. Si uerò in Leone, pleræq; urbes & regiones pace, & fœcunditate gaudebunt, erunt tamen terræmotus. Si uerò in Virgine, erunt multi lupi, & pauca pluuia. Si uerò in Libra, erunt bella, & terræmotus,

Digitized by Google

ræmotus & proficiet meſſi. Si uerò in Scorpione, bella & cædes, ac ſeditiones abundabunt. Si uerò in Sagittario, erunt multa prælia & cædes terræmotus, cum frugum tamen copia. Si uerò in Capricorno, erit annus bonus, mors auium, & boum, & piſcium, & auium paruarum, & terræmotus cum paucitate pluuiarum. Si uerò in Aquario, erunt pauci dolores in pluribus regionibus, cum multis aquis & aëre obſcuro. Si uerò fuerit in Piſce, erit omnino ſalus ciuitatum, mors prægnantium, piſces multi, multæ aues, & aquarum incrementum.

Si autem ſuper Mercurium & fuerit in Ariete, erit mors militum, multæ pluuiæ, uentus aſſiduus, & utilis tonitrua & corruſcationes. Si uerò fuerit in Tauro, erit ſalus hominum, & copia alimentorum, cum multis pluuijs & paucis aquis. Si uerò fuerit in Geminis, erit uentus calidus. Si uerò in Cancro erunt infeſtationes ſeruorum, ad reges mendacia, & diluuia, deſtructio quorūdam climatum, pluuia multa, cum paucis nubibus & tonitruis, impedimentum in paruis. Si uerò in Leone, erunt multæ pluuiæ, uenti & tonitrua, corruſcationes, terræmotus, cum pauco nocumento & deſtructione. Si uerò fuerit in Virgine, erit multa ſuperfluitas, & uentus aſſiduus. Si uerò fuerit in Libra erit ſalus in pluribus regionibus, & conſecutio bonorum, & uentus aſſiduus. Si uerò fuerit in Scorpione, erunt multa bella, & multæ triſtitiæ, & pluuia ſuperflua tempore ſuo. Si uerò in Sagittario, erit pluuia & uentus ſuperfluus, multa tonitrua & corruſcationes, niues utiles, & temporibus conuenientibus, adeunt tamen terræmotus etiam. Si uerò fuerit in Capricorno, erunt multi uentes, uehemens frigus deſtruens, pluuia ſuperflua cum augmento meſſium. Si uerò fuerit in Aquario, & ex ſuperabit inimicos ſuos, multi terræmotus, & nubes, & pluuiæ & frigus. Si uerò fuerit in Piſce, erunt multi piſces, & paruæ aues, pluuia multa & frigus uehemens.

Si autem ſuper Lunam & fuerit in Ariete, erit fertilitas anni cum multis pluuijs. Si uerò in Tauro, erit multa fertilitas, & ſalus hominum, cum mediocritate pluuiarum. Si uerò fuerit in Gemini, erit ſuperfluitas aquarum & pluuiarum. Si uerò fuerit in Cancro, erit pauca pluuia & humiditas. Si uerò fuerit in Leone, erit proſperitas aëris. Si uerò in Virgine, erit ſuperfluitas pluuiarū. Si uerò fuerit in Libra, erit pauca humiditas, & ſiccitas aëris. Si uerò fuerit in Scorpione, erit pauca aqua & pluuia. Si uerò in Sagittario, erit conſtitutio humida mediocriter. Si uerò fuerit in Capricorno, erit humida ualdè & abundantia aquarum. Si uerò fuerit in Aquario, erit humida conſtitutio. Si uerò fuerit in Piſce, erit pluuia pauca.

Manifeſtum eſt autem quod uelut in Saturno, quæ proportione reſpondēt, ipſi Ioui uſq; ad defluxiones addere oportet. Si igitur Luna à Ioue defluens feratur, ad Martem & ſi nocturna genitura, & creſcens Luna ſit Martis ſocietati iungatur, facit magnos potentes, ciuitates uel regiones maximas ſuis utilibus obtinentes: ſed cum ſollicitudinibus, & cum periculis iſtius decernit, potentiæ poreſtatem. non erunt tamen hi ſine utilio ac ualitudine: ſed exiſtant tales qui facilè cuncta patiantur, præſertim ſi in principalibus genituræ locis Mars fuerit inuentus quod ſi in defectis locis Marte conſtituto, ſic ad eum Luna feratur, ignitas artes decernit, ſed & ipſos facit humiles, & abiectos, & ualetudines, & uitia, & malo mortis diſcrimina frequenti ratione decernit. Si uerò per diem Luna à Ioue defluat creſcēs, & ſtellæ ſe Martis aſſociauerint faciet expoſitos, ſeruos miſeros, onere mendicitatis oppreſſos utilis ac ualitudinibus implicatos, & quorum ſeruitus captiuitati ſit ſimilis, & qui uitam uſq; lecta morte deperdent. Si uerò Luna deficiens in nocturna genitura à Ioue defluat, & feratur ad Martem claros faciet, & ſi Mars in principalibus genituræ locis fuerit inuentus, & Luna minuta luminibus in nocturna genitura à Ioue defluens feratur ad Martem, faciet iudices, duces, & quibus ſummū poteſtatis

teſtatis credatur imperium. Quòd ſi in deiectis genituræ locis Mars fuerit inuentus, & ſi ſic ut diximus ad eum feratur, Luna faciet milites athletas, aut qui ex igne & ferro quærant, ſibi uitæ ſubſidia, aut medicos chirurgicos facit. Si uerò per diem deficiens Luna & à Ioue defluens feratur, ad Martem paternũ, & maternum patrimonium diſſipat, & parentes in prima ætate eius perimens, onus extremæ mendicitatis imponit, alijs uitium acerbi doloris inſtigit, facit interdum ſeruos, interdum captiuos, plerunq; biothanatos, præſertim ſi ſuccurrente Luna Mars in cardinibus genituræ fuerit inuentus, uel ſi in anaphoris, uel cataphoris ſit, tunc enim quæ diximus, erunt cum his locis conſtituta Marti Luna ſocietate ſi coniunxerit. Si à Ioue Luna defluens feratur, ad Solẽ paternam & maternam patrimonium uaria dilaceratione diſſipat ipſos à parentibus alienabit, aut in longinqua peregrinatione conſtituet, alios exules, alios fugitiuos facit, alijs ſeruitutem, alijs onus captiuitatis imponit, præſertim cùm in domo Saturni, uel Martis Sol, uel Luna fuerit inuenta. Si à Ioue Lunæ defluens feratur ad Venerem, ſi ſit creſcens uel plena luminibus, facit parentes nobili poteſtatis auctoritate præfulgidos, & qui fuerit maximam potentiam conſecuti, ſed alienati à ſuis tunc qui natus fuerit cogitur, & citò eum orbatum parentibus facit: ſed nihilominus etiam ipſi potentiam gloriã, nobilitatemq; decernit, ſed hæc omnia poſt proceſſu largitur ætatis, & ab uxoribus maximè felicitatis decernit augmentum, facit etiam ipſos uenuſtos, gratos, lepidos, & quibus ex gratia, uel uenuſtate poteſtas maxima compare tur. Si uerò à Ioue defluens ad Venerem feratur minuta luminibus, & ſit in principalibus, uel neceſſarijs genituræ locis infinita felicitatis incrementa decernit, & erit nimium fœlix, in cuiuſcunq; genitura ſic fuerit inuenta: decernit enim honores potentias, faſces prætextas, & magnificæ poteſtatis inſignia, & quibus à parentibus hoc dignitatis meritum conferatur, & in primo ætatis gradu poſitis potentiſſimæ dignitatis ornamenta decernit, & uxori, mulieribus diuitiarum, & felicitatis facit incrementa conferri. Si à Ioue defluens Luna ad Mercuriũ feratur plena luminibus, facit tetricos, iudices, bonos, benignos, glorioſos. Erant enim aut exactores fiſcalium præſtantiorum, aut religionibus propoſiti, aut iuris interpretes, ex quibus occaſionibus maxima illis felicitas, & diuitiæ magis conferantur, ut ipſa felicitas per omne uitæ ſpatium perſeueret. Si uerò minuta lumine à Ioue defluens feratur ad Mercurium, ex literis uel ex diſciplina aliqua, aut ex horreis, & ex negociationibus faciet uitæ ſubſtantiam, uel ſubſidia querentes, & quædam hæreditates aliquas cõſequuntur, alij inuenient, alij commendatas ſibi res abnegant, ut ex iſta perfidia patrimonij ſibi præſidia comparent. A Ioue defluens Luna ſi ad nullum feratur, & per uacuum curſus ſuos dirigat, ſi ſit plena luminibus, facit ex ſua perfectione peregrinos, & pauperes, & qui proceſſu temporis omnia felicitatis ornamenta deperdãt. Si uerò ſit minuta luminibus expoſitos captiuos, & quos uita ſeruitutis onere deprimatur, & quidam erunt uitijs ualitudinibuſque implicati, alios oligochronios facit. Rurſus ſi Luna Iouis applicuerint ſtellæ, & creſcens lumine ei ſe ſocietate coniunxerit, uel ad Iouem feratur, faciet felices, glorioſos, diuites, multorum & magnorum fundorum, & latiſſimarum poſſeſſionum dominos, ſed ſic habentes etiam futura prædicunt, aut propria animi diuinitate, aut deorum monitu, aut exoraculis, aut cuiuſdã uenerabili diſciplina. Si tamen in iſta coniunctione Lunam poſitam de quadrato, uel diametro Martis ſtella non uiderit, minuuntur hæc omnia in maximo uitæ diſcrimine. Si uerò iſta coniunctione fuerit minuta luminib. facier adoptari, uel expoſitos antea, poſtea parentibus reddi, per ſemetipſos ſibi patrimonia quærentes, & reddit tales qui gradatim, & proceſſu temporis creſcãt, & qui habeant alicuius gloriæ poteſtatem, ſed hęc tunc complentur, ſi ſic Lunam poſitam Mars, de diametro uel de quadrato non uiderit: quòd ſi ſic Lunam po-

Digitized by Google

nam poſitam Mars qua diximus reſpexerit radiatione, faciet expoſitos ſempiterno ſeruitutis onere reprimi, aut ab ancilla matre, aut debiles faciet procreati, aut ipſi certè fiunt parte quadam corporis debiles, & miſeros infœlicitatis onere prægrauati, præſertim ſi iſtam coniunctionem Mars in diurna genitura reſpexerit, uel Saturnus in nocturna, ſed Saturnus tunc cum minuta deficiet Luna.

Si à Marte defluens Luna plena uel creſcens lumine ad Iouem feratur, in opportunis genituræ locis facit duces, ducentes exercitum, potentes imperioſos qui ſint omni ratione terribiles & qui prouincias ciuitatesq; potenti; ſuę poteſtate poſſideant, erunt ſanè diuites locupletes pecuniosi, & qui omnia quæq; uolunt facillimis rationibus conſequuntur, & qui ſint in omnium certaminum conflictatione uictores. Si uerò ut minuta lumine & ſit à Marte defluens ad Iouem feratur, faciet publicis quibuſdam certaminibus deſtinatos, ſed qui ſemper præconio bonitatis ornentur, aut glorioſos milites facit, & his aſſidua felicitatis incrementa decernit, & hos eoſdem crebris honorum promotionibus latè patriæ, & uarijs facit generibus glorioſos latentia tamen uitia infligit, & frequentibus faciet ualitudinibus implicari. A' Sole defluens Luna ſi feratur ad Iouem, & ſi diurna genitura à parentibus fortunæ, & felicitatis largitur inſignia, quidam regiones aut ciuitates maximas obtinebunt: erunt tamen ultra modum beneficio felicitatis ornati. Si uerò per noctem à Sole defluens ad Iouem feratur, faciet ſemetipſos ſibi facultatum ſubſtãtiam comparantes, & qui ſint aſſiduis peregrinationibus dediti: ſed hoc in prima iuuentute decipit, in proceſſu tamen temporis ætatis gloriæ commendationes bonas, & idoneas decernit ſibi ſubſidij facultates. Si à Venere defluens Luna ad Iouem feratur, faciet magnos, potẽtes, & nobiles, & ciuitatibus præpoſitos: quoſdam uerò facit præſidio mulierum ſubleuari, erunt ſanè grati, ue nuſti amatores mulierum & qui uenuſtatis gratia omnia quæ' deſiderant cõſequantur. Si uerò defluens à Venere minuta lumine ad Iouem feratur, de mulieribus dabit ſubſidia facultatum, & reddit tales quibus à prima ætate parentibus felicitatis, & gloriæ, gratia conferatur, alijs hæreditates dabit, alijs lucra maxima inuenire compulit, aut in templis honorata decernit officia. Si à Mercurio defluens Luna ad Iouem feratur, facit magnos, potentes, quibus Imperatorum literæ ac ſecreta credantur, aut qui regias opes, regioſq; theſauros, fidei tutatione cuſtodiant, & qui in regia domo iubendi, uel diſponẽdi habeant poteſtatem facit, plerunque magiſtros nunciosq; Regum: ſed & neocoros aut prophetas, facit aut Principes ſacerdotum, aut ex iſtis honoribus, aut ex his occaſionibus maxima illis felicitatis conferantur inſignia, aut ut ex his actibus potentium, diuitiarum, incrementa conquerant. Si uerò à Mercurio defluens minuta lumine Luna ad Iouẽ feratur, aut rationibus præponit aut ferioris, negationibus facit eſſe præpoſitos, aut facit actores & talis qui bus publica uel fiſcalia inſtrumenta credantur, aut ponderi us publicis, aut fiſcalibus facit præponi, aut priuatarum litium iudices, aut ex his actibus maxima facultatum incrementa decernit, & felicitatis largitur inſignia, alijs hæreditates, alios res depoſitas, & abſconſas inuenire compellit, apud alios res commendatæ remanent. & apud eos ſine fraudis uitio perſeuerant, ut in iſtis rebus gloria, & ſubſtantiæ illis magna felicitas comparetur.

Peculiariter autem Iuppiter ſignificat ſacerdotes, uiros iuſtos iudices, magiſtratus, nam reges propriè decernit Sol, & Luna populum, & miſſionem utriuſq; Sol cum Luna. Et ſignificat omne bonum quod eſt in uita, quia omne bonum conſiſtit in moderatione, & ipſe ſignificat temperamentum, & moderationem quia eſt remotus ab omni exceſſu, & ideò ſignificat uirtutes, quoniam uirtutes ſunt mediæ inter uitia, ut Poëta ille dicebat,

Virtus eſt medium uitiorum utrinq; redactum.

Et ſanè

Et ſanitatem quoniam ſanitas conſiſtit in bona temperie, & conſilium ac prudentiam, quia illa conſiſtunt circa bonam temperiem affectuum, & etiam quia eſt moderati motus unde neq; impetu res agit, ut Mars. & Mercurius, ne quidem ſegniter ut occaſio prætereat ut Saturnus. Eſt etiam potẽs magnus & denſi luminis, & grandis aſpectu. Et eſt patiens quia ſapiens, & etiam quoniam poteſt ferre labores, & reliqua incommoda. Et præbet opes, quoniam efficit patientem laborum, prudentem, blandum, & fidum ut ei credatur. Et ſignificat ætatem à 56. anno ad 68. & uxores quia ſignificat prolem, & commodam uitam, hæc autem habetur cum uxore proba, & antiqui eius nomine præpoſuerunt Deum cunctis quoniam uiuet. Et quando ſignificat pluuias ut cum Venere, aut Luna ſignificat tranquillas, ſignificat etiam cibi amatorem, & bonum colorem, efficit autem nobilem, glorioſum, honeſtum, ornatũ lætum, ſimplicem, beneficum, moderatum, in uerbis minimè fœtidum in ambulando quietum aclentum non præcipitis inceſſus. Carnoſam haud multũ pinguem conuiuijs delectatur. Si malè diſpoſitus fuerit erunt uitia ſimilia uir tutibus, helluo, adulator, ſegnis, feret iniurias & dedecora prodigus. In aſcẽdente diurnus præbet magnam poteſtatem, nocturnus primum inter fratres ut ſit naſcatur, aut alios occidendo. In ſecundo multum opibus fauet, adeò ut ſacerdotia aut hæreditates impartiantur. In quarto loco bonam fortunam cum Principibus præſtat, tum etiam magiſtratus, die quidem quod diurnus ſit, noctu quod cum Sole: nam in tertio leuibus itineribus atq; frequentibus uitam recreat, ſed & fratres aut coniunctos bonos, & iucundos præbet. In quinto noctu paulò minus quàm in undecimo interdiu præbet felicitatẽ naturæ congruentem: nam moderatam uim habent hi loci, & orientales ſunt at que puri. In angulis enim quandoq; magis uincitur à natura loci quam uincat, in cadentibus debilitatur à natura loci, in occidentalibus quadrantibus, non adeò gaudet, quare undecimus & quintus locus maximè propitij ſunt, illi uelut, & Veneri ea ratione in ſexto loco, de die aut duodecimo de nocte, niſi Sol ipſam non latentem ſequatur, hos quidem per calumniam à iudicibus damnari, facit illos morbis & ſeruitute atq; laboribus implicare: eſtq; ſanè eorum geneſis ac ſi tam benigno ſydere prorſus deſtituta foret. In ſeptimo ſi in Geminis fuerit corporis molem immodicam præſtat. Cæterùm felicem reddit & bonæ conuerſationis ac latum, opes autem in ſenecta magis præſtat. Sed in octauo eadem penè quæ in ſecundo pollicetur. lites tamen & contentiones adijcit, præcipuè in nocturna genitura. In nono autem loco præbet ſacerdotia pauperibus, ſacerdotum patrocinia, & in locis propriſ ſomnia uera, in contrarijs falſa. Et præſertim noctu unde etiam ſuperſtitioſos efficit decimo in loco eadem fermè: ſed illuſtriora ſi non nocturnus fuerit quæ in quarto, & certè cum publica negotię præbet, & ex negotijs utilitatem. Hæc autem omnia efficaciora in omnibus cum præfuerint locis, & ut etiam præfuerint diſtinguendum.

DE MARTE.

SVNT præter hæc in ſuperioribus planetis duæ comparationes, ad Solem quarum una eſt, quod dum planetæ centrum epicycli eſt, ſub centro Solis ipſa ſtella eſt in abſide media ſui epicycli. Altera quam uocant Periodicam reſtitutionem, eſt quoniam Sol quot ambit circulos ſigniferi totos cũ modica portione, tot ſtelę in ſuo epicyclo additis reuolutionibus in Eccentrico. Igitur Saturnus in quinquaginta ſeptem reuolutionibus, epicycli in duabus eccentrici peractis, & portiuncula utriuſq; in annis 59. die uno, horis 18. quí dies & horę partes ſunt temporis, quibus Saturnus ſuperat 57. integras reuolutiones, ut Sol in 59. reuolu-

59. reuolutionibus die uno, horis 18. tanto plus progrediat in integris reuolutionibus, quantum est motus in una die, & horis 18. Et similiter Iuppiter in annis 71. diebus 4. & deunce deficientibus perficit 65. reuolutiones in epicyclo, sex in eccentrico, & Sol loco suo totidem reuolutionibus deficientibus diebus & parte diei supra scripta. Similiter & Mars in 37. reuolutionibus epicycli, & 42. eccentrici progrediatur, quantum Sol in 79. annis, diebus tribus & sexagesimis 13. scilicet, per tres gradus & decem minuta. Sed & Venus in octo annis quinq; facit reuolutiones in epicyclo diebus 2. & sexagesimis 18. deficientibus octies redit ad suum locum in eccentrico cum restitutio, hæc reconstet non numero, cum sint 13. reuolutiones collectę, non octo, sed tamē reditus idem, quoniam tantum deficit ex reuolutione in epicyclo, ex quinta perfecta quantum Soli ad ultimam reuolutionem complendam in eccentrico. Similiter in Mercurio fiunt 145. reuolutionibus die uno & 31. in epicyclo reditus, fit cum 46. reuolutionibus in eccentrico in 46. annis & die uno, in Sole in totidem annis qui 46. perficit reuolutiones & unum gradum. Quorum causa duas Tabellas exposuimus, quarum una ostendit loca reuolutionum, & tempora ut à latere uides in prima.

Epicyc.	D.	H.	M.	eccēt.	Eccen.	D.	H.	M.
♄ 57	1	18	0	2	☉ 59	1	18	0
♃ 64	360	4	0	6	☉ 70	360	4	0
♂ 37	3	4	0	42	☉ 79	3	4	0
♀ 4	362	18	0	8	☉ 7	362	18	0
☿ 145	1	1	0	46	☉ 46	1	1	0

In secunda constat in superioribus quod motus in eccentrico, & epicyclo in singulis diebus, cuiuslibet Planetæ medij iuncti æquantur, & perficiuntur medium motum Solis in die. Appellabimus igitur hos annos, scilicet restitutionum solarium, uelut in Saturno 59. in Ioue 71. in Marte 79. In Venere octo, in Mercurio 46. in quibus Planetæ remeant ad idem uelut in nostra genitura 24. die Septembris anni 1501. Saturnus fuit in Gr. 31. min. 28. Ge

	G.	M.	2.	3.	G.	M.	2.	3.		Gr.	M.	2.	3.
♄	0	2	0	33	0	57	743		☉	0	59	8	16
♃	0	4	59	14	0	54	9	2	☉	0	59	8	16
♂	0	31	20	36	0	27	41	40	☉	0	59	8	16
In Eccentrico.					In Epicyclo.					In orbe suo.			

minorum retrogradus, sed secundū prutenicas tabulas in gradibus 20. minutis 45. Ideò anno 1560. die 26. Septembris erit in eodem loco in principio retrocessus, ergo eadem fermè euenient, quæ ad Saturnum pertinebunt, in anno 1560. quæ in anno primo, & in anno 1561. quæ in anno secundo, & secundùm menses, & dies, & in anno 1568. quæ in anno 1509. utpote morb. longus, sed alterius generis, & qualitatis, & magnitudinis propter comparationem Saturni ad reliquos planetas, & si quis hanc proprietatē animaduertat, uidebit eam esse magnæ considerationis, & in Mercurio idem continget, anno 1547. & ut in anno 1520. ita in anno 1567. Contuli autem me ad gymnasium, & in anno 1521. cœpi profiteri, & ita in anno 1568. augebitur gloria nominis, & ita in anno 1525. Præpositus fui scholaribus. Ideò in anno 1571. si uixero erit mihi quædam potestas cum honore sed parum utilis. Venus autē singulis octo annis redit fermè ad idem, & ita in anno 1551. perexi in Scotiam, anno 1559. contuli me ad Gymnasium, anno 1543. perexi Bergamum, ac ibi fui per aliquot dies, & in omnibus fuēre lucra satis manifesta.

Fui enim

Fui enim addictus muneri profitendi, tũ primùm & anno 1519. contuli me in Gymnasium ut studerem, & anno 1521. aufugi Papiam ex Patria cum matre propter metum Heluetiorum, & anno 1527. contuli me Patauium ex Sac censi oppido, & anno 1533. fui ascriptus inter Professores Papiæ, sed non recepi conditionem, tametsi Senatus tribus mensibus expectauerit, an uellem mutare propositum, adeò pertinaciter hæserat in sententia, sed ego detentus fui metu belli imminẽtis, anno etiam 1503. (intelligo semper inchoantẽ, tum etiam finem habentem in sequenti) rediì in patriam ni fallor, nam lactatus fui extra patriam, & eo usq; educatus, hæc igitur non fortuito contigerũt, neq; solùm quia Venus esset in reditu anni in eodem loco, & in eodem statu, sed quia singuli dies respondent singulis diebus, per totum annum ea conditione ut supra, & quod Venus est domina loci ascendentis non solum, sed loci Lunæ, loci partis fortunæ, loci Solis, loci medij cœli, loci coniunctionis precedentis natiuitatem & loci proprij. Sed in Ioue & Marte, quoniam tempus est, nimis longum comparatione uitæ humanæ, ideò ista debetur referri ad reliqua indicia uelut utbium aut regnorum, & similiter illud idem ostendemus in Luna in singulis decem nouem annis, ut sint reditus obseruandi per singulos octo annos quouis tempore conferendo ad præterita, & in comparatione ad singulos dies, uel ualdè prope scilicet, non ultra quatuor & singulis decem nouem annis, & 46. & 59. Ex quo patet quod cum medij motus planetarum sic sumpti sint æquales motui medio Solis, ergo ex cõmuni animi sententia erunt, etiam inter se inuicem æquales.

. Cùm ergo hac restitutio sit à die natiuitatis, & toto anno perseueret per singulos dies, ut dies diei correspondeat, palàm est eam esse potentissimam maximè in domino genituræ, quem Arabes Almutem uocant, ut mihi in Venere: post in domino ascendentis, inde loci luminarium & medij cœli post partis fortunæ. Et est generalis omnibus erraticis præterquam Mercurio ut sic causæ diuersæ sint effectuum. Et in Sole non est nisi per se, ita ut sit causa restitutionis aliorum, & ut possint reficere eosdem effectus aut similes. Ideò reducentes ad quinq; circuitus demptis ex hoc numero Sole, ut qui per se nil efficiat, sed sit solum causa aliorum ut possint, & debeant hoc facere: neq; res parua est, aut mediocris reliquos quatuor planetas toto anno per singulos dies, eundem seruare habitum ad Solem, quem habuerunt in anno prioris circuitus: & dempto Mercurio ut dixi, qui caret hac restitutione per circuitum. Iuppiter uerò & si habeat restitutionem quia tamen est longior pro uita humana, quàm ut possit conferre quinq; nam ut patet in tabula est annorum 65. & ideò esset prorsus comparare decrepitum infanti, ob id data est ei restitutio non quò ad Solem, sed quò ad profectionem ascendẽtis, ut singulo & partibus illius, sic prope locum in quo erat in precedenti anno, & in quo fuerat ab initio tempore natiuitatis, & hoc efficit ut homo eisdem anni temporibus non solum ob Solem, sed etiam louem eodem modo quasi se habeat lætus tristis alacer segnis. Et in circuitu postmodum duodecim annorum non solum ad eundem locum orbis, sed etiã signiferi reddit. Vt si mihi fuit in natiuitate, in prima & in initio Tauri in principio, secundi anni erit etiam in prima, sed in Geminis, & in principio tertij in prima & in Cancro, sed ibi etiam erit profectio ascendentis, scilicet in Geminis, in secundo anno, & in Cancro in tertio, & in secundo menſe tertij anni erit in Leone, in tertio menſe in Virgine. Et ibi erit profectio ascendentis, & ita erit perpetuò mihi in ascendente, alteri in secunda, alij in octaua, semper singulis annis, & mensibus anni, & diebus mensis, & etiam horis, & est mirabile, & res magnæ considerationis. Sed in capite duodecim annorum non solum erit in eadem domo & Mundi situ, sed signo eodem, & hoc per totum annum, & menses, & dies anni correspondentes, & ita mensis Augusti 1568. habebit magnam similitudinem, cum menſe Augusti

Auguſti anni 1556. & finis menſis, ut hodie tertio Calendas Septembris, cſt illa die, non tamen erit ſimilitudo in his qui non ſignificant per louem, uelut anno 1509. menſe Auguſti laborabam in extremis, non tamen illud ſignificabat, imò non proſus anno 1521. menſe Auguſti. Et in medio menſis Septembris anno 1555. laborabam morbo, non ramen ſignificauit quod menſe Septembris 1567. deberem ægrotare, quia morbus nõ ſignificat per louem, multo minus ſignificabatur in mea geneſi per illum: Et ita de alijs. Circuitus ergo eſt ſolum de re ſignificata, & tractione non exitu. Hæc igitur eſt uia inueniendi circuitus ſingulorum bonorum, atq; malorum per ſignificatores, & uti ciſſim inuenienti ſignificatores per circuitus. Velut mihi in anno 26. cõtigit promouerl ad Lauream Medicinæ, in 29. cooptari in collegium Medicorum, in 51. accerſiri ad curationem Pontificis B. Andree, & in 62. eligi in Profeſſorem Medicinę à Bononienſi Senatu, ex quibus quatuor fuit lucrum innumerorum aureorum, imò totius pecunię ex arte parte & circuitus eſt per 12. annum. Et licet fuerim anno 51. in Scotiam electio tamen Medici, & litterę tranſmiſſæ ſunt, anno 50. meo ut ratio conſtet. Ergo tum luppiter & aſcendens fuerunt in Geminis, in ſecundo loco ubi radij trigoni Solis. Et Veneris etiam & Mercurij, & quadrati Lunæ, & corporis Martis, & Saturni dominorum medij cœli. ideoq; ex his tria fuerunt, extra patriam & cum itinere. Et ſimiliter anno 33. ætatis reliqui munus medendi. Plebis ſacri & non lucratus ſum Gallaratæ toto anno 30. aureos, anno 45. omiſſi, munus profitendi Papiæ, & ita amiſſi circiter 220. coronatos, & exiſtimationis multum, & anno 57. filius meus natu maior duxit uxorem indotatam, & euertit totum patrimonium meum ex hoc facto. Et ita anno 69. priuabor & contra, & cõtra omnem ſpem rationem & conſuetudinem ne credas hoc naturali coniectura me ſcribere proficendi medicinam munere, & lucro 1400. coronatorum in ſingulos annos ob louem ergo hæc ſunt, quí cùm aſcendẽte prouenit ad Capricorni initium ubi ſunt radij quadrati Solis, & Veneris, & Mercurij, & Sextiles Lunæ inimicæ, & radij trigoni Iouis cadunt, ante & antequam redeat annus, & luppiter ad locum, & etiam ſunt infelices, cum tam luppiter, quàm Luna cadunt in Capricorno. Et quía Capricornus eſt ſignum medij cœli, & medium cœli cadit, in ea diuiſione ſignificat tamen exercitationem medicã, aliquando cum iactura ut anno 1534. aliquando cum lucro inſigni ut in ſequentibus omnibus 1546. 1562. 1570. Eſt ergo Mars tertius in ordine planetarum deſcendẽdo naturalibus, & ſiccus ardens maleficus nocturnus maſculinus aſpecta minor omnibus planetis præter Saturnum, & Mercurium ruber, fuſcus cuius proportio corporis ad corpus terræ, & aquę eſt uelut quini decim ad octo, atq; ideo dimetientis ad dimetientem ferme ſexquiquarta.

Vnde liquet quod altitudo Solis exigua eſt in comparatione ad altitudinem Saturni, quæ ferè eſt ut 13. ad unam quandoquidem Mars, cùm ſit eã prauus Saturnum magnitudine ſuperare uideatur, cùm Saturni dimetiens quadruplus ſit cum ſeptunce, neq; igitur mirum eſt ſi ram paruus habeatur, cum portio dimetientium ſit minor ſub tripla ad eam, quæ eſt altitudinis. Nihilominus lumen eius lumine Saturni minus eſt, eſt enim duntaxat partium 7. minutorũ 30. Anni maximi eius 284. magni, 61. minimi, 15. circuitus in eccentrico, annus unus, 321. dies, horæ 22. circuitus in paruo circulo anni duo & 50. dies lumen partes 7. minuta 30. abſis in 15. parte, & minuto 28. Leonis latitudo auſtralis maxima part. 7. min. 7. Borealis autem par. 4. min. 21. altitudo eius in 28. parte Capricorni dominus eſt, & tam de die, quàm de nocte primus erigoni aquei, unde liquet carpentum eius eſſe Scorpionis ſigrũ: tum uerò primos ſeptem gradus, in Cancri autem primi ſeptem gradibus licet, in toto ſigno deficiatur magnam uim habet, ut propriè efficiet naufragia termini retroceſſus à 72. diebus uſq; ad 82. caput eius circa 16. partem Ge-

Vide lib. de Propor Pro. poſ. 163. & 164.

minorũ & cauda circa 16. Sagittarij. Verũ in hoc cõsulere oportet ephemerides propter uelocitatem uarietatis horum uelut etiam de uentre est, tamen uenter Boreal s anno 1570. in octaua parte Virginis mirum, tamen quoties reflectatur, & reciprocet modo in septentrionem, modo in meridiem, & quàm longissimis spacijs temporum perueniat ad uentrem maximè meridionalis latitudinis, quàm diximus esse boreale, multo maiorem, gaudet in sexto loco, cum sit nocturnus & Saturnus, altera malefica in duodecimo gaudeat morbos tamen & ibi per se generat.

Sig.	Gr.	Sig.	Gr.	Sig.	Gr.	Sig.	Gr.
♈	à 21. ad 25.	♉	à 28. ad 30.	♊	à 18. ad 24.	♋	pri 7
♌	à 25. ad 30.	♍	à 22. ad 28.	♎	à 29. ad 30.	♏	pri. 7.
♐	à 27. ad 30.	♑	à 26. ad 30.	♒	à 21. ad 25.	♓	à 20 ad 28.

Propriè Lunam plenam luminibus ex oppositò si exceperit, facit furiosos, ut Saturnus uacuæ si iungatur fatuos, & Soli malè iungitur, ut Saturnus eidem infelicissimo opponitur, & Mars Venere gaudet, ac ei quasi sponte cædit, ut Saturnus loui, & Saturnus Luæ plenæ oppositus parum nocet, & Mars uacuæ si iunctus fuerit.

Mars ubi dominus fuerit orbis magni, & in Geminis efficit calidum aërẽ, & quietum si tum fuerit uespertinus efficit calidissimum, quia occidente Sole calorem retinet, & ita non permittit refrigerari aërem, & idem dico de Venere, quia facit pluuias, & Saturnus frigus, & ideò dies in æstate, cũ sic Mars se habuerit, erunt calidissimi, quia nocles non frigerabuntur, & erunt æstuosæ, & ergo magis dies. Sed si in Gemini steterit calidus, & siccus, & ideò in natura geneſi (omnia enim ad idem referenda sunt) significat calidam, & siccam intemperiem membrorum quibus Mars dominatur. Et similiter si steterit aut retrocedat in Cancro, & latitudinem habuerit borealem, significat calorem, uehementem. Et in Leone cùm fuerit sub radijs Solis, sed ita distingue si omnino latuerit Solis calor accẽdetur, uelut ignis in quo sit ferrum candens. Est enim calidior alio, si autem orientalis propè uisionem fuerit, ab aurora calor incipiet, & totus dies erit ualdè ualidus, nox tamen erit frigida, uerùm si otien tali proximus uisioni noctes non refrigerabuntur.

Mars fuerit dominus eodem modo quo de Ioue dictum est, & fuerit æquidistans signo Arietis, & hoc est, quod dicimus in Ariete significat interfectiõnem accidere in partibus orientis, & multitudinem dolorum oculorũ, & multos uentos, cum paucitate pluuiarum, & si fuerit eius latitudo septentionalis, significat siccitatem aëris, & si fuerit meridiana significat temperantiam aëris. Et dicit Haly, tractans de essentia planetarum sub radijs, quod Mars in Ariete sub radijs, serenum significat. Sed uespertinus contrarium, matutinus uel orientalis turbationem temporis, stationarius fulgura, & tonitrua significat. Et Secundùm Albumasarem, si fuerit illic retrogradus significat, multos dolores, & multa nocumenta aduenire. Et dicit Albumas. ubi supra Mars cũ fuerit æquidistans signo Tauri, significat interfectionem inter ciues partis septentionalis, & meridiei multos dolores, cum mortis mulierum coniugatarum. & militiam rerum uenerearum mortem, & boum, & multitudinem ciuium, & abundantiam pluuiarum, & uehementiam tonitruorum, & corruscationum, & nebularum, & paucitatem uictus, & abundantiam aquarum, & si fuerit latitudo eius septẽtrionalis, significat multas infirmitates uariolarum. Et si fuerit meridiana, significat molitiam commixtionis aëris. Et dicit Haly, Mars in Tauro sub radijs tempus sine uentro facit, uespertinus renum, matutinus siue orientalis uentos mouet, stationarius desiccat aërem. Et secundùm Albumas. cùm fuerit illic rettogradus, significat nocumentum aduenire bestijs, cum

ſtijs cum morte eorum. Et dicit Albumaſ. Mars cùm fuerit æquidiſtans ſigno Geminorum, ſignificat multos dolores aurium in hominibus, & uariolas, & morbillos, & interfectionem in ſeptentrione, cum multo latrocinio, & erunt nocumenta hominibus, præter tonitrua & corruſcationes, uehementia frigoris. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis ſignificat multitudinem terræmotuum, & ſi fuerit meridiana ſignificat caliditatem aëris, & quietem eius. Et dicit Haly, ſi Veneris Mars ſub radijs, infirmitatem ſignificat hominibus: ueſpertinus eſt calidiſſimus, matutinus uel orientalis contrarietatem in hominibus operatur: ſtationarius calidus & ſiccus efficitur. Et dicit Albumaſ. cùm fuerit illic retrogradus ſignificat multas ægritudines uariolarum, & mobillorũ. Et dicit Albu. Mars cùm fuerit æquidiſtans Cãcro, ſignificat interfectionem in parte orientali, uel occidentali, & multiplicantur in hominibus ægritudines, & infirmitates pectorum, & quotidianæ, & tertianę febres, & dolores gutturis, & cadent inter Principes contrarietates, & erit paucitas pluuiarum cũ uehementia caloris. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat caliditatẽ aëris, & ſi fuerit meridiana ſignificat illud idem. Et dicit Haly, Mars in Cancro ſub radijs combuſtionem, ueſpertinus infirmitates, matutinus lites inter homines: Stationarius caliditatem & ſiccitatem ſignificat. Et dicit Albumaſ. cùm fuerit illic retrogradus ſignificat corruptionem aëris, & uehementia caloris cum flatu uentorum uenenoſorum. Et dicit Albumaſ. Mars cùm fuerit æquidiſtans ſigno Leonis, ſignificat bella in parte orientis cum expanſione mortis, & præcipuè puerorum pro nimio dolore uentris, & ſignificat charistiam in beſtijs, & paucitatem pluuiarum, & panis, & præcipuè in parte orientis. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat flatum uentorum ex ferocitate uenenoſorum, & ſi fuerit meridionalis ſignificat ſiccitatem aëris. Et dicit Haly, Mars in Leone ſub radijs infirmitates Imperatoris ſignificat, ueſpertinus ardorem, matutinus uel orientalis extinctionem eius ſignificat, ſtationarius ſignificat infirmitatem. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit retrogradus ſignificat, quod cadet inuidia & odium inter Romanos. Et dicit Album. Mars cùm fuerit æquidiſtans Virgini ſignificat multas infirmitates oculorũ, & multam interfectionem, effuſionem ſanguinis in parte meridiei, & mortem mulierum, cum deſtructione aëris, & eius ſiccitate, & multis terræmotibus, & multitudine panis & uini. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat paucas pluuias. Et cùm fuerit latitudo meridionalis ſignificat malitiam complexionis aëris. Et dicit Haly, Mars in Virgine ſub radijs infirmitates in hominibus facit ueſpertinus ſuffocationem, matutinus lites & contentiones facit, ſtationarius ſiccitatem aëris oſtendit. Et ſi fuerit illic retrograda ſignificat ſiccitatem aëris. Et dicit Albumaſ. Mars cùm fuerit æquidiſtans Libræ, ſignificat ſalutem & bonum in hominibus, & erunt multi latrones, & timores, & rumores, terribiles mors, & infortunia in hominibus propter bubones, & ſpecialiter in parte meridiei, cum paucitate pluuiarum. & nebularum & uentorum. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentionalis ſignificat multitudinem uentorum inceſſanter, & ſi fuerit meridionalis ſignificat temperantiam aëris. Et dicit Haly, Mars in Libra ſub radijs ſiccum aërem facit, ueſpertinus pluuioſum, matutinus turbationem & tonitrua facit: ſtationarius uerò aridus & ſiccus. Et ſecundùm Albumaſ. ſi illic fuerit retrogradus ſignificat mortem ſubitam quorundam nobilium hominum. Et dicit Albumaſ. Mars cùm fuerit æquidiſtans Scorpioni ſignificat multos dolores, ardorem in hominibus, & bubones, & ægritudines, & præcipuè in iuuenibus, & illud erit in ſeptentrione, cum multis latronibus, erit frigus uehemens, in quarta autumnali, & hyemali & æſtiuali, cum multa ſiccitate aëris, & nocebit pani uino arboribus & meſſibus. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis ſignificat, multum ſiccitatem & paucitatem pluuiarum, & ſi fuerit meridionalis ſignificat temperan-

Digitized by Google

tiam aëris. Et dicit Haly, Mars in Scorpione ſub radijs tranquillitatem in mari ſignificat: ueſpertinus & matutinus ſignificat uentos, ſtationarius ſignificat tranquillitatem & quietem facit. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus ſignificat infirmitatem accidere regi, propinquitatem perditionis. Et dicit Albumaſ. Mars cùm fuerit æquidiſtans Sagittario, erit mors in parte occidentis, cum multa interfectione, & cum ægritudinibus, & uehementi tuſſi, & doloribus oculorum, & erit quarta uernalis, mali aëris corrumpẽtis, cum paucitate pluuiarum, & multiplicabitur frigus in quarta hyemali, & exinde erit corruptio annonæ, ſcilicet panis & uini, uel cum multis plantarum plantationibus. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat multum flatum uentorum, cum ſiccitate & pauca humiditate eorum, & ſi fuerit meridionalis ſignificat altercationem quarundam rerum & conuerſionem earum. Et dicit Haly, Mars in Sagittario ſub radijs ſine humiditate, ueſpertinus infirmitates & peſtilentias. Matutinus uel orientalis uehementiam caloris ſignificat, ſtationarius uerò malum & infortunium. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit retrogradus ſignificat malum, & infortunium, & malum aduenire militibus regis. Et ſecundùm Albumaſ. Mars cùm fuerit æquidiſtans Capricorno, ſignificat multam mortem, & multa infortunia ex parte meridiei, & præcipuè in iuuenibus, & mulieribus paucitatem pluuiæ, & ſiccitatem aëris, cum multis tedditibus hæreditatum & paucitate fructuum. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis ſignificat, deſtructionem commixtionis aëris, & ſi fuerit meridionalis ſignificat illud idem.

Et dicit Haly, Mars in Capricorno ſub radijs nutrit, ueſpertinus bonam commixtionem, matutinus dies hyemales per loca facit, ſtationarius tranquillitatem & perfectionem inducit. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus ſignificat mortem nobilium, cum cogitationibus, & mœroribus hominum & multas pluuias. Et dicit Albumaſ. Mars cùm fuerit æquidiſtans Aquario, ſignificat mortem regum orientis, cum multis infortunijs hominum, & ſuperabundantiam pluuiarum & caſu niuium, & aſperam cõmixtionem aëris, & cum multitudine panis & uini, & cum multo bono, & paucitate eorum in parte orientis. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat ſiccitatem aëris, & ſi fuerit meridionalis ſignificat illud idem.

Et dicit Haly, Mars in Aquario ſub radijs, ſignificat ariditatem, ueſpertinus abſentiam uentorum, matutinus motionem eorum, ſtationarius nocumentum in mari. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat malam inobedientiam plebis erga regem. Et dicit Albumaſ. Mars cùm fuerit æquidiſtans piſcibus, ſeu ſigno piſcium, ſignificat interfectionem multam inter reges, & magnates, & amiſſionem regni, & dignitatum eorum, febres tertianas & quotidianas in parte meridiei, & occidenti chariſtiã beſt arũ, & abundãtiã pluuiarum & niuium, cum bona aëris commixtione. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis ſignificat multos uentos, & ſi fuerit meridionalis ſignificat multas pluuias. Et dicit Haly, Mars in Piſcibus ſub radijs raritatem piſcium ſignificat, ueſpertinus ariditatem, matutinus fulgura & tonitrua, ſtationarius inæqualitatem in corporibus & in rebus ſignificat. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat permutationẽ & accidentia accidere hominibus, & paucum cõplementũ eius in quo ſperaẽ ex operib. & reb.

Si Mars ſuper Saturnum eleuetur & ſit in Ariete, erunt multi uenti, & pluuiæ, bonus aër æſtatis. Si fuerit in Tauro, erit mortalitas, ſiccitas & combuſtio in hominibus, & terræmotus. Si uerò fuerit in Gemini, erunt multa bella, multæ ægritudines, & mors in eis, pluuia tonitrua & corruſcationes. Si uerò fuerit in Cancro, erunt multi inimici in gentibus, multæ locuſtæ, pluuia mediocris & pauca aqua. Si uerò fuerit in Leone, erit magna ſiccitas, cum forti uento, & multo puluere. Si uerò fuerit in Virgine, erit magnus calor, & fri-

gus

gus magnum temporibus ſuis, corruptio locuſtarum, & plures redditus fructuum. Si uerò fuerit in Libra, erit pugna inter reges, mors quarundam mulierum regum, multitudo herbarum & pluuia pauca. Si uerò fuerit in Scorpione, erunt bella, & deſtructio in pluribus climatibus, locuſtæ nociuæ in meſſibus pluuiæ, tonitrua, & corruſcationes. Si uerò fuerit in Sagittario, erunt multæ ægritudines, in pluribus climatibus, uentus inceſſans, cum multo pulueré, & utilitate annonæ. Si uerò fuerit in Capricorno, erit multitudo aſinorum, & ouium cum uehementia caloris, & frigoris tempore conuenienti, & cum durabilitate eorum. Si uerò fuerit in Aquario, erunt paucæ aquæ, cum multis pluuijs. Si uerò fuerit in Piſce, erũt infortunia, in pluribus climatibus, & multi piſces, & paruę aues, pluuiæ ſuperfluæ, tonitrua & corruſcationes.

Si uerò ſuper Iouem & fuerit in Ariete, erit mors in hominibus pluuia pauca. Si uerò fuerit in Tauro, erit deſtructio ciuitatum, mors quorundam magnatum multæ pluuiæ, corruſcationes & tonitrua. Si uerò fuerit in Gemini, erit nimia mors in hominibus. Si uerò fuerit in Cancro, erunt bella depræ dationes, & combuſtiones in multis terris, cum multis pluuijs, & augmento Tigris & Euphratis, multæ inundationes rempore ſuo. Si uerò fuerit in Leone, erit pluuia pauca, detrimentum aquarum in puteis, & in alijs locis. Si uerò fuerit in Virgine, erit combuſtio cum ſuperflua pluuia corruſcationibus, & tonitruo, & augmento aquarum fluuiorum. Si uero fuerit in Libra, erunt rumores, & odia inter homines malitia mercationũ, cum multis tonitruis pluuijs, & corruſcationibus. Si uerò fuerit in Scorpione, erit mors in pluribus climatibus pauca pluuia, & detrimenta aquarum fluminum & Piſcium. Si uerò fuerit in Sagittario, erit mors diuitum, cum pauca pluuia. Si uerò fuerit in Capricorno, erunt multa capti in pluribus climatibus mors auium, pluuia pauca, uehemens frigus, cum paucitate aquarum & fluminum. Si uerò fuerit in Aquario, erit mediocritas aquarum incrementum plantarum. Si uerò fuerit in Piſce, erit gaudium in multis regionibus, reges interficere ſeſe, dominantiũ mulierum ſuper uiros, pluuiæ ſuperfluæ, & corruſcationes.

Si uerò ſuper Solem & fuerit in Ariete, erunt bella iniuriæ, mendacia, iudicatio hominum: calor paucus, bona complexio, quartæ æſtiuali, multæ corruſcationes, & uenti. Si uerò fuerit in Tauro, erit multus calor & ſiccitas aëris. Si uerò fuerit in Gemini, erit caliditas & ſiccitas aëris. Si uerò fuerit in Cancro, erit ſiccitas aëris, & uehementia caloris. Si uerò in Leone, erunt multæ corruſcationes. Si uerò fuerit in Virgine, erit ſiccitas aëris, & humiditas pauca. Si uerò fuerit in Libra, erit temperantia aëris declinans ad calorem, & ſiccitatem multum frigus, & uentorum fortitudinem arbores eradicantium. Si uerò fuerit in Scorpione, erit ſiccitas aëris & eius caliditas Si uerò fuerit in Sagittario, erunt multæ corruſcationes. Si uerò fuerit in Capricorno, erit ſiccitas aëris. Si uerò fuerit in Aquario, erit uehemens calor. Si uerò fuerit in Piſce, erit ſiccitas aëris.

Si uerò ſuper Veherem & fuerit in Ariete, erunt bella, mors bubones, combuſtiones, multa horribilia proſperitas mulierum, impregnatarum, cum peſte ex ſiccitate aëris. Si uero fuerit in Tauro, erit mors, ægritudines, mulieres parient filias, magnus calor, in quarta æſtiuali. Si uerò fuerit in Gemini erit contrarietas uirorum cum mulieribus, mors impregnantium paucitas rerum & humiditatis. Si uerò fuerit in Cancro, erit mors mulierum impregnantium pauca humiditas, cum uehementi calore. Si uerò fuerit in Leone, erunt combuſtiones infortunia, conſtitutiones, mendatia, terribiles, rumores, in pluribus terris, cum locuſtis, & pluuia pauca. Si uerò fuerit in Virgine, erit mors regũ, & puerorum ex mulieribus, & multis altercationibus locuſtæ, & uehemens calor. Si uerò fuerit in Libra, erit nocumentum & combuſtio cum pauca pluuia. Si uerò fuerit in Scorpione, erit mors mulierum regum, humiditas pau-

ca. Si uerò in Sagittario, erit superfluitas pluuiarum. Si uerò fuerit in Capricorno, erit aborsus prægnantium cum euasione mulierum, mors ouium uehemens calor tempore suo. Si uerò fuerit in Aquario, erunt pugnæ angustiæ & locustiæ in multis regionib. siccitas, & charistia annonę, pluuia pauca cum diminutione aquarum. Si uerò fuerit in Pisce, erit prosperitas multarum regionum, & homines multum uti benè adorantibus, multi pisces & paruę aues.

Si autem super Mercurium & fuerit in Ariete, erunt bella multa cum paucitate pluuiarum, & imbrium uehemens calor paucitas aquæ fontium. Si uerò in Tauro, erit destructio in pluribus climatibus, multæ pluuiæ, & nubes, uehemens frigus in quarta autumnali, & hyemali. Si uerò fuerit in Gemini, erit mors filiorum, Regum bella, interfectiones, pauores, destructio ecclesiarum & census, pluuia pauca & multus census. Si uerò fuerit in Cancro, erit interfectio filiorum regum, bella & destructiones multorum regnorum, destructio palliorum, regum uehemens calor tempore suo. Si uerò fuerit in Virgine, erit effusio sanguinis destructio multarum terrarum, cædes magnatum, multitudo latronum, & iniuriarum seruorum erga dominos, delectatio sapientum, multum annonæ. Si uerò fuerit in Libra, erit mors filiorum regum orientalium, bellorum occidentalium, paucitas pecorum, destructio ecclesiarum, pluuia pauca, nebulæ, tonitrui paucitas, aquæ in fluminibus. Si uerò fuerit in Scorpione, erit mors hominum, & boum, & uentus incessans. Si uerò in Sagittario, erunt interfectiones & effusio sanguinis, multæ rapinæ & dolores hominum, multæ nubes & pluuiæ. Si uerò fuerit in Capricorno, erunt in hominib. multę causę infirmitatis, mors bella, capti charistia asinorum, mors ouium, paucitas auium, & florum in principio, quartæ uernalis, multæ in fine niues. Si uerò fuerit in Aquario, erunt bella, captatio & mors in pluribus climatibus, multi lupi, pauci boues, pluuiæ humiditatis, & aquæ paucitas charistia annonæ. Si uerò fuerit in Pisce, erit dispositio regis à regno, multa incōmoda cum bellis, impedimentum medicis interfectio multa animatorū fertilitas in parte occidentis pluuias super aquæ flumine charistia annonę.

Si autē super Lunam & fuerit in Ariete, erit multa bella & captiones, mors nimia lupi, charistia quadrupedum cum humiditate pauca. Si uerò fuerit in Tauro, erit multa bella, in pluribus climatibus, & mors renouatio regnorum lupi, cum precio bestiarum. Si uerò fuerit in Geminis, erit mors regum, multa cædes, & bellum in pluribus climatibus, siccitas aëris, humiditas pauca. Si uerò fuerit in Cancro erit, mors regum, & bella, & captiones, in pluribus climatibus, & mors lupi charistia ouium, humiditas pauca & siccitas aëris. Si uerò fuerit in Leone, erunt bella interfectiones in pluribus climatibus, multi lupi, charistia boum, & camelorum, & huiusmodi animaliū, siccitas aëris, & pauca humiditas. Si uerò fuerit in Virgine, erit pluuia superflua cum multis humiditatibus. Si uerò in Libra, erit paucitas animalium trahentium onera cum multitudine inimicorum. Si uerò fuerit in Scorpione, erunt bella, & captiones in pluribus climatibus, rapacitas luporum et ualor bestiarum onerum, & tonitrua, & corruscationes. Si uerò fuerit in Sagittario, erit paucitas pluuiarum. Si uerò fuerit in Capricorno, erit discordia nobilium, expensæ, pecuniarum earum multa bella in pluribus climatibus capti, & mors lupi, caristia boum, & asinorum paucitas pluuiæ & aquæ. Si uerò fuerit in Aquario, erit pluuia pauca. Si uerò fuerit in Pisce, erit mors hominum præcipuè regum nobiliumq; lupi multi, & pauci boues, & huiusmodi animalia cum pauca pluuia.

Defluxus autem Lunæ ab eo sic accipiendi erunt, si à Marte feratur ad Solem maxima uitia ualitudineq; decernit & breuitatem temporis tribuit: & facit biothanatos interire: & generaliter maxima decernit infelicitatis incommoda, quosdam uerò sic posita facit in extra aëris, & in peregrinis finibus interire. Si à Marte defluens Luna feratur ad Venerem, & sic crescens, uel plena lumi-

na luminibus facit adulteros libidinoſos, amatores, & Veneris ſemper cupidi-
tatibus deditos, frequentibus periculorum calibus implicatos, exercebunt
autem artes pigmentorum, & aromatum, aut lapidum, & margaritarum, &
fiunt frequenter ex iſta Lunæ ſocietate tinctores, metalli & cuiuſdam comer-
tia tractabunt. & fiunt pro ſignorum, & locorum qualitate caupones, ut ea
quæ ad uictum uel potum ſunt, neceſſaria ſomniis, & publicis mercimonijs
præparent. Si uerò à Marte defluens minuta luminibus, ſic feratur ad Vene-
rem efficaces, beatos, felices faciet: ſed diuites his ſanè mulieres ſollicitarunt,
& auferunt locupletes, ſed in alieni uiris uxores ex quibus comparabuntur il-
lis maxima felicitatis inſignia, nam per has mulieres honeſtantur maximo di-
gnitatis ornatu: præſertim ſi ſic nocturna genitura ſit, faciet laborioſos & ua-
rijs operibus inherentes, & qui ob res uenereas frequenti pulſentur infamia,
& quos ſemper promiſcuæ libidinis nota ſollicitent. Si à Marte defluens Lu-
na ad Mercurium feratur, plena lumine in nocturna genitura milites faciet,
& athletas glorioſos interdum alios publicis, & glorioſis officijs præponi,
ſed erunt maligni malitioſi, & quorũ cupiditas ad omne facinus per dies ſin-
gulos creſcat: Erunt enim aut carnifices, aut ſpiculatores, & quibus deferen-
di licentia publica committatur authoritas. Si uerò per diem iſta ſe Lunæ ſo-
cietate coniungat, & ſit plena lumine decernit, miſeræ damnationis incõmo-
da, ut ſententiam iudices ſubire cogantur, & fiant ex iſta damnatione biotha-
nati. Si uerò minuta lumine in diurna genitura, à Matre defluens ad Mercuri
um feratur infinitis immerſum cupiditatibus decernit, facit enim craſſatores,
latrones, ſed qui in iſto deprehendi facinora ſeuera iudicantis animaduerſio-
ne plectantur, alij præmuntur cadentium ruina tectorum. alios à rectæ uitæ
curſu mittit ad inſanias. Si uerò minuta lumine fuerit in nocturna genitura, fa
ciet carceris præpoſitos, cuſtodiarumq; cuſtodes, & qui ex hoc officio patri-
monij ſui ſubſtantiam comparent: erunt ſanè amatores nauium, & athletarũ,
& qui quadrupedia animalia aſſiduis officijs proſequũtur, habebunt ſanè uitia
& aſſiduis periculorum incommodis decernunt. Si à Marte defluens Lu-
na ad nullum feratur, ſed per uacuum curſus ſuos dirigat, & ſit plena lumini-
bus patrimonium diſſipat, & parentes in primo ætatis gradu perimit, aut ui-
tium aliquod, aut malę mortis diſcrimen impingent: ipſos uerò aut ex altis pre
cipitãt locis, aut à quadrupedibus pericula, aut maxima illis uitia ualitudi-
nesq; decernit, alios facit publica morte biothanatos. Si uerò minuta lumine
à Marte defluens ad nullum feratur, aut à genere ſuo alienari, & ſeparari facit,
& patrimonia eorum uarijs laceratione. diſſipat, aut dat laborioſas artes, &
circa ſemper ferrumq; uerſantur, aut miſeros milites facit.

Si etiam Luna Martis applicuerit ſtellæ, & creſcens lumine Martis ſe ſocie
tate cõiunxerit, uel ad Martem feretur, & ſit nocturna genitura, facit calidos,
periculoſos, uiolentos, ſed qui frequentibus ſoleant rationib. decipi, & quo-
rum uita ſit maximis periculis mancipata efficaces, tum & omnia complen-
tes, aut armis dedicatos, aut athleticis certaminibus deputatos præſertim, ſi
in primis geniturę locis fuerint conſtituti erunt, tum uitio laborantes, matres
uerò eorum, aut debilitas ante perimit, aut facit biothanatos interire. Si uerò
diurna fuerit genitura, & ſic ſe Marte Luna cõiunxerit omni faciet partes cor-
poris amputatos aliorum oculis nocet, aliorum ſtomachum, lateritium, uitio
rum, continuationem Luna debilitat: quoſdam oligochronios, biothanatos
facit. Sed hæc omnia ſecundùm propriam naturam ſignorum facit atq; decer
nit, & ſecundùm cardinum diuerſos exitus, & ſecundùm anaphoras cardi-
dinum, & ſecũdùm eaſigna, quę aliena eſſe ab horoſcopo cietatibus diximus,
decretorum diuerſa uarietas inuenitur. In his enim ſignis quæ alimenta eſſe
ſocietatum horoſco: dixi, id eſt, in ſexto ab horoſcopo, uel in duodecimo lo-
co. Si creſcens lumine Luna, ſe Marti coniunxerit matrimonium minuit, pa-

rentes ſeparat, uel interemptis parentibus orbitatis, faciet miſerijs fatigari. Aliorum corpus ferri laceratione conciditur, alijs talia naſcunt uulnera, ut nulla redi queant, niſi ignitis ſanati cauterijs, largitur autem artes, quæ aut ignē tractent ſemper, aut ferrum, alios milites facit, ſed qui ſempiterno onere militiæ decernantur. In quinto uerò loco uel in undecimo ſi ab horoſc. uel in ſecūdo, uel in octauo, uel in horoſc conſtituta. Si per diem ad Martem feratur Luna uitia laterum, & paruum uitæ ſpatium decernit, & biothanatos facit. Si uerò fuerit in nocturna genitura, & minuta luminibus ad Martem feratur, & his ſcilicet, in quibus docuimus locis, magnos, potentes, terribiles, efficaces facit, qui maximas ciuitates poteſtatis alicuius licentia ſubiungent: præſertim ſi in primis cardinibus genituræ, ſic fuerit inuenta. Si uerò per diem principalibus genituræ locis, ſic fuerit inuenta paternam ſubſtantiam diſſipat, ſcilicet & parentes ipſos debilitat, aut biothanata morte perimit, artifices autem publicos, aut milites facit, ſed ualetudinibus, aut uitijs implicatos, aut frequenter maxima pericula, & uiolentæ mortis decernit exitum. A Sole ſi defluens Luna feratur ad Martem, & ſit diurna genitura, parentes eius celeri morte proſternit, ut ſic ipſe orbitatis onere deprimatur, pereunt autem parentes exiſta coniunctione frequenter biothanati, & ipſis qui nati fuerint decernit, uitioſas, luminum cœcitates, aut facit eos amputata parte corporis debiles, aut in prima eos perimit ætate, uel ſi nihil horum fecerit, facit biothanatos interire. Si uerò per noctem à Sole defluens Luna feratur ad Martem, facit uiolentos crudeles & qui periculoſa ſemper facinora committant, aut facit uitijs, & ualitudinibus implicatos: actus tamen publicos militiaq; decernit, aut athletas, facit gloriosos pariter, & præſertim ſi Mars & Luna in neceſſarijs genituræ loco eis fuerint inuenti. Si uerò in deiectis locis fuerit iſta coniunctio ſine alicuius bonæ ſtellæ teſtimonio patrimonium minuit, orbari parentibus facit, humiliat uitam, uitia ualetudinesq; decernit, aut certè biothanatos facit interim: actus uerò ex igne, aut ex ferro, aut ex metallo facit, aut tales certè qui ſempiterni laboris continuationibus deteratur.

Si à Venere defluens ad Martem feratur, in diurna genitura, & ſit Luna creſcens uel plena luminibus amoris, alicuius inſtinctu, miſeræ calamitatis decernit exitia, & ob hoc graue periculorum diſcrimen indicit, ut ad cuſtodiam carceris, & ad damnationis crimen accedant, & qui propter hoc biothanata, morte depereant, alios facit expoliari, alios ſubiugari, alios facit miſero onere captiuitatis adduci pro locorum ſcilicet poteſtate. Si uerò à Venere defluens Luna in nocturna genitura, feratur ad Martem, facit homines potentes, & terribiles, qui regiones maximas ſuis uirtutibus ac poteſtate ſubiungant: præſertim ſi in horoſcopo, uel quinto ab horoſcopi ſigno, aut Mars fuerit, aut Luna, nam ſi in cæteris locis fuerit, iſta coniunctio, aut artificioſos facit, aut athletas, aut milites, ſed qui aſſiduis periculorum caſibus implicentur. Si uerò à Venere defluens minuta lumine in diurna genitura, feratur ad Martem patrimonium miſera, laceratione dilapidat, & ipſos facit deiecta humilitate miſeros, & uitia ualetudinesq; decernit, alios facit exules, alios in fugam uertit, alios onus ſeruitutis imponit, alios in primo uitæ curſu perimit, facitq; plerunq; biothanatos, mulierū cauſa, uel propter amoris alicuius illecebras: ob hoc enim inſidias pericula damnationesq; decernit. Si à Venere defluens Luna feratur ad Solem parentes acerba diſſenſione diſſociat, & ipſis onus diræ orbitatis indicit patrimonij, & uitæ decernit anguſtias, impuros facit, & qui miſeris amorum amplexibus implicentur: ſed cùm primùm iuuentutis tempus exierint, proceſſu temporis augmenta patrimonijs, & quicquid deſideraverint facilè conſequantur.

A Mercurio defluens Luna, ſi feratur ad Martem in diurna genitura, & ſit Luna creſcens, uel plena luminibus, faciet irreligioſos, periurios, fallaces, & quorum

quorum malitia ad omne facinus per dies singulos erũt, effractores, fures, & qui templa sacrilego furore semper explicent, erunt latrones, homicidæ, & ad neces hominum semper armati, sed in his comprehensi facinoribus custodię uinculis carceris{que} traduntur, & gladio seuera iudicis animaduersione plectãtur, aut à quolibet genere ob hæc facinora biothanata, morte depereunt. Si uerò sit nocturna genitura, & à Mercurio desluens Luna plena, uel crescens feratur ad Martem, facit duces, ac tribunos milites, sed terribiles & tyrannicis pòtestatib. sublenatos, uel defensores, aut præsides ciuitatum, aut qui nunquã iustarũm potestatum licentia perseuerent, & quia uario genere semper offendant, quorum alij uertantur in fugam, alij in exitum dãtur, alij biothanati intereunt: præsertim si in principalibus genituræ locis Mars & Luna fuerint inuenti. Si uerò in defectis genituræ locis à Mercurio desluens, Luna in nocturnis genituræ locis plena lumine, feratur ad Martem paricidalium scelerum facinora decernit: aut enim filios paricidali perimunt, furoris amentiæ, aut illos ad fraternas neces furor, præposteræ cupiditatis impingit, aut parentibus paricidale infertur exitium, aut affines suos iugulant, aut auersi coniugales affectus genialentorum sanguine laniate coniugis pollũunt, aut omnifariam uario furorum instinctu, paricidali grassãtur insania, sed hæc pro locorum ac signorũ uarietate decernunt, mors uerò eorũ uiolẽtæ erit semper & afflicta: aut *enim* propter seruos, aut propter personam in custodiam redactas, aut propter damnatos homines graue illis periculorum discrimẽ infertur, & propter hoc damnati publica morte depereunt. Si uerò minuta lumine in diurna genitura, à Mercurio desluens feratur ad Martem, facit falsarios maleficos, & effractores, fures, aut latronum cõscios, aut receptores ex quibus criminibus, aut in custodia constituuntur, aut seuera animaduersione damnantur, alij fiunt publici carnifices, & quibus publicè animaduersionis officia credantur; aut exceptores personalium causarum fiunt, ut officia pertractent, ut adiutores fiunt, huiusmodi hominum damnatorum, aut carceris publici fiunt, ex ista coniunctione custodes. Si uerò minuta lumine à Mercurio desluens, Luna feratur ad Martem in nocturna genitura, aut milites, custodes armorum, aut athletas, aut quibusdam certaminibus destinabit efficaces, terribiles, famosos, & quorum officium ad omnium celeberrimorum notitiam ore perueniat, quod si in horoscopo uel quinto, ab horoscopi loco Mars, uel Luna constituta fuerit, ista coniunctio faciet eos uiolento, quodam genere mortis extingui. In cæteris enim genitura locis uitia ualetudines pericula, & laborios os actus, & assiduas uigilias, aut uiolenta quædam decernit, sed hæc omnia sicut frequenter diximus, ex signorum diuersitate uariantur. In signis enim tropicis constituto Marte, si à Sole uel à Mercurio desluens, Luna in maleuolarum stellarum signis constituta, feratur ad Martem per diametrum uel quadrat, aut si sit illi uicina, aut partili societate coniunxerit, faciet pellarios, corarios, callicarios, coquos, fernarios, ex igne uel ferro artes suas officia{que} complentes. Si uerò in Veneris signis ista coniunctio fuerit, facit linteones, tinctores, plastas, aut tabernarios. Si uerò in Mercurij aut Martis domo fuerit, ista coniunctio, amatores annorum, aut palestræ facit, & publicorum negotiorum officia tractantes. Si uerò in domo Martis fuerit ista coniunctio, tribunos, duces, ac magnarum legionum, præpositos, aut ciuitatum uel prouinciarum præsides facit. Si uerò in domo Saturni, fuerit ista coniunctio, grauia, & misera, uel scelera decernit officia: aut enim tortores, aut carnifices, aut delatores facit, aut bestiarum uenatores, & marsos tales, qui aspides uenari consueuerunt, agrestium pecorum uel bestiarum magistros faciet, alios piscatores, aut aucupes, alios ex puteis altissimis assiduo labore aquas leuare compellit: alios agrestium locorũ uel hortorum operarios facit, alios nauclerios, naupegos uel gubernatores, alios fructores, alios lapidarios, alios pollinctores fa-

cit, aut per ipſos ſepulturæ ſemper officia tractantes. Si uerò in domo Martis fuerit iſta coniunctio, multiplici genere decreta uariantur.

Mars igitur ruber eſt, ſeu quod aëri quippiam eius ſubſtantia admiſtum habeat, ſeu quod perusta ſit eius ſubſtantia, & ob id radijs Solis illuſtrata, ut ignis referat, quandam ſpeciem, nec mirum ſit cur ſcintillet: non enim ob diſtantiam cum propior ſit Ioue, multoq; magis Saturno: ſed quod igneum eſt ſcintillat, aut forſan ſcintillandi modus alius eſt: alio enim modo ſcintillat quod ignis formam refert, alio modo quod moueri uidetur. Anni quibus præeſt ſunt ad 41. ad 56. annis, ſcilicet quindecim anni enim minoribus ſinguli præſunt, planetarum præter Mercurium, quia ſunt nimis multi. Ea enim ætas eſt multi laboris decreſcens, tum etiã in qua quod malefica regat multi pereant. Efficit autem inuictos & qui nullis rationibus ſubigantur, immobiles, cõtentioſos, audaces, periculoſos, uiolentos, quiq; facilè rationibus falſis decipiantur, multum cibum facilè concoquunt fortes æquales, corpore malæ conuerſationis, rubris, capillis, oculis, ſanguinolentis, impetioſos, quiq; ſibi uindicent poteſtatem artes, ex igne exercentes, inuidos, rapaces, contumelioſos, crudeles, libidinoſos, circa uxorem & filios, tum etiam amicos, parum propenſos, admodumq; iracundos, & qui facilè in furorem uertantur. Vnde pulchrè poëtæ finxerunt. Herculem occidiſſe filios atq; uxorem: talis enim eius natura eſt peſſimè in ſeptimo & decimo loco collocatur, ubi Solem aut Lunam luminibus plenam exceperit, tum maximè in propriis locis conſtitutus aut luminarium. Sic enim publica damnatione perdit aut exuſtos ignibus necari, aut excruciatos lacerari, aut cum minimum nocet à latronibus multis cõfodi uulneribus, atq; id in diurnis geniturìs, nam in nocturnis mitior eſt. In horoſcopo autem Mars ſi fuerit inuentus, facit de die callidos, audaces, furioſos, peregrinos, & prodigos, ut poſtmodum neciis indigeant inſtabiles, quoq; mendaces, & pruorum morum. In quarto hæc eadem, ſed & de filijs aduerſatur, ſobolemque denegat, facit etiam mulieribus obnoxios, & præcipuè malis laborioſos quoque & uarijs morbis afflictos facit, & inſanos, & lunaticos, & carcere ſæpe detinebuntur, aut in ſeruitutem rediguntur. Deteriora etiam in ſeptimo loco, facit enim homicidas, ſceleratos, proditores, tortores, carnifices, cum Iuppiter aut Venus auxilio fuerint. Quod ſi horoſcopus non in Martis dignitatibus conſtiterit uiolentam quidem mortem tollit breuis tum uitæ facit. Ibi autem propriè ſignificat eos quorum corpora publicè lacerentur, rotis inferuntur, ignibus torrentur & abſumuntur, & qui in carcere tormentis necantur. Sed in decimo horum loco facit, inefficaces, proſcriptos, exules, relegatos, fugas, pleruncq; mortẽ in peregrinis locis parumq; honeſtã. Sed ſi fœminina ſint ſigna erunt omnia in omnibus locis mitiora, niſi ſit Scorpius, & ſi nocu, &c. Verũ quãdocq; noctu in horoſcopo, uel cœli medio ſi Iuppiter, aut Venus, aut Mercurius, in quorum dignitatibus fuerit, faueant præſtat magnam poteſtatem, per Iouem collatam à Principibus per Venerem populi fauore, per Mercurium induſtria, dolo, eloquentia quadam. In ſuccendentibus autem locis ſimilia hæc erunt, tum mala, tum bona, atque eiuſdem fermè generis, ſed minora, & uiolenta niſi in octauo, nam & ibi facit uiolentam mortem, ſi luminaria in angulis fuerint, cùm ad eum directione peruenerint, maximè ſi locus aduerſetur ut in Tauro, Cancro, Libra' ue, hoc ui hominum. Taurus quadrupedibus, aut ruina Cancer aqua, facit & cœcitates: præſtat miſeriam calamitates, timores, turbulenta omnia, & impedita triſtitiamq; ac confuſionem. In ſecundo æſtus animi inopiam omnium, & impedimenta plurima, tum uerò extra patriam forſan meliorem fortunam orientalis auget hæc. Sed ut dixi nocturnus, & in fœminino ſigno minora mala facit, cùm tamen nihil boni in his locis ſignificare poſſit. In quinto autem atq; undecimo adhuc hæc minora erunt, uerùm & patrimonium dilapidabit. Si tamen in fœminino ſigno atque

noctur-

nocturnis adhuc hæc minora erunt mala, nonnunquam etiam bona periculosa autem est qualiscunq; Martis mistio, cum Sole aut crescente Luna, si fortunarum aliqua quasi sequestra non interuenerit: uelut & Saturni cum Luna fuerit uacua. Melior tamen est in undecimo loco quàm quinto. In tertio autē uel nono efficit parum pios & Deorum cultores, in tertio etiam conscios facinorum oculorum, ut in nono superstitionis plerunq;, sed in cæteris satis felices, tum quod in his locis parum obsit, tum quia eorum decretis congruentia significat, ut itinera peregrinationes, labores & similia, sed in sexto ac duodecimo loco morbos significat, aliquando etiam uitia ut gibbositatem claudicationem. Verùm in duodecimo deterior est, namq; insidias struit à seruis faciteq; ut illi, & contemnant & lædant. Spargunt de illos infames uoces, & ipse uarijs mētis æstibus detinebitur, & etiam ab ancillis detrimenta patietur, & uitam ducere seruilem cogatur. Erunt tamen hæc minora quanquam superius dicta sunt affecerint. Potestas beneficarum genitura nocturna signum fœmininum.

DE SOLE.

Sol quasi Solus meritò dictus quippe qui non solum cuncta astra magnitudine, quod ad aspectum nocturnum attinet indicat, sed etiam pleraq; quæ in orbe octauo posita sunt, non tamen omnia. Syrius enim cum longè altior sit, quàm ipso aspectu est minor, Sole maior est non parum. Est autem Syrius maxima stellarum luciderum, quę in cœlo uisuntur, nam non lucidarum tres sunt, canopi circa anarcticum polum, quorum unus etiam uidetur in Alexandria. Quocirca dubitare expedit, cur cum cœlum à perspectissimo & sapientissimo conditore factum sit, seu ab æterno, seu aliquando, seu omnino ipsa per se sit æternū, quod tamen esse non potest, qua corpus, quomodo tam inordinatum, & imperfectum esse uideatur, Luna quidem maculas habet inde lactea uia tota, quasi nubilosa & nubilosæ in cœlo stellæ, & hebetis lumínis quales asini in Cancro sunt, & obscuriores aliæ, & canopi de quibus dictum est, tum uerò ordo nullus, neq; altitudinis, neq; distantiæ inter ipsas stellas, non triangulum perfectum, non quadrangulum, ne dum circulum, aut rectam lineam, aut uerum piscem, aut auem, aut animal aliud quadrupes, aut serpentem, aut hominem unquam delineare possis ad unguem. Sed si quid coneris effingere, uel mutilum, uel obtortum, & omnino informe uideatur. Aries tam refert Arietem, quàm quisuis alium ullum Taurus medius est, & tam refert Taurum quàm aceruum castanearum in cinere fortuito positarum humiles, altæ, magnæ, paruæ, paucæ, multæ, lucidæ, obscuræ, nulla forma, nullaq; figura cōspicuæ, ut quisuis alius quemadmodum dixi potius, quàm Taurum referant. Ergo non ob hæc probabilia argumenta existimare oportet, quicquā potuisse deficere, aut primam causam, seu mūdi animam illius ministram in ullo potuisse delinquere. Constat enim haud dubiè omnium erraticarum consensum quendam esse cum motu Solis, quem si Ptolomæus aut mine ingerū regulari, non deprehendisset diceremus motus illos inter se coniunctos esse. Eadem ratione ita debemus statuere, de his quorum causæ nondum à nobis deprehensæ sunt, aliud suppositum statuere oportet, scilicet ordinem esse in perfectione, nec necessariū esse, ut quòd minus perfectum est, imperfectum habeatur Imperfectum enim trifariam dicitur, & semper comperatiuè uel perfectionis ratione, sicq; simpliciter absurdè dicitur: nam omnia sic imperfecta dicerentur, comparatione summi boni quod solum perfectum est: uel comparatione speciei, uel generis ut talpa uermis. Et Aesopus inter homines, hæc ergo ratione speciei, non est in cœlestibus, nisi ut sunt partes in materia, materia autem diuersa

uersa est, quoniam sic expediebat, ratione generis erat plane necessarium, atque hoc modo dico nullam stellam esse nubilosam, nisi comparatione ad oculum nostrum: inter se tamen unam altera illustriorem esse, ut foret mundus corpore, ut imago perfecta incorporei quantum fieri posset. Figuram autem esse rem non propriam, sed comparatione ad naturam esse ordine optimo dispositas, ut non debeamus ob nostram ignorantiam suspicari malum de diis, ut faciunt Peripatetici, qui cùm omnia se scire profiteantur, orbem tenebris ignorantiæ obscurarunt. Ita ueritas apud homines tot habet hostes, ut nihil sciamus. Sunt primùm Philosophi hi qui toties deprehensi in errore non cessant impudenter, non pro scientia nec̃ amore. Aristotelis sed pro pecunia, & ambitione contendere, sunt Principes multi, & milites, & imperiti omnes, & alij etiam quorum studium non aliud est, quàm opprimere ueritatem. Sed illa tamen scintillat perpetuò in hũc mortalem, & corporeum mundũ ex immortali & incorporeo. Ergo fidere debemus, & illi alacriter inhærere cogitantes, quantula portio minimæ sit fallacis, huius humani orbis ad infinitum ueracẽ incorporeum, & immortalem tum etiam cœlestem. Dico ergo quod spacia & magnitudines stellarum dispositæ sunt, pulcherrimè quo ad conditionem naturæ non figuram fortuitam, quæ nulli est usui, nec̃ est principium operationis. Homo enim non habet figuram illam, quam habet ut placeat oculis nostris, sed ut commodam operationibus suis. Vnde ob consuetudinem postmodum placet oculis nostris. Et hæc est causa erroris, non enim homo formosus est q̃ huius figuræ, sed quia qui optimè se habẽt, huius figuræ sunt, & talib. assimilatur, quos ob consuetudinem probamus, quæ consuetudo à multitudine eorum pẽdet, sic & Canopi in cœlo clariores sunt, quàm apud nos Sol, nõ tamen quantum Canicula, aut Sol in cœlo. Videtur autem cœlum stellarum esse Sole ab ipsa terra decies & octies remotius, & ob id multi contingunt errores circa uisionem astrorum.

Sed iam de ipso Sole agamus. eius diameter est quincuplex, cum semisse ad globi terræ diametrum, hoc enim demõstratũ est à Ptolomæo, sed & corpus ad corpus 166. paulo q̃ maius triente, altitudo uerò à terra 1120. ad semidiametrum terræ sicut Lunæ, quinquagies semel altitudinis ergo Solis à terra, ad Lunæ altitudinem uicies semel, cuius lumen densum, purum, efficax, nitidũ sub omnia astra, quæ nobis cognita sint. De motu eius uarie ei cum feruntur, quòd autem proximum est ueritati, est quod circumfertur in diebus 365. horis quinq̃, minutis 56. iuxta Copernicum, iuxta alios circiter 48. tantum sem perq̃ inambulat, sub ecliptica linea; absis eius in Cancri prima parte ex 41. minuto latitudinẽ nullam habẽt, ergo anni eius maximi 1462. maiores 120. mediĳ 39. minimi 19. quocirca etiã custodit florem iuuẽtutis, in qua uires corporis maximè ualent, & animi incipitq̃ à 25. usq̃ ad 41. nihil enim perfectius hac ætate robusta incolumis uirtute decora florida, domus aëris unica Leo, in quo & carpentum altitudo 19. par Arietis, totusq̃ Aries carpentum, aliud trigonus igneus, in quo die primas partes obtinet, scilicet Aries, Leo, Sagittarius, fines nullos obtinet, & nullum epicyclum, nunquam retrocedit ob id calidus uehementer temperatus in humido, & sicco, nec̃ calor eius noxius est, si nõ refrãgantur radĳ ut uidemus in cauis, speculis, masculinus atq̃ diurnus ut qui dici author sit. Reges significat & potestates, tum magistratus, & honores facit homines, plenos fidei, sapientes humanas, compositos, religiosos, parentum amatores, efficaces, dignos, quibus honor habeatur pudicos, sed non admodum uxoribus. & filĳs gratos, aut iucũdos, ambitiosos, puros, mundos, nitidos, gemmis ac uestitu, sumptuoso gaudentes in sermone raros, facie leonina, capillo flauo, moderatos, atq̃ ob id in pueritia pulchros, & gratiosos, post consistendi tempus, tamen corpulentos, alios tamen officit exiles, & attenuatos gratos principibusq̃ & iustos in iudicijs, nõ multo cibo gaudentes:

tes. Cumq; dominus fuerit orbis magni, eo modo quo dictum est de Marte aut coniunctus domino orbis magni, efficiet calores magnas, & maximè in Leonis signo, & quantum ad mutationem signorum, cum læditur operatio eius, aut fuerit malè dispositus, uel maleficæ eleuentur super eum erit iactura in hominibus, & maximè regibus, & magistratibus, & in terra nascentibus, tum etiam in animalibus & maximè iuxta naturam signi in humanis, affligentur magnates hominum, & in aquis, & terreis & quadrupedib. Quadrupedia etiã cũ multum afficiunt, significat pestilentiam, uel aquarum abundantiam. & præsentia eius significat, calores, & oppositum frigora, & quadrata eius mutationes, & est author uitæ omnium sanguineorum & omnium plantarum, quæ non in umbrosis locis facilè oriuntur, & planetę qui ei iunguntur uim propriam amittunt, & creditur quod qui non distant à centro eius plus sexdecim minutis, quia diameter eius est 32. minutorum, ut sint in corde eius quòd plurimum possint, sed hoc est uanum imbuit tamen uires illorum manifestè & potenter, & planeta cùm exit radios eius, & apparet oculis nostris, & stellæ etiam fixæ magnas uires habent, & mundum mutant, & iuuant natos, aut obsunt plurimum, siue ex oriente appareant, seu in occasu uespertino, ut Luna semper & Mercurius, & Venus sæpe, & ipse renouat annum, & mutat quatuor tempora ad eius similitudinem, ac per portionem significata, cętera rum planetarum sunt referenda, & in æquinoctijs uariatur multum tempus propter magnum incrementum declinationis, & in solstitijs propter longã stationem in eodem situ, cum qualitate iam potenti, & propter longitudinem nimiam dierum, aut noctium, & Sol propriè significat omnia publica, quæ proficiscuntur à lege, uel à natura, ut sunt mores ciuiles, & naturales actiones & significat læsiones, circa oculos & ex igne

Cùm uerò eleuetur supra Saturnũ & fuerit in Ariete, erunt multæ pluuiæ, multæ messes, cum prosperitate utrunq; & fortasse minuentur herbæ. Si uerũ fuerit in Tauro, erit multa fames in hominibus, & augmentum fructificationes arborum, cum humiditate aëris. Si uerò fuerit in Gemini, erit bonitas aëris & temperantia pluuiarum. Si uerò fuerit in Cancro, erit diminutio aquarum, & mediocritas pluuiarum. Si uerò fuerit in Leone, erunt multæ locustæ augmentum herbarum, cum superfluitate pluuiarum & humiditate. Si uerò fuerit in Virgine, erunt pluuiæ & mediocritas earum. Si uerò fuerit in Libra, erunt pugna inter Reges, mors mulierum, multi inimici, multitudo herbarũ, cum superfluitate pluuiarum. Si uerò fuerit in Scorpione, erunt bella inter reges, multi bubones, & mors in hominibus, multa humiditas in horizonte. Si uerò fuerit in Sagittario, erunt bella inter reges, superfluitas pluuiarum. Si uerò fuerit in Capricorno, erunt multæ infirmitates, & mors in hominibus cum multis pluuijs. Si uerò fuerit in Aquario, erit humiditas horizontis. Si uerò fuerit in Pisce, erit humiditas aëris.

Si autem super Iouem & fuerit in Ariete, erunt pluuiæ paucę. Si uerò fuerit in Tauro, erit humiditas aëris. Si uerò fuerit in Gemini, erit humiditas aëris. Si uerò fuerit in Cancro, erit humiditas aëris & rores eius. Si uerò fuerit in Leone, erit pluuia pauca in pluribus terris. Si uerò fuerit in Virgine, erũt pluuiæ temperatæ. Si uerò fuerit in Scorpione, erit humiditas aëris. Si uerò fuerit in Sagittario, erit siccitas aëris, & mors in pluribus climatibus. Si uerò fuerit in Capricorno, erit humiditas horizontis. Si uerò fuerit in Aquario erit humiditas aëris. Si uerò fuerit in Piscibus, erit humiditas aëris.

Si autem super Martem & fuerit in Ariete, erunt multę pugnę, & uindictę hominum, calor magnus in quarta æstiuali, multę corruscationes, uenti ualidi. Si uerò fuerit in Tauro, erit humiditas aëris. Si uerò fuerit in Geminis, erit multa cædes hominum, & querelæ & uindictæ eorũ inter se. Si uerò in Cancro, erunt multæ pluuiæ. Si uerò fuerit in Leone, erunt paucæ pluuiæ. Si uerò in

rò in Virgine, erunt humiditates multæ. Si uerò in Libra, erit iniuria, mundana bella, uindicta in hominibus ad inuicem, humiditas aëris, & uehemens calor tempore suo. Si uerò fuerit in Scorpione, erit humiditas aëris horizontis. Si uerò fuerit in Sagittario, erit malum esse nobilium, cum superfluitate pluuiarum. Si uerò fuerit in Capricorno, erit humiditas horizontis. Si uerò in Aquario, erit humiditas aëris. Si uerò fuerit in Pisce, erunt superfluæ pluuiæ, tonitrua & corruscationes.

Si autem super Venerem & fuerit in Ariete, erit siccitas aëris. Si uerò fuerit in Tauro, erit siccitas aëris. Si uerò fuerit in Gemini, erit humiditas pauca. Si uerò fuerit in Cancro, erit siccitas aëris. Si uerò fuerit in Leone, erunt multæ pluuiæ. Si uerò fuerit in Virgine, erit superfluitas pluuiarum. Si uerò fuerit in Libra, erit multa nebula, & paucæ pluuiæ, cum superfluitate pluuiarum. Si uerò in Scorpione, erunt paucæ pluuiæ. Si uerò fuerit in Sagittario, erit siccitas aëris. Si uerò in Capricorno, erit siccitas aëris. Si uerò in Aquario, erit siccitas aëris. Si uerò in Pisce, erit siccitas aëris.

Si autem super Mercurium & fuerit in Ariete, erunt multæ pluuiæ, uentris incessans. Si uerò fuerit in Tauro, erit bellum inter ciues, uenti multi, pauca pluuia, detrimẽtum herbarum, inundationes fluminum. Si uerò fuerit in Gemini, erunt uenti & multitudo uentorum, calidorum, uenenosorum. Si uerò in Cancro, erit multa mors hominum, cum superfluitate pluuiarum, & uehementi calore tempore suo, paucæ aquæ, & corruptio fluminum. Si uerò fuerit in Leone, erit minima mors in hominibus, cum uehementi calore & durabilitate eius. Si uerò fuerit in Virgine, erit apparitio scientiæ & sapientiæ, cum paucitate humiditatis eius. Si uerò fuerit in Libra, erunt detrimenta scriptorum & uillicorum. Si uerò in Scorpione, erit humiditas superflua. Si uerò in Sagittario, erit mors, quorundam regum, destructio ciuitatũ, quæ sunt super littora maris, pluuia superflua, uentus multus. Si uerò fuerit in Capricorno, erit pluuia mediocris, inundationes mediocres. Si uerò fuerit in Aquario, erit pluuia incessans, prosperitas reddituum, & inundationes fluminum. Si uerò fuerit in Pisce, erunt multa uolatilia, & pisces, tundationes fluminum, humiditates mediocres.

Si aut super Lunam & fuerit in Ariete, erunt corruscationes, tonitrua & fulmina. Si uerò in Tauro, erit humiditas pauca. Si uerò in Gemini, erit paucitas aquarum. Si uerò in Cancro, erit humiditas pauca. Si uerò in Leone, erit paucitas humiditatum. Si uerò in Virgine, erit humiditas pauca. Si uerò in Libra, erit aduentus nunciorum, cum multis rumoribus, terribilibus, & bona complexio aëris. Si uerò fuerit in Scorpione, erit aquarum & pluuiarum paucitas. Si uerò in Sagittario, erit humiditas pauca. Si uerò in Capricorno, erit humiditas pauca. Si uerò in Aquario, erunt tonitrua corruscationes & fulmina. Si uerò fuerit in Pisce, erit humiditas, multa tonitrua, & corruscationes.

Si à Sole defluens Luna feratur ad Venerem, & sic diurna genitura, faciet steriles, & qui sobolem generare non possint, & qui difficile coniugabilibus compulsetur affectibus, aut enim steriles, aut anus, aut ancillas, & ipsas nihilo minus steriles uxores ducunt, ac puerorum turpes, ac miseros coitus sedantur, ex qua causa filiorum illis soboles in perpetuum denegetur, erũt sanè pro posteris amorum uitijs obligati, aut impares, aut turpibus cupiditatibus dediti, seruilibus semper studijs, & seruilibus artibus occupati. facultates nimias comparantes, & per semetipsos uitæ sibi subsidia maxima quærentes, & qui felicitatis augmenta processu temporis consequantur. Si uerò per noctem à Sole defluens Luna feratur ad Venerem multas decernit uxores, facit communes gratos, acceptos, & magnos actus, & magnis actibus se immiscentes, & magnas decernit facultates, erunt nobiles gloriæ splendore fulgentes, facit autem imperiosos, potentes, diuites, & quibus maxima felicitas conferatur: præ-

tur: præſertim ſi nullum Deorum Saturnus quadrata, uel diametra radiatione pulſauerit, tunc autem hę felicitates, & hi honores decernuntur, ſi in neceſſarijs genituræ locis fuerit iſta coniunctio. Si à Sole defluens Luna ad Mercurium feratur, & ſit diurna genitura, facit inuita & in actibus periculoſos, & moribus malis, & ſacrilego ſemper errore præpoſteros, & diuinitatem negantes: ſed hic etiam commendatas res ſibi abnegant.

Si uerò per noctem à Sole defluens Luna ad Mercurium feratur, facit publicos tabelliones, ex quibus literis quærant, uitæ ſubſidia, erunt tamē ex hoc ſtudio in ſuis ciuitatibus ornati, & qui omnibus eiuſdem negocijs uires, cùm eorum iudicijs præferantur, frequenter tamen ſi eos luppiter trigonica radiatione reſpexit curam ciuitatis euitione mœroſuſcipiunt: erunt autem difficilium literarum, aut Sophiæ cuiuſdam inuentores, aut cœleſtibus religionibus dediti, & quibus diuinitatis ſecreta credantur, aut abſconſarum, aut illicitarum literarum actibus inhæreſcunt, alij abſconſas res inueniunt, alijs confertur hę reditas, ſi tamen alieni ab his fuerint Mars, luppiter & Saturnus.

Sol in parte horoſcopi conſtitutus difficiles fratres dabit, in maſculino autem ſigno conſtitutus in domo ſua, aut in altitudine ſua, & beniuolæ ſtellæ radiatione cōiunctis, benuolis protectus, magnæ nobilitatis largitur inſignia. Si uerò maliuolæ ſtellæ Sole in horoſcop. conſtitutio propè radijs accedat oculorum aciem, ex maxima parte deſiderat. Sed quare diximus, cum maximas decernere felicitates omnia debemus ſpecialiter explicare, cum Saturno in horoſc. cardine part liter cōſtitutus, in his in quibus diximus partibus, per diem imperatores fauet ac Reges, quod ſi ius eius leuiter, fuerit impedita cō ſulares, faciet proconſulares, & dat ordinarios conſulatus. Si uerò Mars ſic Solem poſitum, ſicut diximus aſpexerit, uel ſi cum eo poſitus fuerit cum maxima inuidia, & cum magnis periculis, & impedimentis, & magnis pugnis, aut difficultatibus ducatus, imperia, poteſtatesq; decernit. Si uerò Sole in horoſc. per diem in his in quibus diximus ſignis partiliter conſtitutio, alium luppiter cardinem genituro poſſederit: Mars uerò in medio cœli fuerit partiliter inuentus, in maſculmo ſcilicet ſigno, Luna etiam in aliquo ſit genituræ cardine plena lumine, uel in aphoris cardinum, cùm qui natus fuerit toto orbi faciet imperare, aut in tali poteſtatis adminiſtratione conſtitutus poteſtas eius: licet non ſit dominus ac Rex, per totius orbis tamen ſpatia dirigatur.

Si uerò Mars in medio cœli fuerit, uel in occaſu ſic Sole & loue, ſicut diximus conſtitutis. Luna uerò cum Marte uel in medio cœli, fuerit inuenta pleno ſcilicet lumine, uel in octauo genituræ loco eos, qui ſi nati fuerint Duces, aut Reges, aut adminiſtratores biothanatos facit, aut aliqua ratione captos mala, faciet morte proſterni: ſecundùm naturam ſcilicet ſignorum atq; ſubſtiam, faciet autem interdum depoſitum, ab honoribus ſuis, ab omni poteſtate deijci. Sed & ſi Mars cum Luna non fuerit, ſic ſicut diximus coniunctus, & Solus in cardinibus genituræ fuerit inuentus, uel in cataphoris, uel in anaphoris eorum Sole in horoſcopo, ſicut antè diximus conſtituto nihilominus, qui nati fuerint Duces, uel Reges, uel adminiſtratores, captiuos, biothanatos faciet, uel cum ſummo dedecore à ſua poteſtate deponi. Sed etſi Sol in parte horoſcopi fuerit inuentus. Si Saturnus pariter medio cœli poſſederit, ſimili modo reges, duces & potentiſſimos adminiſtratores facit. Si ſic Sole poſito ac Saturno, Mars in ſecundo ab horoſcopo, uel in octauo fuerit inuentus, & Luna plena luminibus, in alijs cardinibus fuerit inuenta, uel in ſecundo ab horoſcopo loco, uel in octauo cum Marte, eos qui nati fuerint Reges, uel Duces, uel adminiſtratores, biothanatos facit, & exules & captiuos.

Si uerò Sol Solus in parte horoſcopi, fuerit inuentus in quibus diximus ſignis: hoc enim te meminiſſe conuenit, & Mars in anaphora Lunæ fuerit inuentus. Luna in cęteris cardinibus uel in anaphoris cardinum conſtituta, eos qui na-

qui nati fuerint Reges, uel Duces, uel administratores, simili modo biothanatos faciet, uel cogit eos isto honore priuari. Si uerò Sol in parte horoscopi fuerit inuentus, & Luna in cæteris cardinibus genituræ, uel in anaphoris, uel in cataphoris cardinum fuerit inuenta, & Mars se nulla illis radiatione coniunxerit. Si uerò Iouis stella, aut cum Sole in parte horoscopi constituta, aut in cæteris cardinibus inuenta, uel in anaphoris, uel in cataphoris cardinum, hi qui nati fuerint reges, totius orbis gubernacula possidebunt, euertentes alias ciuitates, alias subleuantes. Si uerò sic positus Mars, Solem, Lunam, Iouemq; respexerit, aut cum ipsis positus, aut in cardinibus inuentus, aut in anaphoris, aut in cataphoris cardinum constitutus, malas [illegible]es faciet his quibus diximus. Sed & uitia & ualetudines decernit, secundum [illegible]turam signorum, & secundùm has corporis partes, quas diximus signis [illegible] diuisas ualetudines, & uitia decernuntur, & casus mortium. Si uerò sic his omnibus collocatis sicut diximus, Saturnus in anaphoris eorum, uel in cataphoris cardinum fuerit inuentus, imperium quidem tantum quantum diximus non habebunt, nihilominus tamen maximos potentia uiros, ac famosos iudices faciet, aut magnarum legionum propositos, aut tribunos: sed efficaces, terribiles, sed non perseuerantes, in his dignitatibus ac potestatibus, sed ut captiuos eos faciet, aut in exilium agi, aut facit biothanatos interire. Placitè uerò Sol in signo horoscopo constitutus, faciet ingenuos nobiles, sed placitè Sole in signo horoscopo constituto. Si Iuppiter & Venus, & Mercurius in cæteris genituræ cardinibus fuerint cõstituti, magnos uiros faciet, & quibus parentibus maxima bonorum fœlicitas comparetur, & qui à prima ætate in rebus bonis ac prosperis crescant: ita ut sint semper ab incursu paupertatis alieni. Sed sic omnes positos hos Saturnus de trigono respexerit, uel de hexagono, uel etiam si pariter fuerit constitutus perpetua fœlicitas illis decernitur. Sed si sic omnes positos, id est Solem in signo horoscopo Iouem, Venerem, Mercurium, in cardinibus, Saturni uerò in trigono, uel exagono, aut loco cum ipsis constitutum, Mars hac ratione respexerit: autem cum ipsis constitutus, aut hos omnes de quadrato respexerit, aut de diametro, & huic stellarum commixtioni coniunxerit, faciet maximos iudices, potentes, habentes uitæ & necis potestatem: sed fures, rapaces, & qui res alienas auro rapiunt, cupiditatis instincta. Sed nihilominus hos eos post maximam deprecationem, uel post maximas rapinas, uel post immensa facinora, exules facit aut biothanatos. Si uerò Sol nocte in horoscopi signo fuerit, inuentus sordidiores genere facit procerari. Quòd si per noctem Solem in horoscopo constitutus Saturnus, aut Mars respexerint, per quadratum, aut per diametrum, aut similiter cum eo fuerint, & ille se illis quacunq; radiatione coniunxerit, maiores quidem fratres perimit. Sed & ipsius uitæ atq; omnem patrimonij substantia, etiam actus omnes prouersione dissipat. Sed semper in omnibus cardinibus genituræ, sed constitutus maiores fratres omnes debilitabit, aut qui sic habuerit inter omnes fratres primùm facit nasci. In secundo loco Sol ab horoscopo constitutus, faciet ipsos semper patrimonia quærentes, & omni uita suaues, ac bonos: sed hos eosdem languidos facit, & paruæ uitæ, & uarijs faciet contrarietatibus impediri, & qui semper sint in uita sua uaria, terroris, trepidatione solliciti.

Si uerò in hoc loco constitutus Sol cum Venus, ac Iuppiter bona radiatione respexerint uel de trigono, uel de exagono, uel cũ ipso fuerit, collocati bonorum aliquid repentinum dabit, & felicitatis incremẽta non modica. Nam iacentes homines & abiectos, ad publicum faciet incremento dignitatis adduci, sed hoc ei magno labore, & cum maximo impedimento decernit, & cũ matrimonij iactum uoluntaria. Vnde quicquam sic Solem habuerit constitutum, nihil appetat ad nullam rem adeat cum sciat se: sic posito Sole in omnibus actibus impediri. In tertio loco Sol ab horoscopo cõstitutus, patri malam

mortem

Digitized by Google

mortem decernit,& ipſos qui ſic eam habuerint inualidos faciet,ſed in conſilijs bonos ac graues faciet,aut procuratores ciuitatum, aut rationes publicas tractãtes,aut hiſce præpoſitos,aut iiſci patronos:ſi bona ſe ei luppiter,& Mercurius radiatione coniunxerint,ſed uxorem ac filios tardius cõſequenter. Si uerò in tertio genitura loco poſitus ſic, in domo ſua uel in domo louis, uel in domo Veneris,uel in domo Mercurij, uel in altitudine ſua, uel in altitudinis louis,uel Veneris,uel Mercurij,facit religioſos deorum cultores, qui ſimulacra deorum,& per ſe facta religioſis conuerſationibus dedicent, & qui fabricationibus templorum iuſſu principum,uel iudicum præſint. In alijs uerò ſignis ſicut diximus poſitus,facit in tẽplis ignobilia officia,aut ſeruile aliquod miniſterij. Si uerò in tertio loco ab horoſcopo conſtituto Sole Saturnus, aut Mars aliqua ſe ei radiatione coniunxerint, uel ſi cum eo fuerint, faciet periuros,perfidos,& crebris ab hoc denotationibus miſeros, ganeones,& qui ſordida,& abſconſa loca ſemper ſectentur, & qui contra diuinitatem irreligioſa proferant uerba,ſed aſſiduis animi fatigationibus ęſtuantes. In quarto loco Sol ab horoſc. conſtitutus, ſi in loco poſitus Martis & Saturni aliqua fuerit radiatione pulſatus,patri primo mortem decernit, & generis totius cueriſionẽ, atq; patrimonij facit totius labem. Ipſi uerò qui ſic cum habuerint interpellationes,& moleſtias plurimas, & contrarietates, & impedimenta ex maxima parte decernit.Sol bonam ſenectutem faciet, ita ut in hac ætate conſtituto lucra maxima conferuntur:ſed erit circa affectus uxoris inſtabilis.In quinto loco Sol ab horoſc.conſtitutus faciet amabiles,honoratos,qui omnia facilẽ cõſequantur,& quibus cuncta amicorum præſidio conferantur. Sed ſi ſic Sole poſito præſens in eodem ſigno, ſe Veneris ſtella ſociauerit, uel de exagono coniunxerit coronarum largitur inſignia,& prętextarum ueſte decorabit,ſed & à populo honores ,qui ſic Solem habuerint maximas conferunt. Quod ſi maliuolæ ſtellæ cum Sole in eodem loco fuerint,nihil mali poterunt decernere,nec perpetrare propter loci naturalem bonitatem , ſed ſolum filijs nocebit. Si uerò in eo loco Solus fuerit inuentus,minoris erunt hæ quas diximus felicitatis,& ſic nocebit filijs,& indicat perpetuas orbitates,aut ex cane filiorum maxima doloris tormenta patiatur. In ſexto loco Sol ab horoſc. conſtitutus multa mala decernit,ſemper nocebit, & graues ac longas ægritudines faciet. Quod ſi ſic Mars in horoſc.fuerit inuentus,actus quidem publicos faciet:ſed infligit ei frequẽter uulnera ex ferro.patrem autem faciet, aut mala morte interire,aut cito mori,aut aliqua ratione damnari:ſed & omnem ſubſtãtiam uarijs faciet generibus deperire. In ſexto loco Sole poſito, ſi in decimo ab horoſcopo loco,id eſt,in medio cœli nulla ſtella fuerit inuenta. Nam ſi in ſexto loco conſtituto quacunq; ſtella decimum locum , id eſt, medium cœlum poſſederit,faciet locupletes,diuites,affluentes,& quibus paterna ſucceſſione maxima felicitas comparatur.Si uerò in ſexto loco Sole poſito,nulla in medio cœli ſtella fuerit conſtituta.luppiter uerò & Venus,cum eodem Sole in ſexto fuerint inuenti,quicquid malorum decretum fuerit mitigatur.& tota infelicitatis impeditur improbitas.In ſeptimo loco Sol ab horoſc. cõſtitutus, maxima uita,& ualetudines decernit:prętera ſi ſic Solem poſitum Mars & Saturnus aliqua radiatione reſpexerint,uel ſi cum eo fuerint collocati: ſecundùm enim naturam maliuolæ ſtellæ, quæ cum ipſo fuerint collocatæ, indicit uitia & ægritudines,ſi Mars,caliditas & ignitas. Quod ſi Luna cum eo uel in ſeptimo loco Sole conſtituto Luna in horoſc.uel in medio cœli partiliter, fuerit collocata magnos, potentes , nobiles faciet, & quibus comittantur maximè poteſtates:præſertim ſi fuerit in domo ſua,aut in ualitudine ſua,aut in domo louis conſtitutus,& ſi locus fortunæ partiliter, & compotum diligenter inuentus, in aliquo cardine fuerit collocatus. Si uerò ſic Sole & Luna conſtitutus, ſic etiam fortuna loco collocato.luppiter aliquam genituręq; cardinem tenuerit ſm

peratores, reges faciet, sed bonos beniuolos, faciet etiã duces, potentes & administratores, fortes, temperatos, efficaces, prouincias & ciuitates subiugantes. Quod si his omnibus Sole, scilicet, & Luna, & Ioue, & loco fortunæ sicut diximus, positis Mars, & Saturnus, in secundo aut in octauo ab horosc. loco fuerint constituti amiserint imperia, & ex honoribus, aut administrationibus suis, cum dignitatis iactura deponuntur, & aut ab inimicis gentibus, aut ab aduersarijs, atq; æmulis opprimuntur: faciet etiã ut ipsi sibi manibus suis inferent mortem, sed & captiuos facit, hos eosdem est aut exules. Si uerò in septimo loco genitura, uel in quocunq; alio cardine collocato Sole, & Mercurius se in eodem loco positus iunxerit, uel matutinus, uel uespertinus literatos faciet, qui maximam ac uariam literarum sententiã consequantur. Si uerò sic Soli ac Mercurio positus Saturnus se coniunxerit, malicioso faciet, maleuolos, pessimos, & qui uelint difficilium literarum notitiam habere, uel qui easdem literas ipsas difficiles faciant. Si uerò per noctẽ fuerit inuenti Sol, & Mercurius, & Saturnus lapidarios faciet, aut pollicitores, aut funerarios, aut quib. sepulchrorum cura, aut custodia mandetur, faciet etiam armentarios, bubulcos, pastores, equorum domitores, equarumq; pastores, porcarios & his similia, secundùm naturam potestatemq; signorum. Et si in nocturna genitura Sole, & Saturni constitutis septimo loco, sed & Mercurius, & Venus eodem fuerint inuenti, uel in duodecimo, uel in sexto & Saturnus constitutus cũ ipsis fuerit, eunuchos faciet, & mulieres uiragines, & quæ se nunquam uirili coitu iungant, uel si se aliquando uiro coniunxerint nunquam cõcepturus, aut editurus partum. Si uerò sic his positis Mars se aliqua radiatione coniunxerit & cum ipsis fuerit inuentus hermaphroditas faciet, in quibus duplex se natura coniungat. Quod si in his omnibus constitutis Luna se aliqua radiatione coniunxerit, uel si cum ipsis fuerit inuenta, archigallos facient, & qui uirilia proprijs sibi amputent manibus, facient etiam lenones, & qui meretrices uelint procurationibus suis elocare. Sed in sexto loco cum Sole constituto, hæc eadem faciant si nulla stella in medio cœli constituta, istius malitiæ soluerit atrocitatem. Nam si qua in medio cœli fuerit inuenta, his omnibus sic inuentis in sexto loco constitutus omnia, quia diximus mitigantur.

In secundo uerò loco genituræ uel in quinto, uel in undecimo, si Mercurius cum Saturno fuerit inuentus, Sole cum his in eodem loco constituto maliciosos facit, maliuolos, pessimos, in omnibus actibus faciet, aut aduocatos, aut iurisperitos, aut scribas, aut exceptores, aut ortorum præpositos, aut aquarum distributores. Quòd si sic his positis in his, in quibus diximus locis Mars se aliqua societate coniunxerit, uel si cum his fuerit inuentus erũt homicidijs, publicis præpositi, & exceptores earum sententiarum, quæ de hominum captibus præferantur, aut carnicularij, aut commentarienses, sed quibus cura committatur, aut clauicularij, aut carceris custodes, & quibus publicarum catenarum uincula committantur, aut præpositi carnificum, aut carnifices, & qui damnatos homines flagellis lacerare consueuerint, & cætera his similia. Si uerò his omnibus sicut diximus in his constitutus, Iuppiter & Venus aliqua se radiatione coniunxerint, uel si cum his fuerit inuenti, nihil quidem eorum facient quæ ante diximus: nulla enim Sole decernunt, cum Ioue uerò & Venere, sacerdotios faciet, uictimarios, & qui sacris præsint, uel qui pecora sacra, aut sacris, aut religionibus destinata pascunt, uel qui in tẽplis aliquo funguntur officia, aut qui de templis maxima munera consequantur. Sed hæ omnes stellæ quas diximus, etiam in duodecimo loco partiliter constitutæ hæc eadem simili ratione decernunt, sed hi ipsi homines tardiores, sed & his omnibus in quibus fuerunt collocati, & glorias habebunt & principatum. Sed in undecimo loco cõstituti homines si alia stella, sicut antè diximus in medio cœli fuerit inuenta, hæc eadem simili ratione decernunt. Quòd si in septimo

genituræ

genituræ loco, uel in cocumq; alio cardine, ſolus Sol cum Marte fuerit inuentus, uel in 2. genituræ loco, uel in 5. uel in 8. uel in 11. dabit ex igne & ferro, & quæ ex aliqua duritia fabricentur. Sed in cardinibus Sol & Mars, pariter conſtituti perpetua hęc artificia decernunt, In octauo Sol ab horoſcopo conſtitutus patrem citò faciet interire. Si uerò cum eo Mars aut Saturnus fuerint inuenti, aut de diametro ei oppoſiti, aut de quadrato coniuncti, facient alienos deliros, ac cardiacos, aut frenaticos: ſed ſecundùm naturam ſignorum hæc ualetudinum uitia decernuntur. Si uerò in octauo loco poſito Sole in diametro Luna fuerit conſtituta, nondum ſoluta cõiunctione, ſed plena lumine, ſed & ſicum eo ſynodiaca in octauo loco fuerit inuenta. Saturnus uerò & Mars per diametrum, uel ſimili conſtituti pariter, uel ſi ſe illis quadrata radiatione coniunxerint, ualetudines, & debilitates maximas faciunt. Nam caput malitioſis humoribus onerant, & ex humorum ſtatiua perſeuerationę qui circa caput collecti fuerint, facient caducos & lunaticos, aut aſſidua interceptione deficere, faciunt etiam aliena uerba proferre, humores aliorum graui iactura debilitant, alijs maculas, lepras, neptegines, phtyſim, hydropem, alios elephãticos faciunt, alios claudos, alios gibboſos, alios paraliticos, aliorum maximas partes amputent corporis: Sed hæc ſecundùm differentias ſignorum, atq; naturam omnium decernuntur. Nam ſimilia faciunt in ſecundo ab horoſcopo loco, & in 6. & in 12. & in 8. ſicut diximus conſtituti. Quòd ſi ſic omnibus ſicut diximus, poſitis Iuppiter & Venus aliqua radiatione ſe coniunxerint, uel ſimul cum ipſis poſiti, uel ſi trigonia eos radiatione reſpexerint, uel ſi Lunæ ſe coniunxerint hæ omnes ualetudines quas diximus, tales erunt ut mederi & curari poſſint: ſed ſi ſic beniuolis ſtellis collocatis louem ſcilicet, Venerem mãliuola ſtella coniunctionem Lunæ uenientis excœperit, uitium quidem atq; ægritudo perpetua erit. Sed & diuinitatis alicuius prouidentia ualitudinis acerbitas mitigatur. Quòd ſi his omnibus ſicut diximus collocatis Mercurij ſe coniunxerit ſtella, aut cum ipſis poſita, aut in exagono collocata ualitudines iſtas quas diximus, aut remedio aliquo, aut cantationibus compeſcet, aut mitigabit, aut ob nefariam his remedijs, ab incurſu ualitudinum liberentur, præſertim ſi Luna, Ioui ſe creſcens, aut Veneri imminuta luminum coniunxerit. Quòd ſi in iſta ſtellarum diſpoſitione quam expoſuimus, Lunæ ſemper Mercurij ſtellæ ſe coniunxerit, & ut cum eodẽ collocato à beneuolis ſtellis uel de trigono, uel de exagono radiata fuerit ad deos confugiunt, & illic manebunt ab ipſis remedia poſtulantes. Quòd ſi Luna ſe Mercurij ſtellæ coniunxerit, ſic Sole Saturno & Marte, ſicut diximus, poſitis. Iuppiter uerò & Venus in aduerſis & deiectis locis fuerint inuenti, inſanos, lunaticos, & dæmoniacos faciunt, & qui ex his uitijs perpetuis calamitatibus implicentur, ita ut biothanata morte depereant. In nono loco Sol ab horoſcopo conſtitutus fabricatores facit, uel cultores deorum, Diuinorum ſimulacrorum, uel ornatores deorum, uel fabricatores templorum, aut hymnologos, & qui laudes deorum, cum tactantia & oſtentatione decantent. Ex quibus rebus gloriam & honores habebunt, facit autem ſi Sol poſitus patrem felicem: Sed & ipſi & patri eius uarias uitæ mutationes multiplices q; decernit, & ſi beniuola ſtella ſic Sole poſito in anaphora medio cœli fuerit inuenta, & in peregrinis locis conſtitutus augmenta felicitatis maxima conſequentur.

Si uerò in hoc loco maliuola ſtella fuerit inuenta, multa incommoda in peregrinatione patietur, & peregrè cum dolore morietur. In decimo loco Sol ab horoſcopo conſtitutus partiliter in diurna genitura, id eſt, in medio cœli in domo ſua, aut in domo Iouis, aut in ea parte in qua exaltatur, faciet Reges, quibus à patre tradatur imperium, aut duces quibus hoc honoris ſimili modo paternis tractatus honoribus conferatur, aut adminiſtrationes, aut conſules & proconſules, ſed quibus hoc ex parte dignitatis meritò deferatur.

Quòd ſi ſic Sole poſito Mars alium genituræ poſſederit cardinem, regna, ducatus, adminiſtratus, conſulatus, proconſulatus, per pericula, & per pugnas, ſed per inuidiam conſequentur. Quòd ſi Sol in medio cœli in his ſignis in quibus diximus partiliter fuerit inuentus, Mars uerò in occaſu, id eſt, in ſeptimo geniturę loco fuerit conſtitutus, & Luna in alio cardine geniturę plena luminibus Martem reſpexerit, id eſt, aut in horoſcopo poſita, aut in medio cœli facit eum, qui natus fuerit ſiue Rex, ſiue Dux, ſiue conſul, ſiue proconſul, ſiue adminiſtrator, exulem, captiuum.

Sed & Sol ſicut diximus in medio cœli ſi fuerit collocatus, Mars uerò in ſecundo horoſcopi loco, uel in nono fuerit conſtitutus, & Luna per diametrum uel per quadratum Martis exceperit radios, uel cum ipſo pleno fuerit lumine conſtituta, ſimilimodo hos eoſdem quos diximus, biothanatos, exules captiuos facit. Quod ſi ſic Sole ſicut diximus poſito Mars alienus ab his locis fuerit quæ diximus. Iuppiter uerò in cardinibus fuerit inuentus, aut in cathaboris & Luna aliquem geniturę poſſederit, cardinem plenamq; ſe luminibus Iouis radiationibusq; coniunxerit, hos eoſdem reges, aut diues faciet, poteſtatem ſuam per ſpatium totius orbis extendere.

Placitè uerò Sol in eo ſigno conſtitutus in quo eſt medium cœli parentes faciet honeſtos: præſertim ſi ſic Solem poſitum, beniuola ſtella aliqua radiatione reſpexerit. Adminuuntur autem hæc ſi ſic poſitum Solem maliuolum ſidus impediat, ſed generaliter Sol in omnibus cardinibus partiliter, cũ Mercurio conſtitutus, litteratos faciet, diſertos & uarijs literarum ſtudijs oratores, unde uarij actus, & maxima quædam decernitur diſciplina. Erunt autem iſti qui ſic habuerint Solem & Mercurium, ſi ſe illis coitus ſtella coniunxerit, literarum gratia & magiſterij cum regibus conſtituti. Sed hæc etiam Mercurius facit ſi longè à radijs Solis fuerit inuentus, & ſi ſic eũ poſitũ in inuia Martis ac Saturni, Iuppiter & Venus bona radiatione reſpexerint. In undecimo loco Sol ab horoſc. conſtitutus, felices facit, ac nobiles, & quorum patres maximo honoris ſplendore decorentur, ſed proceſſu temporis augmenta felicitatis, & dignitatis accipient. Hęc aũt maiora erunt omnia ſi ſic poſitum Solem Iuppiter, aut ſimul cũ eo collocatus, aut trigonica radiatione reſpexerit, aut ſi Venus cum ipſo matutina fuerit inuẽta, aut ſi exagono matutina reſpexerit. Nã hæc omnes dignitates amicorum illis gratia conferantur. Si uerò Sol in undecimo loco geniturę fuerit inuentus, & maliuolæ ſtellæ cum ipſo fuerint, aut aliqua illi radiatione coniunctæ, nihil quidem actibus, neq; laboribus impedierit, ſed ſolum filiorum loco acerbi decreti perſeuerantia nocent. In duodecimo loco Sol ab horoſc. conſtitutus ignobiles, ac frequẽter ſeruos, captiuos faciet, & patris citam mortem, & totius patrimonij iacturam decernit, etiam uitam & ægritudines graues: ſed & ſi beniuola ſtella cum Sole in eodem loco fuerit inuenta, nihilominus maximas ignobilitates faciet. Si uerò maliuola ſtella in hoc cum Sole fuerit inuenta perpetuas ægritudines, & uitia maxima decernit, & perpetuas ſeruitutes.

A Sole defluens Luna ſi ad nullum deferatur, ſed peruacuum curſus ſuos dirigat pauperes faciet, infelices, peregrinos, erraticos, & qui ſeruilibus ſemp actibus immorentur, alios ad actus affectantes quod aggreſſi fuerint, uario facit genere deſperationis amittere, ſed proceſſu tẽporis huius infortunij genus mitigatur, & præſidentium calamitatum ex aliqua parte miſerum mutat, exitium depoſito paupertatis onere paruum illis uitæ ſubſidium comparat, & aliquos actus affectare compellunt. Si à Venere defluens Luna feratur ad Solem parentes acerba diſſenſione diſſociat, ut ipſis onus diræ orbitatis indicit, patrimonij & uitæ decernit anguſtias, impuros facit, & qui miſeris amorũ amplexibus implicẽtur, ſed eum primum iuuẽtutis tempus exierint proceſſu tẽporis augmenta patrimonij, & quicquid deſiderauerint facilè cõſequantur.

Si à Mer-

Si à Mercurio defluens Luna ad Solem feratur, aut mente captos, aut lingua impeditos, aut ſurdos efficit, aut pauperes, & miſeros geſtatis ſqualore depreſſos erraticos ſempercq; peregrinos. & qui nunquam ſedem domicilium cq; conſtituant, ſed hæc infortunia proceſſu temporis temperantur, expleto tempore iuu entutis parua illis ex uarijs actibus uitæ præſidia quæruntur. Si Luna feratur ad Solem & ei ſe partiliter radiatione cõiungat, in qualicunq; ſchemate faciet, periculoſos, miſeros, deiectos à miſeris facultatibus omni uita humili con uerſationis deiectione proſtratos, interdum facit ſpatos, & qui aſſiduis ual etudinum uitijs contrahantur, alios facit caducos, alijs alienationum decernit incommoda, alijs plerunq; decernit inſanias. Propriè autem huiſmodi hominibus cæteri obſequi naturali quodam inſtinctu non dedignantur, fauet autem ſenſibus & homines minimè ſuperſtitioſos efficit, uerum ſolidi iudicij.

DE VENERE.

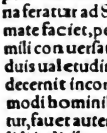

AN Venus ſupra Solem ſit ſeu Mercurius, an infra à multis dubitatum eſt, ſed & nos, an ſit unum omnium cœlum, & aliqua ratione ſcilicet Solis, Veneris & Mercurij à nobis, ut pro nunc in diſcuſſum relinquitur: illud ſatis ſit, & pro conſtanti habeatur, ita horum trium unum eſſe motum, ut nunquam ex infinito etiam annorum curſu, quicquam adijciendum ſit, uni eorum, quod non alteri aut detrahendum. Eſt igitur circuitus eius annus, paruus autem in anno uno, & 219. diebus, anni eius maximi 411. maiores 822. medij 422. minores 8. abſis idẽ qui Soli in prima ſcilicet parte & quadrageſimo minuto, Cancri domus eius Taurus, & Libra altitudo uigeſima ſeptima pars, Piſcium carpentum in Tauro & Piſcibus, die noctu autem, utroq; autem tempore octo primis partibus, & in Piſcium duodecim, primis trigoni duo ſunt Principalis, ♉, ♍, ♑. In his

Sig. Gr.	Sig. Gr.	Sig. Gr.	Sig. Gr.
♈ à 7. ad 12.	♉ pri 8	♊ à 13. ad 17.	♋ à 8. ad 17.
♌ à 7. ad 11.	♍ à 8. ad 17.	♎ à 22. ad 28.	♏ à 8. ad 11.
♐ à 13. ad 17.	♑ à 13. ad 21.	♒ à 8. ad 13.	♓ pri. 12.

enim ſignis in die primas obtinet partes noctu, poſtremas alter eſt ♋, ♏, & ♓, in hoc in die poſtremas obtinet partes, ſeu ſecundam authoritatem noctu nullam maxima eius latitudo, tum Borealis, quàm Auſtralis eſt ſeptem partium, & 22. minut caput eius, nunc eſt circa quintã partẽ Leonis, anno 1568. quarta die Auguſti, Cauda uerò circiter nonam partem, Sagittarij circa undecimam Nouembris, eiuſdem anni quare cum motus eius, tum frequenter uarietur nõ eſt ut locum perſiniamus, ſed uelut in Mercurio, & Luna queramus cum in Ephemeridibus, uelut & utrunque uentrem, ſæpius tamen reflectitur tranſitq; ex meridie in ſeptentrionem, & uiciſſim ex ſeptentrione in meridiẽ, multisq; annis circumagitur antequam perueniat ad alterutrum: exiſtimo autem non in capitibus & cauda, ſed ut ueriſimilius eſt in uentribus uim maximam eſſe ergo cum Soli nullam habent latitudinem, neq; Borealem, neq; Auſtralem, ſed perpetuò ſub eclyptica deferatur, maxima latitudo eſt Veneris ut dictum eſt in utramq; partem poſt Martis, deinde Lunæ reliquorum omniũ minor uidentur, tamen qui Copernicum ſecuti ſunt, minorẽ Veneri quamq; dicta eſt in utramq; partem ſtatuere. Latitudinem in Marte enim ſummã ſex partium, & minutorum in Venere ſex partium, & 22. minutorum in Mercurio quatuor partium & 5. minutorum, quibus conſtitutis cum de Sole nulla ſit de Luna, quod quinque ſit partium de Saturno, & Ioue paruum ſit diſcri-

Digitized by Google

men, Veneris uentrem Borealem ſtatuemus circa 24. partem Piſcium, anno domini 1563. circiter ſeptimam diem Martij, exquiſitius autem poſt annos octo, ſcilicet 1571. iuxta 21. partem Piſcium, quinta die Martij, uenter autem Auſtralis circa 24. partem Libræ, anno 1556. circa ſeptimam diem Octobris & ſimiliter in anno 1564. circa eãdem partem ſub fine Septembris, facta eſt maximè Auſtralis, non tamen quantum prius ídem cõtigit, anno Dñi 1548. prima die Octobris, dum Venus eſſet in uigeſima quinta parte Libræ maxima eius diſtantia à Sole eſt circiter partium quinquaginta duarum, plerunq; tamen quinquageſimam nõ attingit dies retrocęſſus, circiter dies quadraginta lumen eius partium 8. meritò uerò ueluti admodum fœlici ſyderi duos trigonos tribuit Ptolomæus eius forma eximia eſt, ut quæ certis in locis etiam ſouem magnitudine ſuperet, ueré tamen eſt ſolum uigeſima octaua pars globi terræ & aquæ, ſcilicet ut dimen riens eius ſit, tertia pars dimetientis globi candida eſt admodum, & lucida quod indicium eſt, ſeu recipiat lumen à Sole quod eſſe non poteſt, eſſet enim falcata ſemper, uelut Luna cum Soli propior eſt, ſeu ex imo reluceat, unde etiam uires illi eximiæ ſunt, præcipua uerò claritatis luminis eius argumenta duo ſunt, primùm quòd umbram efficiat uelut Luna, & maximè è cubiculis inſpecta obſcuris, ſed & ſola in die quandoque uidetur, & nos utrumq; experimentum uidimus, refert etiam dantes illam dum parti obſcuræ Lunæ ſupereſſet uitam dum lucidè occultatam quod argumentum, non tam eſſet claritatis luminis eius, quã maximę raritatis corporis Lunæ, quod ratio ipſa non patitur, & quanquam nos alias id admiſiſſe propter uiri authoritatem uiſi ſimus. Nequaquam tamen eſſe poteſt, finge enim Lunam non eſſe denſiorem nebula adhuc non poterit tanta cum craſſitudine parua eſſe Veneris lumini, alterum igitur duorum ſi ille non deceptus eſt, aut non ei data uerba ſunt, ſcilicet ut uel ex diuerſitate aſpectus deceptus fuerit, cùm Venus altior Luna ſupponatur quaſi ei immineret nondum interpoſito Lunæ corpore, & maximè ob latitudinem Veneris Borealem uideretur, uel concedente aſpectus diuerſitate, licet in eadem longitudine latitudineq;, uel ut latitudo id poteretur, ex aſpectus autem diuerſitate interpoſita lucidiore parte Luna obumbraretur. Quòd ſi omnino ſic uiſam Venerem è regione corporis Lunæ, quod eſt alterum propoſitum fateamur. Venerem ſub Luna poſitam dicere oportet, quòd tamen per abſurdum eſt, nanq; Venerem eſſe ſuper Solem: nonnulli confeſſi ſunt planetam aliquem Luna inferiorem eſſe nemo ad hanc uſq; diem dicere auſus eſt, adeò ut ſi quiſquam nunc etiam uerè dicere poſſet, nemo ei fidem ſit adhibiturus.

Hæc igitur ſi domina fuerit horoſcopi in ipſo nato eadem præſtabit in corpore, & illius forma, quæ in omnibus negotijs, atq; euentibus præſtitura eſſet, ubi toti figuræ præeſſet, ſcilicet locis omnibus principalibus, ergo per ſe fecit homines iucundos, alijsq; gratos, uenuſtos, libidinoſos, pios, iuſtos, fidos, candido corpore, oculis pulchris, ac fulgentibus humidisq;, & qui facilè ad fletum inclinentur, unde etiam miſericordes ſunt, capillis pulchris, roſeo, colore faciei, pauco cibo, multo potu gaudetur, nobiles, mundos, manſuetos, & qui plurimum muſica delectentur, ſed & gemmis, & figuris pulchris, atq; odoribus delecta uerò facit pictores, tinctores, muſicos, uerùm ſi multum fauet, & Mercurius habeat felicem præclaros, efficit oratores, in principalibus autem locis, & cum ioue, aut Sole, aut Marte, conſentiens magiſtratus, præfecturas, legationes, regulos etiam duces belli, & regum uice prouincijs præfectos, aureisq; inſulis ornatos facit, præbet etiam fœcunditatem, & ſoboleſ, ueruntamen ſi malè afficiatur, uitia circa pudenda efficit, cùm Marte mutilationes, & hemoroidas, cùm Saturno ulcere ſordida, & ad Venereos actus im potentiam, cum Mercurio ramices & herniam. Gaudet ut dixi in quinto & in ſeptimo loco, cùm Sol fuerit in Occidentis angulo, aut propè, ea tamè lege, ut

Sole

Digitized by Google

Sole ſtatim decumbente ipſa occidentalis uideatur, tum enim in die eſt & uices Lunæ gerit, & nocturna ſimul eadem tamen fermè patitur, quæ Luna iuncta male ficis, aut oppoſita orientalis, & in die Marti iuncta, occidentalis uerò & in hoc te Saturno oppoſita maxima detrimenta affert, quorum maior pars ex uitijs animi atq; flagitijs originem ducit.

Igitur in horoſcopo conſtituta per noctem facit eleganter, admodum in moribus eloquentes amicos, Regum & Principum, & quibus magna negotia credantur. At uerò in ſeptimo fœlicem reddit ſenectutẽ, & occaſione mulierum etiam bona decernit, minora tamen in die, niſi eo modo, quo diximus fuerit conſtituta. In decimo autem loco & præcipuè orientalis grandem gloriam, atq; fortunam, uſq; ad regium habenas præſtare poteſt, & per Solẽ quidem regum uoluntate, & conſuetudinibus occultis, & gratia priuata. Marti uerò per exercituum præfecturas atq; uictorias, Iouí per opinionem prudentiæ, ſanctitatis per electiones, ac dignitates collatas, in quarto uerò loco diuitias præbet, & morigeras uxoris, ueruntamen ſi uel minimum inficiatur, uitia præbet circa libidines, & facere omnia cogit, ob flagitiorum cupiditatem efficitq; ſteriles, & nihilominus cum his omnibus gratos principibus, ſed ſimilis conditionis hominibus: in ſecundo autem loco facit homines ſatis elegantes, & ueruntamen concubinarum amatores, & ſordidæ, Veneris ingenioſos tamen & iucundos artifices, quorum opera gratiam quandam retineant, eadem ratione, in octauo uxores cum difficultate præſtat, & aut uitiatas, aut uiduas, aut degeneres, uel ſteriles, uel deformes, & omnino aliqua labe notatas, prodeſt tamen ad hæreditates habendas, in undecimo iucundam afficit iuuentam, ſed poſtmodum fluxilem exhibet in ſequenti ætate fortunam quẽadmodum eſt eorum, qui uel in pueritia per formam, uel in adoleſcentia per muſicam in delitijs uixere, non tamen prorſus à quandam gratia illos expoliat, ſed & in quinta ſimilia largitur, & quandoque maiora quoniam nocturna eſt, uerùm oportet eo in ſtatu Lunam ſupra terram eſſe, atq; poteſtatem exhibet etiam in his locis filios perſæpe, ſed uel nothos, uel neglectos, uel nimis fluxa uita: in tertio uerò loco ſi cum Ioue, aut Luna, aut Mercurio, bene poſito cõmertij aliquid habuerit, præſtat ex ſacris & opinione, bonæ uitæ, emolumenta, at cùm Saturno & Marte, ſi conſenſerit eiſdem cauſis, miſeram ducẽt uitam, aut in aliquas graues calamitates incident: in nono uerò loco mafora hæc erunt, mala minora, bona erunt autem dæmoniaci, fatidici, interpretes ſomniorum, uani, ſuperſtitionibus dediti, quod ſi cum Saturno uel Marte congrediatur igne, uel laqueo pœnas dabunt, ſteriles, ſordidæ. Veneris & filiorum quos habuerint minimè amatores, criminibus etiam obijcit, eiuſmodi uiros, & falſis accuſatoribus: at ſi bene conſtituta fuerit Ioue, Saturno, Mercurio propitijs, aut duobus ex his ſaltem eos efficiet, qui magna negotia tractabunt, præerunt ſacerdotijs, occulta intelligent, per ſomnia diuinabunt, nõ alijs quidem, ſed ſibi ipſis, aut principibus quibus cari erũt, & ut ad unguem, alij in cacodæmone, ita hi in eudæmone uitam conſtitutam habere uidebuntur, erunt autem diuites & potentes: in ſexto uerò loco ignobiles dat uxores, aut omnino nata aliqua fœdas, morbos, etiam circa pudenda, erunt autem fœlices in arte, qui ſic nati fuerint, idq; proprium quod ſi in duodecimo eadẽ ratione infœlicia, ac difficilia exhibet connubia, quædam uerò illegitima lucra, non ſine infamiæ labe, per impuram libidinem prębere ſolet, in eſtu adulterio atq; deterioribus cauſis.

Si Luna feratur ad Venerem, & Venus partiliter radios Lunæ uenientis ex cœperit, ſi & creſcens Luna ſe coniunctionis Veneris applicuerit, faciet parẽtes nobiles, & maximę poteſtatis, potentia, ſubleuatos, ſed qui nati fuerint à parentum affectibus ſeparatis, citò onus, miſeræ orbitatis, indicit, erunt ſanè noti ſemper & nobiles, & qui ſemper in omni actu proficiant, & qui omnia

quæ deſiderant facilè conſequantur,& qui potentiæ maximis honoribus fulgeant,plena uetuſtatibus & gratiæ,ſed omnia incrementa proceſſu temporis conſequatur.

Si uerò Luna deficiens ſic feratur ad Venerem magnos actus,honores maximos,& magnæ poteſtatis decernit inſignia,& quibus à potentibus,& à prima ætate magnæ fœlicitatis conferantur augmenta,ſed hoc facit aſſiduis,infirmari rumoribus.Sed & ſemper Luna in omni ortus ſuæ figuratione,ſi feratur ad Venerem,facit præpoſteris, annorum uitijs, implicatos,& qui ob hoc aſſiduis pulſantur infamijs,impuros,libidinoſos, & circa amores muſierum, & modica ſemper cupiditate flagrantes, & quos ad nefarios, coitus,iniuſtæ, cupiditas,ſemper incendant:aut enim ſorores ſuas ſemper ſtuprant,aut ſororum filias,aut uxores filiorum,aut uxores priuignorum, aut cũ nouercis ſuis coëunt,aut concubinas patrum latante, cupiditate corrumpunt, aut patruis per illos ſimilis irrogatur iniuria: præſertim ſi iſtam coniunctionem Mars de diametro reſpexerit. Nam ſi ſit diurna genitura & Luna in cardinibus genituræ,poſita ſic feratur ad Venerẽ,Mars uerò in occaſu, uel in medio cœli fuerit inuentus ob hoc facinora,quæ diximus gladio facit interire. Si uerò in mulieris genitura,ſic Luna feratur ad Venerem erit,inuido ſtridore ſemper impatiens,& quæ ad promiſcuas libidines,prauis cupiditatibus erigatur, & quæ inceſtarum,& illicitarum cupidinum uota concipiat. & impuris ſemper libidinum cupiditatibus æſtuet:aut enim cum fratribus,aut cum filijs coit,aut cũ filijs fratrum, aut patrueles ſuos, illecebres ſuis captos, ad genialis iniuriam, thori priuignos,præpoſtero adducit cupiditatis ardore, aut affines ſuos ſibi ſtupro agnitos iungit,alias uiraginem facit,præſertim ſi in tropicis,uel in erraticis ſignis,uel in duplicibus,uel in ſquamoſis Venus conſtituta,ſi ad eam Luna ſicut diximus,pergat ipſa quoq; in ſignis ſimilibus conſtituta,ſed hæc fortiori concitatur ardore: ſi iſtum curſum Lunæ Mars, uel Saturnus quadrata, uel diametra ratione reſpexerit, uel ſi Venus iiſdem cœperit radiationibus in tueri fortiora, hæc autem mala ſi Venerem, uel Lunam in Saturni, uel Martis domo ſic,ſicut diximus, conſtitutas ſine opportuno teſtimonio Iouis, Mars uel Saturnus quadrata,uel diametra radiatione reſpexerit, & ſit plena luminibus.Si uerò à Mercurio defluens Luna plena luminibus feratur,ad Venerem aut aromatum pigmentarios facit,aut colorum,aut medicamentorũ,aut præcloſorum lapidum repertores,aut ſpecioſas tunicas arte ſua facientes, aut organarios, aut pantamimos, aut qui ſe ad omne genus ſalutationis affectent, aut qui alios dulci uoce delectent,ſed mediocres in uita, & qui neq; abundãt facultate,nec neceſſariorum anguſtia deprimantur, ſed his ipſis augmenta ſacultatum proceſſu temporis conferantur,in uenereo coitu intemperantes facit,& uitij quibuſdam ſemper implicatos,& qui aſſiduis ob hæc pulſentur infamijs.

Si uerò minuta luminibus in nocturna genitura,à Mercurio defluens feratur ad Venerem,diuites,potentes,imperioſos magnos,& quibus regionum, uel ciuitatum maximarum eicitio credatur:præſertim ſi liberata à Solis radijs Luna in horoſcopi loco fuerit inuenta, & ſi Venus ſimili modo à Solis radijs liberata in his,in quibus diximus locis curſum Lunæ uenientis excœperit.Si uerò in cæteris geniturælocis fuerit, iſta coniunctio,honeſtos, multa negocia,agentes faciet, & qui proprijs uiribus patrimonij ſibi ſubſtantiam quærant.Si uerò per diem minuta lumine ad Venerem feratur,in medio cœli,uel in decimo ab horoſcopi loco fuerit, iſta coniunctio, ſacri certaminis,palmas, coronasq; largitur,aut ſacris certaminibus, facit eſſe præpoſitos,aut templorum fabricatores, aut ſimulacrorum conſecratores facit, aut certè neocoros, aut Principes ſacerdotum,aut magna in templis officia tractantes. Si uerò in cæteris geniturælocis fuerit, iſta coniunctio mediocres in facultatibus facit, & qui

& qui artes metallicas exercere cõsueuerunt, facit plerunq; coriarios, aut qui aromata, mercari consueuerunt, facit etiam eos pollitores præciosarum, gemmarum, uel qui gemmis ex uario pigmentorum genere, altam speciem coloris appingant, aut tornatores, sculptores simulachrorum, aut fabricatores efficiet, aut in templis sacra carmina, præcantantes, aut tibicinis templorum faciet, & qui habent rerum cœlestium notionem, uel qui sciunt secreta cœlestia, uel qui res absconsas, & abditas facili ratione perdiscant, ut ex his occasionibus uitæ illius subsidia quærantur.

A Venere defluens Luna si feratur, ad Mercurium si sit crescens, uel plena luminibus defensores, uel procuratores, facit nobilium fœminarum, & qui multerum præsidio ordinem aliquem promotionis accipiant, erunt autem & tinctores, uel margantarij, aut armorum inuentores, musici frequenter inclyti, & medici, aut athletarum principes, & magistri, sed libidinosi, & assiduis amorum cupiditatibus subditi, grati tamen & circa Venereos coitus amabiles. Si uerò à Venere defluens minuta lumine ad Mercurium feratur uitia, impuritates, ualetudinesq; decernit: actus uerò uarios multiplicesq; facit, aut oratores, aut tortores, aut plastas, aut sculptores faciet, aut pigmentarios, aut colorum repertores, aut pharmacopolas, aut popinarios facit, & qui alienarum uoluptatum, & delectationum curam sollicitudinecq; sustineant.

A Venere defluens Luna crescens lumine si ad nullum feratur, sed per uacuum cursus suos dirigat faciet passiuos in coitu, & qui nunquam in uxorum amoribus perseuerent, sed qui semper incæstis delectantur amplexibus: sed hos cosdem facit nudos, pauperes, & qui humeros suos laboribus subijcientes, quotidianæ quærent uitæ subsidia. Si uerò sit minuta luminibus uitiosos, turpes, pauperes, & assiduo facit onere, miserarum prægrauatos, aut artibus & actibus, in honestis applicat semper & miseris.

Circa generalia uerò Venus cum domina orbis magni fuerit, & in Ariete, uel Cãcro, uel Leone, uel Piscibus, calorẽ aëris significat, sed & in Leone sub radijs Solis acris æstum ostendit, in Aquario uerò uespertina calorem, & uentos decernit, insuper Venus, cùm mundo præfuerit significat. gaudia, honores, principatus, & festa, & pompas, coniugia filiorum multitudinem diuitias mundi item actus Venereos, sed neq; fœdos, neq; turpes, & aërem clarum æqualem, cum uentis temperatis, & humidis iucundos dies ac serenos, rorida noctes incrementa plantarum multitudinem segetis, & fructuum herbarum agrestium paruum prouentum, non serpentes, non animalia uenenosa, neq; abominanda, neq; plantæ maleficæ, neq; lethales aquæ fluuiorum clare, & abundantes, si in ea alluuione tamen piscium multitudo optima, quæq; abundabunt arbores, herbę & flores. adorati panni præciosi, & gemmę, & uestes pulchræ, & omnia decora, iucunda, grata, utilia, sanitas magna, & morbi quicunq; fuerint breues, leues, mites, & pluuiæ sine tonitribus, & fulguribus aquis abundantes & largę, sed breues, & quas serenitas exquisita subsequatur. Et si ipsa fuerit æquidistans signo Arietis significat, siccitatem cum diminutione pluuiarum. & in cessantem flatum uentorum, & bonam commixtionem aëris, & si fuerit latitudo eius septentrionalis significat, caliditatem aëris, & si fuerit meridiana significat, uehementiã frigoris, & quando elongatur ab auge, scilicet Solis significat motionem exercitus. Et dicit Haly, de tempore pluuiarum in tractatu de externa sub radijs, quod Venus in Ariete sub radijs significat, uehementiam uenti, uespertina uentum significat, matutina seu orientalis tonitrua & pluuias. Et secundùm Albumas. si fuerit retrograda significat, multa tonitrua, & corruscationes, fortes, grandines, & tempestates. Et dicit Albumas. Venus cùm fuerit æquidistans à Tauro, significat multitudinem nubium, & pluuiarum, & tonitruum, & corruscationum, cum siccitate aëris. Et si fuerit latitudo eius septentrionalis significat, bonam aëris com-

mixtionem, & ſi fuerit meridionalis ſignificat illud idem, & quando elonga-
tur ab auge ſua ſignificat apparentia, boni & ſalutis in hominibus. Et dicit Ha
ly, Venus in Tauro ſub radijs tonitrua ſignificat: ueſpertina ſerenum aërem,
matutini uel orientalis bonam conditionem, ac uelocitatem ſignificat. Et ſe-
cundùm Albumaſ. Venus cùm fuerit retrograda grandines, cum uehemen-
tiâ tonitruorum, & corruſcationum ſignificat. Et dicit Albu. Venus cùm fue-
rit æquidiſtans ſigno Geminorum, ſignificat humiditatẽ aëris, & corruptio-
nem eius, & ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat flatum uẽtorum:
& ſi fuerit meridionalis ſignificat ſiccitatem aëris. Et quando elongatur in lõ
gitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole ſignificat, infortunium in magnatibus,
& anguſtias, & triſtitias. Et dicit Haly, quod Venus in Geminis ſub radijs ni-
mis deſiccat, ueſpertina & uentoſa, matutina uel orientalis bonum tempus ſi
gnificat. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrograda ſignificat caliditа-
tem, & ſiccitatem aëris. Et dicit Albumaſ. Venus cùm fuerit æquidiſtans ſig-
no Cancri, ſignificat bonam commixtionem aëris, multum flatum uentorũ:
& ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis ſignificat uehementiam caloris, & ſi
fuerit meridiana ſignificat illud idem. Et quando elõgatur à longitudine ſua
longiori, ſcilicet à Sole ſignificat, detrimentum aduenire regibus, & nobili-
bus, cum motu exercitum. Et dicit Haly, Venus in Cancro ſub radijs tempe-
riem abſq; uento. Veſpertina bonam complexionem, matutina ſiue orienta-
lis ſerenum facit. Et ſecundùm Album. ſi fuerit illic retrograda ſignificat de-
trimentum, quorundam mulierum regum. Et dicit Albumaſ. Venus cùm fue-
rit æquidiſtans Leoni, ſignificat multas infirmitates per uariolam, & calorem
aëris, cum pauco flatu uenti, & forſan erit aëris complexio bona. Et ſi fuerit
eius latitudo ſeptentrionalis ſignificat uentum, & caliditatem eius, & ſi fue-
rit meridionalis ſignificat bonam aëris commixtionem. Et quando elonga-
tur à longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole ſignificat quod conſequentur re
ges, aut quadam mulieres eorum detrimenta. Et dicit Haly, Venus in Leone
ſub radijs ardorem facit, Veſpertina iumentorum infrenites, matutina bonã
complexionem facit. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrograda ſignifi-
cat anguſtiam euenire regibus, & cogitatus, & triſtitiam. Et dicit Albu. cùm
Venus fuerit æquidiſtans Virgini, ſignificat aëris commixtionem, & forte de
clinabit ad frigus & ſiccitatem. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis ſigni
ficat bonam complexionem aëris, & ſi fuerit meridionalis ſignificat illud i-
dem. Et ſi elongatur in longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole ſignificat, mor
tem nobilium, cum multis infirmitatibus hominum. Et dicit Haly, Venus in
Virgine ſub radijs, ſignificat ſiccitatem, ueſpertina bonam complexionem,
matutina humiditatem præſtat. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogra
da ſignificat ægritudines mulierum. Et dicit Albu. Venus cùm fuerit æquidi-
ſtans Libræ, ſignificat ſanitatem hominum, cum bona complexione aëris, &
frigiditate eius, & ſuperabundantia. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis
ſignificat uẽtos ſiccos, & ſi fuerit meridionalis ſignificat infirmitates, ex par
te morbili. Et ſi elongatur in longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole ſignficat,
mortem mulierum regum, conturbationes, & rumores terribiles, in hominі-
nibus. Et dicit Haly, Venus cùm fuerit in Libra ſub radijs humida erit, & ue-
ſpertina benè complexio nata, matutina erit humectans. Et ſecundùm Al-
bumaſ. ſi fuerit illic retrograda ſignificat, detrimentum aduenire mulieribus
regum. Et dicit Albumaſ. Venus cùm fuerit æquidiſtans Scorpioni, ſignifi-
cat uehementiam frigoris, & multum uentum, & forte erit bona complexio
aëris. Et ſi fuerit latitudo ſeptentrionalis ſignificat ſiccitatem aëris, & ſi fuerit
meridionalis ſignificat multitudinem pluuiarum, & cùm elongatur in longi
tudine ſua longiori à Sole, ſignificat detrimentum nobilium, & effuſionem
ſanguinis. Et dicit Haly, Venus in Scorpione ſub radijs ſine pluuia eſt, ueſper

tina

tina pluuioſa: matutina & multarum pluuiarum. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrograda ſignificat commotionem, cum multis rumoribus terribilibus. Et dicit Albumaſ. Venus cùm fuerit Sagittario, æquidiſtans ſignificat bonam complexionem aëris, & aliquando donabit ad ſuperfluitatem humiditatis, & aliquando ad ſuperfluam ſiccitatem. Et ſi fuerit ſeptentr. ſignificat inceſſantem flatum uentorum, & ſi fuerit meridionalis ſignificat aëris alterationem, & humiditatem eius. Et quando elongatur à longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole aduenient, Regibus ægritudines. Et dicit Haly, Venus in Sagittario ſub radijs pluuioſa erit, ueſpertina uentoſa & frigida: Matutinam bonam conditionem ſignificat. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrograda ſignificat inuidiam regum. Et dicit Albumaſ. Venus cùm fuerit æquidiſtans Capricorno, ſignificat multam mortem, cum multitudine pluuiarum, & fontium, & cum bona complexione aëris. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis ſignificat multos uentos, & ſi fuerit meridionalis ſignificat multas pluuias. Et quando elongatur à longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole ſignificat detrimentum quibuſdam nobilibus præcipuè ſenibus. Et dicit Haly, Venus in Capricorno ſub radijs gelida eſt, ueſpertina frigida, matutina pluuioſa. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrograda ſignificat triſtitiam, anguſtiam hominum. Et dicit Albumaſarem. Venus cùm fuerit æquidiſtans Aquario ſignificat bonam aëris complexionem, multum uentum, cum multitudine pluuiarum & nebularum. Et ſi fuerit latitudo ſeptentrionalis ſignificat ſiccitatem, & paucitatem pluuiæ, & cùm fuerit meridionalis ſignificat multas anguſtias. Et quando elongatur à longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole ſignificat multas inundationes, & redundationes fontium, & accidit nauibus ſubmerſio in mari. Et dicit Haly, Venus cùm fuerit in Aquario, ſub radijs fit nebuloſa, ueſpertina calida & uentoſa, matutina pluuioſa & caliginoſa. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrograda ſignificat ægritudines hominum propter humiditatem. Et dicit Albumaſ. Venus cùm fuerit æquidiſtans piſcibus ſignificat uehementiam caloris, cum uehementi humiditate, & forte erit bona complexio aëris. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis ſignificat uentorum flatum inceſſantem, & ſi fuerit meridionalis ſignificat multas pluuias. Et quando elongatur à longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole ſignificat detrimẽtum diuitum, & nobilium. Et dicit Haly, Venus in piſcibus ſub radijs ſerenum tempus ſignificat, ueſpertina aquoſa, & uentoſa, matutina bonã complexionem ſignificat, & gramina, & fructus nutrit bonum. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrograda ſignificat, conturbationes, ſuſurrationes, & rumores, terribiles, & triſtitias, & timores contingere hominibus.

De ſublimitate autem ſic ſe habet, ſi Venus eleuetur ſuper Saturnum, & fuerit in Ariete, ſignificabit uentos Boreales aſſiduos, & multas aquas. Si uerò in Tauro erunt, inforunia ſiccitates, & chariſtia in multis climatibus, pluuia multa & paucitas annonæ. Si uerò in Gemini nihil ſic ſignificat. Si uerò in Cancro, erit proſperitas pluuiarum, locuſtas multum deſtruere ſegetes. Si uerò in Leone nihil ſignificat. Si uerò fuerit in Virgine, mors in hominibus, pluuia, & humiditas reparatus earum. Si uerò in Libra, erit pugna regum inter ſe, multæ herbæ cum multis pluuijs, & humiditatibus, & uento mediocri. Si uerò in Scorpione, erit mors mulierum regum, cum pauca pluuia, & bonitate meſſium. Si uerò in Sagittario, erit mors in reptilibus, & muſcæ cum multis pluuijs. Si uerò fuerit in Capricorno nihil ſignificat hic. Si uerò in Aquario erunt ægritudines hominum ex tuſſibus, multæ aquæ, cum mediocritate fluminum. Si uerò in Piſcibus, erit uehemens frigus, pluuia ſuperflua, multę corruſcationes & tonitrua.

Si uerò eleuetur ſuper Iouem & fuerit in Ariete, erit pugna & his muſta inter uiros, & mulieres ſuas, cum pluuijs, multis augmentum, fluuiorũ magnotum, ut

rum,ut Tigris & Euphratis.Si uerò fuerit in Tauro,erunt multæ cõmiſtiones in omnibus regionibus,& infirmitates.potentia mulierum ſuper uirum,& pauca temperantia ſuorum. Si uerò in Gemini, erit eſſe mediocre mulierum prægnatarum, tenebroſus aër cum multitudine humiditatum,& pluuiarum. Si uerò fuerit in Cancro,erit mors Regum, & magnarum cum pluuia,humida,ſuperflua,diminutio aquæ maris. Si uerò fuerit in Leone,erit mors Regũ, quorundam feruor inimicorum ſuper reges, quoſdam cum pugna, & morte quorundam ciuium.Si uerò fuerit in Virgine, erit mors in pluribus regionibus,pluuia multa,ſemina cum paucitate aquarum maris.Si uerò in Libra,erit proſperitas mercationum,multæ febres, ægritudines melancholiæ, & charitia annonæ,& deſtructio meſſis, & pluuiæ multæ. Si uerò fuerit in Scorpione,erunt anguſtiæ quorundam Regum, mors in pluribus climatibus, cum pluuia multa.Si uerò in Sagittario,erunt mendacia multa terribiles, rumores & pugna cum morte iuuenum,& ſuperfluitate aquarum, & augmentum Tigris & Euphratis.Si uerò in Capricorno erunt peſtilentiæ, & caſus in hominibus mors,in omnibus pluuia pauca tempore ſuo paucitate annonæ. Si uerò in Aquario,Reges interficient filios ſuos,ſiccitas in pluribus regionibus, cum pauca pluuia,& detrimento aquarum,cum paucitate annonæ. Si uerò fuerit in Piſce,erunt bella & mors mulierum detrimentum uolatilium, cum multis humiditatibus & meſſibus.

Si uerò eleuetur ſuper Martem & fuerit in Ariete,erunt ægritudines & præcipuè febres,in omni terra magna pugna hominum combuſtione, in pluribus terris,cum multis pluuijs & tonitruis. Si uerò in Tauro,erit dominatio uirorum,& deſtructio mulierum, multationem plurium exercituum, pugna in multis terris, multæ aquæ & pluuia ſuperflua. Si uerò fuerit in Gemini, erit odium & lis inter plures homines,mors mulierum & multæ pluuiæ. Si uerò in Cancro, erit mors & cædes filiorum regum, mors Regis, maxima deſtructio plurimum regionum,& combuſtiones in terris, multæ locuſtæ cum humiditate,& ſuperfluitate inundationum. Si uerò fuerit in Leone, erit nimia inimicitia,& odium inter homines,cum multis pluuijs tonitruis & corruſcationibus. Si uerò in Virgine,erit pugna regum, & interfectio mulierum,& commiſtiones,& nocumentum in pluribus regionibus, ſuperflua pluuia cũ uehementi calore.Si uerò fuerit in Libra,erit mors quarundam mulierum regum,multa bella cum humore ſuperfluo. Si uerò in Scorpione,erit mors filiorum regum,cum pluuijs ſuperfluis. Si uerò fuerit in Sagittario, erit ſuperfluitas aquarum,& pluuiarum multi rores.Si uerò in Capricorno, erunt multæ combuſtiones,& multæ rebellationes cum pluuia ſuperflua.Si uerò fuerit in Aquario, erit nimia combuſtio in pluribus regionibus pluuia,cum multis locuſtis. Si uerò in Piſcibus,erit multa mors in hominibus,multa pluuia, & aqua ſuperflua.

Si uerò eleuetur ſupra Solem & fuerit in Ariete,erunt tonitrua corruſcationes,multæ pluuiæ. Si uerò in Tauro,erit mors mulierum, temperantia pluuiarum & uentorum.Si uerò in Gemini,erit humiditas aëris.Si uerò fuerit in Cancro,erit multa pluuia.Si uerò in Leone, erit rectificatio aëris & uenti calidi.Si uerò in Virgine,erit pluuia ſuperflua. Si uerò in Libra,erit humiditas multa & ſuperfluitas pluuiarum. Si uerò in Scorpione, erit pluuia ſuperflua. Si uerò fuerit in Sagittario,erit humiditas multa. Si uerò in Capricorno, erit multa humiditas & uehemens frigus. Si uerò in Aquario, erit humiditas. Si uerò fuerit in Piſcibus, erit humiditas.

Si uerò eleuetur ſupra Mercurĩ & fuerit in Ariete, erunt nubes & uentus mediocris.Si uerò in Tauro,erit multa mors & inſtabilitas hominum, & cõmiſtio inter eos paucitas pluuiarum,tonitruum, corruſcationum & annonæ. Si uerò fuerit in Gemini, erit ſalus & gaudium, in multis terris, & augmentũ poſſeſſio-

poſſeſſionum, multæ cauſæ uirorum contra mulieres, pluuia pauca, multa to nitrua, corruſcationes & ſuperfluæ inundationes. Si uerò in Cancro erunt multæ pluuiæ, & nubes, corruſcationes, tonitrua & magnus calor in tempore ſuo. Si uerò fuerit in Leone, erunt multæ ægritudines militum, & nobiliũ ex curſibus, & mors, ex ſi potentia mulierum pluuia pauca, calor, uehemens tonitrua, & corruſcationes tempore ſuo. Si uerò in Virgine, erit ſcientia & ſapientia multa, cum multis pluuijs, ac tonitruis corruſcationibus, & augmentum fluminum. Si uerò in Libra, erunt bella & depredationes, pluuia ſuperflua, multæ aquæ, & inundationes fluminum. Si uerò fuerit in Scorpione, captio pecorum, in pluribus terris multæ pugnæ, pluuia ſuperflua, tonitrua, & corruſcationes ſuperfluæ, terræmotus, & multa inundatio aquarum. Si uerò in Sagittario, erunt multa bella in ciuitatibus, & regionibus, & melancholia in hominibus, ſuperflua & tonitrua. Si uerò fuerit in Capricorno, erit uictoria inter Reges, latrones & pauores, in pluribus terris chariſtia aſinorum, & camelorum, frigus uehemens tempore ſuo, pluuia pauca, peſtes & tonitrua. Si uerò fuerit in Aquario, erunt Guerræ & pluuiæ mediocres, cum tonitruis & corruſcationibus. Si uerò in Piſcibus, erit proſperitas hominum, & iuſtitia iudicantium, cum multis uaticinatoribus.

Si uerò eleuetur ſuper Lunam & fuerit in Ariete, erit pluuia, & humiditas multa. Si uerò in Tauro erit humiditas, & res pauca. Si uerò fuerit in Gemini erit humiditas pauca. Si uerò in Cancro, erunt multæ pluuiæ & ſuperfluæ humiditas. Si uerò fuerit in Leone, erit pluuia & humiditas pauca. Si uerò in Virgine, erit pluuia ſuperflua, & multa humiditas. Si uerò fuerit in Libra, erit temperantia aëris, & pluuia pauca. Si uerò in Scorpione, erit humiditas & pluuia. Si uerò fuerit in Sagittario, erit humiditas multa. Si uerò in Capricorno, erit humiditas pauca. Si uerò in Aquario, erit generatio humiditatum. Si uerò fuerit in Piſcibus, erit tranquillitas aëris, piſces multi, & paruæ aues, multa pluuia, tonitrua, corruſcationes & humiditates.

DE MERCVRIO.

VIm Venus & Mercurius adeò paruí ſint, tum uerò Mercurius etiam ad oculum, adeò ut propter propinquitatem Solis, etiam uix dimidio anni uideri ſoleat. uerè autem ſit minima ſtellarum tam errantium, quòd dubium non eſt tamen inerrantium, cum ſi tam paruæ eſſent, & adeò Soli ſtarent uideri omnino non poſſent. Eſt enim proportio eius ad globum terræ, ut ſit eius 22. mi. pars ſcilicet, ut dimetientis terræ & aquæ globi ad Mercurij dimentientem ſit uiginti octupla, & tamen propinquiſſimi Lunæ conſpiciatur, ut etiam Iuppiter, imò melius cernantur, nec quicquam depereat luminis ſub ipſa Luna, cui Mercurius iunctus eſt fermè, cum ipſa in duplici Apogeo, ille uerò trifariam in perigeo ſit conſtitutus ut pene ſe tangant, conſtat in eis Solis uim ſubſtantiam, ac lucem eſſe, quaſi ut dixí partes illius ſint, quæ cùm circumambiant certè interrantium adeò illi loco proxima tametſi maxima, tamẽ linea altior tam plenè cernitur, quin magis hebetetur, nam de Cane maiore experiri non licet, cum adeò ſemper à Luna ob latitudinem ad meridiem diſtet. Sunt igitur Venus & Mercurius, quaſi duæ partes & ſemina Solis non ſolum comites illius, atq; ideò tam efficaces atq; potentes. Sed Venus maior ſolidior atque benignior, quippe Mercurius tametſi fulgidus ſit, & nitidus plumbi erat ut ita dicã, nec candidus eſt, ut Venus de luce tamẽ nihil remittit, ob id Venus tota benigna hilaris, liberalis, plena firmaq; eſt. Mercurius uerò uarius uafer mutabilis, ſed acutus animę & rationi magis uidetur, accommodatus cuius anni maximi ſeruetur 450. maiores 76. medij 48. minores 20. circuitus ut dixi idem, cum

Sole

Sole & Venere parui tamen circuli dies 116. Retroceſſus autem tempus dies circiter 24. Abſis in prima partis Libræ minuto 55. ut computant latitudinē Auſtralem, aliquanto maiorem referunt Borealem, ſiquidem hanc partium 4. minutorum 3. illam partium 4. minutorum 13. caput & caudam, atq; ideò etiam uentrem diſcere oportet ex Ephomeridibus propter illorū ueloces mutationes tempus tranſitus, à 40. circiter diebus 55. quoniam è uaria multum ob frequentem retroceſſum, cùm enim celeriter mouetur etiam citò tranſit eclypticam mutatq; latitudinem ratò 40. diem, & paucis diebus ſuperans, nō nunquam in 36. parum à Sole recedit, cum ad ſummum 26. partibus nonnūquam antequam fuerit accidentalior 20. partibus retrocedit, & antequam ſit orientalior ijſdem progreditur, ut appropinquet Soli magis quo fit ut ob id frequenter retrocedat. Ideoq; à retroceſſu parum læditur ut à radijs Solis ob ſiccitatem multum contra Venus à retroceſſu multum ob magnitudinem retroceſſus, & amplitudinem parui circuli à Solis radijs parum quòd ualde humida natura ſit. Domus Mercurij, Gemini & Virgo, idem ſignum & præcipuè pars 8. eius pro altitudine habentur. Vnde ibi carpentum, ſed neſcio qua ratione fines ad 7. uſq; partem tantum extendant, altitudinem in ſequenti ſtatuant, omnino in primis ſeptem partibus Virginis plurimum poteſt, quòd ubi domus altitudo & fines ſint. Trigonus ♊, ♎ & ♒, unde illi carpentum aliud in Geminis ob trigonum, maximè autē in initio ubi ſunt fines illius prout in Tabula deſcriptos, uides in trigono tamen ſuo in die poſtremas obtinet

Sig. Gr.	Sig. Gr.	Sig. Gr.	Sig. Gr.
♈ à 13. ad 20.	♉ à 9. ad 14.	♊ pri 6	♋ à 14. ad 19.
♌ à 19. ad 24.	♍ pri. 7.	♎ à 7. ad 14.	♏ à 12. ad 19.
♐ à 18. ad 12.	♑ pri. 7.	♒ pri. 7.	♓ à 17. ad 19.

partes ob Saturnum, ſed in nocte primus habetur. Regit uitæ noſtræ tempus quodcunq; eſt à quinto anno ad quartumdecimum, qua in ætate pueri & ad mores ac diſciplinas inſtituuntur, cum uerò ſint tria genera errantium ſtellarum beneficæ, maleficæ & Principales, quæ ſunt Sol, & Luna, Mercurius uicem ſingularum ſubit, & priorem quidem manifeſtum eſt, at luminarium Luna Solis uicem ſubit ob lumen, & ipſe Lunæ ob motus uarietatem. Id uerò ac eidit cùm Sol & Luna, prorſus uiribus exuti fuerint maximeq; ſub terra. Mercurius autem iuxta lōgitudines medius. Veluti ſi Luna iuncta fuerit Soli ſub terra, & in tertio aut ſexto loco, aut iuxta finem ſecundæ, uel quintæ domus & Mercurius orientalis in primo cardine, aut occidentalis in ſeptimo. Et ſimiliter ſi emerſerit ex oriente cum Sol fuerit in ſecundo loco, & tamen Lunam quouis loco ſub terra fuerit, nam etiam ſi ſit in prima debilis erit, quia ſtatim fertur ad Solem. Quibus autem ſic Mercurius uices luminarium agit uidebitur mirabilis ingenij, ſed alienorum morum à communi uſu & plerunq; erit infœlix, cumq; fuerit cum pleiadibus, aut hyadibus, aut Orionis cingulo, non erit immunis à ſtultitia, & habebit ingenium mentemq; turbidam, cumq; homo ratione præſit animalibus cæteris, qui Mercurium habuerit locicq; eius dominum non parum conſecutum ſicut boni malicq;, etiamſi uniuerſos alios planetas contrario affectu maximè autem alios bene diſpoſitos nihil ei, aut ualdè parum profuturos lumen eius ad 7. partes circumquaq; extenditur. Igitur planeta hic ſi aſcendenti præpoſitus fuerit efficit corpus modicum, gracile faciem pallidam, oculis paruis, & pulchris puerile quid referentibus modici cibi, atq; potus negociatione gaudentes ſolicitos parcos diuitiarum congregandarū cupidos haud luxuriоſos, uel libidinoſos armatos, ſed non ſumptuoſos rebus ſuis intentos diligentes. Facilè autem hi ſi malè afficiatur corripi ſolent comitiali morbo inſania lunaticiq; efficiuntur, morbiſq; contagioſis core

sis corripiuntur impetigines, uitiligines, elephantiases, lepras, dæmonia uocata perpetiuntur, inanibusq; artibus operam dant necromantiæ diuinationi, neq; ueræ, neq; legitimæ, chymicæ & à communi lege seorsum deuiant miras fabulas sibi confingentes, alias sibi narratas credunt, alias ipsi narrant, semper in chymeris, & uanis cogitationibus uersantur, libenterq; audiunt commenta de dæmonijs ac spectris. Hic subit me admiratio cũ Ptolemæus huiusmodi effigies, & delineamenta corporum dominis ascendẽtis tribuat, ex corporum autem qualitate studia & ingenium, atq; mores ipsi proueniant, cum ingenium & mores à dominis locorum Luna, ac Mercurij aspiciat quasi tria sint principia in nobis dominus horoscopi, tanquam corporis loci Mercurij, tanquam rationalis animæ, & loci Lunæ tanquam sensilis ac naturalis. Propterea consensum in hoc respicit horum locorum & meritò, sed illud dubitatione dignum, si quis natus sit cuius horoscopo, ut nunc diximus, Mercurius præficiatur an aliquid tum significet. Videtur enim mirabile quod is eiusmodi merum non sit particeps, quod si sit non ut ipse, neq; enim præfectus est loco proprio ut supponitur, neq; ut præficitur ascendenti. Hic enim nihil uiriũ habet in hac re, habet autem & ratio id docet, quoniam corpus mercuriale habet, nisi inconnexa, si physionomia, & experimenta id attestantur.

Præterea dicit Apponensis ex Firmico Mercurius si dominus genituræ fuerit, faciet cordatos, ingeniosos, ingenij boni modestos, & arcana artium scire cupienses. Quod si Veneri conciliatus sit & in proprijs dignitatibus faciet etiam Poëtas & Oratores. In Lunæ autem domibus facundos, & familiare sermone multitudini gratos. Si uerò in Saturni dignitatibus Veneri, uel loui conciliatus faciet, religionibus deditos, sacris præpositos, Mathematicos, quoq; Astrologos, iustos, pios, erga coniunctos, & amicos, fidos & propensos nihilominus parcos. Sed si his etiam Mars interponatur, dat magistratus & administrationes. Sed si à Saturno in nocturna præcipuè genitura pulsetur, insidias accusationes popularem inuidiam, & pericula decernit. Verùm si Mars in septimo loco super excellat maximè ex proprijs in alienas dignitates super eleuetur, ei Lunaq; simul luminibus plenam excœperit. Publicè cõburetur aut suspendetur. Dicemus ergo dominum ascendentis tantum posse super mores, & ingenium quãtum corporis natura illud significare potest, ut præparatio, & ut res coniuncta, ut sint tria loca Ascendes, locus Lunæ & Mercurij, & hæc propriè significãt cum suis dominis qualitates corporis morum & ingenij, sed diuersa ratione bifariam, prima quoniam in ascendente cũ domino eius, sumitur locus quia locus principalis, & stellæ quæ sunt in eo sunt, in tertio ordine significatorum, quia non significant nisi ut sunt ibi, in reliquis duob. locis dominus, & Luna, uel Mercurius, quia sunt principales, & non locus ipse, qui dependet à planeta qui ibi est. Secunda quod corpus præparat animæ, utpotè acumen memoria habitam potentiam, quæ plurimum refert nec conuertitur. Et ideò à Mercurij loco neq; à Mercurio nihil prorsus habemus supra corpus, nec à Luna ut morum significatrice, sed ut est particeps ascendentis in significando statum corporis. Neq; est mens alta Ptolomæi & uera. Dicemus ergo quod in nostra genitura primus significator est, Venus & Luna, ut ascendenti dominantur, & Luna per se ut corporis statum significat: adeò ut plus quasi possit Luna quam Venus. Secundus significator ascendens & est Taurus, & Pisces in quo Luna non ut ascendentis domina, sed ut corpori per se præficitur: ideò in hoc secundo significatore si quis animaduertat conuersa ratio obseruanda est ascendentis, ut præbet uim Veneri, ut causa & loci Lunæ, ut recepit quasi symptoma uim ab ipsa Luna. Tertius est planetarum qui sunt in ascendente, ut Iuppiter uel inerrantium uelut syderis Arietis stellæ, & figura, & quæ commiscentur Veneri, & quæ commiscetur etiam Lunæ, & loco eius per corpus non per radios, & ita obseruabimus

Vide tertio 8. potel. tex. 46.

mus louem, qui eſt in aſcendente & Mercurium, qui eſt cum Venere. Locum autem Veneris nequaquam, nec Martem quia licet per radios pulſet Lunam, ſignificare poteſt ſuper uitia corporis, aut breuem uitam non ſuper figurã naturalem.

Mercurius ergo in angulorum quouis potiſſimum ob robur loci & etiam quia aſcendens, ut dixi ſuper mores & ingenium ſignificat, & tunc etiam do minus loci aſcendentis, & Mercurij neceſſario unus eſt, facit geometrus, & ſimiles à rationib. à libellis, à ſecretis, & oratores, cauſidicos, aduocatos à Saturno amico, à Sole ut ſit ab eo orientalis, à Ioue adminiſtrationes recipit, uelut etiam à Venere. Diurnus ad actiones nocturnas ad contemplationem melior. Sed ſi Mars cum his aut ſine his quadrato radio, aut oppoſito, aut etiam ſextili, ſed ex hoſtili loco, & ſuperior efficiet, ut hi omnia hæc ad malum diriga tur, & ſint ſcelerum magiſtri, ut etiam maximis calamitatibus opprimantur. Idem etiam de trigono uelut ſi Mars fuerit in Piſcibus, Mercurius in Cancro, aut ſi Mars in Sagittario, Mercurius in Libra. Ad hæc enim duo exempla oppoſitiſſima etiam aliorum radiationes aptabis, tum quod trigonus eſt, per ſigna breuium aſcenſionum & ſextilis longarum, & in utroq; caſu alteruter eſt oppoſito dignitatis alterius: & noctu quidem magis affligunt mala, hæc in die ſunt euidentiora noctu malignior ſpiritus die ſcelera grauiora. Hæc eadem in decimo loco, ſed ſi non præſit aſcendenti eadem circa fortunam, non tamen tanta circa mores, aut ſapientia, aut probitas, aut flagitia è diuerſo, atq; malignitas. Tum uerò multò plus poteſt orientalis quàm occidentalis, & à Ioue in diurna genitura, magis in nocturna à Venere ubicunq; fuerit, uelut etiam à Sole & Luna iuuatur, & in nocturna magis lætitur à Saturno, ut qui à temperamento magis recedat, ut à Marte in diurna ſi radijs quemadmodum dixi per ſe, aut non per ſe pulſetur inimicis. In quarto igitur eadem, ſed occulta magis, & minora etiam ut accuſatores, delatores, carceris cuſtodes, fodinarum præfectos, ruſticos, ſapientes, chymicos, necromanticos, ut in potentiori bus concionatores, & ſacerdotijs, ac poteſtate eccleſiaſtica ornatos, aut afflictos pro ut ratio prædictorum poſtulat. In ſeptimo autem locutus ibi omnes planeta inualidi affligatur. Nam Saturnus & Mars peſſimè collocantur, ob id quod oppoſitis radijs aſcendens pulſatur, Luna & Mercurius quia occidunt, Venus etiam niſi ualdè ſit occidẽtis gradui iuncta (tunc enim quaſi particeps ſolaris uis cuius, ut dixi, eſt pars bona ſignificat, circa uxoriam ſi in proprijs fuerit dignitatibus, & tamẽ uel ſic facit luxuriæ, & uoluptati atq; ignauiç perpetuò implicitos & inefficaces turbida ſemper mente, ob aſſiduam cogitatio nem libidinum) efficit multa mala æſtuant uirginum & puerorum cupiditatibus infames coniuges, latrones & etiam propriarum uxorum. Et hæc per ſe afflictus autem à Marte uel Saturno phthyſicos, exules, fugitiuos, laqueo uitam finientes, & generaliter breuis uitæ atq; miſerrimæ, ſi quid autem ibi o mnino planetæ potentes præſtant boni fero præſtant. Sed & mali ſerius malã, ſed non adeò. Nocturnus etiam minora incommoda decernit, eſt enim occidentalis ideò morbos uitiorum loco ſignificat. In ſuccedentibus autem domi bus pro natura ſuorum angulorum minora, tum bona, quàm mala decernit. In ſecundo tamen loco cum ad horoſcopum non pertinent cõtemptores ſtudiorum, & literarum & omnium animi bonorum facit: idq; longè magis orientalis Manifeſtum eſt autem quod huiuſmodi nati mali erunt, tum quia omnis ignorans malus, tum quia iudicij peruerſi. Pariter in octauo malitioſi ſtultiq; ob antecedentem ſeptimum angulum, pari ratione in undecimo melior, quam in quinto & iuxta rationem anguli. In reliquis autem domibus cum ea dant duo obſeruanda ſunt, & in hoc, & in planetis alij quod miſtam habent naturam quaſi æqualiter ex ſubſequenti angulo ob propinquitatem, & ex antecedenti ob motum, quo ad illum, & ſecundùm illum fertur, & quod tamen in utroq;

Digitized by Google

in utroq; sunt imbecilles, tum ratione loci, tum ratione repugnantium, qualitatum angulorum inter quos sunt, & à quibus circumdantur. In tertio igitur & duodecimo loco orientalis meliora præbet, ut in nono ac sexto occidentalis: atq; in sexto & duodecimo nocturnus, in tertio & nono diurnus aptior est, & magis bonus, malus autem minus. Si etenim in duodecimo fuerit loco, & occidentalis, erit etiam diurna genitura, itaq; nihil efficacis significat, sed obscuram rationẽ, cogitatione malitiosas & rudes. Considerare autem expedit domorũ proprietates, uelut medicus in sexto optimus erit. Fortunam enim prudentiamq; maximam præbet in eo negotio, in peregrinationibus & curioribus. In tertio pro familia, in duodecimo pro peritia legis in nono. Gaudet autem ut dixi, in primo loco, & maximẽ in his quinq; gradibus, qui ex duodecimo sumpti ad primum referuntur, & quanto propior orienti fuerit, modo totus emerserit & propriẽ cum sub eclyptica est: oportet autem orientalem esse atq; uideri, tunc enim ingentia bona præstat, & non pro ratione differentiæ metiri oportet effectus, neq; enim idem in omnibus, sed in hoc omnia in unum conueniunt, tales autem conspirationes in unum quæ pro proprietatibus sunt scire oportet. Hi enim & bello ad regnum, ex sacerdotio ad principatum, atq; ita in singulis, utpote per louem ad summas opes, ope sola ingenij perueniunt.

Cùm uerò tres inferiores sæpius coniungãtur, tum inter se, tamen cæteris planetis maximè autem Luna, quæ in uno anno pluſquam octuaginta peragit cõiunctiones, in singulis autem mensib. saltem sex, Mercurius longè pauciores facit: si tamen circuitus Mercurij qui in uno anno perficitur ad Lunæ circuitum, qui in uiginti septem diebus, cum triente comparetur, multò plures perficit Mercurius. quàm Luna ob frequentes retrocessus. Iungitur enim in uno suo circuitu Mercurius cæteris planetis uicies & quater, aut circa, à quo numero si demperis 13. Lunæ coniunctiones, supererunt ad huc 11. ut bis saltem singulis eorum copuletur. Veruntamen Soli & Veneri sæpius, reliquis tribus tantum semel in uno circuitu, qui proximus est quantitati anni iungatur. Horum causa de illius coniunctione, tanquam frequenti cum cæteris erraticis, agendum est, nam de Luna superius actũ est, nũc uerò quod ad Mercurium attinet Lunam ei comparabimus. Si igitur à Mercurio defluens Luna ad nullum feratur, & per uacuum cursus suos dirigat, & sit plena luminibus, faciet Grammaticos & Oratores, Medicos, Musicos, & qui commutatione solertiæ testium sciãt syderum cursus, aut fœnoris, aut negotiationis officia tractantes, ex quibus occasionibus gloriam & substantiam de processu temporis consequuntur. Si uerò fuerit minuta luminibus, ab humorib. uitia decernit, aut ex aquis graue periculorum discrimen indicit, aliorum mẽtibus nocet, aliorum obligat linguas, aliorum auribus nocet, sed hos omnes faciet alienos à literis, facit alios uaticinari: sed in tẽplis alios ad templorum custodias sempiternas addicit, alios ministros facit, seruosq; templorum. Si Luna ad Mercurium feratur, & ei se cursus sui radiatione coniungat, & sit plena luminibus, faciet cordatos, ingeniosos, oratores, summæ eloquentiæ, fulgentes: præsertim si Mercurius in oppottunis genituræ locis in signis suis, uel in partibus suis fuerit inuentus, & cum luppiter trigonica radiatione respexerit: tũc enim literarum merito & eloquentiæ splendore maxima illis conferentur insignia. Hi enim populi leues animo sunt, & turbulentos seditionibus concito, seloquentiæ suæ potestate compescunt, & furentes animos, & perditi furoris indignationibus concitatos orationis suæ possint licentia mitigare, scient computos, scient musicam, palæstricam semper exercebunt, & cœlestium ac diuinarum disputationum secreta cognoscẽt, ex quibus occasionibus gloriæ substantia, & maximus illis decernitur principatus. Si uerò ad Mercurium sic positum tali testimonio Iouis feratur Luna, faciet rationibus præponi, fisci

ſemper aut populi, uel certè tales reddit quibus res depoſita, uel à peregrinis rationibus credantur, faciet etiam his pecuniarum actus aſſiduis conuerſatio nibus credi. Si uerò deficiens Luna ad Mercurium feratur, faciet malignos, malitioſos, ſceleratos, inſtabiles, cupiditatis errore dubios, & qui omnia con ſilia multiplicèt, erratica ſemper dubitatione ſuſpendat, & qui actus ſuos affi dua commutatione conuertant, & qui res ſibi creditas abnegant, uel abſcon ſas publicare deſiderent, & qui cõmiſſa ſibi conſilia publicent, his delationib. deferant, impoſteros malitioſa ſemper cupiditate fallentes, aut qui cum effra ctoribus, aut cum furibus conſcientiam iungant, uel certè ipſi erunt fures, aut effractores, erunt ſanè corpore debiles, languidi, uitioſi, & quos ſemper malitioſis humoribus ægritudo comparata debilitet.

Circa uerò principales & proprias coniunctiones, trium inferiorum duo eſſe obſeruanda dixi, & tertiũ quòd Soli, Veneri & Mercurio conuenit. Propterea ſingula per exemplum in Mercurio explicabo, primùm igitur eſt natura planetæ, cui iungitur per ſe, uel comparata ad Mercurium, per ſe beneficis bonum, maleficis malum, cum Sole exuritur, cum Luna ob fœlicitatem motu um mentis multa mala ſignificat, tamen non eſt infœlix nato hçc coniunctio, ſed potius his qui cum illo negocia tractant, per comparationem quoniam Mercurius nulli bene iungitur: luminaribus quidem & maleficis propter cuius dictas ac notas, ſed beneficis etiam non quoniam domus eius ſunt oppoſitæ do nibus Iouis, & altitudo ſua Veneris altitudinis. Et ideò iunctus Veneri dat amores fœdos, puerorum & rerum, & puerilium, & paruí momenti, & muſicæ nimium: & Iouí loco ſuſtitiæ inducit amorem ambitionis, & tectã auaritiam, & loco prudentiæ calliditatem. Iuuat tamen maximè ut dicemus, ſecundùm quod obſeruare debemus eſt, ut conſentiant naturæ, & ideò cum nullo magis conueniat, quàm cum Saturno, quoniam cõueniunt in trigono aëreo ♊, ♎, & ♒, & uterq; habet ibi dignitates propria Mercurius domum, Saturnus domum, & etiam altitudinem & ita uterq; captatum. Ergo in his ſignis ſi fiat coniunctio ita, ut in ♊ fiat in finibus Saturni, aut in Libra, uel Aquario in finibus Mercurij erit potens, non tamen bona, niſi in illa cauſa puta ſapientiæ: in cæteris nimis obumbrat talis coniunctio uires aliorum planetarum, optima quæ ſit in Tauro, nam hoc ſignum eſt ex trigono domorum, utruſq; ſcilicet, Virginis & Capricorni, & non eſt caſus alicuius eorum. Et ſimiliter locus in cœlo uelut in angulis ſuccedentibus & cadentibus, & in prima pertinet plurimum ad corpus & animum, in decima ad fortunam & dignitatem. In quinta ad diuitias. in ſeptima ad coniugem & inimicos, & hæc duo ut dixi. conueniunt etiam Lunæ, ſed tertium eſt magis patens, & proprium Veneri & Mercurio, & eſt ut conſideres: gratia exempli Mercurium, quoniã habet quinq; ſtatus, unum quando eſt ſub Sole, & tunc nihil poteſt aut facit, & reliqui quatuor diuiduntur, quia uel eſt in ſuperiore parte, paruí circuli uel in feriore, & in utroq; orientalis à Sole aut occidentalis, & hoc dignoſcitur quia ſic oritur, ante Solem eſt orientalis, à Sole ſi occidit poſt Solem, eſt occidentalis. Si ergo eſt orientalis à Sole, uel occidentalis, & motu auctus eſt in ſuprema epicycli parte, ſi tardus motu, aut retrogradus in inferiore. Conſidera etiam quod ab initio quartæ, per primam uſq; ad culmen, decimæ tota illa medietas aſcendit, à culmine decimæ, ad initium quartæ procedendo per ſeptimam tota illa medietas deſcendit. Igitur his intellectis ſi Mercurius eſt orientalis à Sole, ſeu ſupra, ſeu infra, & in medietate aſcendente eſt bonus & ſimiliter, ſi in medietate occidentali à Sole, & in mundo bonum, ſed non adeò: malum autem ſi occidentalis à Sole, & in medietate cœli aſcendente peſſimum, ſi à Sole fuerit orientalis, & in medietate cœli deſcẽdente, & hoc eſt primum, ſecundum. Si Mercurius fuerit orientalis, & in ſuprema parte tunc cùm ſit uelociſſimus omnium præter Lunam, ſi Lunæ iungitur eſt malum, quia Luna

tendit

tendit ad combuſtionem in cæteris, cum Sol eos ſuperauit, ergo erunt ambo orientales, & aucti curſu ergo erit optimum. Erit enim ille alter planeta quaſi purgatus: ſin autem in inferiore, & iam occurrit per motum tardum & retrocedendo, ſiquidem Lunæ idem dicendum eſt: præparat enim ad combuſtionem & eſt ſtatus peſſimus, in alijs iam neceſſario ſuperauit antea illum, igitur num eſt ſecunda coniunctio & eſt imbecillior prima, & quaſi umbra primę. Ille tamē planeta eſt purus & ualidus, ſi ſit aliquis ex ſuperioribus (nam de Venere idem ut dixi ſtatuendum eſt, quod de Mercurio) erit ergo bona & debilis. At ſi ſit in parte occidentali & ſuperiori erit ualida, quia eſt ualox motu & altus, ſed mala quia ille alter planeta poſt hoc occurret, Soli ideò eſt impurus & debilis, erit ergo mala & potens: ſed ſi fuerit in parte inferiore neceſſe eſt, ut iam occurrerit antè illi planetę, cum erat in parte ſuperiore, & ut ſit planeta ille imbecillis & impurus, & erit ſecunda coniunctio, mala quidem ſed imbecillis & quaſi imago primæ. Velut in noſtra Geneſi Mercurius retrocedēdo iungitur Veneri, ſeu potius Venus Mercurio & ipſa uelocis motus, Mercurius autem retrogradus quare ipſe erat in parte inferiore epicycli, & illa in ſuperiore, cum eſſent ergo ambo occidentales, erat potens comparatione Mercurij, quia potenti iungebatur, ut ſit prima coniunctio, nam quę præceſſerat fuerat in Leone, dum eſſent ambo orientales à Sole, & inter unam & aliam, & dicit prima coniunctio orientalis, & eſt debilis comparatione ad Mercurium, fuit autem Venus ualde potentior, quia ibi habuit etiam finem prēter altitudinē. Mercurius autem trigonum ſed principalem. Ideò talis coniunctio fuit bona ob hoc, & etiam quia inferiores non ſunt imprimi, niſi cum ſunt ſub radijs Solis, non cum redeunt ad Solem. Venus tamen fuit purior quia recedebit à Sole, ſicut ſi fuiſſet orientalis & tarda curſu, tunc enim eſt in inferiore parte epicycli & pura. Mercurius autem non fuit exquiſitè purus, ſed in ſuperioribus planetis, cum iunguntur ut Mercurio, aut Veneri fit aliquando reciprocatio ex occidentali prima, ad orientalem ſecundam & maximè in Martem ob uelocitatem motus ipſius uelut anno 1573. ex 23. Aprilis in 21. parte Tauri, ad 15. Iulij, in 18. parte Cancri, ex orientali aūt cōiunctione non poteſt fieri, quoniam Sol cum Mercurio tantum progrediuntur, ut per retrocceſſum non poſſit redire ad coniunctionem, ergo raro duę coniunctiones & nunquam tres eſſe poſſunt. In Ioue etiam & Saturno difficilius: oportet autem eſſe ualde occidentalem planetam, ut poſſit interim donec Sol accedit, ad ipſa Mercurius retrogredi. Fingamus Solē etiā in initio ♈ Mercurio in 25. parte Arietis, & ibidem Iouem, aut Saturnum regredietur, Mercurius uerſus Solem, & iunge tur illi in 23. diebus, eo autem in tempore Sol progredietur 23. partibus igitur iſta coniunctio fiet, in 23. parte Arietis aut circa. Saturnus autem & Iuppiter, cum ſint maximè directi, erunt ultra 26. partem Arietis. Saturnus parū Iuppiter multum. Cūm ergo Mercurius ſit uelocior Ioue, & multò magis Saturno congredietur, iterum illis dum eſt orientalior Sole, quia iam Sol ſuperauit illos. Manifeſtum eſt igitur quod Solis coniunctio, cū Mercurio neceſſario interponitur inter unam coniunctionem & aliam, & quod ſecunda multis modis eſt ualidior prima. Et cum ſit rarior euentus eſt maioris ſignificationis, raras enim cauſas rari affectus ſubſequi ſolent. Coniunctio autem Lunæ cum Mercurio, uel Venere occidentali eſt ualidior, quàm orientali, quia Luna gaudet ſemper, ut ſit Occidentalis à Sole. Venus autem & Mercurius, etiā aliquando gaudent, cum ſunt in ſuperiori parte epicycli: ideò in hoc conſideranda ſunt reliqua, quę faciunt ad bonum ſtatum, aut malum, nam iuxta illud erit bona, uel mala, & ualida etiam ratione Lunæ ſemper, rat one autem Veneris aut Mercurij, ſi fuerint in ſupiore parte epicycli, id eſt, aucti motu, ſecus imbecillis, liquet aūt ex hoc fermè contrarias eſſe comparationes Mercurij, & Veneri inter ſe, & ad ſuperiores, & etiam ad Lunam ut ſint tres modi.

vide 15. Paralipom. sec. 12.

His constitutis dicamus quod si Mercurius & Saturnus in horoscopo coniunguntur, in diurna genitura absconsores pecuniarum, faciunt aduocatos, aut iurisperitos, aut scribas, sed languidos & qui citò deficiant. Si uerò per noctem in hoc loco fuerint cõstituti, seruos aut captiuos ex liberis facient, & tradent eos potentibus uiris captiuitatis causa seruituros. Si uerò in fœminino signo in horoscopo, scilicet Saturnus & Mercurius, partiliter in nocturna genitura fuerint inuenti, facient eunuchos, uel uiros sine semine, qui coire non possint, turpes, infames, impudicos, cinœdos. In secundo loco ab horoscopo Mercurius cum Saturno partiliter constitutus in diurna genitura faciet herbarios, medicos, & per quos hominibus sanitas comparetur, sed diuites etiã & famosos in actibus suis, erunt autem pro qualitate signorum frequentes oratores, aut potentum uirorum. Si uerò per noctem in hoc loco fuerint inuenti, facient mẽdicos, nudos, insanos, aut templorum seruos, frequenter etiam facient accusari, & in custodia constitui, lugubres tamen semper & sine filijs, & aliqua corporis parte debiles, aut quibusdam uitijs implicatos. In tertio loco ab horoscopo Mercurius cum Saturno partiliter constitutus, faciet urnatores, aquas ex altis puteis leuantes, hortulanos, actores modicatum uillarum, aut pollinctores, & funerarios, aut custodes mortuorum cadauerum, aut sepulchrorum faciet ianitores. In quarto loco Saturnus & Mercurius partiliter constituti faciẽt, eos qui si nati fuerint frequenter mutare, domicilia & annonæ, aut frumentorum, aut locorum quorundam præpositos, aut gemmarum, aut margaritarũ, aut aromatum, aut metallorum præpositos, facient etiam & sacrorum cultores. In sexto loco & in duodecimo ab horoscopi loco, Mercurius & Saturnus partiliter constituti eadem simili ratione decernunt. Si enim per dies in his locis fuerint inuenti, multarum doctrinarum scios facient, absconsarum artium doctrina pollentes, & qui omnia quæ in rebus humanis sunt, uelut scire, malitiosos sane, & inuidos & qui uitijs, aut ualitudinibus implicentur. Per noctẽ uerò in sexto & in duodecimo genituræ loco partiliter constituti facient falsarum literarum auctores, sceleratos, malitiosos, maliuolos, maleficos, & qui semper maximis malis, & necessitatibus implicentur. Sed in his locis suppositos Mercurium & Saturnum siue per diem, siue per noctem, Mars aliqua radiatione respexerit, aut per quadratum, aut per diametrũ, sine euitabili malo implicatos, homines publicæ mortis faciet animaduersione puniri. In septimo loco ab horoscopo, id est, in occasu Mercurius & Saturnus, partiliter cõstituti hæredes mulierum, & magnarum facultatum desiderij, æstuantes facient, atq; amatores mulierum. Si uerò per noctem in hoc loco fuerint inuenti, in omni conuersatione uitæ misero facient, qui maximis debitis obligantur, uitiosos tamen ac debiles, erunt autem maligni, malitiosi, quidam ramen accusati in custodia publica constituuntur. In octauo loco ab horoscopo Mercurius cum Saturno partiliter constitutus, processu temporis patrimonij & honoris augmenta decernit, alij uerò mortis alienæ causa patrimonia consequuntur, ualetudo tamen illis erit, aut de uesicæ calculo, aut de uentris uitio per noctem. Per noctem uerò in hoc loco partiliter constituti, pauperes, proscriptos, languidos, aut ruginosos facient, quibus humores facient ex damno repetendos. Si Luna minuta luminibus ad Saturnum feratur, aut ad Martem plena. In nono loco ab horoscopo Mercurius cum Saturno partiliter constitutus prophetas, aut uestitores diuinorum simulachrorum, aut basiulos diuinarum

narum cęremoniarum faciet. In decimo ab horosc. loco Mercurius cum Saturno partiliter constitutus, id est, in medio cœli alienorum patrimoniorum hæredes faciet, aut maximarum rerum inuentores, erunt interdum scribę, aut actores, aut maximorum uirorum procuratores, sed si sic eos positos & stella fortuna eos uiderit, diuino ingenio faciet oratores, uel oratorum artium magistros, aut Grammaticos, aut his omnibus potestatibus, alicuius auctoritate præpositos, aut magistros studiorum, aut magistros censuali cœlestis rei, rutari, alij computos exercent, alij difficilium literarum aut inuentores, aut magistri erunt. In undecimo loco genituræ Saturnus & Mercurius, ab horoscopo partiliter constituti, hæc decernunt, quæ illos in quinto loco decernere diximus. In duodecimo loco genituræ Mercurius & Saturnus ab horoscopo partiliter constituti, quid decernant sextus genituræ locus manifestus explicauit.

Mercurius cum Ioue partiliter in horoscopo constitutus in diurna genitura, faciet claros, glorioſos, ciuitatibus præpositos, aut maximarum ciuitatũ decem primos iuridicos, & qui prouincijs, aut ciuitatibus iura restituant, sed qui iustis semper gaudeant cauſis. Si uerò per noctem sic fuerint inuenti procuratores, aut actores, aut negociorum præpositos, sed magnorum ac potentum uirorum interdũ facit scribas, rationib. mensis apothecis negotiationibus præpositos, argutos uerò ingenioſos, & quibus ex bonitate ingenio felicitas maxima conferatur. In secundo Mercurius & Iuppiter partiliter ab horoscopo constituti, in diurna genitura facient hæredes, alieni patrimonij ab extraneis adoptatos, & fundorum multorum, & depositarum pecierum dominos, & quibus processu temporis augmenta fœlicitatis maxima conferantur. Si uerò per noctem in hoc loco partiliter fuerint inuẽti stultiores facient, & quibus non sit perpetua felicitas, & quos uitæ cursus sępissime ratione decipiat. In tertio loco ab horoscopo Iuppiter & Mercurius partiliter constituti magos facient, sed præclara semper bonitate pollentes, hymnalogos, aut deorum baiulos, aut custodes templorum, aut qui religionibus hominẽs incitẽt, & conserent, & qui deorum monitu futura prænoscant, aut sacris certaminibus facient præpositos: hæc in nono loco ab horoscopo Iuppiter & Mercurius decernunt, partiliter constituti. In quarto loco ab horoscopo Mercurius & Iuppiter partiliter constituti, ex inuento cantuali & organi, facient aut curatores, aut tutores minorũ, sed qui mulierum curã tutionemq; suscipient. Quid uerò quædam casu inuenient, alij latentium thesaurorũ uias norunt, ex quibus maxima illis fœlicitas comparatur. In quinto loco ab horosc. Mercurius & Iuppiter partiliter constituti, & per diem, & per noctem eadem simili ratione decernunt. Plures enim potestates processu temporis conferuntur, erunt autem in omnibus actibus feliciores, & quid uolunt facilè consequãtur: hæc eadem in undecimo genituræ loco pariter cõstituti decernunt. In sexto loco ab horoscopo Mercurius & Iuppiter partiliter constituti, per noctem & per diem, eadem simili ratione decernunt, si in matutino ortu fuerint inuenti, facient enim in omnibus negocijs faciles rationales, aut cauſis aliquibus, uel certaminib. discussionibusq;, aut rationibus, aut negociationibus, aut quibusdam religionibus præpositos, aut ex eorum redditibus facultates habebunt maximas: præsertim si sic his collocatis in decimo ab horoscopi loco aliqua stella fuerit constituta. Sed si Luna sic feratur ut his se sua radiatione coniungant & in decimo ab horoscopi loco cõstitutа, erunt diuites, affluentes multarum pecuniarum, aut multi auri domini, & qui possessionum fructus maximos consequantur fœlices. Beati & qui regum actus sua intercessione disponant, exactores regiarum annonarũ, uel pecuniarum fiscalium, prouincijs ciuitatibusq; præpositi. Si uerò diurna genitura ex sexto loco Ioue & Mercurio constitutis nulla stella in decimo ab horoscopi loco fuerit, inuenta medio

cres uitæ patrimonio & actibus faciet. Si uerò per noctem ſic fuerint inuenti reddunt negociorum interpretes & piſcatores, aut augures, aut ſculptores, aut laborioſis ſemper actibus impeditos, aut ſeruilia officia facientes, aut in tenebris partib. poſitos, quæ grauibus odoribus, & grauibus ſint ſordibus ſqualidis, aut fullones, aut coriorum cõfectores, aut calegarios, aut piſcatores, aut lauarios, aut his ſimiles. In ſeptimo loco ab horoſcopo conſtitutus partiliter Mercurius cum Ioue, id eſt, in occaſu & per noctem & per diem, eadem ſimili ratione decernit: facit enim à mulieribus felicitates maximas conferri, & faciet publicis muneribus præpoſitos, & populorum & ciuitatum principes, aut decem primos longioris uitæ, & bonæ ſenectutis, & bonis cõſilijs ac moribus, qui bonas res deſiderent ſemper, ſed in nocturnis geniturꝭ minuunt, ſi ſic Mercurium poſitum cum Ioue Saturnum de diametro, uel de quadrato reſpexerit, uel ſi cum ipſis fuerit inuentus. In octauo loco ab horoſcopo, Mercurius & Iuppiter partiliter conſtituti in diurna genitura, ſi fuerint inuenti mediocres in uita facient, & qui ex quibuſdam inuentionibus uitæ ſibi præſidia comparent. Quorundam enim infamant iuuentutem, ſed proceſſu temporis mediocriter ſubſtantiæ incrementa decernunt. Si uerò per noctem in hoc loco fuerint inuenti, aut inueniunt aliquid unde habeant maximum uitæ ſubſidium, aut hæreditas illi non modica conferetur, & proceſſu temporis maximis fœlicitatibus ſubleuantur, uitioſos tamen tempore & languidos facient. In nono loco Mercurius & Iuppiter conſtituti, hæc decernunt, quoniam tertio loco genituræ conſtituti decernunt. In decimo loco ab horoſcopo Mercurius & Iuppiter conſtituti partiliter, magnos actus, & magnas adminiſtrationes, & magnas decernunt poteſtates pro menſura genituræ. In undecimo loco ab horoſc. Mercurius & Iuppiter conſtituti hæc decernunt, quæ decernere illos in quinto diximus loco. In duodecimo ab horoſcopi loco Mercurius & Iuppiter partiliter conſtituti, ſi Mercurius matutinus extiterit, facit ſcribas Regis, aut Senatus, aut notarios & exceptores principum, aut ciuitates maximas tuebuntur, ſed qui magna & frequenter offendant, & qui nouiſſimo uitę tempore infœlicitatis onere prægrauentur, aut qui biothanata morte depereant, ſi ſic poſiti in nocturna genitura, in diurna etiam genitura, quantũcunque in his actibus & in his officijs perſeuerant, & non frequenter offendunt. Veſpertinus uerò in hoc loco cum Ioue conſtitutus tardiores actus, & ſiniſtrum fatum dabunt, quidam uerò popularibus actibus, aut laborioſis implicabuntur.

Si in parte horoſcopi Mercurius & Mars partiliter fuerint conſtituti, in diurna ſcilicet genitura, anaphoricos, cardiacos fauent, & oligochronios, & infœlices, aut occaſione mulierum, aut ex amoris illecebris, aut abſconſis ſcripturis, aut de maleficijs, aut de falſo damnari eos facient, & facient biothanatos interire. Si uerò per noctem in hoc loco partiliter fuerint inuenti, facient magnos magnarum religionum præpoſitos, duces, aut prænuncios, aut protectores, aut felices imperatorum, adminiſtratores maximos, quibus ex euentu pugnarum maxima felicitas cõferatur. Si uerò ſic per noctem poſitos Mercurium & Martem Saturnus de quadrato, uel de diametro reſpexetit, faciet periculoſos & qui ſæpiſſimè decipiantur, nam in omnibus impediuntur actibus. Sic enim conſtitutus Saturnus inertes, & ſine arte faciet homines, & qui omni felicitatis onere prægrauentur. In ſecundo loco ab horoſc. Mercurius cum Marte partiliter conſtitutus, in diurna genitura, natus exponi faciũt & ſi nutriti fuerint, faciunt aliqua ratione fugitiuos, facient frequenter exules interdum etiam captiuos faciunt, pleroſq; ex proſcriptione, enudari quoſdam tamen ex grauibus ualitudinibus, aut fortibus uitijs implicant. alios biothanatos facient ſi Lunam plenam radiauerint. Per noctem uerò ſi ſic fuerint inuenti, facient malę mentis malitioſos, obſcuros, timidos & audaces, & qui

in omni-

in omnibus actibus decipiantur, sed actus eorum faciunt multiplices. Erunt enim aut publicani, aut uectigaliarij, aut curiosi quosdam mente insanos, aut frenaticos facit. In tertio ab horosc. loco Mercurius & Mars partiliter constituti, facient aut ex segnicijs, aut ex feriatis actibus uitæ habere substantiam: erūt autem tales ut futura prædicant, & qui semper conuersentur in templis, sed omnibus qui negociantur terribiles, & si nihil sciant, uel si nihil agant existūt, & qui processu temporis habeant fœlicitatis augmenta. In quarto loco ab horosc. Mercurius cum Marte, id est, in medio cœli partiliter constitutus pigros, humiles in omnibus actibus, & in omni fortuna faciet, & cum affinibus assiduè exercebunt inimicitias, ut per ipsos parētibus, uel affinibus maximè semper inferantur insidiæ: erunt etiam fideiussores, & ex hac re maximis periculis quassabunt, & ad humilitatem paupertatemq; deuenient. Quid cum illis contigerit illicitarum quarundam artium auctores erunt, uel sequestres, uel conscij in quibusdā comprehensi maximis periculorum laqueis implicantur, & damnationis animaduersionum plectantur. Alij in his calamitatibus constituti, magnæ ac longæ ægritudines inuersionibus opprimuntur: præsertim si Lunam sic positi de diametro, uel de quadrato uiderint. Si in quarto genituræ loco Mercurius, & Mars & Luna per noctem fuerint inuenti, facient præpositos, tribunos, duces, potentes, administratores, sed biothanata morte peruentes. In quinto loco ab horoscopo Mercurius & Mars partiliter constituti, fortes, uiriles, athletas, inuictos in omnibus certaminibus reddunt, sed qui ad uaria loca domicilij gratia conferantur, & quibus de publico, aut de fisco iunctus, & annonæ maxima conferatur gratia, sed in omni certamine superiores & terribiles aduersarijs suis faciunt. In sexto loco & in 12. ab horosc. Mars & Mercurius partiliter constituti, hæc eadem simili ratione decernunt. Nam si per diem in his locis fuerint constituti, ualetudines & uitia maxima decernūt, faciunt autem & in custodia constituti, & carceris habere notitiam, & ex qua cunq; accusatione damnari: aut enim appetuntur, aut deferūtur, aut falsis criminum conuentionibus obligantur, à seruis enim & per seruos, aut seruilib. hominibus, aut ab his qui sunt criminis alicuius causa in custodia constituti appetuntur, aut deferuntur, & cum maximis tormentis, & cum maxima uiolentia & atrocitate depereunt: præsertim si in his constituti loci Lunam plena ex aliqua parte prospexerint. Si uerò per noctem in sexto uel 12. ab horosc. loco Mercurius cum Marte fuerit constitutus, facit multis debitis, aut multo usurarum onere implicatos, & æstus animi uel interceptiones facient, reddūt etiam pigros in omnibus actibus, & decernūt maximas accusationes & graues inuidias, sed quæ ut à seruis, aut propter seruos patiantur, alij cruciatores erunt seruorum, ut eos aut fame, aut plagis, aut tormentis, aut assiduis operū exactionibus defatigent. In actibus uerò nunquam perseuerabunt qui in his locis Mercurium cum Marte habuerint constitutum, qui ab uno actu ad aliū actum transferunt. In septimo loco ab horoscopo, id est, in occasu Mercurius cum Marte partiliter constitutus, si per diē in hoc loco partiliter fuerit inuentus, eos qui sic eum habuerint, mulierem aut uxorem suam manu propria interficere compellunt, aut propter mulierem, aut propter uxorem, aut propter amoris cuiusdam præposteras cupiditates, semetipsos, aut alios interficient, aut propter talem aliquod amissum facient, in publica custodia, aut in carcere constituti, & ex ista accusatione damnari: sed generaliter quicunq; missus est, & Martem habuerint homicidia, & mortes in ipso pro signorum qualitate complentur, aut enim carassatores erunt, aut latrones, aut siccarij, aut piratę, aut his similes. & in his facinoribus comprehensi per seruatus sententiæ animaduersione plectūtur. In nocturna uerò genitura sic positi, faciēt eos mulieribus iniustis actibus circumscribi, aut uitrginibus iungi, & ab his filios suscipere, & semper magnis uitijs inuolui. In octauo ab horosc. Mercurius cum

Marte partiliter constitutus, si per diem sic fuerit inuentus, faciet nihil tale, sed nihil est eis quæ cupiunt consequi possunt & periculosos, & qui omne patrimonium funditùs amittant. Quidam uerò erunt insani ac furiosi, alij in custodia conijciuntur, aut damnabuntur, & finiunt frequenter ratione biothanati. Si uerò per noctem in hoc loco fuerint inuenti, de malis partibus, uel de malis officijs facultates sibi aliquas comparabunt, & per dies singulos malis ac nefarijs actibus crescent: erunt fures, aut effractores, aut qui commendatas fi bres, aut fidei suæ creditas, obstinatis soleant, cupiditatibus obnegare, aut ne fariorum facinorum inuentores uel executores: faciũt enim aut tortores, aut carnifices, aut proditores suorum, & ex istis artibus fortunarum ac facultatũ sibi maximas substantias comparantes, sed mors eis cum uiolentia, aut cum quibusdam tormentis grauibus prouenìet, aut moriuntur grauis insaniæ uitio laborantes. In nono loco ab horosc. Mercurius cum Marte partiliter constitutus, iniustos, irreligiosos, periuros faciet, sed cum isto mentis errore nihilominus ministros deorum, sed & hos ipsos deos quibus seruiunt spoliantes atq; nudantes, qui templorum dominos ad prædam suam sociant: sed hæc maximè faciunt, si longè à radijs Solis inuenti fuerint, aut in suis inuicem signis, aut in suis inuicem partibus, aut in domo Solis arte hæc erunt. Si sic eis positis Luna, sed de quadrato, uel de diametro coniunxerit plena luminibus. In decimo loco ab horoscopo Mars & Mercurius partiliter constituti miseros, & inefficaces homines faciunt, delectabuntur autem assiduis nauigationib. & amatores erunt palestrarum, & qui uitam suam potentibus uiris, aut regibus cuiusdam uitij uendant. Erunt cum macula ac uicio secũdùm qualitatem substantiãq; signorum, sed semper Mercurius cum Marte partiliter constitutus in actibus publicis, aut in administrationibus, aut in occupationibus constituit, sed nunquam in ipsis actibus longa temporum continuatione perseuerabunt: aut enim impediti aut accusati admouebuntur, & frequenter iudicijs applicabuntur, & falsis interdum accusationibus opprimentur, ex quibus infortunijs ita eorum patrimonia dissipantur, ut graui onere usurarum quatiantur, sed & sponsione, aut fideiussione aliqua grauibus damnorum, uel condemnationum generibus opprimentur. Si uerò Iuppiter Mercurio ac Marti partiliter positis aliqua se testimonij societate coniunxerit, aut si cũ ipsis partiliter fuerit inuentus, magnos in omnibus actibus faciet, quibus multa negocia credantur, & qui simili modo & amittant substantiam pariter & quærunt. Si uerò his Venus aliqua se radiatione coniunxerit, uel si cum ipsis pariter fuerit inuẽta, faciet exactores imperatorum, qui annuas fiscalium præstationes repetunt, discursores rationales, & qui magna negocia tractare consueuerũt. Sed Mercurius cum Marte diuersa & multiplicis actuum, aut administrationum genera decernit, nam uarietas hæc prænenit secundùm qualitatem substantiamq; signorum. In Mercurij enim domo uel in Mercurij partibus constituti, faciunt amatores palestræ, uel athletas publicis certaminibus destinatos. In Martis uerò signis aut in partibus constituti, pugnaces armatores, armorũ milites, uenatores, libenter nutrientes feras uel ferarum præpositos, nuncios uel uehiculorios Regum reddunt. In domo uerò Veneris aut in partibus constituti, faciunt linteones, textores, tunicarum, plumatarios, tinctores, aromata, aut gemmas, aut margaritas aliqua ratione tractantes.

In Iouis uerò domo uel in partibus constituti, præpositos, tribunos, regiones aut ciuitates aliquas obtinentes. In domo Saturni uel in partibus constituti, scelerata ac facinorosa officia tractantes, faciẽt enim tortores, carnifices, interfectores, delatores, proditores.

In Solis uerò & Lunæ domo errarios, ferramentarios, statuarios, pelliones, coriorum confectores, ab igne aut ferro uitæ subsidia quærentes. Immutatio enim signorum diuersorum negociorum actus decernit.

In un-

In undecimo loco Mercurius cum Marte ab horosc. partiliter conſtitutus, faciet perire ſemper in pugna, alios amatores palaſtræ faciet, alios armorum, ſed fortes & conſilijs, & qui ex omnibus actibus fœlices ſemper proceſſus accipiunt. In duodecimo loco ab horosc. Mercurius & Mars conſtituti, maxima infortuniorum, & maxima calamitatis exitia decernunt. Nam qui ſic Martem & Mercurium habuerint falſi crimen incurrunt, aut omnibus facinoribus malæ conſcientiæ ſocietate iunguntur, aut debitorum graui fœnore ſemper oppreſſi, cum iactura pudoris ad publica iudicia pertrahuntur, ut prauo cupiditatis ardore, ſi & religioſa fidei commertia polluentes, commẽdatas res abnegare conantur, ut ex iſta perfidia, uel ex præcedentibus criminibus publicè contra illos ſententiæ diſcrimen iniungat.

Mercurius cum Sole per diem partiliter conſtitutus in horosc. faciet reges, duces, potentes. Si uerò in hoc loco fuerint partiliter inuenti, parum degenerem & ignobilem faciunt, erũt autem in artibus publicis, ſed abſconſis & miſeris. ſecundùm naturam qualitatemq; ſignorum. In ſecundo loco ab horosc. ſed cum Mercurio partiliter conſtitutus, augmentum patrimonij decernit, & aliquorum a ſuum principatum. In tertio loco ab horosc. Sol & Mercurius conſtituti faciunt haruſpices, ſomniorum interpretes, Medicos diuinos, augures, Aſtrologos, Mathematicos, & qui ſemper futura prædicant, ſed quotũ ars atq; inſtitutum ad omnium notitiam perferatur. In quarto loco ab horosc. id eſt, in medio cœli partiliter Mercurius cum Sole conſtitutus, faciet ignobiles, & abſconſarum aut illicitarum artium peritos, ſed honeſtos & graues. Quũ ſi ſic poſiti fuerint in quarto loco genituræ conſiderandum eſt, maximè in quo ſint ſigno conſtituti, & qui ſit eius ſigni dominus, periculorum eſt enim maximè ſi hi taliter poſiti in Saturni domo fuerint inuenti.

In quinto loco Sol cum Mercurio ab horosc. conſtitutus partiliter faciet nobiles, & qui omnia facilè perficiant, ſed periculoſos & qui non habeant perpetuam fœlicitatem, & qui multos facili ratione decipiant. In ſexto loco ab horosc. Mercurius cũ Sole partiliter conſtitutus, laborioſos, pigros faciet, & quorum parres neſciuntur, orbos parentibus, tardos in actibus, & qui nihil conſequi poſſint, ſi nulla ſtella in decimo ab horosc. loco fuerit inuenta. Si uerò in decimo loco ab horosc. ſtella aliqua fuerit inuenta, diuitiarum ingenuitatis, & gloriæ inſignia conferuntur, præſertim ſi beniuola ſtella in decimo loco fuerit inuenta. In ſeptimo loco ab horoſcopo Mercurius cum Sole partiliter cõſtitutus, id eſt, in occaſu: ſi per diem in hoc loco fuerit inuentus, faciet eis qui ſic nati fuerint maximas res poteſtates q; committi, ſed ipſos biothanata mortẽ faciet interire. Si uerò per noctem in hoc loco partiliter fuerit conſtitutus, faciet multa perpeti mala laborantes, & quotidiano opere alimenta quærentes, & malis ſemper ac ſordidis actibus occupatos. Erunt enim uetes aut ſordidæ, aut ſqualidæ, aut graui odore, ex quibus artibus uigiliæ perpetuę ab operationibus exigantur, quales ſunt confectores coriorum, fullones, lanarij, pictores, coqui, & his ſimiles, ipſos tamen facit othomaticos, & prima ætate uitioſos. In octauo loco ab horosc. Mercurius cum Sole partiliter conſtitutus faciet homines debiles, uitioſos, & qui facili ratione decipiantur, ſed in hoc loco conſtituti, biothanatam mortem faciunt, & decernunt frequenter inſanias. In nono loco ab horosc. Mercurius cum Sole partiliter conſtitutus, faciet exorciſtas & qui laborantes domorum incuſſione homines remedijs liberẽt, ut his artibus maxima illis uitæ ſubſtantia conferatur.

In decimo loco ab horosc. id eſt, in medio cœli cum Sole Mercurius partiliter conſtitutus, in his quibus gaudet ſignis, uel in quibus exaltatur, per diem totius orbis dominos faciet, at multis & maximis prouincijs poteſtatis, meritò præpoſitos, præſertim ſi Iuppiter eis bonum teſtimonium commodarit.

Digitized by Google

In undecimo loco ab horoſcopo Mercurius cum Sole partiliter conſtitutus, in proceſſu ætatis fœlicitatis augmenta decernit. In undecimo loco ab horoſcopo Mercurius cũ Sole partiliter conſtitutus, pauperes in fœlices, ſeruos facit, & qui ſemper in peregrinatione depereant.

Mercurius & Venus in horoſc. partiliter conſtituti, in diurna genitura faciet ſcutarios, & protectores imperatorum, uel qui proprio ex cubitu, ſalte prin cipis ſeruant, aut qui per pecunias, & theſauros, regios ſuis ſubentur diſpoſitionibus gubernare, & quibus huiuſcemodi admirationum officia credãtur: faciet enim muſicos, choricos, & qui muſicos modos facient, aut certe publicos magiſtratus, aut oratores, aut Grãmaticos, aut legum inuentores, aut qui in numeris præſint. Si uerò per noctem in horoſc. partiliter fuerint inuenti, faciunt a cutos, ingenioſos, & qui omnia quæcunq; agere uoluerint facilè conſequantur. Erunt autem aut coronati, aut præpoſiti ſacerdotibus, aut ſacrorũ ſimulacrorum baiuli, & qui proceſſu temporis augmenta dignitatis accipiãt. Facient autem cuiuſdam harmoniæ peritos, aut literis regis præpoſitos, ſed quorum oratio ac ſermo plenus ſit leporis & gratiæ. In ſecundo ab horoſc. loco Mercurius & Venus partiliter conſtituti in diurna genitura, facient multa negotia tractantes, & qui in nobilibus actibus occupentur, ſed in ipſis diutius perſeuerantes, amœnos & gratos in uita, operibus ac moribus uitioſos, tamen ac libidinoſos. Si uerò matutini in hoc loco fuerint inuenti, facient per ſemetipſos patrimonia quærentes, fœlices litteratos, diſciplinam aliquã muſicamq; tractantes, lætos, & honeſtos, gratiæq; ſplendore fulgentes. Si uerò in nocturna genitura ueſpertinus in hoc loco cũ Venere fuerit inuentus, magnas decernit facultates, & proceſſu temporum maximarum fœlicitatum. Erit enim princeps ciuitatum, erunt legibus præpoſiti, & quibus maximarum prouinciarum, iura mandẽtur, alij inueniũt aliquod unde initia fœlicitatis accipiunt, alijs hæreditates maximę conferuntur.

In tertio loco ab horoſc. Mercurius & Venus partiliter conſtituti, facient in ſacris certaminibus eſſe uictores, aut ſacerdotes, aut prophetas, aut ueſtitores deorum, aut in templis maxima tractantes officia, aut præpoſitos ſacerdotibus, aut ſacris cerimonijs principes, aut legatos boni, aut inſtitutionibus moribus, & quibus deſideria ſua ſecura ciuitas credat. In quarto loco ab horoſc. Mercurius & Venus partiliter conſtituti, abſconſarum literarum facient peritos, magos, philoſophos, & cœleſtia ſpe tractantes, aut qui laborantes homines curent, & qui hominibus quibus genere prodeſſe conſueuerunt. Matutinus uerò cum Venere in hoc loco poſitus, à ſeruitute ad libertatem uenire faciet, & ab ignobilitate ad ſplendorem nobilitatemq; perducit, ſed miſerarum mulierum. aut ſeruilium, aut anum, aut uirginum tutionem defenſionemq; ſuſcipient, & qui propter has, actus uarij generis appetant, actibus uerò inſtitutis, & negotijs, & negociationibus occupatos faciet, ſecundùm ſubſtantiam qualitatemq; ignorum. In quinto loco ab horoſc. Mercurius cum Venere partiliter inuentus, maximas facultates proceſſu temporis decernit, ſimili modo facultatum largitur inſignia, & qui à mulieribus, uel ab uxoribus dona maxima, uel præmia conſequantur, & qui potentibus uiris notitia iungantur. In ſexto loco ab horoſc. Mercurius cum Venere partiliter inuentus, in diurna genitura de rationibus, uel de negaciationibus, aut de cõputo, aut de diſciplina, aut de deorum redditu decernit, ſubſtantiæ fabultates: præſertim ſi ſic in ſexto loco conſtitutus aliqua ſtella, in decimo genituræ loco fuerit inuenta, ſed uxorem difficile conſequentur. Nam erunt libidinoſi & exiſtare quodammodo infames. In nocturna uerò genitura ſi matutinus in hoc loco cum Venere fuerit inuentus ancillas. aut uiduas, aut meretrices, matrimonij ſibi gratia copulabunt. Actus uerò habebunt laborioſos & ſeruiles, & circa aquam: ſi nulla ſtella ſic his poſitis, in decimo ab horoſcopi loco fuerit inuenta, quod

ta, quod ſi fuerit faciet proprio labore multa quærentes. Erunt enim peregrini negociatores, gubernatores nauclerij, & fabricatores auri. Veſpertinus uerò in hoc loco ſi cum Venere fuerit inuentus, cordatos, ingenioſos, muſicos uel organicos faciet, aut tinctores colorum, aut aromatum, aut gemmarum, aut margaritarum mercatores faciet, quoſdam muropolas, uel pigmẽtorum medicinalium inuentores, faciet ſic poſitus frequenter præpoſitos metallorum, ut ex his actibus maxima illis ſubſidia facultatum conferantur.

In ſeptimo ab horoſcopi loco Mercurius & Venus partiliter conſtituti abſconſarum ualitudinum uitia decernunt, faciunt enim aut hepaticos, aut freneticos, aut melãcholicas, & his ſimiles ualetudines, ſed ab uxoris affectu ſem per alienos, & uſq; ad ultimum uitæ tempus infames. Si uerò per noctem in hoc loco cum Venere fuerit inuentus à mulieribus, uel ab uxoribus maxima illis diuitiarum ſubſtantia conferetur, & qui gradum proceſſu ætatis grandes honores, & maximè felicitatis inſignia conſequantur, præſertim ſi non eos ſic poſitos Mars & Saturnus ex aliqua parte reſpexerint, ſed ſpecialiter Saturnus. Nam ſi fuerint illis ſic poſitis, Mars & Saturnus aliqua radiatione cõiuncti, hæc quæ diximus in contrarium uertunt. In octauo loco ab horoſc. Mercurius & Venus partiliter conſtituti, ueſpertini in diurna genitura inefficaces apocopos reddunt, & qui nihil agere poſſint, faciunt etiam laborioſis ſemper negocijs implicatos erunt, uitioſi animo & corpore, & qui nuptias difficile conſequantur, erunt ſteriles & qui ſobolem generare non poſſint, morientur autem ſpatici, aut corroici, aut apopletici aut frenetici. Per noctẽ uerò in hoc loco partiliter inuenti alieni patrimonij faciet hæredes, aut alienarum facultum ſollicitudinem gerentes, ſed bonos, benignos patresfamiliâs, & quibus à mulieribus uel ab uxoribus plurima conferãtur, alij quidem inueniẽt quod illis ad omne uitæ ſubſidium ſufficiat, & habebunt mortem repentinam, & ſine dolore atq; tormento. Matutinus uerò cum Venere in hoc loco conſtitutus multa diſcentes, & omnia ſcientes perficiet, & inuentores etiam & quicquid uolunt facilè conſequantur: ſed qui proceſſu ætatis patrimonij augmenta percipiant.

In nono ab horoſcopi loco Mercurius & Venus partiliter conſtituti uagantes mulieres dabit uxores, ſed & ipſos artus lauari & magnificari facient, & qbus ex templorum officijs uitæ præſidia quærantur, faciunt enim aut ſacerdotes, aut hos qui in templis conſtituti futura prædicant, aut auruſpices, aut Aſtrologos, aut augures, aut magos, aut qui omnia explicare conſueuerunt.

In decimo ab horoſcopi loco Mercurius cum Venere conſtitutus publicos actus faciet, qui à populo aut ciuitatibus honorentur, ſed qui de uxoris actibus infamia contrahant. Matutinus uerò in hoc loco cum Venere conſtitutus modorum muſicorum inuentores faciet, ſcilicet ſcenicos & publicis ſpectaculis deſtinatos: circa nuptias uerò infelices, aut enim meretrices publicas aut ſcenicas, aut infames uxores habebunt, quidam & amatores puerorum erunt, & multarum libidinum uitioſis implicati uoluptatibus.

In undecimo loco ab horoſcopo Mercurius & Venus cõſtituti, facient mulierum negocia tractantes, & quibus mulierum ſubſtantia credãtur, ut ex iſto actu maxima illis patrimonij ſubſtantia conferantur, ſed poſtea in contrarietatibus aut in iacturis maximis conſtituantur.

In duodecimo ab horoſcopi loco Mercurius cum Venere cõſtitutus, ſi per diem ſic fuerit inuentus, amatores faciet & ex amorum uitio laborantes: perſpicuos tamen & omnibus notos in his uitijs deferri, tamen propter hoc compellit ex iſta damnatione damnari faciet biothanatos interire propter hæc animi uitia, quę diximus. Si uerò per noctem in hoc loco fuerint inuenti à mulieribus indignis multas faciet perſecutiones, aut qui meretricem amoris inſtinctu comparare cogantur: mediante uerò, & qui his actibus multiplicibus

tuſticijs

iuſticijs occupati eſſe uideantur, ſed qui frequenter ab inſtituto decidant, & qui ab actibus ac negocijs, aut à facultatibus ſuis frequenter ſoleant in rationibus decipi.

Quod ad generalia aut ſignificata ☿ attinet in Ariete, Cancro, Leone & Virgine calorem adauget, ſed non ualde hoc poteſt facere, niſi Marti miſceatur aut ſit combuſtus. Et in Aquario ueſpertinus idem facit, & in Cancro cum latitudine Boreali indicat uentos calidos. Et ſi non ſit cum Marte & fuerit in radijs eius puta quod Mars fuerit, in decima parte Leonis, & Mercurius in duodecima Aquarij: & ſi non in loco imperanti & ſimilibus uelut etiam in eius dignitatibus, & Mercurium propriũ cum per ſe fuerit eſt ſiccitas. Et cùm fuerit æquidiſtans Atietis ſigno, ſignificat multam mortem mulierum & iuuenum: paucitatem piſcium cum multo flatu uentorum fortium & ſiccorũ, & multas nebulas cum uehementia caloris, & multitudine aquarum & præcipuè in parte occidentis, & cum paucitate annonæ, & panis & uini. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat corruptionem aëris: & ſi fuerit meridiana, ſignificat commixtionẽ aëris, & quando elongatur à longitudine ſua longiori, id eſt à Sole ſignificat interfectionem in hominibus, & mortem quorundam nobilium.

Et dicit Haly, Mercurius in Ariete ſub radijs tempeſtuoſus eſt, ueſpertinus benè complexionatus: matutinus uel orientalis ſignificat mundum aërem. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus ſignificat infirmitatem aduenire, ex morbillis & uariolis. Et dicit Albumaſ. Mercurius cùm fuerit æquidiſtans Tauro, ſignificat interfectiones inter orientales & occidentales, & multos oculorum dolores, in parte orientis, & multam mortem nobilium ex ruris, & uehementia caloris, cum inceſſanti flatu uentorum, & bona aëris commiſtione, & erit deſtructio panis & uini cum multis aquis. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat mediam commixtionem aëris, & ſi fuerit meridionalis ſignificat permiſtionem aëris. Et quando elongatur à longitudine ſua longiori à Sole, ſignificat mortem boum. Et dicit Haly, Mercurius cùm in Tauro ſub radijs, tempeſtuoſus, & umbroſus, ueſpertinus bonæ complexionis, matutinus uel orientalis roridus & mundus. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus ſignificat bonam aëris cõplexionem. Et dicit Albumaſ. Mercurius cùm fuerit æquidiſtans Geminis, ſignificat eædem aduenire inter orientales & ſeptentrionales, mortem nobilium & aliorum hominum, multitudinem bubonum, & bonam aëris complexionem cum multitudine uini. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis ſignificat uentos, & caliditatem eorum, & ſi fuerit meridionalis ſignificat ſiccitatem aëris. Et quando elongatur in lõgitudine ſua longiori à Sole, ſignificat mortem præpoſitorum & ſcriptorum ſublimatorum, & multas mortalitates hominum, cum ægritudinib. morbillorum. Et dicit Haly, Mercurius in Gemínis ſub radijs, uentos excitat in mari & in terra, ueſpertinus deſiccat, matutinus bonam commiſtionem ſignificat. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat inutilitatem in hominibus & rebus ſuis. Et dicit Albumaſ. cùm fuerit æquidiſtans Cancro, ſignificat interfectionem ex parte ſeptentrionis, aut ex parte Orientis, & occidentis, & mortem hominum, & dolores ulcerum & morbillorum, cum multitudine uentorum & frigiditate aëris, cum paucitate annonæ, & deſtructione arborum & fructuum, & præcipuè in occidente. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis ſignificat uentos calidos, & ſi fuerit meridionalis, ſignificat illud idem. Et quando elongatur in longitudine ſua longiori à Sole, ſignificat rumores terribiles, & perturbationes in hominibus. Et dicit Haly, Mercurius in Cãcro ſub radijs, ſignificat eleuationem uiarum maris, ueſpertinus trãquillitatem facit, matutinus bonam complexionem & ſanitatem inducit. Et ſecundùm Albumaſ. cùm fuerit illic retrogradus non attribuitur ei aliqua ſignifi-

ſignificatio. Et dicit Albumaſ. Mercurius cùm fuerit æquidiſtans Leoni, ſignificat multas infirmitates ex tuſſi, & dolores uentris, & uelicæ, & multam mortem præcipuè in parte occidentali, & cum caſu nobilium & ſignificat paucitatem commiſtionis aëris, & uehementiã caloris, & paucitatem pluuiæ, & deſtructionem arborum & fructuum, & ſeminum, & cum paucitate annonæ. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat flatum uentorum & caliditatem eorum, & ſi fuerit meridionalis, ſignificat bonam complexionem aëris. Et quando elongatur in longitudine ſua longiori à Sole, ſignificat mortẽ quorundam magnatum. Et dicit Haly, Mercurius in Leone, ſub radijs in occidente uentum inducit, ueſpertinus ſuffocationes facit, & matutinus ſerenum ſignificat. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus ſignificat multas triſtitias, quas conſequuntur homines cum permixtionibus. Et dicit Album. Mercurius cùm fuerit æquidiſtans Virgini ſignificat multos oculorum dolores & infortunam in parte meridiei, & ſuperabundantiam pluuiarum, & uehementiam uentorum calidorum & forte ſignificat bonam commiſtionem aëris & multitudinem annonæ. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat ſiccitatem aëris. Et ſi fuerit meridionalis, ſignificat bonam aëris permiſtionem. Et quando elongatur in longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole, ſignificat caſum nobilium & mortem in hominibus. Et dicit Haly, Mercurius ſi fuerit in Virgine ſub radijs, procellas calidas ſignificat, ueſpertinus ſiccitatem, matutinus eſt humidus, & benè complexionatus. Et ſecundùm Album. cùm fuerit illic retrogradus, ſignificat multos rumores terribiles. Et dicit Albumaſ. cùm fuerit æquidiſtans Libræ, ſignificat multitudinem uentorum, & fortitudinem eorum, & paucitatem annonæ & humiditatem aëris. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat paucitatem humiditatis & multas nebulas, & ſi fuerit meridionalis, ſignificat deſtructionem commiſtionis aëris. Et quando elongatur in longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole, ſignificat permiſtiones aduenire plebi. Et dicit Haly, Mercurius in Libra ſub radijs, ſignificat fortiſſimos contrarios uentos, ueſpertinus eſt benè complexionatus, matutinus ſemper humidus eſt & utilis. Et dicit Albumaſar. cùm fuerit retrogradus, ſignificat permiſtiones aduenire plebi & forte minabũtur quibuſdam de cauſis.

Et dicit Albumaſ. Mercurius cùm fuerit æquidiſtans Scorpioni, ſignificat multas cædes in parte occidentis & ſeptentrionalis, & niues cum abundantia pluuiarum, uehemens frigus & quietudinem aëris, cum bona commiſtione aëris. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis, ſignificat ſiccitatem aëris. Et ſi fuerit meridionalis, ſignificat bonam commiſtionem. Et quando elongatur à longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole, ſignificat rumores malos & terribiles & forte cædem. Et dicit Haly, Mercurius in Scorpione ſub radijs tempeſtuoſus eſt, ueſpertinus ſine pluuia, matutinus pluuioſus. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus, ſignificat permiſtionem aduenientem militibus. Et dicit Albumaſ. Mercurius cùm fuerit æquidiſtans Sagittario, ſignificat proſperitatem regum infortuna & bella fieri in parte occidentis inter eos & meridionales, & paucitatem pluuiarum & niues cadere, cum bona aëris commiſtione, & erit paucitas panis & abundantia uini. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat uentos calidos, & ſi fuerit meridionalis, ſignificat altercationem aëris & bonam commixtionem eius. Et quãdo elongatur in longitudine ſua longiori, ſcilicet à Sole, ſignificat mortem aliquorum regum & diuitum. Et dicit Haly, Mercurius in Sagittario ſub radijs multam pluuiam ſignificat ueſpertinus ſine humiditate, matutinus bonam conditionem & ſanitatem ſignificat. Et ſecundùm Albumaſ. ſi fuerit illic retrogradus ſignificat infortunia in parte montium.

Et dicit Albumaſ. Mercurius cùm fuerit æquidiſtans Capricorno, ſignificat cæ-

Digitized by Google

cat eædem malam in oriente ægritudinẽ,& mortem puerorum,& multas plu uias,& deſtructionem commiſtionis aëris, & ipſum declinare ad ſiccitatem, multos uentos orientales,multum mel cum multitudine annonæ.Et ſi fuerit eius latitudo ſeptẽtrionalis,ſignificat bonam aëris commiſtionem,& ſi fuerit meridionalis,ſignificat illud idem. Et cum elongatur in longitudine ſua longiori,ſcilicet à Sole, ſignificat mortalitatem & mortem mulierum & nobilium. Et dicit Haly,Mercurius in Capricorno ſub radijs ſemper eſt pluuioſus. Et ſecundùm Albumaſ.ſi fuerit illa retrogradus,ſignificat laudabile æquitan tibus mari.

Et dicit Albumaſ.Mercurius cùm fuerit æquidiſtans Aquario, ſignificat mul titudinem locuſtarum, cum bona commiſtione aëris & cum multo flatu uen torum. Et ſi fuerit latitudo eius ſeptentrionalis,ſignificat ſiccitatem aëris,& ſi fuerit meridionalis,ſignificat multas nubes ſteriles. Et quando elongatur in longitudine ſua longiori,ſcilicet à Sole, ſignificat mortẽ ſenum & nobilium.

Et dicit Haly,Mercurius in Aquario ſub radijs nituoſus eſt,ueſpertinus cali dus & turbulentus,matutinus pluuioſus.Et ſecundùm Albuma.ſi fuerit illic retrogradus,ſignificat multas infirmitates aduenire hominibus. Et dicit Albumaſ. Mercurius cùm fuerit æquidiſtans Piſcibus,ſignificat mortem in meridiei parte multitudinem uermium & piſcium, cum multo flatu uẽtorum & fratrem eorum,cum bona aëris commiſtione & fortè declinabit ad ſiccitatem cum multis aquis. Et ſi fuerit eius latitudo ſeptentrionalis, ſignificat inceſſan tem flatum uentorum humidorum,& ſi fuerit meridionalis, ſignificat mediam commiſtionem aëris.Et quando elongatur à longitudine ſua longiori,ſci licet à Sole, ſignificat multam nauium ſubmerſionem in mari & fluminibus. Et dicit Haly, Mercurius in Piſcibus ſub radijs tẽpeſtuoſus & pluuioſus eſt, ueſpertinus bonam complexionem,matutinus trãquillitatem & complexionem bonam oſtendit.Et ſecundùm Albumaſ ſi fuerit illic retrogradus,ſignifi cat nocumentum aduenire nobilibus & uaſallis regum.

Præterea Mercurius ſi ſuper Saturnum in Ariete eleuetur, ſignificat illud idem quod Venus ſuper Saturnum.Si uerò fuerit in Tauro, erunt appreſſiones cum uehementi frigore Si uerò fuerit in Gemini,nihil ſignificat hic.Si uerò in Cancro, erit pluuia pauca. Si uerò fuerit in Leone, erit mors hominum nimia ſiccitas & locuſtæ pluuia mediocris, multæ aquæ & uenti. Si uerò fuerit in Virgine,erit uehemens frigoris cum inundationibus fluminum.Si uerò fuerit in Libra,erit impedimẽtum inter Reges & magnates, pluuia ſuperflua mediocritas annonę & meſſium,uentus mediocris.Si uerò in Scorpione,erit bellum inter Reges,& bubones, & mors plurium animalium, pluuia ſuperflua & mortalitas magna.Si uerò fuerit in Sagittario, erunt bella inter Reges pluuiæ mediocres,aquæ multæ & uẽtus inceſſans. Si uerò fuerit in Capricor no,erit mors mulierum regum,apparentia bubonum in quadrupedibus,plu uia multa, uentus inceſſans & detrimentum herbarum. Si uerò fuerit in Aquario,erit pluuia ſuperflua,multum gelu,augmẽtum aquarum, fluminum, pauca tonitrua,eorum corruſcationes & augmentum meſſium.Si uerò fuerit in Piſcibus, erit paucitas uolatiliuum,detrimentum aquarũ,uentus inceſſans, & pluuia ſuperflua.

Si uerò eleuetur ſuper ſouem & fuerit in Ariete, erit temperãtia pluuiarum & aquarum,cum uento inceſſante.Si uerò fuerit in Tauro, erunt multa bella, cum multis humiditatibus, & flatu uentorum .Si uerò fuerit in Geminis, erit contrarietas inter Reges,plures homines & interfectio.Si uerò fuerit in Cancro, erunt miracula in pluribus climatibus,mulieres ſe bene cuſtodiri, diſperſio uaticinatorum pugna,cum multa pluuia & augmento aquarum fluminũ. Si uerò fuerit in Leone, in parte Orientis & in terra Babylonis, erunt multa bella & multi uenti.Si uerò fuerit in Virgine, erit multitudo ſapientum, pluuia ſu-

Digitized by Google

uia ſuperflua,paucitas ſeminum, & herbarum & multæ inundationes. Si uerò fuerit in Libra,erit mors Regum, multi latrones, interfectio mercatorum ab eis timor in multis climatibus ſiccitas ,cum uentis calidis. Si uerò fuerit in Scorpione, erit timor & bella in plurib. climatibus, & orientales pugnare cũ ſeptentrionalibus uentus inceſſans. Si uerò fuerit in Sagittario, erit pugna multa,timor interfectiones, & combuſtiones domorum religioſarum, multæ pluuiæ, inũdationes,cum deſtructionibus regionum.Si uerò in Capricorno, erunt bella & diſpoſitiones, quorundam Regum à ſedibus, ſcandalũ in pluribus regionibus,bubones mors in animalibus,uehemens pluuia,frigus, terræmotus fulmina. Si uerò fuerit in Aquario, erit interfectio quorundam Regum & filiorum eorum,ſiccitas & multa pluuia,frigus ,ſuperfluitas magna fluminum terræmotus & boni redditus. Si uero fuerit in Piſcibus,erit interfectio quorundam Regum & filiorum ſuorum,terræmotus,ſiccitas & fames in quibuſdam terris,cum pluuijs & uentis multis, & magnis inundationibus.

Si uerò eleuetur ſumper Martem & fuerit in Ariete, erit pugna & deſtructio maior partis occidentis, ægritudines ex dæmonijs & febrib. & tuſſibus, pluuiæ mediocres, paucitas nubium uehemens calor, aqua pauca fontium, pauca meſſis.Si uerò fuerit in Tauro, erit timor uehemens in diuerſis regionibus,pugna deſtructio, impedimentum,mors in hominibus præcipuè in uiris.Si uerò fuerit in Geminis,erunt bella nocumenta,mors multa otium, pluuia pauca & frigus uehemens. Si uerò fuerit in Cancro, erit mors hominum, cum uehementi terræmotu & calore. Si uerò fuerit in Leone,erit pugna in multis terris ,& præcipuè inter orient. & occident. cum multa effulione ſanguinis inimicorum regum,multa detrimenta in pluribus regionibus,humiditas,pluuia ſuperflua cum terræmotu. Si uerò fuerit in Virgine, erit timor in maiori parte regionum, & chariſtia uaticinantium , aquæ fluminum mediocres,cum temperantia earum.Si uerò fuerit in Libra,erit multa nebula, multa pluuia ſuperflua,terræmotus,fulmina in principio temporis ei conuenientis paucitas in fine.Si uerò fuerit in Scorpione,erunt bella,locuſtę,corruptiones in eis, cum multis nebulis & pluuijs,& calore uehementi temporibus ſuis.Si uerò fuerit in Sagittario, erit nimia mors ciuium occidentalium, locuſtæ ſuperfluæ,pluuiæ & uenti ,deſtructio reddituum.Si uerò fuerit in Capricorno, nihil his ſignificat.Si uerò fuerit in Aquario,erit multa humiditas,mors in hominibus, & combuſtiones plurium regionum,chariſtia aſinorum, pluuia ſuperflua,multi uentus, & multæ meſſes. Si uerò fuerit in Piſcibus,erit multa mors hominum, pluuia ſuperflua & bella ,interfectiones, multę hæreſes,ualor aſinorum, multa meſſis, ſuperfluitas uentorum & pluuiarum, mors otium.

Si uerò eleuetur ſuper Solem & fuerit in Ariete,erit temperantia fluuiorũ, cum mediocri augmento aquarum.Si uerò fuerit in Tauro, erit mors mulierum pluuia uentus temperatus.Si uerò in Geminis,erit ſiccitas multa in pluribus climatibus,paucæ aues & beluæ,aquæ, cum pluuia pauca & ſiccitate aëris.Si uerò fuerit in Cancro,erit uehemens calor. Si uerò fuerit in Leone,erit mors in ambulãtibus,multæ locuſtæ cum uentis calidis. Si uerò fuerit in Virgine, erunt multi redditus, multæ locuſtæ, multus uentus , multa pluuia. Si uerò fuerit in Libra,erit uentus inceſſans.humiditas ſuperflua. Si uerò in Scorpione, erit pluuia ſuperflua,& uentus inceſſans. Si uerò fuerit in Sagittario,erit odium inter homines,uenti & pluuia ſuperflua, humiditas multa. Si uerò in Capricorno.erunt bubones in quadrupedibus,pluuia ſuperflua,uentus inceſſans. Si uerò fuerit in Aquario,erunt bella & pluuia ſuperflua, uentus inceſſans.Si uerò fuerit in Piſcibus, erunt bella & interfectiones regum, paucitas uolatilium & piſcium, pluuia ſuperflua,uentus inceſſans.

Si uerò

Si uerò eleuetur ſupere Venerem & fuerit in Ariete, erit pugna, multæ nubes & pluuiæ, & proficuum meſſium. Si uerò fuerit in Tauro, erit bellum, humiditas multa, & fortè rẽperabitur aër uentus inceſſans. Si uerò in Geminis, erit bellum & odium in pluribus terris, multa mors impręgnantium, flumina multa cum ſuperfluitate aquarum. Si uerò fuerit in Cancro, erit nimia mors, & præcipuè in, prægnantibus lippa & peſtis in hominibus, bella, deſtructio legum & eccleſiarum, cum multis humiditatibus & nebulis. Si uerò fuerit in Leone, erit mors in pluribus climatibus, ſanguinis effuſio, cum multis latronibus, proſperitas aëris, mediocris calor tempore ſuo. Si uerò fuerit in Virgine, erit caſus quorundam Regum à ſedibus ſuis, bella & rumores terribiles in hominibus. Si uerò fuerit in Libra, erunt bella, mors & flumina in pluribus climatibus, & pluuia ſuperflua & aliquãdo temperata. Si uerò fuerit in Scorpione, erunt bella & multitudo latronum, diſperſio militum, inter orientales & meridionales, multitudo uentorum & pluuiæ ſuperfluæ. Si uerò fuerit in Sagittario, erunt bella in pluribus climatibus, multiplicabuntur infortunia, anguſtia, mors, cum pluuia, & uento temperato. Si uerò fuerit in Capricorno, erit captiuitas & mors in pluribus terris, aborſus & mors Regum, frigus uehemens, & multa nebula, pluuiæ, caſus & peregrinorũ & diluuia. Si uerò fuerit in Aquario, erit bellum, pluuia ſuperflua, multa tonitrua, corruſcationes, inundationes, detrimentum meſſium. Si uerò in Piſcibus, erit bellũ, mors in quarta hyemali in hominibus, pluuia ſuperflua & uentus inceſſans.

Si uerò eleuetur ſupra Lunam & fuerit in Ariete, erunt multæ pluuiæ, multi uenti, & multæ aquæ. Si uerò fuerit in Tauro, erit bellum in pluribus terris, cum multis pluuijs & inũdationibus fluminum. Si uerò fuerit in Geminis, erit ſiccitas multa in pluribus climatibus, paucitas piſcium, cum flatu uentorũ. Si uerò fuerit in Cancro, erit humiditas aquarum & augmentum. Si uerò fuerit in Leone, erit nimia mors in hominibus, locuſtæ & uentus inceſſans. Si uerò fuerit in Virgine, erit uentus inceſſans. Si uerò fuerit in Libra, ſignificat meliorationem eſſe pluuiarum. Si uerò fuerit in Scorpione, erit mors nimia mulierum, pluuia ſuperflua, cum multo flatu uentorum. Si uerò fuerit in Sagittario, erit diſſidium inter homines, & pluuia ſuperflua. Si uerò fuerit in Capricorno, erit humiditas multa, inũdationes & pluuiæ. Si uerò fuerit in Aquario, erit bellum, pluuia pauca, & uentus inceſſans. Si uerò fuerit in Piſcibus, erit bellum, detrimentum aquarum, & humiditas pauca.

DE LVNA.

VLTIMO loco Luna ſuccedit, quamuis uti dixi, Veneris uiſio in illius obſcuriore parte dubitationem aliquam de ordine eius reliquerit, ſed ut dixi ratio aſpectus, cũ propè fuerint, declarat Venerem Luna altiore eſſe poſitam loco, præterea etiam motus uelocitas, cum obſeruatum ſit, altiora quę cę ſydera tardius ex occidente in orientem moueri. At conſtat Lunam cum in uiginti ſeptem dieb. ſeptem horis, quadraginta trib. minutis, percurrat orbem ſignorum, eademq; in totidem diebus, horis 13. minutis 8. paruum pe a gret circulũ: conſtat nun quam nec in orbe ſignorum, nec in paruo circulo tardius moueri, quã quiuis alter planeta cum uelociſſimè mouetur. Magnitudo uerò eius ad oculum comparata, cum maximè prope terram fuerit, æqualis Soli eſt, tuncq; ſolum temporis momento prorſus obſcurare Solem poteſt, ſecus ſemper minor & ob id nunquã aliàs ne uel ſic amplius momento ipſum obumbrare poteſt, ut ait Ptolemæus. Quo circa dimetiens eſt partis propè mediæ, id eſt, minutorũ 30. eaque cauſa nomen luminaris ſola, cum Sole promeruit, ſcilicet ob magnitudinem aſpectus. Cùm præterea uel duo Canopi ſimul iuncti illius magnitudi-

gnitudinem implere nequeant, habet & hoc peculiare, ſecundùm quod lumi naris nomen meruit, ut ſola in die quantumuis clara modò lõgius diſtet à So le uideatur. Tertium quòd lux eius adeò clara, denſa & multa, ſit ut in nocte non ſecus, quàm in die Sol radij eius per anguſta foramina, columnæ inſtàr uideantur, umbramq; efficiat, manifeſtam, eademq; efficiat ut homines negocia ſua peragere poſſint, maximè cum plena luminibus fuerit. Quartum quòd in ſignis ſit uultus illius imagine, cuius cauſam in libro Proportionum docuimus: licet præterea ſi nõ ſit in coitu ſemper in nocte, atq; dum eſt in oppoſito per totam, atq; amplius fermè per horam. Gratia exempli ſit: Sol in initio Arietis cum occidit. Luna uerò in initio Libræ illuceſſet, ergo ab occidente Sole uſq; ad orientem. Orietur autem Sol cum initio Arietis & occidente eodem: Luna uerò tum erit in quarta decima parte Libræ, quæ antequam occidat, Luna rurſus perficiet ipſam quartam decimam partem, adeò ut poſt ortum Solis per horam fermè & aliquando plus, ut cum fuerit in Aquario, Piſcibus, Ariete & Tauro occidat. Habet igitur tres fermè dies quibus tota nocte luceat, ſeu quanto ſeu tanto tempore, quantum eſt noctis ſpacium, ſcilicet diem pleniluniũ proximè antecedentem & conſequentem, ſed in ſequente prius nox incipit quàm ipſa uideatur, potentior igitur eſt Luna in diebus antecedentibus pleniluniũm, quàm ſequẽtibus, habita ſimilitudinis ratione, ſcilicet ut proximus proximo, tertius tertio, atq; decimus decimo comparetur. In ſingulis igitur diebus pleniluniũm antecedentibus noctis parte aliqua lucet, ſcilicet ab initio, licet nõ tota nocte poſt pleniluniũm autẽ poſtrema noctis parte, licet non ab initio. Habẽt etiam facies diuerſas, ſola hac inter ſydera plena quadrata falcata, cum eſt prope Solem, eaq; parte luceat ſemper, quæ Solem reſpicit ante nouiluniũm orientali. poſt nouiluniũm occidentali. Vera autem illius magnitudo eſt, ut ſit globi terræ trigeſima nona pars. Dimetientis ergo minor proportio quam ſeptem ad duo eſt, tamen prope ualdè, ſcilicet, ut poſita diametro globi ſeptem partium, Lunę erit duarum cum decima fermè, quare ut ſeptuaginta ad uiginti unum, & eſt etiam proxima ei, quæ eſt circumferentiæ circuli ad ſua dimetientem. Dimetiens ergo globi terræ & aquæ ſi circumduceretur Lunæ circumambiret ad unguem. Anni eius maximi ferunt 520. maiores 108. minores 25. medij 39. certum eſt quòd in decemnouem annis prope locum, in quo fuerat, eadem die atq; hora fermè reddit, ut uix diſcrimen ſit trium partium & eſt inſigne. Quo fit ut unicuiq; mortali quædam ſimilia poſt 19. annos ſint expectanda, uelut ego anno 1543. diſceſſi è patria, fugiens bellicos tumultus anno 1562. fugi è patria illius aſpectum inuiſum non ſuſtinens, anno 1544. muneri profitendi Medicinam Papiæ addictus ſum, anno 1563. eidem in ſeptem annos Bononiæ pari ratione. Præterea Lunę peculiare eſt ut in ſuperiore parte feratur ab oriente in occidentem, contra ordinem ſignorum, in inferiore autem iuxta eorundem ordinem, ab occidente in orientem, neq; ipſa, neq; Sole unquam retrocedit, quod communa eſt atque peculiare luminaribus, ut poſſit appellare octauum commune. Latitudo eius tam Borealis, quàm Auſtralis eſt quinq; partium ad unguem & ſingulo menſe peragrat, utrunq; uentrem & caput, & caudam. Mouetur autem circuli latitudinis per tria fermè minuta ſingulo die, & aliquando plus contra ordinem ſignorum, adeò ut in decem octo annis & 223. diebus, qui ſunt fermè nouem mẽſes, & ideò dodrans circumagat totum orbem ſignorum, eo fit ut decimus annus rurſum quid cõſtitutum habeat cum ſingulis hominibus, ſed maximè cauſa his, quibus Luna potens eſt. Anni ergo reditus primùm ſunt, per circuitum decem nouem, & propter Saturnum trigeſimus, qui comparatur primo, & quinquageſimus nonus, trigeſimo, & ſexageſimus trigeſimo primo, atq; ſecundo, atq; ita deinceps nec non duodecimus propter reditum Iouis, atq; iterum octauus propter Venerem, deinde ſingulorum annorũ par-

tes ſibi inuicem reſpondent, ſicut etiam in anno, unde quidam menſe Iulij alij Aprilis & eiſdem penè diebus ægrotãt, triſtantur, negocijs implicantur, & ſi militer conſideranda tunc oppoſita loca. Contingunt enim in medijs circuitibus maximè potentes, & contrariæ priorib⁹ actiones, ut ſit exemplum in anno 22. facta obſeruatione, plura quidem mihi ſimilia contingent in trigeſimo quarto propter louem & redditum locorum principalium atq; inſignitorum ad ſuũ, puncta eadem & in 61. ob Saturnum, etiam in 51. ob Lunam biſariam, ut dictum eſt. Dæmũ in 30. ob Venerem rurſus cõtraria his in 26. ob oppoſitum Veneris in 28. ob oppoſitum Iouis in 37. ob oppoſitum Saturni. Nõ eſt autem idem in Luna ob cauſam dictam, neq; enim peruenit prope oppoſitum ſuum in decimo anno, quoniam non eſt medium numero imparis. Iuxta hoc ergo, cõparatione habita, anni ad annos ſequentes, ſeptem conſiderationes digni. Quatuor ſimiles tresq; diſſimiles lumen eius ad 12. partes circum circa extenditur, abſis ſimiliter ab oriente in occidentẽ in uno mẽſe circumagitur, & ratione ut tantum recedat à Sole occidentem uerſus, quãtum Luna à Sole uerſus orientem, ita fit ut tardiùs moueatur, abſis ad occidẽtem, quàm Luna ad orientem quantum eſt motus Solis. Sitq; Luna bis in mẽſe in ſua abſide ſcilicet, hora mediæ cõiunctionis, & mediæ oppoſitionis eius cum Sole & ſimiliter bis in oppoſito eius, cùm fuerit iuxta medias longitudines à Sole, id eſt, in quadratis, dextra atq; ſiniſtra. Quo fit ut Luna ea operet, quæ in capite de Saturno dicta ſunt, cùm planeta fuerit in oppoſito abſidis ec centrici ſui. Regit autem Luna tempus quod eſt à natiuitate, & uſque ad primos quatuor annos, ac meritò: moliſſima enim ſunt tũc corpora & humidiſſima & imbecillima, quo fit ut tutore indigeant potenti atq; luminoſo, ut calor eorum à cœleſti lumine foueatur. Verùm quia tam facilè ac repentè mutatur, deliteſcit emergit, ideò in ea ætate accidunt multa præter ſpem, & ut repẽtè moriantur, & ſpe ſalutis deſtituti breui conualeſcent, atq; multa talia eiuſmodi domus eius Cancer, & exaltatio tertia pars Tauri, trigonos habet duos uelut & Venus amboſq; nocturnos Tauri, Virginis & Capricorni, ubi in nocte primas poſſidet partes, in die ſecundas, inde ſecundas habet in Cancro, Scorpione & Piſcibus, primas nunquam, ſed & nocu tantum ut dixi: unde pimùm carpentum eius eſt in Tauro in nocte, ſecundum autem in Tauro de die & in Cancro de nocte gaudet, & in tertio loco fœminina eſt nocturna ple bi præeſt, & his qui uerſantur circa aquas, & aquis ipſis, & quæ in eis degunt, maximè aũt Cancris, & aſtacis, quorũ corpora mutationẽ Lunæ, ſequunt & præeſt mari, & æſtus illius ſequitur Lunæ motum, & dominatur his, qui ſunt in aqua ſicut Sol dominatur aëri, & quę in aëre ſunt, & maximè corporeis, præeſt quoq; curſoribus. natura uera calida eſt, & humida, & humidior quidem natura humana, cum uerò nõ adeò calida ſit, cõmodo frigida appellatur quo & Saturnus. Tres enim planetę frigidi ſunt Saturnꝰ maximè, inde Mercurius occidẽtalis. pòſt Luna, & Luna quidẽ gradu frigida eſt & uacua lumine. Mercurius uerò frigidior eſt natura, ſed mutabilis in cõtrarium tam lumine quàm etiam natura, uerùm ut dixi mutabilis eſt, in utroq; Luna uerò lumine tantũ. Luna præterea defert omnes influxus & ſignificata ſtellarum tam errantium, quàm inerrantium. ad hæc inferiora unde cum ipſa bene diſpoſita fuerit dimidium fermè totius ſecreti obtinet, circa ea quæ leuiora ſunt, parum conuenit cum Marte & cum Sole amica Veneri & Ioui, mediocris cum Saturno & Mercurio, ubi à coitu Solis diſceſſerit calida eſt & humida, poſt illius quadratum calida & ſicca, ab oppoſitione frigida & ſicca, uſq; ad quadratum ab eo, & coniunctionem frigida & humida præeſt, præterea manifeſtè cerebro & quoſdam morbos peculiares in eo decernit, præſertim commitiales, lunaticos & mobiles in opinionibus, & quã uarijs delectantur, & qui peregrinari cupiunt propriè ſignificat.

Si ergo

Si ergo domina genituræ fuerit & bene colocata, facit homines magno cor pore, & bene compoſito, ſtabiles honoratos, ordinatos, honeſtos, multo cibo, & pauco potu gaudentes, nihilominus aquoſis locis, & itineribus, & uitæ uarietate, & habitatione extra patriam, propriè autem ſignificat morbos cutaneos, & ſerpentes, ut lepram, & impetiginem, & oculorum detrimenta, & cum malè diſpoſita fuerit, affligit uxores, & filios ingratos, minimè officioſos, publica laborantes infamia.

Si Luna feratur in uacuo per uacuum, nec alicui ſtellæ radiatione coniungat, nec cardines beniuolum ſydus obſideri, faciet pauperes, dejectos, & qui ab omnibus ſint neceſſarijs deſtituti, & quibus quotidianæ uitæ ſubſidia denegentur, & qui ad ſuſtinendam uitam, ſemper aliena præſidia deſiderent, & qui paupertatis anguſtiam, miſera mēdicatione ſuſtineant. Erunt autem à parentibus infamijs inferiores, corpus uerò eorum debile, languidum, & aſſidua macie confectum impugnabuntur, malignis humoribus, & aſſiduo tumore uulnerum fatigabuntur, ſed illis intra cutem malignus humor ſemper illabitur, articulis obligatus: præſertem ſi per uacuum currens, quam Græci cenodromen dicunt, ad Saturnum uel Martem quadrata, uel diametra radiatione pulſet, uel ſi per uacuum currens, tertio natalis die à Marte uel Saturno, eadem quæ diximus radiatione fuerit pulſata, uel ſi maliuolæ ſtellæ, in cardinibus fuerint conſtitutæ. Verùm ſi ſic currens, id eſt, per uacuum beniuolarū ſtellarum, fuerit radiatione coniuncta in prima ætate uacuos faciet ſemper & nudos, & aſſiduis faciet laboribus fatigari, & miſeriarum aſſiduis rationibus quatit: maximis ſudoribus, & maximis laboribus præſidia quærentes, & cum uicinos eos fœlicitatibus fecerit, à ſummo gradu caduca, rurſus facit dejectione delabi, & interdum uſque ad ſummum perductos, non patitur plenam apprehendere fœlicitatem.

Per uacua enim ſigna curſus ſuos dirigentes, primam ætatem facit miſeris, ac uarijs infortuniorum caſibus applicari, ſed cùm animum & corpus graui infortuniorum continuatione quaſſauerit, & multis iuuētutem periculis fregerit, & hac atq; illac miſera peregrinatione pertraxerit, tunc multorum bonorum, & maximè fœlicitatis decernit augmenta, ut quantum primæ ætatis infortunijs fuerit derogatum, tantum poſteriori ætati fœlicitatis conferatur.

Si uerò per uacuum curſens Saturno, & poſtea ſe Marti coniunxerit, infœlices, lunaticos, caducos faciet, & qui prima ætate uſq; ad nouiſſimam, uario infœlicitatis genere deprimantur, faciet pauperes, miſeros, deſtitutos, & quorum corpus ſit, malè pendētibus nudum, cuſtodes ſepulchrorum, & qui perpetua carceris pœna claudantur.

Explicatis coniunctionibus Lunæ, & diligēti ſignificatione monſtratis ad aliam interpretationem transferatur oratio, ipſius ſcilicet, Lunæ, ne quid à nobis in tam ſubtilibus diſputationibus prætermiſſum eſſe uideatur. Præſertim cùm tota uitæ ſubſtantia ex iſtius numinis curſibus colligatur.

Luna præterea in conſtitutionibus generalibus calorem non ſignificat, niſi cum eleuata fuerit ſuper Mercurium in Leone. Iſtud autem non eſt per ſe, nam quædam inueniuntur, quorum ratio non facilè eſt perſpicua. Velut de Saturno, qui cum ſit frigidus, eleuatur tum ſuper Martem in Ariete, uel Geminis, uel Leone, uel Sagittario, aut Aquario, ſignificat uentos calidos, & calorem etiam magnum, ſed & in Piſcibus calorem ſine uentis. Et ita ſuper Solem in Geminis, atq; Scorpione, ſed tempore ſuo, & ſuper Venerem in Cancro. Sic Iuppiter ſuper Martem in Piſcibus calorem & ficcitatem. Et ſuper Mercurium in Geminis uentos calidos: ut ſupra eundē Mars ſi fuerit in Virgine, uel etiam Capricorno, tempore ſuo ſcilicet. Et Mars in Cancro & Aquario ſupra Solem, longè maiorem calorem, quàm in Ariete uel in Libra. Idem ſupra Venerem in toto trigono terreo, & in Cancro magnos calores efficit.

Sed in Tauro & Capricorno tempore ſuo, id eſt, in æſtate & initio Autumni: in Cancro autem & Virgine, dum ibi fuerit.

Mars in Ariete & Leone, ſignificat calorem magnum tempore ſuo, in Cancro dum ibi fuerit. In Ariete aut Sol ſuper Martem, uel in Libra, calorem magnum, tempore ſuo: Velut & ſupra Mercurium in Cancro, uel Leone, quanquam parum differat tempus eleuationis ab Aeſtate. In Geminis autem multitudinem uentorum calidorum.

Venus autem Martem in Virgine, calorem: ualdè auget ſuper Solem in Leone, uentos efficit calidos, & ſuper Mercurium in Cancro, calorem magnum in Aeſtate, quòd etiam ſignificat, in Leone & Scorpione. Mercurius ſuper Solem in Cancro, uehementiam caloris in Leone, uentos calidos, at ſi ibidē fuerit ualidum calorem tempore ſuo, iſta ergo contingunt, uel propter ſtellas, quæ ibi ſunt natura ætate, ſed non eſt perpetuum partim, ob quandam antiparaſtatim, licut eum comparatur Saturnus, Marti uel Soli præcipuè. Sed & Veneri, & Mercurio per accidens, uel propter naturam miſtionis.

Luna præterea (ut ad propoſitum reuertar) cùm fuerit in Ariete, cum ſola fuerit dominatrix, & fuerit eius ſignificatio propriè ſuper ſpeciem humanam, ſignificat cædes, inter Reges, & uulgum, & multa mala in hominibus, & latrones, multas anguſtias aduenientes regibus, propter inobedientiam militum, eorum eis multis guerris, & multum impedimentum exlupis: beſtijs uerò quibus homines utuntur eadem mors, & detrimentum. In aëre uerò ſignificat multas pluuias, & multas humiditates, & in aquis ſignificat, multas inundationes ſed commiſcetur eius ſignificatio: cum ſigno Arietis quam dos eſt æquidiſtans ei, ſignificat inundationes fluminum, & diminutionem annonæ. Et ſi fuerit æquidiſtans Tauro, ſignificat multas triſtitias, & ſiccitatem, & dolores, & nocumentum aduenire hominibus, & multas pluuias, & uehementiam frigoris, & diminutionem annonæ, panis & potus, & fructuum. Et ſi fuerit æquidiſtans ſigno Geminorum, ſignificat multas mortalitates, in hominibus, & ægritudines, & bubones, cū ſuperfluitate pluuiarum, & cū deſtructione in uino.

Et ſi fuerit æquidiſtans Cancro, accident motus, & itinera regibus, & erit ſiccitas, & fames in hominibus cum paucitate pluuiarum. Et ſi fuerit æquidiſtans Leoni, ſignificat renouationem regni, & permutabitur Rex, de regione ad regionem, cum proſperitate eſſe plebis, cum eo multam beſtiarum uenditionem, & magnum prætium earum, & proſperam diſpoſitionem fructuum.

Et ſi fuerit æquidiſtans Virgini, ſignificat ſalutem hominum, & aliorū, cum utilitate beſtiarum, & multitudine pluuiarum, & annonæ, & potus, & meſſium, & fructuum. Et ſi fuerit æquidiſtans Libræ, ſignificat cædem, cadere in regionibus, & permixtionem in regibus, & mortem, & triſtitiam, quæ aduenient hominibus, multum bellum, & locuſtas, diminutionem uini, cum detrimento annonæ.

Et ſi fuerit æquidiſtans Scorpióni, ſignificat multas contrarietates, & commixtiones, & ægritudines, & mortem, & plagitationes, & bella in hominibus, cum paucitate aquæ fontium. Et ſi fuerit æquidiſtans, Sagittario ſignificat excellentiam regum, & proſperitatem nobilium, & detrimenta aduenientia, uiris religioſis ægritudines, & cædem, & detrimentum animalium, & præcipuè auium, & detur multum annonæ, & deſtruentur redditus hæreditatis. Et ſi fuerit æquidiſtans Capricorno, ſignificat utilitatem annonæ, & proſperitatem potus, & uictualium. Et ſi fuerit æquidiſtans Aquario, ſignificat mortalitatem hominibus, multitudinem locuſtarum, & detrimentum redditus fructus arationis. Et ſi fuerit æquidiſtans ſigno Piſcium, ſignificat ægritudines euenire hominibus, & eos euadere ab eis deſtructionem nauiū, & multitudinem

titudinem pluuiarum, cum utilitate annonæ. Auctor uerò nouem iudicum in prima parte uerſus, finem ponit plura notabilia de ſignificationibus Lunę, quæ ſcilicet, ſignificationes eius concernunt quæſtiones & interuetera dicit unum notabile, & eſt dictum eius. Meſſa. dicit enim ſic Luna quia plus ſtellis omnibus affinior terræ deſeruit ad iudicandum, & ex ſui ſimilitudine inuenitur utilior. Vides enim quòd unſuerſa mundanorum generatio germinantium, & humanę propaginis ſerius à modico incipit, plus hoc congruum ſuſcipit incrementum debitum, nouiſſimè ſic inceptum finem, nec aliter de Luna datur intelligi proſpera, namq; & fœlix uniuerſa in ſui proſperitate conſeruat, corrupta corrumpit. In fortunis uerò applicans contrarium indicat. Item Luna propriam reſpiciens domum, & bene locata, negocijs effectum tribuit, & fortunam ſignificat, & ſi malè collocetur contrarium ſignificat.

Præterea Luna ſi ſuper Saturnum eleuetur & fuerit in Ariete, erit mors, in quibuſdam terris, & pluuia pauca. Si uerò fuerit in Tauro, erit abortus prægnantium, paucitas meſſis, multæ pluuiæ. Si uerò fuerit in Geminis, erunt multi milites, & pluuia ſuperflua. Si uerò fuerit in Cancro, erit abortus prægnantium, paucitas meſſis, pluuia ſuperflua, humiditas multa. Si uerò fuerit in Leone, erit abortus imprægnantium, pluuia multa, humiditas, & uentus. Si uerò fuerit in Virgine, erit pluuia ſuperflua, & multa humiditas. Si uerò fuerit in Libra, erit mors, imprægnantium, humiditas ſuperflua, & multæ meſſes. Si uerò fuerit in Scorpione, erunt bella inter Reges, bubones, mors in pluribus beſtijs, cum multis humiditatibus. Si uerò fuerit in Sagittario, erit pugna inter Reges, & pluuia ſuperflua. Si uerò fuerit in Capricorno, erit humiditas multa, & ſuperflua aquarum. Si uerò fuerit in Aquario, erunt conſtructiones multæ, humiditas, & aquæ. Si uerò fuerit in Piſcibus, erit abortus imprægnantium, paucitas meſſis, pluuia ſuperflua, & multę humiditates.

Si uerò eleuetur ſuper louem & fuerit in Ariete, erunt uenti, iuuamentum eorum pluuia temperata, & ægritudines hominum. Si uerò fuerit in Tauro, erit pugna, ſiccitas & peſtis, in multis terris, pluuiæ & aquæ multæ. Si uerò fuerit in Geminis, erit humiditas multa. Si uerò in Cancro, erunt multi rores. Si uerò fuerit in Leone, erunt multi rores. Si uerò in Virgine, erit bellū & mors in multis terris inter Reges, pluuia ſuperflua, multæ aquæ, & aliquando ſiccitates. Si uerò fuerit in Libra, erit humiditas ſuperflua. Si uerò in Scorpione, erit pluuia ſuperflua, multæ aquæ. Si uerò fuerit in Sagittario, erit humiditas multas & ſuperfluitas aquarum. Si uerò fuerit in Capricorno, erunt multæ aquæ, & ſuperfluitates. Si uerò fuerit in Aquario, erit humiditas multa. Si uerò in Piſcibus, erit ſuperfluitas aquarum, & pluuiarum.

Si uerò eleuetur ſuper Martem & fuerit in Ariete, erit humiditas multa. Si uerò fuerit in Tauro, erit humiditas, & frigiditas multa. Si uerò fuerit in Geminis, erit pluuia ſuperflua, & humiditas. Si uerò in Cancro, erit pluuia multa. Si uerò fuerit in Leone, erit altercatio, & diuerſitas aëris. Si uerò fuerit in Virgine, erit humiditas multa. Si uerò in Libra, erunt multæ aquæ, & humiditates. Si uerò fuerit in Scorpione, erunt tonitrua corruſcationes, & fulmina. Si uerò in Sagittario, ciues orientales interficient occidentales mors, locuſtę, & aquæ, & humiditas multa. Si uerò fuerit in Capricorno, erunt multæ aquæ, & inundationes. Si uerò in Aquario, erit humiditas ſuperflua. Si uerò fuerit in Piſcibus, erit humiditas multa.

Si uerò eleuetur ſuper Solem & fuerit in Ariete, erunt pluuiæ, & tonitrua, & fulgura. Si uerò fuerit in Tauro, erit pluuia pauca. Si uerò in Geminis, erit humiditas pauca. Si uerò fuerit in Cancro, erit humiditas pauca. Si uerò fuerit in Leone, erit humiditas ſuperflua, & multæ aquæ. Si uerò in Virgine, erit humiditas multa, & multæ aquę. Si uerò fuerit in Libra, erit pluuia ſuperflua, & paucitas aquarum. Si uerò fuerit in Scorpione, erit pluuia ſuperflua, & pau

Digitized by Google

citas aquarum. Si uerò fuerit in Sagittario, erit aqua ſuperflua, & multa humiditas. Si uerò in Capricorno, erit humiditas ſuperflua. Si uerò in Aquario, erunt corruſcationes, & tonitrua. Si uerò fuerit in Piſcibus, erit multa humiditas, & corruſcationes.

Si uerò eleuetur ſuper Venerem & fuerit in Ariete, erit uentus meridianus inceſſans, humiditas multa, & pcipuè in quarta æſtiuali. Si uerò in Tauro, erit bellum, & mors regum, cum multis latrunibus: abortus impręgnantium, prędium aſinorum, mors boum, tonitrua, corruſcationes, paucitas meſſium, & ſeminum. Si uerò fuerit in Geminis, erit flatus uentorum. Si uerò in Cancro, erit humiditas multa. Si uerò fuerit in Leone, erit pluuia, & humiditas. Si uerò fuerit in Virgine, erit pugna inter ciues, pauperes, & latrones, abortus prægnantium, chariſtia aſinorum, mors boum, multa humiditas, aquæ paucitas, meſſis & ſeminum. Si uerò in Libra, erit proſperitas pluuiarum, & humiditas multa. Si uerò in Scorpione, erit pluuia ſuperflua, & multa humiditas. Si uerò fuerit in Sagittario, erit humiditas, & pluuia. Si uerò fuerit in Capricorno, erunt bella, multi latrones, & abortus prægnantium, diſperſio aſinorũ, mors boum, ſiccitas & paucitas ſeminum & meſſium. Si uerò fuerit in Aquario, erit pluuia ſuperflua, & multę corruſcationes. Si uerò in Piſcibus, erit pluuia, & & humiditas ſuperflua.

Si uerò eleuetur ſuper Mercurium & fuerit in Ariete, erit pluuia multa, & uentus inceſſans. Si uerò fuerit in Tauro, erunt multæ natiuitates hominum, detrimentum herbarum, cum mediocritate pluuiarum. Si uerò fuerit in Geminis, erit pluuia temperata, & flatus uentorum. Si uerò fuerit in Cancro, erit ſiccitas, fluminum mediocris, & uentus inceſſans. Si uerò in Leone, erit mors hominum, humiditas pauca, uentus inceſſans, uehemens calor. Si uerò fuerit in Virgine, erit pluuia, & humiditas mediocris. Si uerò fuerit in Libra, erunt multæ humiditates, & inundationes. Si uerò fuerit in Scorpione, erit pluuia ſuperflua, multæ inũdationes, appartitio ſtellarũ cõmunium in horizonte. Si uerò fuerit in Sagittario, erit mors quorundam Regum, & ciuitatum, quæ ſunt ſuper littus maris aquæ & humiditas. Si uerò in Capricorno, erit ſiccitas horizontis, & pluuia pauca. Si uerò fuerit in Aquario, erit pugna inter quoſdam ciues, & uentus inceſſans. Si uerò fuerit in Piſcibus, erit multitudo uolatilium, & piſcium, pluuia ſuperflua & inundatio fluminum.

Luna præterea & quiuis alius planeta, ſignificat ſecundùm naturam propriam, uelut Luna mutationes celeres, incrementa magna, uarietatem euentuũ, res ad ſpeciẽ, plebeios, id eſt, uiles, pauperes, & imperitos, & fœminas, & pueros, & res paruí momenti, & uerba multa, & inconſtantiam opinionũ, & inſtabilitatem fortunæ, & tumultus. Et ita Sol cuncta diuerſa ab his, ut res ordinatas, diuturnas ſplendidas, à nobilibus, tractatas ſtabiles, tacitas. Et Saturnus, ſeruiles, ſeniles, cum timore ſordidas, occultas, difficiles, laborioſas, contemptum, tractantium infœlices, quæſtuoſas, ſed pauca tamen cum lucro, dolis plenas & inuidia, lentas, diuturnas, Veneris contrà fortunatas, lætas, ſine ſuſpicione, magni incrementi ſpontaneas. Et ſi idem planeta omnibus locis principalibus præfuerit, pluries finem ſuum natus conſequetur, quia omnes illius actiones, ad idem tendent, & erunt unius generis. Et cùm erit fortunatus in una re, erit fortunatus in omnibus, & ſimiliter cùm erit infortunatus in breui ſpatio, innumera infortuniorũ genera experietur. Et ſi cui diuerſæ præfuerint, non erit adeò efficax, & erit inferior illo, cui unus tantum licet, habeat geneſim fœliciorem, ſed uidebitur prudentior illo, quoniam erit ſimilior cęteris: nam pauciſſimi ſunt quibus præſit, unus planeta omnibus locis principalibus. & oportet etiam quòd ſit beneficus, aliter eſſet miſerrimus.

DE COMETIS.

Cometæ ſunt ex natura erraticarum & conueniunt in hoc, quòd magnitudo earum ſit comparata magnitudini regionis ſemper, & perſæpe habitabilis, ſi diu durauerit, diu ſupra terram manſerit, euidens ſit, & fulgeat multùm maximas mutationes ſignificat, & ſemper maximas calamitates: ſed calamitas unius eſt fortuna alteri, ideò aliquando creditum eſt, quòd bonum ſignificare poſſint, & ſemper ſignificant ſiccitates immodicas, & calores nimios, ex quibus uel tū, uel pòſt ſuccedunt pluuiæ magnæ, & inundationes aquarū. Et quia exurunt humidum cùm ſint naturę ignęæ, perimunt Reges & tyrannos, & Principes, & ſapientes, & lautè uiuentes, & ideò magnam partem hominum qui in pretio habentur, & quia torrent humores, ideo efficiunt in plebe magnas cogitationes ex quibus ſequuntur facta incredibilia. Et multi corripiuntur melancholia & fiunt alieni à communi more uiuendi. Vnde oriuntur ſeditiones & facta horrenda, & ſectæ, & omnes Cometæ mouentur motu diurno ab oriente in occidentem, & ab occidente in orientem, aut conuerſo modo tanquam eſſent retrogradi. Et in latitudinem abſque norma, ut motus eius ſit adeò magnus & uelox quandoq; ut ratione definiri non queat. Et ſignificant maximè originem & culmen mali in loco ad quē cauda tendit. Et formæ ac figuratio eſt, & numerantur nouem præcipuæ: Vera & eſt ualde longus & tenuis forma illius, & comitatur Solem, & eſt horribilis, & eſt miſſus ex natura Saturni & Mercurij, & corrumpit fructus, & ſegetes, & interficit nobiles etiam ac Principes.

Cœnaculum eſt ualde magnum, longum & latum, quaſi quadrilaterum, & eſt naturæ Lunæ, & ſignificat afflictionem generalem, & ſine diſcrimine magnam plebis conſumptionem ſeditionesq;.

Pertica eſt longa ualde & magis quā Vera, & minus lata cœnaculo. Et iſti tres habent ſtellam in capite inde crines ex aduerſo Solis, ſed pertica habet crinem craſſum, denſum, rotundum, & ſignificat paucitatem aquarum & ſterilitatem. Si præterea fuerit cum Saturno morientur plebeij & ſenes, preſertim ſi cum Ioue reges & ſacerdotes principales: cum Marte, bella magna & cædes fortium uirorum: cum Sole reges primarij: cum Venere, ſiccitas & ſterilitas maxima: cum Mercurio moriętur ſapientes, & dantes operam rationibus, & qui ſunt à ſecretis: cùm Luna plebs, & eſt naturę Martis & Solis, uel Mercurij.

Miles habet ſydus magnum ut Luna pro capite radiorum, & ſolet peragrare ſigniferum totum, & ſignificat ſectas & opiniones, & eſt naturæ Veneris, & ſignificat etiam magnas ſiccitates, & ſignificat fœmineum genus, & adoleſcentes, & ſterilitatem.

Aſconas eſt paruus, cœruleus, cū cauda longa, naturæ Mercurij, & ſignificat bella, & mortes principum, & ſignificat morbos acutos, etiā proditiones & tyrannides, ac mala tempora, uelut proſcriptiones & ſimilia.

Aurora ſeu matutina eſt rubra, & habet rubram caudam longam, ſed non quantum aſconas & eſt naturæ Martis, & ſignificat æſtus & ariditatem, ſqualores, famem, bella, incendia, & maximè in regionibus calidioribus.

Argentum eſt caloris argenti puri, fulgidi, adeò ut uix oculus illius ſuſtineat intuitum, & eſt naturæ Iouis, & ſignificat mutationem regni & uitæ, quæ licet bona ſit, fiunt tamen cum multa perturbatione, & quantum ſit ex ſe ſignificat abundantiam frugum, & neceſſariorū, & temperamentū aēris, & illius ſalubritatem.

Nigra eſt naturæ Saturni, & eſt color eius cæruleus, & ſignificat peſtem, & cædes, & mortem multorum.

Roſa autem eſt magna, & eſt inſtar faciei hominis miſſæ ex aureo & argen-

teo colore,& significat mortes nobilium,& potẽtiorum,& mutationẽ in melius & est naturæ Solis. Et quando Cometes apparuerint cum eclypsi magna Solis præcipuè significat successus admirabiles.

Et significata Cometarũ sumũtur à magnitudine,à uisionis horis,à diuturnitate à figura(quæ iam dicta sunt)à splendore & uigore,à loco motu à situ & aspectu à coniunctione.causa,errantibus & inerrantibus stellis à tempore & à fixe & de situ atq; aspectu iam dictum est. Et tempus quidem trifariam diuiditur anni,ut in Autumno pestem,in æstate bella magis significat,in Vere sterilitatem,in hyeme super aquas & siccitatem (licet & æstiuæ etiam significat super hoc) & super hæreses. Et si accidant ut dixi hora eclypsis plus significant & plerunq; exitium gentis,& regni uel imperij, aut legis euersionem: Et in tẽpore magnarum coniunctionum,tunc enim diuturna mala erunt subsidia,& mala, & generalia & magis extialia. Et diximus etiam quod si diu apparuerint,& ad tẽpus etiã pertinet hora matutina,& occasus. Et hic significat mala in occidente & minus euidentia, ut morbos sterilitatem terræmotus inundationes:ante ortum Solis autem bella imperiorũ mutationes & legum, & res magis insignes,quæ ad principes etiam pertinent. Idem dico de splendore & uigore,nam effectus erunt magis perspicui,& efficaces, & in personis nobiliorib.& de reb. magis dignisuel ut honorib.uita,potẽtia,religione,à magnitudine magni,& ut dixi maiorem partem terræ habitabilir occupabunt,ut cõtra si parui fuerint. Et à loco iuxta signa,uel extra Zodiacũ:parem.n. significabunt, & si in angulis,& quibus fuerint,& quibus cadent parum aut nihil sentient. Et ideò à magnis plurimi afficientur:participabũt enim angulorum natura in unaquaq; regione,at coniunctiones stellarum & loca significri,& tempus coniunctionis etiam aliarum stellarum inter se ostendẽt naturã effectus: & si fiat extra Zodiacum non erunt generales orbi quia planetæ non opitulantur eis. Et si sint magni ibi terrebunt orbem & concutient,sed non obtinebunt. Et cum euanuerint magnitudine & uigore significãt rem non perpetuam,& si magnitudo defficit u gor manet,diutiùs durabunt effectus, & si diu durauerint quasi æquales & non desinunt,sed absconduntẽ uel sub terra & erunt maiores adhuc & diuturniores effectus,sed maximi & perpetui si sub Sole tanquam reditur: & repentè etiam si desinant,& motus celeritas incrementi uelocitatem ostendit.

DE FIXARVM STELLARVM QVALITATE.

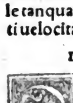

Stendam autem per exemplum significata fixarum non omnium, sed trium tantum præcipuarum,& quarum obseruatio fuit,in præsenti anno & ex his una est, hircus primæ magnitudinis naturæ Martis & Mercurij, in auriga cum latitudine Boreali par. 22. min. 30.& contigit,ut die 26.Maij fieret coniunctio Solis & Lunæ, sex horis post meridiem in 15. par. Geminorum unde Sol & Luna fuerunt. in septima domo,unde cùm sit stella pluuiosa abundarũt pluuiæ per duodecim dies, adeò ut magnam facturam fecerint,uidereturq; tempus hybernum & erat tempus frigidum,quia ibi erat Mercurius loci dominus,& Saturnus in Virgine radijs quadratis illum pulsabat,& fuerunt sine tonitruis & fuit res mira eo tempore, & Saturnus tunc fuit in principio suæ directionis,scilicet tardus motu & Borealis descendens. Luna uerò fuit meridionalis, descendens,cùm ergo istud tempus permansisset usq; ad triduum ante oppositionem sequentem luminarium,& facta fuisset oppositio in tempore sereno die 9. Iunij,factum est,ut die duodecima eiusdem cùm Sol primo ingressum est Cancrum,ut Venus oppo neretur Ioui. Erat autem Venus in tertia parte Geminorũ cum lampade quã aliqui uocant Palicium,& ponitur naturæ Martis,& cumq; sit non est hic locus disputandi cuius naturæ sit, sufficiat scire quod & ipsa pluuiosa est, cum latitu-

latitudine meridiana partium 5. Iuppiter autem fuit in tertia parte Sagittarij, cum ſtella ſecundæ magnitudinis, quæ dicitur cor Scorpij, latitudinis quatuor partium, naturæ Iouis & Martis, & è Sole ex inſignibus ſtellis in cœlo, & maximè contentis in Zodiaco ſunt oppoſitæ. Sunt autem ambæ noſtra ætate paulo poſt tertiam partem ſui ſigni, adeò ut non differant uel uno minuto, ita ſunt ad unguem oppoſitæ, & cum Iuppiter erat ſeptentrionalis deſcendēs, & Venus meridionalis aſcendens, tantundem fermè ad unguem, adeò ut eſſet exquiſitiſſima oppoſitio, & cum motibus contrarijs & fuit res mirabilis: & ſi quis rectè conſideret fiunt ſex, magnæ habitudines & principales. Prima eſt coniunctio Veneris cum lampade, ſecunda eſt oppoſitio Veneris cum Ioue, tertia oppoſitio Veneris cum corde Scorpij, quarta oppoſitio lampadis cum Ioue, quinta oppoſitio lampadis cum corde Scorpij quamuis illa ſit perpetua. Sexta eſt coniunctio cum corde Scorpij, ſecutæ ſunt igitur pluuiæ maximæ his temporibus, quæ perdurarunt cum frigore fermè uſq; ad oppoſitionem luminarium ſequentis menſis, & manifeſtum eſt quod Iuppiter fuit dominus unius loci, & Mercurius alterius, & Mercurius erat orientalis à Sole, ualde diſtans ab eo, Iuppiter autem maximè retrogradus, & ideò in imo epicycli, & ideò ſignificauit pluuias, & fuerunt tum multæ, & aſſiduæ, ut corruperint fœnum & frumenta, & fuit annus cunctis hominibus admirabilis, & talis conſtitutio poteſt dici fuiſſe in quouis angulo apud omnes gētes, ex eo quod fuit Veneris & Iouis, quorum diametri ſunt pluſquam octo minutorū, & motus Veneris erat trium minutorum in hora, & ideo oppoſitio corporea durauit ſaltem tribus horis, & quo ad Iouem comparatum ad ſtellā ipſa fuit diuturnior, & incœpit die 30. Maij, & durauit per pluſquā unam diem, quia oportet coniungere duos diametros, & ideò oppoſitio etiam Veneris & Iouis perdurauit ſaltem per pluſquam quinq; horas. Modo examinemus ſingulas. Venus cum lampade, efficiebat apertionem portarum ad pluuias, & hoc fuit principale. Venus in oppoſitione Iouis, ſignificabat tempora humida, & temperata, propter retroceſſum Iouis etiam pluuias. Omnis enim planeta retrogradus qualiſcunq; fuerit, eſt aptus ad faciendum pluuias. Rurſus Venus in oppoſito cordis Scorpij ſignificabat apertionem portarum. Oppoſitio uerò fixarum nō habet uim primùm nouam, cum ſit æterna, neq; etiam poſſunt imprimere rationem effatu dignam in hæc inferiora, niſi per congreſſum planetarum, uelut neq; illi, niſi per Solem, aut Lunā, aut ualde parum: uix tamē illa fixarū eſt ualde magna, & mala. Cōiunctio uerò Iouis & oppoſitto cum ipſis fixis ſtellis, & in loco cui dominabatur, potius ſignificaſſet ſereniratem, quàm pluuias niſi fuiſſet retrogradus. Permanſerunt igitur tempora illa non ſolum pluuioſa fermè per menſem cum dimidio, ſed tota fermè æſtas fuit nubiloſa, adeò ut neſcires unquam quando pluere non deberet. Nihil aliud autem reſtat, niſi ut geneſim (pro exemplo prædictorum) quam his diebus conſcripſi pro nobili uiro, ſubijciam, quæ eiuſmodi eſt. Nam & cùm Venus in initio Leonis, ad Iouis trigonum redijſſet, die penultima Iulij eiuſdem anni, & Iuppiter fuiſſet prope ſuam ſtellam, quoniam retrocedendo ad primam partem Sagittarij peruenerat, & iam ſteterat, & progredi uel modicum cœperat, tempus nubiloſum cœpit, cum leui pluuia iuxta montium cacumina, & ſpirauit Cæcias, & poſt diem ualidior, fuitq; Iuppiter Borealis deſcendens, Venus autem Meridionalis aſcendens, penè in ſuo capite, coniunctio igitur in orientis parte.

FINIS.

Digitized by Google

Horum igitur omnium cauſa breue ſubiecí exemplum in Geneſi illuſtris uiri, quæ eſt huiuſmodi.

Latitudines
♄ M.A. 0. 14
♃ S. D. 0. 35
♂ M.A. 1. 11
♀ S. A. 0. 20
☿ M.A. 2. 20
☽ M.D. 0. 16

♄ Cum Cane minore M.pr. mag. 16. 0. ♂. Et cum Capite Gem. ſequent. ma. ſec. S. 6. 15. ♂ Oppoſ. lum. fuit enim Dim. ♐. 23. 0.

Dem. Fx. Trig. Fin.

☽	♃	♂	♀	☿			
♃	♃		⊙	♃	♃	Al.	♀
♂	♀	☽	♀	☽	☽		☿
⊙	☽	♃	♂	♀	♃	Al.	♀
♀	☽	♃	♂	♀	♃	Al.	♀
☿	☽	♃	♂	♀	♀	Al.	♃
☽	♄		♄	☿	♄	Al.	♂
⊕	⊙		⊙	♃	♄	Al.	♂
Aſcē.	☿	☿	♀	☽	♂	Al.	♄
Ex M.	☿		♄	☿	♂	Al.	♀
Op.	☽	♃	♂	♀	♃	Al.	♀

Dom. Fig. nullus.

Diuitiarum domo ⊙. cum partic. ♂.

Animi qual. ♀. cum partic. ☽, ♃ & ♂.

Fratrum ♈ 19. quæ obſidet ♄, quadrato. Filiorum ♊ 30.

Exiſtimationis & dignitatum.

Mortis ♌ 30. ♍ 19.

Reliquorum planetarum nullus poteſt dici uerè eleuatus, & ſi hora eſſet aliquanto tardior, neque ipſe ♃.

Profect.

Loca principalia.

△	♈	19	uſq; ad 30
△	♉	19	uſq; ad 30
△	♊	19	uſq; ad 30
Apheta pa △	♌	19	uſq; ad 30
tris & ma- □	♍	8	uſq; ad 12
tris. △	♍	19	uſq; ad 30
Exercitus △	♎	19	uſq; ad 30
□	♏	8	uſq; ad 12
□	♑	8	uſq; ad 22

Vita & morte uiolenta.

□	♒	10	uſq; ad 26
□	♈	8	uſq; ad 12

Motus & eleuationes.

♄ uelox. longit. Med.
♃ Ret. lō. M. Tertius in fig.
♂ uelox. longit. Med.
⊙ Tardus, apog. tec. in fig.
♀ uelox. Apog.
☿ Tar. lon M. Prim. in fig.
☽ Tardus, prope lon. Media.

Loca

Loca Principalia rursus Cœli med. pro negocijs.			Horaria tempora.		Differēt.	Ascēt.	Recīç à C.M.	
		♄	18	55	79	7		
		♑	19	4	30	49		
		♂	17	30	178	23		
		☉	18	40	319	13		
		♀	18	50	38	14	Nota quod ubi	
		☿	19	9	32	53	genesis esset	
		☽	13	6	19	28	aliquāto tardi-	
		⊕	16	39	252	39	or, Iuppiter exi	
♑ △ ♄ ♀ □		♈	19	16	21	304	47	ret ex angulo,
♄ ♀ *		♉	19	17	57	298	24	& pars fortu-
♑ ☽		♊	19	19	5	327	24	næ, ex proprio
♑ ♑ △		♌	19	17	33	358	55	signo. & Luna
♂ ☉ △ ☿	*	♍	8	16	23	62	20	ad confinia Pi
♑ △ ☿ ♀	*	♍	19	15	45	80	34	scium, propter
♑ □ * ♄ ♀	□	♎	19	13	49	90	47	dimetietis ma-
♂ ☉ ☿ ☿ △		♏	8	12	37	118	24	gnitudinem, a-
♂ ♂ △ ☿ ☽		♐	8	10	50	136	29	deò ut tange-
♄ △ ♀ ☽		♑	19	11	6	198	36	ret.
♂ * ☿ ☽ △		♑	8	13	30	211	28	
						260	34	

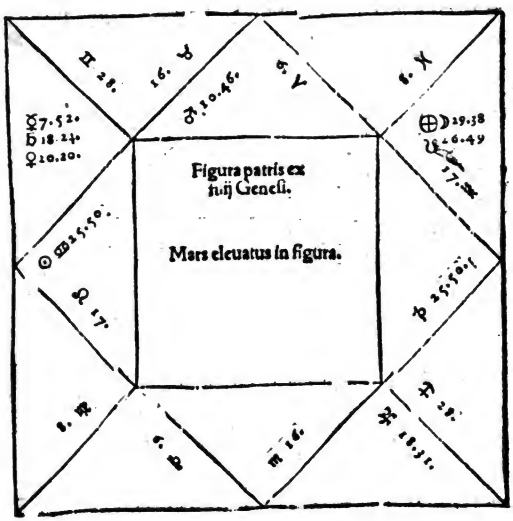

Dire

Directiones.

♄ ad ♄. 11.6. ad ♀ 13.6 ad ☉ 19.8. ad ☽. ♄. 56.0. ad ♐ A 44.10. ad ♂ A & ♃ * 63.50. ad ♐ □, & ♄ ♀, *. 75.0.

☉ ad ♐ △, 26.0. ad ♂ A & ♃ * 46.7. ad ♐ □, & ♄ ♀ *, 58.0. ad ♐ * & ♄ ♀ □. extra uitam.

☽ ad ♃ A 9. ad ♄ A 23. ad ♀, A 26. ad ☉ A 33. ad ♐ □ 24. ad ♄ ♀ □, 58. ad ⊕ 67.8. ⊕ ad ♃ * 10. ad ♂ □, 14. ad ♄ ♀ * 25. ad ☉, * 32. ad ♐ ♄, 64. ad ♃ extra uitam.

Cœli Med. ad ♐, △ 62.4. ad ♃ 19.6. ad ♀ 32.10. ad ♄ 30.10. ad ☉ 38.9.

Aſcendens ad ♐ *, & ♄ & ♀ □, 35.3. ad ♂ ♄, & ♃ A 64.9.

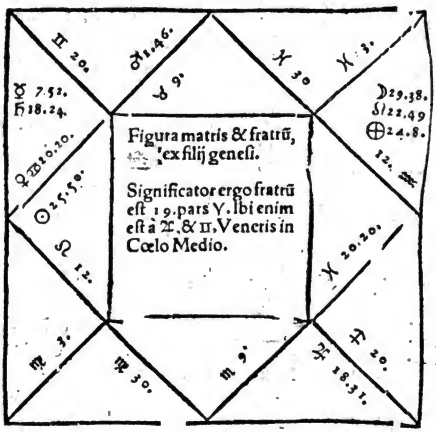

DE PARTIBVS, NVMERO, SEXV, NATVrali forma & nutritione.

HAEc omnia iam nota ſunt ex uiſis, præterquam de parentibus cauſam reddere expedit. luminaria ſalua à maleficis, maximè ob Venerem, & etiam remota ab angulis, & dominus aſcendentis orientalis, & maſculinus, & luminaria in ſigno unius corporis. Sol cum Saturno infœlici imbecillè patri uitam ſignificat, & cum peruenit ad quadratum Martis, mortuus eſt ex diſſectione lapidis in ueſica, & aliquid ſignificauerunt Saturnus & Venus, ut dixi, cum Sole de hoc, & oportuiſſet uidere figuras aliorum fratrum maximè primi & ultimi. Mater uerò quæ per Venerẽ ſignificatur, & ipſa imbecillis ut liquet & Luna cadit in octauo loco cum nodo auſtrali.

DE FRATRIBVS.

PLures illi ſunt fratres ut ex conſtitutione apparet, & mediocris inter illos, & cum illis concors, & unus clarior, qui per Solem dominum 19. partis Arietis ſignificatur.

DE

DE SPATIO VITAE.

APheta Sol & aſcendens, ubicq; Mars multiplici ratione Anæreta, in 24. annis in 47. in 36. & 65.

DE CORPORIS FORMA ET CORP: VITIIS.

ERit criſpis capillis, magnus flauus ob Mercurij ſtatum, & aſcendens & uix euadet, quin uitium in ſiniſtro oculo patiatur, ob Lunam in apice ſexie, niſi ſit tardior.

DE ANIMI QVALITATIBVS.

LVna Mercurium irradiat ipſe Dominus aſcendentis & potens præſunt locis. Iuppiter, Luna, Saturnus, ideò ingenij qualitates, & ſtudiorum, & morum elegantiam oſtendunt, hacq; in parte præclarus erit, amabit occulta & diuinationem. Erit in quibuſdam adeò pertinax etiam leuibus ut mirum alijs uideatur in reliquis probandus.

DE OPIBVS ET QVODAM SINGVLARI.

ERit non ſolum diues, ſed diuitijs clarus ob Solis ſtatum, & Iouis ob concredita & præfecturas, ac ſacerdotia & ſucceſſiones, quas optiones uocant aderunt & hæreditates. Atq; hæc ſi eiuſmodi fuerit genesis, ſed tum timendum eſt maximè à 58. anno, cum 19. partem Arietis Luna peruenerit, & cùm ibi dominus aſcendẽtis reditus fuerit, ne in melãcholiam decidat. Quòd ſi contra caruerit hoc malo haud erunt opes illuſtres, ſed uix mediocres, quoniam domini earum erunt, Venus atq; Luna cadens ſub terra, & ſolitaria altera infœlix. Tardior uerò hora uel quarta parte, Lunam ad Piſces ſortem ad Tauri ſignũ louem, in caſus locum ab angulo deducit. Ita nihil ex quaq; parte beatum. Si ante quartam horæ manebit, hìc idem ſtatus.

DE HONORE ET STATV.

PLuſquam mediocris propter errones orientales à Sole & in angulo, non tamen ualdè illuſtris ob Solem, qui eſt in ſigno fœminino, nec in angulo, Luna uerò etiam ab illo cadit & ſolitaria eſt, ſi paulò tardior multiplici ratione, quo ad hanc partem melior eſſet ut liquet, non nihil habebit religionis ratione.

DE MVNERIBVS.

MErcurius eſt ſignificator, & ideò intelliget pleraq;, nec à ſtudijs diſciplinarum abhorrebit. Erit ei aliquid cum publicis adminiſtrationibus, & naualibus, & bellicis expeditionibus, & cum cauſis ſacerdotum, & etiam de chymica aut machinis ſe intromittet.

DE CONIVGIO.

LVna ſatis impedita cadens ſub terra ſolitaria, non ualde pronum ad cõiugium decernit, quod nullum erit, aut unum, nec ſatis ornatum atq; iucundum. Mulieres tamen amabit, ſed neq; pro dignitate, aut non pro ætate.

DE FILIIS.

FIlios habebit aut ægrè, aut ſi plures, quorum pars maxima in infantia exconuulſione interitura ſit. Videtur tamen eius facultas ad unum utexeis peruentura: habiturus autem eſt potius fœminas quàm mares.

DE AMICIS ET INIMICIS.

OPes, dignitates mores & iudicium tum caſus, præbent amicos. Plures igitur, ob priores quatuor cauſas eſt habiturus. De quinta cauſa Ptolemæus diſeruit. Fidos etiam ſatis ut hæc tempora patiuntur. Habebit & Principẽ inimicum ſub amici forma, à quo detrimenta circa fortunas patietur. Sed amicitiam cum ſacerdotum principibus contrahet.

DE PEREGRINATIONIBVS.

MVltas ſuſcipiet peregrinationes ob Lunæ caſum, non tamen ualde longas, aut non diuturnas, in ſeptimo enim loco & nono, neq; Sol, neque Luna, neq; Mars. Et ob inclinationem Lunæ & Martis, ad meridiem potius & orien-

& orientem, quam occidentem, uel Boream erunt. Tempora 46. & 64. annus et erit propensus ad illa.

DE MORTE.

COnsideranda loca 8. pars Virginis, & 8. pars Scorpij, anni 47. & 65. In omnibus Anæreta est Mars domini, Mercurius aut Mars, neq; enim refert quis sit Apheta ad mortis qualitatem significandam. Amplius cum non sint commisti luminaribus, non significant publicam, cum nō in angulis uiolentam, sed tamen à quopiam uiolento originem sumet, maximè illa 65. anni si ad eum uita extendetur. Erit autem acuta omnino, quoniam Mars est Anæreta & uelox. Et si etiam dominus loci eo uelocior, nam si contingit ut anno 47. obeat uaria erit, & erunt defluxiones acres, & inferior pars uentris affligetur, & erit etiam circa collum affectus & circa pectus. Et oportebit tum reditus considerare, nam 47. anno Sol ad Taurum, Luna ad initium Capricorni ascendens ad Cancrum perueniet: at si Saturnus 48. ascendens perueniet ad Leonem. atq; in eo erunt radij Martis & Saturni, & Veneris, scilicet in Virgine, & Sol ad Geminos, & conflictabitur à Saturni & Veneris loco, & Luna ad initium Aquarij, ibiq; quadrati radij Martis, & ideò si ingressus in huiusmodi loca fuerint erit aptior. Si uerò eligamus annum 65. Sol quidem perueniet ad Scorpium, Luna ad Cancrum, & ascendens ad Capricornum, erunt ergo in eo omnia tuta: at si accipimus 63. perueniet ascendens ad Sagittarium, & transibit super opposita loca Mercurij, & Veneris atq; Saturni, & Sol ad Libræ partem 26. & transibit super opposita Scorpij, & Luna ad Geminos in opposito Iouis, & ideò hic erit periculosior sequente iuxta reditus.

DE TEMPORVM DIVISIONE.

Alia est generalis, & est quòd ab ortu ad quartum annum non bene se habuit, Luna enim afflicta est, à 14. ad 22. etiam malè: Venus enim infœlix est omnino, à 41. ad 56. deterius. Mars enim in octauo loco, & infœlix, timores & labores, & impedimenta undequaq; incutiet. Verùm contraria ratione à quarto ad 14. bene ob Mercurium, & à 22. ad 41. optimè ob Solem, deget benè etiam à 56. ad 68. quo tempore non aberit, à spe satis euidenti sacerdotij. A' 68. autem supra si excederet 64. annum, nihilominus ingruentes morbos, & tædia parum fœlix uita erit, nāq; Saturnus natura malus, & cadens & combustus.

Iuxta diuisionem autem temporum propriam Mercurius, significat lætitiam & negocia, & 20. anno meliora euaserunt, aut circa (neq; enim tempus perscriptum est, tum ob rationem dictam, tum ob tempus minimè exactum) & anno 45. & 64. Vt contra anno 56. plena mens curis & solicitudine.

Cœli autem medium, significat dignitates, quæ ex negociatione proueniunt, uelut inter cerdones, cerdo si magistratum obtineat, aut cōtemnatur, aut prohibeatur à munere in anno 20. & 33. & 39. & 63. aut contrà elidetur 31.

Solis autem commune ad uitam atq; honores eos, qui casu adueniunt, seu nouas dignitates proprius annus 26. aduersus 58. 47. ad honores propitius aduersus uitæ, & forsan etiam secus si reditus non consenserint.

Ascendens in uita semper communicat, mali sunt anni 36. & 65. & qui his propè coniuncti sunt, ut etiam dixi.

Luna uerò ob itinera & quotidiana negocia, fausta annis 23. 26. sed magis sub 33. infœlix ut antea 58. fœlix 68. sed incertum an attingere possit, incertius an tempus quod antea præfatus sum exactum sit.

Sors autem ob diuitias dirigenda fuit, prospera annis 23. 33. 64. utile damnum, seu damnosa fœlicitas, est enim ad oppositum Iouis, loco illi infesti.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

CLAVDII PTOLEMAEI PELVSIENSIS LIBRI QVATVOR, DE ASTRORVM IVDICIIS CVM EXPOSITIONE HIERONYMI CARDANI Mediolanensis Medici.

PROOEMIVM EXPOSITORIS.

LIBROS hos antiquorum more de Iudicijs inſcripſit Ptolemæus Peluſiẽſis Ægyptius, unde Alexandrinus etiã dictus eſt, quòd Peluſium ab Alexandria parum diſtet. Cõſtat hunc illum eſſe qui Magnam compoſitionẽ motus ſyderũ ſcripſit, tum quia id in prooemio huius operis teſtat̃, tum quia nullus alius tam ſubtilem tractationem perficere potuiſſet, tum ex ſtyli ſimilitudine, ubiq; enim philoſophum prætert. Et qui hæc ſcripſit, tractauit etiam Geographica, & Muſica, & Arithmetica, nec dubium eſt de his, ſcripſit & de ſpeculis: Sed an centũ illas ꝓpoſitiones forſan dubitatione dignum eſt: dicemus autem aliquid de hoc loco ſuo. Dignus igitur eſt cui ob excellentiã & iudiciũ graue credatur. Tractat aũt de futurorũ cognitione, ut ſit fructus ſcientiæ magnitudinis motuũ & affectionũ aſtrorum. Ex quo poſſunt futura bona augeri & ad illa tutius nobis licet accedere, mala aũt uitare, minuere, declinare, infringere, & ad omnẽ occaſionẽ paratos eſſe. Nec eſt ullus qui in hac arte ſcripſerit ꝓpior ueritati & rationi. Eſt aũt ars hæc philoſophiæ pars ꝓgnoſtica & prẽcognoſcere docẽs, unde nõ uerè ſcientia, ſed ut ad medicinã ſe habet liber p̃dictionũ Hippocratis aut Galeni, ita hic ad totã philoſophiã. Vnaquæq; enim ars quæ de naturalibus, tractat ea ratione, qua cauſas p̃ſentiũ rerũ explicat, docet & futurorũ, nã futura à prẽſentib. nõ ſpecie nec genere diſferũt, ſed tẽpore cꝰ illis ut accidẽs adiungit̃. Nec poteſt hic liber plenè intelligi niſi Magna cõpoſitione perlecta, ea aũt indiget Geometria, et Arithmetica, ut hic ſit quartus in ordine doctrinæ iter Mathematicos, & penè ultimus inter naturales, nã etiã parua naturalia p̃legiſſe oportet, qui hos libros intelligere uoluerit. Diuidit̃ aũt in quatuor libros: In primo, ponit generalia præcepta artis & tanq̃ principia: In ſecũdo, tractat de ꝓprijs iudicijs rerũ quę partib. uniuerſi & ipſi uniuerſo cõtingunt, ueluti de calamitatib. regionũ: In tertio, de ꝓprijs p̃dictionibus ſingulariũ hominũ ex genitura ſumptis, ꝓtinentibus ad animã uel corpus. In quarto, de his q̃ futura docent in exterioribus & annexis unicuiq; homini, ueluti de filijs, opibus & itineribus. Hæc enim nõ inſita

Digitized by Google

ſunt homini, ſed ceſſare poſſunt animo & corpore minimè affecto. Iuuat & hic liber ad cognoſcendũ p̃ſentia & p̃terita eadẽ ratione qua futura, q̃ cognitio non adeò utilis eſt interrogantib. ut futurorũ ſcientia, ſed ipſi artifici magis glorioſa exiſtit. Nec eſt officiũ expoſitoris, ut Galen. inquit, uel reddere rationẽ dictorũ ab authore, uel ſi qua nõ placeant reprehẽdere, ſed uerba illius ac ſentẽtias dilucidè explicare, nos tamẽ non ꝓpriã faciemus expoſitionẽ, ſed conabimur declarare cauſas dictorũ a Ptolemæo & quæ ab ipſo obſcurè dicta ſunt, clariora reddere, q̃ breuiter ac circũciſè, pficere, quæ dubiè, determinare. Mirũ eſt aũt ꝙ à tã paucis tã celebris utilisq́ liber ſit expoſitus, ut uix præter Haly Heben Rodoan Arabem aliũ ſcirem qui prodierit in lucẽ tanto authore dignus: Is uerò ſi uerã mentẽ Ptolemæi uerborũ translatione explicatã habuiſſet, forſan nos hoc laborare liberaſſet. Nuper uerò ꝓdierũt in lucẽ ſcholia quædã Porphyrij ſatis breuia & utilia in eundem: alia quoq; anonymi, ſeu ut quidã exiſtimant Procli, ſeu cõmentaria optima ſanè ſed breuia. Quare cũ ex omnibus his horũ librorũ intellectui ſatisfactũ nõ putarẽ, coactus ſum, utilitatis publicæ cauſa tũ Ptolemæi gloriæ ad hunc nouũ laborem deſcendere. Via aũt huius doctrinæ ex reſolutione cõpoſitiua facta eſt, ut pleriq́ alij libri artiũ. Procedit autẽ Ptolemæus diuidẽdo & deducendo ex ſimilib. cauſarũ & cõpoſitione pluriũ, cauſæ uerò ab effectibus cognoſcunt, ob id cõiecturalis eſt hæc ars nõ exquiſita ſcientia. Procedit em̃ à cauſis ad effectus, hic aũt, proceſſus in naturalib. nõ adeò firmus eſt, ut in Mathematicis, in quibus cauſæ eædẽ ſunt principijs & nõ p effectus, ſed per ſe notæ ſunt. Artes aũt q̃ futura, hoc modo, cognoſcere docẽt, ſunt Agricultura, Nautica, Medicina, Phyſiognomia & illius partes, Somniorũ interpretatio, & Magia naturalis, ac Aſtrologia. Harũ nobiliſſima aſtrologia eſt, ꝙa de omnib. eſt, aliæ aũt ſunt certi generis. Eſt etiã p cauſas ſemp atq; eas nobiliſſimas, reliquarũ nulla ſemp, ſed etiã p ſigna docet futura p̃dicere. Nõ eſt aũt ut q̃dam exiſtimãt ſcientia Aſtrologiæ, Fati ſciẽtia, ſed Fati pars cõſtitutio aſtrorũ eſt. Porrò quãto Fati ſciẽtia certior atq; nobilior, tãto etiã obſcurior. Principalis aũt ac nobiliſſima Fati pars aſtrorũ eſt cõſtitutio: nobiliſſima igit̃ Aſtrologia eſt oĩum artiũ q̃ diuinare docẽt. At diuinatione nihil melius atq; diuinius, p̃ſtantiſſima igit̃ aſtrorũ hæc contẽplatio eſt. Inſcripſit aũt librũ hũc Syro amico ſuo more antiquorũ laudabili, cui etiã ignotus iterpres referri inſcripta eſſe reliqua Ptolemæi opa, ꝙ tñ nõ uidi, ſed utcunq; ſit exiſtimat hũc fuiſſe medicũ, qui has artes calleret eisq́ delectarẽt. Talibus enim iuremerito inſcribunt. Hũc nos expoſituri ſẽpius ubi author rẽ clarè explicat paraphraſte uices imitabimur, tũ ne opus in immẽſum augeat, relinquaturq; locus difficiliorib. explicandis, tũ ut repetitionẽ fugiamus. Ab illius igit̃ ꝓœmio auſpicemur, diuidẽtes ſingula capita, ꝓut cõmodius uidebit.

Proœ-

Proœmium Authoris,

CAPVT I.

TEXTVS I.

VO ſunt Syre, quibus peruenitur ad Aſtronomicas prędictiones, pręcipua quidem & maxima: unum quod primum & loco eſt, & poteſtate, quo Solis & Lunæ, & Stellarum motuum configurationes cum erga ſe, tum terram deprehendimus: Alterum quo de illarum configurationum naturali proprietate conſideramus ſubiectarum rerum mutationes.

COMMENTARIVS.

AVthores proœmia faciunt, ut quod non ex arte eſt ad artem tamen eſt neceſſarium explicetur: id facit Ptolemęus hic, nam quid tractaturus ſit exponit primo, deinde ne de re inani uerba facere uideatur proponit dubitationē in primo capite proœmij, nam tria proœmium hoc capita continet, in ſecundo capite cuius initium erit, in decimo textu declarat, Aſtrologiam eſſe artem, poſſeq; pręſciri futura, in tertio autem cuius initium eſt, quo igitur modo, declarat eſſe utilem. Nam ut apud Gellium Phauorinus qui parum ante Ptolemæum floruit famoſus philoſophus, more ambitioſorum artem Aſtrologię infamem reddiderat, duobus maximę argumentis quod futura ſciri non poſſent, nec ſi poſſent cognitio illa utilitatem aliquam mortalibus eſſet allatura. His igitur Ptolemæus diligenter occurrit duobus illis poſtremis proœmij capitibus. In hoc autem oſtēdit finem artis: nam ut à Galeno habetur in libro de Conſtitutione artis medicæ, ars unaquæq; à finis notitia per reſolutionem conſtituitur. Quomodo igitur Ptolemæus artem hanc conſtituet in hoc libro niſi primum finem artis declarauerit? Hic autem eſt ſcięntia futurorum: Huic igitur fini, duo docet eſſe pręcipua & maxima. Præcipua quidem quia & alia ſunt neceſſaria, utpote ſcientia rerum naturalium, dialectica, cognitio multarum rerum, ingenium acre, memoria, exercitatio, eruditio in illa lingua. Nullum tamen horum eſt præcipuum & proprium ſcientiæ futurorum per aſtra habendæ, maxima uerò quoniam partes hæ duæ totam complent artem, & ſingulæ plurima continent capita & non mediocris ſunt magnitudinis. Sunt etiam ſingulæ harum partium difficillimæ & ob id maximē. Primùm igitur eſt cognitio Solis & Lunæ, & Stellarum, ſcilicet quinq; erraticarum, tum aliarum fixarum circa paſſiones motuum, ut uelocis, tardi, retrogradi, ſtantis, tum figuras erga ſe ut trigona, quadrata & quod ſint in initio Arietis uel in fine Tauri, aut in latitudine auſtrali, uel in abſide eccentrici, uel epicycli, omnia enim hæc ad partes alias cœli referuntur, uel terræ ratione, ut in deliquijs ortu & occaſu ſtellarum. Solem & Lunam dixit ſeparatim, quia nomine ſtellarum non intelliguntur, & quoniam maximè hæc ſydera in cœlo conſpicua ſunt, ut etiam luminarium nomen ſola mereantur: Et etiam quia ab horum motu reliquorum cognitio motuum ac locorum pendet. Nam Solis cauſa Lunæ motum uenatur Ptolemæus, inde per

Digitized by Google

Lunam reliqua ſydera. Neq; enim illa à Solis cognitione pendere poterant cum Sole uiſo nulla ſtella ſit conſpicua. Talem igitur ſcientiam motuũ aſtrorum dicit eſſe priorem loco, quia non poſſumus habere proprietates & ſignificata ſyderum, niſi ubi ea ſint, ac motus magnitudines, cęteroſq; affectus cognouerimus prius. Poteſtate autem quia ſcientia illa demonſtratiua eſt & certa, hæc autem quæ ad iudicia pertinet naturalis eſt, & præter id etiam coniecturalis. Hæc igitur coniecturalis ex naturalibus proprietatibus tanquã cauſis docet cognoſcere mutationes, quæ in his inferioribus contingunt. Hæc enim inferiora, inquit Ariſtoteles, ſuperioribus corporibus cõiuncta fuêre, ut ab illis gubernarentur.

TEXTVS II.

Atq; horum prius & ſuum habet & per ſe dignum tractatu ſtudium, etiam ſi adiunctione alterius ad finem prædictionum non perueniatur, deq; illo peculiariter etiam quàm potuimus certis argumentis rationem ueſtigatam alio libro explicuimus.

Declarat primum membrum eorum quæ præpoſuit, ſcilicet motuum aſtrorum ſcientiam duplicem finem habere, alterum quidem proprium & eſt contemplatio, reliquum uerò ut ordinatur in cognitione futurorum, pro quo ſciendum eſt, quod ut habetur ſecundo primæ philoſophiæ, duplex quidem ſcientia, altera quidem quæ in ſolam ueritatis cognitionẽ tendit, theoricaq; uerbo Græco dicitur, reliqua quæ in opus atq; hæc practica dici ſolet. Prima quidem quæ de aſtrorum motibus tractat uere Theorica ſeu contemplatiua eſt, reliqua uerò quam in hoc libro tractat quaſi in opus primæ cõparatione tendere uidetur, cùm tamen & ipſa contemplatiua ſit. Primam igitur proprium finem habere demonſtrat etiamſi poſteriori non coniungatur, proprium enim priorum eſt à poſterioribus poſſe ſeiungi, poſteriorum autem non poſſe à prioribus ſeparari. Dicit igitur primam partem tractaſſe in alio libro, id eſt, Magnæ compoſitionis quí in treſdecim libros diuiſus eſt, ubi exactiſſimam omnium aſtrorum quæ uiſui ſubijciuntur doctrinam tradidit.

TEXTVS III.

De altero autem, minusq; adeò ex ſeſe perfecto, in preſentia uerba facere decreuimus, conuenienti quidem philoſophię modo.

Dicit ſe tractaturum in præſenti libro de contemplatione aſtrorum, prout pertinet ad futurorum cognitionem, quæ minus perfecta eſt, quia minus perfectè ſcitur modo conuenienti philoſophiæ, id eſt, per cauſas & per qualitates primas, & per corpora & modum demonſtratiuum. Per cauſas quidem quia cognitio per ſigna poſteriora ſumpta in cauſis uidetur abſurda. Velut ſi quis ex natiuitate fratris uelit de alio fratre decernere ſimpliciter, ut faciunt Arabes, quanquam hunc modum neq; exquiſitè Ptolemæus obſeruauerit, nam & ex genituris filiorum fortunam parentum uenari conatur, uerùm ſi recte interpretemur & noſtram ſequi uoluerimus ſententiam nihil abſurdum continget in hoc, neq; ſententiam Ptolemęi generalibus philoſophiæ præceptis repugnare cogemus, ſcilicet ut filij genitura parentum fortunam ab ipſius filij ortu non antea mutet, conſtituat atq; decernat. Corpora autem uelut philoſophus cõſyderat ut nugas illas Arabum partium dodecathemorias infinitasq; alias exploderet. Demonſtratione autẽ procedit uelut philoſophus, non ut Arabes, qui aliorum authoritatibus ſimplicíter utuntur, atq; etiam obſcurorum uirorum, tum uerò experimentis ſingularibus atq; præter rationẽ. Similiter & ut reijceret eos quí abſq; concurſu cauſarum, aut leuibus debili-

busq;

Digitized by Google

buscq; argumentis effectus maximos tribuunt, uelut Firmicus in ſua illa admirabili matheſi. Per qualitates etiam, quia ut habetur à Galeno in libris de Simplicibus medicamentis ex calido & frigido, ſicco atq; humido, quæ nomine primarum qualitatum intelliguntur, procedunt aſperitas, exuſtio, inciſio, taliaq; multa quæ ſecundarum qualitatum nomine appellantur. Rurſus ex his procedunt qualitates aliæ quas tertias uocant, uelut generandi ſemen, ut lac, rurſus ex his ſimilitudine ſubſtantiæ conflata fiunt aliæ qualitates opere quidem ſenſui manifeſtæ, ſed operis ratione occultiores. quas catharticas uocãt, ſeu purgantes: ab his demum etiam aliæ obſcuriores intellectu quas uocant proprietates, ita Aſtrologus, inquit Ptolemæus, eodem modo procedit. Sit cuipiam gratia exempli Luna in tertio loco in Cãcro, Saturnus uerò in ſexto in Libra, tunc Saturnus immoderatam frigiditatem humidamq; intemperiem in cerebro Lunæ ratione operabitur, pectus quoq; anguſtum atq; debile eaſdem ob qualitates efficiet, ab his igitur qualitatibus immoderata pituita generabitur, quæ ob debilem naturalem calorem à Saturni ſiccitate factam in pulmones deſcendet, ab his ſecundo loco genitis tertia procedet diſpoſitio, ſcilicet ſpirandi difficultas, à qua rurſus extenuatio ipſius corporis & tabes, propter exiccationem in corde factam, propter prohibitam reſpirationẽ cum frigiditate iunctã. Namq; tã pulmo, quam pituita frigida ſupponuntur. *Ecce uides* quonam pacto ex Saturni & Cancri immoderata frigiditate tum *humida* qualitate immoderata etiam Cancri & Luna, tum etiam robore Saturni in Libra, & loco qui morbos decernit, atq; id etiam qualitatum primarũ ratione, ut ſuo loco oſtẽdetur, in tabis cognitionẽ futuræ deuenimus, ſeu præſentis ſeu præteritæ, atq; hic modus naturali contemplationi quemadmodũ Ptolemæus dicit perſimilis eſt.

TEXTVS IIII.

Atq; ita ne ab ullo, cui ueritas curæ ſit, harum rerum comparatio fiat cum prima & immutabili ſcientia, ubi intellexerit materiæ & illius habitudinis imbecillitatem, & difficultatem coniecturæ capiendæ.

Declarat non eſſe comparationẽ inter hæc duo genera, quoniam inter proſinqua ſolum eſt comparatio, ſed ſcientia iudiciorum aſtrorum quadruplici ordine inferior eſt, quo ad certam notitiam atq; ſecuram ſcientiam, quæ traditur in libro de motibus ipſorum, quem Arabes Almageſtum uocant. Duos tamen Ptolemæus tantum ordines declarat, ſcilicet modi cognoſcendi & mutationis materiæ. Namq; Mathematica nobiliora eſt ſcientia naturali quoniam certior hocq; Philoſophus fatetur. Secũdus ordo eſt, quia in philoſophia naturali etiam ſcientia de cœlo certior eſt ſcientia iſtorũ inferiorum, quia cœlum eſt perpetuum & ſempiternum, ſed iſta inferiora ſunt corruptioni obnoxia. Tertia, ſcientia de aſtris eſt ex ſuppoſitis exquiſitis, habitis per inſtrumenta & obſeruationes, ſed ſcientia de iudicijs, cum non habeat ſigna exquiſita nec cognita ad unguem ideò minus certa redditur. Accedit quarta differentia, quia ſcientia de aſtris eſt ſimpliciter de illis, ſed ſcientia iudiciorum eſt cõparatiua, & ideò coniecturalis quare in certitudine non eſt hæc illi comparanda. Non ſolùm autem liber de motibus aſtrorũ duos illos habet fines à Ptolemæo deſcriptos, ſcilicet ueritatis ſcientiæ cauſa & futura dignoſcendi, ſed etiam multos alios uſus, primùm quidem in legum obſeruatione. Iudæi enim Paſcha celebrant à nouilunio quod primum æquinoctium ſequitur: Chriſtiani & ipſi Paſchatis rationem ita obſeruant, ut coniunctio luminarium in diem paſſionis qui tertius eſt ante Paſcha incidere non poſſit. Gentes etiam omnes dies in hebdomadas iuxta ſeptem planetarum numerum diſtribuerunt;

ſimiliter & ratio horarum à Solis motus diuiſione ſumpta eſt. Medici quoq; ne ſub Aequinoctijs aut Solſticijs medicamenta propinent, præceptum ab Hippocrate habuerunt. Iidem criticos dies iuxta Lunæ motus rationem ſtatuere. Agricolæ in ſecandis arboribus Lunam obſeruant, & diligentiores etiam dum ſerunt ſemina, aut arbores inſerunt. Nautæ ex aſpectu ſyderum, motus uentorum & qualitates temporum dijudicant. Reſpublicæ multæ certas habent conſtitutiones à ſyderum ratione ſumptas, uelut Lacedæmonij qui iuxta Lunæ obſeruationem egredi inexpeditionem non audebant. Hæc omnia cum ſcientia aſtrorum contemplatiua etiam præter ueritatis cognitionem præbeat, iure meritò dubitari poteſt quænam harum ſit nobilior? Et certè uidetur ſcientia motus aſtrorum præferenda duabus rationibus, tum quia certior, tum quia ſine illa hæc haberi non poteſt: poteſt etiam ſubijci tertia cauſa quòd tot alijs ſeruiat commodis de quibus nuper dictum eſt. Sed ſi citra affectum rem dijudicare uelimus, erit hæc diſciplina iudiciorū omni ſcientia motus aſtrorum longè utilior. Quod enim hæc ſine illa haberi non poſſit argumentum potius eſt nobilitatis huius quam illius. Nam uidemus in artibus ultimam, præcedentibus ſemper eſſe nobiliorem. Etenim quis dubitet artem fabricandi naues nobiliorem non eſſe arte ſecandi ligna? & nauticam ipſam non eſſe nobiliorem ea fabrili parte quæ naues fabricare docet? & rurſus militarem nauticam, atq; ita in alijs? Sed nec quod certa ſit nobilitatis, aut utilitatis argumentum eſt firmum, cum pleraque nobiliora, teſte Ariſtotele, magis ſint nobis ignota. Vtilitatis etiam ſcopus à fine ſumitur, non à cognitionis qualitate aut modo. Itaq; conſtat ſcientiam iudiciorum ea parte Aſtronomiæ quæ de motibus tractat eſſe utiliorem longè atq; nobiliorem.

TEXTVS V.

Néue quis à contemplatione eorum, quæ percipi poſſint reſiliat, cùm uideat tam multa in uniuerſum planè ab hoc circūfuſo cœlo affluentes nobis cauſas declarare.

Cùm docuiſſet hanc ſcientiam eſſe dubiam ſi ad ſcientiam motus aſtrorum comparetur, oſtendit partem eam quam aſſequi licet non eſſe contemnendā, ut uerò hoc doceat, declarat eam partem eſſe, teſtimonio hoc quod multa declarant cœlum ipſum in hoc uniuerſum, id eſt, mundū inferiorem agere, quaſi dicat eadem eſt ratio totius atq; partis, ſed de parte conſtat, utpote de Sole tam quam principaliſſimo, de Luna etiam in æſtu aquarum, igitur & de alijs.

TEXTVS VI.

Solet autem fieri, ut quicquid pauci aſſequi poſſunt, id in multorum reprehenſionem incurrat.

Sententia huius loci eſt, quod omnis diſciplina difficilis adeò ut pauci eam aſſequi poſſunt, cauſa eſt ut multi illam reprehendāt, quoniam cum pauci ueritatem aſſequantur, plerique ob difficultatem decipiantur, ſcientia illa inanis exiſtimatur. Contingit enim in pluribus hominibus quod in uno homine, nam ſi unum hominem uideris qui quampiam artem profiteatur, in pluribus uerò aberret quam diuinare poſſit, quis illius ſcientiam nō inanem eſſe dicat? Nam in multis prædictionibus quæ ſine arte fiunt & omnino fortuito aliquādo diuinare licet, imò contingit, & neceſſarium eſt. Ergo ſi in pluribus hominibus pauci diuinare ſoleant, multi errent cum quiſq; artem tenere ſe dicat, artem illam inanem uulgus exiſtimabit.

TEXTVS VII.

Harum uerò duarum ſcientiarum, quam loco & poteſtate priorem

rē diximus, ſi qui calumniari uelint, merito cæci prorſus habeant.

Clara eſt ſententia huius loci quoniam Mathematicæ demonſtrationes reprehendi non poſſunt, neq; enim in his, teſte Ariſtotele, decipi hominem contingit, aut aberrare propterea qui eam ſcientiam reprehendere auſus fuerit, uitio aliquo animi, uelut odio diſciplinæ aut liuore profitentium, aut petulātia obcæcatus eſt. Verūm dicet quiſpiam non ne ab Auerroë eccentrici & epicycli reprehenduntur? qui tamen ad genus demonſtratiuum proculdubio pertinent? hos autem Ptolemæus in ſua Magna compoſitione ſupponit. Sed nō eſt ita, namq; Ptolemæus neutrum horū eſſe ſupponit, ſed dicit ſi ita eſſet, ratio motuum aſtrorum, & experimenta ſeruari poſſent. Concluſiones igitur quæ demonſtrantur in ſcientia à Ptolemæo ſunt admodum certæ, quamuis media ſint ficta, neq; hoc inconuenit, nam cum Archimedes ſphæræ magnitudinem, tum illius ſuperficiei per conos demonſtrat, quæ intus clauduntur, quiq̃ue ſphæræ ſpatium complent, fictis utitur mediis: non enim ſphæra conis conſtat, neq; ſi coni inſcriberentur illam complere poſſent, niſi prorſus eſſent infiniti, infinitum autem eſſe non poteſt.

TEXTVS VIII

Sed altera præbet ſanè non leuem occaſionem inſectatoribus. Nam alij difficultate cognitionis adducti ſcientiam eſſe negant, alij quia non facilè quæ impēdere ſciant, poſſint euitari, inutilem etiam finem cognitionis criminantur.

Nunc declarat partem ſcientiæ quæ ad iudicia ſpectat, propter difficultatem occaſionem præbere maledicendi de arte duobus modis, altero quidem quod uera non ſit, reliquo quod & ſi uera ſit, inutilis tamē cenſeri debeat. Ex quo patet difficiliorem eſſe hanc ſcientiam, ſcientia motus aſtrorum. Tum ue rò relicta expoſitione duarum illarum obiectionum, tranſit ad contradicendum, uerūm nos decet prius exponere rationem Phauorini ſuperius tactam, qua non ueritatem artis oppugnabat, nam de hac quidam quibus forſitan tēporis abundantia erat non unum ſed multos, atq; etiam prægrandes ſcripſere libros, adeò quibuſdam iudicium peruerſum eſt atq; corruptum, ut propter ambitionem aut ſtultitiam uelint tantum temporis multumq; laboris in oppugnanda ueritate conſumere, ſed eam qua inutilem docet eſſe artem etiam ſi uera ſit. Eratq; ratio ſanè perſuaſiua, dicebat enim: Si quæ futura ſunt mala, auerti nequeunt, & nos diuturno metu torquent atq; diſcruciant. Sin bona, omnino etiam non præſcientibus uentura erunt, atq; maiore cum uoluptate. Nam eam dulcedinem quam repentina felicitas affert, cognitio antequā ueniat, & expectatio aufert. Itaq; ſi futura neceſſariò uentura ſunt, præſcita aut minorem uoluptatem afferunt, aut maiorem triſtitiam. Cui rationi Ptolemæus reſpondet uno uerbo, quod futura poſſunt immutari. At Phauorinus dicet, quod talia futura non erunt, ſi mutari queant. Verūm Ptolemæus reſpondebit, quod futura non ſunt per ſe futura, ſed in comparatione, uelut ſi præſciam calorem magnum & ſitim occiſuram oues meas in ædito monte paſcentes excauato ſpecu & fonte non morientur. Ergo Aſtrologia non eſt de rebus futuris, ſed comparatione cauſarum ad ſuos effectus ſolum, his autē contingit ut futuri ſint.

TEXTVS IX.

Proinde antequam ad explicationem ſingillatim accedamus, placuit exponere rationem utriuſq; quatenus & poſſit hoc modo, & utile ſit prænoſci futura. Poſſe autem priore loco diſputabimus.

Docet hic Ptolemæus prius explodendos illos duos errores, quibus ars in utilis esse uideretur seu nulla esset, seu etiam quod esset nihil prodesset. Cùm enim hæc ut declaratum est cognitio ad artem non ad scientiam referatur sub lato fine quo ars consistit, ars nulla esset. Sed dices ex primo Physicorum non pertinere ad artificem disputare contra negantes sua principia. Verùm non ad artificem, sed ad primum philosophum naturalem scientijs: at uerò in artibus, ut Galenus facit, experimento pugnandum. Itaq; primum dicit disputabimus, contra eos qui negant aliquam esse cognitionem, deinde contra illos qui dato quod sit affirmant esse inutilem. Ex quo patet aliquos esse mentis habitus qui ex nullo quinq; genetum in quæ habitus diuiduntur erunt, uelut gratia exempli qui figuras Geomantiæ norunt fabricare, & qui circe col lunabat merito ab Alexandro Magno contemptus, inquit enim Galenus, artificialium præceptorum commune est, ut sint utilia.

CAPVT II.

TEXTVS X.

PRincipio euidentissimum est & non indiget uerbosa probatione, pertranſire & diffundi uim quandam ab ætherea & sempiterna natura, in uniuersa terræ circumposita & semper mutationi obnoxia, quæq; sub Luna sunt prima elementa, ignis & aëris, quæ quidem ipsa includantur & agitentur æthereis motibus, includant autem & coagitent inferiora omnia, terrã & aquam, & quicquid in illis nascitur animantum aut germinum. Nam & Sol ipse unà cum cœlo circundante omnia terrestria perpetuò quasi ordinat, non modò per mutationes statorum in anno temporum, quibus animantibus uita, germinibus fructus quibusque suis tribuitur, & laticum fluctus & corporis affectiones procurantur, uerum & quotidiano circuitu, cũ calefaciens & humectans, tum arefaciens & refrigerans constanti ordine & modo pro figurationibus conuenientibus ac puncto uerticali nostro. Luna uerò ut proxima terris, manifestè in terrena influit, cum illa enim cõsentiunt & commutantur pleraq; omnia & animata & inanimata. Ipsi fluuij nunc augescunt, nunc decrescunt, secundùm Lunarem splendorem. Ipsaq; maria impetu diuerso, pro eo ac illa oritur aut occidit, feruntur. Denicq; germina ac animantes, aut omnino, aut aliqua ex parte unà cum Luna incrementa & detrimenta sentiunt. Iam stellarum decursus plurimum significant in aëre, uel æstus, uel uentorum, uel hyemis, quibus conuenienter & terrena afficiuntur. Ipsarum autem inter se configurationes, cumq; congressæ effectiones suas commiscẽt, plurimarum & uariarum mutationum causæ sunt. Nam quamuis Solis uires in ordine generalis constitutionis antecellant, ipsæ tamen in reliquis aut adjciunt aliquid illi, aut demũt. De Luna quidem res est & manifestior, & crebrior per interlunia, & pleni-

Digitized by Google

& plenilunia, atq; item medio tempore, de reliquis autem & incertior & interuallis rarior: ut dum illæ apparent aut occuluntur, aut aliqua in declinatione sunt. Quæ si quis considerauerit, facilè intelliget non modò constitutiones rerum affici ab illarum motibus necesse esse, sed etiam seminum & initia, & perfectiones fingi & informari, pro habitudine cœli consequens iudicabit. Quapropter qui inter agricolas & pastores præ cæteris sunt diligentes, de flatibus eorum temporū quo sementem fecerunt, aut pecus ad coitum admisere, coniecturam facere solent de euentu. Et ut breuiter dicam, quidquid in uniuersum accidit, hoc non contemplatione naturæ, sed sola obseruatione de euidentibus Solis & Lunæ configurationibus, & reliquarum stellarum significationibus præuideri à plerisq; cernere est.

Diuiditur hoc caput in quatuor partes principales. In prima docet esse influxus & regimen astrorum in hæc inferiora. In secunda docet hunc influxū & hoc regimen sciri posse, ibi: Atq; horum nonnulla. In tertia declarat causas quare errores multi contingant in hac disciplina, ibi: Quod aūt non. In quarta recolligit & docet quæ necessaria sunt, ne quis aberret, ibi: Ex his igit. Liquet autem quod neq; plures partes erant necessariæ, neq; pauciores, nam cum decretum esset declarare, quod ars hæc sciri posset, & non posset hoc declarari nisi prius demonstraret rem, quæ sciri debet, esse: Hæc autem est influxus seu regimen stellarum, necessarium fuit docere primo hoc regimen hunc influxum esse. Deinde in secunda parte docere, quod hic influxus & hoc regimen sciri potest. Et quia obijciebatur quod multi aberrant in hac arte prædicendo, tertio loco respondendum erat huic obiectioni docendo quib. causis fiat, ut Astrologi aberrent in iudicijs. Quarto cum instructus esset Astrologus ne aberret: id uerò nō promptè fieri poterat, nec facilè aut perfectè, nisi cognitis causis propter quas homo aberrat. Nemo enim morbum ex arte sanat, nisi prius eum cognouerit: ideò pars hæc illam proximè sequitur, atq; hæc de uniuersali diuisione. Cæterùm de singulari cuiusq; partis ratione mentionem facere, propter prolixitatem haud expeditum maximè quia Auerroës dicebat exquisitum hunc diuidendi morem in explicandis authoribus, quem quidā claritatis causa nomine quidem Latini, sed oratione potius barbari obseruant, signum esse debilitatis uirtutis eius qua homo intelligit atq; cognoscit.

Pro declaratione igitur textus, sciendum est quod author intendit probare duo, primum quod hæc inferiora ab astris gubernantur, secūdum quod dispositio astrorum quæ ex principio aliquid generat aut facit, sufficit ad conseruandum atq; gubernandum illud quod genitum est aut factum, usq; quo ad finem peruenerit. Hoc autem erat necessarium ipsi Ptolemæo demonstrare, quia cum propositum esset docere hanc artem sciri posse, oportebat dicere etiam astra horum inferiorum sic esse causam ut causa illa sciri posset, causa autem illa sciri non poterat, nisi ad principij rationem deduceretur, quo cognito effectum ipsum intelligeremus. Veluti quispiam nascitur uicturus quinquaginta annis, si astra solum ita agerent, uelut ignis coquendo lateres, qui non nisi tamdiu coquit, quàm diu præsens est, amoto enim igne lateris coctio cessat, necesse esset Astrologo ut totum hoc spatium annorū quinquaginta per singula momenta consideraret, ut scire posset quid illi unoquoq; tempore boni aut mali uenturum esset. Vt igitur hoc facere nō cogatur, necessarium fuit aliquod principium statuere, ex quo si non omnia uentura, saltem eorum maxi-

ma pars penderet, ut eo cognito illa cognoscerentur. Atq; illud idem in medicina manifestum est, nam huius artis exemplo Ptolemæus etiam maximè utitur, nam medicus supposita temperie q̃ ab initio genituræ est consequutus aliquis, de illius statu toto tempore uitæ suæ constituit, unde sanum semper & ægrum aut neutrum, uel etiam ut multum appellatur. Vt igitur res ipsa melius intelligatur, scire oportet quod eisdem modis aliquid esse demõstratur, & de illo ars constituitur. Constituitur autem ars artifex q̃ instruit, ut Gal. docet 9. Artis curatiuæ duobus modis, ratione & experimento: ita ergo Ptolemæus docet astra in hæc inferiora agere experimẽto atq; ratione. Experimento quidem dum singula prosequitur astra declarando actiones q̃ eorum. Ratione autem hac: Sol agit in ista inferiora, similiter & Luna, hoc assumptum experimento declarat, non quidem ut in alijs quod doceat, sed ab omnibus concesso, reliqua uerò astra eiusdem sunt naturæ atq; substantiæ cum Sole & Luna, igitur & reliqua astra in hæc inferiora agunt atq; illa gubernant. Assumptam hanc propositionem secundam, facilè est declarare cum Aristoteles doceat in primo cœli quinq; esse corpora tantum simplicia, è quibus unum est cœlum, ut omnes cœli pro uno corpore habeantur. Atq; hæc forsitan est causa, cur apud Latinos cœlum heteroclitum sit. Nam cũ unum tantũ esset neutro genere in singulari solum dicitur. Cùm uerò quibusdã placeret plurali numero proferre, masculino numerum illum significarunt. Vnde non quemadmodũ templum, & templa dicimus, sic cœlũ & cœla in plurali numero. Sed cœlum atq; cœli. Igitur ut ad rem reuertar, sciendum est quod & Aristoteles 2. de Generatione & Corruptione utranq; partem quàm Ptolemæus hic declarat dilucidè comprobauit, dicens: Ex planetarum accessu atq; recessu in circulo obliquo fieri generationes atq; corruptiones in istis inferioribus. Vnicuiq; etiam genito certum tempus circuitus deberi ab astris concessum quo uita peragatur, diuersumq; illud esse demonstrat in quarto de generatione animalium pro cuiusq; syderis natura, atq; propriæ reuolutionis mensura temporis. Itaq; cõstat ab initio cuiusq; geniti constitui quoddam principium, quo cognito, totius uitæ illius peragratio decernatur atq; cognoscatur. Verùm quia hæc pars tam promptè à Ptolemæo ratione demonstrari non poterat, locum à cõmuni consensu hominum in ea demonstranda sumpsit. Qui locus in artibus certè atq; scientijs ualdè infirmus est atq; debilis: Verũ quia aduersus absurda dicentes nititur, licet eisdẽ armis repugnare quib. oppugnatur. Atq; hæc de generali expositione dicta sint, nunc textum ipsum quali per paraphrasim declaremus.

Primũ igitur manifestum esse supponit terram & aquã à circumfusa undiq; cœlesti sempiterna natura uim quandam recipere per ignis & aëris (sequitur enim opinionem antiquorum in hoc Aristotelicq; attributam) mediũ: qua cuncta quę in terra & aqua seu arbores sint, seu animalia, gubernant ac agitant: tum quod uerò istud sit euidens, declarat, quia manifestum est Solem non solum cum cœlo hæc efficere per motũ illum quo in signifero delatus quatuor tempora constituit, in quibus manifestè omnia mutantur. Nam uere plantæ quidem germinant, animalia uerò coëunt pleraq; ut aues asini q̃: æstate uerò fructificant plantæ, pulli animalium adolescunt, aquę silent: autumno cuncta senescunt & arescunt: hyeme contrahuntur & silent, contrà aquæ turgent & intumescunt sed etiam motu diurno eadem fermè operatur. Nam ut Galenus in 6. Epidemiorum dicebat, partes diei naturalis partibus ipsius anni correspondent. Matutina quidem ueri in qua homo lætius exurgit sanguisq; mouetur, lætaq; omnia sunt, post meridiem uerò calor ingẽs bilisq; feruet, prima uerò noctis parte melancholia dominatur, homo arescit & contristatur, post mediam uerò noctem pituita & somnus dulcis & iucunda quies mortalibus segnisq; torpor accedit. Nam quod homines prima noctis parte profundius dormiant, non id cõtingit ob temporis naturam, sed ob cibos ad sumptos. Il-

lud idem

lud idem in floribus contemplari licet, qui quidem matutino aperiuntur opti mecq; olent à meridie exarescunt odorcq; euanescit, sub primam noctem quasi senescentes omninocq; absq; odore contrahūtur, à media nocte constringunt & hum ectātur roremcq; excipiunt loco imbrium hyemis. Illud idem in Luna manifestum esse docet, quæ cum sit propinquissima terris, manifestè quidem animata omnia ut plantas ac belluas, ac pisces, & inanimata etiam ut maria & flumina agit ac mutat: Quædam quidem manifestius ut Oceanum magis q̄ mare Mediterraneum: & sinus quosdā ut Adriaticum, in quo Venetię, magis quàm reliquam partem maris, & mare magis quàm flumina, & fluminū quædam magis, ut Nilum quam reliqua. Tum uerò Cancri magis quàm Pisces reliqui: pisces q; ipsi magis quàm belluæ, & inter belluas mures & feles, imò manifestè afficiuntur. Recitat commentator (nam hoc nomine intelligo eum cuius nomen non ascriptum est.) In Aegypto fuisse Taurum sacrum, cuius genitalia pro luminis Lunæ ratione augerentur ac minuerentur. Minus autem aues quàm pisces quod sicciores omnib. sint animalibus, ideoq; etiam minus quàm belluę, tamen & ipsæ quoquomodo à Luna afficiunt. Similiter & plantæ atq; inter ipsas maximè lunaria appellata, ob id quod Lunæ motibus afficiatur uarijsq; formis eius uarias & ipsa induat figuras. Cōmentator affirmat suo tempore fuisse lapides, qui rationem incrementi Lunę ac diminutionis sequerentur. Intellexi lapidē fuisse, qui in manus Pontificis Leonis decimi peruenit, qui pro uarietate luminis Lunæ ex cœruleo in candidum transiret. Lapides quoq; in chelis cancrorum inuenti mutationem luminis Lunæ sentire uidentur. Alium intellexi fuisse lapidem seu gēmam, namq; gemma nobilior erat in manibus Pōtificis, ni fallor, Clementis septimi postq; eius mortē subreptum ac Mediolanum translatum, illoq; qui eum attulerat in arce capto nō potuisse tamen haberi. Is lapis maculam habebat quæ iuxta Solis motum singulo die oriens atq; occidens circumageretur. Sed & ligna cædua quæ inter inanimata meritò censentur, mutationem magnam à motu Lunę sentiunt. Et quamuis de hac mutatione contrariæ sint opiniones, mutari tamen ea cōstat: Sed & capilli resecti post plenilunium serius crescunt, ut qui à nouilunio celerius. Quod uerò dixerit figuras conuenientes & uerticis punctū causam esse ut Sol uario modo nos afficeret. Idem in Luna quoq; obseruandum est, quāuis non tamen euidenti mutatione neq; insigni. At enim cū Sol in medio cœlo uerticeq; nostro fuerit, egregiam mutationē in aēre & animantibus patit. Sunt etiā herbæ quædā quę iuxta Solis motum circūaguntur, uelut Lupinus & Heliotropiū. Similiter & ægri plerunq; à meridie deterius se habent & usq; ad mediā noctē, obseruatumq; est plures eorū qui grauiter ægrotāt eo tēpore mori, quā à media nocte ad meridiem usq;, quod in ea medietate diei naturalis, quæ à meridie est usq; ad mediam noctem Sol perpetuo descēdat, ut in reliqua ascendit. Quōd etiam in Lunæ motu euidentius quandoq; est. Sed & præsegmina unguiū & medicamentorū opera mirū in modū pro Lunæ qualitatib. immutant. Adeoq; euidenter, ut qui Astrologiā negant iudiciaq; tollunt, hos tamen Lunæ effectus confiteant. Quod uerò dixerit conuenientes cōfigurationes, intellexit primo Solis ascēsum super terrā, descensumq; tū locū nonū atq; undecimū, qui ut inferius declarabit, quod ascendēs ipsum respiciāt, robore polleāt, ut cōtra octauus atq; duodecimus locus infirmissimi sunt, atq; debiles, quod nulla radiorū ratione ascēdenti iungant. Demū his declaratis quæ ad Solē & Lunā pertinēt, quæq; manifesta iam sunt, ad genus de quo est dubitatio trāsit, scilicet utrū reliquæ stellæ aliquid agāt in hæc inferiora, utiturq; ratione & experimento. Experimento quidē sumpto, prout decet eum qui artificiosè docet, à manifestissimis: Nam ortus syderum atq; occasus adeō euidentes temporū mutationes faciūt, ut ab omnib. qui naturales res scripserūt temporū obseruationes iuxta ea descriptæ sint. Et clarissimi medicorū, inter quos

ter quos Galenus, tum etiã Hippocrates, tẽpora annĩ magis ab his quã à Solis locis diſtinxerint. Et ut aliquid pro exemplo adducã: non'ne Canicula exoriens mundũ immenſo æſtu afficit, maria turbat, plãtas areſcere facit, canes in rabiem agit, ſiccatq́ cuncta, ut cõtra Arcturus exoriens pluuias & imbres facit? Quod etiã in configurationibus maximè aũt coniunctionibus magnorũ ſyderum, & in his præcipuè qui contrarijs ſunt domibus (hę aũt ſunt quatuor, Solis & Lunæ cum Saturno, Mercurij cum Ioue, Veneris cum Marte) facilè quilibet perſpicere poteſt. Nã modò uẽti, modò imbres magni, modò frigus immenſum fit. Ratione uerò ſic agitur: Quoniam planetæ cum iunguntur Soli, illius augent uim aut minuunt, omne enim corpus corpori iunctum, aut illud impedit aut confirmat, quo fit, ut cũ ex eodem genere ſint, ut etiam illius potentiam uarient, augeant minuantq́. Atq; id uerum eſt de corporibus quę cũ lumine coniuncta ſunt. Nam ſi quis ingenti facĩ exiguam candelam approximauerit, uidebit & lumen & opus uariari, nam & prius lumen confundet aliqua ex parte, & diuerſa erit ratio caloris, maiorq́ ex parte ubi lumen ipſum aſfuerit. Atq; hæc ita fiunt, cùm tamen candela ipſa neq; colligat, neq; reflectat lumen ipſius facis. Rurſus uerò loco candelæ ſpeculum applicetur quanquã exiguũ, uidebis quantam uarietatem & in lumine, & in calore, & in umbris pariat. Modo uerò ſydera cum Sole uicem & ſpeculi, & candelæ referunt, nec parua adeò ſunt. imò quædam parum diametri cõparatione à Solis magnitudine differunt, ueluti Iupiter & Saturnus & Canicula, quam etiam Sole lõgè maiorẽ eſſe haud dubium eſt, manifeſtũ facit quãtam mutationem in influxibus Solis atq; operibus factura ſint. Videtur enim actio Solis maxima eſſe atque præcipua, non tamen ſola atq; inuariabilis. Quòd autem ita ſit per Lunæ cum Sole congreſſus hoc demonſtrat. Nã proculdubio iam de Luna concluſum eſt quod multa operetur & agat quaſi perſe: ergo etiam cum Sole agere & operari manifeſtum eſt, per ea quæ nuper adduximus exempla. Sed & cõmentator pro exemplo addit quod tria faciũt ad temperiem hyemis, Mars in Cancro & Leone, Saturnus in Aquario, & Iuppiter cum Sole. Eadẽ æſtatem æſtuoſam & longiſſimam reddunt. Ratione quidem clara conſpicuaq;. Nam Saturnus cũ plurimũ abeſt, frigus augere non poteſt. Mars quidã paruus Sol eſt, Iuppiter cum Sole calorem illius maximè auget & fouet. Contrarijs rationibus hyems ſæua & æſtas temperata fiet, ut ſi Sol & Mars, & Iuppiter abſint in Aquario, Saturnus uerò in Cancro uel Leone. Illud igitur idem eadem ratione & in alijs ſyderibus manifeſtum erit: uerùm, inquit, cum reliqua ſydera omnia tardius motu proprio longè quàm Luna moueanẽ, ſiccitco trib. de cauſis, quarum tamen tantum duas explicat, ſyderum aliorum opera obſcurio ra ſunt quàm Lunæ. Prima quod propter tarditatẽ, non adeò frequenter licet obſeruare actiones eorum. Secundo quod tempus exquiſitum nõ adeò licet habere declinationis, aut coniunctionis uel occultationis, aut cũ primùm appa rere incipit propter motus tarditatẽ, unde incerta fit obſeruationis ratio. Tertia quia eadem tarditate fit ut opus ipſum ſenſim fiat: quod autem ſenſim fit occultius eſt, cũ q; ſtatim etiã ſi lõgè ſit maius, ueluti de motu Solis in cœlo & lapidis proiecti in aëre, ſi alter ad alterũ comparet, liquet. Quæ ſi quis cõſideret nõ modo in tẽporũ cõſtitutionib. ſed etiã in ſeminib. ſerendis, ppagãdisq; plantis, cæterisq; alijs utpote pecoribꝰ. & iumentis, pcreandis ſydera eſſe cauſas, atq; obſeruãda eſſe exiſtimabit. Teſtimonium uerò ſumit à paſtoribꝰ. & agricolis, qui ex uentorũ uarietate prouẽtum ſegetum & propagationem animalium certa ratione coniectantur. At uerò uentos cum ad generalem pertineant conſtitutionẽ ex ſyderum configurationibus pendere docuit. Igitur à primò ad ultimum propagationes animalium & prouentus ſegetum, taliaq; omnia eiuſcemodi à ſyderibus pendent. Et ut breuiter dicam quicquid in uniuerſo fit, ſeu ad temporum mutationes pertineat, ſeu ad generationem interi-

Vide lib. 2. Com. 56.

tumúe

tumue plantarum aut animalium, id totum ad ſyderum motus & naturas atque configurationes referri debet, atque ex his præcognoſci. Quando quidem eos qui talia prædicunt non ex natura rerum, neque ex parte cognitionis quam à philoſophia ſumpſerint, ſed ex ſyderum obſeruatione prædicere uidemus.

TEXTVS XI.

Atq; horum nonnulla excellentiore quadam ui & ſimpliciore ordine procedentia intelligũt nõ modo penitus indocti homines, ſed & bruta animalia quędam ſicuti ſunt temporum & flatuum anua diſcrimina, quorum ſemper eſt Sol author. Quæ uerò maioris negotij ſunt, ea tamen non fugiunt quoſdam neceſſitate rerum ſuarum adactos ad obſeruationes. Vt nauitæ, ſciunt illi quidem ſignificationes certas hyemis & uentorum, quas dant & Lunę & fixarum ſtellarum cum Sole configurationes: uerùm quia neq; tempora neq; loca, quippe imperiti Aſtronomicæ ſcientiæ, notata, neque curſus ſtellarum errantium collectos habent, ideò non raro contigit illos errare. Quid autem obſtabit quo minus qui exquiſierit ſtellarum omnium atq; Solis & Lunæ motus, ut iam nullum configurationum neq; tempus, neq; locum ignoret, ſi etiam ordine & conſequentia expoſitionis harum rerum percepto diſtinctas naturas omnium quæ diximus perſpexerit, non iam dico quæ in rebus ſubiectis appareant, ſed quarum effectiones poteſtate conſtent, ut quod Sol calfacit, Luna humectet, deq; reliquis ſimiliter, ſiq; is ſit, cui ingenium hac in parte ſuppetat, quid inquam, obſtabit, quo minus naturaliter & certo ex omni commiſtione, proprietatem habitudinum diſcernere poſsit, ita ut de quocunq; tempore propoſito explicet iuxta rationem eorum quæ tum in cœleſti contemplatione obſeruauit, circumfuſi cœli proprium modum & ſtatum, ueluti futurum aut calidiorem, aut humidiorem? Similiter ut hominum propriæ ſingulorum conſtitutionis generalem cognitionem habeat, collectã à ſtatu circundantis cœli, ueluti corpus alicuius tale eſſe, talem autem animum, quæ etiam conſequetur caſuum ſingularium prævisio, nempe quod talis cœli ſtatus, tali conſtitutioni aptus ſit & conducat ad proſperitatem, talis uerò contrarius & in aduerſa impellat. Hæc igitur fieri poſſe ut percipiantur, ex his atq; ſimilibus facilè patet.

Exequitur propoſitam rem declarare atq; principalem, ſcilicet futurarum rerum per aſtra certam eſſe ſcientiam, atq; illam hoc modo ad ſyllogiſmum reducemus orationem. Quæcunq; ex ſimplicibus conſtant quæ facilè cognoſci poſſint, ab ea excellentiore ingenio & diligentiore cura cognoſci poſſunt, uerùm aſtronomica talia ſunt, igitur aſtronomicorum iudiciorum ſcientia habetur. Maiorem propoſitionem declarat, quia quædam ſunt adeò euidentia & ſimpliciore ordine procedunt & ab efficacibus cauſis eueniunt, ut non ſolum

ſolum homines paruí ingenij, uerùm bruta animalia quadam uí naturæ, occultaq; præcognoſcant, ueluti tempora anni, quis enim ignorat menſe Decembri futuram Hyemem, Martij Ver, Iunij Aeſtatem. Vnde & piſcium genera quædam apparant ſe gregatim ad peregrationes antequam tempora aduenerint. Et ſimiliter aues nidos præparant. Similiter & Fauonij poſt initium Februarij ſpirare incipiũt, ut Eteſiæ ſub æſtatẽ, quos uentos ut & alios certis fermè temporibus adeò tuto expectare licet ut reditum planetarum ad loca conſtituta, omnia autem hæc ob id facilè dignoſcuntur, quoniam à Solis motu pendent. Porrò cum Solis motus ſit inter omnium ſyderum ſimpliciſſimus, & Sol ipſe aſtrorum potentiſſimus, ut non facilè impediri poſſit quod decernit, & certo & facile, & conſtitutis temporibus præſcire quę expectantur contingit. Quæ uerò motus magis uarios habent, & non adeò robuſta ſunt, ſunt tamen ſimplicia, ab his qui non omnino rudes ſunt, ſed aliquam artem tenẽt, præſciri poſſunt, uelut ea quæ à Lunæ & ſtellarum fixarum cum Sole configurationibus pendent, qualia ſunt procellarum & uentorum fortuiti quidam euentus nautæ cognoſcunt. Et ſi motuum aſtrorum paulò diligentiorem notitiam haberent, exquiſitè talia prædicere poſſent. Quid igitur obſtat quod ſi quis naturam horum ſyderum perſpectam habuerit & numerum motuũ perfectè teneat, ſit quoq; præſtantis ingenij uir, & norit ordinem & conſequentia recte concludere, quin per has notas qualitates calidi, frigidi, humidi & ſicci, quocunque tempore propoſito ac loco qualitates ſtatus aëris cognoſcere non poſſit? Inde ut ex qualitate circumdantis nos aëris etiam qualitatem corporis primo quidem generaliter omnium hominum ſimul, deinde ſingulorũ dum naſcuntur, ultimo uerò præſentis ſtatus, agnoſcat. Vtpote ſi Soli Mars iungatur in Leone arida quidem primo atq; feruens erit conſtitutio temporis illius, tum uerò omnium hominum generaliter: & qui eo naſcentur tempore calidi erũt, atq; ſicci immoderatè, præſertim cordis, atq; ob id animi iracundi, crudelis, ambitioſi, prompti, rapaciſq;. Qui uerò iã nati ſunt his quidem qui frigida & humida ſunt intemperie prædicti ſalutem afferet corporis, atq; animi moderationem: illis uerò qui calido & ſicco ſunt temperamẽto, ardorem, æſtum, morboſq; ob id biliоſus, iram quoq;, imò iracundiam & præcipitem animum præſtabit, hecticos uerò debiles q; iam factos immoderata caloris & ſiccitatis intemperie enecabit. Manifeſtum eſt igitur quonam pacto ex ſimplicibus qualitatibus, ac primis ſtellarum Ptolemæus in cõſtitutione temporis primo, inde hominum generaliter, tum temperiei ſingulorũ, tum qualitatum corporis (qui enim calidi & ſicci cordis ſunt, hi idem hirſuti pectore & graciles erunt) inde ad animi qualitates procedens, audaciæ puta & furoris cognitionem deueniat. Deinde etiam ad ſingulorum ſalutem, aut morbos, aut mortem, aut caſus alios fortuitos procedet.

Conſtat autem ex his rerumq; ipſarum natura quædam iam factis ex aſtris decerni, quædam his quæ nondum facta ſunt, iuxtaq; hæc duo prædictionis eſſe genera. Veluti ſi homo ualebit an debilitabitur, pugnabit, longæuus erit? circa facta uerſatur. An tempus hoc ſerendo aut propagationi opportunum? circa facienda. Atq; hæc de textus expoſitione dicta ſint.

Cæterùm tria quæ ad intellectum pertinent ſilentio pertranſire nõ par eſt, primùm quidem quod manifeſtum eſt Ptolemæum exiſtimare mutationes corporum humanorum, cæterorumq; non fieri niſi per ambientis nos aëris mutationem, utq; dicebat Poëta:

Limus ut hic dureſcit, & hæc ut cera liqueſcit
Vno eodemq; igni.

Sic ex ambientis eadem conſtitutione uarios in uarijs corporibus effectus contingere atq; etiam caſus. Alterum eſt quod quanquam Ptolemæus omnia in primas qualitates referre uideatur, non tamen id haud uerum eſt, aut uerũ eſſe

eſſe putat. Nam inferius edocebit ex figurarum natura & proprietatibus etiam ſtellarum, propria quædam ſignificata, propriosq; quoſdã caſus, & euentus pendere. Etiure meritò quidem, nam & medici proprietate rerum quaſdam habent, quæ uel omnino à primis non pendent qualitatibus, uel omnino in illas referri nequeunt ulla certa ratione. Quod perinde eſt quantum ad artis tractationem pertinet, ac ſi omnino ab illis non dependeant, cauſa uerò propter quam author hic harum proprietatum non meminerit, ſed omnia in primas trãſtulerit qualitates duplex eſt. Prima quidem, ut aduerſus negantes Aſtrologiam euidentibus & manifeſtis ſuppoſitis, atq; principijs procederet. Altera, ut doceret lectores ſe artificioſam nõ inconditam tradere doctrinam. Quamobrem & Galen. in libris de Simplicium medicamentorum facultatibus in totum ab hoc genere cauſarum abſtinuit. Non quod illas eſſe non crederet, nam de eis ibidem tracturum ſeorſum pollicetur, ſed quoniam tractatio illa quamuis pulcherrima in artem tamen reducinon poterat. Nunc uerò tertium adijciendum præceptum eſt, quod docemur ut manifeſtiſſima eſſe intelligamus opera uniuſcuiuſq; ſyderis, quantò ſydus ipſum maius eſt, ac motus uelocior, ueluti ut exiſtimemus manifeſtiſſima eſſe opera Lunæ poſt Solem, inde Veneris poſt Mercurij. Nam Mercurius ut celerior eſt, ita Venus robuſtior ob magnitudinem, inde Saturni poſt Iouis, atq; hæc in comparatione ad Solem. Mars igitur obſcuriora habet opera quod ſerius Soli coniungatur, ſitq; minor Ioue & Saturno. Stellarum uerò fixarum opus manifeſtius eſt opere trium ſuperiorum, earum dico quæ magnitudinis ſunt conſpicuæ, aut ſaltem mediocris cum parua latitudine, minus uerò quàm Mercurij & Veneris. Quoniam enim tardiſſimè mouentur ſingulo fermè anno, imò dicam ſimpliciter ſingulis annis Soli iunguntur. Venus uerò propter epicyclum ſæpius, ac longè ſæpius Mercurius iunguntur Soli in anno. Quo uerò ad opera Lunæ, fixæ quidem manifeſtiora oſtendunt opera & maiora, inde Saturnus, deinde Iuppiter, ac Mars, & Venus, ac Mercurius. Horum omnium cauſa eſt, quod ſæpius redeunte planeta leuiore ad congreſſum alterius qui tardius mouetur, ſeu per cõiunctionem, ſeu per radios illi applicetur, proportione enim hæc ſibi inuicem reſpondent, quod pollicitiſ fuerant ab initio ſæpius repetendo confirmant atq; augent. Verùm Venus ac Mercurius cum nunquam Solem reſpiciant, alios loco horum affectus patiuntur, illius comparatione.

TEXTVS XII.

Quod autem non ſine cauſa, quamuis immeritò, quaſi fieri, ut percipiantur, nequeat, calumniam ſuſtinent, nunc deinceps docere conabimur.

Hic incipit tertia pars præſentis capitis, in qua docet cauſas errorum inuadendo, diuiditurq; in tres partes proprias, in quarum prima oſtendit duas cauſas generales errorum, qui contingunt his, qui futura prædicere ſtudent, huius partis initium eſt. (Primùm quidem) In ſecunda docet duas cauſas errorũ, qui contingunt in prædicendo de conſtitutionibus temporum, ibi: At eſt manifeſtum. In tertia oſtendit tres cauſas principales errandi in prædicendo caſus hominum per natiuitates, ibi: Quod autem ad. Subijcit ergo primam cauſam generalem.

TEXTVS XIII.

Primum quidem intelligendum multa errata, eorum qui parum accuratè in re magnæ & multiplicis cõſiderationis uerſentur, derogare fidem ſcientiæ, & facere ut fortuita uidcantur etiam quę ueritatem

ritatem complectuntur. Quod non rectè fit. Nam hęc imbecillitas non eſt ſcientiæ, ſed profeſſorum.

Primum hoc peccatum quamuis uideatur uulgare, non tamẽ eſt negligendum. Nam hoc tempore maximè uiget. Nam rem difficillimam, & maximæ induſtriæ adeò ſcitanter tractant, ut artem in maximam uituperationem duxerint. Nec immeritò dicere ſolebat Ioannes Marlianus uir grauis iudicij. Si uis diuinare, totum cõtrarium ad unguem dicito eius quod Aſtrologi, aut pollicentur, aut minitantur. Adeò uerò in hoc errauerunt ut non inanem tantum, ſed infamem diſciplinam reddiderint. Neq; enim uix centeſimam, aut laboris, aut induſtriæ, aut diligentię, aut temporis, partem impendunt eius quã impendere debent. Nec ſolùm tunc cum inquirere uolumus futura negligentia delinquimus, ſed cum ars ipſa diſcenda eſt, laborare oportet. Oportet enim, ut Ptolemæus etiam docet, eum qui uult hanc artem profiteri cum honore & laude, ut has omnes duodecim conditiones habeat. Prima, ut ſit ualde ingenioſus: ſecunda, ut ſit ualdè memor: tertia, ut ſit prudens & boni iudicij: quarta, ut ueritatem omnibus alijs præponat: quinta, ut ſit bonus Dialecticus: ſexta, ut ſit bonus Philoſophus naturalis: ſeptima, ut optimè calleat aſtrorum ſcientiam, quæ motus & locos docet eorum: octaua, ut ſit bonus Arithmeticus: nona, ut clariſſimos ſui temporis uiros audierit, & qui experimẽta artis de ſe egregia & admiranda dederint, ſimiliter & operam his libris dederit, qui à clariſſimis eius artis authoribus conſcripti fuerunt: decima, ut ſit aſſiduus in ſtudijs & laboribus, atq; illi arti fermè totus intentus: undecima, ut diu ac longo tempore operam dederit ipſi arti, multaq; per ſe experimenta collegerit: duodecima, ut agriculturæ, nauticæ, militaris, ac medicæ artis, tum ſitus locorum, habitus hominum, morum illius regionis, legum, & religionis, conſuetudinisq; uentorum, & generaliter omnium rerum quandam habeat mediocrem cognitionem. Nam ſi Architecto hæc neceſſaria ſunt, teſte Vitruuio qui de Solis ædificijs tractat, & quæ tractat ſub ſenſibus habet, quid de Aſtrologo dicendum eſt, cuius contemplatio de omnibus eſt, & abſq; ſenſuum auxilio. Itaq; quantum & qualiter peccent qui hanc artem tractant, & quã pauci ſunt ad illam idonei manifeſtum eſſe exiſtimo. Atq; hæc certè cauſa errandi maior per ſe eſt omnibus alijs etiam pariter acceptis.

TEXTVS XIIII.

Præterea bona pars quæſtus gratia huius ſcientiæ nomen & dignitatem alijs artibus uaticinatricibus prætexere conſueuere, qui cum fidem apud uulgus inuenerint, illis quidem imponunt, cum uideantur prædicere plurima, atque ea quoque quibus prædictis naturalis nulla ratio ſubſit, uerũ qui rerum inquiſitioni ſtudent, ex eo ipſo etiam damnant prædictiones naturalibus rationibus munitas. Sed iniuria, niſi & philoſophiam è medio tollendam cenſeamus, ideò quod qui illam profeſſi ſint, nonnulli improbi reperiantur.

Similem hunc errorem præcedẽti, docet Ptolemæus ex hoc quod uitia Artificum in artem reijci non debent: Verùm diſſimilem, quia præcedens error ad negligentiam, aut naturæ defectum pertinet, hic uerò ad mores cum lucri cauſa alias artes inanes tractando illas Aſtrologiæ uelamine muniunt. Quẽadmodum Geomantici qui primam figuram certò ſigno tribuunt, ut gratia exempli minori fortunæ Taurum, atq; inde ſecundæ Geminos, ac tertię Cancrum,

erum, & ita uſq; ad duodecimam figuram. Similiter & planetas eis adſcribũt impudentiſſimo mendacio. Alij uerò quod natus ſit in die Martis, uel Mercurij, Luna quinta uel ſexta, menſe Octobris, gratia exempli, fabuloſam texentes hiſtoriam de futuris, artem naturalem & egregiam infamem reddũt. Quidam nomen proprium & matris in numeros digerũt, & numeris planetas & ſigna adſcribunt, mendaciſq; abſurdis artem hanc uituperantes. Sunt & qui cum non ſint uideri uolunt lucriq; cupiditate artem profitentur, quàm uix à limine ſalutarunt. Velut de illo refert Haly, qui quod uellet egregius Aſtrologus uideri, dixit ſe mirari quod cum cor Leonis (ſtella hæc eſt egregia ſignifer) ad quintam decimam partem Leonis peruenerit, quòd mundus non conflagraret. S. ultiſſimam hanc uocem audiens quiſpiam ab eo quem peritiſſimum in arte iudicat, præſertim eo tempore quo fortè fortũna maxima ſæuit hyems, quis non irrideat meritò artis tam egregia & præclara iudicia? Neq; id ratiò euenit, ut reſtè Petrus Aretinus ſcurra famoſiſſimus dixerit, Aſtrologos pulchrè prædixiſſe diluuium anno 1524. quo menſe nullus unquam terenior extiterit. Neq; enim eo anno Februarius pluuias dedit, uel etiam ſaltem nebulas, cùm ſoleat reliquis annis pluuioſus menſis eſſe. Atq; id egregium uaticinium è ſex errantium ſyderum concurſu (omnibus quippe præter Lunam quod mirum eſt in piſcibus) ortum habuit. Tertium genus eſt eorum qui quę præſtari non poſſunt arte, per artem pollicentur. Vnde ridiculi cum euadant ipſi arti infamiam tribuunt. Velut de quodam recitat Haly, qui ex Marte in ſecundo loco uolebat propriarum ueſtium furtum ſignificari. Cùm neq; hoc de furtis propriarum ueſtium ab Aſtrologo poſſit prædici, quippe nimis ſingulare eſt. Nec ſi poſſit prædici ex tam generali cauſa prædicere licebit. Igit hæc ſupra artem ſunt, quæ tamen lucri cauſa illi præſtare pollicentur. Quartum genus eſt eorum qui ob lucri eiuſdem cupiditatem res inanes confixerũt, ut partes & gradus debilitatis & putei, taliaq; multa quæ non ſolum ab Arabibus, uerùm & à Guidone Bonato atq; cõditoribus Ephemeridum deſcripta ſunt. Atq; his ciſdem rationibus interrogationes, atq; elections finxerunt, quibus pecunias corraderent. Vnde tecum æſtima lector qualem riſum mouerint qui uendita electione, infeliciſſimum illi exitum pepererunt. Cùm multi in eadem cauſa nullo utentes Aſtrologi conſilio felic ſſimè rem peragant. Atque ut ex multis unum euidentis ac præclari exitus exemplum referam hominis à me cogniti: Fuerat Princeps Mediolanenſis prouinciæ Ludouicus Sforcia qui quæſtuoſum Aſtrologum, quiq; nihil minus quàm Aſtrologiam ſciret (erat enim ex his quos Ptolemęus hic meritò fugillat) deleret, eumq; dotauerat egregiè centum atq; plus magnis aureis talentis. Ab hoc pro tanta mercede tempus unicuiq; negotio inchoando præſcribebatur, adeò ridiculè ut ſapientiſſimus alio quin princeps cogeretur tempeſtatibus maximis equos conſcendere, totamq; auleam cohortem & ſtipatores per medios imbres, per cœnum atq; lutum iaquam hoſtes, uel inſecuturus, uel fugiturus deducere. Neſcio an Aſtrologi amentia, an ambitione ſumma, an potius irriſione: Vtquę Principi ipſi talibus commentis per flagitium illuderet. Atq; ei quod nullis alijs prorſus prouinciæ noſtræ Principibus contigerit unquam, euenit, ut Regno ab inimico Rege ſpoliatus, & captus miſere euitã in carceribus, etiam conſapho accepto & in clatrata ferrea dormiens, finierit. Itaq; id ad artis uituperationem minimè pertinet. Vnaquæq; enim ars quanto nobilior eſt eò pernitioſior, ſi per ſycophantas adminiſtretur. Quid enim ſanctius religione? quid iniquius perdito ſacerdote? Quid melius iuriſprudentia? quid deterius improbo iuriſconſulto? Medicina utiliſſima eſt humano generi, uenefici & ipſi tirulo ſanctiſſimæ artis, peſſima admittunt flagitia. Sextum genus hominum, qui eadem cauſa peccant eorum eſt qui ſeruientes Principibus aut magnis uiris ut pecuniam extorqueant, leuiſſima quæq; & quę nullius propè ſunt momẽ-

ti felicitatis indicia pro maximis ac securissimis ducunt. Quod familiarissimũ est Iulio Firmico. Is enim ex minimis causis atq; configurationibus, puta accessu Lunæ plenæ luminibus ad Iouem, prouincias, & administrationes, & regna etiam decernit. Nescio an impudentius, an stolidius cum multi talem habentes configurationem uomere terram uertant, aut in parua nauicula operam menstruam alijs collocent Ptolemæus tamen primi generis tantum meminit tanquam notissimi, & cuius medio cum causa ut dictum est nota sit, atq; eadem, scilicet lucrum, alia membra diuisionis nota fiant.

TEXTVS XV.

At est manifestum, multum falli in hac parte etiam diligentissimos & summo studio in Mathematis uersatos. Non fit hoc propter quicquam eorum quæ diximus, sed rei natura & infirmitate profitentium in tanto onere professionis. Nam præter id quod materiam quomodo se habeat generaliter consyderamus, nec certa scientia, sed coniectura, præsertim quæ ex multis diuersisq; rebus cõcreta sit, hoc quoq; accidit, ut configurationes quas ueteres tradiderunt, & quibus nos iudicia accommodare cõsueuimus, pronuntiantes de ijs, quas nunc obseruamus, ut illi olim: eas configurationes ne semel quidem cum nostris similes & congruentes reperire contigerit. Nam magis quidem aut minus concordare possunt, atque id quidem immensis temporum ambagibus, prorsus autem conuenire nullo modo, cùm omnium rerum, cœlestiũ simul ac terrestrium instauratio (nisi cui lubeat inanitate quadã gloriosa ostentare scientiam & perceptionem earum rerum quarum nulla esse potest) aut non sit prorsus expectanda, aut non intra saltem tempus quod humano intellectu comprehendaꝰ. Si quando igitur in prædicendo erratum fuerit commissum, ex eo usu uenit, quod subiecta exempla dissimilia inter se fuerint. Atq; hæc una est in aëris exploratione difficultas, ad quam nulla accedit causa comperiendorum motuum cœlestium.

Non solùm ex errore artificum negligẽtiaq; aut etiam improbitate Astronomica diuinatio perculsa est, adeò ut nostris temporibus in tantum contemptum abierit, ut Astronomum consensus hominum communis, dicere aliud non existimet, quàm fatuum, quàm stultum, quàm insanum, ita perseuerans improbitas artificum artem ipsam perdidit. Neq; desperãdum ob id gloriam artis redimi posse, neq; uitium id artis huius quisquam esse putet, sed temporum conditione ita ferente, cum Galenus testetur suo tempore actum esse de medicina nisi quis Deus humani generis misertus auxilietur, & tamen modo nuper reuiuiscit atq; floret: Ita haud inconuenientes est artem hanc, quæ olim quandoq; ut temporibus Gordianorum senioris ac iunioris cæsarum floruit, aliquando etiam pristinæ suæ dignitati restituendam esse: Et certè nostra quantulacunq; sedulitate sola effectum est, ut si ars gloriæ esse non potuerit, tam profligatis eius rebus, saltem dedecori non futura sit: Atq; pro una Genitura centum coronatos habuerimus, aliasq; reiecerimus non minore honorario remunerandas, & nobis quidem nisi maiora impedimento fuissent negotia magnarum diuitiarum uel hoc solo nomine accessio in promptu erat.

Neq;

Digitized by Google

Neq; euentus prædictionum minores fuerunt, ab arte à nobis reſtituta, præmiorũ ſpe, aut principũ pollicitationibus: neq; ſi in medicina tot ſint artifices nebulones, tam pauci ſynceri profeſſores, maiorem illa habitura eſt authoritatem apud homines quàm Aſtrologia. Sed etiam quippiam proprium eſt Aſtronomicæ tractationi, quo neceſſe eſt artificem falli. Idq; cùm Ptolemæus Philoſophus eſſet ac uerax fateri maluit quàm diſſimulare. Eſt etiam egregiorum uirorum mos errata propria fateri, quoniam præſtat ſe uirum probum atque ueridicum oſtendere, quàm mendaciis & diſſimulatione ſapientem. Tanta enim eſt huius artis præſtantia ut etiam ſi quandoq; contingat, qui etiam in alijs artibus ueluti medicina error neceſſarius, nihilominus neq; ars ipſa, neq; artifex ullí alteri cedat. Nam & in ſeptimo Epidemiorum quiſcunq; illius libri author fuit (& certè uir egregius fuit) ingenuè faſſus eſt deceptum ſe futura capitis. Et Philoſophus teſtatus eſt præſtantius eſſe, atq; melius de rebus maximis uel minimum ſcire, quàm de minimis uniuerſa. Itaq; neq; ſcientia ipſa iudiciorum, nec qui eam profitetur minoris æſtimanda erunt, aut exiſtimationem ſuam minuent, ſi quandoque (tamen raro eueniet) error incidat neceſſarius. Atque hæc præfari neceſſarium fore duxi, nunc ad textus expoſitionem deueniо.

Cùm in omni actione naturali duæ cauſæ ſint omnibus quidem manifeſtæ atq; principales, ſcilicet materia & efficiens, nam finis & forma in faciendo nõ concurrũt, ſed alterum eorum neceſſarium eſt ut fiat, alterum uerò ut factum ſit, ut actionis quidem ſint duæ tantum illæ cauſæ priores, effectus autem omnes quatuor. In utraq; cauſa principali Aſtrologum peccare contingit: in materia quidem quoniam coniectura illam aſſequimur, præſertim cum ex multis conflata fuerit, uelut cum de homine agimus. Atq; in hoc ſcientia hæc eſt longè inferior ſcientia Fati ut in libro de Fato ſcripſimus. Et ob id contingit multa animalia magis præſcire futura, & eeſtaſim patientes & per ſomnum, & longè magis oracula, itemq; ſortes quàm Aſtrologum. Exquiſitius enim iſta ſcire poſſunt quàm Aſtrologus, quoniam totius materiæ imaginem habent, quam Aſtrologus comprehendere aliquandò non poteſt, quamuis ſagaciſſimus & diligentiſſimus. Sed tamen illorum ſcientia fortuita eſt, nec Aſtrologi ſcientiæ comparanda, cuius eſt certa ars atq; præcepta. Altera cauſa eſt, quoniam configurationes cœlorum noſtris temporibus ſimiles non ſunt, neq; eſſe poſſunt antiquis, quarum ſimilitudine ars ipſa cõfecta eſt. Ars enim omnis à ſenſu & obſeruatione initium ducit, ut etiam Ariſtoteles docet in Analiticis. Quamobrem cùm Sol ſemper calefaciat & Luna humectet, non tamen neq; quantum, neq; quam celeriter illud faciant, niſi per obſeruationes, conſtat. Itaq; cum propter hoc, tum propter proprias uires de quibus dictum eſt ſuperius, neceſſarium eſt ignoratis obſeruationibus Aſtrologũ delinquere. At neceſſarium eſt, ut hæ obſeruationes aliqua ex parte à prioribus differant, neq; enim ad unguem concurſus ſyderum in æternũ in idem redibit, aut ſaltem in tempore tanto cuius memoria humana, aut libri ſint capaces. Alludit autem ad illud Vergilianum:

Atq; iterum ad Troiam magnus mittetur Achilles.

Et opinionem illorum Platonis de Anno Magno qui conſtabat triginta ſex millibus annis Solaribus: in tanto enim tempore octauus orbis, qui ſtellas omnes quas uidemus continet, circunuoluitur. Fuerit igitur gratia exempli, coniunctio aliqua Saturni, atq; Iouis in initio Arietis, ante tempus Seruatoris noſtri, cum ſtellis ut tunc erant initij Arietis, redeunte in eundem loeũ coniunctione, quæ non niſi poſt nongentos annos reuerti poteſt, ſtellæ illæ iam nouem penè partibus proceſſerunt: aliæ uerò ex piſcibus ad eum locum acceſſerunt, quo fit ut duplex diſcrimen ſit præcedentis coniunctionis à poſteriore, ut ex priore quid poſterior decernat ad unguem ſtatuere non poſſimus.

Similiter & in coniunctionibus ipſis ſolum planetarum diſcrimen eſt, ut quãuis ad eandem partem redeant, neq; id tamen niſi poſt multos ac multos annos, imò poſt multa ſecula, nõ tamen in eodem minuto partis reditus fiet. Et quanquam etiam ad idem minutum rediret, non tamen in eadem parte Epicyclus, aut eccentricus abſidem habebit in qua prius, quo fit, ut planeta ipſe altior ſit, uel humilior quàm in priore coniunctione. Erit etiam planeta aliam habens latitudinem, aut in alia cœli parte collocatus, utpote in priore in nono loco, in poſteriore in duodecimo, ut quæ in Gallia circa religionem ſignificabuntur in priore congreſſu, ſignificentur ſupra diſcordias in poſteriore. Et quæ eadem ſunt obiecto, utpote circa religionem in Paleſtina per primam coniunctionem, in Gallia per ſecundam expectare oportet. Illud præterea contingit, cuius exemplum præſtitiſſe referunt Publicum Nigidium Figulũ: Is enim acceptarota duabus q; ſimul effuſis guttis, dum celerrimè illam uerſaret ac toto impetu, ubi rota moueri deſtitit, guttæ quæ ſimul ceciderant, procul altera ab altera inuentæ ſunt, quòd ex aſtris nihil eodem modo atq; cœlo, horum inferiorum comparatione, procedit. Vnde Albubater in libro de Natiuitatibus refert, ſingulo horæ momento aſcendere uiginti quatuor millia Roboat cœli, quorum ſingulum diuerſam haheat naturã atq; colorem. Iſtud uerò quanam ratione dicere pótuerit incertum eſt, ſed tamen hac ratione dictum exiſtimo, quod cum cœli octaui magnitudo tanta ſit, ut ſi etiam in mille quadringentas quadraginta partes diuidatur, totidem enim momenta horæ in uno die naturali contineri certum eſt, unaquæq; pars pluſquam ducenta millia Italicorum milliariorum continebit. Atq; hæc una eſt difficultas cognoſcendi aëris qualitates, ſcilicet non reuerti congreſſus aut configurationes, ad quam diſſoluendam nulla cognoſcendorum motuum cœleſtium diligentia accedere poteſt.

Huc uſq; duas cauſas explicauimus propter quas in dijudicandis aëris qualitatibus Aſtrologi falluntur, atq; utinam hæc tantum eſſet cauſa ſeu cauſæ in permutandis aëris qualitatibus, nempe uenti afferunt & referũt nubes, ut neceſſe ſit etiam illorum originem noſſe: Sed Ptolemæus uult, ut à uentis initium prædicendi ſumamus. Porrò qualitates quæ in ambientem aërem referuntur, ſi non ſint qualis lux (atq; id rationi conſentaneum eſt fieri) neceſſe eſt, ut flante uento ſyderum conſtitutiones & promiſſa ex uno in alium homi nem & ex una in aliam regionem transferantur, alterq; pro altero occidetur, aut infirmabitur, aut ditabitur: quæ omnia cum abſurda ſint, dicendum eſt ea quæ in continenti ab aſtris recipiuntur, quædam quidem ut qualitates, quædam ut ſonos, quædam uerò ut lucem recipi. Qualitates quidem plenè transmutantur ex loco in locum, lux nequaquam, ſonus uerò medio modo. Impreſſiones quoq; quæ à cœlo fiunt per conſenſum recipiũtur in ſubiectis nõ ſecus ac Herculeus lapis uires à certa cœli parte obtinet. Atq; hæc ſola ratio eſt, qua & Ptolemæi opinionem & ſcientię iudiciorum authoritatem & ueritatem & ipſam aduerſus nimis callidas contradicentium diſputationes tueri poſſumus. Iam uerò ubi diligenter utraſq; has difficultates quas Ptolemæus proponit euaſerimus, uſa nobis latiſſima aperta eſt. Maior etenim uis aſtrorũ eſt quàm ut quiſq; eam exiſtimare poſſit. Namq; & Legum mutationes & Imperia, & miracula naturæ quæ uarij in uaria referunt, ab his prodeunt. Naturæ miracula dixi, non quæ diuina fiunt prouidentia, ut mortuorum reſurrectio. Itaq; Ptolemæi uſa, uelut & Ariſtotelis in Philoſophia, ſic ab errore remotio eſt in traden dis regulis eorum quæ futura ſunt, ut illuſtres prædictiones at que admirabiles pariat.

TEXTVS XVI.

Quod autem ad Genethliologica & alia ſingulatim & peculiariter

riter compoſitarum rerũ iudicia attinet, permulta cernere eſt quæ ſingulares conſtitutiones illarum adiuuent & conficiant. Quis enim neſcit quantum ſeminum diuerſitas ad proprietatem generis uniuſcuiuſque momenti habeat, cùm & hocipſius cœli circumfuſi & definiti omnibus terris hemiſphærij ambitus opus ſit, ut uires omnibus ſeminibus inſtruantur, quibus unumquodq; in ſui generis effectione & informatione excellat, ut hominis, equi, & cæterorum.

Iam declarauit difficultates quæ in qualitatibus aëris cognoſcendis contigunt, atq; ex his duo nos Ptolemæus docet, unum quòd quæ frequentius reuertuntur exquiſitiùs etiam cognoſci poſſunt, quia ſæpius reuertendo proximiùs etiam ad loca præcedentium congreſſuum accedunt: Atque ex his per ſucceſſum prioris experientiam confirmare licet, ut ex multis experientijs ars confletur iuxta præcepta Ariſtotelis. Notiſſimi igitur primo ſunt congreſſus Lunæ cum fixis ſtellis, inde cum Sole, poſt cum Saturno atque alijs planetis. Quarto loco congreſſus ſunt Solis cum fixis ſtellis, inde cum Saturno, poſt cum alijs planetis. Septimo loco congreſſus ſunt Mercurij cum Sole & cum fixis ſtellis & cum Saturno. Decimo & undecimo & duodecimo ſunt congreſſus Veneris cum iiſdem. Mercurij uerò & Veneris congreſſus tertiumdecimum locum obtinent. Reliqui uix noti ſunt. Saturni quidem & Iouis propter tarditatem motus. Martis autem propter paruũ orbis in quo defertur magnitudinem. Reliquum eſt quod Ptolemæus cùm cauſas illas proprias eſſe cenſuerit qualitatum aëris, docuit nos non ex ambientis mutatione uel ſola uel maximè immutari corpora noſtra, ſed per impreſſionem factam quidem medio ambientis. Sed ut dictum eſt lucis cauſe per lumen. Hic igitur declarat tres cauſas principales. Nam plures longè ſunt quibus promiſſa aſtrorum minuuntur, aut augentur, aut peruertuntur, quarum prima eſt natura ſeminis, & eius augmentum eſt à notiſſimis, ſi lactuca & quercus & ouis eodem momẽto generentur, & eodem loco ex eadem conſtitutione aſtrorum oriuntur, & tamen omnino diuerſa ſunt: Igitur ſi ex diuerſis hominibus filij naſcantur quamuis eodem tempore & loco, tamen pro natura parentum erunt diuerſæ naturæ, formæ, & ingenij, & fortunæ. Recitat Ariſtoteles quod ſi canis ex cane non uenatico oriatur uix in ſex menſibus inſtruitur (uenaticum dico ex eorum genere qui retiarij appellantur) ſi ex uenatico in quindecim diebus eruditur. Illud Horatianum in mentem mihi uenit:

Nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.

TEXTVS XVII.

Loci etiam in quibus gignimur, ne ipſi quidem mediocres mutationes afferunt conſtitutionibus. Nam & ſingulorum generum ſeminibus propoſitis, ut exempli gratia, humanis, & eodem in ſtatu aëris, tamen multum diuerſis in locis geniti & corporibus & animis inter ſe differre comperimus.

Quis dubitare poteſt mores Gallorum, & Italorum, & Anglorum, & Aethiopum, & Indorum, & temperaturas & uitam non differre multum inuicẽ? Atq; hic narrauit duo principia quæ ſunt in ma & cauſæ per ſe natorum, patria quidem generale, parẽtes autem proprium, plus autem poteſt proprium principium quàm generale: Vnde filius robuſti Aethiopis ualidior erit filio

debilis Germani. Cùm igitur tractasset de principijs propijs & generalibus peressentiam, transit ad principia exteriora. Manifestum est igitur quod gene re plura esse non potuerunt. Principium autem proprium in duo diuiditur, patrem & matrem. Principium autem generale unum est, scilicet patria. Verùm & in patria discrimen est mõtium & uallis, loci aridi & aquosi. Quemadmodum in cõmentarijs super Hippocratem de Aëre, Aquis & locis diximus. Sed si pro patria locum, Ptolemæum sequentes, dixerimus, omnes differentias amplectemur. Itaq; si nascatur puer ex parentibus candidissimis prædominante corpori Venere in regione Aethiopum, nascetur quidem candidus, sed non candidissimus: Successu tamen temporis fiet niger, quia nigredo est opus Solis, & Sol est potentior omnibus planetis. Sed principia exteriora cõ sint uaria & diuersa, ideò aliqua uincunt principia, quæ sunt per se, & aliqua uincuntur ab eisdem.

TEXTVS XVIII.

Et ut hæc omnia paria faciamus ipsam tamen educationem & consuetudines nonnihil ad uitam degendam singulatim conferre constat. Quo circa, & si uis maxima est circumfusi cœli, quod hæc omnia quæ diximus, & ipsum in talem modum adornarit, cùm illa contra in hoc nihil contulerint, tamen nisi quis & ipsa coniunxerit cum aëris causis multum turbabuntur, qui omnia arbitrati fuerint sese collecturos ex solo supernorum motu, etiam quę ab illis absolutè non dependeant.

Ostendit duo membra similiter causarum fortuitarum generale, scilicet cõsuetudinem & proprium, & est educatio. Consuetudo quidẽ constat ex pluribus, religione primum, legibus secundum, moribus tertium, & naturæ principijs, quæ pro lege habetur. Educatio & ipsa plurima habet capita, nam & parentum mores, & cibi, & conditio fortunæ, & affines, & amici parentum, & ars, & studia, omnia quidem ad educationem pertinent. Hæc igitur augere & minuere, & mutare decreta syderum possunt. Quamobrem dicit Ptolemæus, si quis hæc omnia prætermittere uoluerit & Soli syderum constitutioni inhærere, uel etiam aliqua solum ex his præterire in magnos incidet errores, decipieturq; in prædicendo. Et quoniam hæc à cœlo non pendent, id est, à constitutione nati illius, non à cœlo simpliciter, quoniam omnia quæ sunt in uniuerso mundo à cœlo dependent, sicut in libro de Fato demonstratum est. Et uelut omnium corporum umbræ sunt, & totidẽ quod corpora cuiusq; luminis ratione, ita omnia, quę hic fiũt in cœlo principium habent, uelut umbræ corpora. Sed talis consideratio ad librum de Fato pertinet, non ad Astrologum, ut alias dictum est.

TEXTVS XIX.

Ex his igitur facilè poterit intelligi, quàm peruersè facturi simus, si propter quædam errata iudiciorum, ipsam totam rationem euertere uelimus. Neq; enim gubernandi artem ideò respuimus, quod gubernatores sæpe offendant. Ac si non potiùs ut in tanta & tam diuina professione grato quidem animo contenti fuerimus, eo ipso quod supra uires nostras non sit, siue tanquã humano quodam more certa omnia ab ipsa postulauerimus, cùm magis debeamus nostrum

Digitized by Google

noſtrum ſtudium ad illam conferre, & bonitate quadam animi attribuere etiam aliena.

In prima parte huius ultimi ac principalis membri, docet Ptolemæus non eſſe relinquendam artem tam celebrem, propter errores paucos qui in ea contingunt, neq; propter id quod totam artem aſſequi non poſſimus. Nam humani ingenij, inquit, eſt plura ſemper uelle, quàm præſtari poſſit ab arte. Et reliquam partem exemplo comprobat, quoniã gubernatores nauium non propter id artem relinquunt, neq; homines artem illorum reſpuunt, quod ſæpius ipſi artifices decipiantur. Itaq; operam bono animo illis dandam conſulit, & ut aliena tribuendo etiam illam alijs auxilijs adiuuare. Et quæ nam ſint, ſtatim declarat.

TEXTVS XX.

Vtq; non uertimus medicis uitio cum & de morbo, & de ægrotantis natura ſæpe percontantur: ita etiã hac in profeſſione ne pigeat aſſumere, & genus, & regionem, & alimoniam, atq; adeò non nihil etiam eorum quæ iam acciderunt.

Ea quæ ſunt aliena, & quæ aſſumere oportet Aſtrologum, eadem ſunt ad unguem quæ de relinquendo peccare nos docuit. ea autem ſunt ut dictũ eſt, quatuor, patria, parentes, conſuetudo, & educatio: Addit præterea quintum, ſcilicet non nihil eorum quę illi contigerunt, duabus quidem cauſis: altera, ut per directiones exquiſitam geniturę conſtitutionem coll gat reliqua, ut per ipſam doceamur quantum ex occulta quadam ui ſyderum influxus augeantur minuanturue. Vidimus enim quoſdam quibus plus ſatis infelicitatis atq; frequentius contingebat quàm aſtra polliceri uiderentur: Vt contrà alijs. Nã & filiæ noſtræ, & minori filio plura longè uidebantur imminere pericula, quã euentus præſtiterit. Et filia cum ſatis imbecillis uideretur futura, uix tamẽ unquam graui aliquo morbo correpta eſt. Et nobis longè maiora ſucceſſerunt, circa honores, & actiones, & uitam, quàm ſydera polliceri uiderentur. Adeò ut Hieronymus Cutica ſacerdos conciuis & amicus noſter auderet dicere, cùm peritus eſſet Matheſeos hanc geniturã, quę præfertur à nobis non eſſe noſtram, cùm tamen nulla ſit certior. Sed tamen horum omnium manifeſtiſſimæ ſunt cauſæ. Quemadmodum & quod non conſulto cœlo 23. die Februarij 1552. quo tempore hæc ſcribimus è patria diſceſſerimus, quo tempore Luna iuncta Saturno, & Martí coniunctis in initio Piſcium, Solis radios ingrediebatur: Nam Sol ipſe iuxta locum Lunæ in genitura poſitus erat: Sed hæc non uidimus, quamuis uidere facilè potuerimus. Illud uerò & uidimus & nõ uitauimus, quod cùm eſſemus Lugduni, ſecunda die Maij diſceſſimus, ituri in Scotiam hora fermè quarta poſt meridiem, quo tempore Luna Saturni oppoſito applicabat, parum plus parte una ab eo diſtans. Erat autem Luna in genitura noſtra radijs Saturni infœlix, & ipſe Saturnus in Piſcibus quod ſubmerſionis periculum denuntiat, quod quàm malè conueniat ituro per mare, quicunq; uel principia artis ipſius degustarit prompte intelligit. Et nunc uſq; nihil hæc ſcribentes paſſi ſumus incommodi niſi multitudinem pluuiarum. Verùm de omnibus his quod conſpicuum ſit exemplum, ſuo loco Deo dante dicemus: Additis etiam geniturę & reuolutionis, & principiorum itineris figuris. Nam iter hoc duo habuit neceſſaria principia ut inferius hiſtoriam enarrando declarabimus. Sed & ſchemata conſenſus adijciemus figurasq; illorum. Conſenſus enim primus die 12. Februarij fuit, alter die 18. Aprilis. Horum meminiſſe uolui, ut quiſq; intelligeret cur eam particulam adjecerit Ptolemæus (atq; adeò non nihil etiam eorum quæ iam acciderunt) Nunc uerò ad

explicationem uerborum Ptolemæi reuertor. Is cõprobat dicta & præcepta quæ nunc dederat Medicorum exemplo. Nam & ipſi interrogare ſolent ſi ægrum non nouerunt, cuias ſit, & num morbus ille ſit hæreditarius, de conſuetudine etiam atq; educatione cuncta diligenter perquirunt, atq; ſciſcitantur. Trium igitur impedimentorum, quæ in tertia parte huius capitis propoſuit. Primum quidẽ quod ad uitia pertinent, aut negligentiæ, aut auaritiæ, aut ambitionis ex toto tolli poteſt. Secundùm uerò quod ex materiæ mobilitate mixtioneq; ac propria diſpoſitione, tum aſtrorum non exquiſita cum præcedentibus configurationibus ſimilitudine nulla ex parte tolli poteſt, ſed manet. Vltimum uerò, quod ex adiacentibus prouenit, hiſq; quę nequaquam ex arte ſunt, minui poteſt diligentia atq; ſolertia, non autem tolli.

CAPVT III.

TEXTVS XXI.

QVo igitur modo fieri poſſit ut de Aſtronomia aliquid prænoſcamus, & ulterius non tendat hæc ſcientia quã ad aëris accidentia, & quibus ex ea cauſa homines afficiantur, quæ ſunt, ut opinor, prima compoſitio uirium & actionum corporis animiq; : itemq; certæ affectiones & longæ uitas, & breuitas uitæ, præterq; etiam illa, ſi qua ſunt cum his principijs propriè & naturaliter copulata, ut cum corpore res familiaris & conuictus, animo exiſtimatio & dignitas quo etiam certi caſus referendi erunt. Hæc igitur confido in ſuperioribus eſſe explanata.

Diuiditur hoc capitulum in octo partes primas, ab initio uerò colliguntur quæ prius dixerit, ea autem erãt tria principaliter: Primùm, quod aliquid per Aſtrologiam præcognoſci poteſt. Secundùm, quod talis immutatio non fit niſi per aëris tranſmutationem. Tertium, quod in mutato aëre ambiente ſimul, primo corpora noſtra primis qualitatibus immutantur, inde corpus atq; animus unde tẽperaturæ, ſanitas & morbi, breuitas uitæ longitudoq;, & quæ unicuique horum coniuncta ſunt, ut corpori res familiaris & conuictus animo exiſtimatio & dignitas. Ad quæ, ſcilicet animi commoda incommodáue caſus ſequuntur. Veluti quoniam magni uiri capite truncantur, ſi quid deliquerint, pauperes eiſdem flagitijs ſuſpenduntur atq; minoribus etiam: pauperes corpore pœnas dant, præciduntur membra, tiremibus mancipantur, diuitibus & potentibus exilium pro pœna eſt, uel etiam mulcta pecuniaria. Ita nunquam uidi diuites pro priuato, ſcilicet pœnas corpore luiſſe, quanquã multi ſint flagitioſiſſimi, milites quandoq; uel uno pullo ſubfurato ſuſpendũtur. Sed & in itineribus multi ob ſocietatem nõ ſolum à latronibus, ſed etiam in maris tempeſtatibus ſeruati ſunt, qui uel ſoli uel uno comite perijſſent. Ergo primũ hoc ad exiſtimationem referri debet, deinde quoniam à multis auxilium habet, qui multis poteſt imperare. Accedit quód maximum eſt, quod genituræ plurimæ in calamitatibus rarius poſſunt conſentire quàm paucæ, vtq; fit ut ſi in nauí unus ſit qui ſubmergi debeat, plures aũt alio mortis genere reperire & ſerius, nũ par eſt nauim, ppter illũ unũ periclitari, quinpotius ſeruabit propter multos. At duces & naues quidẽ cũ plurimis pereũt, & plerũq; aliæ cum pauciſſimis quia leuiores, ſeruantur. Hoc uerò in ſecundo libro declarabitur.

rabitur. Nunc ſatis eſt edoceriſſe ea, quæ ad intellectum uerborum Ptolemæi pertinent de exiſtimatione, adeò ut nunquam legiſſe me meminerim principē aliquem inſignem, imò ne Philoſophum quidem præter Architam naufragio periſſe, cum tamen multi à ſæuiſſimis tempeſtatibus uexati ſint. Iuuat igitur in itineribus & in negotijs multos ſecum ducere. Et præſertim rei peragendæ uel itineris gnaros & fidos, & fortes: His etenim iuuantur manifeſtiſſimis naturæ cauſis & euidentibus, tum etiam quia talibus plerunq; felicia ſydera fauent, infelicia non obſunt. Atq; hæc dixiſſe uolui quæ ad præſens caput attinent, quoniam tractatio eſt ſcientiam Aſtrologiæ utilem eſſe. Cæterū conuictus nomine iuxta Haly ſententiam intelligimus Vxorem, Filios, & Familiam. Hæc enim cum corpore iuncta ſunt.

TEXTVS XXII.

Sequitur utilitatis conſideratio, quam & ipſam paucis abſoluemus. Sed prius conſtituendum uidetur, quid utile hac in parte intelligi, & ad quem finem referri uelimus. Nam ſi animi bona ſpectabimus, quid poterit eſſe optabilius ad tranquillitatē, gaudium, felicitatem, quàm hæc de qua loquimur futurorum cognitio, qua & humanorum & diuinorum contemplatores efficimur? Siue corporis magis à nobis reſpectus habetur, nulla eſt ſcientia qua intelligi melius poſſit, quid uniuſcuiuſq; conſtitutioni aptius conducibiliusq; ſit. Quod ſi forte non eſt largitrix opum & gloriæ, & aliorum huius generis, non feramus moleſtè, cum idem crimen totius philoſophię inueniatur. Nihil enim horum ipſa quidem docet acquiri. Sed ut neque hanc ideò damnamus, ita etiam noſtram ſcientiam conſeruabimus, maiores & potiores utilitates perſequentes. Omnino ſi quis exquirat, reperiet à nulla planè re quæ alicuius momēti ſit, huius ſcientiæ reprehenſionem duci.

Quod inutilis eſſet hæc ſcientia obijcere illos iam te audiuiſſe ſatis exiſtimo, nunc uerò argumento pulcherrimo hanc obiectionem diluit ipſe Ptolemæus atq; coarguit, argumentumq; demonſtrat profectò, eſtq; ſententia hęc præſtantior quàm hucuſq; tradiderit, eſt autem talis: Omnis ſcientia per ſe utilis eſt, etiamſi nullum alium habeat finem, ſed iam uos fatemini iudiciorū aſtrorum aliquam eſſe ſcientiam, igitur iudiciorum aſtrorū tractatio utilis eſt. Maiorem propoſitionem aſſumptam declarat, quia cum triplicia ſint bona, ut Ariſtoteles in Ethicis docet, animi, corporis, atq; fortunę. Animi quidem bona ſunt, uirtutes atq; eruditio. Nam ut primo primæ Philoſophiæ habetur, omnes homines natura ſcire deſiderant, nihil autem eſt optabilius, neq; felicius quàm naturale explere deſiderium. Id uerò tanto maius eſt, quantò ea quæ cognoſcuntur nobiliora ſunt, rariora, & magis optata, at nihil magis optatum quàm futura ſcire, nihil uerò nobilius quàm cognitio cœleſtium rerum. Eſtq; ac ſi quis in concilium ſuperum aduocetur. Raro uerò hæc ſcientia atq; pauciſ omnino conceſſa, propria uerò ipſis intelligentiis. Eſſe uerò aliquam felicitatem in contemplatione, atq; eam egregiam & ſingularem docuit Ariſtoteles duodecimo primæ philoſophiæ dicens: Vita quidem in nobis paruo tēpore qualis ſempiterna dijs dum contemplamur. Itaq; conſtat maximam fatſtitatem & huius ſcientiæ ſolùm ſtudio atq; cognitione accedere. Sed neq; ſi ad corpus reſpicias, inquit Ptolemæus, nulla ſcientia hac utilior eſſe potest

Atq; iſtud inferius demonſtrabit. Quod ſi neq; opes, neq; gloriam, nec talia largitur æquo animo ferendum ſuadet duabus rationibus, tum quod cũ ſint tria ut dixi bonorum genera, nobiliſſimum animi atq; utiliſſimum, ignobiliſſimum & minus utile ipſius fortunæ, mediocre ipſius corporis, Aſtrologia in maximo & mediocri egregiam præſtet utilitatẽ: Altera quod & philoſophia quam omnes tamen colunt ac uenerantur nihil tale præſtat, ſcilicet neq; gloriam, neq; opes. Cùm ergo philoſophiam ob id non deſeramus quod talia nobis præſtare nequeat, cur Aſtrologiã ea ſola ratione negligere debemus? Animaduertendum quod quamuis Ptolemæus negat Aſtrologiam gloriam & opes parare, ſimiliter & philoſopiam, quæ tamen domina eſt omnium, ut cõmentator docet, ſcilicet diſciplinarum & etiam nobiliſſima omnium quæ homo poſſidere poſſit, nihilominus uidemus multos philoſophos noſtra ætate prædiuites & opulentos multiq; alij fuerunt, nec ſolum opulenti & diuites, ſed uel hoc ſolo nomine glorioſi, quorum nomen etiam nunc celebratur: Velut Plato, Ariſtippus, & Ariſtoteles. Nec noſtro tempore defuerũt etiam cum mendace illa Aſtrologia qui ſibi rem pinguem familiarem parauerunt. Quid ſi ueram artem calluiſſent? Non'ne Thraſybulum ditauit Tiberius Cæſar, cuius etiam arbitrio atq; conſilijs orbis imperium agebatur. Ergo Ptolemæus hoc docere nos uoluit, artem non per ſe eſſe lucroſam, ut medicina & mercatura, neq; ad humanam gloriam natam, quemadmodum militia & iuriſprudentia, ſed ipſa quidem dum præſcire docet, nihil uetat quin utilius ſit ad omnia bonorum genera comparanda, ſcilicet diuitias, honores, amicos, & reliqua. Hæc uerò cum notiſſima eſſet Ptolemæus prætermiſit. Nam quemadmodum Galenus de Hippocrate inquit, in libros quos de difficultate ſpirandi conſcripſerat, ita nos de Ptolemæo exiſtimare oportet: nihil, ſcilicet, illum ſcripſiſſe commune aut uulgare, ſed omnia ſingularia atq; recondita. Itaque ſubijcit, nullius rei quæ alicuis ſit momenti hæc diſciplina uel accuſat uel accuſari poteſt. Quod uerò ita ſit, & quale ſit id in quo accuſatur, ijs planè uerbis edocet.

TEXTVS XXIII.

Hoc enim tantum dici audimus, ſuperuacaneam eſſe cognitionem earum rerum futurarum, quæ ineuitabili modo futuræ ſint, & dici ne hoc quidem diſertè. Neq; enim etiam in ijs rebus quæ neceſſario accidunt, ignoramus ſubitis & inopinis aduerſitatibus animos magnopere percelli, & ſucceſſibus extolli. Sed præuiſio futurorum animum componit & moderatur meditatione abſentiũ tanquam præſentium, & præparat ad excipienda uentura cũ tranquillitate & conſtantia.

Cùm res futuræ neceſſariò ſint uenturæ ſuperflua eſt prænotio illarum eò argumento Phauorini quod ſæpius declaratum eſt. Reſpondet igitur Ptolemæus, hoc neq; diſertè dici, ſic interpretatur Ioachimus Camerarius qui primos hos duos Ptolemæi libros in Latinam uertit linguam, poſtremos autem duos qui difficillimi ſunt Antonius Gogaua Grauienſis, qui & priori ſubſcribit duorum primorum librorum conuerſioni. At nobis certè iter agentibus codex Græcus non adeſt, curabitur tamen tametſi diligentiſſimè translatus ſit ab his Germanis, ut antequam ædatur Græcè orationi conferatur, præſertim in his locis ubi uarietas dictionum ſenſum peruertere poſſit. Cùm enim nunc iam Lutetiæ proximi ſimus facilè erit codicem recuperare. Itaq; pro diſertè, efficaciter aut benè, imò uerè interpretabimur. Nã, inquit, inopinata mala magis affligunt præuiſa minus: Vnde etiam catmen illud uulgatum eſt:

Et præ-

Et præuisa minus tela nocere solent.

Quantum uerò ad felicitatem pertinet, quod Phauorinus in malum uertebat, bonum egregium Ptolemæus esse contendit, scilicet successibus non extolli. Sed moderatè utranq; fortunam ferre. Et assignat rationem, quia cum futura certò expectantur, iam sunt tanquam præsentia, cumq; aduenerint quasi iam præterita sint, animum diuturna cogitatione fatigatũ, non secus ac præterita, quorum iam memoria delituerit diuturnitate temporis, parum aut nihil mouent, aut mutant. Itaq; fit ut uentura mala constanter, & bona tranquillè ac moderatè suscipiat. Neq; enim Solis malis repentinis animus humanus perturbatur & deijcitur ac consternatur, uerum etiam bonis. Adeò ut Galenus recitet historicũq; alij plures quosdã repentina lætitia subitò perijsse, omitto quod futuræ felicitatis certa expectatio deliniat animũ, & in aduersis præsentibus multum afferant medelæ: Cùm etiam sola spes quæ sine certa expectatione est non parum iuuet miserijs afflictos. Accedit quod præuisa bona fortuna hominem non reddit alijs intollerabilem. Repentino enim aduentu faustitatis animus elatus amicis & affinibus grauis redditur. Et hæc est causa cur, qui ex humili loco ad magnam fortunam ascenderunt, ambitiosiores & difficiliores illis sint, qui è magna nobilitate eò potentiæ peruenerunt. Excipiuntur etiam occasiones illæ paratis magis rebus ut duplo iucundiorem ornatiorem, splendidumq; atq; accommodatum usum felicitatis præbeant. Tot igitur rationibus modis præuisa bona, non præuisis præstant, etiamsi auerti, neq; hæc, neq; mala possent. Verùm utrunq; posse nunc demonstrabitur.

TEXTVS XXIIII.

Non autem existimandum est omnia à supernis causis in res rectà humanas deriuari, tanquam inuiolabili, & diuino quodam edicto, ppositò singilatim, ut nulla alia uis obsistere, quin ita illa grassentur ualeat. Nam ipse quidem cœlestium corporum motus sempiternus est, & procedit diuino & inuariabili ordine & lege. Inferiora autem mutationibus subijciuntur de superioribus quidem & primis causis, sed accidit hoc illis per consequentiam legis, & ordinis naturalis, & uariabilis.

Motus quidem cœlestium corporum, & influxus eorum in hæc inferiora sempiternus est, & ordine procedit ac lege diuina, necessariusq; est. Verùm non ita ut à superioribus procedunt, sic ab inferioribus recipiuntur, sed ut fortuita & mutabilia, & quæ euitari, peruerti, augeri, ac minui possint, non quidẽ superiorum corporum causa, nam ipsa ut dixi sunt immutabilia & necessariam habent actionem in hæc inferiora, sed meritò inferiorum ipsorum quę inconstantimateria ac semper fluente composita sunt. Non igitur quæ ab astris decernuntur sunt necessaria, sed neq; æqualiter fortuita: quædã enim sunt necessitati proximiora magis, quædam minus. Quod etiam in rebus ipsis quotidie spectare licet, ut de morbis, contentionibus, negotiorumq; difficultatibus. Atq; hæc in sequentibus proximè declarat.

TEXTVS XXV.

Præterea sunt quæ hominibus accidunt circumstantia aliqua generali, non autem ex uniuscuiusq; naturali & propria constitutione, ut si qua ingenti & ualida aëris conuersione, totæ gentes intereant, sicut fit in ardoribus, pestilentia, diluuionibus, cũ semper minor cau-

nor causa maiori succumbat. Alia autem eueniunt singulorum peculiari & naturali constitutione, per exiguas & faciles aëris contrarias affectiones. Quibus hoc modo diserte cognitis, perspicuum fit, quod quæcunq; à prima causa uel in uniuersum, uel singulatim moueantur, hæc inuariabili modo procedere, cum illa insuperabilis sit & omni contranitente ui præstantior. Quæ autem aliter se habeant, eorum quibus contrariæ affectiones contigerint, facilem esse conuersionem, quibus uerò defuerint illa primas causas sequi. Hoc uerò fit in scientia hominum, non illarum necessitate & potentia. Quòd ipsum animaduertere est similiter geri in omnibus, quibus naturalia sunt principia. Nam & saxa, & gemina, & animantes, atq; insuper etiam uulnera, & morbi, & ægritudines, partim necessarias affectiones, partim ex eo quod contrariam habet effectionē dependent. Atq; ita existimari par est, naturæ studiosos prædicere hac scientia euenturas res hominibus non inanitatem quandam opinionum ingredientes. Quæ enim habent multas & ingentes effectionum uires, euitari non possunt, cum alia quibus illud nō accidit facilè conuersiones admittant. Hoc modo & medici, si qui in notandis morbis exercitati sunt, planè præuident qui lętales sint, quiue curabiles. De his igitur quæ mutationibus obnoxia sunt, ita audiemus differentem Genethliacum: ut si uerbi causa, talem orientem habeat. Quoniam talis est de qua loquor cōstitutio, fiet si proprietates aëris tali modo conuertantur, magis quidem aut minus ad subiectas congruentias, ut illinc talis quispiam morbus existat. Eodem modo & medici prædicunt de ulceribus, quæ uel ut serpant, uel ut putrescant, futurum pronuntiant. Similiter & de metallis exemplum dari possit, ut si quis doceat lapidem Magnetem, id est, Herculanum, ferrum ad se trahere. Nam quemadmodum horum utrumq; per se tendit rectam uiam, in quam à primæ illius naturæ ui rapitur, si relictum sibi sit, ignoratione contrariæ effectionis, sed si medicinam contrariam ulceri opposuerimus, neque illud iam serpet, neq; putrescet, neq; lapis Herculanus illito alĩ succo iã ferrum attrahet. Sicut igitur hæc obsistunt, & contrarias effectiones inducunt naturaliter & fatali lege: ita in his quoque rebus fit, de quibus loquimur. Ignorata enim aut præuisa quidem, sed neglecta tamen ea quæ hominibus euenire debeant, haud dubiè seriem primæ illius naturæ sequuntur, prævisa autem & sortita curam, naturaliter & fatali etiam lege aut auertuntur penitus, aut læuiora efficiuntur.

Haly rectè inquam mihi dicere uisus est, Ptolemæum per hæc uerba ostendisse maximam in rebus diuinis atq; humanis sapientiam. Namque profectò maxima,

maximarum rerum & quæ pluribus etiam ſapientiſſimis uiris difficultatem
pepererunt notitiam tradidit, humanas leges atq; diuinas cum naturalibus
rationibus euentibusq; ipſis, tum aſtronomicis iudicijs concordans. Itaq; in-
quit, quædam ſunt influxus generales qui toti unigenti pertinent, uelut pe-
ſtis, inundatio, annonæ penuria, æſtus ingens. atq; hæc cum à uehementiſſi-
mis & primis cauſis fiant euadere non licet. Sunt enim à poteſtate & ui quæ
comparem non habet in his inferioribus reſiſtentiam. Vnde manifeſtum eſt,
quare in ſacra ſcriptura ſcriptum ſit, cor Regis in manu Dei eſt, quocunq; uo-
luerit uertet illud. Sit enim, gratia exempli, ut Deus uelit affligere bello ali-
quo ingenti & clade Germanos, cor Cæſaris & Regis Gallorum cœli medio
& magnarum coniunctionum ac generalium congreſſuum ſeu conſtellatio-
num. (ita enim clarius hoc nomine res ipſa explicatur) diſponet ut pacem no
lint inter ſe. Atq; ita Regum corda cum ad eorum uoluntatem pertineat re-
giones bene uel malè tractare, regionum autem accidentia generalibus ſubij-
ciantur congreſſibus ſyderum, neceſſe eſt ut etiam corda Principum à genera
libus cœli conſtellationibus gubernentur. At cor humanum tantæ uiolentiæ
reſiſtere non poteſt. Patet igitur cur corda Principum & mentes magis ne-
ceſſitati ſyderum & diuinæ uoluntati ſubiacent, priuatorum autem ſint ma-
gis libera. Hæc autem neceſſitas cordis Principis quæ annexa eſt diuinæ uo-
luntati, eſt neceſſitas effectus & non peccati. Quamobrem non tollitur liber-
tas arbitrij. Et ob id nihil abſurdum contingit etiam apud illos, qui omnino
liberam uoluntatem noſtram eſſe affirmant. Ex hoc quoq; clarum eſt cur in
ſuperioribus uerbis Ptolemæus dixerit hanc ſcientiam diuina docere cogno
ſcere, hoc enim diuinum eſt prorſus, quod nuper diximus, ſcilicet quod quæ-
dam euenient fatali neceſſitate, quædam uerò ita ut declinari poſſint, uelut ſi
quis ſit in mari cum tempeſtate, quamuis periculum præuideat non tamen e-
uadere poterit: at uerò in flumine natandi peritus, aut periculi gnarus ſerua-
bitur, alius uerò minimè. Similiter & illud diuinũ eſt quod, omnino eſt neceſ-
ſarium, quodq; euitari non poteſt à diuina mente profectum. Eſt etiam aliud
argumentum generalium horum decretorum præter id quod ſumitur à peſti-
lentijs & inundationibus, & bellis, & ſterilitate, & terræmotibus, quæ quidẽ
niſi in hos generales influxus referri poſſunt, & hoc quidem Velleius Pater-
culus egregius rerum Romanarum ſcriptor in primo uolumine hiſtoriæ Ro-
manę deſcripſit his uerbis: Quis enim abundè mirari poteſt, quod eminentiſ-
ſima cuiuſq; profeſſionis ingenia, in eandem formam, & in idem arctati tem-
poris congruens ſpatium, & quemadmodum clauſa capſa alioq; ſepto diuer-
ſi generis animalia, nihilominus ſeparata ab alienis in unum quoq; corpus
congregantur, ita cuiuſq; clari operis capacia ingenia, in ſimilitudinem & tẽ-
porum & profectuum ſemetipſa ab alijs ſeparauerunt. Vna neq; multorum
annorum ſpatio diuiſa ætas, per diuini ſpiritus uiros, Aeſchylum, Sophoclẽ,
Euripidem, illuſtrauit Tragœdias: Vna priſcam illam & ueterem, ſub Crati-
no, Ariſtophane & Eupolide, Comœdiam. ac nouam comicam Menandrus,
æqualeſq; eius ætatis magis, quàm operis Philemon ac Diphilus, & inuene
re intra pauciſſimos annos, neq; imitanda reliquere. Philoſophorum quoque
ingenia Socratico ore defluentia, omnium quos paulò antè enumeratimus,
quanto poſt Platonis Ariſtoteliſq; mortem floruere ſpatio? Quid ante ſocra-
tem? quid poſt eius auditores eorumq; diſcipulos clarum in oratoribus fuit.
Adeò quidem arctatum anguſtijs temporum, ut nemo memoria dignus al-
ter ab altero uideri quiuerit. Neque hoc in Græcis, quàm in Romanis euenit
magis. Nam niſi aſpera ac rudia repetas, & inuenti laudanda nomine, in Ac-
cio circaq; eum Romana Tragœdia eſt. Dulceſq; Latini leporis facetiæ per
Cæcilium, Terentium q;, & Afranium ſub pari ætate nituerunt. Hiſtoricos, ut
& Liuium quoq; priorum ætati aſtruas, præter Catonem & quoſdam ueteres
& obſcu-

» & obſcuros, minus 80. annis circundatum æuum tulit: ut nec poëtarum in
» ant quis citeriusue proceſſit ubertas. At oratio ac uis forenſis, perfectum q̃
» profæ eloquentiæ decus, ut idem ſeparetur, Cato pace, P. Craſſi, Scipionis q̃
» & Lælij, & Gracchorum, & Fannij, & Serui Galbæ dixerim, ita uniuerſa ſub
» principe operis ſui erumpit Tullio, ut delectari ante eum pauciſſimis, mirari
» uerò neminem poſſis, niſi aut ab illo uiſum, aut qui illum uiderit. Hoc idem
» euenisſe grammaticis, plaſtis, pictoribus, ſcalptoribus q̃, ut quiſq; temporum
» inſtituerit notis, reperiet eminentiam cuiuſq; operis artiſſimis temporũ clau-
» ſtris circundatam. Huius ergo præcedentis q̃ ſeculi ingeniorum ſimilitudi-
» nes congregantis, & in ſtudium par, & in emolumentum, cauſas cum ſemper
» requiro nunquam reperio, quas eſſe ueras confidam, ſed fortaſſe ueriſimiles,
» inter quas has maximè. Alit æmulatio ingenia, & nunc inuidia, nunc admira-
» tio incitationem accendit, naturaq; quod ſummo ſtudio petitum eſt, aſcendit
» in ſummũ. difficiliſq; in perfecto mora eſt: naturaliterq; quod procedere non
» poteſt, recedit, & ut primo ad conſequendos quos priores ducimus, accendi-
» mur, ita ubi aut præteriri, aut æquari eos poſſe deſperauimus, ſtudium cũ ſpe
» ſeneſcit, & quod adſequi non poteſt, ſequi deſinit, & uelut occuparam relin-
» quens materiam, quærit nouam, præteritoq; eo, in quo eminere non poſſu-
» mus, aliquid in quo nitamur, conquirimus, ſequiturq; ut frequens ac mobilis
» tranſitus maximum perfecti operis impedimentum ſit. Tranſit admiratio ad
» conditionem temporum, & ad urbium. Vna urbs Attica pluribus annis elo-
» quentiæ, quàm uniuerſa Græcia, operibus floruit, adeò ut corpora gentis il-
» lius ſeparata ſint in alias ciuitates, ingenia uerò Solis Athenienſiũ muris clau
» ſa exiſtimes. Neq; ego hoc magis miratus ſim, quàm neminẽ Argiuum, The-
» banum, Lacedæmonium, Oratorem, aut dum uixit authoritate, aut poſt mor-
» tem memoria dignum exiſtimatum, quæ urbes & multæ aliæ talium ſtudio-
» rum fuêre ſteriles, niſi Thebas unum os Pindari inluminaret. Nam Alcmana
» Lacones falsò ſibi uindicant. Rectè quidem me hercle feciſſet Paterculus, ſi
tam pulchrè difficultatem diſſoluiſſet quàm dubitauit, nam neq; id facere po-
terat citra huius artis præcepta, cùm non ob id ſolum deſinant ſimul ac ſimul
floreant, quod ad apicem artes producantur, & ſtudia uirorum elanguẽſcant,
cùm uideamus in uno & eodem genere plures poſſe eminere principes. Qui
fit ergo ut poſt Virgilium alius facta Romanorum non tam egregiè canere
potuerit, quàm ille Troianorum, præſertim quod res ipſa maius ſuggereret
argumentum? Et quale fuit inconueniens quod Virgilius ſi uita ſuperfuiſ-
ſet cuius mens erat ad tempora Auguſti peruenire medijs quidem iuxta Flac
ci ſententiam:

Vt iam nunc dicat, iam nunc debentia dici
Pleraq; differat & præſens in tempus omittat,
Hoc amet, hoc ſpernat promiſſi carminis author.

Et rurſus.

Semper ad euentum feſtinat, & in medias res
Non ſecus, ac notas auditorem rapit, & quæ
Deſperat tractata niteſcere poſſe relinquit.

Sublatis alijs properantem ad Auguſti tempora quempiam alium quod
ille ſperarat facere potuiſſe. Et melius ſanè quandoquidem, teſte Quintilia-
no, multum ab Homero Virgilius deficiat: nec linguę uitio quandoquidem
Demoſthenes à Cicerone eodem teſte ſuperetur. Deinde cum uideamus res
quæ à ſyderibus procedunt ex generalibus conſtitutionibus non unas eſſe,
ſed multiplices. Nam adueniente Sole, gratia exempli ad nos, non ſolùm her-
bę pululant, ſed arbores florent ac germinãt, aues nidificant, quadrupeda ad
Venerem incitantur, ſerpentes è latibulis exeunt, piſces gregatim loca mu-
tant, adeò ut flumina quędam maritimis impleãtur. Veluti id quod per Lug-

dunum

Digitized by Google

dunum transit quod Ararim esse putant, alij uocant Sequanam, p scib. quos illi appellant Loxas tanta multitudine, ut uideatur flumen ipsum totum plenum. Similiter & homines lætantur. Idem in Lunæ cõtingit affectibus. Non enim solùm in plenilunijs turgent maria, sed & Cancri pinguescunt, & ligna reddunur uiuaciora, & morbi plerique ingraue scunt, & rapa multa. Cùm igitur eodem tempore non unum genus artis floreat, utpote militaris disciplina, poësis, eloquẽtia, pictura, plastica, musica, medicina, philosophia, simul quoque desinant, ut Alexandri, & Augusti, & nostra etiam ætate, cùm tamen ab Augusto ad initium nostræ Florentis ætatis, quod fuit circa annum salutis 1440. fluxerint anni inter medij circiter mille quadringenti, nihil egregium pro miraculo natura produxerit in lucem, præterquam Antonini tempore cũ tunc etiam floruissent simul Alexander Aphrodiliçus, Ptolemæus Peluſienſis, & Galenus Pergamenus, & parum ante id etiam C. Plinius & Plutarchus Cheroneus Traiani magister, manifestum est ex generalibus constitutionibus cœli principaliter ista pendẽre. Non inficiamur etiam aliquid in rem facere quæ adducuntur à Paterculo. Sed iam ad textus expositionem deuenia-mus.

Inquit igitur (Præterea sunt) id est, sunt quędam constitutiones generales adeò potentes, in quibus homines per graues continentis affectus, scilicet terræ, aquæ, & aëris superantur. Veluti quis habeat genituram felicis ac diuturnæ uitæ, contingat terræmotus in urbe sua qui totam diruat ciuitatem, aut inundatio, quomodo is seruari poterit? Verùm in propriis affectibus cum per aëris constitutiones debiles fiant, contrarijs causis licebit obuiti. Deinde docet quod quędam fiunt à prima causa generaliter, uelut cum tota urbs, uel prouincia opprimitur, aut cùm singulatim pluribus mala eiusdem generis contingunt, uelut anno salutis 1528. morbus epidemius & pestilens generalis uniuersò, uexauit uniuersum humanum genus non tamen ita ut in singulis ciuitatibus omnes, sed in omnibus aliquos. In his ergo ambobus generales cõstitutiones dicit fati necessitate alligantur. (Quæ autem) intelligit quatuor genera influxus duo iam dicta quę permutari nequeunt, & tertium iam dictum quod à propria pendet genitura, & potest conuerti studijs ac diligentia hominum. Quartum genus est illorum qui nihil habent proprium tunc, & hi sequuntur primam causam, & hic declarauit magnum secretum, de quo inferius dicam. Dicit autem quod tales euentus fiunt in hoc quarto genere propter ignorantiam hominum, & non propter uim causæ uniuersalis, sicut in alijs duobus. Probat autem hoc ibi: (Quod ipsum) Quia, & in morbis, & in rebus naturalibus, quædam sunt per se insuperabilia, quædam possent superari uel deduci ad effectum, quæ tamen non superantur, neq; ad effectum deducuntur, propter ignorantiam. In quibusdam uerò diligentia, fortitudine & scientia, (nam hæc tria scientiæ nomine intelligit) decretis cõtrarijs astrorum occurrimus. Et propter hoc qui fortes sunt, solliciti & prudentes, felices sunt plerunq; nam multæ eueniunt occasiones, præter illas generales quas uir industrius arripiat, & in commodum suum uertit. Vt contra negligens & stultus, aut diffidens prætermittit. Vnde etiam patet quod triplo plures necesse est esse infelices quàm felices, quia ad felicitatem tria illa omnia sunt necessaria, ad infelicitatem unum solum deficere, sat est. (Quæ enim) Dicit igitur quod inuitabilibus non est utilitas quantum ad consilium. (De his igitur) Instruit Astrologum futura prædicentem sic: Si talis constitutio quæ tũ ab astris pendere uiderur fiat, tales morbi euenient: Veluti si Mars in Leone sit cum Sole calorem & siccitatem immensam producí consentaneum est. Hæc si producantur perseuerentq; multas acutas febres parient illo loco magis, uel illo minus: utpote in perflatis ab Austro quàm ab Aquilone magis, & plus in uiris quàm in mulieribus, & bilio sis & exercitatis, quàm pituitosis & in otio de-

gentibus,

gentibus, & in his qui multò uini potu utuntur, & maximè potentis, & aromatibus quam qui contrarijs, & in pestilentibus locis pestilentes, ut in Anglia & Flandria, magis quam in India, & alijs salubribus locis. (Eodem modo) Declarat hoc per duo exempla notissima, alterũ de medicis qui dicunt ulcus hoc ad Cancrum Sphacelon perueniet, nisi medicina contraria adhibeatur: & similiter lapis Herculeus ferrum trahet, nisi succo allij illinatur, sequutus potius in hoc communem opinionem, quàm rei ueritatem. Declaratum enim est à nobis in libris de Subtilitate, hoc experimentum esse falsum de succo allij. Nã nihilominus lapis Herculeus ferrum trahit, quamuis per litum allij succo, quã antea. Sed exempla dantur non quia ita sint, sed ut intelligant qui docentur. (Sicut igitur) Per fatalem legem intelligit naturalem quæ à nulla alia peruerti potest, nisi potentiore alia naturali. Velut fluminis aqua necessariò inundationem pariet nisi aggeribus ripa muniatur. Hoc enim necessarium est, aquã turgentem effundi in humiliorem ripam & campos ei adiacẽtes: Sed & istud magis necessarium terram plus posse quàm aquam, & ideò aquam non effundi. Dixit autem hoc, scilicet naturales esse fatales, ut à uoluntarijs actionibus distinguantur, quæ necessariæ non sunt. Nam uoluntas mutatur etiam per se, quod uerò à natura fit non nisi à potentiore causa alia naturali impediri potest. Dicit igitur quod sicut naturalibus affectibus morborum & Herculei lapidis occurrimus alijs causis naturalibus potentioribus seu necessarijs (melius enim ita erat uertere καθ' εἱμαρμένην, quàm fatali) occurrere licet. (Ignorata enim) Dicit quod seu ignorentur causæ istæ generales seu negligantur, hoc autem dupliciter fieri contingit, ut dictum est, uel diffidentia, uel socordia, seriem primæ causæ sequuntur: & homo prælio cadit, uel suffocatur aquis, uel peste moritur, quòd si præuideat & curam adhibeat euadere poterit, aut infortunium lenire. Dixit commentator circa hoc pulchram sententiam: Si præuideamus quod futurum est & occurramus, duorum alterum sequi necesse est, aut ut effectus impediatur, & tunc habebimus utilitatem contra illos, scilicet qui negãt artem esse utilem, aut nõ impedietur, & ita ueri uates iudicabimur, eritq; scientia uera, & ita duarum opinionum, quæ Astrologiæ contradicunt una alteri repugnat. Nam si occurramus præuisis malis & non sequatur effectus, utilis erit hæc scientia: si omnino sequatur, erit necessaria. Verùm ex his nobis insinuat Ptolemæus duplicem esse causarum connexionem, unam quidem stellarum ad continentem in primis qualitatibus, altera quæ est continẽtis ad singulares effectus, utpote pestilentiæ, belli, penuriæ annonæ, & hanc secundam connexionem uult esse ualidiorem prima, non quidem in se, hoc enim impossibile est, quia causæ quantò primæ sunt proximiores, tantò sunt potentiores, ideò cœlum plus influit in continens, quàm continens in homines, uel animalia, sed hoc dicit, quia ut sciuerimus affectum continentis, nihil est quod possit impedire opus illius in nos uel in animalia: Quia uel erit consilium hominum, uel cœlum, uel ipsum continens. Consilium hominum imbecillius est, ut declaratum est, quàm ut possit resistere generalibus causis. Cõtinens non agit nisi uirtute cœli ut docuimus, hãc autem iam recepit, cœlum non potest prohibere, quoniam non agit nisi medio primarum qualitatum, & has iam produxit, nec potuerunt impediri. Concluditur igitur quod fatalis lex seu naturalis quæ generalis est, & à generali constitutione cœli proficiscitur, firmior est quo ad nostram cognitionem pertinet, ea quæ proficiscitur ab astris in hæc inferiora. Quia cum astra sint plura & multa ex illis penitus incognita: aliorum uerò quæ cognita sunt natura non prorsus sit perspecta, & quorum prorsus perspecta sit etiam non sit modus exquisitè cognitus, uel etiam dubius, utpote an per circulum positionis, an per locũ, an per antiscia, an per eandem declinationem stellæ agant. Item cum sit de locis dubitatio in nonnullis, ut maximè Mercurio, Marte, & Saturno, tum uerò propter principia lo-

Digitized by Google

pia locorum & ſitus uarios, & proprios, affectibuſq; quibuſdam ſingularibus præditos, & non exquiſite conſideratos, & ipſa etiam principia incognita, his ſex de cauſis contingere poteſt, ut Saturnus ſit in Aquario, & Iuppiter in Cancro cum Sole, & Mars in Leone, & tamen æſtas ſit temperatiſſima. Et ſi Aſtrologus prædicat eam futuram calidiſſimã, erit ridiculus. Et propterea conſulit Ptolemæus ut Aſtrologus prædicat hoc modo: Quia Saturnus eſt in Aquario, & Sol in Cancro, tum reliqua quæ diximus, ideò uerìſimile eſt futuram æſtatem calidiſſimam, puta in Italia. Et ſi talis fuerit erunt febres acutę, & etiam patientur ſata, & qui bilioſi erunt malè ſe habebunt, & qui calidis & liccis uuntur cibis & uinis potentibus, & qui multum exercentur, & erit penuria aquarum, & piſces pauci erunt, & qui illis utentur, lædentur. In primo igitur dicto plerunq; erit uerax Aſtrologus. Nam licet aliquando ut dixi poſſit contingere contrarium propter cauſas illi incognitas, nihilominus raro iſtud continget, imò riſſimè. In ſecundo autem erit ſemper uerax, ſcilicet quod ſi continget illa immenſa caliditas, continget & illa quæ dicta ſunt. Non ſolùm propter ipſam caliditatem, ſed quia ſignum eſt cauſas ipſas caliditatis, ſcilicet aſtra, non impeditas iri.

Ex his colliguntur ſeptem dubitationes celeberrimæ: Primum, quod fuerint famoſiſsimæ & ab omnibus fermè antiquis ſapientibus quæſitæ. Secundùm, quod illis diſſolutis apparebit ueritas ipſius Aſtrologiæ. Nam omnes qui illam oppugnauerunt, aliqua ex his ſeptem difficultatibus ad illam oppugnandam uſi ſunt. Quod ſi eas diluerimus rectè, ut ſperamus, nemo tam huic arti infenſus fiet, qui illi manum non det. Tertium, quia his cognitis tanquam principijs, ars tota conſtituí poterit. Quartum, quod horum cognitio ad ſeriem rerum naturalium cognoſcendam & Fatiuim intelligendam, & ad ſcien dum quid neceſſarium ſit in rebus naturalibus, & quid fortuitum, & quomodo liceat fortuitis occurrere, utilis erit.

Prima igitur eſt, quænam dicatur conſtitutio generalis, & quæ propriæ cũ uideantur in cœlo omnia aſtra ſemper eſſe & moueri abſq; alio principio? ſimiliter quot ſint illius generæ?

Secunda, in quo differat conſtitutio generalis locorum à conſtitutione generali qua ſinguli homines afficiuntur.

Tertia, quomodo cum cœlum ſit abſq; principio & rotundum, plus influat ex hac parte quam alia? & in hanc partem quàm aliam? cùm uideamus in terra pluere hic, & procul decem millibus paſſuum immenſa aſſici ſiccitate, & rurſus ad duo millia paſſuum imbres cadere, & hoc adeò uiciſſim, & per paruam diſtantiam ut mireris: ſimiliter in partibus maris tanta uentorum uarietas & ſingulis horis, ut ſit incomprehenſibilis.

Quarta, an generales conſtitutiones in comparatione unius hominis ſint potentiores illius genitura propriа? cum uideamus morbũ lętalem, quo quis moritur magis inexpugnabilem, quàm peſtilentem.

Quinta, an homo, gratia exempli, qui debet mori ex peſte, habeat aliquid neceſſario coniunctum cum conſtitutione? Et ſi habet quomodo ſit? Et an ineuitabilis, ſic ut talis connexio illum adigat neceſſario ad mortem? Et an ex mutatione loci quis debeat euadere à periculo? Et cur aliquæ conſtitutiones ſint à quibus nulli euadunt, & aliæ à quibus euadant? Et cur illi qui euadunt euadant?

Sexta, an in bello ſinguli qui moriuntur geneſim habeant conſtitutioni belli cõnexam? Et an ille qui eſt in bello extra patriam, uel in negotiatione, ſubijciatur genituræ ſecundùm locum proprium, aut ſecundùm locum in quo mortam trahit? Et an electiones Regum, & initia dignitatum, & habitationis in alia regione ſint obſeruandæ & poteſtatem habeant? Et an fortuita commigratio poteſtatẽ habeat, & quæ ſit cũ electione nõ habeat? Nam hoc multum re-

fert, quia

fert, quia ſi etiam electio temporis habitationis aliquid poteſt, eſſent electiones ualdè utiles? Et poſſet aliquis facere differẽdo uel accelerãdo partũ quod filius priuati naſceretur Rex aut Imperator? Et etiam dubitare contingit an reuolutiones reuolutionibus ſuccedentes abſq; teſtimonio genituræ aliquid poſſint? & ſi poſſint, quid poſſint, & quantum, & in quo genere? nam de uita haud uerſimile eſt.

Septima, an nauis quæ ſubmergenda eſt aquis, habuerit hoc à principio cõſtitutionis ſuæ uel à lignis? Et quando debeat intelligi principium in unaquaque re? Et an artificialia & maximè quæ conſilio fiunt, habeant principium tẽporum & recipiant influxum ab aſtris? Nam ſi hoc ita erit, euidentius electiones ualebunt, & forſitan etiam ſigilla? Quod ſi non, non. Hæc igitur cum totam artem comprehendant, ſingula ſuis locis declarabũtur. Nam ſi uellemus hæc omnia hic declarare oporteret in expoſitione unius huius commenti totam artem compleri: Et expoſitionem huius textus quæ ſatis per ſe prolixa eſt, in immenſum extendere & augere: ideò proſequamur in textu.

Lib. 1. com. 2. & ſequẽtibus

TEXTVS XXVI.

Cùm autem, ut ſemel dicam, nihil interſit quod ad hanc uim attinet, inter generalia & ſingularia, mirum uideri poſſit, qua nam de cauſa in uniuerſum quidem perſuaſum pleriſq; ſit, & præuideri illa poſſe, & præuiſis utilem eſſe attentionem. Maxima enim pars hominum fatentur ſe quoq; uenturas cognoſcere, & annuorum temporum mutationes, & ſignificationes ſtellarum inerrantium, nec non Lunæ configurationes. Adq; eam cognitionem non mediocrem cautionem adhibent magna cura præparantes ad æſtus gelidifica, ad hyemes calidifica, omninoq; dant operam ut rerum cuncta rum naturæ temperentur. Præterea quò rectiora fiant omnia, & in temporum conuerſionibus & tutò naues in portu ſoluant, obſeruant ſignificationes fixarum ſtellarum. In coitu autem pecorum & ſementibus configurationes Lunæ augeſcente illius lumine, neque quiſquam inuentus eſt qui hæc damnaret, ut quę aut non obſeruari poſſent, aut obſeruata nihil afferrent fructus. Cur igitur negant eſſe ſingulatim præuiſionem, ex proprietatibus reliquarum commiſtionum, ut æſtus hyemsúe intentiores aut remiſſiores futuras, deq; item uniuſcuiuſq; propria conſtitutione, uel quare inutilem ferè in his cautionem eſſe uolunt? Cùm manifeſtũ ſit, ſi ad generales æſtus gelidis inſtructi minus illum ſentiant, ſimilem poſſe efficientiam eſſe etiam in ſingularibus rebus, quarum conſtitutio augmenta magni caloris complectatur. Sed enim omnis hic error ex eo naſcitur, quòd ferè propter difficultatem in ſingularium præuiſionibus parum exercentur, quæ res & alijs penè omnibus ſcientijs fidem detrahere ſolet, quodq; contrariæ effectionis uis negligitur. Et quia non multum inuenire eſt talem conſtitutionem & tã perfectam, cui non impedimentum à prima illa natura obijciatur, ideò opinio extitit, incommutabiliter nobis uniuerſa & incuitabili modo

li modo penitus immitti. Verùm ſicut ipſa præuiſio, & ſi non nuſquam incurrens, tamen quia aliqua ſit, digna ſummo, niſi fallor, ſtudio uidetur. Ita etiam de attentione faciendum iudico, ut quamuis non cuncta ſanare poſſimus, tamen quæ poſſimus ſeu magna ſiue parua, in his libenter & grato animo illam amplectamur, & nõ uulgaris lucri inſtar ducamus ipſius factam nobis copiam.

Proponit Ptolemæus fundamentum ex uniuerſalibus, uolens demonſtrare ſingularium etiã eſſe artem præſciendi futura. Vniuerſale aũt tripliciter dicitur, aut quod multa continet, ut populus, gens, prouincia, ciuitas, & hoc eſt, plerunq; minus notum ſingulari, nec de hoc intelligit author. Eſt etiã uniuerſale quod dicitur de multis, quod conſideratur à Philoſopho naturali & Dialectico, & hoc quandoq; poteſt eſſe notius ſingulari. Tertio modo pro communi & indiſcreta cognitione ut hic capitur: Argumentum igitur eſt generales conſtitutiones ſunt notæ & utiles iudicio omnium hominum, ergo ſingulares. Quæ autem ſint generales conſtitutiones, declarat tribus pulcherrimis exemplis: Primũ de tempore, & hoc dicit pendere à Sole. Nã ſcimus certò æſtatẽ & hyemẽ futuram, & ita etiam fit utilis hæc cognitio, quoniam homines præparant ligna, & ueſtes ad temperandum frigus hyemis, & umbras ac porticus & aulas ad temperandum calorem æſtatis. Secundum exemplum eſt de nauigatione, in qua cauemus congreſſum Lunæ cũ ſtellis fixis quæ tempeſtatem inducunt, ut ſunt Orion & Arcturus. Igitur hæc eſt ſcientia & utilis. Tertium eſt in ſerendis ſeminibus, plantandis & inſerendis ſurculis, & admittendis iumentis, porcis & ouibus, & fouendis ouis in quibus quæritur Lunæ incrementum. Hoc igitur præſciri poteſt, & utile eſt. Igitur, inquit, etiam ſingularia præſciri poſſunt. Singulare appellat certam rei quantitatem & menſurã, quæ per reliquorum aſtrorũ errantium miſtiones figuras & effectus fiunt. Ex hoc patet trium generum maximè illuſtres eſſe effectus, & qui ab antiquis nõ negarentur, Solis, Lunæ, & fixarum ſtellarum inſignium, magnitudine uel ſitu propinquo uiæ per quam Sol graditur.

Sed enim docet cauſas tres, quare ſingularis cognitio negligat: Vna, quia exiſtimant illud quod aduerſat (puta Saturni frigiditatẽ) calori Solis, eſſe minimam & inſenſilem, atq; ideò contemnendam, & ita de calore Martis uel Iouis. Secunda quia ſcientia iſtarum ſtellarum in ſitu, motu, & loco eſt difficillima, ideò ut reliquarũ ſcientiarũ, quamuis etiam utiliũ ad cõparandas diuitias partes difficiliores prætermittunt, uelut in medicina diſſectio tuta in profundis partibus quę ſupponit ſcientiã locorũ muſculorũ, uenarum & arteriarum. Et in Geometria ſcientia conoydalium corporum, & coniſectionũ. Et in Muſica Enarmonicum diateſſaron. Tertia cauſa eſt, quia quidam putant uim primæ cauſæ ſeu naturæ eſſe adeò potẽtem, ut poſſit auertere quæcunq; uelit. Et intelligit ſecundũ Haly per primam naturã ſtellas fixas: Aliter poſſit intelligi Deus. Verùm commentator aliter interpretatur, ſcilicet quod raròid ſignificauit Ptolemæus per non multum) contingit, ut talis conſtitutio peruertat q̃ ex principio decretum eſt. Vnde factum eſt ut homines exiſtimauerint, cùm tam raro cœli decreta ſoleant peruerti, ut cuncta neceſſario fieri arbitrentur. Cumq; parum hoc ad artem pertineat, non laborabo ut doceam quid magis Ptolemæus per primam naturam intellexerit.

(Verùm ſicut) Declarat quod quemadmodum in medicina quamuis non omnia curare poſſimus in his, in quib. poteſt, ſiue magna ſint, ſiue parua, quaſi dicat, ſiue multi ſeruari poſſint ut in ſalubribus morbis, ſeu pauci, ſicut in peſtilentibus, pars ea tamen medicinæ non eſt negligenda. Ita in Aſtrologia quamuis non poſſimus occurrere omnibus, nõ debemus eam utilitatem negligere.

gligere. Sicut etiam illius scientiam quod quandoq; (incurrens ille uertit) aberrans sit, non debemus paruipendere: Sed loco non uulgaris lucri ducere illius factum nobis esse copiam. Atque hæc cum communi consensu hominum & ratione demonstrauerit, ad authoritatem sapientum Aegyptiorum se conuertit.

TEXTVS XXVII.

Quę omnia ita ut exposuimus sese habere cùm & Ægyptij intelexissent, à quib. maximè aucta huius artis uim scimus, adiunxere ubiq; Astronomicis præuisionib. medicinę præcepta. Neq; illi cõstituissent expiationes & auersiones, & curas eorũ q̃ ab aëre uel inciderent, uel imminerẽt, & in uniuersum & singillatim, si in ea opinione fuissẽt, ammoueri illa aut auerti nullo modo posse. Nũc uero quę cõtrarias effectiones in ordine naturę habeãt, quasi secũdo in loco fati ponẽtes, cõiũxere cũ præuisionis ui, ad usum & fructũ omniũ, uiã præceptionũ quas illi uocant cõpositiones iatromathematicas, quæ uox significat coniunctionem rerum medicarũ cum mathematis. Qua ratione Astronomia quidem declararet subiecta rum constitutionum proprietates, & quid casuum cœlum circundans nos intenderet, & suas quorumq; causas, nam sine horum cognitione opem certam ferri posse non sunt arbitrati, quippe qui scirent non eandem omnibus corporibus aut morbis cõuenire. Sed medicinæ scientia hoc efficiebat, ut & futuri mali auersio, & præsentis curatio quod ad eius rectissimè fieri posset, de concordibus aut contrarijs singulorum effectionibus existeret.

Probat igitur illorum authoritate scientiam Astronomiæ bifariam esse utilem. Primum quod ipsi constituerint iatromathematicam scientiam, id est, scientiam ex medicina & Astronomia: ueluti si quis, gratia exempli, laboret, obseruabant horam qua incipit ægrotare, & similiter ad quem locum directio significatoris uitæ peruenisset, & ex his morbi naturam statuebant, atque inde curam ex his constituebant à medicina sumptam eo axiomate, quod contraria contrarijs curantur. Alio modo docebant qui nam futuri morbi essent per Astronomiam, futuros morbos, atque homines contrario regimine uitæ instituebant, ut sic tuti essent ab imminenti periculo: dicit igitur, quid profuisset hæc diligentia, gratia exempli, quod Mars & Saturnus, cum Sole in Leone æstate futura coituri, debeant producere febres ardentes & maximè siccas ac uenenosas, & ob id utendum esse humidis, & cordialibus medicamentis, si omnino nihil hæc diligentia profutura erat, neque ad tollendos, neque ad auertendos, neque minuendos morbos? Et quamuis de morbis etiam factis hoc intelligi posset, attamen ut etiam Haly rectè interpretatur, de futuris tantum loquitur. Secundùm exemplum est de expiationibus & auersionibus quæ hodie etiam in usu sunt, dum supplicationes populi & sacerdotes præsertim imminente siccitate, aut imbribus fatigati celebrãt. Sed tunc multò antea quam fierent. Astrologia edocti procurabant, nunc uerò nisi iam malo ipso perculsi atq; edocti, talia facere solent. Intelligit autem per expiationes preces ad Deum atque sacrificia: per auersiones, magica quædam quæ grandines, aut pruinam à campis auertere credebantur, per cutam uerò quod ex arte rustica est, ueluti si frigus imminеat ingens, malorum punico-

punicorum arbores palea circumcinguntur: Si carbunculus uitibus, ſerius putantur, procurandumq; eſt ut ſerius germinent. Namq; ſi non turgẽt plantæ ac germinare properant uix hoc malo pereunt. Propter quæ morus arbor rarò perit quod ſero patiat germen, ultima quippe eſt omnium arborum, & id ſapientiſſima appellata.

Quod uerò de Aegyptijs adiecit quos auxiſſe artem refert, intelligit tum illos tum affines illis quaſdam prouincias, ueluti Chaldæos, de quibus narrat Suetonius in Nerone prædixiſſe illi imperium & parricidium matris, quod cũ illa audiſſet, dixit, occidat cum imperet. Ex his fuit Thraſylus qui imperium Tiberio exuli prædixit, nimis magnus authoritate, quod Tiberius flagitioſè uixerit: Et C. Caligulæ Sulla Aſtrologus necem ſimiliter & imperium atq; utrunq; inſperatum: Atq; hic maxima etiã authoritate uixit. Infelicior fuit Aſcletarion ſub Domitiano, ſed illuſtrior euẽtu duplici atq; exquiſitiſſimo, ex hoc genere fuit etiam qui Gordiano Imperiũ per inſtrumenta tempuſq; prædixit. Vt appareat Chaldæos atq; Aegyptios hac in arte ſupra fidem fuiſſe celebres. Quorum ſcripta cum collegiſſet Ptolemæus, in hunc librum compegit, ſed tam breuiter, ut maxima pars artis deſideretur. Præſtabat enim quemadmodum & præſtantiſſimus Hippocrates poſtquam ex ſingularibus artem compegerat, librum etiã & ſingularium exemplorum epidemijs correſpondentem conſcribere. Multum enim attuliſſet lucis ad intelligendum ea quæ hoc in libro ſcripta ſunt, ſimulq; fidei aduerſus illos qui artem inanem eſſe declamitant. Sed hoc nos in Ephemeridum Supplemẽtis facere conati ſumus. Nam neq; hoc efficere opus eſt cuiuſq;, ſed eius primum tantum qui in omnibus bonis diſciplinis, quemadmodũ ſuperius diximus, fuerit exercitatus. Secundùm qui diligenter ea quæ Ptolemæo atq; alijs ſcripta ſunt, legerit & fuerit meditatus. Tertium, qui multa diuerſis in diſciplinis feliciter conſcripſerit, ne authoritas exemplis deſit. Quartum, ut ſit hac in diſciplina exercitatiſſimus, ut opere ipſo præſtare poſsit, quæ docendo pollicetur. Quintum, ut ſit uerax, ne fides in ſcriptis deſideretur Sextum, ut ſit grauiſſimi iudicij, tum ut ſciat quid ex unaquaq; ſeligendum cõſtitutione ſeu generalis fuerit, ſeu Genethliaca, tum ut ſciat diſtinguere ueras à falſis genituras, cum plurimi deſcendentur falſas offerre, ut uel Aſtronomos probent, uel illudant eis: Eſt etiam ex uſu iudicij grauitas, ut ſoſum rara & uulgaribus Aſtronomis incognita doceat, quemadmodum Hippocrates in medicina fecit. Quantũ profuiſſet genituræ Domitiani exemplum atq; Neronis, cum temporum indicationibus habuiſſe, non ſolum ad gloriam artis Aſtronomicæ, uerùm ad ipſam diſciplinam excolendam amplificandamq;, quas quidem Ptolemæum habuiſſe ueri ſimile eſt, quod proximus ei ætati fuerit & ipſe prædiues, ſed neglexiſſe uiſus eſt. Periere & multa illorum monumenta, ſiquidem Chaldæorũ & Aegyptiorum, quæ in Iulij Firmici manus peruenerunt, quamobrem & ex eo multa ſeligemus transferemusq; in alium librum, maxima tamen cum difficultate, q; cum ille purus eſſet Grammaticus expersq; omnino huius artis, nõ ſolùm omnia abſq; iudicio, bona, mala, falſa, uera, ex toto & ex parte ueritatem continentia, coniũcta diſiunctaq; in unum abſq; diſcrimine compegerit, ſed quod multa nõ intelligẽs cõfuderit atq; corruperit, & q; deteriùs eſt ſuppreſsis undiq; nominibus, quæ ſi addidiſſet ut Aëtius in ſuo medico uolumine & Galenus paſsim in libris de Medicamẽtis, (quoniã talia experimẽto cõſtant) facile fuiſſet coniectari, quantum unicuiq; præcepto fidei eſſet tribuendum.

Quod uerò dicat (quaſi ſecundo in loco Fati ponẽtes) intelligit ut dixi preſſionem ſeu auxilia pro fato, id eſt, opere neceſſario naturæ quod inest ſecundùm fatum, id eſt, minorem neceſsitatem, quæ ex aſtris habetur. Veluti ſi futura ſit tertiana in æſtate ſequenti, purgaueroq; bilem ante, uſusq; fuero lactucis & aqua lactis, & lymphato uino plane albo, neceſsitatẽ primam & cer-

tam, quàm fatum hic expoſuit ne tertiana hic aduenſat, inducet, Aſtrorum ue rò influxus ſecundi fati uim retinebit, qui neceſsitas illius ab alia neceſsitate oppoſita ſuperatur.

TEXTVS XXVIII.

Verum de his ac ſummatim quidem hactenus. Nunc trãſeamus ad explicationem harum rerum, ordientes ut in præceptionibus à primis, hoc eſt, quæ ſit cœleſtium corporum & propria uniuſcuiuſ que natura & efficacia, ita ut tradidêre ueterũ naturales obſeruationes, præſq; cæteris de ſtellarum errantium uiribus, deſq; Solis & Lunæ diſſeramus.

Proponit ordinem tradendorum in hoc primo libro, ſcilicet de natura, inde de uiribus corporum cœleſtium, præcipuè autem Solis & Lunæ, inde errantium ſtellarum, & hoc ſecundum traditiones ueterum non quoruncunq; ſed naturalium tantum, ut doceret nos contemnendas eſſe nugas illas quas poſtmodum ex quibuſdam ſortilegis traduxere ad nos Arabes ſatis infeliciter artem corrumpentes. Per naturã uerò intelligit maſculinos fœmininosq; planetas, item diurnos ac nocturnos, tum uerò poteſtatem inſignis. Similiter & ſitus, & motus, & figuras ad Solem, & generaliter quæcunq; extra cœlum non extenduntur: Sed per uires quod calefaciant, infrigident, humectent, liccent, beneficæ ſint ac maleficæ, uentos aut imbres generent, diuitias aut paupertatem generis, animos magnos, aut humiles, aut auaros, aut ſapientes, & generaliter quæcunq; ad hæc inferiora pertinent.

CAPVT IIII.

TEXTVS XXIX.

De uiribus ſtellarum errantium.

ANimaduerſum eſt naturam Solis effectum habere caloris paulatimq; ſiccitatis. Hinc nos etiam ſenſibus percipimus multo certius, quam reliquarum ſtellarum, propter ipſius & magnitudinem, & euidentiam mutationum temporalium, quandoquidem quo propius Sol accedit ad uerticem noſtrum, eò magis ea quæ diximus experimur.

Quoniam expoſitores hic præfari ſolent quædam atq; adeò curioſè, ut etiam circa titulum multa dicant, ideò & nos quatuor circa hunc præſentẽ textum faciemus: Primũm quidem ponemus ſubiecta de quibus Aſtrologus conſiderat. Secundùm exponemus titulum capituli atq; diuiſionem affectuum planetarum & reliquorum. Tertio præfabimur quædam circa textus expoſitionem. Quarto & ultimo ipſum textum explicabimus. Primum igitur dico quod ſubiecta quæ Aſtrologus conſiderare debet ſunt quatuor: Primũ ſunt ſtellæ erraticæ dictæ, quod uarijs motibus moueri uideantur manifeſtè, & etiam quod ſolæ uagentur, nam quamuis fixæ uarijs motibus moueantur, ab antiquis tamen propter tarditatem motus ab occidente in orientem uiſum eſt illas ſolo uno motu moueri, propter hoc, & quoniam etiã ſimul mouentur, fixas aliqui alij inerrates appellauêre: planetas enim erraticas græcè ſonare & aplanes, id eſt, nõ errantes haud obſcurũ eſt. Planetæ igit̃ ſeptem ſunt, Luna quæ omniũ infima eſt & terræ propinquiſsima, inde aſcendendo Mercurius, Venus, Sol, Mars, Iuppiter, Saturnus. Secunda pars ſubiecti à ſtellis inerrantibus comprehenſa fuit. Tertia uerò eſt de partibus cœli quæ ſecundùm longitudinem,

Digitized by Google

gitudinem, aut ſecundùm latitudinem, aut ſubſtantiam, aut ſitum diſtinguun tur. Secundùm longitudinem quidem ſunt duodecim ſigna, quæ in Tabula depicta uides cum characteribus, quorum initium eſt ab Ariete, cuius initiũ eſt in æquinoctij puncto, id eſt, puncto æqualiter diſtante ab utroque polo.

Planetæ ſeu Erraticæ.						
Luna	Mercurius	Venus	Sol	Mars	Iuppiter	Saturnus
☽	☿	♀	☉	♂	♃	♄

Signa.					
Aries	Taurus	Gemini	Cancer	Leo	Virgo
♈	♉	♊	♋	♌	♍
Libra	Scorpio	Sagittarius	Capricornus	Aquarius	Piſces.
♎	♏	♐	♑	♒	♓

Secundùm latitudinem autem in Borealem & Auſtralem ab Ecliptyca, aut æquinoctij circulo, & uocatur declinatio. Secundùm ſitum autem quoniam quædam ſunt in cœli corde & ad fortunam magis ualent, imò ad exiſtimationem, quemadmodum in aſcendente propria corpori & animæ, quædam in ſeptimo loco quæ ad fortunam & potentiam, quædam in imo cœli, atq; de aliis eadem ratione. Quo uerò ad ſubſtantiam, partes ſunt cœli aliæ aliis feliciores. Nam cœlum ſic ſe habet ut terra, ſtellæ montium uicem habent & lapidum: ipſa cœli ſubſtantia quædam affert bona malaue, calidior frigidior, ſiccior humidior, pinguis macilenta, arida fœcunda, fœlix infelix, æqualis inæqualis, pertinax mutabilis, ferax ſterilis. Sed illud quod uitare non poſſumus, (nã dei nani & pleno, tenebroſo & lucido, magna eſt dubitatio) eſt, quoniam partes cœli quædam ſunt turbidæ, uelut uia lactea, & quædam perſpicuæ. Quartum genus eſt crinitarum ſtellarum, Cometas Græci uocant: Hæ enim in cœlo fiunt ut alibi docuimus. Non autem trabes, aut gemini Soles, uel Lunæ uel talia: hæc enim fiunt in inferiore aëris regione: De his igitur omnibus conſiderandum. Cæterùm quòd ad titulum pertinet, illud primo animaduertendum, quo ad uires planetarum intelligit quatuor modis, non tamen hic niſi primo modo, qui eſt ſimpliciſſimus iuxta primas qualitates. Secũdus eſt, quo ad propinquitatem Solis, & refertur ad principium. Tertius eſt quod refertur ad locum, & hic eſt duplex, aut enim ad locum naturalem, uelut in ſigno, uel in latitudine, aut in comparatione noſtrum, uelut in medio cœli, in occidente, ſupra uel infra terram. Vel in comparatione ad ipſum proprium cœlum, ut quod ſit in abſide, uel in oppoſito, uel quod ſit uelox uel tardus. Velox enim fit in oppoſito utriuſq; abſidis, ſed tamen cùm abſidem intelligo de eccentrico loquor, cum uel uelocitas motus ſit propinqua naturæ abſidis uel oppoſiti eius, & propinquitati Solis, ut libet ex his quæ dicta ſunt à Ptolemæo de ſtellarum motibus. Diuiditur autem modus primus in tria, in naturam, ſexum, & qualitatem. Natura quidem ut dictum eſt, calidi, frigidi, ſicci, & humidi, ex qua deriuantur beneficæ, maleficæ, exitiales & uitales, fœcundæ atq; ſteriles. Sexu autem, maſculinæ & fœmininæ. Qualitate autem, diurnæ & nocturnæ. Diuiduntur autem, planetæ præter id tribus modis, in luminaria & quæ erraticæ ſimpliciter dicuntur: Luminaria dicuntur, quę plurimo abundant lumine, & ſunt Sol & Luna, tantum enim habent luminis, ut utriſque in die uideatur & reliquas etiam ſtellas obumbrent, quãquam Venus aliquando & maximè ab his qui acie uidendi pollent, quicq; iam ut dixi eius locum nouerunt, uideatur, obſcurè tamen, & obſcurius illa Mercurius quatuor eiſdem conditionibus, ſitu, aëris natura, acie uidendi, & ſcientia loci, iuuantur & inſtrumento, ut iam quinta ſit conditio obſeruandi ſtellas in die. Secunda uerò diuiſio eſt, quoniam luminarium alterum quidem primum & per ſe eſt,

& eſt Sol: aliud quod illi ſuccedit, eſtq; Luna. Ob id clarum eſt cur à Sole incepit: Nam Sol luminarium primum eſt, & luminaria erraticis quadrifariam præferuntur, potentia, claritate, cognitione, (multi enim ſunt qui ſola illa ab alijs ſeparata eſſe ſyderibus putant) & ſimplicitate motus. Cùm igitur Sol nõ ſolùm cæteris quinq; erraticis, ſed etiam ipſi Lunæ his quatuor cauſis præſtet, manifeſtum eſt cur Ptolemæus à Sole initium duxerit. A manifeſtioribus autem, ut bene dicit Haly peripateticorum ſententia, è quorum numero Ptolemæus eſt, initium doctrinæ ſumendum eſt, atq; ea de cauſa, quamuis non ordine ſitus, de Sole primum, ſecundo de Luna, tertio de alijs quinq; erraticis, tractat. Atq; in illis cum non uideretur manifeſtus ordo doctrinæ, ab euidentioribus aut potentioribus, ordinem ſitus ſequutus eſt, non quidem aſcendẽdo, ſed deſcendendo, ſcilicet ut à Saturno initium duceret. Nam quinq; hi planetæ tertia diuiſione diſtinguuntur, tres enim qui ſupra Solem ſunt, ſuperiores dicuntur, ſcilicet Saturnus, Iupiter, & Mars, duo uerò qui infra illum, ſcilicet & Mercurius, inferiores.

Vt uerò ad rem propius accedam, tria præponere docet: Primùm eſt, quod Solis opera ſunt à Lunæ operibus maximè diſtincta partibus anni: & diei, & elementorum, & regionum. Sol quidem æſtate, id eſt, dum eſt ab initio Arietis, uſque ad initium Libræ, potentior eſt & euidentiores facit effectus, Luna uerò in ſex reliquis ſignis. Similiter Sol in die potẽtior eſt quàm in nocte, Luna uerò in nocte quàm in die. Similiter Sol potẽtior eſt in aëre, Luna in aqua, terra uerò utriq; communis eſt. Declaratum enim eſt à nobis in phyſicis quod tria tantum ſunt elementa, Terra, Aqua, & Aër. In horum igitur altero, ſcilicet aëre Sol magis prædominatur, in altero, ſcilicet aqua Luna magis, in terra, quod calore Solis & humido Lunæ æqualiter indigeat, utrunq; luminarium quantum ad fœcunditatem arborum, & herbarum, & ſegetum, æqualiter dominatur. Quo uerò ad regiones pertinet, Sol quidem in regionibus dominatur magis, quæ ſub torrida ſunt Zona, & propinquis, Luna uerò magis in his quæ iuxta polos ſunt. Adeò ut in Scotia (ea ultima eſt Britanniæ pars quæ ad Boream ſpectat) quinquaginta ſeptem & amplius partibus ab æquinoctio diſtans, Luna potius quàm Sol uideatur æſtatis, aut hyemis eſſe cauſa. Sed tamen hyemis quidem & ubiq; ut dictum eſt, cauſa eſt & moderatrix, æſtatis autem ſolum moderatrix. Vltra uerò circulos poli Arcticum atq; Antarticum, Luna utraq; tempora diſponit, in mediis autem regionibus utrunq; luminare fermè æqualiter. Sed & orienti magis præſt Sol, Luna occidenti, Mediterraneis autem locis Sol, inſulis & locis iuxta mare, Luna. Regula uerò una debet eſſe generaliſſima, quòd planetæ omnes ſucceſſione fiunt potentiores, uel luti Luna non dominatur, neq; moderatur, niſi quia Sol non perfectè agit, uel quoniam regio eſt in extremo occidentis, aut ſeptentrionis, aut inſula, aut iuxta mare, aut eſt ipſe Sol in ſignis Auſtralibus, quod fit tẽpore hyemis uel autumni, aut in nocte, aut impeditus, uelut à Saturno, uel in duodecimo uel octauo loco. Ar ſi conſideres potentiam Lunæ, non ſolum magis nocte quàm die poteſt, atq; hyeme quàm æſtate, ſed etiam plus Sole, ſic etiam in terræ parte ſeptentrionali: atq; hæc ſecunda eſt regula. Nam ſi Lunæ uis poſt Solem deſinat, tunc locus eſt planetæ prædominanti alteri. Itaq; fit ut hac cauſa per ſe Saturnus terræ prædominetur. Quoniam Sol propter illius frigiditatem tantum nõ poteſt, quantum debeat excalefacere, neq; Luna quantum debet humectare: Ideoq; ſub Saturni imperio relinquitur.

Hæc uerò eſt prima regula, ex principalibus quibus utitur Ptolemæus, & in genituris etiam utiliſſima. Capit enim ſemper robuſtiorem pro ſignificatore & domino, ſed ſi ille ſit imbecillior, quamuis non ſit impeditus deuoluitur dominatio ad ſequentem: atq; ita quandoq; ex bono ad malum ex libero ad impeditum, nonnunquã contra peruenit domina tus. Et de imbecillitate non

eſt du-

eſt dubium quod non transferat dominium, ſed de impedimento magna eſt dubitatio. Secunda uerò regula principalis eſt, quod rem, modū & affectum partitur ſemper Ptolemæus, ut non tribuat unquam omnia uni, niſi coactus, hæc autem uidebuntur explicata inferius, nunc ad propoſitum redeo. Tertia regula eſt, quod omnis planeta aliquid adimit uel addit operibus Solis, aut Lunæ, aut alterius, cùm ei adiungitur uel opponitur, uel aliquo aſpectu, ſeu radio copulatur uel aduerſatur. Illud tamen minimum eſt, cùm planeta natura nobilior ualidus fuerit. Memento tamen quòd tempore omnia ſenescunt, & Sol quantumcunq; ualidus, aut Luna, temporis ſucceſſu per directionem impeditur. Eadem eſt ratio ſtellarum fixarum. Ex his tandem colligitur quòd Solis opera illuſtriora ſunt, inde Lunæ, inde Iouis, aut Saturni, inde Martis, aut Veneris, poſt Mercurij, inde fixarum ſtellarum ſecundùm illarum magnitudinem & lumen, ut perſæpe errantium uires uincant.

Secundùm ex his pendet atq; dubitationem habet: nam cum Ptolemæus uelit per qualitates manifeſtas in ambientem diffuſas aërem, corpora noſtra afficiri: ſequetur natos menſe Iunio Iulioq; caliditſimos futuros, uel ſaltem caliditores natis menſe Decembri & Ianuario, cuius tamen oppoſitum ſæpius experimur. Imò quod maius eſt, nati regionibus & temporibus frigidis, calidiores ſunt, atq; robuſtiores Arabibus, atq; Indis, atq; æſtate natis. Propterea plurimi merito Ptolemæum reliquerunt, ob hæc Aſtrologiam cõtemnentes. Sed ratio Ptolemæi ſubtilior eſt quàm ut à quoq; poſſit deprehendi. Non enim in eo quod factum eſt, ſed in eo quod fit, uis conſiſtit. Decebat autem Ptolemæum hanc rationem prætermittere, quia apud populum non intellecta, ab arte alienaret legentes. Res autem ita ſe habet, naſcitur quiſpiam Sole in medio cœli in primo Leonis puncto conſtituto, Saturno uerò in oriente, tunc procul dubio aër calidiſſimus erit, ex impreſſione iam facta: ex ea autem, quæ fit infrigidabitur à Saturno aſcendente ſuper terras: utroq; autem modo aër exſiccabitur & à Solis, & à Saturni impreſſione. Duo ergo quod qui tunc naſcetur infans erit niger immodice ſiccus & frigidus, quia non in eo quod factum eſt in aëre, ſed quod impreſſio in infantem conſiſtit. At ruſum inſtabis aduerſus nos fata non in eo quod fit, ſed quod factum eſt fortunam & naturam ſortiuntur. Si ſerantur ſemina Iulio menſe quantum uis feblici ſydere non prouenient, quia calor & ſiccitas immodica obſtat. Reſpondeo quod alia ratio eſt, in his quoniam terra quæ nutrire debet iam affecta. At animalia quæ lacte matris nutriuntur ſolum recipiunt mutationem, non uim tam diu in aërem impreſſam: Ergo ſtatuendum eſt, quod cum ſyderum actiones per ſingula momenta mutentur corpora noſtra recipiunt uim illorum ex aëre, non tamẽ per modum quod aër affectus eſt, ſed actionis ſyderum quæ pro quolibet inſtanti temporis in nos influitur. Et hanc regulam diligenter conſidera atq; etiam obſerua.

Tertium uerò quod præmittere oportebat eſt, quoniam declarauimus in phyſicis, non eſſe niſi duas qualitates, unam quidem agentem cœleſtemq;, & uocatur calor, cui opponitur priuatio quæ eſt frigiditas, alteram quæ eſt humidum elementale, cui ſiccitas, tanquam priuatio oppoſita eſt. Omnia igitur aſtra calida ſunt, quia omnia aliquid operantur, atque hoc Ariſtoteles & Auerroës quaſi uates intellexerunt, propter principia tamen falsò ſuppoſita, quæ ab Hippocrate & prioribus acceperant, non poterant reddere rationem eorum quæ admittebant, imò in maximas difficultates inciderunt tùm maximè Auerroës. Igitur Saturnus caliditatem habet metallis, & lapidibus conuenientem, tùm etiam herbis atq; arboribus, tùm etiam quibuſdam animalibus, utpote Scorpionibus & ſcarabeis: homini autem noxiam ac minimè congruentem, ob id q; frigidus dicitur. Sic non ſolum unuſquiſq; planeta, ſed etiam inerrans ſtella & ſuum habet calorem, & comparatione diuerſorum calida dicitur,

citur, aut frigida, ſed hîc omnia ad hominem referũtur. De ſicco autem & humido alia ratio eſt, de qua nunc textum explicando differam.

Dicit igitur Solem eſſe calidum, ſed paulum habere ſiccitatis: intelligit ergo Solem magnam habere caloris uim: Nam uerè Sol eſt calidiſſimus, cùm tam procul diſtans & à terra, & à uertice ſic quandoq; aërem in Britannia excalefaciat, quẽ nec mille magnæ pyræ accenſæ excalefacere ſufficerent. Quòd ſi dicas hoc ex magnitudine contingere, reſpondemus id non ſufficere, quoniam Sol licet dimetientem habeat quinquies cum dimidio globo terræ maiorem, habita tamen diſtantiæ ratione, uidetur ac ſi eſſet tantus, quantus apparet. Vnde non malè omnino uidentur Epicurei dixiſſe: Solem non eſſe niſi qualem apparet, ſcilicet pedalem, uel paulò maiorem. Caliditas igitur illa eſt potius ob robur ſyderis quam magnitudinem. Nam ſi ignis pedali rotunditate magnus ſub initio Cancri diſtans mille paſſibus à terra, ſolum circumageretur Britanniæ, nullum penitus ſenſum caliditatis effingeret in aëre. Ergo Sol ipſe longè igne calidior eſt, atq; uiuacior. Verùm calor ille quia ſiccus nõ eſt, immoderatus non dicitur. Intelligit ergo Solis calorem eſſe multum, non tamen immoderatum, coniungitur enim calor hic cum humido. Itaq; corpus quod ſic immutatur, calidum eſt uehementer. Regula enim eſt, & quarta in ordine, obſeruatione digna. Quoniam omnis planeta & omne ſydus talem habet uirtutem qualem habet impreſſionem. Veluti Luna, gratia exempli, Sole potentior eſt in nocte, quia lucere ſolet in nocte: quamuis ergo Luna ſit ſub terra nocte, ſicut & Sol, attamen Luna plus poterit quam Sol, quia Lunæ non repugnat lucere de nocte, ſicut Soli. Et ſimiliter, Luna plus poteſt in Borealibus regionibus & Auſtralibus iuxta polos, quàm Sol, quia magis appropinquat illis partibus. Nam Luna poteſt habere quinq; partes latitudinis tã Auſtralis quàm Borealis: ergo cùm fuerit in primo puncto Cancri cum latitudine Boreali maxima, id eſt, in capite Draconis, erit propinquior polo Boreali, quinque partibus ipſo Sole. Et eadem ratione cùm fuerit in cauda Draconis in initio Capricorni, erit propinquior polo Antartico, quinque partibus ipſo Sole. Licet igitur in hyeme Luna eſſet in principio Capricorni cum Auſtrali latitudine quatuor aut quinq; partium, plus poſſet in mutationibus tẽporum, & plus faciet apud Scotos quàm Sol, quia potentia talis eſt. In Braſilia autem & ſub Antartico polo duplici cauſa, & quia potentia talis, & quia actu iam propinquior eſt. Simili ratione ſub polis non tãta eſt frigiditas quanta creditur, quia Luna, Venus, & Mars maximas habent latitudines. Luna quidem quinq; partium, Venus autem etiam octo excedit. Saturnus autem, qui frigoris author eſt, uix tertiam partem poteſt implere: Dictum eſt autem de his in Problematibus, & libris decem Aſtronomicorum ludiciorum. Sequitur etiam pari ratione ut planetæ in prima domo uires habeant maximas, non in ſexto loco, cum tamen utrinq; fiat crepuſculum in Sole (nam ſtellæ aliæ iuxta luminis quantitatem eandem rationem ſubeunt) quia matutinum crepuſculum ad perfectum ſplendorem terminatur, ueſpertinum autem deſinit in tenebras. Iuxta hoc igitur dicemus, Solem eſſe calidiſſimum. Et quomodo non erit calidiſſimus cum longiſſimam uitam decernat? Declaratum enim eſt à nobis in Medicis, uitam conſiſtere multitudine humidi pinguis, & humidum pingue idem ſubſtantia eſſe cum calore naturali. Cùm igitur Sol longæuiſſimos faciat, idem humidiſſimos & calidiſſimos neceſſario faciet. Hoc autem contingit illi propter motus æqualitatem, ut nõ uideatur immoderatè calidus: Quæcunq; enim mouentur æqualiter, tepeſcunt: quæ autem modò uelociter, modò tardè, qualitates magis excitant, non autem ſubſtantiam mutant. Declaratum eſt enim à nobis in expoſitione primæ partis primi libri Auicennæ, duplicem eſſe calorem, atq; etiam duplex humidum, alterum quidem, ſubſtantia, atq; hoc in genere Sol eſt calidiſſimus atq; humidiſſimus,

cuius

cuius aduentu omnia uirent, & animalia turgent ad Venerem, & homines, ut dixi, fiunt longæuissimi qui illo præsente, & potentissimo nascuntur. Cùm uerò ad qualitatem respicimus, moderatè calidum dicimus, ut Ptolemæus: quia immensitas caloris humidi multitudine obtunditur, & siccum paululum, quia humidum aqueum ab illo totum consumitur aut imminuitur, iuxta quod humida secundum qualitatem dicũtur, id est, quæ aqueo abundant humido: ob id igitur Solem paulum siccum dixit Ptolemæus, quia ubi dominatur, nihil uidetur humidi aquei, sed totum in pingue conuertitur humidum. Dix tautem effectum habere caloris & siccitatis uerè potius quàm calidum & siccum: quia, ut diximus, Sol minimè siccus est, imò neque ulla alia stella (ut docebimus) sed humidissimus, & non calidus, sed calidissimus. At ipse alia ratione sequutus Peripateticos somniantes Solem non calidum esse, sed calefacere, dixit effectum habere caloris & siccitatis, non calidum esse uel siccum. Quod tamen, ut dixi, si ad qualitates referatur impressas, & non substantiam, uerissimum est. Neq; enim Sol, neq; ullum aliud astrum qualitate præditum ulla est, sed sunt astra omnia impressiuarum qualitatum expertia. Calor enim qui in nobis fit, seu in igne, seu cum res dura mouetur. Ostendit autem hoc Ptolemæus ex magnitudine non quidem simpliciter tantum, sed simpliciter & quo ad nos, nam fixarum plurimæ simpliciter maiores sunt Sole, sed non quo ad nos magnæ, Luna uerò quo ad nos æqualis fermè Soli, sed non simpliciter, Sol utroq; modo. Igitur cum maximus fermè sit, plus continebit luminis & caloris. Peripateticorum enim sententia, calor pro luminis magnitudine distribuitur. Non autem magnitudo simpliciter, sed ex quantitate, densitate, & claritate: sed Ptolemæus duo hæc ultima breuitatis causa prætermisit. Sicut etiã mutationem quatuor temporum causam facit magnitudinis caloris. Igitur, ut tãdem hanc expositionem cõcludam, Sol quidem secundùm substantiam calidissimus est, & humidissimus, secundùm qualitatem impressam moderatè calidus est atq; paululum siccus. Ex quibus Haly non inepte has quatuor regulas colligit.

Prima. Virtus omnium syderum consequitur magnitudinem ipsius syderis. Sed, ut dixi, melius est dicere ipsius luminis, quæ consistit in tribus, ut dixi, in corporis magnitudine, luminis claritate, & densitate. Secunda est, quòd postquam Sol præcellit alias stellas omnes, ideò etiam dominatur in omnibus quæ sunt maxima, scilicet Regnis, Regibus, Magistratibus, Sapientiæ, Magnanimitati, Nobilitati, Fortitudini, Splendori, ac talibus. Tertia, quòd propter temperiem significat etiam mores bonos, longæuam uitam, & incolumen, rationem bonam, amorem honorum, fidei, lucis, claritatis uestitum, pulchrarum gemmarum, & aureorum uasorum, munditiei & lautitiæ. Quarta, ut habeat opera affectibus consequentia, ut uersari cum principibus, diligi ab illis, ludere, iocari, à Republica non alienum esse, dignitatem retinere, & tamen esse comem, oculorum claritatem habere. Ex his etiam sequitur, ut omnia optima possideat in unoquoq; genere, inter metalla, aurum, inter gẽmas, carbunculum (Haly dicit Hyacinthum) inter animalia equum, leonem, aquilam, & inter arbores palmam, atq; ita in cæteris.

TEXTVS XXX.

At Luna propterea quòd proximè terram fertur, unde humidæ exhalationes exeunt, plurimùm madefacit: Atque ita prorsus subiecta corpora potissimum & mollia reddit, & putrefacit. Habet tamen propter illustrationem Solis, etiam calefaciendi communicationem.

Satur-

Saturni ſtella maximè frigidifica eſt, ſed & non nihil arefacit. Quod ut ueriſimile eſt à Solis calore, & terræ humiditate longiſſimè diſtat. Cæterum & huius ſtellæ, & reliquarum uires exquirunt tur etiam de obſeruatione configurationum ipſarum cum Sole & Luna. Nam ſecundùm illas, aliàs aliter, pro intenſione & remiſſione circunfuſi nobis cœli, modum conſtituere, manifeſtum eſt.

Stella louis temperatæ naturæ eſt. Media enim fertur inter frigidificam Saturni & æſtuoſam Martis. Calefacit autem & humectat, ſed quia calefaciendi uis præcellit, ideo fœcundi ad illa uenti excitantur.

Martis ſtella & arefacit & urit, ſicut congruit igneo ipſius calori, & uicinitati ſolari, cùm ſubiectus illi ſit orbis Solis.

Stella Veneris eoſdem habet effectus, quod quidem ad temperationem attinet, quos Iuppiter, ſed ratio eſt diuerſa: Nam quòd uicina eſt Soli, nonnihil calidifica eſt. Sed multò uehementius humectat, quemadmodum & Luna, propterea quòd ingenti luce prædita attrahit exhalationem humidam à proximis terra tis.

Mercurij ſtella ferè quidem non minus, aliquando arefacere quàm humores abſorbere, propterea quòd non ualdè longè à Sole recedat, aliquando tamen & humectare deprehenditur, cum ſuperpoſita ſit terræ proximo orbi Lunæ. Subitarum autem mutationum in utranq; partem effectrix eſt inflata, quaſi celeritate comitatus ſolaris.

Quicunq; expoſitores conati ſunt hunc librum exponere ante nos, non ſolùm coacti ſunt diſſidentia à philoſophis affirmare, ſed nec ſic etiam experimentis ſatisfaciebant, quãdoquidem in ſtellis nihil aliud ſit quàm calor, nam humidum & ſiccum affectus ſunt patientium corporum, qualia non ſunt cœleſtia: Frigiditas uerò priuatio ſolùm caloris eſt. Sed nec ſimpliciter calor qualitas eſt, qualis in igne uel motu, ſed ſubſtantia in lumine, ut iam dixi. Hic uerò triſariam diſtinguitur, multitudine (quæ duplex eſt) tenuitate, & puritate, ſeu claritate. Siccantur etiam omnia, uel à craſſo calore, uel à modico. Cùm enim aër humidus ſit, maximus calor, ſi ſit tenuis penetrando aërem inducit aqueos uapores atq; ita concoquit & humectat, ſiccat. Craſſus autem, dũ non penetrat, cùm primum calefacit, ſtatim etiam ſiccat. Ignis uerò etiam ſiccat, tum præcipuè cùm craſſus fuerit, quam cogit neq; diſſoluit humidum: ob id Saturnus atq; Mars ſiccant, ſed Mars longe plus, tùm quia plus calefacit, tùm quia ſubſtantia illius impurior eſt. Eſt autem ſubſtantia illius non tota lux, ſicut in Sole, ſed craſſior, ac magis perula.

Vt autem aliquid de his diligẽtius habeatur exquiſitum, ſcire decet, quòd unumquodq; aſtrum, ut in phyſicis docuimus, dupliciter lucet, uelut & Luna proprio quidem lumine atq; Solis, quòd à corpore aſtri terſo, atq; ſolido reflectitur. Itaq; cum neq; omnino purum eſt aſtrum, ſed ſubſtantia minus lucidũ, neq; ſolidum, tunc obſcurius eſt: uelut Mars & Luna ea parte qua à Sole non illuminatur. Igitur ſtellæ fixæ quæ plurimum lucent, ut Canicula, proprio lumine lucent. Proprium autem non Soli ſimile, ſed uel obſcurius, uel debilius.

Verùm dices, Saturnus frigidus eſſe uidetur, nam refrigerat homines & illorum

lorum membra grauiter lædit: ſed non ſimpliciter hoc fit, uerùm quia Saturni corpus minorem habet quam homini conueniat, caliditatem. Rurſus dubita bis, quia iunctus Lunæ frigiditatem auget, maximè hyemis tempore. Sed id etiam fit, quia cum Saturni calor minor ſit quàm Lunæ ut tepida aqua feruẽti mixta, minus calidam efficit feruentem: Et quæ minus calida eſt tepida, tepi dæ, reddit minus quam tepidam. Itaq; Saturni calor calori Lunę iunctus, minorem illum reddit. Verùm dices, etiam cum ſolus Saturnus aſcendit abſq; alijs ſtellis frigus auget. Cauſa eſt pulchertima, quia cum, ut dictum eſt in libris de Subtilitate, aër ſponte ſit frigidiſſimus qualemcunque conſequiſ caliditatem, ab aſtris conſequitur: Saturnus uerò cum omni alio aſtro frigidior ſit, ſẽ per refrigerat, dum aliorum opus impedit.

Sciendum eſt etiam quod uniuſcuiuſque ſyderis lumen proprium, eſt magnitudine, multitudine, tenuitate, & claritate ab alijs diuerſum: Quòd uerò reflectitur, cum ſit Solis, puriſſimum eſt, tenuiſſimum atque denſiſſimum, ob id etiam concoquere poteſt, calefacit & humectat. Quamobrem Ptolemeus. Soli & Lunæ propriè & maximè uitæ principia tribuit. His uiſis, ad textus expoſitionem accedo: Luna cum ſit terræ propinquiſſima, plus in illam agit lumine ſuo, eleuatq; uapores ex parte humidiore (nam ex ſicca non poſſunt eleuari) ideò humectat & madefacit aërem. Eſt alia cauſa quæ à Ptolemæo adducitur, ſcilicet cur Luna trahat uapores manifeſtè à terra, & humectet, quia non habet à quo impediatur. Nam licet Venus & Iuppiter humectent & madefaciant, cùm tamen Mercurius & Luna intercipiantur, non poteſt adeò eſſe manifeſtum opus illorum. Tertia cauſa eſt à Ptolemæo declarata cum dixit, quòd propter lumen Solis habet uim excalefaciendi, & eſt clarum, quia lumen illud, ut dixi, eſt denſum, purum, & tenue: humectat autem utroq; lumine, ſcilicet proprio & Solis, ſed calefacit ſolum manifeſtè lumine Solis. Calor enim illius proprius eſt fermè ſimilis calori Saturni. Dixit quod propter hoc mollit corpora & putrefacit: mollit quidem quia humectat, omne autem corpus tantum habet mollitiei quantum & humidi. Verùm putrefacit quia humidum & calidum augentur: Sed humidum à duobus caloribus, ſcilicet proprio & Solis, calidum ab uno tantum. Quapropter humido uincente calorẽ, fit putredo: nam putredo prohibetur, uel quia calor dominatur humido, uel quia deficit humidum, uel quia deficit calidum: modo Luna dominãte nihil horum fieri poteſt, igitur Luna putredinis cauſa eſt. Sed dubitatur, quoniam Luna plena luminibus frigus maximum fit in hyeme? augetur enim frigus apud nos à nouilunio ad plenilunium, tametſi Luna cum recedat à coniunctione Solis, quia eſt in ſignis Auſtralibus ueniat ad nos, igitur Luna uidetur eſſe frigida. Sed hoc eſt falſu, non per ſe: uapores enim plurimos eleuat à terra, qui cum ſint frigidiſſimi aërem magis infrigidant. Nam & Sol à Tropico Capricorni recedens hanc ob cauſam magis infrigidat & ſæuiorem facit hyemẽ. Par autem eſt ratio de Sole per triginta partes Capricorni, & de Luna donec peruenerit ad oppoſitum Solis peragratis fermè ducentis partibus ſigniferi. Nam Luna eſt longè tepidior Sole: Cùm igitur Sol per triginta illos gradus in quibus accedit ad nos, deberet minuere hyemem, & tamen auget, Luna idem faciet per totam illam medietatem qua ad nos accedit, eadem ratione.

Ex his uerò quæ à Ptolemæo dicta ſunt quædam excipiuntur. primũ, quòd Luna ſignificat omnia quæ ſunt ſecundo loco, uelut inter metalla argentum. Similiter & omnia quæ humido abundãt, ut cerebrum in homine. & oculos, & medullas, & etiam in animalibus, hæc enim ualde correſpondent naturæ Lunæ, quia ſunt uehementer humida & parum calida. Ideò nihil mirum eſt quod ouium medulla & oculi felium ſequantur incrementa Lunæ. Tertium, quòd cum Luna ſit uelocis motus, ſignificat etiã eos qui ſunt in aſſiduo motu, uelut nuncios & curſores. Quartum, quòd cum agat ratione humidę qua-

litatis

litatis propter propinquitatem ipſi terræ, id eſt, cùm erit in media cum Sole quadrata radiatione, tunc maximè humectabit. Hoc autem magis in ea quæ ſequitur oppoſitionem, quamq; coniunctionem. Ob id tunc maximè Oceani æſtus augentur. Quintum, quòd cum caliditas augeatur iuxta luminis quantitatem, quam à Sole recipit, cùm magis plena erit luminibus tunc magis excalefaciet. Sextum, quòd cum Luna in quadrata radiatione Solis ſit humidiſſima, quia terræ propinquiſſima & mediocriter calida, quia mediocre lumen habet à Sole, ideò tunc maximè putrefaciet, & hoc eſt manifeſtum in peſtilentiq; temporibus experimento. Nam nullo tempore magis ſæuit peſtis, quàm in ultima quadra. Septimum, quòd Luna ut propinquior Soli fuerit plus ſimpliciter recipit luminis à Sole, minus autem in comparatione noſtri. Ideò uerò cum recedit maximè à Sole tunc plena luminibus dicitur. Octauũ, quòd in planetis tardioribus non tantum facit uelocitas motus, ſicut in trib. inferioribus. In Venere igitur uelocitas motus conſideranda eſt, & multum facit, magis autem in Mercurio, maximè autem in Luna.

Vt uerò Solis proprium eſt gignere & uitam animamq; fouere, ita Lunæ corporis incrementa præbere, ob id humidis omnibus præeſt. Et nocte etiam quod eo tempore maximè illius uis uigeat, cuncta augentur maximè plantæ, ut in die uitam accipiunt floreſq; aperiuntur, & fructus ac ſemina maturantur. Eademq; ratio eſt aſpectuum illius ad Solem in incrementis, quæ quatuor temporum in Solis uita augenda, nam prima quarta maximè humectat, ſecunda calefecit, tertia ſiccat, quarta refrigerat, atq; huiuſmodi plerunq; eſt, diſpoſitio cerebri natorum. Sed & ipſa ad Solẽ habitudo ſi ſubtiliùs diſtinguatur, in nouem diuiditur diſcrimina. Falcata à prima uiſione ad ſextilis Solis radios: inde ad quadratos diuidua ad trigonos uerò gibboſa, poſt plena, uſq; ad Solis oppoſitionem, inde ad trigonos radios rediens, globoſa ad quadratos, ex his repanda, poſt cæſa, inde incurua, demum ſilens & occulta.

Saturni autem ſtella quia plurimum recedit à Sole, debiles recipit illius radios, igitur minimum calefacit ſimpliciter, hoc autem eſt multum refrigerare in comparatione quo ad nos. Cùm uerò Saturnus, Ioue & Marte intermedio, diſtet à Sole, longè plus diſtat quàm Luna, quia Martis & Iouis cœli decuplo maiores ſunt cœlis Veneris & Mercurij, & quoniam tardè mouetur longè frigidior eſt Luna, quæ uelociſſimè & generaliter nullum aſtrum frigidum eſt, ſed non tantum calefacit, quantum ex uſu humanæ naturæ eſt, quæ calida eſt & humida, & non parum: planetarum autem comparatione calidus eſt & humidus. Coacti autem ſunt antiqui dicere Saturnum frigidum, ualde & ita credere, quia elementa omnia non poſuerunt frigida, ut nos arbitramur, ſed aëtẽ eſſe calidum, & etiam ignem eſſe elementum frigiditas: ergo eſt elementũ. Aſtra dicuntur frigida, quæ non poſſunt quantum debẽt calefacere, illa eiuſmodi eſt Saturnus ob altitudinem & ſubſtantiæ raritatem.

Cæterùm dat regulam generalem, quoniam oportet in alijs quinq; erraticis conſiderare illorum habitum ad Solem non ſolum, ſed etiam ad Lunam. Quomodo autem, dicemus inferius: Bifariam autem generaliter, uel aſpectu ratione, uel ut ſint orientales à Sole: hac enim conſtitutione omnes gaudent, & ut ſint occidentales à Luna. Dixit autem Saturnum parum areſcere, quia plurimum ab humido terræ diſtat: quoniam declaratum eſt quod Luna propter id humectat, quia plurimum uaporum eleuat à terra propter proquinquitatem. Saturnus igitur cum ſit diſtans plurimum à terra, ſiccabit, quia comprimet uapores humidos propter craſſitiem & paucitatem caloris ſui. Patum autem, dicit, exiccat, quia non poteſt fieri ſiccitas magna, ut dictum eſt, niſi à calore immenſo. Saturnus autem præeſt plantis, nõ quia frigiditas eius faciat ad plantarum generationem, nihil enim minus, ſed quia prohibet generationem uermium frigiditate ſua, & ſeminis putredinem, à quib. ſemina corrumpun-

rumpuntur & infrugifera euadunt. Nam quod ad fœcunditatem illorum pertinet, Iuppiter author est cum Sole & Luna.

Is igitur cum sit medius inter Saturnum & Martem, temperatus est in calore, quia mediocriter propinquus est Soli, & quia mediocriter ualidos excipit Solis radios. Ideò uerò temperatus & fœcundus, quia ubi calidum humido dominatur, ibi est temperamentum & fœcunditas optima: modò Iuppiter calidus est mediocriter & temperatè humidus, ideò fœcundus est, & temperatus dicitur, id est optimè dispositus. Excita: autem uentos, quia calidum humido iunctum, superante humido, generat uapores, ut in Venere & Luna, superante autem calore, uentos, ut in Sole & Ioue. Mars igitur calidior est Ioue, quia propinquior, & etiam quia densior: ob id enim rubet quia substantia crassa est, ob id etiam arefacit. Sed & Venus calida est & Ioue calidior, quia Soli propior est, ob id igitur excalefacit manifestè: Similiter & humectat, causa est, dicit Ptolemæus, quia plurimum habet luminis, supple solaris: tale enim lumen profectò, ut declaratum est, quia tenue est, & densum, & purum, multum excalefacit. Quia in hoc sequutus est Aristotelem, qui existimauit omnia astra lumine solo Solis lucere, cùm tamen non ita sit, hoc enim bis demonstrauimus in physicis. Ideò nostra sequendo principia, in quibus si quis persistat nihil absurdum cogetur fingere, & quæ Ptolemæo non contradicunt, quoniam nondum inuenta essent, dicimus Veneris lumen proprium esse ex Solis natura. Est enim ueneris cœlum quasi unum substantia cum cœlo Solis, quod apparet ex motibus qui fermè idem sunt: Vnde qui fabricant sphæras cœlestes, iungere solent Venerem Soli in una sphæra.

Solum igitur supponere decet, omnia Astra proprio & Solis lumine prædita esse, Lunam quidem plus alieno, cætera proprio, aut æqualiter, sed ualde pauca: demõstratum est enim hoc, ut diximus. Superest igitur ut declaremus, cur Venus non sit adeò calida ut Mars, cùm tamen sit Soli proximior: differens enim absidis Veneris superius tenuius est defferente Martis inferiore. Causa est, quia ut dixi de Sole (& innuitur à Ptolemæo in textu) multitudo luminis & (ut dictum est de Luna) propinquitas eius ad terram, facit ut attrahat plurimos uapores à quibus refrigeratur aër & calor minor redditur, atq; ita temperatur. Quod uerò hoc non sit commentitium, facile est intelligere ei qui scit quod iam etiam diximus alibi, scilicet insulam sancti Thomæ, quæ sub æquinoctij circulo posita est, hyemem pati, quod q; maius est, dum Sol illorum capitibus superstat, scilicet propter uehementem humidi attractionem atq; uaporum. Si igitur hoc in Sole qui tanto uiuacior est Venere, quid de Venere censendum erit? Venus igitur minus calida est Marte, quia Mars propter paucitatem luminis, & raritatem, & remotionem à terra non potest trahere uapores, sed ab alijs attractos consumit & dissipat, & ob id Mars dicitur siccus: ut regula qualitatum passiuarum ita statuatur: Astra quæ abundant plurimo lumine & puro atq; tenui, dum trahunt multos uapores & purum, multum resoluunt, humectant egregiè: Quæ autem mediocriter trahunt & mediocriter resoluunt, temperatè humida sunt: quæ autem non trahunt & plurimum resoluunt, ficca sunt ualde, ut Mars, & fixæ quæ ex illius natura sunt. Quæ uerò non trahunt, resoluunt tamen parum, parum ficca sunt, ut Saturnus & fixæ quæ ex illius natura sunt. Hinc soluitur dubitatio, cur, cum Iuppiter medius sit inter Saturnum & Martem, qui ficci sunt ambo, ipse tamen sit humidus? ut detur enim pari ratione qua Ptolemæus illum esse temperatum dicit, quia medius sit inter Saturni frigiditatem & Martis calorem, quod etiam debeat esse siccus? Sed hoc non uult Ptolemæus quod quicquam Iuppiter accipiat à Saturno uel Marte: esset enim absurdissimum: sed quia mediocriter distat à Sole: Mars autem quia nimis propinquus, ideò calidissimus: Saturnus quia maximè remotus, ideò quam minimè calidus. Ex quo apparet Solem minimè

esse

esse siccum sed humidum, aliter Iouem necesse esset esse siccum. Humidũ autem & siccum, ut centies dixi, non pendent in planetis à Sole, sed à proprio calore & illius qualitate, scilicet multitudine, densitate, puritate, & tenuitate. Iuppiter igitur cum luminis plurimũ habeat & sit ualde magnus, scilicet maior Saturno & Marte, & uerè, & quo ad uisum, trahit uapores & humectat, sed parum trahit, quia ualdè est remotus à terra. Nullus igitur superiorum potest esse ualde siccus, Mercurius tamen est siccus.

Ideò dixit quod Mercurij stella aliquando siccat propter propinquitatem Solis: non intelligit in situ, quia sic Venus est Soli propinquior, sed in loco, quia non recedit à Sole unquam plus uiginti octo partibus, modo citra, modo ultra: sed humectat quia est prope Lunam secundum situm. Cœlum enim Mercurij contingit cœlum Lunæ, & etiam quia dum est propinquus Lunæ, est etiam propinquus terrę, & ideò trahit uapores & humectat. Et quia breuissimo tempore redit ad Solem, & recedit ab illo ideò facillimè mutatur, & omne quod est potentia tale, fit actu tale. Præterea quod frequenter ad secundam peruenit stationem ubi inferiores plurimum humectare solẽt, ea autem est cum orientalis est: ideò Mercurius semper facit ancipitem naturam & semper oua excogitantem, quia Mercurij sydus nunquam quiescit, ut bene dicit commentator: Ideò Luna & Mercurius efficiunt admodum instabiles homines, quia neuter eorum quiescit unquam. Sed quia motus Lunæ est perpetuò manifestus, ideò instabilitas lunaticorum est omnibus cognita: quamobrem stultitia nominatur. Mercurij uerò cum dubia sit & non adeò manifesta, calliditas appellatur, & ad prudentiam referri solet. quamuis non sit uerè prudentia, sed natura instabilis & dolosa. Neq; enim uerè unquam quiescit, nec stare ullibi propriè dicitur, sed à directo cursu statim redit, & à reditu progreditur, & ob assiduum motum exiccat.

Cùm igitur est cum Sole, exiccat ob paucitatem luminis, & etiam occidentalis, ut dicemus: orientalis autem humectat si sit remotus à Sole, & maximè Lunæ propinquus, aut in illius configurationibus. Quantum enim Sol calefacit, tantum fermè Luna humectat. Indicio est, quòd dormientes sub Lunæ splendore, humido alieno ualde replentur: & carnes quæ in lumine Lunę exponuntur, putrescunt. Ergo Mercurius ob frequentes & celeres mutationes, & ob luminis puritatem (adeò enim lucet, ut quandoq; etiam per diem, ut dictum est, uideatur) mouet uentos: præcipuè tamen ob duas alias causas, & quòd circa Solem uersetur semper, Sol autem, ut dictum est, uentorum causa, & quòd in paruo circulo celerrimè motus, ut uirga quasi stridens dum concutitur, aërẽ perpetuò moueat & conturbet. Atq; hæc de texus expositione.

Nunc uerò doceamus ex his cõsequentia: Saturnus dominatur melancholiæ: Iuppiter sanguini: Mars bili: Sol sanguini in arterijs contento: Venus semini: & Mercurius spiritui & uaporibus: & Luna pituitæ & saguini mẽstruo, is enim pituitosus & crudus. Rursus Saturnus dominatur senectuti & senibus à 68. anno supra, Iuppiter antecedenti ætati in qua sanguinis temperies uiget, non feruor: Luna in primis quatuor annis, quibus maximè comitiali morbo obnoxij sunt, atq; ita à quinto ad 14. Mercurius pręest: pòst Venus ad 22. & sic de reliquis. Nam ultima ætas est frigida, tremula, inepta, tristis, morbosa, pauida: quæ omnia sunt Saturni & eius naturæ propria. Sic de alijs. Et eodem modo Saturnini lenti sunt, pauidi, taciturni, suspitione & dolis pleni, auari, tristes, & stulti: ob id etiam laboriosi & pauperes, contempti atq; infelices. Iuppiter graues, mediocres, in actionibus prudentes, iustos, liberales, diuites, honoratos, fideles atq; felices. Mars præcipites, audaces, & temerarios, loquaces, simplices, prodigos, lætos, furibundos, inæquali statu semper uarios. Sol fortes, secretos, probos, magnificos, lætitiam præ se ferentes, magnanimos, cogitabundos, honoratos, quietos. Venus quales Iuppiter, sed luxui, &

ocio,

ocio, & libidini magis deditos. Mercurius uarios & sagaces, dolosos, & auaros. Luna inconstantes, laboriosos, minimé magnanimos. Saturnus quoque dominatur cicutæ, halicacabo, apollinari herbæ, mandragoræ, sco ponibus: Sol aromatibus & acribus: Mars amaris & uenenis quæ ob calorem statim occidunt: Iuppiter dulcibus: Venus pinguibus: Mercurius salsis, mixtam enim talia habent naturam: Luna insipidis. Saturnus igitur iuxta hoc, pater est agricolarum & mendicorum: Iuppiter mercatorum, magistratuum, sacerdotum: Mars militum & tribunorum: Sol Regum, Principum, & aulicorum: Venus ociosorum, & coquorum, ac musicorum, & poëtarum: Mercurius Thesaurarios secũdos, qui sunt à secretis, artifices omnes generaliter, scriptores & eruditos omnis generis, philosophos & professores: Luna nautas & nuncios significat. Iuxta hoc igitur solum ex primarum qualitatum natura ac mensura mixtionem non propria, sed quæ ex caloris magnitudine procedit, genera omnia effectuum in planetis dignoscuntur. Quæ uerò ex illorum commixtione fiunt, tot sunt & talia ac tãm diuersa ab illorum simplici natura adeoq; mirabilia, ut qui non uim compositionis intelligat, uix credat hæc fieri posse stellarum decreto. Tertia regula est, quòd postquam hæc à temperatura prouenerunt, ita illa mutata, mitescunt, aut corrumpuntur.

TEXTVS XXXI.

Quæ cum ita sese habeant, cumq; quatuor sint humores, seu primæ naturæ: Duæ fœcundæ & uiuificæ, nempe calidi & humidi, ex his enim omnia & coalescunt, & roborantur: itemq; duæ exitiales & detrimentosæ, aridi & frigidi, unde rursum dissipantur, & debilitantur omnia. Tradidere similiter ueteres, & stellas benefícas esse, Iouem, Venerem, & Lunam, eò quod temperatæ naturæ sint, & in qua plurimum insit calidi & humidi. Stellas uerò Saturni & Martis maleficas, quòd contrariæ sint naturæ & effectus. Alteram enim frigidissimam, alteram feruentissimam esse uoluerunt. In medio uerò reliquerunt Solem & stellam Mercurij, ut participes utriusq; naturæ suosq; effectus accommodãtes illarum stellarum ad quas accesserint, proprietatibus.

Cùm docuisset primas qualitates harum stellarum, scilicet errantium, declarat, quæ ex his sequuntur, eandem fermè quam & nos docuimus primarum qualitatum, quamuis eorum qui ante nos fuerunt opinionem sequutus. Par enim erat eum frigiditas atque siccitas solæ essent priuationes, nihil præstare præter impedimentum. Itaque quæ uel immodicè frigida sunt, uelut Saturnus, uel immodicè ficca uelut Mars, quem feruentem appellat, quoniam maximæ siccitati immodica caliditas necessario, ut dictum est adiungatur, intemperata seu malefica appellat. Quæ uerò calido humidoq; abundant, temperata atque benefica. In quibus igitur calor humido perfectè dominatur, ut in Ioue, temperamentum est supremum, & benefica maximè: in quibus mediocriter propter humidi abundantiam mediocriter temperata ut Venus, atque benefica. In quibus autem minimè propter caloris paruitatem minimè temperata, minimeq; benefica, uelut Luna. Manifestum est igitur quod Luna dum luminibus plena est, maximas adducit felicitates, quoniam calida satis est pro humidi ratione: Vbi uerò uacua, debiliter quidem nobis benefacit. Eadem ratio & in Mercurio, qui cum modo siccus sit, scilicet cum Soli aut Marti iungitur, modò frigidus, cum Saturno, maleficus, erit atq; intemperatus. Similiter

cum Ioue, Veneri, uel Lunæ iungitur, calidus & humidus efficitur, atque ideò temperatus & beneficus. Mercurij enim ſtella à Sole atque Luna uincitur ratione quidem generali, quòd potentiſſima ſint, hæc luminaria. At uerò ab omnibus alijs planetis, tùm uerò in errantibus maioribus uincitur atque mutat duplici ex cauſa, & quòd ſimpliciter minimus ſit inter omnes ſtellas, & uiſu etiam minimus, & quòd celeriter motus ab alijs aſtris, quæ non celeriter mouentur poſſunt, ualidiore influxu facto ſuccumbat. Accedit quòd Mercurij ſydus potentia, ut dixi, in utramq; naturam mutari paratum eſt. Tria igitur in his iã docuit, qualitatem, ſcilicet luminis, magnitudinem, (quæ prima eſt in Sole, deinde in Ioue, quo ad robur & quoniam in toto corpore eſt. In Luna uerò, quo ad denſitatem ac terræ propinquitatem, poſt Venere, poſt Marte, inde Mercurio, atq; Saturno) deinde temperiem, quæ optima eſt in Ioue, ſecundo loco in Venere, tertio in Luna, mediocris in Mercurio atque mutabilis, praua in Marte peſſima in Saturno, ab his uerò opus quod à facultate fit, id uerò per petuò ſimilimum facultati. Vnde temperatiſſimæ etiam maximè beneficæ, intemperatæ autem maleficæ. Sol maxima omnium fortunarum eſt, neq; planeta illius magis eſt beneficus, neq; magis temperatus, ut ſuprà oſtendimus. Verùm quia planetas reliquos primum lumine ſuo impedit dum occultatur ſub illius radijs, maleficus dicitur, quoniam illius lumine aliorum decreta beneficia fruſtrantur. Deinde etiam quod maleficarum uires fouendo, aut repugnantia quadam ac ueluti diſſidio, ut cum Saturno iungitur, maxima afferat incommoda. Tertium, quòd cum æſtatem facere poſſit, & hyemem, potentia quidem maximas mutationes ſubire aptus eſt: omne autem aſtrum, ut declaratum eſt, tales habet actiones, quales potentia ipſum eſt. Mutationes autem recipit & ab aſtris inerrantibus, & à locis ipſis ſuperioris cœli noni. Ab aſtris quidem magnis triplici cauſa, & quòd tardiora ſint, & quòd maiora, & quòd altiora. Porrò neq; altitudo, neq; tarditas lumen illius immutant, ſed opus tantum uincunt. Magnitudo uerò etiam lumen uincit & ſuperat. Eſt & quarta ratio qua Solem inter ambiguæ naturæ ſydera collocamus, quoniã uelut quicquid nobis euenerit boni malíue in ſignis Principibus imputamus, ita impedito Sole ingentia mala ſequi conſueuerunt, quæ in illum reſcientes, infortunatum & maleficum appellare audemus ingrati, cùm tamen natura ſua nullus ſit melior. Nam longæua uitæ ſpatia, corpus incolume, mentem ſynceram atq; optimam. Regias dignitates, honoresq; atq; opes, plus Sol largitur, quã omnes errantes aliæ ſtellæ ſimul, ut non immeritò Sol quaſi ſolus appelletur. Quod uerò calidam & humidã intemperiem temperatam appellauerit, nos equidem non ut alios, minimè fatigat. Moderata enim qualitas temperamenti nomen meretur, multitudo autem ut calida dicantur & humida. At quæ nõ obtinent multitudinem, ſed qualitatis exceſſum calida & humida dicuntur, nõ iam temperata merentur appellari, ſed calidæ & humidæ intemperies. uelut frequenter Veneri & Lunæ, rariſſimè autem Ioui contingit, cum debilitatis luminibus atq; corruptis, inanes qualitates potius quàm luminis multitudinem ad nos detulerint.

CAPVT V.

TEXTVS XXXII.

De Stellis maſculinis & fœmininis.

RVrſus cum primarij ſexus duo ſint: Maſculinus & Fœminus, conferenda ex ſupra dictis naturis humiditas ad fœmininum, quòd illa in hoc ſeu abundet, reliquæ uerò ad maſcu-

Digitized by Google

ad maſculinum apponentur. Proinde conuenienter traditur Veneris ſtella & Luna fœminini ſexus, propterea quòd in illorum naturis humiditas excellat. Sol uerò ſtellaq; Saturni, & Iouis, & Martis maſculini: At Mercurij ſtella utriuſq; particeps, cùm ex pari ſiccæ & humidæ conſtitutionis effectrix ſit. Cæterùm ipſæ etiam ſtellæ maſculas fœmininasq; uires ſuſcipere dicũtur, pro eo atq; erga Solem ſeſe habuerint. Ac maſculeſcere quidem matutinas & antecedentes, ueſpertinas & ſequentes effœminari: Similiter pro eo atque habuerint ſeſe erga horizonta. Nam ab oriente uſq; ad medium cœli, nec non & ab occaſu uſq; ad imum cœli, maſculeſcere tam quam orientales, in reliquis autem duabus portionibus, tanquam occidentales effœminari.

Maſculos planetas uocat efficaces magis, & qui etiam maſculorum fœtum ſunt ſignificatores. Cõſtat enim quòd in omni fermè genere maſculi ſunt fœminis efficatiores, præterquam, ut dicũt, in Vrſis. Hæ igitur ſunt utilitates: & ut ſciamus quibus gaudent locis atq; ſignis. Vnuſquiſque enim errantium ſuo ſimili gaudet. Non tamen loco, ſed omnes maſculino. Beneficæ etiam maſculino maleficæ effœminateq; quouis modo minus nocent. Trifariam autem dicitur maſculinus planeta, aut fœmininus: Natura, & hæc eſt quoties humidum non uincit calorem, at ita Saturnus, Iuppiter, Mars, & Sol maſculini ſunt: nam Iuppiter tametſi humidus ſit, non tamen humidum calorem uincit. Sic & Saturnus cum frigidior ſit quàm ſiccus, maſculus eſt. Non igitur quia humidus planeta, ideò fœmininus, ſed quia calor ab humido uincitur, ut contrà in maſculis ſuperat & cõcoquere poteſt ſemen. Venus igitur & Luna, cùm humidum maius ſit calore, fœminini ſunt planetæ. Mercurius uerò, ut in reliquis, ancipitis eſt naturæ. Comparatione ad Solem quilibet planeta maſculinus fit, cùm dum Sol oritur, eſt ſupra terram, & quicunq; ſub terra eſt, tunc fœminius: uel, ut idem alijs uerbis dicam, quicunq; ordine ſignorum minus ſex ſignis diſtat à Sole, fœmininus eſt & occidentalis, quicunque plus ſex ſignis, maſculinus & orientalis: orientales matutinas uocat, quæ ante Solem exoriuntur, occidentales ueſpertinas dicit, quæ poſt Solem oriuntur ſtellæ: uel, ut aliter explicem, & cauſam ſimul reddam, cur orientales ſtellæ occidentalibus ſint efficaciores. Orientales uocantur, quæ nocte oriuntur, nam tunc ſplendorem ſuum uiſibilem habent, atq; ideò efficacem: omne enim aſtrum, ut inferius docebimus, uim ſuam in ortu acquirit, quę ſi iam exorto Sole obumbretur, ut in occidẽtalibus, quorum ortus eſt de die, multo minus aẽrem afficit. Ita q; qui ſint orientales qui occidentales planetæ, & cur maſculini ſint, aut fœminini, debiles aut ualidi, iam intellexiſti. Occidentalem autẽ planetam intelligit hic, atq; orientalem generalius quàm alibi, quoniam per oppoſita diuiſio eſt, ut omnes errantes hac diuiſione ſub altero membrorum maſculini uel fœminini comprehenderentur: Comparatione mundi, quicquid eſt ab ortu ad cœli medium quod aſcendat, eſt maſculinum, quod à cœli medio ad occaſum, fœmininum, atq; id omnino certum & ab omnibus receptũ. At quod à ſeptima ad quartam ſit maſculinum cum deſcendere uideatur, à quarta uerò ad primam fœmininum cum aſcendere, id non ab omnibus conceditur, ſed plericq; quod eſt à quarta domo ad decimam, maſculinum, quod à decima ad quartam fœmininum eſſe uolunt. Verùm ſeu ratio ſumatur ab aſcenſionibus, quæ æquales ſunt à prima ad decimam, & à ſeptima ad quartam, ſicut & à decima ad ſeptimam, his quæ à quarta ad primam, ſeu quoniam am-

bæ uel æqualiter ascendunt ad meridiei circulum, uel ambę æqualiter descendunt, seu quod non nisi partibus quæ supra terram sunt, uim tribuat Ptolemęus, alijs autem oppositionis causa, tãdem id constat (atq; ea ratio maxima est) à septimo loco ad quartum ascendere astra, à quarto autem ad horizontem seu ascendens, descendere. His regulis manifestè declarauit Ptolemæus non solum quæ astra essent masculina aut fœminina, sed & quæ ualidiora & imbecilliora. Nam tres superiores ac Sol, cùm maximi sint inferiorum comparatione & altiores, potentiores sunt fœmininis minoribus atq; inferioribus: inferiores enim fœminini sunt. Mercurius enim qualitate masculinus est, imbecillitate fœmininus.

CAPVT VI.

TEXTVS XXXIII.

De Diurnis & Nocturnis.

PRæterea cum euidẽtia temporum discrimina dies & nox efficiat, & diurnum quidem spacium masculum censeatur propter calorem & rerum gerendarum opportunitatem, nocturnum uerò fœmininum, propter insitum humorem illi & acquiescendi conuenientiam. Stellarum quoq; consimili ratione nocturnam esse docuere Venerem & Lunam, diurnos Solem, & stellam Iouis, promiscuum Mercurium. Sicut matutina in figura diurnus, in uespertina nocturnus habeatur. Vtriq; etiam conditioni attribuere maleficarum alteram, secuti non similitudinem, sed diuersitatem naturarum. Nam si stellis bonæ constitutionis similia applicata fuerint, augentur uires bonitatis illarum, sed exitialibus ad mista dissimilia coërcent uehementiam maliciæ illarum. Qua de re frigidam Saturni stellam attribuere calori diurno, ac Martis siccam humiditati nocturnæ. Hoc enim modo utraq; ad temperatam conditionem accedet, postquã à contraria constitutione correcta moderationemq; adepta fuerit.

Post temperiem ac sexum docuit errantium naturam tempori congruentem, naturalem in omnibus secutus rationem, ut scilicet, temperatis similia tribueret, unde Soli & Ioui diem propter calorem, Veneri & Lunæ noctem ob humidum: planetæ enim hi temperati sunt, & qualitates tantum duæ ut dixi, calor & humidum: In Sole autem & Ioue calorem humidum & omnem aliam qualitatem superare docuimus: uelut in Venere & Luna humidum superat calorem, longeq; magis aliam omnem qualitatem. Saturnus autem & Mars non ut reliqui sunt accipiendi, diurni & nocturni ob naturam suam, sed ut minus noceant: ita ut Saturnus est diurnus, quia minus nocere potest, cùm sit minus frigidus, ideò etiam minus siccus, quia frigidum non redditur siccius, nisi frigiditate aucta, ut in nocte tempore enim hyemis non magis siccatur terraq; in nocte per glaciem: Ita Mars cum sit calidus & siccus noctu redditur frigidior: & ideò humidior, quoniam in æstate non magis siccatur terra à calore quàm in die. Sic igitur Mars cum sit diurnus efficitur nocturnus quia minus nocet: est enim temperatior & humidior. Intelligi autem potest trifariam nocturnus uel diurnus, uel quod natiuitas sit, utpote nocturna, & hic sensus non est uerus: Si enim tum sit sub terra duplici afficietur malo, & quod erit ca-

Digitized by Google

erit calidior ac ſiccior ob Solis præſentiam & quod erit ſub terra. Secundus modus eſt, ut diurnus intelligatur ſuper terram, nocturnus ſub terra, nec hic ſenſus congruit: quomodo enim erit Saturnus diurnus ſuper terram de nocte, cùm propriè ſit nocturnus relinquitur, tertius modus ut dicatur diurnus in diurna genitura ſuper terram, & in nocturna ſub terra, nocturnus autem in diurna infra terram in nocturna ſupra terram, & ſic intelligi debet. Sed quia uideretur quod Mars ſi deberet eſſe nocturnus in die, oportet ut ſit ſub terra & in nocte ſuper terrā: & ideò uideretur eſſe quaſi in oppoſito Solis, & ob id retrogradus: dico quod erit in bono ſtatu, in die ſi fuerit in ſexto loco dō Sol eſt in ſeptimo. Sic enim erit orientalis, numeroq; auctus & nocturnus, melior etiam ſi ſit in quinto loco, & Sol in ſeptimo, non diſtans plus 45. gradibus, cùm ſit orientalis auctus numero & motu nocturnus, & in ſuccedenti. Pari conditione erit in aſcendente, cùm Sol fuerit in duodecimo aut undecimo: licet enim tum ſit nocturnus & in angulo erit, tamen occidentalis luminecq; diminutus, licet motu auctus. Melior iſtis cùm Sol fuerit in aſcendente & Mars in duodecimo loco, uel in nono in trigono eius radio, ſed tum erit fermè in prima ſtatione, cùm erit orientalis & humidus. Optimus eſt, dum Sol eſt in aſcendente ut ſit in undecimo loco, nam Sol tendit ad eius Sextilem, & Mars erit in ſuccedenti ordinatis auctus lumine & motu. Et tamen nocturnus cum hoc, & in omnibus his præſupponitur, quod Mars ſit in ſignis in quibus gaudet, aut ſaltem finibus, aut locis. Eadem pro ratione in Saturno. Oportet enim in mala temperie ſemper deteriores qualitates emendare. Ita fiet, ut ſi Saturnus in die dominetur, nō adeò refrigeret, nec Mars in nocte adeò exiccet: quare neuter tantum nocebit. Sed Iuppiter quomodo in die magis iuuabit, cùm iam confeſſum ſit omnia aſtra die uires amittere? Hoc igitur per ſe eſt intelligendum ſeu ſupra terram ſit, ſeu infrà, ſeu orientalis, ſeu occidentalis, ut ſtant iuxta hoc ſtatus octo ſingulorum planetarum, Solem excipiendo.

In die ſupra terram orientalis.
In die ſupra terram occidentalis.
In die infra terram orientalis.
In die infra terram occidentalis.
In nocte ſupra terram orientalis.
In nocte ſupra terram occidentalis.
In nocte infra terram orientalis.
In nocte infra terram occidentalis.

Cùm igitur Iuppiter in die fuerit ſupra terram atq; orientalis, erit optimè diſpoſitus. Quòd ſi orientalis de nocte ſupra terram, erit etiam benè diſpoſitus. Quòd ſi orientalis de die infra terram, minus benè diſpoſitus, quam his duobus modis, & quam ſi ſupra terram diurnus, ſed tamen occidentalis eſſet. Habes quatuor modos in benefica atq; diurna: quatuor reliqui modi deteriores ſunt, ut peſſimus ſit Ioui eſſe in nocturno tempore infra terram & occidentalem, atq; alij eadem ratione. Fuerunt tamen qui abſurdiſſimè diurnum in nocte præferrent ſub terra, cum Ptolemæus doceat hæc non ante Solis præſentiam, ſed ad temporis naturam debere referri. Ita q; orientalis ſemper melior eſt occidentali, & diurnus in die quam in nocte, ſupra terram quilibet planeta quam infra terram. Solis autem præſentia ex ſe plus nocet quam iuuet. Amittunt enim omnes ſtellæ coram Sole lumen atq; ſplendorem, & cum his etiam uires. Diurni uerò actionibus ſunt magis opportuni, nocturni magis defatigātur & præcipuè Venus. Mercurius ſuam ancipitem naturam retinet, matutinus cum calidior ſit, diurnus eſt, ueſpertinus autem nocturnus.

Cæterùm ſic colligemus hos ſtatus planetarum breuiter quandoquidem utiliſſima ſit hæc doctrina ad ſequentia, & maximè congruens naturalibus rationibus. Duo ſunt planetæ principales, qui & luminaria dicuntur Sol diei,

Luna recțis. Sed in hoc differunt, quod Sol illuminat diem & efficit, Luna autem & si noctem illuminet, non tamen efficit: sed potius Solis ipsius absentiã Saturnus uerò & Iuppiter diurni dicuntur, quia simpliciorem motum habẽt, semel congrediuntur Soli semel antecedunt, semelq; subsequuntur, ac Mars & Venus nocturni appellantur, quia in eodem anno diutius sub Sole utercq; eorum lateat: non quod sæpius occidant & obscurentur: quãdoquidem hoc solum uerum, sit de Venere non de Marte. Venus enim quia nunquam à Sole ex proprio orbe discedit, & circulus eius paruus celerius anno uertitur modo orientalis, modo occidentalis euadit. Martis autem orbis semper progreditur lentius quàm Solis. Idcò non potest eodem anno bis fieri orientalis, aut occidentalis, ut Mercurius & Venus: benè diutius latitat sub Sole, ut illi: nam Saturnus & Iuppiter propter motus tarditatem paulò plus mense abscondẽtur, Mars tribus & mensibus, & Venus quatuor latitant. Ait etiam Porphyrius non uerè contra signorum successionem ferri planetas. Ex quibus duobus tam manifestis erroribus patet, quàm imperitus fuerit artis: quanquam parũ fidei illius commentarijs in Ptolemæi libros sit adhibendum. Quem enim in claris cœruture deprehendimus, quid in dubijs rebus authoritatis, aut quantum habiturum censebimus? Verùm quod de statu inferiorum ait sic intelligendum est, Venus & Mercurius semper cum Sole eodemq; motu progrediuntur, uerùm paruis proprijs Sphærulis modo ante, modo retrò feruntur: terminus distantiæ orientalis, atq; occidentalis uocantur maximeq; longitudines. Ibi motus planetæ incipit permutari, nam si celerius Sole mouebatur post tardius procedere incipit: si tardius celerius atque hic iam habes longitudinem duplicem, & motus mutationem, seu ad excessum, seu ad diminutionem. Post uerò ubi à longitudine occidentali diu erga Solem retrocesserit, in signifero tamen processerit ad primam peruenit stationem: ubi non solum Soli propinquior fit, sed etiam in circulo signorum retrocedit, donec ad Solem appropinquando deuenerit & abscondatur, uocaturq; hic occasus uespertinus, qui enim uespere uidebatur, desinit occultatus Solis radijs uideri. Cùm uerò Solem regrediendo superauerit tandemq; ante Solem apparere cœperit, ortus uocabitur matutinus: habes iam sex status. Etenim ex hoc ad longitudinem maximam orientalem fertur, dum minus iuxta ordinem signorum procedit, habes & ex hoc duos alios status, stationem, scilicet utramque quæ à uisione & occultatione differt: licet plerunq; propè sint, & nonnunquã in eodem loco fieri utrunq; possit statio, scilicet prima & occasus uespertinus: statio secunda & ortus matutinus. Vbi uerò longitudinem orientalem plane ta superauerit uersus Solem maiore impetu fertur, donec propius illi accedẽs occasum efficiat matutinum: inde delatus ultra Solem efficiat ortum uespertinum. Hi autem duo ortus & occasus fiunt absq; retrocessu. Contingunt ergo duobus humilioribus planetis, hæ decem affectiones, quas seorsum distinguere nascere oportet: inde coniungere, nam quædam perpetuò inuncte sunt, ut maximè longitudines, cum mutatione uelocitatis motuum in comparatione ad Solem, quædam nunquam ut retrocessus, & directio cum occasu uespertino & ortu matutino: quædam nunquam ut ortus uespertinus, atq; matutinus occasus. Ex his manifestum est etiam Ptolemæum æqua

ratione diuisisse erraticas in diurnas, & nocturnas

tres, & tres, & unum ancipitem.

CA-

CAPVT VII.

TEXTVS XXXIIII.

Quid ualeant configurationes erga Solem.

NEque ignorandum uires cùm Lunæ, tùm trium ſtellarum, Saturni, Iouis & Martis intendi, aut remitti de figurationibus erga Solem. Luna enim ab oriente uſq; ad primum incremẽtum cum quaſi dimidiata, apparet, efficiens eſt humiditatis maximè. Inde uerò uſq; ad plenilunium, caloris. Hinc etiam uſq; iterum ad dimidiationem, ſiccitatis. Atq; etiam hinc ad interlunium uſq;, frigiditatis. Et ſtellæ quas diximus, matutinæ uſq; ad primam ſtationem, humoris plurimum habent. A' prima uerò ſtatione uſq; dum oriuntur de nocte magis calefaciunt. Hinc etiam uſq; ad ſecundam ſtationem, magis deſiccant, à qua quidem donec occultentur, magis frigefaciunt. Atq; has ſingulæ uires in uniuerſum quidem in circunfuſo nobis cœlo exercent, quibus præualentibus uarietates tamen conſtitutionum plurimæ exiſtunt, ex commiſtione diuerſarum ſtellarũ, coërcente contraria ſemper natura uniuſcuiuſq; effectuum uehementiam.

Cùm in tribus præcedentibus capitulis de propria uniuſcuiuſq; planetæ natura egiſſet, in hac de aduentitia agit. In fine autem, ibi: (Atq; has) duarum dubitationum nobis rationem reddit, primæ ſcilicet, cur nõ ſemper talia proueniãt ab erraticis: impediri enim ſingulas aut mutari poſſe docet. Secundæ uerò, quoniam cum quinq; ſint tantum erraticæ ac duo luminaria, quo'nam pacto tot poſſint fieri effectus naturales omnino diſtincti? Reſpondet, quoniam ex mixtione horum, uarietates pluſimæ emergunt. Septem enim cum ſint ſtellæ quæ cœlos habent proprios, ac ſingulæ iam octo modis uarientur, ut diximus, fient 56. modi. Inde ſimplicium unuſquiſq; maſculini uel fœminini ſexu duplicatur: mundi nõ ſui ipſius habita ratione uel Solis, nam hi modi annectuntur ut fiant 112. Quatuor uerò ex his, ut docebimus, quadrifariam etiam mutantur, ſed di eamus bifariam tantum, ne orientalem & occidentalem iterum repetere cogamur: igitur ſtatus trium ſuperiorum & Lunæ 32. Veneris autem & Mercurij 16. Solis uerò à mundo quatuor. Sic igitur omnes erunt 164. ut uerò duxeris Saturni ſtatus in reliquorum, fient 32. in 132. eruntq; quatuor millia ducenti uiginti quatuor. Iouis autem tria millia ducenta. Martis bis mille centum ſeptuaginta ſex. Lunæ mille centum quinquaginta duo. Veneris trecẽti uiginti. Mercurij ſexaginta quatuor. Bini igitur planetarum ſtatus totidem modis uariari poſſunt, ſcilicet undecies millies & centum triginta ſex. Quid de ternarijs dicam quorum Saturni & Iouis ſtatus poſſunt uariari, cum tertio planeta centies atq; bis millies ſupra centum. Inde Saturni & Martis cum reliquorum præter Iouem uno, ſexagies nouies mille ſexcenti triginta duo. Totidem ad unguem erunt Martis cum Ioue, & tertio

Status.	
Saturni	32
Iouis	32
Martis	32
Lunæ	32
Veneris	16
Mercurij	16
Solis	4
Omnium	164

alio planeta à Saturno. Ita de reliquis combinationibus quæ ex tribus fiunt. Quaternariæ autē longè plures ut una sola combinatio ad bis millies ducentes uicies octies mille supra ducentos uiginti quatuor modos perueniat. Ita fit igitur, ut exceptis mutationibus, quæ à signis & inerrantibus proueniunt, tum radijs, genera ipsa complicationum erraticarum etiam præter singulares modos, sint infinita. Atq; hoc Ptolemæus in ultima parte huius capitis indicauit. Quòd si quis simplices binarias ac ternarias aliasq; scire desiderat usq; ad septenariam, quæ sola modos continet 1073741824. ex superiore tabella facilè condiscet.

Cæterùm quinq; nobis insinuare uidetur Ptolemæus, quorum primū declarat, tria alia ex uerbis illius intelliguntur, unum penitus remanet indiscussum. Primùm, quod proponitur, est quod planetæ quatuor habent status, superiores scilicet & Luna: & istud declarat litera adeò apertè, ut dubitatione non indigeat, nec ulteriore expositione. Secundum est, quòd sydera hæc cum sub Sole sunt, nullas habent uites: nam primum statum tam in Luna, quàm in superioribus orditur ab exortu, & ultimum statū finit ad occultationem. Habent igitur sydera quinq; status, sed unum in quo nihil penitus possunt. Tertium est, quòd Venerem & Mercurium ab hac comparatione eximit, licet Haly conetur inserere. Causam describat commentator dicens, quoniam hi status metum recipiunt ab oppositione. Venus autem & Mercurius ad Solis oppositum nunquam perueniunt. Quartum, an solùm Luna humectet, uideturq; ex dictis, ὑγρότητος δὲ μᾶλλον ποιητικὴ, id est, magis humidi factiua est, ut intelligamus in primo exortu, scilicet Heliaco (nam uesperi à coniunctione Luna incipit exoriri, quod Sole uelocior) eam esse magis humidam quàm calidam, post magis calidā quàm siccā usq; ad pleniluniū, à plenilunio siccā magis q̄ frigidā quousq; dimidia sit, ab eo tēpore frigidā magis q̄ humidā, & ob id maximè in ultimo quadrato aquę maris augent, & ꝙ dum est in Solis quadratis, sit in absidis opposito ꝓpinqua terrę, & ꝙ peculiariter ab oppositione quadra sequens frigida sit & humida, q̄ tēperatura aq̄ cōsimilis existit. Quod quidē etiā de superiorib. intelligendū est, ut de Luna. Quintum uerò dubitatione dignum, quomodo Iuppiter ab oppositione Solis & reliqui superiores siccet, cùm superius dictum sit planetas ut propinquiores terrę fiunt, uapores magis ad se trahere atq; inde humectare. Nam superiores cùm in oppositione Solis sunt in absidis etiam parui circuli opposito sunt constituti. Et nō solùm ratione huius orbis ficti inferiores uidentur, sed tales esse deprehēduntur, ob magnitudinem: uidimus enim aliquando louem in Solis opposito, qui duplo fermè maior uidebatur, quàm cum primum Solis radijs relictis exoriebatur, cùm tamen in opposito Solis fermè cœli medium possideret, quo in loco astra minora uideri solent. Vnde etiam dubitatio alia emergit: quónam pacto, cùm occidentalis sit siccior quàm orientalis, cur occidentalis masculinus non sit, & orientalis fœmininus, ut in præcedenti capite ostensum est? Simile est quod dicitur de Mercurio, nam occidentalem statuit fœmininum, orientalem masculinum, & tamen infrà statuit Mercurium orientalem humidum, occidentalem autem siccum: cùm tamem uelit planetas humidos esse fœmininos, siccos autem masculinos? Haly ad primum dubium, cuius ipse fuit author, respondet, quòd planetæ debiles fiunt in Solis opposito, qui à ui Solis uincuntur & quanquā hoc uerum sit, attamen dicimus planetas in Solis opposito sicciores esse secundùm qualitatem, non secundùm quantitatem, nam Iuppiter in Solis opposito magnas præstat felicitates, & lumen, ut dixi, habet, si quando aliàs illustrissimum: opera autem planetarum, illorū lumen sequuntur. Propterea dixi, quòd qui nostra non fuerit secutus principia, nunquam ab his euadet, ut non intelligat Ptolemæum, & ipsum etiam in absurdas conijciat contradictiones. Propterea ad reliqua duo dubia dicimus, orientales

Lib. 3. ca. 15.

planetas

planetas esse humidiores quantitate luminis, non qualitate. Purum enim lumen atq; abundans humidum est secundùm substantiam, & tale masculorum auctor est & efficax: est enim hoc principium uitæ: masculi uerò non minus abundant uitæ principijs fœminis, imò magis: occidentales autem humidiores in comparatione ad calorem qui minor est, ideoq; fœminei & debiles.

Præterea cùm dicat planetas in prima statione esse calidiores, ignotus explanator addit etiam humidiores, in secunda siccores. Et sanè prima ualidior est, & melior secunda atq; temperatior. Sunt autem in distantia à Sole penè, ut in tabula uides. Variantur autem satis ob propinquitatē apogeorum & perigeorum, sed tamen eandem uim retinent iuxta propinquitatem, nam initium retrogradationis est pro statione prima, ut etiam finis directionis. Et finis retrogradationis & principium directionis pro secunda. Et miscetur stationis significatū cum initio aut fine retrogradationis aut directionis, & uariantur etiam hæ distantiæ iuxta, alias causas, licet nō multum. Sed in planetis tardioribus ut Ioue & magis Saturno, maius est spatium stationis & etiam tempus, sed in planetis inferioribus stationes se habēt contrario modo superioribus. Cùm enim in utrisq; statio prima sit cum planeta incipit retrogradari, secunda cū desinit: in superioribus statio prima contingit, cùm sunt orientales à Sole. Secunda cùm occidentales, in inferioribus aut prima cum occidentales, secunda cum orientales. Iuxta hoc igitur omnia clara sunt. An uerò inferius dum sunt Saturnus, Iuppiter, atq; Mars sint debiliores, quod Haly censere uidetur, quanquam non hoc dicat Ptolemæus? Respondeo, sic: Sed non ob luminis paucitatem cum, ut dixi, plurimum habeāt, nec quia à Sole impediantur, imò in ipsa oppositione à Sole magis illustrantur: Sed quia naturali suo motui contrario modo uersantur, ac quasi nono orbis legi repugnant. Siquidem quod fertur ex A in B consentit, cum eo motu in quo A fertur ante B, præcedit enim A ipsum B in utroque igitur quod fertur ex B in A utrique motui contra ferri uidetur. Cùm itaque retrogradi sint debiles, in ipsa tamen cum Sole oppositionis parte, sunt potentes. In reliqua etiam parte retrocessus, sunt potius à natura propria alieni, quàm debiles.

Significatores		G.	Gr.	G.	Gr.
♃	☍ ☉	104	110	109	115
♄	☍ ☉	113	118	113	118
♂	☍ ☉	105	110	104	109
♀	☍ ☉	22	30	28	30
☿	☍ ☉	15	18	19	21
		Prima		Secunda	

Reliquum est ut quædam uerba exponā, Quasi dimidiata, intellexit quadratam radiationem exquisitā, sed tunc Luna non est uerè dimidia sui corporis parte illustrata, ideò dixit Quasi. Primam stationem uocat cum planeta incipit retrocedere. Secundam, cum ex retrocessu incipit dirigi. Ortiri nocte incipiunt, cùm in Solis sunt opposito. Ante enim dum essent iuxta primam stationem oriebantur de nocte: itaq; ortum hic uocat communem, cum stella, occidente Sole, in oriente est, id est, quandiu post stationem primam adhuc stella exoritur de nocte, donec exoriatur ad unguem, occidēte Sole, calefacit magis quàm humectet. Manifestum est igitur ex hoc quod cum status stellæ in quator modos diuidat, orientalem propriè dici à primo exortu usque ad stationem primam, non usq; ad oppositionem, & occidentalem à secunda statione ad occultationem,

nom ab oppositione ad occultationem, quibus modis capi orientale ac occi-
Cap. 5. dentale superius diximus. Separata igitur est ratio orientalis & occidentalis à natura retrocessus & directionis: Et quonquam idem sit planeta qui à prima statione fertur ad Solis oppositum, & qui retrocedit, alium tamen habet effectum ut retrocedit, alium ut ad Solem comparatur, & tertio, ut terræ sit propinquus: quamobrem hos status commiscere non oportet, etiam si inuicem necessario coniuncti sint. Nam si non commiscueris non errabis, intelliges plura decreta unius planetæ ualde inuicem diuersa, & illorum magnitudines inuicem distinctas: quod etiam in alijs ut facias suadeo. Similiter ut memineris distinguere calidum & humidum cum pro qualitatibus sumuntur, ab ipsa substantia illorum, quæ est lumen uel luminis effectus. Verùm cum de superioribus dictum sit, inferiores hoc modo illis assimilabuntur. Id primam statione nem ut dictum est, sunt humidiores: uespertini calidiores, ab hoc ad secundã stationem siccfores, ab ea ad occultationẽ frigidiores: siccitas enim diuma uelut in senibus frigiditatem parit.

CAPVT VIII.

TEXTVS XXXV.

De uiribus stellarum inerrantium.

Vpereſt ut ſtellarum quoq; fixarum naturas & proprietates effectuum percurramus. Nunc igitur deinceps ſicut de errantibus fecimus, percenſebimus & in his peculiariter obſeruatas rationes. Ac primum quidem earum quæ per ſigniferum deſcriptæ ſunt. In capite Arietis ſtellæ effectus habent commiſtos ex uiribus Martis & Saturni. Quæ in ore ſunt idem poſſunt quod ſtella Mercurij, nonnihilq; quod Saturni. Quæ in poſteriore pede, Martiæ: in cauda, Veneriæ ſunt.

Vbi Tauri ſignum quaſi amputatum cernitur, ibi ſtellæ ſunt naturam ſapientes Veneris & Saturni aliquantum. At Vergiliæ Lunam Martemq; referunt. In capite inter ſuculas una luce rutila excellens, quæ & facula dicitur, Martia eſt.

Geminorum ſignum in pedibus ſtellas habet, quarum natura ſi miſtis eſt naturæ Mercurij, & nonnihil Veneris. In femoribus lucidæ ſtellæ Saturniæ ſunt. In capitibus duæ nitent, quarũ prior Mercurialis eſt, cognomento Apollinis, poſterior Martia, cognomento Herculis.

In Cancrioculis ſtellæ duæ, effectum ſimilem habent ſtellæ Mercurij, & aliquantulum Martis. In brachijs ſtellæ Saturni ſunt & Mercurij. Illæ uerò in pectore quaſi girus nebuloſus præſæpis cognomento, Martius & Lunaris eſt, iuxta quem utrinque poſiti, ut uocantur, aſini, Martij ſunt & Solares.

Duæ ſtellæ in Leonis capite idem poſſunt quod Saturnus, & paulatim accedunt ad Martis etiam naturam, In ceruice tres Saturniæ

niæ ſunt, & aliquantulum Mercuriales. At illud in corde lucidum ſydus, Regulum uocant, æquale eſt Marti & Ioui. Alię in ilio, & una cauda ſplendida Saturniæ & Veneriæ. Aliæ in femoribus Veneriæ, & nonnihil Mercuriales ſunt.

Virgo habet in capite ſtellas, & unam ſupra alam Auſtralem idē pollentes, quod ſtella Mercurij, & referentes nonnihil Martis quo que naturam. Reliquæ in ala & quæ ſunt in cingulo Mercuriales ſunt, & aliquantum Veneriæ. Vna in ala Septentrionali, uindemiatoris nomine Satur. & Mercur. At illa quę Spica nominatur, Veneria & aliquantum Martia eſt. Aliæ in extremis pedibus & ueſtimenti tractu, * Veneriæ, & nonnihil Martiæ ſunt. * Alibi Mercu

In chelis quæ ſunt in iugo, ſiue chelis Scorpij extremæ ſtellæ effectus habent ſimiles ſtellæ Iouis & Mercurij. Mediæ uerò Saturni, & aliquantum Martis.

In ipſo Scorpio, quæ in fronte ſunt ſplēdidæ, idem ualent quod Mars, paulatimq; accedunt ad Saturni quoque naturam. Quæ in corpore numero tres, quarum media reliquis rutila luce pręſtat, nomenq; habet Græcum, quo Marti comparatur, referunt naturam Martis, & nonnihil Iouis. Quæ ſunt in nexibus dorſi, Saturniæ, nonnihilque Veneriæ. Quæ uerò in ipſa cauda, Martiales & Martiæ ſunt. At girus ille nebuloſus, ut dicitur, Martius eſt & Lunaris.

Ex ſtellis, quibus Sagittarij ſignum effingitur, ſunt in cuſpide ſagittæ Martiæ & Lunares. In arcu & ubi illę manu comprehenditur, Iouiales & Martiæ. Ille in ore girus Saturni & Martius. Aliæ in faſca & dorſo, Iouiales, & aliquantum Mercuriales. Aliæ in pedibus Iouiales & Saturniæ ſunt. Illa caudæ quatuor laterum figura Veneria, & aliquantum Saturnia eſt.

Stellæ, quæ ſunt in cornibus Capricorni, idem efficiunt quod Veneris ſtella, & ad Mart. quoque naturam paulatim accedunt. Quæ in ore quod Saturn. habentq; nonnihil Vener. uirium. Quę in pedibus & aluo Martis naturam & Mercur: Quæ in cauda, Saturni & Iouis naturam referunt.

In Aquarij humeris, itemq; ueſte & manu ſiniſtra, ſtellæ ſunt effectus ſimilis ſtellarum Saturni & Mercurij. In femoribus quæ cernuntur, magis Mercurium, minus Saturnum referunt. Quæ in profuſo latice, Saturni & aliqua ex parte Iouis naturam habent.

Stellæ in capite Piſcis Auſtralis, Mercurij uires repręſentant, habentq; Saturni quippiam. In huius corpore ſtellæ Mercuriales & Iouiales ſunt. Quæ ſunt in cauda & filo Auſtrali, cùm naturam referant Saturni, accedunt ſenſim tamen & ad Mercur. Quæ ſunt in

corpo-

corpore & ſpina Piſcis Septentrionalis, Martiæ ſunt, ualent tamē & Venerium quiddam. Quæ in filo Septentrionali Saturniæ ſunt & Iouiales. Illa in nodo ſplendida Martis naturā & Mercurij quo- que nonnihil habet.

Reliquarum effigierum in regione Septentrionis ſunt ſtellæ in Vrſa minore lucidæ, natura Saturniæ, non tamen nihil Venerem quoq; referentes.

Stellæ uerò Vrſæ maioris, Martiæ ſunt. Sub huius cauda qua- ſi crines, Lunares ſunt & Veneriæ.

Draconis ſplendidæ ſtellæ Saturniæ ſunt & Martiæ, atque eti- am Iouiales.

Stellæ Cephei, Saturniæ ſunt & Iouiales.

Bootæ, Mercuriales & Iouiæ ſunt. Rutilus ille fulgor qui Ar- cturus nominatur, naturæ eſt Iouis.

Stellæ Coronæ Septentrionalis, Veneriæ ſunt & Mercuriales. Quæ in ſigno quod in genua uidetur procubuiſſe, Mercuriales.

In Lyra Veneriæ & Mercuriales.

Quibus idem ualent alitis quoq; ſtellæ.

Caſſiepiæ, Saturniæ ſunt & Veneriæ.

Perſei, Iouiales & Saturniæ. Girus ille in Capuloenſis, Martio- us & Merc.

Aurigæ ſtellæ ſplendidæ, Martiæ ſunt & Mercuriales.

Serpentarij, Saturnię, quę& Veneris aliquid habeant. Ipſe qui- dem Serpens Saturnius & Martius eſt.

Sagittę ſtellę, Martem referunt, habent & Veneris quiddam.

Aquila, Martia eſt & Iouialis.

Delphin, Saturnius & Martius.

Stellę lucidę equi, uires habent Martis & Mercurij.

Andromeda, Veneria.

Delta, Mercuriale eſt.

In regione Auſtrali, eſt in roſtro Piſcis Auſtralis ſtella lucida, poteſtate Veneria & Mercurialis.

Cœti ſtellę ſunt Saturnię.

Orion in humeris ſtellas habet Martis & Mercurij naturę. Re- liquæ ſplendidę Iouiales ſunt & Saturniæ. Extrema ſplendida illa fluminis ſtella, Iouem, reliquæ Saturnum referunt.

Leporis ſtellę Mercuriales ſunt.

Canis, Venerię, una in roſtro fulgida, Iouis, & aliquātum Mar tis naturam habet.

Hydri lucidę, Saturnię & Venerię ſunt.

Crateris, Veneris uires, deq; Mercurij aliquid habent.

Corui,

Digitized by Google

Corui, Martiæ & Saturniæ ſunt.

Argo nauis lucidas ſtellas habet Saturnias & Iouiales.

Centauri humana figura, ſtellas complectitur Veneri as & Mercuriales. Equina habet ſplendidas, Veneri as & Iouiales. Quæ in fera ſunt ſplendidæ, Saturnum referunt, & nonnihil Martem.

Quæ uerò in ara, Venerem, & aliquantulum Saturnum.

Corona Auſtralis ſtellas habet ſplendidas natura Saturnias & Mercuriales.

Hic textus per ſe manifeſtus eſt, nec longa indiget declaratione, adeò ut Haly pauca circa illum dicat, commentator uerò ignotus etiam uideatur prætermittere illius expoſitionem. Quamobrem ſolùm cum eſſent quædam circa illum adnotanda totum in unum redegi. Itaq; uidetur primũ illud animaduertendum duobus modis ſtellarum fixarum notitiam effectuum haberi: uno quidem modo per experimentum, quod certè ſecuriſſimum eſt, altero per rationem. Ob id igitur Ptolemæus docet experimento uires illarum cognitas fuiſſe. Quo autem experimento facilè eſt intelligere, quod ex obſeruationibus Chaldæorum & Aegyptiorum, cùm Sol uel Luna eis iungebantur, per longitudinem deprehenſæ ſunt uires. Solis quidem propter magnitudinem effectuum & naturæ ſimplicitatem, & reditum annuum ad illas, tùm mora in unius diei aut etiam plurium: Vltimò, propter exortus qui quidem ad multos dies extenditur cum fixa primum ante Solem ſub auroræ tempore ab oriente emergit: Lunæ uerò propter frequentes coniunctiones certiſſimasq; : tùm uerò magnitudinem effectuum & maxi e in mari ob a ſtus, & naturæ ſimplicitatem, & luminis delationem. Quinque igitur modis & à Solis coniunctione, & à Lunę, ſeu acceſſibus & receſſibus figurarũ naturã antiqui uenati ſunt. Licuit & in coniunctionibus aliorum planetarum & dum emergerent occidentúe, tam in temporum mutationibus, quàm etiam genituris & dum cœli medium, ſeu cor occuparent, in genituri- tamen tantum, & ex locorum natura quibus ſuper uerticem ferũtur, aliquid de natura illarum intelligere. Ratione uerò etiam quinq; modis, aut magnitudine: quæcunq; enim ſunt maiores, eò ſunt efficatiores. paruæ autem imbecilles: Lumine, quæcunq; luc dum habent illuſtria omnia faciunt, ſeu bona, ſeu mala: tenebroſę obſcuritatẽ mentis, & intellectus, atq; aliorum effectuum: Ruſus quæ denſum habent lumẽ, efficaces, quæ rarum, debiliores, quæ plurimum ſcintillant, ut Canicula, magnas conturbationes efficiunt & maria agitant, & proditiones ſuſcitant, & mentes hominum inquietas reddunt. Rubræ quoq; hoc autem ad colorem petinet. Martí aſſimilantur, ut plumbeæ Saturno, & claræ micantes Soli, atq; aliæ, ut dictum eſt, à nobis in decem libris Aſtronomicis, quibus Titulus eſt Supplementum Ephemeridum. Loco uerò, quoniam robuſtiſſimæ ſunt quæ circa uiam Solis locum habent: Vnde dicebat Haly. quod cor Leonis ſit ſecundæ magnitudinis propter robur (hoc autem illi ineſt quia maximè propinquus eſt eclypticæ) numeratur inter ſtellas primæ magnitudinis. Eſt enim efficaciſſima omnium earum fermè quæ in cœlo ſunt. Cauſa eſt, quoniam à Solis lumine & dum præſens eſt, & per radios uehementius illuſtrantur ſtellæ, quæ in uia Solis ſunt quàm quæ extra illam. Proximæ his quæ uſq; ad octo gradus (ſra enim eſt latitudo Veneris maxima ab eclyptica) diſtant ſeu Auſtrales ſeu Boreales. Cauſam reddebat Haly, quoniam cùm fixæ plurimum abſint à terra, & proprio motu tardiſſimè moueantur, uis illarum ad terrã non defertur. Quæcunq; igitur proximiores ſunt eclypticæ, erraticarum, quæ illis iunguntur beneficio, uires ad nos tranſmittunt. Ideoq; & frequentius euanto pro-

to propiores ſunt eclypticæ. Validiſſimæ igitur quę intra tertium gradum latitudinis continentur, quoniam corpore omni planetæ præterquam Soli, iungi poſſunt. Poſt has ſunt quę à tertio gradu uſq; ad quintum, nam & his Mars & Luna iunguntur. Debiles uerò quæ à quinto uſq; ad octauum. At de his in Ephemeridum Supplemento diſtinctè conſcripſimus. Propter hoc igitur Ptolemæus à ſtellis, quæ in Zodiaco ſunt tanquam ualidioribus, & quarum opera celerius & uehementius nobis manifeſta ſunt, initium duxit. Præponuntur tert oloro quæ Borealem habent latitudinem nobis, quæ Auſtralem, habitantibus in regione Antartici poli. Similiter & quarto loco quæ declinationem habent Borealem nobis: quæ Auſtralem, habitantibus ultra æquinoctialem. Quinto, quæ ſupra uerticem alicuius regionis ſunt, plurimum in illa regione poſſunt, quæ autem remotæ ſunt à uertice regionis, tãtò minus poſſunt, quantò magis remotæ ſunt. Sexto, quæ cum aliquo planeta in longitudine iunctæ ſunt. Septimo, quæ in antiſcio alicuius planetæ ad unguem ſunt conſtitutæ. Octauo, quæ ſimul oriuntur aut occidunt cum aliquo planeta plurimum poſſunt, uimq; exhibent illi planetæ cum quo oriuntur uel occidunt. Nono, cum medium cœli cum aliquo planeta occupauerint. Decimo, cum ſimpliciter exoriuntur. Vndecimo, cum occidunt. Duodecimo, cum radijs alicuius planetæ illuſtrantur. Hic autem modus eſt ualde debilis, quia neque plantæ à ſtellis radijs afficiuntur, quoniam fixæ radijs carent: neque ipſæ fixæ per ſe uires ad nos tranſmittunt ualidas, niſi cum coniunctæ fuerint planetæ alicui, aut in eadem declinatione ab æquinoctij circulo, aut ſecundùm aliquos in circulo equicrurio cum planeta aliquo (id eſt, in circulo magno qui per puncta interſectionum tranſit circuli meridiei & horizontis habitationis illius) aut cum ſtella emerſerit primum in horizonte, aut cor cœli occupauerit aut occiderit in horizonte poſita, uel ſeptimo loco cum directio ad illam peruenerit, ipſa uerò aut maxima fuerit, aut prope eclypticam. His ſeptem modis fixæ ſolùm habent euidentes effectus: atq; eo ordine quo ſcripſimus euidentiores: reliquis omnibus obſcuros & penè inutiles. In his etiam cum Sole maximos circa uitam & honores: cùm Luna deinde circa fortunam: poſt Ioue, Saturno, Marte, Venere, atq; Mercurio, niſi ſimilitudo naturæ præuerrat ordinem. Similis enim ſtella fixa, cum erratica euidentiſſimos habet effectus, cùm contraria obſcuriſſimos, cùm diſſimili atq; alterius generis, incertos, & qui fermè non niſi poſt euentum dignoſci poſſint. Figuræ uerò exiſtimantur uires habere, multumq; his Ptolemæus tribuit, cùm tamen figura non ſit principium actionis: deinde quod figuræ illæ haud exactæ ſint, imò ne tales ut quiſq; unquam ullam agnoſcat, niſi ualdè edoctus ac potius perſuaſus quam edoctus. Plurimùm enim abſunt Arietis ſtellæ ab Arietis figura, & lõgè plus quæ in Tauro à Tauri, atq; ita in cæteris, præter triãgulum: ea enim ſola, quòd ſimpliciſſima ſit forma, nomen refert & dignoſci abſq; artificio poteſt. Verùm ut dicam, figuræ illæ his ſtellis aſcriptæ ſunt ut nomen poſſet imponi. Nam quod fortuitę ſint, uel ſolùm declarat quòd adijciendo alias uel adimendo, ſemper figura commutetur, ut liquidum ſit eas eſſe uoluntarias. Sed tamen aliquid poſſe uidentur quod experimento, non ratione ulla, comprehenſum eſt. In quibuſdam tamen ſuccedit, ubi nomen conſequens effectui impoſitum eſt: Velut Tauro qui laborioſos ſignificat & frontem facit elatam utrinque prominentem: Sed quid habet Aries cum ſtellis quæ Arietem formare uidentur? Itaq; figuræ hoc modo uires habent cum linea horizontis comprehenduntur, atq; aliquam effigiem formant. Refert enim natus & qui ſub ea conſtitutione naſcuntur, effigiem lineæ comprehentis ſtellas quæ tunc exoriuntur: atq; id pulcherrimum ſcire eſt. Nam ob id in diuerſis regionibus idẽ ſignum eademq; pars ſigni diuerſas hominum formas præſtat, ſed tamen con ſimiles, quoniam horizõtis linea diuerſis modis figuras illas ſecat. Eſt etiam,

ut dixi,

ut dixi, quippiam ex figuris ortum habens incertis quidem nobis, conditori autem certiſſimis, ex quo plurima atq; ardua, ſed ſolo experimento, deprehẽduntur.

Eſt etiam illud conſideratione dignum, quod fixis ſtellis quippiam accidit Solis cauſa ſuperioribus planetis ſimile, non tamen idem. Cùm etenim primùm Sole illas relinquente ante ipſius exortum illuxerint, tunc ualidiſſimæ ſunt, remittuntur autem dum Sol longius abeſt. Cùm uerò ſub oppoſitione fuerint, debiliores fiunt, donec ad exortum matutinum redierint. Hoc autem experimento & Mathematica ratione conſtat: nam cùm proximæ Soli fuerint, lumen Solis, quod altiores ſint, ad nos reflectunt: quod imbutum uiribus ſtellæ, dũ illa nocte exoritur, minimè natiuis impedita radijs Solis, maximos effectus atq; repentinos, tùm celeres in his inferioribus producit. Vtrum uerò à primo diſceſſu à Sole ſtellæ ſint humidiores, deinde uſq; ad oppoſitionẽ calidiores, Canicula exortus oſtendit uerum non eſſe: quandoquidem dum primum apparet, omnia excalefaciat atq; exurat. Calidior igitur eſt atq; humidior Solis radijs proprio lumine infectis, non quidem ut dictum eſt centies, humido ſecundùm qualitatem, ſed ſecundùm quantitatem, atque inimico humano generi, quemadmodum eſt uiſus ſerpentum. At uerò quæret quiſpiam de planetis in oppoſitione atq; quadratis Solis, quonam pacto ſe habeãt cum in ipſismet punctis fuerint? Itaq; dico in primo ſtationis primæ puncto tanto calidiores ſunt quãto humidiores, antea humidiores quàm calidiores, poſt ſicciores quàm calidiores. In ipſo oppoſitionis puncto tantò calidiores quantò ſicciores, tũc uerò eſt ac ſi nihil caliditatis ac ſiccitatis addidiſſent. Protinus uerò fiunt ſicci atq; frigidi, ſic ut ſiccitas augeri incipiat uſq; ad medium ſpatij quod eſt uſq; ad ſtationem ſecundam: inde ſiccitas remittatur, frigiditas uerò ſemper augetur, donec ad medium ſpacij peruenerit, quod eſt inter ſtationem ſecundam & occultationem: tunc enim propter quintum tempus frigiditas in ultimo conſiſtit, & planeta fit debiliſſimus. Hæc autem neceſſaria ſunt ad determinandam magnitudinem qualitatam. Sententia igitur Ptolemæi eſt, ut in omnibus aſtris habitum illorum ad Solem tribus ex cauſis reſpiciamus: Prima, quia omnia aſtra moderantur Solis effectus, & illius uirtutem in hæc inferiora augent aut minuũt, ipſe autem principalis cauſa omnium eſt. Secunda, quia uirtus quæ ad nos defertur ab aſtris tanta eſt, quantum eſt lumen quod à Sole recipitur ab illis. Hoc autem, ut dictum eſt, non ſimpliciter intelligi debet, ſed omnibus his modis quibus explicauimus. Tertia, quia omnes planetæ, ut dicebat Meſſahallac, alligantur Soli uelut fune: & uerùm dixit, omnia enim cœli ſydera Solis curſum obſeruant. Nam Venus & Mercurius eodem motu in eccentrico mouentur, & centrum epicycli eorum idem eſt cum centro Solis ſemper. Luna epicycli centro & abſide media hincinde ſemper æqualiter diſtat à linea medij motus Solis: ſic ut linea quæ ducitur à centro Solaris circuli per cẽtrum Solis media ſemper ſit inter abſidem Lunæ, & lineam ductam ex centro circuli Lunæ per centrum parui ſui circuli. Tres uerò ſuperiores tantum diſtant ab abſide ſui parui circuli, quantum linea medij motus Solis à linea medij motus ipſius planetæ. Fixæ uerò ſtellæ eodem motu ad unguem mouentur quo ipſius Solis abſis. Itaq; conſtat Solem eſſe metrum & menſuram omnium ſyderum, quę in cœlo ſunt. Hæc uolui dixiſſe, ut intelligeres Solem eſſe principem atq; regem inter aſtra, cuius conſideratione atq; reſpectu omnia metiri debeant. Quantum uerò ad figuras ſignorũ, ſciendum eſt quod propter octaui orbis motum Aries amplius non eſt iuxta æquinoctij circulum, nec ſigna ipſa æqualis ſunt longitudinis atque latitudinis, ſed quædam quadraginta & amplius partium in longitudine. Similiter & circa latitudinem plurimum, ut dixi, differunt: Quamobrem non ex antiquo ſitu, ſed ex ſtellarum natura & cõfiguratione, Virtus ſignorum octaui orbis ſumen-

Digitized by Google

bis ſumenda eſt. Signa uerò noni orbis neq; figuras habẽt, neq; figuris cogniti conſtant, ſed partes ipſius cœli ad æquinoctij circulum comparatæ, diuerſas exiſtimantur habere naturas, ſiue in nono cœlo ſint, ſiue in octauo. Et tamen cum omni figura careant hæ partes, ſignorum nomine intelliguntur, non autem figuræ octaui orbis. Cùm ergo dixero Arietem, non iam figuram in octauo cœlo intelligo quæ ſtellis Arietem refert, ſed triginta primas illas partes eclypticæ, quæ primum ab æquinoctiali uerſus Septentrionem numerantur.

Cùm igitur ſtellas octaui orbis cõſiderat eas quæ proximè ſunt id eſt, in eodem ſigno aut cœleſti imagine, & quæ eaſdem habent uires, breuitatis cauſa & cuntandi tædij ſtudio ſub una ratione connumerauit: Velut eas quas in ore Arietis, naturæ Mercurij ſimiles parumq; Saturni eſſe dixit.

Hic igitur dubitatione dignum eſt, an qualitates ipſas ſimul temperet an utraſq; ſimul, tametſi contrarias eſſe uelit: Similiter an, cùm dixit, gratia exemplj, ſteilam quæ eſt in corde Leonis habere uim Iouis atq; Martis uelit, in his quibus naturæ horum planetarum pugnãt, utramq; aboleri, an utranq; adeſſe: Velut Iuppiter ſignificat iuſtitiam iuſtos q;, Mars iniuſtitiam atq; iniuſtos, utrùm ne illi quibus cor Leonis in aſcendente erit, erunt modò iuſti, modò iniuſti, aut ſimul iuſti atq; iniuſti, an prorſus medij inter iuſtos atq; iniuſtos? Sed mihi uiderur ut non aliter interpretãdus ſit Ptolemæus quàm per ipſum me-
Cap. 17. In tertio libro enim Planetarum naturas miſcet, ubi de qualitatibus animi loquitur. Quamobrem ex eo loco ſtellarum errantium mixtionis ratio in fixis erit interpretanda. De qualitatibus autem, quoniam non Galeni, ſed Ariſtotelis ſequutus eſt opinionem exiſtimandum eſt ſimiles in unum coëgiſſe, atque ex ſimilibus ſimilia auxiſſe, in contrarijs aurem ob repugnantiam aut utramq; ſuſtuliſſe, aut ex maiore minorem ademiſſe. Eademq; ratio eſt de corporis & fortunæ decretis, quàm de animi coniugationibus obſeruandam ex Ptolemæo docuimus. Igitur ſtellæ in cauda Vrſæ maioris quaſi crines humidiſſimæ ſunt, & ſuffocationes ab aquis, uel propter pituitam nutriãt: quia ex natura Veneris ſunt atq; Lunæ. Vterq; autem iſtorum planetarum humidiſſimus eſt in calore uerò mediocres: Luna ſcilicet calidiores & Venere frigidiores. Ita ſtellæ de natura Saturni & Martis ſiccißimæ erunt. Vterq; enim planeta ſiccus eſt, in calore quaſi temperatæ, ſed declinabunt ad frigus, quia Saturni frigus Martis calore maius eſt: Erunt autem iracundi propter Martem, & tenacis iracundiæ propter Saturnum, & in illa iracundia feroces & audaces, ea deferueſcente, timidi, propter Saturnum.

CAPVT IX.

TEXTVS XXXVI.

De Anni temporibus & quatuor angulorum natura.

ATque hæ ſunt uires ſingularum ſtellarum, ut à ueteribus obſeruatæ fuêre. Exquiri autem & anni temporum quatuor natura debet, quæ nominamus, Ver, Aſtatem, Hyemem, Autumnum.

Qui putant Ptolemæum ſolum ea quæ fiunt conſiderare non ea quæ facta ſunt caput iſtud non diligenter conſiderauêre: Docet autem ſe tradidiſſe doctrinam de ſtellis iuxta antiquorum experimenta: nunc anni tempus in quatuor partes diuidit proportione reſpondentes quatuor partibus menſis Lunaris, & quatuor partibus diei, & quatuor ætatibus, & quatuor conſtitutionibus

Digitized by Google

nibus ſuperiorum: in omnibus enim his prima pars eſt humida & calida, ſed minus calida quàm humida: ſecunda calidior quàm ſicca: tertia ſiccior quàm frigida, & quarta frigidior quàm humida. Ideò ex natura horum temporum præter id quod cognoſcimus illam, cognoſcimus etiam quod dictum eſt de comparatione Lunæ, & ſuperiorum, & fixarum quomodocunq; & ætatum, & partium diei in medio puta in ſtationibus. Nam quemadmodum medium inter Ver & Aeſtatem, ubi Ver Aeſtati coniungitur, eſt calidum manifeſtè, in humido autem & ſicco temperatum: ita in fine pueritiæ dum iuuentuti iungitur, & dum Luna eſt in prima quadrata radiatione Solis, & in ſuperioribus in prima ſtatione. Poſuit autem hanc tractationem poſt ſtellas fixas, quoniam à ſtellarum exortibus tempora permutantur.

TEXTVS XXXVII.

Ac Ver quidem humiditatis plurimum habet, cum ſoluto frigore aura calore diffunditur. At æſtas calidior eſt, propterea quod tũ Sol proximè uerticalem nobis punctum fertur. Autumni uerò propria ſiccitas eſt, humiditatem tùm præterito æſtu reprimente. Hyems autem tota eſt frigida, quòd Sol tùm longiſſimè diſtet à uertica li nobis loco.

Quòd Ver ſit humidum ſecundùm Ptolemæum, & temperatum ſecundũ Galenum nullam habet pugnantiam: quoniam quantitate quidem humidi ac ſubſtantia humidum dicitur, iuxta qualitatem autem eſt temperatum, non ſicut humidum hyemis quod crudum eſt: eodemq; modo de loue ſupra diſtinximus. Similiter quod medici breuius faciant Ver & Autumnum, longam Aeſtatem, & lõgiſſimam Hyemem. Aſtrologi autem omnia tempora æqualia, neq; id rurſus repugnans eſt, cum Aſtrologi rationem ſequantur omnibus gentibus generalem, quæ eſt quòd Ver fit dum Sol permeat ab initio Arietis uſq; ad initium Cãcri: diſſoluit enim humidum & impinguat terram, nec tamen adhuc ſenſibiliter excalefacit. Ex quo liquet manifeſtè quod diximus prius ſtellas humectare antequã excalefaciãt: paruus enim calor & multus humectare poteſt, non autem calefacere. Aeſtas uerò à Cancri initio ad Libræ initium: à Libræ initio ad Capricorni initium Autumnus, à quo ad Arietis initium rurſus Hyems. Neq; obſtat quod medici annum in ſeptem tempora diuidant: nam rationem ſtellarum fixarum, non Solis tantum ſequuntur. Hæc autem inferius declarabitur.

Porrò cur Zodiacus in duodecim ſigna diuidatur, Haly duas pulchras rationes adducit, primam, quoniam unumquodq; tempus iſtorum quatuor habet initium medium, & finem: cùm igitur tria ducuntur in quatuor, fiunt duodecim ſigna. Secunda, quia Luna, quæ & ipſa quatuor tempora facit in menſe, licet non adeo conſpicua, duodecies in anno cõiungitur Soli, adeò ut multi Lunarem rationem non Solis ſequuti, annum conſtituerint dierum 364. Quia uerò Sol in trecentis ſexaginta quinq; diebus & ſex horis fermè totum peragrat ſigniferum, & hic numerus erat incommodus ſupputationibus, diuiſerunt ſigniferum in numerum proximiorem partibus plurimis conſtantẽ, qui eſt 360. ut ſic unum quodq; ſignum triginta partibus conſter. Sed hæc diuiſio ut computationi aptior eſt, ita phyſica minimè eſt, ſed ea quæ fit in trecẽtas ſexaginta partes cum quarta fermè: Diuiduntur etiam partes ſingulæ ex trecentis ſexaginta in ſexaginta partes, quas minuta uocant. Vltra quas procedere curioſitatis eſt, non utilitatis: nam nullum inſtrumentum exquiſitius eſt ſenſu minutis, ut dicit Monteregius. Sed tamen cogimur & debemus in ſupputando, non autem in aſſignando loca planetarum, & fixarum, & ſignorum, minuta enim ſufficiunt.

Sed cùm ſigniferi nullum ſit initium, ex ipſius quidem, ut circuli natura, prætulere tamen alijs, principiumq; fecerunt Arietis locũ tribuentes, ut in animante primas, humido quo uer excellit, atque ordine reliqua tempora adnumerantes. Omnia enim animalia prima in ætate humido abundant, & mollia teneraq; ſunt, ſicut illæ tempeſtas ſentitur. Proxima uerò ætas, ut æſtas feruet. Tertia, tanquam defloreſcens & proprior interitui, arida eſt, autumnoq; aſſimilis. Vltima, in qua animãtis eſt corruptio, ita ut hyems, prorſus eſt frigida.

Octo comparaſſe iuxta coniugationes primarum qualitatum quatuor modis, primum ſolem per quatuor anni tempora, ſecundò Lunam, tertiò ſuperiores, quartò inerrantes, ſed obſcurè tamen, quintò horas diei, ſextò ætates, ſeptimò uentos, octauo angulos atq; cum his regiones, iam dictum eſt. Cùm igitur in circulo Zodiaci non liceret inuenire principium quatenus circulus eſt, initium ſtatuerũt à ſectione æquinoctij, & ideò initium ueris fuit ab initio Arietis: Tũc uerò exiſtimabatur octaui orbis initium facere ueris, quia Ptolemæi tempore Aries octaui orbis prima ſui parte tangebat æquinoctij circulum fermè, intelligendum tamen de ſignis noni orbis, ſeu octaui imaginarijs, & ſunt triginta gradus primi, qui ſunt à ſectione eclypticę & æquinoctij uerſus tropicum Cancri, uel loco eclypticę dicas Zodiaci. Gradus autem dixi ſequutus Arabes, melius eſt Latinè dicere partes. Dicit igitur quòd prima ætas quæ eſt à natiuitate uſque ad uigeſimum primum annũ ubi finitur incrementum, eſt humida longè magis quàm calida, & aſſimilatur ueri, & uocatus ætas incrementi. Secunda, quæ aſſimilatur æſtati, eſt calidior quàm ſicca, & incipit à uigeſimo primo anno, & extenditur uſq; ad trigeſimum quintum annum, in robuſtis uſq; ad quadrageſimum, & uocatur iuuentutis. Tertia, quæ aſſimilatur autumno, incipit à trigeſimo quinto & terminatur ad quinquageſimum annum: in robuſtis autem, incipit à quadrageſimo & terminatur ad ſexageſimum. Quarta & ultima, quæ aſſimilatur hyemi, quæ eſt frigidior quàm humida, ſicut præcedẽs eſt ſiccior quàm frigida, incipit in omnibus inter quinquageſimum & ſexageſimum annum, & terminatur uſque ad finem uitæ. Prima igitur ætas eſt incrementi. Secunda roboris. Tertia ſapientiæ. Quarta debilitatis, ſicut & inter tempora anni. Primùm eſt uoluptatis, ſcilicet Ver. Secundũ generationis & profectionis, ſcilicet Aeſtas. Tertium collectionis, Autumnus. Quartum debilitatis. Prima igitur ſectio uernalis erit, calida, humida puerilis, & ſanguinea, & continet Arietem, Taurum, & Geminos. Secunda calida & ſicca æſtiua iuuenilis, & continet cancrum, Leonem, & Virginem. Tertia eſt frigida & ſicca, melancholica defreſcens, & continet Libram, Scorpionem, & Sagittarium. Quarta & ultima, eſt frigida humida hyemalis ſenilis, & continet Capricornum, Aquarium, & Piſcem. Harum media maximè ſunt talia, ut Taurus temperatiſſimus, ſeu calidiſſimus, & humidiſſimus ſecundùm ſubſtantiam & multitudinem: Leo calidiſſimus & ſiccíſſimus: Scorpio frigidiſſimus & ſiccíſſimus: ſed ut dixi, ſiccior quàm frigidus: Aquarius frigidiſſimus & humidiſſimus. Initia quoq; ſeu prima ſigna cuiuslibet quartæ partis Zodiaci exceſſum habent maximum unius qualitatis ſupra reliquam, utpote Aries eſt longè humidior quàm calidus, Cancer longè calidior, quàm ſiccus, Libra longè ſiccior quàm frigida, Capricornus longè frigidior quàm humidus. Vltima uerò ſigna minimum habent exceſſum unius qualitatis ſuperaliam, &

ſtam,& ad naturam alterius temporis tendunt: in Geminis calor ſuperat humidum,in Virgine ſiccum ſuperat calidum, in Sagittario frigidum ſuperat ſiccum,in Piſcibus humidum ſuperat frigidum. Secundùm hoc igitur habes naturam duodecim ſignorum ad unguem: Et quia,ut dictũ eſt, omne quod potentia eſt tale,fit actu tale:planetæ in his ſignis, & fixæ, & cometæ, & aſcendens,& reliqua talia fiunt & adipiſcuntur naturam ſigni. Ex his etiam ſequitur quod Taurus eſt temperatiſſimum ſignum quod ſit in cœlo:nam eſt temperatiſſimum quartæ partis uernalis, quæ eſt temperatior omnibus alijs, & Leo eſt ardentiſſimum omnium ſignorum quæ ſunt in cœlo, bilioſiſſimum & animoſiſſimum,quia eſt ardentiſſimum quartę partis æſtiuæ Zodiaci,quę eſt caliditſſima & ſiccitſſima omnium partium Zodiaci. Et Scorpio erit pernicioſiſſimus & inimiciſſimus naturæ humanæ,quia eſt frigidiſſimus & ſiccitſſimus omniũ ſignorum quæ ſunt in cœlo: & ideò uenenũ ei meritò tribui poteſt. Aquarius uerò erit timiditſſimus & ignauiſſimus, frigiditſſimus & humiditſſimus omnium ſignorum,&c. Hucuſq; locutus eſt Ptolemæus ſecundùm uera principia Phyſica,& abſq; dubitatione digna, modo quis ſciat diſtinguere inter caliditatis magnitudinem & naturam, ſeu luminis & opus eius,quòd eſt in ſe calidum ubi multum ſit de lumine, & frigidum ubi parum ſit de lumine & calore:& in comparatione ad elementa, humidum ubi ſit multum de ua pore concocto,ſiccum ubi ſit parum de illo uapore concocto, & de illa humida ſubſtantia. Omne enim aſtrum qualecunq; ſit,ſicut eſt author caliditatis,ita etiam humidi, ſic ut frigidum & ſiccum in aſtrorum operibus non ſint qualitates contrariæ,calidi & humidi,ſed nomina menſuræ paruitatis calidi & humidi: Et ut ſciat diſtinguere inter primas qualitates in quanto quæ ſunt ſubſtantiæ,& inter qualitates primas,quæ ſunt accidentia & impreſſiones: Vt ſit exemplum,quòd Taurus eſt temperatiſſimum ſignum plurimum habens caliditatem & humidi,quia eſt ſignum uernale medium, ut dictum eſt, dicetur tamen planeta in eo ſiccus cum Taurus fuerit, in parte orientali cœli ſecundùm qualitatem,id eſt, quod natus ſub illo, licet habeat plurimum de calore naturali, & humido uitali quod ſubſtantia ipſi idem eſt, ut in medicis expoſitionibus docuimus,illud tamen humidum erit ſiccius, & nõ erit tam purum, neq; tam feruens ſecundum qualitatem,ut eſſet humidum illius qui natus eſſet cũ Taurus occidit. Et ita per contrarium natus ſub planeta in Libra occidente,humidum habet purius & ſyncerius ſecundum qualitatem, non erit tamen neque denſum,neq; multum:imò,ut ita dicam,aqueum,& bene uides iſta non repugnare. Dabo aliud exemplum clarius:capiatur puer, & ſenex,& nutriantur duobus annis:puer quidem lentibus decoctis & braſica, bibens aquam, ſenex autem carnibus & ouis,& uino dulci bono: puer referet temperiem nati ſub Tauro tam in quanto quàm in quali,& ſenex nati ſub Libra,tam in quanto quàm in quali. Hæc igitur uoluiſſe intelligere, quoniam dubia uidentur & non ſunt:& ſunt claues ad intelligendum omnia dicta Ptolemæi tam quæ antecedunt,quam quæ ſequuntur:Sed quæ ſubjcit cum clara uideantur, maximam in ueritate habent dubitationem & ſunt.

TEXTVS XXXIX.

Ad hoc exemplum quatuor anguli horizontis, ex quibus naſcuntur, totas illas partes occupãtes uenti etiam diſtribuuntur. Orientalis enim ariditatis plurimum habet: quòd cũ ibi Sol eſt,tùm per noctem excitata humiditas deſiccari incipiat. Hinc igitur uenti ſpirant aridi,& deſiccantes auras,qui uerè Subſolani uocantur. At plaga meridionalis & caliditſſima ipſa eſt, propter flammationes

Solis in cœli medio, quod non noſtrarum terrarum ſitus eſt ad meridiem maximè declinat. Huius uenti nominantur cõmuniter Noti, ſuntq; calidi & rarifici. Cæterùm locus occiduus, quod ad illum cum Sol peruenit, tùm primum humiditas per diem exhauſta diffundi incipiat & humectus ipſe eſt, & qui inde exeunt uenti, quos nominant Fauonios, teneri ſunt & madidi. Verùm Septentrio totus frigidus eſt, propterea quod pro ſitu noſtræ terræ longiſſimè abſit a calore curſus Solis per cœli medium, quique inde ſpirant uenti, commune appellatione dicti Aquilones, frigidi ſunt & congelatores.

Maximam cauſam eſſe oportuit propter quàm Ptolemæus à ſolito ordine in uentis & diei partibus, ſeu partibus cœli quæ horizonte & meridiano diſtinguuntur, receſſerit. Si quidem ex ordine fuiſſet ſolito ut uentum orientalem ueri aſſimulaſſet, & ſimiliter primam partem diei, quæ eſt ab ortu Solis uſq; ad meridiem, & partem illam etiam cœli quæ inter horizontem & medium cœli poſita eſt: Sequentem uerò à meridie ad occaſum æſtati: Ita & tempus & uentum, ſed in hoc conuenit, in prima autem non conuenit. Similiter uentum occidentalem & partem primam noctis, quæ eſt ab occaſu ad mediam noctem poterat aſſimulare autumno, ſed non facit. Partem uerò, quæ eſt ab imo cœli uſq; ad orientem, & noctis quæ eſt à medio ipſius ad Solis ortũ, & Borealem uentum, hyemi quod & facit fermè. Diſſidet autem in duabus partibus quæ ſunt oppoſitæ ab ortu, ſcilicet ad meridiem, & ab occaſu ad cœlimum. Nam illam quæ eſt ab ortu ad cœli medium, ſiccam facit, contrariam humidam: atq; ita Ver ſiccum, autumnum humidum. Primùm igitur uidere decet quid Ptolemæum in hanc opinionem impulerit, inde contrariæ rationes adducentur. Quatuor igitur rationibus, ut mihi uidetur, Ptolemæus innixus eſt: prima eſt, quòd nox tota ſit humida: unde etiam illud Poëtæ, humida cœlo: dies uerò ſiccus. Vt igitur ſtatueret diem totam ſiccam & noctem humidam, coactus eſt ponere partem quæ ab oriente eſt ad meridiem, ſiccã & non humidam. Secunda eſt, quia dum Sol conſurgit purus eſt & nitidus uſque ad meridiem: pellit enim uapores, non trahit, excalefacere multum non poteſt cum ſit nouus. Igitur pars illa cœli ac temporis ſicca eſt & contraria humida. Tertia cauſa eſt, quia ſi humida poneretur & calida uelut Ver, eſſet pars ima hyemi reſpondens, id eſt, à media nocte uſq; ad ortum Solis, ſeu ab imo cœli ad aſcendens, quare non poſſet eſſe principium uitæ. Quarta adducitur à Ptolemæo in textu, quòd Sol cum oritur exiccat humidum uaporum, igitur eſt ſiccus: & illud docet ab experimento quòd uenti orientales exiccent. Verùm in oppoſitum plurima ſunt. Primũ, quòd iam peruertat ordinem conſuetum. Secundum, quòd uentus orientalis humidus ſit & adducit pluuias in Italia, quòd & Galenus innuit 5. Methodi, occidentalis uerò exiccat & ſerenitatem parit, quòd etiam Petrarcha docet in carminibus ſuis Italicis. Tertium quòd uenti iidem in diuerſis regionibus diuerſos effectus prorſus faciunt. Quartũ, quòd Hippocrates in ſexto Epidemiorum aſſimilat primam partem diei quę ab ortu ad meridiem, Veri: ſicut tempus quod eſt à meridie ad occaſum, Aeſtati, & tempus quod eſt ab occaſu ad mediam noctem, Autumno, & reliquũ Hyemi: ita etiam dicit moueri humores & morbos. Quintum, quòd idem author in libro de Aëre & Aquis dicit, quòd ciuitates expoſitæ Euro, ſunt ſimiles in qualitatibus his quæ à tempore Verno procedunt. Sextum, quia ratio ſua de uere probat quod prima pars diei ſit humida: calor enim moderatus eleuat uapores. Septimum, quoniam ſi pars quæ eſt ab imo cœli ad aſcendens

Cap. 11.

Part. 1. d. Com. 15.

Cap. 2.

ponatur

ponatur frigida, quomodo aſcendens & prima domus erunt u tales? cùm uita conſiſtat in calido. Octauum, quia ſi pars quę eſt ab oriente ad medium cœli ſicca eſt, uel tantum ſicca eſt? uel etiam frigida? uel calida? ſi ſicca tãtum peruertitur ordo omnium aliarum qualitatum in temporibus, ætatibus, ſuperioribus, & Luna, ubi nunquam una ſola uiget qualitas: Prætereà una qualitas ſola diu manere non poteſt, ut Galenus & Auerroës docent. Si erit ſicca & calida, talis erit etiam illa quæ eſt à meridie ad occaſum, ſeu in parte cœli, ſeu in tempore, & ita erunt tantum duæ coniugationes qualitatum, una in die, calida & ſicca, alia in nocte, frigida & humida. Præterea non differret ſpecie natura partis diei ab ortu Solis ad meridiem, & à meridie ad occaſum: Si uerò ponatur ſicca & frigida, erit contraria illi quæ eſt ab occaſu ad mediam noctem, calida & humida quod eſt abſurdiſſimum & contra omne experimẽtum ponere primam partem diei uſq; ad meridiem frigidam, & primam partem noctis uſq; ad mediam noctem calidam? Quid enim abſurdius quam ponere diem frigidum & noctem calidam? Perinde ac ſi lucem obſcuram & tenebras claras. Nonum, quoniam proceſſus erit contra ordinem quomodo libet ponatur, ſcilicet à ſicco ad calidum, à calido ad humidum, ab humido ad frigidũ, à frigido ad ſiccum, nam iſte proceſſus eſt abſurdus & omnino contra naturę ordinem: quia uidemus primo materiam diſſolui & fieri humidam à calore non tamen incaleſcere, poſt incaleſcere & exiccari, & ex ſiccitate fieri frigiditatem, ut in ſenibus, quia ſicci ſunt, ideò fiunt frigidi, non quia frigidi, ideo fiunt ſicci. Ita pueri quia humidi, fiunt calidi, non quia calidi, ideò euadunt humidi. Hæc omnia adduxiſſe uolui ut quiſq; intelligat Ptolemæi ſenſum non fuiſſe perceptum ab ullis expoſitoribus, nec percipi potuiſſe niſi quis intelligat noſtra principia, mordicusq; retineat. Senſus igitur eſt, tale tempus, taliſq; que pars cœli, taliſq; uentus qui ab oriente uſq; ad meridiem ortum habet ſic eius eſt qualitate & actione, non ſubſtantia, nec aliam copulat illi qualitatem. Ratio eſt, quia in his quæ ſunt breuis temporis actiones conſiderare oportet, quæ uehemẽtes ſunt, hæ uerò pariunt qualitates non ſubſtantias. Subſtantia enim concoctione indiget, concoctio tempore, tempus autem breue eſt & perexiguum. Ideò planetæ & fixæ in partibus diei atq; cœli qualitatem mutant non ſubſtantias. Non igitur inconuenit actionem ex ſicca tranſire in calidam, uel ex calida in humidam. Alia dubitatio eſt, quomodo imum cœli ſeptentrioni tribuat, qui nobis & Aegyptijs etiam ſemper apparet, imũ uerò cœli ſemper occultatur: & contraria ratione medium cœli auſtro, cum Antarticus polus ſemper nobis & Aegyptijs occultetur. Verùm hoc agit propter ſimilitudinem Solis: cùm enim medium cœli in meridie initio æſtatis compare tur, medium noctis initio hyemis (utrinque enim initium maximi caloris aut frigoris) Boreas uerò frigoris maximi initiũ ſit, Auſtralis uerò pars id eſt, torrida Zona, non Antarticus polus caloris author immenſi, manifeſtum eſt cur imum cœli Boreæ, medium autem plagæ meridionali tribuatur.

TEXTVS XL.

Vtilis eſt harum rerum notitia ad iudicia ſingularum commiſtionum. Patet enim quod de talibus conſtitutionibus, horarum, ætatum, angulorum, ipſa etiam ſtellarum efficientia uarietur, quæ certè ut ſimplicior, ita & ualidior eſt peculiaribus aptiſq; in locis, ut in calidis calidificæ, & in humidis humidificæ. In alienis uerò admiſtione diuerſitatis debilitatur, ut in frigidis calidificæ, & aridis humidificæ, atque ita aliæ in aliis pro ratione conſequentia commiſtionis.

Digitized by Google

Non est nisi ut breuiter exponam quid dicat, scilicet quoniam scientia quæ in hoc capitulo continetur utilis est ad dignoscendum uires astrorum. Nam cum astra simplices obtinuerint qualitates, id est, non contrarijs mistas, ut calida & humida in calidis & humidis, frigida & humida in frigidis & humidis, maximos effectus faciunt. Nam & cicuta quę frigida & humida est, in umbrosis locis nata, & frigidis atq; humidis ualidior est, in suo genere & celerius interficit. Coniuncta uerò contrarijs locis astra, imbecilles effectus habent.

Sed utrum qualitates ipsę ad substantias conferant, & an substantia ad qualitates? an omnino diuersa sint opera? & rursus, an contrariæ substantiæ qualitatibus & substantijs qualitates se mutuo destruant? Et mihi uidetur quod ad conseruationem quidem similia similibus conseruentur, à contrarijs uerò destruantur: atq; hoc de substantijs ad qualitates comparatis intelligatur. De generatione autem non ita est, nam substantiæ à uiribus fiunt, uires autem à multitudine & densitate substantię & puritate. Qualitates autem à robore & debilitate, aut consimili qualitate, sic calor à multo calido uel à caliditate, frigus à paruo calido, uel à frigiditate, humidum à multo humido, uel ab humida qualitate, siccum à pauco humido in substantia, uel à sicca qualitate. Et generaliter substantiæ quæ plurimum habent principij uitæ, id est, calidæ & humidæ, fiunt ab abundantia talis sustantiæ non impediente contraria qualitate. Frigidæ uel siccæ substantiæ à pauco calore, uel humido in substantia, uel à uehementi qualitate consimili, utpote sicca uel frigida. Calidum uerò & humidum in qualitate à qualitate consimili, frigidum uerò uel siccum in qualitate consimili uel defectu substantiæ calidæ uel humidæ.

Rursus dubitabit aliquis, si calidum & humidum in substantia idem sunt, quòmodo dabitur substantia frigida & humida? aut calida & sicca? Oportet autem frigidam & humidam substantiam intelligere, quæ potentia quidem calida est, actu autem humida: uelut uinum cum nondum calidum est, qualitate actum substantiæ impediente. Et similiter calida & sicca substantia dicitur quantitate cum substantia calidā est, non tamen humida uidetur qualitate sicca impediente. In uniuersum igitur quo ad substantiam attinet, uerè non sunt nisi duæ temperaturæ, calida & humida, & frigida & sicca. Cùm tamen concreuerit humidum manente calore, appellamus calidā & siccam propter qualitates quæ euidenter apparent: & cum humidum nondum incaluerit, propter qualitates manifestas appellamus frigidam & humidam.

CAPVT X.

TEXTVS XLI.

De signis Tropicis, æquinoctialibus & bicorporibus.

His expositis, annectere pergamus ipsorum etiam duodecim locorū traditas naturales propietates. Ac ipsorum quidem generales constitutiones, rationem eandem habent cum suis temporibus, colliguntur tamen quædam ipsorum proprietates à familiaritate Solis & Lunæ & reliquarum stellarum, sicut postea dicetur, ubi prius uires duodecim locorum simplices & quas per se, & quas erga sese inuicem habeant, explicauerimus. Primùm discrimen solet fieri signorum, ut alia dicātur esse tropica, alia æquinoctialia, itemq; firma & bicorpora. Tropica sunt duo, Primum, Solstitio æstiuo, hoc est, partes triginta Cancri.

Alterum

Alterum à Solſtitio hyberno,id eſt,partes triginta Capricorni: Atque his nomen à re inditum eſt,quoniam Sol, ubi hæc primum ingreſſus eſt, mox retro conuertit, abitq; diuerſam latitudinis uiam, in Cancro quidem Æſtatis: in Capricorno uerò Hyemis author. Sunt & æquinoctialia duo,unum quod eſt æquinoctij uerni, Aries: Alterum quod autumnalis, Libra, quibus & ipſis à re nomen eſt impoſitum: Cùm enim primum ad ea Sol peruenerit,per totum orbem terrarum exæquantur diebus noctes. Ex reliquis octo ſignorum locis quatuor firma uocantur, quatuor bicorpora. Firma quidē quæ tropica & æquinoctialia ſequuntur, Taurus, Leo, Scorpius, Aquarius,quod per illorum peculiaria tempora, ubi ad hæc Sol acceſſit,multò uehementius ſentiamus humidum,calorem,ſiccitatem & frigus. Non quod tum aëris ſtatus ſimplicior ſit natura ſua,ſed quia non aliquantulum in illis temporibus uerſati ipſa mora uires eorum magis experimur. Bicorpora ſunt quæ poſt firma numerantur Gemini, Virgo, Sagittarius, Piſces, inter enim firma tropicaq;, & æquinoctialia poſita, & initio & fine communes naturas, cum illis habent quæ & antecedunt & ſequuntur.

Excuſat quod ſignorum iam proprietates tradiderit, & tamen rurſus recen ſere uideatur. Sed tamē hîc diligentius, tres faciens ordines à ſolis motu ſumptos: Sed alia comparatione. Nam hæc à priore deducta eſt. Prima quatuor ſigna, quatuor temporum anni, quæ ſunt Aries, Cācer, Libra & Capricornus, quæ à pleriſq; mobilia uocantur, diuiduntur, nam Aries & Libra dicunt Aequinoctialia, quoniam cum Sol eſt in illorum initio æquinoctium eſt in uniuerſa terra. Cancer autem & Capricornus tropica, quia dum Sol eſt in illis, cō uertitur, in Cancro quidem à nobis recedendo, in Capricorno accedendo. Dum etiam in illa ingreditur cōmutatur uiciſſitudo noctis & diei: Sole enim Cancrum ingrediente, nox creſcere incipit, quæ prius minuebatur: Sole uerò Capricornum intrante, creſcit dies, quæ iam antea perpetuo minuebatur. Sunt etiam iſta quatuor initia mutationis temporum: Sole enim Arietem ingrediente Hyems mutatur in Ver, Cancrum, Ver in Aeſtatem, Libram, Aeſtas in Autumnum, Capricornum, Autumnus in Hyemem: Ob id igitur mobilia dici ſolent. Sequentia Taurus, Leo, Scorpius & Aquarius fixa ſunt, quoniam ſtatus temporis in illis ſunt firmi. Dicit Ptolemæus non quòd in Tauro ſit tempus temperatius, aut in Leone ardentius, ſed quod corpora hominum iamdudū eam qualitatem in mobili ſigno experta, inde in hoc eandē magis ſentiant, atq; immutatam. Tertius ordo eſt bicorporeorum, dicta ob id bicorporea, uel quòd duobus corporibus conſtent, nam Gemini duos habēt pueros, Piſces totidem animalia, Sagittarius, equi & hominis corpus, Virgo autem quòd Libram contineat: uel bicorporea, quòd Sol, dum eſt in illorum initio, uim temporis præſentis oſtendat, dum in fine, ſuccedentis. Vt dum Sol eſt in Geminorum initio, uerē Ver ſentitur, ſed dum eſt in fine, potius Aeſtatis ſpecies quædam quàm Veris. Quamobrem & medici tempora finium horum ſignorum dum Sol in illis eſt, ſuccedentibus ſtatibus aëris, non præſentibus aſcribunt. Vtrum uerò ſigna ſint tantum uelut materia, ſtellis octaui orbis relictis, non dicam. Cœlum enim ſubſtantia eſt, & ſubſtantia opus habet. Et etiam quia in aſcendente uarias facultates habent ut Ptolemæus refiatur.

Et cùm omne quod potentia iam tale est alterius comparatione tale actu per se sit, quia quilibet pars cœli octaui & multo magis noni à Solis radijs perpetuo illuminatur. Cùm igitur potentia ad Solem talis sit, erit & talis semper actu per illius radios saltem. Porrò mobilia signa dicta sunt quia mutantur tempore ab illis non in illis. Communia autem non ab illis, sed in illis. Dicta autem sunt communia quòd inter fixa. & mobilia sint constituta. Palàm autem est eadem esse bicorporea quæ & communia. Vt animum duplicem quasi ut corpus habent. Docuit autem nos per hæc quod in his signis multũ referat an in initio an in fine quis nascatur: minus in mobilibus, minimè in fixis. Porrò cũ fixa & cõmunia indiuisa maneant, mobilia aũt diuidantur in tropica & æquinoctialia, malè faciunt qui illa cõfundunt, cùm ualde diuersa sint natura: Sed sufficit scire quòd omnia talia mobilia sint. Per familiaritatem autem Solis, Lunæ, atq; Stellarũ intelligit domos, altitudines, triangulos, & fines. Quòd uerò communia signa interposuerit mobilibus ac fixis, ea ratione factum est ut intelligeremus naturam ab extremo in extremum non transire, nisi per media. Oportet autem sic à fixo, inde communi, deinde mobili, initium ducere, atque ita à Tauro. Hoc autem uoluit nos scire quia quomodocunq; communia signa statuantur & fixa atq; mobilia, necesse est ut fixa mobilibus absque inter medio ullo cohereant: ut Arieti Taurus, Cancro Leo: Sed sufficit ut alio ordine interponantur. Nihil autem refert quòd in illo ordine non sumamus initium ab Ariete, sed à Tauro uel Leone, uel alio fixo signo, quandoquidem quod acus circulus sit, & in circulo principium omne ex uoluntate pendet, nõ autem à natura.

CAPVT XI.

TEXTVS XLII.

De signis Masculinis & Fœmininis.

PRæterea sex loca signorum masculino sexui & diurnæ cõditioni attribuere, totidemq; fœmínino & nocturnæ. Ordinis autem huius ratio consequentia & serie ipsa cõstat, ita ut uicinitas coniunctioq; est diei & noctis, maris & fœminæ, cumq; initium Arieti tribuatur, propter causas à nobis expositas, & mares principes dominiq; sint naturaliter, semper enim quod agit potentia prius est eo, in quod agitur, Arietis quidem locus, atque idem libræ masculina signa esse accepimus & diurnus. Vel ob hanc etiam causam quod per hæc circulus æquinoctij describitur, qui primæ & maximæ rerum omnium agitationis author est. Ab his igitur, serie singillatim seruata, consequenter ordinis ratio ducitur, id est, ut masculinis & diurnis continuè fœminina nocturnaq; subijciantur.

Nisi quis omnino sibi de Ptolemæo persuadeat, quod de Hippocrate Galenus dixit, scilicet quòd nihil Hippocrates scripsit commune, sed solùm recõditum & abstrusum: profunditatem quoq; sententiarum illius nouerit, atq; in perquirendis causis quàm longè semper recedat à manifestis sensibus (is uerò eam profunditatem agnoscet solus qui quæ in magna compositione scripserat de causis motuum ac uarietatis planetarum quam procul illas uenetur, perpende-

penderit)nunquam quæ in hoc libro ſcripta ſunt intelligere poterit. Propo-
nit igitur tria de ſignis circa antiquorum opinionem: Primum quòd quę dam
ſunt uera & hic tractanda, in prima parte uerò id exponit: Quædam falſa atq;
reijcienda, in ſecunda parte ibi (Nonnulli tamen) Quædam uera ſed non hic
tractanda, ibi(ſunt & alię)In prima igitur parte docet eſſe ſex ſigna maſculina
& diurna, & ſex fœminina & nocturna, ut intelligamus diurnum & maſculi-
num conuerti, quia ambo ſunt calida & ſicca, & ſimiliter fœminina nocturna
eadem cauſa quia conueniunt ambo cum frigido & humido: & hæc regula
eſt generalis, tam in ſignis quàm in Planetis, quòd diurnum & maſculinum
conuertuntur, præterquàm in Marte qui & ipſe uerè diurnus eſt, id eſt, effica-
cior in die quàm in nocte, ſed ponitur nocturnus propter id quod minus no-
cet de nocte, non quia efficacior. Deinde reddit rationem quare melius ſit al-
ternatim ponere iſta ſigna, & non ſex maſculina continua, & ſex fœmina
continua, quia & maſculi fœminarum ſocietate gaudent, & dies & nox ſem-
per uiciſſim ſibi ſuccedunt. Rurſus neceſſe fuit ut eſſent aliqua maſculina, &
aliqua fœminina, diurna & nocturna, tum quia hæc uiciſſitudo in cunctis re-
bus inuenitur, plantis, beluis, piſcibus, tum quia ſigna ſunt, quaſi materiæ, &
planetæ quaſi formæ: & iſtæ differentię inueniuntur in formis, igitur etiam in
materijs. Tertiò, ut Planetæ habeant quibus gaudeant. Sed quòd maſculinũ
debeat præcedere fœmininum adducit rationem, quia agens prius eſt natura
eo quod ab ipſo patinatum eſt: At maſculum eſt agens, princeps & dominus,
fœmininum patiens, ſubiectum & parens alterũ: igitur maſculinũ natura præ-
cedit fœmininum. ita etiam dies deberet præcedere noctem. Iam igitur habes
quatuor de ſignis: Primum, quòd debent eſſe maſculina & fœminina, diurna
& nocturna: Secundum, quòd debent eſſe totidem ex uno genere quot ex a-
lio, ſcilicet ſex ex unoquoq; eorum: Tertium, quòd debent eſſe alternatim di-
ſpoſita maſculinum & fœmininum, & non continuata maſculina maſculinis,
& fœminina fœmininis: Quartum, quòd maſculina debent præcedere fœmi-
nina. Diximus etiam quod quæcunq; ſunt maſculina, ſunt & diurna, & quæ-
cunq; fœminina, nocturna, & uiciſſim contra. Relinquebatur quintum, à quo
ſigno eſſet inciplendum, & probat quòd ab Ariete, duabus rationibus: pri-
ma eſt dicta quia initium anni & acceſſus Solis ad nos eſt ab Ariete, & poſita C. p. 9.
fuit ſuperius, ſcilicet quòd initium in mundo & in anno(annus enim eſt quaſi
ætas mundi) & initium in animante, quo ad ætates, debet eſſe unum: Eſt enim
mundus magnum animal in uita Ariſtotelis: ſed principium in animante ſeu
ætas, prima eſt cum animal eſt humidiſſimum & mediocriter calidum, hoc au
tem contingit in Vere: nullum enim tempus eſt humidiſſimum & calidum ni
ſi Ver, igitur Ver debet eſſe principium anni: igitur cùm Sol Arietem ingredi
ens faciat Ver, à primo ad ultimum Aries erit primum in ordine ſignorum, ip-
ſe igitur erit maſculus, & Taurus fœmineum ſignum, & ita Gemini maſcu-
linus & Cancer fœmininus. Secunda ratio Ptolemæi eſt quòd oporteat eſſe
maſculina ſigna, ubi eſt uehementiſſima mutatio: declaratum eſt enim ſuperi-
us quòd maſculinum idem eſt quod efficax, ſeu quod agit, ſeu in quo eſt prin-
cipium motus: ſed Aries & Libra talia ſunt, quia ſunt circa æquinoctij circu-
lum qui efficaciſſimè agit, quia uelociſſimè mouetur: actio enim quæ per mo-
tum fit, conſequitur motus uelocitatem.

TEXTVS XLIII.

Nonnulli tamen maſculina ſigna ab orientali loco, qui horoſco
pus dicitur, ordientes diſpoſuerunt. Sicut enim aliqui tropicorum
locorum initia à Lunari circulo ducunt, quòd celerrimæ Lunæ
cõuerſiones ſint, ita & illi principium tribuere maſculinis locis o-

rientem propter ſubſolanum. Horum etiam alij ſeriem conſequentiam & ſingulatim ut diximus ſecuti ſunt. Alij totius circuli in quadrantes diuiſionem. Loca quidem ab horoſcopo uſque ad M. C. hisq; oppoſita, ab occidua plaga uſque ad I. M. matutina & maſculina nominantes: ueſpertina uerò & fœminina, quę ſunt in reliquis binis quadrantibus.

Nunc ponit opiniones aliorum diſtinguentium ſigna maſculina à fœminis, & matutina, à ueſpertinis ratione aſcendētis, ſic ut primum ſignum quod aſcendit ſit maſculinum & matutinum ſubſolanum enim eſt, id eſt, orientale: ueluti Virgo aſcendat, erit Virgo ſignum matutinum & maſculinum, Libra erit fœmininum & ueſpertinum, Scorpio rurſus maſculinum & matutinum, & ita de alijs alternatim. Alij uerò dixerunt ſigna contenta ab aſcendente ad medium cœli & ab occidente ad imum cœli eſſe matutina & maſculina, in alijs uerò duabus quartis fœminina & ueſpertina. Alij uerò tropicorum initium ſumpſerunt à Lunæ circulo: hoc bifariam poteſt intelligi, uel de loco, ita ut ſignum in quo Luna eſt ſit ſignum tropicum propter uelocitatem conuerſionis Lunæ: Veluti Luna eſt mihi in Piſcibus, Piſces erunt loco ſigni tropici Auſtralis, inde quartum ab illo quod eſt Gemini ſignum æquinoctium Vernum & ita de alijs: Vel de loco uentris Draconis quia dicit στιλβιακὴ κύκλου non στιλβιακὸς τόπος, id eſt, ſi cuipiam caput Draconis, ſit in quinto gradu Geminorum ibi erit punctus æquinoctij Vernalis & quintus Virginis erit tropicus æſtiuus, quia tunc Luna incipit recedere uerſus aſtrum: & quia eſt uelox motu facit æquinoctia & ſolſtitia. Non laboro in diſtinguendo quæ ſit uerior opinio quia utrunq; reijcit Ptolemæus. Quare autem reijcienda ſit manifeſtum eſt tum hæc, tum etiam opinio de aſcendente: quia idem eſſet maſculinū & fœmininum, utpote ſi Luna ſit in Piſcibus uel caput Draconis in Tauro, Piſces & Taurus erunt maſculina, & iam erant fœminina ex naturali ratione, igitur erunt maſculina ſimul & fœminina. Nec obſtat quod dicas poſſe eſſe maſculina reſpectu unius & fœminina reſpectu alterius, uelut dictum eſt, de quartis cœli quæ ſimul habent contrarias qualitates, uelut quarta quæ eſt ab oriente uſq; ad meridiem, eſt Vernalis calida & humida, ſanguinea puerilis, & alio modo eſt ſicca: Et quæ eſt inter occidentem & imum cœli eſt autumnalis frigida & ſicca, melancholica, ex alia tamen ratione eſt humida ut dicebat Ptolemæus. Sed hic non licet ponere ſignum idem ſub contrarijs qualitatibus ſecundùm naturam, niſi aſſignemus opera diuerſa: non licet autem aſſignare opera diuerſa maſculini à maſculino, nec fœminini à fœminino. Quod ſi dicas quod quartæ cœli poſſunt eſſe matutinæ uel ueſpertinæ, dico quod iam declaratum eſt ſuperius. Alia ratio eſt quia non decet ſexum mutari in ſignis & tropica, & æquinoctialia propter tam leuem cauſam, quia ſexus eſt res naturalis, & ſimiliter affectus illi ſunt ualde potentes, ut nō poſſint per motum Lunæ & multo minus per aſcenſionem cœli in motu diurno toties mutari. Quod ſi dicas: nónne poterit quarta orientalis gratia exempli, eſſe maſculina & ſigna in ea erunt maſculina? Reſpondeo quod antecedens primo non conceditur à Ptolemæo: & dato quod concederetur non ſequitur, quod maſculinum ſignum conuertatur in fœmininum: ſed ſignum retinebit ſuam uim, & locus contrariam: non ſecus ac ſi Mars eſſet in Tauro, non enim fit fœmininus, ſed effœminatur & gaudet tanquam nocturnus in nocturno. Ita loca poſſunt augere, minuere, imò etiam uincere, ſed non immutare naturam contentorum in ipſis locis. Quod autem horum opinionem non approbet præter id quod abſurda ſit, & quod nullibi illius meminerit phraſis ipſa Græca edocet, inquit enim χῶντας ἢ τὰ πρὸς τῇ ἀνατολικῇ, quam efficatius

Cap. 5.

tius Ioachimus Camerarius Pabergenſis uertit his uerbis: (Nonnulli tamen maſculina ordientes) ut per aduerbium tamen Ptolemæus oſtendat ſe non approbare ea quæ illi de ſignis adiecerunt. Approbat autem ea quę ſubijcitur. Sunt autem hæc.

TEXTVS XLIIII.

Sunt & aliæ appellationes locis factæ, de formis ſignorum, ut aut quadrupedia dicerentur, aut terreſtria, aut ducalia, aut fœcunda, aut aliquid huiuſmodi. Quorum omnium cum ex ipſis figuris cauſæ manifeſtæ ſint, nos illas uerboſe perſequi ſuperuacaneum duximus. Cùm quidem expoſitæ à nobis ſint huiuſmodi imaginum naturæ, quatenus in iudicijs utiliter uires illorum conſiderari deberent.

Proponit hic alias differentias ſignorum quæ ab antiquis acceptæ probantur, non tamen dignæ ſunt peculiari expoſitione, quoniam à forma facilè eſt illorum uires intelligere. Quas figuras ſe ſuo loco referre docet, utpote in capite de morte & de itineribus, & de opificio. Sunt autem maximè duodecim principales. Humana ut Gemini & Virgo. Quadrupedia domeſtica, ut Aries, Taurus, Capricornus. Aues ut Aquila & Gallina. Aquatica, ut Delphin & Piſces. Naufraga, ut Argo & Nauis. Fera, ut Leo & ultima pars Sagittarij. Venenoſa, ut Scorpio & Serpentes. Sunt enim plures in cœlo. Mutilata, ut Taurus & caput Meduſæ. Vincta, ut Andromeda & Cepheus. Ducalia, ut ambæ Coronæ Borealis & Auſtralis. Fœcunda, ut Cancer, Scorpio, Piſces. Sterilia, ut Leo & Virgo. Horum omnium meminit Ptolemæus ſuis locis.

CAPVT XII.

TEXTVS XLV.

De configuratione duodecim locorum.

Amiliaritas autem intercedit locis zodiaci ſecum, primum ijs quæ cum alijs aliquam figurarum deſcribunt, quæ demetiẽs, id eſt, anguli bini recti. Signa autem ſex, partes centum 80. Triquetra (hoc eſt) angulus rectus unus atque inſuper triens illius. Signa uerò quatuor, partes 120. quadrata, hoc eſt, unus rectus angulus, tria ſigna, partes 90. Sexangula, id eſt, illæ reliquæ duæ partes anguli recti, ſigna duo, partes 60.

Vnumquodq; indiget propria ratione ut demonſtratur, aliter è minima difficultate in maximam res euadit. Hæc Ptolemæi ſententia figura indigebat. Sit igitur circulus ſignorum quem uocant zodiacum quod ſigna continet, & in eo ſignetur punctus B ubicunq; uelis non refert, ſit gratia exempli manifeſtioris doctrinæ cauſa initium Arietis, & ſit centrum eius circuli A & capiantur 60. partes à puncto B, quæ ſint contentæ arcu BC & ducta BC, recta ipſa erit ſextilis radius. Nam totus zodiacus ut ſuperius uiſum eſt 360. partes, BC autem 60. cùm igitur 60. ſit ſexta pars 360. erit BC latus exagoni, ideoq; radius ſextilis. Et quia anguli circum A ſunt quatuor rectis æquales, & angulus BAC, talis eſt pars ſpacij circum A qualis BC, portio arcus totius zodiaci, erit an-

erit angulus B A C ſexta pars quatuor rectorum, igitur duæ tertiæ unius recti. Et ſimiliter captis partibus 120. quæ ſint arcus B E, erit B E tertia pars zodiaci, nam 120. eſt tertia pars 360. & angulus B A E eadem ratione erit rectus cum tertia, id eſt, tertia pars quatuor rectorum, & reſiduum ad duos rectos anguli ſextilis, nam rectus & tertia pars recti cum duabus tertijs recti faciunt duos rectos. Conſtat igitur & in trigono, & in ſextili, & quadrato quod radij, & recte, ſi reflecterentur uerſus partem oppoſitum, utpote ſextilis ex C in E, & ex E in G, & ex G in F, & ex F in K & ex K in B, tandem rediret per æquales lineas & angulos. Et ſimiliter latus B E trigoni ſi reflecteretur tranſiret in F & ex F in B, & ita per æquales angulos, & lineas. Idem dico de quadrato B D, quod eſt latus arcus B D, qui eſt partium 90. & ideò quarta pars 360. & totius zodiaci: Cùm igitur etiam angulus B A D, ſit quarta ſpacij pars eius quod eſt circa A, erit angulus B A D rectus ad unguem. Pari ratione ſpacium B A G ex una parte cum contineat dimidium quatuor rectorum, erit duorum rectorum, & arcus B D G partium 180. id eſt, dimidium 360. & ita ♎ dicetur opponi B.

Omnes autem radij præter oppoſitos duplices ſunt ſiniſtri & ſunt qui tendunt ſecundum ordinem ſignorum, ut ſextilis B C, & trigonus A E, & dextri qui tendunt contra ordinem ſignorum, ut ſextilis B K & trigonus B F. Et ita de quadratis ex quo patet quod radius B C dicitur ſiniſter reſpectu B, & dexter reſpectu C. Et ita trigonus B F ſiniſter eſt reſpectu F, & dexter reſpectu E.

Ex his patet quod radij ueri ſunt ex ſimilibus partibus in ſimiles, uelut poſito Sole in parte undecima Libræ, radius quadratus dexter erit in 21. parte Cancri, ſiniſter in 11. parte Capricorni. Sextilis dexter in 11. parte Leonis & ſiniſter in 11. parte Sagittarij. Et oppoſitio in 11. parte Arietis. Et trinus dexter in 11. parte Geminorum & ſiniſter in 11. parte Aquarij. Idem etiam intelliges de partibus partium. Vt ſi Sol eſſet in partibus decem minutis 47. Libræ, erunt radij omnes dicti in eiſdem ſignis partibus decem minutis 47.

Sed dices quare Ptolemæus non reſpexit latera octogoni quæ reſpiciunt per 45. partes & duodecagoni quæ per 30? Reſpondeo quia latera octogoni non comprehendunt integra ſigna. Duodecagoni autem quia nimis ſunt debilia. Igitur iſti aſpectus ſolum ſufficiunt. In creticorum tamen dierum ſupputatione utimur figura octageni aſpectus in quem cadit quartus dies indicatiuus, ut ſit in conſideratione.

TEXTVS XLVI.

Cur autem hæc tantùmodo diſcrimina recepta fuerint, hinc cognitu facile erit. Atq; ipſius quidem diametri ratio per ſe patet, nã oppoſitio eſt in una linea recta. Cæterùm ſi maximas duas portiones conuenientes, atq; item ſupra portiones accipiamus. Nempe rectan-

rectangulorum duûm ex diametro dimidium & triẽtem, quę portiones conuenientes, atq; item ſupra portiones ſunt, fit ut dimidiatio tetragonum conſtituat. Triens uerò ſexangulum. Supra portionum autem ſi conſtituatur à rectangulo quadrato hemiolion, hoc eſt, ſeſquiplum & epitriton, hoc eſt, ſeſquitertium, illud diſcernit quadratam à ſexangula, hoc triquetram figurã à quadrata, quarum quidem figurarum triquetra & ſexangula conuenientes putantur, quia conſimilia loca ſignorum complectuntur, hoc eſt, omnia aut maſculina aut fœminina. Inconuenientes uerò figurę habentur quadrata & dimetiens, quod illæ per diſſimilia loca conſtituantur.

Tria facit in hoc textu Ptolemæus: Primum collígit ex dictis cur ſolum hæ figuræ ſint neceſſariæ, ſcilicet trigona, exagona, quadrata: nam per integra ſigna conſtituuntur, & partes totius circuli integras. Connexionem uerò, ut infra declarat, per proportiones primas & muſica etiam ratione conſtantes: ſed quia de oppoſitione nihil dixerat, fieri eam inquit per rectam lineam, ſupple quæ per centrum circuli ſeu zodiaci tranſit. Nam & alij omnes aſpectus per rectas fieri lineas intelligũtur, ſed nulla illarum per centrum tranſit præterquam oppoſitionis linea. Ideoq; ex hoc declaratur oppoſitionis aſpectum eſſe omnibus alijs potentiorem. Nam lineæ quæ per centrum tranſeunt ſunt omnium ualidiſſimæ ut in cauis etiam ſpeculis apparet. Cùm igitur quinque modis erraticæ inter ſe miſceantur, uel etiam cum fixis, omnium commixtionum ualidiſſima eſt coniunctio, poſt oppoſitio, inde quadratum & trigonum fermè æqualia: ultima & debiliſſima eſt exagonũ. Solent autem his notis breuitatis cauſa de ſcribi. Coniunctio ☌. Oppoſitio ☍. Quadratum □. Trigonũ △. Exagonum ſeu ſextilis ⚹.

Cæterùm ſi maximas) Hæc eſt ſecunda pars in qua adducit Mathematicã rationem iſtarum radiationum duplicem, Geometricam atq; Muſicam. Geometrica eſt quoniam ſi fiat circulus & ſumatur quadratum ſiue dimetientis quod ut C D medietas eius quadrati, quæ eſt ſuperficies A B D G, æqualis eſt quadrato A E B F: utraque enim eſt medietas quadrati C D. ex demonſtratis in penultima primi elementorum, igitur A B latus ſeu radius quadrati eſt potentia dimidium A B dimetiẽtis quod eſt primum. Rurſus ſi accipiamus tertiam partem quadrati A B, erit proportio A E B F ad illam ueluti arcus quadrati ad arcum exagoni, id eſt ſexquialtera. Et ſi fiat comparatio quadrati ad trigonum & exagonum in ſuperficiebus, erit trigoni arcus ad arcũ quadrati epitrita, arcus autem quadrati ad arcum exagoni hemiolia. Et ut uno uerbo dicam traduxit quod erat ignotum in arcubus ad quadratum dimetientis diuiſum ut uides. Ponatur igitur A B ſex & loco arcus oppoſitionis quadratum A B, quod ſit C I, erit A B I G pro arcu quadrati, quia eſt æquale quadrato A E B F decem octo, & H G D K tertia pars quadrati C D, id eſt duodecim,

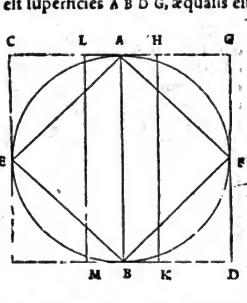

cim, quare ut arcus exagoni. Et GLMD duæ tertiæ partes quadrati CD, id eſt uiginti quatuor, ideò quantus eſt trigoni arcus. Et cùm ABDG ſit æqualis ABEF, igitur conſtat eſſe proportionem ut quadrati diametri ad quadratū in circulo deſcriptum. Nam oportebat rationem quadrati manere. Comparando etiam ad medium, id eſt, quadratum. AEBF ſuperficies GHKD, & GLMD proportio GABD ad GHKD eſt hemiliola, id eſt, ſexquialtera. Et comparando GLMD ad GABD, eſt ſexquitertia ſeu epitrita: igitur ponendo AEBF loco GABD erit quadratum hemiolium ad exagonum & trigonus ad quadratum epitritus. In Muſica uerò manifeſtum eſt quod ratio arcuum eſt ut 6.4.3.2. Nam arcus oppoſitionis eſt 180. trigoni 120. quadrati 90. exagoni 60. quos cum diuiſe per 30. prodibunt 6. 4. 3. 2. in eadem proportione. Sed 6.4.3. faciunt cõtinuam proportionem muſicã, quia talis eſt proportio 6 ad 3, extremi ad extremum, ut 2 differentiæ 6 à 4 ad 1 differẽtiam 4 à 3. Et ita 6.3.2. facitũ aliam proportionem muſicam cõtinuam, nam talis eſt proportio 6 ad 2 extremi ad extremum, ut 4 differentiæ 6 à 3 ad 1 differẽtiam 3 ad 2, igitur in 6. 4. 3. 2. eſt duplex continua proportio muſica. Aliter ratio Geometrica congrueret in rectis, quia dimetiens ſi faciat quadratum 36. erit quadratum intus 18. medietas, ſcilicet illius, & quadratum lateris trigoni 27. & quadratum lateris exagoni 9. ita ut quadratum intus deſcriptum circulo ſit duplum quadrato lateris exagoni. Et quadrato intus deſcripto quadratum lateris trigoni ſit ſexquialterum: Et illi quadratum dimetientis ſexquitertium. Et hoc eſſet rectas ipſas & radios in proportione potentia collocare. Et eſſet magis ad mentem Ptolemæi & ad propoſitũ rei demonſtrandæ: ſed oporteret ſic literam legere. Nempe rectangulorum duorum ex diametro dimidium & quadrantem, quæ portiones cõuenientes, atq; item ſupra portiones ſunt, fit ut dimidiatio tetragonum conſtituat, quadrans autem exagonum. Supra portionum autem ſi conſtituatur à rectangulo quadrato hemiolion, hoc eſt, ſexquiplum, & epitriton, hoc eſt, ſexquitertium, illud diſcernit quadratam à trigona, hoc autẽ trigonam à quadrato. Inde ſubiungit (Quarum quidem figurarum) Hæc eſt tertia pars in qua declarat cauſam quare triquetra radiatio & ſexangula ſint cõueniẽtes & amicæ, quadrata & oppoſita inconuenientes & inimicæ. Et cauſa amicitiæ eſt clara, certè quia dicit trigona radiatio eſt ſemper inter ſimilia in ſexu ut ambo maſculina uel fœminina. Et cùm dixit hoc lubinellexit & quod ambo etiam ſunt diurna uel nocturna. Declaratum enim eſt ſuperius quod idem eſt maſculinum, & diurnum in ſignis & fœmininum atq; nocturnum. Signa igitur quæ ſe trigono radio reſpiciunt ſunt ambo neceſſario maſculina & diurna, uel ambo fœminina atq; nocturna, ut de ♈ ♌ & ♐, quæ tria cum ſe mutuo reſpiciant trigono radio. ita quod Aries reſpicit Leonem & Sagittarius, & ita Leo, Arietem & Sagittarium, & Sagittarius. Arietem & Leonem, ſunt omnia diurna & maſculina. Sic Taurus, Virgo, & Capricornus omnia nocturna & fœminina. Et ita de reliquis. Idem in ſextili aſpectu, nam Aries & Gemini, qui ſe reſpiciunt exagona radiatione. Et Aries atq; Aquarius ſunt ambo ſemper maſculina & diurna: uel ambo fœminina atq; nocturna, ut Taurus & Cãcer Item Taurus & Piſces, & ita de aliis. Et hoc totum eſt clarum, & quod conuenſant non eſt dicendum, ut quidam quod ſint amica, nam tale nomen conuenit potius Planetis quam ſignis: Et etiam quia amicitia eſſet magis inter maſcu-

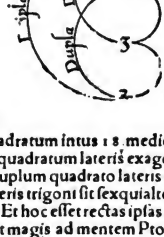

masculum & fœminam, quàm inter masculum & masculum, uel fœminam & fœminam: Sed dicitur conuenientia, seu similitudo. Hucusq; totum rectè se habet. Et si militer quod signa quæ quadrato radio se respiciunt, sunt disconuenientia seu dissimilia natura, quia si unum est masculinũ, & diurnum alterum necessario est fœmininum & nocturnum, igitur si Aries est masculinus & diurnus Cancer & Capricornus, quæ respiciunt Arietem respiciun turq; ab illo quadrato radio, erunt fœminina atq; nocturna. Et ita de alijs eadem ratione dissimilitudo constat. Et hoc totũ benè se habet. Sed quod dicit de Oppositis signis non uidetur uerum, nam Aries & Libra quæ opponuntur sunt ambo masculina atq; diurna: Et similiter Taurus & Scorpio sunt ambo fœminina & nocturna, & tamen opposita & disconuenientiæ igitur causa disconuenientiæ non est diuersitas, seu contrarietas in sexu & natura, cùm signa opposita maximè disconueniant & longè plus etiam quam quadrata, & tamè sunt similia in sexu & natura. Propter hoc dixerunt quidam quod opposita radiatio est inconueniens, quia ex duabus quadratis constituitur quæ sunt inconuenientes inter se: ut opposita Arietis & Libræ ex duabus quadratis Arietis & Cancri: Item Cancri & Libræ: uel etiam Arietis & Capricorni, & Capricorni atque Libræ. Sed hæc responsio est omnino falsa, quæ enim uni disconueniunt potius inter se conueniunt quàm disconueniant. Item quadrata potius disconuenit propter oppositam, quàm opposita propter quadratam, cùm opposita sit simplicissima, & per pauciores partes. Rursus opposita componitur ex duabus conuenientibus, Trigona & Exagona, igitur maximè deberet esse conueniens illa ratione. Haly ob id dixit quòd opposita disconueniunt ob duas causas, tùm quia quando unum ascendit, aliud descendit, tùm quia quando Sol est in uno eorum, facit tempus contrarium ei quando est in reliquo. Veluti quãdo Sol est in Ariete facit Ver, & tempus humidissimum. Et quando est in Libra Autumnum & tempus siccissimum. Et quando Sol est in Leone, facit feruidissimam Aestatem, quando in Aquario illi opposito, gelidissimam Hyemem. Sed Ptolemæus non assignat rationem hanc, nec ullam harum. Item istæ non conuenirent cum illis quas pro conuenientia assignat, uult enim oppositas esse causas conuenientiæ & disconuenientiæ, quod in quadrato aspectu declarat. Præterea si ultima ratio esset uera, Aries & Sagittarius essent dissimilia, cùm Aries sit uernale signum non minus quam Gemini, qui opponitur Sagittario. Et tamen Aries & Sagittarius conueniunt. Ob id igitur dicendum quod Ptolemæus induxit Syllogismum modo Aristotelis postponens illum & declarãs prius quod ex illo euenit. Et est: contraria omnia maximè disconueniunt, &

Trigona radiatio.

♈	♌	♐
♉	♍	♑
♊	♎	♒
♋	♏	♓

Exagona radiatio.

	♊	♋		♌
♈			♊	
	♒			♈
	♍	♎		♏
♋		♊		♋
	♑		♍	♒
♎		♋		♎
	♌		♑	
♏		♌		♏
	♋		♌	
♍		♒		♍
	♌		♈	
♑		♍		♑
	♒		♉	
♌		♒		♌
	♎		♊	
♒		♎		♒
	♏		♋	
♓		♏		♓
	♐		♌	
♎		♐		♎
	♑		♍	
♏		♑		♏
	♒		♎	
♐		♒		♐
	♓		♏	
♑		♓		♑
	♈		♐	
♒		♈		♒
	♉		♑	
♓		♉		♓
	♊		♒	
♈		♊		♈
	♋		♓	
♉		♋		♉
	♌		♈	
♊		♌		♊
	♍		♉	
♋		♍		♋
	♎		♊	
♌		♎		♌
	♏		♋	
♍		♏		♍

hæc est per se nota: & quæ maximè distant in unoquoq; genere sunt contraria & hanc declarauit: igitur quæ maximè distant disconueniunt. Posuit post modum aliam propositionem in hoc capitulo, quòd opposita signa maximè distant, seu per circuli partem quæ est medietas, & est maxima commensurabilium, seu per rectam quæ est dimetiens, quæ est maxima rectarum, quæ circulo includi possint ut demonstratum est ab Euclide: igitur signa opposita maximè disconueniunt. Quadrato autem radio iuncta discōueniunt minus, quia contrarietas est minor, scilicet sexus & naturæ igitur disconuenientia minor est. Trigona autem & exagona radiatione iuncta non maximè distant, igitur non sunt contraria, nec ideò maximè disconueniunt, sed nec mediocriter, quia sunt similia natura & sexu, igitur sunt conuenientia in natura. Dixit autem Ptolemæus hoc de conuenientia in sexu & natura in trigonis, & exagonis, & disconuenientia in quadratis, ut intelligeremus, quod nō est, ut quidam existimant in tempore ob id, cum signa quæ exagona radiatione iungūtur, ut Leo & Gemini, non sint eiusdem naturæ, sed alterum humidum, aliud siccum: Et ideò cum conuenientia trigona sit eiusdem naturæ cum sextili, igitur nec signa trigona sunt eiusdem temperiei, sed solùm naturæ & sexus, & inter se congruentia. Notandum quod licet signa trigona, uel exagona radiatione iuncta non sint amica, sed solum conuenientia, attamē aspectus inter Planetas talis est amicitiæ, ut etiam oppositus & quadratus inimicitiæ. Quia signa cum sint materiæ loco, possunt conuenire & discrepare, amare & odisse non: at planetæ amant & odio se habent, non solùm conueniunt ac discrepāt, cùm agentium habeant rationem: hoc autem infra uidebitur. Quòd si quis dicat, nonne signa masculina & diurna erunt etiam calida & sicca, & nocturna fœminina frigida & humida? Dico quod non est necessarium hoc, quia diurnum & masculinum non proueniunt à primis qualitatibus, sed diurnum & nocturnum à masculino & fœminino, sed masculinum & fœmininum ab efficaci & inefficaci. Efficax autem à principio motus robustissimi qui fit iuxta æquinoctialem, ideoq; ab Ariete & Libra. Hanc uirtutem communicant Aries & Libra, Geminis, Leoni, Sagittario & Aquario, quoniam hæc signa ab utroq; principio scilicet, Ariete & Libro amico aspectu respiciuntur, scilicet trigono uel exagono. Et ita sexus & natura diurna atq; nocturna à motu non à qualitatibus originem ducunt. His uisis breuiter sensum Ptolemæi explicare decet, qui talis est. Signa quædam alijs sunt familiaria, ut quæ portione integra circuli se aspiciunt, ea autem quadruplex, dimidium, unde oppositio: Tertia pars unde trigonus: Quarta pars unde quadratum: Et sexta unde sextilis. Hæ autem & ad totum comparantur ut partes, & ad dimidium ut superparticulares, ad totum quia quadratum & exagonum sunt dimidium, aut tertia pars semicirculi, nam 90. qui est arcus quadrati, est dimidium 180. semicirculi, & 60. est tertia pars 180. Ad dimidium autem 180. quod est 90. comparantur sextilis & trigonus, per hemioliam quæ duplæ respondet, & per sexquitertiam quæ triplæ, nam 90. ad 60. arcum exagoni sexquialteram habet proportionem, 120. autem trigoni arcus ad 90. epitritam seu sexquitertiam. Ex hemiolia autem quæ constat diapente in musica & epitrita ex qua diatessaron, fit diapason trigoni ad sextilem quæ dupla constat proportione qualis est 120. ad 60. Similiter dupla quæ est diapason oppositionis ad quadratum intercedēte trigona, inter eas fit hemiolia 180. ad 120. & epitrita 120. ad 90. Cùm igitur opposita signa maximè distent, erunt maximè contraria, Ideoq; dissidentia. Quæ autem quadrato distant minus sunt contraria, quia solùm ratione sexus & temporis. At quæ trigona radiatione iunguntur & sextili eo quod sint ex natura ternarij, & oppositio & quadratum binarij, & ternarius, & binarius sunt numeri non communicantes, sed inuicem primi, non conueniet natura trigoni & sextilis cum natura oppositionis uel quadratæ radiationis:

In 3. Elementorum.

Cap. 17.

Digitized by Google

nis: quare cum ſit inter ſigna ſimilia ſexu & tempore, erunt aſpectus hi conuenientiæ & ſimilitudinis. Et quia triquetra radiatio conſtat paucioribus lateribus, & non eſt particeps oppoſitionis ullo modo ut ſextilis, ideò triquetra eſt magis cõueniens ſextili, ſicut oppoſitio quadrato: ſemper enim quod fit paucioribus lateribus eſt ualidius quàm quod fit multis, ideò oppoſitio ualidior eſt trigono, & trigonus quoquomodo quadrato, niſi quòd mala in nocendo promptiora ſunt bonis in benefaciendo, Et ita quadratum exagono ualidius. Hucuſque uoluit reddere rationes eorum quæ dixit Ptolemæus etiã quod cauſæ non multum ad artem facerent: modo deinceps ſufficiet declarare cauſas ſolum quæ faciunt ad intellectum illius, aut quæ neceſſitatem rei dubiæ demonſtrant, in alijs ſufficiet Ptolemæi authoritas quæ experimento & antiquorum teſtimonijs confirmata eſt auxiliante ratione. Nam iam de artis firmitate ſatis conſtat. Tot autem explicata ſunt propter calumniatores. Verùm non decet inſanire circa illos, tum maximè quod anguſtia temporis non patitur, & ſi pateretur, melius eſſe exiſtimo illud utilioribus in tractationibus abſumere. Nam qui circa calumniatorum nugas tempus, pretioſiſſimam rem terit mortalium rerum, imò immortalem, uidetur aut omnino plura uelle uideri longè ſcire quàm ſciat, aut quod minimum, impetu animi quodam transferri. Sic ut Galenus ob id accuſatione uix non dignus uideri poſſit, quanquam à prima ſuſpicione procul abſit: Sed decet etiam ſecunda carere. Melius eſt tamen contra calumniatores tempus abſumere, quàm in ſcribendo calumnias. Ob id igitur præſtat quæ ex his ſequantur arti utilia edocere.

DOMORVM VIRES.

Ex dictis igitur licet uires domorum conijcere, hoc ipſo ſuppoſito, quòd aſtra agunt lumine, & quòd uis eorum eſt qualis in effectu uidetur. Igitur his rationibus cœli cor ſeu medium eſt omnibus ualidius, inde aſcendens. Sed in uitæ affectibus & animi atq; corporis, aſcendens eſt ualidius, quia magis proprium. Tertio loco eſt ſeptima domus, inde undecima, poſt nona, neq; de his eſt dubium. Poſt ſeptimo loco eſt duodecima, quia aſcẽdit: inde octaua. Poſt octauo ordine eſt domus ſecunda, quia eſt in crepuſculo matutino. Nam poſito initio Arietis in aſcendente intra duas horas oritur pars 22. Tauri, ſed hoc eſt tempus crepuſculi matutini, igitur pars ſecundæ domus quæ eſt à 18. parte Tauri uſq; ad 22. eiuſdem, continetur in crepuſculo. Et ita Planeta cùm fuerit in ſecunda domo habet uires. Omne enim quod potentia tale eſt, actu fit tale: ſeu quod aliquando tale actu fuit, fit tale potẽtia, & ſemper manet. Eſt etiam ipſa ſecunda domus in triquetra radiatione decimæ: decima autem uires habet maximas, quia potentia eſt cor cœli. Nec Ptolemæus eam prætermiſit, quamuis in ſua regione minima illius pars in crepuſculo clauderetur matutino, propter paruam poli eleuationem. Sexta autem domus quoniam pariter eſt in trigono decimæ, & ubiq; gentium clauditur in ueſpertino crepuſculo, ob id à Ptolemæo conſideratur & apud illum nonum locũ retinet. Sed quiſpiam dicet, cur etiam quintam non licet conſiderare, cùm quo ad crepuſculũ attinet, locum obtineat ſecunda? Reſpondeo, quoniam decimam non reſpicit, & crepuſculum debilius eſt quippe ueſpertinum, & præterea pars quæ contermina eſt ſextæ non eſt quintæ initium ſed finis, qui meritò ob debilitatem negligi poteſt. Et tamen uirium aliquid habet, quia in lumine poſitum eſt, ſed non conſideratione dignatum, niſi apud borealiores.

CAPVT XIII.

TEXTVS XLVII.

De imperantibus & obedientibus ſignis.

DIcuntur etiam imperantia & obedientia, loca quæ æquali ſpacio diſtant, ſeu ab uno, ſiue ab utroque punctorum æquinoctialium, eò quòd æquali ſpatio temporis peroriantur, æqualeſq; deſcribat parallelos. Cæterum quæ in æſtiua ſpheræ parte ſunt imperantia, quæ in hiberna obedientia nominantur, quia Sol illic dies, hic uerò noctes longiores facit.

Quia enim hæc ſigna æqualiter ab æquinoctio diſtant, ideò Sol dum eſt in eis, æquales deſcribit parallelos, quoniam lineæ æqualiter diſtantes à diametro æquales ſunt, ut Euclides demonſtrat. Oriuntur etiam æquali ſpacio temporis ut in noſtra regione Aries & Piſces, in una hora & quinque minutis unumquodq; eorum: Taurus & Aquarius in una hora & uiginti minutis: Gemini & Capricornus in una hora & quinquaginta uno minutis: Cancer & Sagittarius in duabus horis & nouem minutis. Leo & Scorpio in duabus horis & quadraginta minutis. Virgo & Libra in duabus horis & quinquaginta quinque minutis. Talia igitur ſigna dicuntur quæ in auſtrali parte obedientia, quoniam Sol maiores noctes efficit diebus, Borealia uerò imperantia cõtraria ratione. Itaq; Aries Piſcibus imperat, & Taurus Aquario, & ita de alijs. Interpretes bis lapſi ſunt, cum litera Græca lucida ſit.

Imperantia	♈	♉	♊	♋	♌	♍
Obedientia	♓	♒	♑	♐	♏	♎

CAPVT XIIII.

TEXTVS XLVIII.

De intuentibus & eiuſdem potentiæ ſignis.

RÆterea dicimus eiuſdem potentiæ eſſe eas partes quæ æquali ſpacio diſtant, ſeu ab uno, ſeu ab utroque puncto tropico: fit enim per illas partes Sole meante ut ſpacia dierum ac noctium, itemq; horarum ſibi reſpondeant. Itaque & intueri ſeſe mutuo illa ſigna dicuntur, cùm ob eas cauſas quas expoſuimus, tùm quòd utraq; & ab ijſdem partibus horizontis & oriuntur & occidunt.

Quod penè præterieram, eſt uttàm in hoc, quàm in præcedenti capitulo res referatur ad partes: ueluti prima pars Arietis cum ultima Piſcium, & ſecunda Arietis cum penultima Piſcium, & tertia cum uigeſimaoctaua, & ita de alijs ſignis. Hoc enim idem & de aſpectibus declaratum eſt. Simili ratione quæ à tropicis æqualiter diſtant intuentia dicuntur ſeſe ſigna, & æqualis ſunt potentiæ: ueluti Gemini & Cãcer, & quæ

Intuentia	♓	♒	♈	♉	♊	♋
	♑	♐	♏	♎	♍	♌

in Tabel-

in Tabella deſcripta uides. Nox enim atq; dies, dum Sol eſt in talibus ſignis alter alteri ſunt æquales. Veluti cùm Sol eſt in uigeſimaſexta parte Cancri, tantus eſt dies atq; nox, quantus eſt cum eſt in quinta parte Geminorum. Et ſimiliter horæ temporales ſunt æquales in ambobus: propterea uis eorum ſignorum eſt quaſi duorum eadem poteſtate præditorum. Quòd uerò dixit, utraq; ab eiſdem partibus horizontis oriuntur & occidunt, id eſt, in eodem puncto horizontis ſecat ecliptica horizontẽ, ſeu aſcendendo, ſeu deſcendẽdo quando oritur uigeſimaſexta pars Cancri, gratia exempli, & quinta Geminorum. Et ſimiliter quando occidunt, occidunt in eodem puncto ad unguem ipſius horizontis. Igitur habent duplicem concordiam & ratione Solis & ratione horizontis, utraq; tamen prouenit quia ſunt in eodem parallelo: Intelligit enim principaliter de partibus, & per conſequens de ſignis, principaliſſimè autem de punctis. Et generaliter puncta ſe intuentia ſunt in eodem parallelo, & ideò feruntur cum quauis ſtella ſimul: Imperantia uerò & obedientia æquales habent aſcenſiones.

Notanda eſt una pulchra regula circa imperantia & obedientia, & intuentia ſigna ſeu æqualis potentiæ; quia habito uno ſemper habes aliud quod eſt oppoſitum ſignum & pars prioris. Velut ſecunda pars Arietis imperat 29. Piſcium, igitur ſecunda Arietis intuetur 29. partem Virginis. Et ita ♍ intuetur ♓, igitur ♍ obedit ☊.

Notanda eſt etiam alia regula ualde utilis, & eſt quòd intuentia, & imperãtia, cum obedientibus quanto ſunt propiora tropicis, id eſt, initio Cancri aut Capricorni, eò ſunt potentiora. Et uirtus eorum extenditur ad plures gradus quia declinatio parum uariatur, & ideò decima pars Cancri cum decima parte Geminorum fermè conuenit, quia circuli paralleli æquinoctio non differunt, niſi 57. minutis. At per contrarium iuxta initium Arietis & Libræ, niſi partes partibus reſpondeant parum poſſunt.

Notandum quod Ptolemæus conſiderauit in his duobus capitibus & ſequenti, quòd homines quadrifariam poſſunt comparari: aut enim unus naturaliter & ſponte quaſi alteri obedit, & talium geniturae ſunt conſtitutæ in imperantibus & obedientibus punctis, & ſi ſint ad unguem erit obedientia perfectiſſima: Veluti qui habuerit ſignificatorem in ſexta parte & decimo minuto Tauri, exempli gratia, obediet ei perfectè ille qui habuerit ſignificatorem in uigeſima tertia parte & quinquageſimo minuto Aquarij, etiam ſi iſte eſſet Rex, & prior eſſet ſeruus illius dũmodo ageret negocia illius: Imò dico quod aget ubi ſint eiuſdem regionis & ad unguem ex minuto conueniãt. Quòd ſi conuenerint ex gradu ſeu parte ſola, obediet alter alteri ſi ſint æquales: aut qui debet obedire minoris conditionis dignitate, opibus, ſexu, uel ætate. Quòd ſi conuenientia fuerit ſolum ex ſigno, tunc ſolùm obedient etiam quãdo, qui habet ſignificatorem in obediente, fuerit ſeruus, & qui in imperante fuerit dominus. Ex hoc manifeſtum eſt quòd aliqui naſcuntur quibus nulli libenter parent: alij quibus nulli poſſunt imperare. Nam ſi aliquis in ſua genitura nullos habeat ſignificatores in imperantibus ſignis, nulli niſi coacti uolent illi obedire. Quod ſi nullos habeat ſignificatores aliquis in obedientibus ſignis, nemo poterit illi imperare niſi ui. Et hoc eſt quod dixit Ariſtoteles bene, quòd quidam naſcuntur natura liberi, & quidam ſerui: Liberi naſcuntur qui habent ſignificatores in imperantibus, ſerui qui in obedientibus. Plerique autem ſunt medij, alijs imperantes ſponte, alijs obedientes: Plerique enim habent partem ſignificatorum in ſignis obedientibus, & partẽ in imperantibus, pauci habent omnes in uno genere. De his igitur tractauit abunde ſuperius. Secunda comparatio eſt eorum qui ſe mutuo amant & bene conueniunt, & de his tractauit in præſenti capite: Et debet intelligi regula eodem modo & præcedens comparatio. Ex quo ſequitur, quod quilibet habet aliquos cum qui- Cap. 19.

bus conuenit, quia significatores ubicunq; sint, habent correspondentem locum ex eclyptica, qui oritur in eodem loco horizontis & occidit, præterquã nati in primo puncto Cancri, & primo puncto Capricorni. Eadem autem comparatio est eorum qui habitant in una ciuitate, quæ est ex imperantibus, uel obedientibus, uel respicientibus, uel non conuenientibus ut Geminorũ, cum Tauro uel Scorpione.

Tertium genus comparationis est eorum qui se amant uel oderunt, non tamen conueniunt quia non eadem sentiunt: Et sunt qui habent significatores in aspicientibus se locis conuenientiæ quidem ad amicitiam, dissimilitudinis uerò ad inimicitiam: Et de his tractauit iam superius. Quarta comparatio est illorum qui nihil habent simul, & in hoc genere nihil est boni: aut enim non se agnoscunt, aut etiam in magnas cum illis inimicitias incidunt, siquidem facilè est ab incognitis lædi, & ut benè dicebat Plautus: Nam homo homini lupus est, cùm homo hominem non nouit. De his igitur in sequenti capitulo tractat.

CAPVT XV.

TEXTVS XLIX.

De inconiunctis.

IAm uerò quæ nullam habent enumeratarum societatum rationem, loca inconiuncta & aliena nominamus. Quę neq; imperant, neque obediunt, neq; se intuentur, neq; idem possunt, atq; insuper nullam quatuor illarũ figurarum describunt, quas diximus esse dimetientis, triquetram, quadratam, sexangulam, sed uel secunda, uel sexta numerantur. Nam illa quasi à se mutuo detorquentur, & cum bina sint, singulos angulos complectuntur. Illa uerò quæ sexta numerantur, totum orbem in partes inæquales secant, cùm aliæ figurę omnes in partes æquales illum diuidant.

Coniugationes signorum omnium cum duodecim sint, erunt sexaginta sex: sex exhauriunt intuentia, sex imperãtia & obedientia, sex oppositio duodecim sextilis, duodecim quadratum, totidem trigonus: igitur erunt quinquaginta quatuor. Relinquuntur igitur duodecim coniugationes solum quæ inconiunctæ dicuntur. Sed plures longè esse uidentur propter iterationem, sunt enim triginta duæ quas in tabula descripsi. Verè autem sunt sexdecim, ut in secunda tabula in quibus neq; signũ signo, neq; gradus gradui cõcordat multo minus. Verùm dices, unde sunt sumptæ quatuor illæ coniugationes supra duodecim? Respondeo quòd quatuor sunt iteratæ, ut priores non sint nisi quinquaginta. Quæ iteratæ sunt, sunt duæ ex imperantibus, & obedientibus, & sunt Tauri & Aquarij, Leonis & Scorpionis: Nam illa eadem cum sint imperantia & obedientia, sunt etiam inquadrata radiatione, unde dicuntur odiosè imperantia. Reliquæ duæ coniugationes, sunt se intuentium, & sunt Tauri & Leonis, Scorpionis & Aquarij, quæ etiam sunt inimica & odiosa. Ex quo patet quod nati sub signis fixis generaliter gerunt hostiles inimicitias. Et imperantia & obedientia faciunt illud conculcando & patiendo, sicut est è quibusdam qui permittunt se decipi ab inimicis suis, & quamuis uideant damna expressa non tamen se sciunt retrahere, sicut dicitur de Carlo

rolo Magno & Gano Pontario, & de his uidentur infinita exemplaapud Reges hodie qui malis conſultoribus obedientes, quamuis uideãt iacturam expreſſam, non tamen poſſunt ſe retrahere. Eſt autem diſcrimen, quod ſi imperans fuerit humilioris fortunæ agit dolo in obedientem, ſi nobilior, ui. Ex hoc etiam patet quòd intuentia & eiuſdem potentiæ non ſunt amica, ſed conueniunt inter ſe ſimilitudine morũ, uelut qui ſunt de uno magiſtratu: quidam tamen ſunt inimici, ut in duobus coniugationibus ſuperioribus Tauri & Leonis, Scorpij & Aquarij: Scripſi autem has quatuor ſeorſum in tertia tabella facilitatis cauſa, ut uides à latere. Cæterùm ut ueniam ad textum Ptolemæi dicit, ſigna & partes quæ non continenter ſub aliquo trium membrorum, ſcilicet imperantium & obedientium, & hoc eſt primùm: neq; intuentium ſe atq; eiuſdem potentiæ, & hoc eſt ſecundum: neq; ſe aſpiciunt oppoſitis radijs, triquetris, quadratis, aut exagonis, & hoc eſt tertium: talia ſunt inconiuncta, & ſunt, ut dixi, ſexdecim coniugationes. Deinde docet eas inuenire & cauſam illorum. Circa inuentionem dat regulam quam oportet ſic intelligere: quatuor ſigna quæ ſunt fixa, ſcilicet Taurus, Leo, Scorpio & Aquarius, habent inconiuncta ſigna antecedentia & ſequentia cum illorum oppoſitis, quæ ſunt ſexta ante & poſt, ueluti Taurus habet Arietem & Geminos, quæ ſunt ſecunda à Tauro, & Libram & Sagittarium, quæ ſunt oppoſita illis ſecũdis, & ſunt ſexta ab ipſo Tauro, unum ante & aliud poſt. Et ita ſingula ſigna fixa habent quatuor ſigna inconiuncta. Singula uerò ſigna mobilia, & ſunt Aries, Cancer, Libra, Capricornus, habent tantum duo ſigna inconiuncta, ſcilicet ſuccedens & ei oppoſitum quod eſt ſextum ante. Vtpote Aries habet inconiuncta ſolum Taurum, quod eſt ſecundum ab ipſo, & Scorpionem quod eſt oppoſitum Tauri ſignum, & ſextum ante Arietem. Communia uerò ſeu bicorporea habent duo tantum ſigna inconiuncta, ſcilicet antecedens quod eſt ſecundũ ſignum, & illi oppoſitum quod eſt ſextum ſuccedens. Veluti Gemini eſt ſolum inconiunctum Tauro quod eſt ſignum ſecundum antecedens, & Scorpioni quod opponitur Tauro, & eſt ſextum ſignum ſuccedẽs Geminis. Quo ad cauſas dicit de ſexto ſigno utpote à principio Geminorum ad principium Scorpionis ſunt centum quinquaginta partes: Cùm ergo totus Zodiacus ſit 360. partium, & 150. non ſit pars 350. quota, ut iſti dicunt, id eſt, quæ ducta in aliquem numerum producat 360. Neq; à 150. ad 179. procedendo, neq; à 150. uſq; ad 121. retrocedendo ſit ulla pars quota, ſeu pars propriè dicta ipſius 360. manifeſtum eſt quod non ſolum ſignum Geminorum eſt inconiunctum Scorpioni ſexto ab illo, ſed quælibet pars Geminorum erit inconiuncta cuilibet parti Scorpij, quod erat demonſtrandum. Quo ad ſecunda ſigna reddit cauſam, quia detorquentur ad diuerſas partes, ita ut uideantur continere angulum. Hucuſq; loquutus eſt de Planetis ſimpliciter à capite quarto ad caput octauũ, inde de ſignis ſimpliciter à capite nono uſq; ad caput quintumdecimum: Modo loquetur uſq; in finem de planetarum comparatione ad ipſa ſigna, immiſcens aliquid de ipſorum planetarum comparatione inter ſe: ita ut totus iſte primus liber, procœmio computato, ex quatuor principalibus partibus componatur.

	♈	♉	♊	♋	♌	♍	♎	♏	♐	♑	♒	♓
Inconiuncta	♂ ♏	♊ ♐ ♈ ♌	♂ ♍	♌ ♎	♐ ♓ ♋ ♑	♑ ♒	♂ ♏	♈ ♊ ♓ ♎	♂ ♍	♌ ♒	♋ ♑ ♍ ♓	♋ ♎ ♒ ♐
	♈	♉	♊	♋	♌	♍	♎	♏	♐	♑	♒	♓
	♈	♉	♊	♋	♌	♍	♎	♏	♐	♑	♒	♓
	♂	♊ ♓	♏	♐ ♍	♋ ♑	♎ ♒	♂	♈ ♊ ♓	♏	♐ ♍	♋ ♑	♎ ♒

Odoſi imperantis

Odoſi intuentis

CAPVT XVI.

TEXTVS L.

De domibus.

Distinguntur etiam planetæ locis signiferi propter domos, ut nominantur, & triangulo, & altitudines, & fines, & quidquid huiusmodi est. Domuum autem ratio naturalis hæc est. Quia ex duodecim signis duo proximè accedunt ad uerticalem nobis punctum, ideò calores & Æstus generant, ea sunt Cancer & Leo: placuit attribuere illa duobus principuis & maximis, hoc est, ipsis luminibus Soli quidem Leo, propterea quod masculinum est signum: Lunæ uerò Cancer, quòd fœmininum esset. Atq; ita factum est, ut conuenienter dimidium orbis à Leone usq; ad Capricornum Solare uocaretur, dimidiumq; ab Aquario usq; ad Cancrum, Lunare, & in utroq; possent singula loca suis stellis assignari, quarum alia figuras cum Sole, alia cum Luna describerent, pro conuenientia orbium motus ipsarum & naturæ proprietate. Nam Saturno, quòd natura maximè frigidificus esset, quodq; supremum & à luminibus remotissimum haberet orbem ob contrarietatem caloris oppositæ signa attributa fuêre Cancro & Leoni, Capricornus & Aquarius. Quæ signa & ipsa sunt frigida & hyberna, & propter oppositionem malefica. At Ioui qui esset temperatæ naturæ & subiectus Saturni globo, data sunt proxima illis signa spiritu & fœcunditate præstantia, Sagittarius & Pisces, quæ cum luminum signis triquetram figuram describũt, quæ conueniens est beneficentiæ. Post quem Marti desiccatori, & subitò sphæræ Iouiali, similiter proxima his ascripta sunt, quæ & ipsa similem haberent naturam, Scorpio & Aries quadrata dispositione, ut congruebat illius corruptrici & noxiæ constitutioni. Veneri, uerò, quòd natura esset temperata & sub Marte, dedere conjuncta his signa, quòd fœcũdissima essent Libra & Taurus. In quibus & ipsis situs sexangularis custoditur. Neq; ipsa etiam hæc stella amplius duobus signis unquam neq; anteit, neq; sequitur Solẽ. Mercurio, qui & ultimus neq; unquam ultra unũ signum abesset à Sole, omniumq; aliarum stellarum infimo in loco, data fuêre proxima signa luminum signis, Gemini & Virgo, quibus & ipsis ambobus ferè in primis uicinis ferretur.

Postquàm pauca ad declarationem textus requiruntur, quinq; nobis proponenda uidentur: Primùm quidem quot sint genera dignitatum apud Ptolemæum: atq; ea septem sunt, domus, altitudo seu exaltatio, trigonus, finis seu terminus, persona, gaudium, carpentum seu solium. Omnium quidem nobi-

lissimum

liſſimum eſt carpentum ſeu ſolium, inde domus, poſt altitudo, inde trigonus, deinde finis in generalibus conſtitutionibus, in proprijs autem finis trigoni præcedit, inde perſona, ultimum eſt gaudium.

Videndum eſt autem quid unumquodq; horum poſſit, & non ut Haly, qui domum domui, exaltationem regno comparat, talibusq; explicat uires digni tatum, ut tantundem ſcias poſtquàm uideris quæ de his ſcribat, quantum antea. Mentem igitur adhibere decet, quoniam præſtantiſſima hæc eſt traditio, & à nobis longa obſeruatione & ſubtili ratione inuenta. Nec minus debemus Haly qui præterid quod potuit præſtitiſſe, cauſam nobis præbuit inquirẽdæ ueritatis. Igitur carpentum eſt cum planeta quaſi in omni ſuo gaudio & in omni ſua dignitate eſt. Nam natus tali ſignificatore, apud ſuos & apud alienos diligitur, honoratur, omnia illi deferuntur, creduntur, uitam agit tranquillam, diſponit omnia cum facilitate quadam, ut uere fortunatus dici meretur. At in domo planeta cùm fuerit eo diſponente, uim habebit perpetuam, & ſine ſtrepitu ſponte homines illi parebunt: uitam agunt tranquillã & quandam perpetuam efficaciam planetæ illius oſtẽdunt: Si ſit Mercurius, ſtudij & negociationis, ſi ſit Venus, gratiæ & lepôris, ſi Iuppiter, probitatis & adminiſtrationis, ſi Sol, dignitatis & maieſtatis, ſi Mars, audaciæ & promptitudinis, fortitudinis, iracundiæ, ſi Saturnus, moroſitatis, ſtabilitatis, aſtutiæ, pertinaciæ, ſolicitudinis: ſi Luna, deſiderij itinerum & aliena negocia tractandi. At ſi ad generales conſtitutiones referas, eandem uidebis ſimilitudinem. Nã ſi Saturnus in domibus fuerit ſuis & dominetur, erunt tempora generaliter frigida & ſicca, cùm frigiditate fixa & ualida: & ſi fuerit Aeſtas, erunt tempora perpetuò temperata: Si Iuppiter, erit tempus ſerenum, iucundum, pulchrum, lætum, cum uentis moderatis & gratis: Et ſi Mars, tempus aridiſſimum & ſiciſſimum: Si Sol, tempus calidiſſimum cum paucis pluuijs tamen: Si Venus, totum lene, ſuaue, pluuioſum: Si Mercurius, totum uarium, & inconſtans, & mutabile, ut nunquàm tribus diebus perpetuis in eodem tenore conſtet: Si Luna tempus nubiloſum, pluuioſum, inconſtans & graue. Hæc ſi quis dicat unde ex Ptolemæo? (Nam expoſitor non debet addere, niſi ea quæ ex uerbis authoris colliguntur: Quamobrem neque liber dignus eſt expoſitione, qui uel non totam artem plenè attigerit, uel qui parti, de qua tractat, non plenè ſatisfecerit) Reſpondeo, Ptolemæum hoc nos docuiſſe expreſſe in omnibus timitandam eſſe Solis actionẽ: Is igitur cùm in Leone eſt, maximos facit feruores atq; æqualiter dominatur. At Leo Solis domus eſt, imò carpentum & ſolium (ſed trigonorum ratio uix debet inter carpenti partes numerari, cùm ſit à domo pendens & altitudine) ideò Solis uis in Leone à domicilio procedit. Eadem ratione altitudo ipſa deprehenditur: nam altitudinis dignitas in priuatis quidem genituris nouas & non perpetuas adducit poteſtates, magisq; inter exteros quàm proprios, & inquietum uitæ genus producit. Propterea neq; tranquillitate, neq; diurnitate, neq; facilitate domui comparanda eſt altitudo. Sed quia noua & inuſitata, ac quaſi inſperata affert commoda, illuſtrior apud pleroſq; habetur. Solent enim homines admirari magis inſperata, licet infirmiora minoraq;, ſolitis ac maioribus. Quis enim non magis miretur hæreditatem quatuor millium coronatorum ab externo acceptam, quàm quòd filius ſuccedat patri in triginta millibus? Atq; ea ratio eſt quòd multi altitudinem domui propoſuerint. Quod ſi quis nobis obijciat genituram noſtram, neq; carpentis, neq; domibus, neq; altitudinibus ullis penitus inniti, & tamẽ apud proprios atq; exteros nomen & honorem ubiq; ſuſcepiſſe: Reſpondemus, nullum eſſe maius huius præcepti exemplum quàm hoc: nã ſponte quidem neq; apud noſtros, neq; alienos honorem ſuſcepimus, neq; ſuſcepturi ſumus, ſed uiolentum quippiam propter illuſtrem ſtellam effuſionis Aquarij, quàm Ptolemæus ex Saturni natura parum louis, alij uerò Veneris & Mercu

rij, & louem ipſum, quæ ambo maxima aſtra in ipſo horizonte ſunt ad unguem. Porrò talia maxima ſunt: Sed neq; id niſi uelut à Cometis concuſſionibus quibuſdam orbis: nec quæſitum. At uerò ſponte ne quicquam, neq; ſin-
Lib. 2. gulari cauſa noſtra, ſed publica quadam ratione, ut inferius declarabimus. Itaque ut ad rem redeam, in generalibus conſtitutionibus Sol cum intrat Arietem altitudinem ſuam totum commouet orbem, omnia pullulant, omnia exhilarantur, nec tamen calefacit ut in Leone, imò neq; ut in Cancro, nec Tauro. Et ut uno uerbo dicam, domus rem quietam & perpetuam facit, altitudo in mutatione & ſpecie maiorem. Trigonus uerò plus habet uirtutis in diuidendo regiones terræ, quàm in genituris. In genituris autem ſignificat robur & efficaciam, receptaq; apud homines mandata illius, ſi præſit, uel conſilia ſi ſit ſocius. Fines declarant uires potentiores, ſed temporibus terminatas, uelut legationes, annuos magiſtratus & negocia ſingularia. In temporibus uerò mutationes non generales, ſed quæ paucis diebus aut mẽſibus finiant. Vn de fines quod finem accipiant dicti. Qualitates autem cum animæ tum corporis expoliunt, non faciunt. Vnde qui in finibus Martis aut Saturni morum dominum habuerit, poterit quidem eſſe bonus alioquin, ſed moribus rudibus, agreſtibus & incomptis. In corporis etiam affectibus mala lenit aut auget finis, non facit. Perſona facit ut uideatur & ſpeciem referat, non ut ſit. Gaudium autem lenit aut exacerbat ſignificata, ſed uix ſentitur. Proficit aut lædit cum nihil aliud iam eſt boni aut mali.

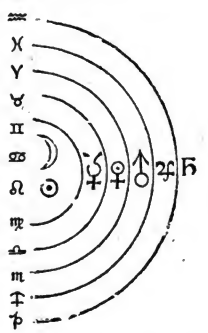

Termini Solis.						
☌	♍	♎	♏	♐	♑	
Termini Lunæ.						
♈	♉	♊	♋	♌	♍	

Quantum uerò ad domorum ordinem, tabulam enim præfixi qua facilè intueri poſſit, quiſq; cui ſigno Planeta quilibet dominet, aut cuicunque Planetæ quæ domus ſit, aut quibus ſignis imperet. Id etiam certò ordine ut facillimè memoriæ cõmandari poſſit. Eſt igitur ratio talis: Cancer eſt domus Lunæ, Leo, Solis, inde quæ circundant ſigna dantur Mercurio, & ſequentia ſcilicet, quæ illa circundant Veneri, & ita aſcendendo ordine planetarum uſq; ad Saturnum. Nunc uerò rationes ipſius Ptolemæi aggrediamur: Dicit igit quod efficaciora ſigna nobis ſunt Cancer atq; Leo: nam cum Sol eſt in illis, maximum calorem apud nos excitat, igitur etiam reliqui Planetę: quia eadem eſt ratio qualitatum, quę ſola magnitudine differunt. Itaque danda ſunt efficacioribus Planetis: ea ſunt luminaria. Reliquum eſt clarum uſque ad id (Atq; ita factum eſt) Ponit terminos Solis & Lunæ quos hic deſcribo in Tabula ſub nomine terminorum: nihil enim refert ſiue terminos, ſiue fines dicas. In alijs uerò Planetis quod maximè diſtaret à Luna & frigiditate ſua maximè contrarius eſſet Soli Saturnus, data ſunt ei ſigna oppoſita Cancro atq; Leoni, ſcilicet luminarium domibus quæ etiam malefica ſunt, quia ambo frigidiſſima. Ioui data ſunt proxima uelut & Iuppiter Saturno proximior eſt. Reſpicit etiam Sagittarius Leonem, & Piſces Cancrum trigona radiatione, ut domibus cum luminaribus conueniret quemadmodum & naturæ beneficentia. Marti uerò ſuccedentia uelut & loco Mars Iouí ſuccedit, Aries autem Cancrum quadrato reſpicit & Scorpio Leonem, uelut & Mars luminarium

naturæ

naturæ aduersatur. At uerò dices sed Aries Leonem, & Scorpio Cancrum respicit trigona radiatione? Respondeo duplex est discrimen à Ioue, primùm quod Iouis domus sola trigona radiatione respiciunt luminarium domus, nã nec Pisces respiciunt Leonem, nec Sagittarius Cancrum: Præterea domus secundùm successionem signorum à Sole considerari debent, à Luna autem contra: sic Aries Cancro, & Scorpio solum Leoni conferri potest. Eoq; modo non nisi quadrata radiatio excipi potest. Similiter, & Veneri sexagularem signorum cum domibus luminarium radiationem habentium par tribuerũt quod Venus amica sit luminaribus, & non plus tertio signo à Sole unquam recedat. Mercurio quoque proxima signa luminaribus quod Lunæ proximus adhæreat situs ratione, & Soli loci causa: nec enim plus unquam signo à Sole recedit.

Quod uerò ad signorum proprietatem attinet, Pisces concordant cum Ioue, quia est signum fœcundum, & Sagittarius quia uentos mouet, Taurus uerò cum Venere concordat quia fœcundum inter animalia & ratione etiam temperamẽti Vernalis, Libra uerò fœcundum seminis causa: homo enim fœcundissimus est, inter animalia quasi seminarius, non autem prolis ratione. Ex hoc tandem sequitur quod in Australi medietate Capricornus erit domus Lunæ, & Aquarius Solis, Pisces & Sagittarius Mercurij, Aries & Scorpio Veneris, Taurus & Libra Martis, Gemini & Virgo Iouis, Cancer & Leo Saturni.

CAPVT XVII.

TEXTVS LI.

De Triangulis.

TRiangulorum conciliatio talis est. Nulla sanè figura magis consentiens est, quàm triquetra æqualium laterum, ipseq; signifer tribus circulis definitur, æquinoctiali & duobus tropicis. Ipsius uerò duodecim loci diuiduntur in triangula æqualium laterum quatuor.

Caput hoc in quinq; partes diuiditur, in prima proponit de triangulis generaliter: in reliquis quatuor succedentibus agit de singulis triangulis. Cum uerò quatuor sint, quatuor fiunt partes huius capitis præter hanc quam suscepimus exponendam. Intendit autem de unoquoq; triangulo atq; de omnibus simul octo ostendere: quatuor quidem generalissima: quatuor uerò propria. Generalissimorum tria hic proponit: Primùm quod talia signa maximè concordant & unius sunt naturæ fermè, quia eisdem parent dominis: Secundùm quod in unoquoq; triangulo sunt duo signa, quæ duobus ex principalibus tribus circulis hærent, & tertium est in medio. Tres autem principales circuli sunt æquinoctialis & tropicus Cancri, & tropicus Capricorni, seu circulus æstiuus & hyemalis. Et dicuntur principales circuli quia omnes tangunt circulum zodiaci, æquinoctialis quidem in medio secans eclypticam, circulus autem hyemalis & æstiuus ab extremis. Inde sequitur tertium, ut in quolibet trigono sit unum signum fixum & unum mobile & unum commune: describam igitur primum ipsa triangula per ordinem,

Trigona.					
1	♈	♌	♐	☉	♎
2	♉	♍	♑	♀	☽
3	♊	♎	♒	♄	☿
4	♋	♏	♓	♂	

dinem, ut ſit facilior intellectus & breuior explicatio. In primo igitur trigono Aries ſui initio tangit circulum æquinoctij, Sagittarius ſui fine byemalẽ, Leo nullum: ſic in ſecundo. Hoc autem in ſuis locis explicabitur à Ptolemæo. Ex hoc patet quod ſigna eiuſdem naturæ, ut Arabes exiſtimant, quantum ad tẽperamentum.

TEXTVS LII.

Horum igitur primum ducitur per Arietem, Leonem & Sagittarium, tria ſigna maſculina, quæ ſunt Solis, Martis, & Iouis domicilia. Hoc triangulum aſſcriptum eſt Soli & Ioui. Mars enim propter alienam conditionem excluſus fuit. In adminiſtratione autem primas tulit interdiu Sol, nocte Iuppiter. Locus autem Arietis æquinoctialis eſt, Leonis æſtiualis, Sagittarij hibernus. Idem triangulum potiſſimum Aquilonare eſt ob Iouis dominiũ, quippe qui ſit fœcunditatis & ſpirituũ author, ſicut & Aquilonares uenti. Sed admiſcetur tamen huic & Africus propter Martis domum, ita ut ſi at triangulum, ut Græci uocant, Borrolibycum, quod miſturã Aquilonis & Africi ſignificat. Nam Africos Mars excitat, qui conditionem Lunarem ſequitur, cum & occidua cœli plaga effœminata habeatur.

Quinq; alia ſupererant de triangulis declaranda quorum unum erat generale, ſcilicet ut ſeptem Planetæ quatuor triangulis dominarentur: ob id primis tribus duos Planetas præfecit, quarto autem unum tantum, ut ſic numerus æquaretur trigonorum penes dominos ipſis Planetis. Singula uerò triangula conſiderat quatenus conformia ſunt in maſculino & fœmininо diurno, & nocturno, nam alterum alteri conſequens eſt, ut ſæpe diximus. Secundò quatenus dominos debeat in illis inuenire. Quibus inuentis, tertio quærit quibus nam uentis prædominentur: atq; ex uentorum natura, quartum, ſcilicet quibus regionibus. Diuidit autem totum hemiſphærium, quod ab æquinoctiali uerſus arcticum polum, in quatuor partes: Orientem, quàm Saturno tribuit, quoniam contrario gaudet, diurna uerò eſt illa pars, uocat autem partem hanc Subſolanum. Occidentem quam Martі tribuit & uocat Africum, tribuitur autem Martі quia Mars ſiccus eſt & contrario pendet. Occidens autem nocturnum atq; humidum: humidum quidem ob eam cauſam quæ ſupra dicta eſt, quod Sol occidens uapores ſuperius eleuatos per diem, demittat in terram: Et etiam quod Luna dum primum ẽ radijs Solis exit, in occidẽte appareat. Septentrio Ioui tribuitur, quoniam ex ea parte flant uenti fœcundi, hos Aquilonares uocat. Meridies Veneri tribuitur, quoniam ipſa humida eſt: Excipit autem luminaria & Mercurium: luminaria quidem, quia generales ſunt cauſæ uentorum, ut dictum eſt: Mercurium uerò ueluti qui luminaribus ſemper famuletur. Cùm uerò unicuiq; triangulo duo Planetæ dominarentur, par erat ut etiam duo uenti præeſſent, & regio ipſa quaſi media eſſet. His itaq; intellectis, facilè eſt exponere quæ Ptolemæus in unoquoq; triangulo ſcripſit, quare ſola paraphraſi opus erit.

Quoniam igitur in primo triangulo quod è maſculinis & diurnis, conſtat ſignis Mars & Sol, & Iuppiter domus habent: Mars in Ariete, Sol in Leone, Iuppiter in Sagittario, Martе reiecto quia Soli inimicus eſt, qui plurimum poteſt per ſe quod dominus ſit Planetarum, tum etiam quia exaltationẽ habet in eodem triangulo. Sol die factus eſt dominus primus, Iuppiter ſecũdus: nocte au-

ere autem Iuppiter primus, Sol secundus, ob id cum Sol, ut dixi singularem uentum non habeat, Iuppiter Aquilonares excitabit uentos: cui Mars hac in parte Solis inuicem gerens quod iure merito in trigono dominiū habere deberet, ob domum associatus occidentales excitat uentos: Ex hoc, & in hoc trí angulo, & in alijs, intelliges uentos & regiones quæ inter Occidentem & Septentrionem sunt, huic triangulo debere adscribi.

TEXTVS LIII.

Secundùm triangulum ductum per Taurum Virg. & Capric. quodq; constat signis tribus fœmininis Lunæ & Veneri datur. Ipse Taurus uicinior æstiuo circulo est, Virgo æquinoctiali, Capricor. hiberno. Hoc triangulum potissimū Australe est, propter Veneris dominationem, cuius stella illius partis uentos suscitat, propter ualidi & humidi uim. Quia uerò & Subsolanum admittit propter Saturn. domicilium, Capricor. qui hunc uentum ciet, quiq; orientem propter conditionem Solarem tenet, fit hoc tanquā priori oppositum, ut ita dicam, Austrisolanum.

Cùm in singulis triangulis Ptolemæus obseruet tria in deligendis dominis, primum ut Planetę sint diurni in diurnis triangulis, & nocturni in nocturnis, & ob id etiam reiecerit Martem à trigono primo: secundùm ut masculini Planetæ masculinis triangulis & fœmininí fœmininis referantur: tertium, ut qui dominus est signi fixi in triangulo, semper omnibus alijs præferatur. Ita Sol quia dominatur in Leone prę fertur in primo triāgulo & Luna, & Venus quia Tauro dominantur reiectis Saturno, & Mercurio quod masculini & diurni essent, Luna igitur nocte primas partes obtinebit, Venus secundas, die cōtra. Poterat tamen & Mercurius quippiam uirium sortiri meritò, quod & si non fœmininus sit, ambiguus tamen, & plurimum possit in Virgine, Sed ad Ptolemæi opinionē reuertor, qui fixis signis quod ualidissima sint & pura & syncera, maximè innitur. Cùm igitur Luna certos nō habeat uentos, Veneri quidem Auster, Saturno uerò ob id Capricornum succedenti tanquam ualidiori Mercurio & quia Mercurius proprios non habet uentus, orientalis uentus associatur. Itaq; & regio & uenti inter Austrum & Orientem.

TEXTVS LIIII.

Triangulum tertium Gemini, Libra, Aquar. complectitur tria signa masculina. Alienum prorsus à Marte proprium uerò Saturni & Mercurij propter duas illorum domos. Quare his permissa est administratio, diurna quidem Saturn. conditionis causa, nocturna uerò Mercur. Ipsum quidem signum Gemini uicinum est circulo æstiuo, Libra æquinoctiali, Aquar. hiberno. Hoc triangulum potissimum est Subsolanum propter Saturn. Sed quia cōditionis nomine Iuppiter conciliatur Saturno, admiscetur uentus louialis Aquilo, ut fiat triangulum, Græca uoce Borrapelioticum, quod significat confusionem Solani cum Aquilone.

Venus cum nocturna sit & fœminina ab hoc trigono penitus quamuis Libræ domina, excluditur: res igitur, redit ad Saturnum & Mercurium. Saturnus igitur de die quia diurnus primus dominatur succedente Mercurio, in nocte uerò Mercurius quod ancipitis naturæ plus Saturno potesi. Quia tamen

men neq; Mercurius uentos habet proprios neq; Venus, Saturno sociari potest. tum quia nocturna & fœminina, tum quia Saturno inimicissima, neque Mars quia cadit in Libra & nocturnus est, & Saturno inimicus res redit ad louem. Saturnus igitur orientalem, lupppiter Borealem uentum affert & quartam partem regionis quæ inter illos terminos continetur, uentosq; inter medios. In hoc triangulo Saturnus plurimum potest quòd etiam ibi habeat altitudinem, sicut etiam in primo Sol, quod in Leone exaltetur.

TEXTVS LV.

Quartum per Cancrum, Scorpionem & Piscē relinquitur Marti qui solus restet, quiq; ius sibi huius uēdicet propter domicilium suum. Adiunctæ tamen huic sunt societ administrationis, cùm propter conditionem, tum propter signa fœminina, nocte quidem Luna, interdiu uerò Venus. Ipse Cancer in æstiuo est circulo, Scorpio accedit ad hibernum, Pisces ad æquinoctialem. Hoc triangulum potissimum est Africum, propter dominium Martis & Lunæ, sed propter Venerem commistione Austri fit Notolibycum, id est, Austri Africum.

Cùm hoc triangulum fœmininum esset Mars louem exclusit tametsi dominus esset Iuppiter Piscium & exaltaretur in Cancro: quod uerò Mars potentior esset Venere & Luna & dominus signi fixi, primam uim sibi arripuit: Lunam tamen in nocte propter Cancrum domum eius, & Venerem in die domi nam altitudinis Piscium, socios assumpsit. Venti uerò Auster propter Venerem, & Occidentalis seu Africus propter Martis dominium cum Lunæ auxilio, quę, ut dictum est in ea parte cum é radijs Solis exit, uidetur quamobrem & Solem aliquid in Oriente plus præstare credendum est.

Animaduertendum quod in regionibus nostris Saturnus Austro deberetur, Iuppiter Occidenti, Mars Boreæ, Venus Orienti: quia meridies calidus est, & humidus & Saturnus in eo temperatur: occidens temperatum quo gaudet Iuppiter: Boreas frigidum quo Mars, oriens humidum quo Venus. Dictum est enim quod benefica sydera ut temperata gaudent similibus, & malefica ut intemperata, contrarijs. Præterea oriens facit uoluptatibus deditos, quales Venus, Boreas autem furibundos & fortes, & atroces, quales Mars: occidens moderatos, ciuiles, iucundos, quales Iuppiter: Meridies tristes, melancholicos, timidos, crudeles, solicitos, quales Saturnus. Quia tamen Haly dicit quæ Ptolemæus comprobauit, experimento consentire, credendum est tradita à Ptolemæo certiora esse ac magis conformia Aegyptiorum & Chaldæorum obseruationibus. Verùm qui ex Astronomia futuras calamitates priuatis prædixerint, & ego experientia didici, & historia teneo: qui publicarum rerum interitus prædixerint, nunquam accepi. Hæc tamen diligentius infrà docebuntur.

CAPVT XVIII.

TEXTVS LVI.

De Altitudinibus.

ALtitudinum planetarum, ut uocant, ratio hæc est. Cū Sol, ubi ad Arietem peruenit, in semicirculum Aquilonarem conscendere incipiat: ubi uerò ad Libram, deijci & deferri ad

ri ad auſtrum non inconuenienter ipſi tribuere in Ariete altitudinem, cum etiam dies tum creſcant & calor uiuificus exoriatur. Eidem Libra ut deiectio conſtituta eſt propter contrarias cauſas. Saturno ut Soli opponeretur, ſicut & illius domicilium, uoluere oppoſitum ſignum Libram altitudinem, Arietem deiectionem eſſe. Nam ubi calor intenditur, ibi remitti frigus neceſſe eſt: cõtraq; ubi hoc augetur, illud diminuitur. Cæterum cum Luna à congreſſu cum Sole in Ariete primum appareat luceq; augeſcat & quaſi extollatur in Tauro trianguli ſui principe ſigno, ideo Taurus illius altitudo perhibetur, eidemq; oppoſitum ſignum Scorpion. deiectio. Iouis autem uis cum pateſcat in ſuſcitatione aquilonarium & fœtificorum flaminum, extollitur à Cancro in Aquilonem maximè, intenduntur q; ac complentur illius uires, ideoq; hoc ſignum ipſius altitudo dicitur, deiectio uerò Capricorn. At Mars qui natura æſtuoſus multoq; quã alibi in Capricorno magis, quòd ibi terræ ſit proximus, eam ob rem meritò accepit altitudinem ſignum lo uiali altitudini oppoſitum Capricorn. deiectionem autem Cãcer. Sequitur ſtella Veneris, quæ cum humidi maximè efficiens ſit, eumq; potiſſimum in piſcibus effectum exerceat, unde humiditas Vernalis moueri cernitur, in illo loco inuenit altitudinem, deiectio uerò in Virgine. Iam Mercurij aridiuſcula ſtella ut contrariæ efficientiæ cõtrariam etiam altitudinem in Virgine, cum impendet iam Autumni ſiccitas, ipſeq; quaſi extollitur, deiectionem uerò in Piſcibus ſortita eſt.

Aſtrologi una regula poteſtatem inerrantium in ipſis ſignis uenati ſunt, ſcilicet cum ſignum illud aut partem ingrediens planeta maximam in aëre oſtenderet mutationem, atq; eò magis ſi id abſq; ſtellarum conſortio fiat: ea enim ſola cauſa res in dubium uertitur. Itaq; longis obſeruationibus & certo ſyderum loco opus eſt, quæ ſi accedant certos rei euentus in cauſas ſuas facile reducere poſſunt. Itaq; in Sole & Luna ratio Ptolemæi adeò euidens eſt & experimento concordans, ut dubitare de illa non liceat: de Ioue quoq; ſatis manifeſta eſt. At de Marte quod opponatur Ioui, conſentaneum ratione: quòd uerò ob id in Capricorno eleuetur, quòd Capricornus terræ ſit maximè propinquus, certè multiplicem ſenſum habere poteſt: aut quòd ibi tunc eſſet oppoſitum abſidis Ptolemæi tempore, quòd & uerum erat: aut quòd linea ducta ex oculo ad Capricornum humilior ſit, omnibus quæ ab oculo ducuntur ad ſigniferum: aut quòd dicatur humilior Capricornus ſolùm reſpectu Cancri, id eſt, remotior à uertice noſtro: atq; hic eſt ſenſus Ptolemæi magno interpretis lapſu obſcuratus, cum Græca litera clara ſit. Verùm, ut dixi, talia magis experientia conſtant, quàm ut certis demonſtrationibus poſſint oſtendi. Dicam autem quod ad explicationem rationis Ptolemæi pertinet hac in parte, ut uno exemplo mentis illius ſubtilitatem intelligas. Mars cum in Capricorno fuerit, milites facit egregios: nam miles tribus indiget, feritate, calliditate, & ne ſit præceps in negocijs agendis. Calliditas maxima eſt propter Saturni conſortium qui maximè doloſus eſt, peſſimus & prauus omnino, propterea qui bellicę rei ſtudent egregiè auari, rapaces, ſubdoli, incontinentes, perfidi ac

deniq;

denique ſceleſti ſunt Minimè poſſunt eſſe præcipites propter Saturni frigiditatem Capricornique frigidam & humidam intemperiem. Feritas à natura ſibi prouenit quod minimè humanum eſt ſignum Capricornus. Hæc omnia cõprehendit Ptolemæus paucis uerbis, quæ ſunt recondita altiore ſenſu. Cùm enim Capricornus frigidum ſit & humidum ſignum, & Saturni domus maximè Marti congruit, tum quia plurimum abſcedit à uertice noſtro, nam ſic uis Martis fit moderatior, quæ ut moderatior eſt eo maior. Quod ad Saturnum attinet maior eſt dubitatio, quoniam & ſi clarum ſit ipſum altitudinem debere habere oppoſitam Soli, Veluti Drances Turno: in unoquoque enim genere aliquid fingitur ſupremo aduerſum: in aſtris Saturnus Soli, Deo Sathanas, Aquilæ Scarabeus. Itaque hereditario iure ubi Sol ceſſerit, Saturnus uincit. Sed quod Saturnus exaltetur in Libra atque recedẽdo frigus augeat dubitatio eſt: Nam ſuperius uiſum eſt Saturnum ea ratione infrigidare quòd remotus ſit à capitibus noſtris. Omne tamen agens ut propinquius fuerit magis agit, uerùm Saturni ſydus ideò refrigerat quia minus excalefacit: minus autem excalefacit dum procul eſt, ideò Saturnus à Libra uſque ad Arietem aërem plus refrigerat tum maximè ſi uentoſus extiterit. Similiter Mercurius ob id gaudet in Virgine, quia ſiccus eſt temperie. Siccum uerò intelligentiæ & ſapientiæ amicum ueluti Galenus docet. Cæterùm an in certis partibus magis ſint altitudines dubitatione dignum aliquibus uiſum eſt. Videtur enim rationi quomodo conſentaneum, quoniam experientia deprehenditur Solem, ubi primùm decimam nonam partem Arietis ingreſſus fuerit ſtatim Ver manifeſtum nobis oſtendere: Sed de his in decem libris noſtis Aſtronomicis ſatis dictum eſt: Hic ſufficiat Ptolemæi opinionem declaraſſe.

In libro quòd animi mores corporis temperaturâ ſequantur.

CAPVT XIX.

TEXTVS LVII.

De Finibus.

FInium ratio duplex eſt, una Ægyptiaca quæ principatus modo domiciliorũ obſeruat. Altera Chaldaica accommodata ad triangulorum adminiſtrationes. Ac Ægyptiaca quidem quomodo uulgò tenetur, non admodum ſeruat neq; ordinis, neq; numerorum conſequentiam. Primum quòd in ordinatione finium nunc priores dat domiciliorũ, nunc triangulorum dominis non etiam nunquam altitudinum. Vt exempli cauſa quæri poſſit, ſi domiciliorum dominos reſpiciant, cur ſi fortè de Saturno ſermo ſit, primas illi tribuerint in iugo ac non Veneri potius? Itemq; in Ariete, cur Iuppiter potius quàm Mars? Quod ſi triangulorum dominos ſpectent, cur principem locum aſſignent in Capricorno, Mercurio, ac nõ Veneri potius. Iam ſi placeat altitudinum principatus, cur ducit agmen in Cancro Mars, ac non potius Iuppiter? Iam ſi hæc aggregent ſingulis, quicq; horum obtinuerint plurima illi præſtantiam concedant, quæramus licet cur præcedat reliquis in Aquario Mercurius, cui in illo loco, præterquàm trianguli ius nullum eſt, cum Saturnus teneat & domi-

Digitized by Google

& domicilij & trianguli. Quin etiam Mercurium cum in Capricornum primum in ordinem ſtatuerint, qui planè ab illo ſit alienus. Huiuſmodi inconuenientiam in reliqua ſerie paſſim animaduertere, deinde numerum etiam finium incongruum eſſe manifeſtum eſt. Nam quod aiunt ſingularium ſtellarum ex terminis collectum numerum eundem eſſe quem eadem attribuat in annis, rationem propriam aut probabilem habere non uidetur. Quin etiam ſi tali collectioni, quod ad annorum attributionem attinet, credamus, quia hoc ab Aegyptijs aſſeueratur, fieri tamen poteſt, ut idem conficiatur etiam ſi aliter & diuerſis modis terminorum numerus per ſingula ſigna exquiratur. Quod autem aliqui ſapere & probare uolunt hanc rationem, contra ueritatem manifeſtò nituntur. Nam plenè falſum eſt quod aiunt illum numerum ſingularum ſtellarum tẽporalem effici ſecundùm aſſcenſionum rationes. Primùm enim ſequuntur uulgares traditiones de planis aſſcenſionum eminentijs, quæ ne minima quidem ex parte ad ueritatem accedunt. Nam ſecundùm illas in parallelo inferioris Ægypti uolunt exoriri ſignum Virginis & Libræ temporibus 38. & triente. Leonis uerò & Scorpij tempor. 35. Cùm demonſtretur per lineas quod hæc plus temporis in exortu conſumant, illa uerò, hoc eſt, Virgo & Libra, minus. Præterea qui hæc conquiſierunt ne ſecutos quidem apparet numerum finium ab alijs traditum, quamuis quę multa neceſſario commenti, atque alicubi ipſarum portionum portionibus uſi fuerint, quo conſtaret ipſis quod propoſuiſſent, tamen ne ſic quidem ad ueritatis metam peruenisſe cognoſcuntur. Quæ autem ferè traditur ab illis ratio finium propterea quòd, ut diximus, plurimum huic fides tribui ſoleat, ad ſubiectum ſeſe modum habet.

FINES AEGYPTIORVM.

♈	Iup.	6	Ven.	6	Mer.	8	Mar.	5	Sat. 5
♉	Ven.	8	Mer.	6	Iup.	8	Sat.	5	Mar. 3
♊	Mer.	6	Iup.	6	Ven.	5	Mar.	7	Sat. 6
♋	Mar.	7	Ven.	6	Mer.	6	Iup.	7	Sat. 4
♌	Iup.	6	Ven.	5	Sat.	7	Mer.	6	Mar. 6
♍	Mer.	7	Ven.	10	Iup.	4	Mar.	7	Sat. 2
♎	Sat.	6	Mer.	8	Iup.	7	Ven.	7	Mar. 2
♏	Mar.	7	Ven.	4	Mer.	8	Iup.	5	Sat. 6
♐	Iup.	12	Ven.	5	Mer.	4	Sat.	5	Mar. 4
♑	Mer.	7	Iup.	7	Ven.	7	Sat.	4	Mar. 5
♒	Mer.	7	Ven.	6	Iup.	7	Mar.	5	Sat. 5
♓	Ven.	12	Iup.	4	Mer.	3	Mar.	9	Sat. 2

Dixeramus Mercurium in Virgine exaltari, ob id quòd Virginis ſiccitate gaudeat

gaudeat: adduntur plurimæ aliæ cauſæ, utpote à Ptolemæo quòd ancipitis
ſit naturæ, Virgo etiam anceps cum autumnale ſit ſignum: Autumnus autẽ,
Primo de Tẽperamẽtis. teſte Galeno, naturæ ancipitis, ut qui mane frigeat, meridie caleat egregiè, ruri
ſuſq; ueſpertino tempore ſit frigidiſſimus, adeò ut homines niſi caueant, ma-
nifeſtè lædantur. At uerò dices: Virgo æſtiuum eſt ſignum: uerùm illius ultí-
ma pars, quoniam commune eſt ſignum, in alterius naturam tranſit tempo-
ris. Haly addit quod cum Mercurius ueſpertinus apparere incipit dum Sol in
Leone fuerit, in ſigno eſt Virginis. Sumptum illud à ſimilitudine Lunæ: Sed
nihil magis quàm quòd experientia conſtet. Id tamen conſideratione digni,
Cap. 17. planetas inferiores quandoq; occidentales gaudere, uelut Ptolemæus in ter-
tio libro docet: Ratio eſt quoniam inferiores cùm habeant motum alium præ-
ter motum Solis. Motus autem communis qui medius dicitur, idem eſt cum
motu Solis, uidentur eſſe uelociores Sole: at qui uelocior eſt planeta natura
motus euadit occidentalior, quamobrem ſuperiores ſolùm orientales gau-
dent, occidentales debilitantur: Luna quòd omnino uelocior ſit Sole occidẽ-
talis robuſtior ſemper eſt, tunc enim primùm apparere incipit. Venus igitur
& Mercurius in ueſpertinis heliacis ortibus occidentales non minus gau-
dent, cum Lunæ aſſimilentur, quàm in matutinis orientalibus cum tribus ſu-
perioribus. Obſeruandum igitur eſt qua in medietate cœli ipſi fuerint, hoc au
tem ſuo loco magis declarabitur. Similiter & Mercurius Veneri aduerſatur,
ſicut Autumnus Veri, & inæquale æquali, & Virgo Piſcibus, & ſiccum humi
do. Cæterùm in iſto capite maxima eſt confuſio de Finibus, cum Ptolemæus
narrat tres opiniones, quarum duas ipſe reprobat: Sed tamen primæ experi-
entia egregiè ſubſcribit. Et uidetur Haly dicere de his hæc uerba (Tamen ego
dicam id quod uidi de una experientia quam inueni in loco qui dictus eſt o-
culus Solis, quia modico tempore miracula magna uidi) Sed Ptolemæus cla-
ram rationem adducit quòd ordinem nõ ſeruauerint. Ratio uerò illa clara eſt.
Quòd uerò dicit: Nam quod aiunt, reſpondet rationi quorundam qui cer-
tum numerum annorum uitæ ſignificatoribus tribuebant dupliciter: primũ,
quòd opinio illa falſa ſit, ut in tertio etiam libro oſtendet dum de uita agit: Se
cundum, quòd & ſi talis numerus uim aliquam haberet, tamen aliter diuiden
do ſigna, idem numerus confici poſſet. Quamobrem, ut inferius docet, nec
talis numerus conueniat numero annorum qui planetis aſſignari ſolent. Nã
Saturno dant 60. partes, & Marti 67. Ioui autem ſolùm 76. & Veneri 81. ita
ut in ſolo Mercurio conueniãt. (Quod autem aliqui) Declarat ſecundùm fun
damentum quorundam quod Haly nullo modo intellexit, neq; explicare ag
greſſus eſt: tantò plus enim dabant fortunis, quantò aſcenſione aſcenſio ma-
ior erat: Veluti in Virgine quòd in Aegypti parallelo aſcenderet in partibus
æquinoctij 38. & triente, Leo autem triginta quinque, dederunt Ioui & Ve-
neri in Virgine quatuordecim partes, in Leone ſolum undecim: propter trien
tem uerò ſuperadditum cum non liceret frangere partes & Libra in eiſdẽ tem
poribus aſcendat in quibus Virgo, & Scorpio in eiſdem in quibus Leo, gemi
nato triente quamuis fierent minuta 40. tantum, tamen dederunt ſingulo tri-
enti partem unam: ut in Libra Iuppiter & Venus quinq; partes plures habe-
rent, quàm Iuppiter & Venus in Scorpione. Hanc rationem reſcit Ptolemæ-
us bifariam & quod aſcenſiones ſignorum in tali parallelo falſæ ſupponan-
tur. Et quod ne ſic generaliter quamuis per minuta rem tractantes, ueritatem
aſſequi potuerunt, ut infrà docebitur.

Ratio autem ordinis ſic habetur diſtributo ſignifero in quatuor quadran-
tes Arieti datur Iuppiter, trigoni dominus, inde Veneri dominæ ſequentis ſi-
gni, poſt Mercurio domino ſequentis, poſt Marti domino loci, inde Saturno,
cùm nihil eſt familiaritatis, cum eo ſigno Tauro locus datur Veneri ob trigo-
num, & ob domum augetur duabus poteſtatibus, inde Mercurio domino tri

goni

goni ſequentis, poſt Iouí ſequentis domini altitudinis, exultatur enim in Cancro inde Saturno domino diuerſo à Venere, cum ſit diurnus ipſa nocturna in ſequenti ſigno Geminorum, inde Marti reliquo Marti. Par ratione & Cancer & Leo habent primos dominos trigoni, ut etiam Libra, Scorpio, Sagittarius & Aquarius, & Piſcis ubi ob trigonum & altitudinem Venus cõgeminat poteſtatum numerum: in Virgine altitudo & domus trigonę præferuntur. Ideõ Venus priuata ſuo loco ſequentem occupat ut fœnore magno, ſed in Capricorno Mercurius præfertur, quod in trigono ſit Virginis, & dominus ſequentis trigoni Aquarij, & quod è Sagittario exeat ubi utres habet infimas cuius cauſa Iuppiter Cancri altitudinis dominus & Piſcium ſecundum locum accepit. Explanator tamen non uult ut ratio ſignorum extẽdatur ultra tertium Aries ad Geminos, Taurus ad Cancrum, Gemini ad Leonem. Sed non conſentit in Capricorno neq; numeris, quia expoſuit fines Ptolemæi non communes de quibus nunc agemus.

TEXTVS LVIII.

Ratio Chaldaica ſimplicior quidem eſt, magisq; perſuaſibilis, ſed non proinde abſoluta, cum ipſa in ſerie, quàm ad triãgulorum dominationes refert, tum numero quoq; finium. Hæc etiam abſq; præſcriptione perſpici facilè poterit. Nam in primo triangulo Aries, Leo & Sagittarius ſimiliter per ſigna definiunt terminos, ſic ut primum locum teneat dominus trianguli, id eſt, Iuppiter. Secundum ſequentis trigoni, præſens ea eſt Venus. Ponantur tertij dominatores conſequenter, ij erunt Saturnus & Mercurius, & ultimo Mars dominator poſtremi trianguli. In ſecundo triangulo, ubi ſimilis per ſigna diſtributionem ſeruant. Primus locus eſt Veneris. Secũdus & tertius Saturni & Mercurij. Quartus Martis. Quintus Iouis. Ad hunc modum ferè ſeſe habet etiam in reliquis duobus triangulis finium terminatio. Cæterùm ubi ſunt minus duo dominatores, Satur. inquam & Mercur. principatum ordinis ſui tenebit interdiu Saturnus, noctu Mercurius. Iam numerus finium ne ipſe quidem inuolutus eſt. Vt enim quæq; ſtella alteram ordine præcedit, ita una parte uoluerunt excellere. Sic fit ut prima ſemper habeat partem 8. Secunda 7. Tertia 6. Quarta 5. Quinta 4. quibus numeris triginta confiunt. Ex hac diſtributione colliguntur Saturn. partes diurnæ 78. nocturnæ 66. Iouis 72. Mar. 69. Veneris 75. Merc. diurnæ 66. nocturnæ 78. quæ omnes partes ſunt, 360. Ex his duabus rationibus finium dignior eſt cui accedatur Ægyptiaca, propterea quod pro utili ab Ægyptijs ſcriptoribus illa eſt tradita, & quod penitus congruant partes in illa finiũ cum exemplaribus genituris, quas Ægyptij collectas habent. Verùm cum ſcriptores nuſquàm ipſorum neque ſeriem, neq; ſingulatim numerum declarauerint, ſuſpitioni fuerit atq; etiam reprehenſioni iſta incertitudo obnoxia.

Cùm neq; Ptolemæus hos terminos confirmauerit, neque experientia ap-

probauerit, non est cur exponendo laboremus, præsertim cum litera clara sit. Etenim omnis expositio alicuius boni causa esse debet, omnisq; scriptura tēporisq; iactura. Adiecit autem numeros illos, ut ostenderet eos non congruere annis maioribus planetarum.

Cæterùm quòd ad Aegyptios terminos attinet, Dorotheus & melius Græci sapientes illos potius quàm Ptolemæi obseruarunt. Ideoq; ratio ipsorum meo iudicio talis est. In unoquoq; signo initium dabitur planetæ qui plures obtinuerit dignitates: sin autem solam unam, præfertur trigoni dominus domino exaltationis: Hic uerò domino domus, nisi infortunæ fuerint. Hac de causa liquet quare in Capricorno & Aquario Saturnus nō præponatur, Mercurius autem in Aquario trigonum habet: Ideò ipse præponitur. In Scorpione præponitur Mars, quia trigonum habet & domum: In Cācro autem quod eius trigoni solus sit dominus. In Libra uerò Saturnus quòd Carpentum in ea obtineat: altitudinis scilicet & trigoni dominus. Ob hæc igitur nullo alio in signo malefica, neq; primas, neq; secundas obtineat partes. De Capricorno autem cur Mercurius præponatur una ex tribus causis esse potest: uel quia Venerem pro Mercurio & Mercurium pro Venere propter figurarum similitudinem suppofuerint: uel quod Mercurium, ut dixi uim in trigono illo habere propter Virginem existimarint: uel quod experientia comprobatam aliquam insignem uirtutem animaduerterint. Nam si quis rectè rem perpendat præter Venerem quæ ualde debilis est in eo trigono, nullum planetam quem iure proponerent habebant, nam Venus debilis est quod solū in Tauro ex secundo trigono exaltetur: ob id Luna & Venus minimas uires sortitæ sunt, quòd duorum trigonorum participes sint, scilicet, tertei & aquei: quod si in Capricorno Venerem pro Mercurio suppofueris, & pro Venere Mercurium, exactam habebis rationem.

Fuisse Chaldæos in Astrologos in Babylonia quæ non procul à Iudæa ad orientem posita est liquido constat: ob quorum sapientiam qui futura prædicere profiterentur Mathematicos tametsi non per astra diuinarent, ut Chaldæi uocari soliti erant, ut in numerum hunc & Aegyptios sapientes, Magos Persas & alios quamplures traduxerint, de quibus supra etiam actum est. Me
Com. 27. minit & Porphyrius in nulla alia re utilis quàm in commemorandis huiusmodi nominibus Trasibuli & Petosiridis, qui ante Ptolemæum in magna fuerūt existimatione, quos etiam uocat uetustiores, sed & Antigoni & Pisani Aegyptiorum, quorum etiam placita adeò absurda sunt, & plena nugis ut Porphyrius totam artem ut nunc etiam Latini, & Arabes olim deturparint, constatq; Arabum omnia illa commenta non esse illorum, sed horū inuenta inter quæ sunt radij per ascensiones, ut in nostro parallelo trigoni inter initium Capricorni, & uigesimam quartam partem Geminorum cum sint fermè oppositi. Quadrati uerò ab eodem ad decimam octauam partem Tauri trigonis lotiores non parum, ut liquet & hæc sunt horum inuēta. Thrasybuli uerò fines aut ignoti non habentur: aut sunt Aegyptij, aut Chaldaici, nam Ptolemæi si fuissent, uerisimile est Ptolemæum nomen eius proditurum, cùm antiquior fuerit Ptolemæo Thrasybulus annis fermè centum, inuidia superior meminit & Petosiridis author ignotus, cùm Chepsone alio nobili antiquo Astrologo, alibi mentionem facit Necepsi, qui multa ad artem addidit: Forsan idem cùm Chepso sed corrupto uocabulo certè præstantissimus. Hi fuerunt partis fortunæ seu hortis quàm Ptolemæus secutus est inuentores atq; eos nomine antiquorum intellexisse affirmat ille. Quorum & aliorum omnium placita absq; discrimine bona & mala (sed hæc longè plura) ut Grāmaticum uerisimile est congessit in unum Iulius Firmicus, cui tamen & ob hos gratias debemus, licet pauca è multis, atq; ea magno cum iudicio decerpenda suaserint.

TEX-

TEXTVS LIX.

Sed ad noſtras manus peruenit, liber peruetuſtus multis iam in locis ætate conſumptus, in quo contineretur naturalis & conueniens ratio ordinis & numeri illorum, concordabatq; & in expoſitis genituris partium deſcriptio, & totius numeri comprehenſio cum ueterum traditione. Cæterùm oratio erat expoſitionis cùm uerbo ſa, tum multa ſuperuacua argumenta complexa. Ipſe uerò liber mutilatus, ut ægrè à nobis generaliter dictorum ſententia percipe retur, & ſi non parum adiuuaret ipſorum finium deſcriptio, quę in fine libri integrior remanſerat. Sed tota ratio exquiſitionis illorum ita ſe habet, nam in ordine ſignorum aſſumuntur altitudines, trian gula & domus, quorum ſi qua ſtella duorum compos fuerit in eo dem ſigno, illa principem locum tenet, quamuis malefica fuerit, quod ſi hoc non uſu uenerit, maleficæ ſemper in loca ultima collo cantur. Sed altitudinum domini præponuntur dominis triangulo rum, atq; hi domiciliorum dominis, conſequenter quidem ſecun dum ſignorum ſeriem: ita etiam ut duplicis adminiſtrationis ſtella antecedat ſemper habentem ſimplicem. Cancer tamen & Leo do micilia Solis & Lunæ attribuuntur maleficis, nam finibus lumina ria non includuntur, maleficæ autem in illis potentiores inueniun tur, & Canc. quidem Mar. Leo autem Satur. habetur, atque his conueniens ordo conſeruatur. Sed numerus ſic exquiritur. Si non inueniatur ſtella dominatrix duplici modo, uel in eodem ſigno, uel in ſequentibus duobus, tum dari ſolent beneficis, hoc eſt, Ioui & Veneri, ſingilatim ſeptenæ partes, ſed maleficis, id eſt, Satur. & Mart. quinæ: Mercur. autem qui communis eſt, ſenæ, quibus nu merus 30. partium expletur. Sed hoc eſt accipiendum de iis, qui nō niſi ſimplici modo dominentur. Verùm cum aliquæ duplicem rationem habeant, nam Ven. ſola eſt domina trianguli Canc. & Taur. cum Luna finibus non claudatur. His igitur ſingilatim u na pars adiicitur, ſiue hanc rationem in eodem ſigno, ſiue in prō ximis duobus, hoc eſt, uno quadrante habuerint, atque talibus adiectis partibus animaduerti in memorata percenſione fuiſſe punctula ſuperpoſita, ſed adiectitiæ duplici huic rationi partes auferuntur, à reliquis & ſolitarijs plerunque quidem à Satur. ſed tamen à Ioue propter tarditatem motus. Horum autem & ipſorum finium deſcriptionem in ſequentibus expoſitam ſubie cimus.

Nec defuere qui partirentur etiam ſubtilius dominationum iu ra, nominarentq; loca & partes, illa quidem uolentes accipi duo

♈	Iup.	6	Ven.	6	Mer.	7	Mar.	5	Sat. 4
♉	Ven.	8	Mer.	7	Iup.	7	Sat.	4	Mar. 4
♊	Mer.	7	Iup.	7	Ven.	7	Sat.	4	Mar. 5
♋	Mar.	6	Iup.	7	Mer.	7	Ven.	7	Sat. 3
♌	Sat.	6	Mer.	7	Ven.	6	Iup.	6	Mar. 6
♍	Mer.	7	Ven.	6	Iup.	5	Sat.	6	Mar. 6
♎	Sat.	6	Ven.	5	Iup.	8	Mer.	5	Mar. 6
♏	Mar.	6	Iup.	8	Ven.	7	Mer.	6	Sat. 3
♐	Iup.	8	Ven.	6	Mer.	5	Sat.	6	Mar. 5
♑	Ven.	6	Mer.	6	Iup.	7	Mar.	6	Sat. 5
♒	Sat.	6	Mer.	6	Ven.	8	Iup.	5	Mar. 5
♓	Ven.	8	Iup.	6	Mer.	6	Mar.	6	Sat. 4

decimam uniuſcuiuſque ſigni portionem, id eſt, partem ſecundam, & dimidiam. Incipiunt autem attribuere ius ſequentibus ſemper ſignis ab eo in quo ſtella fuerit inuenta, ſed non hac una, uerùm aliis quoq; ratione carentibus modis. Partes autem aſcribunt iterum à principio ſignorum omnibus ſingilatim ſtellis ordine expoſito in Chaldaicorum finium demonſtratione. Sed hæc, ut diſputabilia & naturali ratione carentia, magis ſp oſtentationi comparata, prætermittamus. Hoc monentes quod ſcitu dignum eſt, ſignorum uel locorum duodecim initia ſumenda ab æquinoctialibus & tropicis, quod & ipſum à ſcriptoribus oſtenditur, & quod ut expoſuimus, illorum naturæ uires, ſocietates, de æquinoctialibus & tropicis ſolis initijs exiſtunt. Quod ſi alia initia conſtituerimus, aut ſigna ab uſu indiciorum neceſſario excludemus, aut aſſumentes multum fruſtrabimur, quippe cum præterita & mutata fuerint ſpacia ſigniferi, à quibus illis uires inſeruntur.

Diuiditur hic textus in duas partes, cuius ſecundæ initium eſt ibi. Nec defuêre: quia non tamen ſeparari meretur, neq; ut Arabes faciunt titulus præponendus ei parti, quoniam Ptolemæus omnia talia reiecit, nec recitat ut doceat, ſed ut refellat tales nugas conſimilesq; omneis. Illud uerò utiliter additum in calce (Hoc monentes quod) declarando quòd ſigna non à formis ſtellarum, quæ in octauo ſunt orbe, ſed ab ipſis punctis æquinoctiorum aut etiam tropicorum ſumenda ſunt: quod ſi aliter fecerimus, dicit, ut ſcilicet ab initijs figurarum octaui orbis computemus, duorum alterum fieri neceſſe eſt, aut ut exiſtimantes eadem eſſe initia ſignorum octaui atque noni orbis fruſtremur, cùm iam talia initia diuerſa ſint, quippe quod figuræ illæ tẽpore Ptolemæi ab obſeruationibus Aegyptiorũ & Chaldæorum, quæ forſitan mille annis & plus antea factæ fuerant non parum receſſerint, utpote octo uel decem partibus. Vnde ſi gratia exempli initium Arietis quod ab æquinoctio eſt humidiſſimũ ſtatuatur, ut eſt, inde primas ſtellas quæ in capite Arietis ſunt humidiſſimas eſſe exiſtimes, ea ratione falleris cum ſint ſiccißimæ, ut ſuo loco uiſum eſt. Quod ſi uirtutes has figuris octaui orbis tribuas ſciens prudensq;, nec omnino ignorans eas à punctis æquinoctijs ac tropicis receſſiſſe, tunc ſigna, quæ à talibus

talibus puncti⁹ initium ducunt, erunt superflua: ut quibus neq; stellarum tactione, quæ nullę ibi sunt saltem nobis cognitæ neq; ipsorum luminorum ac solis motus causa uires aliquas esse existimentur. Rursus aliquis meritò dubitabit, si ipsi eclypticæ uires & diuisio à Sole accedit, Sol autem ipse ab ingressu æquinoctij Verni ad ingressum tropici Aestiui dies absumit nonaginta tres, sed ab ingressu tropici Hyemalis ad ingressum æquinoctij Vernalis solũ sunt nonaginta dies. Igitur quarta ab æquinoctio Verno ad solstitium Aestiuum est nonaginta trium partium, & à solstitio Hyemali ad æquinoctium Vernũ nonaginta: uel potius reducendo ad partes ex trecentis sexaginta erit quarta Vernalis partium nonaginta unius cum dimidio, & Hyemalis octuaginta octo cum dimidio, & ita signa Vernalia erunt partium triginta cum dimidio, & Hyemalia uiginti nouem cum dimidio: Signa igitur non erunt æqualia. Sed ad hoc Haly respondebat quoniam potentia hoc, in unaquaq; parte fieti nã absis Solis mobilis est, secus si esset immobilis: propterea arcus octaui uel noni orbis in eclyptica æquales sunt.

Cæterũm ut ad finium Chaldaicorum imò potius Ptolemæi deueniam expositionem, cum dixit (In expositis genituris) à quatuor laudat causis inuentionem hanc finium propriorum: quos tamen dicit à quodam antiquo inuentos, & obseruatos. Primum quòd ordinem seruent planetæ naturalem in signis. Secundo quòd numerum. Tertio quòd genituris congruãt: hoc autem est quod gratia exempli, ♌ fuerit in quartadecima parte Piscium in genitura, dum Sol est in quartadecima parte Cãcri, ubi immẽsas significat diuitias. Cũ uerò Iuppiter directione initium Arietis attigit, quoniam ibi fines erãt Iouis, ditatus est egregiè adolescentulus illæ & diuitiæ creuerunt, maximè donec Iuppiter sextam partem Arietis excessit. Cum uerò ad uigesimam secundam peruenit Arietis, quoniam ibi Mars fines habebat, multum iacturæ à latronibus, à furibus, propter rixas, aliaq; uiolenta donec uigesimam sextam partem Iuppiter superauit, accepit. Quarto quòd totidem partes unusquisq; planeta finium in signis accepit, quot etiam in Aegyptiacis. Velut Saturnus quinquaginta septem gratia exempli, & Mars sexaginta sex, atq; ita de alijs: non quod totidem annis homines illis dispositoribus uiuant, ut rebantur Arabes, sed quod plus dominaretur quod magis generationi & animantium commodo utile esset. Quamobrem plus etiam Venus accepit, quàm Iuppiter: non quod temperatior sit, sed ut commodius omnia luxuriarent, & ob amorem in prolis generationem accenderentur. Itaq; Venus 82. Iuppiter 80. Mercurius 76. Mars 65. Saturnus ut dictum est 57. partes accepit. Mercurius enim propter luminarium propinquitatem & Veneris frequentes coniunctiones, & quia proximus terræ est, parumq; afficitur à retrocessibus ob frequentiam, & à Sole ob familiaritatem, in causa uitæ & generationis plus longè beneficis accedit quàm maleficis. Eadem causa Mars longè Saturno præferendus est, quod Mars calidus sit egregiè ideoq; præferoces milites & amant, & concumbunt, & generant, & ualidos generant: decrepiti neq; amant, & minus concumbũt, & multò minus generant, & quoscunq; generant inualidos generãt. Verùm quod ad rationem attinet ordinis hæc talis est. Quicunq; planeta ut etiam in Aegyptiaca diuisione diximus, carpentum seu solium obtinet, alijs præponitur: Inde dantur ultima loca maleficis semper, si carpentum non obtinuerint, præterquàm in Cancro & Leone, in Cancro Marti, in Leone Saturno. Nam cum luminaria sunt fines per sex integra signa sortiantur, ut superius dictum est, initia horum signorum maleficis dedicantur, propter hanc causam, quòd initio Cancri quod frigidissimum sit & humidissimum signum, & Luna in eo maximè gaudeat Martis calor temperetur ac siccitas, atq; ideò gaudere in eo uideatur. Plurimum enim potest ibi Mars ubi maximè temperiem acquirit. Eadem ratione Saturnus ubi illius frigus tum à calore Solis, tũ à calore signi

mitigatur, atq; hæc boni causa. Nocendi uerò per antiparistasim frigus Saturni in initio Leonis, & Martis caliditas ac siccitas in initio Cancri augebuntur, unde grandines & tonitrua & æstus ac incendia per Martem ibi constitutum fient. In cæteris autem præponitur dominus altitudinis triangulo, & triangulus domui, nisi ut dictum est maleficæ fuerint: nam hæ ut diximus Solis in cardinalibus præponuntur. Cæterùm & inter Martem & Saturnum id ordinis interceditut semper quæ dignitatem obtinet præferatur: Veluti in Geminis, Saturnus Marti, in Capricorno, Mars Saturno. Vbi uerò neutra maleficarum dignitatē obtinuerit, ut in Tauro & Virgine, Sagittario, semper Saturnus Marti præponitur. Quo uerò ad numerum partium attinet, regula hæc seruanda est: beneficis septem partes dari solent, maleficis autem quinæ, si non in eo signo neq; duobus sequentibus (& Mercurio senæ) inueniatur carpētum. Porrò carpenta sunt ex toto signo, Taurus Veneri ob domū & trigonum, & Gemini Mercurio, & Virgo etiam Mercurio ob domum & altitudinem: & Libra Saturno ob altitudinem & trigonum, & Scorpio Marti ob domum & trigonum uel altitudinem. Adeò ut sola quatuor signa carpento careant, Aries, Cancer, Leo, Capricornus. Propterea licet simpliciter dicere quod omnibus in locis Veneri & Ioui septem partes dandæ sunt, Saturno & Marti quinque, nisi quòd si qua stella duas potestates in ipso signo uel sequenti, uel tertio habuerit, unam partem addere oporteat. Hæ uerò quæ talibus adiunguntur, admi solent grauioribus planetis, scilicet Saturno & Ioue, præsertim tamen à Saturno quòd maleficus sit. Exemplum autem in duobus signis demus in Ariete: ex simplici ratione Iouis septem primæ partes debentur, quod dominus sit trigoni: Veneri septem, quod benefica sit: Mercurio sex: Marti quinq;, sequentes, quòd domicilium habeat in Ariete: Saturno quinque postremæ. atq; hęc

Aries	Iup.	7	Ven.	7	Merc.	6	Mars	5	Sat. 5
Aries	Iup.	6	Ven.	8	Merc.	7	Mars	5	Sat. 4

est prima constitutio quàm demonstratam uides. At quia Venus in Tauro carpentum habet sequenti ab Ariete signo, punctum Veneri superaddemus in signum additionis partis unius, hanc à Saturno detrahere licet quod maleficus sit primum, deinde quòd tardissimus, & Veneri inimicus. Similiter cum Mercurius in Geminis tertio ab Ariete signo carpentum obtineat, punctum superscribemus Mercurij numero, in signum addendæ partis, detrahemus uerò à Ioue propter tarditatem motus & quia Mercurius inimicus est Iouipuncta uerò subijcere decet numeris Iouis & Saturni, atq; sic constitutio secunda fiet distributionis finium. Secundùm exemplum capiamus Capricornum in quo Venus domina trianguli septem partes ex generali ratione habet, Mercurio sex sequentes quod dominus sit sequentis trianguli, inde Ioui septem generali ratione, quod benefica sit, post Marti quinque quod habeat altitudinem quæ domicilio præponitur, inde Saturno quinq;. Sed Mars quod in Piscibus solus ut dixi trigonum obtineat, & in Capricorno altitudinem, partem unam sibi iungit, hanc à Saturno adimere nō licet, quòd domus dominus sit, neq; à Mercurio quòd dominus sit sequentis trigoni, neq; à Ioue quia dominus sit Piscium, aufertur ergo à Venere quæ quamuis carpentum habeat in Piscibus inimica tamen est Saturno domino domus scilicet Capricorni, neq; ullibi Venus partes habet pauciores septē, præterquàm in Sagittario, ubi sex habet, quòd ibi solitaria sit & in duobus sequentibus signis: Et in Libra ubi quinque habet tantum propter trium superiorum robur in eo signo & duobus sequentibus. Nam Libra carpentum Saturni est, Scorpio Martis, & Sagittarius Iouis, quamobrem tres partes sibi præter solitum uindicauerūt, unam scilicet singuli: & Veneri quidē duæ ademptæ sunt, una uerò Mercurio, quòd ipse Venere ualidior esset ob trigonum. Cæterùm meritò dubitabit aliquis, propter

propter quid triangula in finibus distribuendis ualidiora sint domibus cùm à domorum ratione pendeant? Causa autem est quoniam finium distributio est ex quodam consensu, sicut etiam in publicis rerum partitionibus fieri solet, maiusq; uniuscuiusq; planetæ dominium est, ob id concordi quodã consensu signorum partes sibi inuicem partiuntur. Sed tamen carpento cedunt, quòd planeta ille tanquam princeps uij optimam partem sibi eligat ac uindicet. Cæterùm cum in his duabus uijs dubitatio, si quænam præferenda iure meritò sit, Tabulam subieci partium illarum, in quibus Ptolemæus cum antiquis concordat cuius exemplum est, uolo scire 24. partem Cancri, cuius

♈	♃	6	♀	12	D.	14	☿	20	D.	21	♂	25	D.	26	♂	30													
♉	♀	8	☿	14	D.	15	♃	22	♄	26	D.	27	♂	30															
♊	☿	6	D.	7	♃	12	D.	14	♀	17	D.	24	♄	25	D.	30													
♋	♂	6	D.	13	☿	19	D.	27	♄	30																			
♌	D.	25	♂	30																									
♍	☿	7	♀	13	D.	17	♃	18	D.	24	♂	28	D.	30															
♎	♄	6	D.	14	♃	19	D.	28	♂	30																			
♏	♂	6	D.	27	♄	30																							
♐	♃	8	D.	12	♀	14	D.	17	☿	19	D.	21	♄	24	D.	26	♂	30											
♑	D.	12	♃	14	D.	30																							
♒	D.	16	☿	7	D.	12	♀	13	D.	30																			
♓	♀	8	D.	12	♃	14	D.	16	☿	19	D.	20	♂	26	D.	28	♄	30											

sit finis. Inuenio quod in Cancro à 19. ad 27. est dubia tota illa pars: Secundũ enim antiquos est tota Iouis iuxta Ptolemæum Veneris, ideò multum refert, cùm unus possit respicere, altero non respiciente: Sed hic si sit Iouis non adeò refert, cùm nihilominus habeat ibi altitudinem. Et ita in Capricorno à gradu 14. ad 30. est uarietas: nam iuxta antiquos est sub Saturno secundùm Ptolemæum sub Marte.

CAPVT XX.

TEXTVS LX.

De sua cuiusque stellæ persona, & carpentis ac solijs.

ATque hoc ferè modo sese habent familiaritates stellarum, locorumq; duodecim. Dicuntur autem stellæ & suas quasi personas gerere, quod uidere facie ad faciem uulgus uocat, cum singulæ eo modo cum Sole, aut etiam Luna configurentur, quò domicilia ipsorum cum domicilijs luminum: ut Verbi causa Venus in sexangula configuratione cum luminibus, sed cum Sole uespertina, cũ Luna matutina esse debet, prò eo atq; etiam domicilia collocata sunt.

Personam suam gerere Mercurius dicetur cùm fuerit in sequẽte signo post Solem, quocunq; loco fuerit Sol. Vtpote si Sol sit in Libra & Mercurius sit in Scorpione. Venus uerò cum secundum signum à Sole obtinuerit & Mars tertium, & Iuppiter quartum, & Saturnus quintum post Solem: Veluti si Sol sit,

ut dixi in Libra & Saturnus ſit in Piſcibus. Eodem modo quo ad Lunam, uel Iuri in Sole, ſed ut ſint in antecedentibus ſignis, ut Mercurio in primo ſigno ante Lunam, Veneri in ſecundo, Marti in tertio, Ioui in quarto, & Saturno in quinto. Vt ſi Luna ſit in Piſcibus, & Mercurius in Aquario, uel Iuppiter in Scorpione dicerentur gerere perſonam. Quòd uerò hanc dignitatem probet, & non ut reliquas nugas Chaldæorum in fine textus præcedentis deſcriptas confutet, docet continuatio ad carpenta ac ſolia de quibus nulla eſt dubitatio. Inquit enim.

TEXTVS LXI.

Suis autem quaſi in regijs curribus & carpentis inuehi, & ſolijs inſidere & in iſtiuſmodi excellentijs tum eſſe dicuntur, cū duobus aut pluribus nominibus declaratum in ſuperioribus familiaritatis ius exercuerint in ijs locis ſtellæ quibus inſtiterint. Nā quia tunc ipſorum maximè efficaces uires fiunt, propter conuenientiam & ſimilitudinem & quaſi collatam operam duodecim locorum, ideo ſolijs ſuis inſidere & illuſtres dicuntur.

Cap. 4. Quis iure non dubitet antequam de ſolijs agamus cur Ptolemæus perſonam agere planetas occidentales à Sole maximè ſuperiores atq; occidentales à Luna uelit, cùm expreſſe in tertio libro matutinas circa Solem, & ueſpertinas circa Lunā contraria penitus ratione præferat? Verùm niſi quiſpiam, ut ſæpius dixi, diuidat ſignificata atq; conditiones, nunquam ad ueram artis ſcientiam peruenire poterit. Eſt igitur ac ſi ſit ſenſus, tres ſuperiores (Nam de inferioribus quod Occidentales à Sole bene collocentur, iam ſuperius oſtenſum eſt) ſi quando occidentales fuerint à Sole, aut à Luna orientales, optimū erit & perſonam agere dicentur, quando tot ſignis à Sole diſteterint, uel à Luna, quot propria domus poſt Leonem, ſcilicet Scorpio, Sagittarius uel Capricornus à Leone, aut antecedens Cancrum, ſcilicet Aquarius, Piſces, & Aries ab ipſo in Cancro.

Rurſus ſciendum eſt quædam ex ipſius Ptolemæi ſententia deriuari quæ expoſitorem decet adijcere, nō ut Haly qui palàm non recepta à Ptolemæo non ſolum his in locis adijcit, uerùm & ipſius ſententiæ repugnantia, & ab illius prorſus doctrina aliena. Quod autem Ptolemæi doctrinæ conuenit, eſt ut partes in quibus fines utriuſque beneficæ iungūtur ſint feliciſſimæ: utpote initium ſeptimæ Arietis eſt Veneris initium termini, fioiſcq; Iouis, ob id commiſta natura beneficarum felicſores extant cæteris. Contraria ratione ad unguem habentur infelices: ut à latere uides.

Fœlices.		Infœlices.	
♈	7	♈	26
♊	15	♉	26
♌	20	♊	25
♍	14	♍	24.30
♎	22	♐	25
♏	15	♑	25
♐	9	♓	30
♒	21		
♓	9		

Cæterùm ut ad textus explicationem deueniam, carpentum ſeu ſolium bifariam accipitur, uno modo prout in ſignis & principaliter conſideratur pro finibus conſtituendis: & eſt cum planeta è tribus dignitatibus, primis quæ ſunt altitudo domus & trigonus duas obtinuerit: alio modo. Cùm duas quomodocunq; è quatuor dignitatibus aliqua in parte obtineat & fuerit in illa. Tertio cum in eo loco licet non ſit plures duabus habet dignitates Ptolemæus ſecundùm modum ſolum recipit, quia facit ad robur planetæ, licet tertius faciat ad uim in loco illo, & ideò aſpectus non iuuat ad carpen-

carpentum uerum, ſed ſolum tertij modi. Sol etiam & Luna habent debiliora carpenta, quia finibus carent. Validiora ſunt reliquorum planetarum etiam ſi non ſint in finibus, ut Mercurius in tota Virgine, Venus in toto Cãcro. Si uerò in finibus ipſis ualidiſſima.

Quod uerò dixit, collatam operam duodecim locorum, id eſt, quod uiderentur omnia operam contuliſſe in illum planetam, ueluti dictum eſt de Mercurio qui cum habeat domum in Virgine & ſimiliter altitudinem quam parerat habere in alio ſigno, & fines quibus etiam ſi in alieno habeat ſigno plurimum poteſt, uidentur domus omnes in illum planetam uim ſuam contuliſſe: Tum etiam quia ut uiſum eſt ſuperius, plæraq; ſigna, quatuor ſcilicet exceptis, nouem coniunguntur ſignis alijs, aſpectu, præcipiendo uel uires æ- Cap. 15. quando: Cùm igitur planeta in carpento ſuo fuerit ſingulas domos poſſidere uidebitur.

Porphyrius dicit Planetas habere quiddam peculiare in certis ſignis adeò ut ſi quid minimum accedat, poſſint dici iure etiam in carpentis ſuis & exponit Saturnum in Aquario, Iouem in Sagittario, Martem in Scorpione, Solem in Leone, Venerem in Tauro, Mercurium in Virgine, Lunam in Cancro.

TEXTVS LXII.

Gaudere etiam uolunt, cum loca in quibus ſtella fuerit non ipſi, ſed alteri ſuæ conditionis obnoxia ſunt, quæ quidem ſatis è longo congruitatis ratio ducitur, ſed ſimilitudo illam tamen efficere putatur. Contra autem ſi in locis alienis & contrarijs conditioni ſuæ inueniatur, ualde diluitur peculiaris ipſarum uis, diuerſarum naturarum confuſione, propter diſſimiles ſignorum conſtitutiones.

Hoc quod ſcripſit hic paruum eſſe uidetur, ſed ratione eius quod ſubijcitur tam magnum eſt, ut ſit maximum. Nam ponamus quod Sol ſit in finibus Iouis, utpote in principio Piſcium, gaudet non tanquam in loco proprio ſed amici: hoc gaudium dicit Ptolemæus leue eſt & paruæ efficaciæ. Sed ſi Planeta in contrarijs ſignis fuerit ab his in quibus exaltatur aut domicilium habet trigonum, uirtus illius diluitur & debilitatur: ut Mars in Tauro, Saturnus in Cancro: tum maximè cum contraria fuerit uis planetæ naturæ ſigni. Differt autem in hoc quod cum Saturnus æqualiter cadat in Cancro & in Leone, in Cancro quidem plus nocet ob frigiditatis immoderantiam, in Leone minus, ſuuat debilitatis uiribus à caſu domus & contraria intemperie. Sic Mars minus nocet in Cancro, & minus benefacit in Libra. Quòd ſi quis miretur quomodo Cancer ſit frigidum & humidum ſignum, cùm ſit Aeſtiuum: dicimus id fieri propter Lunæ familiaritatem.

CAPVT XXI.

TEXTVS LXIII.

De applicationibus & defluxibus,

IN uniuerſum autem intelligimus applicare præcedentes ſequentibus, defluere autem à præcedẽtibus ſequentes, ſed non oportet longum eſſe interuallum. Idq; intelligitur & in corporeis congreſſibus & in configurationibus illarum.

Poſtquam declarauit omnes affectus planetarum in ſignis, nunc declarat

affectus ipſorum prout ſunt in motu & inter ſe. Vnde notãdum primo quod apud Ptolemæum non propriè dicuntur planetæ coniuncti eſſe uel in radijs, propter duas cauſas: prima, quia corpora eorum parua ſunt & ſemper ſunt in motu. Ideò non poſſunt figi, nec dici coniuncti, uel in aſpectu uere. Secunda cauſa quæ ualidior eſt, eſt quoniam, tãtum eſt diſcrimen inter applicationem & defluxum, ut ſub uno nomine non mereantur comparari, propterea diſtinxit illas. Comparantur autem triſariam, aut ratione roboris, uelut Ptolemæus
Cap.9. in tertio libro dum applicationem defluxui comporat. Nam applicatio ualidior eſt longè defluxu. Defluxum uoco quotiens planeta leuior eſt in pluribus partibus & recedit ab altero: Veluti in prima genitura Mercurius dicitur à Sole defluere: & Luna per quadratum ab eodem: & ſimiliter Luna ab ipſo Ioue per trinum. Sufficit autem quod leuior, ſi non ſit in pluribus partibus ut ſaltem ſit uno minuto uel pluribus recedens: Velut in dicta genitura Sol eſt in uigeſimaoctaua parte & ſex minutis Libræ, & Luna in uigintiocto partibus & minutis quadraginta quatuor Capricorni, Luna dicitur recedere ab ipſo Sole. Et ſimiliter in tertia figura Luna dicitur applicare quadrato Saturni, & quadrato Martis etiam, & Mars ipſe dicitur applicare per corpus ipſi Iouis: Et ideò plus boni pollicetur Mars ex Ioue, quàm mali ex Saturno, quanquam à Ioue longè diſtet plus quàm à Saturno, quia Iouis applicat à Saturno autem recedit. Secundùm diſcrimen eſt in qualitate ſignificatorum, de quibus apud Firmicum multa tractantur: & nos omnia quę utilia erant ex illo traduximus in noſtros decem libros de Aſtrorum Iudicijs. Secundo conſiderandum eſt non oportere eſſe longum interuallum: hoc autem quale ſit in Ioue & Vene-
Cap.14. re, declaratur infrà in tertio libro: iuxta hoc etiam in alijs planetis decernuntur prout à latere uides. Cùm igitur planeta cui applicatur, uel à quo fit defluxus uel ſeparatio nõ plus diſteterit ab eo qui ſe applicat aut ſeparat, tunc dicetur applicatio ſeparatioue, ſicut partes illę de planeta cui fit applicatio uel à quo fit defluxio intelligantur, nõ de eo qui defluit aut applicat. Qui quanto tamen ex pauciori-bus partibus fuerit & propinqui or, eo ualidior erit. Adeò ut iure cum corpora fermè iunguntur ualidiſſima ſit applicatio. Illud quoq; animaduertendum eſt diligentiſſimè quòd defluxus & applicationum quatuor ſunt genera, primum in applicatione dicitur ſimplex, quotiens uterq; planeta eſt directus & eſt leuior in pauciori-bus partibus tardiore ſeu ponderoſiore: Velut in tertia genitura Mars applicat Ioui & Mercurius Soli. Si uerò uterq; ſit directus & leuior ſit in pluribus partibus dicetur ſeparatio ſimplex uelut in prima genitura Luna dicitur ſeparari à Sole ſimpliciter. Secundùm genus applicationis dicitur mutuum, & eſt cum duo planetæ unus motu directo, qui eſt anterior, & alter motu retrogrado ſibi inuicẽ occurrunt: Velut in octaua genitura Venus eſt directa in partibus uiginti tribus & minutis tribus Libræ, & Mercurius eſt retrogradus in partibus uiginti tribus & minutis ſeptem eiuſdem ſigni, ideò ſibi inuicem occurrunt, & ſignificar affectus duplicatos qui per illam applicationem fieri ſolent. Eodem modo eſt defluxus mutuus cum planeta qui eſt in pluribus partibus eſt directus & qui eſt in pauciori-bus retrogradus, & ſignificat fruſtrationem ſignificatorum: Velut in eadem genitura Venus directa defluit à Saturno retrogrado trigona radiatione: & ita ſignificata illa alchimiæ & necromantiæ quibus delectari portenderet ſi non ita defluxeret, irrita omnino euadunt, ut nunquam talibus

Applicationes & Defluxus.		
Saturni	Par.	10
Iouis	Par.	12
Martis	Par.	7 m.30
Solis	Par.	17
Veneris	Par.	8
Mercurij	Par.	7
Lunæ	Par.	12 m.30

Digitized by Google

talibus ſim delectatus, cùm tamen pater in ijs plurimum profeciſſet. Tertium genus applicationis eſt cum uterque planeta retrogradus eſt, ſed leuior eſt in pluribus partibus & celeribus redeundo grauiorem attingit: Velut in eadem genitura Mercurius applicat Saturno, qui ſi non eſſet retrogradus fieret defluxio mutua, ut dictum eſt, aut mutua applicatio ſi Saturnus directus eſſet. Quod ſi leuior ſit in paucioribus partibus fiet defluxio uiolenta, ſeu auerſa, uelut in tertia genitura Venus defluit à Saturno cum ſit retrograda & in paucioribus partibus, & Saturnus in trigono eius & in pluribus partibus retrogradus. Quartum genus applicationis eſt cum planeta leuior retrogradus eſt & in pluribus partibus, & tardior directus & in paucioribus partibus: nam eſſet defluxus ratione medij motus, ſed ratione ueri fit applicatio. Et hæc contingit duobus modis uel quia leuior iam ſit retrogradus, uel quia antequam ſeparetur extra metam deſcriptam in tabula exiens retrocedat. Pari ratione fiet ſeparatio minima quotiens leuior fuerit in paucioribus & retrocedat, uel retroceſſurus ſit antequam ad coniunctionem perueniat. Quod ſi cum hoc & grauior, permutetur, tunc alij modi compoſiti. Et generaliter hi modi per uiam diuiſionis habentur, ponatur igitur ut in prima genitura Venus in duo decima parte Virginis, & Saturnus in decima ſeptima, ſcilicet leuior in paucioribus, ſeu uelocior & tardior in pluribus partibus: tũc eſt applicatio ſecundum naturam. Vel igitur uterq; erit directus, uel uterq; retrogradus, uel leuior directus & tardior retrogradus, uel leuior retrogradus & tardior directus: item quilibet iſtorum quatuor modorum quadrupliciter uariari poteſt. Dabo exemplum in uno modo & tenebit in omnibus: Vel enim poſita Venere directa & Saturno retrogrado antequam iungantur non mutabunt ſtatum, uel ſola Venus fiet retrograda, uel ſolus Saturnus fiet directus, uel Venus fiet retrograda & Saturnus fiet directus: fient igitur ſexdecim modi quãdo planeta leuior eſt in paucioribus partibus & tardior in pluribus. Totidem etiam fiunt in naturali ſeparatione quotiens planeta leuior fuerit in pluribus partibus, & tardior in paucioribus. Ita igit fient modi triginta duo. Et quia quotieſcunq; iunguntur antequam exeant metã dicitur applicatio, & quotiens non iunguntur ſeparatio ſeu defluxus, fient ſexdecim modi applicationis & totidem defluxus diſtincti robore & ſignificato. Attamen ego deſcripſi nobiliores & magis manifeſtos ne commẽtarius creſceret in infinitum. Per hos enim reliqui intelliguntur. Docebo autem ſignificata. Et hæc de duobus planetis tantum dicta ſufficiant.

Cùm uerò fuerint tres planetę & leuiſſimus fuerit medius inter reliquos & intra metas, dicetur leuiſſimus transferre lumen anterioris ad poſteriorem: Velut in tertia genitura Mercurius transfert lumen Iouis ad Solem. Secũdùm eſt reddere lucem, & hoc eſt, cum duo planetæ non ſe aſpicientes, tertio reddunt lumen, ut in octaua genitura Sol & Luna reddunt lumen Marti, quia Mars eſt in trigono Solis & quadrato Lunæ & eſt ponderoſior utroq; ſeu tardior. Tertium eſt collectio luminis quotienſcunq; non ſe aſpicientibus planetis, ut in prima genitura Sole & Ioue, tertius leuior puta Luna in pluribus partibus exiſtit & ab utroq; ſimul ſe ſeparat, tunc Luna dicitur colligere lumen Solis & Iouis. Et quidquid euenerit Lunæ eueniet Ioui atq; Soli tam in directionibus, quàm in reuolutionibus, & tales fortiuntur maximos euentus. Quartum eſt coniunctio luminis: & eſt cum duo planetæ non ſe aſpiciunt & tertius leuior applicat utriq; & eſt ſimilis præcedenti, niſi quòd ille fit per defluxum, hic uerò per applicationem. Quintum eſt prohibitio lucis & eſt cum planeta tardior fuerit inter duos leuiores, tunc prohibet lucem illorum leuiorum communicari. Quod ſi talis coniunctio leuiorum mala eſſet, iuuat: ſi autem bona, nocet. Sextum eſt delatio uirtutis cùm fuerint tres Planetæ in uno ſigno, & grauior fuerit in pluribus partibus, leuior autem in paucioribus, nec

intra

intra mẽtas, ſed medius intra metam applicationis ad tardiorem & intra metam in qua leuior illi applicet tunc medius defert uim leuioris ad tardiorem. Velut in octaua genitura, Venus defert uim Solis ad Mercurium, quia Mercurius propter retrogradationem eſt ponderoſior Venere & Venus propter tarditatem motus ipſo Sole. Septimum eſt perturbatio, & hæc fit cum duo Planetæ applicant alter alteri quantum ad naturalem motum, ſed eſt unus tertius Planeta in pluribus partibus utroq; qui antequam duo primi iungantur uel quia iam ſit retrogradus, uel quia paulò pòſt fiat retrogradus iungit ſe tardiori & interponit ſe inter primos duos, & ita perturbat coniunctionem primorum duorum planetarum. Octauum dicitur abſciſio luminis, & eſt quotiens fuerint tres Planetæ intra metas & leuior fuerit in paucioribus partibus, ſed curſu præcedat & attingat illum qui eſt in pluribus partibus antequã medius illi coniungatur: tunc leuior ille dicitur abſcindere lumen mediꝰ à poſtremo qui eſt in pluribus partibus. Et omnes iſtæ regulæ origionem ducunt ab ea quæ ſæpius repetita eſt: ſcilicet quod omne potẽtia tale uim retinet talem.

Exemplum in tertia genitura, Mars eſſet iturus ad Iouem, ſed Luna tranſeundo ipſum Martem quadrato attingit ipſum Iouẽ, & abſcindit lumen Martis à Ioue. Licet enim Luna nondum attigerit Iouem neq; interpoſita ſit inter Martem & Iouem radijs quadratis, eſt tamen ac ſi iam attigiſſet, quia potentia talis eſt. Illud tamen euidentius eſſet ubi Luna eſſet in eodem ſigno cum Ioue & Marte, quia abſciſio luminis fit quidem per radios alterius Planetæ, ſed ualde debilis.

Notandum quod unuſquiſq; horum modum tam in tribus Planetis quàm etiam in duobus deſcriptorum poteſt fieri, uel ex Planeta debili ualde, ut pote qui ſit fermè ſub radijs Solis in ualidium uel in alium debilem, uel ex ualido in debilem, uel ex ualido in ualdum. Vtiles ſunt trãslationes in ualidos quæ bonæ ſunt, & in debiles quæ malæ, & rurſus ex ualidis quæ malæ, ex debilibus quæ bonæ. Præterea qui recipit ſeu qui applicat, uel in dignitate eſt propria uel alterius, uel nulla, uel in cadenti propria uel alterius: ſimiliter & de eo qui recipit, ut fiant uigintiquinque modi qui ducti in quatuor priores faciũt centum: deinde quilibet modus propter beneficas maleficasq; uariatur quadrupliciter: Nam mediæ ſitu uel poſitione, uel loco declinant ad alterum duorum, ut fiant modi quadringenti qui ducti in quadraginta priores faciunt modos ſexdecim mille. Hi uero cum fiant per quinq; congreſſus & qui per trẽs Planetas geminati ſint, fient modi omnes nonagintalex mille: tot igitur ẽsunt combinationes, quæ ex applicationibus & receſſibus tum coniunctionum, tum aſpectuum fiunt: quas ſi quis diligenter ſciuerit intelligere, magnam artis partem à Ptolemæo traditæ adeptum ſe fuiſſe iure merito exiſtimare poterit.

TEXTVS LXIIII.

Niſi quod in corporeis congreſſibus applicationis & defluxus etiam latitudines conuenit notari, nam nõ niſi eos qui in linea per media ſigna ducta exiſtunt admittere conſueuimus, quod in configurationibus obſeruare ſuperuacuum fuerit, cũ radij uniuerſi eodem, id eſt, in terræ punctum intimum tendant, atq; ita undecunq; emiſſi ſemper concurrant.

Ipſius rei expoſitio tam facilis eſt ut pauciſſimis uerbis poſſit abſolui, ſcilicet quoniam in aſpectibus latitudo obſeruanda non ſit, in coniunctionibus autem ſit: ueluti ſi Venus ſexdecim gradibus diſtet à Sole, latitudinem uerò habeat ſeptem uel octo graduum, ipſa profecto erit extra radios Solis: hoc autem

autem magis manifestum est in stellis fixis, quarum applicatio ad Solem si egregiam habet latitudinem non multum impedit. Quinimò exortus potius heliaci talium, quàm coniunctiones cum Sole, sunt obseruandæ. Sed quod ad causam attinet maiorem habet difficultatem: uult tamen dicere quòd trigonus gratia exempli fit cum arcus interceptus est centum uiginti partium, & in centro terræ unius recti cum tertia: sed ista quantitas anguli non uariatur manifestè propter latitudinem, quia arcus circulorũ magnorum qui se intersecant in ecliptica fermè non differunt siue sumantur ex ecliptica, siue ex circulo transeunte per centra planetarum: adeò ut octo partes latitudinis faciant differentiam quindecim minutorum tantum in ueris locis. Ex quo patet quod opinio Blanchini est falsa de proiectione radiorum, quantum ad latitudinem: nam ut ex sphæræ ratione habetur, radij ad centrum uenientes sunt æqualis ambitus: Ideò optimè causam reddidit Ptolemæus. Ex quo colligitur unum pulchrum, scilicet, quod Ptolemæus non considerat, radios planetarum ut ex uno perueniunt ad alterum, sed ut perueniunt ambo ad centrum terræ & in ipso angulum faciunt. Sed hic occurrunt plures dubitationes. Prima. Quia Ptolemæus inferius in tertio libro dum de uita agit, latitudinẽ non considerare uidetur. Rursus quia reijcit hic defluxus atq; applicationes quæ non sunt in ecliptica, hoc autem experimento non consentit, cum omnes fermè coniunctiones planetarum euidentes faciant effectus, cùm uix ex cẽtum una in ecliptica fiat. Præterea uidemus fixas quæ procul sunt à Zodiaco Luna illis coniuncta agitare tempora. Propterea respondeo ad omnia hęc quod sententia Ptolemæi, est quod coniunctiones omnes referantur ad eclypticam, quia tunc dicunt sydera esse iuncta quando linea ducta per polos transit per ambo centra, & tunc necessario diuidit eclypticam: Igitur cùm sydera illa sunt iuncta ipsa sunt in eodem puncto eclypticæ: Et hæc est causa Mathematica. Alia naturalis quoniam uita & reliqua ut dictum est sunt per lucem Solis, & Sol semper sub ecliptica fertur: Ideò auxilia & detrimenta ad illam lineam referri debent. Verùm sententia Ptolemæi est quod defluxus illi & applicationes ad lineam illam referri debent, quia quanto propinquiores fuerint Planetæ aut inerrantes, tantò maiores facient effectus: quantò remotiores, debiliores. Non tamen uariantur tempora aut effectuum genera. Fixæ tamen, propter magnitudinem & stabilitatem, magnos præstant effectus etiam quod procul sint: Maiores tamen longè cum exoriuntur heliacæ uel cum ipsis Planetis: propter duorum magnorum circulorum inter sectionem, & etiam propter causam naturalem manifestam, quæ est aëris immutatio repentina. Cap. 14.

TEXTVS LXV.

Ex quibus omnibus euidens fit, habitudines stellarum singularum exquirendas, cum ex propria natura earum, tum de natura signi in quo fuerint, nec non secundùm configurationem ad Solem & cardines, quæ cuncta à nobis indicata sunt.

Tria sunt q̃ de futuris præcognosci ab Astrologo quærunt: genus eũctus, magnitudo, & tẽpus. Genus eũctus, ut pote si futurus sit sapiens aut stultus, pulcher uel deformis, robustius uel imbecillis, diues uel pauper, & ita de alijs. Magnitudo, ut si futurs sit ualde diues, uel ualde paup, uel ualde magnus, uel ualde paruus. Tempus, autem ut si in pueritia uel adolescentia, iuuentute uel senectute, & quo anno mense & die ac hora ista fient bona uel mala. Primùm ergo genus ex quatuor dicit Ptolemæus sumitur, ex natura propria Planetæ, quia iuppiter gratia exempli, præstat temperamentum, & quia uirtutes, & boni mores, & naturæ robur consistunt circa temperamentum, ideò iuppiter significabit hæc omnia. Et similiter significat diuitias & honores, quia talia proue-

proueniunt ex moderatis actionibus, & nunquam ex extremis: neq; enim omnino iracundi, neq; omnino abiecti animo, commercia cõtrahere possunt: nec in extremo auari, nec prodigi, nec qui nihil attingere audent, nec qui insanam habent audaciam, possunt pecunias aut honores tibi parare. Secundo ex natura signi, nam signa temperata & in quibus planetæ gaudent, multum aduuãt ad qualitates præcipue: tria prima signa, Aries, Taurus, Gemini propter temperamentum, Cancer, Leo, Virgo propter promptitudinem actionum & audaciam, Libra, Scorpio, & Sagittarius propter calliditatem: reliqua tria fermè sunt inutilia. Similiter mobilia propter conuersationem, fixa propter perseuerantiam, communia propter prudentiam. Altitudines quoq; & reliquæ dignitates Planetas reddunt meliores. Tertio propter configurationes ad Solem: per Solem intelligere etiam Lunam & reliquos Planetas: sed posuit manifestius exempli loco: Veluti in quarta genitura Iuppiter primo orientalis cum Aldebaran fermè seu oculo Tauri & Luna applicans Mercurio fermè de sextili, afferũt felicitatem & dignitates quas habet. Dictum est enim à nobis sæpius quod Iuppiter significat diuitias & honores, & ipse est in angulo & dominus loci Solis cum ipsa Luna. Quarto cardines, nam & hi signi ficant qualitatem euentuum, ascendens circa uitam, & cor cœli circa honores & dignitates.

Aliter potest exponi iste textus & utraq; expositio est bona, scilicet ut conditiones stellarum & quantum ad qualitatem seu genus, & quantum ad quãtitatem & tempus sumantur ex his quatuor: sed quæ augeant & minuant in sequenti textu subijcit, ita ut præsentis textus sequens sit expositio cum dixit.

TEXTVS LXV.

Sed uires assumunt primum si orientales sint & cursum suum intendant, tum enim plurimum possunt, sicut minimum si occiduæ sint & remittentes cursum suum. Deinde propositu suo & respectu erga finitorem, nam in medio cœlo aut succedenti illi loco potentes maximè, sed potentes etiam sunt in ipso finitore & succedenti loco, plurimum autem possunt in finitore orientali. Contra uerò minus in imo cœlo aut alio conformi finitori orientali loco.

Ponit igitur quod robustissimæ sunt erraticæ dum orientales fuerint & motum habuerint medio motu uelociorem: Is facilè ex subiecta tabula & ephemeridibus conijcitur: id autem licet diuersimode contingat, plerunq; tamen in superioribus fit circa quadratum: In Marte tamen fit circa distãtiam duorum signorũ cum dimidio: In Venere autem usq; ad partes quinquaginta duas uel circa post coniunctionem à Sole dum directa est: Verùm ante coniunctionem totidem fermè partibus dum Soli appropinquat: reliquo spacio, id est, dum post maximam distantiam redit ad Solem occidentalis aut orientalis elongatur, à Sole est diminuta motu. Idem uerò iudicium est de Mercurio, sed Mercurius uix excedit uigesimam octauam partem, seu orientalis seu occidentalis. Hic igitur primus est status. Secundus est, tum est orientalis usq; ad stationem primã & est ualidus, primo tamen multo inferior. Tertius status est à statione prima ad oppositionem quasi mediocris. Quartus est debilis ab oppositione ad stationem

Medij motus Planetarum in die.

	m.	secund.		m.	2.		Part.	m.
♄	2	0.	☉	59	8	☽	13	10
♃	4	59	☿	59	8			
♂	13	28	♀	59	8			

Digitized by Google

tionem ſecundã. Quintus eſt debiliſſimus à ſtatione ſecunda uſq; quo ingrediatur ſub radijs Solis: & iſte ſtatus non diuiditur, quia quanto magis augetur de motu tanto magis minuitur de lumine: ſed ſi diuidendus eſt, debilior eſt à ſtatione ſecunda, donec incipiat eſſe auctus motu, cùm uerò inceperit donec occultetur eſt debiliſſimus. Ex quo colligitur quod Planetæ habent ſex ſtatus, & quod plus facit diminutio luminis quàm motus. Tertio ratione cœli, & primum locum obtinet cor cœli, inde undecima, deinde oriens ſeu prima, inde ſeptima, poſt octaua, & hoc propria ſtellæ ratione. Quæ ſi bene meminiſti ſuperius dicta ſunt: Sed & de ea in ſequenti expoſitione dicemus. Videtur autem tribuere uires imò cœli, & quinto loco & nono. De nono autem nulla eſt dubitatio, de quinta autem dicemus nunc.

Iuxta hoc debemus ſcire erigere figuram cœli ſeu duodecim domorum & ne repetere cogar, ſit datum tempus à meridie ſeu ante die 24. ſeptem anni 1501. hor. 6. m. 40. poſt meridiem ſub altitudine Poli Borealis par. 44. m. 20. tot enim ſunt neceſſaria ſitu. Quæro primum Solis locum qui eſt in par. 10. m. 37. Libræ, cuius aſcenſionem rectam inuenio partium 189. m. 45. & ei addo par. 100. ſcilicet pro qualibet hora partes 15. & pro quibuslibet 4. m. horæ par. 1. & ita pro horis 6. par. 90. pro m. 40. par. 10. ut ſint par. 100. fiunt par. 289. min. 45. aſcenſio recta medij cœli cui in tabula aſcenſionũ rectarum reſpondent par. 18. m. 15. Capricorni & ſi tempus fuiſſet ante meridiem detraxiſſem partes illas ab aſcenſione recta medij cœli: & ſi non potuiſſemus detrahere quia fuiſſet minus id à quo detrahere oportebat addidiſſem circulum, id eſt, par. 360. Et ita ſe excreuiſſet plus 360. in additione abiciſsẽ 360. pro circulo & reſiduum quæſiſſem punctum eclypticæ correſpondentem aſcenſioni in tabula aſcenſionum rectarum. Aſcenſioni igitur rectæ medij cœli addo 90. partes, quę reſpondent ſex horis quibus ſemper aſcendens diſtat à medio cœlo & fiunt partes 379. m. 45. à quibus obijcio partes 360. & relinquuntur, par. 19. m. 45. quibus quæro ſub altitudine poli par. 44. m. 20. data aſcenſionis obliquæ punctum quod eſt par. 6. m. 10. pro horoſcopo. Hucuſq; eodem modo fiunt omnia, de reliquis autem domibus undecima, duodecima. Secũda & tertia quia ſunt duæ opiniones una Arabum & antiqua quæ magis etiã & naturalis, & reſpondet experimentis altera Ioã. Monteregij magis rationi Mathematicę cõſentiens & uerbis etiã uideſ. Ptolemæi appoſita ideò utcunque modum proponam & quid agendum ſit docebo: Aſcenſioni igitur rectę medij cœli pro antiqua diuiſione domorum addes duplum horariorum temporum aſcendentis quo qualibet domo, ſcilicet par. 34. m. 44. quæ ſunt duplum horariorum, temporum par. 6. m. 10. Tauri & habebis partes 324. m. 29. pro undecima & inde addes par. 34. m. 44. pro duodecima poſt quia inter duodecimam, & ſecundam interiacet prima addes aſcenſioni rectæ duodecimę duplum par. 34. m. 44. & ſunt part. 69. m. 28. pro ſecunda. Et aggregato addes pro tertia part. 34. m. 44. rurſus & ſemper reiterando circulum ubi exceſſerit numerus par. 360. & ita habes aſcenſiones domorum quibus quæres puncta eclypticæ in tabula aſcenſionum rectarum aſcenſionibus illis reſpondentia, & habebit ut uides, pro Monteregij autem diuiſione addes 30. par. ac ſi aderes duas horas æquales pro ſingulis, domibus aſcenſioni medij cœli niſi quod duodecima ad ſecundam, cũ tranſmittat prima quæ in medio eſt oportet adij-

	Aſcenſ. Antiqua.	Rect.	Cœli Med.			Ioan. Monteregij	
		289		45			
Vndecima	324	29	♒	22	5	319	45
Duodecima	359	13	♓	29	8	349	45
Secunda	68	41	♊	9	21	49	45
Tertia	103	25	♋	11	24	79	45

Digitized by Google

tet adiícere duplum, & ita habebis aſcenſiones ſingularum domorum quib. inuenies condidit tabulam quam uocauit domorum rationalem, ſed & in Ephemeridibus ſunt tabulæ domorum ſex propoſitarũ cum quibus habes ex oppoſitis reliquas ſex domos. Habita utraque diuiſione conſidera in quibus concordent uelut in noſtra geneſi Sol, Iuppiter, Mars, Venus & Mercurius, cadunt in iiſdem domibus, ſed Saturnus & Luna mutãt domicilia: Et ideò de illis quinq; proferes ſecurè prognoſticum, de his duobus miſcebis ſignificata: nam Luna cum ſit ſecundo modo in duodecima primo modo etiam infrà medium undecimæ, dices eam eſſe uitæ ſignificatricem debilem, ut aſcendens etiam multum ſibi arroget. Et Saturnus contraria ratione cum primo modo ſit in tertia ſecundo infra medium, ſecundæ etiam debilis erit. In regionibus præterea meridionalibus uelut Aegypti modus, ſecundus eſt potentior quia diuiſio domorum non adeò recedit ab æqualitate & diuiſione facta per ſemicirculos à polis ductos in noſtra regione primus propter inclinationem eclypticæ à uertice noſtro.

TEXTVS LXV.

Sed extra hæc omnia reperti, imbecilles & prorſus infirmi habentur.

Quòd igitur à finitore excluditur ex orientali parte eſt duodecimus locus & ſextus & tertius: In his igitur Planetæ omnino imbecilliſſimas habent uires. Sed dices ſuperius aliter diximus, nam imum cœli & quintum locum & tertius ex toto abiecimus, duodecimum uerò admiſimus, & nonum octauo præpoſuimus, & primum undecimo: uerùm hæc quæ hic Ptolemæus ſcripſit generali ratione tradita ſunt, quæ autem nos ſcripſimus propria. Diſcrimen eſt in ratione propria uel cõparando: ſexta enim uitę omnino aduerſatur, uim tamen habet alijs in cauſis. Secundus locus nullam in uita habet poteſtatem, ratione tamen honorum præfertur & diuitiarum omnibus, præter undecimum ac nonum. Itaq; duodecimus quarto & quinto & tertio, & ſecundo præfertur quo ad uitam quia plurimum habet luminis, non tamen alijs in cauſis. Quartum uerò locum non præferes ulla ex parte ſexto uel duodecimo per ſe, ſed ſi Planetę ibi coierint quia radios mittunt in ſingulos angulos, propterea robuſti ſunt: ipſe tamen locus nullam habet ſignificationem. Superius igitur à nobis demonſtratæ ſunt uires locorum per ſe, hic uerò Ptolemæus illos declarat, ut Planetæ fiunt potentiores: atq; in hoc ut reſpiciant angulos ualido aſpectu eſt obſeruandum. Aſpectus autem ualidus dicitur oppoſitio maximè atq; inde quadratus. Id quoq; certum eſt, quod ut inferius habebitur in tertio libro, ſextus locus uim magnam ad nocendum habet. Sed de his inferius dicemus. Vnum eſt quod Planetæ maximam uim habent in decimo loco, deinde in primo, poſt in ſeptimo, inde in quarto, poſt in undecimo, inde in ſecundo, poſt octauo, demũ quinto: &, hoc ratione propria locorũ: Pœſt ratione altitudinis, & ita decimus, undecimus, & nonus præfertur, ſeptimo non ſolum, ſed primo, Sol enim calidiorem efficit diem, dum eſt in his locis debiliſſimis in quarto. Inde ratione proprietatis, in primo enim profertur ratione uitæ, in decimo gloriæ, in ſeptimo prudentiæ, in quarto ſtabilitatis.

Com. 46. in fine.

Cap. 16.

CLAV-

CLAVDII PTOLEMAEI MATHEMATICI DE IVDICIIS LIBER SECVNDVS, CVM EXPOSITIONE HIERONYMI CARDANI Mediolanensis Medici.

PROOEMIVM AVTORIS.

CAPVT I.

TEXTVS I.

Actenus quidem percurrimus ea, quorum maximè cognitionem prædictiones rerum singularium requisituræ uiderentur, exponentes per certa quædam capita quasi in tabella. Nunc igitur deinceps explicabimus rationem uniuscuiusque rei, cuius quidem præcognitio esse possit, sequentes ubiq; naturalem quendam modum expositionis.

COMMENTARIVS.

Eneralem expositionem euentuum in uniuerso orbe quã hic proponit arduũ magis ac longé maioris operis quàm unius solius hominis esse debere, nemo est qui iure dubitare possit: Similiter & magis necessariam omnes esse intelligunt, cùm tamen Ptolemæus huius generalis expositionis unicum tantum fecerit librum, & scilicet hunc secundum, genituram autem, singulorum hominum euentus duobus libris explicauerit, scilicet tertio & quarto, quorum tertius per se solus dimidio maior est hoc secundo. Causam igitur huius quærere oportet, nam nihil absque maxima ratione fecisse Ptolemæum existimandum est. Vna igitur causa sola esse potest, scilicet quòd longé minorem cognitionem habemus de generalibus constitutionibus, quàm de propriis, ob id parcè de his tractandum esse existimauit.

Diuiditur etiam tota tractatio huius libri in Apotelesmata & Principia. De Principijs in primo libro actum est. Apotelesmata autem diuiduntur in generalia & propria: De proprijs in tertio & quarto loquetur Ptolemæus: De generalibus autem hoc in libro tractandum est. Ptolemæus principiorum tractationem quasi in tabella descriptam uocat, quod per singula capita res ipsas explicauerit. Nunc autem Apotelesmatum tam generalium, quàm propriorum promittit: Igitur cùm duæ sint, ideò has in sequenti textu diuidit dicens.

TEXTVS II.

Cùm autem prædictiones Astronomicæ in duas potissimum & propriè partes diuidantur, quarum una & prior totas gẽtes, regiones, urbes generaliter, quam nominant uniuersalem, altera particularis singulorum hominum fata complectatur, quæ dicitur à genitu-

turis Genthlialogica, conueniens uidetur de uniuersalibus priore loco disputare, quando hæc quidem maiore ui quadam & efficatoribus à causis mouentur quàm particularia. Iam cùm necesse sit summitti imbecilliores naturas ualentioribus atque adeò specialia uniuersalibus. Si quis ipsarum rerum prædictionibus operam dare uelit, non possit sine comprehensione generaliorum esse ad illas instructus.

Sensum huius partis adeò clarum esse liquet, ut omnino quatuor uerbis absolui possit. Si quis (inquit) uelit Genethliacarum habere cognitionem necesse est ut prius uniuersalium scientiam habeat: quia uniuersalia maiore ui & efficacia, ut superius uisum est à causis suis mouentur. Ratio autem sic construitur: Causæ potentiores magis mouẽt debilibus: hæc per se manifesta est: Causæ autem uniuersales sunt potentiores causis proprijs. Igitur causæ uniuersales magis mouent. Minor propositio declaratur, quoniam causæ maiorum effectuum potentiores sunt causis minorum, igitur cum effectus uniuersales, puta quod occidat una tota gens maiores sint effectibus singularibus, ut pote quod occidat unus homo, manifestum est propositum quod à principio diximus.

Lib. 1. Com. 25 Ex hoc patet solutio problematis secundi superius propositi, scilicet quod non est nisi unum genus uniuersalis constitutionis seu influxus, quod quidẽ pertinet ad prouinciam uel ad gentem. Nullus autem potest esse uniuersalis sub hoc sensu ut contingat toti: Quamuis enim Saturnus Ioui iungatur, quia tamen coniunctio illa orientalibus contingit alio ascendente atq; schemate cœli: Item his qui habitant uersus meridiem quàm occidentalibus aut borealibus: prioribus quidem propter horæ uarietatem, atq; ideò cordis cœli, posterioribus uerò tametsi cor cœli unum sit, scilicet meridionalibus atq; borealibus, diuersum tamen est ascendens ob uarietatem finitoris, ideò nihil unum potest toti orbi generaliter significari. Ergo non dantur constitutiones generales ratione causæ agentis, sed solùm ratione loci. Ea autem diuiduntur ut in sequenti textu docet.

TEXTVS III.

Cæterùm hæc ipsa uniuersalis consideratio, aut est totarum regionum, aut harum & urbium.

Diuidit ut dixi naturam hanc constitutionum in tria genera: uel enim totæ regiones afficiuntur, utpote tota Gallia, uel tota Italia, uel etiam plures regiones, ut pote Europa: uel (harum) id est, partiũ: Velut si Hetruria tota uel Gallia togata affligatur. Vel una urbs tantum ut Florentia & Mediolanum. Manifestum est aũt quod quantò generaliores sunt hi effectus, tantò etiam sunt potentiores & efficaciores, ex ratione superius adducta.

Hinc patet solutio primi Problematis superius inducti, scilicet quæ nam sit constitutio generalis, quia est illa quæ significat super gentem aut prouinciã: propria uerò habetur ex genesi uniuscuiusq; hominis. Et quod generalis diuiditur in quinq; modos, qui hic à Ptolemæo sub tribus comprehenduntur: scilicet generalis pluribus prouincijs integris, & uni prouinciæ, & uni parti prouinciæ, & uni ciuitati, & uni membro ciuitatis, ueluti oppido uel uillę. Diuiduntur etiam influxus generales bifariam adeò ut sint tres diuisiones cum prædicta, constitutionum generalium. Quæ autem sint reliquæ, in sequenti textu explicantur.

TEXTVS IIII.

Præterea interdum grauiores & certarum quasi recursionum causas ex-

ſus exquiri ſolent, quales ſunt bellorum, peſtilentiæ, terræmotus, diluuij & huiuſmodi. Interdum leuiores & minores, ut annuæ tempeſtatis intentio uel remiſſio, itemq; hyems aſpera uel leuis, deq; uentis & æſtu ſimiliter, nec non fertilitate & infœcunditate, quæq; ſunt alia generis huius.

Duo genera conſtitutionum generalium duabus reliquis diuiſionibus ſingula diſtinguit in duas ſpecies, quarum altera, ſcilicet diuiſionum, à quantitate effectus ſumitur, altera à qualitate. Quæ à quantitate ſumitur, duas ſpecies habet mutationum magnam & leuem. Magnam appellat quæ omnino præter naturam eſt ut inundatio, peſtis, bellum. Leuem autem quæ eſt ſecundum naturam, ſed quantitas immutata eſt, ut immoderatæ niues, grando, pruina, æſtus, penuria annonæ. Circa quod notandum eſt ſterilitatem eſſe duplicem, aliam quæ non eſt extrema & hæc pro naturali habetur à Ptolemæo, aliam eſſe extremam qualis tempore Pharaonis & Ioſephi: & hæc magna eſt mutatio & præternaturalis. Mutationes igitur magnæ præternaturales, ut alias declaratum eſt, ſunt ſeptem: aut in terra, & uocatur terræmotus, aut in aqua, & eſt inundatio, aut in ſatis & eſt ſterilitas, aut in animalibus, & eſt duplex, lues in utilibus & multiplicatio in inimicis naturæ humanæ, ut ſerpentibus & locuſtis, aut in hominibus ab aëris uel aquæ corruptione, & uocatur peſtis, aut ab alijs hominibus, & uocatur bellum. Et hęc eſt tertia diuiſio ſecundum qua litatem quæ eſt ut dixi in ſeptem membra. Verùm naturalis ſeu leuis infinitas habet ſpecies, propterea ſufficiat eas ſolum declarare quæ in textu obſcuræ ſunt. Sunt autem duæ, illa de æſtu & de tempeſtate. Sed ſi clarius litera conuerſa ſit, hoc modo interdum leuiores & minores ut annuarum tempeſtatũ, hyemisq; ac uentorum, æſtusq; intenſio ac remiſſio, non relinquitur dubitatio, quia per hyemem & æſtum intelligit tempora contraria, ſcilicet hyemem & æſtatem: Per annuas tempeſtates, generalem quatuor temporum conſtitutionem intelligit: Vnde hyemis additio uel diminutio, ſeu uehementia & mitigatio ſuccedit.

Hinc tertiæ dubitationis ſolutio emergit, ſcilicet cum cœlum ſit ſempiternum atq; rotundum unde initium conſtitutionum & quando ſeu ubi ſumendum: Innuit igitur Ptolemęus quòd initium annui ſtatus principium eſt mutationis quatuor temporum & qualitatum eius. Ita longioris temporis rationes ingreſſus & coniunctiones. Velut Saturni coniunctio cum Ioue annorum fermè uiginti: eorum uerò recurſus ad initia Arietis ſeptingentorum nonaginta quinque annorum. Quartæ partis autem, id eſt, decentorum fermè annorum mutatio illorum ex trigono in trigonum. Tardiorum autem, id eſt, inerrantium mutationes annorum millibus diſtinguuntur. Verùm Ptolemæus omnia principaliter ſumit ab eclypſibus luminarium & eorum coniunctionibus. Cap. 3.

Eſt etiam illud conſideratione dignum, quod quantitas effectuum magnitudine dupliciter menſuratur: aut enim magna dicitur, aut parua quãtitate effectus aut temporis. Atq; in effectu quoque duplex eſt conſideratio magnitudinis, uel quia generaliter ad ſtatum peruenit, uel quia celeriter. Veluti peſtis tripliciter magna dici poteſt: uel quia diu perſeuerat ut quę Mediolani fuit anno 1451. toto enim biennio perſeuerauit: aut quoniam maximè ſit exitialis quamuis non diu perſeueret: ut quæ anno 1524. ſæuijt in eadem urbe: aut quæ breui interficit quamuis neq; diu perſeueret, neque pleroſque occidat, ſed plurimi euadant: Velut anno præterito ſudor anglicus cum plures euaſerint, quã interierint pro ſæua peſte habitus eſt, quod quoſcunq; interimeret intra uiginti quatuor horarum ſpacium interimebat: pleroſq; autem intra ſex aut octo.

TEXTVS V.

Horum potius priusq; habendum ob eam quam reddimus cau ſam, illud quod totarum eſt regionum & maiorum caſuum.

Cùm tres diuiſiones generalium conſtitutionum Ptolemæus ſupra oſten derit in magis uniuerſalem & minus uniuerſalem ratione loci, in præter natu ralem & naturalem ratione quantitatis & magnitudinis, & in diuerſa genera effectuum quæ ad qualitatem pertinent & in quibus prædictio ipſa uerſatur: Veluti Saturnus & Mars cum cordi Leonis iunguntur, ſignificant autem aliquid ſuper Italiam quod Italia Leoni ſubijciatur: uidendum eſt igitur quid ſignificet an peſtem an bellum an terræmotum an luem atq; alia. Cùm igitur hæc uiciſſim ueniant, ordo inter illa cadere non poteſt, ſed in duabus primis diuiſionibus. Sed cùm ex primis duabus diuiſionibus quatuor fiant mẽbra, ſcilicet effectus magnus & magis uniuerſalis: magnus & minus uniuerſalis: paruus & magis uniuerſalis: paruus & minus uniuerſalis: de magnis ac magis uniuerſalibus prius tractandum docet: Innuens ſcilicet quod de minimis & minus uniuerſalibus ultimo ſit tractandum unam ob cauſam ueré, ſed duas ſi eam diſtinguere uoluerimus. Cauſa enim quæ dicta eſt, eſt quod potentiores ſint maiores cauſæ maiorum effectuum & magis uniuerſalium, ergo non poterimus ſcire minores effectus, aut minus uniuerſales niſi ſcitis maioribus ac magis uniuerſalibus. Vtpote ſit conſtellatio quæ ſignificet maximam felicitatem Mediolano, & ſit alia conſtellatio quæ ſignificet bellum exitiale toti Italiæ, quomodo poterimus ex conſtellatione noſtræ ciuitatis diuinare felicitatem quam calamitat totius prouinciæ ſit peruerſura. Alia cauſa eſt quia uia doctrinę notiora ſunt præferenda, eſt autem fermè notius ſemper quod maius eſt.

Sed & ex præcedentibus habemus ſolutionem quartæ dubitationis ſuperius propoſitæ, ſcilicet quod cauſæ uniuerſales quædam ſunt potẽtes & quædam debiles: debiles debilibus & potentes potentibus conferri debent: ſemper quæ generales ex ſententia Ptolemæi potentiores ſunt proprijs, & generaliores minus generalibus. Sed dupliciter hic diſtinguere oportet: & ideò diligenter animaduerte: præter id quod ut dictum eſt quòd debilis uniuerſalis non poteſt uincere ualidam propriam: Veluti ſi conſtellatio uniuerſalis faciat aërem benignum, temperatum & ſalubrem & aliquis ex propria geneſi debeat ægrotare grauiter, non euadet quidem ille à graui morbo, nedum à morbo ex toto propter generalem conſtitutionem, ſed minus grauiter ægrotabit. Similiter & ſi conſtitutio peſtiferos morbos denunciet non tamen ualidiſſima ſit, aliquis uerò ex genitura & directione, & reuolutione debeat optimè ualere, non ægrotabit omnino. Vult igitur Ptolemæus ut uniuerſalis conſtitutio uincat propriam: ubi par ſit magnitudo effectuum ſignificatorum: obſeruando tamen duo, primum quod malum uincit bonum duabus ex cauſis: Prima quod malum eſt de neceſſitate naturæ, ut mors: bonum autem non ita, utpote quod quis debeat ſuſcipere filium: Secunda quia bonum eſt de ratione conſtructionis, & malum deſtructionis & ad conſtruendum ſufficit unũ, ut rectè inquit Ariſtoteles. Igitur malum eſt certius bono. Secundo quod magis ad rem attinet, cum conſtellatio generalis comparatur unicuiq; homini, uel ſimpliciter comparatur non determinatis hic qui ſint, & ſic ſemper eſt ualidior uniuerſalis conſtitutio quàm priuati, ubi pares ſint magnitudine ut dictum eſt: Veluti eſt futura peſtis certo anno Mediolani quæ multos interfectura eſt, quidam Papiæ ex morbo laterali eodem anno moriturus eſt, dico quod facilius eſt illum poſſe euadere à morte qui Papiæ eſt, quàm facere ne peſtis multos occidat Mediolani: quia comparatio conſtellationis uniuerſalis ad incertam multitudinem, eſt comparatio ad proprium effectum, ſicut genẽ

Digitized by Google

neſis propriæ ad illum cuius eſt geneſis. Sed cauſa uniuerſalis, ut dictum eſt in comparatione ad proprium effectum, potentior eſt quàm propria ad illum cuius cauſa eſt comparata, ut dictum eſt, ergo certius eſt peſtem plures occiſuram quam Socratem moriturum ex morbo laterali. Sed ſi comparatio fiat utrarumq; conſtitutionum ad eundem hominem puta Socratem, tum oportet diſtinguere uel geneſis Socratis eſt ualde coniuncta conſtitutioni uniuerſali, & nunc magis oportet credere conſtitutioni uniuerſali & certior eſt quàm conſtitutio propria: uel eſt parum coniuncta & tunc plus poteſt propria quã uniuerſalis. Et maximè iſtud contingit cum non ſolum propria parum coniuncta eſt uniuerſali, ſed etiam illi repugnat. Et ideò ille qui ægrotat in peſte, habuit coniuncta conſtitutionem cum conſtitutione uniuerſali, ſi autem euadit, parum coniuncta fuit aut omnino repugnauit propria geneſis illi conſtitutioni. Et ſimiliter qui euaſit è naui quæ ſubmerſa eſt in mari, habuit conſtitutionem repugnantem conſtitutioni nauis & ſubmerſioni, nõ autem ſolum ſine periculo. Et ideò iſtud habet aliquid annexum cum ſcientia fati.

In uniuerſum conſtitutio generalis mala cuiuſuis hominis poteſt mutare propriam bonam ad malum, & ille qui nullam habet mortis ſignificationem morietur in naui, quę ſubmergitur in clade accepta, in peſte quæ craſſatur, ſed generalis bona non poterit tollere malum per propriam geneſim ſignificacatum, niſi omnino eſſent è regione cõtraria & bona eſſet longè potentior mala. Et ideò ſcientia oraculorum fuit præſtantior multo ſcientia Aſtrologorũ. Eſt uerò illud omnino ſcientia dignum, quòd omnis homo qui naſcitur in alí qua urbe uel oppido habet iam conſtitutionem connexam cum illo oppido: quia ſtellę uerticales & altitudo poli ſunt eædem ipſi & loco in quo natus eſt. Et ſimiliter dominus trianguli dominatur illi: & ideò ſi conſtellatio fiat ſecundum unum iſtorum trium, tum communicabitur nato & poterit euadere tamen. Quod ſi fiat ſecundùm erectionem loci & ædificationem urbis, tunc ſi genitura nati cõmunicauerit illi, afficietur natus & non euadet: & ſi non communicauerit illi non afficietur penitus. Quod ſi ſtella uerticalis, aut dominus trianguli, aut ſignum proprium, aut ſitus Solis cum Arietem ingreditur ſimilis fuerit ei, qui eſt in genitura illius, uel diſpoſitor idem, uel interfector Planeta in genitura fuerit idẽ cum ſignificatore calamitatis, affligetur natus & morietur prorſus.

E cum dico prorſus non intelligo neceſſitatem mortis, nihil enim neceſſarium ſaltem habita ratione noſtræ ſcientiæ, quæ eſt ueluti cœcutientis rẽ procul uidentis, qui umbram quandam ſolam confuſam aſſimilatam pluribus rebus incerto iudicio deprehẽdit, ſed prorſus moriturum decernit, id eſt, quod non ſolum decernit morbum illi, ſed etiam mortem. Hæc uolui adieciſſe quia cum Ptolemæus tradiderit doctrinam uniuerſalium per uniuerſales, & ſpecialium per ſpeciales cauſas, & uniuerſalium quidem ad uniuſcuiuſque hominis decreta cognoſcenda: euentus enim ſunt primarum ſubſtantiarum non tamẽ docuit quomodo uniuerſales cauſæ ſingulis hominibus, ſcilicet Socrati atq; Platoni applicentur. Nam de multitudine incerta, ut dixi, illa propriè eſt in quam generales conſtitutiones impetus ſuos effundunt. Quod uerò illa doctrina eſſet neceſſaria, manifeſtum eſt ex euentibus ipſis, quoniam in quibuſcunq; ferè calamitatibus, uidemus multos omnino interire, paucos uerò affici, ſed non interire: ut in peſte ægrotare, in ciuitatum direptione ſpoliari uel capi, uel uulnerari, plures etiam illæſos omnino euadere ac ſi nihil paſſa eſſet ciuitas incommodi, pauciſſimos etiam melius ſe habere ex propriæ ciuitatis calamitate: Veluti ditari, obſeruari, honorari, magiſtratum inire: Conſtat igitur illorum geneſi conſtellationem conuenire, illis non conuenire.

TEXTVS VI.

Horum cognitio cum duo requirat, primum quarum inclinatio-

num terrestrium quæq; loca significri & quæ stellę commendationem habeant: Et quales suis in locis certis temporibus significationes futurorum dentur.

Ostendit duo quæ scitu necessaria sunt, primum ut sciamus loca in quibus effectus debet contingere: Et hoc dicit scitur ex duobus, ex dominio signorum super partes terræ, & dominio stellarm supple tam errantium, quàm fixarum. Sed dices, etiam nónne ex initijs urbium? Respondeo quod Ptolemæus illis initijs parum tribuit propter tres causas: Prima, quia talia initia sunt ex uoluntate hominum, & non à natura. Et ideò sunt corrupta: Secunda, quia sunt maximè incerta: Paucarum enim aut forsan nullius urbis uera origo habet. Tertia, quia sæpius augentur, minuuntur, reædificantur, restaurantur, & legibus de nouo formantur. Et modò uicem subeunt simplicis ciuitatis, modo principes fiunt plurium urbiū, modo caput regni euadūt. Deinde dicit quod oportet etiam scire tempus talis euentus in talibus urbibus & locis: Hoc autem quomodo, docet dicens.

TEXTVS VII.

In coitu quidem luminum defectus, errantium uerò in stellarum motibus, ortus & statio.

Tribus modis locos designari docet, primum quidem cum in coitu luminarium eclypses seu Solis seu Lunæ contigerint, tunc enim magni effectus fiūt. Et non simpliciter loca sed in quibus magni effectus fiunt designantur: Nam duplici cauia ex eclypsibus magni contingunt effectus: tum quia Sol & Luna in eadem línea eclyptica sunt & æqualiter ab utroq; polo distante, uel omnino ualde propè: tum quia lumen illorum quod adeò mortalibus est necessarium aut tollitur, aut aufertur, aut altero horum modorum imminuitur. Secundus modus est in reliquis errantibus cum primum exoriūtur & apparent. Exortum intelligit Heliacum. Hoc autem inferius exponetur, nam de proprijs loquitur temporibus. Ortus autem Heliacos quales sint docuit in 13. Cap. 6. Com. 70. Lib. 1. ca. 66. Magnæ compositionis ipse Ptolemæus, scilicet uisionem & occultationem de quibus planè in tertio libro agam. Hic autem solùm suspiciat errantium stationes crassiore minerua subiecisse. Vt etiam motus incrementa & diminutiones superius in enarratione & Tabula, sed illa exacta est. Ergo oblata gentura licet conijcere si solum motus uelocitas aut tarditas doceatur etiam in Venere & Mercurio, quali in statu sint. Nam orientales inferiores uelóces ascendunt in paruo circulo, & ad Solem redeunt ut abscondantur: Est quia aucti sunt lumine & motu, & in superiore parui circuli parte, ideò sunt in bono statu donec latuerint. Inde etiam occidentales motu aucti postquàm Solis radios exierint. At occidentales motu tardi in pessimo sunt statu, absq; dubio lumine & motu diminuti & proximi ut abscondantur. In mediocri autem orientales postquam apparuerint, lumine & motu diminuti. In stationibus autem si quis certior esse uelit, consultat ephemerides. Ita fiet ut ex sola motus qualitate & loco planetæ situm agnoscas, in paruo circulo motus, differentias & locos. Et ex his ortus & occasus ac uires. Sed ut ad pristinum propositum redeam, Ptolemæus declarat iudicia temporum in magnis euentibus, sumi debere ex eclypsibus. Partium uerò temporis quæ inter eclypses intercipiuntur ex stationibus atq; exortibus Heliacis planetarū. Ex quo manifestum

Stationes					
♄	♃	♂	♀	☿	
110	120	130	30	17	Gradus
Distantia à Sole.					

Digitized by Google

hiſeſtum eſt Ptolemæum non magnifacere coniunctiones illas magnas Saturni, ſcilicet & Iouis, niſi ut ab eclypſibus uim recipiunt. Cùm uerò eclypſes nunquam plus biennio intermittant: ideò calamitatum cauſæ nunquam deeſſe poſſunt. Et cum Saturnus Ioui propinquus ultrò citroq; Ioui per lumen maneat octo aut nouem nonnunquam menſibus, ſemper autem plus quinque, manifeſtum eſt luminarium eclypſes perſæpe incidere in cõiunctionem Saturni & Iouis, & longè etiam frequentius in coniunctionem aliquam duorum ſuperiorum: quorumcunq; ut Iouis & Martis. Ideoq; tunc maximi effectus contingunt abſq; dubio. Similiter & tempora deliquiorum docebit Ptolemæus diuidere per tempora coniunctionum Solis & Lunæ. Curautem exortus & ſtationes Planetarum Ptolemæus prætulerit eorum effectibus alijs quibuſcunque, inferius explicabitur: nam commentũ hoc per ſe ſatis prolixum eſt.

Illud potius enarratione dignum uidetur, quod mihi cõtingit anno 1539. Nam cum (ut in explicatione octauæ genituræ apparet) deliquiũ maximum Solis iuxta aſcendens meum contigiſſet, multiq; Aſtrologi mortem prædicerent certam, tantum abfuit ut morerer, ut nunquam ſanior extiterim iam 13. exactis annis. Tametſi magnis ac multis negocijs implicitus ſemper fuerim: Et ad annum uſq; 1549. multorum & potentium utrorum æmulationibus uexatus. Nihilominus in corpore incommodi nihil paſſus ſum: Quinimò honoribus & dignitatibus perpetuo auctus fui. Adijcere inquã hæc uolui quæ inferius ſuo loco declarabuntur, ut homines intelligant deliquia ipſa ſi magna ſint, magnorum euentuum cauſam præbere, non tamen in omnibus. Et enim, ut inferius oſtendemus, ciuitas noſtra cum eclypſi minimè concordabat. Nec etiam ſemper mala à deliquijs procedunt, ſed perſæpe etiam bona atque felicitates. Ptolemæus uerò tametſi uideatur hanc partem intactam reliquiſſe, quæ maxima tamen erat & maximè neceſſaria, nulla tamen uerior eſt ſententia de hoc quam illius. Cæterùm illud dubitatione dignum uidetur, cur coniunctiones ſuperiorum multi obſeruent, oppoſitiones non ita? Cũ tamen in luminaribus hoc non contingat, nec uideantur oppoſitiones coniunctionibus minora damna inferre: imò longè maiora & grauiora? Decet ergo exiſtimare quædam in generalibus cauſis plus poſſe, quædam in propriis & ſpecialibus. Coniunctiones enim quod lumine cõſtent, pluribus diebus manent, oppoſitiones unica die tranſeunt. Itaq; ut declarabitur, quæ minus manent, maiores effectus & efficaciores producunt, quàm quæ diu. Quę autem diuturniores, breuibus. Ita de cauſa oppoſitiones & quadrata mortes repentinas & ſubitas mutationes faciunt: coniunctiones uerò generales euentus. Oppoſitiones enim & quadrata ſunt cum motu ueloci, & mutatione ob id magna, atq; ob id efficaciori, ſed minus diuturna: Quæ autem corpore conſtant, diuturna & lenta. Nullum uerò lentum efficax, nec ullum quod efficax non ſit, ualidos effectus producere poteſt. Verùm cur neq; de qualitate futurorum, neq; de modis ipſe hic quicquam decernat, cum tamen prius propoſuerit & poſterius ſit executurus: Ratio eſt, quod illorum explicatio longior ſit, & magis propria, quam ut hic mereatur exponi. Cur uerò à deliquijs temporum ſumat ſignificationes, non autem à magnis coniunctionibus, ſcilicet Saturni & Iouis. Cauſa eſt quoniam ſi uelis Saturni uim conſiderare tãquam appropinquationem quandam cum Ioue, eum hæc ſit longioris ut dixi temporis, in eo toto curſu infinitas fieri uarietates neceſſe eſt, nõ ſolùm illum, ſed & aliorum ſyderum atq; figurarum cœli in unaquaq; regione. Quòd ſi exquiſitam coniunctionem habere uolueris cum in eadem parte cœli Soli propinquiſſimi fuerint, tunc enim uelociſſimè mouentur, & Iuppiter à Saturno diſcedit, ſex minuta diſcrimen non ſuperat, certè ſeptimum non attingit. Ad hoc diſcrimen nullus mortalium, nec inſtrumẽto, nec aliter diſcernere poteſt. Ex-

actiſſima enim ratio obſeruationum inſtrumento armillarum conſtat. Armillis autem tam parua diſtantia non deprehenditur, cum hoc inſtrumentum nō in minores partes diuidatur, quando quidē ut diligentiſſimè in tres mille ſexcentas diuiſum fuerit à Ptolemæo. Igitur nec certa dies, nedum hora, aut cœli figura & ſtatus, haberi poſſunt. Multoq; minus ſciri ubi nam gentium cuentus futuri ſunt. Hanc ob cauſam ſcientiam talium coniunctionum quæ ad hanc uſq; diem adeò celebrata fuit, quàm parui ſit momenti clarè quiſq; intelligit. Sunt tamen quædam generalia quæ ex coniunctionibus magnis habentur, & ſunt quod coniunctiones in ſignis aqueis, quia trigonus eſt Martis, ſignificant multa bella & inuentiones operum mechanicorum propter Martem, & morbos malignos contagioſos propter Scorpionem & Cancrum, & mixtionem Martis cum Venere, uel cum Luna, & hæreſes graues, & magnas, Mahumeti, & aliorum quorundam dogma, lex, ſub eo trigono ortum habuit. In primo autem trigono, ſcilicet Arietis fiunt mundi imperia & monarchæ propter dominium Solis & Iouis qui ſignificant tranquillitatem in mundo: hęc autem non poſſunt contingere niſi uno regēte omnia. Apparent, & ſapientes & uiri inſignes, & ſterilitates magnæ propter dominium Planetarum calidorum, parumq; humidorum.

Primum enim Arbace authore cœpit imperium Medorum, (quæ enim ante caliginē uetuſtatis obumbrata fabulis, quàm hiſtoriæ propiora ſunt) anno ante Chriſtū 800. cū eadem coniunctione in Ariete Chriſti tempore Imperatorum ſub Auguſto. Anno 790. Carolus Magnus diſſolutum Imperium redigit in unum totidem annis in ſingulis collectionibus penè anticipando. Ideò poſt annum milleſimum, quingenteſimum, octuageſimum tertium uſq; ad annum milleſimum, ſeptingenteſimum, octuageſimum ſecundū ante medium, incipiet Monarchia, & omnia regentur nutu unius. In ſecundo autem trigono, ſcilicet Tauri, fient terræ motus & inundationes, & Cometæ plures propter Capricornum in quo dominantur Saturnus & Mars: & debilitarem præfectorum, qui ſunt Venus & Luna. Diſſoluenturq; quæ parata ſunt ſub trigono aqueo.

Eiuſmodi apparuerunt temporibus Tarquinij Priſci ante Chriſtum annis circiter ſexcentis & poſt ducentis. Et poſt rurſus mille omnia diſſoluta. Sed cùm coniunctio peruenerit ad trigonum humanorum, id eſt, Gemini, tunc diſſoluentur Monarchiæ per trigonum Arietis factæ, & loco eius traducetur in aliam Monarchiam & propter dominium Saturni & Mercurij erunt multi Sapientes, & artes uigebunt, & erunt multi deceptores: & homines erunt improbiſſimi & uigebunt uitia in libidinibus maxima: & cometæ multæ in cœlo uidebuntur propter Mercurium.

Et ante Chriſtum tum primum floruerunt Hippocrates, Pythagoreas, Plato, Ariſtoteles, Theophraſtus & Euclides, annis poſt Chriſtum quadringentis lumina eccleſiæ Auguſtinus, Hieronymus. Annis rurſus 1200. Arabes inter quos Princeps Auerrois Algazel, Heber. Trigoni autem aquei effectus ante Chriſtum apparuerunt bella quidem fœuiſſima Romanorum cum ſeditionibus inauditis & conuerſione totius orbis, & tum artes maximè floruerunt fermè ut etiā nunc. Poſt à Chriſto nato, ſcilicet à 600. anno ad 800. bella Saracenorum & ſectæ Mahumetis, tumq; iterum concuſſus orbis, artes floruere ſub Heraclio Imperatore. Rurſus anno poſt 800. id eſt, à Chriſto nato 1400. Typographica & machinarū ad miraculum uſq; tum alia inuenta mira biſia: talia igitur & his ſimilia ſuis circuitibus erunt: ſed non licet determinare tempora ac diuidere, & regiones temporibus accommodare propter cauſam dictam, ſed licebit ex deliquijs illa inuenire.

Reliquum eſt ut diſſoluamus reſiduum quartę dubitationis, quia relictum fuit unum argumentum contra Ptolemæum, ſcilicet quod aliqui moriuntur ex mor-

ex morbis proprijs magis inexpugnabilibus quàm ſint cõmunes, utpote aliquis ex carcinomate, hydrope uel febre propria adeò concidit, & ineuitabili morte detinetur, ut longè magis ille morbus inexpugnabilis uideatur quàm ſit peſtis. Videmus enim cõcidere uirtutem ſtatim & occulta cauſa, in quibuſdam morbis proprijs, quòd non contingit in peſte, cuius ſi inueniretur proprium auxilium ſanabilis redderetur morbus. Et ita aliquando inuentum eſt, & qui laborabant ſanati ſunt. Non igitur inexpugnabilis eſt hic morbus communis quia communis ſit, & à potentiore cauſa, ſed quia ignota eſt medela. Reſpondeo igitur quod morbus communis dũ uiget conſtitutio & nondum declinat, potentior eſt & magis inexpugnabilis proprio. Et quando inueniuntur auxilia, eſt quia iam eſt in declinatione. Et quoniam dicis, aliquis morbus proprius eſt magis inexpugnabilis: dico quod non eſt uerum: Sed quia eſt abſolutè inexpugnabilis, uidetur quod non poſſit eſſe maior. Veluti comparemus morbum proprium, caſui domus ſuper aliquem, & morbum communem, caſui montis ſuper aliquem: tunc tam ineuitabilis uidetur mors cadente domo, quàm cadente monte, quo ad mortem ſolum attinet illius: attamen caſus domus poſſet facilius prohiberi & à minore cauſa impediri, quàm caſus montis.

Per hæc ad quintam dubitationem clara eſt reſponſio, quod coniunctus loco in magna conſtitutione, utpote in naui ſubmergenda, in ciuitate deſtruenda, in exercitu cædẽdo ad internitionem, efficitur neceſſario & moritur, tameſi nihil aliud habeat commune cum illa conſtitutione, niſi habeat geneſim potentem cuius diſpoſitor dominetur domino conſtitutionis, aut loco exilii ipſius conſtitutionis. In aliquibus autem mediocribus conſtitutionibus, ſi debeat interire, non ſufficit conſenſus loci: Sed oportet ut conſtitutio ipſa ſit colligata cum genitura uel cum loco directionis, uel profectionis ſeu reuolutionis. Conſtitutiones uerò à quibus nulli euadunt, ſunt in quibus domini ſunt ualde potentes & in cardinibus ad unguem illius loci. Qui igitur euadunt, euadunt quatuor de cauſis: aut quia mutant locum & ita non afficiuntur triplici illo conſenſu iam dicto ſuperius: uel quia dominus geneſis illius dominatur loco infortunij & diſpoſitoris illius: uel quia dominus genituræ illius & loci directionis & profectionis ſalui ſint, ipſa uerò conſtitutio extrema non ſit: uel quia ſolum loci generali atq; triplici affinitate loco iuncta ſit, cæterùm alioquin robuſta genitura profectione atq; directione. Differt hic modus à præcedenti, quia in præcedenti etiam alio modo geneſis cõſtitutioni alligatur, ſed uinculum non magnum eſt, conſtitutio mediocris, hic uerò conſtitutio magna eſt, ſed nullo modo geneſis ipſi conſtitutioni alligatur. Verùm nihil eſt quod magis tutum reddat à conſtitutione generali quàm cũ dominus genituræ dominus eſt etiam ipſius conſtitutionis: & maximè ſi benefica fuerit: nam ſi malefica ſeruabitur quidem ab initio, ſed poſt modum morietur aut interficietur.

Cæterùm an Aſtrologus poſſit mutare decreta in ſe ex aſtris: quodammodo non tum primum, quia illa non exactè nouit, ideò non illis occurrere poterit: neq; ipſa ſcimus, quoniam non eſt eius cognitio qualis ſcribitur, ut dixi, tum uerò quia idem futurum eſſet & non eſſet, eſt autem futurum ex aſtris decretum non futurum, quia ex ſcientia ipſa prohibetur, cum ſit liberum decernere inutilis ergo eſt ſcientia. An quatenus pars & cauſæ non omnes poſſunt prohiberi, ut quoniam edit aromata & exercitur febricitaturum, ueriſimile eſt quod uerò neceſſe eſt omnes colligit cauſas in quibus etiam illud continetur an ſciturus ſit & præuiſurus inclinationem: at fatum præſciri poteſt non cauere quia cauſæ latent: neq; enim oracula produnt, neq; genij. Aſtrologia autem cauſas docet non quod futurum eſt, ideò prohiberi poteſt, neque enim futurum erat: ſed forſan fuiſſet. In quibuſdam ergo ſcientia illius fato meliori in-

seruit ueluti ut non medicare cogar: non tamen ut fatum mutetur, aut astrorum decretis superatis diues euadam. Ex hoc tamen lucramur ut non nitamur in uanum ut æquo animo feramus: ut conditionem minus malam reddamus, non solum aliquid addentes in eam, sed aliquando abstinendo magis & commutando, & si non possumus addere in utilibus inutilia auferamus. Et commutatio eiusmodi sit, ut uel totum assequi possimus, ideò hæc non in senectute, aut ut non totum relinquamus.

TEXTVS VIII.

Ante omnia huius quasi consensionis naturales causas exquiramus, obiter etiam percurrentes gentium ipsarum proprietates corporis ac morum, qui quidem cognoscantur, nequaquam discrepare à naturali constitutione cum stellarum dominantium, tum locorum zodiaci quibus subsint.

Trifariam naturali ratione aliquid quæritur, uelut ex principijs naturalibus, sicut Geometræ faciunt, uelut ex experimento ut Medici solent, uelut à notissimis, ut est ordo doctrinę: omnibus his modis naturali ratione Ptolemęus procedit ad quærendas causas effectuum ac temporum: & ponit proprietates corporis atq; animi ipsarum gentium miro artificio, ut in sequētibus exponemus. Verùm prius difficultates propositas explicemus.

Proposita fuit sexta difficultas, an homo subijciatur euentibus secundùm naturam loci, in quo natus est, uel ubi habitat? & respondemus quod secundum naturam loci in quo habitat: ut qui exit è patria laborante peste euadit periculum, nisi habeat genesim coniunctam constitutioni factæ in patria. Exemplum cuipiam ascendit Virgo, & in regione sua fit eclypsis Sole Geminos occupante Saturnus uerò dominus loci in septimo loco sit, ex quadrato deliquium respiciens, ut pestem omnino significet: Sit uerò Mercurius iuxta deliquij locum, morietur natus ille etiam quod è patria fugiat, ex morbo pestifero. Acquirit autem propter consensum loci in poli eleuatione & uerticalibus stellis & consensu ascendentis, naturam loci: Et sicut calescit Sole illo non patriæ, & Ventis refrigeratur, & imbribus madescit, ita & loci constitutionibus afficitur: nisi ut dictum est. In electionibus autem Regum & dignitatum, uoluntariam rationem sequi non oportet, sed ut profectio Regni ad locum peruenerit, ita fiet: & ut genesis illius congruet profectioni & Regno, ita eueniet similiter & de alijs dignitatibus & itineribus. Propterea nihil melius est ad augendam felicitatem, quàm sequi spontaneum affectum: Ad calamitem autem impediendam electio nonnihil proficit non tam syderum constitutione quęsita quàm exitiali ac naturali impedita. Circa partum uerò totum tempus comprehenditur, & qui uiolento exeunt partu seu etiam detinentur, læduntur, & nihil proficiunt. Verùm omnis ratio ad naturalem partum referri debet: Propterea tales permixtum habent genituræ genus, & inualidum: quoniam dissipata est & impedita nascendi uirtus. Sed tamen nōnihil iuuari possunt corpore & animo, nam fortuna ex succedentibus maximè reuolutionibus uariatur: quæ ubi in generales constitutiones bonas inciderint aut malas, similiter & directiones & genesis ipsa bene uel malè afficiuntur: At uerò cum tales constitutiones soli Deo cognitæ sint, aut superis, relinquitur ut partus acceleratio, aut retardatio nihil certi afferat præter iacturam fœtus. Vltimò quæri solet an nauis principium recipiat ab astris? & an qui submerguntur in naui ex genesi sua hoc habeant, an ex constructione nauis, an ex ingressu nauis in mare, uel hora discessus? Dicimus autem nauim quidem habere principium quo submergatur aliquod, sed maius esse in anima nautæ, sicut & ducis belli in prælio: Et propterea multum confert ut nauta, & dux belli prudentes

Digitized by Google

dentes ſint atq; felices. Nam talibus beneficæ & benè conſtitutæ dominantur. Melius eſt autem ita opinari quàm principia dare rebus artificioſis, quæ & uoluntarie fiunt & agendi principium uere non habent: Inditio eſt quod eadem tempeſtate plurimæ naues pereunt, quæ tamen diuerſis temporibus conſtructæ fuêre: Aliquot etiam ſeruantur non diſcrimine ipſarum nauium, ſed prudentia atq; ſcientia gubernatorum. Itaq; principia omnia actionum in rebus potius ſunt naturalibus, quàm uoluntarijs aut artificioſis. Dico autem naturalia, homines, plantas, belluas, piſces, elementa ipſaq; artificioſa ut impetu naturali feruntur: Veluti grauitate uel impulſu: Et mentes hominum ut appetitu naturali feruntur atq; uincuntur: Vt uerò conſilio agunt, parum aut nihil habent principij ab aſtris. Aliter & melius: tempeſtas in mari eſt generalis conſtitutio, ut in terra prælium, in aëre peſtis. Sufficit ergo ſignificatio ingrediendi aquas eo tempore. Ergo ſi dicas non ex geneſi, poterit uitæ terminus qui à conſtitutionibus generalibus, intercipi poteſt, neq; fortuna quæ tũ ab illis tum à profectionibus mutari ſolet ſcire: Reſpondemus eſſe ueriſſimũ, ſed ueluti diutes homines fiunt paulatim ſingula colligendo, pauci tamẽ uel à prædonibus, uel à tempeſtate in mari pauperes euadunt: Sic genituræ hominum quid cuiq; uenturum ſit decernunt: Aliqui tamen conſtitutionum magnitudine oppreſſi, aut profectionum potentium multitudine acti, alios ſortiuntur exitus. Qui cùm multi uideantur, eorum tamen qui ſingularem geneſim abſq; interruptione ſequuntur, maximus eſt numerus. Atq; in illis etiam qui cõſtitutionibus generalibus deprehenſi, aut reuolutionibus aſſiduis decreta geneſis mutant, tamdiu effectus illius relucent in eorum uita, quandiu à conſtitutione aut reuolutionum perpetuo ſucceſſu fuerint remoti. Id ueriõ temporis etiam in ijs maximam plerunq; totius uitæ partem occupat.

Pro hoc uide lib. 4. cõ. 77.

CAPVT II.

TEXTVS IX.

De proprietate uniuerſali gentium.

SOlent igitur gentiles proprietates diſtingui aut per totos parallelos & totos angulos, aut per ſitum erga eclypticã & Solem ipſarum.

Intelligit per parallelos lineas quæ ab oriente tendunt, in occidentem, & ſunt gentes quæ diuerſam habent poli altitudinem. Per totos angulos, id eſt, qui ſunt ſub meridiano, quaſi dicat qui ſunt ſub eodẽ parallelo, ſunt eiuſdem naturæ & inter ſe conuenientes: & ſimiliter qui ſub toto angulo comprehenſo inter parallelum & meridianum. Sed melius eſt legere coniunctim: ut ſit ſenſus, diſtinguuntur bifariam gentes, uel ut comprehenditur una tota latitudo à parallelo & meridiano, aut ut partes illæ comprehenſæ diuiduntur penes maiorem propinquitatem aut diſtantiam ab æquinoctiali & oriente. Prima igitur diuiſio eſt generalis, & fit in tres partes: Prima eſt ab oriente in occidentem, ſecundùm longitudinem & à tropico Cancri ad æquinoctialem ſecundùm latitudinem: Secunda quæ etiam extrema eſt, cum eadem longitudine latitudinem habet inter circulum arcticum & polum. Tertia ſimiliter eſt ab oriente in occidentem in longitudine, id eſt, centum octuaginta partium latitudinem habet inter duos circulos arcticum & æſtiuũ, fermè æqualis ambabus aliis pariter acceptis. Ex his habetur ratio trium reliquarũ quartarum mundi ſeu terræ, quarum mentionem non facit Ptolemæus qui ex iſta dignoſcuntur. Nam ſingulæ quartæ tres habent partes prædictis correſpondentes. Veluti quarta borealis quæ eſt apud antipodas, partes habet ſimiliter tres, unam

unam quæ eſt ab æquinoctiali ad tropicum Cancri quæ correſpondet primę, ſecundam à circulo arctico ad polum correſpondentem ſecundæ, & tertiam inter duos polos correſpondentem tertiæ. Hoc ſolùm diſcriminis eſt, quod illis oriens ſtatuendum eſt ubi nobis occidens: & occidens illis, ubi nobis oriens, propter contrapoſium ſitum. Similiter & quarta auſtralis ultra æquinoctialem ſuperior orientem habet & occidentem, ubi & nos, inferior contrario modo. Et pars quæ eſt inter æquinoctialem & tropicum Capricorni, correſpondet parti quæ eſt inter æquinoctialem & tropicum Cancri. Et quę eſt inter circulum antarcticum & polum antarcticum, ei quæ eſt inter circulum arcticum & polum arcticum. Et ſimiliter quæ eſt inter tropicum hyemalem & circulum antarcticum, ei quæ eſt inter tropicum æſtiuum & circulū arcticum. Vna igitur explicata, reliquę manifeſtæ fiunt. Primùm igitur, ut dixi, ſic in partes tres diſtinguit.

TEXTVS X.

Nam noſtræ terræ quæ iacet in uno Aquilonari quadrante, incolæ qui ſubiecti ſunt auſtralioribus parallelis, id eſt, iis qui deſcribuntur ab æquinoctiali uſq; ad tropicum æſtiuum, cum ſupra uerticem illorū feratur Sol, quaſi uſtilatis, nigriſq; corporibus uidentur & capillo eſſe criſpo & denſo, facie etiam contracta & ſtatura contorta, natura ferè calidi, moribusq; feris propter magnitudinē æſtus in locis ſuis, quos Æthiopas uocare conſueuimus, qui & ipſi ad expoſitum modum ſe habent. Et aëris ibi talis conſtitutio eſt, omnesq; animantes ac quæ naſcuntur è terra cum his congruere reperiuntur. At qui ſubſunt Aquilonaribus parallelis, hoc eſt, ſub Septentrionibus poſita loca incolunt, cùm eorum punctus uerticalis à ſignifero & Solis calore lōgè abſit, ideò etiam frigore & humido abundant. In qua cum alimenti copia inſit, non exhauritur ipſa à uicino calore. Ibi ſunt igiť colore albo homines, capillo promiſſo, ſtatura proceri & bene habiti, natura ſubgelidi, ſed & ipſi moribus feris propter frigoris illis in locis uim. Et conueniens cū his accidit hyemis magnitudo, & è terra naſcentium granditas, & animantium fæuitia. Hos uocamus generaliter Scythas. Qui autem loca tenent interiecta inter tropicum Æſtiuum & Septentriones, quia neq; ſupra uerticem illorum Sol fertur, neq; inde longiſſimè ad Auſtrum recedit, in aëre degunt ualde illo quidem temperato & ſingulariter, ſed frigoris, æſtusq; differentiæ admodum paruæ notantur, quapropter & medio quodam colore & mediocri ſtatura & natura temperata ſunt, habitationibus coniuncti & moribus manſuetis.

Intemperata corpora à calido & ſicco, frigida ſunt interitus & calida exterius: Ideo nigra & criſpa & contracta, & imbecillia & fera, propter ſiccitatem. Et ſimiliter animalia. Contraria ratione, quæ poſita ſunt inter circulum arcticum & polum, recta & alba & fæua propter frigus, id eſt, propter calorem magnum qui fit à contractione facta propter frigus: Ideò etiam iracunda. Et in feritate & iracundia ſunt ſimiles hi quidem qui habitant in frigidiſſima regione pro-

ne propter caliditatem, & hi qui in calidiſſima propter ſiccitatem. Et ideò inueniuntur Antropophagi in utraq; quorum facies ſunt terribiles & ab humana adeò alienæ, ut uix uideantur eſſe homines. Ita Haly & noſtro tẽpore plures alij qui uiderunt, referunt. Hoc tertium ex duobus alijs pendet, nam ex ira & crudelitate cœperunt primo hoſtes captos deuorare, inde paulatim aſſueuerunt. Quartum, eſt quod corpora illorum ſunt magna in utraq; regione propter calorem exteriorem in una, & naturalem in altera. Quintum eſt ferarum abundantia in utriſq; quia homines non perſequuntur illas propter uaſtitatem ſolitudinum. Sextum eſt penuria meliorum ciborum ut uini & tritici, in caliga propter ſiccitatem, in frigida propter frigus. Septimum eſt extremæ quædam paruitas quorundam hominum in utriſq; regionibus, in calidiſſima propter ſiccitatem, in frigidiſſima propter frigus congelans humidum. Octauum eſt agilitas magna incolarum, in frigida propter robur caloris natiui & exercitationem aſſiduam, in calida propter ſiccitatem neruorum, ſicut appareret in phreneticis, & propter gracilitatem corporum. Nonum eſt malorum ſpirituum ut Hermes dicit, & reliqui ſpectra: ſeu quòd ſolitudines mali ſpiritus incolere ſoleant, ſeu quod in talibus regionibus tum propter aëris malitiam & intemperiem, tum propter prauorum ciborũ uſum humores adeò corrumpantur, ut talia falſò uidere & audire ſibi perſuadeant: tum præcipuè ſolitudinum metu imaginem talium augente. Ex quo ſequitur decimum, quod in talibus regionibus inueniunt̃ præcantatores & necromantici & magi maximi: tum propter ſpiritus malignos, aut perſuaſiones de illis, tũ propter ſimplicitatem incolarum, quibus talia facilè eſt perſuadere. Vndecimum, quod in talibus regionibus ſunt herbæ ueneficæ: ſed tamen longè plures in calidiſſima: quamuis & in frigidiſſima non paucæ præſertim frigidiſſimæ. Vnde in Scotia paſſim eſt cicuta, & apollinaris herba. Et hoc prouenit propter ſolitudines & intemperiem aëris, licet Scotia ſit comprehenſa ſub regione temperata: Sed eſt in fine eius uerſus circulum arcticum. Duodecimum, quod in utriſq; ſunt homines rudes & deceptores: ruditas prouenit propter raritatem hominum: deceptio propter ruditatem: quia dum timent decipi, malunt prꝫuenire: Et etiam propter ruditatem non eſt illis cura Dei aut honoris, propter quæ homines maximè cuſtodiunt fidem. Differunt autem maximè in tribus, quia in calida homines ſunt nigri, graciles, & regio ſerpentibus abundat: In frigida uerò homines ſunt pingues, albi, & regio abſq; ſerpentibus. Calida etiam regio profert gemmas & aurum, quia talia fiunt à magno calore & humido pauco: In frigida autem fiunt metalla imperfecta. Velut plumbum & ferrum, quia fiunt à multo humido & pauco calore. Sed & argentum proportione enim ſe habet ad aurum, ut plumbum ad æs. Verum in temperata regione omnia ſunt mediocria magnitudo natura mores color quaſi rubor, & roſeus & ſubrufus, qui medij ſunt inter album & nigrum. Ex hiſq; colligitur regula generalis quod eum regio calidiſſima terminetur ab æquinoctiali, & uſque ad tropicos frigidiſſima à polis, & uſq; ad circulum arcticum & antarcticum erit temperatiſſima in medio harum ut quæ æqualiter diſtet ab utraque. Intelligimus autem per hæc ut in commentarijs de Aëre Aquis & locis hominum quatuor differentias quas toto genere & natura diſtincta Aethiopes nigros prorſus, & Indos quoſdam nigros ut carbones, olegginos uſq; ad Alexandriam partibus triginta & una ab æquinoctij circulo Scythas & temperata in regione habitantes. Horum omnium mores, forma, uictus toto genere quaſi inuicem diſtant, inde patet temperatiſſimam eſſe regionem, quæ eſt media horum non menſura ſed ratione, cùm enim ſit in initio Tauri nobis eſt præcipuum temperamẽtum tunc; diſtat à [illegible] partibus 33. his cum tantundẽ recedat quantum accedit facit temperamentum, cum uerò regio

rò regio iam propior ſit æquinoctij circulo addemus ob hæc partem 11. & fient partes temperatæ regionis. Contra in calidiore detrahemus eandem partem iuxta rationem maioris diſtantiæ apparebitq; diſtantia in qua Sol efficit medium Ver in ea regione. Velut ubi polus altior eſt horizonte 53. partibus, uelut Edimburgi tunc Bononiæ eſt Ver medium temperamentum cum Sol diſtat à uertice par. 33. igitur cum 53. ſuperet 23. in 20. quod eſt pars fermè 7. ex 11. detrahemus hanc partem & inſuper differentiam à 53. relinquentur partes diſtãtiæ Solis à uertice Edimburgi 30. & ideò Sol declinabit ab æquinoctij circulo partibus 43. & ideò erit in fine Geminorum. Quantò uerò magis appropinquant extremis inhabitabilibus, id eſt, male habitabilibus, tanto magis aſſimilantur illorum moribus, ſi frigidiſſimæ, moribus Getarum & Laponum: ſi calidiſſimæ, moribus Aethiopum & Indorum. Contraria ratione qui ex inhabitabilibus regionibus ſunt, eò mitiores erunt & minus barbari ac feri, quo magis temperatæ regioni erunt proximiores.

TEXTVS XI.

Horum etiam propiores Auſtro ingenioſiores & calidiores, & rerum diuinarum periti magis eſſe conſueuere, quod punctus ipſorum uerticalis propinquior ſit cum ſignifero, tum errãtibus ſub illo ſtellis, p quarũ quaſi familiaritate & ipſi animos habent promptos & faciles in comprehẽſione ac ueſtigatione rerum ac artium, maximeq; earum quæ propriè Mathemata uocantur, præterea orientales horum uiridiores ſunt & animis fimis, nihilq; celantes. Oriẽtem enim iure Solaris naturæ eſſe dixerimus, proinde & pars illa diurna & uirilis & dextra putanda. Cernimus autem in animãtibus quoq; dextra eſſe magis ualida & robuſto, contra occidentales effœminatores ſunt, & molliores & occultatiores. Nã hæc pars Lunæ debetur, quæ ab occidente ſemper poſt interlunia conſpicienda ſe præbet, atq; ob hanc cauſam & nocturna & ſiniſtra, ut oppoſita orienti traditur.

Rectè etiam non regione temperatam, ſed propinquam ſignifero prætulit hic Ptolemæus: & certè in Mathematicis & præſertim in Aſtrologia ea regio præſtantiſſima eſt in cæteris diſciplinis plus ualent ſtudia reliquis: cùm etiam in Mathematicis & in Aſtrologia diligẽtia gemmarum oſtenderit, plus poſſe induſtriam ad ſapientiam, quàm patriam ſeu cœlum. Nam litera Ptolemæi clara eſt. Quæ igitur in temperata regione ad Boream accedunt, quoniam ibi ſtellæ ſunt egregiæ magnæ & illuſtres in Vrſis, & rutilus fulgor, Arcturi, fortes ſunt propter Martem, & patientes laborum propter Saturnum, iucundique & hilares propter Venerem, atq; effuſi in largitionibus & conuiuijs, nam ſtellæ illæ de natura maximè Martis ſunt, inde Veneris & Saturni, parumq; Iouis. Occidentales uerò propter Lunæ naturam minus ſuperbi, & peregrinatores magni, fortes quoq; propter commiſtionem Martis cum Luna. Ex his patet, quod Ptolemæus exiſtimat ſtellas uerticales magnam habere uim, & ſunt illæ quæ tantum habent declinationis ab æquinoctij circulo, quanta eſt altitudo poli illius regionis. Præter has cõſiderare decet ſtellas quæ ſimul in ea regione aſcendunt, aut cœli medium obtinent, aut deſcendunt, commiſcent enim uires inter ſe, quia plurimum eodem tempore poſſunt. Poſt has ſunt quæ in communi ſunt circulo poſitionis, nam & hę ſingulis diebus uires ſuas miſcent inuicem. Inter has potentiſſimæ etiam ſunt quę ſemel in die peruenium

ueniunt ad communem intersectionem finitoris & Meridiani. Hæ enim singulo die cum in eo puncto fuerint, erunt cum omnibus Planetis ac fixis in uno circulo positionis. Sunt autem hæ quæcunq; tantum habent declinationis Borealis seu Australis, quãtum deest eleuationi poli regionis ad complendas 90. partes. Velut Londinum habet altitudinem poli partium 53. Et cauda Scorpij declinationem meridianam ab æquatore 37. partium, & Vultur cadens tantundem uersus Boream. Dico quod utraq; harum stellarum semel in die erit in communi sectione finitoris & Meridiani Londini: Ideò illæ stellæ plurimum poterunt in ea ciuitate. Et quicunq; nascetur ibi altera harum stellarum in illa intersectione constituta plurimum poterit apud illos, & habebit mores ciuitatis exquisitissimos: Etenim omnia sydera in illa genitura cum illa stella, quia erunt in aliquo circulo positionis, cum ea necessario participabunt, inficienturq; illius qualitate. Vnde hoc notabile est in genituris.

CAPVT III.

TEXTVS XII.

De familiaritate locorum & triangulorum & stellarum.

IAm uerò sequuntur hæc etiam de duodecim significeri locis certi modi proprietates morum & naturalium instituторum. Vt enim in prædictis constitutionibus aëris & ijs quos generaliter calidos, frigidos, temperatos esse perhibuimus, certorum quædam sunt proprietates locorum acregionum, ubi illa generalia intenduntur remittunturúe, uel ob positus sui naturam, uel altitudinem, uel humilitatem, uel propter etiam uicinitatem. Itemq; cum alij equestres sunt propter campestria suæ patriæ loca, alij nauigatores ob uicinitatem maris, nec nõ mitiores aliqui ob soli bonitatem. Ita & certi modi naturas animaduertere in his est, de naturali familiaritate stellarum iuxta duodecim loca significri particulariter & ipsa sumpta nõ singilatim sed generaliter. Necesse igitur fuerit hæc quatenus particularibus considerationibus famulantur, nunc deinceps exequi.

Cùm declarasset orbis partes generales, trifariam illas uariari secundùm diuersas portiones docet: primùm quidem, gratia exempli assumpta Hispania, cum sit prouincia temperatæ regionis, plurimùm differt à Germania, & longè plus à Mesopotamia: Hoc autem trifariam contingit uel ob propinquitatem maiorem ad æquinoctialem, uel minorem, & ita ad occidentem: Nam Hispania est propinquior æquinoctiali & occidenti quàm Germania, longè etiam plus occidenti propinqua, quàm Mesopotamia, minus autem longè æquinoctiali: quamobrem maxima est differentia inter incolas istarum trium prouinciarum. Et per hoc non solùm nobis dedit modum cognoscendi differentiam prouinciarum inter se, sed etiam partium prouinciarum inter se. Veluti Mediolanum est magis occidentale & Boreale quàm Florentia: Ideò Mediolanenses sunt fortiores, & pulchriora habent corpora, & delicatiores, & laborum patientiores: At contra Florentini sunt magis compti, & ornati, & lingua liberiores, & minus cibo indulgent, & magis amatores scientiarum & disciplinarum Mathematicarum. Hæ enim sunt proprietates australium & orientalium

entalium quas declarauit in textu præcedenti, & pertinent ad Astrologum: Sed sunt adeò manifestæ ut possint ascribi etiam philosopho naturali. Secundùm est discrimen à natura loci, de quo locutus est Hippocrates in Libro de Aëre & Aquis, & sumitur maximè à quinq; cõditionibus principalibus, quarum prima est quod locus sit campestris aut montuosus, & est figura terræ: Nam cãpestres, sunt molliores, mitiores & minus robusti habitatoribus montium, magis diuites & compti, artiumq; cultores. Secunda est à natura terræ, quędam enim arenosa est & facit robustiores homines, sanos & industriosos: quædam est argillacea quæ facit opulentiores sed infirmiores: ubi verò opulentia, ibi mores sunt manſuetiores & cultus artium uiget propter præmia, & omnia magis ornata. Tertia differentia est à situ quo ad montes: si enim montes sint à parte orientis & septentrionis, erunt morbosi imbecilles & effœminati: si verò regio ab his partibus patuerit, montes verò sint ab occidente & meridie, erunt incolumes, uiribus firmi, armis dediti, feroces, artium minutarum contemptores, ut pinguendi, muſicæ. Quarta est in comparatione ad situm aquarum: Vel enim omnino arida est, uel stagna adsunt & paludes, uel torrentes, uel fluuij, uel flumina magna: & hæc uel ab oriente, uel occidente, septentrione aut medio quodã situ. Salubriores enim ubi aqua uelociter mouetur & Soli exponit, & à latere orientali est & boreali, contrario modo mõtibus. Quinta est à uicinitate maris uel distantia: Mare enim non debet alijs adnumerari aquis, tum ob salsedinem, tum ob caliditatem, tum etiam ob amplitudinem & uentorum perpetuum flatum. Vnde qui mari uicini sunt omnes sunt mercatores, uel pyratæ, magis longæui & magis firmi, periti natandi & nauigandi. Quædam verò ex his consequuntur ueluti quod habitantes in planitie magis sunt equites: Et ob id etiam equitando magis uaſent: Habitantes in montibus omnes sunt agiliores & firmiores. Rursus habitantes in regionibus insalubribus etiam ob id sunt imbecilliores: Ideoq; etiam minus fortes quia conscij suarum uirium, minus ergo crudeles ob timorem: unde consuetudine postmodum fiunt misericordes. Ob hæc verò astuti & fallaces conscij suarum uirium, omne enim genus non solum hominum sed etiam beluarum robore uel astutia se tuetur. Ob id dici solet quòd ubi pellis Leonis desit, Vulpina illi assimilis assuitur. Hæc enim duo animalia satis accommodatè inuicem comparantur, quod alterum roboris, alterum uersutiæ maximæ sit: Et pelles illorum ambæ quasi sint flauæ. Propter hæc & tales laborioſi sunt, & circa minutas artes, propter uirium imbecillitatem tractant minutas artes, & solicitudine complent atq; assiduitate, quod uiribus deest. Ob id etiam mercaturã exercent quia potius assiduo laboroe indigent, quàm magno. Ideoq; etiam specie liberales uidentur, ob conuersationem, intrinsecus tamen auari: quoniam omnis timidus est auarus, & omnis auarus timidus. Propter hæc etiam blãdi sunt uerbis admodum, tales enim sunt timidi auari & mercatores. Sunt etiam ob hæc omnia dissimilatores maximi, adeò ut etiam metũ ipsum dissimulent. Hæc & multa alia quæ innumera essent, ex hoc uno principio quod morbosi sint, omnia sequuntur, quæ si uelim singula persequi commentarius in infinitum excresceret. Sufficiat autẽ hæc quæ ad morbosum statum succedunt, licet non omnia præscripserim, pro exemplo adduxisse: ut non solum ex hoc aliorum statuum successus intelligas, sed etiam uel huius omnia quæ succedunt & consequuntur nondum tamen sunt explicata. Itaq; bene dicebat Haly quod si quis nascatur in oppido littoris maris qui debeat esse ex genitura maximus medicus, quomodo poterit si ibi omnes fuerint nautæ fieri medicus, nisi exiuerit illam patriam: sed erit inter nautas peritior, & sciet etiam quædam auxilia in medicina empirica, ut solent scire nautæ. Et ita si quis debeat esse ex genesi maximus ductor exercitus & Rex, & nascatur inter imbelles Nasamones, quomodo poterit fieri dux & Rex? sed tamen fiet

dux

dux inter ſuos, & forſan in ſuſpitionem Regis adductus de rebellione, occi-
detur mandato Regis. Et ita eadem geneſis in ciuitate libera & armis poten-
te ſignificabit ducem & Regem felicem, & inter Naſamones uel alias imbel-
les gentes, uel ſubditas alieno Regi ſignificabit obſcurum tyrannum & ſedi-
tioſum ducem, qui breui etiam ſit malè periturus. Et hæc eſt cauſa quod tot
fuêre inclyti duces Romanorum, Athenienſium & Lacedæmoniorum. An
putas defuiſſe geneſes ſtrenuorum ducum in alijs ciuitatibus? Tamen omnes
mediocres, & egregiarum plurimæ effectu fruſtratæ ſunt: In tribus uerò illis
ciuitatibus, quod iam bello inclytæ eſſent, & magnum imperium adeptę, ſuf-
ficiebat mediocris genitura. Et ita conſidera de diuitijs, de artificibus, & de o-
mnibus alijs.

Ex hoc patet quod Ptolemæus ſcripſit de uniuerſalibus, non tamẽ propter
illa quàm etiam propter ſingulos & geneſes ipſas, in quibus maximè diligens
fuit: quod etiam patet per ea uerba (ſi quis ſingularum rerũ prædictionibus *Cap. 1. huius.*
operam dare uelit, non poſſit ſine comprehenſione generaliorum eſſe ad illas
inſtructus) Et hæc eſt cauſa præcipua quod librum hunc, qui ſubiecti ratione
longè maior eſſe debuerat, alijs breuiorem fecerit, & niſi unicum: nam tracta-
tio hæc etſi etiam propter ſe facta ſit, maiore tamen ex parte propter geneſes
facta eſt. Nec ſolùm uniuerſalis ratio regionum ad priuatos, ſed etiam ad Re-
ges pertinet. Nam Scotici Reges omnes fermè ferro pereunt, adeò ut ex cen-
tum quinque uix quatuor uel quinque morbo perierint. Anglorum uerò Re
ges omnes fermè ſeditionibus agitantur. Gallorum autem Reges ab utriſq;
ſunt immunes. Si igitur naſcatur Rex Scoticus, cum uel mediocribus ſignis
necis uiolentæ, omnino trucidabitur. Si uerò Rex Anglicus cum geneſi ha-
bente ſigna ſeditionis populi, Rex ille non ſolum habebit, ſed & magnas &
plures. Si uerò Rex Gallorum cum ſignis uiolentæ necis & ſeditionis medio
cribus, nec occidetur, & minima ſeditione uexabitur. Et hæc fuit cauſa quod
Rex Gallorum Franciſcus primus non obierit in prælio anno 1525. quan-
do captus fuit à Cæſarianis, nec ſeditione exturbatus fuerit à Duce Borbo-
nio, nec mortuus fuerit in carcere in Hiſpania: Nam in omnibus his Regnũ
ſeruauit Regem, & non Rex ſeuauit Regnum: nec propria geneſis ipſius Re
gis, quæ mala erat & infelix. Et ideò hæc eſt cauſa, quod qui neſciunt uti bo-
na fortuna dum Reges ipſi infelices habent genituras, magna incõmoda pa-
tiuntur ſucceſſu temporis. Non enim decet in bellis Regum, fortunam exiſti
mare eſſe Regni. Et hoc totum alia mente celauit Ptolemæus.

Tertium diſcrimen partium regionum eſt, ex trigonis, nam reliqua duo fa-
ciunt quidem ad genituras, non tamen poſſunt reduci ad euentus uniuerſa-
les. Vtpote ſi incidat cometas uel eclypſis in Ariete, non poſſum dicere quod
pertineat ad Britanniam, quia ſit uicina occidenti uel circulo arctico, uel quia
ſit plana uel circumdata mari: ſed oportet quod ſciam rationẽ qua ſub ſigno
Arietis, puta, collocetur. Secundo uſus eſt ratione trigonorum quia regiones
propinquæ ſunt ſimiles in multis, utpote Galli ſunt medij inter Germanos,
Anglos, Hiſpanos & Italos. Cùm igitur ſunt ſimiles magna ex parte Italis, &
non ſint ſub eodem ſigno, ſi ponantur gratia exempli ſigna propinqua, utpo
te Leo dominari Italiæ, Cancer aut Virgo dominabuntur Galliæ: ſed talia ſi-
gna & domini illorum ſunt omnino diuerſa à Leone & Sole domino Leonis:
igitur non fuiſſet ſeruata ratio ſimilitudinis morum. Similiter multo maior
confuſio fuiſſet ſi hæc familiaritas fuiſſet ſumpta à ſignis quadratis uel oppo
ſitis: Et præterea oportuiſſet diuidere orbem terrarum uel noſtram regionem
in ſex partes ratione oppoſitionis, uel in tres ratione quadrati, quod eſt con-
tra naturam diuiſionis quæ fit per circulos magnos. Nam cum duo circuli
magni ſe diuidunt, diuidunt ſphæram in quatuor partes, & ſi fuerint tres cir-
culi in octo, & ſi quatuor in ſexdecim: Ergo nũquam poterunt in tres aut ſex

partes diuidere. Signa ergo trigona primum cùm ſint quatuor ordinibus diſtincta maximè conueniunt diuiſioni habitabilis terræ per circulos magnos in quatuor partes. Secundo conueniunt ratione ſimilitudinis formæ: Aries enim Leo & Sagittarius ſunt agreſtia & quaſi fęra quadrupeda: Cancer, Scorpio & Piſces ſunt quaſi aquea: Nam Scorpio licet non uiuat in aquis, uiuit tamen in locis humidis, & ſunt omnia muta: Gemini, Libra & Aquarius omnia ſunt humana uoce, moderata etiam moribus: Taurus uerò & Virgo, & Capricornus ſunt manſueta & cicurata animalia, niſi quod Virgini tribuitur forma humana propter magnam poteſtatem quam in eo ſigno obtinet Mercurius. Conueniunt etiam ob trigonum radium iſta ſigna familiaritate quadam naturæ, adeò ut quidam exiſtimauerint eſſe qualitatum ſimilium, neq; id abſurdum eſt. nec contra Ptolemæi opinionem: Non tamen ob id ſolum inter ſe conueniunt. Sed ſicut tres mercatores quorum unus ſit Italus, alter Gallus, reliquus Hiſpanus qui ſocietatem inierunt, familiaritatem inter ſe habent & amicitiam & conſenſum, & eodem modo tractant negocium mercaturæ & ſimili forma literarum, cùm tamen ſint diuerſorum morum & naturarum: Ita contingit de trigonis quorum ſigna communi conſenſu ſuſceperunt adminiſtrationem unius quartæ partis terræ habitabilis. Et tum maximè quia concordant ſingula triangula in duobus dominis quibus parent & à quibus reguntur & gubernantur. Tertiò, factum eſt iſtud quoniam quædam regiones ualdè diſtantes magnam habent inter ſe ſimilitudinem nō ſolum morum, ſed etiam quia ſimul eiſdem infortunijs quandoq; magis affliguntur, quàm confines prouinciæ. Imò plerunq; confinium prouinciarum contingit ut una ſit felix, & alia infelix, cum una aliam inuadit. Vtpote cum Galli ueniunt in Italiam bello eam deuaſtantes. Non conueniebat igitur confines prouincias ponere ſub eodem ſigno propter hanc cauſam, neq; ſuccedentibus ſibi inuicem propter cauſam anterius dictam. Cumq; inuenirentur ut diximus regiones diſtantes magis ſimiles inter ſe euentibus & moribus quàm propinquæ, ueluti Britannia & Iudæa, ob id Britannia & Iudæa, quod ſint peruicaces & truces atq; ſeditioſi, Britanni Arieti tribuuntur, Iudæi uerò quod impij inſidioſi & audaces, ſimiliter ſub eodem ſigno ſunt atq; Planeta. Sic utraq; harum regionum ſæpius & obſtinatius ut nulla alia à Romanis rebellauit ac ſæpius ad internitionem conciſa. Et utraq; ſimiliter nouos ritus legis & diuini cultus ſibi fabricauit, aliquando quidem in melius, perſæpe in deterius. Quod uerò hæc diuiſio per trigonos alijs tribus quartis terræ conueniat ſatis dictum eſt. Sed in Septentrionali inferiore ſufficiet occidēs pro oriente, & oriens pro occidente commutare. Qua ratione inuenta commutato ordine domiciliorum fiet trigonus Solis & Iouis: Primus Libræ, Aquarij & Geminorum. Secundus Lunæ & Veneris, Scorpij, Piſcium & Cancri. Tertius Saturni & Mercurij, Sagittarij, Arietis & Leonis. Quartus Martis & Lunæ, uel Martis & Veneris, Capricorni, Tauri & Virginis. Primo igitur dabitur pars quæ eſt inter occidentem & antarcticum Marti & Ioui. Secundo, dabitur pars quæ eſt inter æquinoctialem & orientem Saturno & Veneri. Tertio, quod eſt inter orientem & antarcticum, eiuſq; dominis Saturno & Ioui. Eadem ratione & quarto dabitur quod eſt inter æquinoctialem & occidentem Marti & Veneri. Eadem quoq; ratio erit de finibus: Nam fines finibus erunt cōtrarij ad unguem:

Cap. 19. dabimus enim fines Ptolemæi deſcriptos in tabula ſuperius Libræ, ipſi Arieti, & Scorpionis, ipſi Tauro, & Arietis ipſi Libræ, & Tauri ipſi Scorpioni commutata ratione, ſeruatis eiſdem dominis atq; numeris ad unguem. Inuenta autem ratione quartæ partis ſuperioris terræ uerſus antarcticum quo ad trianguloſ & fines, habebis etiam inferiorem ſolum commutatis ut in noſtra regione oriente in occidentem, & occidente in orientem, ſuperioris partis cum inferiore.

TEX-

Digitized by Google

TEXTVS XIII.

Cùm ergo in ſignifero quatuor triquetræ configurationes animaduerti ſoleant, oſtenſum eſt in ſuperioribus à nobis unum triangulum, nempe Aries & Leo, & Sagit. eſſe Borrolybicum, quod nomen ſignificat Aquilonis & Africi confuſionem. Hoc gubernatur primum quidem à Ioue propter Aquilonem, deinde à ſocio Marte etiam propter Africum. Triangulum autem Taur. & Capricor. & Virg. Auſtriſolanum eſt, habetq; principem dominatricem Venerem propter Auſtralitatem, ſocium uerò Saturn. propter matutinitatem: At Gem. & Lib. & Aquar. triangulum commiſtionis Aquilonis & Subſolani eſt, cuius dominatio præcipua eſt Saturn. propter matutinitatem, ſociumq; admittit Iouem ab Aquilone. Triangulum Canc. & Scorp. & Piſc. Notolybicum, id eſt, Auſtri eſt & Africi, primumq; regitur à Marte propter Africum, deinde & à ſocia Ven. propter auſtralitatem.

Qui memor eſt eorum quæ in primo libro ſuperius ſcripta ſunt, ne uel uno uerbo quidem ad expoſitionem hoc in loco indiget. Qui uerò illa non intellexit quæ toties repetiuimus, nec nunc, etiam ſi folia centum commentarij ſcripſerim, intelliget. Cæterùm hæc repetijt Ptolemæus non ut neceſſaria, ſed ut ordo ad ſequentia melius cõnecteretur. Quam etiam ob cauſam figuram apoſui per quam quæ ſequunt facilè poſſent intelligi. Sed prius ipſum Ptolemæum audiamus dicentem. Cap. 17.

TEXTVS XIIII.

Quæ cum ita ſe habeant, & cùm noſtra terra diſtribuatur in quadrantes æquales numero triangulis quatuor, per latitudinem quidem à mari noſtro ex Herculano freto uſq; ad ſinum Iſſicum & ulterius uerſus orientem Montanum uſq; dorſum, quibus ſeparatur pars Aquilonaris ab Auſtrali. Per longitudinem autem ex Arabico ſinu, per Ægeum pelagus & Põtum ac paludes Mœotidas, quibus diuiditur pars orientalis & occidentalis, conficiuntur ita quadrantes numero poſituq; congruentes cum triangulis, quorum unus totius terræ collocatus eſt, ſecundum Aquilonis & Africi cõmiſtionem dictus Borrolybicus, ad Celticam, habetq; commune nomen Europæ, illiq; oppoſitus, item unus ſecundum commiſtionem Auſtri & Subſolani, quem dicunt Notapelioten uentum, ad Æthiopiam orientalem, quæ pars Auſtralis magnæ Aſiæ rectè dici poterit. Tertius eſt quadrans ſitus ſecundum Aquilonis & Subſolani commiſtionem, qui uentus uocatur Borrapelioten, ubi eſt totius terræ pars, quam nominamus Scythiam, ſitq; planè Aquilonaris magnæ Aſiæ pars, huicq; oppoſitus ſecundum Africi & Auſtri, qui uentus uocatur Libonotus, commiſtionem ad occidentalem Æthiopiam, uocaturq; communiter Libyæ.

Facilè imò facillimum eſt in propoſita figura quæ Ptolemæus proponit diſtinguere. Diuidit totam terram huius quartæ partis tam habitabilem, quam inhabitabilem per duas lineas quarum altera tranſit ab oriente in occidentẽ, reliqua à ſeptentrione in meridiem in quatuor quadrantes: primum quod eſt inter ſeptentrionem & occidentem quem uocat Europam & à uento medio Borrolybicum dat Arieti, Leoni & Sagittario, & dominis eius Ioui & Martí. Secundùm ſtatuit illi oppoſitum inter meridiem & orientem in quo eſt Aſia, & ſubijcitur medio uento inter Auſtrum & orientem, quem uocant Notapeliotem trigono ſecundo Tauri, Virginis & Capricorni, & dominis eius Veneri atq; Saturno. Similiter tertium ſtatuit inter ſeptentrionem & orientem ubi dicit eſſe Scythiam & tribuit trigono Geminorum, Libræ & Aquarij dominis eius Saturno & Ioui. Et quartum illi oppoſitum ubi ponit Lybiam ſeu Africam, quarto trigono Cancri, Scorpij & Piſcium, & dominis eius Martí & Veneri.

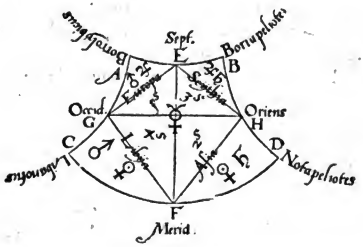

Animaduertenda ſunt hic duo pro intellectu ſequentium, quod totius partis Auſtralis ultimam extremitatem, quæ eſt iuxta lineam C D uocat Aethiopiam: ſed partem ipſius quæ eſt orientalis iuxta D F uocat Aethiopiam orientalem, & quæ eſt iuxta F C uocat Aethiopiam occidẽtalem. Secundùm quod magis refert eſt, quod cum toti Septẽtrioni præponat Iouem, & toti meridiei Venerem, & toti orienti Saturnum, & toti occidenti Martem, fit ut in primo quadrante dominetur Mars & Iuppiter non ſimpliciter, ſed occidentalis, id eſt, Iuppiter pro ut habet conditiones occidentalis. Et in ſecundo Saturnus & Venus, non ſimpliciter Venus, ſed Venus orientalis. Et in tertio Saturnus & Iuppiter, non ſimpliciter, ſed Iuppiter orientalis. Et eodem modo in quarto Mars & Venus occidentalis. Et hanc diſtinctionem orientalis & occidentalis in beneficis inuenit Ptolemæus, ut doceret uarios mores gentium. Nam ſtellæ orientales habent adeò diuerſos mores ab occidentalibus, ac ſi eſſent non unus Planeta, ſed duo penitus diuerſi. Et hoc diligenter nota pro intellectu eorum quæ inferius adijcientur. Incepit autẽ Ptolemæus numerare quadrantes ab occidente & ſeptentrione, & non ab oriente neq; à meridie, ut ſequeretur eundem ordinem quem ſequutus eſt in Geographia: nam ibi incipit ab extremo occidente, id eſt, à fortunatis & à ſeptentrione, ideò fecit primã tabulam in qua deſcripſit Hiberniam & Albionem, id eſt, Angliam, quia ſunt in extremo ſeptentrionis & occidentis. Diuidit autem unumquemq; quadrãtem in duas partes, ut cum dicit.

TEX-

TEXTVS XV.

Præterea ſciendum ſingulos quadrantes qua uergunt in media totius terræ noſtræ, ſortiri diuerſam naturam naturæ ſuæ, quam in totius terræ diuiſione obtinuerint. Nam quadrans Europæ quem diximus in diuiſione totius terræ in Borrolybico loco, id eſt, ad Caurum poſitum, in medio & qua angulus exit in oppoſiti quadrantis angulum ad Notapelioten, id eſt, Vulturnum tendit, & in poſitum huius quadrantis deuoluitur. Quod ipſum & de alijs ſimiliter accipi debet. Vnde apparet ſingulos quadrantes binis triangulis contrarijs conciliari, cum alia quidem loca prorſus in ſe incumbens triangulum ſuſtineant, media autem illa etiam in contrarium incumbant. In hac conciliatione aſſumendi ſunt & gubernatores ſingulorum triangulorum, atque rurſum hi quidem ſoli alijs in locis, in medijs autem illis & cum his Mercurij ſtella, quod media hæc quidem & communis ſit utriuſque conditionis.

Duo facit in præſenti texto Ptolemæus, primum quidem diuidit unumquenq; quadrantem linea recta in duos triangulos ſibi inuicem oppoſitos, ut in figura uides: Gratia exempli primum quadrantem diuidit per lineam ductam à ſeptentrione in occidentem in duos triangulos: unum qui uocatur extremus, & eſt ille in quo inſcriptæ ſunt notæ ♃ & ♂: Alterum qui tendit ad medium in quo eſt inſcriptus primus & ita de alijs quadrantibus. Cùm igitur ſint quatuor quadrantes, fient octo trianguli, quorum quatuor dicuntur extremi & puri quia non tanguntur ab alijs quadrantibus: & quatuor qui uocantur trianguli medij qui circundantur ab alijs tribus triangulis medijs. Vnuſquiſq; enim eorum habet duos altos triangulos à latere, & tertium à fronte ſeu oppoſito. In unoquoq; autem illorum poſui numerum ſui quadrantis, ſcilicet primus, ſecundus, tertius & quartus, ut intelligeres cuius quadrantis eſſent illi trianguli. Secundùm quod docet, eſt quod cum ſint octo trianguli, qui nam Planetæ ſingulis dominentur: & regula eſt generalis, quatuor triangulis extremis ſeu puris dominantur ſui duo Planetæ inſcripti: utpote primo Mars & Iuppiter occidentalis: Secundo Saturnus & Venus orientalis: Tertio Saturnus & Iuppiter orientalis: Quarto Mars & Venus occidentalis. In triangulis autem medijs ponit Mercurium in medio ſicut uides in figura, quia Mercurius eſt particeps dominationis in omnibus triangulis medijs propter quatuor cauſas: Prima ut & ipſe haberet dominium in mundo: Secunda, quia habitantes in medijs regionibus ſunt ingenioſiores & diſciplinis magis dediti & artibus, quæ omnia per Mercurium ſignificantur: Tertia, quia ſunt negociatores & tranſeunt de uno triangulo in alium triangulum, & ex uno quadrante in alium quadrantem: Et hoc eſt proprium Mercurij, qui tranſit in naturam ſingulorum planetarum excepto Sole & Luna. Fit enim Mercurius quandoq; perfidus, ut Saturnus malè diſpoſitus, & patiens, ut Saturnus benè diſpoſitus, & laſciuus ut Venus, & ferox ut Mars, & iuſtus ut Iuppiter. Quarta, quia natura illius eſt media inter Planetas reliquos omnes quatuor, ideò meritò collocatur in medio. Sol autem & Luna non ponuntur domini triangulorum propter id quod omnibus dominantur generaliter. In omnibus enim regionibus eſt aliquid iuſtitiæ & fidei, & ſtudij gloriæ & modus dominandi, quæ omnia habentur à Sole. In omnibus etiam regionibus uigent

commertia hominum & consuetudines, desiderium nutriendi filios, & uidēdi regiones nouas, & piscandi & colendi agros, & lucrandi, quæ omnia sunt à Luna. Ideò nulla est gens tam barbara quæ ex toto possit se expoliare ab affectibus & moribus Solis & Lunæ, qui sunt communes omnibus gentibus. Sed si uis distinguere inter mores Solis & Lunæ: discrimen est quia mores Solis tendunt ad honestum, generosum, munditiem, & imperandum: Lunæ humiliora sunt omnia, ideoq; ad lucrum, uoluptatem, sorditiem & seruiendum. Potest facilè comparari Sol nobilitati, Luna plebi in ciuitate. Sol patri, Luna matri in domo. Et ideò Sol non diligit adeò filios sicut Luna, id est, nati sub illis. Et ita Sol significat ex ætatibus iuuentutem, Luna pueritiam. Mercurio igitur in medio constituto, iste ordo seruatur in medijs triangulis: primùm dominantur Planetæ trianguli oppositi, utpote in primo triangulo medio primum dominabuntur Saturnus & Venus orientalis, secundo Mercurius, tertio domini ipsius quadrantis, id est, Mars & Iuppiter occidentalis. Et ita in quarto triangulo medio dominabuntur, primum Saturnus & Iuppiter orientalis, qui sunt domini tertij quadrantis, inde Mercurius, inde Mars & Venus occidentalis, & ita in alijs: Et hæc est causa quod ipse posuit secundum trigonum illum, qui est ab opposito primi & non à latere. Et causa est quia quæ pēdent ab astris & nihil habent commune cum coniunctis & adhærētibus, sed potius cum oppositis. Ideò primus triangulus participat de natura secundi oppositi, & non de natura tertij & quarti qui sunt à lateribus. Ex hoc etiam patet quod regiones quanto magis sunt uersus mediū in triangulis medijs, magis participant de natura Planetarum quadrantis oppositi, deinde Mercurij, & minimum de natura Planetarum proprij quadrantis. Quæ uerò sunt iuxta basim trianguli medij, plus participabunt de natura Planetarum proprij quadrantis, & minus Mercurij & oppositi quadrātis. Medij uerò inter cuspidem & basim æqualiter omnibus. Exemplum in primo triangulo medio, id est, primi quadrantis basis habebit plus de natura Martis & Iouis occidentalis ac Mercurij. Cuspis uerò trianguli eiusdem, scilicet primi quadrantis plus habebit de natura Saturni & Veneris occidentalis, inde Mercurij, inde Martis & Iouis occidentalis. Medium uerò inter cuspidem & basim medio modo & quasi æqualiter omnium participeps erit. His igitur constitutis, ipse tractat primo de primo triangulo, id est, exteriore primi quadrantis: deinde medio primi quadrantis: post de exteriore secundi quadrantis: deinde de medio secundi quadrantis: & ita deinceps. Circa quod notanda duo sunt, primùm quod partes triangulorum extremorum, ut magis appropinquant medio, id est, lineæ mediæ, sunt maximè de natura fermè unius Planetæ tantum: uelut qui sunt maximè sub Borea & declinant, neq; ad orientem, neq; ad occidentem nisi parum, ipsi sunt de natura Iouis fermè ex toto, & parum ualde Martis aut Saturni. Et ita qui sunt in linea occidentis & non declinant ad meridiem neq; septētrionem, ipsi sunt fermè ex toto de natura Martis, & quasi nihil Iouis aut Veneris. Et ita illi qui sunt iuxta æquinoctialem, nec declinant ad orientem, nec occidentem sunt toti de natura Veneris & nihil fermè Martis uel Saturni. Et ideò in totum similes fœminis, imbelles, libidinosi, luxui & uoluptatibus ac delitijs dediti, nihil omnino ingenuum aut uirile cogitantes. Et ita de orientalibus, qui sunt omnino medij inter septentrionem & austrum pro Saturno. Secundùm, quod in triangulis medijs licet obseruentur Planetæ contrarij quadrantis, tamen uult quod illi exuant naturam propriam quātum ad orientale & occidentale, & induant naturam quadrantis proprij. Exemplum in triangulo medio quadrantis primi dominatur Saturnus & Venus, qui sunt domini quadrantis secundi, scilicet oppositi, sed in quadrante secundo semper dominatur Saturnus & Venus orientalis: In triangulo autem medio quadrantis, primi dominabuntur Saturnus & Venus occidentalis, quia triangu-

lus ille

lus ille est pars quadrantis occidentalis & non orientalis. Secundùm hoc igitur statuemus dominos octo triangulorum per ordinem, sicut ipse facit ad faciliorem intelligentiam textus sequentis. Circa quod notandum est quod beneficæ uariantur penes orientale & occidētale, scilicet Iuppiter & Venus: sed Saturnus & Mars non uariantur penes boreale & Australe. Causa est duplex tum quia beneficæ facilius uariantur quàm maleficæ: tum quia orientale & occidentale sunt qualitates in re, id est, in ipsis Planetis, ueræ & naturales, quę ortum habent à comparatione Planetarum ad Solem: sed Australe & Boreale sumuntur hic non ut latitudines ab eclyptica, sed solùm ut differentiæ partium terræ quibus Planetæ dominantur. Et ita non faciunt aliā differentiam quam illam quæ dicta est superius in primo discrimine prouinciarū, quæ magis appropinquant æquinoctiali uel polo Boreali. Quod si quis uellet considerare Australe & Boreale iuxta latitudinem in Saturno & Marte, tunc posset ponere Australes agiliores, leuiores.

Secundùm hoc igitur, ordinem dictum sequentes, externo triangulo quadrantis primi dominantur Mars & Iuppiter occidentales soli. Et ex signis ♈, ♌, ♐.

Triangulo medio quadrantis primi dominantur, primo Saturnus & Venus occidentalis, inde Mercurius, inde Mars, atq; Iuppiter occidentales. Ex signis ♉, ♍, ♑.

Triangulo externo quadrantis secundi Saturnus & Venus orientalis soli. Et ex signis ♉, ♍, ♑.

Triangulo medio quadrantis secūdi Mars & Iuppiter orientalis primo dominantur, deinde Mercurius, deinde Saturnus cum Venere orientali. Et ex signis ♈, ♌, ♐.

Triangulo externo quadrantis tertij soli dominantur Saturnus & Iuppiter orientalis. Et ex signis ♊, ♎, & ♒.

Triangulo medio quadrantis tertij primo Mars & Venus orientalis, deinde Mercurius, deinde Saturnus & Iuppiter orientalis. Et ex signis ♋, ♏, ♓.

Triangulo externo quadrantis quarti soli dominantur Mars & Venus occidentalis. Et ex signis ♋, ♏, ♓.

Triangulo medio quadrantis quarti dominantur, primo Saturnus & Iuppiter occidentalis, inde Mercurius, inde Mars & Venus occidentalis. Et ex signis ♊, ♎, ♒.

Et secundùm hoc omnia dicta Ptolemæi quæ in sequenti textu sequuntur, sunt adeò manifesta ut nulla indigeant expositione, nisi quod oportet ut habeas Geographiā illius ante oculos, sine qua non potes bene intelligere quę ille scripsit de prouincijs & earum natura. Et ideò malè faciunt qui multa nugantur in declaratione situs prouinciarum, cum commentaria augeant in infinitum & nihilominus non possunt rē perfectè docere, nisi depicta figura orbis habitabilis. Quæ profectò hic si suis coloribus depicta adijciatur plus proficiet ad exquisitum intellectum sententię Ptolemęi de prouincijs, quā si magnum uolumen commentariorum conscribatur.

TEXTVS XVI.

Quibus adhunc modum distributis primi quadrantis Europei superiora loca, quæ sita sunt in totius terræ diuisione inter septentrionem & occasum, conciliantur Borrolybico, hoc est, Caureo triangulo, quod est Aries & Leon. & Sagit. dominos habet conuenientes Iouem & Martem uespertinos. In hoc totæ gentes hæ nominantur, Britannia, Gallia Bracata, Germania, Bastarnæ, Italia, Gal-

lia Togata, Apulia, Sicilia, Tyrrheni, Celtica, Hiſpania. Atq; in his gentibus conſequenter hi mores animaduertuntur, ut ſint ob principatum trianguli ſui & dominatorum illius impatientes regni, & amantes libertatis. Armorum, belliq; ſtudioſiſſimi, patientes laborum, præſtantiæ, munditiæ, fortitudinis, ſectatores. Propter ueſpertinum autem habitum Iouis & Martis, propterq; ſuum triãgulum accidit his ut prioribus partibus uiriles ſint, poſterioribus effœminati, & mulierum amore non tangantur, cupidi maſculæ Veneris, & hac in parte æmulatores neq; hoc apud illos uitio datur ulli, neque molle ducitur, quod hoc ipſo animi illorum non perturbentur & quaſi laborent, ſed retineant nihilo ſecius uſum uirtutis, amicitiæ, fidei, curæ rei familiaris, beneficentiq. Harum ipſarum regionum Britannia, Gallia Bracata, Germania, Baſternæ, propriè ſubſunt Arieti & ſtellæ Mart. Itaq; harum incolæ ſunt communiter ſoroces, peruicaces, truces. At Italia, Apulia, Gallia Togata, Sicilia, Leoni ſubiecti ſubiectæ ſunt & Soli, præſtantiæ, benignitati, amicitiæ ſtudent. Tyrrheni uerò & Celtæ, Hiſpaniq; commẽdati cum Sagittar. Ioui libertatis, ſimplicitatis, munditiæ ſunt amatores. Reliqua loca huius quidem quadrantis, ſed uergentia in medium totius terræ, Thracia, Macedonia, Illyricum, Græcia, Achaia, itemq; Cretæ, & inſulæ Cyclades & maritima loca Aſiæ minoris, ac Cyprus, decliuia de quadrante ſuo ad Vulturnum, adiunguntur etiam triangulo hoc Vulturni quo comprehenditur Taur. Virg. Capricorn. & gubernatricibus ſtellis Vener. ac Saturn. atq; inſuper etiam Mercur. Quapropter horum locorum incolæ magis ſunt & corporibus, & animis compoſiti & temperati. Et ipſi ſanè præſtantiæ cupidi, fortes, regni oſores propter Martem, Muſicæ autem & ſtudiorum, libertatis cupidi, legum inſtitutorumq; ſuorum tenaces, populari imperio gaudentes, latores legum, quæ à Ioue habent. Certaminum & munditiæ ſtudioſi à Vener. Amicitiæ, hoſpitalitatis, iuris literarum, eloquentiæ cultores, Mercur. Iidem arcanorum ſacrorum & initiorum inſtitutores de Vener. ueſperti no habitu. Rurſus ex his peculiariter pertinent ad Taur. & Vener. maritima minoris Aſiæ loca, Cyclades inſulæ ac Cyprus: ideoq; ſúe fermè uoluptatibus munditiæ, corporiq; ſeruiunt. At Græci, Achiui, Cretenſes, ſubditi Virg. & Mercur. ingenioſiores & doctiores & animorum cultores euaſerunt. Macedones autem, Thraces, Illyricum ſubiiciantur Capricorn. & Saturn in re quidem paranda non inertes, ſed à manſuetudine morum & coniunctionibus alieni.

Secundi quadrantis quæ pars eſt Auſtralis magnæ Aſiæ, loca in qui-

in quibus India, Ariana, Gedrosia, Parthia, Media, Persia, Babylon, Mesopotamia, Assyria, spectantia Vulturnum in totius terræ diuisione, conciliantur & ipsa meritò triangulo Notapeliotico, id est, sito inter ortum & meridiem, Taur. Virg. Capricor. Gubernaturq; à Vener. & Saturn. de orientali habitu. Quare & naturas illorum hominum cognoscere est huiusmodi modi dominationi conuenire, nam & Vener. numen adorant, uocantq; Isin, & Saturn. itemq; Solis, quem Mitram nominant. Multi etiam horum futura præcinunt, necnon & pudendæ ab his partes consecrantur, quæ efficiuntur ab habitu præpositarum stellarum seminalium. Ipsi natura sunt flagrantes concubitus, reiq; Venere appetentes. Salutationes his & repudia, comptusq; cordi à Venere, delicatusq; uictus à Saturno cum mulieribus propalam non in occulto consuescunt, propter habitum orientalem, sed masculam Venerem odere. Neq; pauci ex matribus liberos susciuiunt, & pectore supplices gestus edunt propter matutinum ortum, & congruentiam cordis præstantiæ cum ui Solari. Vestitus ferè ornatusq; & corporis delitijs effœminati à Venere, animis autem, consilijsq; excelsis, fortes, belli cosi, eo quod Saturn. cum habitu orientali congruat. Sed peculiariter sunt Iouis, Veneris q; magis Parthia, Media, Persia. Qua de re & harum regionum incolæ florido uestitu utuntur, seq; totos illo præter pectora operiunt, delicatoq; uictui, ac munditiæ dant operam. Virginis & Mercur. est Babylon, Mesopotamia, Assyria, quibus ideo & eximia Mathematicarũ disciplinarũ cognitio & obseruatio syderum contigit. Saturno uerò cedit propriè India, Ariana, Gedrosia, habentq; eam ob rem cultores deformes, fœdos, immanes. Media huius quadrantis locain diuisione totius terræ, Idumæa, Cælosyria, Iudæa, Phœnice, Chaldæa, Orchinia, Arabia fœlix, recedunt à suo quadrante ad Cancrum, qui ponitur inter septentrionem & occasum, itaq; Borrolybico triangulo cõciliantur, quod est Ariet. Leon. Sagittar. cum dominis Ioue & Marte, quibus communis Mercur. adiungitur, unde sunt ad mercaturas faciendas aptiores & callidiores, in formidine contemptores, infidiosi, animis seruilibus, omnioq; in stabiles pro stellarum præpositarum figuratione. Est autem Cœlosyria, Iudæa, Idumæa, magis Scorpion. & Ariet. Martisq; propria, ob eamq; rem incolas habent ferè audaces, impios, infidiosos. Phœnices Chaldæi, Orchinij sub Leone & Sole sunt, quod simplices, humanos syderum obseruatores: inq; primis Solis ueneratores reddit. Arabia fœlix subest Sagittar. & Iouí, unde extitit illa consentanea appellationi feracitas & copia aromatum, & hominum dexteritas & libera-

litas uitæ contractuum, negociorum.

Sequitur quadrantis tertij Septentrionalis pars magnæ Asiæ, cuius superiora loca continent Armeniam, Hircaniã, Mattianem, Bactra, Casperiam, Seticam, Sauromatas, Oxianem, Sogdianen, quæq; alia in diuisione totius terræ spectant Aquilonem, qui est inter Septentrionem & Orientem locus. Hæ regiones igitur conciliantur Aquilonari triangulo Gemmin. Lib. Aquar. Gubernatores autem Saturn. atque Iup. habitu orientali. Harum itaque incolæ Iouis & Saturni numina uenerantur, suntq; ditissimi & auro abundantes, uictu mundo & consuetudine honesta, sapientes magi, periti rerum diuinarum, moribus ad liberalitatem & iustitiam compositis, animo magno, fortes, osores improbitatis, ita naturæ quodam instinctu amantes suorum, ut pro ipsis ne mortem quidem oppetere dubitent, respectu decoris ac pietatis. In usu rei Veneriæ moderati & puri, uestitu sumptuosi, benigni, animo sublimi, quod fere Saturn. Iouisq; stella orientali in habitu conficit. Cæterum ex his Hyrcani, Armenii, Matiani propriè referuntur ad Gem. & Mercur. itaque & sunt mobiliores ac subimprobi. Bactrianæ gentes & Caspiæ unà cum sericis Lib. parent & Vener. indeq; diuitias congerunt, Musicæ delitijs indulgent. At Sauromatica, Oxianæ, Sogdianæ subijciuntur Aquar. & Saturn. habentq; homines immanes, tetricos, feros. Reliqua huius quadrantis & in medium totius terræ decidua loca, Bithynia, Phrygia, Colchis, Syria, Commagene, Cappadocia, Lydia, Cilicia, Pamphylia descendunt à suo quadrante ad Africum, qui est inter occasum & meridiem, inciduntq; in Notolybicum triangulum Canc. Scorp. Pisc. dominante Mart. & Vener. cumq; his Mercur. Hinc illæ gentes ferè numen Veneris adorant, multis uarijsq; suæ linguæ uocabulis ut matrem Deum celebrantes, ipsumq; Martem Adonin, rursumq; aliter appellant, hisq; diuis cum quæstibus initia habent constituta. Sunt autem perimprobi & animis seruilibus, laborioſi, mali, impliciti expeditionibus mercenarijs, belligerationibus, rapinis, prædationibus, ipsi mutuo sese subigantes, & uastationes sibijpsis, bellumq; inferẽtes: quæ omnia à Mart. & Vener. orientali concursu proficiscuntur. Quoniam autem in Vener. triangulari signo Capricor. altitudinem habet Mart. & in huius item triangulari signo Pisc. ipsa Venus extollitur, fit ut illis in locis summa beneuolentia & charitate maritos suos fœminæ complectantur, domiq; custodes sint & operum studioſæ, famulatione, sedulitate, obedientia commendabiles. Ex his Phrygies, Bithyni, Colchi pertinent magis ad Cancr. & Lunam. Quo fit uiri ut ferè leues sint, morigeriq; mulieribus. Contra ha-

tra harum pleræq; de Lun. orientali maſculinitate, uiriles, imperioſæ, bellatrices, ut Amazones perhibentur, fugientes uirorum, gaudentes armis, ad uirilitatemq; fœmininum ſexum inſtruentes ab infantia dextræ mammæ amputatione, quò habiliores ad ſubeunda belli munia fiant. Has etiam partes corporis nudare ſolent, ut in rebus gerendis muliebritatis omnis opinio amoueatur. Qui uerò Syriam tenent & Comagenem, & Cappadociam ſubduntur Scorpion. & Mart. itaque multum audent, improbi ſunt, inſidioſi, laborioſi: At Lydi, Cilices, Pamphylij cedunt Piſc. & Iou. ſuntq; in re paranda attentiores, commertia & mercaturas faciunt, liberales, faciles in contractibus.

Reſtat quadrans Lybies, ut appellãt, in quo ſunt Numidia, Carthago, Africa, Phyzania, Naſomonitis, Garamantes, Mauri, Getulia, Metagonitis. Huius ſitus in diuiſione totius terræ eſt ad Libonotum, id eſt, Africum inter occaſum & meridiem, conciliaturq; ue Notolybico triangulo Canc. Scorp. Piſc. regiturq; conuenienter à Mart. & Vener. habitu ueſpertino. Ex quo apud illas gentes uſu multum uenit ut uir ac mulier, aut frater ac ſoror una matre geniti regnum teneant, ſic quidem ut uir uiris, mulier mulieribus præſit, & hoc in ſucceſſionibus ſeruetur. Calidi ibi ſunt homines, procliues in muliebrem Venerem, raptores coniugum. Ibi multis in locis cum nouis nuptis primi ſunt regum concubitus. Alicubi etiam eſt mulierum inter omnes communitas. Mangoniſſantur autem admodum & muliebres mundos geſtitant, quod à Venere habẽt. Non eſt tamen animorum illis promptitudo. Sunt nonnihil improbi, præſtigiatores, peruerſi, temerarij, obuij diſcriminibus, idq; à Mart. Rurſum ex his Numidæ, Carthaginenſes, Afri, debentur Canc. & Lun. & hac de cauſa à coniunctionibus commertijsq; nõ alieni ſunt, inq; omnium rerum affluentia degunt. Sed qui incolũt Metagonitida, Mauritaniam, Getuliam, Scorpio obediunt & Marti, immanes, bellicoſi, carniuori, diſcriminibus obuij, neglectores uitæ, inq; ſeſe mutuo inuadentes. Phizani, Naſamones, Garamantes ſubiecti Piſc. & Ioui, liberalibus & ſimplicibus ſunt moribus, opus faciunt, conſilijs ualent, ſordium regnicq; fugientes, propter Iouem, Ammonis ueneratores. Huius quadrantis media loca in totius terræ diuiſione Cyrenaica Ægyptus, Thebais, Marmarica, Oaſis, Troglodytę, Arabes, Aſania, Æthiopica media, à ſuo quadrante uerſa ad Aquilonem ſubeunt & ſub Borrapelioticum etiam triangulum & dominos Saturn. ac Iou. inſuperq; Mercur. Vnde gentes hæ pro communi ſtellarum iſtarum ueſpertino imperio Deorum ſunt reuerentes, ſuperſtitioſi, ſeruientes dijs, ciulatores, mortuos

mortuos ſuos occultantes terra & amouentes è cõſpectu, propter ueſpertinum habitum, inſtitutis & ritibus uarijs, neque uno cultus numinum genere utuntur. Parent humiliter, cumq; metu & abiectione ac patientia. Imperant animosè & magnificè. Viri plures uxores, fœmininæ maritos habent. Connubia appetunt, cumq; ſororibus commiſcentur. Virorum in gignendo magna efficatia, in concipiendo mulierum fœcunditas, ut in regione accommodata generationi. Multi ibi uiri putidi & animis muliebribus reperiuntur. Aliqui & in partes genitales graſſantur, propter maleficarum ac Veneris ueſpertinam figurationem. Ex his Cyrenarum Marmaricæ inq; primis inferioris Ægypti incolæ aſcribunt propriè Gem. & Merc. ideoq; ſunt cogitantes, prudẽtes, intelligentes rerũ omnium, ſed maximè ſapientię & diuinitatis, magi, arcanorũ initiorũ inſtitutores, in Mathematicis planè excellentes. Qui Thebaida tenẽt Oaſin, Troglodyticen, Lib. ſunt ac Ven. Vnde calida natura eſt illorum & mobilis & in abundantia degunt. Arabes, Azani, Medi, Æthiopes, dantur Aquar. & Saturn. Suntq; carniuori ac piſciuori & paſtores. Agreſtem & feris ſimilem agunt uitam.

Nihil iam puto deeſſe ad intellectum præcedentis textus, ſed exiſtimo melius ut poſtquàm hæc omnia principaliter propter geneſes Ptolemæus deſcripſit ut etiam ad geneſes Planetarum hi dominatus certo ordine aſcribantur. Igitur ut ad dominos tertij trigoni deueniam: Saturnus & Iuppiter orientalis facit diuini cultus obſeruatores, ditiſſimos & auro abundantes, mũdo uictu, conſuetudine honeſta, ſapientes, magos, peritos rerum diuinarum, moribus ad liberalitatem & iuſtitiam compoſitis, animo magno, fortes, oſores improbitatis, atque adeò ut pro decore ac pietate mortem oppetere non dubitent. In uſu rei Veneræ moderatos & puros, in ueſtitu ſumptuoſos, benignos, & animo ſublimi.

Mars cum Ioue occidentali facit amatores libertatis, armorum & belli ſtudioſiſſimos, laborum patientes, fortitudinis, munditiæ ac præſtantiæ, conſeruatores amicitiæ ac fidei: Rei familiaris ſtudioſi ſunt cuſtodes, beneficiq; ac uirtuti dediti: uerùm à mulierum amore magis alieni, puerorumq; ſectatores: & qui ea ætate etiam Venerem libenter patiantur. Atq; hi primo trigono externo conueniunt.

Saturnus & Venus orientales, faciunt diuinos, cupidosq; ſaltationum, & comptos, delicatosq;, concubitus multi cum mulieribus. Sed tamẽ cum conſanguineis & matribus etiam quandoq; concumbunt: ueſtitus & ornatus & delitiæ fœmineæ quaſi & molles: fiunt etiam eunuchi natura, alij uoluntate, nonnulli caſu. Cæterùm animis atq; conſilijs excelſi, fortes, belicoſi: Talem fuiſſe Narſetem Eunuchum Iuſtiniani qui barbaros ex Italia expulit, credendum eſt. Atq; hi ſecundo congruunt trigono externo. Sed tales etiam à maſculina Venere abhorrent.

Mars cum occidentali Venere facit procliues in Venerem muliebrẽ, raptores uirginum, uiolentos adulteros: adornant ſe, & muliebri habitu gaudent, improbi, præſtigiatores, peruerſi, temerarij, prompti manu, denique omnino mali præter fortitudinem, ſimiles ſunt habitantibus in quarto trigono extremo.

Ioui

Iouis & Veneris orientalis mores sunt delicatos esse, & munditiæ studiosos, & florido uestitu uti super omnes homines: tales sunt Persæ. Sunt etiam in re paranda, attenti: Mercatores faciles in contractibus & liberales, consilio quoq; ualent.

Saturnus orientalis facit deformes, fœdos & inanes ut Indi. Occidentalis autem carniuoros, ictiophagos, pastores, moribus agrestes & feros: ut sunt Aethiopes occidentales.

Mercurius orientalis facit eos qui Mathematicas optimè assequantur, & siderum obseruatione maximè delectentur. Occidentalis autem ingeniosos & doctos, uerum non adeò Mathematicarum studiosos: sed qui animorum cultui tamen maximè incumbant. Generaliter autem facit mobiles & subimprobos.

Venus occidentalis facit uoluptatibus omnino deditos, sed tamẽ mundos: ut Cyprij. Orientalis autem musicæ studiosos & delitiarum. Generaliter autem mobiles, ut fœminæ.

Mars occidentalis facit feroces, petulcaces, truces ut Germani. Orientalis audaces, impios, insidiosos. Malè dispositus, immanes, bellicosos, carniuoros, seditiosos, uitæ contemptores, periculis ultro se offerentes.

Iuppiter occidentalis facit libertatis amatores & simplicitatis & mũditiei, ut Hispani. Orientalis autem liberales dexteritatis maximè. Ad coniunctionem cum hominibus aptissimos & mercaturæ studiosos.

Sol facit præstantes, benignos, amicitiæq; maximè obseruatores ut Itali: facit & humanos simplicesq;, & qui obseruationibus siderum delectentur.

Mars cum Venere orientali facit improbos, laboriosos, latrones, rapaces, milites, mercenarios, seruilibus animis atq; omnino malos. Tũ magis si Mercurio adiungantur.

Saturnus & Mars occidentales in re paranda facit minimè inertes: sed ab aliorum consuetudine & aliorum hominum coniunctione alienos, ut Macedones.

Luna orientalis facit fœminas utiles, imperiosas, contentiosas, laboriosas. Occidentalis autem uiros molles, effœminatos & mulierum imperio subditos. Vnde fit ut quibus in regionibus mulieres uiris exæquãtur aut plus possunt, ut in Gallia, hæ regiones Lunæ imperio magna ex parte subditæ sint. Tales autem mercaturæ apti & à coniunctionibus cum alijs hominibus non alieni, diuitesq;.

Saturnus, Venus & Mercurius occidentales, faciunt animo compositos & temperatos, fortes, libertatis amatores, & regni osores: Musicæ studiosos, & eruditionis. Leges & instituta tenaciter seruant, & noua etiam condunt & inueniunt. Certamina & munditiem diligunt, amicitiam & hospitalitatem colunt, eloquentiæ operam dant, arcanorum quoq; & sacrorum maximè periti.

Iuppiter Mars & Mercurius orientales faciunt callidissimos mercatores, audaces, insidiosos, laboriosos, seruiles & omnino instabiles.

Saturnus, Iuppiter & Mercurius occidentales, faciunt superstitiosos, mortuos sepeliunt & illos multis ceremonijs lugent. Deum maximè timent. Sed multæ hæreses & multi ritus. Imperant animosè & magnificè, qui uerò parent maxima cum patientia & metu, atq; adeò humiliter ut omnino abiecti esse uideantur. Fœcundi sunt tam uiri, quàm mulieres.

TEXTVS XVII.

At conciliationes quidem stellarum, signorumq; cum certis gentibus communesq; harum proprietates designatæ à nobis breuiter ad hunc modum sese habent. Ad usus autem facilitatem exponemus

nemus deinceps nudam traditionem conciliationis singularū gentium, cum unoquoque signo ex superioribus conuenienter ductam, hoc modo.

Quoniam hæc omnia eò tendunt ut effectus eclypsium & cōstellationum sciantur quas in prouincias dirigantur, ideò cum id sciri non possit nisi cognouerimus quodcunq; signum quibus prouincijs dominetur: Restat igitur dubitatio quonam pacto affecto signo, sciamus quænam prouincia debeat affici. Vtpote Aries dominatur Britanniæ & Germaniæ, & Iudeæ, atq; alijs prouincijs multis quas inferius describet, non par autem est Ariete per eclypsim affecto, ut in has omnes prouincias simul calamitas aut felicitas perueniat: Postquàm igitur non in omnes uenturus est effectus, scire par est in quā uentura sit, hoc autem inferius declarabitur. Solùm enim iam illud restat quādoquidem ex tam communi regionum situ in paucarum solum discrimina deueniamus, ut etiam distinctè sciamus affecto uno signo quæ nam prouinciæ, ut dixi, illi ita subijciantur, ut effectus in eas solas perueniat. Veluti Ariete affecto an sola Britannia, an Iudæa, an Germania constellationi subijciatur. Neq; enim ut dictum est uerisimile est quod in omnibus idem effectus eueniat.

Circa hæc notandum est quod leges omnes, ut Haly dicit, in medio habitabilis promulgantur, & ex illo in extrema perueniunt: quia Mercurius dominus est eius partis, scilicet mediæ, ut declaratum est. Leges autem multis uerbis indigent & rationibus, ac mutatione institutæ uitæ, quæ omnia à Mercurio significantur. Nihilominus Mercurius per se non potest dare legem, sed socius fit Saturno & significat legem Iudæorum: quæ est durissima & fœdissima, & cum auaritia, & usura, & diuortio, & connubijs illicitis, & lepra & immunditiæ gentis. Et cùm his tamen stabilitatem magnam & constantiam, & obseruationem ipsorum præceptorum usq; ad superstitionem, & associatur Iouis, & significat legem Christianorum quæ est munditiei, pietatis, castitatis, misericordiæ, probitatis, & in qua plura fuerunt regna & honos summus sacerdotij: quia Iuppiter præst sacerdotio, & non admittit diuortium. Et associatur Mercurius Martī, & significat legem Mahumeti, & arma, ac bella, uiolentiam & sæuitiam. Et associatus Veneri significat legem Idola colentiū uaria & diuersa: totam plenam uoluptatibus, lasciuia. Et qualibet lex associatur stellarum inerrantium dominationi præter planetas ob longitudinem temporis quo manent: nimis enim multi circuitus essent planetarum, si ad illos solos referrentur, utpote Saturnus qui circuit cœlum in triginta annis, & iam lex Iudæorum inchoauit annis ter mille septuaginta sex ut centum reuolutiones ac tres insuper exegerit. Præterea multa sunt quæ legibus peculiaria sunt, & hæc à mistione procedunt planetarum cum fixis & luminaribus, & etiam planetæ ipsi commiscentur ut uidimus ac uidebimus. Et earum etiam promulgatio habet causas superiores Deum & Dei inimicos, nos autem mundana solum attingimus. Et leges habent ortus ac initia à suis planetis uelut Iudaica ab oriente, quia Saturnus orienti præest. Mahumeti autem ab occidēte, quia Mars occidenti dominatur. Et Iouis imperium est à septentrione, ideò in ea parte fundata est lex Christiana, licet & ipsa ab oriente, propter coniunctionem cum Iudaica, originem sumpserit. Idolorum autem lex quoniam à Venere exortum habuit, initium sumpsit à meridie, scilicet, Assyria, Babylonia & Chaldæis. Primus enim Belus Assyriorum Rex adorari se præcepit. Hæc autem dicta sunt quæ ab Haly excidantur non obiter, sed ut accidentia quæ in legibus contingunt & mutationes, & hæreses ex astris prædici possint. Affligentur autem leges maximè ut in trigonis oppositis coniunctiones maximæ fuerint. Est autem trigonus Christianæ Aries, Leo, Sagittarius, & eius dominus Iuppiter, quia Sol communis est. Idololatricæ Taurus, Virgo, Capricornus,

Digitized by Google

cornus,& eius dominus Venus,nam Luna communis est. Iudaicæ Geminí, Libra, Aquarius, & eius dominus Saturnus, nam Mercurius communis est quia omnibus fauet. Et ideò posteriores leges Iudaicam non deserunt,sed recipiunt,quia Mercurius quo omnes leges indigent,propriè dominatur trigono Iudæorum. Ideò decreta eius legis tanquam fundamenta ab alijs recipiuntur. Trigonus autem Cancri, Scorpionis & Piscium Mahumeticæ præest,nã Mars religioni illi dominatur,& initium dedit coniunctio media anno Christi 591. in Cancro, quæ postmodum perseuerauit usq; ad annum 789. in signis aqueis: nemini autem dubium est quòd Mahumetes natus est, intra hos terminos,legemq; ipsam promulgauit. Christus quoq; natus est post sex annos à coniunctione maxima in Ariete, promulgauitq; legem ea coniunctione in trigono Arietis,Leonis & Sagittarij uigente. Itaq; tum ab origine temporis,tum regionum ubi cœperunt,tum moribus, patet hos trigonos hosq; Planetas,has leges moderari. Aduersantur autẽ trigoni prout & Planetæ:trigonus quidem Arietis trigono Cancri, quia Mars & Iuppiter inimici sunt,& maximè potentes ambo,ideoq; diuturnum bellum. Similiter trigonus Tauri trigono Geminorum,quia Venus & Saturnus inimicissimi,sed ambo debiles tamen. Vnaquæq; etiam lex,maximè posterior,alias destruit. Hæc autem alibi dicta sunt:sed hæc præsenti proposito sufficiunt.

TEXTVS XVIII.

Nuda expositio quæ gentes quibus sub signis ponantur.

Aries,habet Britanniam,Galliam Bracatã, Germaniam, Bastarnas, Cœlosyriam, Palęstinam,Idumæam,Iudæam.

Taurus,Parthiam,Mediam,Persida, Cyclades insulas,insulã Cyprum,maritima loca Asiæ minoris.

Gemini,Hircaniam,Armeniam,Mattianen,Cyrenas,Marmaricam,inferiorem Ægyptum.

Cancer,Numidas,Carthaginenses, Afros, Bithyniam,Phrygiã, Colchida.

Leo,Italiam,Galliam Togatam,Siciliam, Apuliam, Phœnicen, Chaldæos,Ochiniam.

Virgo,Mesopotamiam,Babylona,Assyriam,Græciam,Achaiã, Cretam.

Libra,Bactra,Casperiã,Seras,Thebaida,Casin,Troglodytas.

Scorpio,Metagonitida,Mauros,Getulos, Syriam, Commagenem,Cappadocas.

Sagittarius,Tyrrhenos,Celtas,Hispaniam,Arabiam fœlicem.

Capricornus,Indiam,Arrianen,Gedrosiam,Thraciam,Macedonas,Illyricum.

Aquarius,Sauromatas,Oxianen,Sogdianen,Arabiam,Azaniam,mediam Æthiopiæ.

Pisces,Phazaia,Nazamonitis,Garamantice,Lydia,Cilicia,Pamphylia.

Dubitabit aliquis quare Iudæam diuiserit à Palęstina & Idumæa: Et similiter Italiam ab Apulia, cum Apulia sit Italiæ pars, & Idumæa ac Palęstina Iudææ? Respondeo quod Ptolemæus fauit Græcis in hoc, quia Apulia uocabatur

batur Græcia magna: in alio Ethnicis seu Idolorum cultoribus: nam Iudæi unum Deum colebant, uolebat uideri Ptolemæus quod Iudæi occupassent illas prouincias, hocq; studium fuerat Regum ipsorum Aegyptiorum, ut eo prætextu quod & sæpe fecerunt, Iudæam inuaderent.

Animaduertendum quòd ad trigonos attinet atq; leges: Mahumeticã quæ sub Marte est sibi adiungere Venerem uel Lunam, ut in triangulo uisum est Venerem ob inexhaustam libidinem, diemq; illi dicatum colunt, Lunã quod laboriosissimi sint atq; uagi, eiusq; in uexillis imaginem referunt. Ob utrasq; autem plures accipere uxores lex illa permittit. Iudaica autem Mercurium Saturno adiungit, unde ipsi maximè sunt industrij, loquaces & miseri, & parandæ rei pecuniariæ dediti. Christiani Iouialem habent Solem, illiusq; diem colunt Dominicum, sicut & Iudæi Sabbatum propter Saturnum. Sol autem significat iustitiam & ueritatem. Christiana autem lex plus cõtinet ueritatis, & simpliciores reddit homines. Idolorum lex Veneri Lunam adiungit orientalem, sicut Mahumetica occidentalem: Ob id multos deos, multasq; illorum formas fingebat pro uarietate formarum Lunæ. Obseruabat autem Calẽdas à nouilunijs sumptas more totius Græciæ & antiqui ritus Romanorum. Inditum enim est unicuiq; legi, prouinciæ, genti, regno, ciuitati, familiæ, deniq; domini cuiq; ut aliquid eorum obseruent quæ à dominatrice stella significantur, uel etiam ipso nomine ad eam pertinent.

His itaq; explicatis, reliquum est ut ipsorum signorum significata & mores, pro genesi uniuiusq; hominis utilia, ipsis q; prouincijs à Ptolemæo descriptis correspondentia, subijciam. Igitur:

Aries facit feroces, peruicaces, truces, audaces, impios, insidiosos.

Taurus uoluptatibus deditos & munditiei corporis, florido uestitu utuntur, delicato uictui operam dantes.

Gemini nobiles ac subimprobos, cogitantes, prudentes, intelligentes rerum omnium, sed maximè sapientiæ & diuinitatis, magi, arcanorum institutores, in Mathematis planè excellentes.

Cancer facit mercatores, & bonos socios, & qui rerum affluentia gaudeãt: sunt tamẽ leues & morigeri mulieribus. Mulieres autem quibus signum hoc dominatur, utiles, imperiosæ, contentiosæ, laboriosæ.

Leo constantes, benignos, amicitiæq; studentes, simplices, humanos, fideiq; obseruatores.

Virgo facit optimos Mathematicos, obseruatores syderum, & omnibus disciplinis aptos, ingeniosos, doctos, animorumq; cultores.

Libra Musicæ & delitijs deditos & qui diuitias congerant, calida sunt natura ad Venerem, mobilisq; consilij.

Scorpio immanes, bellicosos, carniuoros, discriminibus obuios, neglectores uitæ, seditiosos, improbos, deniq; & fallaces ac laboriosos.

Sagittarius simplices, munditiei & libertatis amatores, liberales, dexteros in negocijs, & contractibus aptos.

Capricornus, deformes, fœdos, immanes, ac mansuetudine morum & conjunctionibus alienos, sed in re paranda minimè inertes.

Aquarius carniuoros, ictiophagos, pastores, & agrestem uitam, ferarumq; similem agentes, immanes & tetricos.

Pisces liberales, mercatores attentos, faciles tamen in contractibus, simplicibus moribus, minimè sordidos, populares statum amant, consilio ualent, & pulchrorum operum sunt artifices.

CA-

CAPVT IIII.

TEXTVS XIX.

Particularium prædictionum ratio.

HIs expoſitis conuenit & hæc adiungi huic parti. Fixarum etiam ſtellarum ſingulis aliquo in ſigno repertis, cõciliari eaſdem regiones quas illud ſignum ſortitum fuerit, quo cum ipſe ſinducto per polum ſuum circulo, regiones eas aſpiciant.

Habent enim trigoni & ſigna familiaritatem ut dixi cum gentibus & legibus, & eadem cum fixis: fixæ ergo etiam cum gentibus & legibus. Velut Boreas & ſtellæ naturæ Iouis fouent Chriſtianis & trigonus Arietis, & ♀ Mahumetis & ſtellæ naturæ Martis & trigonus aqueus, & hoc quo ad fortunam hominum & regionum non amicos. Sed iam ad textum redeamus. Docuerat ſuperius tres eſſe differentias ipſorum locorum quibus diuerſitas contingeret in hominibus atq; in genituris: ſed unam præcipuè per quam regiones uniuerſales diſtinguerentur, calidam, frigidam & temperatam. Secũdam per quam diſtinguerentur prouinciæ temperatæ regionis: imò etiam intemperatarum nam hæ tribuuntur conterminis regionibus trianguli externi temperati. Veluti Lituania, & Moſcouia, & Lappones, & Getę, & Noruegia erũt ſub Marte & Ioue, & Ariete, ſicut Germania. Tertia differentia fuit illa quæ quin que diſcriminibus conſtabat quam reducit ad ſecundam. Quia tertia illa naturalis erat & eo modo reducitur ad Aſtronomicam. Hoc igitur in capite tria facit, primum quidem docet fixarum uires ad regiones traducere. Nam ſicut cuiq; regioni ſuum dominum ſignum aſcripſit & Planetam aut Planetas qui ſigno præeſſent, ita fixas non ex dominio ſigni cum non dominentur ſignis, ex loco adiungit: Veluti oculus Tauri tempore Ptolemæi erat in Tauro, & ita afficiebat Cyprum & maritima loca Aſiæ minoris & Parthos, ita nunc afficit Hircanos & Armenos & Aegyptum quia nunc ingreſſus eſt Geminos. Et ita cor Scorpij cum olim eſſet in Scorpio, afficeretq; Syriam & Mauros & Cappadocas, ita nunc afficit Hiſpaniam, & Celticam Galliam, ubi eſt Lutetia, & Normanni, & Neuſtrij, & quos uocant Britannos Galliæ: fecitq; rapaces & ſubdolos qui alioquin antiquo tempore erant boni ſocij, quia erat ſub Sagittario, & nunc ſtella illa quæ maximam ſignificat auaritiam & crudelitatem atque audaciam Sagittarium ingreſſa eſt. Ita loca ſtellarum in ſignifero quætes, & uires illarum ſignis aſcribes.

TEXTVS XX.

Præterea ea loca ſigniferi potiſſimum conſideranda de magnis urbibus quæ metropolis dicuntur, per quæ in harum extructionũ principijs, ut in genitura hominis, ferri Solem ac Lunã animaduerſum, ubique ex cardinibus præcipuè horoſcopus fuit. Quarum autem tempora extructionum non comperiuntur, uidendum quo cadat M.C. in genitura Principum ac Regum, quæ quoq; tempore rerum potientur.

Hęc eſt ſecũda pars in qua docet deuenire ex prouincijs ad ciuitates metropolitanas, id eſt, principes aliarum ciuitatum: Veluti in Italia Roma, Venetiæ, Mediolanum, Neapolis, Florẽtia, Sena, Ferraria, Mantua, Genua, Luca, Tau-

Digitized by Google

rinum, & quæcunq; tales ſeu imperēt alijs urbibus etiam quod alieno Regi pareant, ut Mediolanum & Neapolis, ſeu non pareant ut Venetiæ, ſeu nullis imperent urbibus libertatem tamen ſuam tueatur, ut Luca, Metropolis nomine intelliguntur. Nam reliquæ ciuitates quæ neq; per ſe reguntur, neq; alijs imperant, fortunam Metropolis maxima ex parte ſequuntur. In omnibus igitur his quæ quoquomodo ſeorſum aliquid habent principatus, ut in Mediolanenſi regione Papia atq; Cremona, iubet Ptolemæus principalia loca debere obſeruari erectionis illius ciuitatis tanquam in genituris. Tria autem maximè principalia docet Solis & Lunæ & horoſcopi ſeu aſcendentis: nam medium cœli pertinet ad Principem potius ciuitatis, & horoſcopus refert ipſam ciuitatem. Si igitur talia loca afficientur, afficietur & ciuitas. Quod ſi ignota ſit conſtitutio cœli quæ fuerit ædificationis ciuitatis tempore, tunc medium cœli ciuitatem gubernantis in genitura tanquam principalem locum ciuitatis, obſeruabis.

Ex hoc habetur pulchra regula: quòd ubi habueris & geneſim ciuitatis (ita enim nunc manifeſtioris doctrinæ cauſa figurarum cœli uoco conſtitutionem declarantem ſiderum tempore primæ ædificationis) & geneſim gubernantis, oportebit medium cœli geneſis gubernantis conſiderare & locum Solis ac Lunæ atque aſcendentis geneſis ciuitatis conferre, tum inter ſe pro generali regimine, tum ad eclypſium præcedentium conſtitutionem. Quod ſi locus gubernetur ab aliquo proconſule, princeps autem procul abſit: tunc permixta erit fortuna ex ipſis tribus, ſcilicet geneſi urbis quæ primum obtinet locum, inde medij cœli ueri principis, tertio loco medij cœli gubernatoris. Sed ſi princeps uerus in urbe ſit, uel propè, gubernatoris geneſis prætermittenda eſt.

TEXTVS XXI.

His prægnitis conſequens fuerit percurrere rationem prædictionum, primumq; illas quæ totas regiones urbesue complectuntur, cuius contemplationis modus erit talis. Non eſt prior neque potentior cauſa huiuſmodi caſuum, quàm quæ ducitur à defectuis Solis Lunæ copulationibus, & tranſitibus ſtellarum illarum tempore.

Hæc eſt tertia pars in qua docet generalem modum & proprium procedendi: de proprio agit ibi: ſed prædictionum. In hac igitur proponit duos modos generales, quorum primus pertinet ad locos, & eſt ut conſideremus ſecundū tres illas diuiſiones, ſcilicet an hoc erit in regione calidiſſima uel frigidiſſima, uel tēperata: deinde per trigonos & ſigna in qua prouincia illius partis. (Sed maximè temperatam habet in conſideratione) Tertiò in qua metropoli illius prouinciæ. Propter quod ſciendum eſt quod ubi concordaret ciuitas cū conſtellatione & non concordaretur prouincia effectus continget. Sed nūquam poterit prouincia concordare quin etiam quadrans ipſum concordet. In hominibus autem etiam quod concordaret geneſis propria & non concordaret ciuitas in qua eſt homo, nihil erit. Et propter hoc credo quod eclypſis illa in Tauro, in parte horoſcopi mei anno 1539. nihil egerit, quia non concordabat cum ciuitate Mediolani, ubi ego eram & habitabam uel propè. Nam nulla fuit peſtis aut magna calamitas ab eo tēpore uſq; nunc in tota regione Mediolanenſi in qua perpetuò habitaui. Et ex hoc patēt duo corrolaria primum quod non afficiuntur homines à generalibus conſtitutionibus, niſi afficiatur ciuitas. Ciuitas tamen afficitur etiam quod conſtitutio non adiungatur prouinciæ ſigno, & non poteſt adiungi prouincię ſigno, niſi prius cōſentiat cum

ſilo ex

illo ex octo trigonis in quo eſt prouincia, & non poteſt affici trigonus, niſi tota afficiatur pars, ſcilicet quæ uniuerſalis, & in qua trigonus continetur. Cauſa autem cur abſq; teſtimonio trigoni loci deliquij affligitur ciuitas, non autem prouincia, eſt quia ciuitas habet principium per ſe, prouincia autem non niſi ut eſt pars quadrantis. Sed de ciuitate & homine eſt alia ratio, quia ciuitas poteſt pati peſtem & excidium per ſe, quia cum ſit res uniuerſalis reſpicit conſtellationem uniuerſalem, per ſe abſq; prouincia, homo autem non poteſt pati peſtem aut excidium abſq; excidio, aut peſte ciuitatis: Quia cum ſit ſingularis non eſt ſubiectum proportione reſpondens cauſæ uniuerſali. Similiter eſt animaduertendum ſignum aſcendens pro ciuitate, nam ſi congruat prouinciæ aut loco Lunæ, aut Solis, aut horoſcopi ædificationis, augebit effectum. Quia cum locus deliquij non ſit niſi unus, non poteſt concordare niſi cum loco principali ciuitatis, nec poſſet concordare uel cum prouincia, niſi ubi ciuitas haberet aſcendens ipſius prouinciæ, ſed hoc non ſemper ita euenit, imò omnes ciuitates unius prouinciæ affliguntur diuerſis temporibus: igitur cõcordia eſt ſumenda etiam ab aſcendente. Sed Ptolemæus commemorauit ſolum principalem locum qui eſt deliquij. Manifeſtum eſt igitur ex iſta demonſtratione quod non eſt neceſſaria concordia prouinciæ, ut ciuitas deliquio ſubijciatur. Secundùm, quod quilibet poteſt euadere à talibus infortunijs generalibus mutando regionem, niſi ſit omnino connexus per aſcendens aut ſignificatores primos.

Secundum autem uniuerſale eſt quod ducitur ex cauſis ipſius effectus: & illæ erunt eclypſes primo Solis uel Lunæ: deinde ſtellæ quę loca eclypſium reſpiciunt, aut quæ ſimul aſcendunt, aut in cœli ſunt medio. Nihil autem refert ſeu tranſitibus ſcribas, ſeu circuitibus, quod Græca dictio ſonat.

TEXTVS XXII.

Sed prædictionum huius partis, una eſt localis, quæ continet præſcientiam regionum ac urbium, quibus intenditur ſignificatio particulariter defectuum luminarium, aut concurrentes ſtellarum menſtruationes, quæ ſunt Saturnus, Iuppiter, Mars cum ſtationarij fiunt.

In parte hac declarat primum proprium quod ad locos pertinet, quod ſumitur ex defectibus luminarium aut ſtationibus trium ſuperiorum, quoniam ut dictum eſt, uix inferiores dicuntur habere ſtationes, cùm fuerint ſuperiores in domini loci eclypſis, uel in ipſo loco eclypſis, uel in aſpectu ipſius eclypſis, uel exoriantur hora eclypſis & maximè ſi cum horum uno fuerint in ſtationibus, aut oriantur chronicè, id eſt, veſperi, in oppoſito Solis: aut occultetur ita ut ſint quatuor ſtatus horum principales, & tres qui accedunt.

Notandum quod eclypſis quanto maior fuerit, tantò ipſa eſt generalior: & generaliter, licet non ſemper, centrum Lunæ proximius eſt ipſaq; Luna eclypticę: imò fermè neceſſarium eſt cum eclypſis generalis fuerit ut Luna circumferentiæ extremitate ſaltem tangat eclypticã: ideoq; effectus fiunt uehementiores atq; generaliores, tum uerò diuturniores.

Notandum etiam quod ex deterioribus concurſibus quæ in cœlo fiant eſt coniunctio Saturni & Martis in Cancro, cum deliquio cõiungitur: quoniam Saturnus cadit à domo, Mars ab exaltatione, & Saturnus corrumpit effectus Lunæ quæ ibi habet domum, & Mars corrumpit effectus Iouis qui ibi exaltatur. Et Martis calor in ſigno æſtiuo augetur & Saturni frigus propter Lunã: & eſt ſignũ propinquiſſimũ uertici noſtro & quadratũ reſpectu Arietis q̃ dominaẽ in Europa quãuis nõ in Italia. Eſt etiã ſignũ quod præeſt mari & morbis ſerpentibus, ut elephantiaſi & prauis ut carcinomati & phagedenæ.

TEXTVS XXIII.

Altera est temporalis, qua comprehenditur & significationum tempus, & durationis magnitudo.

Hoc est secundum proprium, quod continet duo genera temporis dilationis & perseverantiæ. Exemplum: fit eclypsis aliqua Solis decima Maij alicuius anni, quæ durat una hora & tertia parte horæ, & distat ab occasu quatuor horis ad unguem: tũc dicemus quod initium istius effectus eclypsis erit, post quatuor menses à tempore ipsius eclypsis propter quatuor horas distantiæ: Et quod durabit anno & tertia parte anni: & ita de tempore magnitudinis effectus. Hæc autem inferius aperte declarabuntur.

TEXTVS XXIIII.

Tertia generalis, in qua ineſt cognitio, quibus quidq; rerum generibus aduenturum sit.

Vult declarare in ea parte genus materiæ, seu subiectum in quo erit futurus euentus, scilicet an erit in terra, uel in aqua, uel in aëre, uel in arboribus, uel segetibus, uel in piscibus, uel in serpẽtibus, uel in auibus, uel quadrupedibus: & sunt genera decem subiectorum hominibus additis. Sed hominum genus diuiditur per sexus, ætates, leges, conditionem & qualitatem. Sexu an in masculis, an in fœmininis? Aetate an in pueris, an in iuuenibus, an in senibus? Lege an in Christianis, an Mahumetanis, aut reliquis? Conditione an in infima plebe, an patritijs, an magistratibus, an principibus? Qualitate an in biliosis, uel pituitosis? uel sapientibus, uel rudibus? uel ociosis, uel exercitatis? uel artificibus, aut agricolis?

Deniq; ex tot conditionibus dum una alteram contrahit ad ipsa fermè singularia peruenimus, & distinctè poterimus dijudicare de genere patientis.

Notandum circa intellectum propositorum & perfectionem eorum quæ tractantur à Ptolemæo, quòd quinq; sunt necessaria in omni actione: agens & est principium ut deliquia & stellæ cum illis coniugatæ: patiens & est genus materiæ, de quo nunc dictum est, & locus de quo loquetur in capite sequenti: & tempus de quo diximus quòd habet duo genera dilationis & perseuerantiæ: & qualitas effectus de quo in sequenti textu. Ergo Ptolemæus nihil addidit superfluum neq; defecit in aliquo necessario.

TEXTVS XXV.

Quarta & ultima specialis, qua definitur singillatim modus euenturorum.

Hæc autem sunt uelut casus domorum, læsiones à serpentibus, faces, & cometæ in cœlo, pestis, bellum, naufragia, inundationes, sterilitas, seditiones, atque talia.

CAPVT V.

TEXTVS XXVI.

De Regionibus quarum sint significationes.

PRimam igitur quam diximus localem ita explicabimus. In copulationibus enim defectiuis Solis & Lunæ, præsertim euidentibus, considerabimus defectiuum significari locum, itemq; conciliationes cum signis regionũ per triangula. Item quid

quid habeat conſenſum cum loco defectiuo ſigniferi, ſiue in urbiū primis extructionibus, ſiue ab horoſcopo, ſiue ab illis locis quæ tum lumina occuparunt, ſeu M. C. eorum qui iam rerum ſummæ præſint. Quibus conciliationibus repertis, decernemus euentus omnino ad illas quarum fuerint regiones pertinere, inq; primis ſi cum ſigno defectiuo coniungantur, & ſi ipſis deliquium ſupra terram exiſtens apparuerit.

Lunæ deliquia fiunt interpoſita terra inter ipſam & Solem, quo fit ut cum ipſa ſoleat lumen à Sole recipere, non recipiat, & fiat obſcurior, non tamē planè obſcura, ſed quaſi rubra: quia præter lumen Solis & ipſa quippiam habet luminis quo luceat uelut obſcura pruna. Cùm igitur Luna delinquit, cùm uerè lumine Solis priuetur, modo ipſa ſit ſuper terram, deliquium eius uideri poteſt. At de Sole non eadem eſt ratio, quippe Sol delinquit Luna interpoſita inter ipſum & terram, quo fit ut lumen Solis intercipiatur ab oculis noſtris, non tamen ab ipſo Sole aufertur cum ſit ipſius proprium. Itaq; contingit Solem eſſe ſupra terram & deliquium pati apud quaſdam gentes, apud alios autem non, propter aſpectus diuerſitatem. Vt igitur locus à deliquio affici debeat in Luna, duo ſunt neceſſaria: unum quod Luna tunc temporis in hemiſphærio ſuperiore illius loci ſit, & cum prouincia illa concordet ſigno uel trigono ſaltem: ſecundo cum ciuitate in Solis loco, uel Lunæ, uel aſcendentis, uel cum medio cœli illius qui regit ciuitatem ipſam. In Sole uerò neceſſarium eſt præter id quod ſit ſuper terram & conueniat locus eius prouinciæ uel ciuitati, ut illi parti prouinciæ atq; ciuitati eclypſis ipſa appareat. Fieri enim poteſt ut diximus quod quamuis Sol ipſe deliquium patiatur & ſit ſupra hemiſphærium alicuius gentis, attamen propter aſpectus diuerſitatē gens illa deliquium nullum Solis patiatur, ſed Solem totum, clarè, lucidum atq; liberum intueatur. Quo fit ut duæ maximæ dubitationes emergant neceſſariæ admodum, quarum altera eſt.

Quòd ſi eclypſis neceſſaria eſt ut uideatur illi genti, igitur uis eius non conſiſtit in hoc quòd ambo luminaria ſub eadem linea ferantur quæ eclyptica nominatur? Quādoquidem & in eclypſibus tam Lunę, quàm Solis quæ ſub terra fiunt, Luna ſub ecliptica ſemper ſit, aut ualde prope: Et in eclypſibus Solis quæ ſupra terram fiunt ab aliqua tamen gente non uidētur propter aſpectus diuerſitatem, Luna etiam ſub ecliptica eodem modo ſit, aut ualde propè: nec tamen ullam eius rationem habendam cēſet Ptolemæus, nec illarum quæ ſub terra fiunt. Quin imò magnitudinem eclypſium Ptolemæus pro magnitudine prouinciarum & uehementia effectuum metitur: & tamen contingere ſæpe ſolet in Solaribus eclypſibus ob aſpectus diuerſitatem ut maior fiat obſcuritas ipſius Solis dum Luna aliquantulum ab ecliptica recedit: longè uerò minor dum ſub ipſa linea exquiſitiſſimè fuerit. Ergo uis deliquij in luminis defectu conſiſtit, & non principaliter in appropinquatione Lunæ ad eclypticam: Non tamen negauerim etiam illam propinquitatem aliquid facere ad effectus magnitudinem. Sed illud quod Haly impulit ad credendum quod principalior cauſa effectuum deliquij propinquitas eſſet Lunæ ad eclypticam, fuit quod defectus eſt priuatio, & priuatio inter cauſas agentes referri non poteſt. Præcipuè uerò quod Ptolemæus deliquia non ſolum inter cauſas malorum, ſed etiam bonorum refert. Ergo dicendum eſt quod per deliquia luminarium lumen ipſum quod ad nos trāſit (nam neq; unquam Luna, ut dixi, ex toto priuatur lumine & multo minus Sol, ſed in maximis deliquijs quod corpus Lunæ perſpicuum ſit adeò ut Venus per ipſam intueri poſſit, ut in phyſicis declarauimus, lumen crocum ad nos deueniat) affectum externa qualita-

te immutat & concutit partes orbis loco in quo est, addictas. Fieri igitur non posset ut si deliquia lumen auferrent ut inter causas agentes & præsertim bonas numerari possent. Sed non auferur lumẽ ipsum, uerũ immutatur, ideoq; hæc mutatio tum bona esse potest quàm mala, sæpius tamen mala.

Secunda dubitatio est quid per consensum intelligat cum loco defectiuo significeri? Respondeo quod in prouincia uult quod sufficiat, quod sit ex trigono illo: Sed in ciuitate oportet quod conueniat ex signo eodem: quia conuenientia hæc sumitur à loco Solis uel Lunæ uel horoscopi. Cùm igitur sumatur ex tot locis si non referentur ad signum solum deliquij, sed ad triãgulum, fieri non posset fermè, ut ulla ciuitas illius prouinciæ ab eo effectu esset immunis, quod tamen rarissimè contingit. In prouincijs autem ob id consensus trianguli solus sufficere potest, quia ipsæ regiones non certam habent rationem, qua ueré signo subijciantur: Sed solùm illam communem quæ dicta est: At ciuitates genesim ut dictum est habent. Propterea in ciuitatibus uel illarũ principibus signi consensus requiritur, trianguli non sufficit, in prouincijs autem sufficit.

Si autem deficiat origo urbis, accipiemus loco eius decimã principis. Vbs enim est regnum Principis aut pars eius: decima autem regnum Principis significat sed tunc hoc infortunium contingat causa principis, & significat in Metropoli regni magis ob id aut in parte.

Notandum etiam quod si consensus fuerit ex gradu, deliquij effectu erit ualidior & certior: sin ex paucis gradibus, eo minor quo magis distiterit locus deliquij à loco principali ciuitatis. Similiter & magnitudo deliquij in plures partes signi consensum extendit: ita tamen ut nunquam totum signũ prætergrediatur. Habenda est etiam ratio cuius luminaris deliquium sit: nam deliquium Solis in plures partes extenditur signi quàm Lunæ: Et ut extenderit, maiores etiam effectus facit: Lunæ uerò etiam si extendatur in extremis effectus, multum uirium amittit. Facit & ut dixi aliquid propinquitas Lunæ ad eclypticam. His quatuor modis effectus deliquiorum magis aut minus extẽduntur in eiusdem trigoni partibus: Et ad plures aut pauciores ciuitates, maioresq; aut minores effectus producunt.

CAPVT VI.

TEXTVS XXVII.

De Tempore euentuum.

SEd temporalis tractatus qui complectitur significationum tempus & durationem, talis est. Cùm enim quæ deliquia eodem tempore accidunt, non soleant apud omnes ubique habitantes eisdem horis inæqualibus consummari, nolo autem & Solis & Lunæ deliquia intelligi, neq; etiam obscurationem, nec durationem pariter intendi, primum in unaquaq; regione cuius situs ratione comprehensus est ad horam deliquij, poli altitudinem, & cardines tanquam in hominis genitura exprimẽtur, deinde exquiretur quot horarum æquinoctialium in unaquaq; comprehensa ratione regione duratio sit obscurationis. His enim cõstitutis, quotquot horas æquinoctiales inueneri-

mus, tot

mus, tot in ſolari quidem deliquio annos, Lunari uerò menſes duraturos effectus pronunciabimus.

Duo ſunt genera horarum: unum quidem quod uocatur æquinoctialium ſeu æqualium, & eſt temporis ſpacium quod eſt uigeſima quarta pars eius quo Sol ab ortu ad ortum redit, ſeu à meridie ad meridiem: alterum uocatur inæqualium & ſunt duodecima pars temporis ab ortu Solis ad occaſum, ſeu diei artificialis: quàm palam eſt & pro uarietate temporis & regionis uariam eſſe. Siquidem in æſtate longiorem quam in hyeme, & apud Scotos, quàm apud Italos. Quibus cognitis, manifeſtum eſt deliquia tam Solis quàm Lunæ neq; eiſdem horis inæqualibus terminari, id eſt, durare apud omnes gentes: atque id eſt primum. Neq; eiſdem horis inæqualibus incipere apud omnes aut deſinere: hoc enim diuerſitas facit meridiani, quandoquidem prius apud occidentales incipit ac deſinit: illud, diuerſitas altitudinis poli: atq; id ſecundùm eſt. Neq; æqualium horarum comparatione æqualiter incipiunt: prius enim apud occidentales, ut dictum eſt, atq; id eſt tertium. Neq; in ſolari eclypſi æquale tempus eſt apud omnes, atq; id quartum eſt. Solum quintum ſupereſt, quod eſt commune omnibus gẽtibus, ſcilicet tempus horarum æqualium eclypſis Lunæ idem eſſe. Placuit autem Ptolemæo exemplum ſolum primi dare: quanquam litera hæc diuerſis modis legi ſoleat: dummodo tamen quinto non legatur, ueriſſima eſt. Quod uerò de obſcuratione ac perſeuerãtia dixit, ſam ad tertium ſenſum & quartum referri debent, ac ſi diceret eclypſes Solis ac Lunæ, apud omnes gentes in eiſdem horis inæqualibus non perficiuntur, neq; obſcuratio aut duratio eodem tempore, uel horis æqualibus incipiunt aut perficiuntur: hoc autem poſtremum ad tertium modum pertinet. Quòd ſi ad Solem ſolum referas ut Haly facit, poſſet ad quartum referri modum. His intellectis, figura fiat dicit Ptolemæus quemadmodũ in geneſi erectis quatuor cardinibus: inde conſideretur quantum temporis intercedit inter initium, finemq; deliquij, quotq; erunt æquinoctiales horæ in Sole deliquium patiente, tot erunt anni effectus; & pro partibus horarum partes eædem anni: Luna uerò pro ſingulis horis atq; partibus menſes totidem exponit. Ex quo patet quod cum effectus magni procedant ab eclypſi Solis, & eclypſis Solis non poſſit durare plus duabus horis & media æqualibus, quod nulla magna calamitas poteſt durare, plus duobus annis cum dimidio. Verùm nec leuiores poſſunt plus durare quia fiunt à Luna deliquium patiente, Luna autẽ licet in deliquijs tres horas cũ dimidio poſſit excedere, quia tamen menſes ſignificat non poteſt producere calamitatem.

TEXTVS XXVIII.

Cæterùm exordia ipſa & uehementiores progreſſiones cognoſcentur ex loci defectiui habitu erga cardines. Nam cùm locus ille inciderit in orientalem finitorem, ſignificat euentuum exordia circa primos quatuor ſequentes ſtatim deliquij tempus menſes futura eſſe, uehementiores autem progreſſus in primo triente totius durationis affectionalis. Sed ſi inciderit idem locus in Med. C. exordia erunt proximè ſequentium menſium & trientis medij totius durationis. In occidentali autem cardine ſignificantur exordia ultimorum quatuor menſium & ultimi trientis totius durationis futura eſſe.

Hoc eſt ſecundùm, & ſumitur ab horis inæqualibus, do cetęq; duo ſimul inuenire, tempus initij euentus & magnitudinis. Et eſt ut ideas quo in parte

contingit locus eclypſis, id eſt, initium eius: quod quidem initium poteſt eſſe ſub terra. Sed tamen melius eſt ut exiſtimemus propter ea uerba capitis præcedentis (ſupra terram exiſtens apparuerit) quod ſit ab initio orientis uſq; ad occaſum, diuidendo per duodecim horas quas uocant temporales ſeu inæquales, & ſecundùm totidem horas menſes numerentur. Vtpote ſi diſteterit ab aſcendente quatuor horis, initium erit quarto menſe. Vel melius, ut medium ipſius deliquij pro tempore eclypſis ſtatuas, & uideas figura conſtructa cui cardini propius ſit: Etſi fuerit propius aſcendenti, continget euentus ille in primis quatuor menſibus: & ſi occidenti, in quatuor ultimis menſibus. Deinde dicit quod eadem ratione ſi deliquij locus medio eius tempore, quo ſcilicet maximum eſt fuerit, propinquius aſcendenti, effectus maximus apparebit in prima tertia parte temporis ipſius effectus: & ſi medio cœlo ultro citroue, in ſecunda tertia parte temporis effectus: & ita ſi propinquius occidenti, in tertia & ultima parte. Exemplum ſit eclypſis Solaris, cuius tẽpus deliquij ſit unius horæ cum dimidio: & palàm eſt quod ſignificat effectum qui durabit anno cum dimidio: cadat igitur locus deliquij tempore maximæ obſcuritatis iuxta aſcendens alicuius regionis, tunc initium talis effectus puta peſtis ſignificatæ per tale deliquium, continget in primis quatuor menſibus, & per primos ſex menſes ſequentes erit ualidiſſima, deinde mitigabitur paulatim donec compleantur decem octo menſes ab initio in quo peſtis incepit: Seu ante uiginti duos menſes poſt tempus eclypſis. Rurſus ſit locus deliquij iuxta cor cœli magis quàm orientem uel occidentem: tunc incipiet effectus ſeu peſtis inter quartum & octauum menſem ab hora deliquij, & per ſex menſes ſequentes, ſcilicet uſq; ad quartum decimum fermè ab hora eclypſis augebitur medio criter, deinde ſex alijs menſibus ſequẽtibus fiet maxima peſtis: poſt reliquis ſex menſibus ita declinabit, ut poſt uigeſimumſextum menſem tota finiatur. Rurſus ſit ut illa eclypſis cadat in occidentem, tunc effectus incipiet ab octauo menſe uſq; ad duodecimum, & per duodecim menſes ſequentes erit ualde magna, ſed in ultimis ſex menſibus ſequentibus qui fermè termina buntur ad trigeſimum menſem, erit maxima peſtis. Ex his ſequitur quòd nullius eclypſis effectus poteſt extendi ultra tres annos cum dimidio ab hora ipſius eclypſis. Et hoc erit quando fuerit maxima eclypſis Solis, quæ non attingit duas horas cum dimidio, & fuerit in occidente: tunc enim incipiet in fine anni ab hora eclypſis, & durabit duobus annis cum dimidio fermè, & ita extendetur effectus uſq; ad tres annos cum dimidio. Eclypſis uerò Lunę eadem ratione quando fuerit maxima & in occidente, non poterit effectus eius extendi ultra ſexdecim menſes, ſcilicet duodecim dilationis & quatuor operationis. Opinio igitur Ptolemæi eſt quod omnium eclypſium effectus incipiant intra primum annum ab hora eius. Haly uerò deceptus eſt exiſtimans quod poſſet proferri in deliquijs Solis, uſq; ad duodecimum annum propter authoritatem in Centiloquio quàm credidit eſſe Ptolemæi, quoniam falsò illi aſcribit. Similiter & deceptus eſt quod protulerit effectus eclypſiũ in multos annos, cùm id facere non poſſint, neq; ſecundùm Ptolemæi opinionem ultra duos cum dimidio, ut dictum eſt, extendantur. Quod uerò medium eclypſis & non initium aſſumamus, rationem habemus ex præcedenti capite, cũ dixit (In copulationibus enim defectiuis Solis & Lunæ præſertim euidentibus conſiderabimus defectuum ſignificati locum) nam cõiunctionem luminarium ſeu copulam præſupponit: hæc autem non fit niſi in medio eclypſis. Secundo, quia euidentia quærit, euidentiſſimum autem mediũ, non initium ipſius deliquij. Præterea non loca, ſed locum conſiderare docet:

Sed ſi initium conſiderare oporteret & finem, par
enim eſt ratio utriuſq;.

TEX-

TEXTVS XXIX.

Verùm particularium remiſſionum, intenſionumq; iudicia fient de intercedentibus toto tempore luminaribus copulationibus, cùm in locos authores effectionis, aut illis configuratos inciderint, deq; alijs unà exorientibus ſtellis effectionis deſignatricibus, cùm aut in emerſionibus, aut occultationibus, aut ſtationariæ, aut noctu emicantes, configuratæ cum authoribus effectionum locis fuerint. Emergentes autem uel ſtationariæ intendunt euentus, dum uerò occultatum ſe eunt aut ſplendore Solis obruuntur, noctuue emicantes, & de euentibus remitti aliquid ſolet.

Docet hac in parte ſingularia tempora in quibus effectus eclypſis iam inchoati augentur, aut minuentur duobus modis, aut per interlunia ſeu plenilunia, uel quadratas radiationes luminarium, cùm in locos authores effectionis, id eſt, in locos eclypſis aut illi configuratos, id eſt, ex trigono reſpicientes inciderint. Atq; hæc pulcherrima eſt regula, quoniam multi decipiũtur exiſtimantes luminarium coniunctiones & aſpectus ſemper debere aliquid adiungere effectui iam per deliquium deſignato: cum tamen plærunq; potius minuant. Namque ſi concordauerint, augebunt: ſi non concordauerint, non ſolum non augebunt, ſed dum quippiam ſemper faciunt, aliud faciendo minuunt.

(Deq; alijs) Intelligit ſtellas quæ cum loco deliquij concordarunt: Concordia eſt, ut inferius docebit, cùm dominatur Planeta è domo uel altitudine, uel trigono, uel fine, uel reſpicit locum. Si igitur quæ diſponunt ſtellæ nouiter emergant, aut occultentur, aut ſtationem ingrediantur, uel noctu emicent, uel minuunt effectus. Augent quidem emergentes è Solis radijs haud dubiè, quia lumine & motu aucti ſunt. Augent & in ſtationibus, quoniam licet debiliores ſint, quia tamen firmi in uno loco, plus operantur: Debilis enim aſſiduè aſſidens plus operatur, quàm ualidus uagans. Propterea ad fortunam bonam malamue etiam in geneſi ſtantes Planetæ plurimum ualent, quoniã inuariabilem decernunt. In animi autem uiribus & corporis non idem poſſunt, quia ſunt imbecilles. Dum uerò occultantur diſpoſitores Planetæ, imbecilliorem reddunt effectum. Et ſimiliter noctu emicantes, id eſt, cum Sol occidit. Planeta qui in oriente lucet is eſt occidentalis, & in die exortus, imò etiam retrogradus, is factus eſt imbecillis (Intelligit autem de ſuperioribus tantũ tanquam manifeſtioribus, nam ſtatus inferiorum obſcuri ſunt ualdè & implexi) ideò effectus minuunt.

Illud animaduertendũ eſt quod de effectibus longioribus non tractat Ptolemæus, quæ ſpectant ad coniunctiones trium ſuperiorum, maximè Saturni & Iouis, quia effectus tardiores ſunt, & non adeò euidẽtes: qui potius ad prophetas pertinent, quàm ad Aſtrologos. Hi tamen effectus, ut dictum eſt, ab ipſis eclypſibus augentur ac minuuntur, uel etiam ad actum deducuntur.

CAPVT VII.

TEXTVS XXX.

De Genere euentuum.

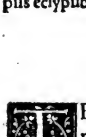

Ertio loco propoſitum fuit cognoſcere in quę genera rerum euentus eſſent exituri. Hoc ipſum deprehendetur & de natura ſignorũ & de forma in quas loci deliquiorum

inciderint, horumq; locorum dominatrices ſtellæ, cùm uagantium, tum fixarũ, hæc & de ipſius deliquij & de cardinali ſigno deliquij ſunt intelligenda.

Genera accidentium deſcripſimus ſuperius eſſe res ſubiectas quę bifariam ſumuntur, aut ex loco deliquij, aut Cardinali ſigno: locum deliquij nemo ignorat qui ſit: Verùm ſignum Cardinale appellat illud quod eſt in angulo ſequente eclypſim, hoc enim in præſenti capite inferius declarat. Manifeſtum eſt autem quod nullus angulus poteſt ſequi locum eclypſis, niſi cœli cor & aſcendens. Si enim eclypſis fuerit inter cœli cor & occidens, cor cœli erit ſignũ Cardinale: ſin autem inter aſcendens & cor cœli fuerit eclypſis, erit ſignũ Cardinale, ſignum aſcendentis. Horum unumquodq; quadrifariam imo quinq; modis accipi debet: primum de natura ſignorum, utpote ſi ſit in ſigno maſculino diurnoq;, aut fœminino uel nocturno, æquinoctio, æſtiuo, tropico, mobili, fixióue, imperante, obediente ac intuente, uel trigono. Secundùm à forma non in nono orbe, ſed in octauo ſtellarum, auis, piſcis, quadrupedis, humanąue. Tertium à dominis locorum, puta domus altitudinis, trigoni & finis. Nã ut ſæpe dixi hæc ſolum ſunt genera principatus ſtellarum. Quartum ſi quę ſtellæ in ipſis locis ſint. Quintum ſi quæ pari modo fixæ ſint in eodem loco. Atq; id plurimum poteſt in regionibus quæ plurimũ diſtant ab æquinoctiali: Nam fixis magis reguntur quàm erraticis. Hodie quæ eſt uigeſima ſexta Iulij 1552. hora ſexta à meridie in Scotia Edimburgi dum eſſem, nebulæ tantũ in aëre apparuit, ut homo ab homine dignoſci non poſſet, neq; tamen id frequens, cùm iam menſe ab hinc expleto nihil tale uiſum ſit (nam iam illum exegimus) nec tamen Luna ulli Planetæ iungebatur, niſi quis uelit dicere Venerem Mercurio iunctam aut tardius, quàm in Ephemeride, aut Solem loui celerius. Sed mihi profecto in cauſa fuiſſe uidetur quod Luna eo in parallelo coaſcendit ſpicæ Virginis primæ magnitudinis ſtellæ naturæ Veneris & parum Martis, quæ iuxta eclypticam poſita eſt, eratq; cum quadrilatero Virginis naturæ Mercurij Veneriſq; quæ & ipſæ iuxta eclypticã erant. Et rurſus coaſcendit cum ſtella ſecundæ magnitudinis quæ eſt in Corona boreali quarta parte & minuto decimooctauo Scorpionis, boreali latitudine partiũ fermè quadraginta quinque, naturæ Veneris atq; Mercurij. Itaq; conſtat quantum fixæ ſtellæ poſſint, erraticæ quidem ab æquinoctiali ad tropicos maximè: fixóue, à polis ad quos declinant uſq; ad ſuos circulos: in temperata regione ut magis ad hanc uel illam extremarum appropinquauerint: Et pro magnitudine & luce & ſitus rectitudine ſupra regionis uerticem.

TEXTVS XXXI.

Dominatio autem ſtellarum errantium ita colligitur. Quæcunque enim pluribus modis utrique loco, id eſt, deliquij ipſius & hoc ſequentis cardinis adiungi cernetur, ea ſola dominationem occupabit. In hoc autem conſiderantur proximę & apparentes acceſſus & defluxiones, ratione comprehenſæ figurationes, itemq; domiciliorum, triangulorumq; poteſtas, unà cum altitudine & terminis.

Tres ordines pulcherrimos proponit: Primus eſt in genere conjunctionis corporum, & eſt applicatio & defluxus. Secundus in genere radiorũ, & ſunt ſex: quatuor tantum tamen commemorat, & duo prætermittit tanquam nota. Tertius ordo eſt dominij: qui diuiditur in quatuor. Vt autem primum ſingula diſcutiamus, ſciẽdum quod corporis uis ualidior eſt quàm radij: Et ideò primus

primus ordo ſumitur à corpore, & diuiditur in applicationem & defluxum quarum applicatio ualidior eſt defluxu. Secundus ordo eſt ualidior tertio: quia radij ſunt magis res ſecundùm naturam, quàm poteſtas: Nam poteſtas eſt inuenta quadam ratione generaliore & ad aliquid dicta ſeu comparata. Ergo ſecundùm ordinem, in ſpecies ſex diuidere licet: ualidior eſt oppoſitio inde quadratus, inde trigonus, poſt ſextilis, poſt intuentia & imperantia: quamuis de his non conſtet an ſextili debeant præponi. Hoc tamẽ infra uidebitur. In tertio ordine præponit domum trigono, & trigonum altitudini, altitudinem uerò finibus. Itaque tria ſunt genera per ordinem poſita, coniunctio, aſpectus, poteſtas: genere quidem ſe præcellunt, ſed non ſemper ſpecies ſpeciem. Ordo autem ſpecierum talis eſt. Primùm eſt applicatio: Secundum defluxio: Tertium oppoſitio: Quartum quadratus in contrarijs, & trigonus in ſimilibus: Quintum eſt quadratus in ſimilibus, & trigonus in contrarijs: Sextum ſextilis, uel intuentia, uel imperantia: Inde ſeptimum & octauum: Nonum uerò eſt domus: Decimum trigonus: Vndecimum altitudo: Duodecimum finis. His intellectis, dicit Ptolemæus, debes uidere qui plures habet in utroque loco, ſcilicet deliquij & anguli antecedentis poteſtates, is erit diſpoſitor.

TEXTVS XXXII.

Sin una eademq; ſtella dominium utriuſque loci, id eſt, defectiui & cardinalis ſortita non fuerit, præferetur quidem defectiui loci dominus, ſed aſſumetur etiam ille qui præ cæteris utriq; loco pluribus modis de præſcriptis adiungi uidebitur.

Hanc eandem regulam non ſatisfacere ubi plures ſint domini ex diuerſis locis ſumpti, ſequens textus edocebit. Vbi uerò ex eodem ſumuntur loco maior minorem obſcurat: ideoq; unum tantum ſumemus dominum. Hic uerò cum ex cardine & ex loco deliquij dominos ſumat, ſi non concordes fuerint, ambos accipere oportet, ſcilicet potentiorẽ in loco deliquij, & potentiorem loco cardinis. Vt ſit regula generalis pulcherrima: quotieſcunq; fuerit unus locus tantum ſignificator alicuius rei, potentiorem in illo loco pro diſpoſitore accipiemus. Si uerò duo aut plures loci fuerint ſignificatores, principalis erit qui plus habet poteſtatis in primo loco, inde etiam illi ex ordine adiungentur qui reliquis locis primi imperabunt.

Ex hoc manifeſtum eſt deliquia quæ in cardine ipſo fiunt, maximas uires habere non ſolum quod idem ſit dominus utriuſq; cardinis & loci deliquij, ſed quod ſimul fiant. Neq; fieri poſſe ut ſimul euentus accidat, & ideò peſtis plerq; & ſudor Anglicus ab oriente in occidentem ferrur. Et peſtis illa maxima quæ iam annis pluſquam ducẽtis in toto orbe ſæuit. Qui uerò ſub eodem ſunt circulo meridiei & diuerſis altitudinibus non eoſdem habet angulos orientis & occidentis, quare in illis tempora in his uariantur effectus.

TEXTVS XXXIII.

Sed multis dominationem ſibi uendicantibus propter æqualitatem reſpectus ad utrunq; locum, præponetur reliquis uel cardinalior, uel potentior, uel qui maioris conditionis ſectæq; fuerit.

Vt igitur ambigua fuerit domini ratio, præponetur ille qui in angulo fuerit: uel potentior, utpote in domo ſua, uel altitudine, peregrino: uel qui fuerit maioris ſectæ & conditionis, ut directus retrogrado, orientalis occidentali. Verùm hæc regula non ualde neceſſaria eſt, cùm raro contingat ut æqualis ſint potentiæ plures ſtellæ. Illud tamen ſcire neceſſarium eſt, quòd ſi plures æqualibus

qualibus numero poteſtatibus præferantur, qui maiorem habebit poteſtatem eligi debet. Veluti quiſpiam eſt dominus domus & altitudinis, alius trigoni & finis, primus ſecundo præponi debet: Secundus etiam habebit aliquid poteſtatis, non tantum, quantum ille qui in alieno loco poteſtatem habente dominabitur.

TEXTVS XXXIIII.

Stellarum autem inerrantium aſſumetur ea quæ loco defectiuo, quaſi aſſederit in præcedente, primum ſplendore ſecundùm nouem modos demonſtratos in primæ compoſitionis noſtræ libris. Deinde uel cum cardine orientis uel M.C. ſequente locum defectiuum reperta.

In fixis autem ſtellis duos angulos obſeruare iubet, alterum quidem quem eclypſis ipſa ſequitur, alterum quem antecedit. Vt ſi eclypſis ſit inter ſeptimũ locum & medium cœli, primum locum obtinebunt ſtellæ quæ ſunt in ſeptimo loco, inde in cœli medio: Quod ſi eclypſis fuerit inter cœli medium & aſcendens, primum locum obtinebunt ſtellæ quæ in cœli medio, inde quæ in aſcendente. Et ita antecedentes præponentur ſequẽtibus, eligit tamen utrunque locum antecedentem & ſequentem. Ex his non omnes eligit ſtellas, ſed quæ lumine præferatur: id eſt, maximè illuſtres. Præferuntur autem nouẽ modis, de quibus locutum fuiſſe affirmat in primæ compoſitionis libris, id eſt, in octauo Magnæ compoſitionis, quàm uocant Almageſti: Vt pateat omnibus hunc eundem fuiſſe Ptolemæum qui & Magnam ſcripſit compoſitionem. Hi igitur modi ſunt: Primus ortus matutinus, cum ſtella cum Sole oritur: Et hic eſt triplex, aut enim eſt parum poſt Solem, aut cum ipſo Sole, aut parum ante Solem, & hoc ſolo poteſt uideri: & ſi uideatur eſt firmiſſimus ſtatus. Secundus qui dicitur meridiare: eſt cum Sole oriente ſtella cœli culmẽ attingit: Et hic triplex, uel enim poſtquam ortus eſt ſtatim, uel in ipſo ortu, uel ante ortum ſubito, & hoc ſolo ſtella uideri poteſt. Similiter totidem membra fiunt ſi Sole oriente ſtella ſit in imo cœli. Hic in genere eſt ualidior primo, ſed diſtinguendo tertius eſt ualidior ſexto. Tertius eſt cum Sole oriente ſtella occidit & habet tres differentias, uel poſt ortũ, uel in ipſo ortu, uel ante ſtatim: Et hoc ſolo tertio ſtella uideri poteſt. Debilior eſt in genere & ſingilatim ſecundo, primo autem ualidior niſi quod nonus eſt debilior tertio. Tres alij modi principales, ſcilicet quartus, quintus & ſextus fiunt ad unguem ex oppoſito, ſcilicet Sole poſito in occidente, aut enim ſtella eſt in occidente, & fit quartus modus: tria habens membra ut primus, aut ſtella eſt in medio cœli, & fit quintus modus: qui & ipſe habet ſex membra, tria dum eſt in medio cœli, & tria dum eſt in imo, aut ſtella eſt in oriente, & ſit ſextus modus: habens tria membra, ſeptimus modus eſt cum Sol eſt in medio cœli, uel in imo, & ſtella eſt ſecum uel in oppoſito. & ita habet quatuor membra: octauus modus eſt cum ſtella oritur & Sol eſt in medio cœli, uel in imo, & ita habet duo membra: nonus modus eſt cum ſtella occidit & Sol eſt in medio cœli, uel in imo, & ſic habet duo membra. In uniuerſum igitur ſunt 32. membra & nouem modi principales, & in unoquoque modo ſolum eſt unum membrum in quo ſtella uideri poteſt, & ita nouem modis ſolum ſtella uideri poteſt, ita ut Sol & ipſa ſint in angulis.

Tunc cum ſtella eſt cum aliquo Planeta uel in angulo, conſidera, ſi in aliquem horum nouem modorum incidat an non: ſi non, eſt debiliſſima: ſi ſic, conſidera an non uideatur & ſit cum Sole, & tũc eſt etiam ualde debilis: Vel ſi non uidetur, nec eſt cum Sole, tunc eſt debilis: Vel ſi uidetur & eſt cum Sole occidentalis: & eſt mediocris. Vel ſi uidetur & non eſt cum Sole: & eſt potẽs.

Vel ſi

Vel ſi uidetur & eſt orientalis à Sole: & eſt ualidiſſima. Hæ igitur ſunt ſex regulæ inſeruientes nouem modis.

Sed dubitatur quoniam in erraticis præponit ſequẽtem angulum & omittit antecedentem, in fixis autem non ſolum antecedentem omittit angulum, ſed etiam ſequenti præponitur. Cauſa eſt quia erraticæ cum moueantur ab occidente in orientem magis, locum deliquij ſuperaſſe uidentur, & ad illum ferri motu primi mobilis: At uerò fixæ cum ualdè moueantur ab occidente in orientem uidentur in præcedente loco eſſe robuſtiores, quia oriẽtales ſunt à Sole.

Conſiderandum autem in locis triangulum domus altitudo finis. Et in his forma ut mox dicet: Situs ut in angulo uel ſuccedenti decima, uel horoſcopo proprietas: ut terreſtrium uel in aqua degentium. Velut Cancri, ranæ & teſtudines uiuunt in aquis, nec tamen habent formam piſcium, ſed & ſtellas obſeruandas iubet non omnes, quæ in angulis ſunt, ſed ſolum illuſtres, uel ibi poſitas, uel in oriente ortas, aut in occidente occidens, uel in medio cœli meridiantes: aut quæ in eclyptica ſint, aut ualdè prope etiã ſi paruæ ſint: ſimul enim aſcendunt & occidunt.

TEXTVS XXXV.

Atque ita animaduerſa in ſtellis authoritate effectuum contemplabimur & formas ſignorum, in quibus & deliquium ipſum & huius dominatrices ſtellæ repertæ fuerint, à quorum proprietatibus modi generalium euentuum communiter ducuntur. Nam quibus ſignis forma humana tribuitur, ſiue in ſignifero, id eſt, eclyptica intelligantur, ſiue per reliquos inerrantes appareant, ſignificant euaſuros euentus in genus humanum. Aliorum terreſtrium formæ quadrupedes, aſſimilibus brutis, ſerpentes anguibus & huiuſmodi, rurſum feræ, immanſuetis & noxijs humano generi, mites, utilibus domitis, operamq; & adiumentum commoditatibus uitæ noſtræ afferentibus pro cuiuſque formæ deſcriptione, ut equi, bouis, pecudis, uentura portendunt. Præterea ſeptentrionales formæ terrenæ, terræ ſubitos motus, meridionales nimborum fluxus afferunt. Iam cum loci illi authoritatis fuerint in figuris pennigeris ut Virg. Sagittar. Gallinæ, in aues & uolatica, inq; primis ea, quæ uictui apta ſunt, ſimiliter cum natantibus in aquatica & Piſces euentus cadunt. Quæ figuræ ſi fuerint marinæ ut Canc. Capricorn. Delphin marinis piſcibus, claſſibusq; inſuper & nauigationibus: ſin' Fluuiatiles, ut Aquar. Piſc. Fluuiaticis & Fontanis uentura decernunt. Argo autem utrunq; genus complectitur.

Stellas quæ dominantur in loco deliquij & cardinis eum ſequentis ordine ſignorum conſiderat, in quibus ſignis ſint: tum etiam ipſius deliquij locum gratia exempli, aſcendat Gemini, deliquium ſit in Arietis parte uigeſima octaua: Mars & Mercurius principaliter dominabuntur: ſed Marti primus locus debetur. Sit igitur Mars in Virgine, & Mercurius in Tauro, exempli gratia, hoc in deliquio, Arietem propter deliquium, & Virginem propter Martem, & Tauri ſignum propter Mercurium conſiderabimus. Non quidem ſignorum cœli, ſed quæ in octauo formantur ex configurationibus fixarum ſtellarum.

rum: Hoc enim nunc tractat. Tria autem in illis considerat, formam, mores, declinationem. Formam ut in volatilibus, piscibus, quadrupedibus. Afficiuntur enim similia similibus: Mores ut in feris & mansuetis, & in nauibus uelut Argo in marinis & fluuialibus piscibus, tum naufragijs detrimenta aut felicitatem significat. Ex declinatione autem septentrionale, terræ motus: in meridionali autem portendit imbres & tempestates. Hoc autem tam in figuris signi feri quàm extra. Capricornus autem mare significat Australe, quia Cancer significat Boreale.

Notandum tamen est quod indicia sumpta à figura stellarum paruæ sunt efficaciæ præter pauca, ut fluuius & serpens: nam uariantur iuxta cuiuscq; sensum & etiam addito quouis astro: in quibusdam uerò experimentum confirmat opinionem, est tamen parum firma indicatio.

TEXTVS XXXVI.

Adhæc repertæ authoritatis stellæ in signis tropicis ac æquinoctialibus communiter aëris & temporis sui statum significant: proprie autem Vernum tempus & ea quę è terra nascuntur. Si enim periantur in æquinoctio Verno, iudicio sunt pululationum arborum fructiferarum, ut uitis, ficus, fructuum maturitatis. In solstitio perceptionum frugum & conditionum, peculiariter autem in Ægypto & nili exundationis. In æquinoctio autumnali sationum & pabulariorum & huiusmodi. In bruma olerum & auium ac piscium illius temporis.

Nunc aggreditur signa nonæ sphæræ: seu quæ distantia ab æquinoctiali uel motu Solis esse intelliguntur potius quàm sint (Hæc autem sunt de quibus locutus est superiùs à capite de anni temporibus usque ad caput de carpentis, in præcedenti libro) illorumq; significata docet. Nam tropica & æquinoctialia aëris mutationem significant, & propriam conditionem fatorum & arborum eo tempore. Præcipuè autem æstiuum solstitium uim habet in Nili inundatione. Sed hæc propria Aegypto est. Ipsa autem textus structura clara est.

TEXTVS XXXVII.

Sed æquinoctialia etiam significationem dant sacrorum & diuinæ culturæ. Tropica mutationum aëris & in rebus publicis morum ac legum.

Præter generalia æquinoctiorum & tropicorum signorum significata Ptolemæus subiungit propria uniuscuiusq;, scilicet quoniã æquinoctia super status legum dominium sortiuntur. Haly declarat causam dicens, quod in talibus signis fit augumentum diei ac noctis: utpote dum Sol est in Ariete dies augetur: & dum Libram peragrat nox crescit: itaq;, inquit, cum consensus hominum in legibus fiat, consensus autem hominum significetur à signis æquinoctijs: Ideò etiam & leges per illa. Sed clarius leges constant mutatione opinionum quę significatur per signa æquinoctia: quoniam dum Sol est in æquinoctijs signis facit uiginti quatuor minuta, quandoq; declinationis singulo die, ergo maximam mutationem affert in rebus humanis. At nulla est maior mutatio quàm legis promulgatio, quæ plerunq; fit aduersus constitutiones Principum & pœnam mortis, & consensus patritiorum & magistratuum. Ideò est tanquam fax quædam in mentibus hominum accensa quæ fertur maximo impetu quasi ardens ex cœlo demissa, quam homines hauriunt uelut

hiantĩ

blanti ore, contempto metu mortis, & gratia principum, ciuilibusq; legibus, commodis proprijs ac filiorum, ut quidam gaudeant illos contra omnem humanitatem (modo constanter pereant) à carnificibus excruciari, ob legis amorem. Est & alia ratio similitudinis, quia initium signi æquinoctij cõmune est ipsis ambobus, hemisphærijs: Leges autem ipsæ solæ inter omnes communes sunt toti humano generi: Ideò ergo meritò leges signis æquinoctijs assimilari tur atq; tribuuntur. Necesse est igitur ut talia signa rebus quæ ad leges pertinent: ut sunt sacra, ceremoniæ, hæreses, emendatio, quam uocant reformationem, sacerdotia, redditus, Pontificatus, ac talia præsint. Tropica uerò signa significant mutationem aëris, quoniam efficacissimę fiunt qualitates illius cũ Sol est in eis, caloris uel frigoris: omne autem ut dictum est potentia tale fit princeps illius in toto genere. Veluti quod summam efficit caliditatem caloris princeps est, & illius quantitatem moderatur. Præsunt & mutationibus legum & moribus: mutationibus quidem legum quia maximè ab æquinoctijs distãt tropica, & quoniam cùm Sol est in eis cursum mutat. Nam si prius ibat ad austrum ubi ingressus fuerit Capricornum redit ad Septentrionẽ: contraria ratione in Cancro. Mutatio autem morum fit eadem ratione qua mutatio legum, tum etiam quia mutatis legibus, necesse est & mores mutari.

TEXTVS XXXVIII.

De solidis iudicium fiet fundationum & subſtructionum. De bicorporibus hominum, ipſorumq; Regum.

Ponit duo genera reliqua signorum, nam in præcedẽti textu de mobilibus locutus est, hic de fixis & communibus seu bicorporeis. Fixa igitur res significant quæ illis meritò debentur: Debentur autem ædificia, quoniam ita comparatum est, ut quæ ædificia manere debent, sub fixis signis ædificẽtur: Sunt autem fixa ut dixi ♉, ♌, ♏, ♒. Cõmunia autem significãt homines quia ex illis tria sunt forma humana, scilicet ♊, ♍, ♐: significant autem super Reges propter similitudinem, quia Reges plerunq; sunt duplicis animi, & ualde calidi, & Sagittarius maximè. Et ideò poëtæ rectè finxerunt magistrum Achillis fuisse centaurum Chironem, quia reges & Magistratus primò habent facilem humanam ad alliciendum homines & ita audiunt blandè, quos etiam oderunt extitaliter. Inde in recessu cum habeat Sagittarius partem posteriorem ferinam, uel quasi non cognouissent, ingratę quosdam, alios crudeliter tractant. Et eos quos tam libenter & auidè amplexabantur, dum illis indigebant, peracto negocio quasi illos non agnoscant, neque admittunt, & admissos non audiunt, auditos superbis responsis repellunt à se. Igitur Reges & homines tanquam duo extrema posuit, sub quibus magistratus etiam intellexit.

Sed & quoniam communia coniuncta sunt ex diuersis non tamen possunt separari: ut Reges ad subditos, & subditi ad reges dicuntur relatiue coniuncti, nec tamen sunt idem, imò persæpè inimici, nam per reges hic etiam tyrannos intelligit. Sunt autem ex his magistratus etiam ut medij atq; alijs significati per Geminos & Virginem: qui quamuis sint subdoli, sunt tamen meliores & sapientiores & humaniores, quorum quidam sunt grati: qui cum Sole, uel Ioue, uel Venere aliquid commune habent: Qui à Sole ob magnificentiam, ut dicatur de eis (non quia auari nõ sint natura) talis Princeps aut Rex est magnificus: Qui uerò à Ioue, sunt liberales & dant, quia existimant tales mereri, Hi autem pauci sunt: Sagittarius autem ut dixi, partem posteriorem ferinam habet. Qui uerò à Venere propter innatam quandam mansuetudinem atq; beneuolentiam: uel propter persuasionem aulicorũ atq; hi plurimi sunt: pauciores qui propter Solem: paucissimi uerò ob Iouem.

TEX-

TEXTVS XXXIX.

Quæ uerò tempore deliquij orientali magis positu fuerint, fructibus, adolescentig, fundamentis euentura, sed à M. C. templis, rebus: ætati uirili. Occidentalia autem legum, institutorumq; mutationes & senectæ casus, & uita functos significant.

Tres ordines nobis insinuat: Vnum quãdo eclypsis & significator fuerint iuxta orientalem angulum: Secundùm cum iuxta cœli medium: Et tertium cum iuxta occidentem. In unoquoq; autem eandem seruat rationem, ut si fuerint iuxta orientalem angulum, significat initia omnium rerum, aut res quæ facilè perficiuntur. Ex ætatibus igitur exemplum dat adolescentiam, & tanto magis pueritiam & infantiam. Ex ædificijs eadem ratione initium: Initium autem sunt fundamenta. Fructus autem significat quia facilè perficiuntur. Et sic per hæc exempla significabuntur etiam germina & disciplinæ primæ, ut Grammatica, & Tyrones. In medio cœli perfecta & magnæ authoritatis: Vt est ætas uirilis: ea enim perfecta est, & templa & reges qui sunt in magna ueneratione. Si uerò uersus occidentem quæ sunt in extremo uel iuxta extremum: ita tamen ut adepta sint perfectionem. Itaq; qui uita functi sunt in extremo iam fuerunt: Senes propè extremum.

Atq; hæc significatio generalis est: ut qui habuerint maleficas in ascendente quasi fratas, id est, absq; dignitate, difficilem habebunt pueritiam & adolescẽtiam, & qui beneficas in solio suo in septimo loco splẽdidam senectutem. An uerò maleficæ cadentes plus nocẽt, quàm sine dignitate. Si robustæ sint alioquin aliter minus, nisi certis occasionibus: tum enim insperata exitia afferunt, ut ex his statum syderum intelligere possis: cùm tranquillam uitam satis repentina calamitas ut de Priamo fertur exceperunt. Sed si ab angulis cadant non multum metuendum est.

Leges autem & instituta similiter suos fines habent, nam & ipsæ suam perfectionem habuerunt. Indicat autem septimus locus mutationes & interitus: propriè autem leges & instituta quæ sæpius & facilè mutantur, ob id occiden talis angulus in talibus plurimum potest, quod sæpius illis imperat. Fit autem in omnibus etiam cœlestibus ut sympathia quadam & assuetudine dominium sortiantur atq; regant.

TEXTVS XL.

Cæterùm quatenus in deprehensum genus affectiones progressuræ sint, ostendet magnitudo obscuritatis deliquiorum & erga defectiuum locum stellarum authoritatem sortitarum habitudines. Nam uespertini erga Solaria deliquia. Matutini uerò erga Lunaria, minora omnia reddunt. In oppositionibus autem dimidium demunt. Sed matutini erga Solaria, uespertini erga Lunaria deliquia augent.

Magnitudinem affectus & subiecti declarat: scilicet an si gratia exempli super pueros influxus extendatur, an super plerosq;, an paucos, an mediocres. Id uerò ex duobus coniectatur ex magnitudine deliquij: magnum enim in plerosq; extenditur, minimum in paucissimos. Tum uerò ex stellis dominantibus: Atq; in his tres status declarat, unum communem, scilicet quod quando erunt in oppositio ipsius eclypsis afficietur dimidium illius generis: In eclypsi autem Solari si fuerint orientales, aut in Lunari occidentales ab ipsa Luna tantò plus dimidio significabunt, quantò erunt ipsi eclypsi proximiores, & tantò

tanto minus quanto remotiores: quod ſi in Solari fuerint occidentales, aut in Lunari orientales eo minus quo fuerint propiores ipſi eclypſi. Eademq; ratio in quantitate eclypſis ſeruanda erit: Nam ſi umbra perfecta fiat & maxima in Luna quæ fieri poſſit, totum genus definitum afficietur: ſi dimidiū fiat maximæ umbræ, tunc uerò ferme tota Luna eclypſabitur, dimidium definiti generis afficietur. Propterea in eclypſibus Solis quantitatem partis obſcuratæ obſeruabis, in Lunæ autem ipſius umbræ.

CAPVT VIII.

TEXTVS XLI.

De modis futurorum.

QVarto loco propoſita fuit à nobis exquiſitio modorum prægogniti euentus, hoc eſt, in bonum ne an malum illi euaſuri, & quales per utrunque in ſua ſpecie futuri eſſent. Hoc ipſum declarat naturalis efficientia ſtellarum dominantium in authoritatum locis, & cum ipſarum ſecum tum etiam, cùm ijs locis in quibus ipſe fuerint commiſtio.

Erat quartum genus conditionum futurorum qualitas ipſa euentuum. Id autem ſuperius declaratum eſt. Ex duobus autem uenatur, ſtella quidem dominante in locis & eas quæ illi commiſcentur: ſeu quæ commiſcentur & ipſæ dominentur, ſeu non. Nam prius dixit plures dominos aliquando neceſſe fore ut accipiamus. Ponamus exemplū, fiat eclypſis Solis in initio Capricorni, ſitq; in medio cœli Saturnus diſponens: ipſe uerò ſit in decima parte Aquarij, Iuppiter uerò in nona parte Libræ, Mercurius autem Saturno applicet ex fine Capricorni, tunc hic accipiemus qualitatem ſignificationis à Saturno primum, inde Mercurio, deinde Ioue. Rurſus fiat eclypſis Solis in Leone parte quidem uigeſima quarta, ſit uerò tunc Sol in undecima, aſcendat autem in eo finitore Libræ pars uigeſima quarta. Quoniam igitur Sol exluditur ab hoc negocio Iuppiter dominabitur loco deliquij finem ibi habens & trigonum Saturnus uerò cum Mercurio & Venere loco aſcendentis. Sint autē omnes hi Planetę in Virginis principio quod ſignū eſt domus, altitudoq; Mercurij, fiet Mercurius omnium dominus, inde uerò Iuppiter, poſt Saturnus, ultima erit Venus. Itaq; non tam inſpiciendum qui Planetæ dominentur, quàm qui non dominentur: pauci enim ſunt qui non dominentur. Atque in his qui dominantur reſpicere oportet ordinem ipſum. Itaq; iam uides diſcrimen loci effectus qui à ſigno eclypſis & uiſione eiuſdem ſumitur: Et temporis quod ſumitur à loco deliquij inter orientem & occidentem. Habetur & de ſubiecto quod ex loco deliquij, locoq; ſtellarum dominantium. Et qualitate euentus quæ ſumitur à natura ſtellarum dominantium deliquio & cardini, & quæ illis commiſcentur: uel radijs, uel quia dominæ ſint locorum in quibus ipſę ſtellæ ſint conſtitutæ. *Cap. 42*

TEXTVS XLII.

Nam Sol & Luna ut Principes omnium imperium & edictionē penes ſe habent, authores effectionum & dominationis ius ſtellis committentes, ipſorumq; ſtellarum aut uires augent, aut imminuunt. At quibus ſtellis poteſtas contigit commiſtionis earum conſiderationis demonſtrat euentuum modos.

Digitized by Google

Dat differentiam inter Solem & Lunam & reliquos quinq; Planetas, dicens luminaria significant affectionem & magnitudinem ipsius affectionis. Vtpote Sol si deliquium patiatur, causa est ut fiat effectus in istis inferioribus & secundum quantitatem deliquij magnitudinis & paruitatis. Et possunt comparari accensioni ignis in fornace: Nam cum accensus fuerit ignis in fornace, non significat nisi quod possunt fieri multa medio illius, & quod si est magnus possunt fieri magna, si paruus parua: non tamen an debeant coqui lateres, an liquescere uitrum, an purgari argentum, an separari ferrum ab ære, an commisceri plumbum nigrum albo? & sic de multis alijs. Hoc igitur simile pertinet ad quinq; Planetas, scilicet definire qualitatum euentus.

Sed iam dubitatur quomodo poterimus distinguere hos euentus, si in omnibus eclypsibus fermè quinq; Planetæ dominantur? Respondeo oportere diligenter inquirere, quinam primus sit dominus, qui secundus, qui tertius, qui quartus, & qui quintus? Nec solùm inspicere qui plus dominetur, sed qui plus possit. Cùm enim idem fuerit dominus loci deliquij & loci sequentis anguli, ille prorsus erit dominus & principalis. Quod si non fuerit unus idem Planeta, si quis locum deliquij aspexerit, aut ad illum applicuerit, uel fuerit in sequenti angulo ille erit primus etiam & principalis dominus. Quod si neutrum horum fuerit? inspiciemus an alter alterius loco dominetur: & qui Planeta ab alijs Planetis acceperit testimonia, & illum statuemus primum dominum in hac causa. Et similiter si stellæ fixæ commistus fuerit quæ lucida extiterit & nobilis idem continget. Vltimum est cum nihil horum contingat, tunc primus dominus erit is Planeta qui loco deliquij præest: secundus qui loco cardinis sequentis præfuerit: tertius qui locis in quibus primi duo fuerint.

TEXTVS XLIII.

Incipiemus autem nunc deinceps singulatim Errantium stellarum proprietates explicare, ubi hoc prius monuerimus lectores huius breuis institutionis nostræ, quod in generali hac mentione quinque errantium stellarum commistionis & efficientiæ, similis natura intelligenda sit, siue illa ipsa huius constitutionis sue locum teneat, siue alia inerrantium, aut significari etiam aliquis locus, perinde ac si naturæ hæc & proprietatis ipsarum, non stellarum essent appellationes.

Duorum necessariorum lectorem monet, primum quidem est quod cum dicit Saturnus gratia exempli facit hoc, & illud, non intelligit solum ista de Saturni stella, sed de quacunq; stella etiam fixa quæ sit de natura Saturni. Veluti quæ in Cæto sunt & quædam quæ in Orione. Et similiter debet intelligi de locis signiferi: Velut est finis Scorpionis ratione naturæ signi quæ est frigida & sicca, & termini qui est de natura Saturni. Adeò ut hoc nomen Planetæ quod ponet inferius sit nomen commune tam errantibus quàm inerrantibus ac locis. Quia effectus illi tribuuntur naturæ Planetæ, non syderi. Exemplum, rursus quando dicit (Saturnus ubi solus dominationem fuerit sortitus, corrumpit generaliter frigore) est ac si diceret (ubi quæ dominatur stella aut locus in deliquio naturam sortiatur Saturni solum & non alterius Planetæ tũc generaliter corrumpet omnia frigore & reliqua quæ sequuntur) secundum quod docet est.

TEXTVS XLIIII.

Itemq; quod in mistionibus non solum ipsarum inter se errantium

tium coitus, ſed etiam inter has & alias ſimilis naturæ ſiue inerrantes, ſiue loca ſigniferi, nec non quid cum hic errantibus familiaritatis intercedat, inſpicere oporteat.

Non oportet ſolum errantes ipſas ipſarumq; miſtiones conſiderare, ſed etiam miſtionem cum fixis ſtellis & cum locis familiaritatem. Et quanquam familiaritatem intelligamus radios atq; dominium, hic tamen coniunctionem potius intelligit atq; æqualem aſcenſum. Hic autem eſt quadruplex ut ſuperius demonſtratum eſt: Vnus eſt quando ſunt Planeta & fixa ſtella in eodem circulo paruo, & ex eadem parte, & uocantur intuentia ſe ut Gemini & Cancer, ſic tamen ut partes partibus reſpondeant ut ſuperius dictum eſt. Secundus, ut ſint in ſimilibus circulis & æqualibus, ſed in diuerſis partibus declinationum ut una ſtella ſit Borealis, altera Auſtralis & uocantur imperantia & obedientia, ueluti in octaua genitura Venus & Mercurius, ſunt cū ſtellis extra formam Leonis de natura Saturni & Veneris. Et Iuppiter afficitur à ſtella quę uocatur ſequens in dextra uertebra Aquarij, ſed parum, quia eſt parua, & in alia latitudine. Tertius modus eſt ut ſint in eodem circulo magno meridiei: & hic eſt duplex uel in eadem parte, & ſic eſt ualidior, utpote quod ſint in medio cœli ſimul uel in diuerſis partibus, ut cum una fuerit in medio cœli, altera ſit in imo. Quarta erit ut ſint in eodem finitore & ſhoc poteſt trifariam contingere, uel quod ſimul oriantur, uel ſimul occidant, uel una oriente, altera occidat. His omnibus modis Planetæ à fixis uel à locis afficiuntur: Item applicatione, ac ſeparationes ac loco. Fixæ uerò etiam radijs à Planeti, afficiuntur.

TEXTVS XLV.

Saturnus ubi ſolus dominationem fuerit ſortitus, corrumpit generaliter frigore. Peculiares autem ſunt huius cum in homines illa corruptio cadit, morbi diuturni, tabes, marcores, humores, moleſtiæ & fluxiones, febres quartanæ. Tum exilia, inopia, anguſtiæ, luctus, terrores, mortes potiſſimum ætate prouectorum. Bruta ferè apta hominum uſui comminuit, rebus ipſis morbifera mala infert, ut illis ueſcentes ſimilia in mala deuenientes intereant. In aëre excitat frigus horrendum, glacioſum, nebuloſum, peſtilens. Tempeſtates aduerſas, denſas nubes, caligines. Item niuis magnam uim non opportunè, ſed contrariè, unde ſerpentum noxia hominibus multitudo concreta exiſtere conſueuit. In fluuijs ac mari communiter, hyemes, naufragia, difficiles curſus, piſcium penuriam & interitus, peculiariter autem uorticoſos in mari fluctus, & fluuiorum exundationes, & aquarum deprauationes. Terra uerò frugum caritatē, penuriam, uaſtitatem, potiſſimum earum quæ neceſſaria ſunt ad uictum immittit per erucas, locuſtas, aquarum inundationes, nimborum impetus, grandinem, aut alia huiuſmodi, quæ uſque eo proce dunt, ut fame, ſimiliq; pernicie homines extinguant.

Iuppiter ſolus nactus dominium, generaliter incrementa rebus confert. Sed peculiariter cum euentus in humanum genus exeunt, largitur gloriam, amicitias, tranquillitatem, pacem, rem familiarem auget, corpus animumq; componit, conficit dona & beneficia à

regnatoribus, hosq; ipsos auget ac ornat, facit magnis animis, inq; summa felicitatis uniuersæ est author. Animantum reliquarum utilium ad uitam degendam copiam & abundantiam, contrarium, exitium & interitum procurat. Tempestates reddit salubres uentis & imbribus altrices terrestrium, fortunat classibus cursus, fluuiorum aquas moderatas conseruat, frugum copiam & his similia efficit.

Mars ubi solus arripuit dominationem, generaliter corrumpit feruore, se peculiariter in humanum genus sæuit bellis, seditionibus intestinis, carcere, populationibus, tumultibus plebeis, iracundijs principum, & ab his inopinatas mortes infert. Huius sunt æstuantes febres tertianæ, sanguinis eruptiones, morbi acuti, uiolentæ mortes, in primis ætatis ualidæ. Item uis, contumelia, iniuriæ, incendia, homicidia, rapinæ, latrocinia. In aëre commouet calidos uentos, pestilentes, tabificos, fulminum iaculationes & flammas, squalorem. In mari subitas nauium subuersiones per uentos turbulẽtos, fulminaue, aut alia huiusmodi. Fluuiorum aquas exorbet, desiccat fontes, depraut latices. Quæ necessariæ sunt ad usum uitæ humanæ animantes eq; terra nascentia pessundat, uel pernicioso hæc æstu nondum percepta uastans, uel condita conflagrationibus.

Venus sola domina euentuum generaliter ea efficit, quæ Iuppiter cum uenustate quadam, peculiariter autem hominibus conciliat famam, honores, gaudia, frugiferos annos. Dat fortunata connubia, copiam liberum, & gratiam in coniunctionibus, incrementa bonorum, uictum mundum, honestatem, reuerentiam, ueneration em. Insuper & corporis decorem, & necessitudines gratas potentiorum ac principum. Aëra uentis replet temperatis, humidis, fœcundissimis, commoda tempestate, serenitate, demittitq; imbrium tempestiuas pluuias. Nauibus felices cursus & successus lucrosos tribuit. Fluminum alueos complet. Animantum utilitati seruientium & frugum in primis copiam abundantiam commoditates confert.

Mercurius adeptus dominationem generaliter quidem in illius stellæ naturam se insinuat, cum qua fuerit configuratus, est autem omnium maximè impetuosus. Et in ijs quæ humana sunt, acer, efficax, accommodabilis, offerentibus se rebus. Vsurpator latrocinijs orum, furtorum, pyraticæ inuasionis, contrariorum uentorum suscitator, in configurationibus cum maleficis. Author morborum siccitatis, febrium cottidianarum, tussis, anhelationis, tabis. Habet & sacerdotalem rationem & cultus diuinos, & regios reditus. Habet &

bet & mutationes ſuis temporibus legum ac morum, quæ omnia congruunt cum illius ac reliquarum ſtellarum ſingularum cõmiſtione. In primis uentos turbulentos, uehementes, inſtabiles, ſiccitatem aëris & mobilitates commouet, cum de uicinitate Solis, tum celeritate curſus ſui. Itaq; & tonitrua flammantiaq; fulmina immittit, diſſipatq; ac concutit terram, fulgura ciet. Vnde & interdũ pernitioſus eſt aptis uſibus uitæ, animantibus & frugibus: flumina occidens ſiccat, explet oriens.

Quæ hîc traduntur adeò clara ſunt ut ſufficiat admonere lectorem ordinis ipſius qui bifariam conſtat: Primum quòd beneficæ duæ Iuppiter & Venus ſemper benefaciunt: Maleficæ autem ſemper malefaciunt: Sed diuerſis modis Saturnus quidem immodicè refrigerando, ideò cantharidarum non meminit quod ad Martem potius ob caliditatem pertineant. Mars autem exiccando cum calore, feruorem hûc appellant, Mercurius autem iuxta naturam ſtellarum quibus commiſcetur. Secundus ordo eſt penes ſubiecta: diximus autem ſuperiùs ea eſſe tria elementa & tria genera animalium in illis contenta: & præterea ſerpentes, deinde arbores & ſegetes, hominumq; gentis, quod diuidebatur multis modis. In ſingula igitur genera horum declarat Ptolemæus quid agat unuſquiſq; Planeta: diſtinctèq; ita ut alia expoſitione nõ indigeat. Præponit autem ſemper generalem cauſam effectumq; proprijs. Venus autem calefacit & humectat: Iuppiter eſt tẽperatior: Veneris igitur opera ualidiora ſunt propter multitudinem luminis, ſubſtantiæq; innati caloris, ideoque & fœcundior, & ad uitæ longitudinem magis opportuna: Saturnus ut dixi frigiditate nocet, inde ſiccitate: Mars ſiccitate, inde caliditate. *Com. 14. huius*

Notanda eſt etiam regula quod beneficæ non ſolum hominibus benefaciunt, ſed etiam omnibus animalibus quorum conſuetudine homines gaudẽt, ut equis, aſinis, canibus, uel quæ eſui apta ſunt, ut auiculis & piſcibus, & ouibus, & feris eſui aptis: ueluti capreolis, ceruis, cuniculis: item plantis omnibus propter lignorum uſum. Sic etiam lapidibus in Scotia quæ ardent, item gemmis. Nocebunt autem lapidibus inutilibus, herbis uenenoſis & animalibus etiam homini noxijs: aut feritate ut Leones & Lupi: aut ueneno ut Serpentes & Scorpiones: aut quia edant quod utile eſt, ut corui, cornices, mures, locuſtæ: aut quia ſoſa fœditate ſint homini odioſa, ut crabrones, muſcæ, pulices, cimices, pediculi, uermes: omnia enim talia minuunt. Quo fit ut cum maleficæ contraria ratione utilia omnia homini minuant, noxia uerò multiplicent: & in regionibus & in annis abundantia iſtarum ſorditierum, ut ſunt muſcæ, uermes, crabrones: item q; uenenoſarum herbarum in regionibus quidẽ prauitatem hominum ſignificat, in annis autem periculum peſtilentiæ aut ſterilitatis. Quòd ſi quis dicat quonam pacto fieri poteſt, ut tanta bona fiant ab ipſis deliquijs qualia beneficæ pollicentur? Reſpondeo hoc eſſe interregnum. Cùm enim duo ſint Reges in cœlo, Sol & Luna, altero delinquente ſubit Planeta qui plurimum poteſt uices obſcuratiluminaris. Ergo ſi beneficus fuerit benefaciet, ſi maleficus malè atq; peſſimè. Rurſus dices quomodo poteſt in tam breui tempore ſtella prouinciæ uel partis mundi dominium ſuſcipere cũ nulla eclypſis ut dixi quatuor horarum ſpacium poſſit attingere? Reſpondeo id fieri interrupto luminaris domínio, fauẽte uerò altero luminari. Eſt autem temperamentum & miſtio: non quod ſolus Planeta abſq; luminari deliquiũ patiente reget. At dices ergo dabuntur ſtellæ humano generi ſalubriores ipſis luminaribus? Reſpõdeo non ſimpliciter id fieri poſſe nam luminaria plus lumínis habent, ergo caloris & humidi uitalis. Inditio etiam eſt uitæ longitu-

do,quam decernunt nulli alteri Planetę comparanda:similiter & robur illius. Sed dicitur benefica magis fauere,quia certo generi fauet, luminaria autem omnibus. Dum ergo luminaria fauent locustis, gratia exempli,sterilitatem inducunt:Dum addunt animos hostibus bellum pariunt: Dum humida terrà calorem subministrant reptilia multa gignunt: quæ primum homini infesta sunt,deinde etiam pestem excitant.Non igitur beneficę meliores sunt simpliciter ipsis luminaribus,sed certo generi cui fauent comparatæ. Fauent autem hominibus & cicuribus animalibus ac mansuetis: Maleficæ autem horū inimicis:sunt enim beneficis contrariæ. Rursus beneficæ ex hominibus fauent his qui mansuetiores sunt moribus,& tēperatas habitant regiones.Maleficæ latronibus,feris gentibus atq; barbaris. Rursus beneficæ huic prouinciæ uel illi ex temperatis magis utpote Italiæ:Maleficæ contrariæ utpote Galliæ quæ semper infensa Italiæ fuit.Licet nunc Regum moderatione dissensio mitescuerit. Similiter & in eadem ciuitate beneficæ huic uel illi fauent,maleficæ illorum inimicos impellūt: Itaq; cum luminaria omnibus quasi ex æquo faueant,non dicuntur adeò benefica huic uel illi. Gerunt ergo luminaria uicem regis atque magistratus ex æquo omnia distribuentium, quæ licet plura dent,quonsam tamen communiter dant beneficorū nomen non meruerunt. At Iuppiter & Venus amicorum uices semper referunt, ideoq; beneficæ appellantur.Saturnus & Mars inimicorum ideoq; maleficę. Mercurius medius est inter illos quadrifariam:uel quia modo totus bonus in una re uel uni aliàs, uel alijs totus malus,uel quia modo bonus, modo malus uicissim in eadē causa atq; in eodem homine,uel urbe,uel prouincia, uel quia partim bonus, partim malus simul:uel quia omnino mediocris, neq; bonus, neq; malus,neque dans,neq; adimens.Est autem propria natura impetuosus ut in mari & uētis: & in humanis actionibus acer,efficax & qui omnibus se accommodet. Hoc autem contingit illi quia celerrimè uertitur in paruo circulo, adeoq; ut omnino careat statione. Hoc adiungere uolui ut intelligeres quomodo Mercurius dominari,uel in temporibus, uel in gentibus, uel in hominibus cognoscere posses.Sed dices status hi beneficorum sunt cum bene se habēt, maleficorum autem cum malè:quid si beneficæ malè disposītæ fuerint? aut maleficæ bene? Respondeo minora omnia fient.Hoc autem docet dicens.

TEXTVS XLVI.

Vbi igitur peculiari in natura reperta stella fuerit, effectiones quoq; illam ipsam consequuntur similes.

Peculiarem uocat naturam quæ duo habet: primum quod sola imperet:secundum quod in proprio sit statu ut masculinus Planeta,atq; diurnus in masculino signo, in quo etiam gaudeat & in die.Id autem continget si orientalis fuerit à Sole & supra terram dum dies est, non nox, ut imaginantur Arabes. Nam uim acquisiuit cum ante Solem noctu exortus sit. Licet autem hūc appellare primum statum. Secundùm autem cum emerserit ante Luchano prope Solem & ante ipsum,sed nondum iam emersit Sol. Tertium cum supra terram est diei tempore,sed occidentalis à Sole. Quartum cum infrà terram orientalis in die.Quintum cum infrà terram orientalis in nocte.Sextum atq; ultimum cum infra terram occidentalis extiterit.

TEXTVS XLVII.

Sed cùm inter se permiscentur cum cōfigurationibus ipsis, tum permutatione signorum & à Sole apparitionibus, consentanea etiam in effectionibus temperatio,& mistę uariętq; proprietates decretorum

cretorum existunt. Quia uerò infinitum, hoc est, neq; fieri potest ut uniuscuiusq; temperaturæ peculiare decretum doctrina comprehendat, omnesq; simpliciter aliquis cuiuscunq; modi configurationes tam multiplicis præsertim rationis, exequatur, relinquendum meritò est hæc pars Mathematici in singularum rerũ iudicijs gnauitati ac industriæ.

Duo proponit quæ dixeramus: tertium quoq; in sequenti adiungit textu: primum igitur est de puritate naturæ ipsius Planetę, utpote quod sit in signis similibus sibi itemq; in bono habitu erga Solem. Ex quo patet quod Planetæ sunt similes magistratibus & Sol Regibus: cùm magistratus est in gratia Regis utitur plenè sua potestate. Si uerò in illius iram aut odium inciderit boni nihil facit, mala quoq; implicat. Secundùm est, ut non alijs misceatur Planeta. Si uerò aliter contigerit (Per hæc enim multa alia intelliguntur, utpote quod ab angulo decidat: quod Lunam uenientem ad se non excipiat, sed sit orientalis ab illa) debilis prorsus erit & infœlix. Circa quod notãdum est, quod apud Ptolemæum non sunt nisi quinq; genera status Planetarum: Primus est quo ad Solem: Secundus quo ad Lunam: Tertius quo ad stellas, & hic est duplex, fixas, & errantes: & horum unusquisque triplex est, coniunctio & est ratione polorum zodiaci & ferri in uno circulo, uel respectu uerticis, id est, finitore uel respectu polorum mundi, & est in parallelis æquinoctialis: uel respectu utrorumq;, id est, uerticis & polorum mundi, & est ferri in meridiano. Quartus est quo ad partes cœli, & hic est duplex ratione naturę signorum, & ratione dominij. Quintus & ultimus est ratione mundi: & hic est duplex uel ratione quatuor quartarum, uel ratione propinquitatis ad angulos. Potest & addi sextus: sed de hoc non inuenio quod immutet robur. Et est latitudo ascendẽs uel descendens, meridiana uel Borealis, magna uel parua. Dicit ergo quod hanc mistionem uel remissionem qualitatum aut argumẽtum impossibile est penitus describere: quod etiam Galenus in libris methodi, & Auicenna quarta primi testati sunt. Illud ergo industriæ & labori cum iudicio hunc gnauitatem appellat relinquẽdum Ptolemæus docet. Et hoc est quod rectè dixit Hermes in centiloquio: ἀπὸ σοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ σώμους. Id est, scientia Astronomica ex astris habetur, & ex industria, iudicioq; tuo. *Lib. 3. cap. 7.* *Verbo primo.*

TEXTVS XLVIII.

Sed hoc diligenter obseruabimus, quis sit stellarum principum decreti respectus, & regionum ipsarum ac urbium in quibus significationes cadent.

Declarat tertium quod supra dixi, & est quod oportet etiam obseruare robur stellarum, quæ illis dominantur: utpote si è directo sint uel supra capita illorum ferantur, ualidiores enim effectus facient. Vnde regiones quę æquinoctio proximæ sunt magis ab erraticis afficiuntur, quæ uerò à Borea uel Austro positæ sunt, minus ab erraticis afficiuntur, generaliter etiam minus à deliquijs eadem causa, ab inerrantibus autem magis. Aliud quod magis refert quod stella dominatrix loci deliquij si loco significato dominetur minus affert malum, seu locus ille fuerit ciuitas, seu prouincia, seu fuerit homo: & hoc est quod dixit Hermes in centiloquio (Cùm Mars coniunctus fuerit in Leone cum ascendentis domino corpore ipso natus cremabitur, nisi Mars ipse dignitatem habuerit in ascendente uel benefica fuerit in octaua) Ecce uides quod Planetæ non nocent tantum ubi dominantur: Sicut etiam uidemus in malis principibus, qui non tam malè tractant suos proprios subditos, quàm alienos. *Aphor. 79.*

Digitized by Google

TEXTVS XLIX.

Cùm enim ſunt illæ beneficæ & conciliatæ locis obnoxijs, neq; ſuperantur ab alijs diuerſæ ſectæ, multò magis abſoluunt naturæ ſuæ bonitatem, ſicut & alienæ aut ſuperatæ, ab aduerſarijs minus proſunt. Quòd ſi noxiæ hunc principatum cœperint, conciliatæ cum obnoxijs locis, aut ſuperatæ à ſtellis aduerſariæ ſectæ, minus nocent. Quæ cum neq; dominatrices regionum erunt, neq; ſuperabuntur ab alijs, quæ illarum commendationem accepêre, tum uehementiorem ſuæ conſtitutionis peſtem infligent.

Senſus eſt cum domini deliquij & cardinis fuerint beneficæ, & dominentur ciuitatibus uel prouincijs, in quas ſignificata incidun, tnec impediuntur à maleficis: his tribus conditionibus iunctis plurimum illis locis benefacient: quòd ſi defecerit conditio aliqua, utpote quod impediatur ab alijs Planetis, uel quod non dominetur regioni, ciuitati, uel homini, uel, (quod ſubintelligit) quod benefica debilis ſit, omnibus his modis minus iuuabit. Malefica uero ſi præfuerit deliquio & cardini, præfuerit & locis per deliquium affectis uel uincatur à beneficis parum oberit: & multò minus ſi utrunq; adſit. Quòd ſi non dominentur locis affectis, ſeu regionibus, uel ciuitatibus, nec à beneficis impediantur, maleficæ deterius afficient ac peſſimè, & quantò ualidiores fuerint. In genere igitur bonorum eſt benefacere ſemper: item dominari locis ſubiectis deliquio & id ſemper prodeſt, ſeu bonum augẽdum ſit, ſeu malum minuendum. Sed robur ſtellæ non itamam̃ tam bona, quàm mala auget ſicuti & imbecillitas minuit. Dubitatur autem quomodo ſtellæ quæ deliquio dominantur poſſint non dominari loco per deliquium ſignificato? Exemplum ſi Iuppiter dominetur Leoni ubi deliquium factum fuerit, & Leo dominetur Italiæ & præſertim Romæ, uel Rauennæ, uel Cremonę, quomodo fieri poteſt ut Iuppiter his ciuitatibus, aut Italiæ non dominetur? Hoc certè difficillimum uidetur. Haly exponit quod concordauerit natura, Planeta cum regione. Sed iſtud difficillimũ uidetur, quamuis ex textu ſuo poſſet expoſitionem tueri & antiqua uerſione: Sed Græcæ literæ accommodari nequit. Propterea dicerẽ quod Planeta hic dominari regioni intelligitur, quotiens aſcendenti dominatur, aut principalis eſt. Eſſe etiam poteſt ut figuræ diſpoſitor nõ dominetur loco illi quia ipſe erit dominus ſequentis cardinis loco deliquij, & locorum etiam in quibus domini deliquij inueniuntur: locum quoq; ipſum deliquij aſpiciet, aut in ipſo peregrinus erit. Exempli gratia, deliquium ſit in Leone in duodecimo loco, aſcendatq; Mercurius in initio Virginis: tũc Mercurius diſpoſitor erit deliquij, & quidquid facere mali poterit, faciet, cùm nullam prorſus in loco deliquij poteſtatem obtineat.

TEXTVS L.

In genere autem uniuerſalibus à malis potiſſimum corripiũtur ſi, quorum in genituris præcipua loca, nempe luminum aut cardinum eadem fuerint cum illis à quibus uniuerſalium caſuum cauſæ ueniunt, id eſt, eclypticis ipſis aut his oppoſitis. Sed in primis periculoſæ ac ineuitabiles ſunt partiles occupationes, dimetiẽtesq; deliquiorum utriuſuis ille luminum reſpectum habuerint.

Hæc eſt ultima pars huius capitis, in qua docet principale. Principale autem fuit, ſi bene meminiſti, ut ex generalibus conſtitutionibus fata ſingulorum dignoſcerentur. Hoc igitur eſt quod docet: Docet autem hoc modo, quoniam illi ma-

Digitized by Google

ſſi maximè affligentur ab uniuerſalibus calamitatibus, quorum in genituris loca præcipua luminarium & cardinum ſupple medij cœli & aſcendentis, medium quidem cœli pro fortuna & honoribus, aſcendens autẽ pro uita & corpore: ſimiliter & luminarium, alterum pro uita, reliquum pro honoribus, eadem fuerint cum loco eclyptis & in eadem parte. Secũdo qui in oppoſita ad unguem parte. Tertio intelligit quæ ſunt in quadrata, inde quæ proximiora, (Ex manifeſtiſſimis enim doctrina procedit) eodem ordine.

Dubitatur cur non dixerit de his qui bene afficiuntur. Exiſtimandum eſt enim parem eſſe rationem ut in his qui dantur, honoresq; conſequuntur, propter nouarum legum aut inſtitutorum promulgationes: itemq; cum ciuitas aliqua imperium adipiſcitur: cùm princeps aliquis nouus nõ hæreditario iure prouinciæ præficitur: Igitur dicendum eſt eandem eſſe in utriſq; rationem. Verùm conſentientia potius in his licet accipere, quàm oppoſita uel quadrata, ita ut cùm medium cœli, aut Sol uel Luna, aut aſcendens (Hoc autem eſt ultimum) eadem parte conſenſerint cum eclyptis loco; aut in trigono illius fuerint partili, id eſt, quod ſi deliquium fuerit gratia exempli in decima Virginis, aſcendens uel locus luminariũ, uel locus medij cœli, ſint in decima parte Tauri uel Capricorni, tunc ille ſperare poterit quod boni pollicentur deficeta deliquij. Obſeruare autem oportet ut ex his qui præficitur eligatur. Veluti ſi cui Luna ſit uitæ ſignificatrix eclyptis in aſcendente parum aut nihil oberit uitæ. Omnia autem hæc ut dixi, & Haly bene animaduertit de hominibus intelligenda ſunt ciuitatis deliquio ſubiectæ.

CAPVT IX.

TEXTVS LI.

De coloribus in deliquijs & crinitis, ac huiuſmodi alijs.

OBſeruandæ etiam ſunt in uniuerſalibus conſiderationibus colores in deliquijs, non modo ipſorum luminum uerùm aliorum quoq; quæ iuxta illa ſolent colligi, ut Virgularum ac Arearum, & quæ alia ſunt huiuſmodi.

Omnes ſcientiæ certiores ſunt atq; pulchriores, quo ſubiectum illarum firmius eſt atq; ſtabilius. Ob id certiſſima eſt atq; pulcherrima Aſtrologia: certior quoq; illa ac pulchrior lõgè Theologia poſt Aſtrologiam uerò eſt Mathematica: inde naturalis Philoſophia, demum Medicina. Atq; hic ordo eſt ſcientiarum naturalium in nobilitate ac certitudine. Verùm cum ad noſtri intellectus imbecillitatem reſpicimus non illarum natura, ſed noſtro uitio fit ut res penè contrario modo ſe habeat: Nam relicta Mathematica, certiſſima omniũ eſt Medicina, inde Philoſophia naturalis, poſt Aſtrologia, ultima omnium eſt Theologia. Inde factum ut noſtris etiam temporibus generoſi Medici qualis fuit Galenus Prophetarum authoritatem retineant. Dictaq; horum de futuris tanquam oracula habeantur. Et ita contingit ut Medicorum pronunciata de futuris tanquam ſolida ratione & firma fundata nihil uani retineant: Vtcõtra Philoſophorum naturalium, atq; magis Aſtrologorum & Theologorũ, uana ſunt: atq; talia ut ne unus cum altero idem ſentiat, (Quod etiã magis mirum eſt, quodq; uix fieri poſſe uidetur) omnes tamen ab ipſo ſcopo longè lateq; aberrent. Id fit partim incuria, ut dictum, ipſorum artificum: partim etiam quod ſcientia ipſa aſtrorum altior ſit longè quàm ut intellectus noſter eam poſſit intueri. Id inſpiciens Ptolemæus non quod ipſa ſcientia, quæ in ſe ut dixi certiſſima eſt, atque clariſſima talibus indigeret auxilijs incertis atq; obſcuris,

ſcuris, ſed quod intellectus noſter imbecillus ſit, uoluit coniecturas etiã ẽ naturalibus ſignis ſumptas ipſi arti adiungere. Nec ſolùm hic, ne obiter feciſſe
Cap. vlt. huius credas, ſed & alibi etiam, ut cum de facie cœli obſeruanda loquitur. Duo igitur hic proponit: primùm ut colos in luminari patiente obſeruetur: Secundo Virgularum & Arearum ac talium quæ circa eclypſim contingere ſolent. Circa quod ſcire primum decet, quod dum eclypſis fit ex agitatione luminis magna atq; illius imbecillitate quod non poteſt diſſoluere multos uapores, multaq; caligo trahi ſuperius & maximè uerſus eclypſim ſolet. Ex qua primũ fieri ſolent uirgæ quædam ſplendentes ex refractione luminis imbecillioris, nec penetrare potentis denſam caliginem nubemue à latere ipſius deliquij, & Arearum, quas Græci Alonas uocant. Sunt autem coronæ quædam Iridis in modum circa Lunam plerunq;, quandoq; etiam circa Solem à me uiſæ uariis diLib. 3. 4. ſtinctæ coloribus atq; iucundæ uiſu, de quibus in libris de Subtilitate, luculẽLib. Cap. 2. tius uerò in libris de Varietate rerum dictum eſt. Hæc igitur, tum ipſa nubes afficiuntur à Planeta tempore deliquij dominante. Nam ſi Saturnus domine tur cogit nubem, atq; ideò colores ſeu luminis deliquij, ſeu Arearum uel Virgarum ad nigrum, ſeu liuidum inclinat, atq; ita de alijs. Scitu autem dignum eſt quod colores hi non tales inſpicere licet, cùm ſemper colos delinquentis Lunæ ſit rubeus & Solis croceus: Sed ita accipiendi ſunt ut declinant à proprio atq; naturali ueluti in deliquio Solis: ſi color fuerit paulò nigrior, atque obſcurior croceo ac quaſi teter, dicetur niger: aut ſi lux ipſa paululum hebeteſcat & ſplendor ille croceus deſinat, ut potius remaneat color quàm ſplendor, dicetur liuidus, qui color eſt plumbi, & euidentius ſpectatur in carne puerorum cæſa loro, uel uirgis citra ſanguinẽ tamen, eſt enim fuſcus & aliquanto nigrior plumbi colore, aliquã; luce participat qua à fuſco & ſubfuſco etiam differt. Splendeſcit enim liuidus aliquantulum, fuſcus atq; ſubfuſcus nequaquam. Ergo ſi color luminis deliquij croceo aliquantulum fiat rubicundior atq; ſanguineus, Martis erit opus, dicetur; rutilus. Quòd ſi color ille croceus aliquantulum remiſſus fuerit, ſplendor uerò auctus qualis auri fiet, dicetur; flauus. Quamobrem hos ſolos duos flauum & rutilum, deliquij lumen accipere poteſt. In deliquio quidem Solis flauum uerius quàm rutilum ſpectare licet: Lunæ uerò rutilum uerius quàm flauum: Reliquos uerò colores quod ad illos uergant, potius quàm quòd tales ſint ita appellare libet. Nã quòd de albo dicitur in deliquio Solis fit quotiens puriſſimus aër, croceaq; uis illa citri colorem dum impaleſcit imitatur. Varium uerò colorem facilè eſt intelligere atq; uidere ſi diligenter animaduertas, ſed ſi oſcitanter, effugiet oculos tuos quoniam paruum eſt diſcrimen uarietatis. Neq; enim expectes una in parte uidere lumen candidum, in altera nigrum, in alia rutilum: Sed una in parte croceum obſcuriorem, in alia dilutiorem, in alia ſplendidiorẽ. Quinimò etiam ſi contingat, in tentuſq; fueris, uidebis quandoq; in una eademq; parte ex pluribus intermiſtum ſimul coloribus. Videntur autem hi colores non ſolum in luminari deliquium patiente, ſed & in ipſo aëre, & in parietibus. Omnia autem hæc conſideranda ſunt: Verùm ne omnino intentus inſpicere deliquium Solis ſatagas, Solem ipſum intuendo, cum aliqui hanc ob cauſam facti ſint cœci: Non ſolùm ratione generali claritatis Solis, ſed etiam peculiari quadam natura quod lumen illud per Lunæ corpus tranſiens uitiatum, oculos uitiet, offendatq; caput certa ratione. Nam plurimis quibus caput eſt imbecille, in magnis eclypſibus caput dolet. Illud quoq; conſiderandũ quod ad rem pertiner, quod eclypſes Solis præſertim magnæ ſi in florentẽ ſegetem inciderint eo anno ſtipulæ abſq; granis colliguntur. Et maximè fit illud ſi Sol exoriens deliquium patiatur. Dicta eſt autem cauſa huius ſuperius, quoniam cum inter florẽtem ſegetem & abſolutum granum, paulò plus minusúe quadraginta diebus intercedat, ſi deliquium fiat in oriente, effectus eius ſtatim

prodit,

prodit, atq; effectus pars maior ac robuſtior ſub ipſo initio: quo fit ut ſeges ipſa naturali ratione afficiatur ac corrumpatur. Verùm ut ad colores reuertar, eadem diligentia adhibenda eſt in mutatione Arearum atq; Virgarum, quæ natura ſua uariæ ſunt. Ideò omnes dicandæ Mercurio, ſicut Solis colores delinquentis Veneri & Lunæ Marti. Sed ut dixi non naturalis color ſpectãdus eſt, uerùm ad quem à naturali uariatus aliquantiſper accedat, ſcilicet ſi ad rutilum, ſi ad nigrum uel fuſcum, ſi ad album, ſi ad flauum, ſi ad uarium. Ita colores ex additione & inclinatione ad quos uergunt nominandi ſunt non ex natura propria cum Lunaris ſemper rutilus ſit, Solaris flauus, Arearum uarius, Virgarum rutilus cum uarietate quadam. Similiter & in nubibus eadem hora deliquij ratio ſpectanda eſt coloris (Hæ autem ſolæ ueros referunt colores & uerè tales ſunt) quædam enim nigræ uerè ſeu fuſcæ, quædam candidæ, quædam flauæ, quædam uariæ, quædam rutilæ.

TEXTVS LII.

Nam ſi nigra ſiue liuida eſſe uideantur, ſignificant ea quæ de Saturn. natura expoſuimus. Candidus color louialis eſt. Rutilus Martius. Flauus Veneris. Varius Mercurij. Quòd ſi coloris proprietas per tota luminum corpora, aut etiã loca ſe diffuderit, plurimis regionis partibus futura decernit, ſin quacunq; à parte apparuerit illis partibus in quas ſe proprietas illa inclinabit.

Tria docet ex hoc, primum ut ex colore Planeta qui dominatur dignoſci poſſit. Necq; ratio quærenda eſt huius præterquàm in Venere. Nam Iuppiter candidus eſt & purus, ideò etiam candidum ſignificat colorem & à candore ſignificatur cũ illoq; conuenit. Similiter de Marte & Saturno qui fuſcus quoquomodo eſt. Mercurius uarium propter naturæ ſuæ uarietatem, non propter colorem proprium ſignificat. Sed Venus flauum obtinet non quia flaua ſit, ſed quoniam humidum habet à calore concoctum: ſicut in auro uidere licet. Secundum eſt de quãtitate, quia ſi totum occupat, toti parti per eclypſim ſignificatæ contingent: ſi parti parti. Hoc autem contingit ſecundum uim dominantis Planetę: Nam ſi plenè dominetur tunc continget hoc toti: ſi parum, paruæ parti: ſi mediocriter, mediocri parti. Tertium eſt in qua parte erunt: Et dicit quod erunt in parte in qua continget mutatio illa coloris luminis: Vtpote ſi eclypſis ſignificet ſuper Italiam & mutatio luminis ſit in parte Notapelio tis, id eſt, media inter auſtrum & orientem ſignificabit illud ſuper Apuliam & Neapolim. Quòd ſi fuerit mutatio illa in Borrolybico, id eſt, inter ſeptentrionem & occidentem, continget illud Mediolanenſibus, qui ea in parte ſiti ſunt reſpectu Italiæ. Quòd ſi ad orientem, ſeptentrionemq; ad Venetos: atq; ita de alijs.

Tabula Solaris eclipſis	
G.	ſolis longitudinis à nodo.
1	Nigrum preſſum
2	Nigrum obſcurũ
3	Nigrum fuſcum
4	Fuſcum in croceo
5	Fuſcum clarum
6	Fuſcum rubeum
7	Ruffum
8	Ruffum
9	Ruffum glaucum
10	Rubeum glaucum
11	Croceum
12	Croceum album.

Verùm dubitabis & iure meritò quomodo colores eclypſium fiant à dominantibus erraticis, cum conſtet ex tabulis Alphonſi & Linerij eos potius in Sole fieri per diſtãtiam à nodo, ſeu capite uel Cauda draconis: Et in Luna iuxta diſtantiam ab Apogeo ſui parui orbis tamen etiam à latitudine ab eclyptica, ut patet in duabus tabellis ſubiectis, ne quiſquam huic operi deeſſet. Quidam ob id ſolent culpare Ptolemæum, ſeu fruſtra: Nam primum ſciendùm quod colores in tabula deſcripti uariantur ſecundum naturam Planetæ dominantis, uelut Sol à nodo ad primum gradum fit plenè niger. Si tamen Satur-

nus do-

nus dominetur fiet ater ut carbo uelut quandoq; contigit. Si Venus erit alia quantulum flauus Sol, licet sit obscurus. Præterea nihil prohibet aliquid causam habere Mathematicam simul & naturalem. Ita ut intelligamus cum Sol plenè obscuratur, dominatur Saturnus, cum sex partibus à nodo distiterit Saturnus, parum, Mars plurimum dominabitur. Si uerò duodecim, Iuppiter cū Venere præierunt eclypsi. Est etiam illud dignum consideratione maxima, quòd tabulæ colores luminaris definiunt. Ptolemæus uerò de coloribus aëris & qui in arboribus, & terra, & parietibus apparent loquitur, quare cū non necessarium sit eos esse similes, nihil absurdi sequitur. Vidimus enim Lunam planè obscuratam, rubram tamen, & quæ uidebantur nigra erant.

TEXTVS LIIII.

Obseruandæ & crinitæ seu in deliquijs, siue alio quolibet tempore fulserint in considerationibus uniuersalibus, quales sunt quę dicuntur trabes, tubæ, dolia ac huiusmodi. Est enim harum naturę effectio Martiæ ac Mercurialis proprietatis, bellorum, æstus, turbulentiæ, & eorum quæ ista sequi consueuêre.

Crinitas stellas multis modis apparere & tubæ forma & trabium contingit: uerùm plerunq; figuræ hæ potius ignitis ostentis, quæ in cœlo apparent conueniunt. Nam tria genera rerum quæ in sublimi uidentur Ptolemæus in hoc capite complexus est: primum est eorum quę uidentur & non sunt, ut Areæ & Virgę. Nam nulla substantia penitus constant. Secundum eorum quę substantiam habent: Velut trabes, iacula, hæc enim accēsis uaporibus uere fiunt, ut prima ex collisione uisus: uelut & Iris. Tertium genus est eorum, quæ media sunt, ut Cometæ. Nam horum naturam mediam inter corpoream & imaginariam esse cēsendum est: Ptolemæus uerò illam adnumerauit ignibus iuxta opinionem antiquorum: Existimans in elementari regione eam fieri, cum nos declarauerimus fieri in cœlo. Sed ut res magis distincta agatur primùm à stellis transcurrētibus atq; ignitis factibus quæ in aëre apparent, initium ducamus.

Tabula Lunaris eclypsis.

Latitudinis	Distantię ab Apogeo	
m.	Gr.	
10	180	Nigrum pressum
	210	
	150	Nigra
20	240	
	0	Nigrum uiride
30	270	
	90	Nigrum subrubrum
40	300	Glaucum pallens
	60	Quod est Griseum
50		Grisea pallida
60	330	
	30	Grisea alba
90		Ruffa

Has igitur uolātia sydera, alij repētina, alij traiectationes, alij incensas stellas, uel deciduas, uel transcurrentes, uel repentinos ignes uocauēre. Commune est omnibus siccitatē afferre, & quæ ex illa sequuntur, scilicet ariditatem, paucitatem aquarum, mortem piscium, sterilitatem, uentos, prælia. Propriè autem uentos, eaq; ex parte ex qua mouentur. Quòd si ex pluribus, erunt diuersi uenti. Quòd si dettimenta uelis scire ubi futura sint, locum ad quem tendunt considerabis: Ibi enim erunt & prælia, & seditiones, & uēti, & sterilitates, & morbi acuti. Atq; hæc ubi in eclypsibus contigerint procul dubio euenient. Vbi autem præter illas non ita: nisi magnæ & crebræ fuerint. Quòd uerò existis eueniet (Nam non omnia expectanda sunt) ex Cometarum ratione discere licebit. Hoc differunt traiectiones hæ & repentini ignes à Cometis, quod breuiores effectus significant, & minores, & celerius ingruentes quam Cometæ. Semper tamen hæc quia à Marte & Mercurio fiunt malum significabunt: nisi uni soli per quem forsan, uel seditio excitabitur, uel ipse bello prouinciam deuasta-

Digitized by Google

deuaſtabit. Ob id igitur cum eius naturæ ſint, æſtum magnum ſignificabunt. Sunt enim naturæ Martiæ quia igneæ: & Mercurij, propter motus celeritatẽ & iaculationem.

Similiter & Cometæ à Marte & Mercurio fiunt, quoniam & ipſe uelociter mouentur & igneum quippiam præ ſe ferunt. Vocauit autem eas crinitas qui conuertit à nobilioribus, cum Græca lectio Cometas habeat, quod eſt commune nomen: nam Cometarum tria ſunt genera: unum quidem quod comã habet circum circa, uocaturq; cometes: ſecundum quod barbata appellatur, cùm in unam partem tantum crines feruntur: tertium quod caudata quontã caudam habeat. Immenſum autem & celerrimum eſt incrementum omnium harum: ut quæ pedales primo uideantur, inde intra paucorum dierum ſpatio quartam totam zodiaci occupent. Durant incerto temporis ſpacio ut quædam etiam per annum ut Ioſephi tempore ſupra Hieroſolymam, excidium illi portendens, affulſit: Velut & Ioſephus ipſe teſtatur. Longiſſimum tamen earum tempus uix (niſi pro miraculo) ſex menſes excedit: plerunq; autem finitur ante trigeſimam diem minunquam ante ſeptimam. Motus illius triplex: unus ab oriente in occidentem, alter ab occidente in orientem, tertius diuerſus ueluti ab occidente in meridiem uel à ſeptentrione in occidentem. Generatur autem frequentius in ſeptentrione & maximè in candida uia à tropicis citra: fiunt tamen & quandoq; ſub æquinoctiali & etiam iuxta tropicum hyemalem, atq; alibi: Verum ut dixi frequentius circa ſeptentriones, qua in parte tres ego in tribus annis uidi. Nocte uidentur pulcherrimè ſub crepuſculis, nõ item de die non niſi potenti modo. Plures poſſe uideri conſtat ſimul ut Caroli Martelli, ætate menſe Ianuario duo uiſi ſunt intra quatuordecim dies, quorum alter Solem præcedebat, alter ſequebatur caudis uerſis Aquiſionem ſpectantibus: fuit is annus ſeptingenteſimus uigeſimus ſextus. Duo quoq; anno milleſimo trecenteſimo trigeſimo ſeptimo apparuerunt ſimul, nec breui tempore: cùm duos menſes ſocij ſimul impleuerint. Differunt Cometes à iaculis, quod ut dixi in longius Cometes effectus ſuos extendunt quàm iacula, & per ſe etiam, quod non eclypſis tempore uideantur, plurimum poſſunt. Ne minſ autem dubium eſt quod ſi cum eclypſi contingant, quin geminatis uiribus plurima & aſſidua mala producant. Vnde iacula & repentinę ſtellæ niſi crebræ fuerint ut dixi, aut magnæ ualde, aut in die cõſpicuæ nõ ſine deliquio, quicquam effatu dignum ſignificare poterunt. Et quanquam omnes Cometæ à Marte & Mercurio producantur, habent tamen aliquid etiam cum aliis Planetis commune, quod à coloribus non ſecus ac eclypſis diſcernitur. Nam qui fuſcus eſt participem habet Saturnũ, qui exactè candidus, Iouius eſt, qui exactè rutilus, Martius, qui flauus, Venerius, qui totus uarius, in illo uis Mercurij dominatur. Conſtat enim obſeruatum fuiſſe quandoq; Cometas etiam aliorum Planetarum, quàm Martis & Mercurij motum retinuiſſe, quemadmodum Iouianus Pontanus enarrat dicẽs: Cometes tenui primũ capite, comaq; admodum breui à nobis conſpectus eſt: qui mox miræ magnitudinis factus, ab ortu in ſeptentrionem cœpit deflectere, nũc citato motu, nunc remiſſo. Et quoad Mars, Saturnusq; regrederentur, ipſe auerſus, coma progrediente ferebatur, donec ad arctos peruenit: Vnde cum primum Saturnus & Mars recto curſu pergere cœperũt, in occaſum interflexit, tãta celeritate, ut die uno triginta gradus emenſus ſit, atq; ubi ad Arietem & Taurum commeauit uideri deſijt. Ille dies plurimos fulſit, & qui initio breuior uiſus fuit, adeò creuit, ut quinquaginta gradus, atq; etiam amplius occupauerit. Feruntur autem uelociſſimè quandoq; mirisq; modis, caudamq; contorquent: Sed ſufficiat tã uelocis motus, quàm etiam cõuerſionis caudæ, præclarum unum exemplũ ſubiunxiſſe. Verũ antea forſan quiſpiam quæret in quo cauda & crines ab ipſo Cometa differant: Reſpondemus caudam atq; crines tenuiores eſſe ſubſtantia atq;

Lib. 7. belli Iudaici.

tia atq; rariores, ut niſi præ magnitudine uideri queant. Verùm ſydus ipſum denſum eſt, ac facilè præ luminis magnitudine uidetur. Sed ad exemplum reuertor, id deſumptum eſt ex Iacobi Ziglieri monumentis, quí ea à Ioannis Regio Montani obſeruationibus deſumpſit. Obſeruatio autem talis eſt atq;

„ ſeries uerborum Regio Montani: Idibus Ianuarijs anno Domini milleſimo
„ quadringenteſimo ſupra quintum & ſeptuageſimum: Viſus eſt nobis Come-
„ ta ſub Libra cum ſtellis Virginis: cuius caput tardi erat motus donec propin-
„ quum eſſet ſpicæ: nunc incendebat per crura Bootis uerſus eius ſiniſtram. A
„ qua diſcedendo, die uno naturali portionem circuli magni quadraginta gra-
„ duum deſcripſit. Vbi cum eſſet in medio Cancri, maximè diſtabat ab orbe ſi-
„ gnorum ſexaginta ſeptem gradibus, & tunc inter duos polos zodiaci & æ-
„ quinoctialis ibat, uſq; ad inter media pedum Cephæi: deinde per pectus Caſ-
„ ſiopeiæ ſuper Andromedæ uentrem. Poſt gradiendo per longitudinem Piſ-
„ cis ſeptentrionalis ubi ualdè remittebatur motus eius propinquabat Zodia-
„ co, tranſiens ipſum iuxta medium Arietis, donec cum ſtellis Ceti occaſus He
„ liacus illum nobis occultauit in ultimis diebus Februarij. Hoc motu ſuo pro-
„ prio, circuli magni portionem deſcripſit, quo in ſeptentrionem, & cum hoc
„ contra ſignorum ſucceſſionem ferebatur à Libra in Arietem, in fine & princi-
„ pio tardè mouebat, in medio uerò apparitionis uelociſſimè: Vno die ferè per
„ quatuor ſigna à fine Virginis in principium uſq; Geminorum. Cauda uerò
„ eius minus mobilis continuè reſpiciendo ſtellas Geminorum, eas circuibat:
„ nunquam ab eis per totum apparitionis tempus deuians. Ideoq; in prima e-
„ merſione, ad occidentem illam protendebat: quoniam illic ſtellæ Geminorũ
„ putabantur. In fine uerò Cometa ſub Ariete locato propter Solis uicinitatem
„ niſi in occidente apparuit, cauda orientẽ uerſus protenſa, quia in hoc ſitu ſtel-
„ læ Geminorum ponebantur. In medio uerò apparitionis caudam uertebat
„ ad meridiem: illic tunc erant ſtellæ Geminorum, contingebatq; tunc nocte ea
„ dem, ut ſtatim poſt Solis occaſum cauda orientem reſpiceret. Appropinquã-
„ te medio noctis reſpexit meridiem: poſt medium noctis uerò occidentẽ. An-
„ te Solis exortum indicabat locum ſeptentrionis. Hæc caudæ diuerſitas in ſi-
„ tu, ex motu diurno oriebatur: qui ſemper eſt ex conſequentia primi mobilis
„ ab oriente in occidentem. Motu autem proprio extremitas caudæ quamuis
„ tardius quàm caput Cometæ, ſemper tamen etiam ad occidentem contra ſi-
„ gnorum ſucceſſionem deſcribens parallelum, à principio Libræ uſq; ad medi
„ um Tauri mouebatur: Vadens ſub pedibus Vluantis per Vrſam maiorẽ pro-
„ pinquando Perſeo: per quem circa Pleiades ad Caudam Arietis ibat ferè in
„ medio Tauri. Vnde patet tam Caput, quàm Caudam Cometæ uerſus occi-
„ dentem, & nunquam uerſus orientem iuiſſe: non ſolum motu diurno, ſed eti-
„ am proprio. Hæc igitur de motu & illarũ conuerſione dicta ſufficiant. Quan-

Lib. 3. Cap. 1. tum uerò ad ſubſtantiam earum pertinet dictum eſt in libris de Subtilitate & primo de Varietate rerum. Quo uerò ad ſignificata communia dicit quod ſignificat bella & conſtitutiones mobiles: poteſt referri & ad ærem, & ad ſeditiones & ad utrunq;. Namq; & alia ſignificant utpote ſiccitatem atq; inde ſterilitatem. Velut in illo Cometa qui ſubſecutus eſt coniunctionem magnam in Cancro, factam anno milleſimo quingẽteſimo quarto ut Auguſtinus Nyphus refert, quam Cometes conſecuta eſt anno 1506. Illũ igitur biennio poſt tanta ſiccitas in Inſubria ſubſecuta eſt, ut à menſe Ianuarij in Nouembrẽ nulla penitus pluuia deciderit in ea regione. Itaq; & hæc omnia & uentos præcipuè & peſtem ſignificat & Principum mortes. Nam tales effectus à Martis & Mercurij miſtione fieri ſolent. Fiunt etiam aquæ & imbres copioſi, quandoq; tum muta: ſones Principum & Hereſes, & Legum nouarum inſtitutiones, & multa alia. Sed de imbribus (Reliqua enim nota ſunt) cauſa eſt magnitudo calotis qui trahens multos uapores eos non poteſt diſſoluere: declaratum eſt autem

autem à nobis hoc in libris de Subtilitate. Sed de modis futurorum quatuor illa erunt obſeruanda, ſcilicet ut & locos ſciamus, & genus affectuum, & tempus, & qualitatem propriam affectionis.

Narrat author ignotus magiſtrum ſuum cum trabe ignea uiſa fuiſſet, dixiſſe caſum portendi in lignis: ſucceſſiuecq; naufragia multa ob bellum nauale. Alium quendam prædixiſſe ex huiuſmodi cœli ſignis, quæ imminerent & quando deſitura forent.

TEXTVS LIIII.

Cæterùm loca in quibus hæc euentura ſint deſignantur, cum à ſigniferi partibus in quibus collectæ illæ ſtellæ fuerint, tum de crinitę figurationis inclinatione. Per ipſam quidem collectionis quaſi faciem & formam, futurorum ſpecies & genus cui effectio expectanda ſit, deprehẽdetur. Verùm de tempore durationis, intenſione euentuum. Habitudo illorum (ſcilicet crinitæ & loci eius) erga Solem ea declarant. Nam cùm fuerint matutinæ, diuq; fulſerint, ceteritatis, ſin ueſpertinæ, tarditatis, ſignificatio futura eſt.

Declarat quatuor illa, genus, ſpeciem, locum, & tempus. De loco inquit ſumitur à ſigno in quo fuerit & ab inclinatione ipſius Caudæ, ſcilicet uerſus quam regionem tendat. Locus autem Cometes dignoſci facilè poteſt planiſphærio: Vtpote ſi ſit in Ariete, erit in Britannia uel Germania, & quia Britannia differt à Germania, inſpiciendo quo tendat Cauda ſciemus, an ſit Britannia an Germania. Nam ſi Cometes fuerit Auſtralior Britannia & Germania, & Caudam inflexerit ad dextram, ſignificabit Boruſſiam, ſi ad ſiniſtram parũ ſignificabit Friſiam: ſed ſi multum Britãniam. Quo uerò ad tempus euentus & magnitudinem effectus, docet illam ex duobus comprehendere ex diuturnitate temporis quo fulget, & habitu ad Solem: Nam ſi diu fulgent, diuturnus erit effectus: Si matutinæ, celer: Si parũ, breuis: Si ueſpertinæ, tardè. Quo uerò ad genus effectus dicit faciem & formam Cometæ inſpiciendam, circa quod notandum eſt in Cometa obſeruanda eſſe decem, magnitudinem, colorem, ſplendorem, formam, diuturnitatem, ſitum, locum, motum, habitum ad Solem, & ſitum orbis. Magnitudo ſignificat effectus futuri claritatem & uehementiam. Color autem ſignificat naturam Planetæ dominantis, ut ſi fuerit ſubobſcurus ſignificat declarata in Saturno utpote tabes & morbos longos, terræmotus, inopiam, niues. Iam uerò colores quibus tribuantur Planetis diximus. Habet autem ut dixi ſemper hoc præcipuum Cometes à deliquio diſtinctum, ut Martis ac Mercurij furentium damna ſignificet. Itaq; & Iouius bona quædam immiſta habebit: Veluti uentos ſalutares pluribus atque fœcundos. Verùm & cum hoc diſſidia facerdotum in religione Chriſtiana, prælia, non diuturna bella, abſceſſus & febres acutas. Talem fuiſſe eum qui uiſus eſt anno milleſimo quingenteſimo trigeſimo tertio, in Ariete ſub ſeptentrionali parte Galaxiæ credendum eſt. Nam Iuppiter legem Chriſtianam, Aries Britanniam, Mars & Mercurius ſignificauerunt diſſidium & permutationẽ, quę facta eſt poſt triennium in tota illa prouincia: iubente Rege illorum Henrico Octauo. Fuerat autem Cometes ipſe, diuturnus à fine Iunij ad initium Septembris. Martius autem Cometa immodicas ſiccitates parit, bella fœuiſſima, & peſtem acerbiſſimam. Venereus autem attonitos morbos, Paralyſes, Febres uiolentas, Hæreticos, ſeditioſos Principes, & qui plurimum lingua ualeant apud populum, ſeditiones quoq; in religione Mahumetana: nam illa, ut dixi Marti & Veneri ſubijcitur. Mercurialis fulgura, tonitrua, terræmotus, uentos graues, ſæuas tempeſtates, nouas artes & inuentiones omnes tamen

men humano generi perniciosas significat. Splendor significat efficaces actiones & quas plurimi sponte sequentur. Ideò Regibus aliena occupantibus & seditiosis, & hæresiarchis utilis. Locus autem multa significat, & locus in terra, seu prouinciam, seu regionem, seu ciuitatem: ut de Ariete in exemplo dictum est. Secundo stellas quæ loco illi dominantur, ut si in Leone fuerit Sol illius effectum adiuuabit, splendescereq; faciet. Semper autem hoc auxilium ad malum tendit totius populi uel gentis ratione: in bello tamen & hæresi, & seditione aliquem illustrabit. Tertio latitudinem à signifero: Hæc locum proprium declarabit ut supra, Germaniam uel Britanniam, uel Italiam. Quarto cum qua erratica fuerit uel in cuius opposito, facilè enim erit intelligere ex hoc cuius naturæ sit. Quinto cum qua fixa collocata fuerit, eadem enim est ratio quæ de Planetis: Veluti si cum corde Leonis significabit bellum ambitionis causa. Sexto qua in parte cœli fuerit. Quibus enim in oriente exitium uitæ, quibus in cœli medio, Regni Regis atq; potentiæ. Septimo in cuius angulo ceciderit. Veluti narrat Haly quod apparuit Cometes in angulo coniunctionis, in qua incepit Regnum filiorum Abez, obijt ergo anno illo Abez Anezir. Solùm istud dubium est, quis locus debeat ascribi Cometæ cum ob uelocitatem motus & magnitudinem nullum proprium habere uidetur. Verùm quo ad magnitudinem non dubia res est: quandoquidem neque crines, neque cauda quo ad locum sint considerandæ: ipsum uerò corpus paruum & exiguum certum sibi determinat locum. Sed quo ad motus rationem attinet spectare decet, uelut in eclypsibus medium tempus ad unguem: atque inita ratione quo tunc loco sit obseruare: obseruentur & initia & finis quæ cum difficilima sint, ob id Ptolemæus (non quod parui res esset momenti Cometes aut mediocris, sed ne magnitudine rei lectorem in desperationem adducere uelle uideretur) paucis uerbis illius historiam absoluit. Octauo locus quo ad figuras, Octaui orbi consideranda est. Nam similia à similibus afficientur: Velut in Argo naufragia magna classium decernet, aut fluuiorum ariditatem. Forma autem quoniam quæ gladijs assimilantur ciuitatum destructionem significant: est enim propriè Martis. Quæ uerò similis columnæ Iouis, ea Principes & Reges occidit. Quæ uerò crinita, parua, uel sine color, lucida & bene caudata, Mercurij est, ideoq; uentorum & seditionum & hæresis prænuncia. Nigra uerò, breui cauda, crinibus nullis, Saturni est, & sterilitatem, diuturnaq; bella & lepram actalia significat. Porrò quæ lucida est & uultu quasi humano, flaua & breui cauda (raro uisa) Veneris est, & post longas discordias gratum Principem significat. Diuturnitas uerò magnitudinem effectuum portendit, atq; illorum diuturnitatem, & stabilem in perturbatione statum. Situs autem partem illam declarat terræ ad quam Caudæ acumen respicit. Motus uerò & unde effectus uenturus sit & progressus illius celeritatem aut tarditatem significabit. Veluti si Cometes ex oriente feratur in septentrionem tardo motu: sensim quidem ex orientis partibus proueniet, aut pestis, aut Lex, uel Princeps qui Boreales nationes conturbabit ac deuastabit. Sic crinita quæ in angulo orientis apparuit & ad ortum ferebatur magna uelocitate Georgij Trapezuntij ætate, Thamyrim Parthorum Regem Taburlanum uocatum significauit, qui in oriente ortus Asiã celeri cursu deuastauit: in Europamq; transiturus morte eius quem Regno proprio præfectum reliquerat in Parthiam reuersus est. Motus igitur, celeritas & tarditas, & ex qua parte & in quam partem considerandæ sunt. Feruntur enim quædam contrario ordine signorum, ut quæ anno 1533. ex Geminis in Taurum & ex Tauro in Arietem. Aliæ uerò ordine signorum, aliæ permisto motu in latitudinem, aliæ secundùm altitudinem simpliciter, aliæ alijs modis ut par est rẽ, quæ (ut diximus) triplici motu moueatur. Semper autem uidentur, quæ contra ordinem signorum feruntur, mutationes legum significare: quod motus

is primi

ſis primi cœli ſit: atque ob id à Deo uel ſupremo rectore: Leges autem permiſſione Dei ſunt. Habitus uerò ad Solem declarat ipſius effectus initium: Nam ſi orientalis extiterit Cometes, breui initium eſt habiturus effectus: ſi occiden talis tardè. Et hæc quidem in genere, in ſpecie uerò quantum temporis requiratur, Ptolemæus non dixit: ſed uerè cum rara ſit res Cometes, ſi diu durauerit in multos annos extendere effectum ſuum poteſt. Initium tamen ut eclypſi tot menſibus poteſt differri quot ſunt horæ inæquales quibus Cometes ab oriente diſtat. Ratio autem iſta per pulchrè ſuperius declarata eſt. Hoc unum inter eſt, quod ſemina quandoque eorum quæ per Cometam ſignificantur, diutius proferuntur. Veluti cum Seruator noſter natus eſt, Cometes apparuit in oriente, quàm Magi uiderunt, atque ob id ad ipſum adorandum uenerunt: Hanc ſtellam uocauerè re tum communi nomine, quod Cometes ſtellæ uocentur, tum quod pulcherrima eſſet atque his ſimilis, quæ in nocte lucent. Hæc ſeditionem & turbas, quæ per fidem Chriſti promulgandam ſucceſſere pronunciauit: tot exilia, tot Martyres, inde Regnum pacis conſtituendum atque ſalutis. Cuius quidem author atque Rex Chriſtus in ipſo Cometæ fulgore natus eſt, quod Cometes in oriente apparuerit: Verùm tamen effectus ipſius, ſcilicet prædicatio, legis promulgatio, ſeditio populi, conturbatio, perſecutiones, exilia, mortes, bella, regna nomine Chriſtiano inchoata, uix poſt triginta annos initium habuêre, & ab hanc uſque diem perſeuerant. Ita contraria ratione exitialis Cometa anno Chriſti 1260. in oriente apparuit uſq; ad medium cœli, ſi credere fas eſt, crines extendens, durauitq; perpetuis ſex menſibus fermè, nec prius euanuit, quàm Vrbanus Gallus Pontifex è uiuis exceſſit: poſt cuius obitum Carolus cum exercitu è Gallijs mouit, & ſuperato Manfredo regnum Neapolitanum occupauit. Biennio poſt Pœni in Hiſpaniam traiecerunt, magnasq; clades ibidem intulerunt, quanquam pulſi poſtea & cæſi. Per quæ tempora magni tumultus in Ethruria concitati fuerunt. Quidnam ſequutum? Anno à Cometa tertio, Banducar, uel ut habet Paulus Aemilius Gallicarum rerum ſcriptor exquiſitus, Bandodachar Babyloniorũ atque Aſſyriorum Rex, Armeniam cum ingentibus copijs inuaſit, Antiochiam expugnauit, & grauiſſimas cædes Chriſtianorum ædidit. Anno à Cometæ exortu quarto, Conradinus Sueuus uictus, captusq; à Carolo prouinciæ Comite, & Siciliæ, Hieroſolymorumq;, ut idẽ ſcribit Aemilius, Rege nuncupato, ſecuri percuſſus interijt. Anno quinto Ludouicus nonus Gallorum Rex, in Aphricam traijciens, Carthagine, uel ut alij tradunt, Tuneta ui capta, mortem, alui profluuio correptus, obijt, magna parte exercitus famæ & peſte abſumpta. Cuius interitu cognito, Carolus Pœnorum Regem ad tributa quotannis pendenda coẽgit. Anno ſexto Scythæ (quos hodie Tartaros uocant) Armenis opem ferentes, Aſſyrijs ſeu Saracenis uictis, fugatisq; Aſiam liberauerunt, eamq; Chriſtianorum conceſſu, diu tenuerunt. Itaque meta temporis effectus non niſi ut Ptolemæus deſcribit præfigi debet, atque ſic ex durat ione & magnitudine coniectari poteſt. Sed ſunt qui motum Cometarum ita interpretantur: ſi ad Auſtrum tendant pluuias ſignificant: ſi ad Aquilonẽ, ſiccitates: ſi ad ortum peſtem, & maxima mala: ſi ad occidentem optimam annj conſtitutionem & temperatam. Ita cenſuit Porphyrius Philoſophus egregius, ſed ut exiſtimo deceptus ex hoc, ut dixi, quod Cometa cõtra ſignorum ordinem procedens mutationem legis ſignificat: Ergo qui ab oriente in occidentem tendit, ſignificat mutationem legis, nam ille contra ordinem ſignorum fertur. Cùm ergo illud ſolùm ſignificet, contingit ut ſit temperatus annus, non tamen temperamentum anni ſignificat: ſed cõtingere poteſt etiam ut cum intemperie anni contingat, & maximè quòd ut dixi effectus Cometæ in multos annos extenditur. Quòd uerò de reliquis partibus dicit etiam illud uerum eſt & rationem habet naturalem. Similiter & Cometam cauda re-

Com. 28. huius.

ſpicere ſtellas aliquas, ſeu erraticas, ueluti dictum eſt de Cometa illo Regio Montani qui ſemper ſtellas Geminorum obſeruabat minimè abſurdum uideri debet, quodq; utres illius ſortiatur aut illarum. Tunc enim maxima ſiccitas fontium fuit & Henricus Rex Angliæ cum filio Eduardo interemptus eſt. Conſtat autem Geminorum ſtellas fermè omnes & maximè præcipuas naturæ eſſe Martis & Saturni præter Apollinem qui Mercurij eſt. Similiter & Turcæ Pannoniam ſunt depræ dati. Quanquam Antonius Mizaldus Monſulcianus, ex quo hiſtoriam hanc deſumpſimus neſcio quo pacto dum hæc ſcribit non ſibi conſtat: modo ad annum 1475. modo 1472. Cometis viſionem transferens. Cæterùm ut ad inſtitutum reuertar, finiuntur effectus Cometarum trifariam, aut per ſe finita ui, quemadmodum contingit in omnibus cauſis naturalibus: Aut alio Cometa ſuperueniente, qui uel contraria ſit natura, uel ui ſua aliud agendo euertat prioris decreta. Tertiò eclypſis aliqua uel conjunctio natura contraria in contrarijs Cometæ locis fiat. Porrò quod ad ſingularia attinet eadem eſt ratio quæ in eclypſibus. Namſi in loco decreto Cometæ ſubiecto quis habeat uitæ ſignificatorem, aut aſcendens, periclitatur de uita: Si uerò cœli cor, alijs quidem euertit dignitatem & ſtatum, alijs uerò conſtituit, prout natura loci & geniturae fuerit. At uerò in his qui nuper naſcuntur, alia ratio eſt. Quicunq; enim naſcuntur cum Cometa in aſcendente, uel omnino non uiuunt, uel ſi uiuunt, egregij & magni uiri euadunt. Similiter ſi quis naſcatur Cometa Medium cœli poſſidente, maximus profecto erit. Motus enim ualidi circa fortunam illius ſemper erunt & felices, quoniam omnia fauorem trahunt ab initijs ſuis. Quòd ſi moriantur qui ſic conſtitutum habẽt Cometem, nõ ob id moriuntur quoniam Cometẽ ſic habeant, ſed ex alia cauſa. Non ſic autem qui oriente Cometa naſcuntur: plurima enim ex his moriuntur ut dixi, quoniam ualidum motum naſcẽtes ſuſtinere nequeunt: quod ſuſtineant, manci aut debiles euadunt: non ſecus ac qui maleficas in aſcendẽte habuerint: qui uerò omnino euaſerint ab omni calamitate ualidi ſunt, & efficaces, ac prompti, & omnino ad maxima negocia nati, quibus etiam principatus contingunt: motum enim ualidum habent. Quòd uerò ad ſitum orbis attinet, diligenter obſeruandum eſt tempus medium ipſius Cometæ, autintitium, uel tempus maximi motus, & qui dominus fuerit loci Cometæ & ſuccedentis anguli, ſi ordine ſignorum moueatur: aut antecedentis ſi contra ordinem ſignorum: Is erit figuræ & Cometæ dominus & futurorum ſignificator. Horum omnium igitur cauſa Cometæ qui ab Haly deſcribitur hiſtoriã quaſi pro exemplo ſubijciemus. Inquit ille.

Volo narrare oſtentum quod uidi dum iuuenis eſſem atq; ſtuderẽ: apparuit Cometes cuius pars ſolida erat rotundæ figuræ, triplóq; maior Venere, cuius claritate totus orbis illuſtrabatur, etatq; Lux eius quantum ſi quarta pars Lunæ luceret. Cuius locus fuit in quintadecima parte Scorpij, mouebaturq; motu primi mobilis ab oriente in occidentem, ita ut uelocius procedendo ſeretur contra ſignorum ordinem, donec peruenit ad quintamdecimã partem Virginis. Cùm uerò primum incepit apparere ſitus cœli talis fuit qualis hic deſcribitur. Succeſſit autem inter Mauros diſcordia maxima, inde prælia & cædes, & ciuitatum ac magnarum regionum depopulationes, & ſiccitas acris, & annonæ penuria, indeq; peſtilentia maxima, ut mors, tum peſte, tum fame, tum bello fuerit innumerabilium hominum. Excitatusq; eſt hæreticus ſiue rebellis (Nam ut Ioannes Leo affirmat, rebelles in Aphrica in titulo legis ſeditiones mouent ac populum ad ſe trahunt dicentes Mahumetem ſic & ſic uelle adorari, atq; eo modo tyrannidem occupant nulli crudelitatis generi parcentes, ut etiam filios ex utero uiuentium matrum extraherent) qui Regem Mechę & Hyetob maximis cladibus affecit. Hoc igitur de Hæreticorum natura aſcripſimus, ut intelligeres quantum mali ſub uno uerbo hæretici comprehen-

Digitized by Google

prehendere Haly uoluerit. Aliqua etiam de his Regio Montanus, & Antonius Mizaldus Lutetianus scripsere, sed inferiora Arabibus, quorum scienus

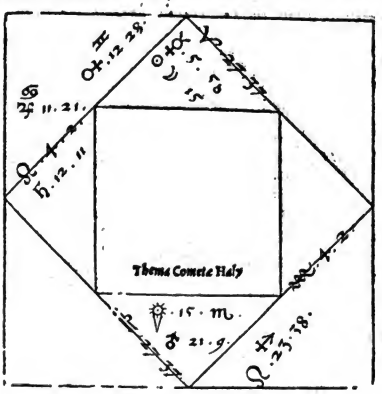

rerum fuit. Atq; ea ratione maximè damnandi qui illos tam impudenter insectantur, nisi quòd illi præstare uoluerint, ipsi re ipsa præstent. At uerò qui solum in eos inuehuntur ut aliqui esse uideantur, nónne illud Horatianum manes Arabum iustè obijcient:

Tu cum sis quòd ego, & fortassis nequior, ultrò
Insectere uelut melior, uerbisq; decoris
Obuolnas uitium: Quid si me stultior ipse
Quingentis empto drachmis deprenderis?

Sed iam ad propositum reuertamur (Quandoquidem maxima laus fuerit) Haly Rodoan ea scripsisse tẽporibus illis infelicibus, linguaq; tam rudi, quæ nostri cum tanta copia librorum, tam felici æuo, nec imitari nedum æquare potuerunt. Secundum obseruatione dignum est thematis in eclypsi atque in Cometis cœlestis erectionis exemplum: cùm quatuor tantum cardinibus locoq; initiorum quartæ & decimę, cordis & imi cœli dispositio, non solum iuxta Arabum consuetudinem, sed etiam Ptolemęi, locorumq; Planetarũ quonam pacto in themate disponi debeant pateat. Tertium est quod initium ipsius Cometes potius quàm medium, aut finem obseruauit, non quidem simpliciter, sed cum primùm apparuit. Quartum quod Cometem hora qua erigit ascendens infra terram ponit, cùm tamen non possit tunc uideri. Id factum subtilissima ratione atque notabili. Nam cùm certum illius initium uix sciri possit, ideò primam Solis cum Luna coniunctionem obseruauit, quæ post Cometæ ortum fuit: Tempore autem eius coniunctionis cõtingit ut Cometes ipse sub terra lateret. Itaq; in alijs ita faciendum iure meritò aliquis censebit: Si tamen uerùm initium habeatur, illud obseruare etiam oportet. Quintum est circa significata, hæc autem quod ad legem Mahumetanorum pertinerent Haly manifestè declarat, quod lex sua à Scorpionis signo initium habuerit, idq; diligenter animaduersum. Deinde quod hic omnia mala decerne

rentur & maxima omnia: maxima quidem propter syderis magnitudinẽ, diuturnitatem & splendorem. Quod uerò omnia malorum genera, quia tota erat de natura Saturni, Martis & Mercurij. Primùm quod stellæ quæ circa locũ cruris erant in Scorpione eo tempore omnes de natura erant Martis atque Mercurij. Deinde quod crinita esset in domo Martis & proxima illi per sex partes. Quarto quod Mars ipse esset in domo propria. Quinto & sexto quod uterq; scilicet crinita & Mars essent in angulo hora interlunij. Septimo quod (ut declaratum est) quod Scorpio sit pessimum signum omnium eorum quæ fiunt in cœlo. Octauo quod Mars erat in finibus Mercurij. Nono quod trigoni tam crinitæ, quàm loci Martis, Marti subijcitur. Decimo quod Saturnus projiciebat radios ante locum interlunij & ante locum trinitę, & in angulo erat ascendens infortunatus in Leone. Vndecimo quod crinita accedebat ad Saturnum, & Saturnus ad crinitam, unde erat maxima applicatio & mutua per quadratum. Duodecimo quod crinita nata sit in oppositione loci interlunij ad unguem & in tempore etiam ipsius interlunij, ex quo declarabatur maximus effectus & diuturnus, qui debebat succedere: Ideoq; durauit per multos annos calamitas illa. Tertiodecimo quia coniunctio facta est in cardine II is regionis respectu ciuitatis principalis, quæ erat Alforat in Aegypto. Quartumdecimum est quod dominus finis coniunctionis fuit Mercurius & ipse quoq; ualde potens iuxta cœli cor. Quintodecimo quod Cometes progredebatur contra ordinem signorum, & hoc ut dixi significat hæreses & legum turbas, quibus nullæ sunt crudeliores: cum in omnibus malis alijs homines sciant se mala facere, sed in seditionibus legum & hæresibus, & bellis propter diuersas leges suscitatis, homines cum sæuiant in infantes & puerulos, ut eos cruciatibus & igne perimant, captiuos in seruitutem abducant, agros deuastent, ciuitates incendio diruant, alij putant se Deo obsequium præstare, ac ita simulant. His igitur tot modis probus Haly nobis insinuauit quonam pacto & deliquiorum & crinitarum locus, tempus, genus, qualitas & magnitudo effectus considerari debeat. Reliquum est ut quarundam crinitarum clariora exempla subijciam. Cùm igitur Xerxes Persarum Rex maximum exercitum comparasset ut in Græciam ueniret, apparuit deliquium Solis & crinita ceracias dicta ad instar cornu obliqua, successitq;, ut Xerxes Græciam totam deuastaueritː ipse uictus à Themistocle nauali prælio, reuersusq; est ignominiosè etiam magna parte exercitus terrestris amissa. Temporibus Neronis crinita alia fulsit inde interfectus ipse, & bella ciuilia tanta crudelitate exarserunt, ut nihil fermè toto orbe multis annis intactum relictum sit. Nam Cometes admodum fuit diuturnus, quippe qui sex mensibus totis resplenduit. Antequam Ludouicus Germanicus, & Carolus prælio exitiali inter se dimicarent, Frater contra fratrem in Gallia, quo nullum fuit cruentius neq; maius, adeoq; conciderint Gallorum uires ut nunquam postea plenè potuerint resilui. Cometes ingentes apparuerunt è quibus ultimus fuit in Aquario, primus in Libra, secundus in Ariete. Quidam uolunt diuersis annis sed eodem ordine apparuisse. Temporibus Ioannis XVIII. Pontificis apparuit Cometes terribilis meridiem uersus, quem secuta est mors Pontificis ipsius, ingensq; fames ac pestis. Ante Constantini mortem Cometes magnus pluribus mensibus apparuit qui & illius mortem prænunciauit, & seditiones ac bella & calamitates, quæ toti orbi contigerunt propter diuisionem imperij inter tres filios quos hæredes reliquerat. Vltimo anno Vespasiani Cometes ursus est: quẽ ille (quod iocosus esset) ridebat dicens pertinere ad Regem Parthorum qui comam nutriret: ipse tamen mortuus est. Inde etiam paulò pòst mortuo Tito successere nefanda Domitiani tempora. Anno 1165. in Scotia apparuit Cometa ingens cum duobus longissimis radijs ardẽs, intraq; quatuordecim dies Malcolmus, quartus Scotorum Rex cognomento Virgo ob continẽtiam,

mortuus

mortuus eſt. Hoc uolui ſubijcere ut intelligeres diuerſas eſſe formas atq; innumerabiles crinitarum: quaſdam incuruas ut illa Xerxis, quaſdam biſidas ut hæc, atq; ſpecies alias infinitas quæ deſcribi nequeunt. Anno 1214. menſe Martio duo apparuerunt Cometæ terribiles in Scotia, alter Solẽ præcedens, alter ſequens, quo anno feliciſſimus & optimus Rex Vuilhelmus cum annos quadraginta nouem regnaſſet, ſenio extinctus eſt. anno 1268. Cometes mirę magnitudinis ſub meridie (magno pro miraculo certẽ) pluribus diebus uiſus eſt in Scotia. Inde anno 1271. nona Ianuarij uentus adeò ſæuus exarſit, & cum ingenti tempeſtate, grandineq; inſolitæ magnitudinis ſeuit, ut tota Scotia deiectis ædificijs, igneq; accenſo, propter uentos, eumq; qui aſſeruabatur in ædificijs uſus gratia ignem, maxima pars prouinciæ exarſerit. Itaq; intelligis nõ prorſus Cometas ſequi affectus ſenſibiles, ſed originem ac ſeminaria. Exarſerunt & noſtra tempeſtate anno 1530. Cometes: Florentia in ſeruitutem redacta eſt. 1531. alius per Cancrum, Leonem, Virginem & Libram diſcurrens, terræmotus fuit in Luſitania. 1532. alius in Virgine, Libra, Scorpione intra tropicos, unde Friſij, Batani, Zeelandi ac Flandri aquarum inundatione ſubmerguntur. Sequenti à fine Iunij uſq; ad initium Septẽbris per Geminos, Taurum & Arietem alius retroceſſit, de quo dictum eſt, terræmotus ac uentus Rheno uicinas regiones circa mediũ noctis exagitauit: Fames Germanos uexauit. Subſequenti anno, in Polonia tam grauis fuit inundatio aquarum ut Cracouiæ & Caſimyriæ lapidei pontes & mœnia cum plurimis ędificijs ſint euerſa. In Brabantia fortuito igne apud Bredanium nonagintæ & ſexaginta domus conflagrarunt. Hæc de Cometis dicta ſufficiant, ut pro exemplo his quæ uenturæ ſunt ſatisfaciant. Illud ſolũ animaduertentes, quod cum ratione non conſtent aduentus futuri Cometarum, nec eclypſes uulgus animaduertat niſi magnas, plurimas ex utroq; genere quę ad rerum notitiam pertinerent, hiſtoriarum ſcriptores præterijſſe. Nunc uerò inuentis Ephemeridibus, deliquia omnia obſeruare licet.

Multiplicatio effectus ſyderum ſecreta, & ſeruatoris geneſis.

Sciendum eſt præterea quod ſi uoluerís cognoſcere res magnas, oportet ut has tres regulas memoriæ mandes: primum raritatem ſeu tempus, & multiplicabis unum in aliud ſi ſit exquiſitum, & ſi non in partem illius rationis dierũ: & numerus qui prouenit, erit numerus dierum illius effectus. Exemplum ſi fiat coniunctio Saturni & Iouis in aliquo puncto, & præter id Lunæ ad unguẽ in annis uiginti, dicamus quod fiat coniunctio Saturni & Iouis, & Lunæ recurſus ſit in uiginti ſeptem diebus & octo horis, tunc multiplicabimus uiginti ſeptem & tertiam partem, & fient anni quingenti quadraginta ſex & duæ tertiæ, ſcilicet effectus tempus illius coniunctionis. Sed tamen ab alia coniunctione poterit ante id perturbari, & maximè poſt dimidium temporis, augebitur enim naturaliter effectus uſq; ad annos ducentos ſeptuaginta tres cum tertia, & hoc ubi coniunctio omnium trium erat in eodem puncto. Sed ponamus quod Luna diſtet tunc triginta minutis, accipiemus ſemidiametrum Lunæ, qui eſt quindecim minuta & uidebimus proportionem diſtantiæ ad ipſam ſemidiametrum, ut demus illi dimidium additionis, quia ſemidiameter eſt dimidium diſtantię. Et ſi Luna diſteterit uno gradu, dabimus quartam partem ut multiplicemus ſex dies & uiginti horas in uiginti annos, & erit tẽpus effectus anni centum triginta ſex: & ita faciemus donec Luna plus diſteterit, quàm ſit lumen eius quod ſuperius diximus eſſe partium duodecim & dimidiæ. Et licet hæc ratio non ſit omnino exquiſita, eſt tamen ſenſibilis & ueritati proxima. Magnitudo autem Solis eſt minutorum ſexdecim, Lunæ decem & ſeptem, Iuppiter & Venus quinque & uſq; ad ſex fermè, Saturni & Martis quatuor, Mercurij duorum.

Secunda regula eſt quod effectus multiplicantur in robore ſuxta raritatem ſecũdum exquiſitam applicationem. Veluti Saturnus habeat quatuor uires, Iuppiter quinq;, Mars tres, & iungantur ſimul in eodem puncto: tunc multiplicabimus tres, quatuor, quinq; ſimul, & erit effectus ille ſexaginta in robore: ſcilicet duodecuplus effectui Iouis ſolius, & quindecuplus Saturno, & uiginтuplus Martiſoli. Quòd ſi Mars diſteterit per unum gradum tẽpore quo coniunguntur Saturnus & Iuppiter: tunc multiplicabimus tria minuta ſemidiametri Martis in tria numerum roboris. Mortis, & fient nouem: Hunc numerum diuidemus per ſexaginta numerum minutorum diſtãtiæ Martis à Ioue & Saturno, & exeunt tres uigeſimæ, quas multiplicabimus in uiginti numerum roboris coniunctionis Saturni & Iouis, & fient tria, quæ addes ad uiginti & coniunctio illa habebit robur uiginti trium, & erit fermè octupla robori Martis, & ſexcupla robori Saturni, & quintupla robori Iouis, & ſic de reliquis. Robur uerò uniuſcuiuſq; Planetæ condiſces ex magnitudine illius & tarditate motus: quantò enim maiores ſunt Planetæ & motu tardiore mouẽtur, tantò ſunt robuſtiores in cauſis generalibus: In propriis autem nõ ita eſt. Exemplum, uolo ſcire quãtum uirium habeat Saturnus in comparatione ad Lunam quo ad effectus longitudinem: Video quod Saturnus reuoluitur annis 29. diebuſq; 158. & ſunt dies XM DCCL. Hoc duco in ſemidiametrũ quadratum fiunt dies XCVIM DCCL. Similiter duco circuitum Lunæ in quadratum minutorum ſemidiametri, & fiunt dies VIM DCCCIC. cum tertia, diuido unum per alium, & exeunt duodecim, & tanta eſt proportio uirium Saturni ad uires Lunæ. Idem dico de coniunctionibus quo ad effectus longitudinem. Et poteſt demonſtrari uno uerbo, quia effectus durant ad reditum, ut pote coniunctio Saturni & Iouis, uſque ad aliam coniunctionem: & Saturni ingreſſus in initium Arietis uſq; ad alium ingreſſum in initium Arietis. Quia nihil datur inane in natura: Et ideò ſi effectus non duraret uſq; ad reditum eſſet circuitus Mathematicus non naturalis: Et cauſa ſine effectu, & impotentia quædam: Quamobrem proportio circuitus ad circuitum, ut temporis ad tempus, quod erat probandum. Vnuſquiſq; tamen horum circuituum redigitur ad dimidium: nam ab appoſitione finitur coniunctionis uis, attenditurq; ipſa oppoſitio. His itaque uiſis manifeſtum eſt quod in utraque regula dictum de duobus Planetis & tribus, tenet etiam in quatuor & quinque, & ſex: utpote ſi iungantur ad unguem, uel per partes Saturnus, Iuppiter, Mars & Luna, tam quo ad magnitudinem effectus, quàm temporis multiplicantes tempora & uires illorum, ſequentes regulam primam in temporibus & ſecundam in uiribus.

Ex his concluditur quod potentiſſima coniunctio & maximè diuturna, eſt capitis Arietis octauæ ſphæræ cum capite Arietis nonæ: quia non fit niſi in XXXVIM annis. Et in ea coniunctione palam eſt quod conſentiunt omnia ſigna nonæ ſphæræ, & omnes ſtellæ octaui orbis tribuunt uires ſuas & omnes Planetæ quia abſides illorum mouentur motu octaui orbis & etiã quia eclypticæ ſe iungunt inuicem, ad quam Planetæ tum propter Solis motum, tum propter latitudinis rationem, habent reſpectum.

Secunda eſt coniunctio Saturni & Iouis in ſigno Arietis, id eſt, circuitus ex Ariete in Arietem, qui fit in 795. annis, habita ratione mutationis trigoni.

Tertia eſt mutatio coniunctionis Saturni & Iouis ex trigono in trigonum, quæ fit in centum nonaginta nouem annis: Et fit ſecundum ordinem ſignorum, id eſt, ex trigono Arietis primo in trigonum ſecundum Tauri, inde in trigonum Geminorum, inde Cancri, poſt reuertitur ad primum trigonum.

Quarta eſt reditus Saturni ad initium Arietis in triginta annis.

Quinta eſt coniunctio Saturni & Iouis, quæ fit ſingulis uiginti annis.

Sexta eſt reditus Iouis ad initium Arietis, qui fit in fine duodecim annorũ.

Septima

Septima eſt coniunctio Martis & Iouis, quæ fit in uiginti ſeptem mẽſibus.
Octaua eſt coniunctio Solis cum Marte, quæ fit in uiginti ſex menſibus.
Nona eſt coniunctio Martis cum Saturno, quæ fit in uigintiquinque menſibus.
Decima eſt circuitus Martis, qui fit in uiginti tribus menſibus.
Vndecima eſt coniunctio Solis cum Ioue, quæ fit ſingulis quatuordecim menſibus.
Duodecima eſt coniunctio Solis cum Saturno, quæ fit ſingulis tredecim menſibus.
Tertiadecima eſt circuitus Solis, qui fit in duodecim menſibus. Et quod dixi de Sole quò ad proprium circuitum, & quò ad coniunctionem cum ſuperioribus, intelligitur de Venere & Mercurio. Et ſimiliter quod dicemus de coniunctione Lunę, cum Sole intelligendum erit de coniunctione Lunæ, cũ Venere & Mercurio.
Quartadecima eſt coniunctio Veneris cum Sole, quæ fit in decem menſibus ſeu diebus 292.
Quintadecima eſt coniunctio Mercurij cum Sole, quæ fit in duobus mẽſibus ſeu diebus 58.
Sexdecima eſt coniunctio Lunæ cum Sole, quæ fit in diebus uiginti nouẽ & horis decem, & menſis Lunaris.
Decimaſeptima eſt reuolutio Lunæ, quæ fit in diebus 27. & horis octo.
Decimaoctaua eſt reditus cuiuſcunque Planetæ, uel fixæ, uel loci coniunctionis ad finitorem in aſcendente, uel ad circulum medij cœli, qui tantam habet uim, quantam habet ingreſſus ſtellæ eiuſdem in primum punctum Arietis. Et hoc demonſtratur ex tertia regula quæ talis eſt. Quodlibet aſtrum tantam ſortitur uim per ſe, quanta eſt raritas euentus: iam hoc enim demonſtratum eſt ſuperius, & hæc raritas in gradu eſt ſemper trecenteſima ſexageſima pars: igitur ſi aſtrum eſt idem & raritas eadem tantum eſt habere aſtrum illud in gradu aſcendẽtis quod ſit in quolibet die, & uocatur hic circuitus diurnus, quantum eſt quòd illud aſtrum ingrediatur primum punctum Arietis. Oſtendo modo quòd ſit eadem raritas, quia ſicut in uno die manet ille gradus quatuor tantum minutis in aſcendente, & Saturnus manet in primo gradu Arietis per unum menſem fermè. Et ita licet ingreſſus Saturni in Arietem non fiat niſi in triginta annis ſemel & Saturnus in aſcẽdente ſingulo die ſemel ſit, quia tamen in aſcendente non manet niſi momento, id eſt, quatuor minutis horæ, qui ſunt pars trecenteſima ſexageſima unius diei, & eſt totius circuitus, & in primo gradu Arietis per menſem, qui & ipſe eſt trecenteſima ſexageſima pars circuitus triginta annorum, patet quod tam rarum eſt habere Saturnũ in gradu aſcendentis, quàm in primo gradu Arietis. Idem poteſt demonſtrari de Luna, & de coniunctione magna capitis Arietis octauæ ſphæræ, cum capite Arietis nonæ: quia licet non fiat niſi in triginta ſex millibus annis, quia tamen durat caput Arietis octauæ ſphæræ, in primo gradu Arietis nonæ, & quælibet ſtella fixa octauæ in certo gradu nonæ, centum annis: patet quod tam rarum eſt habere caput Arietis in aſcendente, ſiue octauæ, ſiue nonæ, quantum eſt quod quis naſcatur tempore illius coniunctionis, ſcilicet capitis octauæ ſphæræ cum capite nonæ in eodem gradu. Et ſic de reliquis in quibus habetur ratio circuitus, quia unus terminus manet fixus. Similiter probo de his in quibus uterq; terminus mobilis eſt: & manifeſtum eſt gratia exempli in coniunctione Iouis & Saturni, quod licet fiat in uiginti annis ſolum talis coniunctio, tamen manent iuncti per trecẽteſimam ſexageſimam partem circuitus, id eſt, per plus quàm uiginti dies. Et ita de omnibus alijs. Et eadem eſt ratio de circuitu & coniunctione corporea reſpectu unius ex illis aſtris in puncto aſcendentis, uel in puncto cordis cœli. Ex quo ſequitur quod etiam coniun-

ctiones omnes ſeu Planetarum, ſeu ad fixas, reſpectu eiuſdem ſpacij puta unius gradus uel decem minutorum, uel in eodem minuto ipſo, ſunt eiuſdē uirtutis, quantum ad raritatem, & etiam quantum ad uires reſpectu raritatis. Sed non tamen reſpectu ſtellarum quæ iūguntur: quia (ut iam dictum eſt) plus poteſt coniunctio Saturni cum Ioue, quàm Martis cum Ioue: & multò plus coniunctio Saturni cum Ioue, quàm Veneris cum Mercurio in eadem diſtantia, ratione corporum ipſorum. Et ita etiam plus faciet coniunctio Saturni cum Ioue in eodem gradu in quacunq; parte natiuitatis, quàm habere Saturnum, uel Iouem ſolum in gradu aſcendentis, uel cordis cœli, non raritatis: quātum enim ad hoc ſunt æqualis potentiæ, ut iam demonſtratum eſt. Sed ratione ea quod Planetæ iuncti per ſecundam regulam conduplicant uires. Et ex hoc ſequitur aliud, quod aliqua coniunctio Veneris & Mercurij, erit longè potentior quàm coniunctio Saturni & Iouis, uel Solis & Lunæ: quia coniunctio Saturni & Iouis, uel Solis & Lunæ, erunt in eodem gradu tātum, & coniunctio Veneris & Mercurij erit corporea. Corpoream coniunctionem uoco, quando Planetæ non plus diſteterint inter ſe quàm ſit aggregatum ſemidiametrorum, utpote quod Venus & Mercurius non diſtent inter ſe pluſquā octo minutis in longitudine: Et ita Venus à Luna uiginti tribus minutis. Et ſi talis coniunctio fieret etiam ſecundùm latitudinem, eſſet longè ualidior. Latitudo tamen non tantum facit quantum differentia in longitudine, quia diſtātia in latitudine non impedit, quin ambæ ſtellæ ferantur in eodem circulo tranſeunte per polos zodiaci. Et maxima diſtantia duarum erraticarum quæ eſſe poſſit in latitudine eſt inter Martem & Venerem, quando Mars fuerit in extremo latitudinis Auſtralis, & Venus Borealis: tunc enim diſtabunt partibus quatuordecim cum dimidio. Secundus modus quo coniunctio Veneris & Mercurij poterit eſſe maior coniunctione Saturni & Martis (Omitto tunc quod eſſent cum aliqua ſtella fixa uel in initio Arietis, & Saturni, & Iouis in fine Virginis, nam iſtud eſſet multiplicare coniunctionem & facere triplam) eſt quod Venus & Mercurius ſint in gradu aſcendentis, & Saturnus & Iuppiter ſint in fine ſecundę domus, gratia exempli: Et hoc ex tertia regula. Tertius modus eſt quod in una natiuitate in qua Venus & Mercurius iunguntur, Venus uel Mercurius dominentur aſcendenti: in alia ubi iunguntur Saturnus & Iuppiter neuter habeat poteſtatem in aſcendente, uel nullam omnino, ut ſi aſcēdat decima pars Virginis aut Tauri: uel paruam ualdē, ut ſi aſcendat decima pars Leonis: Vbi ſolus Iuppiter nihil aliud habet niſi dominium trigoni, & maximè ſi natiuitas diurna fuerit. Quartus modus eſt, ſi dum Venus eſt iūcta Mercurio ſit Cometes in cœlo, aut fiat coniunctio Lunæ cum Sole, & magis ſi fiat eclypſis, tunc enim etiam quod non aſpiciat locum (quia in cœlo eſt ueluti in homine, qui totus eſt tranſpirabilis ut ſentētia Hippocratis utar, omnia ab omnibus afficiuntur quo quomodo) erit coniunctio hæc Veneris & Mercurij, potentior coniunctione Saturni & Iouis, cùm qua nihil harum magnarū rerum contingat. Et nota quod magnæ res in cœlo ſunt ſex: Prima eſt coniunctio eclypticarum octaui & noni orbis, & capitum Arietis eorum. Hæc enim præſtat ordinem uniuerſæ machinæ elementari. Secunda eſt Cometes qui maria & terras, & omnia miſcet. Tertia eſt deliquium luminaris quod plerunque perturbat unum certum genus determinatum. Quarta eſt coniunctio Solis & Lunæ, qua regītur omnia humida: Ideoq; maria, Cancri, Piſces, morbi, ligna cædua, & talia. Quinta eſt coniunctio Saturni & Iouis quo cunq; in loco contingat, qua reguntur leges, imperiar, egiones. Sexta eſt coniunctio luminarium cum fixis, quarum Solares uentos regunt, & Lunares maria concutiunt. Forſan dicet aliquis quod duo Planetæ iuncti non multiplicant uires: ſed iungunt ſolùm, ſicut duo reges fœdere colligati. Sed uidemus quod qui habent iunctos Planetas corpore, plurimum poſſunt, in cōparatione eorum

rum qui eos iunctos habent tantum in eodem gradu: cùm tamen nullum deberet eſſet fermè diſcrimen ſi in coniunctione nulla uis noua conſurgeret, nã qui diſtarent(cùm uirtus ſingulorũ iam per ſe maneat, tota etiam ſi nullo modo iungantur) iuncti per unum gradum idem fermè efficerent, quod corporaliter,quod iam patet eſſe falſum.

Decimanona eſt coniunctio Veneris & Mercurij,quæ irregularis dici poteſt,hæc autem certum non habet circuitum, fiat tamen circuitus eius ex multis coniunctionibus collectus atq; diuiſus,& uocatur circuitus medius,quinque menſium & trium dierum,uel circiter.

Vigeſima eſt tranſitus abſidum de uno ſigno in aliud, qui eſt circiter trium millium annorum:alij dicunt quatuor millium: ſed quia ſunt quinq; abſides præter Lunam. Ideò contingit ut non poſſit fieri quin tranſitus ſeu mutatio fiat ſingulis mille ducentis annis: aut quando ſerius iuxta aliam opinionem in annis mille ſexcentis. Et ex hoc facilè eſt intelligere cur literæ tantum habuerint incrementi à centum annis citra, quia iam centum annis mutatus eſt abſis Mercurij ex Virgine in Libram. Et primus punctus Libræ, eſt punctus ualde potens,quia eſt punctus æquinoctialis.Et ſignificat perturbationes in legibus,ut dictum eſt. Et ſimiliter à ducentis annis citra facta eſt permutatio abſis Solis & Veneris in primum punctum Cancri,qui eſt punctus tropicus, & trigoni ſectæ Mahumeticæ: ideò ſignificauit incrementum magnum illius ſectæ. Et quia Mars eſt dominus illius trigoni ſignificauit inuentionem mirabilem & exitialem (& ut more uulgarium loquar diabolica) machinarum ignearum,quarum uis ſimilis omninò eſt fulmini, & forſitan maior,ut exiſtimo. Et quia Luna eſt domina loci illius, ſignificauit detegendum uniuerſum orbem per nauigationes.Et quia Iuppiter eſt dominus altitudinis, ſignificat omnium artium illuſtrationem,& uitam maximè ciuilem: & inuentionem illam gloriоſam Typographicam,qua omnes diſciplinæ maximum ſuſceperũt incrementum. Et prima mutatio erit abſidis Iouis in primum punctum Libræ, inter ſexcenteſimum & octingenteſimum annum,quo tempore incipiet mutatio legum, cui nunquam fuit ſimilis,& conſurget una noua lex, & cum his alia multa. Et hæc pauca placuit adiungere ex libris de Archanis æternitatis,pro exemplo.

Poſt hæc conſideranda ſunt quæ ab Hermete in hac cauſa & magis ſpecialiter,ut Haly recitat,ſunt in hanc ſententiam,cùm malefica ſeu in genitura alicuius,ſeu erectione regni, ſeu in principio ciuitatis, ſeu in diſtributione prouinciarum per ſigna tranſierit, per altitudinem Planetæ ſignificatoris,& maximè ſi retrograda fuerit,& eò magis ſi ibi ſteterit,atq; eò magis etiam ſi illi ſigno fuerit inimica,ut Saturnus Arieti,Mars Libræ, & Tauro,& uterq; illorũ Cancro,& Mercurius Piſcibus, & Sol Libræ, tunc quicunq; ſubijcientur illi ſigno,patientur quippiam,& eò magis cùm Planeta ſuperi gradum proprij exaltationis alterius tranſierit, & ſi fuerit regnum aut Rex, tunc miniſtri illius graues erunt ſubditis & iniuſti. Rurſus cùm gubernator ſeu præſes Planeta uitæ,uel honoris,uel diuitiarum mutatur de ſigno in ſignum hora qua mutatur erige figuram, & uide quis planeta illum aſpiciat. Et ſi ſit gubernator decimæ domus, inſpice quis planeta ſit in ea ,uel aſpiciat eam. Et ſi ſit gubernator loci Solis,uel Lunæ,uel aſcendentis,uel partis fortunæ,inſpice quis planeta ſit in loco illo ,uel aſpiciat eum.Et ſecundũ illud iudica de Rege per principium regni,& de ciuitate,& de prouincia,& de priuato homine. Exemplũ ſi cùm Gubernator medij cœli mutatur de ſigno in ſignum ,in figura regni & hora, quę mutatur ipſe gubernator ſic in ſeptimo loco,& Saturnus in medio cœli aſpiciens cùm de quadrato, tum rex ille propter auaritiam & ſocordiam negligetur à ſuis ſubditis,&odio habebitur.Et ſi debilis fuerit erectio Regni, & proceſſus teſtimonium præbuerit,fieri poterit,ut inſidiæ illi parent:ſi non,

non erunt niſi uerba. Ex quo patet quod ex moribus cuiuſq; regis, gentis, & priuati facilè poteris dignoſcere Planetam qui gubernat: ſi fuerint mores peſſimi: Si uerò fuerint mores unius anni, uel aliquot menſium, uel dierum cognoſces naturam Planetæ, qui gubernatori miſcetur. Nam ſi fuerit auaritia cum ſocordia & malignitate erit Saturnus. Et ſi fuerit auaritia cum ſocordia & crudelitate erit Mars. Et ſi fuerit iuſtitia cum liberalitate & pietate erit Iuppiter. Et ſi fuerit liberalitas cum bonis uerbis iocis & conuiuijs erit Venus. Et ſic fuerit uarietas morum & ſubdola uerba, & delectatio picturarum, & artium erit procul dubio Mercurius. Et ſi fuerit auaritia occulta cum ſplendore, & magnificentia magna, & ambitione ſumma cum iuſtitia erit Sol: & hoc contingit rarò: Et ſi fuerit ille quaſi mercator & humilis, cū plebe totuſq; negocioſus & uarius fungaturq; quaſi officio ſuorum magiſtratuum, uel ſi fuerit priuatus ſuorum ſeruorum erit Luna: & hoc etiam contigit rarò. Ex hoc etiam ſequitur quod qui habent gubernatores tardi motus fortunam habent æqualem, ſeu bonam, ſeu malam: Qui uerò uelocis motus uariam & inconſtantem quia ſæpius mutantur, de ſigno in ſignum. Et Planetæ inferiores & ueloces in motu, & orientales à Sole & iuxta orientem, & in principijs ſigno rum feſtinare faciunt euentus & ſucceſſus rerum, & contrarij retardant, ſimiliter etiam ſeptentrionales nobis iuuant ad celeritatem. Meridionales ad tarditatem contrarium contigit in hoc habitantibus ultra æquinoctialem. In his tamen certus ordo habendus eſt. Primum igitur eſt quod Planeta ſit orientalis à Sole. Secundum quod ſit auctus motu. Tertium quod ſit ab aſcendente ad medium cœli. Quartum quod ſit Planeta uelocis motus natura, id eſt, inferior Sole. Quintum quod ſit in initio ſigni. Sextum quod ſit Borealis & hoc pro feſtinatione: contrario ordine pro tarditate.

Nota etiam quod Planetæ inferiores ſunt boni, pro negocijs paruis, & ſæpe reuerrentibus, & mercibus conuerſatione hominum, exercitatione artiū, quæ quotidie mutant aliquid utpote pro medicis: mali autem pro rebus magnis & ſtabilibus, ut regno, cōſilio, iuris adminiſtratione, bellica arte pictura ſculptura, phaſtica: Vnde quibus Planetæ inferiores ſolum dominātur, ſed iuſtitiæ ſint adminiſtratores eam pro commodo proprio metiuntur. Dico autē pro amicitia muneribus expectatione mutuæ gratiæ urbanitate & iocis: & potentia artium: ſuperiores autem Planetæ inepti uiciſſitudinibus, & paruis negocijs, magnis autem & ſtabilibus utiles, & conuenientes. Inſpice etiam in unoquoq; negocio in initio eius & decurſu, ſtatum Planetæ ſecundum naturam dominantis. Veluti ſi duo Reges pugnent, quorum neq; genituram habeas, neq; principia regni: quia bellum pertinet ad Martem, inſpice ſi ſit orientalis, uincet Rex cuius regnum & magis uerſus orientem: Et ſi occidentalis fuerit Mars toto tempore decurſus belli erit contrarium. Et ſimiliter ſi fuerit ſeptentrionalis uincet Rex cuius regnum eſt magis uerſus ſeptentrionem. Et ſi regio una fuerit magis uerſus orientem & meridiem altera, & Mars fuerit orientalis & Borealis, erit in eodem tempore fortuna uaria. Et ſi Mars permutet ſitum in contrarium permutabitur & fortuna illorum Regum. Idem de alijs ſignificatoribus, & quādo gubernatores trigoni alicuius uel loci uitæ, uel medij cœli, id eſt, honoris uel fratis fortunę, ſeu regni, ſeu regis, ſeu priuati, ſeu gentis, ſeu ciuitatis robuſti fuerint & maximè in comparatione loci, tunc talis res erit ualida. Et ſi fuerint debiles & infelices, & maximè maleficæ, tūc in illa re euenient multa inconuenientia. Et rurſus ſcias quod ex deterioribus diſpoſitionibus, quæ contingant in ſignificationibus, eſt quod Saturnus ſit oppoſitus Martī retrogrado, & alter eorū fuerit ſignificator, uel ſi ambo fuerit iuncti & retrogradi aſpicientes ſignificatorem ex oppoſito, & maximè ſi ſignificator fuerit occidentalis à Sole, uel ſub illius radijs, uel ſi iungantur ſignificatori ſic diſpoſiti, uel illum de quadrato reſpiciant. Et ſcias quod natura ſignorum

rum etiam oſtendit mala: nã ſi ſignificator gentis damnetur in trigono Cancri, erunt inundationes, aut genera lepræ. Et ſi in trigono Geminorum, erunt latrones, & bella, & forſitan peſtis. Mars autem & Mercurius propriè ſignificant latrones in humanis ſignis; quando ſimul participãt radio uel dominio. Et cauſa eſt quia uterq; eorũ eſt inſidus, promptus, crudelis, uigilans, infœlix, & tales ſunt latrones: & ſi fuerit in trigono Tauri, erunt terræmotus uel iactura in armentis. Et ſi fuerit in trigono Arietis, erit iactura in frugibus & arboribus propter ſiccitatem, uel febres acutæ, uel etiam iactura in animalibus & rabies canum, & luporum. Præter has ſunt ſex regulæ notatu dignæ, quæ naturæ ſunt, & ex ſententia Ptolemæi, quarum una eſt generalis regula effectuũ.

Regula generalis effectuum.

Effectus omnes ſignificatorum generaliter reducuntur ad tres diſpoſitiones, naturam ſignificatoris bonam uel malam, aut mediam ad debilitatem, uel robur ad qualitatem, quod ſit fœlix uel infœlix. Ita ut optimi effectus fiãt, cùm benefica fuerit robuſtiſſima felicíſſima: peſſimi cum malefica fuerit robuſtiſſima infeliciſſima. Media cognoſces ex his.

Regula de ſucceſſibus.

In genituris priuatis & initijs ciuitatum & erectionibus regnorum, & qualitatibus temporum ſunt duo genera dominationis ſucceſſio & participatio. Participatio eſt cùm duo Planetæ dominantur in eodem loco & neuter eorũ eſt debiliſſimus, & tunc contingit idem quod duobus in eodem magiſtratu adminiſtrantibus, quia uterq; participat in actionibus: ueluti in genitura noſtra Venus eſt domina domus, & finis, & ſecunda domina trigoni: Luna uerò domina altitudinis, & prima domina trigoni & aſpicit aſcendens. Ideò qualitas erit cõpoſita perfectè & bene mixta ex natura Veneris & Lunæ, ſed ſucceſſiones fiunt, quoties ſolum unus poteſt præeſſe illi effectuum, uel etiamſi duo poſſint præeſſe unus propter debilitatem redditur imabilis: Tunc contingit ſicut in duobus qui pugnant de aliquo magiſtratu, tunc quicunq; ſuccumbit ex illis nihil penitus retinet dignitatis, etiamſi in mille ſuffragijs caderet, uno ſolo ab altero, & præter id uictor conatur omnia facere contrario modo, ei qui uictus eſt. Exemplum primi modi in noſtra genitura Luna ſuccedit Soli, in uita poſt aſcendens, quia Sol eſt nimis debilis, ideò Sol nihil penitus ſignificat in uita quia ex toto excedit à dominio. Et ſi Sol perueniret ad centum peſſimas directiones nihil penitus offenderet in uita, & quando Luna peruenit ad oppoſitum radiorum Solis, radij Solis quaſi interfecerunt ex peſtilenti febre, & bubone, alijſq; diſpoſitionibus ſuccedentibus prauis. Exemplum aliud ſit ſignificator Iuppiter honoris, & dominus decimi loci, & in reuolutione ſit ſub radijs Solis: & ita amittit ſignificationem & non redit ad ſecundum ſignificatorem, ſed ad ſignum decimæ. Dico igitur quod eo anno experietur mirabiles mutationes in honore iuxta Planetas ambulantes in illo ſigno. Exemplum ſecundi in tertia genitura dominus loci Lunæ erat Mercurius inde Luna, Mercurius eſt debiliſſimus ſub Sole, ideò res redit ad Lunã, & quæ ſignificantur per Lunam erunt de natura Lunæ in totum abſq; ulla ſignificatione Mercurij: Et ſimiliter in eadem Mercurius erat primus ſignificator loci Iouis, & Martis, & Saturnus ſecundus. Cùm uerò Mercurius ſit debiliſſimus tota res redit ad Saturnum, & tamen abeſt ut fiat aliquid cum participatione Mercurij, quod Saturnus omnia adminiſtrabit abſq; ulla participatione Mercurij, & ut ita quaſi dicam in contemptum.

Regula de Planetis combuſtis.

Cùm Planeta fuerit ſub Sole, Sol ipſe diſponit loco illius Planetæ ſeruata quali-

qualitate eius, exemplum in tertia genitura Sol significat pro Mercurio eadem quę Mercurius: puta si uoluerit cognoscere ingenium eius, considera dispositionem Solis, qui est in Ariete. Et ideò potens ac fœlix & significat amorem ad disciplinas, eruditionem, splendorem in negocijs.

Regula de initijs regnorum.

Aberrant Astrologi qui initia regnorum sumunt ab electione solenni, quę fit cum pompa & est uoluntaria, ideò nunquam diuinant. Nam cùm ille iam habeat potestatem regiam & electio illa nō addit, nisi pompā, re uerò est inanis, oportet quod cum constitutio astrorum sit similis rei à qua sumitur, quod talis constitutio electionis regni nihil significet: tum quia est merè uoluntaris: tum quia est sumpta à tempore in quo nullam acquirit potestatem ueram, sed solum speciem quandam potestatis: ob id igitur si regnum sit per successionem capitis in ipsa hora acceptionis, id est, mortis regis præcedentis. Si uerò sit per electionem ab ipsa hora in qua primum consenserunt, & non ab ipsa pompa, uel cæremonijs quia pompa, uel cæremoniæ postquam iam electus est suffragijs, sunt in arbitrio Regis, ipsa uerò electio per suffragia est in arbitrio Dei & cœli eius ministri. Et ab eo tempore sumenda est constitutio cœli pro regno, & ita Pontificibus Maximis eligendis: Si uerò regnum acquiratur cum contentione, ut contingit inter fratres, uel sit regnum nouū bello acquisitum, sicut dixi in eclypsibus quod debet sumi constitutio cœli à medio ipsius eclypsis: ita hic ab initio uictoriæ quando omnes iam incipiunt fugere, & si fuerint plures uictoriæ sumatur illa postquam uires inimici nunquā amplius refectæ sunt. Et si fuerint ciuitates quæ se tueantur aduersus illam ab hora expugnationis illius uel deditionis uoluntariæ, postquam nulla repugnauit pro libertate, necq; certauit extremo conatu, sed solùm ut bonas conditiones acciperet. Plerunq; autem contigit ut hoc eueniat in Metropoli non tamen semper. Et quando Metropolis uno tempore acquiritur, & aliæ ciuitates alio tempore: tunc oportet diuersas facere figuras, & quęlibet seruit suæ ciuitati. Et similiter si ciuitas principalis capta fuerit uno tempore, & arx eius ualida alio tempore: tunc regnum illud erit quasi diuisum & oportebit facere plures figuras, & unaquæq; seruiet suo loco. Et hoc est secretum magnum.

Regula de transmutationibus.

Dico etiam quod caput & cauda draconis cum iungitur planetis magnas habēt uires. Vtpote si Saturnus coniugatur capiti, quia iam locus ille eclypticæ magnam uim recipit à Luna, quę ueniens ad nos bonum affert. Ideò Saturnus benè afficitur à capite & malè cauda, uerùm quia Saturnus ipse inficit locum sua frigiditate & siccitate, & Luna ueniens ad nostram sic per illum. Ideò Luna malè afficitur quando Saturnus fuerit iunctus capiti draconis & deterius quando caudę. Ita coniunctio capitis draconis cum Saturno iuuat decreta Saturni, sed malè afficit Lunam: coniunctio uerò Saturni cum cauda inutilis est utrique, id est, Saturno & Lunæ. Sic coniunctio Iouis cum cauda inutilis est Ioui, utilis uerò Lunæ: coniunctio uerò Iouis cum capite utilis est utriq;, scilicet Ioui & Lunæ.

Regula de statu temporum.

In æstate interlunio tempus est calidius, quia Luna nobis proxima est, plenilunio frigidius: quia cum Sol sit nobis proximus in æstate, in plenilunio Luna illi opposita erit remota à nobis. In hyeme autem plenilunia faciūt tepidiores noctes: quia Luna nobis proxima est, & nouilunia frigidissimas, quia Luna abest à nobis. Eadem ergo regula erit de omnibus planetis calidis Marte, Venere, Ioue. Contraria de frigidis Saturno atq; Mercurio: quando Mercurius na-

Digitized by Google

us naturæ Saturni assimilabitur. Stationes autem planetarum maximè ostendunt eorum uires & rectè obseruauit Io. Vernerus Noricus, uir uerè dicus. Saturnus enim frigiditatem facit Mars calorem Iuppiter temperamentum & serenitatem Venus pluuias. Cumq; Luna ad ascendens noui lunij aut plenilunij peruenerit plerunq; mutatur aër iuxta decretum nouilunij, uel plenilunij, si similiter cum ascendēs directione peruenerit ad Planetam loci nouilunij, uel plenilunij dominum dando par. 13. min. 11. pro unoquoq; die Ingressus etiam planetarum in signa sui casus tempora mutant. Coitus quoq; plurium & maximè cum fixis similis, aut contrariæ naturæ tempore murat. Et maximè cum Luna ad illos peruenerit corpore uel aspectu. Cumq; tales coitus in plenilunia, aut nouilunia incidunt erunt autem ualidiores. Minus firmum est quod tamen sæpius obseruatum, uerum inuenit Venerem, & Martem, & Solem cum partem. Cardinis occidentalis hora æquinoctij ingrediuntur, maximas aëris mutationes afferre pro suæ naturę qualitate. Lunam quoq; idem facere quoties planetæ occurrit occiduum æquinoctij cardinem peragranti.

Nunc uerò reuertor ad propositum, & dico quod hoc est illud quod dixit Ptolemæus superiùs quòd erat relinquendum gnauitati Astrologi. Oportet enim talia diligenter considerare. Animaduertēdum etiam quod reditus Solis ad eandem stellam fixam singulo anno termè faceret annum integrum trecentorum sexaginta quinque dierum & sex horarum. Veluti nunc ad primā stellam quæ est in lino Piscium, faceret semper æquinoctium Vernum, quia annus fermè tantum retroactus est, quantum stellæ fixæ processerunt.

CAPVT X.

TEXTVS LV.

De Nouilunio.

DEmonstrata iam ratione uniuersalis considerationis regionum ac urbium, sequitur quædam subtilior exquisitio, eorum, inquam, quæ singulis anni temporibus euentura sint, cuius tractatio quandam desiderat de nouilunio (ut uocatur anni) dispositionem.

Cùm declarasset omnia illa quæ pertinebāt ad res generales, quæ sunt quasi præter naturam in præsenti capite, aggreditur secundam partem principalem, quæ est de propriis qualitatibus uniuscuiusq; partis anni. Quam tractationem procedente subtiliorem appellat, quoniam (ut diximus) mutatio temporum ex uentis contigit: Ventorum ratio, causa, origo, accidētia, qualitates tam obstrusæ sunt tam uariæ, mutabiles incertæ, ut Aristoteles alioquin maximus naturæ indagator, nihil aliud proferre ausus sit, quàm quòd uētus sit exhalatio calida & sicca: Quòd an planè omnino uerū sit, merito quisque possit dubitare. Quòd uerò sequitur ex hoc arduū atq; difficillimum est, quòd Galliratæ pluit atq; Cardani media uia serenum est, cum tamē uix mille passibus distent hæc duo oppida. Quæ'nam igitur erit ars aut coniectura tam subtilis, quæ discrimen hoc & causas illius in tam paruo spatio, quod uicem puncti gerit, seu ad cœli ambitum uisibilem, seu ad terræ superficiem conferatur assequi possit? Forsit me dim hoc argumentum atq; ut existimo Ptolemæum, etiam, propter quod coactus fuerit illa uerba addere (sequitur quædam subtilior exquisitio) nec ullum maius argumētum Astrologo obijci posse, dubium non est. Sed si medicina ea, re inomata curare non possit, non propterid ars contēnenda est. Nulla enim ars quantumcunq; egregia, omnia complecti potest

atq;

atq; aſſequi multa omittit Medicina, multa deſunt in Geometria, plurima in Muſica, neq; Grammatici, neq; Rhetores, neq; Dialectici artes ſuas perfectas habent. Quid dicam de Peripatetica Philoſophia, quæ ne unius fermè problematis exquiſitam rationem naturalem hucuſq; docebat. Atq; ea de cauſa hæc pars in Aſtrologia manca eſt, quæ de uentis agit atq; imbribus, quòd in ipſa Philoſophia naturali cauſæ uentorum atq; ortus à quibus imbres proueniunt non ſolùm omnino incertæ ſint, ſed ne unus Peripateticus quidem uel tentare auſus ſit, cùm tamen ingentia uolumina nugis ſuis repleant, digladiantes inuicem, non ex ipſis rebus argumenta ſumentes: Sed uerba Ariſtotelis tanquam Dei uenerantes: Et ut prophetæ ancipitia, uel ut ineruditi Aſtrologi perplexa & plures habentia contrarios ſenſus quàm uerba, non ſecus ac ouillam pellem quantum uolunt diſtrahunt, atq; quolibet diſtorquent. Nec hæc mea eſt accuſatio ſed Galeni. Vtinam uerò uel ipſe ſcripſiſſet, uel qui ſolus meritò probandus eſt inter peripateticos, Galenoq; atq; nobis admirabilis uidetur, quæ ſcripſit de uentis Theophraſtus, inuenirentur. Præſtabit igitur forſan (Neq; enim aliter pars hæc Aſtrologiæ intelligi poteſt ullo modo) quæ nos in libris de Varietate rerum ſcripſimus de uentis, diligenter perlege re. Cùm igitur de nouilunio, id eſt, νεομηνίᾳ (Quæ autem ſit inferius declarabitur) quæſtionem propoſuiſſet, quæ differant audiamus dicentem.

Lib. 1. Cap. 1.

TEXTVS LVI.

Quod igitur illud principium capi oporteat à reuerſione Solis in omni ambitu illius, ac eum locum unde abierat ipſa res docet cũ effectione ipſa tum etiam nomine. Quale autem principium in circulo conſtitui ſimpliciter poſſit, omnem etiam cogitationem fugere uidetur. In illo tamen circulo qui deſcribit per media ſigna, probabilia ſola principia ſumpſerimus, eorum punctorum quę æquinoctialis & coluri ſignant, hoc eſt, bina æquinoctialia & bina tropica. Sed rurſum & hic dubitatio alicui forte oriatur, quo nam ex his quatuor ut principe rectè utatur. Atq; eſt de ſimplici quidem & circulari natura horum nullum ut unius principij præcipuum. Scriptores tamen harum rerum uno quopiam uſi ſunt alio ſanè alius cui quiſq; principium pro ratione & ſenſu naturæ ſuæ aſcriberet. Etenim ſingula hæc membra eximium quoq; quiddam habẽt cur principium & nouum annum ſibi iure uendicare uideantur. Nam æquinoctij uerni proprium, ut tum longiores dies noctibus fiant, humiditatis q;, hoc eſt, tempus. Humiditatis autem natura potiſſimum ut ante quoq; diximus, in exordijs genituræ regnat. Solſtitium longiſſimum diem ædit, & Ægyptijs inundationem Nili, ac ortum Caniculæ ſignificat. In autumnali æquinoctio cadit tempus condendarum frugum, & quaſi de nouo principio aliarum ſemina terræ mandantur. Bruma diem incipit diminutum producere. Sed conuenientius mihi ac naturalis uidetur, ad annuas inſpectiones quatuor principia conſtituere, obſeruatis & præcedentibus coniunctionibus Solis & Lunæ, cum interlunij, tum plenilunij, atq; in primis defectiuis. Atq; ita de Arietis principio iudicium facere

facere de ſtatu Veris. De Æſtate à Cancro. De Autumno à Libra. De Hyeme à Capricorno.

Proponit tres dubitationes: prima eſt quomodo in circulo poſſit inueniri principium? Secunda dato quod detur, an unum, an plura: & ſi plura quæ potiora ſint? Tertia ubi dentur cum motu Solis ſit tardus, quomodo poſſit inueniri momentum in quo Sol illud, aut illa ingredietur. Et ita reſpondet ſingulis queſtionibus per ea, quæ ſunt magis uerisimilia. Et ita licet coniungat ſolutiones duarum primarum dubitationum ſimul, tamen dubitationes inter ſe ſunt diſiunctæ. Ergo in ſolutione utriuſq; laborat Ptolemæus ad declarandum quod oporteat quatuor principia, pro quatuor anni temporibus obſeruare: Illud intelligens quod cum uia Solis circulo conſtet non poteſt unus punctus habere uim ſupra totum annum: quia alia puncta & ipſa habent uires cum ſint ſaltem quatuor principalia: uocat autem (πρωμωιχε) non interluniū, ut iſte expoſuit, ſed nouæ menſis initium, ſeu nouum menſem, quaſi dicat nouum principium anni. Conſulit igitur adductis rationibus pro ſingulis partibus, utpro uere. Inſpiciamus primùm ipſa puncta quatuor regia tanquam initia mutationum temporum, ſed non ſtatim uerum poſt dies magis nam neq; robur ſtatis apud nos incipit undecima die lunij, nec hyemis duodecima Decembris, nec Ver decima Martij, ſed maximus calor apud nos eſt circa 20. lulij 40. diebus fermè poſt Solſtitium, tum quia feruor incipit in ipſa imagine quietis Solis quæ fit in primo puncto Cancri quod eſt ſolſtitium æſtiuum, & actio illa augetur tanquam ex principio licet Sol recedat, quoniam incrementum eſt ex principio & locus non repugnat calori, quia in conſimili, ſcilicet per totidem dies ante ſolſtitium adhuc calor uigebat. Et ex hoc apparet ratio principij in Aſtrologia ex quo patet quod idem contingit in coniunctionibus Solis, cum canicula & cum Marte in æſtate, & cum Saturno in hyeme, unde uiſus eſt errare ille qui prædixit hoc anno 1558. futurum maximum calorem circa finem lunij, credo ob cõiunctiones Solis, & Martis in ſeptimo, inde cum Procyone non tamen errauit niſi in paucis diebus, debuerat enim transferre hoc ad 10. lulij, quod & euenit ob cauſas dictas. Deinde conſideremus coniunctionem uel oppoſitionẽ quæ primo præit ingreſſum Solis in primum punctum Arietis, & pro æſtate Cancri, & pro autumno Libræ, & pro hyeme Capricorni: Et maximè ſi coniunctio illa fuerit, cum eclypſi Solis, uel oppoſitio cum eclypſi Lunæ. Et ideò accipit coniunctionem uel oppoſitionem, quia utraq; poteſt eſſe cauſa alicuius eclypſis. Et omne quod eſt potentia tale, eſt etiam principium agendi, & ideò reijcit quadratas radiationes in hoc quia non poſſunt eſſe cauſa alicuius deliquij. Iubet autem conſiderare coniunctionem uel oppoſitionem, quia poſſumus cum exquiſitè ſciant, erigere thema cœli, & cum hoc etiam conſiderare ingreſſum ipſius Solis punctum illum æquinoctium aut ſolſtitiale. Sed quia tempus illud non habetur à deò exquiſitè, ideò non poſſumus erigere thema cœli: Sed ſufficiet diſponere Planetas in locis ſuis & uidere aſpectus illorum: Sicut fiant duæ figuræ pro Verno tempore, & duæ pro Aeſtate, duæ pro Autumno, & duæ pro Hyeme: Et ſic erunt octo figuræ: quarum quatuor erunt perfectæ cum ſitu Planetarum & erectione domorum. Et ſunt illæ coniunctionum uel oppoſitionũ luminarium, quæ proximè magis antecedunt ingreſſum Solis in punctũ cardinale. Voco puncta cardinalia initium (ut dixi) Arietis. Cancri, Libræ & Capricorni. Et quatuor figuræ imperfectę in quibus ſolum eſt ſitus Planetarum, & ſunt ſumptæ ab ingreſſu Solis in illa quatuor dicta puncta cardinalia.

Sed ſi fuerit eclypſis Lunæ ante ingreſſum Solis in punctum cardinale, & inter eclypſim & ingreſſum Solis fuerit coniunctio luminarium ſine eclypſi, uel ſi fuerit eclypſis Solis in hyeme, inter ipſam autem & ingreſſum Solis in primum

primum punctum Arietis, media sit alia coniunctio uel oppositio: quid dicē-dum erit? Respondeo quod eclypsis primo erit considerandā, quia si potest super totum annum ut uisum est, multò magis super Ver solum, aut Aestatē, aut Autumnum, aut hyemem cui proximior erit. Figura igitur eclypsis primū locum obtinet statim sequentis temporis & in parte anni etiam in qua effectum suum ostensura est: In reliquis autem partibus anni obtinet ultimum locum nisi sit eclypsis ualida. Secundum locum obtinet figura ingressus Solis in punctum cardinale quò ad robur, sed non quò ad cognitionem. Tertium locum, quò ad robur, obtinet figura interlunij uel plenilunij proximioris ingressui Solis in punctum cardinale.

His uisis ponamus quod in Vere sint signa multi humidi, significabit putredinem fructuum & paucitatem illorum & abundantiam herbarum inutilium. Et si fuerint signa caloris arbores cito emittent folia & florebunt cito & fructus uerni, ut fraga & cerasa erunt tempestiui: & si non colligantur ante maturitatem præcipuē cerasa uermes parient: & apparebunt rosę ante tempus non multū odoratæ & erunt omnia similia moribus temporū nostrorū, id est, compositā ad speciem potius, quàm ad ipsam rem: Erit igitur Ver formosum & inutile. Quod si præter id sint signa frigoris & siccitatis: in fine ueris cadet pluuia iuxta plenilunium, & erunt pauciſſimi fructus eo anno, uini fermē nihil. Quod si Ver futurum sit siccum pauci erunt fructus & boni & penuria frumenti. Quod si Ver fuerit frigidum fructus erunt serotini.

Aestas uerò si multis abundauerit pluuijs, fructus æstiui putrescent, & non erit copia frumēti, multiq; morbi erunt. Si uerò sit siccior, erit penuria frumenti. fructus æstiui erunt salubres, Pisces morientur, morbi acutiſſimi. Si uerò calidior erunt & morbi multi, & multa copia fructuum æstiuorum. Si frigidior incolumis annus, fructus serotini.

Autumnus humidior, putrefacit uuas, uinaq; facit quæ uere peruertuntur. Si sit ultima parte humidior, sequenti anno erit penuria frumenti. Si siccior in prima parte eo anno penuria erit milij. Si calidior, erit morbosus atq; omnino malus. Si frigidior, autumnalium fructuum fiet iactura in quantitate, sapore, & gratia.

Hyems frigida & sicca laudabilis est, frigidiſſima occidit arbores maxime, quæ cœlo calido gaudent: Ideoq; in primis punicam malum, inde ficum & persicum, & super omnia malum medicam cuiuscunq; generis: dico citria, arancia, limunia, & si magis sæuiat uitem & oliuam, cerasa & chrysomela. Calida uerò & humida hyems insalubris & segetibus inimica. Omnis præterea immoderata intemperies mala & peruersio temporum etiam mala, & æqualitas illorum. Ventorum quoq; multitudo noxia fructibus est, paucitas segetibus, tranquillitas totius anni de pestilētia suspecta est. Hæc igitur, cognitis primis qualitatibus, prædicere oportet Astrologum.

Quomodo autem primas qualitates cognoscere queat ex tribus illis figuris, aut saltem duabus si deliquium nullum adfit regulam tradidit Ptolemæus dum de deliquijs loqueretur. Inspice igitur qui nam Planetæ inspiciant Solem ingredientem locum cardinalem, & ubi Luna sit: nam si propinqua sit Soli & infra terram, siccior erit constitutio: Et si remota & super terram, humidior. Et si commista Ioui, aër serenus erit, temperatus & clarus: Si Veneri: humidissimus, & pluuiosus. Venus enim pluuiarum mater est. Eadem ratione uidebis & fixas quæ Lunæ commiscentur. Postremò & dominos loci Lunæ considerabis. Quod si cardinem sequentem ingressum potueris habere exquisitè non prætermittes. In interlunio autem uel plenilunio ipsum omnino considerabis etiam ut dictum est in deliquijs. Ex hoc patet quod deliquia, quæ fiunt in signis bicorporeis sunt maximè cōsideranda: tum quia omnia præter pisces sunt humanę formę, tū qa fiūt ante ingressū Solis in pūctū principale.

TEXTVS LVII.

Nam ipſe quidem Sol uniuerſales temporum conſtitutiones & modos facit, unde & penitus imperiti Mathematum futura præ-noſcunt. Sed & proprietates ſignorum ad ſignificationem uentorum & generalium naturarum aſſumendæ.

Docet nos duos, primum quod Sol iuxta naturam ſtellarum quibus applicat generales facit conſtitutiones: utpote quod cum iungitur Caniculæ commouet maria & maximos æſtus parit, & multos morbos, & hoc ſemper, & ſimiliter cum Vergiliæ oriuntur, flat Auſter: oriuntur autem menſe Maij: Cùm uerò exoritur Orion flat Aquilo: oritur autem poſt Caniculam die ſequenti menſe Iulij: méſe uerò Februarij cum Fidicula occidere incipit: Fauonius flat, confirmatur autem zona Orionis emergente, inde terra aperitur & pullulare incipit. Hæc igitur inquit Ptolemæus norunt cognoſcere (etiam ſi Mathematica carent quod & ſuperiùs in primo libro docuerat) nautæ atq; etiam prædicere. Similiter & agricolæ uentorum & ſtatuum cœli habent cognitionem, quoniam á Sole pendet talis generalis mutatio. Cap. 2.

Propterea conſulo, ut quilibet qui uelit de futuris pronunciare ſtatibus tẽporum anni, obſeruet tribus uel quatuor annis exortus ſyderũ & occaſus ſingulis diebus, & præter id diligenter uentos, & cœli ſtatus in ſua regione: & in quibus concordant ſtatuſq; ipſi conſiſtunt, adnoter, tabulamq; faciat toti anno inſeruientem exemplo deducto á Ptolemæo qui talem obſeruationẽ non omiſit, quæ ad nos peruenit diligentia Nicolai Leonici, qui illam in Latinum uertit ſermonem, impreſſaq; habetur cum P. Ouidij Faſtis á Colinæo Lutetiæ, opus ſanè per quam elegans: Sed cum tam publicum eſſet fruſtra hic adijciendum duxi. Ptolemæus autem ad ſitum urbis Alexandrinæ illum conſtruxit. Quamobrem cũ nulli alij urbi inſeruiret, ſola methodo utilis ille liber eſt, ut ſibi quiſq; talem fabricare poſſit. Nam ut facilius quiſq; ex illo Ptolemæi ad ſuæ urbis uerticem & conſuetudinem traducere poſſit, obſeruet primum præter æquinoctia & ſolſtitia, & noſtro tempore ita diſponuntur æquinoctiũ uernum die decima Martij, ſolſtitium æſtiuum undecima Iunij, æquinoctium autumnale tertiadecima Septembris, bruma undecima Decembris, congreſſus Solis ad ſtellas, ut dixi fit fermè quinq; dieb. poſt eã diẽ, quã ſcripſit Ptolemæus. Exemplum zona Orionis emergit nonis Februarij, id eſt, quinta die, ut Ptolemæus ponit, eo in libello adijciens turbidus eſt aër Fauonij flatu. Primum igitur accepta ſphæra in qua ſtellæ deſcriptæ ſint locis ſuis diligentiſſimè, animaduertes quando cingulus Orionis orietur. Id uerò erit circa decimã Februarij ut dixi, id eſt, quinq; diebus poſt obſeruationem Ptolemæi (Nam regula non tenet ad unguem in omnibus propter diuerſitatem altitudinis poli.) Obſeruabis etiam quiſnam uentus ſpiret: qui profectò nobis eſt Fauonius etiam: Nam in aſtrorum ortu & occaſu ſemper concordabunt obſeruationes noſtræ cum obſeruationibus Ptolemæi, paruo diſcrimine temporis excepto: de uentis autem & cœli ſtatibus etiam plerunq; Scripſerat de hoc Franciſcus Sirigatus, ſed non ſatis experiri potui an exortus illi ueri eſſent, atq; occaſus iuxta finitoris noſtri rationem ſecundùm quam conſcripſit librum, ſed omnino partem obſeruationis temporum non attigit. Quamobrem ſi ea uera eſſet tantò minus deeſſet. Fuerat conſilium mihi hanc ad librum iſtum traducere, quæ Ptolemæi erat emendatam atq; perfectam, ſed cum cõſiderarem ſolí poſſe conuenire uni regioni, atq; neq; illi perpetuò nec diu, ſed ſolũ quantum ad uſum uitæ unius hominis ſufficiat, æquum non duxi tam inutili labore chartas implere. Nam quod ad exemplum attinet atq; inuentionem, ſufficit libellus ille Ptolemæi iam omnibus uulgatus, magna certè utilitate humani generis. Conſulo igitur ut quiſq; ſibi qui uelit mutationes temporum cognoſcere

gnoſcere pro ſua ætate atq; regione libellum ſimilem ſibi fabricet.

Secundum eſt quod non ſolum fixas obſeruare oportet, quibus Sol cõgreditur, ſed etiam ſignorũ ipſorum naturas, ueluti quod Aries ſit humidus, caliduſq; parumper, & mobilis æquinoctij ſignum Verni, atque talia eiuſmodi quæ ad ſigna noni orbis pertinent. Dixit autem uentorum & generalium naturarum, quoniam non ſolum propter ſtellas uenti mouentur, ſed propter naturam etiam locorum ſigniferi.

TEXTVS LVIII.

Temporalium autem mutationum incrementa & diminutiones indicabunt uniuerſaliter quidem uicinę prædictis punctis cõiunctiones, & erga has ſtellarum errantium configurationes, particulariter uerò in unoquoq; ſigno interlunia & plenilunia, itemq́ ſtellarum tranſitus, quàm menſtruam inſpectionem nominare liceat.

Intendit duo, primum quæ poſſint conſtitutionem ingreſſus Solis generaliter augere, uel minuere, puta calorem qui decernitur à Sole quando ingreditur primum punctum Cancri, & dicit quod erunt coniunctiones (ſupple præcedentes talia puncta) & errantium ſtellarũ configurationes, & per coniunctionem intelligit etiam oppoſitionem. Dixit autẽ hoc propter duo: Primum ut intelligeremus quod oportet etiam in coniunctionibus ipſis uel oppoſitionibus Solis & Lunæ præcedentibus ingreſſum Solis in puncta cardinalia etiam conſiderare configurationem reliquorum Planetarum, quod dicere prius omiſerat. Secundùm, ut intelligeremus differentiam coniunctionum, uel oppoſitionum præcedentium ingreſſum à coniunctionibus & oppoſitionibus luminarium ſequentibus ingreſſum, & eſt duplex: Vna quia in præcedentibus oportet unam tantum conſiderare coniunctionem uel oppoſitionem, in ſequentibus omnes coniunctiones uel oppoſitiones. Secunda eſt quia coniunctio præcedẽs uel oppoſitio (proximiorem autem, ut dictum eſt ſemper intelligo) ſupra totam quartam anni ſignificat, quæ uerò ſequuntur coniunctiones & oppoſitiones (& hoc eſt, ſecundùm principale) ſingulorum menſium ſignificationem habent. Ex quibus colligo quod coniunctio uel oppoſitio, quæ præcedit ingreſſum Solis in punctum cardinalem, duo genera effectus habet, proprium & generalem: proprius eſt uſq; ad tempus ingreſſus Solis in punctum cardinalem: generalis ab ingreſſu Solis in eundem punctum. Exemplum: ſit coniunctio Solis cum Luna ſecunda die Martij: æquinoctium Vernum decima die: ſolſtitiũ æſtiuum, ut dixi undecima die Iunij: tunc proprius effectus illius coniunctionis extenditur à ſecunda die Martij ad decimam eiuſdem: generalis autem à decima Martij ad undecimam Iunij. Quòd uerò dixit (ſtellarum tranſitus) explicabit inferius, ibi uidebis à nobis expoſitum. Cæterùm quod dixerat prius oportere Solis congreſſum cum ſtellis fixis ſeu ſignis octaui orbis ac ſignis zodiaci obſeruare, hoc in ſequenti capite qualiter fieri debeat docet. Cap. 12.

CAPVT XI.

TEXTVS LIX.

De particulari natura ſignorum intemperiatibus.

AD hæc teneri debent particulariter proprietates naturales ſignorum ad annuas conſtitutiones, nec non ſingularum

rum ſtellarum, quas nos ſuprà expoſuimus, accommodatis errantibus & ſimilis modi inerrantibus ad aëris & uentorum, tum temporum anni familiaritates. Reſtat nunc particulares ſignorum naturas exponere.

Tria proponit de proprietate temporis dignoſcenda: Primum eſt cognitio ſtellarum erraticarum, quo ad naturam propriam quam deſcripſit ſupra: Secundum eſt natura ipſarum inerrantium quam in primo libro deſcripſit: horum utrunq; dicit eſſe explicatum, ſi modo illa quæ dicta ſunt ad aëris, uentorum & partium anni naturam accommodentur. Gratia exempli, Saturnus dominatur in Vere: Ver eſt humidum ualdè, calidum parum, plurimum uentoſum: ſignificabit igitur Saturnus cum ſit ualdè frigidus, parum ſiccus, minimè flatuoſus: Ver quidem egregiè frigidum, non tamen ſiccum, ſed parum humidum, parumq; flatuoſum, non tamen omnino abſq; flatibus. Quòd ſi dominetur in æſtate, non iam frigidam æſtatem, ſed temperatam faciet, ſiccam immoderatè, penitusq; trãquillam. Similiter noſſe oportet qualitatem regionis: nam in Scotia minuet uentos Saturnus, frigiditatem uerò aëris faciet: In Aethiopia frigidum non faciet aërem, faciet tamen tranquillum. Per familiaritatem aëris igitur intelligit regionum diuerſitatem, & etiam qualem quiſq; aërem progignat, nebuloſum, pluuioſum, frigidum, ſiccum, humidum, ralidũ, turbulentum, clarum, craſſum, tenuem, moleſtum, ſalubrem, grauem: qualeſq; uè uentos Saturnus Orientales, Mars Occidentales, Iuppiter Boreales, Venus Auſtrales. Idem dicit declaratum fuiſſe de fixis: utpote ſtella de natura Saturni opera, Saturni faciet: quæ uerò de natura Saturni eſt & Martis exiccabit quidem uehementiſſimè, cæterorum citra moleſtiam calefaciem aut refrigerabit. Tertium uerò quod declarandum ſupererat, eſt ut ſignorum naturæ, ſeu ſigna ſumantur pro ſpacijs zodiaci in nono orbe, ſeu pro figuris quæ in octauo orbe conſtitutæ ſunt per ſtellas, quas palam eſt multum à ſignis zodiaci recediſſe: adeò ut totus fermè Aries octaui orbis ſit, in Tauro noni orbis: & Tauri magna pars in Geminis. Cap. 2. Cap. 8.

TEXTVS LX.

Arietis igitur ſignum generaliter eſt propter ſignificationẽ æquinoctialem tonitruoſum, & grandinoſum. Particulariter uerò hæc & intenduntur, & remittuntur de proprietate inerrantiũ ſtellarum, quæ in illo nũc inueniuntur. Priores illius partes imbres & uentos cient, mediæ temperatæ, extremæ, æſtuoſæ & peſtilentes ſunt. Septentrionale ſpacium æſtuans corrumpensq;, auſtrale glacioſum & frigidiuſculum.

Tauri ſignum præ ſe fert generaliter utrunque modum & eſt ſubcalidum, ſed particulariter priora ubique Vergiliæ uiſuntur, turbulenta, uentoſa, & nebuloſa habet. Media humectantia & frigida. Sequentia ubiq; ſucculæ conſpiciuntur, ignea fulminum ac fulgurum efficientia. Septentrionalia temperata, auſtralia inſtabilia ac incerta.

Signum Gemini, uniuerſaliter eſt temperationis efficiens, particulariter uerò primoribus in partibus humidum ac corrumpens. Mediis temperatum. Poſterioribus miſtum ac incertum. Septen-

trionalibus uentos ciet & terras concutit. Auſtralibus aridum & æſtuoſum.

Signum Cancri generaliter lerenitatis & ęſtatis effectionem ſortitum eſt, ſed particulariter in principio ſui, & iuxta præſepe ſuffocat & terras quatit, caliginemq; offundit. Medium temperatum, in fine uentoſum. Tam Septentrionali, quàm Auſtrali in ſpacio igneum corrumpens, æſtuoſum.

Leonis ſignum, in uniuerſum ęſtuat ac ſuffocat, particulariter uerò habet principium ſuffocans ac peſtilens. Medium temperatum: Finem ſuccum & corrumpens. A' ſeptentrione inſtabile eſt & igneum, ab auſtro humidum.

Virginis ſignum, in uniuerſum humidũ eſt, ac tonitruoſum, ſed particulariter incipiens calidiuſculum ac corrumpens. In medio temperatum, deſinens aquoſum. Septẽtrionale uentoſum, Auſtrale temperatum.

Chelæ ſignum ſunt generaliter uarium ac mutabile, uerum particulariter primis in partibus ac mediis temperatum, ultimis aquoſum. Septentrionem uerſus uentoſum. Ad auſtrum ſiccum ac peſtilens.

Signum Scorpionis uniuerſaliter eſt tonitruoſum ac igneum, ſed particulariter priores partes ninguat. Medię tẽperatæ ſunt, poſteriores turbulentæ, ſeptentrionales æſtuant, auſtrales humectãt.

Signum Sagittarij in genere uentoſum, particulariter in principio ſui humidum, medio temperatum, calce igneum eſt. Ad ſeptentrionem uergens uentoſum, ad auſtrum humidum & uariabile.

Signum Capricorni generaliter humidum eſt, in prioribus partibus æſtuans & corrumpens, mediis temperatum, poſterioribus pluuioſum, tam ſeptentrionalibus quàm auſtralibus humidum ac corrumpens.

Aquarij ſignum in genere eſt frigidum & aquoſum, ſed particulariter prima habet humida, media temperata, extrema uentoſa, ſeptentrionalia æſtuantia, auſtralia niuoſa.

Signum Piſcis uniuerſaliter frigidum eſt & uentoſum, partes autem priores quidem temperatas, medias uerò humidas, poſteriores æſtuantes. Septentrionalis ſitus uentoſus, Auſtralis aquoſus eſt.

Tres diuiſiones Ptolemæus inſinuat: Prima eſt ſigni, ut ſimpliciter ſumitur in nono orbe & ab omnibus ſeparatum ſtellis: Secunda, ut ipſum ſignum noni orbis diuidit in tres partes, principium, medium & finem: Tertia, ut diuiditur in partem Borealem & Auſtralem ſignum unumquodq;. Oportet autem oſtendere quod in principio uniuſcuiuſq; ſigni intelligat de ſignis noni orbis, quia dicit de Ariete quod eſt tonitruoſum & grandinoſum: & ſimiliter illa uerba

la uerba (Tauri ſignum præ ſe fert generaliter utrunque modum) per ea uerba (utrunq; modum) intelligit tonitruoſum & grandinoſum, quæ non eſſent neceſſaria, ubi per Arietem intelligeret ſignum octaui orbis, ſeu figuram illam, quæ deſcribitur à ſtellis. Item quia dicit ſe uelle loqui de lignis in principio capituli, & cùm dicit ſigna, ſimpliciter intelligit de ſignis noni orbis. Sed quod in alijs diuiſionibus intelligat de figuris octaui orbis uidetur: quia ſtellæ quæ ſunt in filo ſeptentrionali Piſcis, ut dixit in primo libro, ſunt de natura Iouis & Saturni, & illæ iam erant tempore Ptolemæi in principio Arietis nonæ ſphæræ, igitur prima pars Arietis nonæ ſphæræ debuerat dici pluuioſa, uel temperata, & non quod imbres & uentos pariat, quod proprie conuenit ſtellis ſolum Mercurij, & Veneris, & Saturni & Iouis. Rurſus ſtellæ quæ erant tempore Ptolemæi, uſq; ad medium Libræ erant ex figura Virginis iuxta quadrilaterum de natura Martis nonnullæ, & tamen ponit hic eas temperatas: igitur ſi partes illæ Libræ ſunt temperatæ, non poſſunt referri ad ſtellas Virginis, ſed ipſius Libræ in fugo quas dicit eſſe de natura Iouis & Mercurij. Præterea non fuiſſet doctrina hæc perpetua, ſed mutabilis ſecundum tempora: quoniã conſtat quod Ptolemæus nouit optimè ſtellas fixas moueri. Sed utcunq; ſit certum eſt, quod cum parum differrent tempore Ptolemæi ſigna octauæ ſphæræ à ſignis nonæ, & ipſe has facultates tribuat his ſignis propter ſtellas, quòd melius eſt intelligere, proprietates partium initij medij, & finis Borealium & Auſtralium, de figuris noni quàm octaui orbis à ſtellis deſcriptis. Vt ſit ſenſus exempli gratia, in ſigno Arietis hoc modo: *Cap. 8.*

Arietis ſignum noni orbis quod triginta gradibus continetur, cùm ſit ſignum æquinoctium tonitruoſum eſt & grandinoſum totum: Verùm quod ad partes attinet, qualitates hæ augentur ac minuuntur iuxta ſtellas quæ in eo ſunt. Quoniam priores partes propter ſtellas quæ ibi nunc inueniuntur imbres & uentos faciunt. Stellæ enim quæ ibi ſunt naturam ſigni imitantur, eiq; effectum per ſe faciunt: Mediæ uerò temperatę, quoniam ibi ſunt ſtellæ de natura Veneris: Extremæ æſtuoſæ atq; peſtilentes, quoniam ibi ſtellæ Martiæ ſunt. Septentrionale autem ſpacium æſtuans eſt & morboſum, quoniam ſtellæ quæ ibi ſunt ex figura Arietis, ſunt de natura Martis, quæ uerò ſunt in ſpacio auſtrali, de natura Saturni ſunt. Ideò ſpacium illud glacioſum eſt & frigidiuſculum. Verùm dubitabit aliquis quomodo dixerit glacioſum & frigidiuſculum, cum glacies à maximo frigore fiat? Intelligit igitur frigidiuſculum altero duorum modorum, uel ratione quantitatis temporis, quia parum durat tale frigus, & licet congeletur glacies tamen fit ſolum tempore noctis. Vel quia glacies illa non tam à frigore congelatur ob eius magnitudinem, quàm quod ſit frigus ſiccum & propter uicinitudinem frigoris & caloris facilius cõgeletur: ſicut & aqua calida ob eandem cauſam facilius frigida congelatur.

Mirum uideri poterit quod ſucculæ Ptolemæi tempore in ultima parte Tauri etiam eſſent: cùm etiam nunc ibidem duæ ex his ſunt, & una in initio Geminorum, nam alia ſunt extra ſigniferam & ſunt Martiæ naturæ, ſed haud abſurdum eſt ut deſcribuntur fuiſſe pleraſq; in ultima parte Tauri ultra uigeſimam partem, aliquas ad uigeſimam poſitas: dictamq; ultimam ubi ſucculæ eſſent, non quòd ſucculæ in ultima eſſent parte: Et meritò fulmina hæ efficiunt: nam naturam ſtellarum ſimul cum natura ſignorum hic conſiderat. Eſtq; hic locus, quo damnati igne comburuntur. Et qui in eo naſcuntur furibundi ſiue uiolenti inconſulti & atroces. Innuit autem Ptolemæus transferenda eſſe ſignificata hęc per loca ſigniferi, iuxta ſtellarum ſitum tempore illo. Vult ętate noſtra initium Tauri particeps eſt, & ſimile his, quæ dixit Ptolemæus tẽpore ſuo de medio Arietis, nec ſimpliciter id agendũ, ſed habita ratione ſphęræ ob inclinationes & latitudines, ob motum ſtrepidationis. Et ideò error exiguus eſſe poteſt.

Notandum etiam circa hoc, quod Sol maximè, inde Luna calorē & frigus uariant Sol præcipuè tribus modis, primùm, ut coniungitur ſtellis in Leone quidem caliditſimis, in Aquario frigidiſſimis, in Cauda Capricorni & uertebris Aquarij, quæ ſunt ex natura Saturni, & Mercurij, & nūc ſunt inter 19. & 22. partem Aquarij. Et ſi cui iunganſ Mercurio, aut Lunæ, aut domino aſcendentis, aut ſini in aſcendente, manifeſtum ſentit detrimentum in partes per lo cum illud aut ſydus ſignificat. Et cùm Sol fuerit cum eis hebetabunt illius lumen & mundum inſigniter refrigerabunt. Et hoc durat per tres aut quatuor dies, tot enim diebus peragrat quatuor illas ſtellas. Secundus modus eſt cum oritur aſtrum utpote Canicula pro calore, fidicula pro frigore: Sed tamen Sol diſtat ab eis, quia uidetur & durat diebus multis, ſed eſt minus ualidus ob diſtantiam. Tertius eſt etiam imbecillior & eſt ortus, ueſpertinus, uel quiuis occaſus.

CAPVT XII.

TEXTVS LXI.

De particulari tempeſtatum conſideratione.

Is igitur expoſitis ſequitur percurſio particulariū ſignificationum, quæ talis ſit. Vna eſt ratio generalis reſpectu quadrantum ſigniferi, qua, ut diximus, obſeruanda ſunt, proximè antecedentia æquinoctiales ac tropicas ſignificationes, interlunia ac plenilunia, horumq; utrorumlibet in unoquoque propoſito climate cardines tanquam genituræ tempore conſtituendi, tum cognoſcendæ dominatrices ſtellæ cum interluniorum, tum pleniluniorum loci, & ſequentium hunc cardinum ſicut, ſupra in deliquiorum doctrina expoſuimus, atque ita uniuerſalia de proprietate quadrantum exquirere, ſed intentiones ac remiſſiones de dominantium ſtellarum natura, cuiuſq; modi ac conſtitutionis effectionem ille habeant, perdiſcere oportet.

Cùm declaraſſet ſignorum nonę ſphæręq; uirtutes & ſimpliciter, & prout in eis ſtellæ fixæ conſtituebantur Ptolemæi tempore, itemq; totius ſigni cuiuſque, & partium, principij, medij & finis: non quod per principium exquiſitè intelligat decem primos gradus, & per medium decem ſequentes gradus, & per finem decem ultimos gradus: Nam ſi ita fuiſſet Ptolemæus declaraſſet, cum uno uerbo magnam potuiſſet afferre lucem. Sed neq; uerum erat cum in quibuſdam ſtellę principij ſigni ad medium uſq; peruenient fermè, in alijs medij uſq; ad uiſeſimam quintam partē, atq; ita de fine qui quandoq; plus, quandoq; minus extenditur: Sed & neceſſarium erat ut ob inanitatem partes aliquę, uel principij uel medij, uel finis, non ipſius partis qualitates, ſed potius totius cum nullę ibi eſſent ſtellæ, retinerent. In alijs uerò ſtellę adeò ſunt confuſæ atq; inuicem propinquæ, ut octauus gradus gratia exempli, & ſeptimus naturæ magis ſit medij ſigni, quàm principij, ob id per principium intelligere oportet primam ſigni partem: Inde illi partes propinquas uſq; ad aliquot: & per medium quintam decimam & ſextam decimā partem, & illi propinquas uſq; ad aliquot ultra citraq; : per finem uerò ultimam partem ſigni & aliquot præcedentes proximiores, utpote modò quatuor aut quinque, modò octo uel nouem, modò duodecim uel tredecim. Accedebat quod & ſi Ptolemæi tempo-

Digitized by Google

tempore ſigna potuiſſent in denas, ac denas, & denas partes æqualiter diuidi, cum Ptolemæus intelligeret fixas ac perpetuo moueri, non poterat hanc regulam diſtributionis ſignorum tres æquales partes ullo modo imitandam nobis proponere: Poterit autẽ noſtris temporibus ſic imitari, ſi inſpiciamus in cuiuſcunq; ſigni prima parte quintadecima & trigeſima, quæ nam ſtellæ & cuius naturæ ſint ibi uel proximiores, & ſecundùm illarum naturam pronunciare de principio medio atque fine: quod ſi alterinſecus diuerſarum ſtellarum ſint naturæ, etiam miſtio quædam ex illis pronuncianda erit: quonam pacto autem id faciendum ſit (alioquin difficile opus) facilè intelliges: ſi accepto libro Magnæ compoſitionis Ptolemæi uideris ſtellas, quæ tunc erant in principio Arietis medio & fine, atq; ita de alijs ſignis, quomodo ex natura Planetarum ad naturas temporum ipſe traducat: conſiderat autem maiores & illuſtriores ſemper, & ex his iudicium facit: quibus bene intellectis, illarũ locum noſtro tempore conſidera, & cui maximè propinquę fuerint ex principio medio, uel fine alicuius ſigni tale illud pronuncia, ſcilicet principium uel medium, uel finem. Hoc autem eo commodius quia Ptolemæus quæ de partibus pronunciat ſignorum non ſimpliciter, ſed comparatiuè profert. Veluti cum dicit Leonis ſignum in uniuerſum æſtuat ac ſuffocat: propriè uerò principium habet magis ſuffocans ac peſtilens, namq; ibi ſtellæ ſunt naturæ Saturni & Martis, Saturniq; & Mercurij, & Martis ſplendida, medium uerò tẽperatius, quòd ſtellæ ibi ſint naturæ Saturni & Veneris, tum uerò Veneris ſimpliciter & parum Mercurij, finis autem ſiccior atq; exitialis propter ſtellas, quæ ſunt in capite Virginis & in ala Boreali quæ ſunt de natura Mercurij & parum Martis, & quæ eſt in uola poſteriore Leonis naturæ eſt Saturni & Veneris: unde conſtat temperies illius, quò ad ſtellas ex natura Saturni, Mercurij, Martis & Veneris. Manifeſtum eſt autem quod talis natura in qua Mercurius primo dominatur, inde Mars, inde Saturnus & Venus exitialis eſt. Si ergo pronunciandum erat de Leone tempore Ptolemæi, ita dicendum fuiſſet: Leonis initium æſtuat ac maximè ſuffocat, atq; peſtilens eſt: Medium uerò & ipſum calidum eſt, ſed non adeò æſtuat, nonnihil etiam ſuffocat: Verum finis incendio & ſiccitate adeò ſuffocat, ut exitialis ſit: ſed ſi ita dixiſſet miſcendo naturam ſigni cum natura ſtellarum non potuiſſet doctrina Ptolemæi noſtris temporibus inſeruire, atq; alijs futuris intermedijsq;. Ob id igitur comparatiuè illa dicta ſunt: Veluti cum dicit (temperatum medium in Leone) intelligit quod æſtuat ac ſuffocat, non tamen plus iuſto quàm natura totius ſigni ferat. Quòd ſi uoluiſſet ſimpliciter ſignificare eam partem eſſe temperatam, oportuiſſet, ut dixiſſet medium frigidius eſt atq; humidius, ut quãtum natura ſigni excedebat in æſtu & ſuffocatione, tantum natura ſtellarum loci infrigidando & humectando æquaret intemperiem. At dices cum temperatum dixit, nihil ergo minuit ex æſtu & ſuffocatione? Reſpondeo, quod exiguum, non tamẽ multum, ſicut ſi tepidam aquam feruenti immiſceueris æquis portionibus, non fiet temperata nec temperatæ proxima. Veruntamen non nihil minuet de feruore: ita in alijs miſtiones has diligenter oportet conſiderare, atque quaſi ad trutinam metiri atq; expendere. Eadem ratione de partibus latitudinis quod comparatiuè protulerit, patet in Tauro cùm dixit totum eſſe ſubcalidum, & poſtmodum dicit ſeptentrionalia eſſe temperata, & clarius in ſigno Scorpionis quod dicit eſſe igneum & auſtralia humectare: Comparatiuè igitur intelligendum eſt, ſic quod ſtellæ quæ erant tempore Ptolemæi in ſigno Virginis in latitudine Auſtrali humectabant. Sed dices, eſt magna dubitatio quia ponit ſignum Geminorum temperatum, & Tauri ſubcalidum ratione ſigni & non ſtellarũ, & tamen Taurus eſt remotior ab æſtate, & ab æſtiuo ſolſtitio, quàm ſi Gemini. Nota quod hic eſt pulchra ſententia quoniam Taurus eſt ſignum fixum, & inter temperata: Gemini eſt commune, & inter temperata: plus uult quod

faciat quoquomodo natura fixa quàm propinquitas puncti æſtiui tropici: & hoc eſt quia ſignis fixis omnibus dat quandam naturæ propietatẽ: ideò Tauro non dare mitiorem, quàm quod eſſet ſub calidum, Leoni dat quod æſtuet & ſuffocet. Scorpioni quod ſit tonitruoſum & igneum, Aquario quod ſit frigidum & aquoſum, nullis alijs ſignis dat adeò uehementes qualitates: Circa quod dignum eſt conſideratione, quod has omnes qualitates de ſignis ac partibus eorum declarauit in comparatione ad Solem, quando eſt in eis, uel quia Sol non habet latitudinem quando iungitur ſtellis, quæ ſunt illius latitudinis: Veluti Sol quando erit in Scorpione & iungetur ſtellæ auſtrali ſignis Scorpionis (De his tamen dico quæ in ſigno Scorpionis erant tempore Ptolemæi) humectabitur aër: itaq; traducit has proprietates (ueluti fecit in alijs) à Solis præſentia in illis inuentas ad reliquorum Planetarum præſentiam in illis. Exemplum, fiat interlunium antecedens ingreſſum Solis in Brumam, aſcendente gratia exempli Aquario, atq; ibi Saturnus ſit in primis partibus Aquarij cũ latitudine Auſtrali, tunc ego componam ſic iudicium: Hyems tota naturaliter eſt frigida & humida, & hoc eſt quod dicit in textu (uniuerſalia de proprietate quadrantum exquirere) Sed hæc hyems inter alias cum Saturnus prædominetur ſequenti angulo, ſitq; in Aquario in prima parte & Auſtralis erit ſolito humidior atq; niuoſa. Hoc uerò maximè erit quia ſcriptum eſt quod totũ Aquarij ſignum in genere eſt frigidum & aquoſum, & ideò partes illius hyemis quæ erunt minus frigidę erunt adeò frigidæ, ut pars frigidiſſima communis hyemis pars autem frigidiſſima huius hyemis erit longè frigidior alijs & intolerabilis. Indè quia dicit quod prima pars Aquarij eſt humida, erit hæc hyems humidiſſima tripliciter cum ratione generali, quia hyems tum propter totum ſignum Aquarij, quod eſt aquoſum, tum propter primam partem ipſius Aquarij quæ eſt humida, & ſimiliter quia eſt in parte auſtrali Saturnus erit niuoſa quadruplici cauſa, tribus iam dictis, & hac quarta propria: additur etiam quinta, quia Saturnus eſt dominator, & ipſe eſt frigidiſſimus & ſignificator niuium: & ita talis hyems erit adeò frigida & humida, & niuoſa ut nõ fuerit talis iam multis annis & præſertim ſi interlunium fuerit à decimanona parte Sagittarij uſq; ad uigeſimam quintam, ſcilicet in finibus Saturni: & hic effectus etiam multò maior erit, quia Saturnus non ſolùm eſt dominus ſequẽtis anguli, ſed eſt etiam in ipſo, & in domo propria, ut nihil ad robur addi poſſit: & hoc exẽplum intelligatur in tempore Ptolemęi & non in iſto: quia tam natura partium ſigni in longitudine quàm etiam in latitudine uariata eſt, quia ſtellæ quæ erant in Aquario tempore Ptolemæi à medio uſq; in finem ingreſſę ſunt Piſces: & quę erãt à medio Capricorni ad finem eius ingreſſæ ſunt Aquarium: & ita neceſſe eſt facere hanc aliam ſecundam tabulam cuius titulus ſit de qualitate tempeſtatum ex natura ſignorum, partiumq; illorum tam in longitudine, quàm in latitudine. Circa quod notandum eſt quod non ſolum oportet conſiderare ſtellas, quę ſunt in ſignis zodiaci Ariete, Tauro, Gemnis, &c. Sed etiam quæ ſunt in alijs ſignis quę ſunt extra zodiacum: Puta in urſa maiori minori, in Cæpheo, in Boote, in Perſeo, in Orione, in Cane, in Hydra, in Fera, Cetona Auſtrali, Argo, & omnibus alijs: has omnes ſtellas de ſcripſit Ptolemæus & naturas earũ & loca in ſignis, & latitudines, & magnitudines, & reliqua neceſſaria, utpote nebulоſas, nam hę faciunt tempus nebuloſum. Conſtituere igitur oportet tabulam cum illo titulo, quę erit pro ętate noſtra, & ſi rectè fiat durabit fermè uſq; ad trecentos annos, paucis in ſingulis ſęculis mutatis. Nunc tractat de propria conſideratione temporum, & dicit quòd idem faciendum eſt, quòd in deliquijs te docuit, referendo pleniunia deliquijs Lunę, & interlunia deliquijs Solis. Et ſcias quod ſi hęc fiãt ſub terra, ſequentem ſub terra angulum accipere oportet.

TEX-

Digitized by Google

TEXTVS LXII.

Altera ratio eſt menſtrua, qua conſideranda ſunt in ſingulis ſimiliter ſignis interlunia, & plenilunia hoc ſolo obſeruato, ſi interlunium fortè anteceſſerit proximè punctum tropicum aut æquinoctiale, ut interlunijs illo toto quadrante utamur, ſin plenilunium, ut plenilunijs. Conſiderandi & cardines & utriuſq; loci dominatrices ſtellæ, inq; primis applicationes, defluxiones q; errantium ſtellarum, earundemq; proprietates, nec non & locorum, quoſq; uentos, quæq; ſtella ac quæq; ſignorum partes in quibus illæ fuerint, commoueat. Præterea in qua uentum latitudine ſua inclinet Lunæ in obliquitate eclypticæ, de quibus omnibus notatis potioribus, menſium generales ſtatus ac uentos præcognoſcere poterimus.

Mirabile fuiſſe Ptolemæi ingenium, uel ex capite de trigonis patet, uel ex hoc: propter quod hęc ultima pars libri ſolum deſcripta eſt, uelut & reliquum præcipuè propter caput de modis futurorum. Sed ea pars non adeò in unum cogitur ut poſtrema hęc: Nam in præſenti capite quinq; facit. Primum quidē declarauit propriam naturam cuiuſq; partis anni generaliter, quę ſumitur ex præcedente interlunio uel plenilunio, ipſum ingreſſum Solis in punctum cardinale. In ſecunda quę præſens eſt qualitatem cuiuſq; menſis ex interlunij, aut plenilunijs ſequentibus ingreſſum Solis in punctum cardinale. In tertia docet cognoſcere naturam temporis quartæ partis cuiuslibet menſis, quę communiter pauló poteſt excedere dies octo, neq; tamen minor eſſe poteſt ſeptē diebus, ita ut inter ſeptimam & octauam diem fermè finiatur: & hoc non ſolum ex interlunijs & oppoſitionibus, ſed etiam quadratis accipitur: huius partis initium eſt ibi (Tertia ratio) In quarta docet cognoſcere quocunq; die qualitatem aëris ibi (Verum horum) ex illuſtrium ſtellarū ortu uel occaſu. In quinta docet illud idem cognoſcere per horas ſingulas ex luminarium itinere per cardines ibi (Idem iudicandum) atq; ita elegantiſſimo modo uſus à generaliſſimis ad maximè propria peruenit. Animaduertendum igitur quod quędam ſunt generalia præcepta, quædam uerò propria unicuiq; parti. Propria quidem ſunt ſingulis partibus quæ determinant quantitatem temporis tempeſtatis, qualia ſunt quæ in ſingulis partibus declarat Ptolemæus, & nos ſam ea in hoc cōmento, dum partes diſtingueremus textus, attigimus. Generalia autem hæc ſolum in parte declarat, quæ quidem & huic parti, & præcedenti, tribuſq; ſequentibus fermè ex æquo inſeruiunt, talia autem ſunt duorum generum: quædam pertinent ad ſubiectum & quædam ad qualitatem. Quæ pertinent ad ſubiectum ſunt tria: Primum continet duo, ſcilicet locum interlunij, uel plenilunij pro menſe ſequentis ingreſſum Solis in pūctum cardinale: uel ſi pro tota quarta anni interlunij, uel plenilunij antecedētis, ut dictum eſt, uel ſi pro quarta menſis conſiderabitur locus luminaris, id eſt, Lunæ & etiam Solis tempore coniunctionis, uel oppoſitionis, uel quagratæ radiationis illam quartam partem menſis inchoantis. Secundum eſt angulus ſequens locum luminaris tempore interlunij, uel plenilunij, uel quadratæ radiationis luminarium. Secundum pertinens ad ſubiectum, ſunt ſtellæ dominantes in utriſque locis dictis, ſcilicet luminaris & cardinis ſequentis. Et per ſtellas dominantes intellige quæ utriq; loco ſimul dominantur. Quòd ſi nulla talis haberi poſſit primum eligemus dominantem maximè in loco luminaris, deinde maximè in loco cardinis. Tertium ſunt ſtellæ applicantes & defluentes ipſi luminari,

uel ab ipſo. Circa qualitatem uerò futurorum quinq; obſeruanda declarat, quæ cùm maximè generaliſſima ſint, tam in quarta anni, quàm etiam in menſibus, & quartis menſium & diebus, & partibus diei diligentiſſimè erunt conſiderandæ. Primùm eſt natura loci cardinis & luminaris: utpote ſi ſit mobile, fixum, commune, uernale uel æſtiuum: & quale ſignum ſit, & qualis pars ſit ſigni in longitudine uel latitudine. Hæc autem in præcedenti capite declarata ſunt. Secundùm eſt natura ſtellarum dominantium in cardine & loco luminaris, uel applicantium, uel defluentium ab altero illorum locorum, nam lo-
Cap. 8. huius ſeu. cxiu. 45. ca illa tales ſtellæ afficiunt. Porrò natura illarum ſtellarum ſuperiùs iam declarata eſt. Tertium quos uentos ſtellæ commoueant, Saturnus orientales, Mars Occidentales, Iuppiter Boreales, Venus Meridionales, Mercurius omnes ad ſuuat. Quartum ſunt ſignorum partes in quibus Planetæ illi fuerint: nam Aries, Leo & Sagittarius uentum mouẽt inter ſeptentrionem & occidentem: Taurus, Virgo & Capricornus inter orientem & meridiem: Gemini, Libra & Aquarius inter orientẽ & ſeptẽtrionem: Cancer, Scorpio & Piſces inter occidentem & meridiem. Vnde egregiè falluntur qui hos trigonos, uel orientales, uel occidentales, uel ſeptentrionales, uel meridionales appellare nituntur: cùm nihil minus ſint, ſed medij inter has regiones: Similiter ex latitudine ſtellarum ſtellarum in ſignis Boreali uel Auſtrali. Id coniectari licet quod ad uentos attinet: ueluti hoc anno præſenti die duodecima Auguſti cum celebrata eſt, coniunctio Iouis & Mercurij in decima octaua parte Leonis, uterq; erat ſeptentrionalis aſcendens, ideò cum Iuppiter mouerat uentos Boreales & Mercurius augeat omnes uentos, ſignificabat uentos ualidos Boreales: ſed quia erant in Leone poterat facere aliquam inclinationem ad occidentem, uerùm quia uterq; erat Borealis fuit modica, uel nulla inclinatio ad occidentem. Atque ita fuerunt ualidiſſimi uenti ex ea cœli regione, adeò ut uias tranſire non poſſemus. Quintum eſt Lunæ inclinatio ad Boream uel Auſtrum in latitudine. Hæc igitur ſunt generalia quæ in hoc textu declarantur. Cæterùm propria huic parti ſunt quod menſis lunaris quilibet temporis naturam ſequitur, quæ ab ipſo interlunio, uel plenilunio illum inchoante decernitur. Et quod ex his duobus, ſcilicet interlunio, uel plenilunio oportet illud eligere quod eſt ſimile ei à quo totius quartæ naturam didiciſti. Ita quod ſi interlunium præceſſit ingreſſum Solis in punctum cardinale, omnes menſes illius quartæ ab interlunio inchoandi erunt. Si autem ingreſſum Solis in punctum cardinale proximius præcedat plenilunium, omnes menſes illius quartæ anni ab ipſis plenilunijs ſequentibus inchoandi erunt, neglectis nouilunijs pro menſium ratione.

Verùm ut ad omnia hæc pateat intellectus figuram deſcripſi, quæ uentos omnes, ſcilicet triginta duos notiores, quicq; nautis deſeruiunt ſoli, continet. Et quanquam in aliquibus nomina uariẽt, attamen res ipſas potius quã nomina conſiderare oportet. Ita ut dicamus quòd generaliter uentus Septentrionalis eſt frigidus & ſiccus ſerenitatis author: nec ſolum Septentrio, ſed qui propè ſunt ad Borrhapelioten & Borrholybicum uſq;. Contra Notus calidus, humidus, grauis, atq; morboſus, pluuioſus q;: nec ſolum ipſe, ſed quicunque ſunt inter ipſum & Notapeliotem & Notolybicum. Diſcrimen tamen eſt ſixta propinquitatem illorum ad principalem uentum. Principales autem ſunt quatuor, Septentrio, Notus, Subſolanus, & Zephyrus, qui & Fauonius dicitur. Poſt hos robore ſunt proximiores Boreæ & Noto, ſcilicet Vaquilo, & Meſocircius, Meſolibanotus, & Meſophœnix. Verùm quia non tam ſubtiliter ſcriptores rimati ſunt naturas & nomina ſingulorum uentorum, ideò notiores & proximos his qui tamen & ipſi robuſti ſunt pro illis ſubiecere, id eſt, Aquilonem, Circium, Phœnicem & Libanotum. Nobilitate tamen poſt primos quatuor ponentur Ptolemaici uenti, id eſt, Notapeliotes, Notolybicus, Borrha-

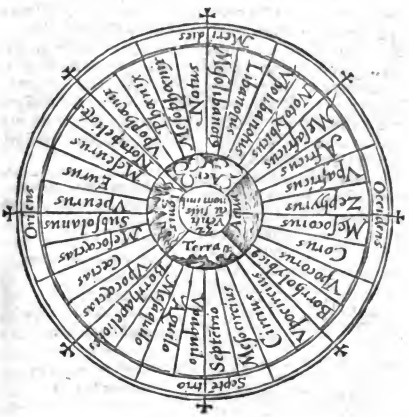

Borrhapeliotes & Borrholybicus. Ventus autem orientalis & occidentalis non eandem ſeruant regulam, quàm Septentrio atq; Notus. Nam orientem uerſus Subſolanus calidus eſt, & ſiccus & ſerenus: Fauonius autem ex toto contrarius huic eſt. Regula enim eſt quod uenti ualidi omnes refrigerant, & exiccant & ſerenitatem pariunt, imbecilles calefaciunt & humectant, pluuias quoq; gignunt. Cùm igitur nobis Septentrio ſit propinquiſſimus & natura, & ſitu refrigerabit, exiccabit, & ſerenitatem maximam pariet. Eſt enim robuſtiſſimus omnium uentorum apud nos. Poſt hunc eſt Auſter in parando pluuias, quod natura ſit calidus, & humidus, & pluuioſus, ſitu quoq; multum diſtans, ob idq; maximè pluuias parit. Inde eſt uentus Zephyrus, qui quãuis natura ſit frigidus, & humidus, & pluuioſus, quia tamen ualde proximus eſt Italiæ infrigidat quidem, ſed non humectat, uerùm exiccat & ſerenitatem parit. Vnde poëta Italicus inquit:

Zephyro ſpira el' bel tempo rimena. Hoc Latinè ſonat:
Zephyrus aſpirat redeunt iam tempora clara.

At orientalis cum calidus ſit, & ſiccus atq; ſerenus in oriente apud nos calefacit quidem, uerùm non exiccat, ſed humectat, & pluuias facit, quoniam procul abeſt. Itaq; expedit non ſolum ſcire naturas uentorum generaliter, ſed ex obſeruationibus quid, & quantum unuſquiſq; poſſit ea in regione in qua de temporis natura iudicium facere deliberas: Quamobrem omnium uentorum figuram appoſui. Cumq; ſexdecim tãtum, qui nomen habebant, aſcripſiſſem, fortè fortuna aderat Guglielmus Caſanatus Medicus, uir egregius & mihi amiciſſimus, quem honoris cauſa nomino, qui tabellam conſcripſerat maxima diligentia, omnes quotquot erant, ſcilicet triginta duos uentos continẽtem, placuit itaq; & noſtræ addere ſexdecim illos intermedios ut uberior doctrina fieret. Nominibusq; additis ad uſum qui talis eſt eam paraui.

Deſcribe igitur figuram huic conſimilem in ſublimi loco domus, & in medio illius colloca uolubile flabellum: Ita uerò facias ut ſingulæ partes figuræ ſingulas cœli correſpondentes reſpiciant. Deinde obſerua flabellum ſuper quam

quam lineam cadat ſingulo die, naturamq; temporis & qualitatem, quã uentus ille in regione tua producit, in aduerſa linea flabelli colloca ſub proprio uento. Veluti ſi flabellum ſuper lineam Libanoti extendatur, fiatq; ſerenitas magna cùm frigore deſcribes in aduerſa linea, quæ eſt Aquilonis uenti ſerenitas magna cum frigore. Nec te fallere poterit ſi ſingulorum uentorum ter, uel quater effectus obſeruaueris, quod facilè in uno anno fiet. Sed caue ne multorum uentorum effectus pro unius tantum aſcribas. Sic enim fiet ut Boream aliquando pluuioſum eſſe exiſtimes. Porrò qualitates temporum ſunt una de uiginti, quas à latere uides. Quòd ſi tempora ſint inconſtantia (raro quidẽ ex uno uento, id cõtingit ex pluribus) diligenter adnotandũ eſt eorum: ut tandem noueris non ſolum effectus uentorum ſimplices, ſed & cõpoſitos. De his autem in libris de Rerum Varietate dictum eſt. Quo uerò ad uſum ſpectat Aſtrologi, in figuris ita facere decet: Sit gratia exempli Iuppiter ſignificator ſolus, & in Geminis cum latitudine Boreali, & aſcendens: tunc ſignificabit uentum Septentrionem. Quòd ſi fuerit cum parua latitudine & orientalis, ſignificabit Vpaquilonem. Quòd ſi cum hoc eſſet deſcendens, ſignificaret Aquilonem. Quòd ſi eſſet iuxta ecclypticam deſcendens cum radio Saturni, ſignificabit Meſaquilonẽ. Quòd ſi ſit Meridionalis deſcendens cum radio Saturni, uel ſit in Geminis ubi cadit cum radio Saturni, uel ſuas uires, cum Saturno æquet in Libra, & Iuppiter ſit Borealis aſcendens, Saturnus uerò in primo ſtatu orientis, tunc facient Borrhapeliotem. Quòd ſi duo ſint domini Saturnus puta cardinis ſequentis Iuppiter loci luminaris, utercq; autẽ ualidiſſimus, tunc flabunt duo uenti Boreas & Subſolanus.

Lib. 1. Cap. 12

Serenum purum frigidum.
Serenum purum temperatum
Serenum frigidum
Serenum temperatum
Serenum purum calidum
Serenum calidum
Nebuloſum frigidum
Nebuloſum temperatum
Nebuloſum calidum
Pluuioſum frigidum
Pluuioſum temperatum
Pluuioſum calidum
Imbres cum frigore
Imbres cum temperamento
Imbres cum calore
Grando & tempeſtas cum frigore
Grando & tempeſtas cum temperamento
Grando & tempeſtas cum calore
Nix.

TEXTVS LXIII.

Tertia ratio reſt ſubtilioris cuiuſdam obſeruationis intenſionũ ac remiſſionum. In hanc cadunt configurationes Solis ac Lunæ particulares, non ſolum interlunij & plenilunij, ſed etiam horum mediæ, id eſt, quadratæ. Vbi animaduertendum ante tres ferè dies omnium tempeſtatum ſignificationes exiſtere ſolere, aut etiã poſt tres nonnunquam, exæquati itineris Lunaris erga Solem cadunt: & ſingulorum iſtorum ſtatus, neq; iſtorum modo, ſed etiam aliarũ figurarum ut ſexangulæ ac triquetræ, itemq; aſpectus ſtellarum errantium, nam de harum natura conſequenter mutationis proprietas deprehenditur, reſpondens aſpicientium ſtellarum & ſignorum erga circundans nos cœlum ac uentos, familiaritati.

Declarat quo'nam pacto liceat quartarum menſis ſtatus intelligere: menſis enim Lunaris ſi à coniunctione incipiat, coniunctionem in principio habet, à qua ſtatus ſeptem uel octo dierum proximè ſequentium habetur, eodẽ modo

modo quo totius mensis natura ab eius initio deprehenditur. Inde succedit quadrata radiatio quæ uocatur crescens, cuius ratione septem uel octo dies proximi gubernantur, non secus ac primi: nisi quod in his etiam figura coniunctionis, quæ præcessit obseruanda est tanquam toti mensi generalis. Post sequitur oppositio quæ & ipsa septem uel octo sequentes dies gubernat. Eodem modo & ultima quarta quæ uocatur decrescens: septem uel octo dies habent singulæ: figuram & reliqua eodem modo cõsideranda ut in præcedenti commento. Et hæc sunt clara. Deinde dicit (Ante tres ferè dies omnium tẽpestatum significationes existere solent, quandoq; etiam ultra tres exæquati itineris Lunaris erga Solem cadunt) Hic difficillimus est punctus, qui sit in toto hoc uolumine: Sententia tamen esse uidetur, quod Luna latitat sub Sole, quia Sol quindecim partibus ante & quindecim post æquinoctialis circulo tegit & illuminat, ut sint gradus triginta, atq; ita abscondit Lunã. Verùm propter obliquitatem zodiaci cum Luna fuerit in signis breuium descẽsionum, illis triginta gradibus ex æquinoctiali circulo correspondebunt circiter quadraginta: non enim tota ascensio consideranda est, quæ correspondet triginta partibus æquinoctialis, nam sic etiam in climate Ptolemæi excederet quinquaginta partes. Cùm igitur Luna uelox motu fuerit pertransibit istos quadraginta gradus ante tertiam diem adeò ut si fuerit in signis longarum descẽsionum, quandoq; neq; duobus diebus integris lateat: Quòd si fuerit tarda motu & in summitate epycicli, & signis breuium descensionum, non uidebitur nisi quarta die. Hoc est igitur quod dixit (Lunam erga Solem habere tres dies, quandoq; plus, quandoq; minus exæquati itineris) Luna igitur uires retinet istorum trium dierum in producendis tempestatibus. Atq; hic unus est sensus, ut sic legatur litera: Luna quandoque usq; ad tres dies producit signa tempestatum & etiam ultra tres dies, ut (post) aduerbium, quod μετὰ Græcè scribitur (ultra) interpretemur. Alius sensus isto dilucidior est ut intelligamus sic: Luna in quacunq; quarta mensis, dicamus per exemplum quod duodecima Augusti huius anni 1542, ineat quadratam radiationem cum Sole decrescentem, & tunc cum nullo Planeta congrediatur, sed die quartadecima quæ est tertia à die quadratæ ratiationis cum Sole ineat cõiunctionem Martis, qui est in secunda parta Cancri, & manifestum est quod talis coniunctio si fieret dum Luna est in quadrato Solis quod significaret pluuias & nebulas toto illo tempore, igitur etiam nunc significabit talem effectum. Veruntamen non adeò complebitur is, ut si esset coniunctio eadem hora. Neq; apparebit adeò euidenter, nisi postquam Luna Marti congressa fuerit, id est, post quartamdecimam diem. Similiter Luna die undecima fuerat in quadrato Iouis, qui est in Leone cum latitudine Boreali: ideò significat uentos Boreales. Et hoc tamen intellígendum est quando Iuppiter, uel Mars hora quadratæ radiationis aliqu am uim habuerint uel in loco Lunæ, uel in cardine sequente. Et hęc uis Lunæ contingit, quia ipsa Luna, ut dictum est, manet tribus diebus abscondita sub radijs Solis.

Deinde dicit (Et singulorum istorũ status) Id est, status proprię, qui fit quarta die ante congressum Lunæ cum Sole, siue per coniunctionem, siue oppositionem, seu quadratum: & status qui fit, quando congreditur quadrata radiatione, uel opposita, uel corpore ipso: & status qui fit quarta die post congressum. Et hic sensus est uerus & genuinus duabus conditionibus seruatis. Prima, quod accipiatur dies illa ad unguem quanta ante uel post, & non aliqua intermedia. Secunda, quod semper accipiatur antecedens quarta, non tamen semper consequens. Quandoq; tamen utraq; consequens accipitur & antecedens. Et quod iste sensus sit uerus, ostendo primo authoritate Plinij, qui dicit ueteres obseruasse quartam Lunam à congressu Solis, atq; secũdum illam iudicasse. Et ratio quia Luna post tres dies quadraginta quinque gradibus

Lib. 2. cap. 46

distiat

distat à Sole: Ergo intelligenda est figura octagona, quàm non ausus est Ptolemæus appellare aspectum: quia etli à congressu Solis obtineat partem cum toto consentientẽ, attamen non in alijs locis, sicut fit de trigono, sextili & quadrato. Volo dicere si Luna decimanona die Augusti coniungatur Soli in sexta parte Virginis præsenti anno die vigesima secunda, id est, quarta die post, distabit quadraginta quinque partibus à Sole, & quadraginta etiam: modo quadraginta est nona pars totius circuli, & quadraginta quinque octaua pars totius circuli: Ergo à quadraginta partibus usq; ad quadraginta quinq; Luna erit in primis radijs Solis. Et quia dum erat coniuncta Soli non poterat ostendere aliquem effectum, & nunc primum congreditur Soli, & nouum lumen habet: igitur quarta Luna ostendit quid factura sit toto eo mense. Nã in quarta Luna exacti sunt tres dies integri, atq; ita distabit à quadraginta partibus, usq; ad quadraginta quinq;. Hæc igitur est secunda ratio quæ ostendit hunc fuisse sensum Ptolemæi. Nam duo reliqui sensus artificio carent, ideoq; Ptolemæo indigni sunt. Quia tamen numerus, 40. bis repetitus, facit 80 qui non est pars integra totius circuli: & similiter 45. ter repetita, facit 135. qui neq; est pars totius circuli integra, ideò distantia hæc non habet uires aspectus. Nam reliqui aspectus semper geminati, uel triplicati faciunt aspectum uel coniunctionem: duplicatus enim quadratus facit oppositionem, triplicatus facit alium quadratum, quadruplicatus facit coniunctionem. Duplicatus sextilis facit trigonum, triplicatus oppositionem, quadruplicatus alium trigonũ, quinquplicatus facit alium sextilem, & ita de alijs. Quia tamen illi radij seu portio illa circuli à 40. partibus ad 45. magnam habet uim circa cõiunctionem propter regulam sæpius adductam de potentia: retinet etiam uim ante oppositionem & post: & similiter ante quadratas radiationes & post. Verùm Ptolemæus existimauit præcedentem distantiam frequentius uires habere: quia in futurum extenditur: quæ sequitur potius spectat ad sequẽtem congressum. Veluti, si ut dixi, duodecima die Augusti Luna quarto aspectu congrediatur Soli, nona dies habet rationem ad quartam mensis sequentis, quæ est præcedentis coniunctionis, uel oppositionis Lunæ, cum Sole ad quartam anni sequentem. Sequens uerò distantia, id est, quintadecima dies non poterit significare super præcedens tempus, sed potius significabit supra sequentẽ coniunctionẽ. Sed dices non'ne poterit significare super tres dies sequentes usq; ad coniunctionem Solis? Respondeo quod non: quia mens Ptolemæi est quod imperfectum habeat rationem potentiæ & non possit deduci ad effectum, nisi à perfecto, id est, à sequente radiatione. Sed dices quare ergo dicit quod contingat aliquando etiam obseruare sequentem distantiam seu quartam diem? Respondeo quod ubi in illa quarta die contingat aliqua potens cõiunctio, quæ uim det illi potentiæ, ut deducatur ad actum, tunc erit consideranda non quidem pro tempore præcedente, sed pro illis tribus, uel quatuor diebus succedentibus, usq; ad coniunctionem, oppositionem uel quadratum. Verùm, ut dixi, quarta dies succedens post coniunctionem Solis, cum Luna uim habet magnam duplici peculiari ratione: tum quia primùm apparet: non quod antea non apparuerit: tertia enim die semper quando tardius uideri solet, quanquam etiam celerius: sed quod iam tum nouo lumine lucet. Secunda ratio quæ ualidior est, quoniam ea die, scilicet quarta, bis distat in decem horis, aut paulò plus à Sole parte integra totius circuli, scilicet 40. gradibus deinde 45.

His uisis iubet ergo Ptolemæus nos quinq; considerare pro quarta mensis cognoscenda: Primùm cõgressum Solis cum Luna, qui fit in initio illius quartæ. & qui illi dat initium: Secundùm diem quartam ante: & in hoc oportet intelligere duo illa puncta, scilicet quando Luna ad unguẽ distat partibus quadraginta & partibus quadraginta quinque, & tunc uidere situm ipsius ad reliquos

liquos Planetas & locum & latitudinem, ex imò etiam aſcendens: Tertium, ut conſideretur aſpectus trigonus Solis cum Luna uel ſextilis qui cadit in illa quarta: nam in omni quarta menſis, neceſſe eſt, ut cadat unus trigonus, uel unus ſextilis in ea: & non poſſunt cadere unquam duo ex his in una ſola quarta. Ille ergo trigonus ſeu ſextilis, ſi fuerit debilis & ſolus, non ſignificabit niſi ſuper reliquos dies, qui ſunt uſq; ad initium ſuccedentis quartæ. Sed ſi Luna fuerit in cardine ſupra terram, uel orientis ſaltem, aut fuerit cum radijs, uel corpore alterius Planetæ, maximè qui loco dominetur, uim retinebit ſi ſit trigonus decem diebus ſequentibus, ſi ſextilis tantum quinq;: Quartum eſt, ut quandoq; conſideretur quarta dies ſequens: & hoc in duobus caſibus, uel cum coniunctio fuerit initium quartæ menſis, uel cum talis quarta dies habuerit aliquam coniunctionem uel oppoſitionem ualidam, quæ adiuuet uim ipſius Lunæ: Quintum, ut conſiderentur aſpectus & coniunctiones reliquorum Planetarum inter ſe, qui contingunt in ea quarta mẽſis: Et etiam cum Luna: Et in his omnibus conſiderare naturam ſtellarum illarum quos uentos & quàm temporum naturam in illo cœlo ſeu regione afferre ſoleant: Similiter illud idem à ſignorum natura perquirere oportet. Nam ut diximus primum iuxta naturam trigonorum, deinde etiam iuxta latitudinis partem, & ſimiliter quo ad qualitatem aëris iuxta naturam ſignorũ & partium eorum ſuperius declaratam.

Circa hæc notanda ſunt quædam, ſingula ex ſingulis: Primùm quod præter uentos adductos ſunt alia genera uentorum ſingularia, alia quidem generaliter & ſunt quinq;. Typhon, id eſt, uibratus qui torrentium modo deſcendit, agitatq; circumuoluens & paleas & ſtragula. Eſt & Ecnephias qui impulſu deorſum frangit & pondere aggrauat, locum ex loco mutans, rapida uertigine naues mergens: Idem illiſu ipſo repercuſſus correpta ſecum in cœlum refert, ſorbetq; in excelſum. Eſt qui cum fragore erumpit cuncta proſternens, uocatq; Turbo. Eſt & qui cũcta amburit igneam habens uim, uocaturq; Preſter. Quintus eſt Aura, quę leniter flat. Proprij uerò ut Athenienſibus Sciron: Narbonenſi Prouinciæ Circius: In Ponto Cæcias nubes trahit, atq; ita de aliis. Sunt & uenti proprij quibuſdam temporibus aut locis, ueluti Eteſiæ & Ornithiæ ab Aquilone, uel Septẽtrione & Fauonij. Præſtat igitur ſcire quod Eteſiæ Aquilones ſunt, quæ quadraginta diebus perflant, incipiuntq; octo diebus ante exortum Caniculæ. Poſt hos Auſtri frequentes uſq; ad exortum Arcturi. Poſt quem Corus flat. Fauonius autem Ver aperit, Plinij tẽpore nona die Februarij inchoabat, circiter nouem diebus perſeuerat.

Secundum eſt quod in omnibus congreſſibus Lunæ cum Sole obſeruare oportet locum Lunæ, accidentia & qualitates principaliter, deinde Solis, præter quàm in coniunctione in qua Solis conditio primum ſpectanda eſt, deinde Lunæ. Obſeruato etiam quis robuſtior fuerit, ſcilicet in cardine ſupra terrum, nam illum magis conſiderabis.

Tertium eſt circa congreſſus Planetarum, recẽtiores obſeruarunt quod & nos didicim Saturnum cum Ioue iunctum ſecũdùm qualitatem ſtellarum & ſignorum multis diebus aërem afficere, ſerenitate uel pluuia, uel uentis, & minimum luminarium aſpectus conſenſerint. Quodq; dico de coniunctione idem de oppoſitione ſtatuo, ſed minus: poſt de quadrato, inde trigono, ultimo de ſextili, atq; idem de ſequentibus. Saturni & Martis cõiunctio tribus diebus agit ante & poſt ſecundum qualitatem ſignorum: proprium eſt grandines facere ſi reliqua iuuent. Saturni cum Sole coniunctio, oppoſito uel quadrata radiatio paucis diebus frigidum aërem facit & perſæpe grandines. Saturni & Veneris coniunctio facit imbres & frigora proprié. Semper tamen intellige iuxta qualitatem ſignorum. Saturni & Mercurij coniunctio ſecundùm

dùm qualitatem ſignorum. Iouis & Martis coniunctio ſecundùm qualitatem ſignorum & ſtellarum: propriè uerò cum pluuias ſignificat tonitrua ad dit & fulmina & fulgetra. Iouis & Solis coniunctio flatus uentorum parit, pulchramq; ſerenitatem. Iouis & Veneris coniunctio ſerenitatem parit in aqueis leues & mites pluuias. Iouis & Lunæ coniunctio, ſecundùm qualitatem ſignorum facit, per ſe tamen ſerena eſt, uentosq; parit.

Mars cum Sole coniunctus ſecũdum ſignorum qualitatem facit: Sed cum uehementia: ita quod in aqueis facit imbres, tonitrua & fulgura. Martis & Mercurij coniunctio ſecundum qualitatẽ ſignorum facit: propriè tamen uentos cum impetu. Vterq; enim illorum Planetarum impetuoſus eſt. Martis & Lunæ coniunctio, iuxta qualitatem ſignorum facit, & ſtellam cui poſtmodum applicat. Commune enim eſt hoc Lunæ ſemper, per ſe tamen facit nubes rubras.

Solis & Veneris coniunctio propriè humidum tempus ſignificat. Dixit Auerroës in Metheoris quod parit pluuias, cum ſub illo latitauerit, reliqua ſecundùm naturæ ſignorum qualitatem. Solis & Mercurij coniunctio, generaliter ut reliqua, propriè tamen uentos parit. Solis & Lunæ, ut dictum eſt, congreſſus diligenter conſiderandi ſunt: neq; enim unum ſignificant.

Veneris & Mercurij coniunctio, ut reliqua, propriè tamen faciunt imbres. Veneris & Lunæ coniunctio facit propriè imbres cum frigore.

Mercurij cùm Luna coniunctio ſecundùm qualitatem ſignorum. Notandum præterea quod magnæ mutationes aëris non fiunt, niſi adſit unus ſuperiorum ſaltem in coniunctione uel aſpectu. Sed ſi Sol cum inferioribus uel ipſi inferiores inter ſe conueniant ſine fixis magnis, aut parum, aut non diu qualitatem aëris mutant, niſi in congreſſibus Solis & Lunæ, ut dictum eſt, iſta contingant.

Sunt præter eas coniunctiones illæ quæ uocantur portarum aperitones, & ſunt tres: Saturni & Solis coniunctio: Secunda eſt Iouis & Mercurij: Tertia Martis & Veneris. Dicit autem apertio portarum quia maximus & euidentiſſimus fit effectus: Saturni quidem & Solis in aëre turbido & frigido: Iouis & Mercurij in uentis: Martis & Veneris in imbribus & fulgure. Vnaquæq; autem fit tribus modis, uel quia iunguntur inuicem hi Planetæ, opponuntur, uel ſunt in quadrata radiatione, & hæc eſt minor, & miſta, & habet tres gradus, oppoſitionem quæ ualidiſſima eſt, inde coniunctionem, poſt quadratũ. Secundus modus eſt cum Luna applicatur ſuperiori ſeparata ab inferiore cõiunctione, oppoſitione uel quadrato, & tunc tempus naturam mutat maximè, & ſecundùm naturam ſuperioris & maximè ſi ſuperior, & inferior ſe aſpiciant Exemplum Sol aſpiciat Saturnum de quadrato applicando illi, utpote quod Sol ſit in uigeſima ſeptima parte Scorpionis, & Saturnus in uigeſima nona Aquarij, & Luna ſit in uigeſimaſeptima parte Leonis, tunc fiet apertio portarum maxima ex Sole in Saturnum, & fiet tempus nebuloſum & frigidũ in locis ubi Luna erit in cardine. Et ſi fieret in ſignis aqueis adduceret magnos imbres, & præſertim ſi Saturnus dominaretur cardini hora quadratæ radiationi. Quod ſi Luna deflueret à Saturno ad Solem, minor eſſet illa mutatio aëris, & breuior, & poſt turbulentiam ſequeretur claritas, & ita de alijs.

Quartum eſt quod ex prima expoſitione textus Ptolemæi dignoſcitur, quod Plinius dicebat (Lunam quandoq; die interlunij uideri & hoc contingere ſolum quando ipſa fuerit in Ariete) Quia Aries longiſſimas habet deſcenſiones: Si igitur Luna ſit uelox motu poterit attingere quindecim gradus in ſuo curſu fermè in una die: quare quatuordecim partibus diſtabit à Sole. Quòd ſi cum hoc habeat maximam latitudinem, quæ eſt quinq; graduum, diſtabit à Sole quindecim gradibus, & in æquinoctiali aliquanto plus propter rectam deſcenſionem, quare ueſperi uideri poterit. Videt enim quandoq; poſt quartum de-

Digitized by Google

tumdecimum gradum diſtantiæ à Sole, quod minimum eſt ſpacium in quo uideri poſſit. Idem Plinius docuit ſua ætate Veſpaſiano & Tito tertiò conſulibus uiſum bis deliquiũ in duodecim diebus, quod uix omnino fieri poteſt, ſed errorem eſſe exiſtimo in dierum numero: nam conſtat quod tantum ſpacij Luna peragrare non potuerit, quantum eſt ab oppoſitione ad coniunctionem, ſeu à coniunctione ad oppoſitionem in duodecim diebus: niſi hoc modo intelligatur, quod gratia exempli, ex oriente Sole decimaſeptima Septembris, facta fuerit eclyplis Solis (Diem enim Romani ab exortu Solis inchoabant) & quod uigeſimanona ante diluculũ trigeſima diei uiſa ſit eclypſis Lunæ: Nam ſic erunt tredecim dies re, nomine autem duodecim. Imò pluſquàm tredecim dies propter noctis elongationem. Circa ſecundum ſenſum eſt, ratio Galenĩ ſumpta de diebus criticis in tertio dierum criticorum. Verùm quia talis ratio reiecta fuit à nobis, illam dimittimus. Illud quod maiori conſideratione dignum eſt quod Luna latitet tribus diebus, etiam per tres differt opus ſuum aut accelerat, quo in caſu multi qui quarta die ante nouilunium ægrotant perſæpe moriuntur, aut diuturno morbo laborant.

Sextum eſt quod ex tertio ſenſu uerborum Ptolemæi elicitur: & eſt ratio dierum criticorum ſalutis aut mortis, longitudinis aut breuitatis morbi, prauitatis, aut facilitatis eius: & hæc talis eſt. Prima hora & momento qua quis ægrotat ſtatue figuram octo laterum, ut uides in exemplo, & cuilibet domui dabis quadraginta quinq; partes, & uidebis locos & aſpectus Planetarũ ad initia domorum: inde cum Luna peruenerit ad initium ſecundæ domus, ſtatues aſcendens, ut prius, & ita uidebis res mirabiles comparando ſecundam, & tertiam & quartam figuram, uſq; ad octo ipſi primæ figuræ. Velut in tribus exemplis, quæ ſubijciam, quorum primùm eſt unius qui ægrotauit & ſanatus eſt, alter ægrotauit & obijt, tertius ſulneratus eſt uulnere quod mortale non uidebatur ab initio, & tamen obijt.

Igitur Ioannes Antonius de Campionibus, ætatis annorum circiter trigintaex itinere ęgrotauit, primùm quidem, ut uiſus eſt, leuiter uſque ad quartam diem quod Luna eſſet in ſextili Veneris, & Venus illam reciperet. Nam Venus erat in ſuis dignitatibus. Quòd enim recipiat Planeta Planetam non ſufficit ut alter in alterius ſit dignitatibus, nam ſic in omni figura multi reciperẽtur Planetæ, ſed quòd præter id dominus loci illum bene diſpoſitus aſpiciat, uel mutuo ſint in dignitatibus, ſeq; aſpiciant, uel quod benigno aſpectu ſe aſpiciant licet eorum alter ſit malè affectus. Quòd uerò ſeruari deberet oſtendebat Luna ualidiſſima in Tauro in ſextili Veneris dominæ loci magnitudinem morbi, quod eſſet prope combuſtionem radijs deſtituta & lumine. Et quia Luna erat curſu ualde tarda, morbus non eſt uiſus accipere incrementũ, remorante etiam ut dixi Venere. Quamobrem Lunæ motum ſingulis diebus adijcere oportet, ut ſciamus quo loco ſit unaquaq; die, & qualis etiam ſingulis diebus ſit in eius motus. In Mercurio autem adijcere oportet motum in prima die & quarta, & ſeptima, & undecima, decimaquarta, decimaſeptima, & uigeſima, quoniam & ipſe multũ quandoq; paucis in diebus curſum ſuum uariat. Etſi oporteat ultra uigeſimã extẽdere facias per dies criticos, qui ſunt uigeſimus quartus, uigeſimus ſeptimus, trigeſimus primus, trigeſimus quartus trigeſimus ſeptimus & quadrageſimus. Similiter & reliquorum quinque Planetarum motum adijciens præſentem: Sufficiet enim ob paruam uarietatem quæ in tam paucis diebus contingit. Atq; hæc omnia nos perfecimus, ut uides non ſolum in exemplo hoc, ſed & duobus ſequentibus. Igitur ut ad rem reuertar, Luna attigit partem uigeſimamquintam Geminorum in diebus tribus horis decemocto fermè ob motus tarditatem, unde protracta eſt quarta dies, tunc uerò occurrit Iouis & Martis ſextili in Leone, & cum ſtellis humidis, ideò factum eſt incendium magnum & turbulẽtia in urina, quæ ob protenſam

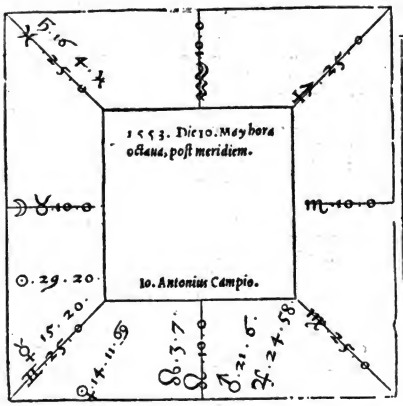

Motus Planetarum diurn.		
♄	0.	4
☿	0.	5
☉	0.	59
☾	0.	58
♃	0.	59
♂	1.	44
	1.	40
	1.	35
	1.	30
	1.	17
	1.	5
	0.	51

Lunæ motus ad dies	10	11	12	13	14	15	16	17
	12.8	12.3	12.0	11.52	11.43	11.41	11.42	12.0
	18	19	20	21	22	23	24	
	12.30	12.52	13.5	13.17	13.29	14.0	14.18	
	25	26	27	28	29	30		
	14.39	14.33	14.42	14.50	14.56	14.46		

tenſam quartam diem uiſa ſunt habere initium in quinta. In ſeptima uerò cũ nondum peruenisſet ad nonageſimum gradum diſtantiæ ob motus tarditatem, ſed ad Leonis initium tantum deterrimè ſe habuit, quoniam nulli beneficæ occurrit: Similiter in octaua & nona morbus augebatur, quia tunc Iouí & Martí iunctis iungebatur, & quia erant inter humidas ſtellas ſudauit. Calor enim cum humido ſudorem creat, & urinam multam quam reddidit. In unde cima ſudauit, fuit tamen cum magno labore, nam Luna oppoſitum Saturni ſuperauit, ſed ei ſucceſſit ſextilis Veneris. Duodecima egrè ſe habere uiſus eſt, quia multum delirauit. Sed tamen ob Veneris ſextilem urinę concoctæ apparuêre. Decimatertia ob Mercurij quadratum nihilo deterius ſe habuit, quia erat motus iam ad ſalutem, ſed nec melius ob Mercurium, decimaquarta ſudauit iterum melius ſe habuit. In ea nõ potuit ſolui morbus, quia Luna non peragrauerunt niſi partes 174. minuta 22. Et oportuit extendi morbum ad decimam ſeptimã uſq;. In decimaquarta tamen occurrit Luna ſextili Iouis & Martis, & quadrato Veneris, ideò ſudauit decimaſeptima, liber euaſit cum iã Luna oppoſitum loci ſuperaſſet, & trino Veneris applicuiſſet.

Hic alter uerò Lunam ab initio habuit in quadrato Veneris ex intemperie cibo & potus ægrotauit. Celeriter grauatus eſt ob motum Lunæ uelocem. In ſeptima deterius ualde ſe habuit, nam Luna erat cum cauda & uacua à Iouis aſpectu ibat ad oppoſitum Veneris, & tunc Sol Saturni quadrato affligebatur. Octaua leuari uiſus eſt fluente è naribus ſanguine, ſed tamen uirtus cecidit ob Veneris oppoſitum. Nona aliqualiter reſpirare uiſus eſt ob trinum Solis. De

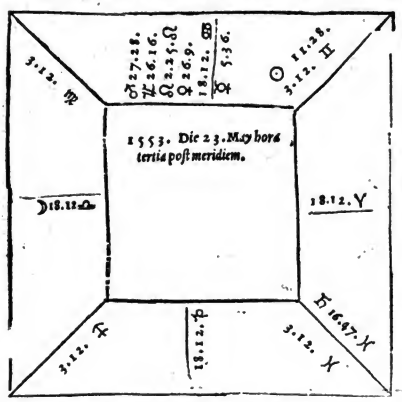

Motus Planetarij diur.		
♄	0. 3	
♅	0. 7	
♂	0. 31	
☉	0. 58	
☿	0. 53	
♀	1. 20	
	1. 5	
	0. 51	
	0. 27	
	0. 5	
	0. 18	Retr.
	0. 38	Retr.

Lunæ motus ad dies				
	23	24	25	26
	14.49	14.46	14.44	14.40
	27	28	29	30
	14.35	14.26	14.4	13.37
	1	2	3	4
	13.16	13.5	12.44	12.16
	5	6	7	8
	11.55	11.41	11.40	11.47

lis. Decima fuit loco undecimæ cum ad angulum, id eſt, Piſcis initium peruenisſet ad oppoſitum Iouis & Martis. In undecima par erat illum mori cum ad Saturni coniunctionem hora decima ad Solis quadratum hora decima octaua poſt meridiem peruenisſet. Mortuus eſt quinta Iunij, hora tertia ante meridiem. Et fuit initium decimæ quartæ. Et Luna peruenerat ad oppoſitum loci ſui ad unguem.

Hic alter affinis meus erat, & uir ſexagenarius cum uulneratus eſt, Luna à Marte ſeparabatur, & Mars cum Capite erat, & Luna cum Cauda & applicabat Saturno, & Iouis infelicis oppoſito, non tamen ſtatim grauatus eſt, quia Luna ibat ad ſextilem Mercurij & uulnus erat brachij transfoſſio. Quarta grauatus eſt propter Solis quadratum, caruit tamen febre quia nulla malefica oppugnabat, ob id uſq; ad decimam adeò leuatus eſt, ut ſurgeret. In undecima grauatus eſt hora noctis tertia, cum Luna ad oppoſitum Solis tenderet. Hic autem erat anæreta dominus, ſi quidem oppoſiti loci Lunæ: Et poſt Luna ad Mercurij oppoſitum ibat. Febre igitur & ſanguinis profluuio correptus eſt 14 die, quæ fuit ſecunda Ianuarij hora diei, tertia cum Luna corpore Martis iungebatur expirauit. In omnibus his ſi bene animaduertis exitus fuit iuxta conditionem Lunæ ab initio morbi bonam aut malam. Quod ſi rationem hanc criticorum dierum ad diuiſionem circuli totius in triquetras, & nonangulas figuras deducas, uidebis rationem quartæ diei, quæ eſt cum Luna peragraue

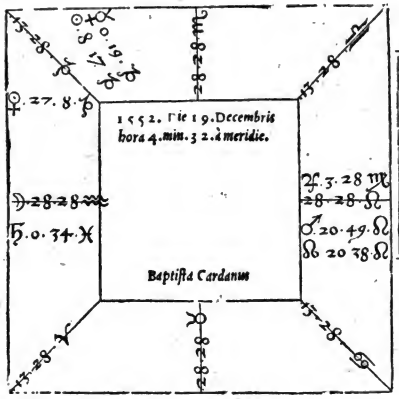

	Motus diur.		
♄	0.	5	
♅	0.	2	Retr.
♂	0.	7	Retr.
☉	1.	1	
☿	1.	15	
☽	1.	47	
	1.	49	
	1.	50	
	1.	50	
	1.	50	

Lunæ motus ad dies					
	19	20	21	22	23
	13.42	13.22	13.9	12.57	12.45
	24	25	26	27	28
	12.12	11.45	11.38	11.37	11.53
	29	30	31	1	1
	11.55	12.2	12.7	12.15	12.24

rit partes 40 tunc peruenit ad radium nonangulum, hoc autem fit in diebus tribus perfectis, sed si Luna uelox cursu fuerit intra tres dies. Septima autem cum ad 90. partes, uel cum ad 80. has autem in sex diebus perfectis peragrat cum uelox fuerit cursu, & ob id crisis in sexta semper mala est, quia fit ex Lunæ cursu ueloci, cum peruenit ad 80. partem à loco in quo erat, sed pars 80. non aduersatur loco primo, igitur crisis tunc erit mala. In septima autem potest esse bona & mala, quia potest fieri ex tardo motu Lunæ ad octogesimam partem, & tunc erit mala, uel ad 90. quod plærunq; contingit, & tunc erit bona. In decimaquarta fit cum Luna uadit ad oppositum loci in quo erat in initio morbi, ideò per se bona. Non enim potest fieri ob nonangulam figuram, quia 150. partes, & 200. nimis distant à peregrinatione Lunæ in 14. diebus, seu Luna fuerit tarda, seu uelox. Cùm uerò decimaquarta dies fiat in diebus 13. horis 16. dies 20. dupliciter potest consurgere, uel additis semicirculo 90. partibus, & Luna sit uelox motu, & tunc crisis erit bona, uel additis 80. & Luna sit uelox seu tarda, incidit in uigesimam diem, & tunc crisis erit mala. Solū uerò additis 90. partibus, & Luna tarda cadit crisis in uigesimamprimā, ideò crisis in 20. est longè frequentior crisi in uigesimaprima, sed crisis in uigesima prima est securior. Aliam tamen causam in medicis commendationibus adduximus. In 14. enim uel uigesimaprima, nisi incidat malus aspectus, ualde seruantur ægri, quoniam locus ille aduersatur loco initij morbi. In pestilentibus autem cum raro natura rectè operatur, raro fit crisis in uigesima. Crisis igitur in sexta ualida & semper mala: in septima ualida & anceps: in uigesima ualida &

Digitized by Google

lida & frequens, ſed plerunq; mala: in uigeſimaprima rara, ſed bona: in decimaquarta frequens ualida & bona. In decimatertia mala.

TEXTVS LXIIII.

Verùm horum ipſorum particularium modorum, diurnæ intenſiones remiſſionesúe, exiſtunt potiſſimum ubi inerrantium ſtellarum eæ, quæ maximè illuſtres ſunt, matutinis aut veſpertinis, ortuſq; aut occaſus ſui fulgoribus erga Solem conſpicuæ fuerint, nã conuertunt particularem ſtatum illæ plerunq; ad modum naturarum ſuarum.

Docet in hac quarta parte dignoſcere qualitates dierum ſingulorum obſeruando ſtellas fixas maximè illuſtres cœlo, quas quidem tum ex libro Magnæ compoſitionis, tum ex libello Ptolemæi de Ortu ſiderum, de quo ſuperius diximus (teſtaturq; ignotus expoſitor Ptolemæum talem ſcripſiſſe librum, ut iam non dubium ſit illum eſſe Ptolemæi) Eas excipies: Exemplum in Aprili menſe tertio nonas Aprilis, id eſt, tertia Vergiliæ occidunt veſpertino: tempore autem Ptolemæi Sol erat circa duodecimam partem Arietis, Vergiliæ uerò circa quintam Tauri, quare occidente Sole illico poſt crepuſculũ quod durat, donec deſcendant ſexdecim, aut decemocto partes cœli Vergiliæ occidunt veſpertino, id eſt, illæ quæ iam prius uidebantur occidente Sole poſt occaſum eius, nunc primum Sole appropinquante incipiunt latere, ideoq; immutãt ſtatum aëris, cùm aër priuetur tali lumine iam ſolito illarum ſtellarum, uocaturq; hic occaſus veſpertinus, ſcilicet quando in occidente, quæ prius ſolebant uideri Solis lumine adumbratæ, deſinunt apparere: Tunc igitur flat Africus ſequenti die. Hoc exemplum dedi de Vergilijs ut intelligeres non ſolũ de una ſtella magna ſenſum eſſe Ptolemæi interpretandum, uerùm etiam de pluribus, quæ ualdè ſint propinquæ inuicem, ut ſunt Vergiliæ, Succulæ, Cingulus Orionis, Aſini. Aliud exemplum: inquit quod nonis Maij exoriebantur Vergiliæ ortu matutino, id eſt, quod Vergiliæ incipiunt apparere ante Solis exortum propter Solem recedentem: Nã Nonis Maij, id eſt, ſeptima Maij, Sol erat circa quintamdecimam partem Tauri, Vergiliæ, ut dictum eſt, circa quintam partem Tauri, ideò illa quæ plus habet latitudinis incipit apparere. Circa quod notandum eſt, quod quando ſunt plures ſtellæ, exortus intelligitur cum una earum primo incipit uideri: occaſus autem cum prima illarũ qualiſcunq; ſit abſcondi incœperit: ita quod ortus intelligitur de prima quæ apparet, & occaſus de prima quæ abſconditur. Ex quo patet quod plus diſtant ſtellæ à Sole quando abſconduntur ſi ſint plures, quàm quando oriuntur. In occaſu enim Vergiliæ diſtabant à Sole partibus uiginti tribus, uel paulò minus, in ortu diſtabant decem partibus à Sole. Et cauſa tota eſt, ut dixi, quia exortus & occaſus capiuntur à diuerſis ſtellis: exortus à prima quæ apparet, occaſus à prima quæ occultatur. Et quia pars finitoris occidua contraria eſt orientali, ideò his duabus cauſis contingit uarietas. Secundùm conſiderandum eſt, quod talis ortus, & talis occaſus in pluribus ſtellis durat per plures dies, ſcilicet à prima, quæ oritur ad ultimam earum durat ortus: & ſimiliter occaſus à prima quæ occidit ad ultimam: & perſeuerat talis effectus plerunq; non ſolum toto tempore intermedio, ſed in ortu etiam per aliquot dies, poſtquam omnes apparere cœperint. Sed in occaſu eſt alia ratio, quia non durat effectus niſi ab occaſu primæ ad occaſum ultimæ: Vbi autẽ omnes occiderint ſequenti die ceſſat effectus. Si uerò ſit una ſtella tantũ illuſtris puta Arcturus uel Canicula, tũc ortus fit in una die, ſed effectus durat pluribus diebus: adeò ut Caniculæ ortus duret triginta diebus, & ſecũdum aliquos quadraginta, Arcturi

uerò octo uel decem. Occaſus uerò contingit in una die, & effectus etiam finitur eadem die, & hoc eſt tertium. Quartum eſt, quod ortus & occaſus uniuſ, & eiuſdem ſtellæ non fiunt in æquali diſtantia à Sole, ſed eſt magna uarietas, tum propter obliquitatem uel rectitudinem ſignorum tum propter latitudinem Auſtralem uel Borealem: nam latitudo Borealis facit ut oriatur matutino celerius & ueſpertino ortu. Auſtralis autem facit ad occaſum tam ueſpertinum, quàm etiam matutinum: Ergo Boreales ſtellæ utpote Arcturus oritur utroq; ortu in minore diſtantia à Sole quàm occidat: Canicula contrario modo. Quintum conſiderandum eſt quod licet ortus ſtellarum inſignis per plures dies duret & effectus earum, mutatio tamen de qua loquitur hic Ptolemæus non fit niſi in prima die ortus, ſicut etiam in occaſu fit mutatio ſtatus à æris die illa ſolum. Sextum notandum eſt quòd ortus & occaſus eorundem ſtellarum non fiunt apud omnes gentes eiſdem temporibus propter diuerſam poli altitudinem & uarium finitorem, propter quam cauſam & etiam propter motum ſtellarum fixarum oſtenſum eſt ſuperius neceſſarium eſſe facere unam tabulam totius anni ortus & occaſus ſiderum tam ueſpertini, quã matutini pro ſua regione & ætate. Circa quam etiam animaduertendum nobis ſextus annus errorem unius diei, faciat: hoc enim prætermiſſum fuit, nec admonueramus dum de tabula facienda loqueremur. Septimum eſt, quod ortus & occaſus eorundem ſiderum non ſolum in diuerſis regionibus diuerſa operantur propter naturam uentorum, & qualitatum aëris & ſitum, ſed etiam diuerſis temporibus ualde diſtantibus, utpote tempore Ptolemæi & noſtro propter uarietatem ſitus ſtellarum: Et etiam diuerſis temporibus propinquis, puta anno præterito & præſenti propter diuerſam naturam aëris: quia iidem uenti præcedente aëre ſicco faciunt ſerenitatem, & præcedente humido faciunt pluuias. Et etiam quia quidam uenti parum ſpirantes ſerenitatem pariunt multum pluuias: ut Cæcias & Corus: quidam contrario modo parũ ſpirantes adducunt nubes & pluuiam, diu ſpirantes depellunt eas & ſerenitatem faciunt. Octauum notandum eſt quod exortus maiorem faciunt mutationem, quàm occaſus: & matutini comparati ueſpertinis ſunt ualidiores: ita ut ſint quatuor ordines ortus matutinus, qui eſt ualidiſſimus, ortus ueſpertinus ſecundo loco, occaſus matutinus tertio, occaſus ueſpertinus quarto: Et ideò nil mirum eſt ſi Ptolemæus in libello illo, quando ſcripſit tertio nonas Aprilis Vergiliæ occidunt, ueſpertino nihil aſcripſit, ſed ſequenti diei flat Africus: qui effectus ille cum ſit debiliſſimus, quia fiat ab occaſu ueſpertino, differtur in ſequentem diem. Sed nonis Maij cum ſcripſit Vergiliæ oriuntur matutino, quia ortus matutinus erat ualidiſſimus, adſcripſit eadem die: & ſpirat Fauonius. Nonum notandum quod iſti quatuor modi eo ordine ſibi ſuccedũt, ut ſi ponatur primus occaſus ueſpertinus, inde ſequitur poſt ortus matutinus, deinde hunc ſequitur occaſus matutinus, & poſt hũc ortus ueſpertinus, inde res redit ad occaſum ueſpertinum. Decimum, eſt quod ſtellæ fixæ exoriuntur in parua diſtantia à Sole pluſquam Luna propter tres cauſas, uel propter luminis claritatem & uigorem ſicut Mercurius, qui apparet in diſtantia ſeptem partium à Sole cum ſit ualde paruus tamen, propter claritatem luminis. Luna uerò niſi poſt quatuordecim partes, cauſa etiam eſt quia ut demonſtratum eſt in naturalibus à nobis, omnes ſtellæ tam erraticæ, quàm inerrãtes lucent lumine proprio: Sed Luna lucet lumine Solis, & quamuis luceat etiã proprio lumine, illud tamen lumen eſt ualde hebes, & ideò Luna occultatur à Sole in maiore diſtantia, quàm ullum aliud aſtrum: quia cum luceat lumine Solis maximè & propinqua Soli, cùm ſit illo inferior excipit lumen à ſuperiori parte, & ita non poteſt uideri à nobis. Secunda cauſa quare ſtellæ fixæ maximæ uideantur in magna propinquitate Solis, eſt altitudo ipſarum ſtellarum magna, qua fit ut lumen earum minus præpediatur à Sole. Tertia eſt latitudo

magna

magna quarundam earum ut Arcturi & Caniculæ, quæ quamuis non tantum faciat quantum longitudo, quia circulus latitudinis multum conuenit, cũ finitore, adeò ut aliqua ſtella poſſit diſtare uigintiquinq; partibus & plus ab ipſo Sole, & tamen ſimul exorietur cum Sole, & ſic obſcurabitur à Sole, quod fieri non poteſt de uigintiquinq; partibus diſtantiæ à Sole in longitudine: nihilominus magna diſtantia in latitudine facit, ut plerunq; ſtella ualde propinqua Soli ſecundùm longitudinem appareat ante ortum Solis: & hoc contingit nobis, ut dixi in latitudine Boreali tam in ortu matutino, quàm ueſpertino. Hæc tam diffuſè uolui explicare, quia erant ualde neceſſaria non ſolum intellectu qualitatis aëris, ſed etiam pro genituris ipſis: multum enim refert quod quis naſcatur ipſa die exortus matutini uel ueſpertini, ipſa ſtella quæ exoritur cardinem orientis, uel occidentis, aut meridiei poſſidente. Nũc ad exempla reuertor. Matutinus occaſus intelligitur cum Sole exoriente ſtella occidit, ueluti Pridie Idus Octobris, id eſt, die duodecima eiuſdem, Vergiliæ occidunt matutino, id eſt, Sole exoriente ipſæ occidunt. Erat enim eo tempore æquinoctium autumnale undecimo calendas Octobris, id eſt, die uigeſimaprima Septembris. Sol igitur erat in Libræ parte uigeſimaprima, dũ igitur Sol deſcenderet uigeſima prima pars Arietis aſcendebat. Cùm uerò Vergiliæ eſſent in quinta parte Tauri ipſę erant ſupra horizontem, ſeu finitorem, atq; ſtatim occidebant, itaque uocabatur occaſus matutinus Vergiliarum.

Sed notandum quod duplex eſt occaſus quo ad hunc ſenſum, ſcilicet Chronicus & Heliacus, ut ſuperius dictum eſt, ex quorum malo intellectu tãta confuſio orta eſt, ut ne Oedipus ſe poſſit explicare, ſi quis uelit uerbis Plinij, qui purus fuit Grammaticus, adhærere. Nam mos eſt grammaticorum au daciſſimè de rebus non intellectis penitus ſcribere. Bene dicta ab alijs, errata & confuſa ſimul, ut ita dicam, conſarcinare: Vnde fit tanta conturbatio, ut ſi quis illorum uerbis attendere uelit, nunquam ſe explicet. Ideò Plinio utamur pro hiſtoria Romanarum rerum, explicãdiſq; rebus Latino ſermone, quibus in uſibus non parum præſtitiſſe uidetur, pluſq; præſtitiſſet ſi uel diligentior fuiſſet in ſcribendo, uel uetuſtas ſinceriores illius libros ad nos tranſmiſiſſet. Ergo ut ad rem redeam, exoriri dicitur aſtrum Heliacè, quando matutino exoritur ante Solem, & hic modus nobiliſſimus eſt. Secundo Chronicè quando Sole occidente in oriente emergit, ut Vergiliæ tertio Idus, id eſt, nona die Nouembris: nam tunc cum Sol eſſet circa decimam nonam Scorpij partem ipſo occidente emergunt, ex aduerſa parte in oriente Vergiliæ, quæ ſunt in quinta parte Tauri, ſeu potius erant Ptolemæi tempore, ut dictum eſt. Tertius modus eſt occaſus Chronicus, cùm Sol accedit ad aſtrum occidens & occultans ipſum. Occaſus uerò Heliacus eſt, cum ante Solem exorientem ex aduerſa parte aſtrum occidit. Exempla igitur horum habentur, ueſpertini occaſus Vergiliarum Chronici tertia die Aprilis: ortus matutini Heliaci Vergiliarum ſeptima die Maij: exortus ueſpertini earundem Chroniciũ undecima die Nouembris: occaſus autem Heliaci, ſeu matutini duodecima die Octobris. Mutatio temporis ea hora cum Sol, aut Luna, aut ſtella oriens, ſeu occidens. Heliace matutinoũe, aut ueſpertino ortu ad anguli apicem properat, ipſumq́ue attingit.

TEXTVS LXV.

Idem iudicandum uſu uenire, ubi lumina iter per cardines fecerint. Talem enim ad habitum illorum horariæ remiſſiones ac intenſiones tempeſtatum ſeſe conuertunt, ſicut ſecundum Lunæ æſtus maris ac redundationes, itemq́; mutationes uentorum præcipuè

per tales cardinationes fulgorum tales conſueuere eſſe, ad quales ipſa ſe Luna latitudine ſua inclinauerit.

Hic docet cognoſcere partes ipſius diei ex itinere Solis uel Lunæ, quando Sol, uel Luna ſunt in cardine: Sed magis de Luna quia mutat & auget diſpoſitionem temporis argumento ſumpto ab æſtu maris, qui increſcit ex oriente Luna, dumq; illa in medio cœli eſt maximè augetur. Eodem modo dicit uentos à Luna augeri ea ex parte ad quã Luna ipſa inclinauerit. Quamuis enim Sol & ipſe uentos mutet, attamẽ ad eam partem mutare ſolet, ad quam Luna ipſa inclinat: dico ad uentos meridionales, ſi Luna fuerit in parte meridionali latitudinis ſuæ, & Boreales ſic fuerit in parte Boreali. Et nota quod uentos meridionales & ſeptentrionales intelligere oportet, non Notum aut Septentrionem. ſed per meridionales omnes illos uentos, qui continentur à Subſolano ad Zephyrum in parte ſuperiore figuræ ubi uenti deſcribuntur: Et per Boreales eos omnes qui in medietate inferiore figuræ continentur, ita ut figura ipſa in duas partes diuidatur, ſuperiorem & inferiorem, ſuperiores uẽti meridionales dicantur, inferiores Boreales. Itaq; cùm dicimus Lunam mouere uentos Boreales, intelligimus aliquem ex inferioribus: Si uerò meridionales, aliquem ex ſuperioribus. Nam conſtat quod Sol ex ſe uice uerſa mouet uentos orientales in oriente, & occidentales in occidente: Similiter intelligendo per uentos orientales eos, qui ſunt in parte ſiniſtra, per occidentales uerò eos qui ſunt in parte dextra ipſius figuræ. Itaq; per has duas cõbinationes uentiſinguli ad horaria tempora, & diſtribuuntur, & augentẽ ac minuuntur. Quod uerò dicat fulgorum cardinationes, nihil te moueat, cùm Græcè ſcribatur ἐ-σπερ κεντρώσεις. Centra enim luminarium obſeruari iubet, non ſolum ipſa luminaria, inſinuans nobis horarias mutationes, quæ uel momento finiuntur, exquiſita indigere ſcientia.

Sciendum eſt Iouem eſſe parentem ſerenitatis: Venerem pluuiarum: atque ideò ſi coniungantur, tempora ſequi iuxta naturam illius, qui ex eis ſuperior fuerit. Superiorem intelligo in coniunctionibus ſex modis: Primùm qui plus poteſtatis habuerit in loco coniunctionis, magisq; conuenerit cũ ſtellis quæ iuxta poſitæ ſunt: Secundum qui maiorem habuerint poteſtatem in cardine ſequenti: Tertium qui uelociter motu fuerit: Quartum qui fuerit proximior abſidi ſui eccentrici: Quintum qui latitudinem habuerit magis Borealẽ: Sextum qui maiorem habuerit poteſtatẽ in loco luminaris uel luminarium, quæ ſupra terram extiterint. Solem uerò & Saturnum qualitatum aëris calidi & frigidi dominos eſſe conſtat: Solem ſcilicet caliditatis, Saturnum uerò frigiditatis. Iouem quoq; & Mercurium eſſe dominos uentorum, Martem eſſe dominum imbrium, quæ cum contrariu eueniunt tempeſtatum, fulgurum, grandinum & corruſcationum. Lunam omnia hæc ad inferiora deferre.

TEXTVS LXVI.

Vbique autem hoc tenendum eſt, priorem ac poſteriorem, generalem & primariæ ſubiectionis cauſam, ſequi uerò eam quæ ſit particularium accidentium, ſed tum efficaciam firmam in primis ac ualidam eſſe, cùm generalis naturæ dominatrices ſtellæ illis quarum fuerit particularis curatio, aſpectu ac configuratione ſeſe coniunxerint.

Senſus huius partis textus eſt, quod ſemper debemus obſeruare primũ generaliſſima, quæ maximas habent uires, ut deliquia & crinitas: inde minus uniuerſalia, quæ ſunt ſignificata quartæ anni: inde propria menſis: inde quartæ menſis: inde diei: inde horarum: Et quod quantò generaliora, tantò efficaciora. Sed

ra. Sed dices, igitur ſemper effectus conſequenter ſecundum generaliores ſignificationes: & minus generales ſolum augebunt aut minuent? Reſpondeo quod generaliores ſemper ſunt ualidiores minus generalibus, duabus ſeruatis conditionibus. Prima quod generalis ſit adeò perfecta in ſuo genere & magna ſicut propria, uelut magna eclypſis comparata coniunctioni Solis & Lunæ potenti, aut parua eclypſis coniunctioni Solis & Lunæ debili, & ita de alijs: Secunda, ut ſit ſola propria ſignificatio: nã duæ minus generales conuenientes ſimul plus poſſunt, quàm una generalior. Dicit deinde, quod ubi plures ſignificationes conuenerint, tunc certiſſimum erit iudicium & maximè ſi ſignificatores ijdem fuerint.

CAPVT XIII.

TEXTVS LXVII.

De obſeruandis Meteoris, id eſt, facie cœli.

PRofuerit & imparticularium ſignificationum præuiſionibus notaſſe iuxta Solem, Lunam, ac ſtellas apparentia uiſa. Ac Solem quidem intuebimur orientem in iudicio tempeſtatis diurnæ, nocturnę uerò occidentem. Sed diurnioris configurationem cum Lunæ illius, nam ſingulæ figuræ tempeſtatẽ, qualis uſq; ad proximam futura ſit declarare conſueuerunt. Si igitur pura luce & expers caliginis, uarietatis, nubium, Sol orietur aut occidet ſerenam tempeſtatem pollicetur, in uarietate autem orbis, cumq; hic flammeus, rubentesue eiaculari radios uidebitur, ſiue illi directi, ſeu refracti appareant, itemq; cum illas Solares nubes, quæ parelia dicũtur, unà à parte informarit, nubiumq; figuras ſubrubras, radios in longum tendentes circum ſeſe habuerit, uehementes tum flatus ſignificantur, pro ijs angulis quos reſpexerint uiſa illa. Niger aut luridus, in ortu occaſuue, ſi nubibus quoq; inuoluetur, aut area una à parte cingetur, aut Solares illæ nubes utrinque aderũt, necnon radij ſubpallidi, aut nigri, minatur hyemes atque imbres.

Res cognitionis temporum per ſe difficillima eſt, tum maximè, quod à uentis hæc uarietas oritur: hi autem minimis ſpacijs mutant nubes & differentia ſtadij ſerenum cœlũ à pluuioſo diſtinguitur: ob id Ptolemæus nil intentatum in hac cauſa relinquere uoluit. Generales enim res non ſolùm temporum, ſed bellorum, peſtis, terræmotuum, penuriæ ſunt difficillimæ, uariæ ancipites, & quæ non niſi obſcurè dignoſcuntur. Ea de cauſa hoc caput, & alia ex antecedentibus, quaſi non exarte hic adiecit.

Diuiditur igitur caput in octo partes: Primùm ponit ſigna à Sole, deinde à Luna, deinde à ſtellis, quartò à crinitis, quintò ab ignibus, ſexto à nubibus, ſeptimò ab his quæ ſolùm uidentur & non ſunt, ut irides, areæ, pareliæ, octauò concludit. Addidit autem hoc Ptolemęus capitulum, ut intelligeremus in ſingulis diebus ac noctibus quid futurum ſit, & honos qui adimitur Aſtrologo iniuſtè propter artis difficultatem, non autem inconſtantiam, aut uitium ullum aliud, hac ex parte ſartiatur. Deinde etiam quod diuinatio hæc per aſtra

Lib.18. ca.33. quoquomodo est & per superiora: de qua si cui libeat copiosiùs legere, legat apud Plinium. Sensus igitur huius est si uelis pro die tãtum scire naturam aëris, inspice Solem exorientem. Si uerò pro nocte tantum, inspice Solem occidentem: Si uerò statum longioris temporis, inspice statum in hora in qua Sol Lunæ per radios, aut per corpus iungitur. Nam usq; ad sequentem cum Luna configurationem significatio illa iuuat. Igitur si Sol oriatur uel occidat quatuor consideranda sunt, color, puritas, nubes, & radij. Puritas & in colore, & in nubibus, & in obscuritate, significat serenitatem. Radij uerò & nubes subrubræ, & refractiones quales sunt areæ, & uirgæ significant uentos ex ea parte in qua talia apparent. Subpallida, nigra & obscura, imbres & hyemes.

TEXTVS LXVIII.

Lunam obseruabimus in itinere suo dierum trium ante uel post interlunia ac plenilunia, & medium tempus quo erga Solem quadratur. Nam tenui, puraq; luce nitens, sicq; nihil illam circundet, serenitatem spondet: sin tenui rubeat luce, sicq; totus perspicuus sit orbis illius etiam qua parte non illustratur, & tremere uideatur, uentos maximè declinationis suæ ciet: nigra, pallida, spissa, hyemes, ac imbres minatur. Non negligetur animaduersio quoque arearum, quæ Lunam interdum cingũt. Nam si una fuerit pura, paulatimq; euanescat serenitatem, sin duæ aut tres hyemes significant, atq; has cum uentorum turbulentia subrubræ, quasiq; perruptæ. Cùm niuibus si caliginosæ ac spissæ: Si luridæ ac nigræ & laceræ, tam cum his, quàm cum illis, eoq; etiam uehementiores significant illas, quo ipse maiores fuerint.

Quod proposuerat in præcedenti capitulo de obseruatione Lunæ, hic declarat, scilicet, ut obseruentur tres dies ante interlunium & post interlunium. Et similiter in oppositione & in quadrato aspectu, ita ut obseruentur sex dies pro quacunq; configuratione cum Sole. Et si tenui luce & clara fuerit, & nihil eam circundet, puram serenitatem, id est, sine uentis, nebulis & pluuia significat. Si uerò adfuerit uarietas uel tenui rubeat luce, uel totus orbis illius, id est, limbus luceat etiam ea parte, qua non illustratur, tremereq; uideatur, uentos significat. Et ita nigra, pallida, & obscura imbres ac hyemes: adeò ut sit eadem ratio Solis ac Lunæ. Circa areas uerò si una fuerit & paulatim euanescat, significat serenitatem. Si uerò duæ sint aut tres significant hyemes: quod si cũ hoc rufæ fuerint, ac quasi laceratæ hyemes & magnos uentos. Caliginosæ ac spissæ, hyemes ac niues, laceræ uerò nigræ, aut luridæ utrunq; significant. Scire etiam decet, quod Luna habet quinq; præcipuos status ad Solem comparata, falcata in utroq; sextili, dimidia, in utroq; quadrato, gibbosa in utroq; trigono, plena in opposito, & silens in coitu, habet & alias facies intermedias.

Dubitatur quia si assumas septem dies pro quacunq; configuratione Solis ac Lunæ, cùm sint quatuor in uno mense, assumemus uiginti & octo dies, pro dijudicandis triginta quod erit absurdum in tanta Lunæ uarietate. Propterea dicendũ est quod Ptolemæus fuit inuentor participationis, & in Musica & in alijs, & maximus obseruator sicut & nos, naturæ subtilis & humidi pinguis: quædam enim sunt generalissima, & nõ adeò omnibus cognita, quę si obseruentur magnam afferunt utilitatem. Igitur, ut dixi participatio ipsa una ex his. Vocatur autem participatio, quia si gratia exempli fiat coniunctio Lunæ cũ Sole in die uigesima Augusti, iubet obseruari à decimaseptima usq; ad ui-

ad uigesimamtertiam. Sit igitur quadrata radiatio eorundem die uigesimaseptima: iubet ergo per tempus quod est à die decimaseptima usq; ad uigesimã tertiam cognosci tempus à uigesima die ad uigesimamseptimam & ita nõ ijdem dies obseruantur, qui etiam cognoscuntur, sed bene participant. Vtpote à uigesima die ad uigesimamtertiam. Decursus enim ille prior in Luna signũ est decursus tempestatis sequentis, quia causa prior est effectu.

TEXTVS LXIX.

Errantibus ac inerrantium splendidis circumfusæ Areæ de proprietate coloris sui portendunt ea quæ naturæ ferunt stellarum. Inerrantium etiam quasi turbulas aspiciemus, quo ille colore quaque magnitudine uideantur. Nam si splendidiores, grandioresque solito appareant, quacunq; in plaga cœli luxerint, ab illa uentos concitabunt. Quin etiam nebulosi giri qui dicuntur, ut in præsepi & alibi propriè si sereno cœlo aut exiles sint, uisumq; fugiant, aut perdensæ esse uideantur, nimbos, puri uerò ac uibrati turbulentiam uentorum portendunt. Iam si stellarum earum quæ utrinque ad præsepe cernuntur asinorum appellatione, una quæ septentrionalis sit non appareat, flabit Aquilo, si uerò altera australis nõ appareat, flabit Auster.

Hæc est tertia pars in qua primùm præsupponit quod quandoque contingit, scilicet areas stellis circumduci: Harum igitur color & natura stellæ significant quod uenturum est. De natura stellæ & coloribus superius doctrinam habuisti, sed tamen eam non simpliciter, sed quo ad tempestates attinet considerabis: nam nigra & liuida Saturnia sunt, tempestatesq; & uentos significãt orientales: Rutila & Martia turbulenta, tempora cum tonitru & fulguribus significãt. Quod si composita sit natura, utpote circa stellam de natura Iouis, area de natura Martis uideatur: iuxta naturam coniunctionis Iouis & Martis significabis. Porrò de coniunctionibus Planetarum superius dictum est. Sũt etiam circuli singulis stellis, id est. Limbi Græca lectio habet κατά τι πλῆθος ἐγγὸς ὄντων παρατηρητέον, id est, quæ sunt secundùm ambitum intus contentæ spissitatis. De nebulosis giris, ut Pleiades & Hyades, reliqua textus declarat. In hoc enim toto opere constanter obseruatum est, ut si conuersionem textus corruptam uiderem (Quod plerisque in locis contigit) sola emendatione contentus fuerim: Si obscurus fuerit textus, ne uel unum (Et) inexpositum permittere uolui. Si textus ipse per unum multa significare uoluerit, quæ defecerant omnia adieci. Verùm ubi textus ipse perfectus fuit atq; clarus, ne uel unum uerbum addere uolui, nisi forsan ad causæ expositionem: unde admonitum Lectorem pium uelim, ut omnino id semper obseruet, quod textum ipsius Ptolemæi cum ipso commentario coniungat legendo, & ex his quasi unum corpus efficiat. Igitur ut ad rem reuertar, causam exponamus quare gratia exempli Borealis Asinus, qui in tertia parte Leonis est nostro tempore, latitudinem uerò habet Borealem trium partium detracta tertia unius partis, si non uideatur uentos efficiat Boreales. Id uerò contingit, quoniam ut in primo de Rerum Varietate libro scripsimus: Ventus fit eliso uapore à regione frigida uersus nos. Cùm uerò stella illa non uideatur indicio est uaporem ibi adesse congregatum, qui elisus uentos ex ea parte significabit. Sed dices cum Borealis Asinus non solum nostri comparatione, uerùm etiam Aegyptiorum Australis sit quo ad declinationem, cùm ab ea parte eligetur uentus semper

Tex. 45. et 52

Comment. 63.

Cap. 1.

semper Australis erit, non autem Borealis? Ad hoc respondemus uaporem illum adeò esse humilem, ut Borealis significet partem eam, quæ nostro oculo obducitur extendi ad Boream, atq; ita ab ea parte excitari uentos. Nam si extenderetur etiam ad austrum australem Asinum occuparet: modo cum non occuperet, signum est exhalationem ad boream extendi: quoniam stellæ illæ cum paruæ sint, & obscuræ & pauci luminis, à quacunq; minima exhalatione absconduntur. Eadem ratione igitur ubi stellas aliquas non uideris ex paruis, alias uerò paruas eis proximas uideris, à contraria parte illius paruæ quam uides uentū expectabis. Gratia exempli sint duæ stellulæ quarum una sit posita inter septentrionem & orientem, nec uideatur, alia uerò orientalior & in eodem situ quo ad Septentrionē quæ uideatur, tunc habebimus Corum uentum. Quia enim occidentalior ex his non uidet occidentalis est uētus: Quia uerò in æquali situ ad Boream posita uidetur, Borealis regio pura erit. Ventus igitur planè occidentalis erit, & ad Boream declinabit: quia regio Borealis tametsi pura sit non tamen exquisitissimè. Nam iam supposuimus stellam illam, quæ absconditur esse Borealem. Ventus igitur occidentalis est declinans ad Boream paululum: Talis uerò, ut dictum est Borus. Vt uerò res tam utilis dignoscatur & quæ dicta sunt de stellis, quarum altera uidetur altera non, cum tamen ambæ propinquæ sint, atque paruæ. figuram subieci. Manifestum est autem quod ubi remotior sola non uideatur aut neutra illarum, uētum oportet expectare ex ea parte in qua stella obscurata sita est: Sicut etiā si splendidior solito atq; grādior appareret.

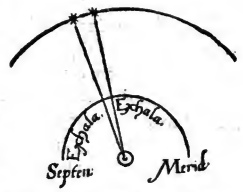

Ex his manifestum glomos stellarum circa eclypticam & etiam procul idē posse quod splendidas in eisdem locis: sed in mutatione temporum diuturniores, & turbulentiores in fortuna magis populares & minus solidas. Quoddam ultra magnitudinem proprietate effectu illustres ut etiam in animalibus & gemmis uidemus.

TEXTVS LXX.

Præterea quæ certis temporibus in cœlo se ostendunt & ostenta dicuntur, eorum crinita sydera semper squalorem, uentosq; pronunciant, eo quidem uehementiores, quò pluribus in partibus & ipsorum corpora grādiora fuerint. Diuisiones & iaculationes stellarum si ab uno angulo prorumpant, inde quoq; uentum emittūt. Sin occurrent inter se, uentorūq; prælia suscitant. Sin uerò de quatuor plagis ruāt hyemes uarias ferunt, atq; etiam fulmina, tonitrua, & quæ alia huiusmodi sunt.

Vtin generalibus prædictionibus usus est eclypsibus atq; crinitis stellis ita in speciali & breuis temporis constitutione dijudicanda, obseruari iubet specialia Soli signa, quæ certiora sunt longè illis generalibus atq; nautis perspecta, adeò ut pro miraculo habeantur, cui natura tam in reliquis cognita esset Astrologia. Per squalores igit intelligit siccitates praua quibus Planetarum folia siccantur aut flacescunt.

TEXTVS LXXI.

Nubes in quibuscunq; finibus conspectæ assimiles floccis lanę, nonnunquam hyemes afferunt.

Inten-

Intendit per hyemes non tempus hyemis, ſed pluuias cum frigore: cauſa eſt, ut Haly benè dicit, uapor humidus ualdè craſſus & copioſus: nã flocci illi craſſitiem ac ſpiſſitatem oſtendunt. Et hæc ſufficiunt pro ſexta parte textus declaranda: Nunc ſequitur ſeptima.

TEXTVS LXXII.

Sed arcus quocunq; tempore extiterit, ſi ſerenum ſit, hyems, ſin hyemet, ſerenitas expectanda.

Cauſa huius eſt, ut bene Haly inquit, quia arcus cœleſtis fit à nube rorida ſparſa: Si igitur ſuccedat ſerenitati, ſignũ eſt, quod aër humectatur & craſceſſit. Ideò ſignificat hyemes, id eſt, imbres magnos. Si uerò ſuccedat imbribus: Cùm hi fiant à denſis nubibus & denſo aëre cœleſtis arcus, ſignificat utrunq; iam rareſcere. Ob id Moſes ſcripſit Deum poſuiſſe Iridem in ſignum fœderis ipſius cum humano genere: nam cùm Iris fiat, ut diximus, à nube rorida atq; diſgregata, nec inundationes, nec ſqualores ſuccedere poſſunt.

Præter hæc explanator ignotus, addit quædam alia ſigna ſpectare oportet orientem Solem pro die, occidentem pro nocte: Si ergo circulum purum habuerit, & ſine nubibus aër fuerit, ſerenitatem indicat. Si uerò obducitur nubibus atris aut fuſcis pluuias, ſi rubris, præſertim flammeis, aut uarijs parte qua apparent, uentos indicat. Luna uerò etiam in plures dies ſignificatum extendit. Si tenuis puro cœlo appareat ſerenitatem prędicit, rubra uentos: atra cum nubibus pluuias, ſi quaſi globus ei hæreat ea parte expecta uentos intra duas horas. Et ſi globus denſus fuerit forſan, tempeſtas ſuccedet, certiùs ſi ab oppoſitis partibus apparuerint. Similiter & areæ & Halones circa Solem una ſæpè uidentur tum & circa ſtellas tam erraticas, quàm inerrantes: & ſignificatum ex natura aſtri & colore circuli, aut parelliæ deduces. Plerunq; autem hæc & capræ ſaltantes uentos ſignificant. Et obſcura uentos ualidos aut tempeſtates protendunt, ut crinitæ, præſentem & diuturnã ſiccitatem. Si uerò tres aut quatuor areæ circa Lunam ſint, ut quãdoq; contingit multiplicior erit pũctus: Et conſtitutio iuxta faciem cœli & Phœnomena. Velut ſi nigra in autumno, uel hyeme frigus nunciat & niues.

TEXTVS LXXIII.

Vt autem hæc concludantur, ſciendum generalia uiſa aëris certis temporibus eadem portẽdere, quæ ſunt in ſuperioribus de ſuis quæq; accidentibus explicata. Atq; hactenus placuit de generali inſpectione uniuerſalium, atque particularium ſignorum breuiter diſſerere. Quòd ſupereſt, Genitales præcognitiones, ſicut & ordo poſtulat, nunc deinceps exequemur.

Concludit in hoc quod ſignificata horum quæ in cœlo uidentur ſuper tempora ſingularia, ſcilicet propria & paucorum dierum ſunt ſimilia in natura & diſpoſitione, ſignificatis eorundem ſuperius explicatis, dum de coloribus deliquiorum loquemur. Com. 53.

Finis Secundi Libri.

IN COMMENTARIA TERTII LIBRI PTOLEMÆI DE IVDICIIS, HIERONYMI CARDANI MEDIOLANENSIS Medici, ad Reuerendiſſimum D. IOANNEM HAMVLTHONVM, Sancti Andreæ Archiepiſcopum, Legatum &c.

PRAEFATIO.

Actenus de generalibus iudicijs tractatū eſt: Nunc uerò de genituris, quod principale, ut diximus, fuerat intentum, tractandum eſt. Quærit Haly quod ſuperfluum eſt, cur Ptolemæus, ſcilicet, non tractet de electionibus & interrogationibus. Cùm interrogationes omninò ſint ſortilegæ atque indignæ, non ſolum uiro Chriſtiano, ſed uiro bono. Similiter electiones plus inuētæ ſunt cauſa auaritiæ Aſtrologorum, quàm quod quicquam conferant in utilitatem eligentis. Etſi quippiam modo continent ueritatis, illud adeò eſt tam exiguum atq; abſtruſum, ut dignum arte non uideatur. Ars enim eſt de euidentibus & quæ commodè parari poſſunt. Horum cùm neutrum ſit in his, non eſt ars de illis. Velut nec de imaginibus faciendis in nubibus, tanquam in ſpeculo, quæ cùm fieri poſſint, ad artem tamen nullam ſpectant, cū ſint maximæ difficultatis, & nullius propemodum utilitatis. Vnde facilè eſt intelligere, tum ob hæc, tum ob diuerſas de eiſdem rebus ſententias, quæ à Ptolemæo in his libris referuntur, & ab authore Centiloquij, non eſſe authorem Centiloquij ipſum Ptolemæum. Verùm quod maius eſt argumentum in oppoſitum eſt Procœmium Centiloquij, in quo de Syro meminit & de his libris: Sed huius rationem reddit Galenus dicens: Olim Reges ut inſtruerēt bibliothecas magno pretio emendo illuſtrium uirorum ſcripta, cauſam dediſſe ut ſua ueteribus attribuerent. Quod uerò obijcitur ab aliquibus, conſtitutiones generales facere, ut ſingularium geniturarum ſuperfluæ uideantur, tum quia conſtitutiones generales propriam uniuſcuiuſq; uincunt, tum etiam quod eodem modo liceat de proprijs iudicare: atq; id probat Ptolemæus trifariam in Procœmio ſequenti ubi dicit (Quæ operando & quæ contemplando) id eſt, quod modus operandi aſtrorum & contemplatio eſt

eadem

eadem tam in uniuerſalibus, quàm in ſingularibus, idq; trifariam ratione cauſæ, id eſt, quia omnia contingunt per Solis ac Lunæ, ac cæterorum ſyderum motus, ac conſtitutiones, lumenq;, tum etiam traiectiones in aëre: nam iſtæ eædem ſunt cauſæ ad unguem effectuum in prouincijs & ciuitatibus, & in genituris ſingulariorum hominum (Secundo medium eſt idem, ſcilicet continẽs ipſum: Tertium eſt idem genus effectuum, puta calor, frigus, detrimentum ab aquis, detrimentum ab hominibus, detrimentum à feris, ſerpentibus, alijs) Reſpondet ergo Ptolemæus quod differunt in ratione principij, quia in generalibus accipimus duplex principiũ, unum à cœlo utpote eclypſim, aliud ab inferioribus, uelut quod hęc prouincia huic ſigno ſubiecta ſit, uel hæc ciuitas talem originem habuerit: Sed in ſingularibus ſolum principium ab inferioribus ſumimus, id eſt, ab illius proprio ortu. Ex quo colligitur regula quã dixi ſuperius, quod eclypſis ſuperueniens alicui geniturę ubicunque cadat nihil penitus nocet, niſi in quantum nocet illi regioni & ciuitati: alter ſequeretur quod etiam ſingularia haberent duo principia, ſcilicet ſuperius & inferius. Per ſuperius intelligit defectus luminarium & uehementes ſtellarum occurſationes, id eſt, ſuperiorum magnas coniunctiones & luminarium cum fixis. Quibus manifeſtum fit reſponſum ad primam dubitationem, ſcilicet quod generales conſtitutiones deberent ſufficere ad prædicendum de ſingulis hominibus: non enim ſufficiunt propter duas cauſas: prima quia generales conſtitutiones non ſemper ſignificant ſupra ſingulos, quia non ſemper conueniunt cum loco in quo habitat ille homo. Deinde etiam quod conueniant non ſunt, quandoque adeò uehementes, ut poſſint ex toto euertere proprium illius principium genethliacum, ac omnino diſponere illum ſecundùm naturam diſpoſitionis generalis. Veluti ſi aliqua diſpoſitio generalis ſignificet ſtudioſos, non tamen ille fiet ſtudioſus cui à natura odio ſunt bonæ literæ & quaſi exoſæ.

CLAV-

CLAVDII PTOLEMAEI MATHEMATICI, DE IVDICIIS, LIBER TERTIVS, CAPVT PRIMVM quod eſt Proœmium.

TEXTVS I.

EXplicata à nobis in prioribus communium euentuum conſideratione, nimirum, quæ & natura præcedit, & plurimum ualet in peculiarium, prout uniuſcuiuſq; conditio requirit, caſuum decretis, quàm quidem præſcientiæ partem Genethliacam dicimus, exiſtimare conuenit utriuſque generis unam, eandemq; uim eſſe, qua operando, qua cõtemplando. Enimuerò tam generatim multis quàm ſingulis peculiariter accidentium effectrix eſt errantium ſtellarum, Solisq; ac Lunæ motio, mutationis autem ſubiecta rum hiſce rerum præcognitio, erudita eſt ſecũdùm conformes cœleſtium corporum per circumfuſum nobis cœlum traiectiones acceptа obſeruatio, niſi quatenus generalis illa cœleſtium efficientia latius patet ac ſeipſa contenta eſt: partibus uerò non ita. Nec uerò initia utrarumq;, unde ſumentes cœleſtium conſtitutionem, quæ per figurarum commiſtiones ſignificantur, præuidere nitimur, eadem eſſe putabimus, ſed generalium effectionum complura (neq; enim unum habemus uniuerſorum) eaq; non ab inferioribus ſemper accipienda, ſed à ſuperioribus etiam, cauſasq; euentuum inferentibus. Ferè enim in ijs omnibus ex defectibus luminum euidentioribus & uehementibus ſtellarum occurſationibus cõſideratione inſtituimus. Singulis uerò hominibus peculiariter contingẽtium & unum ſtatuimus exordium & plura: Vnum uidelicet ipſius concretionis humanæ. Complura uerò ea quæ deinceps primo iſti initio ſuccreſcunt. Sed hic antiquius habetur unum illud initiũ, cum reliqua tanquam ſubiecta ſibi perficiat.

COMMENTARIVS.

DEclarat rationes dictas in præcedenti proœmio, ſed concludit initium unum eſſe principale quòd eſt à genitura: reliqua autem quæ illi ſuccreſcunt, ſcilicet directiones, diuiſiones ętatum per Planetas, progreſſiones de quibus in fine huius tractat.

TEX-

TEXTVS II.

Quæ cùm ita habent à primo initio accipiuntur, quæ uniuersim nato conueniunt, à reliquis autem quæ labentibus temporibus euenient leuiora grauioraue iuxta temporum succedentium, quàm dicemus distributionem.

Sensus est initium illud, id est, Genethliaca constitutio significat, quæ uniuersim conueniũt nato, utpote, si erit ingeniosus, honoratus, pulcher, gratus, diues: reliqua uerò tria quæ diximus, directio, diuisio & progressio significãt incrementa & decrementa horũ. Memineris tamen diuitias & honores (quoniam filij eorum participes fiunt) natiuitate filiorum & morte immutari, item coniugijs. At in coniugijs (ut dictũ est) non solennitas illa & pompa animaduertenda est, sed primus punctus consensus eorum qui possunt.

TEXTVS III.

Cùm uerò sit humanæ genituræ temporale aliquod exordium, natura quidem ipsius fœtus, potentia uerò, & ut contingit cũ fœtus enitendo in lucem editur, si constet de fationis tempore, ita ut illud uel casu, uel obseruatione correptum sit, illud sanè sequi conuenit ad corporis, animiq; peculires conditiones coniectandas, considerando cuiusmodi sit effectionum, quæ tunc temporis sit astrorum constitutio. Semel enim ni initio cum proratione circumfusi cœli suam qualitatem semen induit, licet succedentibus temporibus corporatura diuersa fiat, cùm tamen propriam tantum materiam natura augescedo sibi cõciliat, magis imitatur primum illum statum suum & peculiarem prius q; impressam confirmationẽ. Verùm enimuerò, quando illud initium (ut ferè euenire solet) ignoratur, à partu necessariò accipiendum est, quod & ipsum maximum est, & hoc solo à priori superatur, quod per illud etiam quæ ante partum contingunt præscire liceat: Ac profectò si quis illud initium quis appellauerit, hoc uerò quasi post principium magnitudinem huius tempore quidem inferiorem, æqualem uerò atq; adeò perfectiorem potentia constituerit, ut propemodum non absre illa seminis humani, hæc uerò hominis appellari possit generatio. Si quidem multa etiam tunc infanti accrescunt, quæ prius cum in utero materna esset illi non aderant, atq; hæc peculiaria humanæ naturæ, corporisq; configuratio, licet ibi nihil uideatur nouæ qualitatis in partu accedere, hoc acquirit, ut iuxta cœli circunfusi constitutionem in lucem ædatur, quum natura post maturitatem fœtus ad conuenientem situm, similemq; illi quo primum informari cœpit partum urgeat, ut meritò & huius generis effectionum existimare conueniat significationem esse, quæ in partu contingit astrorum constitutionem, non ut effectricem omnino sanè, sed quæ necessariò similimam efficiendi uim potentia complexa sit.

Duplex ſtatuit initium humani corporis: primam generationem & natiuitatem, generationem, præfert ipſi natiuitati. Et quia aliquis poſſet dicere generatio fœtus multis diebus durat imò mẽſibus? Reſpondet quod in illo momento ſancitur quando eijcitur quicquid futurum eſt. Et ob id quicquid accedit ſimile redditur priori. Quod facilè exemplo demonſtrati poteſt in ſeminibus quæ plantantur, quæ ſi calida ſint quicquid accedit calidum fit, & ſimile in ſubſtantia & reliquis. Sed quia tale principium eſt ignotum, ideò ſuſcipimus primum principium quod eſt natiuitas, quod dicit licet minus ſignificet quo ad tempus, quàm principium genituræ, quia natiuitas ipſa ſignificat ab ortu uſq; ad mortem, genitura uero ſignificat à tempore generationis uſq; ad mortem, & ita nouem menſes plus, attamen natiuitas perfectior eſt generatione, quia generatio eſt fœtus generantia, & ortus ſeminis humani. Natiuitas uerò eſt ortus ipſius hominis: quantò igitur perfectior eſt homo ſemine & imperfecto fœtu, tantò natiuitas eſt perfectior generatione. Quod autem ita ſit oſtendit, quia licet non fiat noua generatio poſt partum, neque accedat aliquid corporeum, in partu multa tamen accedat quæ prius non habebat, quorum primum eſt reſpiratio cerebri per nares & palatum: ſecundùm reſpiratio per pulmones & alteram arteriã & os: tertium eſt aſſumptio nutrimenti per os, quæ omnia dum infans eſt in utero fiunt per uenas & arterias umbilici: quartum eſt eiectio urinæ per uirgam, quæ & ipſa fit dum infans eſt in utero per meatum medium inter uenas & arterias: quintum eſt excretio ſecum quæ nulla fit dum infans eſt in utero, ita ut aliqui nati ſint ſine ano: ſextum eſt uti ſenſibus exterioribus. Et hæc omnia contingunt ſtatim ab ortu: Quædam etiam ſtatim poſt ortum: quorum primum eſt uigilare & dormire, quanquam hoc ſit incertum an fiat etiam dum fœtus eſt in utero. Secũdum eſt ridere & plorare: tametſi aliqui creditì ſint ploraſſe in utero matris pro oſtẽto: pauciores ridere maiore etiam oſtento. Quinimò etiam pro oſtento habitum eſt Zoroaſtrum Magiæ inuentorem ſtatim cum natus eſſet riſiſſe: Tertium eſt uſus ſenſuum interiorum: Quartum ſunt motus membrorum perfecti ut ambulare: Quintum eſt iudicium ſenſuum exteriorum: Sextum eſt ſermo. Sunt etiam quædam ſymptomata, ut tuſſire, ſternutare, ſigultire, titillationem ſentire, quę pro octauo poſſunt poni: Nonum eſt uariatio uocis, exaltatio, depreſsio: Decimum Veneris uſus: Vndecimum ortus quarundam rerum, ut pilorum, capillorum, dentium: quanquam etiam aliqui naſcantur cum capillis, ut ego & filij mei: Duodecimum eſt generare alium, quanquam muribus aliquibus id contingere affirmẽt, ut etiam in utero matrũ fœtus alios gignant in ſemetipſis: Et horum partem Haly in commẽtario aſſignat. Ex quo colligitur quod Ptolemæus non credit natiuitates agere tanquam ſigna, ſed ſolum tanquam cauſas, in qua re multi decepti ſunt. Nam ſi exiſtimaret natiuitatẽ poſſe ſignificare ſuper præcedentia, nihil magis conueniebat, quàm ut ſuper illos nouẽ menſes generationis uim haberet, quòd cum neget Ptolemæus, manifeſtum eſt natiuitatem non eſſe ſignum in aliquibus, ſed cauſam tantum. Dicit enim Ptolemæus hoc in textu (Hoc ſolo differt genitura à natiuitate quod per genituram præſcire non licet, quæ ante partum contigerint) Sunt autem fortuna corporis temperamentum, ingenium, & caſus, ac morbi. Hoc autem mente tetine quia plurimum facit ad intellectum ſequentium. Dicit deinde quia aliquis poſſet dubitare, quomodo natiuitas poſſit ſignificare ſuper corpus, cũ non ſit cauſa illius (quippe iã ſi perfectũ eſt) q̃ natiuitas eſt ſimilis generationi, qa natura emittit fœtũ in ea cõſtitutione cœli q̃ ſimilima eſt cõſtitutioni generationis. Porrò q̃ ſimilitudo ſit hęc Ptol. nõ dixit. Haly dixit, q̃ prima ſimilitudo eſt quia Sol eſt in ſeptimo ſigno, uel in nono, uel in decimo, uel in undecimo in tempore natiuitatis ab eo in quo erat tempore generationis. Veluti ſi in generatione fuit in Aquario Sol, naſcetur neceſſario infans ſi uiuere debet poſt-

Digitized by Google

poſtquã Sol fuerit in Leone, uel Libra, uel Scorpione, uel Sagittario. Et quia Leonem Aquarius reſpicit de oppoſito, ideò natus ſeptimeſtris cum difficultate uiuere poteſt: uiuit tamen. Si uerò poſt Solem in Scorpione erit in quadrato ſui loci prioris: Et ita natus decimo menſe etiam poterit uiuere, ſed aliqua cum difficultate. Si uerò Sol ſit poſt Sagittarium reſpiciet locum de ſextili & naſcetur undecimo menſe, ideo poterit uiuere, ſed cum difficultate quia radius ſextilis eſt debilis. Verùm ſi naſcatur Sole Libram inſpirante, naſcetur ualidus quo ad rationem ſignorum, & naſcetur in nono menſe, quia Libra reſpicit Aquarium trigono radio. Si uerò naſcatur dum Sol eſt in Virgine, naſcetur octauo menſe: Cùm igitur Virgo non reſpiciat Aquarium non poterit natus eo menſe uiuere. Contingit tamen aliquos uiuere natos in octauo menſe, quando Sol fuerit à principio in Piſcibus, uel Virgine, uel Geminis, uel Sagittario hora generationis, deinde tempore natiuitatis ſit in octauo ſigno quod reſpicit aut imperat, uel obedit iuxta numerum graduum. Exemplum, aliquis naſcitur cũ Sol eſt in uigeſima parte Libræ, dico quod oportuit, ſi generatus fuit dũ Sol erat in Piſcibus, quod eſſet in undecima parte Piſciũ: quia undecima pars Piſcium intuetur uigeſimam Libræ. Breuiter igitur concludendo in aſpicientibus ſignis intelligitur, quod trãſierit Sol talem aſpectum & durat per unum menſem poſt. Exemplum, ſi Sol ſit in uigeſima parte Capricorni, ſeptimus menſis incipit dum Sol eſt in uigeſima parte Cancri, & durat donec Sol peruenerit ad uigeſimam partem Leonis, à uigeſima parte Leonis, uſq; ad uigeſimam Virginis eſt octauus menſis, in quo non poteſt naſci quod uiuat, quia nullus eſt aſpectus, qui præceſſerit per triginta gradus niſi contingat quod duo illi gradus ſe intueantur quemadmodum in exemplo iã dato. Cùm uerò Sol fuerit in uigeſima parte Virginis, incipiet nonus menſis quia iam peruenit ad trigonum ſuum, & durat uſq; quo Sol perueniat ad uigeſimam partem Libræ: tunc uerò peruenit ad quadratum ſuum, & ita incipit decimus menſis: & eodem modo de undecimo qui finitur cum Sol eſt in uigeſima parte Sagittarij. Et quia uigeſima pars Sagittarij non aſpicit uigeſimã Capricorni, non poterit naſci infans duodecimo mẽſe, ut uiuat, niſi in una ſola die, quando Sol eſſet in ſigno & gradu aſpiciente. Veluti hora genituræ in undecimo gradu Capricorni, hora natiuitatis in uigeſimo Sagittarij. Viuaciſſimi igitur ſecundùm hanc rationem ſunt nati nono menſe, inde decimo, inde undecimo, inde ſeptimo: minimè nati octauo & etiam longè minus duodecimo. Quæ ratio Aſtronomica cum concordet experimento manifeſtum eſt quod eſt uera: Secunda concordia eſt à Luna & eſt Hermetis, ut etiam recitat Haly hic in commento: Ex qua patet quod etiam iudicio Haly Centiloquiũ ſit Hermetis & non Ptolemæi, & ſi poſtmodum, illud exponendo Haly mutauerit ſententiam. Dicit ergo Hermes, Luna tempore natiuitatis eſt in ſigno quod aſcendebat tempore generationis: & aſcendens tempore natiuitatis, eſt idem ſignum uel eius oppoſitum in quo Luna erat tẽpore generationis. Dixit Haly ſe hoc frequentius expertum eſſe, uerũ licet nõ ſemper. Sed animaduerte quod Haly aliter interpretatur uerba Hermetis, quia habuit falſam conuerſionem: Tertia concordia eſt noſtra, & eſt quod ſufficit poſt Solis concordiam, ut Luna uel aliquis alius Planeta dominus coniunctionis, uel oppoſitionis præcedentis generationem perficiat circuitum, uel commutetur cum altero luminarium, uel per directionem perueniat ad locum luminaris, uel quod frequenter contingit quod Mars perueniat ad locũ oppoſitum, in quo erat in genitura: quia Mars propriè ſignificat partum, quia partus fit cum maximo dolore & acerbiſſimo, & multa effuſione ſanguinis, & periculo mortis matris, quæ omnia ſunt opera Martis. Et tales partus plerunq; ſunt laborioſi, ſicut quando ego natus fui. Quòd ſi uel iam dies partus ſit conſtituta, ſcilicet conuerſionis fœtus in utero, quod cũ generatione conuenit, conſurget quar-

ta ratio quæ etiam tenet in partu uiolento: quãdo aliqua mulier parit propter lapsum corporis in terram, uel percussionem, uel timorem, uel nimiam defatigationem, uel ieiunium, uel medicamentum, uel si infans excisus fuerit, poterit uiuere seruatis tribus rationibus, numeri mensium per Solem, ut dictũ est, & numeri dierum per Lunæ reditus applicationes & defluxiones, & numeri horarum diei per id, quod ascendat talis numerus signi, uel sit in medio cœli, qualis est numerus signi in quo est Planeta, qui dominatur loco coniunctionis aut oppositionis luminarium natiuitatem præcedentis: Quòd si seruari non poterit, quia tam præceps sit ortus infantis propter casum & uiolentiam externam, aut excisio non in id tempus incidat, tunc uiuere non poterit: Ex quo patet quod etiam tales partus naturales sunt, & non uolũtarij. Et partus excisi, tempus durat ab hora in qua moritur mater, usq; ad momẽtum in quo excinditur infans quando primum incipit trahere spiritum.

TEXTVS IIII.

Cùm autem propositum nobis sit hanc etiam partem non omittere, ad eum quem initio huius operis exposuimus ratiocinando modũ quatenus talem præscientiam consequi liceat, ueterem quidem prædictionum consuetudinem, quæ mistura constat astrorũ omnium aut plurimorum, cùm multiplex sit & propemodum infinita ratio, si quis accuratè eam exequi uelit, magisq; eorum quæ naturaliter contemplando singulatim inueniuntur, quàm quæ præceptis comprehendi uniuersim possent, declinabimus quod ut minimum utilitatis, ita difficultatis plurimum adferat. Rationes uerò eas per quas singulorum generum decreta præuidentur, & peculiares, adeoque manifestiores citra unumquodq; efficiendi uires, quam poterimus consentaneæ, naturaliq; conuenienter inuestigationi exponemus. Præfigentes certa circumfusi cœli loca, ad quæ uniuersi humani casus, tanquam scopum quo collimare oportet, referendi ueniunt. Deinde his locis secundùm corporum dominantium conciliationem effectrices uires quasi, sagittas eo conijciendas accommodantes, temperandi, miscendiq; illud quod ex diuersarum naturarum coniunctione decernitur, modum relinquemus, tanquam perito Sagittario perquirentium industriæ.

Proponit duos modos procedendi: Vnum qui est per compositionem, & erat Aegyptijs familiaris: & nunc Arabibus, ueluti dicendo, si Saturnus fuerit in Scorpione in sexta; & Iuppiter in Piscibus in undecima, uelut in secunda figura, significat prudentem animo & ærgrũ corpore: dicit Ptolema us iste modus est infinitus, & uerissimè dicit, ut in primo libro ostensum est: si tamen posset describi esset longè facilior: Secundus modus constat ex simplicibus, ex quibus fiunt compositi, & iste est facilis & utilis. Exemplum, si quis dicat, si Saturnus fuerit dispositor morum faciet tardum, maleuolum, inuidum, grauem. Si uerò sit Mercurius, faciet celerem, acutum, uarium. Ex his sequitur, quòd si fuerit Saturnus cum Mercurio faciet dolosum, quia Mercurius præstat uarietatem & instabilitatem, Saturnus inuidiam, auaritiam: Item talis erit mediocris inter tardum & uelocem, quia Mercurius significat uelocem & Saturnus tardum, & ita in alijs. Et quia, ut diximus in qualibet genitura sunt omnes stellæ Planetæ signa, & denique totum cœlum, ideò quis meritò posset

Commen. 34.

dubitare

dubitare & dicere quomodo ſeligam iſta ſingularia? Reſpondet ad hoc declinando Ptolemæus, & dicit quod oportet in unaquaq; genitura ſeligere quendam locum in cœlo pro uita, pro diuitijs, pro honoribus, & ad illa loca comparare totum reliquum cœlum, & iuxta illam comparationem iudicare. Exempli: In ſecunda genitura: Sol ſignificat uitam, ideò uigeſimaquarta pars Aquarij, in qua eſt Sol, erit comparãda toti cœlo: Et quia Mars ibi reſpicit de quadrato, & Saturnus ibi habet domum & trigonũ, ideò ſignificat dubilem uitam: Et quia diſtat ſolũ tribus partibus à Martis quadrato, ſignificat quod iuxta tertium annum natiuitatis habuit aliquam læſionem uel morbum: Et niſi eſſet quod Iuppiter eſt dominus finis, non potuiſſet uiuere uſq; nunc. Et ſimiliter comparatur Mercurio domino ſecundi trigono, & Lunæ, quia præceſſit oppoſitio in uigeſimaprima parte Leonis, & tunc Luna erat cum corde Leonis, & Sol erat ſupra terram tempore oppoſitionis. Et ita conſiderabo trigeſimam partem Sagittarij pro diuitijs, comparando ei totum cœlum.

TEXTVS V.

Primum uerò dicemus de ijs, quæ ſolent in genere conſiderari in partus exordio, ſicut ordo, conſequutioq; monet, à quo exordia omnia, quæ natura colligi poſſunt, accipere licet. Nonnihil tamen cõducentibus, ſi quis curioſior eſſe uelit ad ſola illa, quæ circa concretionem peculiariter, & ipſum ſtatus momentum occurrunt eadem conſiderandi ratione, acceptis conditionibus.

Proponit ordinem dicendorum, initium ſumens ab ijs, quæ ſunt circa partum, ut parentibus, fratribus, ſexu, geminis, monſtris, his qui non aluntur, & certo aſcendente, id eſt, quid uerè aſcendat: Et hoc eſt, primum in conſideratione. Omnia uerò conſiderata circa partum ſunt ſeptem, ut clarum eſt, & nos addemus octauum neceſſarium, ſine quo nihil poteſt ſciri, & ponemus illud in digreſſione ſequentis cõmenti. Et quia Ptolemæus propoſuerat duo principia, ſcilicet genituram & natiuitatem, & præpoſuit principium natiuitatis nobilitate & conſideratione, meritò quis poſſet dubitare & dicere, cùm ſint duo principia, licet genitura non ſit tanti momenti, quare non tractauit etiam de illa. Reſpondet ergo Ptolemæus, quod ſi quis curioſior eſſe uelit, poterit conſiderare etiam momentum genituræ eiſdem rationibus, quibus & traduntur regulæ natiuitatis.

CAPVT II.

TEXTVS VI.

De parte Horoſcopi.

QVandoquidem ſæpenumerò etiam id, quod primum ac præcipuum eſt momentum, uidelicet horæ natalitiæ, in dubium uocatur, cùm ſola ferè Aſtrolaborum horoſcopiorum inſpectio prudenter obſeruantibus partus momentũ prodat, reliqua uerò quibus plurimi utuntur horologia, non raro à uero aberrare poſſent, ſolaria quidem ob ſituum ac gnomonum accidentem peruerſionem, aquatica uerò tum ob laticum naturam diuerſis de cauſis, tum fortuita cohibitione & inæqualitate facilè à

ueritate declinant: neceſſarium fuerit tradere, quemadmodum quis partem ſigniferi inueniat, quæ tum in ortu debeat conſtitui, iuxta naturæ conſentaneam rationem, propoſita illa quæ ſecundum datam proximè horam ex aſcenſionum doctrina inuenta eſt.

Accipiemus igitur eam quæ proximè partum anteceſſit coniugationem, ſiue illa interlunij fuerit, ſiue plenilunij, & obſeruantes diligenter in interlunio quidem utriuſq; luminaris, plenilunio uerò eius quod ſupra terram extiterit partem, quæ nam ſtellæ partus tempore gubernent, quæ quidem ratio in his quinq; conſiſtit, triangulo uidelicet & domicilio, altitudine, termino, & irradiatione, ſeu configuratione, hoc eſt, cùm unum aut plura horum, aut etiam uniuerſa quæſitus locus erga potiturum dominatione ſtellam obtinet. Si igitur unum his omnibus aut pluribus inſtructum reperie mus, quàm ille partem occupat, eius ſigni in quo uerſatur, tũ quando fœtus in lucem æditur, quota ſit animaduertemus: totam enim oriri iudicabimus eius ſigni, quod aſcenſionum regula proximum huic deprehenſum eſt. Quod ſi duo, pluresúe ad principatum aſpirant, cuius partilis locus partis tempore uicinior numero fuerit illi, qui iuxta aſcenſiones in ortu exiſtit, huius partium numero utemur. At ſi duo pluresúe in hac propinquitate pares ſunt, is qui potiorem habet rationem tum angulorum, tum etiam conditionis prærogatiua, præferendus erit. Verùm ſanè ubi huius dominationis partium diſtantia maior inuenitur à poſito horoſcopo, quàm à medij cœli cardine, tum eodem partium numero ad conſtituendum medij cœli angulum utentes, ſecũdùm eius ductum reliquos cardines figurabimus.

Senſus talis eſt, ut cognoſcas aſcendens tempore natiuitatis, accipe Planetam qui dominatur in loco coniunctionis luminarium præcedentis natiuitatem, uel ſi proximior fuerit oppoſitio eorum natiuitati, accipe Planetam qui dominatur loco luminaris quod tempore oppoſitionis eſt ſupra terram: Etſi unum eſſet in orientis linea alterum occidentis, accipe orientalem. & conſidera in quo gradu ſui ſit ſigni, & conſidera medium cœli & aſcendens, & cuius numerus fuerit proximior numero illi, ſtatues illum angulum ſub eo numero ſigni, reliquum uerò cum tota figura iuxta rationem duodecim domorum. Et ſi plures eſſent domini accipe illũ qui plures habet dignitates ex quinque hora natiuitatis in loco adeò ut ſint duo, quæ diſtinguit luminaris locum in oppoſitione, & accipit illum qui eſt ſupra terram oppoſitionis tẽpore non natiuitatis: & dominum loci potiorem hora natiuitatis non coniunctionis, aut oppoſitionis: & hoc quia mutatur quandoq; trigoni dominus primus & irradiatio. Vtſi coniunctio uel oppoſitio tempore quo fit, fuerit in Leone, in nocte, ita, quod Luna ſit, ibi & hora natiuitatis luppiter aſpiciat locũ illũ, accipiemus eum, ſecus ſi reſpiceremus ad horam coniunctionis, aut oppoſitionis acciperemus Solem, qui ſibi dominatur & aſpicit cum luppiter non aſpiciat, ſed quia hora natiuitatis contrarium accidit, accipere oportet louem.

Exemplum in ſecunda genitura datum mihi tẽpus fuit quod uides, & aſcẽdit ſe-

dit ſecunda pars Geminorum: Et quia tempus non erat ſumptum per Aſtrolabium (nam ubi tempus habeatur per Aſtrolabium, dicit Ptolemæus debes fabricare figuram iuxta illud, ſicut eſt tempus natiuitatis filiorum meorum, & non debes quærere aliud) conſidero quòd oppoſitio Solis, & Lunæ præceſſit genituram: Et quia Sol erat ſupra terram tempore oppoſitionis in uigeſima prima parte Aquarij: Vbi Saturnus habet carpentum, eſt enim dominus domus & trigoni, & Saturnus eſt in tertia parte Scorpionis: & hic numerus eſt proximior numero aſcẽdentis, qui eſt 21. quàm medij cœli, qui eſt 24. Ideò ſta tuam aſcendens Geminorum partes 2. m. 18. Et ſimiliter in prima genitura coniunctio præceſſit natiuitatem circa uigeſimam partem Libræ, ubi Saturnus habet carpẽtum & ſoliũ, & quia decimus ſeptimus gradus numero proximior eſt, 21. Tauri, qui eſt medij cœli, quàm 1. Virginis, qui eſt aſcendentis, ponam decimamſeptimam partem Tauri in medio cœli, & cadet uigeſimana pars Leonis in aſcendente: & iſtud eſt ueriſſimum. Deinde dicit quod ubi ſint duo domini uel plures, qui paritate numerorum certent & propinquitate cum angulis quod frequenter contingere poteſt, debemus accipere angulum ſecundùm numerum ſigni in quo eſt Planeta potentior. Velut in nona geneſi coniunctio Solis & Lunæ fuit in decima parte Libræ, ubi Saturnus habet carpentum, altitudinem & trigonum, & reſpicit locum, Venus etiam carpentum domum & fines, Mercurius trigonum primum, quod natiuitas nocturna ſit: Saturnus igitur habet primam dignitatem, Venus ſecundam, Mercurius tertiam: Venus eſt ualde remota à ſimilitudine numeri angulorum, accipiemus igitur Saturnum, qui eſt potentior & ſtatuemus aſcendens iuxta illud, licet Mercurius ſit proximior aſcendenti Saturno. Et quia Saturnus licet numero ſit proximior aſcendenti, quàm medio cœli quò ad numerum, quò ad ſitum tamen eſt ualde proximior imo cœli, quàm aſcendenti, & numerus Mercurij numero aſcendentis, ſtatuemus in imo cœli Saturnum cum partibus 15. m. 32. ♑. Ideò Ptolemæus admonet in hoc utendum iudicio magno, ſpectando dignitatem Planetæ, propinquitatem numeri, & omnia conferendo, ueriſimiliorem eligere.

Intelligit ergo propinquitatem quo ad numerum graduum, non quo ad ſitum, id eſt, quod ſit propinquior Planeta angulo aſcendẽtis, quàm medij cœli, ut manifeſtè apparet in exemplo primæ genituræ, ubi Saturnus eſt in prima domo & propinquus aſcendenti. Et tamen non ſumimus numerum ſigni aſcendentis ſecundùm illum, ſed numerum ſigni medij cœli, qui eſt proximior illi. Item nota quòd non uult Ptolemæus ponere regulam illam de duobus Planetis, uel pluribus in æquali propinquitate ad numerũ angulorum, quia præſupponit exquiſitiſſimam æqualitatem differentiæ, ſed ut facias comparationem potentiæ Planetæ ad propinquitatem. Gratia exempli ſit medium cœli 19. Capricorni, aſcendens 7. Tauri, ſicut in noſtra genitura, dominus loci coniunctionis præcedentis robuſtior Mercurius, inde Luna & Venus, inde Mars: ponamus igitur quod Mars eſſet in quinto gradu Geminorum, & Mercurius in tertiadecima parte Libræ, tunc licet Mercurius longè plus poſſit quàm Mars, quia tamen numerus Martis eſt longè proximior numero aſcendentis, quàm numerus Mercurij numero medij cœli, ego ſtatuam potius quintum gradum Tauri in aſcendente, quàm tertiumdecimum Capricorni in medij cœli. Rurſus ponatur Mars in quinto Geminorum, & Mercurius uigeſimotertio gradu Libræ, tunc ponam potius 23. gradum Capricorni in medio cœli, quàm quintam partem Tauri in aſcendente, licet numerus Martis ſit proximior numero aſcendentis, quàm numerus Mercurij numero medij cœli: quia poteſtas Mercurij comparata ad diſtantiã quatuor graduũ, maiorem habet proportionem, quàm poteſtas Martis (intellige in loco coniunctionis luminarium) ad diſtãtiam duorum graduum. Memineris etiam quod ubi

propinquitas ſit eiuſdem rationis, tunc melius eſt accipere medium ſeu proximiorem in medio. Veluti in exemplo dato, ſi Mercurius eſſet in quarto, gradu Libræ, & Mars in quinto Geminorum, tunc melius eſſet ponere quintam partem Tauri in aſcendente, quàm quartam. Sed ubi eſſet diſtantia contraria, ut in exemplo priore, melius eſt potẽtiorem Planetam obſeruare, quàm propinquitatem numerorum.

Ex hoc patet quod modi habendi uerum aſcendens ſunt tres, primus eſt, ut per Aſtrolabium habeatur, & hic eſt firmiſſimus. Dicit Haly quod Aſtrolabium inuentum fuit ab Abraham tempore Salomonis, uel ab Aſtor, unde Aſtrolabium quaſi Aſtoris linea. Lab enim lineam ſignificat Arabicè, ſed Aſtrolabium dicitur ad ἐπιλάβων, quod eſt capiens aſtra. Secundus modus eſt ex directionibus effectuum, qui conſequuntur: hunc prætermiſit Ptolemæus qui præſupponit natiuitatem proximam eſſe, imò nec quicquam ſcire Aſtrologum de nato an maſculus, an fœmina, an uiuus, an mortuus, nedum ut ſciat quæ illi contigerint. Nos uerò non curamus niſi ut quæ prædicantur uera ſint. Vtraq; uia defendi poteſt: Sed Ptolemæus præſupponit quod *quilibet* debeat uti omnibus auxiliis quibus poteſt ad tuendum honorem *ſuum*, ueritatemq; indagandam. Ob id ſi effectuum aliquem habeas, Ptolemæus uult pro principali illum obſerues, dirigasq; & iuxta illud *genituram* conſtituas. Verùm non ad exactam graduum conſtitutionem hoc *facit*, *quoniã* plerunque, ut uidebitur propter proceſſus tempus uariatur. Tertius *modus* eſt quem nuper deſcripſimus, ut ex domino coniunctionis, uel oppoſitionis *loci* Solis & Lunæ proximè procedentis, inquiratur.

Iuxta hoc ſequitur difficillima & lõga & maximè neceſſaria dubitatio, quæ duo habet capita, & eſt, cuius cauſa tam nihil uſq; ad hanc diem, niſi à paucis, illuſtre in hac ſcientia apparuit. Eſt autem talis, ut à primo capite initium ducam, ſcilicet quomodo poſſit hæc ratio de numero ſigni Planetæ dominantis in loco lumarium eſſe uera: nam ſi eſt uera generaliter, non eſſet bonũ uti Aſtrolabio: ſi uerò non eſt uera generaliter, ut Ptolemæus fateri uidetur, ſcilicet ut uerum aſcendens ſumptum per obſeruationem Aſtrolabij concordet cum aſcendente inuento per hanc uiam numerorũ, homo habebit duo aſcendentia, & duo decreta ſtellarum. Gratia exempli: In prima genitura ponamus quod Rex illius pater iuſſerit obſeruari aſcendens per Aſtrolabium, & quod ſit primus gradus Virginis, dederitq; illam genituram alicui egregio Aſtrologo iudicandam iuxta uiam Ptolemæi, hanc uerò miniſtri ipſius Regis mihi, qui neſciens eam eſſe Aſtrolabio ſumptam, reduxi per hãc regulam Ptolemæi ad metam 29. partis Leonis aſcendentis: Itaq; ſecundum Ptolemæum fient duo iudicia diſtincta, genere, qualitate, magnitudine, & tempore futurorum, omnino diſtincta de eodem, quod eſſe non poteſt, ut uera ſint ambo. Secunda difficultas eſt quoniam homo non naſcitur in uno momento, ut uidetur præſupponere Ptolemæus: ſed primum, uertitur in utero utq; tũc non poteſt amplius reuerti, nec manere in utero. Secundum frangit tunicam qua circumcingitur. Tertio prodit capite, ſi tamen ſecundùm naturã naſcatur. Quarto prodit totus. Quinto & ultimo abſcinditur umbilicus aut inter naſcẽdum frangitur: quæ quinq; actiones nunquam minus claudunt temporis à primo ad ultimum tribus horis, pleruncq; autem plus una die, nonnunquam tribus diebus, ut quando nos nati ſumus, & quandoq; etiam plus. Vel igitur omnia habebunt uim uel unum tantum: Si omnia quomodo poterimus habere aliquid certi? Si unum tantum unde illud debemus ſumere? Si enim ſumamus à natiuitate quando exit caput, nondũ totus ortus eſt? Si uerò cum totus ortus eſt? Illud uidetur uoluntarium, cum ſit arbitrio obſtetricum. Si uerò à ſpacio inter ortum capitis & totius, illud aliquando prolixum eſt, ut dixi: Propterea dico primo quod ortus infantis eſt ſecundùm certum tempus, in quo toto tẽ-

Digitized by Google

pore acquirit uim ab aſtris. Et quod ſit uerum, uidemus in omnibus operatio nibus & caſibus, qui contingunt homini, quod ſic contingit: Si moritur primo ægrotat, deinde fit mala criſis, uel cadit uirtus, & poſt uiuet aliquando etiam duobus uel tribus diebus, poſt amittit ſenſum, & adhuc uiuit quandoque per tres uel quatuor horas, & plus, ultimò moritur. Et ſimiliter quãdo aliquis occiditur, primum fit coniuratio ab inimicis, inde aggrediuntur ipſum, deinde uulnerant, deinde ubi uulnus primũ non ſit mortale, uulnerant ipſum mortali uulnere, inde etiam poterit uiuere aliquot diebus, tandem moritur. Similiter de itinere, de lucro, de habendo magiſtratum, & de omnibus alijs. Statuendum eſt igitur in natiuitate rempus quod dam latitudinem habens, id eſt, certam magnitudinem, cuius ſunt tria momenta principalia: Primum quod eſt principium: & ſecundum quod eſt principale, quod nolo appellare medium, quia nolo, ut decipiaris credens, quod ſit æqualiter diſtans ab extremis cum quandoq; ſit ualde proximum principio uel fini: neq; quod ſit unum tantum, cum quandoq; ſint plura principalia in eadem actione, ſicut uidebis in exemplo capitali de itineribus: Tertium momentum principale eſt finis eiuſdem temporis. His uiſis dico quod totum tempus natiuitatis habet uires in ſingulis operationibus, ita quod principium ſignificat de principio, mediũ de medio, ſeu media de mediis, & finis de fine: & ita quælibet pars temporis habet ſuum proprium ſignificatum in omnibus actionibus. Sed principium ſignificat de initio ipſius rei quando prima deliberatio de tali re: Eſt autem duplex primùm reſpectu agentium, ſecundùm recipientium. Exemplum, eſt aliquis qui deliberat ducere aliquam in uxorem, quando ille deliberat tunc eſt principium perfectum reſpectu deliberantis, & imperfectum reſpectu mulieris quam debet accipere: Cùm uerò mulier ipſa aſſentitur, eſt principium perfectum reſpectu ipſius mulieris. Secundùm uerò principale momentum eſt illud tempus in quo homo amplius non poteſt ſe retrahere nec recuperare ſi ſit malum, nec amittere ſi ſit bonum. Et ſi ſint plura in eadem re quę non poſſint mutari, utpote ſi quis habeat ſententiam quæ tranſierit in iudicatum in poſſeſſorio, quamuis illa etiam pendeat à petitorio, attamen illa cauſa habet duo capita principalia. Et generaliter illud dicitur principale quod eſt perfectum, & non poteſt amplius ex ſe mutari. Finis uerò eſt quando res actu perficitur. Exemplum in morituro, quando incipit ægrotare eſt principium, cum ſit criſis mala tunc eſt principale, cum uerò moritur, tunc eſt finis. Et in itinere cum deliberatire, eſt principium, cùm accedit ad locum ipſum tũc eſt medium ſeu principale, cum reuertitur eſt finis. Et in lucro cum mouentur prima uerba eſt principium, cùm numerata eſt pecunia, eſt principale ſeu medium, cum aſportauit rem, eſt finis. Cùm aliqui deliberant hominem occidere, eſt principium pro illo qui occiditur, cum lętaliter uulneratur eſt principale. Principium in unaquaq; re conſiſtit plus in uoluntate quàm in effectu, medium in effectu ſuperante uoluntatem, finis in ſolo effectu & illius perfectione. Determinatis his dico quod principium natiuitatis, & medium, & finis debent ſumi à principali operatione quàm naſcendo acquirit, hęc autem eſt reſpiratio. Principiũ igitur naſcendi eſt cum incipit reſpirare: punctus uerò principalis natiuitatis cùm ita reſpirat, ut iam poſſet per ſe uiuere: finis uerò cum iam tantum attraxit aëris, ut ſponte ceſſent reſpirare & moueri umbilici arteriæ. Et ita patet ratio ſecundi quæſiti. Patet etiam quod hoc totum tempus eſt breue & exiguũ. Ex hoc patet ſolutio primi quæſiti & eſt quod tempus principale natiuitatis ſemper eſt illud, quod debet obſeruari per Aſtrolabium. Tempus uerò quod docet Ptolemæus inuenire ratione numerorum, hic aliquando eſt idem cum principali, & tũc prognoſtica Aſtrologi ſunt ueriſſima: quandoq; eſt idem cũ principio & tunc ſignificat principia rerum & uoluntatem, ad quæ plerunq; ſequitur effectus non tamen ſemper. Aliquãdo autem tempus hoc coincidit

cum fine natiuitatis, & tunc ſignificat qualitatem finis rei: Veluti in noſtra genitura ſi ponatur undecima pars Tauri aſcendens propter locũ Martis & Lunæ, qui ſunt in undecima parte ſignorum & ſunt domini locí coniunctionis luminarium, & etiam Mercurius principalis dominus erit propinquus numero medij cœli ualde: Tunc habebimus finem omnium negociorum noſtrorũ & caſuum qualis futurus ſit. Ex hoc ſequuntur duo: Primum quod illi quibus aſcendit numerus conſimilis numero inuenti per uiam Ptolemæi, uel ſaltem ualdè proximus, tales habent principia media & fines, ualdè ſimilia & conformia: quibus uerò aſcendens uerum plurimum diſtat ab aſcendente quæſito per uiam numerorum, in his principia rerum & media, & fines erunt ualdè diſſimilia, & maximè ſi multum diſteterint, ut in noſtra genitura: Tales enim uidebuntur quandoque eſſe in cœlo & ſtatim, decidunt in eadem cauſa: rurſus quandoque uidentur eſſe demerſi in profundo & deſtituti ſpe omni, & ſtatim præter omnium ſpem quaſi cœleſti quodam auxilio emergunt. Cauſa eſt quia principia ſunt diſſimilia medijs & media finibus. Secundum eſt quia iuxta Ptolemæi ſententiam oportet utrunq; principium conſiderare, ſcilicet uerum & naturale: Verùm appello quod eſt inuentum per Aſtrolabium. Et ſi dicas non potui habere per Aſtrolabium tale principium? Reſpondeo habeas illud per conſenſum plurium directionum quas ueras experimento inueneris, ſicut ego in mea genitura feci. Quòd ſi dicas, quare appellas naturale aſcendens quod eſt inuentum per rationem illam numerorum, cùm ratione numerorum Ptolemæus in ſequenti capite reprobet? Dico quod Ptolemæus intellegit conſenſum inter dominum loci luminarium & aſcendens, uel medium cœli tempore genituræ: qui conſenſus fit per trigonum ut declaratum eſt, ut inter decimum gradum Arietis, & decimum Leonis: uel ſi non poteſt, per exagonum qui eſt dimidius trigoni ut ex decimo Arietis, in decimum Geminorum: uel ſi non poteſt, per dimidiũ exagoni quod eſt ſpacium triginta graduum & per compoſita ex illis, ut inter decimum Arietis, & decimum Tauri, uel Cancri, uel Virginis, uel Libræ: Et generaliter intellegit figuram duodecim laterum æqualium in eclyptica, quæ ut manifeſtum eſt cadit ſemper in ſimiles gradus ſignorum. Et ſi dicas cur ergo talem figuram non recepit in numero aſpectuum? Reſpondeo quod talis figura non eſt ſubijciens ad operationem aliquam ſenſibilem, ſed bene ad hoc, ut habeat principium naturale naſcendi, quia tale principium conſiſtit in quadam ſola potẽtia & in quadam permiſſione, ſeu conſenſu, cui ſufficit figura duodecim laterum, quæ tamen non ſufficit ad actiones. Rurſus ſi dicas quare non ergo naſcuntur omnes aſcendentibus talibus gradibus naturalibus, ſeu correſpondentibus numero medij cœli, uel aſcendentis cum numero gradus Planetæ dominantis in loco coniunctionis uel oppoſitionis luminarium? Reſpondeo quod iſtud contingit uel propter fatum aliquid aliud intendẽte natura, uel propter natiuitatem patris & matris, directiones & progreſſiones, & maximè matris: uel quia Planeta dominator eſt debilis, ut mihi Mercurius, qui parum aut nihil poteſt, nec in Tauro, nec in Capricorno, nec etiam in ſignis oppoſitis, & eſt retrogradus, & in ſexto loco, uel dicas quod naturale principium, & uerum ſunt ſemper diſtincta parum aut multum, & quod naturale ſemper ſumitur à principio reſpirationis, & principale à perfecta reſpiratione quando iam fœtus non poſſet amplius uiuere in utero, & iſtud ueriſimilius eſt. Cùm igitur Ptolemæus non poſſit habere ſecundum principium & principale accipit imperfectum & primum: Et hoc quia ſunt partes totius temporis natiuitatis, & ſecundùm hanc uiam aſcendens noſtrum eſſet uigeſimaquarta pars Arietis, dico de naturali, quia aſcendens naturale ſemper præcedit uerum, & naturale & uerũm aſcendens eſt ſexta pars Tauri, & decem minuta, & tertium aſcendens quod uocatur finis, eſſet duodecima pars Tauri: & totum tẽpus natiuitatis eſt minutorum.

nutorum 59. id eſt, duæ tertiæ fermè unius horæ. Et per hoc facies in omnibus aliis geniturisſciendo quo tempus principale illud eſt uerè, quòd cõprehenditur inter aſcendens naturale & finem.

His uiſis, ut rem ipſam concludam iuxta ſententiam Ptolemæi, & ueritatem rei, & id quod cum omnibus concordat: dico quod mens Ptolemæi eſt, quod uis cœli diffundatur tempore ortus per longum ſpacium, & non in momento ullo, quoniam ſunt plura initia, quę temporibus non exiguis differunt. Primum tempus eſt cum fœtus conuertitur capite inferius: Secundum cum aperituros uteri, & tunc incipit reſpirare: & quodcũq; prius exit ſanguis antequam conuertatur infans, & utrocũq; modo intercedit ſpatium horarum, & aliquando dierum, & conuerſio fœtus eſt magis ſecundum naturam, quàm apertionis uteri, & poſt eſt progreſſus capitis, & non poteſt diſtare per multas horas à conuerſione & apertione oris uteri in eo qui ſuperfuturus eſt: & cùm reſpirat ore & umbilico. Vltimum tempus. & eſt quartum, eſt cum totus prodierit è uulua matris: & hoc durat quãdoq; per unam diem. Tempus autem quo abſoluitur à matre & deſinit reſpirare per illam quoniam eſt uoluntarium nõ eſt ex illis. Principale igitur eſt exitus & capitis, & totius, & quod eſt inter illa. Et ſi uelles addere tempus totum quo uterus manet apertus eſſet nimis longum. Et ſi prætermittatur tempus quo conuertitur prætermittemus quod eſt ſecundum naturam. Ideò oportebit accipere illud in quo conuertitur ſi ſciamus: inde in quo prodit caput, demum in quo oritur cum toto eo quod intercipitur: & ſi longum erit & ſuperuixerit: erit uita illius plena incõmodis multis, & qualis ortus talis uita, & qui ſtatim ortus abſq; impedimento protrahit uitam, aut fuit ad finem in neutro diu colluctatus. Reliquæ uerò geneſes etiam medio comprehenſo tempore dijudicantur, cumq; hoc fieri non poſſit, ob multiplicem miſtionem eorum, uitæ fato potius agi, quàm ſyderum uidetur, apices cum ſunt illæ tres exitus capitis & totius, qui principalis eſt niſi omnia contrà operentur. Cùm uerò hoc ipſum ignotum fuerit Ptolemæus uenatur tempus illud, quod domino gradus coniugationis uel in angulo propè poſito habetur, quàm ſimili numero, ſi non quadrato aut trigono, aut ſextili aſpiciat, aut intueatur, uel obediat illi: hoc enim tempus pro apice erit: nam reliqua penè eadem erunt. Multa etiam manebunt ut planetarum aſpectus atq; inter eos directiones, ſi exiguum fuerit interuallum, licebit poſtmodum ſucceſſu temporis uerum momentum Coriphei inuenire. Hæc igitur mens eſt Ptolemæi ut ſaltem tria tempora, & decurſus inter illa examinentur. Variant autem plurimum in hoc inter ſe geneſes, ut ualidæ dignoſci poſſint, quoniam apices plurimum poſſunt, intermedia fermè nihil, quę uerò ſunt imbecilles, multis caſibus aguntur: & fato ſubijci uidentur, ut quanquam magnis caſibus ſubijciantur, nihil tamen tale ſperare poterit, ut de exitu Philippi Regis Macedoniæ, patris Alexandri cuius etiam uita tota eiuſmodi fuit, quæ perpetuis ſucceſſibus & continuata ſcire potius augeretur, quàm euidẽtibus impreſſionibus, atque felicitatibus. Cuius oppoſitum fermè contingit in eius filio, ſunt igitur quatuor genera genitura rum: Validæ prudentium miſtæ, & debiliorum fatuorumq;, ſeu proſus imbecillium ſumpta: duo ſolum ex hac differentia apicum ad intermedia tempora.

CA.

CAPVT IIII.

TEXTVS VII.

Diuiſio præcipiendorum.

s ita definitis, ſi quis ordinis ſectandi gratia ea, quæ in genituris uniuerſim ſpectanda ſunt diuidat, inueniat ſanè inter ea, quæ natura comprehendi poſſunt, quædam ante geniturā ſita eſſe, cuiuſmodi eſt de parentibus tractatio, quædam uerò & præcedere, & ſequi, ut cum de fratribus & ſororibus ſolliciti ſumus, quædam circa ipſam genituram uerſari, quæ uaria ſunt, neq; uno capite comprehendi poſſunt. Poſtremò uerò quæ eam ſequuntur, & hæc multiplicem habent tractationē. Eſt uero intér ea, quæ circa geniturā uerſantur de maſculino & fœmininо partu, de geminis aut pluribus, de mōſtris & de ijs, qui antequam nutriantur extinguuntur. Inter ea quæ genituram ſequuntur eſt de uitæ ſpacio tractatio, haud quaquam illi connexa, quæ de his qui nutritionem non conſequuntur, inſtituitur: deinde, de forma, de morbis & uitijs corporis, poſt de animi ſtatu, deq; eius morbis, deinceps de poſſeſſionibus, de dignitatibus, poſt hæc uerò de opificij genere, mox de coniugio, deq; liberorum procreatione & de ſocietate, deq; mutua beneuolentia amicorum, hinc de peregrinatione, ac poſtremo de mortis genere: quę quidem tractatio, cum natura & potentia conueniat, cum ea quæ uitæ de ſpacio agit, ordine tamen meritò his omnibus ſubijcitur. Ac de unoquoque horum generum in capita enarrationē inſtituemus, ipſam indagationis inſtitutionem cum nudis effectricibus uiribus, ut diximus exponentes.

Quatuor proponit tractanda unum de præcedentibus natiuitatem, & hoc habet unum caput, ſcilicet de parentibus, quod tamen diuiditur in duo, ſcilicet in tractationem de patre & matre. Secundum de ijs quæ partim præcedunt natiuitatem & partim ſequuntur, & habet unum caput tantum, ſcilicet de fratribus & ſororibus, poteſt autem diuidi in duo ſicut præcedens. Tertium quod eſt de ijs, quæ contingunt circa natiuitatem, & continet quatuor capita primum de ſexu, ſecundum geminis, tertium de monſtris, quartum de ijs qui non nutriuntur. Quartum principale eſt de ijs, quæ contingunt poſt natiuitatem, & continet per ſe tredecim capita: primum de uita, ſecundum de forma, tertium de morbis & uitijs corporis, quartum de qualitate animi, quintum de uitijs & morbis animi, ſextum de diuitijs, ſeptimum de honoribus & dignitatibus, octauum de exercitatione ſeu arte, nonum de coniugio, decimum de liberis, undecimum de amicis & inimicis, duodecimum de peregrinatione (nam ſerui inter ſpecies amicorum numerantur) tertiumdecimum de morte: hoc debuit ſequi caput primum de uita, ſed quia mors eſt finis omnium, ponitur ultimo loco. Adijcitur poſt hæc capitulum generale conueniens omnibus de triplici diuiſione tēporum, ita ut ſint in uniuerſum capita uiginti, quæ conſideranda ſunt in qualibet genitura.

TEX-

TEXTVS VIII.

Quæcũq; multi curiosè & petulanter nugati sunt, necq; ullã ueri similitudinem præ se ferentia ad ea, quæ naturæ non conuenienter dicta sunt, relegabimus: quæ uerò natura deprehẽdi possunt, non per sortes & numeros, quibus à natura rationes nullæ inditę sunt, sed ad ipsam figurationum cum familiaribus locis inspectionẽ collimantes deprehendemus.

Reprehendit sophisticam Astrologicam sui temporis, quæ etiam per Arabes multos perducta est ad nostra tempora, & illorum etiam nugas, qui nunc mẽtiuntur Astrologiam fictis figuris, & numeris, de quibus in procœmio huius libri diximus: similiter & docet Astrologiam non procedere per signa, sed per causas cum à priore semper procedat: Vnde interrogationes uanæ sunt. Sub hoc etiam comprehendi debent artifices, qui difficillimam artem, parua scientia, minore iudicio, labore penè nullo tractando, uituperant: unde tam malè audit.

TEXTVS IX.

Sanè in uniuersum in omnibus, ne in singulis capitibus idem dicamus, primùm quidem oportet inuestigare locum significri familiaritate coniunctum generi quæstionis, quemadmodũ uerbi gratia: De opificij genere locum significri in cœli medio constitutum, aut de patre Solis. Deinde contemplari stellas, quæ dominium ius exercendi in hæc loca habeant, secundùm eos quos prædiximus quinq; modos: & siquidem una omnibus modis præfuerit, in illam conferre omnem eius euentus decernendi iurisdictionem: sin duæ tresúe, in eas quæ suffragiorum numero præstant. Post hæc uerò ut quale tandem futurum sit, quod decernitur coniectemus uidere, & naturas ipsorum dominorum, & signorũ in quibus ipsi præcipuaq; loca reperiuntur: ad magnitudinem decretorum spectare, utrum sint ualentes tam secundùm mundi, quàm genituræ statum, an contra. Validissimi quidem sunt pro mundi situ, cùm in domesticis, aut etiam in propriis sunt locis, & rursus cum orientales sunt, auctiq; numeris: Pro genituræ uerò situ cum in angulis aut succedentibus locis dispatiantur, maximè primis: dico autem ortus, medij; cœli loca. Imbecillissimi uerò, iuxta mundi situm, quando in alienis locis, siue non domesticis & occidẽtales, aut retrogradi fuerint, sed pro genituræ statu cum ab angulis cadunt. Ad tempus uerò decreti uniuersim cognoscendum, utrum matutini sint, an uespertini, tam ad Solem, quàm ad horoscopum comparati, quãdoquidem antecedentes utrunq; horum quadrantes, iisq; oppositos matutinos dicimus, reliquos uerò sequentes, uespertinos. Et in angulis reperiantur, an succedentibus: Nam matutini cum sunt aut in angulis constituti, suam citius uim exerunt: uespertini uerò aut succedentibus, tardius.

Quinq;

Quinq; proponit quæ in quolibet quæsito sunt consideranda: Primùm est ut inueniamus locum qui quæsito præsit. Exemplum in textu habes. Secundum dominos qui loco præsunt. Sunt autem quinq; trianguli, domicilij, altitudinis, finis & aspectus, seu configurationis, ut in præcedenti capite docet. De ordine tamen illorum non est habenda ratio iuxta ibi descripta, sed in his, quæ ad uitam spectant plus potest domus in dignitatibus, & magistratibus altitudo, in fortuna & amicis, & populari quadam gloria trigonus, in rebus singularibus & proprijs finis. Tertium est ut consideremus qualitatem futurorum, utpote si erit fœlix, an infœlix, si in pecunia, uel agris. Quartum de magnitudine ipsius effectus & unde sumenda sit. Quintum de tempore in quo illa contingere debent. Hæc autem cum quatuor illis conueniunt, quæ superius descripta sunt in secundo libro de uniuersalibus prædictionibus, quantũ ad tempus & qualitatem: Hic uerò adduntur quantitas locus cœli & dispositores, ibi utrunq; sumitur, scilicet locus & dispositores à loco eclypsis, & succedenti cardine, uel in fixis etiam antecedenti. Magnitudo autem effectus ibi coniungitur cum tempore. Sed locus affectus hic nõ desideratur cum debeat esse ubi erit natus: neq; genus cum sit in ipso nato, & ita coincidunt.

A' Tex. 22. ad 25. includendo.

Et si quidẽ una) Quomodo una stella potest uni loco omnibus modis præesse cum in sola Virgine Mercurius habeat altitudinem & domum: ibi uerò trigonum non habeat: in reliqus signis altitudo à domo differt? Respondeo omnibus modis præesse intelligit, ut si Mars sit in initio Scorpionis ubi est eius domus trigonus, finis altitudinem ibi non habet, sed nec alius Planeta.

Post hæc uerò) Genus rei significatę, utpote diuitiæ qualitatib. distinguuntur, pecunia, mercibus, agris, domibus, donis, redditibus pręmijs multæ, paucæ: hæc omnia à dominis, scilicet intelligendo etiam qui aspiciunt locum, & qui dominis commiscentur: & signis in quibus sunt significatores. Signorum nomine omnes figuræ etiam octaui cœli ueniunt & noni etiam.

Ad magnitudinem decretorum) Robur Planetarum ex quatuor rebus sumit in comparatione, ad mundum, ad genituram, ad Solem & per se. In comparatione ad mundum quod sint in hoc, uel in illo loco seu signo. In familiaribus & magnis ubi potestatem habent, ut Marti Virgo est familiaris, Ioui Libra. In Piscibus uerò Mars habet dignitatem: In Leone Iuppiter & magis in Cancro. In comparatione ad genesim quod sint in angulis præcipuè nobilioribus: Ascendente & cœli culmine uel succedentibus. In comparatione ad Solem quod sint orientales. Per se: quòd sint numero aucti, id est, ueloces. Nam cum Planeta est uelox uocata Aequatio, medio motui additur, ideò tunc Planeta auctus numero dicitur. Diminutus cum aufertur. Quòd si ablata Aequatio etiam medio motu maior fuerit retrogradus dicitur Planeta. Ob id cùm in Sole & Luna nunquam æquatio medium motum excedere possit, luminaria quidem motu tarda dici & esse possunt retrograda nunquam.

Celeritatem effectus ex tribus uenatur, ex situ significatorum, quo ad cœli quadrantes ab horoscopo ad cœli medium, & ab occasu ad cœli imum exitus præstant celeres, in alijs duobus quadrantibus tardos. Ex situ significatorũ in partibus sui quadrantis in angulo enim celeres, in cadenti tardos, in succedendi medios significabunt. Ex situ quo ad Solem, nam à loco Solis ad 90. partes ante, & ab eiusdem opposito ad totidem partes ante dicuntur matutini Planetæ, in alijs quartis uespertini. Velut mihi Sol est in partibus 10.m̃.37. Libræ, Planetæ à partibus 10.m̃.37. Cancri ad partes 10.minuta 37. Libræ & à partibus 10.minutis 37. Capricorni, usq; ad partes 10.m̃.37. Arietis dicũtur esse in quadrãtibus matutinis à Sole: In reliquis autem uespertinis. Notandum quod orientale & occidentale aliud est in Planetis à matutino & uespertino: Orientale propriè est à coniunctione Solis ad oppositionem occidentale ab oppositione Planetæ, cum Sole ad coniunctionem. Matutini, ut dixi

Digitized by Google

dixi in ſuperioribus & Luna à coniunctione, & ab oppoſitione ad radium quadratum cum Sole. Veſpertini à quadrato cum Sole ad coniunctionẽ uel oppoſitionem. Aliquando à coniunctione uel oppoſitione ad ſtationes matutini dicũtur, à ſtationibus autem ad coniunctionem, uel oppoſitionem ueſpertini. In inferioribus autem aliter res ſe habet, quia nunquam ad Solis oppoſitionem ueniunt. Hoc autem ſuo loco declarabitur. *Commen. 70 huius.*

CAPVT IIII.

TEXTVS X.

De Parentibus.

QVæ igitur iam dicta eſt ſingulorum contemplandorum ratio, quàm inſequi in omnibus oportet, ſic ſe habet. Accingamur nunc iuxta propoſitam ſeriem à prima, quæ de parentibus habetur tractatione. Sol igitur & Saturnus patri natura familiares ſunt, Luna, Venusq; matri. Pro quorum ſtatu tum inter ſe mutuo, tum erga alios de rebus parentum opinandum eſt. Fortunas enim & opes ex luminum ſatellitio deprehendere oportet. Circumdata namque beneficis eiuſdemq; conditionis ſideribus, ſiue in ijſdem ſignis, ſiue in proximis, illuſtrem & luminoſum parentibus ſtatum decernunt, maximè quando Solem matutinæ cingunt ſtellæ, Lunam ueſpertinæ, eæq; bene affectæ.

Quoniam litteræ ſententia ſatis aperta eſt, ideò quædam ſolum expoſitionis loco adiungam notatu digna: quorum primum eſt quod natiuitates filiorum ſignificant ſuper parẽtes ſuos, & fratres, & filios, eadem ratione quæ eſt quod cùm parentes habeant uirtutem generandi ſemper, non tamen ſemper generant, ſed ſolùm cum tempus in quo conueniunt utriuſq; genituræ fuerit ſimile. Similiter & de natiuitate non naſcitur infans niſi cum natiuitas conuenerit parentum natiuitati. Igitur ex natiuitate filij cognoſcuntur diſpoſitiones parentum maximè. Et hoc eſt primùm. Similiter ex natiuitatibus parentum cognoſcuntur qualitates filiorum conuerſa ratione, & hoc eſt ſecũdùm. Et quia natiuitates filiorum ſunt ſimiles parentibus, ut dictum eſt. Igitur natiuitates fratrum inter ſe habebunt ſimilitudinem. Sed tamen minorem quàm cum parentibus ipſis, uel proprijs filijs: Et ita ſignificabunt ſtatum fratrum. Et hoc eſt tertium (Intelligo autem cum fratribus ſorores) Rurſus quia aſtra ſignificant, ut cauſæ & non ut ſigna, ut ſæpius oſtẽdi, ſignificabitur ſtatus parentum non præcedens natiuitatem filij, ſed ſolum ſubſequens. Idem dico de fratribus. Et hoc eſt quod Haly dixit in commento natiuitates filiorum, ſignificant ſtatum parentum, qui ſuccedet poſt natiuitatem illorum, nõ autem qui præceſſit. Et ita ſignificabit de fratribus maioribus quid ſuccedet illis poſt natiuitatẽ ſuam: De minoribus autem generaliter. Et hoc eſt quartum: Ex quo ſequitur quintum, quod cum naſcitur filius in una domo, mutatur ſtatus parentum & fratrum, & ſororum in melius uel in deterius. Sextum ex his colligitur: Et eſt quod ſtatus parentum ſequitur geniturам propriam parentum, deinde poſt natiuitatem primogeniti, propriam natiuitatem & primogeniti: deinde poſt natiuitatem ſecundogeniti componetur parentis ex propria natiuitate, & primogeniti & ſecũdogeniti: Et ita ſtatus deinceps quotquot fuerint filij, uel filiæ. Septimum ex hoc ſequitur, quod ſtatus filiorum componetur ex

tur ex natiuitatibus proprijs parentum, atq; fratrum ac ſororum. Octauum quod eſt o:do in his, natiuitas parẽtum in infantia habet primum locum, deinde natiuitas propria, deinde natiuitates fratrum multo minus: poſt quartũ uerò annum quibuſdam poſt ſeptimum, alijs à quartodecimo, nonnullis à uigeſimo natiuitas filij habet primum locum, inde parentum, poſt fratrum. Nonum quod parentum natiuitates primum obtinent locum pro ſeipſis: deinde ſuccedit natiuitas primogeniti: & ſuccedentium ſunt debiliores ſi ſint pares inter ſe: quia quandoq; contingit quod natiuitas ultimogeniti ſit ualidior omnibus & clarior, ut Ioſephi inter filios Iacob. Decimum quod natiuitates parentum etiam inter ſe ſignificant mutuo tantum quantum natiuitas primogeniti. Et hoc poſt coniunctionem illorum, de uita dico, & ſanitate, & honoribus, quiete, moribus, opibus mariti, ſignificat. Et cum dico ſignificat, dico agit, & eſt cauſa, genitura uxoris & uiceuerſa. Vndecimum quod mater ſignificat magis ſupra infantiam filiorum, & mores corporeos & corpus ipſum: ſed pater ſuper adultam ætatem, & qualitates animi & fortunas eorum. Duodecimum quod maximi momenti, quòd mors uniuſcuiuſq; uel ſeparatio è domo facta ſecundùm leges uelut emancipatio & diuortium, extinguunt ſignificata pertinentia illis, qui cum eis coniunctio erat: Et illi reuertuntur ad proprias natiuitates & ſtatum earum.

Principale aliud eſt quod Planetæ orientales à Sole ſunt robuſtiores, quia Sol, qui illos obumbrabat reliquit illos ſplendidos. Et abſq; (ut ita dicam) ſuſpitione reditus Solis ad eos. Similiter occidentales à Luna ſunt in læto ſtatu & pulchro, quia expectant Lunam uenientem ad eos ſicut quando aliquis expectat amicum ex longinquo uenientem, & apparat domũ & exornat eã.

Principale tertium eſt quod Planeta dicitur obſeſſus quando eſt inter duos alios, & eò magis ſi ſit in dignitatibus eorum. Exaltatus autem ſuper alium quando fuerit occidentalior & ponderoſus, utpote ſi Saturnus ſit in uigeſimo gradu Libræ & Sol, in principio Libræ, & hoc ſit quadrifariam: Deterius primum cum Saturnus fuerit in angulo, & Sol extra angulum. Secũdo cum Saturnus fuerit in dignitatibus proprijs, & Sol in dignitate Saturni. Tertio cùm fuerit Saturnus in quadrato aſpectu Solis, uel Saturnus fuerit in imperante, & Sol in obediente: Veluti Saturnus in decima parte Arietis ſit, & Sol in uigeſima Piſcium. Quarto ſi Saturnus aſcendat ad abſidem eccentrici ſui & maximè Sole deſcendente à proprio abſide. Dicitur autem Planeta ſuperior, quando eſt occidentalis eleuatus ſupra Solẽ uel Lunam, quia Sol uel Luna in tali ſtatu ſemper uadunt ad illum Planetam, & nunquam ſuperior Planeta uadit ad eos: & ſicut homo, qui expectat alios domi uidetur in illi cauſa ſaltem nobilior his, qui uadunt ad domum eius. Ita Planeta ſuperior cũ fuerit occidentalis dicitur eleuatus ſuper alium & maximè, ſi fuerit una illarũ quatuor conditionum uel plures ex eis.

Vt autem clarius, & per Methodum de hac re agam, quæ tanti eſt momenti ut ſit ſecunda ex his, quarum intellectu futura prædicere licet, noſcere oportet ſignificatorem qualifcunq; ſit decernere rem: uerùm melius aut deterius ut primum ſimpliciter ad hoc aptus. Maleficæ enim nihil præſtant boni liberaliter, aut ſi natura diſſideant, ut Saturnus in prole & coniugio: Iuppiter in rapina, Venus in caſtitate. Mars in continentia, Luna in perſeuerantia, Sol ut occultè agatur. Poſt eſt robur ſignificatoris, ut ſit in ſuis dignitatibus in aſpectu luminum fœlici: Orientalis à Sole, Occidentalis à Luna, dicemus in die ſupra tetram, in noƈte infrà nocturnus contra, in abſide eccentrici ſui uel propè, propè etiam abſidẽ paruí orbis, ſicq; auctus dicetur lumine & motu, ab undecimo loco ad nonum præcipuè in apice, uel in uertice horoſcopi. Cùm uerò non omnis aſpectus ei malus ſit, oportet non omnem Planetam, qui illum reſpicit eleuari ſupra eum: neq; qui ſupra ipſum eleuatur quicquã boni afferre poteſt

poteſt ea in cauſa ſeu fœlix, ſeu infœlix, ſeu bonus, ſeu malus: eſt enim alter quaſi in eius ſeruitute ergo eleuatur, qui præſidet illi & annectitur. Secus quicunq; Planeta omnibus præſideret locis omnibus in cauſis, infelicem faceret niſi, in quibus ipſe eſſet ſignificator. Annectitur ergo ei decem modis coniunctione oppoſitione, duobus quadratis totidem trigonis breuibus ac ſextilibus longis, tum ſigno imperanti, aut æqualium aſcenſionum pro magnitudine Planetæ eleuati: ut Solis quidem 15. Lunæ 12. Iouis 11. Veneris 8. Saturni 9. Martis 7. Mercurij 6. ante ac retro: Vt in nobis Luna eleuatur quãuis in obedienti, quia alterior eſt, ſupra Iouem, Venerem, Mercurium, paululum etiam ſupra Solem imbuta Martis hoſtilibus radijs diſſoluitq; illorum decreta. Et ſi in angulo eſſet magis hoc faceret, ſed alia poſtmodum bona præſtaret: ita uides cur nil poſſit eſſe ex quacq; parte beatum. Cùm ergo annectitur inſpicere oportet quantò magis potens fuerit, & natura prauus eò magis offici, & quantò ualidior erit nexus, at de hoc ordinem patefecrimus, tum etiã naturam ſimplicem, aut propoſitæ rei repugnantem. Porrò robur primum eſt ut dominetur loco, poſt ut ſit in altiore cœli parte, deinde ut ſit in angulo, dein in proprijs dignitatibus, pòſt ut ſit in elatiore parte eccentrici, poſt in elatiore parui orbis: inde in ſuis dignitatibus, demum in luminarium aſpectu, & in conſimili ſtatu diurni atq; nocturni queadmodum dictum eſt. Plurimum etiam refert, an à malefica, aut benefica lumen excipiat, aut inerranti huiuſmodi iungatur ad augendam prauitatem atq; minuendam. Quòd ſi nõ annectatur totus tamẽ ſit in illius poteſtate ſignificator, impedietur quidem ad uires non tamen fruſtrabitur ſemper: ſemper tamen cum difficultate peraget, præſertim ſi malefica & potens fuerit quę præeſt. Specialiter autem conſiderare oportet in quo differt eleuari atq; foueri. Circa idem enim uerſari ambo neceſſe eſt: Vt ſupra Iouem Luna non proprie eleuatur, ſed mutuo ſe fouent, quia ſextilis breuis eſt, & commutatio dignitatum, Luna uerò ad Mercurium, & Mercurius ad Lunam eleuatur, alterò alterum uicißim impediente. Venus autem ſuper Lunam eleuatur prohibetq; mala, Luna quoq; ſupra Venerem uerum imbecilli modo.

Principale aliud quod Ptolemæus deinceps in omnibus decemnouẽ quęſitis intelligit tres ſtatus, optimum, peſſimum & medium. Et ſimiliter in magnitudine, robuſtiſſimum, debiliſſimum & medium. Et ſimiliter in tempore (Sunt enim hæc tria, quæ docuit in præcedenti capitulo eſſe in ſingulis quæſitis conſideranda) celerrimè, ut in pueritia: tardiſſimè, ut in ultimo ſenio: mediocriter, ut in ætate conſiſtẽtiæ. Ex quibus uult intelligi duo: Primùm ut declarato uno quandoq; intelligamus, reliqua duo breuitatis cauſa: quandoq; declarat duo & oportet ſubintelligere tertium: quandoque declarat omnia membra: Vel ut magis inſtruat, ut in principijs fieri ſolet, ſicut & in hoc capitulo: Vel quando res eſt magni momenti. Secundum ut intelligamus media omnia, quæ poſſunt cadere inter illa extrema, quæ ſunt infinita: Velut in ætatibus, præter infantiam & ultimum ſenium, quæ ſunt extremæ, & conſiſtentiam quæ eſt uerè media: Sunt aliæ mediæ plures in genere: Velunt ante conſiſtentiam, pueritia, adoleſcentia, iuuentus: poſt autem primũ ſenium & quælibet etiam iſtarum ætatum in partes diuiditur multas. Vult ergo ut ex natura li coniectura non ſolùm illas tres principales aſſequamur, ſed omnes alias intermedias. Idem dico de magnitudine & qualitate, ſcilicet quod per duo extrema, & medium docet nos coniectari omnia media, quæ ſunt infinita.

Principale quintum eſt, quod unicuique parenti aſſignat duos ſignificatores Solem & Saturnum patri & Lunam & Venerem matri. Ex quo fit magna confuſio dum uult declarare ſtatum amborum parentum ſimul, quia ingrediuntur quatuor Planetæ. Ideò ego declarãdo ſolum dicam de patre, & quod dictum erit de patre, idem intelligatur de matre, accipiendo dicta de Sole in

patre, ut sint dicta de Luna in matre: Et quæ de Saturno in patre, sint dicta de Venere in matre, adhibitis solum duabus distinctionibus: Prima quod Sol in die & Luna in nocte gaudeat: & Saturnus in nocte, & Venus in die: Secunda ut in Sole orientales præferantur: In Luna autem præferantur occidentales.

Principale sextum est quod eligit duos Planetas unicuiq; parenti, quia cū parentes generant sunt in ætate uirili & ualida, ideò non decet, ut habeant unum significatorem tantum, ne si ille malè afficiatur, parens malè habeat: maximè cum ipsi infanti, aut quinque significatores uitæ assignari soleant. Imò neq; Ptolemæus aut declarare de morte parentis etiam ambobus significatoribus malè affectis.

Principale septimum in dignitate semper Ptolemæus considerat luminare, in uita autem robustiorem ex duobus significatoribus, in erigenda autem figura Planetam congruentem tempori, utpote locum Solis de die, & Saturni de nocte. Et ita iuxta tres causas diuersas, facit tres ordines electionis: quod etiam obseruat in quæsitis proprijs nato: nam pro dignitate semper quærit Solem, uel Lunam pro uita potentiorem ex significatoribus, pro qualitate corporis, quod fortuito obijcitur, id est, horoscopum semper.

Principale octauum est, quod considerat quatuor status in unoquoq; parente, primus est concordia ipsorum significatorum inter se, utpote in patre Saturni & Solis, & hic est optimus. Secundus est concordia unius significatoris cum beneficis. Tertius est status ipsius significatoris per se, ut in angulo in carpento suo, uel saltem ubi habeat dignitatem. Quartus est si maleficæ super significatorem eleuentur.

Nonum principale est quod per concordiam intelligit trigonum & sextilem: coniunctio autem est in numero cōcordiæ cùm fuerit cum beneficis, uel si fuerit etiam inter significatores ipsos, ut Solē & Saturnum. Caliditas enim unius temperat frigiditatem alterius, & frigiditas caliditatem. Et iudicium de coniunctione est etiam in intuentibus & imperantibus: Discordia uerò est semper in opposito aspectu, inde quadrato: Coniunctio uerò & intuentia & imperantia, cùm fuerint cum maleficis, quæ non fuerint significatores, & maximè si malefica fuerit domina loci oppositi significatoris: Sed si domina fuerit loci significatoris non erit tam infausta coniunctio, uel intuitus obedientia.

Decimum principale sequitur ex præcendentibus, & est obseruatione dignissimum, & est quod quotiēscunq; in aliqua genitura infantis masculi, uel fœminæ Sol aspicit Lunam de quadrato uel opposito: uel Saturnus Venerē aut Lunam eodem modo: tunc parentes illius infantis oidioſē habebunt. Et peius est inter Solem & Lunam, inde inter Saturnum & Venerem, ultimum inter Saturnum & Lunam, & deterius erit si sint in angulis. Ex hoc sequitur, quod expositio Ptolemæi per partes ut fieri solet, & facit Haly in quibusdam locis, non satisfacit, sed oportet totum simul distinguere capitulum, sicut nos hic fecimus. Nunc ad ipsius textus expositionem deuenio.

Inspicere oportet in natiuitate patris si Solem antecedunt stellæ, tum erit optimum. Si uerò non antecedant, sed sequantur erit & bonus status. Ideò circa hoc obseruare oportet quinq;. Primum ut luminare habeat satellitium, id est, planetas propinquos ad triginta gradus. Secundum ut cōforme sit, id est, in angulis. Tertium ut in comparatione ad luminare, ut sint orientales à Sole si sint satellitium Solis, & occidentale à Luna, si sint pro satellitio Lunæ. Quartum ut sint beneficæ, uel mediæ, uel amicę saltem ut Saturnus Soli uel si Mars coniungatur Ioui, uel Veneri. Quintum ut sint in locis, in quibus gaudent.

Lib. 4. cap. 3. Ex hoc sequitur quod filius fortunam & dignitatem cū consequatur plerunque & statum patris, ideò conuenienter hæc eadem assignāt pro significatione dignitatis ipsius nati, ut infrà uidebitur.

TEX.

TEXTVS XI.

Si uerò Saturni quoq; & Veneris ſtellam contingat orientalem eſſe in propria perſona, aut in angulis felicitatem inſignem intelligere oportet, iuxta peculiarem utriuſq; parentis rationem. Contra ſi luminaria curſu inania ſint & ſatellitio deſtituta, humilem & obſcuram parentum uitam ſignificant, & maximè quando Venus Saturnusúe non ſat pulchrè uidẽtur ſiti. Si ſatellites quidem non deſint, ſint tamen diuerſæ ſectæ, ut cùm Mars ad Solem fertur, Saturnus ad Lunam, aut ſi non ſint feliciter ſitæ beneficæ etiam ſecundum ſectæ cognationem, mediocris & inconſtans parentum ſtatus oſtenditur.

Declarauit duos ſtatus primos illuſtrem & magnificum: hic declarat tres poſtremos: Tertius qui eſt mediocris, eſt tamen in ſignis & ipſe, cum ſolus Saturnus exceſſerit Solem in primo ſuo orientis ſtatu. Ex quo & primo ſtatu ſimul iunctis fit ſtatus illuſtriſſimus, ſcilicet cum Iuppiter, Venus, Saturnus & Mercurius in primo ſtatu orientis Solem præceſſerint. Quartus ſtatus eſt cũ quæ præcedunt beneficæ Solem, malè afficiuntur, cadentes ab angulis aut combuſtæ, aut ſi Mars benè diſpoſitus præcedat, tunc erit mediocris ſtatus & inconſtans: quia erit miſtus ex bono & malo, ſcilicet malefica natura ſua nocebit, & ut bene diſpoſita iuuabit: cõtrario modo benefica malè diſpoſita. Quintus ſtatus eſt cum Solem nullæ circundant ſtellæ: Et hic eſt peſſimus & ſignificat patrem omnino abiectæ & ſordidæ fortunæ. Quod uerò bis adijcitur de Venere, referendum eſt ad matrem: Et ut ſit occidentalis à Luna. Ita quod ſi Sol & Saturnus ambo fuerint in angulis erit bonum pro patre: & ſimiliter ſi Venus oriẽtalis à Sole fuerit in angulo cũ Luna, erit ualde bonum pro matre.

Quod uerò dixit curſu inſanitæ exponit ſe, id eſt, ſatellico deſtituta, non eſt autem neceſſe quod radijs hoc etiam in Sole magis refert, nam cùm habuerit Planetas occidentales, dicitur curſu uacuus, etiam quod ad illos tendat, cõtra ſi ſint orientales non fertur ad illos, ſed recedit ab eis, nec tamen dicitur curſu uacuus, ſub hoc ſenſu præſentis loci.

TEXTVS XII.

Si ſors fortunæ de qua poſt dicemus, conuenit in genitura cum Solis Lunæúe ſatellitibus fortunatis per manus tradentur liberis, ſalua parentum bona, ſin minus, aut ſi repugnat, & luminarium laterones, aut nulli ſunt, aut malefici, inutiles erunt liberis parentum poſſeſſiones, atq; adeò noxiæ.

Pars fortunæ ſeu ſors diuitias ſignificat apud Ptolemæum: ſi ipſa fuerit in quadrato, uel oppoſito maleficarum Solem circundantium, pater non relinquet hæreditatem filio: aut nihil habebit quod relinquat: aut erit cum magnis litibus. Et ſi pars fortunæ fuerit ſub Sole, natus paruum gaudium habebit de paterna hæreditate. Nõ ſic erit ſi pars fortunæ fuerit ſub Luna: habebit enim hæreditatem maternam & illa gaudebit. Reliqua textus nota ſunt.

TEXTVS XIII.

Longæuitas autem eorum aliunde deprehenditur. Patri nimirum, ſi Iuppiter aut Venus quouis modo Soli configurantur aut Saturno: Siue & ipſe Saturnus conuenienter Soli configuratur, con-

iunctione radijsúe sexangularibus aut triangularibus, siquidem il li potentes fuerint, longa uita decernitur: si imbecilles, non ita: nec tamen continuò breuis. Cùm uerò Illud usu non uenit, sed Martis sydus supra Solem, aut Saturnum attollitur, ijsúe succedit, aut si ipse iterum Saturnus cum Sole non conuenit, sed uel ex opposito loco, uel tetragono aspicit, decidentes ab angulis, ualetudinarios tantum patres efficiunt, breuis autem uitæ aut uitioso corpore cũ angulares sunt, aut angulis succedunt, ac uitam sanè breuem in primoribus duobus angulis, ascendente nimirum & cœli fastigio locisue succedentibus, uitiosos uerò in reliquis occidente nimirum & cœli parte infima. Mars igitur Solem intuitus ad eum quem diximus modum subitò interimit, aut uitium oculis injicit, Saturnũ uerò feriens febrili rigore, uitijsúe per sectiones & ustiones inuoluit. Saturnus quoq; malè affectus erga Solem, morti paternæ uiam per morbos sternit, turbationesq; ex humoris copia proficiscẽtes adducit. Quod ad matrem attinet, si Iuppiter quocunq; modo cum Luna & Venere committitur, aut ipsa Veneris stella cum Luna concordat hexagonis radijs, aut trigonis, illiúe coniuncta fortes cum sint, longæuam matrem significant. Si uerò Mars Lunam aut Venerem intuetur quadrangularibus aut oppositis radijs, aut succedens, siue Saturnus hoc modo Lunam solam si minuti cursu fuerint ceciderintúe, rursus aduersus tantum casibus morbisúe implicant, aucti cursu aut angulares breuis uitæ & uitiosas decernũt matres. Breuis quidem uitæ in orientalibus angulis aut succedentibus, uitiosas uerò in occidentalibus. Enimuerò Mars Lunam ita intuitus orientalem mortes matribus repẽtinas, uitiaq; oculorum adducit, occidẽtalem uerò, mortes ex abortionibus aut similibus, uitiaq; per sectiones & ustiones. Venerem aspiciens, mortem per successiones maturat, abditisq; in locis nascentia uitia, obtenebrationes & repentinos humorum decursus. Saturnus uerò Lunam irradians, mortes, morbosq; affert, cùm orientalis ea est per febriles rigores, cùm occidentalis per uteri affectiones & corrosiones. Animaduertere quoque unà oportet, ut uitiorum, morborum & mortis genera distinctiùs eliciamus, signorum in quibus stellæ significatrices reperiuntur natiuas, peculiaresq; uires, de quibus opportunius in ijs, quæ circa genituram contingunt dicemus.

Hoc est secundum in quo docetur uitæ longitudo, si uel Soli, uel Saturno coniunctione, trigono, uel sextili, Iuppiter uel Venus ualidi associentur. Secundus status est si associentur, sed non sint ualidi, erit enim anceps iudicium & plerunq; uita longa, sed debilis. Tertius si non associentur omnino, nec tamen necessariò uita erit breuis. Sed si Mars supra Solem aut Saturnum eleuatur, aut si Saturnus Solẽ de quadrato aut opposito respiciat: tunc enim si ma-

lefica

lefica fuerit in decima, uel prima, uel undecima, uel ſecunda, ſignificabit breuem uitam, ſi in quarta, uel ſeptima, uel cadentibus ualetudinarios ſolum decernit. Et hoc declarat per tres modos, quando Mars exaltatur ſupra Solem, & quando Mars exaltatur ſupra Saturnum, & quando Saturnus aduerſatur Soli. Et hoc pro natura ſignorum, quæ declarabitur in fine quarti libri. In matre uerò loco Iouis & Veneris, qui poſſunt conciliari Soli uel Saturno, ponit Iouem, qui poteſt conciliari Veneri uel Lunæ, uel Venerem, quæ Lunæ conciliatur. Eſt uerò aliud diſcrimen quia Saturnus uel Mars deſtitutam Lunam, uel Venerem oppugnantes breuem uitam ſignificant, cùm fuerint in eiſdem angulis, decima, uel prima uel ſuccedentibus. Sed ita tamen ut ſint aucti curſu: Sed ſi fuerint diminuti curſu ſeu tardi, uel in alijs locis ſolũ ſignificant mortes: unde colligitur quod ſi fuerint tardi curſu, & in cadentibus locis non ualetudinarias efficient, id eſt, quæ perpetuò fermè affligãtur morbis, ſed ſolùm ad uices frequentius ægrotabunt. *Cap. pennult.*

TEXTVS XIIII.

Amplius obſeruare conuenit die maximè Solem & Venerem, nocte Saturnum & Lunam. Quod reliquum eſt in diligentiori euentuum exploratione conueniens ſanè ac proximum erit patris, aut matris locum, qui ſe pro tempore obtulerit, tanquam orientem ponere, cæteraq; quaſi propoſita parẽtum genitura, iuxta eas quas deinceps trademus de præcipuis generibus rerum & euẽtuum inductiones deprehendere. Meminiſſe autem & in his, & in cæteris oportet conſtitutionis, contemplantes uniuſúe modi ſint, an diuerſi, contrariarumúe effectionũ illi, qui dominium locorum quæſtionis obtinent, qui pluribus affluant ad unumquodq; negociũ ſpectantium uirium ſuffragijs, ut rei ſignificandæ præſint, ut eorum naturæ conuenienter iudicemus. Aut æquilibria cum ſunt ſuffragia, ſi unà fuerint imperantes, id quod ex diuerſarum naturarum miſtura conflatur, prudenter ratio cinabimur.

Sententia eſt quod oportet ſignificatorem temporis congruentem ponere in aſcendente, ſcilicet Solem de die, uel Saturnum de nocte, & collocare figuram & Planetas uelut uides in exemplo octauæ figuræ ex qua extraximus figuram patris, prout uides. Dicit ergo, oportet ut poſtmodum illam iudices, uelut alias genituras ad unguem conſiderando illos qui præſunt, quia ſub uno quatuor generum. Aut enim ſunt concordes in ſignificando: Et tunc oportebit ſtatuere ſecundùm naturam uincentis & exceſſum, ſuper contrariũ ſignificatorem. Aut æqualiter poſſunt, & tunc nihil decernunt. Aut alternatim ſignificant: de quo dicet in ſequenti textu. Ex quo ſequitur quod Ptolemæus mira arte uſus ſit in hoc libro, qui tanta breuitate ſatisfacit omnibus quæſitis copioſè: nam ſi bene animaduertatis, factis duabus figuris altera pro patre, altera pro matre, bis utitur toto libro ad dijudicandum illas. Ita de fratribus, filijſq;. Manifeſtum eſt igitur ex hoc primum cur filij patri ſimiles extant plerunq;, ſcilicet cùm Sol in centro horoſcopi fuerit in diurna genitura, aut Saturnus in nocturna. Eodem modo filia matri ſimilis cum Luna in nocturna genitura, aut Venus in diurna in centro horoſcopi fuerint, tunc enim erit utriuſq; genituræ figura eadem & fortuna, & reliqua pene ſimilia.

Fratres inter ſe ſimiles erunt, cum ſignificatores fuerint in communibus ſignis ſeu bicorporeis, nam plures habebunt eundem ſignificatorẽ & eandem

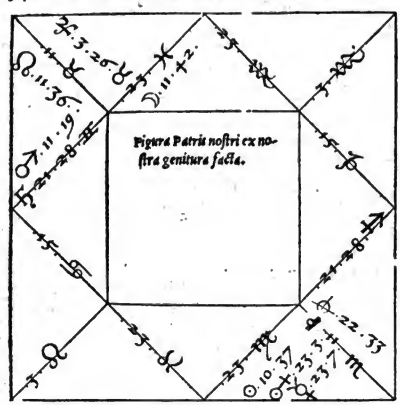

figuram cœli. Vel etiam cùm in natiuitate alterutrius parentum ſignificatores filiorum fuerint in bicorporeis. Nã illo ſignificatore in aſcendente poſito eadem figura pluribus filijs, qui inter ſe fratres erunt ſeruiet.

Nepotes auis erũt ſimiles, quãdo ſignificator patris iũctus fuerit ſignificatori filij: Et ſimiliter deauia & nepte. *Sed* his idem continget ſi Venus de die aut Luna de nocte, filiarum fuerit ſignificatrix. Poſita enim alterutra in aſcendente figura illa matri & filiæ nati ſeruiet: unde neptis auiæ ſimilis erit.

Filij fratrum patruis aut filiæ amitis ſimiles erunt, cum genethliaca figura eius, qui uni pater eſt, alteri frater, eundem habuerit fratris & filij ſignificatorem. Aut non eundem, ſed coniunctos licet diuerſos. Et hæc ſemper à natiuitate illius intelligenda ſunt.

Cæterũm ut ad patris geneſim reuertar, dubitabit aliquis quomodo poſſit fratris ſignificator in aſcendente poni cum non ſit: Et cum aderit uel iam adfuit loci Planetarum ſaltem Lunæ ſenſibiliter ſunt mutati. Sed illud contingit quod quemadmodum materia in materia poſita eſt: ita & formæ & cauſæ nati, & parentis ſunt alteræ in alteris poſita, abſq; temporis ulla ſucceſſione. Manifeſtum eſt autem quod cum eſſet nocturna genitura Saturnus in aſcendente poni debuit: quo conſtituto ſignificaſ pater à natiuitate noſtra debilis, *pau* per ob ſortem peſſimè collocatam, & implicitus. Direxit igitur Lunam, quæ erat aphæta & peruenit in 23. annis ad Solis oppoſitum: Et aſcendens ad quadratum eiuſdem: & quia erat ſenex octuagenarius, mortuus eſt. Et niſi fuiſſent radij trigoni Veneris & Mercurij ad aſcendens non tam diu diſtuliſſet mortem, quia figura eſt debilis. Et ſi comparaueris hanc figuram propriæ genituræ parentis inferius ſub octaua genitura exponendæ parũ uidebis uarietatis: Niſi quod in illa uidebis ſtatum iuuentutis & ſenectutis, hic tantum ſenectutis, quia ſolum temporis quo ſuperuixit poſt meam natiuitatem. Et ex hoc patet quod figuræ per talem extractionem commutãtur in longè melius quandoq; aut deterius. Et ideò contingit quod filius clariſſimus poteſt habere patrem ignobilem, & egregius pater filium nebulonem.

In hoc conſiderandum eſt, quod maiorẽ longe uim habet primo geniti geneſis, inde ſecundi filij, atq; ita deinceps. Et ſi primus pareat non prorſus ſignificatũ illius extinguitur, ſed manet magna ex parte, ita tamen, ut uiuentibus, quo ad actiones uitæ cedat, ſcilicet diuitiarum amicorum itinerum: ſed & ad animi lætitiam, triſtitiam & etiam morbos: quod ad uitę longitudinem tamen primo geniti decreta manent, & quo ad gloriam. Qua enim ratione mortis eius ſigna diſpoſita ſine eadem, & ut poſſit continuari decreta ſuperſtitum parentum,

rentum, aut fratrum, aut filiorum, partita tamen temporum ratione, quemadmodum in proprijs singulorum genituris. Vnde primogeniti genesi magna uuis unicuiq; est ad parentum, & fratrum fortunam declarãdam. Et quo diutius superstites tamen fuerint, eo maiorem uim etiam seruabunt, ad statum cõiunctorum indicandum. Alia uerò sunt decreta post mortem alia uiuentium, ut & in actionibus temporis quoq; decursu perpetuò debilitantur.

Et nota quod præceptum Ptolemæi, quo in una genitura utitur uigesies to to suo libro ne cogatur repetere: ita ut una genitura si rité fiat sit longè maioris laboris, & maior duplo quàm totus liber Ptolemæi. Seruatum est etiam à me in explicando Ptolemæum, quia licet commentaria sint longè maiora libro Ptolemæi, ita quod totus hic liber cum textu Ptolemæi complet unum corpus absq; repetitione. Vt si quis uelit per eũ facere genituram, necesse est, ut totum bene perlegerit, intellexerit & mente teneat, aliter millies errabit. Quia unusquisq; textus & commentum seruit in centum locis: Velut doctrina hic de patre, præcepta, figura, modus extrahendi eam, indigent toto hoc libro: Et seruiunt matri, fratribus & filijs, &c.

TEXTVS XV.

Si uerò destiterint seorsim unicuiq; peculiaria tempora gubernandorum decretorum tribuemus, priora orientalibus, occidentalibus posteriora. Verum enimuerò initio necesse est quæstionis loco conforme esse id, quod efficere possit quidquam circa eũ sydus. Alioqui fieri omnino non potest, ut aliquid præstet quod cũ principio non conuenit.

Quia quæstio est de Planetis circundantibus Solem uel Lunam & possunt esse circundantes commixti, id est, propè: Et tunc id contingit tribus modis explicatis in superiore commento: Vel erunt separati & tunc unusquisq; facit effectum suum completè, nec unus impediet alterum: etiam quod sint contrariæ naturæ, sed diuersis temporibus: orientales celeriter, occidentales tardè. Et quia dicit quod operabuntur suo tempore, adijcit, si tamen habuerint quod debeant operari, id est, quod non præueniantur ab alijs ut exponit Haly: puta si orientales decernerent mortem, occidentales felicitatem, aut orientales exilium cum paupertate, & occidentales postmodum diuitias. Difficile enim est in senio miserum fieri diuitem.

TEXTVS XVI.

At sanè temporis quo decreta sese produnt, ratio non ex primaria dominatione pendet, sed ex ea, quæ dominantis stellę reperitur ad Solem & cardines collocatione.

Docet tempus rerum successurarum parentibus non esse sumendum à Solis statu uel Saturni, sed à dominis loci Solis, uel Saturni in genitura patris, gratia exempli, cùm fuerint matutini uel uespertini à Sole, uel angulis, ut superius expositum est. Ex hoc exemplo superius posito habes quod genituræ certius aliquando habentur à genituris filiorum, quàm à proprio tempore: quia ascendens sumitur à loco Planetæ, qui tardè mouetur, non tamè possunt esse efficatiores, quamuis sint certiores.

Dico etiam quod hoc caput & tria sequentia capita, scilicet de fratribus, de masculinis, geminis & monstris licet in Aegypto ubi erat Ptolemæus propter propinquitatem ad circulum zodiaci & locum erraticarum magnam habeãt efficatiam: In regionibus tamen nostris & quæ plurimum à tropico Cancri distant in nostra medietate parum habent efficatiæ, & ueritatem quasi umbra-

tilem : adeò ut ſi quis fidere uelit multum, magnos ſit commiſſurus errores. Quod animaduertens Ptolemæus in ſequenti capite, admoneт de fratribus maximè, quia debiliſſima ſignificatio eſt horum, ne artis metam excedamus. Ego uerò rurſus admoneo, ut neq; in his, neq; parẽtibus, neq; filijs, neq; ſexu, neq; numero, neq; monſtris ſimus in prædicendo animoſi. Sed tamen ſi quid fieri ſecurius poteſt, licet de parentibus per natiuitates filiorum prædicere & maximè primogeniti & ultimi. Cæterũm quod ad ſexum, numerum & monſtra, id magis ad generationis principiũ, quàm ad natiuitatem prædicere pertinet. Atq; id eſt, de quo Ptolemæus in initio huius libri nos admonuit.

Cap. 1. In auorum autem conſideratione erecta patris figura, ut te docuit in fratribus per exemplum de matre docebit, alterum ſignificatorem patris accipies. Magis autem effœtæ ætati conuenit Saturnus, cuius conditionem ad ſtellas conſidera. De ſtatu uerò non Solem, niſi ex parte, ſed medium cœli ipſo ſignificatore in aſcendente conſtituto, dominumq; eius. Vnde in nocturna genitura ſimilior erit auus patri quàm in diurna: cũ patri Sol, auo Saturnus præficiatur. Et ſuas quod geneſi, mortui parum aut nihil ſignificant: ut neq; de mortuis eorum, qui uiuunt.

CAPVT V.

TEXTVS XVII.

De fratribus & ſororibus.

QVæ ad parentes igitur pertinere uidentur ex his, quę iam dicta ſunt manifeſta propè ſunt. De fratribus uerò, ſi quis & hoc generatim inquirat, nec ultra quàm fieri poſſit, numerum quoq; accuratè & ſingulatim exploret, conuenientius ſanè id acceperit de ijs ſolis, qui eadem matre geniti ſunt, ex eo qui cœli medium occupat ſigniferi loco in matris figura, quæ interdiu à Venere noctu, à Luna accipitur, cũ hic quæſtioni de prolibus matris deſtinatus ſit, futurus etiam index eorum, quæ de fratribus opinari oportet. Cùm igitur beneficæ cum hoc loco configurantur, amplum fratrum prouentum pronunciabimus, pro ipſarum ſtellarum multitudine, iudicium inſtituentes, & utrum in ſignis reperiantur uniformibus, an duplicibus. At ſi maleficę ſupra hæc loca attollantur, aut ijs opponantur, paucitatem fratrum ſignificant, maximè ſi & Solem complexæ fuerint. Quæ diſſidentia ſi in angulos cadat maximè horoſcopo, Saturnus quidem primogenitos, primoue educandos curat. Mars uerò, reliquorum morte fratrũ paucitatem adducit. Si largitores fratrum Planetæ ſat pulchrè quãtum ad mundi ſitum attinet collocati uidẽtur, ſplendidos, claroſq; promitti exiſtimandum eſt, ſi contra humiles & obſcuros. Si ſuperant largitores aut ad eos feruntur malefici, breuis etiam uitæ: ac mares quidem ab his, qui maſculini ſunt pro mundi ſitu, fœminas à fœmininis. Rurſus priores natu, qui orientales ſunt, occidentales uerò poſteriores. Ad hæc ſi fratrum authores conuenienter configurati ſunt

Digitized by Google

sunt Planetæ dominanti signo fratrum, beneuolentiam mutuam, animosq; fraternos tribuunt, si parti quoq; fortunæ, uitæ, fortunarumq; communicationem. Si in signis extiterint nulla necessitudine coniunctis, aut contrarium dictis acciderit, contentiosos & inuidos, atq; omnino sibi mutuo insidiantes. Quod reliquum est, si quis de singulis curiosam indagationem instituat, is tanquam horoscopum ponens largitoris Planetæ locum, reliqua non secus ac in genituris perquirat.

Quàm altus sit sensus Ptolemæi, qui non animaduertit non intelliget: mulier si filium debet parere nouem mensibus indiget: Vnde Poëta:

Matris longa decem tulerunt fastidia menses.

Propterea ualde exiguus est numerus uterinorum, si ad patrimos filios cõparentur. Vnde etiam terini Lunæ uel Veneræ indigent, cum patrimi etiam à Sole & Saturno significẽtur, quoniam hi nullo labore, sed uno ictu generantur: adeò ut plerique etiam patri ignoti sint. Itaq; cum innumeri sint & incerti de illis ars Astronomica esse nõ possit. Assumit igitur Planetam significatorem matris tempori congruentem tanquam causam quod prolem generet: matris autem proles frater uterinus est aut soror nati. Medium uerò cœli quod particeps sit omnium rerum magnarum, quæ nato iunguntur. Potrò talem significatorem qui tempori congruit Haiz Arabes uocant.

Iuxta ergo decreta tradita de parentũ geneſi inuestenda superiùs, si sit diurna genitura, ponemus Venerem pro lo- Tex.144

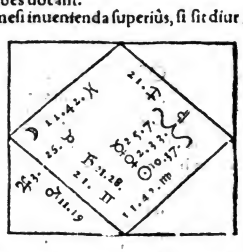

co ascendẽtis, si nocturna Lunam, & erigemus figuram duodecim domorum ut dictum est, iuxta tui loci tabulas. Exemplum ponamus in octaua genitura, quale uides in figura ibi matris, cum Saturnus sit in oppositu medij cœli, occidit omnes fratres, tum sorores. Et uidebatur quod superesse posset una filia ex sextili Lunę, in Capricorno, sed mortua est in peste, & ideò non apparuit indicij futuri. Vel die quod undecimus locus non dat filias, sed solus decimus, itaque reducemus figuram illam ad hanc magis explicatam, in qua uides multos significari filios, & filias Lunam, duas filias louem, unum Venerem, & Mercurium singulos & ita fuerunt quinq; & nullus superuixit ob causam dictam.

Si igitur cum significatore Planeta luppiter aut Venus configurantur, multos natus habebit fratres: Et si ipsi fuerint in bicorporeis duplicabunt numerum, nam qui nullum aut unum tantum, aut duos habuerit fratres uterinos, artificiosa coniectura deprehendere licet: supra hunc numerum quod plures habeat aut ualde multos, dicere sufficit: ne maniter perscrutando, uanus habearis. Regula enim una generalis est, mater prolifica, in utero non habens, cum utro prolifico concumbens, hora congruẽte natiuitati utriusq; per uiam progressus signorum in annis, mensibus, diebus & horis, generat, seu concipit. Ex quo patet quod fœcunda mulier semel in anno si nihil desit parere potest. Vir autem quingentos cum quingentis mulieribus fœcundis oportuno tempore concumbens uno in anno posset generare. Patritius quidam è Bessuntino Senatu nouem in uno mense filios habuisse confessus est, dum simul apud Ioannem Casanatum Medicum Hispanum pranderemus. Ab ancillis quatuor, à nutricibus alios totidem, unum ab uxore. Igitur bicorporea signa

multiplicant fratres, non exactè duplicant. Quod si maleficæ maximè Soli commixtæ alterum ex locis damnauerint, natos occidunt fratres: Saturnus & in oriente natu maiores: Si Mars & in occidente minores. Largitores fratrū uocat beneficas, quorum ſtatus ſtatum fratrū ſignificat: ſicut & maleficæ quę exaltantur ſupra ſignificatores beneficas. Mares & fœminas à ſitu mūdi dijudicabis, tam in ſignificatoribus, quàm in impedientibus. Vt orientalis pars maſculos, occidentalis fœminas ſignificet. Natu maiores orientales erga Solem, minores occidentales. Conſenſus uerò illorum habetur, ſi benefica largitrix cum domino loci matris, id eſt, Lunæ uel Veneris conſenſerit: diſſenſionem ſi diſſenſerint: uel etiam ſint naturarum diuerſarum, nec conſenſerint. Cohabitabunt ſi omnes hi cum ſorte, id eſt, fortunæ parte conueniant. Reliqua ex figura habebimus ponendo beneficam, quæ fratres largitur in loco aſcendentis. Quòd ſi plures fuerint beneficæ, plures figuras eriges pro diuerſis fratribus. Illud obſeruando, quod ſi dominus aſcendentis nati, uel aſcēdens fuerint in oppoſito, uel quadrato ſignificatoris fratrum, fratres odio natum habebunt. Similiter ſi fuerit malefica quæ domina loci fratrum, id eſt, ſignificatoris fuerit & ipſa eleuata ſuper dominum aſcendentis aut Solem, frater uel fratres natum paruipendent. Memento autem quod Mercurius inter beneficas & maleficas collocatur.

CAPVT VI

TEXTVS XVIII.

De partu maſculino & fœminino.

POſt abſolutam à nobis de fratribus tractationem, proximum eſt ea quæ circa geniturам conſiſtunt, ac primū maſculini, fœmininiq; partus conſiderationem aggredi. Pendet uerò illa non ab uno quopiam & ſimplici principio, ſed ab utroq; luminari & horoſcopo ab ijſq; aſtris, quæ ad hæc loca rationem aliquam adepta ſunt, maximè quidem ſatus ipſius tempore, planius uerò cum fœtus enitendo in lucem æditur: omnino autem obſeruandum eſt utrum tria prædicta loca, ijſq; dominantes ſtellæ, uel omnes uel plures maſculinæ ſint, ad marium, ſcilicet productionem, quemadmodum ad fœminarum procreationem fœmininæ, atq; ita demum pronunciandum. Maſculina uerò & fœmininа loca, ſtellasue iudicabimus ſecundum rationem nobis in Canone tabularum initio huius operis traditam, à ſignorum in quibus ſunt & ipſarum ſtellarum natura & ab eo quem erga mundi cardines habent ſitu. Nam orientales cum ſunt, maſculeſcunt: effœminantur occidentales. Præter hæc ex familiaritate quam habent erga Solē. Nam matutini cum ſunt, rurſus maſculeſcunt: Euirantur autem ueſpertini. E' quibus omnibus utrius tandem generis ſuperatio ſit, coniectare oportet.

Tria obſeruare docet pro ſexu, Solem, Lunā & aſcendens. Et quinq; modis hæc tria, dominātesq; ſtellas: Si licet natura Planetæ maſculina, uel fœmininа eius ſitu in mundo & erga Solem, orientalia maſculina, occidentalia fœmininа, na-

Digitized by Google

ha, natura ſigni & natura ſtellarum, quæ in eo loco ſunt, ſtellæ Saturni maſculinæ, Veneris gratia exempli fœmininæ, Mercurij uel Saturni, & Veneris ancipites uel neutræ, in quadrante orientali ab horoſcopo ad cœli medium, & ab occaſu ad imum maſculinæ, in alijs fœmininæ erraticæ fiunt. Hęc autẽ dicit firmiora ſunt ſi generationis tempore conſiderentur, clariora tempore natiuitatis. Sed tamen quod dixi ſuperius, memoria teneas. Commen. 6.

CAPVT VII.

TEXTVS XIX.

De partu geminorum.

IN gemellorum quoq; plurimum úe procreatione decernenda, ijſdem duobus nimirum luminari utriq; & horoſcopo credendum eſt. Incidere enim ſolet hic euentus circa commixturas, quando in duobus tribus úe his locis duum corporum ſigna reperiuntur, maximè cum ſtellę ijs imperitantes eodem ſpectant, ut quædam in bicorporibus, quędam binæ pluresúe una ſitæ ſint. Si quãdo & in bicorporibus fuerint dominantia loca & pluribus ſtellis configurata, plures duobus naſci contingit, quorum multitudinem à numero ſignificatoris Planetæ colligimus. Genus autem ab aſtris cum Sole & Luna, & horoſcopo configuratis pro maſculino aut fœminino partu, quemadmodum ante diximus. Quando uerò huiuſmodi conſtitutio unà cum luminaribus complectitur horoſcopi angulum, ſed eius loco medij cœli culmen, hæ matres geminos, ut plurimum aut plures concipiunt. Peculiariter tribus quidem maribus donant, ut in Anacto rum genitura ſimul prædictis locis in bicorporibus configurati, Saturnus, Iuppiter, Mars. Tribus uerò fœmellis in gratiarum genitura Venus & Luna, cum Mercurio effœminato. Duos uerò mares & fœminam unam largiuntur in Dioſcurorum genitura, Saturnus, Iuppiter, Venus, duas fœmellas, unamq; marẽ: in Cereris, Cores & Dionyſij, Venus, Luna, Mars. In quibus ferè accidere ſolet quod non ad frugem perueniant, quæ nata ſunt, quodq; non ſine inſignibus quibuſdam corporis notis producantur, & amplius eueniant locis ſelecta quædam & inopinata, propter illorũ caſuum ueluti euidentiam quandam.

Duo nos docet Ptolemæus & multitudinem filiorum, qui unà naſci poſſunt, quorum numerus eſt incertus, adeò ut Haly ſex unà, alias etiam duodecim natos ſignificet: Et numerum eorum qui ſimul unà nati, poſſunt uiuere. Atq; in hoc melius Ptolemæus ipſis Iuriſconſultis ſentit, qui neſcio qua falſa Hippocratis authoritate decepti, quinq; ſimul natos ſuperuiuere poſſe exiſtimant. Atq; iuxta hanc rationem grauidæ mulieri partes ex hæreditate defuncti mariti aſſeruant. Ita ut ſi duos filios maritus ex prima uxore reliquerit, filij illi ex hæreditatis fructibus duas tantum partes ex ſeptem partibus accipiãt, uxor

uxor grauida relicta quinq. Quanto ſimplicius & uerius Ptolemæus cenſet, mulierem non plures tribus, qui ſuperſint parere poſſe: Quòd ſi plures pariat, omnes moriuntur: quoniam naturæ humanæ conditionem iã mulier præterit. Non memini me legiſſe apud quenquam fide dignum authorem, quod enixa plures quàm tres ſeruatus ſit aliquis. De omnibus certè quod ſeruẽtur fieri non poteſt: Quod uerò è pluribus unus uel duo ſeruentur, quanquã non legerim, neq; uiderim, fieri tamen non poſſe certò dicere nolim. Hæc de multiplici partu Ptolemæi, atq; mea ſententia eſt. Verùm de tribus ſæpe cõtingit, ut in Romana hiſtoria trigeminorum Curiatiorum & Horatiorum. Et ego memini me uidiſſe trigeminos bis: ſemel quidem tres maſculos adultos nobili genere natos Italos: rurſus tres puellas Mediolanenſes nuper natas ſub aduentu Cæſaris.

De cauſa uerò horum dicit Ptolemęus: ſumitur à Sole, Luna, atq; aſcendente: Velut in præcedenti capitulo, & fuerint duo ſaltem ex his cum diſpoſitoribus in bicorporeis ſignis, uel duo ex his, & diſpoſitores in eodem ſigno unà iuncti, quamuis non in bicorporeo, erunt duo qui naſcentur. Quòd ſi præter id duobus ſignificatoribus, omnibusq; diſpoſitoribus in bicorporeis poſitis, alq; Planetæ diſpoſitoribus commiſceantur, erunt plures quã duo. Quòd ſi loco aſcendentis medium cœli in bicorporeo ſit, eiusq; dominus, tantundem refert, quantum ſi aſcendẽs eſſet cum ſuo domino, partus erit multiplex nihilominus. Dico multum confert in his matrum conſuetudinem agnoſcere, quæ plures parere ſoleant. Id trifariam fit uel ſenſu cognita matre, quæ multos alioquando peperit: uel habita genitura matris: uel cum in filiorum genitura medium cœli atq; eius dominus in bicorporeo ſigno fuerint. Ex quo colligitur quod decima domus aliquam cum matre ſignificationem habet iuxta Ptolemæum. Ex quo quidam imum cœli patri etiam tribuunt, ſed falſò: neq; enim ſtatim ſequitur ſi decima matri conueniat, quod quarta quæ ſub terra eſt conueniat patri. Neq; decimam niſi hoc uerbo & in hac cauſa Ptolemæus matri tribuit, id eſt, in filiorum numero. Vtcunq; ſit, cum de matre tractauit ubi locus erat, medij cœli, nullo modo penitus meminit. Decima igitur do-
Cap. 6. mus filiorum erit ſignificatrix, quod etiam in quarto libro docet. Cæterùm ut ad propoſitum reuertar ſexus illorum cognoſcitur ex præcedenti capitulo ubi de ſexu agitur, non autem ex capite de fratribus: quia gemini & trigemini plus habent aliquid quàm ſimpliciter fratres, ſed quaſi unus ſunt natus, tum ob ſimilitudinem corporum & morum, & quod plerique ex his eiſdem affectibus in eiſdem fermè temporibus ſubijciantur, quod ſæpe obſeruatum eſt. Habent gemelli quod cauí ſunt dorſo, oſq; ſacrum intus retrahitur, quod præcipuum ſignum eſt illos dignoſcendi, ſicut & ſeptimeſtres quod ungues habeant imperfectos cutimq; haud expolitam. Quòd uerò dixit de trigeminis maſculis ſubijci Saturno, Ioui & Martí Anactorum fratrum exemplo, quorũ duo cum eſſent peſſimi referẽtes naturam Saturni & Martis, tertius erat optimus, Iouialiſq;. Tres uerò cum fuerint fœminæ ſub Venere, Mercurio & Luna natæ erunt, probatq; exemplo trigeminarum gratiarum, quæ uno partu æditæ ſuauiſſimis moribus & formoſiſſimo corpore fuerunt: ideoq; nomen gratiarum meruẽre. Si uerò duo maſculi atq; una fœmina naſcãtur, Saturnus & Iuppiter & Venus dominabuntur, exemplo Dioſcurorum, id eſt, Caſtoris & Pollucis, & Helenę, quorum Caſtor fuit optimus, Pollux peſſimus uit, Helena formoſiſſima: hi tres uno partu æditi à Latona retulerunt naturam Saturni, Iouis & Veneris. Si uerò ex trigeminis duæ ſint fœminæ, tertius maſculus: ut Dionyſius, Ceres, & Cores, uno partu æditi, maſculus Martí ſubijcietur, fœminarum altera Veneri, altera Lunæ: Nam Dionyſius egregius fuit Dux, quiq; Indiam ſubegit: Ceres autem pulchra: Cores laboriosa. Quòd uerò alter diſtribui non poſſint ſi uiuere debeant, manifeſtum eſt de, tribus maſculis, atq;

atq; tribus fœminis. De duabus uerò fœminis & maſculo id contingit, quia Mars natura proximior eſt Veneri & Lunæ, quàm Saturnus uel Iuppiter. Eſt enim Mars uelocior motu & nocturnus. De duobus uerò maſculis, & una fœmina accipere oportet Saturnum & Iouem, tanquam robuſtiſſimos ſi uiuere debeant, qui difficillimè uiuunt: Venus uerò ſimilior eſt Saturno & Ioui, quã Luna, quia tardior motu. Et quanquam ſic etiam naſcantur, qui ſuperſunt uel omnino non adoleſcunt omnes, uel non ſine inſignibus quibuſdam corporis notis, aut ſtatim poſt natiuitatem quędam rara & inopinata illis eueniunt, propter nimiam permiſtionem, atq; ut ita dicam confuſionem Planetarum. Et præcipuè ut bene dicit Haly, quia in natiuitatibus trium maſculorum præ dominantur duæ maleficæ, in natiuitatibus autem trium fœminarum humida qualitas uincit, & calor imbecillis eſt. In cęteris eſt repugnantia: in duobus maſculis & fœmina, Saturni & Veneris: frigiditasq; multum prædominatur: in duabus fœminis & maſculo, Mars, Lunę regupnat. Itaq; rarò uiuunt etiam qui ſic trigemini naſcuntur. Plus tamen facit repugnantia ad interitum, quàm exuperantia qualitatum: Vnde qui diuerſo ſimul ſexu naſcuntur, ſeu duo fuerint, ſeu tres, ratius uiuunt omnes, quàm ſi omnes fuerint ſimul maſculi uel ſimul fœminæ.

CAPVT VIII.

TEXTVS XX.

De Monſtris.

NEque à prædictis alienus eſt, qui de monſtris ſermo inſtituitur. Primum enim in huiuſmodi lumina quidem ab angulis decidentia, & horoſcopo nulla familiaritate coniuncta, anguli uerò ipſi à maleficis occupati reperiuntur. Cùm igitur talis quædam occurrit conſtitutio, quandoquidem illa ſępenumerò etiam in abiectis & infelicibus licet neutiquam monſtroſis genituris incidit, eueſtigio inſpicere oportet præter lapſam proximè coniunctionem, aut oppoſitionem luminarium, eiusq; & geniturę gubernatorem. Si enim geniturę eorum, Lunæq; & horoſcopi loca, uel uniuerſa, uel complura nulla neceſſitudine cohærent, cum prædictæ coniunctionis aut oppoſitionis loco, id quod naſcitur contortum & inuolutum eſſe ſignificatur. Si igitur his ſic habentibus luminaria in quadrupedibus, aut feralibus ſignis inueniũtur, duoq; angulis inſidentes Planetæ malefici non humanum eſſe portenditur quod procreatum eſt. Si beneficorum nullus ſeu maleficorum quiſpiam luminaribus teſtificetur, prorſus ab humana forma alienum, & quod ferarum agreſtem, maleficamq; naturam referat. Si Iuppiter aut Venus animantium dijs conſecratorum ut canum, felium, ſimiarum & id genus reliquorum. Si Mercurius, uſui humano deuotorum, ut auium, porcorum, caprarum, bouum & his ſimilium. Si in humanis ſignis luminaria deprehenſa ſunt, reliquis ſic habentibus, humana ſunt quoq;, quę generantur monſtra, formaq;

formaq́ peculiarem in modum perplexa, cuius ratio & modus ex signorum formis colligitur, in quibus quę luminaria & centra occupauerunt maleficæ stellæ deprehenduntur. Si igitur & sic nullus beneficorum testificetur alicui prædictorum locorum muti fœtus producuntur & re uera monstrosi. Si Iuppiter aut Venus in honore & in pretio habebitur, quicquid fuerit portēti cuiusmodi quiddam circa Hermaphroditas, & quos Harpocratiacos dicimus, aliosq́ eius generis contingere solet. Si & Mercurius præter hæc oraculorum & somniorū interpretes creat, & qui hinc uictum quęritent, solus uerò mutos & surdos, ingeniosos tamen & uafros.

Declarat nobis monstrorum natiuitates, quæ ut dixi magis pendent à generatione, quàm à natiuitate: quia tamē natiuitas est similis generationi, ideò & natiuitates indicant monstra. Quòd uerò dicit Ptolemæus, est natiuitates monstrorum similes esse his, qui non nutriuntur. Monstra enim rarissimè nutriuntur: Si tamen nutriantur (quia formam habeant humanam) rarissimè uiuunt: quædam tamen uiuunt, quæ parum à natura humana sunt permutata. Velut dicit Haly uidisse quosdā natos sine pedibus, alios sine manibus, quosdam sine auribus: audiuisse de alio qui nullū habebat membrū pręter duo foramina unum per quod suggebat cibū, aliud per quod omittebat excrementa: Et quod diuinabat multa nutu illa significans. Et de his sunt Hermaphroditi Græcè (Androgini Latinè) & Harpocratiaci, id est, optimorū raptor. Androgini quidem ab initio mari mergebantur Romana lege aruspicum, post cœpere in delitijs haberi, quod utroq́ sexu luxuria nephariorum simul potiri uiderentur. Tales igitur quibus Iuppiter & Venus, & Mercurius fauent uiuunt: ob idq́ diuinant, quoniam extincta luce luminarium, uis Iouis, Mercurij & Veneris magis relucet. Si igitur monstra esse debent Solis & Lunæ, uim extingui necesse est: Et maleficas dominari in angulis. At si hæc contigerint mori necesse est, nisi à Ioue, & Venere, & Mercurio adiuuentur. Sed his dominantibus & maleficis in angulis constitutis, necesse est eos malorum esse morum, qui sic nati sunt: Et futurorum diuinatores. Aliqui etiam præsentium quos Harpocratiacos Haly existimat appellari, id est, tales quibus res repentæ uerę in mentem ueniunt, statimq́ proferunt. Velut narrat ipse de quodam Aegyptiano cui in mentem uenit Regem Concin mortuum esse, dixitq́ & inuentum est ea hora illum Regem mortuum fuisse. Et narrat de quodā Porphitone uiro Aegyptio maximo Mago & præcātatore, quiq́ res faciebat admirabiles, dicitq́ has artes notas fuisse in Cina Indiæ regione, quæ nunc notissima est Lusitanorum nauigatione: Et ita est. Inde aduehitur radix, quæ Cina uocatur: alij uocant Chinam.

His uisis Ptolemæus duo docet, primum formā natiuitatis monstrorū, quæ constat in tribus rebus: prima quod lumaria cadant ab angulis nulla familiaritate iuncta horoscopo, id est, in duodecimo uel sexto loco: poterit & adijci octauus, & tertius. Secunda ut maleficæ sint in angulis & maximè ascendente & medio cœli. Tertia ut dominus loci coniunctionis uel oppositionis pręcedentis natiuitatem, neq́ ascendenti, neq́ loco Lunæ, neq́ domino genituræ aliqua familiaritate iungatur, tunc erit monstrum. Quod si beneficæ non testificentur erit abiectum: si uerò auxilientur erit in honore, ubi forma humana constiterit. Formam uerò seu humanam, seu aliam præstabunt, signa in quibus erunt luminaria, & hoc est secundum. Quod uerò dicit (mutos & surdos) legi potest iuxta Arabes mutos, & sine dentibus utraque lectio uerò bene habet.

Vt uerò

Vt uerò clariſſimum huius rei & monſtri habeatur exemplum, ſubijcio hãc genituram. Natum eſt in Anglia dum ibi eſſem in uilla uocata Mioletonſtoni VIII.M. paſſuum diſtante ab inclyta Academia Oxonienſi, fuitq; poſt humum. Pater uocabatur Ioannes Kemer. Ita enim Anglicè ſcribitur. Erant duæ puellæ ad umbilicum commiſſæ, quæ in unum coierant quaſi recta altera alteri inſerta, uenter uentri, dorſum dorſo, unus umbilicus, una uulua, unus anus, qui inter crura ſiniſtra, atq; nates poſitus erat. Itaq; ſiniſtra crura locum ſuum ſeruabant: Velut cum pueri ſedentes colludunt. Dextra uerò crus & pes alter alteri commixtus in unum coire. Itaq; pes ille nouẽ habuit digitos. Primus duobus diebus lac ſuggere noluerunt à matre ob partus laborem, nutriti lacte uaccæ, tertia ſuxerunt à matre, dormiebat quandoq; altera, reliqua uigilante, quod ab umbilico ſupra unaquæq; ſua membra ſeorſum retineret.

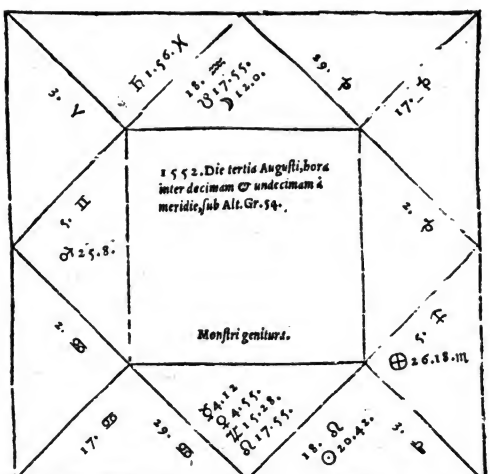

Itaq; uixit una ad decimamoctauam Auguſti, reliqua ad 19. Longitudo pollicum 20. latitudo autem 6. Hoc igitur fuit monſtrum & geminum, & poſthumum, & quod non uixit licet fuerit nutritum. Cauſa Geminorum fuit aſcendens bicorporeum & dominus eius commixtus alteri. Quòd monſtrum fuerit, facit Luna cum nodo & Iuppiter dominus trigoni coniunctionis cum nodo, & Sol in ſextili Martì, ex longa aſcenſione ſecundum ſigna & locum, (nota bene) & in angulo, & Saturnus eleuatus ſuper omnes Planetas, ad cuius oppoſitum tendit Sol. Ideò etiam parum debuit uiuere hoc monſtrum. Præterea Mars qui damnat, & eſt in angulo aſcendens & Mercurius aſcẽdentis dominus, erant in capitibus & nodis ſuis. Ideò ſatis promptæ de utrijs cõpoſitionis pnũciare poteris cũ ſignificatores ac maleficæ nodis iuncti ſunt.

CA-

CAPVT IX.

TEXTVS XXI.

De his qui non nutriuntur.

QVm reliquum ſit ex iſs, quæ circa ipſam geniturам ſpectantur, de his qui non nutriuntur dicere intelligere oportet, hanc quæſtionem interdum annexam eſſe illi, quæ de uitæ ſpatio agit, eſt enim utriuſq; quod quæritur idem genus, aliquando ſeparatam eſſe, eò quod ipſius inueſtigationis uis diuerſa ſit. Viuendi enim ſpatium in iſs conſideratur, qui tempus aliquod tulerunt, hoc eſt, non minoribus una Solis circuitione. Tempus enim propriè hoc unius anni accipitur, potentia uerò etiam minus eſt illo, menſes uidelicet, ac dies, & horæ, ſed quæ de illis, qui non nutriuntur ſuſcipitur quæſtio, in eos tantum cadit qui ob malitiæ abundantiam minoribus temporibus decedunt. Vnde illa quidem magis uariam habet pertractationem, hęc uerò ſimpliciorem.

Hucuſque præter tractationem de parentibus licet ſint glorioſa Aſtrologo, non tamen adeò utilia ſunt, neq; tamen ipſa tractatio de parentibus uel fratribus adeò firma eſt, ut de propriis effectibus à genitura ſumptis. Nam mõſtra, ſexus & numerus ſenſu dignoſcuntur, ideò non indiget, ut quærantur certa incertis modis ab Aſtrologo: nec etiam talia ſunt per ſe, ſed ſolùm ut natiuitas aſſimilatur genituræ, quæ cauſa eſt talium effectuum. Hoc uerò quod hic docetur maximè quæri ſolet, & adeò efficaciter, ut cùm ego implicitus aliis negotijs quibuſdam nolens ſatisfacere perpetuas incurreriminimicitias, eorum qui putant magiſtratum, aut diuitias illos dignos efficere, ut qui uirtute præditi ſint illis inſeruire debeant: quod uideant illam turbam nebulonum Aſtrologorum, tum etiam aliorum artificum, qui ſine ſcientia, ſine iudicio, ſine diligentia, ſine labore, plenos falſis opinionibus ac fabulis ultrò ſe illorum in ſeruitutem ingerere. Hic itaq; præter tractationem de parẽtibus & de fratribus incipit ſolida natiuitatem explicatio atq; utiliſſima, cuius fuitium eſt ab his qui non uiuunt. Dicit ergo Ptolemæus ij qui non uiuunt duorum ſunt generum, quidam enim non accipiunt nutrimentum, ſed ſtatim moriuntur antequam lac ſugant, quorum tractatio eſt ſimpliciſſima, quia unius ſunt tantum modi: alij uerò ſunt qui nutriuntur, non tamen dicuntur uiuere, quia non pertranſeunt primum annum. Et tales ſunt multorum modorum, quidam enim uiuunt per aliquot horas, ſed non implent diem, quidam per aliquot dies, ſed non implent menſem, quidam per aliquot menſes, ſed non implent annum. Igitur uiuere dicuntur ſolum infantes, qui annum excedunt.

TEXTVS XXII.

Omnino igitur ſi in angulis ſit alterum luminarium & unus maleficorum illi congrediatur ſiue etiam opponatur, idq; partiliter & ſecundùm figuram æquicruriam, nullo beneficorum interim affulgente, & gubernator luminariũ in maleficorum locis detineatur, ali non poterit quod natum eſt.

Exponit

Exponit tres casus in quibus natus non nutritur: quorum primus est quod luminare sit in angulo, & malefica in illius coniunctione, aut oppositione per gradum & in figura æquicruria, id est, quod in coniunctione latitudo sit eadem & in oppositione Solis sit in Eclyptica, & in oppositione Lunæ habeat contrariam latitudinem. Vtpote quod si Luna sit in decimo gradu Arietis ex tribus gradibus latitudinis Borealis, Saturnus uel Mars sit in decimo gradu Libræ, ex tribus gradibus latitudinis Australis, tunc enim malefica & Luna, & locus eclyptica, maleficæ & Lunæ faciēt duos triangulos æquicrurio & æquales, quorum unum latus erit quarta eclypticæ, aliud erit quarta circuli magni trāseuntis per centra Lunæ & maleficæ: Et hæc est figura æquicruria, prout in figura uides. Aliter posset dici æquicruria, quando latitudo ex eadem parte æqualis esset, quia arcus à polis zodiaci sunt æquales. Deinde oportet quod nulla benefica respiciat aliquem illorum, scilicet nec luminare nec maleficam: & quod luminarium dispositor sit in locis maleficorum & ita sunt quinq; conditiones. Prima luminaria in angulo, secunda malefica in gradu illius uel oppositi, tertia latitudo eadem in coniunctione contraria in oppositione, quarta quod benefica nō adsit, quinta dispositor luminarium, uel dispositores in locis maleficarum. Causa autem huius est, quoniam homo non potest uiuere cum tam magno infortunio unius luminaris: at infortunium non potest esse tam magnum in luminari, nisi malefica sit in angulo: sed malefica nō potest esse in angulo oppositā, uel coniuncta luminari per gradum nisi luminare & ipsum sit in angulo, quare ut tā graue sit infortunium necesse est, ut luminare sit in angulo. Et manifestum est quod quanto erit proximius lineæ finitoris tanto erit certius. Secundus casus est hic.

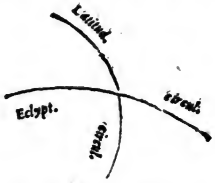

TEXTVS XXIII.

Ad hæc non superuiuet natus, & si non iuxta figuram æquicruriam hoc accidit, sed è propinquo applicent maleficorum radij ad luminum loca, duæq; maleficæ, uel alteri, uel utriq; noceant, aut secundum successionem, aut oppositionem partiliter alteri luminari alteræ, aut si unà quidem ex opposito, altera successione obsit, minimè diuturnum erit quod producitur, cum prauitatis magnitudo demoliatur quicquid ad ætatē diuturnitatem succedentis maleficæ distantia facere uidebatur. Insigniter uerò obest per successionem, ut Soli Mars, ita Lunæ Saturnus, contra per oppositionem, aut eleuationem Soli Saturnus maximè incommodat, Mars Lunæ, potissimum si eadem possident cum gubernatoribus luminarium & horoscopi loca.

Si non iuxta longitudinem eandem, id est, non per gradum aut non per latitudinem noceant, sed ex propinquo tantum, ita tamen ut secundū eundem gradum malefica, succedat eidem luminari oppositione uel cōiunctione, aut si unum luminare offendat malefica ex eodem gradu, reliqua malefica succedat reliquo luminari, sint uerò luminaria in angulis tunc & reliqua, quæ dicta sunt de beneficis & dispositore luminarium non nutrietur infans: quoniā

interualli auxilium tollunt radij maleficæ alterius. Docet autem quod in successione Mars est deterior Soli interficiens propter nimiam caliditatem, & Saturnus succedens Lunæ propter frigiditatem. Contra in oppositione quia maior fit à contrarietate actio Mars, Lunæ, & Saturni Soli. Idem in eleuatione, id est, cum superiores euadunt maleficæ luminaribus, & maximè si possideant hæ maleficæ loca eadem, id est, iuncta sint gubernatoribus luminariũ & horoscopi.

TEXTVS XXIIII.

Si uerò duæ accidant oppositiones luminariũ in angulis agentium; & maleficorum secundum figuram æquicruriã mortuus, aut semiuiuus infans educitur.

Hic est tertius casus quando utrunq; luminare in angulis fuerit in opposito maleficarum in figura æquicruria, hoc est, in eodem gradu secundũ longitudinem & oppositę latitudinis, tunc infans extrahetur semimortuus potius quàm semiuiuus. Idem continget ubi una malefica opponatur utriq; per figuram æquicruriam luminari: cum luminaria in eadem parte iuncta in angulo fuerint. Vel si malefica iungatur per gradum in longitudine & latitudine, alteri uerò opponatur per figuram æquicruriam: maximè si *Mars Soli* iũgatur & opponatur Lunæ, aut Saturnus iungatur Lunę, & opponatur *Soli*: omnes hi casus à Ptolemæo intelligũtur. Sed quia in his quinq; casibus semper quinque conditiones præsupponuntur, ideo cum inter illas una sit quod benefica nulla se interponat, subiungit.

TEXTVS XXV.

His ita constitutis si defluere luminaria contingat ab aliquo beneficorum, aut aliqui illi cõfigurati, ita ut radij in partes præcedentes iaciantur, superuiuet infans pro numero partium interiectarũ interluminare & radios malefici proximè, totidem uidelicet mensibus, uel diebus, uel horis etiã, pro magnitudine prauitatis & maleficarum stellarum ui.

Cùm igitur luminaria non exquisitè tetigerint maleficas, sed aliquot partibus distiterint, ita quod benefica aliqua fuerit ante ipsum luminare, uel radios proiecerit ante ipsum luminare, tunc infans poterit uiuere tot horis, uel diebus, uel mensibus, quot fuerint partes inter luminare & maleficam, uel eius radios oppositos. Et causa est quia luminare fit tanto robustius propter beneficam, ut non statim moriatur infans. Et hoc de horis, uel diebus & mensibus contingit secundum robur maleficæ, quæ est post luminare & alterius, quæ reliquo luminari coniungitur uel opponitur. Similiter inspiciendum est robur beneficæ, & quàm propinqua sit ipsi luminari, tantò enim plus uiuet. Remota enim benefica dabit horas, tangens luminare mẽses, propinqua dies. Et similiter malefica ualdè potẽs & coniuncta, & quod benefica iuuet horas tãtum dabit, debilis menses, mediocris dies. Quòd si uoluerit partus uiolenti exemplum habere, habes primam genituram in fine libri: Nam Rex hic natus est matre pereunte, extractusq; ab utero.

TEXTVS XXVI.

Verum enimuerò si maleficarum radij ad præcedentia feruntur loca, beneficarum ad sequentia, quod in lucem æditum est conualescet ac uiuet.

Expe-

Expedita parte in commento præcedenti atq; textu eorum, qui nutriuntur sed non uiuunt, antea uerò eorum qui neq; uiuũt, nec nutriuntur, in hoc præsenti textu, qui est tertiq partis principalis huius capitis initium, tractat de his qui uiuunt & nutriuntur, sed tamen infeliciter nutriuntur: quales referunt historiæ Romulum & Remum, & Oedipum, & alios infinitos, qui nunc deferuntur ad loca quæ uocant hospitalia: olim incerti infantes feris deuorandi exponebantur, quæ uerissima historia est. Abrogata fuit consuetudo tam impia propter Romulum & Remum (ut dixi expositos à Romanis. Plures uerò etiam sponte ægrè uiuunt. Hi omnes sunt quibus luminare est in angulo, & malefici corpus aut radij ante luminare, benefici autem post. Gratia exempli ascendat prima pars Arietis atq; in ea Mars: Sol uerò in secunda parte: Iupiter uerò in tertia parte Sagittarij, trigono respicit partem sequentem Solis, tunc talis infans patietur nascendo, sed tamen superuiuet.

TEXTVS XXVII.

Ac rursus si quidem maleficæ supra configuratas in genitali cõstitutione benevolas stellas euehuntur, uiuet in pœnam & subiectionem, si contra hæ extollantur supra illas expositum alijs parentibus subijcietur. Ac si beneficorum quispiam uel cooritur, uel applicat Lunę: maleficorum uerò occidit aliquis, ab ipsis parentibus in libertatem redditum, filiorum loco enutrietur.

Nunc proponit, qui nam benè tractabuntur, & qui malè: habet autem duplicem sensum: primus est, quod postquam si debet nutriri, oportet ut benefica extollatur, seu sit posterior malefica, uel quod eadem malefica sit potentior eadem benefica, quia in dignitatibus suis: Et ita benefica potentior, quia malefica sit in dignitatibus benefica: Et hic est primus sensus. Secundus est quod alia malefica sit potentior, uel debilior reliqua benefica, quæ non est cõluminari: Et hoc etiam consonat: Sed ex his colligitur. Tertius sensus uerior quod utraq; benefica, utriq; maleficæ comparetur secũdùm quatuor modos eleuationis iam dictos. Etsi uincant beneficæ recipietur ab alijs pro filio & enutrietur, tamen erit seruus. Si uerò malefica nutrietur in pœnam & seruitutem non pro filio, sed ut catuli proiecti. Et hic mos antiquis erat notissimus: nunc propter legem Christianam omnia quoquomodo mitiora facta sunt: Ideò interpretanda sunt hæc iuxta proportionem eorum, qui ab hospitalibus educandi sumuntur. Si igitur inquit ex istis, qui pro filijs nutriuntur malefica occidat & benefica oriatur, uel Luna illi applicet, tunc educabitur uerè pro filio, uel filia instructus disciplinis & bene uestitus. Et ego memini me uidisse quendam sumptum ab hospitali educandum, qui creuit & factus est hæres domini in magnam hæreditatem, & dum ego essem puer uidi illum diutem equitantem superbè per urbem nostram. Alium scio qui educatur uxore decipiente maritum, uel etiam marito conscio & decipiente consanguineos in maximam hæreditatem, cùm sit filius pauperculæ mulieris & miseræ.

TEXTVS XXVIII.

Eodem modo in plurimum genituris utendum est. Si quidem ad occasum deuoluitur quodpiam eorum, quæ duobus pluribus ue modis configurantur astrorum semiuiuum est & mutilum, & carnis ueluti frustum id quod producitur. Ac si supra illud euehuntur maleficæ nutriri non poterit, & diuturnum non erit ob id quod procreatum est.

Postquam docuit de uno tantum nato, hic declarat de pluribus, qui nascuntur. Et quia cum plures nascuntur, facilius est ut moriantur. Ideò ne quis crederet, ne in geminis ac trigeminis magis quod requirantur illæ quinq; conditiones, docet quod duæ sufficiunt ad hoc ut moriatur, nam si astrorum unus quæ ascendenti & duobus luminaribus imperitant, quodq; necesse est alteri luminarium configurari si debeant esse gemelli, uel plures ut suprà uisum est, fuerit in occidente, quod nascetur erit oblæsum ac semiuiuum. Quod si præterid etiam malefica super eundem Planetam eleuetur, quod nascitur nõ nutrietur. Et ita in geminis pauci seruantur & ægrè, in trigeminis rarius & difficilius, in pluribus autem aut omnino nunquam, aut uix unquam, ut suprà dictum est.

CAPVT X.

TEXTVS XXIX.

De uitæ spatio.

INter ea quæ secundum genituram eueniunt, primo loco de uitæ diuturnitate differendum erit. Quando quidem ueterum de more ridiculum est singillatim ad illum omnia futura referre, qui ad horum tempora uitam prorogare nõ potest. Neq; uerò simpliciter, neq; leuiter huius rei consideratio instituitur, sed à præcipuorum locorum domino multipliciter captanda est. Est autem maximè nobis, naturæq; conueniens hic modus, omnino enim pendet ex apheticorum locorum, ijsq; dominantiũ, deprehensione amplius locorum & astrorum interimentiũ. Dijudicatur igitur horum unumquodq; hoc pacto.

Quia iam tractauit de his, qui non nutriuntur, nunc tractat de ijs, qui nutriuntur: Et de diuturnitate uitæ illorum, quia frustra quæreretur de coniugio, & filijs, & qualitate illorum in eo, qui moriturus sit in puericia, absurdius uerò scriberentur hæc quod antiqui faciebant ridiculosè satis. Veluti si quis scribat hic natus ducet uxorem in senio formosam & diuitem, quia Venus est occidentalis iuncta Ioui in utriusq; dignitate, habebitq; prolem pulcherrimam. Et ita de diuitijs, de amicis, de magistratu comparando in senio, deinde ultimo subiungat (post longa scripta perplexa dubia qualia solent facere Astrologi nostri temporis plena contradictionibus & obscuritate) quod moriatur in prima iuuenta, non ne strenuè hic nebulo suam declarabit stultitiam? Ptolemæus igitur docet quod primo quærenda est quantitas uitæ, deinde adijcien di casus, qui intra terminum illum uitæ continentur, cæteri omnes relinquendi. Quomodo autem debeat longitudo uitæ præscisi docet ex tribus, loco Aphetico, id est, ab ἀφετὴ quod est dimissio. & illius dominis, & tertio Anæreticis, id est, interficiẽtibus, ab ἀναιρέω, quod est occido, ἀναιρετὰς occisor. Sic dicti etiam Aphetæ quasi dimissio, ut ex loco intelligatur afflatu quodam dimitti, quasi linea, quæ uitam mensuret, ut à Parcis olim antiqui fabulantur, Cloto, Lachesi, interficiens erat Atropos. Latinè excusor propriè, quoniam ἀφετὴ, ut dixi, solum in bonam partem trahitur. Promissor autem in utramq; partem malus & bonus, & ex malis qui occidit ἀναιρετὰς dicitur, & quanquam finga tur ἀφετὴ, exurere, tãquam è carcere liberatus, unde etiã Etymum traxit Græcè nihilominus promissor ad Aphetam fertur, ut aliàs dixi. Et tamen Aphæta cum superuenerit effectum producit, ut natus emergat aut obruatur.

CA-

Digitized by Google

CAPVT XI.

TEXTVS XXX.

De locis Apheticis.

PRimum sanè existimandum est esse Aphetica loca, in quibus omnino reperiri necesse est eum, qui uelit uitæ gubernandæ iurisdictione potiri, ut circa horoscopum à quinis partibus, prius supra finitorem emergentibus usq; ad 25. reliquas succedētes, & qui has tricenas partes dextris hexagonis radijs contingit, qui boni dæmonis locus dicitur, & qui tetragonis nimirum cœli supra terram fastigium, & qui trigonis qui Deus appellatur, & qui oppositis is nimirum, qui in occasum prouoluitur. Præfertur cæteris cœli culmen, proximè qui circa ortum est, deinde qui cœli fastigio succedit, post qui circa occasum existit, tādem qui medium cœlum præcedit. Omne enim quod subterraneum est meritò posthabendum est, in præclara adeò imperij genere, eò tantum excepto, quod cum horoscopo in lucem prodit. Ex ijs etiam quæ supra terram extant, neq; illum locum, qui nullo familiaritatis uinculo cum ascendente cohæret accipere conuenit, qui Argos, id est, piger Græcis dicitur, neq; eum, qui prius exortus erat, qui mali dæmonis appellatur, quoniam astrorum ibi commorātium in terram effluxus cum etiam ab angulo præcipitetur, turbat ac ueluti abolet, quæ ex terræ humoribus nascitur fumosa tenebricositas, qua de causa suis neq; coloribus, neq; magnitudinibus apparent. Dein de Aphetas, siue uitæ gubernatores, accipere oportet nō quosuis, sed præciupa geniturae loca, Solis nimirum & Lunæ, horoscopū, partem fortunæ, & horum gubernatores.

Tria proponit: primum qui possint esse uitæ gubernatores, & sunt quinq; qui esse possunt, Sol, Luna, Ascendens, Pars fortunæ, & dominus horum locorum. Secundum, sunt loca in quibus positi Aphetæ possunt decernere uitam: Et sunt quinque per ordinem: primus est medium cœli, secundus est ascendens, tertius est undecima domus seu locus bonæ fortunæ, quartus est septima domus, quintus & ultimus qui omnibus est debilior est nona domus, quam Deum uocat. In his igitur si inueniatur unus ex illis quinq; significatoribus erit Apheta, id est, decernet annos uitæ & robur eius: reliquæ septem domus sunt inutiles. Manifestum est igitur quod poterunt esse plures Apheræ simul, & plerunq; contingit, ut in prima, & secunda, & tertia, & quarta genituris, quandoq; unus tantum, licet rarò in his qui adolescūt. Tertium est mensura domus, & pro exemplo capiamus decimam: dicit Ptolemæus quod illa tenet quinq; gradus ante initium, & uigintiquinq; post initium, & intelligit de gradibus æquinoctialis. Veluti gratia exempli, in octaua genitura medium cœli habet rectam ascensionem partium 289. minutorum 47. uolo scire ubi uigesima quinta pars finiatur. Scio quod quilibet quinq; gradus occupant tertiam horæ partem, igitur uigesimus quintus gradus æquinoctialis dimidiat horam unam, & duabus tertijs à cœli medio. Quære igitur gradū prope quam

tam partem Aquarij inuentam per regulam trium, dicendo, si triginta gradus æquinoctialis, qui sunt inter decimam & undecimam faciunt decem nouem ex eclyptica, quid facient uigintiquinq; æquinoctialis? & facient quindecim ex eclyptica, quia medio cœli numerati finiuntur in quartam partem Aquarij. Huius igitur horaria tempora sunt undecim & duæ tertiæ: duc in horam unam & duas tertias, & fiunt partes decemnouem, minuta 26. adde ad partes 289. m̄. 47. fiunt partes 309. m̄. 13. quibus respondent partes septem Aquarij quod conuenit. Conuerso modo procedendo inuenies septimam partem Aquarij, iuxta Ptolemæi sententiam distare à medio cœli partibus uigintiquinq; æquinoctialibus. Quamuis parum differret ab hoc iuxta Monteregij tabulas. Eodem quoq; modo faciemus ubi uoluerimus inuenire uigintiquinq; gradus undecimę: nam uigesimusquintus gradus illius domus distat horis tribus, & duabus tertijs, ab angulo medij cœli. Et ita in quinq; gradibus anterioribus. Rarò etiam accidit, ut Apheta sit circa finem domus, ita quod oporteat uti hac supputatione. Sed ego eam apposui ut necessariam ad sciendum quocunq; anno quo quisq; Apheta perueniat. Nam eodem modo ad unguem operari licet.

Notandum quod decima domus extenditur usq; ad undecimam, & undecima usq; ad duodecimam, scilicet per triginta gradus æquinoctialis. Verùm Ptolemæus non uult, quod illi quinq; gradus ultimi licet habeant uim, attamen habeant eam tam magnam, ut significator uitæ ibi possit dare uitam & esse Apheta.

Notandum secundo quod ubi domus idonea succedit domui idoneæ, illi quinq; gradus ultimi non sunt auferendi: quia licet non sint boni ratione domus cuius sunt pars, sunt tamen boni ratione domus sequentis. Exemplum, quinque gradus ultimi nonæ, licet non sint boni pro nona, sunt tamen boni, quia sunt pars decimæ domus sequentis. Et quinq; gradus ultimi decimæ, licet non sint boni pro decima, sunt boni pro undecima domo quæ sequitur. Et ita possumus considerare nonam & decimam absque detractione illorum quinq; graduum. Solum ergo erunt detrahendi à prima, septima, & undecima, quia domus quæ has sequuntur, quę sunt secunda, octaua & duodecima non sunt Apheticæ.

Notandum quod Ptolemæus præfert decimam horoscopo in causa uitæ Dorotheus horoscopum. Vtrunq; prauum est discrimen in hoc, nam ubi ambo oportebit eligere ualidiorem iuxta ordinem quem subijciet: rarò enim ad-
Cap. 13. modum accidet ut sint exquisitè partes uiribus. & unus in decimo loco alter in horoscopo, & tunc eligemus etiam utrunq;, & etiam uidebimus cui magis faueat experimentum: adeò ut hæc difficultas parum incommodi sit allatura: sed quia dixerat partem fortunæ, seu sortem esse unum ex locis Apheticis, illam docet in capite sequenti inuenire.

CAPVT XII.

TEXTVS XXXI.

De Sorte siue Parte fortunæ.

FOrtunæ quidem partem colligimus ubiq; nocte, non secus ac die, ex numero partium interceptarū inter Solem & Lunam, si totidem partes ab ascendente signo iuxta signorum consecutionem abijciamus, quo tunc sanè euaserit supputatio, eam signi partem, eumq; locum dicimus, fortunæ

fortunæ ſortem continere, ut quam rationem ſiue configurationẽ habet Sol ad orientalem finitoris partem, eam habeat & Luna ad partem fortunæ, & ſit ueluti Lunaris quidem horoſcopus. Verum & illud uidere oportet utrum luminum altero magis in conſequentia feratur. Nam ſi Luna, numerum partium ab horoſcopo reijciendarum pro ſorte fortunæ habenda, reijcere ueluti conſequentia ſigna uerſus oportet. Si uerò in præcedentia magis Sole fertur Luna, uerſus præcedentia.

Intendit quod debemus detrahere locum Solis à loco Lunæ, & quod relinquitur de ſignis, gradibus & minutis addere aſcendenti, & ubi cadit eſt locus partis fortunæ. Exemplum in quarta genitura locus Solis eſt ſigna tria, gradus tres minuta 52. locus Lunæ eſt ſigna 0. gradus 18. minuta 9. detraho ſigna 3. gradus 3. minuta 52. ex ſignis 0. gradibus 18. minutis 9. addita una reuolutione integra, id eſt, ſignis 12. quia aliter detractio fieri nequit, relinquuntur ſigna 9. gradus 14. minuta 17. quibus addo ſigna 7. gradus 26. pro aſcendente & fiunt ſigna 17. gradus 10. minuta 17. Et quia excedunt unam reuolutionem abijcio illam, id eſt, 12. ſigna & relinquuntur ſigna quinq; partes decem, minuta 17. quæ ſi numerentur ab initio Arietis finiuntur in partibus 10. minutis 17. Virginis: Et ibi eſt pars fortunæ quartæ geniturę. Dicit igitur Ptolemæus quod quantum diſtat Sol ab aſcendente, tantum Luna à parte fortunæ. Et ſimiliter ſi Luna eſt à conjunctione ad oppoſitionem tunc Luna ſequitur Solem, & pars fortunæ ſemper erit ſub terra, & ſequetur aſcendens: quod ſi Luna tranſierit oppoſitionem ipſa antecedet Solem, & ita pars fortunæ antecedet aſcendens, & erit ſemper ſupra terram. Cauſa igitur huius eſt hæc ſit Sol in A, Luna in B, & ducta fuerit A C linea à Sole ad aſcendens, & à Luna B D æqualis A C, tunc erit ex mõſtratis in tertio elemẽtorum Euclidis arcus B D æqualis A C detracto cõmuni A D relinquetur A B, æqualis C D. Cùm igitur ad diderimus differentiam Lunæ à Sole aſcendenti conſurget locus Sortis, qui eſt locus ubi radius Lunę à Sole reflectus æqualis radio eius quo aſcendens illuminat reflectitur. Sors igitur fit addita diſtantia Lunæ à Sole ipſi aſcendenti. Hæc igitur eſt ratio Sortis, quæ in alijs Planetis non tenet, quoniam non ſunt luminaria, & non reflectunt lumen Solis.

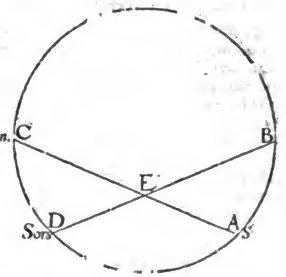

Verùm & illud uidere oportet) Hunc locum melius eſſet ſic legere: Verùm & illud animaduertere decet utrum luminum, altero magis in conſequentia feratur, quia ſi Luna numerum partium pro Sorte habenda ab horoſcopo in conſequentia reijcere oportet. Si uerò Sol in procedentia & ſenſus eſt clarus, ante oppoſitionem, partes inter Solem & Lunam adijciendę ſunt horoſcopo: poſt oppoſitionem partes inter Lunam & Solem ſunt auferendæ ab horoſcopo, ne cogatur plus ſemicirculo addere, quia luminaria nunquam poſ-

sunt plus distare semicirculo. Et ideò cùm res reducat ad idem melius fuisset illa uerba non apponere. Et forsan non sunt Ptolemæi.

CAPVT XIII.

TEXTVS XXXII.

Quos eligere conueniat uitæ gubernatores.

RÆferendus sanè est in diurnis genituris Sol si in Apheticis locis expertus fuerit, si minus Luna, si neq; hæc, illi qui plura obtinent ad dominandum suffragia & Solis loco, & proximè elapsæ coniunctioni ac horoscopo, hoc est, cum suffragiorum quinq; genera sunt, is qui tria ad unum horum locorum aut plura possidet. Postremò si neq; hoc usu uenit, horoscopum præferimus. Noctu uerò quidem Lunam consulimus, deinde Solem, post qui maiorem habet suffragiorum copiam ad Lunæ locū moderandum, præcedentis quoq; oppositionis ac partis fortunæ, sin minus, si coniunctio luminarium præcesserit, horoscopum accipimus, at si oppositio, partem fortunæ. Si neq; hoc licebit horoscopus uitæ transigendæ præerit. Si uerò & ambo luminaria & propriæ conditionis gubernator in locis Apheticis fuerint, id quod maioris dominij fuerit seligendum est. Tunc demum gubernatorem utrisque luminibus anteferimus, quando honorificentiorem occupat locum & ad utrasq; conditiones gubernandi ius habet.

Tres facit ordines, primum de die præferendo Solem si in loco fuerit Aphetico, ex quinq; domibus dictis superius & pari conditione semper intelligas: inde Lunam si Sol aptus non fuerit: inde si Luna apta non est, gubernatorem accipiemus, qui tres ex quinq; dignitatibus habuerit in tribus locis, scilicet loco Solis, loco coniunctionis præcedentis & loco ascendentis: & sit gubernator ille in loco Aphetico: Et si hic aptus non est relinquetur ascendens. Secundus ordo est, in nocte accipiemus primo Lunam si erit in loco Aphetico, & si non, Solem si fuerit in illis uigintiquinq; gradus, qui sequuntur ascendens, si non, accipiemus gubernatorem, qui habeat tres ex quinq; dignitatibus in tribus locis, scilicet loco Lunæ, loco oppositionis luminarium præcedentis natiuitatem, & loco partis fortunæ. si talis gubernator fuerit in loco Aphetico: Quòd si non, si coniunctio præcessit natiuitatem accipies ascendens, quia Sol fauet ascendenti: si oppositio accipe partem fortunæ, si sit in loco Aphetico: si non, accipe rursus ascendens. Tertius ordo est quod si sint tres principales Aphetæ, scilicet Sol & Luna, & gubernator locorum prædictorum in locis Apheticis, tunc præpones ex Sole & Luna illum, qui fuerit potentior: Gratia exempli, si de die Luna sit in decima, & Sol sit in nona, præpones Lunam Soli, & si Luna esset in decima, & Sol in undecima, tunc erunt fermè pares, præpone igitur illum ex his, qui fuerit in maiore dignitate: quòd si parua fuerit differentia, uide si cui illorum dominus loci coniungatur, uel cum benigno aspectu respiciat: Similiter si de nocte Luna esset in nona, uel in septima, præferes Solem illi, si sit in ascendente, & maximè si fuerit iuxta gradum ascendētis, uel in dignitate sua, dum modo sit intra uigintiquinq; gradus dictos. Et in his casibus indigemus magna coniectura & iudicio bono: & maximè, quia ut dixi

dixi Apheta, quantumcunq; potens cum cadit ab altero, nullam retinet uim, niſi ſit aſcendens: quia eſt quaſi quædam mutatio & non communis adminiſtratio. Gubernator uerò debet præferri luminaribus quando duas habuerit conditiones: prima quod ipſe fuerit in meliore loco Aphetico quàm luminaria: ſecunda quod habeat tres ex quinq; dignitatibus, in loco Solis & coniunctionis præcedentis natiuitatem & aſcendentis: & item tres alias in tribus alijs Locis, ſcilicet Lunæ & loco oppoſitionis luminarium præcedentis natiuitatem & loco partis fortunæ. Et tunc dicitur gubernator utriuſq; temporis, ſicut in natiuitate mea eſt Mercurius. Eſt enim dominus domus & altitudinis loci coniunctionis, & primus dominus trigoni Solis: Et rurſus dominus domus & altitudinis loci oppoſitionis: Et dominus primus trigoni partis fortunæ. Tam coniunctio enim quàm oppoſitio præcedens natiuitatem meam fuit facta in Virgine, & locus Solis, & partis fortunæ fuit in Libra.

Dubitat explanator, quia in aliqua genitura nocturna in qua præceſſit oppoſitio, ubi moderator, & pars fortunæ eſſent ſub terra, poſſet deeſſe locus Apheticus: Reſpondet quod ſi præceſſit coniunctio in nocturna geneſi, aſcēdens pro Apheta non deeſt: ſi oppoſitio Sors neceſſario cadit noctu: ſupra terram igitur erit Apheta. Non enim indiget certa domo, ut nec horoſcopus cū ſit aſcendens Lunæ.

Circa hæc notanda ſunt tria: Primum quod iam dictum eſt, ſed repeto ob uehemētem utilitatem, ſcilicet quod per quinq; dignitates intelligit domum altitudinem, duplicem trigoni dominum, & finem ac configurationem, ut ſuprà dixit. Secundum, quod ſi in natiuitate diurna præcedat oppoſitio luminarium proximior, tamen debemus accipere locum coniunctionis, quia Sol eſt potentior Luna. Et ſimiliter in nocturna, quamuis coniunctio ſit proximior natiuitati oppoſitione, debemus accipere locum oppoſitionis, quia Luna fauet oppoſitioni cum in coniunctione nullam habeat poteſtatem. Et hoc non tamē auſus fuiſſem dicere, niſi colligeretur à Ptolemæo in textu. Tertium quod locus oppoſitionis etiā in hoc caſu eſt locus luminaris, quod inuenitur ſupra terrā tempore ipſius oppoſitionis, & hoc eſt, quia Sol propter ſuam magnam potentiam non patitur ſibi eripi priuilegium ſuum, quod eſt quod in diurna oppoſitione, niſi ſit in gradu occidentis, locus eius debet præferri loco Lunæ.

Arabes ſignificatorem uitæ adeſſe neceſſarium exiſtimánt, nec ſufficere ſolum Aphetam. Vocant autem hunc ſignificatorem Alocodes. Cùm uerò eligunt qui poteſtatem aliquam habent in loco Aphetæ, ipſum reſpiciat: Iniciuntur autem ſeptem rationibus. Prima eſt, quod non deceat naturalis uitæ terminos eſſe fortuitos: ſed ſi ſumantur ab Aphetæ ſolum directione erūt fortuitæ, quia ab incurſu cum Anæreta. Præterea quod multi euadunt à concurſu Aphetæ, cum Anæreta, & ita uidetur incerta mortis ratio hoc modo: Contra alij ante incurſum pereunt. Poſſet etiam aliquis uiuere annis prope 225. poſita prima parte Leonis aſcendente, ſub altitudine poli partium 60. & benefica reſpiciente, primum abſciſſionis locum: in frigidiſſimis etiam regionibus plus uiuerent, quam temperatis, quod & rationi philoſophorum & experimento repugnat. Ptolemæus quoq; in capite de finibus commemorat numerū annorum maiorū, qui quorſum eſſent, ſi nulli uſui eſſent utiles. Nec ulli uſui utiles eſſe poſſunt, niſi uitæ decretis ac termino. Præterea cum uideamus & familias quaſdam non excedere certum uitæ ſpatium, ut de quibuſdē uicecomitibus, qui quinquageſimum annum non attingunt. Verūm Ptolemæus innixus eſt firmiſſimis experimentis ac rationi. Igitur ad primam dicimus & naturalem uitam finem habere fortuitum. Naturali morte pereunt ſolum cum Apheta ad ſuum quadratum peruenerit: atque hic eſt ultimus uitæ naturalis terminus in unaquaq; regione. Ad ſecūdum non concordant pro-

ceſſus nec ingreſſus, ut ſuo loco oſtendetur. Ad tertium qui debilem Aphetam & naturaliter etiam debiles ex finium malorum concurſu cum proceſſibus, ex Antiſcijs (commune, hoc eſt nomen intuentibus, & imperantibus ac obedientibus.) Ex occurſu fixarum maleficarum uel in eadem longitudine, uel etiam in eodem circulo poſitionis, ſi ex familia aut gente ualde breuis ultæ ſint pereunt. Quod etiam ultimo argumento ſatisfacit. Ad quartum fieri poteſt, legiturq; de duobus quodam Ioanne de temporibus & alio. Cùm autem tot ſint neceſſaria uix niſi in multis ſeculis contingit. Ad quintum uerum eſt ratione Periodi non roboris naturæ. Quo fit à leuioribus Anæretis intercepti minus iuuant, quàm qui in intemperata habitant regione. Quod ſi temperata iuxta Polos poſſet inueniri, ut de Hiperboreis fabulantur argumentum concluderet. Ad ſextum aſſumpſit hoc Ptolemæus ad confirmandam rationem finium, quàm intẽdebat. Nam & ex falſo uerum ſequitur: licet autem ad hominem ſermonem habenti. Præterea numerus ille in Saturno ſatisfecit, ei reuolutionum numero quem uocauit Ptolemæus reſtitutionem. In Ioue reſtitutionis Martis, quod malefica eſſet & maior numerum dederunt. Marti autem inæqualitatis ſolum Iouis facta commutatione. Sed non addito numero reuolutionum quod malefica eſſet, quaſi res hominum uoluntate agatur, non Dei imperio illum fraudarunt. Vt in capite de finibus uiſum eſt. Sed ut ad rem reuertar, quod decepit Arabes, eſt quoniam ſi dominus Aphetæ potens locum ipſum præcipuè bono aſpectu aſpiciat Aphetam robuſtiorẽ reddit: atq; ideò etiam uitam & robuſtiorem, & lõgiorem præſtat, quod nec Ptolemæus, nec nos negauerimus, modo nõ res ad certum numerum annorum traducatur. Sed ad id quod Anæretas facilè ſibi occurrentes poſſit ſuperare, aut non ſuperare. Hoc autem & ipſe iubet circumſpici in capite ſequenti. Tex. 41. & 43.

CAPVT XIIII.

TEXTVS XXXIII.

Quænam ſint uitæ moderandæ rationes.

CVm uitæ moderandæ principes indicauerimus, amplius quoq; moderationis duos eſſe modos intelligamus, eum qui conſequentia ſigna uerſus inſtituitur, quam actinobiliam, id eſt, radiorum proiectũ dicimus, quando in orientalibus locis, nimirum à cœli culmine, & aſcendente interceptis, uitæ gubernator inuentus fuerit, & eum qui non ſolùm conſequentia uerſus, ſed & in præcedentia ſigna peragitur, quam horinæam dicunt, cum in locis à culmine declinantibus reperitur.

Duos ſtatuit dirigendi modos, alterum, qui fit dum ſignificator uitæ fuerit à medio cœli uſq; ad finem primæ domus, qui eſt ſecundum ordinem ſignorum. & ſecundum aſcenſiones ipſius Aphetæ. Et in hac locus Anæreta ducitur ad locum Aphetæ ſecundum conſequentiam ſignorum. Secundus modus eſt, quando ſignificator fuerit inter cor cœli, & ſeptimum locum, uelut in genitura primogeniti mei, in qua Luna eſt Apheta, & tũc fit duplex directio, dicit Ptolemæus, una quæ eſt eadem cum prima dicta, & eſt ſecundum ſucceſſionem ſignorum ipſius Anæretæ, ad ipſum Aphetam ſecundum aſcẽſionem Aphetæ. Et ita hæc directio eſt generalis omnibus Aphetis, ubicunque conſtituti ſint ab angulo occidentis, uſq; ad finem primæ domus, ſed tamen diſcrimen eſt, quòd à medio cœlo uſque ad finem, primæ domus directio fit, ſecun-

Digitized by Google

ſecundum aſcenſiones Aphetæ, ab occidente autē uſq; ad medium cœli iuxta deſcenſiones Aphetæ, quæ ſunt æquales aſcenſionibus arcus oppoſiti. Secunda uerò directio eſt propria ſignificatori conſtituto inter decimam & ſeptimam. Et hoc fit contra ſucceſſionem ſignorum, quia Apheta ducitur ad Anæretam ſecundum aſcenſiones ipſius Anæretæ. Exemplum in figura primogeniti noſtra Luna Apheta deducitur, ad occidens per deſcenſiones ipſius occidentis: Et ideò in primo quadriennio fuit in periculo mortis & relictus, quaſi mortuus.

TEXTVS XXXIIII.

His ita conſtitutis interemptoriæ ſunt partes ſecundū eam, quæ uerſus precedentia ſigna fit, moderationem occidentalis finitoris: ſola eò quod dominum uitæ labefactet.

Docet in conuerſa directione eſſe tantum unum Anæretam, id eſt, occidētalis angulum. Et hoc eſt, proprium illi ſecundum: nam primum fuit, ut Aphe ta dirigeretur ad Anæretam, per deſcenſiones Anæretæ, id eſt, occidētis non igitur Saturnus aut Mars, uel alia ſtella ante Aphetam poſita occidere poteſt. Nunc ſubijcit tertium proprium quod eſt.

TEXTVS XXXV.

Syderum uerò occurſantium aut teſtificantium partes adimunt, uel adijciunt annos, ijs qui à uitæ moderatore colligebantur, uſq; ad occaſum illius & non interimunt quod non in locum Apheticū hæ impingant, ſed contra. Ac adijciunt ſanè benefici, malefici adimunt. Mercurius uti ſolet, eorum ſe attemperat moribus cum quibus corpore, uel radijs committitur.

Sydera igitur aut radij interpoſiti inter locum Apheticum, & occidentem non occidunt, quia dicit talia non impingunt in locū Apheticum, id eſt, non mouentur uerſus locum Apheticum, ſed potius Apheta ad Anæretam. Ex quo patet illud, quod alias dixi in Ephemeridum ſupplemento, ſcilicet quod in directione directa Anæreta deducitur ad Aphetícum locum, nō autem Apheta ad Anæretā. Qui locus eſt, ut dixi in Aphete in nono orbe fixus. Anæretæ autem mobilis aſcendēsq; ad Apheticum locum ſecundum ſignorum ſucceſſionem Veluti in tertia genitura aſcendens eſt locus Apheticus, ſeptima Aquarij eſt leuis Anæreta, ſeptima Piſcium eſt Anæreta potens: dicemus non quod aſcendens perueniat ad ſeptimam partem Aquarij in annis 40. uel ad ſeptimam Piſcium in annis 57. ſed quod ſeptima Aquarij, & ſeptima Piſcium in dictis temporibus perueniat ad aſcēdens. Dicit ergo Ptolemæus quod radij uel Planetæ, qui ſunt ante Aphetam in occidente nō occidunt, ſed ſi fuerint benefici, addunt annos, menſes & dies, retardando deſcenſum Aphetæ ad gradum occidentis. Et ſi fuerint malefici detrahunt annos, menſes & dies, accelerando deſcenſum Aphetæ ad gradum occidētis. Quantum autem addant, uel minuant, declarat in ſequenti textu dicens.

TEXTVS XXXVI.

Numerus autem temporis adiecti ablatiuè colligitur ex partiū uniuſcuiuſq; ſitu. Quot. n. fuerint horaria tempora unicuiuſq; partis interdiu diurna, nocturna noctu, tot ſignificāt anni, qui ſanè numerus cū in ortu fuerit, integer ſeruādus eſt, & ſecūdū diſceſſus ab ortu proportionē attenuādus, donec ad occaſum in nihilum abeat.

Vbi

Vbi paulò, tempestiuior esset tertia figura Lunæ fuisset Apheta: quia fuisset in gradibus ante nonam, qui pro nona accipiuntur. Sit igitur ita ut Luna sit Apheta, quandoquidem in exemplis non curamus de ueritate, sed claritate dicendorum. Vides igitur quod radij intercidunt, inter Lunam & gradū occidentis, primum quidem trigoni Saturni, qui nihil addunt, neque minuunt, quia sunt radij amici maleficæ: Velut necq; sextiles Martis: Rursus necq; radij Solis, Veneris aut Mercurij, quia omnes sunt naturæ mediæ, & etiam quia quantum adiment radij quadrati, tantum adijcient trigoni: cum ambo cadāt inter Lunam & occidentem. Et uides iam octo radios, qui tamen nihil faciunt intercidere inter Lunam & gradum occidentis. Relinquuntur ergo solis radij sextiles Iouis qui addunt, quantum uerò addant exemplo docendum est, nisi enim exemplo docuerimus in re difficilima nihil peragetur. Dicit igitur capere partem horariam loci Iouis nocturnam, non quia natiuitas nocturna sit, sed quia Planeta cuius sunt radij, id est, Iuppiter est sub terra: Si autem esset supra terram, caperes partem horariam diurnam. Hanc igitur sic habebis in tabula quantitatis dierum, quę maximè necessaria est huic negotio, sub altitudine posi quadraginta octo graduum, inuenies arcū semidiurnum tertiædecimę partis geminorum, horarum septem, minutorum quadraginta quatuor, cuius residuum ad duodecim, est arcus seminocturnus, scilicet horarum quatuor, minutorum undecim, qui quæritur, hanc multiplica per duo cū dimidio (Et est ac si reduceres horas in minuta multiplicando per 60, & diuidendo per 24. productum ex sex horis, qui est numerus arcus semidiurni, uel seminocturni in quatuor numerum minutorū horę, in quibus unus gradus ascendit) & fiunt gradus 10. minuta 28. Et hæc sunt horaria tempora. Vide igitur quantum Iuppiter distet à gradu occidentis & patet ex modo, qui inferius tradetur, quod distat ferme per horam. Multiplica igitur numerum horarū distantiæ, id est, 1. in gradus 19. minuta 30. fiunt rursus gradus 10. min. 30. diuide per 12. semper 1. numerum horarum temporalium arcus nocturni si Planeta, qui radios prōtēcit sit sub terra, uel diurni sit supra terram & exibunt minuta 53. unius gradus: quibus dando quinq; minuta pro quolibet mense fient menses decē, dies decem octo addendi tempori directionis Lunæ ad gradum occidentis.

Nota quod horaria tempora uariantur trifariam, ratione puncti eclypticæ, quia Virginis sunt, longiora Libræ, media Scorpionis breuiora. Secundum est ratione regionum, quia horæ temporales initij Geminorum in nostra regione continent unam horam æqualem & quatuordecim minuta: Londini autem horam unam æqualē & 21. m. Tertius modus est diurnę & nocturnæ, quia hora temporalis initij Geminorū diurna continet, ut dixi horam unam, & quatuordecem minuta ex æqualibus: nocturna uerò initij Geminorum solum continet minuta 46. horæ æqualis; Horaria igitur tempora uocantur numerus graduum æquinoctialis & minutorum, qui ascēdunt in quacunq; hora temporali. Arcus autem diurnus seu tempus diurnum alicuius puncti est, tempus in quo ascendit arcus contentus inter illum punctum, & oppositum secundum successionem signorum. Veluti arcus diurnus seu tempus diurnū initij Cancri est, tempus in quo ascendunt Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpio, Sagittarius. Nocturnum uerò tēpus seu nocturnus arcus dicitur, in quo ascendit arcus interceptus inter punctum oppositum & punctum illum. Velut arcus nocturnus quintædecimæ partis Cancri est, in quo ascendit arcus contentus inter quintamdecimam partem Cancri, secundum successionem signorum, id est, ultimi quindecim gradus Capricorni, totus Aquarius, Pisces, Aries, Taurus, Gemini, & primi quindecim gradus Cāri. Horum igitur arcuum duodecima pars est, idem quod tempora horaria illius ascendentis, quæ tamen quocunq; transgrediatur punctum illud, nomen retinent apud

Ptole-

Ptolemæum. Ex quo patet quod ſi arcus diurnus, ſeu tempus diurnum alicuius puncti eſt prolixum, quòd ſigna, quæ ſuccedunt illi puncto tardè aſcendunt, & reliqua quæ antecedunt illum punctum iuxta ordinem ſignorum celeriter aſcendunt. Quòd ſi tempus diurnum fuerit breue, erit contrario modo. Similiter ſi nocturnum fuerit breue, erit ſicut de diurno lõgo: & ſi nocturnum fuerit longum, erit ſicut de diurno breui.

Igitur cum hæc ſit radix totius artis atq; in ea ſub obſcurè locutus ſit Ptolemæus conandum eſt eruere illius ueram opinionem, quam ut uenemur quatuor ſupponere oportet: primum quod uelit directiones fieri, per ſemicirculos poſitionis, à Monteregio dictos, qui per communem interſectionem Horizontis & Meridiani ducuntur, hoc igitur expreſſè dicit. Secũdum eſt quod diſtantiam loci à Meridiano uocat, arcum æquinoctij interiacentem Meridianum regionis, & Meridianum ductum per punctum eclypticæ & hoc etiam fatetur, & explicat Regiomontanus. Tertium eſt quod præſupponit poſito initio Arietis in Aſcendente uel occidente, quod ipſum ſemper diſtet ſex horis à meridiano, quia anguli tantum inter ſe diſtant. Quòd ſi exemplum fuiſſet de alio puncto ſignificatoris, quàm initio Arietis & Libræ, ubi eclyptica tangit æquinoctialem, nulla nobis relicta fuiſſet difficultas, ſed quí exempla ſunt de hoc puncto laboramus, ut poſſit quadrupliciter hora temporalis diſtantiæ intelligi aſcenſio recta, & maximè, quia tantum tempus correſpondet motui per punctum medij cœli, uelut idem dicit, deſcendit in arcus ab initio Arietis, ad decimam octauam Tauri, ad unguem in tribus horis. Sed ſic intelligendo non deſcendet occaſum uſq; in ſex horis quodlibet punctũ: Sed gratia exempli, initium Tauri in horis 6. m. 46. ideò modus ille non congruit, & ut breuiter dicam modus Ptolemæi conuenit, cum circulis poſitionis & etiã ſatisfacit parti horariæ ſumendæ, & diſtantiæ à cœli medio, & eſt unus ac ſimpliciſſimus, nec eſt ut ſumas horaria tempora aſcendentis, nam in quarto exemplo poſita parte 18. Tauri in cœli medio aſcenderet ſub altitudine poli, par. 31. Aegypti, ſcilicet pars 22. Leonis cuius horaria tempora ibidem ſunt, par. 16. min. 15. igitur 45. par. diſtantiæ rectæ non perficerent tres horas temporales, ſicut dicit in littera. Problem. 191

Propterea dico quod modus unus eſt, & ſimplex quem oſtendam infrà in Tabula, accipe arcum ſemidiurnum præcurſoris ſeu ſignificatoris, & differentiam rectam eiuſdem à cœli medio, & quota pars erit differentia illa arcus ſemidiurni tota pars erit diſtantia præcurſoris à cœli medio ſex horarum, & eam detrahe à ſex horis, ſi præcurſor fuerit inter horoſcopum, & cœli mediũ, aut adde ſex horis, ſi præcurſor fuerit inter cœli medium & occaſum, & quod fiet, erit diſtantia ab aſcendente pro addenda portione, aut detrahenda annorum. Velut uolo ſcire quantum Luna diſtet horis temporalibus ab aſcendente, & à cœli medio in octaua geneſi arcus diurnus 12. partis Piſcium eſt, part. 166. m. 14. igitur ſemidiurnus eſt, par. 83. m. 7. Diſtantia recta Lunæ à cœli medio eſt, part. 53. m. 23. Capio dimidium & eſt par. 41. m. 35. relinquũtur, par. 11. m. 50. Capio quartam partẽ par. 41. m. 35. & ſunt par. 10. m. 23. ſuperſunt igitur par. 1. m. 27. Capio rurſus octauam partem, par. 10. m. 23. quæ eſt par. 1. m. 18. & adhuc ſuperſunt m. 9. quæ ſunt fermè nona pars, par. 1. m. 18. iunctę hę omnes partes conficiunt, par. 53. m. 23. diſtantiæ rectæ Lunę à cœli medio. Sumo ergo dimidium ſex horarum & ſunt horæ tres: harum ſumo quartam partem & ſunt m. 45. Horum ſumo octauam partem, quę eſt m. 5. ſec. 37. Horum demum ſumo nonam partem,

Par. 83. min. 7.
Dimid. Par. 41. min. 35.
Quar. Par. 10. min. 23.
Oct. part. 1. min. 18.
Non. Par. 0. min. 9.
Par. 53. min. 23.
Dim Hor. 3. min. 0.
Quar. Hor. 0. min. 45.
Oct. Hor. 0. min. 5. ſec. 37.
Non. Hor. 0. min. 0. ſec. 37.
Hor. 3. min. 51.

ſcilicet

scilicet sec. 37. & iungo simul omnia, habeo tandē distantię à cœli medio hor. 3. m̄. 51. Hanc seruo, similiter detrabo ex horis sex, quia Luna est inter horoscopum & cœli medium, & relinquuntur hor. 2. m̄. 9. proportione addenda, uel minuenda, ubi opus esset simili prorsus modo operareris, ubi præcursor esset inter cœli medium & occidens.

Vt ergo ad Ptolemæi operationem deueniamus in dirigendo seruat regulam similiter generalem, ducit enim semper horas temporales distantiæ loci antecedentis, seu pręcursoris, seu Aphętæ, aut significatoris à cœli medio in horaria tempora promissoris. & quod conflatum, tum detrahit ex differentia rectæ ascēsionis promissoris à cœli medio, ubi uterq; scilicet pręcursor & promissor, sint in parte à cœli medio ad cœli imum per horoscopum: aut detrahit illam promissoris à cœli medio, ab hoc cōflatu ubi uterq; fuerit à cœli medio, ad cœli imum in parte occidentis. Et hoc est quod tacuit & residuum est numerus partium directionis. Vel iungit simul ut in quarto exemplo ubi significator fuerit in parte occidua, ultra cœli medium, & promissor in orientali ante cœli medium. Exemplum uolo dirigere Lunam ad Iouem, horaria tempora louis, id est, quartæ partis Tauri (suppono enim quæ dicta sunt in octaua genesi) sunt par. 17. m̄. 8. duco in hor. 3. m̄. 51. Et ut facilius agas duc p hor. 4. fiunt par. 68. m̄. 32. deinde habes 9. m̄. detrahenda: & idcō pro 4. m̄. detrahes quintamdecimam partem par. 17. m̄. 8. & sunt par. 1. m̄. 8. sec. 30. & pro alijs 4. m̄. horę tantundem, & pro m̄. uno, quod superest quartā partem par. 1. m̄. 8. & est m̄. 17. iunge fient par. 2. m̄. 34. quę auferto à par. 68. m̄. 32. relinquentur par. 65. m̄ 58. auferas igit̄ has à differentia recta louis & medij cœli, quæ est par. 101. m̄ 26. relinquentur par. 35. m̄. 28.

Par. 17. min. 8.
Hor. 3. min. 51.
Par. 68. min. 32.
Par. 1. min. 8. sec. 30.
Par. 1. min. 8. sec. 30.
Par. 0. min. 17.
Par. 2. min. 34.
Par. 65. min. 58.
Par. 101. min. 26.
Par. 35. min. 28.

Modus autem Monteregij est huiusmodi per circulum positionis. Accipe primùm declinationem loci præcursoris ex tabula generali declinationū, & differentiam ascensionis rectæ à cœli medio loci, eiusdem in tabula ascensionum rectarum, inde ingredere tabulam positionū sub altitudine poli Borealis, ad altitudinem tuæ regionis, & à sinistra quære numerum declinationis tui loci in linea descendente, si locus datus est infra terram, & declinatio Borealis, uel supra terram & declinatio Australis, aut in linea ascēdente (sunt enim duplicatę tabulę sub quacunq; altitudine poli,) si locus est supra terram cum Boreali declinatione, aut infra terram cum Australi, & supra inuenies eleuationem poli supra circulum positionis. Et si adsint minuta quæres cum quadruplici comparatione, ut habeas eleuationem illam exactam ad minuta usq;, qua habita diriges, ad illum significatorem omnes promissores per ascensiones obliquas, illius altitudinis inuentæ, perinde ac tuus significator esset in horizonte regionis, quæ talem haberet altitudinem. Exemplum uolo scire, quantum eleuetur polus Borealis supra Lunę circulū positionis, in priore exēplo supposita altitudine poli Borealis, par. 44. m̄. 20. inuenio illius declinationem absq; latitudine, par. 7. m̄. 46. Distantiam autem ascensionis rectæ à cœli medio par. 53. m̄. 23. Et quia Luna est supra terram & declinatio Australis, quæro in linea descendente à sinistra par. 7. & à dextra à directo eius par. 53. m̄. 23. cum quadruplici introitu & in superiore parte tabulæ eleuationem poli maiorem, quàm 40. partium in sexta parte unius partis. Vt sit par. 40. m̄. 10. Dirigo ergo omnes significatores ad Lunā per tabulam ascensionum obliquarū, par. 40. m̄. 10. altitudinis poli & perueniet ad Iouem, gratia exempli, in par. 33. m̄. 7. Quare hic modus non uidetur ad unguem esse idem cum illo Ptolemæi.

Modus

Digitized by Google

Modus tamẽ Ptolemæi ut dixi eſt, facilis in operando, & clarus, & habet euidentem rationem. Sumpto enim puncto utpote Luna in duodecima parte Piſcium, ſi conſtituatur in aſcendente palam eſt, quod in medio cœli erit, par. 11. Sagittarij: igitur aſcenſio recta illius loci eſt, par. 260. m. 12. Cum uero eò peruenit 12. par. Piſcium: tunc ibi erit pars æquinoctij, quæ illi correſpondet ex recta aſcenſione, par. 343. m. 15. igitur dum duodecima pars Piſcium, aſcedit ab horoſcopo ad cœli medium, aſcendunt ex æquinoctij circulo par. 83. m. 13. quæ ſunt differentiæ. Cùm ergo Luna gratia exempli eſt, in aliquo ſitu ita quod medium cœli ſit 19. pars Capricorni palàm eſt, quod tum eſt etiam ibi pars ex æquinoctij circulo ei correſpondens puta pars 321. m. 27. igitur iam aſcenderunt ad cœli medium, par. 61. m. 15. Cum ergo par. 61. m. 15. ſint gratia exempli, totius aſcenſus ab horoſcopo ad cœli medium, qui eſt par. 83. m. fermè tres, quatuor partes, igitur Luna peragra ab horoſcopo ad eum locũ quartam partem, ſemicirculi ſui diurni, id eſt, unam horam cum dimidia: ergo non oportet ad inueniendas horas temporales diſtantiæ loci à cœli medio, quærere horaria tempora, nec aſcendentis, tum nec promiſſoris, ſed ſignificatoris, ſeu potius arcum ſemidiurnum, & diſtantiam eiuſdem loci per aſcenſionem rectam à cœli medio.

Quia tamẽ alia eſt ratio loci, alia directionum, & partis adijciendę, uel adimendæ, ideò pro conſtitutione domorum antiquo more (& quia diuiſio illa eſt facta iuxta motum naturalem, ſcilicet per circulos tranſeuntes per polos mundi, quorum motu uariantur ipſe domus) obſeruandum primo eſt quod idem eſt, ſi addideris aſcenſioni rectæ medij cœli ſexcuplum temporum horarioꝝ aſcendentis, & totius aſcenſionis, tãquam rectæ ſumpſeris punctum eclypticæ correſpondens in tabula aſcenſionum rectarum. Id enim punctum erit aſcendens: Vel ſi partes 90. id eſt, ſexcuplum horariorum temporum æqualium addideris aſcenſioni rectę medij cœli & totius, tanquam obliquæ aſcenſionis inueneris punctum eclypticę in tua regione, illi reſpondæ. Nam id erit aſcendens propoſitum, ideò commutantur & hoc ſupra declaratũ eſt. Ex quo etiam præter quod medium cœli tantum diſtat per aſcenſiones ab oriente, quantum per deſcenſiones ab occaſu.

Vt ergo habeas hanc rationem antiquo modo collocandi ſigniferi in circulis horizonti correſpondentibus: diuide diſtantiam rectam à cœli medio ſignificatoris per horaria tempora aſcendentis, & quod exit eſt numerus horarum & minutorum diſtantiæ tertij modi. Velut uolo diſtantiam Lunę in octaua geneſi à cœli medio, diſtantia à cœli medio recta, eſt par. 53. m. 23. quam diuido per horaria tẽpora aſcendentis, quæ fuerunt par. 17 m. 22. exeunt horæ tres m. quinq: & ita Luna eſt quaſi in medio undecimæ domus, & uitæ ſignificatrix, & hoc magis reſpondet experimento, quàm quod ſit in duodecima iuxta circulos poſitionis ob cauſas duas dictas, ſcilicet motum cœli & regionis noſtræ diſtantiam à ſignifero. Et ſi uelis diſtantiam Lunæ ab aſcendente, detrahe horas tres, minuta quinq, à ſex horis, relinquunt hor. 2. m. 55. diſtantię quęſitę. Et ſimiliter ſi uoluero diſtantiam, Saturni ab aſcendente in eadem geneſi, accipio deſcenſionem rectam puncti oppoſiti eius, quę eſt partium 160. m. 42. quàm minuo ab aſcenſione recta medij cœli relinquitur, par. 29. m. 3. quę diuido per horaria tempora occidentis. quia eſt in parte occidentali, & ſunt par. 13. m 40. prodeunt hor. 2. m. 17. diſtantię à meridiano, quare ob occidente ſubtracti hor. 2. m. 17. ab horis ſex diſtabit hor. 3. m. 43 Idem habebis ſi aſcenſionẽ rectã Saturni dempſeris ab aſcẽſione imi cœli relinquẽ par. 29. m. 3. q̃ diuiſa per par. 13. m. 40. horaria tẽpora nocturna aſcendentis, qa Saturnus eſt ſub terra, pdeũt, hor. 2. m. 17. ut prius & diſtantia ab horoſc. hor. 3. m. 43. In quarto modo perages ad unguẽ, ut in 3. diuidẽdo horaria tẽpora ſignificatoris, diurna nocturna oriẽtalia, occidentalia loco horoſcopi.

TEXTVS XXXVII.

Secundum eam quæ in ſequentia ſigna ſit moderationem interficiunt loca maleficorum Saturni & Martis, ſiue corpore ipſo ſiue radijs undelibet tetragonis, aut oppoſitis occurſantium.

Perfecta expoſitione conuerſæ directionis, nunc aggreditur directam & exponit, quæ omnino occidant per ſe, licet nec illa tamen ſemper, & ſunt ſex, Saturni corpus & Saturni oppoſitum, Martis corpus, & Martis oppoſitum, Saturni & Martis quadrata. Deinde ſubiungit etiam de quibuſdam, quę non per ſe interimunt generaliter.

TEXTVS XXXVIII.

Aliquando uerò è ſignis dicto eorum audientibus, aut aſpicientibus ſecundum æquipollentiam: Tetragonus quoq; Aphetico loco radius interimit, ſi eſt iuxta ſignorum conſecutionem. Aliquando è ſignis longarum aſcenſionum iam deprauatus hexagonus, quemadmodum è ſigno breuium aſcenſionum trigonus.

Docet modo Anæretas qui non per ſe occidunt generaliter, ſed tantũ cum aliqua conditione, & ſunt nouem. Primus & ualidior ex his eſt radius quadratus ſiniſter ipſius Aphetæ, id eſt, qui procedit ſecundum ſucceſſionem ſignorum. Cuius exemplum uiſum eſt in genitura Pauli tertij Pontificis ſatis manifeſtè. Nam in Scotia & Anglia ubi aſcendat initium Aquarij, ſitq; Apheta, radij quadrati ſiniſtri cadunt in initium Tauri, quod deductum ad aſcẽdens ad illud peruenit anno 40. in noſtra uerò regione in anno 52. Ne forſan credas longiſſimè hanc directionem ſemper protrahi: Cauſa huius eſt locorum natura contraria. Quod dq; iam ab initio repugnabant hiloci, ut etiam de inuentibus ac imperantibus locis dicemus. Vnde manifeſtum eſt quod ſi trigonus maleficæ quadrato ab initio Aphetam reſpicientis occurrerit, Apheteç certius interimet ipſo quadrato per ſe. Et ſimiliter trigonus oppoſito aſpicientis Aphetam maleficæ. Et rurſus ſextilis quadrato reſpicientis.

Demum dicit quod trigoni etiã maleficarum quãdo fuerint per ſigna breuium aſcenſionum, utpote quod Saturnus ſit in Geminis, & trigonus eius cadat in Aquarium tunc poterit interficere. Sic etiam ex Cãcro in Piſces: Velut ſi Saturnus ſit in ſextadecima parte Piſciũ, radij trigoni eius cadent in ſextamdecimam partem Cancri. Et ita cum in noſtra regione differentia aſcenſionum ſextędecimæ partis Cancri, & ſextędecimæ partis Piſcium ſit nonaginta partes ex æquinoctiali, talis trigonus æquipollebit quadrato iuxta motum primi mobilis, & ex conſequenti occidet. Ex quo patet quod intelligit de trigono cuius aſcenſiones ſint nonaginta gradus. Similiter & de hexagono, qui amplectatur arcum quadrati, ſed hoc non poteſt accidere in noſtris regionibus, multò minus Ptolemæi, ſed in Germania frequenter.

Ex his ſequitur primo quod Ptolemæus accipit aſpectus Planetarũ ex conſimili gradu & minuto, in conſimilem gradum & minutum abſq; aſcenſionibus mixtis: Aliter trigonus breuium aſcenſionum, uel quadratus longarum non interficere. Oportet autẽ quod iſtud eueniat in parte orientali, ubi ſigna breuium aſcenſionum celeriter aſcendunt, & longarum tardè.

Item nota quod Ptolemęus fingit duos aſpectus unum in æquinoctiali, & alium in zodiaco, & nunquam miſcet illos. Et hæc eſt cauſa quod ipſe dicit undecimam ſemper reſpicere primam de ſextili: Et medium cœli primam de quadrato & initium nonæ primam ex trigono: & tamen contingit in altitudine poli quadragintaocto graduum aſcendente, quinta parte Geminorum, quintam

quintam partem Aquarij esse in medio cœli, & ita horoscopum aspicere medium cœlum trigono radio ad unguem. Idem dico de sexta parte Geminorũ ascendente. Rursus in eadem altitudine ascendente tertia parte Capricorni, initium nono domus erit tertia pars Libræ, & ita horoscopus aspiciet nonam de quadrato. Igitur Ptolemęus uult quod fingamus duodecim signa in æquinoctiali, sicut etiam in zodiaco: & demus triginta gradus cuilibet domui ex ipso æquinoctiali, & tunc uera erunt ambo illa: primum, quod dicit Ptolemęus, quod prima respicit undecimam de sextili semper, & decimam de quadrato, & nonam trigono, & quod nunquam respicit duodecimam domum neq; octauam. Secundum quod dicit Firmicus, quòd si ascendens sit in Ariete, medium cœli erit in Capricorno, & occasus in Libra, & imum cœli in Cancro. Et similiter si ascendat Gemini, medium cœli erit in Piscibus, occasus in Sagittario, & imum cœli in Virgine: Et hoc erit uerum semper & ubiq; gentium de signis æquinoctialis, non zodiaci.

Ergo ut ad rem reuertar: dico quod respectus ipsi ad unguem in eclyptica sumi debent, cum uerò inter illa duo puncta tãtum clauditur per circulos positionis ex æquinoctiali, quod referat partem alterius aspectus, tunc oportebit utriusq; aspectus naturam considerare, & iuxta uincẽtem iudicare: Et hoc quantum ad uitam, & reliqua, quia omnia gubernantur à duobus motibus, quia unus est ab occidente in orientem iuxta mensuram eclypticæ, quia illa uelocissimè mouetur, quoniam æquidistat à polis: Et alter est ab oriente in occidentem cum mẽsura sumitur, ab æquinoctiali eadem ratione: nam & æquinoctialis uelocissimè mouetur.

TEXTVS XXXIX.

Et cum Luna uitæ moderationem inijt, Solis quoque locus interimit.

Contingit hoc ut inferius exponit, quotienscunq; sub radijs Solis aliquis maleficus sine benefico exiterit, uel si Sol malefici radijs imbuat. Velut princeps malo consultore utens, nocet non per se. Fieri tamen potest, ut Sol solus etiam perdat, quando Sol in contrario loco fuerit. Corpus enim eius immoderatè calidum est, radij autem non interficiunt.

TEXTVS XL.

Valent enim iuxta hãc uitæ moderationem, hi occursus ad perdendum aut seruãdum, posteaquam in ipsum moderatoris locum feruntur. Non tamen semper existimandum est & in uniuersum interficiendi uim habere hæc loca, sed cum malè affecta fuerint: Impediuntur enim si in benefici alicuius terminum incidunt, & si beneficorum aliquis radium eò eiaculatur tetragonum, aut trigonum, aut oppositum sanè ad ipsam partem interemptricem, siue ad partes proximè sequentes, in Ioue non ultra duodenas, in Venere nõ supra octonas. Ac si corpus utrunq; dum est, & quod occursat, & quod moderatur, non sit eadem utriusq; latitudo. Quando igitur duo aut plura fuerint utrinq;, quæq; iuuent, quæq; interimant, uidendum penes, quæ uictoria sit, idq; & secundum numerum, & secundum uirtutem. Secundum numerum quãdo, scilicet euidenter plura fuerint hæc illis. Secundum uirtutem si uiuentium, aut interficientium stellarum, hæ quidem in domesticis locis inueniuntur,

Digitized by Google

ille uerò non, maximè cũ hæ quidem orientales ſunt, illæ uerò occidentales. Omnino uerò earum quæ radijs obrutæ ſunt nullam accipere conuenit, nec ad interficiendi, nec ad commodãdi operam, niſi quod cum Luna uitæ moderatrix eſt, ipſe quoq; Solis locus interficit, quando malefici alicuius congreſſu oppreſſus, à beneficorum nemine iuuatur, aut liberatur.

Poſtquam docuit quæ per ſe generaliter, quæq; per ſe, ſed non generaliter, quæq; neq; per ſe nec generaliter, occidunt, oſtendit modo quando occidant & quando non. Tria enim non ſunt impedimenta, quare non occidant: uel quia Anareta ſit in termino benefici, uel quia benefica proijciat radios quoſcunq; ſeu trigonos, ſeu oppoſitos, uel quadratos, uel ſextiles, uel ibi ſit corpore poſt Anaretã, ita tamen ut Iuppiter corpore, uel radijs non plus diſtet duodecim gradibus & Venus octo: Hæc enim ſunt quãtitates luminum horum Planetarum, ut in primo libro oſtenſum eſt. Quia quamuis Iuppiter diametro uiſibili non ſit maior Venere, qui tamen iſta operatio ſit per radios in octauo orbe quàm Venus: Ideò maius eſt lumen Iouis quàm Veneris. Similiter ſi latitudo diuerſa ſit Anaretæ cum Apheta: Vtpote quod Apheta ſit in parte Boreali, & Anareta in parte Auſtrali: hæc tria ſcilicet impediunt. Nec tamen dicit ſemper impediunt, quia fieri poteſt ut malefica ſit potentior, uel auxilio alterius maleficæ, uel etiam per ſe: Et ideò oportet dicit comparare hæc teſtimonia plus poſſunt quàm duo, & duo quàm unum: Et hoc eſt per ſe clarum. De uirtute, quia ille qui eſt in dignitatibus ſuis & orientalis, & liber à radijs Solis, plus poteſt occidẽtali peregrino, uel eò qui eſt ſub radijs Solis. Ita quod intelligas dicit Planetam, qui ſit ſub radijs Solis nihil penitus iuuare, neq; obeſſe, niſi in uno ſolo caſu quando Luna fuerit Apheta, & malefica fuerit ſub radijs Solis, tunc ipſa eſt cauſa, ut radij Solis interficiant, cũ radij Solis ad Lunam peruenerint. Et per cõtrarium noluit intelligi, quod ſi benefica ponatur loco maleficæ Sole, tunc radij Solis non interficient.

TEXTVS XLI.

At uerò annorum numerus quem interſtitia illa reddunt, quæ inter uitæ moderatorem & interfectorem interiacĩuntur, non ſimpliciter ſanè, neq; ut ſe obtulerit accipiendus eſt, ſicut plurimi tradiderunt, ex aſcenſionis temporibus ſemper uniuſcuiuſq; partis, niſi tũc demum cum ipſa oriens cœli pars uitæ gubernatorem adepta eſt, aut quippiam proximè illi cooriens. Vna uerò ex omnibus ratio reliqua eſt ijs, qui naturæ conſentaneam conſiderationem inſtituunt, uidere quot æquinoctialibus temporibus ſequentis corporis, aut irradiationis locus in præcedentem ſecundum ipſam genituram, peruadat, eò quod æquinoctialia tempora æqualiter tranſeunt, & finitorem & meridianum, ad quos locorum ſimilitudines accipiuntur, & ualet, unumquodq; huiuſmodi tempus unà in Solis conuerſionem.

Quando igitur in ipſo orientali finitore fuerit uitæ moderator, & præcedens locus, aſcenſionis tempora partium interiectarum uſq; ad occurſationem conuenit accipere, tot enim temporibus æquinoctialibus interfector in uitæ gubernatoribus locum, hoc eſt, in orien-

Digitized by Google

in orientalem finitorem fertur. Quando uerò in meridie repertus fuerit, rectæ sphæræ ascensiones quantis unaquæq; sectio meridianum perambulat. Cùm autē in occidentali finitore uertatur, quantis singulæ intercapedinis partes occidunt, hoc est, quantis oppositæ illis oriuntur. Cùm autem præcedens locus in his tribus limitibus non reperitur, sed medio inter hos interuallo, non amplius dictarum ascensionum aut descensionum, aut cœli culminationum tempora sequentia loca ad eadem cum præcedentibus sedes perferunt, sed diuersa. Similis sanè & idem locus est, qui similem eisdemq; in partibus situm habet, & ad finitorē, & ad meridianum: Illud uerò proximè accidit eis, quæ sub eodem semicirculo sunt ex eorum genere, qui describuntur per sectiones finitoris & meridiani: quorum singuli iuxta eandem positionem horam proximè æqualem efficiunt, cumq; circunducitur circa dictas sectiones in eundem quidem situm inciditur cumq; finitore & meridiano, transitus uerò significri, tempora inæqualia utrobiq; efficit: eodem modo etiam iuxta aliarum distantiarum situs per inæqualia illis tempora transitiones conficit.

In dirigendo Apheta, potest esse uel in ipso horoscopo ad unguem, uel in ipso cœli medio ad unguem, uel in ipso gradu occidentis, uel in loco interme dio, inter duos ex his angulis: utpote uel inter occidentem & medium cœli, uel inter cœli medium & horoscopum, uel inter horoscopum & imum cœli, ubilibet sit inter duos angulos duobus modis id contingere potest: uel quod Anæreta sit inter duos eosdem angulos, uelut in prima genitura posita Veneris Apheta, locus Anæretæ est corpus Mercurij, & ambo Plantæ sunt inter horoscopum & imum cœli: Vel Anæreta est ultra angulum, uelut in tertia figura si Luna esset Apheta, tunc Anæreta esset corpus Saturni, & Luna esset inter occidens & medium cœli, & Saturnus inter medium cœli & ascendens. In omnibus igitur his est unus modus dirigendi: Et est ut fiat circuli positionis transeuntem per locum Aphetæ, deducendo Anæretam usq; ad illum, & numerando partes æquinoctialis, quæ in ista deductione transiuerunt circulum ipsum positionis, & numero illi adde septuagesimam secundam partem semper, cuius non meminit Ptolemæus, cum eam superiùs in primo libro nobis insinuauerit. Numerus igitur collectus graduum erit numerus annorum uitæ. & pro minutis, quæ erunt ultra gradus dabis sex dies, & duas horas pro quolibet minuto. Quando igitur Apheta fuerit in circulo positionis horoscopi, tunc erit in horizonte in parte orientali: & fiet directio per gradus ascensionis tuæ regionis. Si uerò Apheta fuerit in medio cœli: erit circulus positionis circulus meridiei, & fiet directio per ascensiones rectas. Si uerò Apheta fuerit in occidente erit circulus positionis finitor in parte occidentis, fietq; directio per ascensiones obliquas illius regionis, quæ sunt eædem ad unguem: cum ascensionibus obliquis puncti oppositi. Si uerò Apheta fuerit inter istos locos, seu angulos faciemus directiones per semicirculum positionis transeuntem per locum Aphetæ. Et si semicirculus positionis fuerit orientalis, faciemus per ascensiones ipsius circuli: si occidentalis, per descensiones, quæ sunt eædem ascensionibus puncti oppositi. Sed hic mētem apponere decet, quia si Anæreta fuerit inter eosdem angulos, inter quos est Apheta, ut in natiuitate primogeniti mei, quando Saturnus & Mars deducuntur ad Lunam, tunc

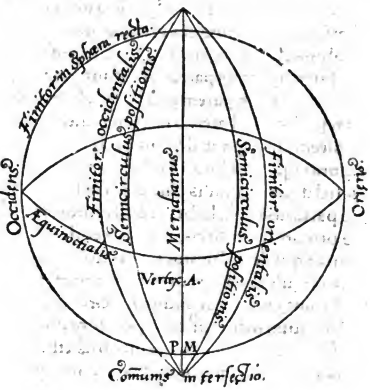

tota directio fiet ſecundum deſcenſionem Aphetæ, id eſt, Lunæ: uel ſi Luna eſſet in parte orientali fieret iuxta aſcenſionem ipſius Aphetæ. Verùm quando Apheta eſt ante cœli medium & Anæreta poſt eundem angulum, qui ſequitur Aphetam, ut in tertia genitura poſita Luna Apheta (quæ utinam eſſet) eſſet Saturnus Anæreta, tunc in hoc caſu Ptolemæus dirigit medium cœli ad Aphetam, id eſt, Lunam per aſcenſiones ipſius Aphetæ, utpote Lunæ. Deinde dirigit Anæretam ad angulum medium, utpote cœli medium per aſcenſiones ipſius anguli, quæ ſunt aſcenſiones rectæ, & has duas aſcenſiones iungit & numerus, qui conſurgit addita ſeptuageſima ſecunda parte (hoc enim ſemper intelligitur, & intelligi uolo etiam ſi non addatur, non addam autem in poſterum breuitatis cauſa) eſt numerus annorum, menſium & dierum uitæ illius. Si autem Aphæta ſit ante aſcendens, Anæreta poſt, directio tota fit per aſcenſiones Aphetæ, quia non uariatur aſcenſio in deſcenſionem, ut in priore. Ideò huius exemplum non dedit Ptolemæus.

Pro quo notandum eſt, quod circulus qui tranſit per uerticem noſtrum & polos mundi uocatur meridianus. & hic ſecat æquinoctialem ad angulos rectos: Et hic eſt primus circulus poſitionis: Secundus eſt finitor cuius uertex eſt quaſi polus, & licet hic ſecet equinoctialem in partes æquales, non tamen ad angulos rectos, niſi ſit finitor in Sphæra recta. Hic igit finitor obliquus ſecat meridianum tantò inferius polo mundi, quantò uertex diſtat ab æquinoctiali. Cùm igitur polus mundi ſemper diſtet ab æquinoctiali nonaginta partibus. erit ut communis interſectio meridiani, & finitoris cum ſit infrà polum mundi, ut dixi, multò plus diſtet ab æquinoctiali per partem ſuperiorem, quã per partem inferiorem: adeò ut Mediolani ubi A, id eſt, uertex diſtat ab equinoctiali partibus 44. & tertia communis interſectio meridiani & finitoris diſtet in parte ſuperiore gradibus 134. & tertia, & ex inferiore partibus 45. & duabus tertijs tantum. Et licet finitor non ſecet æquinoctialem ad angulos rectos, ſed, ut dixi, inclinetur ad partem inferiorem, attamen qui ſecatur à meridiano ad angulos rectos finitor ipſe, ideò iſti duo circuli, ſcilicet finitor & meridianus diuidunt æquinoctialem in quatuor partes æquales: ita quod à meridie

meridie ad aſcẽdens ſunt ſemper nonaginta partes ex æquinoctiali: Et ita ab oriente ad imum cœli: Et ab imo cœli ad occidentem: Et ab occidente ad medium cœli, ſemper ſunt nonaginta partes, ut dixi æquales ex æquinoctiali. Inter hos igitur duos circulos, ſcilicet finitorem & meridianum, qui & ipſi poſitionis ſunt, ſed tamen propria habent nomina, omnes ſemicirculi ducti ab interſectione communi, ad interſectionem communem uocantur ſemicirculi poſitionis. Et ſi ſunt inter orientem & meridiem ſunt aſcenſionum: Et ſi inter meridiem & occidentem, deſcenſionum: & qui ſupra terram diurni: & qui infra terram, nocturni. Et qui tranſeunt per triginta gradus diſtantes à finitore uel meridiano, appellãtur ſemicirculi poſitionis domorum, & ſunt octo. Qui igitur tranſit triginta partibus diſtans à medio cœli uerſus orientem, ſeu duabus horis, eſt ſemicirculus poſitionis undecimæ domus. Qui uerò ab oriente diſtat duabus horis, ſeu triginta gradibus uerſus meridiei circulum, eſt ſemicirculus duodecimæ domus. Et ita qui diſtat ab aſcendente uerſus imum cœli tantundem eſt ſemicirculus ſecundæ domus: & qui diſtat ab imo cœli uerſus orientem tantundem eſt ſemicirculus tertiæ domus: Et qui diſtat ab imo cœli ſecundum ſucceſſionem ſignorum partibus triginta æquinoctialis, ſeu horis duabus, ſemicirculus eſt quintæ domus atq; ita de alijs.

Quomodo autem fiant directiones, ſi quis ſcire uelit quatuor ſunt modi: primus eſt per ſphæram ſolidam, quẽ Ptolemæus inſinuat, & hic eſt optimus, ſed duas habet difficultates, primam habendi ſphæram exactam, ſecundam conſeruandi eam: ſi tamen habeatur ſeruit omni loco & omni figuræ. Secũdus eſt per Aſtrolabium hic eſt optimus, facta tabula cõuenienti regioni tuæ. Sed nõ ſeruit omnibus regionibus nec tam exactè: Ideo Ptolomæus nõ meminit eius. Tertius eſt per tabulas exactiſſimas Ioannis de Regio monte, qui ætate noſtra laborem hunc illuſtrem & difficilimũ ſuſcepit. Sed ſi conficiendi difficultas operandi difficultatem leuaſſet: Aut operandi difficultas parem laboribus utilitatem afferret: Certè omnino illis uti præſtaret. Quartus eſt per tabulas in quibus primum præſupponit nos habere tabulam aſcenſionum rectarum & quantitatis dierum: hiſce; contentus eſt. Hocq; quia breues ſint & facilè habeantur.

Licet etiam per has tabulas conficere Tabulam aſcendentis & medij cœli hoc modo: Quære aſcenſionem rectam aſcendentis propoſiti, & eiuſdem arcum ſemidiurnum, quem per 15. multiplicabis, & quod producitur detrahe ab aſcenſione recta inuenta: Et ei quod relinquitur quære gradum & minutum correſpondentem in tabula aſcenſionum rectarum, & is punctus erit in medio cœli, dum propoſitus punctus erit in aſcendente. Exemplum, ſit aſcẽdens decimaquinta pars Sagittarij perfecta, eius recta aſcenſio eſt Part. 253. m. 42. Arcus ſemidiurnus in regione noſtra horæ 4. m. 25. Duc per 15. fiunt Par. 60. m. 375. quæ in partes deducta faciunt Par. 6. m. 15. Productum igitur eſt Par. 66. m. 15. hæc detracta à Par. 253. m 42. relinquunt Par. 187. min. 27. Quibus reſpondent Par. 8. m. 6. Libræ in tabula aſcenſionum rectarum. Dum igitur aſcendunt partes 15. Sagittarij perfectæ, in cœli medio ſunt partes 8. m. 6. Libræ. Ex hoc igitur poteris facere tabulam in quacunq; regione in cuiuſcunq; gradus cœli medij aſcendens correſpondens cognoſcatur, & uerſa uice.

TEXTVS XLII.

Vna tandem nobis erit inſtitutio, cuius opera, ſiue orientalem, ſiue meridianum, ſiue occidentalem, ſiue quemcunq; alium ſitum habeat locus præcedens, id quod reſpondet temporibus prætergredientibus loci ſequentis deprehendetur. Cùm enim acceperi-

mus culminantem ſigniferi partem: Et amplius præcedẽtem & ſequentem: Primùm contemplabimur præcedentis ſitum quot horis temporalibus diſtet à meridiano, numerãtes, quæ inter illam & cœli medium interſint, ſiue ſupra terram, ſiue ſubtus in recta ſphæra aſcenſiones: Et diuidentes in multitudinem horariorum temporum ipſius partis præcedentis, ſiquidem ſupra terram fuerit diurnorum, ſin minus nocturnorum. Et quoniam quæ eiuſdem temporalibus horis diſtant à meridiano ſigniferi partes, ſub eodemq; continẽtur prædictorum ſemicirculorum, ſpectare oportebit poſt quot æquinoctialia tempora ſequẽs locus partibus horis diſtabit à meridiano eodem, quas poſtquã collegerimus, uidebimus quot ſecundum eum, qui prioris partis erat ſitum, æquinoctialibus temporalibus abeſt pars ſequens à medio cœlo per aſcẽſiones iterum in recta ſphæra collectas. Et quotquot æquales horas reddit locus præcedens, multiplicantes in multitudinẽ horariorũ temporũ partis ſequentis, ſi quidẽ ad cœli mediũ cõparatio fiat diurnorum, ſi uerò ad cœli imum nocturnorum, cum exorta ex ſuperatione utriuſq; diſtantiæ tempora acceperimus, quæſitorum annorum multitudo innoteſcet.

Aſcendentis par. 17. m. 22. diuide par. 53. m. 23. per par. 17. m. 23. exeunt horæ 3. m. 5. diſtantiq; loci Lunæ à cœli medio, ſed de hoc actum eſt ſupra, & inferius etiam dicemus. Et hic modus eſt etiam aptus ad fabricandas domos more antiquo cum undecima & tertia differant, à cœli medio horis duabus duodecima & ſecunda quatuor intelligendo per cœli medium etiam imum.

TEXTVS XLIII.

Exemplum.

Vt euidentius fiat quod diximus, ponatur præcedens locus initium Arietis: Verbi gratia, ſequẽs Geminorum principium, regio uerò ubi maximus dies eſt horarum quatuordecim. Horaria igitur magnitudo initij Geminorum eſt temporum æquinoctialium ſeptendecim & 8. ſcrupulorum proximè & oriatur primum *initium* Arietis, ita ut M.C. occupet initium Capricorni, & diſſideat à cœli faſtigio Geminorum principium 148.47. Cùm igitur Arietis initium diſtet à meridiano horis temporalibus ſenis, has ducentes in 17.8. quæ ſunt tempora horariæ magnitudinis principij Geminorum, quandoquidem à cœli culmine eſt temporum 148. diſtantia, habebimus & huius diſtantiæ tempora 102.48. Poſt ſuperationis huius tempora 46. locus ſequens in præcedente fertur. Tot uerò ſunt etiam aſcenſionis tempora proximè Arietis & Tauri, poſteaquàm locus Apheticus in horoſcopo ponitur. Ponatur ſimiliter M.C. occupare initium Arietis, ut abſit ſecundùm primam poſitionem principium Geminorum à cœli culmine temporibus æquinoctialibus

ctialibus 58. Quoniam igitur ex ſecunda poſitione oportet cœli medium occupare locum Apheticum, habebimus prioris diſtantiæ exceſſum illum ipſum, nimirum 58. temporum, quibus rurſus eo quod in medio cœlo ſit locus Aphetícus, meridianum præter-greditur Aries & Taurus. Rurſus occidat ad eundē modum principium Aries, ut medium cœlū occupet initiū Cāeri. Diſtet uerò à cœli culmine initium Geminorū præcedentia uerſus tēporib. equinoctialibus 32.16. Quoniam igitur ſex iterum horis temporalibus abeſt à meridiano Arietis initiū uerſus occaſum, ſi ſepties decies eas ſumpſerimus, habebimus 102.48. tempora, quibus aberit à meridiano Geminorum exordium quando occidit. Aberrat uerò & iuxta primum ſitum uerſus eandem partem temporibus 32.17. In temporibus igitur ſupra terram 70.32. in occaſum fertur. In quibus etiam deſcendunt Aries & Taurus. Oriuntur uerò his oppoſita ſigna Libra & Scorpius. Ponatur igitur in nullo angulorum initium Arietis. Diſtet uerò, uerbi gratia, uerſus præcedentia à meridie horis temporalibus tribus, ut mediū cœlum teneat Tauri pars decimaoctaua. Diſtat uerò iuxta primū ſitum principium Geminorū à cœli faſtigio uerſus ſequētia temporibus æquinoctialibus tredecim. Si igitur rurſus 17.8. tempora in tres horas multiplicauerimus diſtabit etiam iuxta ſecundum ſitum Geminorū principium à linea mediī cœli uerſus antecedentia temporibus 51.24. Omnia uerò tempora conſtituentur 64.24. Abſoluerat aūt per ſuā motionem, cum oriretur locus Apheticus tempora 46. cum cœli meditullium occuparet tempora 58. in occaſu 70.32. Differt igit iuxta ſitum intra medium cœlum & occaſum collectus tēporum numerus ab utroq; aliorum. Fit enim temporum 64 Differt autē pro ratione exceſſus trium horarum, quandoquidem in integris ſecūdum angulos acceptis quadrantibus duodecim temporum, erat in ab abſceſſu uerò triū horarum ſex temporum: Poſtquàm uerò eadem ferè ratio in omnibus ſeruatur, fieri poteſt, ut ad eundē modum ſimpliciori uia ingrediamur. Rurſus enim cū in ortu eſt pars anterior, aſcenſionibus utemur inter eam & ſequētem interceptis, cùm in cœli medio eſt ijſdem recta Sphæra deſumptis, cum in occaſu deſcenſionibus. Quando uerò mediis horum interſtitijs, ut exempli gratia, in prædicta diſtantia Arietis primum accipiemus tēpora, quæ ſeſe offerunt utriuſque anguli proximi. Inueniemus autem cum poſt mediī cœli lineam ſupra terram poſuerimus initium Arietis, inter culminantem & occidentem angulum, intercidentia tempora 64. proximè uſq; ad initium Geminorum. Culminationum uerò 58. obituū 70. Deinde diſcamus (ut prædictū eſt) quot

horis temporalibus distet anterior locus ab alterutro angulorum. Quotacunq; enim hæc pars fuerit horarum temporalium quadratis sex totam partem superationis, utriusq; per angulos delationis auferemus, adijecimusue angulo unde comparationē accepimus. Vt quoniam prædictorum terminorum excessus est temporū duo decim ponebatur uerò abesse anterior locus, ab utroq; angulorū horis æqualibus temporalibus tribus, quæ semissem reddunt, sex accipientes uerò & 12. temporum semissem, & adijciētes ad 58. aut a 70. auferentes inueniemus superationem 64. temporum. Si uerò duabus temporalibus horis abesset ab alterutro angulorum, quæ trientem constituunt sex horarum. Trientem quoq; superationis temporum 12. nimirum 4. siquidem duarum horarum distantia à medio cœlo ponebantur adiecerimus sanè temporibus 58. Si uerò ab occasu subduxerimus à 70. sic igitur nobis temporum interiectorum magnitudo conuenienter rationi inuestiganda est.

Exempla de hoc attulit Ptolemæus in littera sex duo simplicia, cum excursor fuerit in oriente & occidente, & unum in medio cœli, quod deseruit, imo alterum cum fuerit inter decimum & septimum, & promissor, inter decimum & horoscopum. Et deseruit cum excursor fuerit inter ascendens, & imū cœli, & promissor, inter imum cœli & occidens. Superest igitur ut ponam reliqua quatuor omissa à Ptolemæo & comprehenduntur sub duobus uno, cum excursor fuerit inter ascendens & cœli medium, & deseruit ei, quando fuerit inter occidens & imum cœli aliud, cùm excursor fuerit inter cœli medium, & occasum, & ibidem etiam promissor, & deseruit ascendenti, & imo cœli. Ptolemæus ergo distantiam horarum temporalium præsupponit cognitam quę in medio cœli non est necessaria in ascendente & occasu semper est sex horarum, sed in alijs locis superiùs modum te docui.

Concludendo igitur uel tu uis partem distributionis additionum, ue detractionum & eam habes diuisa distantia arcus semidiurni loci, per distantam loci rectam à cœli medio. Vel tu uis diuisionem domorum antiquo more uel nouo, & hoc etiam docuimus suprà: Vel uis dirigere. Et hoc etiam ostensum est suupra per inuentionem horarum temporalium quibus locus præcedens distat à cœli medio: quia ergo diuiso arcu semidiurno, præcursoris seu Aphetæ per distantiam rectam illius à cœli medio, exeunt horæ tēporales, quæ ductæ in horaria tempora promissoris, producunt illud quod est detrahendum, aut à quo est detrahendum, aut iungendum, ut habeamus distantiam rectam à cœli medio per horaria tempora promissoris, & quod fit, diuiseris per horaria tempora præcursoris, idem prodibit, quod ductis horarijs temporibus ipsius promissoris in horas temporales significatoris ponatur distantia, significatoris à cœli medio a b numerus horarum tēporalium distantia significatoris à cœli medio e horaria tempora, significatoris d horaria tempora promissoris e, productum ex b in d, quia ergo b in d fit e, ex a in d fit f, erit a ad b, ut f ad e, sed a cōtinet b in e, ut demonstrabo, igitur f continet e in c, ergo diuiso producti arcus a in horaria tempora, promissoris per c horaria

a Distantia signif. à cœli med.	g Arcus semidiur. signif.
b Numerus horarum tēporal. distant signif à cœli med.	d Horaria tēpor. promiß.
c Horaria tempora signif.	e Productum ex b in d.
	f Productum ex a in d.

Digitized by Google

horaria tempora significatoris prodibit, quantum ductis horis temporalibus significatoris in horaria tempora promissoris quod erat probandum. Ostendo modo quod ex b in c producatur, a nam sit g arcus semidiurnus, significatoris eritq; proportio g ad a, uelut sex horarum ad b, aliter b non esset numerus horarum temporalium puncti dati: igitur permutando g ad sex horas, ut a ad b, sed proportio g ad sex horas est c, quia arcus semidiurnus est sexcuplū horariorum temporum, eiusdem puncti ergo proportio a ad b est c, ergo ex diffinitione proportionis ex b in e, fit a quod erat demonstrandum.

Reducitur ergo res ad priorem regulam ut ducamus distantiam significatoris à cœli medio, per horaria tempora promissoris, & quod producitur diuidamus per horaria tempora significatoris, & prouentum detrahemus ex differentia ascensionis rectæ promissoris à cœli medio, si significator & promissor fuerint in parte orientali: aut detrahemus distantiam promissoris à cœli medio, à producto, si ambo fuerint in parte occidentali, & promissor in orientali. Quidam autem conati sunt tradere hunc modum, & non intelligunt ipsum cum dicant Mōteregium, & Ptolemæum diuidere domos per circulos ductos, per polos Mundi, cùm illos diuidant per circulos, qui transeunt per communem intersectionem horizontis & Meridiani, atq; utinam non ita intellexerint doctrinam Copernici. Ideò nescio quantum fidei possimus tribuere illis Ephemeridibus. Iuxta hoc igitur posui pro octaua geneſi triplicem directionem Lunæ ad loca quibus obuiat, scilicet ad oppositum. Solis in 10.17. ♈, ad sextilem, Saturni in 21.28. ♈ ad oppositum ☽ & ♄ in 23.5. ♈ ad corpus Iouis in 3.26. ♉, ad corpus Martis in 11.19. ♊ ad Saturni corpus in 21.28. ♊. Post quod fertur per inane etiam si uita perduraret.

Horum igitur causa licet non possimus primum modum absq; tabulis positionum (sed illæ breues sunt, quia ad unam eleuationem poli regionis satisfacere possent) & absq; tabulis generaliter ascensionū rectarum ab initio, usq; ad poli tui eleuationem negotiū peragi possit duas has Tabellas tanquam necessarias ualde in unoquoq; trium modorum adiecti maximè, quod per breues sint. Et secunda specialis est Mediolani, & Bononiæ satisfaciens. Consuluerim autem ut postquam exactissima est ratio tabularum, ut deducta ex tabulis primi Mobilis ratione conficias ad tuam poli eleuationem exactas ad minuta,

Directiones Lunæ octauæ geneſis.				
Primi modi	*Secundi modi*		*Tertij modi.*	
	G.	M.	G.	M.
Ad ☉ *oppoſ.*	17.	20	31.	42
Ad ♄ *Sext.*	24.	44	39.	42
Ad ☽ *oppoſ.*	25.	47	40.	52
Ad ♃	33.	6	48.	46
Ad ♂	64.	32	81.	50
Ad ☿	74.	37	92.	17

& secunda tabulam declinationem, generalem tabulam positionum sub tua altitudine per gradus & minuta, diligenter habita tabula ascensionum rectarum & obliquarum, ab uno gradu ad gradum, ac partem eleuationis poli tui supra horizontem: Et Tabulam eadem diligentia confectam horariorum tēporum per gradus minuta, & secunda non per horas & minuta: Demum ascendens similiter ad unguem inuentum. His enim quinq; poteris exactissima iudicia facere ac antiquis, quæ prædicantur paria. Huic succedit ratio instrumenti magni diuisi in 3600. partes, ut exacta etiam notitia haberi possit. Cùm hoc enim & geneſis horoscopo diligenter habito fermè idem consequetis, sed maxima est difficultas in conficiendo exactum, cùm minima differentia sensilem errorem pariat: post est instrumentum armillis simile, quod ualde utile est, magnum & exactè elaboratum. Verùm obnoxium errori si uel minimum flectatur ob cōcussionem. Sphæra autem solida in hoc negocio inutilis est, tum ob pondus, quo necesse est circulos esse latos, & flectitur, & neq;

poſſumus operari quicquam ad amuſſim, ſed ſibi faceſſit negocium, eſt tamẽ utilis ad ſtellas, quæ magnam habent latitudinem & in inſpiciendo, quæ non animaduerti in plano neq; ex tabulis poſſunt: demum ubi latè calculo abertes, ut quandoq; contingit tunc experientia te Sphæræ contemplatio admonet tabulæ etiã, quæ circũferunt, ut uidebis cũ omnia cõtingant ex cõgreſſu errores unius partis, aut dimidiæ admittunt, ex quibus totũ puertit negocium.

Exemplum autem ſecundum ſit ueluti ſi uellem dirigere Martem, aut eius oppoſitus in octaua geneſi. Et in parte occidentali ſeu deſcendente pater, quod oportet accipere horaria tempora occidentis, aut nocturna orientis, & redit ad idem in ſecundo, & tertio modo, ſimiliter in primo, ſed pro eleuatione poli circuli poſitionis in eiuſmodi quadrantibus Monteregius te docet, abundẽ, ideò cum operatio poſtmodum ſit eadẽ fermè, niſi quod oportet accipere ut facilius, & ſine cõfuſione peragatur negocium circulum poſitionis pro horizonte, & ſub eadem altitudine ſumere differentiam aſcenſionum ſignificatoris & promiſſoris, ſicut etiam facit Mõteregius, & res redit ad idem cum modo Ptolemæi. Sed eſt ſecurior à lapſu in errorem. Contingunt enim quandoq; in huiuſmodi errores & maximi.

Tabula aſcenſionum rectarum.

	♌		♍		♎		♏		♐		♑	
	♈		♉		♊		♋		Ω		♍	
G.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.	G.	M.
1	0	55	28	50	58	50	91	6	123	15	153	4
2	1	50	29	48	59	53	92	11	124	17	154	1
3	2	45	30	46	60	56	93	17	125	19	154	58
4	3	40	31	44	61	59	94	22	126	21	155	55
5	4	35	32	42	63	2	95	28	127	23	156	52
6	5	30	33	40	64	5	96	33	128	24	157	48
7	6	25	34	38	65	9	97	38	129	26	158	45
8	7	20	35	36	66	13	98	43	130	27	159	41
9	8	16	36	35	68	17	99	48	131	29	160	37
10	9	11	37	34	68	21	100	53	132	29	161	33
11	10	6	38	33	69	25	101	58	133	29	162	29
12	11	1	39	32	70	29	103	3	134	30	162	25
13	11	57	40	31	71	33	104	8	135	30	164	21
14	12	52	41	30	72	37	105	13	136	30	165	17
15	13	47	42	30	73	42	106	18	137	30	166	12
16	14	43	43	30	74	47	107	22	138	29	167	8
17	15	49	44	30	75	52	108	27	139	29	168	3
18	16	35	45	30	76	57	109	31	140	28	168	59
19	17	31	46	31	78	2	110	35	141	27	169	54
20	18	27	47	31	79	7	111	39	142	26	170	49
21	19	23	48	32	80	12	112	43	143	25	171	44
22	20	19	49	33	81	17	113	47	144	24	172	40
23	21	15	50	34	82	22	114	51	145	22	173	35
24	22	12	51	36	83	27	115	55	146	20	174	30
25	23	9	52	37	84	33	116	58	147	18	175	25
26	24	5	53	39	85	38	118	1	148	16	176	20
27	25	2	54	41	86	43	119	4	149	14	177	15
28	25	59	55	43	87	49	120	7	150	12	178	10
29	26	56	56	45	88	54	121	10	151	10	179	5
30	27	53	57	47	90	0	122	13	152	7	180	0

Tabula

Digitized by Google

Tabula horariorum temporum.

Poli	44	20	Ele.
	G.	G.	M.	G.
♎	♈	15	0	30
	3	15	12	27
	6	15	24	24
	9	15	36	21
	12	15	47	18
	15	15	58	15
	18	16	9	12
	21	16	21	9
	24	16	32	6
	27	16	43	3
♏	♉	16	54	♓	♌
	3	17	5	27
	6	17	15	24
	9	17	25	21
	12	17	35	18
	15	17	45	15
	18	17	55	12
	21	18	5	9
	24	18	14	6
	27	18	22	3
♐	♊	18	30	♑	♍
	3	18	38	27
	6	18	44	24
	9	18	50	21
	12	18	55	18
	15	19	0	15
	18	19	4	12
	21	19	8	9
	24	19	10	6
	27	19	10	3
	30	19	11	♒	♎

Modus autem conficiendi hanc tabulam eſt, ut ſub eleuatione poli tui queras arcum diurnum dati puncti, ut Monteregius docet, & eſt aſcenſio obliqua inter punctum datum & ſuum oppoſitum, ſicut nocturnus eſt obliqua aſcenſio, inter punctum oppoſitum & punctum datum, & dimidium eius eſt arcus ſemidiurnus, aut ſeminocturnus, & duodecima pars horaria tẽpora diurna aut nocturna loci. Velut uolo horaria tempora initij Arietis in altitudine poli 31. part. uideo quòd differentia aſcenſionum inter initium Arietis & Libræ, ſub altitudine poli 31. partium eſt par. 180. igitur arcus ſemidiurnus eſt, part. 90. & horaria tempora par. 15. m. 0. Item uolo horaria tempora 12. par. Piſcium, ſub altitudine partium 44. m. 20. Inuenio aſcenſionem obliquam 12. par. Piſcium, par. 350. m. 18. & 12. par. Virgine, par. 156. m. 32. igitur arcus diurnus eſt, par. 166. m. 14. & horarium tempus duodecima pars eius par. 13. m. 51. *Problem. 151*

TEXTVS XLIIII.

Diſcernemus uerò deinceps in unaquaque prædictarum occurſationũ aut obituum iuxta ordinem ab ijs, qui tẽporis breuiſſimi ſunt, acceptum & interemptrices, & ſcalares, quæ ęq; alias per traiectiones eueniunt, prout inficitur occurſus aut iuuatur, ad eum quem diximus modum, & pro ſingulorum occurſuum temporali exitu. Afflictis enim ſimul & locis. & in exitu annorum reuolutione ſtellarum inficiente, præcipua loca, mortem certam expectare oportet. At ſi alterutrum horum humanę naturæ laboranti ſuccurrat, aſſultus magnos & graues, utroq; uerò iuuante, languores tãtum aut damna & deportationes temporales, horum peculiari ratione accepta ab occurſantium locorum ad geniturę negotia, neceſſitudine.

Docet duo, primum de interficientibus, ſecundum de climatericis, id eſt, qui inæqualiter, ac quaſi repentè afficiunt uitam: quia quandoq; iuuantur per traiectiones aut lædũtur, ſeu per occurſus, quemadmodum ſuperius dictum eſt. Nam tales finiẽtibus etiam annis per reuolutionem ſtellarum in progreſſione, ut in quarto libro habebitur: Si ab utroq; lædantur, mors certa eſt. Si uerò unum iuuet, alterum lædat, (Hoc autem prætermittit) dubium eſt de uita. Sed ideò prætermiſit, quia eſt ac ſi nihil iuuaret, aut læderet. Si uerò unum iuuet reliquum non iuuet, neque lædat erunt magni inſultus & graues: non dico pericula tantũ, ſed cum periculis læſiones. Si uerò utrunq; iuuet, pro morte erunt morbi, pro paupertate iacturæ pecuniarum, pro ſupplicio exilia, pro iactura exiſtimationis peregrinationes *Cap. 8. & 9. & ultimo.*

Digitized by Google

nationes iuxta peculiarem rationem locorum occurrentium ipſi ſignificatori. Hæc autem ſunt adiecta ob tres cauſas: prima, ut doceret promiſſores ſemper aliquid præſtare, non ſemper omnia, quæ pollicentur, & quando, & quomodo, & cur. Secunda, ut oſtenderet artem eſſe infinitam, & quæ iudicio, & coniectura ac exiſtimatione ſolum perfici poſſet. Tertia, ut declararet hoc caput non ſolum inſeruire uitæ, cui nuncupatum eſt, ſed etiam omnibus cauſis, ſcilicet dignitati, diuitijs, itineribus, atq; alijs omnibus quæſitis. Exemplum habes locuplex in noſtra genitura, quo potes multum te adiuuare: anno triageſimoſexto ætatis, Saturnus peruenit ad aſcendens, & erat in proprio trigono, & finibus, & inimicus aſcendẽti, ideò debuit omnino interficere: Verùm quia radij Veneris & Mercurij cadebant, poſt illum gradu uno cum dimidio, & Venus erat amica aſcendenti, carpẽtum habens in illo, & Mercurius in natura Veneris dominus trigoni loci in quo eſt, & loci Saturni, & aſcendens robuſtum propter Iouis præſentiam, & quaſi geminatum Apheta, cum radijs Lunæ ſextilibus, & ipſa domina aſcendentis & in proprio trigono, nõ interfecit, ſed dedit fluxum urinæ non inuoluntarium, ſed potius multitudinem tantum, à qua perfectè nunquam potui liberari. Et ne credas me nugari, quandoq; perſeuerat per aliquot dies ad multitudinem unciarum fermè centum, nec tamen læſus, nec factus macilentus ob hoc: Et manifeſtum eſt quod ſit à frigiditate. Et medicus abſurdus Aſtrologiæ imperitus, ſolùm uidens primã indicationem, curãdo me cum frigidis, ut quidam conſulebant, interfeciſſet. Et cauſa quare tot Planetæ auxiliatores non potuerunt liberare, eſt quia Luna eſt debilis in duodecima, Iuppiter retrogradus, peregrinus, dominus octaui loci, & aſcendens ſecundum longitudinem, Venus & Mercurius debiliſſimi in ſexto loco, & ueſpertini de nocte & quaſi ſub radijs, & Mercurius præterea retrogradus. Et hoc exemplum, ſi bene animaduertis, docet te infinita. Et ego utor exemplis in mea genitura & filiorum tantum, cum plurimæ aliæ ſint illuſtriſſimæ, quia ubi de directionibus agendum eſt, exquiſitiſſima temporis notitia opus eſt, ne artificis error in alijs arti tribueretur.

Notandum quod ex hoc textu Ptolemæus inſinuat ipſummet punctũ curſus radij Anæretæ, uel corporis eius cum Apheta eſſe obſeruandum, & in eo fieri effectum. Quia dicit quod ſi proceſſus, aut ingreſſus, non conueniat non interficit: Ergo non expectat congreſſum in operando, ſed ſtatim operatur. Attamen dico quod poſt etiam & ante operatur cum proceſſus conuenerit, & quandoq; interficit, cum in ipſa hora congreſſus non interfecerit. Vnde duo magni morbi ſibi inuicem ſuccedentes paruo interuallo indicant mortẽ in ſecundo: quia indicant, uel quod concurſus præterijt, ſed à proceſſu impeditus prius poſt adiutus & ita interficit, uel adiutus congreſſus in primo morbo, ſed non perfectus, in ſecundo perfectus interficit. Et ita punctus ipſe aliquid ſemper operatur: non negat Ptolemæus propter hoc quod in ſequentibus uerbis, & in ultimo capite operis dicit, concurſum quamuis imperfectũ, adiutum proceſſu, perficere opus.

Afflictis enim ſimul locis) Inſinuat nobis Ptolemæus quod Aphetæ non prorſus exiccent ſuam uim, ſed ſunt aliquando adeò potentes ut neſciat quis ſit præferendus, uelut ſi in nocturna geneſi, Sol ſit in aſcendẽte Luna, in ſeptimo uel undecimo, uel nono loco, in ſigno maſculino, & ſi in diurna Sol fuerit in fine, undecimæ aut ſeptimæ, etiã Luna in apice decimæ in Cancro, tunc dubitamus quem nam debeamus conſtituere Aphetam. Et intelligit quod quãdoq; ambos conſyderare oporteat. Et quandoq; natus cum habuerit Aphetam principalẽ debilem afflicto grauiter aſcendente moritur. Et ego non obij ex tranſitu Martis, aut Saturni ſuper aſcendẽs, quia Luna ueré in uia Ptolemæi eſt, Aphet aut oſtendam ſuo loco. Vnde diſſoluitur dubitatio non leuis, quia aliquis poſſet dicere: ſe queretur ex hoc dogmate quod natiuitas facta ro-

cta robustior significaret mortem ob id. Exemplum sit alicui Sol in nono loco, & post cùm radij Martis ex Scorpione, & Saturni ex Aquario per sex partes, ascendens autem sit liberum ab his, tunc natus morietur in pueritia, & si Sol decidat, in octauum uiuet usq; ad senectam, quia erit ascendens Apheta & liberum. Et hoc uidetur absurdum, quoniam afflicto Sole nihilominus remanet ascendens liberum. Quòd si per se poterat tueri uitam illius, tantò magis etiam cum alio: Ideò respondeo quod si Soli dum decidit in octauum aduersentur maleficè, adeò morietur aut obcœcabitur, licet ascendens non afligatur, quia est luminare temporis. Et similiter cadit dubitatio cùm maleficæ fuerint, cum Sole in undecimo loco, & Luna in ascendente, & in loco ubi dominatur: Velut Ludouico Ferrario alumno nostro Sol fuit, in undecimo loco, cum Saturno & Marte in Aquario, quasi iunctus & Luna in ascendente in Tauro. Et ideò poterat sciri, quod habitus esset uitam miseram & grauibus morbis conflictatam: & ita fuit, & mortuus est 43. anno, cùm semper fermè fuerit uarijs casibus conflictatus, & perpetuo morbo teneretur.

TEXTVS XLV.

Nihil uerò prohibet interdum dissidentibus ijs penes quos interimendi ius esse oportet occursus singulos æstimantes, aut ijs maximè uti, qui ad exitum euentuũ & ad ea, quæ post consequuntura sunt, comparati esse uidentur aut omnium pro uirium magnitudine ualentium. obseruationem instituere, eorum uehementiam & imbecillitatem ijsdem rationibus coniectantes.

Causam subiectarum nostrarum geniturarum diximus esse exactam notitiam illarum: nec consensus illarum inter se tum paternæ, tum etiam auitæ parum facit. Itaq; & illud adiecimus, peculiarem necessitudinem locorum obuiantium ad genituræ loca esse obseruandam. Veluti si qui iuuat, aut nocet parti fortunæ imperet. erit id ob diuitias: Quòd si itinerum loco erit, detrimentũ in itinere si noceat: Si autem iuuet, ex transmutatione aëris uel itinere ad balneas. Rursus si ascendenti dominetur, iuuetq;, ipse industria & animi fortitudine euadet: si noceat, desponebit animum, uoletq; quoquomodo mori.

Quod etsi per se rarum sit, frequenter tamen contingit ob alias causas: Velut desperationem, iram, timorem, luctum. Adijciunt alij quod Iuppiter auxilia significat per medicos in morbis, & in uiolentis à magistratibus. Venus uerò in uiolentis ab amicis gratia, largitionibus: In morbis autem diuinam quandam & certè incognitam sanationis rationem pollicetur: Velut per somnia, præcantationes, fortuitosq; quosdam casus. Cui etiam opinioni Ptolemæus consentit.

Cæterùm quod ad textum præsentem attinet, si duo uel tres Anæretæ simul obuient, morietur certè. Sed unde mors duo dicit obseruanda Ptolemæus, & tertium insinuat. Primum est, ut à robustiore sumas indicationem, uelut radij oppositi corpore sunt potentiores: corpus radijs quadratis: sinistri radij quadrati potentiores dextris: quoniam in sinistris Planeta imitatur eum, qui se toto corpore injicit in ictum, in dextris qui se trahit. Similiter stantes & in angulis robustiores sunt motis & cadentibus: & directi tetragradis, & actis motu tardè se mouentibus, & dignitatem habentes in loco ubi manent, & ubi radios proijciunt, quàm si in altero locorum uel ambobus sint peregrini: & ascendentes, & ab eisdem magis quàm descendentes: & commixti alijs Planetis, uel fixis, quàm solitarij: & propè eclypticam quàm remoti: & Boreales quàm australes: & orientales occidentalibus: & supra terram ijs, qui infrà terram: & diurni de die nocturnicq;, de nocte quàm contrario modo: & in masculinis signis quàm fœminis: & iuxta quatuor puncta cardinalia maximè Ver-

num &

num & Aestiuum, quàm in alijs locis, & in fixis signis, quàm mobilibus uel communibus: & generaliter Saturnus ualidior est interfector, quàm Mars, & in morbis maximè. Secundum est quod debemus præponere eum, qui consentit cum alijs, ueluti si Saturnus & Mars sint Anæretæ, Saturnus significet mortem per morbum, Mars uiolētam, Sol uerò significet publicam: Vel Mercurius latronem & furem, uel Iuppiter significet iudicium & damnationem à iustis uiris, tunc dicemus quod morietur morte uiolenta, & non ex morbo. Et si incidant in eadem tempora Saturnus significabit morbum succedētem cruciatibus tormentotum, & tristitiæ ac mœrori animi, & squalori ac pedori carceris. Tertium quod insinuat Ptolemæus est, quod si aliqua calamitas publica accedat, utpote strages in prælio, naufragium, pestis, morietur ex illa Anæretæ afflictione, quæ illi magis calamitati congrua fuerit.

CAPVT XV.

TEXTVS XLVI.

De forma & temperatura corporis,

Narrata à nobis de uitę spatio pertractatione, dicamus secuti præscriptam ab initio seriem, de forma & corporis delineatione. Quandoquidem quæ corporis sunt natura ante animam finguntur, & corpus cum sit densius, cognatas ferè habet peculiarium suarum commistionum apparitiones. Anima non nisi post & paulatim infusas sibi à prima origine dotes in lucem profert. Quæ uerò extra nos sunt, succedenti magis deinceps tempore aduentāt. Obseruare igitur uniuersum oportet orientalem finitoris partem & succedentes aut gubernandæ eius ius possidentes errores, sicut diximus. Partim uerò & Lunam similiter. Nam ex horum locorum ijsq; imperantium informandi natiua ui & horum temperatura, amplius ex coascendentiū ipsius fixarum stellarum deliniatione, ea quæ ad corpus fingendū spectant colliguntur, ita tamen ut primas tribuamus stellis penes quas dominandi ius est, secundas ipsorum locorum peculiari naturæ. Primum igitur si quis illud singulari & simplici uia prosequatur, hunc habebit modum.

Dicit tria sunt de quibus sermo habendus est: corporis effigies, animi qualitates & fortunæ casus. Corporis effigies statim apparet, ut homo natus est, animi qualitates aliquanto pòst, tardius fortunæ casus. Igitur primùm de corporis effigie tractandum est. Hæc igitur sumitur ab octo rebus per ordinem. Prima est dominus ascendentis. Et secunda dominus loci Lunæ. Tertia locus ascendens ab horizonte usque in finē domus: Veluti si ascendat in prima genitura uigesimanona pars Leonis, capiemus Solem pro parte minore, sed Mercurium pro maiore, quia plus est de signo Virginis longè quàm Leonis. Quarta est locus Lunæ. Quinta stellæ coascendentes domino ascendentis. Sexta stellæ coascendentes domino loci Lunæ. Septima stellæ coascendentes ascendenti. Octaua stellæ coascendentes domino loco Lunæ. Ista igitur sic se habeat per ordinem, ita tamen ut multum faciat linea finitoris, sicut & in do-

in dominis coascendentes per centrum stellæ: quia remotio per unum gradū non dat dimidium effectus: Et per duos gradus quartam partem. Volo dicere quod si aliquis Planeta sit in linea finitoris & alius sit prope unum gradum domino ascendentis, quamuis dominus ascendentis sit in primo ordine, & ascendens in tertio, tamen plus poterit stella, quæ est in finitore, illa quæ est cū domino eius. Nec̄ esset inconueniens quod ascendens præferetur domino loci Lunæ: quia textus Græcus habet ὡς μᾶλλον ἢ κύριος ἀναφορᾶς non ἢ μᾶλλον. Et mihi placet hæc opinio. Vtcunq; sit, si uni Planetæ plura ex his contingant plura etiam posse cōsentaneum est, uelut in octaua genitura Venus, Luna, & Iuppiter multiplices habent potestates singuli. Iuppiter est in finitore & est dominus loci Lunæ: Venus domina loci Lunæ & ascendentis solium habens in utroq; Luna per se significat, dominaq; est ascendentis & ipsum sexti li aspectu respicit. Planetę autem qui commiscentur illis sunt Veneri quidem Mercurius propter coniunctionem, & Saturni radij trigoni. Lunę uerò Mars propter quadratum & caput Persei. Nam coascendere dicūtur quotiescunq; fuerint in eodem semicirculo positionis superius declarato Hoc autem si uelis inuenire per planisphærium licebit melius etiam per sphærā solidam. Non uerò quin per tabulas Ioannis Monteregij id peragas: Et sunt exactiores instrumentis, nisi instrumenta sint magna ualde, tamen usus tabularum est tædiosus, laboriosus, & periculosus de errore: Et maximè quia Monteregius male fecit in hoc quod non apposuit rationem operationum, quàm uidemus in tabulis Alphonsi: adeò, ut nisi sit peritissimus Mathematicus, oportet ut perpetuò inhæreat regulæ & tabulæ Monteregij, quod ipse studiosè fecit, ut homines essent serui libri eius: Vnde iustè à patre meo reprehendebatur. Nam homo fit obnoxius errori trifariam: Primum si tabula aliqua in parte mendosa sit: Secundum si finistrè aliquo modo regulam intelligas, quod facilè euenit inter tot uarietates latitudinis Borealis, Australis, ascensionis rectæ, obliquæ, arcus nocturni uel diurni, totius uel medietatis in medietate, descendente, uel ascendēte super terram, uel infra terram: ob id meo iudicio optima est sphæra solida magnam, uel planisphærium magnum & adamussim exactum Nos tamen aliquando si licebit (Est autem breuis res utpote duorum filiorum) rationem harum tabularum explicabimus. Nunc autem sufficiat monuisse lectorem, qui his cum ratione uti uoluerit, ut quemadmodum fabricatæ sint intelligat. Intelliget autem alioquin iam exercitatus tamen, si tabularū eiusdem Monteregij de primo mobili regulas, seu propositiones diligenter fuerit assequutus. Cæterùm ut ad rem reuertar, in præsenti negotio postquā res per circulos positionis agitur & corpulenta est, corpusq; Planetæ aut stellæ non uirtus sola requiritur, non minor utique habenda est latitudinis ratio, quàm longitudinis, quod peculiare fermè est huic negotio de forma corporis habenda atq; proprium.

Verùm dubitabit aliquis, nónne cōsideranda erunt in hoc regio, & ciuitas, & uictus ratio, atq; parentum forma: nam uidemus plerunq; filios esse patribus similes qualis est filia mihi: alios auis ut natu maior meus ad unguem similis patri meo? Respondeo quod de patria & ciuitate, & modo uiuendi Ptolemæus superius in primo libro satisfecit, quia cum hic dicet quod Saturnus facit nigrum si sit occidentalis, intelligemus de Germano quod non erit niger, sed obscurior aliis. Et Iuppiter orientalis facit Aethiopas splendidiore & nitidiore carne, non albos. Et ita omnia quæ subiungentur intelligi debent, & referri ad homines, qui eisdem muris circum amb iuntur. Porrò quod ad parentes attinet & auos, & patruos, & fratres, quoniam iam genituras consentire necesse demonstratum est. Illud uerò in quo consentiunt etiam in ipsa genitura comprehenditur, si uniuersam illam explicauerimus. Explicabimus & partem qua natus suis maioribus, aut fratribus assimilatur. Adeò ut illa si- Com. 17. huius

militudo

militudo tanquam pars in toto contineatur. Quòd ſi quis parentes agnoſcat priuſquam iudicium fecerit, nihil plus habebit, quàm ut quod intellectu concepit melius exprimendo ac ſenſui propiùs ueriora dicere uideatur, ac non natis formam deſcripſiſſe quod Aſtrologi proprium eſt, ſed depinxiſſe potius quod Phyſionomi officium eſt. Sed quod ad effigiem attinet, quæ ex laboribus mutatur, ut in ruſticis, uel ex arte, ut in ferrarijs fabris, uel ex uitæ miſeria, ut in pauperibus, uel ex morbo, uel ex caſibus, non eſt hic ſermo: quanquam de caſibus ſequenti capite dicturi ſumus. Illud quoq; non eſt prætermittendũ omnino, ut quæ hic de parentibus, & de maioribus, tum de patria accíuitate, ac conſuetudine obſeruanda eſſe diximus, aut omittenda ut non neceſſaria, ſed ſolum utilitatis cauſa conſideranda pro effigie corporis inquirenda, eadẽ ad unguem etiam de qualitatibus animi dicta eſſe intelligantur.

TEXTVS XLVII.

Nam inter ſtellas ſanè Saturnus quum orientalis eſt, flauos commodeq; habentes procreat, capillis nigris, criſpo capite, oculis magnis & ſtatura moderata: Temperatura uerò humidiore & frigidiore. Occidentalis uerò cum eſt, nigros & macilentos, & paruos, capillo ſimplici, tenues aliquantulum moderata ſtatura, nigris oculis, temperatura uerò frigidiori & ſicciori.

Iouis autem ſydus locis prædictis imperans, orientale, albos cum quadam coloris commendatione, capillitio mediocri, nigris oculis, & bene magnos, forma uenerabili, temperatura uerò magis declinante ad calorem & humorem. Occidentalis uerò cum eſt, albo quidem calore, ſed indecenti: item capillis rigidis, aut recaluaſtros etiam & caluos, ſtatura mediocri, temperatura uerò humidiore.

Martis ſydus orientale, rubeſcentes efficit & bonæ ſtaturæ, ac ualentes, oculis cæſijs, hirſutos, capillamento mediocri, temperatura calidiori & ſicciori. Occidentalis uerò rubentes omnino, ſtatura mediocri, exiguo capite, ſubtenues, flauis capillis, rigidos, conſtitutione uerò corporis ſicca.

Venus ſimilia ijs efficit, quæ Iuppiter, niſi quod elegantiora, & plauſibiliora, muliebremq; magis habitum decentia omnia habitiora, ſucculentiora, ac denicq; teneriora. Peculiariter uerò oculos dat decenter ſublucidos.

Mercurius orientalis flaueſcentes, ſtatura temperata & conformi, oculis exiguis, capillamento mediocri, temperatura magis ad calidam accedente. Occidentalis uerò cum eſt, flauos, rara, & tenui corporis contextura, oculis cauis, caprinis pedibus, ſubrubeſcentes, conſtitutione corporis ſicciore.

Quod dixit αἰγόποδας intelligere debemus tenues pedes & obliquos, aliqualiter cum tibia tenui quales ſunt capris. Credo tamen potius legendum αἰγιλόπας ab oculorum ſimilitudine cum capris: unde morbus oculorum ſic uocatus, quod hi qui tali morbo laborant caprillos habeant oculos. Eſtq; id rationi

rationi & experimento conſonũ: Sunt enim Mercuriales caprillis oculis. Cæterùm non ſolum ſimpliciter hæc ſcire decet, ſed compoſita obſeruatione: Vélut quod ſi Sagittarius aſcendat, Iuppiter uerò ſit in Geminis in ſeptimo loco, corpulentos facit & præpingues. Nam Sagittarius primo facit ſatis craſſos: & Iuppiter plus, tum maximè in angulo & aſcendens reſpiciens, & in Geminis ſigno humano, & uernali, & duplicis corporis, & ubi Iuppiter cadit: ſic nos maximam corpulentiam obſeruauimus. Facit & hęc conſtitutio deſides, & deſidia corpulentiam, & corpulentia deſidiam: atque ita uides quàm pulchrum ſit in his philoſophari. Animaduertendum quod hæc & reliqua, quæ dicentur maximè intelliguntur in ætate ſtatus, id eſt, à trigeſimo uſque ad quadrageſimum annum. In cæteris uerò ætatibus relucent indicia harum conſtitutionum. Sed ſi fuerint euidentiora indicium eſt conſtitutionem eſſe ualidam.

TEXTVS XLVIII.

Opitulantur autem unicuiq; horum configurati. Sol quidem ad formam decentiorem producendam & habitiorem.

Luna uerò maximè in ſeparatione uniuerſim ad maiorem conformitatem, & robur ac temperaturam uiuidiorem. Particulatim uerò habita ratione illuminationis ſicut in principio huius operis recenſuimus.

Per principium huius operis intelligit caput de cõfigurationibus erga Solem: Luna igitur in prima quadra, corpus facit humidum ualde & calidum parum, atq; ita de alijs. Et hæc propriè ſignificat. Generaliter autem in ſeparatione Arabes interpretantur: Ego malim intelligere ab ipſo ſignificatore formæ corporis. Facit magis commenſuratum, temperatum, atque uiuidius, robuſtiusq;.

TEXTVS XLIX.

Rurſus in genere cum matutinæ ſunt ſtellæ & apparentes, ingentia efficiunt corpora, cumq; in prima ſtatione fuerint, ualida, ac firmis lateribus: Præeuntes uerò, immoderata, & cum ſecundo conſtituerint imbecilliora: Occidens uerò dignitate prorſus nulla, & uitiorum fœcunda.

Quinq; ponit ſtatus trium ſuperiorum orientalis ualidiſſimus, facit ingentia corpora: in prima ſtatione, ualida: dum retrocedunt, malè temperata: ideò incommenſurata, lego: in ſecunda ſtatione prorſus imbecilla: poſt uerò pentus morboſa, & ſine ulla bona qualitate. Veneris uerò & Mercurij ſtatus nõ hi ſunt, ſed ex his intelliguntur. Non tamen adeò manifeſtas habent differentias, ut ſuperiorum ſtatus inter ſe differunt: Quoniam inferiores magis inconſtantes ſunt, & neq; ſynceras habent conſtitutiones: nam cum primum in oriente ante Solem apparent, aut retrocedunt, aut ad Solem ipſum accedunt: ita ualidi undequaq; eſſe non poſſunt.

TEXTVS L.

Ac cum loca quoq; ipſa ad configurationes maximè informationum, & temperaturas, ut diximus, conducant, in genere rurſus, qui à uerno æquinoctio & æſtiuo conuerſione intercipitur quadrans, coloris gratia efficit, ſtaturoſos, ualentes, oculis nitidis, magis ad humidam, calidamq; temperaturam accedentes. Qui uerò

inter æſtiuam conuerſionem & autumnale æquinoctium compre henditur, colore medio, conformi ſtatura, ualentes, oculis nigris, hirſutos, capillis criſpis, calidiores & ſicciores. Qui inter autumna le æquinoctium & conuerſionem hybernam intercipitur, flauos, graciles, maculoſos, raræ corporis contexturæ, capillamenti mediocris, decentibus oculis, frigidiores & ſicciores. Qui à brumali Solſtitio & Verno æquinoctio continetur, nigros ſtatura conformi, capillis rigidis, ſubtenues, temperatura frigida & humida.

Hoc eſt quartum, à quo effigies corporis. Igitur de ſignis aſcendentis & loci Lunæ, & in quibus domini horum duorum locorum conſtituuntur intelligendum eſt. Principaliter quidem de ſignis aſcendentis, deinde Lunæ, poſt ſignificatoris aut ſignificatorum. Pertinet autē ad ſigna noni orbis, ſeu ſigna eclypticæ æqualia, quorum initium eſt à uerna ſectione. Per colorem gratum intelligit roſeum, per medium rubrum, per nigrum autem μελίχροας, non atrū, ſed fuſcum, qui fit calore naturali in profundo corporis delitescente: Sub quo etiam liuidus intelligitur.

TEXTVS LI.

Particulatim uerò humanæ quidem figuræ conſtellationes, tū intra ſigniferum, quàm extra comprehenſæ conformia & tempera ta corpora producunt. Quæ uerò alterius ſunt figuræ, deformant ea quidem iuxta ſuam uniuſcuiuſq; formam hominis corporaturam. Et quodammodo ſimilia ijs euadunt membra, uel magnitudine & paruitate, uel robore & teneritudine, & cōformitate: Magnitudine, ut uerbi gratia, Leo, Virgo & Sagittarius. Paruitate, ut Piſces, Cancer & Capricornus. Ruſus, ut Arietis, Capricorni & Leonis, priora quidem & ſuperiora ad ualentiorem corporis conſtitutionem faciunt, inferiora & poſteriora ad infirmiorem: Ita contra Sagittarij, Scorpij & Geminorum, anteriora quidem ad imbecilliorem temperaturam iuuant, poſteriora uerò ad robuſtiorem. Similiter Virgo, Libra & Sagittarius, conformitatem adducunt & moderationem. Scorpius uerò & Piſces, & Capricornus minus ſibi conſtantem temperaturam, & incommenſuratam. Et in alijs ſimiliter, quæ quidem omnia contemplantes & commiſcentes, propriam & exactam temperaturæ rationem aſſequemur.

Primum ſignum ſumpſit à natura Planetarum: Secundum à miſtione luminarium & habitu eorum: Tertium ab habitu Planetarum ad Solem. Quartū à ſignis zodiaci nonæ ſphæræ de quibus in præcedenti textu. Et hæc magnis circa temperiem & quæ ab ea proueniunt: Quintum, quod eſt præſens, eſt de compoſitione & forma corporis, non de temperatura: Et ſumitur à ſignis octaui orbis, quæ conſtituuntur à ſitu ſtellarum. Propterea ſi quis cauſam uelit intelligere eorum, quæ hic dicuntur à Ptolemæo & generaliter de cunctis ſignis octaui orbis, quæ in zodiaco ſunt pronunciare, habeat ſphæram ſolidā, aut in plano depicta ſigna cum ſtellis, quæ in eo ſunt, uidebit, uelut apud Higinum, quod priora Arietis ſunt magis ſuffulta ſyderibus, quàm poſteriora, & cur Scorpij poſteriora ſint ualidiora eadem ratione. Frequentia enim ſtellarum

larum facit robur: commenſurata illarum diſpoſitio decentem formã: diſtantia in longitudine magna proceram ſtaturam: in latitudine craſſum corpus. Subiungit author ignotus Martem efficere ſuperiores partes tenuiores Geminos, ſed ego Piſces reor pedes magnos, & aliquando agrippas obſeruaui ter aut quater Iouem, in Geminis, in ſeptimo loco aſcendente Sagittario, tam uaſta efficere corpora, ut uix inuenirentur equi, qui eos ferre poſſent.

CAPVT XVI.

TEXTVS LII.

De uitijs & morbis corporis.

CVm proxima his ſit de uitijs & morbis corporis diſcepratio, ea nobis primum explicanda eſt. Et hic eos qui generalem inueſtigationem ſpectant, reſpicere oportet ad finitoris duos angulos, orientalem, ſcilicet & occidentalem. Maximè uerò ad occidẽtalem, quodq; ipſum antecedit, quod quidem nulla neceſſitudine cum horoſcopo cõiunctum eſt: obſeruare etiam maleficas ſtellas conuenit, quomodo affectæ ad ipſum fuerint. Si enim ad partes ſuccedentes ijs, quæ iam dicta ſunt conſtiterint, corpore aut radijs tetragonis, oppoſitisue, ſiue utræq; maleficę, ſiue harum altera, uitia & morbos corporis nato infligũt. Idq; potiſſimum, quãdo luminarium uel alterum, uel utrunq; in angulis, ita ut diximus, ſitum eſt, ut uel una ſint, uel ex aduerſo. Tunc enim non ſolum ſi ſuccedat maleficorum quiſpiam, uerum etiam ſi præcedat luminaria, ipſe centrum obtinens poteſt uitium morbum, ſe inferre, pro ratione locorum finitoris & ſigniferi, proq; natura ipſorum, uel maleficorum, uel affectorum ſyderum, ijſq; configuratorum.

In quo differat uitium à morbo inferius declarat his uerbis (Separata enim ſunt hæc duo, ac uitium quidem ſemel infligitur, nec conſtantes dolores adfert, morbos uerò, uel continuos, uel reciprocos) id eſt, uitia ſunt, ut cœcitas, ſurditas, clauditas: inflicta enim ſemel dolorem afferunt, inde poſtea nequaquam: morbi autem in hoc ueniunt omnes, quod dum adſunt dolorem affe-runt, ſed duorum tamen ſunt generum, quidã enim ſunt reciproci, ut aſthma, comitialis, podagra, qui ut abſcedunt, redeunt: morbi uerò nõ reciproci ſunt, ut febres & morbi laterales. Vitia præterea fermè ſunt inſeparabilia, ſed minus affligunt, morbi contra natura ſua ſunt ſeparabiles, licet reciproci: mediꝰ quaſi natura ſint inter ſimplices morbos & uitia. Lapis in ueſica quãuis perpetuò affligat, morbus tamen eſt potius quàm uitium. Sed ut dixi, quaſi medium eſt. Quinq; igitur proponit in hoc textu, quibus ego tria alia ex ratione & obſeruatione addo. Primum eſt quaſi materia & ſunt tres loci, ſeptima, inde prima, deinde ſexta domus (ordine illas refero) adijcioq; quod obſeruauit, rationiq; eſt magis conſentaneum, primam & ſeptimam uitia, ſexta morbos efficere. Secundum quod habet rationem cauſæ agentis maleficæ in his locis poſitæ, ſeu oppoſitis, ſeu quadratis ſuccedentes, id eſt, maximè prope & poſt illarũ initia (ut in ſecunda figura Saturnus) ſignificant uitia uel morbos. Mars quoq; in eadem figura idem ſignificat: quia licet ſit prope finem ſextę domus:

quoniam tamen ſeptima deterior eſt ſexta, ideò nihil minus ſignificat tota ſe-
Cap.11. xta domus, quàm eius initium. Regula hæc enim declarata eſt ſuperius dum de locis Apheticis ageremus. Quod cum duo loci coniuncti habent eandem ſignificationem, pars ultima unius, quæ alteri committitur eandem fermè habetur & aliquãdo maiorem, ſi ualidiori in ea cauſa committatur, quàm initium. Tertium, quod rem facit euidentem & auget (Nam pauci ſunt, qui aliquibus uitijs uel morbis non detineantur iuxta Poëticum illud: Quiſq; ſuos patitur manes) ſcilicet conſtitutio maleficę in angulo cum luminari, uel in oppoſito eius, uel quadrato: tunc enim uel uitia facit, uel morbos graues, & inſeparabiles ſi ſolum in ſexto loco ſit: Velut in ſecunda genitura, Mars in ſexto loco eſt, radijſq; quadratis Solem in medio cœli petit, radijſq; ipſi ſuccedunt Soli non illum antecedunt. Hic aliud adijciendum quod obſeruaui, maleficas in ſexta domo poſitas, plus longè efficere, quàm radijs locum afficientes. Quartum, quod in hoc ſtatu ſola una malefica etiam antecedens poteſt morbum inferre dummodo malefica ſit in angulo ad unguem, hoc eſt, eſſe ſecundum centrum Quintum, quod tales peſtilentię contingent pro natura trium princi alium, ſeu potius quatuor, ſcilicet loci mundi, puta primæ uel ſeptimæ domus, medij cœli, uel imi, duodecimi uel ſexti loci, & pro natura ſigniferi duplici, ſcilicet à configuratione ſtellarum & locis reſpectu punctorum car-
Commen.11. dinalium ut ſæpius diximus, & maximè in capite præcedenti: Et à natura malefice, & affecti ſyderis & natura ſtellarum illis configuratarum. Propterea difficile eſt inuenire morbum ſimplicem, aut uitium propter tot cauſas, quæ principalibus commiſcentur. Tertium eſt, quod nos adijcimus plurimum referre, ſi domini locorum ad corpus pertinentium, id eſt, aſcendentis uel loci Lunæ, uel ipſa Luna in iis locis malè afficiantur à maleficis extra poſitis, aut ſi maleficæ in his poſitæ illas alibi conſtitutas malè afficiant: Dico autem ſeptimam & ſextam domum. Nam prima rationem habet patientis loci, id eſt, eius qui afficitur potius, quàm qui afficiat alium. Quamuis cõtingat etiam maleficas ib: poſitas nocere propter luminarium ab illis iacturam.

TEXTVS LIII.

Partes enim uniuſcuiuſq; ſignorum loco horizontis affecto circumfuſæ, ſignificabunt corporis partem laboraturam, & utrum uitium futurum ſit, an morbus, an potius utrunq;: aſtrorum uerò naturæ, horum euentuum genera & cauſas aperiunt. Nam ex potiſſimis hominis partibus Saturnus præeſt auditui dextro, ueſicæ, ſpleni, pituitæ, & oſſibus.

Iuppiter, tactui, pulmoni, arterijs & ſemini.

Mars, auditum ſiniſtrum poſſidet, renes uenas ac pudenda.

Sol, uiſui imperat & cerebro, cordi, neruis & denique dextris omnibus.

Venus, in olfactum, hepar, & carnem dominium exercet.

Mercurius, ſermonem gubernat, & menti, rationiq; præſidet, linguæ etiam, felli & ſedi.

Luna, guſtui, & gulæ, ſtomacho, uentri, uuluæ, & ſiniſtris omnibus.

Videtur in his uerbis quædam contradictio, quoniã primo dicit quod partes ſignorum ſignificant partes corporis laborantes: & etiam an ſint uitia, uel morbi, uel utrunq;, & poſt modum dicit iſtud de Planetis: Nam docet quod

Planæ

Planetæ significant ipsas partes & non signa. Ad hoc Haly dat unam responsionem bonam, dicens, quod intelligit Ptolemæus per partes signorum, quæ sunt in horizonte, id est, in septimæ uel primæ initio fines seu terminos. Velut in secunda natiuitate Iuppiter est dominus termini septimæ domus, & Iuppiter significat pulmonem & arterias, ideò morbus erit in pulmone. Et similiter in secunda natiuitate exemplari Haly, Sol afficitur à Marte & Cauda, & Sol significat neruos: ideò habuit læsionem in neruis: & habebat pedem sicut bestiæ. Sed hæc responsio quamuis bona sit, non uidetur satisfacere uerbis Ptolemæi: quia Græcè habet ἐκ ἀστέρων φύσεις τῶν τε κακονύτων, ἐκ τῶν κακωμένων, id est, & astrorum natura malè affectorum & malè afficientium. Vnde uidetur aliud uelle, per (Et) coniunctionem significare Planetas aliud partes signorũ, seu terminos, qui uim Planetarũ significarent. Præterea ipse exponit etiam de Sole & Luna, partesq; illis tribuit, sed Sol & Luna non habent terminos, qui sint partes signorum, sed tota comprehendunt signa, sed Ptolemæus intelligit per corporis partem in signis partes exteriores, ita ut Aries capiti, Taurus collo, Gemini brachijs, Cancer pectori, Leo à furcula pectoris usq; ad umbilicum, Virgo uentrem inferiorem, Libra nates, Scorpio pudenda, Sagittarius coxas, Capricornus genua, Aquarius tibias, Pisces pedes. Per membra autẽ à Planetis significata intelligit interiora & humores. Quantum uerò ad distributionem ipsorum, quia Ptolemæus nõ fuit Medicus, melius erit iuxta rationem & experimentum, ita partes corporis Planetis attribuêre.

Saturnus præest auditui dextro, uesicæ, spleni, ossibus, melancholiæ & pituitæ crudæ non naturali, carthilaginibus & ligamentis.

Iuppiter tactui, pulmoni, sanguini, iecori & carni.

Mars auditui sinistro, renibus, felli, bili atq; intestinis, & sedi.

Sol oculo dextro & cordi, & arterijs, sanguiniq; in eis contento.

Venus olfactui, gustui, semini & uasis seminarijs, pudendis utrinque sexus, uentriculo.

Mercurius neruis, menti, rationi, memoriæ, digitis, spiritui.

Luna cerebro, & oculo sinistro, & pituitæ naturali, & quando est plena luminibus, significat pituitam multam insipidam, & dulcem: Et si commisceatur Saturno acidam, quia multa difficile fit salsa aut amara: sed uacua luminibus paucam. Ideò si Marti commisceatur facilè amarescit uel fit salsa. Paucum enim à leui causa inficitur.

Similiter notandum est quod membra pleraq; à duobus uel tribus Planetis gubernantur: Vt cerebrum ratione substantiæ à Luna, ratione tot arteriarum à Sole, ratione spiritus & facultatum à Mercurio.

Explanator ignotus non malè tribuit membra iuxta temperamentum: uelut pulmonem, quod sit aëreus Ioui, & ea ratione carui & tactui. Sed iecori & sanguini quod sit temperatus.

Quòd uerò dixit uitia simul & morbos, sunt uelut carcinomata & fistulæ.

TEXTVS LIIII.

Solent uerò uitia plerunq; accidere, cùm orientales sunt maleficæ, morbi è diuerso quando sunt occidentales. Separata enim sunt hæc duo, ac uitium quidem semel infligitur, nec constantes dolores adfert, morbos uerò, uel continuos, uel reciprocos.

Malus quantò potentior est tantò deterior: Orientalis autem potentior est occidentali, ideò malefica orientalis dat uitia, occidẽtalis autem morbos. Benè autem docet Haly Ptolemæum per hæc uerba insinuare omne genus roboris & comparationem in illis superiùs descriptam. Com. 45.

Quantum ad accuratiorem minutiorum euentuum obſeruationem attinet, ſunt peculiaria quædam his conſiderandis ſchemata, ab euentibus crebris ex ſimilibus configurationibus originem habentibus, annotata & collecta. Orbitates enim portenduntur, alterius quidem oculi, quando Luna ſolitaria in præfatis angulis reperitur, aut cum Sole congrediens, aut ei ex aduerſum poſita: Et cum in alterutra reliquarum erga Solem configurationum, applicatur nebuloſarum ſtellarum alicui in ſignifero conuerſantium, ut ijs quæ in Cancri conſtellatione ſunt, aut Pleiadi, aciei quoq; ſagittæ Sagittarij, & aculeo Scorpionis, partibusq; Leonis circa Berenices crinem, item urnæ Aquarij. Amplius quando Mars aut Saturnus ad Lunam in angulis ſitam, & occidentalem ipſi orientales aſcenderint, aut hi ipſi in centris conſtituti, Solem anteceſſerint. Si uerò ambobus luminibus, ſiue in eodem ſigno, ſiue ex oppoſito, ſi cut diximus ſitis configurentur, matutini quidem ad Solem comparati, ad Lunã uerò ueſpertini utriq; oculo minitantur. Mars quidem à plaga, aut pulſatione, ferro aut uſtione, cœcitatem inducit, & ſi Mercurio conciliatus eſt in palæſtris & gymnaſijs, aut ab hominum malorum incurſibus. Saturnus uerò per ſuffuſionem, frigus, glaucomata, & his ſimilia.

Tradita ratione generali, docet modo ſingularia. Et primo circa nobiliſſimam partem corporis, & operationem, id eſt, uiſum. Et explicat quatuor modos, ſeu potius tres, nam quartus eſt compoſitus ex ſecundo & tertio. Et primus modus eſt quadruplex: Primus eſt, ut Luna ſit ſola in aſcendente uel ſeptima domo, & applicet uni ſtellæ nebuloſæ ſigniferi. Et numerat ſex Pleiades Aſinos, cuſpidem Sagittarij, aculeum Scorpionis, urnam Aquarij, & quę in Leone ſunt iuxta crinem Berenicis. Circa quod notandum eſt, quod quatuor ſunt loci facientes uitia in oculis: Primus eſt nebuloſarum ſtellarum: Secundus Lacteæ uiæ: Tertius ſtellarum, quæ ſunt naturæ Solis & Martis, uel Lunæ & Martis: Quartus ſtellarum occultarum. Præterea ſcias quod etiam in alijs angulis quandoq; fiunt cœcitates, ut in figura ſubiecta patet. Nam cũ dictum eſſet mihi, uidiſſemq; puellã cœcam ambobus oculis prædixi neceſſarium eſſe, ut Luna multum afflligeretur, oblata figura apparuit Luna cadẽs & combuſta in angulo cum Ioue cadente combuſto, & in angulo, & cũ Mercurio. & cũ ſtella occulta ex zodiaco, & Iuppiter erat in cauda ſua, & Venus etiam impedita, & Saturnus in centro imi cœli dominus locі luminarium, & Iouis, & cum tribus ſtellis de natura Martis & Lunæ, quarum una etiam eſt nebuloſa, & omnes Planetæ in uia Lactea & ſub terra: Ideò cœcitas erit incurabilis, quæ incepit à paralyſi quarto anno cœcitatis, & proceſſit ex dilatione pupillæ: Ideò erit breuis uitæ etiam, uel ſaltem morboſa toto tempore uitæ ſuæ. Sunt enim beneficæ impeditæ, & ambo luminaria impedita, & omnia in angulis & ſub terra, & Saturnus dominus omnium in centro imi & cœli cum nodo. Eſt autem ex gente illuſtri. Secundus modus eſt quod Luna ſit in quadratro dextro uel ſiniſtro. Solis cum his omnibus & eſt peior. Tertius modus eſt ſi his ſtantibus Luna ſit in oppoſito Solis: Et manifeſtum eſt, quod eſt adhuc ſecundo deterior. Quartus ſi fuerit coniuncta Soli cum his, ſcilicet, ut ſit in uno

in uno illorum angulo rum,& uadat ad unam ſtellam ex his applicando ei,& hic eſt peſſimus.

Secundus modus principalis,quando Luna fuerit in altero iſtorum an gulorum poſt Martem,uel Saturnum & eiſdem angulis.

Tertius modus quando loco Lunę fuerit Sol,& ante ipſum Saturnus,uel Mars in angulo, tũc ſignificatur ex quocunq; horũ trium modorum cœcitas in altero oculorum. Nota quod per cẽtra intelligit, ut aliàs dixi cuſpides angulorum, ut nõ intelligas fines ipſorum angulorũ. Nam angulum uocat γωνίαν, anguli autem ſummitatẽ κέντρον Græcè Ptolemæus.

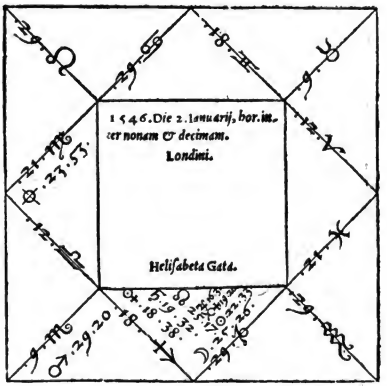

Circa ſecundum modum poteſt eſſe triplex ſenſus: Primus eſt, ut Luna ſit poſt maleficas,ſicut etiam Sol:Venus aſcendat primus gradus Arietis,& Mars ſit in tertio gradu,& Luna in quinto,uel ſexto eiuſdem:Et hoc modo legit Haly:Et ſic non differt à modo Solis. Sed non uidetur uerisimile,quia Ptolemæus facit differentiam inter modum Solis & modum Lunæ. Et etiam quia in uerbis ſequentibus dicit quod maleficæ debent eſſe matutinæ ad Solem,& ueſpertinæ ad Lunam: At ſic eſſent matutinæ etiam in comparatione ad Lunam. Præterea quomodo poſſunt aſcendere ad Lunam, nam neq; motu diurno,cum antecedant ipſam Lunam, nec proprio cum Luna ſit uelocior illis? Secundus ſenſus eſt,ut gratia exempli, Luna ſit in decimo gradu Arietis in occidente:Sit autem gradus occidentis,quartus Arietis: Et Mars ſit in oriente,in duodecimo gradu Libræ: Tunc Luna erit occidentalis à malefica,& tamẽ malefica aſcendet motu diurno ad ipſius Lunæ oppoſitum: quia Luna eſt propior angulo,quàm malefica. Et iſte modus poſſet eſſe uerus, quia ſtat cum litera & ueritate rei. Tertius ſenſus eſt ut legatur Litera hoc modo (Amplius quando Mars aut Saturnus ad Lunam in angulis ſitum, & orientalem ipſi occidentales aſcenderint)utpote quod Luna ſit in primo gradu Libræ,& aſcendat uigeſimaoctaua pars Virginis, & Mars ſit in tertio uel quarto gradu Libræ: Tunc Mars aſcendit ad locum Lunæ motu diurno:& poſſet etiam dici orientalis in comparatione ad Lunam non mutando literam:quia poſteriora ſunt propinquiora orienti quàm anteriora. Veluti ſi aſcendat decima pars Arietis,ſexta pars eſt propinquior orienti: Et dicitur magis orientalis quàm quarta pars:Et quarta quàm prima. Sed hoc modo oporteret capere orientale ſub alio ſignificato. Quidquid ſit, intellectus literæ Ptolemæi debet capi ſub tertio,uel ſecundo ſenſu,& non ſub primo:quia etiã ſub his duobus ſenſibus ultimis reſpondet experimento & rationi. Ratio autem talis eſt, ponamus

mus Solem in primo gradu Arietis, Martem in uigesimaoctaua parte Piscium, & Lunam in uigesimasexta eisdem. Tunc dico quod Mars ascendit ad Lunam motu diurno, quia proprio non posset eam attingere: Et Luna motu proprio uadit ad Martem. Et ita fit duplex mutuus concursus, quamobrem Luna damnatur. Rursus Mars damnat Solem, quia Sol motu diurno fertur ad locum Martis, & ita damnatur ab ipso. Et si dicas quare requiritur dispar ratio in Luna, & Sole respectu motus diurni: Nam in Lunæ motu diurno malefica fertur ad Lunam, & in Sole Sol fertur ad maleficam? Respondeo quod cum motus ab occidente in orientem sit quædam retardatio motus diurni, sic fit quædam collisio: quia Luna motu proprio mouetur ad maleficam, & malefica ad Lunam motu diurno, & ideò breuiore tempore sibi occurrunt, quare etiam maiore concursu, quasi colliduntur. In Sole autē cùm Sol sit potentissimus non potest offendi, nisi à potente Planeta: Sed superiores occidētales & prope Solem maximè sunt debilissimi: Igitur si debent inferre cœcitatem, oportet ut sint orientales ipsæ maleficæ à Sole.

Quartus modus est quando uterq; oculus damnatur, oportet autem ambo luminaria esse in centro eodem uel oppositis. Reliqua sunt clara, sicut etiā illud quod Saturnus faciat ista per morbos & sensum: Nam est frigidus & infert sua mala paulatim: Mars calidus, & ideò uiolenter & repentè.

TEXTVS LVI.

Rursus quando Venus constituitur in aliquo prædictorum angulorum maximè in occasu cum Saturno congrediens, aut ei configurata, aut loca mutuo cum eo permutans, & supra eam Martis sydus attollitur, aut ex oppositio ferit, maribus quidē sobolem negat, fœminis uerò abortiones decernit, crudos partus ac fœtus laceros, maximè in Cancro, Virgine, & Capricorno, ac si Luna in ortu Marti se applicat. Quòd si Mercurius Veneri hoc modo configuretur cum Saturno, & rursus Mars supra eam elatus sit, aut ex aduersum respiciat, eunuchi aut hermaphroditi, & quorum genitales meatus concreti sunt in lucem producuntur. His ita habētibus cum etiam Sol configuratur & luminaria, unaq; Venus, masculina sunt, & Luna occidentalis, & ad eam maleficę per proximè sequentes partes ascendant, mares quidem euirati nascuntur, & testium uitijs afflicti, præcipuè in Ariete & Libra: fœminæ uerò, infrugiferæ & steriles. Aliquando neq; ab oculorum uitijs liberi sunt, qui ita nascuntur.

Exponit secūdum singulare magnum quod ad sterilitatem pertinet, cuius sensus est: Si Venus fuerit in oriente uel occidente, sed magis in occidente, & Saturnus fuerit cùm ea, uel in illius aspectu quadrato, uel oppositio, uel commutet dignitatem, ut si Saturnus sit in Tauro, & Venus in Capricorno, &
Comment. 10. Mars super Venerem eleuetur, uel opponatur, significat ut in textu. Quid autem sit eleuari usum est superius.

Secūdus casus est deterior, ubi omnibus his positis Mercurius, Veneri iungitur aut respicit, aut locum commutat. Quæ sequuntur clara sunt.

Tertius casus est, cum his omnibus positis luminaria configurantur, Veneri uno trium modorum dictorum in Saturno, & Mercurio, & Luna fuerit occidentalis, & ad eam ascendant maleficæ, quod est super eam eleuari: Tunc hoc erit pessimum, & simul patientur, & in membris genitalibus, & in oculis. Mani-

Digitized by Google

Manifeſtum eſt enim quod talis conſtitutio ratione luminarium offendit oculos & ratione Veneris genitalia. Itaq; utrunq; complectitur detrimentum.

Notandum quod ut benè dicit Haly, ſi hæ conſtitutiones fuerint ualde potentes, erunt à natiuitate: Et ſi debiliores, erunt poſt natiuitatem. Tempus autem cognoſcetur ex quinque, robore conſtitutionis, quod facit celeriorem euentum, ſitu Planetarum ad mundum, & Solem, progreſſionibus, directionibus & diuiſionibus ætatum, cum natura Planetæ uitium ſignificantis concruentibus.

TEXTVS LVII.

Impedita lingua ſunt & blæſa, ac balbutiente, quotquot Saturnum & Mercurium habent, in prædictis angulis congredientes cum Sole, maximè quando occidētalis etiam eſt Mercurius, & ambo cum Luna configurātur. His uerò forte adiunctus Mars, ſoluere plerunq; ſolet linguæ inuolutionem, poſteaquam Luna illi obuiam fit.

Hic eſt textus, qui hæreticos in Aſtrologia ad fidem deducere poſſet, unde mira fiunt Prognoſtica.

Sed nec omnia hæc, quæ ſequuntur duo uitiorum genera ſolum eueniunt cum maleficæ & ſignificatores in angulis fuerint, ſed etiam ſi in ſexto loco omnes uel alter eorum, id eſt, malefica uel ſignificator ex ſexto loco alterū reſpexerit quocunq; aſpectu, uel etiam ſi extra locum. Malefica ipſa ipſi ſexto loco dominetur: Erunt tamen leuiora. Et inter hæc ſextilis uix ſentitur, ſicut oppoſitio peſſima eſt. Et hæc ſi in ſignis congruentibus fiant erunt deteriora: Velut in mutis ſignis pro læſione linguæ. Sunt autem muta ſigna Cancer, Scorpio, Piſces, rauca uerò quadrupedum ueluti Arietis, Tauri & reliquorū. Exemplum habes in genitura filij mei ultimi inferius.

TEXTVS LVIII.

Rurſus ſi uel lumina ad maleficos in centris hærentes aſcenderit, aut ex oppoſito ab ipſis impedita fuerint, maximeq; Luna in nodis ſiue flexuris conſtituta, aut in ſignis obnoxijs, nimirum Ariete, Tauro, Cancro, Scorpio, & Capricorno, uitia corporis eueniūt, gibbi, ſcilicet aut claudicationes, & luxationes, ſiquidem cum ipſis luminaribus fuerint maleficæ ab ineunte ætate & horę partus. Sin autem in cœli faſtigio fuerint, & ſupra luminaria eleuentur, eóq; regione ponātur, à grauibus periculis, nimirum præcipitationibus, aut latronum incurſionibus atque quadrupedum. Si Mars hoc pacto elatus eſt ab igne, aut uulneribus tumultuosè illatis, aut latrocinijs. Si Saturnus ex præcipitationibus, naufragio, artuum contractionibus.

Declarat quartum magnum uitium, claudes, gibbos, contortos, qui omnes fiunt maximè propter nodos, cum in aſcendēte, uel alijs angulis fuerint: maleficis adiuuantibus: fiunt enim impreſſiones magnæ cum ipſæ ad apices angulorum cum luminaribus aſcenderint. Sed ſi in eadem parte etiam fuerint conſtituti, uitia erunt à natiuitate. Declarat etiam quod maleficæ in Medio cœli declarant talia accidentia contingere per terribiles caſus quos declarat in textu. Sunt autem loci praui Caput, & deterior Cauda, & nodi Planetarum

tum proportione reſpondentes Capiti & Caudæ, id eſt, ſectiones ubi Planetæ eclypticam tranſiere eundo ad meridiem & Boream: & quædam ſigna detruncata, quæ ſunt Aries, Taurus & reliqua, quæ in textu ponuntur.

Inquit Haly ego prædixi gibbositatem, quæ durauit duodecim menſibus in natiuitate, in qua Luna erat iuncta cum Marte & capite Draconis in duodecima domo, qui erant in quadrato aſpectu Solis cum Ioue, qui in tertia erant. Et temporis quantitas tot menſium quotus eſt numerus annorum reuolutionis Iouis: quia Iuppiter ſub Solis radijs poſitus erat. Ego uerò obſeruaui frequenter Caudā maximè cum Luna, & perſæpe cum alijs Planetis in angulis conſtitutam obliquos quoquomodo efficere. Itaq; diligenter inſpicien dum cum nodos Planetis iunctos in angulis inueneris.

TEXTVS LIX.

Verumenimuerò uitia ut plurimum eueniunt in ſignis tropicis & æquinoctialibus Luna uerſante. In uerno quidem ſigno, potiſſimùm ex uitiligine: In æſtiuo eximpetigine: In autumnali ex lepra: In hyberno ex lentigine, & id genus alijs.

Hoc eſt quintum uitium, quod ad cutim pertinet ſolum & carnes, & leuius eſt cæteris. Eſt autem clara textus ſententia, modo per lepram intelligas ſquamoſam ſcabiem & profundam, non elephantiaſim. Significare poteſt & dominus aſcendentis damnatus hoc modo in autumnali ſigno, quemadmodū in noſtra genitura. Proportione autem reſpondēt morbi temporibus. Leuiſſima eſt uitiligo, quæ ſolam cutem fœdat: grauior impetigo, quæ colorem pilorum mutat, profundius in carne hęret: deterior lepra autumno reſpondens, pruritum enim adducit.

TEXTVS LX.

Morbi uerò accidere plerunq; ſolent, quando in prædictis conſtitutionibus malefici configurantur modo cōtrario, uidelicet ueſpertini cum Sole, cū Luna matutini. In genere uerò Saturnus uentres frigidos efficit, ſuperuacuis humoribus plenos, pituitoſos, defluxibus obnoxios, tenues, ualetudinarios, diſentericos, tuſsientes & ægrè ſordes tuſsi eiȷcientes, colicos, leproſos, amplius fœminas ex utero laborantes. Mars ſanguinem expuentes, atra bile detētos, anheloſos propter affectum pulmonem, ſcabioſos, & qui nunquā nō uel in ſciſſuris, uel uſtulationibus, aut tectioribus corporis partibus laborēt, fiſtulis nimirum, ſanguinis effluxibus, aduſtionibus etiam ac ſuccenſis, depaſcentibusq; ulceribus. Fœminas amplius pręter hæc abortibus, aut fœtus mutili & inchoati enixibus & corroſionibus ſolet inuoluere.

Debilioribus conſtitutionibus fiunt morbi: Ideoq; cum maleficæ ante Lunam, (refugit enim Luna ob proprij motus celeritatem) uel poſt Solem (debiles enim ſunt) peculiariter uerò Saturnus morbus facit longos frigidos, & ea membra afficit, quæ ſunt exanguia, & quæ tamen officio addicta ſunt, ueluti uentriculum. Pulmones uerò ob defluxiones, quia cerebrum lædit. Et ut una regula omnia comprehendam, Iuppiter & Venus Veri aſſimilātur, & temperatæ cōſtitutioni, Mars Aeſtati, Saturnus Hyemi, Mercurius Autumno. Vide igitur quſnam morbi æſtate & hyeme uigeant, & tales unicuiq; maleficæ tribues, quæ illi tempori aſſimiletur.

TEX-

TEXTVS LXI.

Peculiares etiam aſtrorum configuratorum naturæ ad corporis partes peculiaria, quædam in morborum generibus efficiunt. Iuuat autem ad malorum uehementiam Mercurius. Saturni enim frigus intendit ei conciliatus, magisq; conſtanti motione incitat pituitæ defluxus, & humoris turbam, præcipuè circa pectus, uentriculum ac guttur. Marti operam nauat exiccãdo, ut in ulceribus ex denudatione & ſiccitate prouenientibus, incruſtatis apoſtematis, igni ſacro, lichenibus feris, ſiue ex nigra bile orientibus, comitiali, lepra & his affinibus.

Lichenes feras, uocat graues impetigines & forſan elephantiaſim. Mercurius enim in uniuerſum omnium ſex Planetarum naturam induit: Et ut facilius mala eueniunt quàm bona, ita ad morbos promptior. Propriè autem impetum addit materierum fluxui propter motus facilitatem & tenuitatem ſubſtantiæ luminis. Et frequenter agitationem & perpetuam mutationẽ in morbis, quæ plurimum affligit: ut etiam in uexatione, hoc autem accidit ab illo ob multiplices illius motus.

TEXTVS LXII.

Similiter iuxta ſignorum uariationes, eorum uidelicet, quæ in angulis eſt dictis figurationibus circumfunduntur, accidunt quædam morbis propria. Cancer enim in primis, & Capricornus, Piſcesq; & omnino quæ terreſtribus ſunt, & aquaticis ſimilia ſigna, ulcerum depaſcentium, ac ſerpentium calamitates infligunt, impetiginem, ſcrophularum, fiſtularum, lepræ & his ſimilium. Sagittarius uerò & Gemini comitialẽ. Et quæ in poſtremis partibus ſignorum reperiuntur aſtra, extremis artibus morbos & uitia inferunt, per humorũ, ſcilicet defluxus, unde lepræ, & uniuerſim podagræ, & chiragræ oriuntur.

Hic ponit proprietates ſignorum octaui orbis, quæ deſcribuntur per ſtellas, ſicut prius ibi (Verumenimuerò uitia) proprietates ſignorum noni orbis. Itaq; Cancer, Capricornus & Piſces faciunt depaſcentia ulcera, & morbos iuxta cutim, tum quia animalia hæc naturæ ſunt Mercurij, tum quia hærendo comedunt. Sagittarius uerò & gemini comitialem propter naturam Iouis, & Mercurij miſtam: Et etiam quia, ut dixi, Mercurius dominatur rationi & neruis, quæ ambo in comitiali morbo afficiũtur. Illud uerò de corporis partibus pulcherrimum eſt & conſideratione dignum, quod non à ſignis noni orbis, ſed octaui indicia accipit: Vnde multi decipiuntur: Cuius exemplum demonſtrabo in figura filij mei natu minoris.

TEXTVS LXIII.

His igitur ita conſtitutis ſi nullus beneficorum configurabitur, maleficis morborum authoribus, aut luminibus angulos occupãtibus, inſanabilia & grauia erunt, ſiue uitia, ſiue morbi. Idem coniectandum eſt, ſi configurati quidẽ ſunt benefici, ſed à maleficis ſupploſi in poteſtate conſtitutis. Si uerò ipſæ beneficæ ſtellæ iuxta præcis

præcipuas configurationes poſitæ, ſupergrediuntur ſupra maleficas, quę morbis, uitijſq; occaſionem dabant, tunc uitia decentia erunt, minimoq; dehoneſtamento, morbi mediocres, beneq; tractabiles, & nonnunquam facilè curabiles; quando uidelicet beneficæ ſtellæ, orientales ſunt. Ac Iuppiter quidem humanis auxilijs per opes & dignitates tegere uitia ſolet, morboſq; mitigare. Cùm Mercurio etiam medicamentis & Medicorum conſilijs: Veneris ſtella deorum prædictionibus & oraculis uitia quodammodo elegantia plauſibiliaq; efficit, morbos diuinitùs petitis curationibus mitigabiles: At ſi illi Saturnus congreſſus ſit, nõ ſine ignominioſa pœna & uulgò nota, alijſq; id genus. Si Mercurius non ſine ſubſidio & lucro ad ipſum ægrotum ex morbis & uitijs redituro.

Septem facit, tria pro uitijs, tria pro morbis, & unum cõmune quod ad cauſam agentem pertinet. Cùm enim uitia ſint inſanabilia, morbi uerò ſanabiles, ſufficit in uitijs ut tegantur, & honeſtiora reddantur. Morbi uerò ut curentur conuenit: teguntur uerò & curantur ualidioribus auxilijs, ut etiam ualidioribus cauſis fiunt deteriores. Itaq; ab orientalibus ſtellis maiores proceduntutilitates & à beneficis auxilia, uelut à maleficis detrimenta. Ergo ſi nullæ ſint beneficę, nec morbi, nec uitia minus miteſcunt: Si autem beneficæ ſuplodantur à maleficis, utpote quod ſint in illarum dignitatibus, ſcilicet maleficarum, beneficæ ſub terra ſint, & in cadentibus locis, auxiliabuntur quidẽ, ſed ualdè parum. Si uerò beneficæ fuerint potentiores, maximeq; ſi ſint orientales, morbos quidem curabunt, uitia uerò tegent. Reliqua ſunt manifeſta, niſi quod Mercurius cum per ſe ſanare non poſſit, multum tamen louem & Venerem ſi bene ſit diſpoſitus, iuuat. De morbis quidem Ptolemæus fatetur, quod diuino prætextu, Aſtrorum autem auxilio, curentur: De uitijs nequaquam. Quamobrem Chriſti & Sanctorum miracula non infringit. His enim uitia curabãtur non morbi, niſi de ſocru Petri, quæ febri curata eſt: Sed id inter mira non miracula refertur.

CAPVT XVII.

TEXTVS LXIIII.

De qualitate animi.

DEijs igitur quæ corpori eueniunt ſit hoc ueluti ſimulachrum quoddam conſiderationis. Eorum uerò quę ad animæ qualitatem pertinent, intellectus quidem & rationis contemplatio à Mercurij conſtitutione accipienda ubiq; eſt, morum uerò & hebetiorum animæ actionum, & à ratione ſecretarum, à luminaribus corpulentioribus, nimirum à Luna & aſtris illius, uel ſeparationi, uel applicationi configuratis.

Differentiam rationis & intellectus ſi uelis habere, quoniam ea ad Mercurium ſpectant, ab hebetioribus animæ qualitatibus, quæ à Mercurio pendẽt quales ſunt prudentia, cõſtantia, urbanitas, ſimplicitas, comitas, muſicę peritia, curioſitas, diligentia, grauitas, auſteritas, pietas, ſuperbia, liberalitas, nitor, parcitas,

parcitas, inuidia, lætitia, impudẽtia, superstitio, morum compositio, facilitas, promptitudo, ineptia, patientia, fides, & talia multa, considerare oportet mores illorum in quibus maximum est discrimen constitutionis Mercurij & Lunæ. Et rursus eas in quibus Mercurius multum Lunam exuperat, & uersa uice in quibus Luna multum Mercurium uincit, tum uerò in quibus utriq; pares atq; potentes, demũ ubi utriq; pares atq; imbecilles. Exposui autem plurima exempla in libris Astronomicis, Trapezuntij, Philelphi, Alciati, Petrarchæ, Facij Cardani patris mei, Corbetę atq; aliorum. Verùm in omnibus duo memineris obseruare: Vnum scilicet ne Planetam ipsum, sed locum eius, id est, non tam Mercurium & Lunam, quàm loci illius dominos obserues. Alterum ut hos locos & dominos ad ascendens ipsum conferas. Atq; ne omnino in incerto uageris & ut præsentia magis spectes, duas pro exemplo subieci. Harum altera sexta est suppositarum in fine geniturarũ, ubi Luna in Sagittario est, & cum Scorpij corde & in Solis quadrato, & Veneris sextili, licet occidua, tamen his gaudet: at Mercurius contra combustus in aqueo signo cadẽs à domo, & exaltatione in Iouis quadrato. Itaq; literarum penitus ignarus ad summam peruenit authoritatem, fortuna, ut dici solet uirtutem comitãte. At contra in duodecima genesi Mercurius iuxta anguli apicem, cum Venere à Sole liber & matutinus trigono radio Iouem aspiciens, illumq; recipiens in suo trigono. Luna uerò combusta cadens ab altitudine, ad Solem iens, in fine anguli, cum Australi nodo absq; beneficæ testimonio undequaque infœlix: Quid aliud decernebat, quàm in agendis uirum minimè, ut ita dicam, alijs similem, sed ineptum. Vnde illi in iuuentute misera uita, in senectute morbosa, tota uerò calamitosa, plena periculis & persecutionibus. At eruditio tanta ut etiam ipsis æmusis foret admirationi: Et mundum sanè ac seculum hoc nostrum illustrauit. Et ne quid ad maximum discrimen horum duorum syderũ, in genitura hac deesset, unicus loci Lunæ dominus in uilissimo totius schematis loco fuit: Dominorum autem loci Mercurij uterq; in centris angulorũ, alter ascendentis reliquus occidentis, ut sic tota uita eruditione illustrissimus haberetur. Nec seniculorum quorundam more desipere. Verum enimuerò qui ultimum corpusculi illius labefactati spiritum dies clausit, idem uidit in summo sapientiæ culmine animum constantem atq; illæsum.

Scire etiam decet Mercurium cum Soli iungitur aptos ad negocia efficere, quoniam tria sunt, quæ negocia ad effectum, ut ducantur, faciunt, ut secreto tractentur, & cum authoritate horũ utrunq; facit Mercurius sub Sole, quia nec uidetur & Solis ui fulcitur, quasi prope regem tertium est, ut prudenter id contingit ex alijs: at distans plusquam 20. partibus maximè uerò 24. omnino ineptos, nam palàm & nullam cum authoritate, unde infelices sunt in actionibus & plerunq; pro fatuis habentur ostentantes se, nam Mercurius tã procul uidetur, & à Solis quasi patrocinio recedit, ijdem ad eruditionem aptiores, quoniam animum liberiorem eruditio requirit, unde rarò in utroque quisq; præstat, sed quantò cautior eò imperitior, & quantò peritior eò incautior. Cõsiderare etiam oportet si recedat Mercurius aut accedat, semper autem melius est generaliter, ut cùm longius disteterit accedat cum iusto propior Soli fuerit recedat. Nam processu ætatis tales proficiunt ea parte, qua peccant, nec tamen destituuntur, ab eo quod iã possident. Quibus ergo mediocriter aliter ab altero distar ad omnia apti sunt: sed in nulla parte tamẽ euadunt singulares. Considerare etiã oportet reliqua ab ortu & occasu directione retrocessu commistione ac illius statu, sed priora multiplici experimento comprobauimus.

Meminisse autem ubiq; oportet inerrantium stellarum de quibus superius egimus. Et si cum Planetis sint, aut in locis principalibus, aut in positionis circulo cum dominis locorum Lunæ, aut Mercurij. Quodq; ibi prætermissum est, sci- Lib. 2. com. 34

eſt,ſcilicet an ſtatum habeant,quæ ſic conſtitutæ ſunt ſtellæ: Voco autem ſtatum cum eadem die in centris inueniuntur cum Sole, uel etiam Luna, uoco centra lineas angulorum. Contingit uerò hoc ſeptem tantum modis utiliter. primus eſt cum ſtella uideatur ante ortum Solis in oriente, uel ſi poſt ipſum conſtituta uideri poſſit ab occaſu. Secundus ut ſtatim ante ortum Solis uidea tur ſtella in cœli medio, uel etiam ſi oriente Sole(at hoc debilius eſt) licet non uideatur ſtella cœli centrum ad unguem occupet. Tertius ut ante Solem orientem ſtella occidat ſtatim, uel ſi ſimul quod minus eſt. Quartus, ut oriente Sole ſtella imum cœli obtineat ad unguem. Quintus cum Sole imum cœli oc cupante oritur ad unguem uel occidit. Sextus cum occidente Sole ſtella cœli medium occupat, uel ſtatim ab occaſu, quod melius eſt. Septimus ſi occidente Sole ſtella ad unguem imum cœli occupet. Hi modi non coincidunt, neq; tamen plures imaginari poſſe non poſſunt, qui non coincidant. Nam cũ ad ſtatum diei referantur & ad potentiam, alij eſſe non poſſunt. Quòd ſi actu id contingat, ut ſcilicet Sol & ſtella in centris angulorum ſint, erit hoc potentius ac firmius. Cæterùm & illud pro ſententia Ptolemæi percipienda ac exemplis intelligendis obſeruandum eſt, quod per animæ rationalis qualitatis intelligere debemus imaginatricem uirtutem, memoriam, rationem, atq; intellectum. Verùm ne Ptolemæi ſententiam à noſtra alienam eſſe credas, intellige Lunam cerebrum ſignificare, atq; eas uires, quæ magis ex ſenſibus pendent, & illis ſunt propiores. Mercurius uerò ſignificat ſpiritum cerebri. Vt ergo quilibet Planeta ſuos habet effectus & animi qualitates, ſiquidem Saturnus perſeuerantiam & pertinaciam. Iuppiter probitatem & ſimplicitatem. Mars fortitudinem & iram, unde crudelitas. Sol gloriæ amorem & ambitionem, ſeu ſuperbiam. Venus amorem & luxum. Mercurius prudentiam & uafriciem. Luna promptitudinem & inſtabilitatem. Hæ diuerſis in partibus corporis fundamentum habent, utpotè corde, iecore: non tamen ad actum deducuntur niſi cerebrum, & ſpiritus animalis hos effectus ſuſcipiendo exerceat. At cerebrum, ut dixi, Lunę: Spiritus animalis Mercurio ſubijcitur: Quamobrem locum Mercurij, & Lunæ in omnibus affectibus animi conſiderare oportet. Non tamen in ſingulis affectibus hi erunt principales, ſed ut dixi, alios Planetas conſiderare decet. Velut in grauioribus doctrinis Saturnum, & Iouem in eloquentia, Venerem in decore & maieſtate, & glorioſis facinoribus Solem.

Dubitatur quonam pacto Mercurius poterit dici malè affectus, cum in Alciati geneſi peregrinus & Martij iunctus ſit, in ſecunda geneſi combuſtus, in octaua ueſpertinus retrogradus & ſub radijs, nec tamen ullus horum eruditionis fuit expers: Quin imo & in ſexta geneſi non deeſt ingenium, promptũ, ſagax, & illuſtre: Ptolemæus, ut dixi, non à Mercurij diſpoſitione ingenij qualitatem uenatur, ſed domini loci illius. Quòd ſi modo lædatur, facit hoc in ſignis aqueis præcipuè Piſcibus, Saturnicq; radijs infelicibus afflictus. Nec tũc præter eruditionem, quæ ex literarum ſtudijs habetur quiſquam negat. Nam retroceſſum & combuſtionem ob conſuetudinem non timet. Nec aliud præſtat retroceſſus niſi ingenij tarditatem, ut celeritas promptitudinem. Combuſtus uerò ſtudia diſciplinarum negat, eloquentiam & hiſtoriarum cognitionem non prohibet. Itaq; omnia potius ad loci dominũ quàm ad ipſum Mercurium ſunt referenda: Pati etiam parum uidetur ob proprij luminis claritatem & ſiccitatem: Vt contra Luna, quod Solis lumine plurimum ſplendeat & humida ſit, multum uidetur affici. Eos uerò qui ita afficiuntur ſtultos ſolemus uocare, quod à communi uſu deuient. Vbi uerò Mercurius malè afficitur ſolum hebetes appellamus: at hebetudo parui æſtimatur, cum frequentes ſit. Quanquã uiderim etiam non afflicta Luna, ſed ſolo Mercurio: uerum egregiè à Sole & malefica præcipuè Saturno ſtultos factos eſſe. Ob id etiam contin-

contingit quod cum Mercurius ingenio præſit, Luna moribus, pleroſq; ſtultos afflicta potius Luna quàm Mercurio fieri, cum tamen contrarium potius contingere deberet Sed, ut dixi, afflicta Luna nati à communi conſuetudine declinant, & ob id ſtulti iudicantur. Mercurio autem laborante, ingenium fit obtuſum, ſegne, & turbulentum: hoc tamen cum non adeò ſit conſpicuũ hominibus, uerè ſtultos facit, non tamen ita uideri.

TEXTVS LXV.

Cùm uerò multiplices ſint animæ motionum & uariæ formæ, meritò ſanè & hanc conſiderationem non ſimpliciter, & temerè inſtituerimus, ſed per multam ac uariam obſeruationem. Ac ſignorũ quidem qui Mercurium & Lunam, & dominium in eos exercentia ſydera circumſiſtunt, differentiæ multum momenti adferunt ad peculiares animorum dotes, & rationem habentium ad prædictorum aſtrorum genus, configurationes ad Solem & angulos, ac denique peculiaris uniuſcuiuſq; ſyderis ad animæ affectiones procreandas natura.

Quod iam dixi conſtans eſt: ſcilicet non Lunam, non Mercurium inſpiciendos eſſe, ſed eorum locos: hic uerò declarat quomodo iſtud ſit obſeruandum, atq; id ex quinq. Primùm eſt locus ipſe tam Mercurij, quàm Lunæ: Secundum eſt dominus illorum locorum: Tertium eſt conſtitutio coeligatorũ, ut ita dicam Planetarum cum illis locis, uel cùm dominis eorum habitus ad Solem: Quartum habitus eorundem ad angulos: Quintum & ultimum peculiaris cuiuſque ſyderis reſpicientis, uel coniuncti illis locis proprietas ac natura ad animæ qualitatem declarandam. Quæ omnia ſingillatim exponet.

Circa quòd notandum eſt, quod ut dicebat Hali in commento, ſi Mercurius ſit robuſtior Luna, anima rationalis uincet ſenſitiuam: & maximè ſi Mercurius ſit in ſignis longarum aſcenſionum, & Luna in ſignis breuium. Dico ego addendum eſſe quod ſit Mercurius in ſignis imperantibus, Luna in obedientibus, tunc enim omnibus numeris rationalis anima ſenſibili imperabit: contrarijs cauſis ſenſibilis imperat rationali: atq; id eſt, longè frequentius: adeò ut ſi uideas in illis genituris iam adductis quantumuis ſapientiſſimorum uirorum, in omnibus fermè præterquam Etaſmi & patris noſtri Luna Mercurio dominatur. In noſtra uerò uehementius quàm uellem: ob id enim odio habemur quod cum alijs non ſentimus. Cauſa autem cur tot homines ſenſibus pareant, tam pauci rationi, à Ptolemæo expoſita eſt: Quia Mercurius rationi, Luna animæ ſenſitiuæ præeſt: at Luna plerunq; ualidior eſt Mercurio, propter duas cauſas. Prima quia longè maior eſt corpore & ualidior lumine. Secunda quia Mercurius propter paruam diſtantiam loci eius à Sole ſemper plerunq; eſt ſub radijs eius.

Ex his liquet Planetas in centro aſcendentis uel iuxta maximas circa animi affectus uires habere. Etenim uix fieri poteſt, quin in Mercurij loco, aut Lunæ aliquam habeant poteſtatem: Qua aſcendenti communicata ſimul & ob anguli robur maximè animum afficiunt. Saturnus igitur cautos, Iuppiter eruditos, Mars efficaces, Sol graues, Venus fœcũdos, Mercurios promptos, Luna comes facit.

TEXTVS LXVI.

Signa igitur mobilia ut generatim dicamus, publicolas mentes generant, ciuilium, forenſiumq; negotiorum cupidas: Amplius, am-

us,ambitioſos,diuinis uacantes, ingenioſos, agiles, indagatores, inuentores,benè coniectantes,refutatores,diuinatores. Bicorporea uerò ſigna,uarios,mutabiles,indociles,leues,permutationis auidos,neutiquam ſimplices,ſed uerſipelles, amatores, muſicæ ſtudioſos,negligentes,obuios,ad pœnitendum pronos. Fixa,æqui obſeruantes,ab aſſentatione alienos,conſtantes, firmos,intelligentes,tolerantes,laborioſos,rigidos, continentes, illatæ iniuriæ memores,cœpti operis perſecutores, cõtentioſos,ambitioſos,ſeditioſos,cupidos,perfractos,non facilè flexibiles.

Locorum ipſorum naturam iam incipit declarare. Scientia & inuentio à mobilitate quadam ingenij proueniunt. Ideò mobilia ſigna ad linguas præcipuè diſcendas ſunt aptiora. Communia ad conuerſationem, quia homines ſunt natura fallaces. Fixa ad magna opera, & ad regnandum, nam tales decet eſſe graues & minimè mutabiles.

TEXTVS LXVII.

Configurationum quæ orientales ſunt, & apud horoſcopũ, maximè quæ in propria perſona: Liberos ſimplices & præfractos, fortes,ingenioſos, & acutos, apertoſq; faciunt.

Hoc eſt tertium & quartum: ſtellæ quæ ſunt orientales & maximè cum primum emergunt à terra, ut nobis luppiter, quia ſunt potentes, faciunt liberos & ſuis uiribus confidentes. Eligit aũt ex orientalibus in mundo ſolum quod eſt horoſcopo proximum, ut in ſequenti ex ſtationibus tantum primam. Cõparat autem orientalem ſtatum, quo ad Solem exortui ſupra terram: Sicut in ſequenti ſtationem primam, ſtellæ medium cœli poſſidenti.

TEXTVS LXVIII.

Matutinæ uerò ſtationes & cœli culminationes: Ratiocinatores, conſtantes, magnanimos, memores, cœpta urgentes, immobiles, fortes, fraudis expertes, prudentes, inflexibiles, crudos, cenſores, negotioſos, ſcelerum uindices, ſcientijs idoneos.

Hic comparat ſtationem primam in qua adhuc Planeta eſt orientalis (loquendo de ſuperioribus) ipſi cœli medio: nam utrobiq; ut ſuperius uiſum eſt Planeta ultimum robur acquirit. Sic in ſequentibus angulum occidentis, ueſpertinamq; uiſionem ſimul confert dicens.

TEXTVS LXIX.

Ortus uerò ſtellarum in noctis exordio, & occaſus: Inſtabiles, flexibiles, infirmos, laboris impatientes, facilè concitabiles, humiles, uiles, timidos, dubios, timidè audaces, obtuſos, iactabundos, tardos.

Hic bifariam poſſet intelligi ortum ſtellarum in noctis exordio: ſcilicet cũ in oriente emergunt oppoſitæ Soli, uel cum in occidẽte illum ſequuntur: ſed intelligit tantum de ſtellis tertij ſtatus, id eſt, quæ Solis oppoſitionem iam ſuperauerunt. Hæ igitur occaſui in mundo comparantur, utrinq; debiles: Debiliores tamen ratione Solis quàm anguli occidentis. Ideò animam peſſimè affectam nunciant. Neq; tamen credas quod hic ſitus alijs in cauſis, adeò debilis ſit. Sed in animæ qualitatibus ualidiſſimus exiſtitur.

TEX-

TEXTVS LXX.

Veſpertinæ ſtationes, & ſubterraneę culminationes: amplius in Mercurio & Venere die quidem ueſpertini obitus, noctu uerò matutini: Ingenioſos, & ſapientes, non nimis memores, neq; laborum, aut patientes, aut cupidos, occultorum perſcrutatores, & inuiſarũ rerum indagatores, ut magicarum, myſteriorum, ſublimium, mechanicarum, fabrilium, operum mirabilium architectos, rerum cœleſtiũ & philoſophiæ ſtudioſos, aruſpices diuinatores ex ſomnijs, & his affines.

Hæc eſt quarta comparatio in qua imum cœli confertur ueſpertinæ ſtationi, id eſt, ſecundæ in qua ſuperiores dirigi incipiunt. Et eſt ſtatus mediocris, quia ſtationes natura ſua ſunt ualidæ, ſed ſecunda eſt debilior prima. Huic igitur comparatur ſtatus inferiorum, ſcilicet Veneris & Mercurij. In die ueſpertinum obitum in nocte uerò matutinum, ſcilicet occaſum: pro quarum intellectu tabulam hanc ſubieci ex decimotertio Magnę compoſitionis, qua poſſis ſcire quando inferiores maximè tum ſuperiores etiam uideri poſſint, aut occultẽtur. Plurimum enim hoc intereſt cum Planeta exiens è radijs Solis ſit in optimo ſtatu, occultatus uerò omnibus uiribus careat.

Ortum igitur matutinum intelligit cum ſtella oritur ante Solem. Ortum ueſpertinum, cum ſtella Sole uelocior, ut Venus & Mercurius relicto Sole apparent poſt illius Occaſum. Occaſum matutinum cum ſtella Sole uelocior, quæ ante Solem apparere mane ſolebat abſconditur, quoniam uelocitate ſua Solem comprehendit. Occaſum ueſpertinum cum ſtella Sole tardior, à Sole ſuperueniente occultatur. Manifeſtum eſt igitur ex hoc quod fixæ & ſuperiores nõ poſſunt habere, niſi duos ſtatus, ſcilicet occaſum ueſpertinum, ortumq; matutinum. Rurſus inferiores cum habeant quatuor ſtatus ob motum, qui quandoque uelocior eſt motu Solis, ea ratione qua tardiores ſunt habent ortum matutinum & occaſum ueſpertinum, ſed ut uelociores Sole habent ortum ueſpertinum, & occaſum matutinum. Primi igitur & communes ſuperioribus ſunt cum retrocedunt, aut Sole ſunt tardiores: reliqui duo ſimiles Lunæ ſunt ortus ueſpertinus & occaſus matutinus. Pro Tabulæ igitur intellectu gratia exempli, dicamus quod Venus in initio Libræ (nam Tabula de hoc intelligitur, ſcilicet initijs ſignorum ut Ptolemæus teſtatur) habeat grad. 17. minut. 43. in occaſu ueſpertino, & in ortu grad. 7. min. 43. ſolum: dices quæ differentia? Dico quod Venus dum tarda eſt, & uerſus Solem tendit cum eſt proxima Soli 17. grad. 43. minut. quia Libra obliquè deſcendit & ipſa eſt in parte inferiore epicycli occultatus. Dum uerò iuncta Soli in ſuperiore epicycli parte illum ſuperat uelocitate motus, ſub grad. 7. minut. 53. apparet. Hoc autem maximè etiam contingit ob latitudinem.

Igitur Ptolemæus in hoc textu, quo ad inferiores duos mediocres ſtatus, proponit unum ueſpertinum obitum, qui fit cum Planeta, ut dixi, tardior motu eſt, & matutinum occaſum, qui fit cum Planeta eſt uelocior. Sed tarditatem die compenſat cum Planeta eſt ſupra terram, uelocitatem nocte cum fit ſub terra, ut Planetæ ſtatus fiat mediocris.

Rurſus in utroque obſeruat, ut ſtella ex occaſu nullum recipiat detrimentum: De die orta poſt Solem etiam ſi non Sol illi propinquus eſſet uideri nihilo ſecius poterat: De nocte ante Solem occidens etiam ſi Sol ab ea abeſſet non poterat uideri: is igitur ſtatus medius erat. Quatuor igitur ſtatus

Tabula Ortus & Occasus Planetarum.

	Saturni	Iouis	Martis	Veneris	Mercurii	Lunæ	
Sig.	Or.|M. Oc.|V.	Or.|M. Oc.|V.	Or.|M. Oc.|V.	Or.|M. Oc.|V.	Or.|M. Oc.|V.	Or.|M. Oc.|V.	Or.|V. Oc.|M.
ma.	G.|m. G.|m.	G.|m. G.|m.	G.|m. G.|m.	G.|m. G.|m.	G.|m. G.|m.	G.|m. G.|m.	G.|m. G.|m.
♈	2|1 1|1	2|8 2|0	1|0 1|0	1|9 2|1	1|2 1|1	4|0 3|1	0|4 0|9
♉	2|1 5|7	1|4 4|9	6|1 0|2	9|2 0|8	1|1 4|8	6|1 6|4	1|6 5|1
♊	1|7 5|2	1|2 2|6	1|5 5|1	1|1 0|7	2|1 2|3	0|9 6|9	2|1 5|1
♋	1|4 2|4	2|1 2|4	8|1 2|4	6|1 1|3	1|4 1|3	3|9 5|0	8|2 3|1
♌	1|1 3|4	1|5 1|4	1|0 3|1	1|4 1|3	1|2 1|8	1|7 2|5	8|2 1|1
♍	1|0 5|3	1|6 5|3	1|0 1|1	1|3 1|2	1|4 6|0	2|0 5|1	6|3 8|0
♎	1|0 4|8	1|7| 6|	9|5 7|1	6|3 4|1	1|2 1|8	2|0 1|1	7|4 3|1
♏	1|0 5|3	1|6 5|3	1|0 4|1	1|6 1|2	1|4 1|8	2|0 1|9	5|2 8|1
♐	1|1 5|1	1|5 3|4	1|0 4|0	1|4 2|1	1|2 1|7	3|2 4|3	9|1 7|4
♑	1|4 2|4	2|1 2|4	6|1 2|4	8|1 4|2	4| 8|	6|5 5|	0|5 1|5
♒	1|7 5|2	1|2 2|6	1|5 5|1	1|1 1|0	1|4 3|1	2|0 5|1	8|3 1|2
♓	2|1 5|7	1|1 4|1	1|0 2|9	1|6 1|5	1|1 1|6	1|9 1|5	9|4 3|1

Digitized by Google

sunt

ſunt inferiorum quorum peſſimus eſt: Die occidentalis matutinus, & nocte Occidentalis ueſpertinus: nam cum apparerent, apparere deſierunt. Orientalis uerò ueſpertinus in die, & Orientalis matutinus in nocte, fruſtrantur ſuo opere: tamen ſunt in expectatione. Optimus igitur eſt in die Orientalis matutinus, & in nocte Orientalis ueſpertinus. Et quo Orientalis matutinus propter aſcenſum ſuperat Orientalem ueſpertinum deſcendentem, tantum ab eo ſuperatur cùm Orientalis ueſpertinus ſit uelox motu, matutinus autem tardus. Ex his igitur ad mentem Ptolemæi facilè eſt deprehendere ſtatus inferiorum Planetarum: non tamen adeò, ut dixi ſuperius, diſtinctos, ut ſunt ſuperiorum.

TEXTVS LXXI.

Quando uerò in proprijs aut domeſticis locis fuerint aſtra, quę ſeparatim animis formandis præſunt, quemadmodum in principio huius operis diſcreuimus, illuſtria & nõ impedita, ſuis utribus ſuffulta & lucroſa decernunt ſua omnia, potiſſimè cum ipſa aſtra utrique loco dominantur, nimirum Mercurio qualitercunq; configurata, à Luna ſeparantur, aut ad eã ſe applicant. Sin aliter ſunt ſita & in locis alienis, quæ ex ſua natura peculiariter animis imprimũt obſcura, occulta & inchoata ſunt.

Et hoc pertinet ad ſecundum genus, ſi quidem dominantium ſtellarum, quod quidem tria continet. Primum, ut talia ſydera ſint in proprijs locis, uelut domo, altitudine, trigono: uel in domeſticis, uelut maſculinus in maſculino ſigno, & diurnus in die: Tunc omnia quæ decernunt illuſtria ſunt, non impedita, ualida & lucroſa: ſic quod qualitates animi ſunt primũ illuſtres, id eſt, ualdè manifeſtæ, deinde non impeditæ, id eſt, non hæſitantes, neq; contrarijs permiſtæ affectibus & ualidæ, id eſt, firmæ: & quæ non mutentur & lucroſæ, quia cum illa animi libertate fœlix erit. Vix enim fieri poteſt, ut damnoſa bonitas perſeuerare poſſit: Vt uerò perſeueret conuenit, ut ingenuitas illa ſit cũ utilitate: ſicut uidemus in mercatoribus, qui ob fidẽ plurima tractant, indeq; fiunt diuites. Homines enim ſinguli quærunt bonos, quamuis ipſi uelint eſſe mali. Similiter & iuriſconſulti ob iuſtitiæ opinionem ad magnos honores aſcendunt. Tertium eſt quòd hæc omnia erũt maiora, imò maxima ſi his duabus conditionibus tres aliæ adijciantur, ſcilicet quod dominentur utriq; loco principali, quod commiſceantur Mercurio, ſcilicet uel commutatione dignitatum, uel miſtione radiorum, uel ut ſint in eadem longitudine, uel in eodem circulo poſitionis, uel in intuentibus, uel in imperantibus & obedientibus, uel quod tertius Planeta faciat translationem luminis ab uno ad alterum, uel quod Planeta ille ſit iunctus, uel in eodem circulo poſitionis cum ſtella naturæ Mercurij: Iſtis enim octo modis commiſceri dicuntur Planetæ: Vltimò quod idem Planeta Lunam ad ſe uenientẽ excipiat, uel Luna defluat ab eo. Quòd ſi dominantis Planetæ fuerint in oppoſitis duarum primarum conditionum, id eſt, nec in proprijs, nec familiaribus, erunt contraria pro illuſtribus obſcura & occulta, pro non impeditis impedita & inchoata tantum,

debilia quoq; pro ualidis & damnosa ἀτελείωτα & ἀπρόκοπα καθιστᾶσι, id est, imperfecta & infelicia subsidijsue carentia.

Notandum quod cum maximè considerentur tria hæc ascendēs, Mercurius, Luna, atq; hic consensus robur natura dominatorum, & conditio illorum. Consensus efficit ut omnia compta sint, ubi non colligentur, ut stultitiæ opinionem præbeant, & si nonnulli excellant in sua arte, alij non, parum ualeant in ciuilibus negocijs quod autem bene dispositi sint ad robur ingenij & prudentiæ pertinet. Natura dominantium mores declarat stupidi, inertes, timidi, auari, crudeles, benigni, mansueti, lenti, iracundi. Dispositio illorum effectus, qui consequuntur & fortunam ac talia. Vnde etiam coniectari possumus fortunam eorum. Quis enim etiam ex rebus ipsis non intelligat malè periturū, ignauum, stultum, ac improbum & iracundum. Beneficas ergo præesse persępe non expedit, sed maleficas potentes; & orientales, ac lætās commistos beneficis In potentibus autem beneficas cum luminarium auxilio.

TEXTVS LXXII.

Quæ uerò ab ijs, qui his dominantur, aut elati sunt supra ea proficiscunt ualida, & his quibus insunt noxia sunt omnia, ut qui propter maleficarum stellarum commoda diuersoria mali sunt, dominantibus ipsis stellis facilè ad nocendum alijs, ac sine suo periculo, nec impediti, nec sine gloria, & lucro concitantur. Superatis autem his ab ijs, quæ sunt alterius sectæ, siue familię non impunè alijs insultatur, & animaduersionem facilè incurrunt. Contra qui propter beneficarum stellarum ad prædicta loca familiaritatem boni & æqui sunt, si nullæ supra eas elatæ sint, gaudebunt & bene audient ob ea, quæ in alios conferunt beneficia, nec à quoquam contumelia afficientur, sed utilis & fœcunda erit sua ipsis probitas. Deuictis uerò his à stellis contrarijs, qui sua mansuetudine & humanitate in aliorum sugillationem & contemptum, uim, contumeliamq; incurrunt.

Comment. 10. Superiùs quadrifariam efferri Planetam super Planetam declarauimus: manifestum est autem quod facilius imperant, & dominantur debilibus Planetis, & his qui extra proprias sunt dignitates, & in dissimilibus locis. Dicit igitur eleuari Planetam aliquem super dominum aut dominos qualitatum animæ, & præcipuè cum ille dominus, aut domini fuerit imbecillis & extra proprios locos aut consimiles, semper est malum. Et hoc sic probat: Si Planeta qui dominatur loco Lunæ & Mercurij fuerit maleficus significabit improbum, & qui alijs noceat quidem, sed tamen si nullus alius Planeta super ipsum eleuetur, hoc non solum ei ei erit impunè, sed etiam cum lucro & gloria. Ergo in hoc casu bonum est nullum Planetam super dispositorē maleficum eleuari: quod si eleuetur, ille quidem erit improbus, alijsq; malefaciet, sed malefactorum pœnas dabit: eritq; sine lucro & gloria talis improbitas. Quòd si dispositor beneficus fuerit, nec alius Planeta super ipsum eleuetur, probus erit ille natus, & probitas illa gaudium, & gloriam, & utilitatem afferet: Sed si Planeta alius eleuetur super ipsum modo non sit benefica conçors, erit quidem probus, sed probitas illa iacturam illi afferet, & contumeliam ac iniurias patietur ab alijs: Et ob id etiam contemnetur & paruipendetur. Omnia autē hæc, ut dixi, eò maiora erunt, quò Planeta dispositor fuerit imbecillior.

Animaduertendum quod si benefica eleuetur supra maleficam dispositricem, seu

cem, ſeu dominam morum & qualitatum animæ, ille dabit pœnas per iudicium & condemnatus à iudicibus: Et erit infamis apud omnes probos. Sed ſi malefica ſit domina morum & ſuper eum malefica alia eleuetur, tũc ille à malis præcipuè opprimetur, uel uiolenter, uel etiam falſis accuſationibus, uel ueris etiam, ſed iniuſtè tamen ab illis. Vtpotè ſi fuerint & ipſi flagitij participes, & criminis conſcij & coniurati. Ita quod ſemper in tali accuſatione eſt aliquid odij potius & ſceleris, quàm amor iuſtitiæ, uel boni & æqui. Similiter ſi bene fica præficiatur moribus, & malefica ſuper ipſam eleuetur, contemnetur ab improbis, & calumnias ingerent in illum falſas, non tamen damnabitur iudicio, imò potius à bonis defendetur. Sicut in noſtra natiuitate in qua illud omnino miraculoſum fuit millies ab improbis pati calumniam, & ne ſemel quidem publicè accuſari, nedum accuſatum condemnari, quod meræ eſſent calumniæ. Id effecit, ut Mediolani ob probitatem principum, qui falſas accuſationes non ſolum negligunt, ſed taliõnis pœna rependunt, ut nemo cum tot inimicis, cum tot falſis apud populum inſimulationibus, quibus ad annum uſq; quadrageſimum ſeptimũ laborauimus, auſus ſit nos iudicio tentare præterquàm nebulo peſſimus, qui nos de natalitijs propter inuidiam & auaritiam apud collegium medicorum, ne non reciperet ſpurium me natum eſſe, dicens accuſauit, atq; id tutò, quoniam collegium illud ius non habet ulciſcendi periuros neq; ſceleſtos, ſed ſolum reijciendi illos, qui aliqua in conditione deficiunt. Itaque ſolum ſufficit mihi ut irrita fuerit eius accuſatio, quanquam multis annis me extra collegium detinuerint. At qui me detinuit maius peccatum habebat: ob idq; mirismodis uita tota excruciatus, demum & morte per deſperationem mulctatus, ſine ullo ſolatio uitæ & multo minore ſpe æternæ conſolationis, non minus impietate in Deum, quàm ſcelere apud homines iamdiu cruciatur in inferno. Si uerò benefica moribus præfecta alia bene fica contraria natura ſuper eam eleuetur, ueluti ſi luppiter dominus ſit mortũ in Capricorno ubi cadit, in ſeptimoq; loco Venerem excipiat ex oppoſito, quæ in Cãcro ſit, atq; in paucioribus gradibus, ipſa uerò erit prope abſidem, ſitq; diurna genitura uel nocturna nihil refert, tunc talis cum luppiter futurus ſit retrogradus, etiam ob Solis diſtantiam, erit adeò in ſua probitate deiectus. & ab omnibus in alienam trahetur ſententiam, ut omnino pro inutili ab ipſis bonis etiam habeatur. Quemadmodum apud Papienſes D. Ioannes Petrus de Curte iuriſcõſultus quem cum nemo iure improbitatis accuſare poſſit, tamen adeò bonus eſt & ſimplex, ut ab omnibus (quamuis integerrimis uiris) omnino negligatur: interdictumq; illi ſit publicè paucis iam ante annis ne quenquam laurea decoraret. Quod in flagitioſiſſimo etiam turpiſſimum eſſet: ſed tam eneruis bonitas cum reipublicæ adeò officeret, ad hęc præcepta publicos coẽgit magiſtratus, ne unius dedecus uniuerſam fœdaret academiam. Forſan diceres hoc ex imperitia illi contigiſſe: nequaquã: ſed ob uiri ſimplicem bonitatem. Neq; enim adeò imperitus eſt, ut talem infamiam mereatur, & multi apud homines ob calliditatem non ſolum nihil tale paſſi ſunt, ſed à uulgo maximo in honore habentur: cũ non ſolum imperitiores illo ſint, uerum ualde plus & ſine comparatione. Hæc uolui ſubijcere ut ſentẽtiam Ptolemæi optimè intelligeres.

TEXTVS LXXIII.

Hæc igitur eſt in genere ſumpta harum rerum conſideratio, nũc ſingularia ab aſtrorum propria natura ſecundum eorum dominũ pendentia, deinceps ſummatim percurramus quo ad commiſtionem & contemperaturam eorum, quæ uniuerſum deprehẽdi poſſunt, aſſequamur.

Saturnus igitur ſolus gubernationē animæ nactus, dominusq; Mercurij & Lunæ, ſi bene ſitus fuerit reſpectu orbis & angulorū, efficit nimium corporis ſui ac uitæ ſtudioſos, rigidis ſententijs, profundis meditationibus, auſteros, ſuæ pertinaciter ſentētiæ adfixos, laborioſos, imperioſos, ſcelerum ſeueros uindices, ſuperuacaneis intentos, auaros, uiolentos, theſauros coaceruantes, inuidos. Contra obſcuro loco poſitus, ſordidos, præparcos, abiectos, ſuis ſententijs innixos, inuidos, timidos, ſolitarios, maledicos, lugubri ſemper habitu, impudentes, ſuperſtitioſos, laborioſos, ſuorum liberorum & neceſſariorum negligentes, domeſticis ſuis inſidiantes, triſtes, ualetudinis ſuæ rationem nullam habentes. Si uerò Iouí ſit prædicto modo conciliatus & honorato loco conſtitutus, bonos, reuerentes maiorum natu, compoſitos, bene ſentientes, alijs commodantes, impigros, exacti iudicij, quæſtuoſos, magnanimos, liberales, temerè nihil inceptantes, familiæ ſuæ ſtudioſos, mites, prudentes, patientes, philoſophos. Si ſecus ineptos, furioſos, formidoloſos, ſuperſtitioſos, ſacra uerſantes, incantatores, ſuſpicaces, liberorum ſuorum oſores, amicis deſtitutos, abditis locis latētes, infidos, ineptè elegantiam affectantes, uirulentos, diſſimulantes, imbecilles, ambitioſos, ad pœnitudinē pronos, fatuos, ac proinde tollerantes malorum & iniuriarum. Marti uerò prædicto modo conciliatus, in proſpera conſtitutione, reddit homines citra delectum multa inceptantes, ore libero, laborioſos, turbulentos, timidè audaces, rigidos, immiſericordes, faſtidientes aliorum, aſperos, bellaces, temerarios, ſeditioſos, fraudulentos, inſidiatores, implacabili ira, perturbationibus inhiantes, tyrānicos, cupidos, rei pub. aduerſantes, contentioſos, illatæ iniuriæ memores, funditùs improbos, uehementes, intolerabiles, tumidos & inflatos, importunos, glorioſos, infeſtos, iniquos: impunitos, ab omni humanitate alienos, immobiles, pluribus ſeſe negotijs implicantes, agiles tamen & artificijs idoneos, inuictos & omnino lucroſos. Si uerò infeliciter ſitus eſt, raptores, latrones, falſarios, flagitioſos, turpilucro incumbentes, incompoſitos à liberis & neceſſarijs abhorrentes, contumelioſos, inſidiatores, fures, periuros, crudeles, nefarios, maleficos, homicidas, incantatores, impios, ſacrilegos, ſepulchrorum effoſſores, ac planè improbos. Veneri conciliatus, proſperecq; conſtitutus, efficit homines ingenio à mulieribus abhorrenti, ad ſenes uerò propenſo, ſolitarios, inamœnos in conuictu, ab ambitione remotos, formoſa natiuo odio declinantes, inuenuſtos, inuidos, auſteros, alienos à congreſſu, & conuictu, ſuis ſententijs innixos, uates, religioſos, myſteriorum & oraculorum cupidos, ſacrificos, diuinos,

uinos, uenerabiles, & uerecundos, philosophos, fideles in conuictu, stabiles, continentes, ratiocinandi ui præditos, cautos, ad indignationem pronos, in re uxoria suspicaces & zelotypos. Si infeliciter situs est, lasciuos, incontinentes, obscœnos, sine deliberatione plerunq; agentes, impuros in congressu, immundos, fœminarum dolis expositos, ac maximè domesticarum, audaces, prorsus infames, proclíues in Venerem, pulchra declinãtes, obtrectatores, maledicos, temulentos, obsequiosos, nefariè in coëundo affectos, nõ in eo tantum, qui naturæ consentaneus est, uerùm etiam præter naturam seniorum, ac uilium hominum, ac deniq; bestiarum lege uetitos congressus appetentes, impios, Deorum irrisores, mysteriorum, sacrorumq; prophanatores, infidos calumniatores, nihil non tentantes. Mercurio conciliatus, honorato loco positus curiosos efficit, scisciandi auidos, iuris indagatores, rerum medicarum studiosos, arcanorum & eorum, quę uulgò efferre religio est non expertes, miraculorum architectos, captiosos, in diem uiuentes, agiles, procuratores, solertes, acutos, amarulẽtos, diligentes, sobrios, industrios, lucrosos. Contra infeliciter situs, nugones, iniuriæ illatæ memores, duris animis, laboriosos, suorum osores, inuidos, tristes, noctiuagos, insidiatores, pditores, immisericordes, fures, magos, incantatores, machinatores, mala fide in negotijs uersantes, offensatores, facileq; impingentes.

Iouis uerò sydus quando solum gubernationem animi nanciscitur infelici situ, efficit magnanimos, gratiosos, pios, reuerentes, hilares, humanos, magnificos, liberos, iustos, misericordes, affabiles, excogitandi ui præditos, liberorum & affinium studiosos, principatui & regno idoneos. Diuerso modo positum, similia ueluti simulachra iam dictorũ animis imprimit, obscurius & humilius omni, aut pro magnificentia, prodigalitatem: pro pietate, superstitionem: pro uerecundia, timiditatem: pro ueneratione, multitudinis existimationem tantũ: pro humanitate, fatuitatem: pro amore pulchrarum rerum, luxuriam seu uoluptatis nimium desiderium: pro prudentia magna, cunctationem: pro libertate, responsandi, & quibusuis sine discrimine obloquendi assuetudinem, & id genus cætera.

Martí uerò conciliatus honorata collatione asperos producit, pugnaces, militari ingenio, & ad res procreandas idoneos, dominos, nemini parentes, audaces, sponte se periculis obiectantes, negocioſos, ore libero, ad reprehendendum pronos, cœpta prosequentes, contentiosos, primatum nusquam non affectantes, prudentes, insidiantes, uincendi studiosos, magnanimos, ambitiosos,

animoſos, omne iudicandi arbitrium ſibi ſumentes, & hæc omnia feliciter. Si aduerſa fuerit Iouis conſtitutio contumelioſos, ſine diſcrimine unicuiq; manus inijcientes, crudeles, irreconciliabiles, ſeditioſos, contentioſos, peruicaces, calumniatores, inſolentes, cupidos, raptores, uariabiles, leues, & quos crebro actorum pœnitet, temerarios, inconſtantes, infidos, multo iudicio, cognitione nulla, turbulentos, inſidioſos, faciles ad uerbera, querulos, prodigos, nugaces, enormes & inconſtantes.

Veneri c3ciliatus luppiter fœlici ſitu, puros, uoluptuarios, pulchrorum amantes, artificioſos, ſciendi cupidos, muſicos, cantores, leues, fraudi expoſitos, beneficos, argutos, minimè malos, pios, & deorum cultores, certaminum ſtudioſos, prudentes, amatores, uenuſtos, ſed non ſine maieſtate quadam ſplendidos, gnaros, liberales, literarum ſtudioſos, iuditio præditos, modeſtos ac honeſtos, erga rem ueneream, contentioſos, æqui amantes, & honoris cupientes, ambitioſos, & ut uno uerbo dicã, decenter & eleganter probos. Si minus feliciter ſitus eſt, delitijs operam omnẽ nauãtes, effœminatos, ſaltatores, muliebri & euirato animo, ſumptuoſos, amatores, ſegnes, ſomnolentos, in uenerem pronos, adulteros, ornatui nimis indulgentes, molles, ignauos, prodigos, ad cauillandũ propenſos, prope fatuos, affectuum impulſus non coërcentes, cultum & muliebrem elegantiam affectantes, muliebribus ſentẽtijs, ſacris inſiſtentes, lenones, myſteriorum indagatores, fidos ſanè & nõ improbos, gratioſos & affabiles, iucundo conuictu, & in occurſationibus liberiores.

Mercurio uerò fœlici ſtatu conciliatus, literarum cupidos & linguarum, geometriæ amantes, mathematicos, artifices, concionatores, ingenioſos, ſapientes, bonos, dapſiles, ciuiles & politicos, beneficos, quibus tuto aliquid mãdetur, benè moratos, liberales, & qui turba delectentur, callidos, lucroſos, ueluti principatui genitos, pios, deorum amantes, mira in tractando dexteritate præditos, pios erga liberos, & parẽtes, & neceſſarios, familiæ ſtudioſos, eruditos, philoſophos, in exiſtimatione ob hæc conſtitutos. Si ſecus, fatuos, nugones, in errorem proclíues, contemptibiles, furore diuinatorio correptos, ſacrificos, uaniloquos, amarulentos, ſimulãtes ſapientiam, ſtultos, ſuperbos, commentores, incantatores, incompoſitos, multa ſcientes & memoriæ tenacis, ad docendum habiles, minimeq; impuris cogitationibus obnoxios.

Martis ſydus quando ſolum animi formandi munus nanciſcitur in ſitu fœlici, generoſos facit animoq; ad principatum propenſo, diuitiarũ cupidos, uerſipelles, fortes, multis ſeſe periculis exponentes

nentes,temerarios, nulli parcentes, ſine diſcrimine inter homines agentes,peruicaces,acutos,audaces,faſtidientes aliorum, tyrannicos,ad pugnam procliues,iracundos, ad exercitum ductandum idoneos.Sin aliter,crudeles,contumelioſos, ſanguinis profundendi & tumultus concitandi cupidos, prodigos, uociferatores, percuſſores,temerarios,temulẽtos,raptores,infeſtos,immiſericordes, perturbationibus obnoxios, furioſos, familiæ & domeſticorum negligentes,impios.

Veneri cõciliatus,in proſpero ſitu amabiles, beneq; tractabiles, ſociorum ſtudioſos,ſuauiter conuiuentes,lętos,luſui deditos,ſimplices & apertos,modeſtos,ſaltatores,amatores,liberorum amantes,imitatores, uoluptuarios, cultum corporis non ſpernentes, in uenerea uitia pronos & ſalaces, ſed ſine incommodo aut damno, quiq; uitia ſua tegere norint,prouidos,reprehenſionem & iudiciũ, ſiue cenſuram aliorum non incurrentes,iuuenum amatores,maſculorum æquè ac fœminarum,ſumptuoſos,iracundos,&zelotypos. Si ſecus ſe habet, natos facit oculis emiſſitijs, ſegnes, procliues ad uenerea,omnium ſecuros,cauillatores,adulteros, contumelioſos, mendaces,aſtutos,corruptores domeſticorum, & alienorum,utq; feſtiuos ad ſatisfaciẽdum cupiditatibus, ita facilè ſatiabiles mulierum,ac uirginum conſtupratores, crebro ſe periculis obiectantes, callidos,immoderatos,inſidiatores, periuros, faciles ad lapſum,& demẽtiam interdum etiam ſeipſos ornare geſtientes, audaces,peruerſos,& inſolenter petulantes.

Mercurio conciliatus ſitu fœlici uehementes reddit in dicendo, militares ſtrenuos, agiles, indeſpectos , uerſipelles, habiles, ſophiſtas, laborioſos, ueteratores, lingua promptos, ad inuadendum faciles, doloſos, inconſtantes, ex inſidijs hominem adorientes, malis artibus imbutos, ingenioſos, deceptores, ſimulatores, inſidiatores,malè moratos,curioſos, malorum amantes, proſperè tamen agentes,& cum ęqualibus,& ſimilibus facilè,iucundeq; cõuerſantes,amicè recipientes,ac omnino ut inimicis incommodantes,ita amicos prouehentes.Si aliter ſitus eſt,decoctores, alienorũ uſurpatores,crudeles,periculis ſe exponentes,audaces,&quos nõ raro actorũ pœniteat,faciles ad uerbera, immoderati motus,mendaces,fures,impios,periuros,irruptores, ſeditioſos, incendiarios, hiſtriones,infeſtos,latrones,ſepulchrorum effoſſores, truculẽtos, falſarios,mala fide rem tractantes,incantatores, magos,ueneficos, homicidas.

Venus ſola animi gubernaculo præſidens, honorifico loca ſita, blandos,bonos,uoluptuarios,omnib.expoſitos,cordatos,puros,

ſaltandi ſtudioſos, affectatores, lætos, laboris fugientes, artium amantes, decentes, deorum mirè reuerentes, habiles, in ſomnijs felices pio affectu erga liberos & neceſſarios, beneficos, miſericordes, liberales, lucroſos, ac denique Venereos. Sin aliter, ignauos, amatores, effœminatos, mulièbres, timidos, præcipitabundos, in rem Veneream procliues, neque infames, neque claros, ſed obſcuros & latentes.

Mercurio cõciliata felici ſitu, reddit ad opificia manuaria promptos, animo philoſophico & ſcientijs apto, ingenioſos, opifices, poëtas, elegantes, bene moratos, uoluptuarios, delicatos, lætos, ſapientiæ amantes, amicis amicos, pios, prudentes, uaria machinantes, meditabundos, aptos mente, gaudentes officio, celeriter, atque adeò libenter diſcentes, idq; ſine magiſtri opera, æmulatores optimorum, affectantes eorum, quæ pulchra ſunt, ore honeſto, gratiarũ affatim plenos, ſermone amabili, moribus moderatis, probos, arena delectatos & paleſtra, iudicandi acumine non deſtitutos, magnificos. Quantum ad Venerea pertinet à mulierum conſuetudine abſtinentes, ad puerorum congreſſus propenſiores & zelotypos. Si ſecus irruptores, machinatores, ore impudico, nunc harum, nunc illarum partium, peruerſis ſententijs, deceptores, perturbatores, mendaces, calumniatores, periuros, penitus peruerſos, inſidiatores, incompoſitos, inhoſpitales, falſarios, mulierum conſtupratores & puerorum. Amplius cultui corporis deditos, molles, infames, quiq; in ore ſint omni populo, omnibus ſe immiſcentes, interdum rectè iudicantes, interdum ſecus, turpia perpetrantes, & pro uario affectionum motu unumquenque contumelia afficientes.

Mercurius ſine collega animum gubernans feliciter ſitus, ſolertes, ingenioſos, mentis ui præditos, multarum rerum peritia inſtructos, ad inueniendũ idoneos, experientes, beneratiocinantes, conjectando ſcopum ferè attingentes, naturæ rerum peritos, bonæ indolis, imitatores, beneficos, contemplandi ui præditos, mathematicos, arcanorum conſcios & proſperè hæc omnia. Si aliter poſitus eſt, uafros, impræmeditatos, obliuioſos, impetuoſos, leues, uarios, ineptè elegantiam affectantes, inſipientes, facilè per errorẽ peccantes, mendaces, nullo diſcrimine utentes, inconſtantes, infidos, alienis imminentes, iniuſtos & omnino mente labili & in errores ſeductili.

Notandum primo quod Ptolemæus ſemper in omnibus cauſis præterquã in Aphetis tria proponit & conſiderat, ſcilicet quod eſt, in quo eſt, & quod præeſt. Quod eſt, fermè quia iam eſt, parũ aut nihil afficitur, ſeu benè, ſeu malè ſe habeat. Quod præeſt, ſummam habet authoritatem. In quo eſt, mediocrem.

Exem-

Exemplum in cauſa qualitatum animæ Mercurius & Luna ſunt, quod eſt, id eſt, ſubiectum & res ipſa. Et ideò Ptolemæus parũ curat: curat tamen aliquan tiſper an ſint combuſti, an ualidi, an Mercurius retrogradus, an orientalis, &c. Aliquid etiam facit: nam Mercurius uelociſſimus efficit maximè inconſtantes, retrogradus hæſitantes, ſub radijs abſconditus, ut mihi, tractantes obſcuriora & inutilia: Lucens autem quæ ſunt in communi uſu & utiliora: orientalis liberior: occidentalis diſſimulator. Planeta uerò qui præeſt maximam habet poteſtatem: Velut in genitura noſtra Venus proculdubio primo, inde Saturnus, & Mercurius, & Iuppiter, & Luna, & Mars. Sed id in quo eſt, eſt locus Mercurij & Lunæ, qui plus habet poteſtatis quàm Mercurius uel Luna, minus tamen quàm Venus, gratia exempli, ſeu dominus loci.

Notandum ſecundo quod unum eſt generale in omnibus his tribus, ſcilicet ſubſtantijs, dominis & locis, ut inter ſe configurentur amico aſpectu, uel alia ratione conuenienti: Et hoc eſt optimũ quod poſſit eſſe: ita ut Luna Mercurio & dominis loci configuretur, fiatq; commutatio dignitatum & etiã inter dominos.

Tertium eſt quod in dominis quando ſoli ſunt conſiderat, quod ſint bene diſpoſiti, quò ad orbem, id eſt, quo ad angulos: nam de ſignifero & Sole, & cõparatione ad alios Planetas ſuperius locutus eſt. De conciliatione autem Solis ac Lunæ inferius loquetur. Hæc igitur quartum & quintum membrum ſuperius adductum continent. Nam illa in quibus Planeta tam benè quàm malè diſpoſitus conuenit, ad ſubſtantiam Planetę pertinent: & ideò ad quintum membrum: in quibus uerò diſſident ad Planetę ſitum in comparatione ad angulos, ſeu ad mundum, & eſt quartum membrum.

Rurſus in miſtionibus oportet conſiderare maximè duo, primum in conuenientibus quis ſuperet aut ſuperetur: Veluti ſi Saturnus cum Venere ſit miſtus, & Venus dominetur magis quàm Saturnus, & potentior etiam illo ſit, tunc conſidera decreta Veneris ſeparata, ſcilicet quando ſola dominatur, & illa augebis: quæ uerò ſunt propria Saturno, minues. Alia uerò quæ non ſunt [illegible]oria nec Saturno, nec Veneri, manent non adeò uariata.

. eiſdem cõſidera miſtionem ex tribus & quatuor Planetis ſatis diuerſam â natura ſingularium. Conſidera etiam duas combinationes quas relinquit, nam fieri poteſt, ut tam primus quàm ſecundus dominus ſint bene conſtituti, uel ambo malè, & has duas ponit: fieri etiam poteſt, ut primus ſit bene poſitus, & ſecundus malè: uel contrario modo, & has relinquit.

Rurſus quando ſunt duo domini, uel ambo poſſunt eſſe participes in ambobus locis fermè æqualiter, & hoc eſt melius: uel ut unus dominetur plenè in loco Lunæ, & alter in loco Mercurij, & tũc iſtud eſt deterius, quia niſi Mercurius Lunæ configuretur tales erunt, ualde incompoſiti in actionibus ſuis. Sunt igitur tres ſtatus, ſcilicet quando unus ſolus Planeta utrique loco ſimul dominatur, & hic facit mores ſibi undecunq; cõſentientes, tam in bono, quã in malo. Secundus eſt cùm duo, uel plures Planetæ in ambobus locis dominantur: & tales habebunt mores miſtos, non tamen uarios in diuerſis temporibus, ſed eoſdem ſemper. Tertius eſt cum ille qui habet dignitatẽ in loco Mercurij, non habet in loco Lunæ, & ille qui habet dignitatem in loco Lunæ, non habet in loco Mercurij: & talis ſtatus, ut dixi, facit mores ualdè uarios, inconſtantes & incompoſitos.

Nota etiam quod Planeta dicitur ſolus dominari qualitatibus animi triſtiam, uel quia non commiſtus alijs ſolus in ambobus locis plenè dominatur, uelut ſi Luna & Mercurius orientales, Luna ſub radijs latitante, Mercurio uerò ſplendente ſub Solis ortum in finibus Mercurij, Venere etiam latitãte ſub Sole, celebraretur coniunctio Lunæ ac Mercurij in Virgine, tunc Mercurius eſſet ſolus diſpoſitor. Et generaliter hic modus fit quãdo Planetæ latitant ſub

Sole

Sole, & relinquitur unus ſolus, dominus illorum locorum. Secundus modus eſt cum Planeta unus ſolum dominatur in utroq; loco, & licet alij Planetæ uires maximas habeant ſinguli in ſingulis locis, nullus tamen habet uim in utroq; loco ſimul, tunc qui uim habet in utroq; loco ſimul, is eſt ſolus dominator, ſi alij non commiſceantur illi, nec ſint in aſcendente iuxta centrum. Tertius modus eſt cum Planeta unus dominatur in utroque loco, nec deeſt alius qui etiam dominetur in utroque loco, ſed tamen parum dominatur, utpote ſi ſit ſolum ſecundus dominus trigoni uel finis, alius autem habeat carpentum in utroque loco, tunc ille alius, qui habet carpẽtum in utroq; loco, dicetur ſolus dominus qualitatum animi. Et reliquus non exhibebit niſi umbrã quandam morum.

Notandum ultimò quod licet Sol & Luna poſſint ſortiri dominium in utroq; loco, ſcilicet Lunæ & Mercurij, & ſignificare qualitates animi, quia tamen ſignificant ſolum qualitates animi ualde communes, ut declarauimus in præcedẽti libro, ideò oportet accipere alium Planetam pro domino qualitatum animi. Quod ſi deeſſet quod rarò tamen contingit (non enim fieri poteſt niſi omnes fermè Planetæ lateant ſub radijs Solis in Ariete, uel Leone, uel Sagittario, uel in Tauro, Cãcro & Virgine, Scorpione, Capricorno & Piſcibus Luna extra radios Solis poſita) tũc talis homo erit omnino rudis, agreſtis, & ſimplex, quales fuiſſe referunt aureo ſæculo.

TEXTVS LXXIIII.

Cùm his ita conſtitutis, conferenda etiam erit Lunæ conſtitutio. Nam ſi in flexuris extiterit auſtrini & borei limitis, cooperatur ad mẽtis animiq; naturam, quod efficiat omnia uariabiliora, & indolem plurium machinatricem, ac deniq; inconſtantiorem. In nodis uerò, acutiorem, magisq; induſtriam & agiliorem. Amplius aſcendens & aucta lumine, nobiliorem, illuſtriorem, ac ſolidiorem, liberioremq;: Si minuta lumine aut Solis iubare oppreſſa eſt, tardiorem, hebetiorem, & ad pœnitudinem propenſiorem, obſcuriorem & tectiorem quoq;. Sol etiam ad partes uocatur quocunque tandem modo animæ gubernatori cõciliatus infelici conſtitutioni, eò quod omnia reddat æquiora, rectiora, perfectioraq; & plus dignitatis ſiue maieſtatis præ ſe ferentia, magis deniq; pia Infeliciter ſitus, neque hoſpitio receptus, humiliora, difficiliora, minus præ ſe dignitatis, minus maieſtatis ferentia, ſimpliciora, ſeueriora, magisque cruda, intractabiliora, atque omnino correctu aſperiora.

Hæc eſt comparatio luminarium ad qualitates animi, ſed diuerſa, in Sole enim requiritur quod gubernatori concilietur, in Luna uerò cum dominetur qualitatibus animi per ſe, hoc non eſt neceſſarium: ſed ſi præter id contingat, adhuc erit ualidius. Igitur conſiderat duos ſtatus oppoſitos, quorum primus eſt quod ſit in uentre Draconis, uel in extremitatibus: Ventrem Draconis uocat ubi maximam habet latitudinem Borealem uel Auſtralem: Et cum ibi mutet motum ſuum, nã ſi ſit aſcendens fit deſcendens, & ſi deſcendat, paulò poſt aſcendit: Et eſt ualde remota à uia Solis, ideò ſignificat debilitatem cerebri & rationis: Quamobrem uarietatem inconſtantiam & dolum. Talia enim ab imbecillitate intellectus proueniũt. Eſt enim ſapientis dictũ omnis malus ignorans.

rans. Si uerò in extremitatibus fuerit Draconis seu nodis, seu Capite uel Cauda, significat acutum intellectum & industriam ob roburi: sed quia transmutatur de una parte in aliam, id est, à septentrione in meridiem, uel à meridie in septentrionem. Et ibi multum acquirit de latitudine plus, quàm in omnibus aliis locis, adeò ut in una die superet quandoq; gradum unum cum quarta parte latitudinis, ideò facit agiles & promptissimos ingenio. Promptissimi enim sunt responsis quicunq; Mercurium habent uelocissimum & orientem, id est, qui non lateat: tardissimi qui retrogradum & latentem, ut ego habeo in genitura mea. Promptissimi uerò ingenio & consilio quicunq; habent Lunam in nodis. Promptissimi uerò ad negotia & actiones quicunq; Martem habent in primo oriētis statu & in angulo. Promptissimi ad musicam & iocos, dicteriaq; scurarum quicunq; Venerem sic habēt dispositam, ut de Marte dixi. Per hæc igitur habes reliquos status Lunæ, ut fuerit proximior nodis & uentri Draconis. Et quia Luna in nodis, ut superiùs usum est plerūq; significat gibbos uel claudos, & corpore læsos, & ibidem posita promptos & acuto ingenio, ideò tales gibbi & claudi, & strabi sunt prompti, & fallaces, & maximè quia hoc plerunq; contingit ex commistione Lunæ cum maleficis: ideò bene dictum est in prouerbio: Caue à signatis à Deo. Secundus uerò status Lunæ est, quod sit aucta lumine & ascendens, uel contrario modo. Quid intelligat per auctam lumine facilè est assequi, quoniam intelligit quando est iuxta oppositionem: tunc enim plus habet luminis quod remittat in terram, licet in ueritate minus habeat luminis in se, quantò magis est oppositioni Solis propinquior. Scriptum enim est in Opticis, quæ pater meus Facius Cardanus emendauit, quod quantò Sol propinquior Lunæ fuerit illius maiorem partem illuminat, ualidioribusq; radijs. Sed quid intelligat per ascendentem, non adeò clarum est: Ego autem omnibus quinq; modis quibus ascendere dici potest Luna intelligerē. Primus est ut ascēdat in latitudine, id est, quod ueniat à meridie uersus septentrionem. Secundus quod ascendat in mundo generaliter, id est, ab ascendente usq; ad cœli Medium, & à septimo loco usq; ad imum cœli. Tertius quod ascendat, id est, sit in angulo: tunc enim semper ascēdit ad centrum, seu lineam quę initium anguli describit. Quartus ut ascendat ad Apogeum epicycli, id est, moueatur uersus ipsum, non quod in ipso sit: quia tunc tardior est motu. Quintus quod ad eccentrici absidē ascendat, atq; hunc modum (si modo unum tantum Ptolemæus intellexit) ueriorem esse existimo, quia is est status Lunæ à prima quadra ad oppositionem: tunc enim plena est iam luminibus & in singulas horas magis augetur, donec ad perfectā uenerit oppositionem, & ascendit uersus absidem eccētrici, quia dum Luna est in media quadratura (liceat mihi claro potius & usitato uocabulo uti quā Latino) semper ipsa est in opposito absidis eccentrici sui seu perigeo. Cùm uerò iuncta Soli uel opposita illi est in apogeo eccentrici: concluditur igitur quod Luna est in optimo statu à prima quadra ad oppositionem, & maximè in quatuor ultimis diebus, qui sunt ante oppositionem. Tunc enim habet quatuor conditiones: Prima est quod abundat lumine copioso: Secunda est quod lumen augetur in dies & horas: Tertia quod superauit longitudinem mediam, & est in parte superiore eccentrici: Quarta & ultima quod in dies & horas magis ascendit in ipso eccentrico ad ipsius apogeum, quare est optimè disposita. Per contrarium igitur pessimè erit disposita in ultima quadra, quæ est ad coniunctionem & maximè in quatuor ultimis diebus, qui sunt proximiores ante coniunctionem ipsi coniunctioni. Seu quatuor proximè antecedentes coniunctionem: hi enim sunt pessimi quatuor cōtrarijs rationibus dictis inter omnes dies totius mensis lunaris. Iuxta hoc ergo ordinabūtur quatuor status lunares. Primus est & perfectissimus à prima quadra usq; ad oppositionē, & maximè quatuor dies ultimi illius. Secundus est quatuor dies primi post oppositio-

positionem,& quatuor ultimi ante primam quadram. Tertius est quatuor ultimorum ante secundam quadram, & tres primi post Lunæ uisionem à coniunctione,id est,tres primi primæ quadræ incipiendo à tempore in quo incipit apparere. Quartus est ab ultima quadra ad coniunctionem,cuius deterior pars,ut dixi,sunt ultimi quatuor dies. Et ita si bene animaduertis uerè sunt sex status potius,quàm quatuor iuxta Ptolemæi sententiam.

Circa quod notanda est una regula pulcherrima & generalissima, omnes Planetæ iuxta Apogeum eccentrici, & epicycli sunt puriores & meliores, nō tamen robustiores: sed in opposito sunt robustiores & deteriores,præter Lunam ratione epicycli, quæ in opposito absidis illius non solum est robustior, sed etiam melior & purior: Est enim naturæ magis elementaris cæteris Planetis. Ideò cum sit uelocior motu ibi & gaudeat,quasi natura elementari, & sit proximior terræ est robustior & melior. Cæteri uerò Planetæ sunt robustiores,quantò terræ propinquiores: quia omne agens naturale tantò ualidius agit,quantò proximius est passo. Gaudent tamen & sunt puriores,& felicio res, & meliores, quantò magis appropinquant apogeis suorum eccentricorum & epicyclorum,quia magis appropinquant primæ Sphæræ,quæ est perfectio omnium.

Circa Solis decreta textus est clarus. Quod uerò de Lunæ nodis pro Luna dictum est,intelligi uult Ptolemæus in alijs Planetis cum suis nodis: Et similiter de uentribus.

CAPVT XVIII.

TEXTVS LXXV.

De uitijs & morbis animi.

QVando quidem post animæ explicatam peculiarem naturam,proximè sequitur de præcipuis eius affectionibus seu morbis tractatio: In genere igitur rursus obseruare expedit Mercurium & Lunā,quo pacto habeant se ad inuicem, adq; angulos,& malefaciendum idoneas stellas. Vt si ipsi inter se in coniuncti sunt,& apud orientalem finitorem à maleficis,aut malè affectis stellis supploduntur,aut circundantur, aut ex opposito feriuntur,multorum animi morborum authores sunt,quorum temperatio & mistura,ex præcognitis syderum his locis cōciliatorem proprijs cōditionibus intelligenda est. Bona igitur pars mediocrium & minutiorum animi morborum explicata in præcedentibus est, & potest eorum intentio, aut remissio ex eorum authoribus malefícis stellis colligi.

Iam uerò quid polliceantur astra, quæ sub radijs latent ex his manifestum
Cap.14. est,nam non penitus nihil,uelut Arabes existimant,sed in casu uitæ, ut superius uisum est nihil possunt,nec nocendo,nec iuuando: in animi autem qualitatibus aliquid posse uidentur: Faciunt enim hebetiores & ad pœnitentiam propensos: consilij quoq; obscuri & tecti, aptiq; ad occulta tractanda. In filijs autem negat Planeta, qui sub radijs est. Igitur ex ijs regula colligitur triplex hoc modo: Planeta sub radijs Solis in maximis rebus,utpote uitæ, uel occidendi,uel filiorum,nihil præstat,neq; potest. In cæteris autem quę ad actiones

pertis

pertinent nihil fermè, ſed in his quæ iam ſunt, debiles ſignificat effectus ut in qualitatibus animi & corporis. in corporis tamen tẽperatura & qualitatibus ſignificat aduſtionem, ſimiliter & in morbis. Præcipuè autem Mars.

Quòd uerò ad præſentis textus expoſitionem attinet facilis eſt intellectus nam tria iubet conſiderare locum Lunæ & Mercurij, angulos, & maleficas: Cùm igitur ambo illa, ſcilicet Mercurius & Luna inconiuncta opprimuntur, in angulo à maleficis & maximè in orientali, deinde in occidẽtali, poſt in ſexto loco, morbos animi ſignificant, & maximè ſi una malefica duos locos oppreſſerit, aut duæ maleficæ unum, aut duæ duos, uel coniunctione, uel oppoſitione, uel quia circundent, uel quadrato quod eſt ultimum & minus malum.

TEXTVS LXXVI.

Verum enimuerò quæ inſigni interuallo à mediocritate diſſident, eam uidelicet aut ſuperantia, aut nõ attingentia, ac ueluti morboſa ex omni parte, ac ſecundum uniuerſam mentis conſtitutionẽ, hanc habẽt uelut in tabula explicatam ſummatim conſiderationẽ. Epileptici plerunq; fiunt, quotquot Luna & Mercurio nulla familiaritate cohærentibus, in orientali finitore, Saturnum perdiu, Martem uerò noctu ſuſtinent, intuentem prædictam figurationem. Furioſi uerò, quãdo præter ea quæ dicta ſunt, è diuerſo Saturnus nocte, Mars die, figurationi dominatur, potiſſimùm in Cancro, Virgine aut Piſcibus. Dæmonio plecti naſcuntur & Lunatici, quando ſic conſtitutæ maleficæ Lunam præhendunt ad Solis radios properantem, Saturnus quidem cum Sole congredientem, Mars uerò oppoſitam, maximè in Sagittario & Piſcibus.

Oſeruandus eſt ordo quoniam comitiales minus affici exiſtimat, furioſos deteriores, dæmoniacos peſſimos. In comitialibus igitur tres conditiones requiruntur: quod Luna & Mercurius non ſimul configurentur: ſecũda quod Saturnus de die, uel Mars de nocte ſint in aſcendente: tertia quod malefica, quæ eſt in aſcendente, uel aſpiciat Mercurium & Lunam, uel eleuetur ſuper illos, uel dominetur locis eorum. Manifeſtum eſt autem quod cum Mars ſit nocturnus, & Saturnus diurnus, minus malè agunt, quàm Saturnus de nocte & Mars de die. Nam Saturnus de nocte immenſam generat frigiditatem, & Mars de die caliditatem: Ideò ſolum facta commutatione habemus per treas eaſdem conditiones ſigna ſtultitiæ: quæ tamen augentur per Cancrum, Virginem & Piſces: quia talia ſigna, ſcilicet Cancer & Virgo ſignificant ſtudioſiſſimos, quia in Virgine geminatur uirtus Mercurij, ob domum & altitudinem, & Mercurius ſignificãt animam rationalem, ut dictum eſt, & Cancer eſt domus Lunæ, & altitudo Iouis, & Luna ſignificat animam imaginantem & ſenſibilem, & Iuppiter ſignificat cultum, & ideò Cãcer ſignificat eos, qui excolunt propriè animam, & ſtudioſos diſciplinarum & rerum publicarum, ſicut Virgo potius rerum artificioſarum & minoris utilitatis. Cùm igitur corruptio accidit in his ſignis ſignificat ſtultitiã: ſicut ſtudioſi frequentius & magis inſaniũt, quàm cæteri. Et etiam quia iſta ſigna non ſunt fixa, neq; ſanguinea, quæ duo maximè à ſtultitia remota ſunt. Similiter etiam Piſces, quia cum ſit domus & exaltatio beneficarum, corruptio quæ accidit in illo eſt maior, & maximè quia Piſces ſunt ſignum ſtultum & abſq; ſenſu. Et ideò furor qui contingit à Piſcibus non eſt eiuſdem rationis cum furore, qui contingit à Cancro & Virgine: quia à Piſcibus contingit quidam ſtupor & amentia, à Cancro uerò &

ro & Virgine inſania, & furor uerus. Cauſa uerò cur hi, qui boni ſunt magis
lib.6. Probl., inſaniant & frequentius, tum ſtudioſi, uiſa eſt in problematibus noſtris. Dæmoniaci uerò, cum ſit deterior affectio, indigent quarta conditione, ſcilicet quod Luna ſub radios Solis uadat ad coniunctionem, uel ad oppoſitionem. Si ad coniunctionem, cum ſit frigida deterius affligatur à Saturno, qui frigidiſſimus eſt. Si uerò ad oppoſitionem cum calida ſit deterius affligitur à Marte. Mars enim calidiſſimus, ſimile autem ſimili iunctum facit furorem. Quod uerò à Piſcibus & Sagittario magis cauſa eſt, quia dæmoniaci ſibi duplices eſſe uidentur. Hæc autem ſigna bicorporea ſunt & ratione etiam carent, cũ ſint oppoſita ſignis in quibus dominatur Mercurius. Iuppiter quoq; uidetur corrupta natura eius adiuuare hanc diſpoſitionem, ut inferiùs uidebitur: hoc autem facit ut exiſtimo propter ſimplicitatem, & fatuitatem quam propriè ſigni
lib.4. cap.de opificio. ficat cum malè diſpoſitus eſt: & quia diuinationes etiam oſtendit, & ſanguinem mouet, & religionis author eſt. Hic autem morbus maximè à religionis opinione ortum habet, nam philoſophi negant.

TEXTVS LXXVII.

Solæ igitur maleficæ prædictum ad modum uictoriam ſchematis nanciſcentes immedicabiles reddunt, quos diximus morbos fertos tamen, neq; paſſim in populum fama diſperſos. Si uerò conciliatis Ioue & Venere maleficæ in occidentalibus partibus ſint, beneficæ uerò beneficis locis & angulis ſitæ, medicabilia quidem, ſed illuſtria nimis hæc uitia conſtituunt ac ueluti publica exempla. Iuppiter enim Medicorum opera ſanabilia ſignificat: Venus oraculis & deorum ſubſidijs.

Tria genera caſuum declarat. Primum eſt quando ſimpliciter luminaria à maleficis opprimuntur abſq; alio auxilio: iſtud iam declaratum eſt. Secundũ cum maleficę ſunt in occidentali angulo, & benefici in orientali, uel in medio cœli. Hoc autem hic declarat. Tertium cum maleficæ ſunt in orientali angulo & beneficæ in occidentali, de quo in ſequenti textu. Nunc igitur proponit quod erunt illuſtria, ſicut & in ſequenti caſu propter beneficas. In primo autem erunt magis occulta hæc uitia. Sanatio enim propter eos, qui ſanauerunt palàm facit perſæpe morbos, qui latebant. Quòd uerò (Fertos) dixit quaſi occultos & latentes, ac à ferendo ſecum, ut puto, qui uertit Ptolemæum ſic appellauit.

TEXTVS LXXVIII.

At ſi contra maleficæ in orientali angulo conſiſtũt, beneficis ad occaſum reiectis, incurabilia iuxta ac illuſtria, maximeq; omnibus inuulgata. Epilepticis continuitatem morbi afferunt, uociferationes, & mortis ſæpe terrores inijciunt. Ad inſaniam & ſtuporem adijciunt, in domeſticos incoërcitam licentiam, denudationem cerebram & blaſphemias, hisq; cognata. Ad dæmonoplexiam aut cerebri auiditatem, bacchantiũ conſuetudinem, occulta paſſim prodendi morem, uerberationes & his ſimilia exempla. Peculiariter uerò ex locis, quæ figurationem comprehendunt, Solis & Martis loca ad inſaniam efficacia in primis ſunt. Iouis & Mercurij ad comitiales. Veneris ad numinis adflatus & archanorum reuelationes. Sa-

nes. Saturni & Lunæ ad humorum copiam, ac dæmonoplexias, id eſt, dæmonum uexationes.

In primo genere, de quo ſuperiùs dictum eſt, nec illuſtria, nec ſanabilia, nec inſanabilia uitia portenduntur: In ſecũdo illuſtria & ſanabilia: In tertio quod peſſimum eſt, quia maleficæ ſunt in oriente, atq; ideò ualidæ, beneficæ uerò in occidente, atq; ideò debiles, illuſtria & inſanabilia non ſolum facit, ſed ſingulis morbis aliquid addit ut in textu. Præterea quatuor facit combinationes quarum tres ſingulæ augent morbos ſingulos: Solis & Martis inſaniam, Iouis & Mercurij comitialẽ, Saturni & Lunæ dæmoniacos: Quarta quæ eſt Veneris configuratio ad diuinationes, & archanorum reuelationes communis duobus morbis ultimis inſaniæ ſcilicet, & dæmoniacis: nam comitiales non diuinant. Cæterùm Sol & Mars inſaniam augent, furoreſq; ac clamores & uerbera, ob uehementem caliditatem cum ſiccitate iunctam. Saturnus uerò & Luna dæmoniacos ob frigiditatẽ magnam, copiamq; humoris crudi. Vnde talis morbus in uilibus potius, quàm in nobilibus, & in fœminis quàm maſculis ſæuit. Iuppiter uerò & Mercurius comitialem morbum magis excitant: quod cum ille ſacer dicatur ab occulta quadã proprietate oriri uidetur, & diuina ira ſicut etiam recitat Hippocrates. Ideò magis conuenit iſte morbus Ioui & Mercurio: nam Iuppiter diuinitatem quandam ſignificat, & Mercurius occultas cauſas. Mercurius quidem, quia fermè ſemper latet ſub Sole & propter uarietatem motus: Iuppiter uerò diuinitatem refert propter beneficentiam & probitatem: Hæc enim duo propriè Deo conuenire uidentur.

TEXTVS LXXIX.

Hi ſunt ferè morbi, qui circa uniuerſam agentis animæ conſtitutionem eueniunt, & ex his figurationibus colliguntur. Quæ ad eius partis, quæ affectionibus percellitur naturam pertinent, è potiſſimo genere æſtimata uidentur, maximè circa maſculini, aut fœminini ſexus exceſſum, ac defectum iuxta utriuſq; naturam uerſari. Iudicantur uerò ſimili cum prædictis ratione, nimirum cum Luna Solem in Mercurij locum ſurrogantes, & Martis cum Venere ad illos configurationem.

Hi ſunt, qui dicti ſunt morbi rationalis animæ: nunc uerò de his tractat, qui ad animam pertinent inferiorem, ita tamen, ut non credas hos ſolos eſſe morbos, aut uitia, quæ ad eam animam pertineant, ſed etiam gulam, iram, ac relliquas animi perturbationes: ſed tamen de his ſolum tractat, quæ uehementiores ſunt. Circa quod notãdum eſt quod amor, & ira ſunt affectus maximi, qui animum perturbent: quoniam epicycli horum Planetarum maximi ſunt, & iuxta magnitudinem eorum fiunt affectus uehemẽtes: Veneris quidem maximus omnium eſt, quamobrem amor plurimum poteſt, & homines obcæcat, inde Martis, unde furor & ira. Quod igitur de amore Ptolemæus dicit pro Venere, idem de ira intelligẽdum eſt pro Marte, de timore, & auaritia pro Saturno: eſt enim auaritia timor quidam, Iuppiter quoque facit, ut ita dicam nimis probos. Et ita per unam regulam propriam de Venere quo ad amorem, Ptolemæus oſtendit nobis quinq; regulas, quæ omnes affectus animi ſub ſe continent. Igitur dicit quod ſi pro Mercurio ſubſtituamus Solem, & ita pro Mercurio, & Luna obſeruauerimus Solem & Lunam: Et pro Saturno & Marte, Venerem & Martem, ita ut pro Saturno, Venerem obſeruemus, affectus animæ quæ procellitur, id eſt, ſenſitiuæ, & quæ intellectiuæ ſubiacet, circa amorem & concubitus deſiderium intelligemus.

Itaq; hic non leuis dubitatio incidit: Cur ſit quod uitia animi ſuperioris, ut comitialis, inſania, dæmonium ubiq; inueniantur, generaliterq; ſtellarum cõcurſibus ſubiaceant: Et apud omnes gentes aſtrorum decretis ſubijciantur: non ſic concubitus nefarij: nam apud Germanos, Chriſtumq; colentes uſx unum inuenias, qui puerorum concubitu delectetur: etiam ſi palam illud aſtra decernant? At uerò apud Aegyptios Mahumetiq; cultores etiam ſi non id palàm atq; conſtanter aſtra decernant, nihilo ſecius facilè his uitijs detinentur. Dico igitur cauſam eſſe quoniam anima ſenſibilis rationali ſubijcitur, iccirco talia uitia legibus ſubiacent: ſtultitia uerò & dæmonium, & comitialis morbus cum uitia ſint animæ rationalis, ſubiacent ipſis aſtris, nec ab ulla ui poſſunt auerti, cum ſuprema uis ipſius hominis concuſſa ſit & afflicta. Quamob rem de prioribus quidem uitijs uelut, & de corporeis, quod animæ rationali non ſubiaceant abſolutè pronunciabis: de his autem quæ hic deſcribuntur, quæq; ad Venerem pertinent, non ſimiliter, ſed alia quidem non omnino euenient, alia uerò aliter, quoniam legibus & conſuetudinibus obediunt: Apud Germanos gratia exempli, puerorum concubitor proprijs manibus ſe polluet aut cum alio talia patrabit uel cum ancillis, uilibusq; perſonis concumbent. Et ut breuiter rem abſoluam, morem gentis in talibus nouiſſe neceſſarium eſt.

TEXTVS LXXX.

His ita oculis expoſitis, ſi lumina ſola in maſculinis ſignis ſunt, mares naturam maſculinam ſuperant, fœminæ ad uirilem nimium indolem, naturamq; tranſeunt.

Luminaria ſola faciunt affectus aut maſculinos, aut fœmininos nimis, cum ambo fuerint in ſignis eiuſdem generis, ſcilicet maſculinis ambobus, aut ambobus fœmininis: ſed hoc diſcrimen non graue erit. Si uerò Sol in maſculino, Luna in fœminino ſigno fuerint: hoc erit exactè ſecũdum naturam. Si autem contrario modo, ſcilicet Sol in fœminino, Luna in maſculino ſigno, tunc erũt ſimiles naturalibus hominibus, non tamen adeò exquiſitè tales: ſed & quandoq; magis maſculi quàm oporteat, quandoque magis effœminati, & hoc ſi Mars in maſculino ſigno fuerit, Venus uerò in fœminino.

TEXTVS LXXXI.

Si uerò Mars quoq; & Venus, ſiue uterq; ſiue alteruter maſculini fuerint, uiri ad conuenientes naturæ congreſſus procliues admodum fiunt, adulteri, incoërcibiles, & nunquam non accincti ad turpem & illegitimam commiſcendorum corporum uoluptatem. Fœminæ uerò coitus præter naturam inſtituti appetentes euadũt, ſalaces, oculis emiſſitijs, & quas tribades appellant, uirilia ſibi munia ſumentes. Et ſi quidem ſola Veneris ſtella maſcula fuerit, clanculania hæc & latẽtia uitia ſignificat. Sin etiam Martis, aperta: ut legitimarum uxorum loco habeant nonnunquam quibus cum commiſcentur.

Per illegitimam Venerem intelligit ſtuprum, adulterium, inceſtum, & concubitum cum pueris, ac cum fœminis alieno modo, non tamen ipſi erunt extra naturam, id eſt, concubitum patientes. Fœminæ uerò potius qualitate, quàm quantitate peccabunt, maſculino modo ſe coœmiſcentes: quæ uitia quandoq; apud monaſticas ſeu ſacratas uirgines regnare ſolent: ſicut & maſculorum

Digitized by Google

culorum concubitus apud monachos, non quidem omnes, abſit, ſed apud eos, illasq; tantum, quiſq; non ſponte, ſed deceptæ, deceptæue, aut à parentibus compulſi, compulſæue, ui intruduntur. Piget me talia dicere, ſed ueritas me compellit. Cæterùm quod ad textum attinet, Venus ſola ſi delinquat cum luminaribus, quia benefica eſt minora mala facit, atq; ideò latentia & occulta: ſed ſi Mars miſceatur præter id quod malefica eſt, clamoſus etiam eſt & petulans, & inuerecundus: ob id omnia ſponte detegit. Maiora etiam prædicans quàm fuerint, turpitudinem omnem & flagitium non ſolum dedecori nō eſſe exiſtimans, ſed laudi & gloriæ. At uerò ſi inimicus fuerit facit ab inimicis ac cuſari & æmulis: Reliqua nota ſunt.

TEXTVS LXXXII.

E' diuerſo cùm luminaria in prædicta figuratione in locis fœmininis inueniuntur, fœminæ in ijs, quæ ſibi natura conueniunt modum ſciunt, uiri præter naturam ad fœminarum mollitiem & euirationem propendēt. Cùm ad hæc Venus quoq; fœminina eſt, fœminæ procliues in Venerem, adulteræ & ſalaces fiunt, uenereamq; operam & inconuenientes potiſſimum ſexui ſuo congreſſus, neq; ullo tempore, neq; hominum ulli recuſantes, turpe aut illegitimum ſit, nihil penſi habētes. Viri uerò molles & ad naturæ ignotas coitiones præcipites & concitatos, quiſq; muliebres ſibi partes cōgre diundo uendicant, occultè id ſanè & rectè. At ſi Martis quoq; ſtella effœminata fuerit, apertè ac liberè, & urbana prorſus fronte, quę diximus exercebunt, meretriciam illam & publicè proſtitutorum turpem & execrabilem perſonam induti, uſq; ad communem populi indignationem & deuotionem infames.

Duobus uerbis res conſtat, quatuor hi ſignificatores, Sol, Luna, Mars, Venus, in ſimilibus ſexui nati ſignis immoderatam in quantitate libidinem efficiunt: non tamen inconuenientia, aut contraria ſexui nati efficiunt. In contrijs uerò ſexui nati ſignis immoderantiam libidinis in quantitate nō adeò augent, uerùm ad contrarias ſexui proprio commiſtiones incitant. Eo fit ut neq; tribades tam frequenter cum puellis agere deſiderent, nec pueri pati uenerea ſicut mulieres, aut ſicut uiri agere. Intelligenda quoq; ſunt ea, quæ hic dicuntur de perfecta ætate: nam ut dixi, puellæ, pueriq; perfæpe in uiolentas dominas, aut dominos incidunt, à quibus flagrorum maximè metu, tum ſimplicitatis cauſa, alij etiam auaritiæ multa nefanda perpetiuntur abſq; aſtrorum indicatione, niſi ſubtili coniectura potius, quàm hac generali regula id deprehendere uelis. Hoc autem diſcriminis intereſt, quod ſi aſtra cōſenſerint iam adulti facti & liberi, & compotes ſui in eiſdem uitijs perſeuerant: Si uerò abſq; aſtrorum generali decreto hæc contingant, ubi adoleuerint & compotes fuerint ſui, ab his uitijs abſtinebunt. Docet enim Ariſtoteles in Moralibus hæc uitia maximè à puerilia contrahi, cum contigerit improbis dominis ſeruire. Et quæ cum cruciatu fiunt diurna conſuetudine tranſire in uoluptatem: quæ tamen non ſuccedet ſi aſtra non conſenſerint. Verùm Ptolemæus de ſua ætata, regione & lege intelligit: in quibus procliues magis etiam erant abſq; ſeruitute, uiolentiaq; nec illa indigebant: Veluti & nunc Tuneti ut narrat Ioan. Leo in Africana hiſtoria, ubi mulieres paſſim, pueriq; nulla uiolentia, ſed modica ſolus pecunia ſe proſtituunt. Vt contra apud nos non eadem licentia in

masculis. Verùm in fœminis magis apud Anglos & Gallos, quàm apud Italos atq; alia ex ratione.

TEXTVS LXXXIII.

Conferunt etiam orientales & matutinæ figurationes Martis, & Veneris, ut hæc omnia uiriliora sint & illustriora, notioraq;, occidẽtales autem & uespertinæ muliebria magis & tecta. Haud dissimiliter Saturnus his accedens, ut sint insolentiora, & impuriora hæc omnia, & cũ maiori turpitudine, ac dedecore coniuncta. Iuppiter uerò ut decentiora, uerecũdia quadam uelata & tutiora. Denicq; Mercurius hæc reddit uulgò notiora, agiliora, milleq; modis uaria, & cautius instituta.

Tres facit contrarias comparationes orientalis ad occidentale: & orientalis significat actus masculinos, & ob id etiam maiorem impudentiam: nam & masculi fœminis sunt impudentiores: & in Problematibus scriptum est cur pati magis, quàm agere turpius ducatur: fateriq; magis uerecundentur: causa ex Astrologia clara est, quoniam orientales stellæ agere significant & palàm, occidentales autem occultè atq; pati. Secunda comparatio est Saturni & Iouis: Saturnus facit omnia fœda & turpia, & impura, non tamen adeò palàm ut Mars, quia Saturnus frigidus est, Mars uerò calidus. Iuppiter autẽ omnia moderatiora reddit cum sit undequaq; utilis & beneficus. Tertia comparatio est Mercurij, qui propter tot multiplices orbes, tamq; uarios motus & humilitatem naturæ, abscõdit, detegit, miscet, uariat omnia: & nisi metus adesset satis palàm facere. Inuenit etiam mille modos inusitatos libidinum: eorũ proprie author, qui olim Spintriæ uocabantur.

Sub prædictis autem comprehenditur amor, ut minor affectus stultitiæ à Venere, & ira à Marte, & signa amatoria sunt Aries, Taurus, Leo & Virgo. His imbecilliora Libra & Sagittarius dicit explanator. Iracũda Aries & Leo, & Sagittarius, & Cancer, & Capricornus. Cancri autem ira leuis & facilis.

Circa quod notandæ sunt duæ regulæ, quarũ prima est Haly, scilicet quod omnes regulæ dictæ de morbis corporis aut uitijs, seu morbis aut uitijs animi, seu sanitate utriusq;, seu de uita, filijs, honoribus, diuitijs, atq; alijs rebus, intelliguntur eodem modo in progressionibus seruatis tribus cõditionibus. Prima est ut non repugnet natiuitati talis effectus omnino. Secunda ut directio significet talem effectum generaliter. Tertia ut adsit in progressione propria significatio talis effectus: tunc in illa progressione eueniet res significata, quæ rarò tamen erit perpetua. Exemplum, in nostra genitura non est repugnantia lucri: anno 51. peruenit Iuppiter ad quadratum Solis & trinum Lunæ, & Sors ipsa per directionem etiam ad sextilem Solis, & oppositum Martis, & quadratum Lunæ, & significabat generaliter itinera propter ascendens, & bonum in rebus ad fortunam pertinentibus: eodem igitur anno Luna fuit prope loucm, & Iuppiter in trigono Veneris, & Mars in quadrato Lunæ. Præstitit igitur iter illud prolixum & honoratum in quo fui cum Regibus & Principibus. & accepi multa dona ab eis: & propter quadratũ Martis, & directionem ad oppositum eius partis fortunæ: Et quia Luna in natiuitate est in quadrato Martis, significat pericula ab aquis & ab hominibus, & maximè quia Luna est cum capite Gorgonis in uno circulo. Aliud exemplum: aliquis non habet indicia quod non possit esse dæmoniacus, contingit quod per directionem Solis aut Lunæ, aut ascendentis significatur morbus eo anno: in illo anno Luna cadit in septimam profectionis opposita Soli, & Mars eleuatur supra iliam in eodem angulo: Tunc ille fiet dæmoniacus eodem anno & posset etiam

etiam mori ex illo morbo & ſanari iuxta magnitudinem detrimenti. Quod ſi natiuitas repugnaret & reliqua maneant, incidet in magnum morbum illi affinem, ut conuulſionem uel iram. Si uerò natiuitas nõ repugnet, ſed directio deſit, ſignificans generaliter bonum, uel malum, tunc apparebit aliquid, ſed erit exiguum. Si uerò directio generaliter ſignificet & genitura nõ repugnet, progreſſio autem ſit contraria, uel reuolutio, erit ſicut dictũ eſt ſupetius. Memineris etiam quod cum directio & progreſſio in unum contra natiuitatem conſenſerint, apparebunt eo anno quædam umbræ talis effectus eſt, non autem ipſe effectus, qui per directionem & reuolutionem ſignificabatur.

Secunda regula in ſciendo quemcunq; effectum, dirige ſemper ſignificatores poſitos à Ptolemæo in tali cauſa. Veluti uolo ſcire ſtatum animæ, dirige Lunam & Mercurium pro rationali, & Solem, & Lunam pro inferiore anima, & primos duos ad Saturnum & Martem, & ſecundos ad Martem, & Venerem. Et ita pro morbis corporis Solem, Lunam & aſcendens ad maleficas: Recordando quod Mercurius perſæpe cum ab initio fuerit in aſpectu inimico ſignificatorum, aut dominus loci oppoſiti eorũ, aut in aſpectu amico maleficarum, aut dominus loci earum, aut ipſæ maleficæ dominæ loci eius, tunc ipſe habet uim maleficę. Et hæc regula de directionibus ad unguem etiam eſt intelligenda de progreſſionibus.

Finis Tertij libri.

CLAVDII PTOLEMÆI MATHEMATICI, DE IVDICIIS, LIBER QVARTVS, CAPVT PRIMVM quod eſt Procœmium.

TEXTVS L

VÆ igitur genituram præcedunt illiúe cõnexa ſunt, amplius ea quoque, quæ eam comitantur, cuiuſmodi ſunt uniuerſę animi & corporis conſtitutionis propria, hæc ferè ſunt, quæ diximus. Eorum uerò quæ aliunde accedũt & deinceps explicandorum primus eſt, de opibus & dignitate, exiſtimatione natiſermo. Cohæret enim ut rerum poſſeſſio ijs, quæ corpori propria ſunt, ita honoris, quæ ad animum pertinet.

COMMENTARIVS.

QVatuor propoſuerat ſuperiùs tractanda: ſcilicet genituram antecedentia, ut parentes, & connexa ut ſexum, ac numerum, concomitantiaq; ut uitam, formam, mores, & de his omnibus tractauit ſimul & de his, quæ & præcedere poſſunt, & ſequi uelut de fratribus, nunc reliquum eſt, ut de his, quæ ſequi tantum ſolent: uerum tamen, & de hac diuiſione aliás dictum eſt, dum doceremus ex Ptolemæo quadrupli- *Cap. 5.*

cem tractationem principiorum, uniuerſalium, connexorum & ſuccedentiũ; quæ fermè ad fortunam pertinent. Nam de primis tribus dictum iam eſt, de quarto autem in hoc libro iam dicemus.

Hic Haly docet oportere philoſophum eſſe, qui rectè uelit iudicare, genera liaq; præcepta cognoſcere, atq; intelligere diligenter, aliter operam omnem fruſtrari. Idq; rectè omnino dictum. Nec decere quenquam dubijs uerbis pol liceri aut prædicere, ſed clarè atq; perſpicuè & ſingulariter, quæ futura ſunt. Itaq; & generalia ſcire oportet, & in philoſophia eruditiſſimum eſſe, nec hæc ſufficient, niſi duo alia etiam cognouerimus, quorum primum eſt de conſuetudinibus propriis gentium atq; hominum, uelut de ira Germanorum, Parthorum feritate, mercatorum bonis uerbis, artificum mendacijs, talibusq; innumeris. Secundùm eſt ut ſciamus quomodo homines generalibus effectibus ſubijciantur: Nam multi occiduntur abſq; ſignis uiolentæ mortis: multi iuuenes moriuntur, qui ad ſenium peruenire debuerant: multi ditantur abſq; diuitiarum ſignis. Vt uerò huius ultimi exemplum afferamus, nam de alijs ſuprà locuti ſumus, & de omnibus malis, dicamus de hoc uelut, & de honoribus & magiſtratibus, atq; alijs bonis quod certum eſt amicos non decerni ita à genitura, ut quis eos ab initio, qui futuri ſint & quales dignoſcere queat, cõſtat autem quod amici principes & d tias, & honores, & magiſtratus afferunt: Igitur contingit quod ex amicitia (quæ ex genitura deprehendi qualis futura ſit non poteſt) homo natiuitate ſatis humili ad magnos ſtatus peruenit. Sicut contingit de Maximiliano Stampa, qui cum haberet infelicem genituram, quia tamen inter illam & geniturам Franciſci ſecundi Sfortiæ Ducis Mediolani fuit cõmutatio, factus eſt ditiſſimus, honoratus & potentiſſimus, in alijs rebus tamen infeliciſſimus, quia genitura talis erat & non fuit in alijs commutata. Et ſimiliter quarta genitura, licet ſit per ſe fœlix, eò tamen eſt felicior quò aſcendens ſuum, & fortunæ partem alternatim cum parte & aſcendente primę commutat. Rurſus genitura Ludouici Ferrarij per ſe egregia eſt, quoniam tamen Lunæ locus illi eſt, nobis aſcendenti proximus, & Iouis loco, adiutus eſt à nobis. Et hoc eſt in quo plus habet Fatum, quàm Aſtrologia. Hæc autem commutatio cum Principibus pars eſt & ſimilis ei, quæ eſt cum generalibus conſtitutionibus. Nota igitur quod ſi generales conſtitutiones debiles fuerint, exaltabuntur ſolum, qui bonas habent genituras & commutant loca principalia. Si uerò ualidiores qui commutant, nec repugnantem bonis habent geniturам. Si adhuc ualidiores, qui præclares habent genituras & commutant in proceſſibus. Si uerò adhuc fuerint potentiores, qui bonas genituras habent omnes, etiam ſi non commutent. Vltimo cum fuerint ualidiſſimę cõſtitutiones omnes eius loci exaltabuntur, ut in Mecha propter Mahumeti aduentum. Ita in cladibus & peſtilentijs, omnes moriuntur quando conſtitutiones ualidę fuerint admodum, quibus ſolum aſcendens abſque auxilio Apheta fuerit, etiam ſi nullo modo cum cõſtitutione concordauerint. Hæc igitur cauſa eſt cur, qui infelices habent genituras, modo non ſint uiolętæ & biothanatæ, debent adhærere Principi, nam ſi concordauerint poterunt eſſe felices, ſi non concordauerint, nihilominus non fiunt deteriore conditione, cum etiam ſi non adhæriſſent infelices futuri erant. Contrario igitur modo, qui ſolum aſcendens Aphetam habent, omnes calamitates generales uitare debent. Quod autem dixit (Eorum uerò) declarat ordinem dicendorum hoc argumento: ſicut tractatio de corpore præcedit tractationem, de animi qualitatibus, ut ſuperius uiſum eſt, ita tractatio, de opibus tractationem, de honore: nam ita ſe habent opes ad corpus, ſicut honor ad animum.

Sicut enim opes exornant corpus, ita honores animum.

CA-

CAPVT II.

TEXTVS II.

De uari fortunis.

QVæ igitur possessionis sunt, à Sorte, siue parte fortunæ petenda, sunt tantum illa ob quam Solis à Luna distantiam ab horoscopo abijcimus, tam in diurnis, quam nocturnis genituris, propter eas quas, ubi de uitæ spatio egimus, causas attulimus.

Nulla res mortalibus tam in præcio uel olim fuit, uel nunc est, quàm opes. Vnde Astrologi non magis aliam ob causam cõsuluntur. Siquidem nil aliud uerum esse bonum putant, & ideò de ea diligentius tractandum est, non solũ ob id, quod in præcio habeatur, & quod professoribus maximè utilis sit, sed quod difficillima. Cùm igitur in omni prædictione necesse sit causas esse similes effectibus, opes autem uario modo proueniant. Multiplicem primo causam etiam in astris inuenire oportet. Alię ergo hęreditario iure ex lege habentur: ut patris opes, quibus nulla primum causa ex astris debetur. Aliæ ex hæreditate & uoluntate testatoris. Tertio loco sunt, quæ ad honores & magistratus consequuntur, quæ & ipsæ proximæ sunt necessarijs, & paternis, & secundoris his, quæ ex uoluntaria hæreditate proueniunt. Quarto sunt quæ ex arte uel mercibus assiduitate longa colligũtur, in quas fortuna multum potest. Quinto quæ ex consensu genituræ cum his, qui armis uel sacerdotio euehuntur. Quot enim uideas nulla uirtute uel industria uili progenie, qui tamen do minorum aut amicorum ingentibus successibus opes maximas sunt consequuti? Vt horum nõ queas numerum referre. Sexto sunt casus ut thesauri inuẽtio, nuptiæ, depositum. Atq; hæc sunt præcipua. Diuidemus ergo diuitias in simpliciter necessarias, in necessarias ex suppposito, in proximas necessarijs: in laboriosas & fortuitas. Necessariæ simpliciter à parentibus habentur, in quibus sufficit ut Astrorum omninò non aduersentur. Et suppositio necessariæ sunt, ut dixi, quæ ex administrationibus parãtur, proximè necessarijs, quæ ab amicis habentur, aut coniunctis orbis, aut qui ad maximam fortunam, & principatum euecti sunt. Laboriosæ ex artibus, & mercatura in quibus perpetua quidem successio desyderatur ad congregandas opes. Fortuita, ut dixi, sunt inuentiones thesaurorum, ruina urbis, stulta mulier, stultus socius. Cùm ergo necessarijs simpliciter, ut dixi, sufficiat non habere abdicationis signa: in necessarijs ex suppposito solum requiruntur causæ administrationes. In alijs tantò plus exigimus ex astris, quantò naturalis connexio debilior est. Iuxta hoc ergo omne immoderatum bonum diuitias significat. Et coniunctio quidem Iouis, cum Luna, & Venere, uel Capitis Draconis loco unius eorũ proprię ex amicitia principum, aut orborum egregias opes significat. Et Sol in occidente per magistratus, nam in oriente fouet uitam, & Venus in cœli medio per amicorum gratiam, & artem ac uenustatem. Et Luna in ascendente per continuos successus facitq; negocijs accõmodatos. Cùm uerò mutuis seradijs erraticę & ex angulis iunxerint tum mutuis potestatibus terribiles hoc reddit illos, ut quibus principatus quidam concedatur: atq; ita per uim quãdam hi sibi opes parant. Si uerò Saturnus aut Mars, aut Mercurius in ascendente fœliciter fuerint constituti per latrocinia, ac scelera, ac fraudes abundè ditabuntur. Sin autem loca commutent Sors, Iuppiter, aut Luna, Sol ascendens, atq; huiusmodi cum noua factione, aut principe nouo per illorum fœlicem fortunam ditabuntur pauperes fient, ob aduersam fortunam, Iuppiter

etiam in locis diuitias significantibus eas præstat per uarios casus, atque successus.

Quæ autem sunt loca huiusmodi, non facilè est dijudicare, seu unus sit, seu plures, & si unus quis sit, afferamus autem exempla ingentis fortunæ nostri temporis Alexandrum primo Medicen, qui ex priuato statu Florentię patriæ suæ dominium obtinuit, inde eo occiso anno 35. cum Luna ad quadratum Martis in cœli medio, & potentis, Solisq; oppositum in septimo loco peruenisset, (sed hoc extra eam) Alter aliquanto maior successit duabus Italiæ regionibus principalibus subiectis Florentiæ & Senonum: qui iamdiu regnat cùm neutri, neq; arma, neq; legitima successio affuerit, sed fortunæ quædam & paucorum ciuium fauore. Ptolemæus ergo existimauit mobilis rei & illustris, ac post uitam primæ illustre, ac notabile debere esse principium, mutabile: quare hoc munus Sorti delegauit. Hanc sic statuit, ut quemadmodũ ante Solem defertur ascendens, quod etsi non constituit, sed regio potius illum rat. & illustratita Luna, quasi reflexo radio locum sibi antecedentem sub æquali distantia præfinit. Finge ergo Solem, ac Lunam in signifero nõ moueri, sed solo motu ab ortu in occasum, & nunc esse in oriente ambos, ferriq; ad

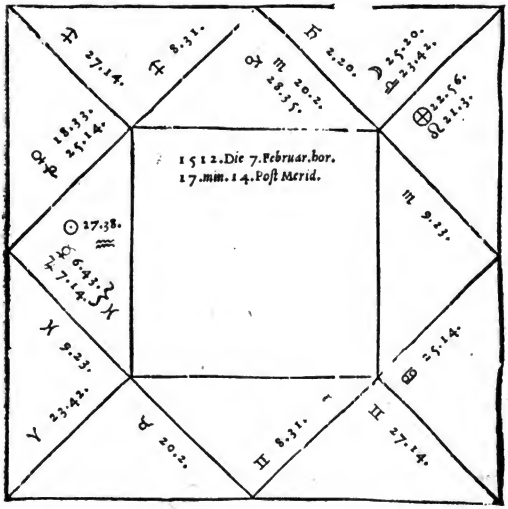

Reditus anni 1531. *hor.* 9. *min.* 44.

☉	♒	27.38	♀	♈	6.29
☽	♎	28.38	☿	♒	25.32
♄	♓	8. 2	☊	♎	13.34
♃	♎	24.30	♁	♉	22.56
♂	♆	29.57	*Cœli Med.*	♓	20.2

undecimum

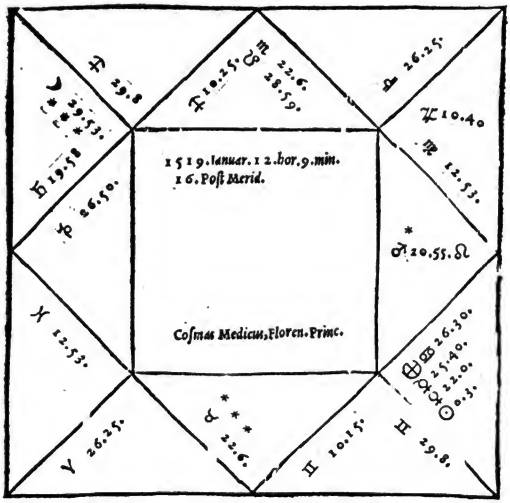

Reditus anni 1536. hor. 13. min. 56.

☉	♒	0. 3	☿	♊	0. 0
☽	♈	14.31	☿	♊	16.40
♄	♌	21. 1	♌	♒	0. 9
♃	♈	12.10	⊕	♐	26.40
♂	♌	29.43	Cœli Med. ♈ 22. 6		

undecimum locum, uariabitur sanè ortis locus successione signorum, ibi tamen semper erit Sors cum ipso horoscopo: rursus ergo quilibet eorum motu proprio feratur, & Luna quidem celerius remeabit uersus ortem, quàm Sol ob id ascendens, & ipsum quasi remeabit post se tantundem quanto Luna celerius Sole, hic ergo locus semper ad aspectum Lunæ feretur, ut ascendēs Solis quare illustrissimus ac uarius semper: Hunc ergo opibus demandari Ptolemæus credidit, quoniam post uitam nihil nobis magis utile necessarium eo modum est, aut honestum, ut quasi sint alia uita, quàm opes. Quot uiuunt sine filijs, fratribus, parentib. uxore, seruis, eruditione ulla, uel arte extra patriam sine ære, aut opibus qualibuscunq; uiui non potest. At etiam illæ maximè illustrant hominem, mutantur, & res familiarissima sunt: Soli ergo & Lunę, qui uitam nostram gubernāt, & qui illustrissimi sunt in cœlo, & quibus publica omnia commendata sunt, & eo modo ut nullibi consistant, sed uariè omnino mutentur Sors, & opum dominium sunt concredita.

Alij uerò cum secunda domus primæ succedat, & ut undecima amicos, qui honoribus, magistratibus, arti, potētiæq; per decimam significatis postposi-

ta eſt, ita par eſt quod primum uitæ ſuccedit tot cauſis ſuccedenti ad uitam & corpus, ſcilicet ſecundæ domui concredi. Adde quod in ſingulis rebus, quæ longè magis ſimplices ſunt multos ſignificatores Ptolemæus conſtituit, & ut ad minus duos diurnum, atq; nocturnum, uitæ quidem multiplices, ut palàm eſt parentibus Solem, aut Saturnum, uel Venerem, cum Luna fratribus Iouem, Venerem, Lunam, atq; ita de alijs hac in cauſa, quæ tamen multiplex eſt ſolum unum protectorem aſſignare abſurdũ uidetur. Quòd ſi Sors impedita ſit, ubi mihi cui ſub radijs eſt, nec tamen multa lucra defuêre. Etſi tam recepiſſem oblata, ç : alij anxij quærũt eſſem plenè ditiſſimus. Sed Ptolemæus ut dices, ex uno loco plures dominos facit non locum ipſum ubi ſit conſideratur, ut infrà uidebimus, adeò ut in octaua genitura exemplari non ſeptimam partem Libræ, ubi eſt Sors ad uigeſimam tertiam conſiderat, ubi eſt Venus, & Venerem ipſam, & Saturnum propter exaltationem, & Mercurium prius dominunt, & trigoni principaliorem. At cum iſti diuerſis modis ſe habeant, etiam uariè affici poſſe hominem uerisimile eſt: Sed,

Cecidit in Scyllam uolens uitare Carybdim.

Dicent cum enim omnes fortunæ conciderint, quomodo omnes domini affici poterunt. Etſi Saturnus ac Mercurius domini ſint, & ambo ſub Solis radijs aliquando ut omnibus fermè ſemel, aut bis in uita euenire neceſſe eſt, omnia ſingulis. uel ſaltem peribunt. Quid abſurdius cum multi perpetuò curſu maximè, qui per uirtutem, aut hereditatem, aut gratiam Principum, uel magiſtratus ad opes maximas per continua incrementa ferãtur? Sed & ipſe Ptolemæus inquit infrà: A' fortunę Sorte pro poſſeſſionibus, ſed forſan exponi
Tex. 80. poterit, ut non locum nouum, ſed dominos loci noui conſideremus, ut ſi ſors per directionem conueniat ex Piſcibus in Arietem, & ſexto loco in ſeptimũ ubi ſint Solis radij ex Leone hoc nihil referre uelit Ptolemæus. Sed quod ex dominis Ioue & Venere, Solem in poſterum & Martem conſyderemus. Etſi Saturnus ibi inueniatur nihil uocat, ſed ſi Soli, aut Marti aduerſetur. Sed cla-
Tex. 60. rius ante, ut refugere non poſſit. Si uerò & pars fortunæ in ſignis peregrinandi authoribus extiterit uitam omnem, & conuerſationes actionesq; unuerſas in peregrinationibus exequetur. At mihi & illud de dominio potius, quã loco intelligendum uidetur. Vt in figura filij mei minoris Sors ipſe eſt in decimo loco, & ſub Sole, nec peregrinationem ſignificat, ipſe tamẽ à pueritia perpetuis iam octo annis peregrinatur, quod Mercurius ſortis dominus in nono loco ſit peregrinus, & inter Pleiadas. Ob hæc igitur atq; ſimilia malè ualdè audit in fortuitis hæc diſciplina maximè ob præcedentes genituras.

Tentandum eſt igitur ut ueritatem rei aperiamus: dico ergo fortunæ partẽ primò eſſe conſiderandam, quæ ſit in angulo, uel ſupra terram maximè in undecimo uel nono loco, ab ipſa accipiemus ſignificationẽ: Si autem fuerit ſub terra præcipuè in tertio uel ſexto loco, uel eius dominus principalis, uel ſi duo ſint cùm exaltationi finis, aut trigonus coniungitur impeditus & ſub Solis radijs, primum locum obtinebit ſecunda domus, atq; eius dominus dominiuẽ non prorſus neglecto ſortis domino. At cùm Sors ſalua eſt, minimum, quid poteſt ipſa ſecunda domus: quàm Ptolemæus ob id prorſus refugere, non poteſt quod ſub terra ſit, cum ſortem ipſam, quando ſub terra fuerit reſpiciat. Verùm plerunq; Sors ualidior eſt natura, quàm ſecunda domus primum ob amborum luminarium, & præcipuè Lunæ conſiderationem, ſecundum quod Sors non ſemper ſub terram. Et ideò ſi ſit caſu imbecillis efficitur ſecunda domus ſub terra ſemper eſt, ideoq; natura eſt inualida. Idem duo quod ſemper ſecunda domus ab angulo abſit Sors poſſit abeſſe, & fortuitò extra ipſum reperiatur. Ob hæc omnia Ptolemæus ſecundum domum poſthabuit ſorti, non tamen omnino neglexit. Exoerimentum eſt ratum cum illa uenit præferenda, contingit tamen ut in noſtra genitura exponemus.

Nunc

Nunc autem ad principale redeamus, ſecunda domus rarò dat diuitias magnas, cùm ſit ſecundo loco: at Sors illuſtres dare poteſt, in prima igitur rarũ Sors optimè collocata eſt. Sed Ptolemæus uidetur non curare hoc, quoniam ad actionem locus non facit, ſed ad dominum refert. Equidem iuxta ſignificatum ut in Aegypto ob propinquitatem opera ſolum errantium inſpectare, oportet, at apud nos, qui plurimum ab illis diſtamus locum obſeruare neceſſe eſt. Forſan & aliquid facit quod loci, & Planetæ ut Caput, & Venus, & Luna, quæ loco complicantur ſub eodem domino ſint, ut res redeat ad idem. Verũ duo obſtant. Primum quod ſi non eodem in ſigno eſſent, nihil prodeſſent cõtra quod eſſet dominus plurium locorum, non pertinentium ad ſortẽ. Secundum quod non liceret eundem planetam eſſe malè affectum in una cauſa, in alia autem benè quod fateri ſæpius conuenit. Sed ad rẽ redeo difficile eſt coniectari locum nihil prodeſſe ad cauſam quandoquidem in fine libri nouos ingreſſus obſeruare iubeat in loca Aphetica: an ergo proderunt aut nocebunt fortuita, quæ ab initio ſunt copulata nihil proderunt aut nocebunt: id ergo tanquam clarum omiſit hoc de dominis ut ſignificantius in memoriam reuocauit. Cùm ergo adeò ualidus eſſet ſortis locus opus non habemus ſecundo domo, quanquam & in illa Iuppiter ſit loci, & iã dominus, & cum Mercurio ſortis domino, ut quocunq; te uertas felicitſſima ſit, & in idem redeat. Ipſe præterea locus ſortis & dominus, qui & loci noni cauſam oſtendit tantæ felicitatis, ſcilicet Pontificis potentiam. Vt autem uideamus quomodo tractanda ſit ratio ſortis 19. anno Sors redibat ad Taurum in oppoſito Martis, ut nihil ex progreſſu niſi malum ſperare oporteret. At per directionem peruenit ad Veneris ſextiles radios hoc bonum, ſed tantæ felicitati minimè comparandum cũ Venus in duodecimo loco ſit, & locus radiorũ Veneri inimicus radiusq; debilis. At cum nouam ſortem anni quærimus ipſa Sors fuit in Geminis, in trigono Mercurij domini ſui, & Iouis ac Lunæ, qui in trigono erant Mercurij, & ipſi in loco ſortis radicis. Et ipſe natus è familia, quæ licet citra arma ſæpius dominatione urbis potita eſt. Sed quia regnum eſt dirigemus etiam Solem, qui peruenit ad trigonum Martis potentis, & per bellum, & uim dedit regnũ. Sicut paulò pòſt cum aſcendens peruenit ad radios Martis quadratos, cum Sole infelici occidit ipſum.

Videamus modo ſequentem, quæ conuenit ad unguem cũ priore, ſed Sors eſt iuncta cum Venere, & Mercurio, & omnia ſunt in angulo, & non potuiſſet dare nouum regnum, ſed ratione propinquitatis ad priorem habuit, tum quia geneſes ambæ concordabant, cum geneſi Caroli Quinti Cæſaris, & Sol peruenit ad Venerem eo ánno, & ita conſecutus eſt regnum. Et ueriſimile eſt etiam quod ciuitas Florentiæ conueniat cum Scorpione aut Capricorno. Nã etſi Gauricus ſtatuat eam ſub Ariete, tamẽ origines uſtium incertæ ſunt: ipſæ uerò indiligens admodum ut nil ei credendum ſit, cum Andream Alciatum notiſſimum omnibus uirum mortuum tradat, anno 1546. Ferrariæ, cũ obierit Ianuario menſe ni fallor anni 1549. in propria domo Papiæ: cum ergo ea die primum è Mediolano reuerſus eſſem. Vtcunq; ſit, uidentur ex experimento geneſes hæ, cum ciuitatis origine conuenire.

TEXTVS III.

Videre igitur oportebit eos, qui ſigni hac ratione inuenti gubernationem ſibi uendicant, ut ualeant, an commodis & familiaribus in locis ſint, ſicut in principio diſſeruimus. Amplius conſulendæ ſunt ſtellæ, quæ eius configuratæ ſunt, aut ſupra eos euectæ eiuſdẽ ſectæ, aut contrariæ.

Non ut in animi qualitatibus ſemper ſtellas, quæ ſupra dominos loci elevantur

uantur refugit, ſed ſolū cùm contrariæ fuerint, quæ ſupra illos eleuantur. Cauſa eſt quia in animi qualitatibus immoderata omnia mala ſunt, ut nimia bonitas aut improbitas: non ſic in diuitijs, quia nullus exceſſus nocet. Oportet igitur & dominos loci, & qui ſupra eos eleuantur benè diſponi, atq; inuicem cōſentire. Quamobrem ſi eleuentur ſtellæ, quæ conſentiant cum dominis Sortis etiam melius eſt, quàm ſi ſolæ ſint, quæ dominantur. Et ob id raro contingit, ut præclaro ingenio & liberali euadant ditiſſimi. In locis commodis igitur à Sole, à mundo atque familiaribus. Vt orientales à Sole in angulis, uel ſaltem ſecundo uel undecimo loco, quod hi ſuccedant alteri nobiliorum angulorum, alterum aſpiciant amico aſpectu in domo, altitudine uel alia propria dignitate.

TEXTVS IIII.

Si ualidi ſunt ſ̄, quæ fortunæ Sortem gubernant, diuites efficiunt, maximè ſi à luminibus teſtimonio familiaritatis corroborentur.

Diuitiæ ſplendorem magnum afferunt apud mortales, & ob hoc indigent, & iuuantur teſtimonio luminarium, non ſic filiorum multitudo aut ingeniū. Status igitur diuitiarum ex quinq; rebus habetur. Prima ut domini loci Sorti, ſint à Sole orientales: Secunda, ut in angulorum centris: Tertia ut in propriſs dignitatibus: Quarta Planetæ, qui ſuper ipſos eleuantur cum eis concordent: Quinta, ut domini loci Sortis cum Sole, uel Luna conueniant. De conuenientia autem ſuperius qualis ſit, & quot modis fiat dictum eſt. Planetæ igitur dominantes Sorti in angulis maiores dant diuitias, quàm in propriſs dignitatibus: Sed eò minus ſtabiles, quò celerius ex angulo Planeta exit, quàm è propriſs dignitatibus, etiam ſi finis extiterit. Loquitur autem hic propriè de diuitijs omnibus præterquàm paternis: nam illæ in certis regionibus ad filios neceſſariò deueniunt maximè natu maiores: & præcipuè Feuda uocata, ut arces. Quid ſi ubi primogenitus Feudis ſuccedit, ut in Gallia, & Scotia natu maior habeat dominos Sortis oppreſſos, ſecundus autem natu uel tertius illuſtres, & à luminarium conſortio etiam firmiores factos: Dicemus legem humanam plus poſſe, quàm cœleſtem in talibus, uelut contraria ratione in his, quæ ad animum & corpus pertinent, cœleſtem plus humana. Nihilominus primogenitus Feudi reditus pignori ſemper habebit datos, contra alteri reditibus aliunde acquiſitis affluet. Antequam tamen primogeniti conditionem ſuperet aut æquet, non paruo tempore indigebit quantumuis felicisſimè natus. Nam & lex primogenitorum ad generales pertinet conſtitutiones.

Sortem igitur ſub Solis radijs latere parum, aut nihil refert ad malum, ſicut & cum Luna eſſe ad bonum, dominum autem plurimū, ſub Sole tamen propriè, ſi benè fuerit conſtituta publica præmia & Regum dona pollicetur: ſicut in Solis quadratis, & magis oppoſitis ſacturam, & amiſſionem bonorum ob fiſcum. Similiter ſub Luna cum Sol in aſcendente fuerit uitam robuſtam, & incrementa patrimonij ex contractatione cū hominibus decernit. Et ſi in trigono Lunæ, aut ſextili fuerit bene collocata, & per rationes publicas. Velut in oppoſito eius aut quadrato in ſignis non familiaribus ſacturas ex contractationibus publicis & conductione. Sol enim adminiſtrationes & magiſtratus ſignificat. Luna eos qui conducunt opera publica. Idem uerò, & certis cōtinget ſi loco Sortis illius domini ita fuerint collocati: Sed dices Ptolemæus uult quod dirigamus Sortem pro habentis euentibus diuitiarum, hic omnia tribuit dominis Sortis & non loco? Reſpōdeo oportet intelligere ipſum per ipſummet. Cùm uult, ut dirigamus Sortem oſtendit debere tamen conſiderare dominos illius principaliter non locum ex hoc capitulo: Cùm hic dicit conſideran-

ſiderandos eſſe dominos, oſtendit ex capite ultimo quarti libri, habendam eſſe ipſius loci conſiderationem. Vnde qui occurrunt in directione etiam radijs quadratis, aut oppoſitis, ut ibi docet ſunt adminiſtratores loci. Attamen ſi ab initio fuerunt contrarij puta domini loci oppoſiti nocent. Qui uerò nocent ab initio, utpote ſi Sors ſit in Scorpione, & Sol in Tauro paribus gradibus Sol non nocet Sorti, & hoc bene nota, ſed eſt illi inimicus, ita ut cum directione, uel proceſſu, uel per ingreſſum deuenerit dominium Sortis ad Solem bona deuoluentur ad fiſcum. Non ergo Sol nocet Sorte, quia ab initio radijs oppoſitis illam afficiat: ſed quia cum radijs oppoſitis illam afficiat, ubi ad illū deuenerit dominium offendet illam, non quæ eſt in radice, ſed directione uel proceſſu, aut ingreſſu. Hoc autem tantū intereſt, quod ſi Sors afficeretur perpetuò, paupertas & detrimenta ſignificarentur, ſicut ſi domini malè afficerentur. Non affecta autem Sorte ſic, ſed ſolum inimicis Planetis in occurſationibus detrimenta ſolum eueniunt non ſemper. Idem de beneficis.

Eadem uerò regula, ut dixi, in proceſſibus tenet. Sed etſi ſecundum locum & louem conſiderabis, multumq; illis tribuas, non errabis. Aliter me nihil lucratum omnino fuiſſet neceſſe, cùm tamen non tam parum ſum lucratus, quā parum mihi ex lucro ſuperfuit. Si igitur ad partem fortunæ reſpicias Venus, Mercurius & Saturnus in octaua genitura illi dominantur. Qui cùm ſint concordes & in proprijs locis, & abſq; maleficarum teſtimonio ſtabiles, & nunquam defuturas opes decernunt. Quia tamen abſque teſtimonio luminarium, & in cadentibus locis omnes, paucas & minùs quam mediocres. Et ita ſemper fuit.

TEXTVS V.

Verùm Saturnus diuitias largitur per ædificia, nauigationes, agriculturam. Iuppiter per ea, quę ipſi concredita ſunt, per præfectu ras, per ſacerdotia. Mars per militiam & exercitus ductationē. Venus amicorum & fœminarum donis, & beneficijs. Mercurius per eloquentiam & negotiationem. Peculiariter autem Saturnus fortunarum Sorti conciliatus, ſi cum loue configuratus fuerit, hæreditates donat, maximè quando in ſupernatibus angulis hocaccíderit loue occidente in bicorpori ſigno, aut applicationem ad Lunam habente, tunc enim ad liberorum procreationem deducti alienorum hæredes ſcribuntur.

Quòd per ſe ſignificant clarum eſt. Cùm uerò nihil ſit quod adeò & repentè, & multum diuites reddat homines, quàm hæreditates, ob id cauſam hutus tam conſpicuæ rei, & ab hominibus deſideratę docere uoluit. Magnarum igitur opum & tardè uenientium, ac cum multis difficultatibus, duos Planetas maximè diuitiarum ſignificatores cauſas eſſe docuit & tardos: hi ſunt Saturnus & Iuppiter. Et quia per hæreditatem bonum hæredi, & malum morienti aduenit, Saturnus pro malefica, Iuppiter pro benefico aſſumendus eſt, & hæc eſt prima conditi. Secunda quod ambo ſint in angulis ſuperioribus: quia hæreditates ſunt res magnæ & cōſpicuæ præſertim integræ & locupletum, ideò ut ſint magnæ indigent locis potentibus quales ſunt anguli, & conſpicuę indigent angulis ſupra terram, qui ſunt cœli mediū & occidens. Occidens propter mortem eius, qui hæreditatem relinquit, cœli medium ob magnam felicitatem. In occidente Iouem, in cœli medio Saturnum conſtituit. Hæc enim eſt ars Ptolemæi, ut commutationem & participationem maximè obſeruaret. Cùm enim hoc ex concordia Saturni & Iouis prouenire deberet, oportet

ut alter

ut alter alteri cedat mutuo, ut etiam mortales in conſilijs facere ſolent. Quòd ſi omnino in talibus angulis non eſſent, ſed puta in undecimo loco pro cœli corde: legata pro integris hæreditatibus, & in nono minora etiam ſignificaret: idem in octauo pro accidente. Id uerò ad ſecundum pertinet neceſſarium. Tertium eſt, ut Iupiter in ſigno ſit communi, uel Luna illi applicet, uel ab eo ſeparetur. Hoc enim ſignificat duo in unum coëuntia: Fit autem multis modis: unum: Enarrat conſuetum Lacedæmoniorum tempore, uir infœcundus deligebat iuuenem, qui cum propria uxore concumberet, itaque filius natus duos habebat patres, legitimum non naturalem maritum matris. Et naturalem non legitimum, iuuenem à quo erat procreatus. Mortuo legitimo, naturalis cum filio ſuccedebat. Alius modus hoc tempore honeſtior: frater permittit fratri ut uxorem ducat, filijq; & ipſe maiori in hæreditatem tum lege, tum conſenſu ſuccedunt. Alius modus duo contrahunt fraternitatem & eorum altero mortuo, alter ſuccedit. Vt Mediolani Marcus Antonio, Iacobo Baldouino, quos ambos nouimus. De alijs forſan etiam intelligit, qui adulterini filij à matribus coniugi ſupponuntur. Eodem modo alias mixtiones interpretaberis. E' quibus eſt quod Saturnus, Martí commixtus eos facit Chyrurgos optimos, ſi bene diſpoſiti ſint, & eorum alter opificio præfectus.

TEXTVS VI.

Ac ſi quidem ſtellæ eiuſdem ſectæ cũ ipſis gubernatoribus, gubernationis teſtimonia ipſæ contulerint poſſeſſiones illabefactatas conſeruant. Si uerò ſtellæ contrariæ ſectæ eleuantur ſupra loca dominium exercentia, aut ijs ſuccedunt labefactationẽ ſignificant futuram bonorum.

Iſtud totum declaratum eſt ſuperius. Si enim dominis opum maleficæ felices concordent: rapinis aſſiduis opes augebuntur. Si diſcordent à latronibus, furibus & publicanis diripientur. Si fortunæ cauſæ diſcordent iudicijs petibunt. Si auxilijs buntur iudicijs & fide augebuntur. Proprium autem eſt Martí & Veneri diſperdere opes. Mars per rixas & ludos, & uenationes, ac dilapidationes: Venus ob luxum, ſcorta, delitias, incuriam, ueſtes & talia. Saturnus Marte, & Mercurio facit Alchymiſtas. Qui tandem in monetæ adulterinæ fabricatores tranſeunt: pleruncq; pœnas dantes. Et ſcias quod Saturnus ſolus propriè paupertatis imò mendicitatis auctor eſt: ut Iuppiter non ſolum diuitiarum, ſed opum & affluentiæ.

TEXTVS VII.

Cuius euentus tempus in genere accipere licet ex ſtellarũ *id* efficientium ad angulos, & ſuccedentia loca annutu.

Annuunt ſiue innuunt tempus generale ſtellarum tam dominarum, quàm ſuper eas eleuatarum conſtitutiones ad angulos. In angulis in iuuentute, in centris ſtatim: in ſuccedentibus media ætate: in cadentibus ſerò & in ſenectute. Vnde etiam in cadentibus habentes fortunarum ſignificatores non omnino de diuitijs deſperare debent: Verùm cum etiã hæc ætas ſit breuis & inepta laboribus, in paucis admodum id contingit, & etiam pleruncq; parum. Itaque pauci ſunt, qui ſi ad ſummam ſenectutem perueniant, non uideant uariam in diuitijs fortunam. Idem uerò dices de occidentalibus quartis & orientalibus mundi. Et rurſus de earum ſitu in comparatione ad Solem. Manifeſtum uerò
cap. ultimo. eſt quod pro propríjs temporibus in Sorte profectionem, & directionem obſeruare conuenit, ut infrà docebit, non dominum illius: ita ut generalia tẽpora dominis, propria locis ipſis tribuantur.

Sed

Sed dices quonam pacto aliquis ex sceleribus diues fiet: cum nec̃ beneficæ scelera significent, nec maleficæ bene disposítæ? Sed uelut cum Saturno Mercurius Architecturam, & cum Marte fabrilem excellentem. Malè autem dispositus maleficus miseriam nuntiat: nullus igitur locus diuitijs ex flagitijs comparandis relinquetur, cùm tamen plurimi sic ditentur etiã in immensum: Vt illud Iuuenalis.

Criminibus debent hortos prætoria mensæ,
Argentum uctus & stantem extra pocula caprum.

Nostra autem ætate non minus, quàm antiqua sunt frequentes. Respondeo maleficas potentes & bene dispositas hoc facere. Nec artem significant, nisi dominæ sint opificij. Cùm uerò multitudo opum paratur, necesse est, ut dictum est, de hæreditate, beneficam maximè autem Venerem fauere, etiam si scelere id fiat: Nam malefica scelus, Venus autem acquisitionẽ opum significat. Quòd si nulla adsit benefica, maleficæ uerò opificium non significent, & sint extra proprias dignitates, ualidæ tamen in angulis, tunc puro scelere & à legibus uetito diuitias parabunt. Quamobrem tales diuitiæ rarissimè perseuerant, diuturnæue sunt. Vt cum furto, latrocinio, moneta adulterina, falsis testamentis, paratur res. Duobus uerò modis res scelere paratur, & non à legibus punito, uelut fœnore, iniustitia, seplasia, alijsq; in tertio de sapientia, technis, dictis: uel cum maleficæ opificio non præsidentes fuerint ualidæ, & bene affectæ, sine fortunarum testimonio: uel cum ualidæ fuerint, & malæ dispositæ cum testimonio fortunarum. Maximè uerò opes parabuntur si ualidæ & bene dispositæ fuerint maleficæ, cum fauore beneficarum. Maximè autem in diuitiarum acquisitione concursus, & in genitura, & in tẽporibus obseruare expedit.

Hæc igitur de opibus, quæ fortuna & uarijs casibus parantur: at locus, qui ex arte, aut peritia aliqua opes parandas declarat, est cui imperat significator artis, & maximè si ibi dominetur, & si illum cum potestate respiciat luminare temporis. Velut in nostra genesi par. 6. m. 57. ♍, & est coæqualis, & uocantur intuentia uel obedientia, est enim in opposito Lunæ dominæ trigoni: & ita de alijs aspectibus. Quod uerò accedat trigonus Iouis, bonum est & utile non tamen illi potestatem dat. *Lib. 1. Text. 47. & 48.*

CAPVT III.

TEXTVS VIII.

De Fortuna honoris & dignitatis.

QVæ ad dignitatem & ad hanc beatitatis partem pertinent, à luminarium statu, & satellitum astrorum accipimus, obseruantes eorum familiaritates, nam si in masculinis signis fuerint ambo lumina & in angulis, siue alterum horum maximè cõditionarium, & stipatim quinq; erronibus erga Solem quidem matutinis, uespertinis uerò erga Lunam, reges erunt qui nascentur.

Septem genera status hominum, quasi extrema inuicem, quod maximè distent declarat: per ea reliqua omnia, quæ infinita sunt intermedia, nobis insinuans. Nec comparando loquitur, sed simpliciter, ita quod etiam filius rustici hanc nactus genesim modo utuat ad regnum perueniet. Vt autem intelligamus ueritatem huius rei, debes scire quod luminare in masculinis signis simul

mul eſſe contingit ſecundum diſtributionem ſingulis quatuor hominibus, & cum hoc habere Venerem, & Mercurium orientalem ſingulis 16. hominibus. Sed de Saturno ut ſit in primo ſtatu cū habeat quinq; ſtatus ſingulis 80. hominibus. Igitur ut habeat tres ſuperiores in primo ſtatu ſingulis 2. M. hominibus contingat. Vt uerò ſit in angulis contingat ex 6. millibus uni. Igitur per ſtatum Regium intelligit ſtatum eius, qui præſit 3. millibus hominum. Nam cum de Luna, uel Sole loquatur ad dimidium numeri reducitur. Intelligit ergo per reges regulos, more antiquorum & Arabum, qui Reges faciunt atque appellant unius oppidi dominos. Qualis ſine numero ſunt nunc in Africa & India.

Itaq; Ptolemæus hoc in negocio maximè obſeruat rerum ipſarum rationem. Cùm enim ſub eadem non ſolum Saturni & Iouis coniunctione, ſed etiam Solis & Lunæ innumeri naſcantur, quorum uaria eſt fortuna, rem hanc ad momentum tranſtulit. Nam qui in angulis ſunt Planetæ plurimum poſſunt, quod res hæc breuiſſimo tempore duret. Eoq; magis quo in ualidioribus angulis, ſcilicet aſcendente & medio cœli: Et in eorum centris. Hoc autē ut rariſſimum eſt, & in immenſum augetur, & excreſcit donec aſcendente luminari in ipſomet fuerit centro, non ita facilè quenquam ad regnum magnū admittit. Ergo Ptolemæus hic per angulos ſimpliciter intellectos etiam Regulos decerni proponit. Quod ſi non in angulis ſolum, ſed etiam in centris eorum fuerint ambo luminaria, tunc de magnis regibus intelliget. Atq; ita ſermo hic de primo ſtatu omnium regum, qui tamen nō ſunt ſupremi, ut Rex Gallorum, aut Hiſpaniarum, uel Turca, uel Anglorum, uel Pannonię, & multo minus de Cæſare qualis eſt noſter, eſt intelligendus. Pro regis nomine autem hic, ſi Principem dicas, iuxta cōſuetudinem noſtri ſæculi, clarius rem percipies. Erunt ergo tales Reges, ut Cames Flandriæ, Dux Auſtriæ, Dux Mediolani, Rex Bohemiæ ſolius, & hi inter maximos huius ſtatus, ut etiam Rex Aragonum, Dux Florentię. Inter mediocres autem Reges huius ſtatus, Dux Ferrariæ, Dux Mantuæ. Inter minores, Princeps Biſignanæ, Princeps & Salerni, Dux Parmæ. Inter minimos autem comes Vgubij, Marchio Iſtonij. Iam igitur habes quid per Reges Ptolemæus intelligat, & quomodo: nunc modo cauſam ſententiæ illius exponamus. Luminaria in hoc caſu obſeruat quod dignitates Regiæ omni hominum generi imperent: non ſicut alij Planetæ ſic & luminaria certo hominum generi præſunt, ſed generaliter omnibus. Nam Saturnus infimæ plebi, Iuppiter diuitibus & magiſtratibus, Mars militibus, & artificibus durioribus, Venus mulieribus & mollioribus artificibus, Mercurius ſtudioſis. Quod uerò in maſculinis ſignis ſint hoc facit ut efficatiores, & promptiores ad negotia obeunda euadant. Quo etiam docemur nihil tam facere ad honores, & dignitatem retinendam quantum efficatia, & promptitudo in negotijs. Hæc autem ut ad regnum utilia ſunt, non tamen in alijs rebus adeō. Nam primum malos mores in Venereis præſtat plerunq; hæc conſtitutio, ſi modo Venus aſtipuletur, ut ſuperius uiſum eſt. Facit & aliorū contemptores, & plerunq; boni & æqui. Et nil curantes niſi quod ad magnitudinē ſui ſtatus faciat, & explendum deſiderium. Sunt enim tales immodici ſemper in cupiditatibus & actionibus ſuis. Nocet etiam quo ad uitā Lunæ conſtitutio in ſigno maſculino. Ita nihil eſt ex quaq; parte beatum: multò minus Principum uita. De orientalibus uerò Planetis à Sole, occidentalibus à Luna, rationē ſuperiùs declarauimus. Similiter & de angulis. Ergo ſi in regis filij genitura, quæ dicta ſunt cōtingāt, nō ſolū Rex, ſed maximus euadet Rex. & regnum ſuum tanquam ad id munus natus, ſumma cum facilitate tractabit.

TEXTVS IX.

At ſi ſatellites Planetæ uel in angulis ipſi fuerint, uel ad ſuperiorem

rem cœli cardinem configurati, magnam decernunt & ſtabilem potentiam, orbisq; imperium: quæ quidem maior erit felicitas, ſi hæ configurationes dextræ fuerint.

Si per orbis imperium intelligas totius orbis, abſurdum hoc erit, quandoquidem ne vllus vnquam toti orbi imperauit: neq; fieri poſſe, vt quiſquã imperet in libris de Aeternitatis archanis demonſtratum eſt: Sed nec de maiore parte, vt Cæſaris, aut Alexãdri Magni, cum cõſtitutiones hæ, quas hic Ptolemæus proponit frequentes ſint, tales autem principes riſſimi. Quòd igitur antea diximus de regibus paruis, hic de magnis eſt intelligendum. Scilicet vt hæc conſtitutio Regem mundi, id eſt, qui titulos ferat totius aut maioris partis orbis ſignificet. Quales, vt dixi, Cæſar, Turcarum Princeps, Aethiopum Rex, Rex Scytharum noſtro tempore magnus Cham dictus, Rex Gallorum, Rex Anglorum, Perſarum Rex Sophi appellatus, Cambaiæ etiam alijſq; toto orbe celebres. Si tamen luminaria in centris præter id horum ſint angulorum, fient tunc Reges maioris partis orbis, vt olim fuit Auguſtus.

Illud etiam animaduerrere decet, quod Ptolemæi tempore Romani Imperatores orbis hoc modo erant principes, ſed hoc à generali conſtitutione imperij Romani ortum trahebat. Quo fit vt ueriſimile ſit Ptolemæum vidiſſe genituram Auguſti & Tiberij, quã habuerat Thraſibulus Mathematicus, & C. Caligulæ, & Neronis, & Claudij, & Domitiani. His enim omnibus ab aſtrologis prædictum fuerat imperaturos. Fuerant autem hi proximi ætati Ptolemæi & paulò ante illum. Credendum eſt igitur Ptolemæum obſeruaſſe in illis hoc cõmune, quod dixit. Similiter & forſan in genituris regum Perſarum Xerxis, Artaxerxis, tum Aegyptiorum Ptolemæorum, atq; etiam Mithridatis Antiochiue, & forſan Alexandri Magni. Non tamen abſolutè de mundi regibus pronuntiaſſet ſola ratione abſq; experimento fretus. Fuit enim Ptolemæus magnus ſupputator, & temporum, & motuum aſtrorum, iamq; conſiderat libros Magnæ compoſitionis, ut in Procemio huius libri apparet. Itaque dictum hoc de mundi regibus tamen ad centra angulorum tum ad conſtitutionem generalem illius ætatis referendum erit. Poterit etiam tam maximum imperium in vnum coiſſe, & hereditario iure transferri in ſucceſſores, & tunc erit difficillimum alteri, qui ex ea familia non ſit hoc obtinere. Poterit rurſus non coiſſe imperium in vnum ut Nini tẽpore, & tunc erit difficile, perfecit tamen hoc Ninus Aſſyriorum Rex, ut regnum maximẽ partis orbis occuparet. Sicut Alexander Magnus Perſarum, quod iam uni familiæ tributum erat: licet Darius ille, quem Alexander uicit non fuerit è ſtirpe Xerxis, uel Artaxerxis. Vnde difficilius fuit Alexandro imperium illud occupare, quam Nino: nam à generali conſtitutione ſub qua Perſarum Imperium coaluerat, Alexander prohibebatur. Difficillimum autem eſt generalem conſtitutionem à priuati geneſi, ut in ſecundo libro ſuperius docuimus, ſuperari. Quandoq; autem imperium coaluit in unum, nulla certa familia dominante, ut Romanum poſt extinctum Neronem, qui luliorum ultimus fuit, & tunc lõgè facilius eſt ex geneſi imperium orbis aſſequi, ut Nerua, Traianus, Galba, Otto, Vitellius, Seuerus Alexander, Seuerus Afer. Maximinus, multiq; alij.

Sed iure meritò dices, cum eodem momento tot in orbe naſcantur, multi erunt totius orbis domini, quòd & experimento, & rationi repugnat. Imò neque unquam uiſum eſt duos, uel tres ad unguem unius ætatis, uel ſimul, uel altero alteri ſuccedente maxima regna occupaſſe. Quod tamen neceſſarium eſſet ubi uera eſſent, quæ à Ptolemæo dicuntur. Reſpondeo quòd natura ordini uniuerſi prouidit, raroq; tales primum euenĩunt conſtitutiones: Et reoti qui naſcuntur tunc pauci ſuperſunt, quod ſuperiùs declaratum ſit, eos qui in centris habent luminaria plerunq; non nutriri, aut oblæſos eſſe uitijſq; tum

animi, tum corporis detineri. Vnde prohibentur à maximis non ſolum nego cijs, ſed ſæpius etiam à mediocribus ac minimis. In eadem etiam regione nõ contingit fermè duos eodem momento naſci. Neq; ego in uita uidi duos, qui eodem horæ momento nati eſſent, nedum poſtmodum duos tam claris geni turis. Plurimi etiam ab infantia pereunt propter parentum, ut uidebimus geneſes. Eorum uerò qui tandem ſuperſunt eodem momento geniti ob natalitũ diſcrimen, alij quidem momento obtinẽt regnum, ut Seueri Afri tempore Albinus, & Feſcenius Niger: Et Galieni tyranni triginta, quorum quilibet nomen Cæſaris uſurpauit: Alij uerò non per ſe aſſequuntur imperium, ſed uices eorum qui poſſident, gerunt.

Quo uerò ad textus explicationem attinet, difficile uidetur intelligere Planetas eſſe à Sole orientales, & in angulo cum Sole, & ſub radijs non eſſe, niſi Sol in ipſius anguli extremo fuerit, quod uix ueriſimile uidetur, cum tunc nõ ualidus eſſet, ſed imbecillis? Reſpondeo quod primo hoc in occidentalibus Planetis à Luna nullam habent difficultatem: Rurſus ſi iiſdem in alio angulo præcedente fuerint, ut Sol in aſcendente, ſatellites in cœli medio. Tertio contingere poteſt cum ipſi cœli mediũ reſpiciunt ex ſecundo loco. uel tertio, Sol autem fuerit in imo cœli, uel ſatellites in duodecimo, Sol in aſcendente. Neq; uetat quin in regionibus finitoris obliquioris Sol ſit ualidus in angulo, & in eodem uel quinq; gradibus anterioribus: Planetæ & fixæ (nam & de his quãdo fuerint nobiles intelligimus) appareant orientales in primo ſtatu, & ualidiſſimæ, tamen maximè ob latitudinem. Quæ autem ſint ualidiſſimæ docuimus in libris aſtronomicis. Neq; etiam uetat quin quando Planetæ ſub Sole fuerint, licet ſui ratione ſint imbecilliſſimi uiribus omnibus Soli traditis, regnum decernere non poſſint. Nam Sol uel Luna, ut in initio huius capitis docuimus, regnorum poſſunt eſſe authores, non alij Planetæ.

Cur autẽ dextros radios ſiniſtris præpoſuerit, non eſt ut putat Haly, quod generaliter ſint ualidiores, cum ſuperiùs ſit declaratum inter Planetas radiũ dextrum eſſe imbecilliorem. Sed hic cùm loquatur de aſpectu Planetarũ ad cœli medium, ad quam defertur non proprio motu, ſed firmamenti, conſtat dextrum ſiniſtro eſſe ualidiorem: cum de radijs loquimur Planetarum ad domos, cum uerò ad Planetas, uel fixas ſiniſtri ſunt præponendi. Superiùs dictum eſt, quod radij dextri contra ſucceſſionem ſignorum tendunt, ut ex Tauro in Piſces, ſiniſtri ſecundum, ut ex Tauro in Cancrum. Cùm igitur motu primi mobilis Planeta, qui eſt in Tauro in prima, uadat Piſcium locum in undecima, paret propoſitum. Vnde liquet Ptolemæum uelle quod Planetæ in hoc caſu ualidiores ſint in duodecimo loco, quàm octauo. in primo, quam in ſeptimo, in ſecundo, quam in ſexto, in tertio, quam in quinto. Ex his enim locis cœli medium reſpicere contingit, licet non ubiq; gentium, nec ſemper.

TEXTVS X.

Si uerò alijs ita habentibus ſolus, Sol *in* maſculino, Luna uerò in fœminino ſigno, & angulare alterum lumen ſolum extiterit, duces tantum naſcuntur uitæ, necis q; domini. Si ad hæc ne laterones quidem Planetæ angulares fuerint, neq; cum angulis, aut configurati, magni tantummodo & natalium ſplendore cõſpicui, aut præfecturis, aut exercituum ductationibus, minimè uerò ducatibus illuſtres. At ſi luminaria quidem in cardinibus non ſint, cardinales tamen ſatellites Planetæ extiterint, aut cum angulis configurati, in illuſtrioribus quidem dignitatibus non conſtituentur, in ciuilibus tamen

tamen hi promotionibus, & in ſui generis uitę mediocritate excellent. Si neq; ſtipatrices ſtellę cum angulis coniunguntur, obſcuros homines & nullis honoribus promouentes decernuntur. Extremæ uerò abiecti & infelicibus animis naſcuntur, quibus neutrum luminare in cardinibus, neq; in maſculino ſigno reperitur, neq; ſtipatur à beneficis.

Declaratis duobus ſtatibus principalibus, quorum præcedens eſt ſublimis, & potentiſſimus nunc declarat quinq; alios ſtatus. Nec in ulla alia cauſa tam diligens fuit Ptolemæus, quàm uitæ & hac. Vitæ quidem quòd ea ſit omnium aliorum fundamentum: & etiam quod pulcherrimum de Aſtrologo exemplum præbeat. Honorum uerò quod illis omnia bona ſuccedant, diuitiæ, amici, gloria, coniugia nobilium, inde, inſteriles fuerint, præclara ſoboles. Denicq; poſt corporis incolumitatem felicitas in humanis gloriæ comes eſt. Et quanquam Ariſtides & Phocion, & Camillus, & Cincinatus, & Fabritius, & Scipio maior, & alij multi honores adepti ſint maximos, cum ſumma paupertate: conſtat tamen potuiſſe illos ſi uoluiſſent omninò diuites eſſe. Phocion enim magna auri talenta quæ ſalua authoritate accipere poterat, oblata ab Alexandro ſpreuit. Sic cuicq; horum occaſio affulſit diuitiarum, ſed illi glorioſius duxerunt tantos magiſtratus gerere in ſumma paupertate, quàm cum diuitijs. Non ſolum ob raritatem, ſed quod hoc eſſet certum teſtimonium ingẽtis uirtutis datos honores pauperrimis, & ſingularis innocẽtiæ pauperes abdicaſſe ſe à magiſtratibus ſummis. Tertius modus à ſecundo differt quod unum tantum luminare habet in angulo, ac in maſculino ſigno. Memineris uerò, ut dixi, hic loqui Ptolemæũ de his, qui propria uirtute emerſerunt: Vt Franciſcus Sforția primus, Caſtrutius, Iacobus Triultius, Hieronymus Moronus, Iacobus Medices, omnes præter ſecundum ciues noſtri. Non de his qui concordia cum potentibus genituris creuerunt, ut Coſmas Florentiæ Princeps, qui partim ſucceſſione partim conſenſu genituræ ſuæ, cum Cæſaris genitura adeptus eſt regnũ. Et Maximilianus Stampa conſenſu genituræ, ut diximus, cum genitura Franciſci Sfortiæ ſecundi iam Principis Mediolani. Itaq; te itẽrum monuiſſe uoluí quemadmodum de diuitijs feci: aliter uel in magnos incideres errores, uel falsò Ptolemæum damnares. Sicut enim contingit mori in magna clade multos quorum genituræ longam uitam pollicentur. Et direpta urbe euadere pauperes, qui dominos Sortis in cœli medio habent: Ita in conſtitutione communi genti, quæ recipit principes ex una familia, contingit ex eadem cauſa, quæ eſt conſenſus genituræ, cum nonnulli illa conſtellatione non ſimplex, ut quidam crederent & egregiè rurſus deciperentur, ſed deductus per perpetuos concurſus directionum, & progreſſionum ac reuolutionum in quibus continua ſucceſſione fit commutatio locorum principalium, fieri quoſdam principes, quorum genituræ uix mediocri fortunæ ſufficere uiderentẽ. His igitur hoc contingit, ut ſi filij egregijs genituris ſuffulti ſuccedant, regnum non minus, quam uirtute partum roboratur & augetur. Si uerò filij genitura patris genituræ ſimilis eſt, eiſdem artibus regnum retinetur quibus partum eſt, non tamen augetur. Quoniam iam deductio illa cum generali conſtitutione interrupta eſt. Si autem filij genitura diſcors ſit parenti, ut Dionyſij iunioris olim cum Dionyſij parentis, & filiorum Piſiſtrati cũ patre, & filij Periclis cum patre, & noſtra ætate Ferdinandi filij, cum Alphonſo patre Rege Apuliæ & Neapolis, & Ludouici Sfortiæ cum Franciſci primi patris, ſemper regnum illud corruet, & filius eo priuabitur, etiã ſi pater non conſenſit, ſed uirtute parauerit. Quamobrem cum plurimi ſunt filij, ſi Regnum habenti meliorem genituram, & magis concordem cum genitura paretis, &

hora in qua regnum adeptus est pater, re ut aliâs dixi & potestatem non cæremonijs, tunc regnum illud proculdubio in illa familia seruabitur. Et hoc est quod Ottomannorum familia tamdiu seruat regnum illæsum, quod fortiori & promptiori, atq; efficatiori pater filio relinquit. Id autem ex experimento dignoscit. Sunt etiam qui dicant peritos astrorum consulere. Nam ea gens, ut par est, astra diligenter obseruat ut audio. Quicquid sit si ea regula seruetur, regna nec transferentur, nec desinent. Quòd si plures habeat pater filios, & primus adeptus regnum minus congruentem geniturам regno habuerit, & minus efficacem (nam ut dixi clarum est sententiam Ptolemæi esse regnum efficatia constare) secundo aut tertio filio, tunc nisi concordent geniturae efficatioris, cum principis fratris genitura, regnum illud proculdubiò euertetur. Ideò tutissimum regnum est in quo hæres regni est filius efficatior, seu qui habet geniturам, ut dixi, cum illis tribus conditionibus, congruentẽ, scilicet primi Regis geniturae, primæ horæ qua regno potitus est, & luminaria in signis masculinis & angulis, cum Planetis alijs orientalibus à Sole, uel occidentalibus à Luna, in angulis, uel cœli medium respicientibus. Et hæc omnia ut etiam Haly aduertit Ptolemæus inclusit in tertio libro in his uerbis (Et plurimũ
Tex. 1. ualet in peculiarium prout uniuscuiusq; cõditio requirit casuum decretis) Et
Tex. 2. in secundo rursus ibi (Iam cùm necesse sit summitti imbecilliores naturas ualentioribus, &c.)

Quartus ergo status est (ut ad ordinem redeam) eum unum luminare est in signo masculino, & in angulo, aliud in fœminino & extra angulum. Idem fere mẽ esset, sed paulò debilius, si quod est in fœminino signo esset in angulo, & quod est in masculino extra. Ex hoc patet causa quod effœminati, ut Sardana palus, & Pathici, ut Heliogabalus, non sunt omnino idonei regno, quia tales habent ambo luminaria in fœmininis signis, ut in præcedẽti capite uisum est. Et ego cognoui principem muliebria patientẽ, & certè uiuus quod rarò contigit, regno exutus est. Et hoc est uerum de regno quod solum proprijs uitijs, non alia authoritate, suffultum sit. Ex hoc etiam manifestum est, cur plus possit ad amissionem regni effœminata conditio morum, quàm auaritia uel crudelitas. Vt etiam nostra ætate in quibusdam uisum est.

Quintus status ad unguem ad primã pertinet geniturам, ubi nec Sol, nec Luna in angulo est, Saturnus tamen & Iuppiter, & Venus in angulis. Hi ergo non nouum adipiscentur regnum, sed suam conditionem à parentibus relictam retinebunt, sutor, sutoriam, eques equestrem, Senator Senatoriam, Rex Regiam: Et in sui generis mediocritate excellent inter compares, scilicet sutor inter sutores diuitijs & authoritate prævalebit: Rex inter reges sapientia, diuitijs, apparatu rei bellicæ, obedientia, regnicq; amplificatione.

Sextus status est eorũ, quod ad honores nõ sunt apti, sed in suo genere sunt obscuri: atq; quodammodo incogniti. Contingit hic cum neque luminaria, nec stipatrices stellæ in cardinibus fuerint. Tales enim omnino abiecti & humiles sunt inter suæ conditionis, ut dixi homines. Nec ex duodecim exemplaribus geniturис ni fallor ullam excipere nossem huic congruentem statui præter nostram. Status enim uniuscuiusq; describentur. Ex quo liquet non debere homines desperare, maiora quam pro astris expectentur, cùm Ptolemæus hos status ad hominum existimationem ac cœcam fortunam referat, non ad eam quæ ex uirtute oritur, gloriam tum etiam honores. Itaq; cum ego repugnantibus astris nomen quidem inter eruditos essem consecutus, non tamen mihi pro tot laboribus, uel semel eligi ad ullum officium inter collegas collegij contigit: nec apud aliquem principem in aliquo esse gradu, cum tamẽ tot nebulones dignitates apud illos sint consecuti: Et qui omnino non solum imperiti sint & habeantur, sed etiam in opere infelices. Vt contra de nobis cuius doctrinam non solum fatentur, sed opera admirantur, & tamen consuetudinem,

Digitized by Google

hem, mirum certè dictu, non ſolum negligunt, ſed abhorrent. Ita liceat nobis aſtrorum uim non ſolum fateri, ſed admirari. Si ad cauſas inferiores referas, uix queas inuenire. Sunt maleuoli, ſunt inuidi: nemini deſunt obtrectatores; & qui uerè habeant illis quod obijciant, cum mihi non poſſint. Sunt alijs amici & qui laudarent, at nec mihi defuerunt. Quid igitur? ex aſtris hoc eſt. Quo factum eſt ut æquo animo iſta uiderim ſemper tulerim: intelligens nec uitio meo, nec aliorum crimine iſta contingere, ſed ſuperum uoluntate. Sed iam ad ſeptimum ſtatum tranſeamus.

Hic adeò miſer eſt, ut etiam ſi in potentis uiri filium incidat, eum adeò deprimat, ut omnino abiectus ſit. Atq; ideò ad unguem primo & ſecũdo contrarius, qui etiam mendicorum filios euehere poſſunt. Conſtat autem hic ſtatus ex tribus. Primum horum eſt, ut utrunq; luminare ab angulis cadat. Hoc præcipuè ad corpus pertinet: tales enim plerunq; morboſi ſunt & debiles: & præſertim ſi in ſexto uel duodecimo loco fuerint. Vnde ob hoc & ad labores inhabiles, & contempti habentur. Hoc uerò & nobis nocuit cum minùs firma ualetudine nec ſeruire Principibus poſſem, quibus boni ſpecies plus placet quàm bonum: & obſequium quàm artis excellentia. Facit etiam eos qui in aſſidua peregrinatione uerſentur & exules, quod etiam exiſtimationi obeſt. Secundum ut luminaria ſint in ſignis fœmininis. Hoc animum deijcit à magnarum rerum cogitatione nec ſinit prouincias magnas aggredi, redditq; inefficaces, quo uitio ad gerenda negotia magna nihil eſt deterius. Facit etiam contemptos nec tales ut ab his aliquid magni iure poſſis expectare. Tertium ut luminaria à nullis ſtipentur beneficis, aut concordibus ſyderibus. Facit hoc ut ab omnibus deſerantur & contemnantur, amicorum omnium præſidio deſtituti. Pertinet hoc igitur ad fortunæ bona. Cùm igitur tales ex prima conditione bonis corporis careant: Ex ſecunda autem animi bonis: Ex tertia etiam fortunæ, meritò hi in extremo miſeriarum ſunt collocati. Suſpiciet etiam quandoq; ad ſeptimi ſtatus conſtitutionem extrema quædam animi aut corporis calamitas, aut cæcitas innata, reſolutio totius corporis, aut linguæ, amentia, aut immoderata peruerſitas cum timiditate. Habes igitur ſeptimi ſtatus non ſolum conditiones, ſed & cauſas. Ita egregia aliqua animi conditio, ab extremis exiſtimationis ſtatibus aliquot, contraria ratione, liberat. Quod facilè, ſi ut oportet non tantum uerba Ptolemæi, ſed etiam cauſam & rationem illorum diligenter perſcrutatus fueris, intelliges. Vnde etiam educatio plurimum poteſt in corrigendis, ac leniendis aſtrorum decretis: modò non tantum illi tribuas ut ex uno extremo in aliud poſſe transferre ſperes. Verùm animi innata uirtus, cum educatione plus ſatis poteſt. Et licet non uerè, ſpecie tamen quadam ad cõtrarios extremos ſtatus, & quaſi per umbrã nonnunquam transferre ſolet. Non tamen tales ſunt. Iuxta hos ſtatus duo dignã animaduerſione diligenti notanda ſunt, quorum alterum eſt, quod luminaria ſignificant ipſam dignitatem & ſtatum: laterones autem eos, qui illius ſtatui, atq; exiſtimationi ſuffragantur. Qui ſi in angulis fuerint potentes erunt, alibi debiles pro loci conditione: beneficæ, fidæ, maleficæ, incõſtantes & quandoq; infidæ. Alterum quod quilibet ſtatus comparandus eſt ſtatui parentum hora nattuitatis, & ei qui per leges neceſſario ad filium ipſum poſt illorũ obitum deuoluitur.

TEXTVS XV.

Hæc igitur in genere propoſitæ conſiderationis deſcriptio dignitatum, ueluti excellentiam quandam conſtituit. Mediocres uerò conſtitutiones, quæ infinitę ſunt, coniectari oportet de forma ipſa tum luminum, tum ſtipationis ipſorum propria uariatione, deq; ſatellitij dominio.

Generales constitutiones tanquam terminos proprijs finibus distinctos intelligit. Vt non sint excellentes hi termini per se singuli, sed ut spatijs manifestis ac magnis distinguuntur. Sed mediæ cõstitutiones sunt inter hos fines, inter quos cum sint septem termini, erunt sex spatia, quorum unumquodque egregiam & manifestam habet latitudinem. Hi igitur intermedij status ex tribus cognoscuntur: Primus est modus, quo luminaria sunt dispositа in centro anguli, in medio, in fine, in initio succedentis medio fine, in cadentis initio, uel medio in decimo, uel septimo loco, infra terram uel supra: Quodq; sint in dignitatibus suis, Sol in igneis, Luna in aqueis: uel contratio modo Luna supra terram maximè nocte uel infrà: Luna in masculino, Sol in fœminino, uel contrario modo: quæ ordines non mutant, sed in eodem ordine eleuant, aut deprimunt. Secundus est ex qualitate satellitij beneficarum uel maleficarum, concordantium, aut contrariarum in suis dignitatibus, aut casibus potentiũ, uel debilium, multarum aut pauciorum, dominantium locis luminarium, uel inimicarum congruentium situ & tempore, uel dissidentium. Tertius est, qui decernit qualitatem, & causam existimationis: Et hic sumitur à domino signi satellitij. Præponatur carpentum, inde qui respicit locum & dominatur in loco, post dominus domus si nullus aspiciat locum satellitij ex dominis, nec ibi carpentum habeat. Quod si dominus domus sub radijs Solis fuerit, dominũ trigoni in honoribus domino altitudinis iuxta Ptolemæi sententiam præponemus. Vltimo loco est dominus finis. Atq; ita ubi plures dominarentur, atq; respicerent, ordo statuendus est.

TEXTVS XII.

Nam hoc si constiterit circa beneficas, eiusdemq; conditionis stellas maior ipsis dignitatibus authoritas, & constantia accrescit. Si uerò circa contrarios, aut maleficos humiliora, & incertiora omnia.

Satellitij dominus si sit benefica & concordet cum satellitibus est primus, ac firmissimus status. Inde si concordet non sit autem benefica. Tertius cũ benefica, quæ non concordet. Quartus si benefica discordet. Quintus si malefica non concordet. Vltimus & pessimus, cum malefica discordans dominabitur. Tunc enim omnia bona peruertet & turbabit, mala augebit.

Quærere igitur oportet secundùm regulas datas, qui sit robustior & ex experientia uelut in nostra genesi Venus, aut Mercurius, aut Saturnus sunt, satellitij Domini potius q; Iuppiter. Iuppiter tñ, uel quia sint in angulo, uel alia ratione deprehenditur omnes dignitates præstare. Hoc enim experimento certò constat: sic etiam temporaneas dignitates, & potestates largitur suis tẽporibus, de quibus locutus non est Ptolemæus: sunt tamen necessaria: nam Marius Humili loco & fortuna natus, septies consul, non paucioribus tribus duxit exercitus. Vnde ergo hæc uarietas: an quia ualidæ potestates amisso satellitio procedant dominisq; uarij generis, quæ autem artis excellentiam sequuntur, ut in eruditis iurisconsultis, & Architectis, uel Grammaticis transitum significatorum non luminarium ad corpora, uel radios beneficarum, aut luminarium: qui cursus ac recursus in huiusmodi uiris eò frequentius accidit, quò eiusmodi dignitates sunt leuiores, & natura mutabiles.

TEXTVS XIII.

Futuræ dignitatis genus de stipantium astrorum peculiari natura coniecturabimus. Quandoquidem Saturnus satellitij præfecturam nactus ex opum cupiditate, & reconditis diuitijs, potentiã cõciliat:

Digitized by Google

ciliat. Iuppiter uerò & Venus gratia donis, præmijs ac magnificentia. Mars expeditionibus, uictorijs, subditorum terrore. Mercurius intelligentia, eruditione, cura, ordineq; suarum rerum.

Verbum δορυφορούντων & κυρείαν τῆς δορυφορίας ἔχων magnam attulit ambiguitatem. Videtur enim à stipantium natura sumendum genus causæ dignitatis: Inde in sequentibus uerbis potius à natura domini satellitij. Illud etiam difficillimũ uidetur, ut à natura satellitij causam sumamus, quæ pluribus conuenit necessario, atq; diuersis: Quoniam non potest esse satellitium nisi plures sint Planetæ luminaria circundantes. Nec causa dignitatis à pluribus sumenda est, sed ab uno plerunq;. Haly ob id more Arabum, & etiam quia iure meritò hoc omnes torquere posset uerè exposuit omnia concilians digniorẽ in satellitio, qui etiam illi præsit: Sed sæpe accidit ut qui præsit è satellitio non sit. Ob id igitur recipiendam Haly sententiam existimo, ut qui præest è satellitio eligatur. Si nullus præsit: potentior in satellitio. Vltimo si omnes debiles extiterint: dominus satellitij. Vel si dominus satellitij sit, alter uerò in eo potẽtissimus, uterq; habendus erit. Exemplum in secũda genesi (nam ut bene Firmicus dixit Imperatorum & Regum geneses quoquomodo astris non adeò subijciuntur: Et uerè, quoniam etiam Regni initio subiacent, non tantum propriè genituræ: Iccirco fit ut de Regibus circa corpora & animos prædictio extendatur. Rex uerò magnus augere potest & minuere existimationem, mutare non potest, quæ cum regno ipso coniuncta sit. Quanquam, ut dixi, ea maxima futura sit etiam præter regni ordinem, quia tamen non adeò conspicua est genesis uis in regibus propter regni maximam illustrationem eam silẽtio, nunc transmitto) Satellites sunt Iuppiter, Mercurius, Venus, ex his Venus præficitur, nam est sublimis & in suo trigono orientalis matutina, Mercurius occidentalis uespertinus, & Iuppiter in ultimo statu. Sed & Venus præest loco Iouis. In prima Saturnus est proximior Soli, Venus centro, utrunq; sumendum existimarem, æqui fermè authoritate. In tertiæ satellitio præest Sol, Mars, Iuppiter, Mars Ioui cõmiscetur. Sol autem cum præsit illustrem facit natalibus, hoc est communi ratione. Ita intelligendum est quod Ptolemæus prætermisit. Nam si Luna præsit erunt uelut cursores, ac tales qui uulgari comitate omnibus noti fiunt.

Animaduertendũ est diligenter hic non de gloria, & dignitate loqui nisi ea, quæ à fortuna conceditur, nam consequens cuiusq; artis excellẽtiam non in potestate fortunæ est: maximè quę ad eruditionem sequitur: illa enim cum sit in nostra potestate non ex astris habetur. Veruntamen est nomen quoddam solum, aut ad summum negocia illi committuntur, quæ ab excellentia peritię eius artis pendent. Et ita non repugnat in ultimo statu gloriæ hominem esse notissimum ob artis maximam peritiam toti orbi. Sunt ergo tria artis peritia, artis exercitatio, nomen ex arte, primum ex astris pendet, sed non ex hoc capite: secundum ex astris, & pendet ex hoc capite: tertium ex astris, sed peritia artis, quæ ex astris tamen oritur. Verùm si artis peritiæ, quæ hic dicuntur fœliciter adsint, gloria illius conduplicabitur. Et omnes illius opera utuntur: Est etiam artis peritia, quæ ad exercitationem peruenit, & tota in nobis nõ est, cui astra dominantur. Vnde quoties audies ille longè peritior est, & artem melius intelligit, sed tamen curari malo à meo medico & defendi ab aduocato. Solũ ergo peritia, quæ in nobis est, & nomen quid paritur ex ea non sunt sub hoc capite. Ex hoc apparet, quod qui adeò pręstare debent in disciplinis maximè contemplaticus ut sunt Arithmetica, Geometria, Musica, Astrologia, Philosophia, utraq; optica ponderum Magia, Theologia, oportet ut habeant luminaria cadentia, & sint absq; significatore artis, aliter per celebritatem nominis distraherentur. Et tamen oportet ut habeant planetas concatenatos per bo-

nos aſpectus. & in dignitatibus ſuis, præſertim ♄, ♃, & ♀, uel ☿, aliter deficerent eius neceſſaria.

CAPVT IIII.

TEXTVS XIIII.

De actionibus ſeu opificio nati.

Vis uerò opificij moderationi præſideat è duobus colligitur: Sole nimirum & ſigno quòd cœli faſtigium obtinet. Videre enim oportebit ſtellam, quæ matutino primo radios Solis exit. Et eam quæ cœli culmini conciliatur, maximè quando Lunæ ſe applicat. Et ſi idem Planeta utroque iure potitur hoc ſolo utendum. Sic ſi utrunq; neuter habet eo qui alterum habet, contentum eſſe oportet. Si uerò unus proximè apparuerit, & alter medio cœli, aut Lunæ conciliatus ſit, uterq; in conſilium adhibendus eſt. Primas trmen partes tribuemus ei, qui plura ad dominandum ſuffragia adeptus eſt. Quemadmodum in prioribus diximus. At ſi nullus reperiſ huic muneri idoneus, nec mane uiſus, neq; in cœli culmine conſtitutus dominum medij cœli accipiemus ut officium, aut exercitium, ſtudiumq; nati cui uacare conſueuit, qnando ſcilicet commodum eſt cognoſcamus. Solent enim ex huiuſmodi conſtitutione ocioſi plerunq; pronaſci: Hac igitur ratione inueſtigauimns, quænam ſtella actionibus, opificioq́ue nati formando idonea ſit.

Quinq; partibus ſeu modis ars conſtat. Primus eſt notitia artis ipſius, ſecundum nomen ex hac notitia horum neutrum pendet ex hoc capite: ſed ſecundum ex primo: cognita enim ſubtiliter arte neceſſe eſt nomen illius increbeſcere. Conſequuntur enim ſe: Primum autem ex ingenio & patientia, quæ potius per Mercurij, & Saturni ſtatum habentur, quàm alia ratione: reliqua tria ſunt artis exercitatio, concurſus hominum multorum, & potentium ad illum ob artem & fructus, qui ex arte colligitur hæc tria ex hoc capite colliguntur, quia ex quadam fortuna & naturali inclinatione pendent, cum corporis facili, & apta tractatione Quocirca in his illuſtrem conuenit eſſe ſtatum ſtellæ, quæ opificium decernit, quo homines uitam ducunt, exiſtimationē retinent, & totum uitæ tempus in eo conſumunt. Quod in nulla alia humana actione, aut adiuncto inuenitri poteſt Illuſtres autem ſtellæ ſtatus magis eſſe non poſſunt, quàm ſi nuper ante Solem oriatur pura, & ſyncera ſam ſuſtantia, & omnibus cōſpicuæ, aut ſi cœli medium teneant. Quo fit ut talibus opificium aſſignetur. Vt quod magis moueat hominem ad ſtudium illud. Quare ſtellæ, quæ ſub radijs latent ſtudia non opificia decernunt. Tales uerò non adeò inclarent quamuis ea in diſciplina celebres Mathematici, naturales Grammatici, & qui ſcribendo noua comminiſcuntur, ut ſolent pictores, ſculptores, medici & prioribus longè uiliores. Quamobrem diſtinguere hic oporter. Nam ſi debeat, quis nomine exercitationis multum inclareſcere, & ſimul ſcire neceſſe eſt, ut Planetam unum opificij authorē habeat ſub Solis radijs, alterum in primo ortu. Velut in quarta genitura Iuppiter eſt in primo ortu, Mercurius autem

autem ſub radijs, ut ex tabula ortus & occaſus adiecta uidere licet. Qui uerò Planetam ſub radijs tantum conſtitutum habẽt erunt nec uidebuntur. Quòd ſi in cœli medio, uel primo ortu author opificij extiterit, uidebuntur quidem nec erunt. Cuius rei exemplum ponere ſuperfluum exiſtimo, cum nullibi copia horum deſit. Et ſi unquam alibi, nunc etiam magis, ubi ueriſſimum eſt illud Horatij:

Scribimus indocti, doctiq; poëmata paſſim.

Verùm ſi nullus Planeta ſub radijs optimè collocatus fuerit, nec etiam in primo ortu, aut cœli culmine, nec ſciet ille prorſus quicquam, nec exercebit. Ptolemæus igitur quatuor ordines eligendi officij dominum proponit: Primus cum idem fuerit Planeta radios Solis exiens, qui & in cœli culmine: Et eò magis ſi etiam Lunæ ſe applicuerit. Secundus cum unus tantum Planeta, uel Solis radios exierit, uel in cœli medio fuerit: Ille enim efficax erit & ſolus eligendus, quia ſolus eſt. Tertius eſt cum diuerſi Planetæ, diuerſas ex his tribus habuerint conditiones, uelut quod unus primum de ſub radijs Solis exeat, ſecundus ſit in cœli medio, à tertio Luna defluat (Hoc enim eſt Lunæ illum ſe applicare) omnes eligemus: potentior tamen eſt primus, inde ſecũdus, demum tertius ultimus eſt: Sed uidendum eſt etiam ex his, qui in loco medij cœli, & Lunæ præter id plures habuerit dignitates, atq; is præponendus eſt omnibus. Quartus eſt cum nec primo oriens Planeta eſt, nec in cœli medio, tunc enim eum, qui plus in eodem cœli medio poteſtatis habet accipiemus. Ex quo patet quod eum à Luna ſeparatur Ptolemæus contemnit, quaſi præponitq; uicem gerentem eius, qui eſt in uertice (is eſt, qui cœli medio dominatur) ei à quo Luna ſeparatur. Admonet autem nos quod tales quibus nec Planeta radios Solis exuit primum, nec in cœli eſt medio, plerunq; uacui ſunt ab exercitatione, Solis intenti ſtudijs aut delitijs. At dices, Reges officijs & artibus carent, hi uerò plus alijs ut in præcedenti capite uiſum eſt, Planetas primò orientes in angulis habent: Reſpondeo quòd oportet per officia & artes intelligere publicam actionem qua minus Reges carent, quàm alij. Quidam enim adminiſtrant ius ut Claudius Imperator: Quidam exercent ſe corpore & pugna, ut Maximinus: Quidam Muſica, ut Nero: Quidam machinis conficiendis rei bellicæ, ut C. Cæſar: Quidam ociosi, ut Domitianus: Quidam pictura, ut Alphonſus Rex Aragonum: Quidam torno, ut Hercules Ferrariæ Princeps: Alij ſtudijs, ut Antoninus Philoſophus. Igitur exponit qui ſint ocioſi. Oportet autem conſentientes artes dignitati tribuere. Ob id enim caput de dignitate ſtatim ſubſequitur caput de opificio. Hæc igitur ſunt, quæ opificium & quantitatem eius ſignificant & genus. Memento autem eum dici eſſe in matutino ortu, qui non plus diſtat à Sole triginta partibus, & antecedit illum & uidetur. Et ſi plures fuerint, eliges propiorem Soli, modò optimè cernatur. Propriam autem quandam fortunam ſic deſcribit.

TEXTVS XV.

Quales uerò futuræ eæ ſint ex propria trium ſtellarũ Martis & Veneris, & Mercurij, ſignorũq; in quibus uagãtur natura cenſendum eſt. Mercurius enim opificium gubernãs, ut ita per exemplũ dicam, ſcribas efficit, grammaticos, à rationibus, doctores, mercatores, nũmularios, uates, aſtrologos, ſacrificos, ac omnino in literis & interpretatione uel in datis & acceptis occupatos. Et ſi illi Satur. ſuffragat alienorum bonorũ moderatores, ſomniorũ interpretes, in templis deſidentes, ibiq; uaticinijs, ueluti furore deuinitus ſint

correpti uictitantes. Si Iupiter, legumlatores, rhetores, ſophiſtas cum magnatibus conuerſantes.

Venus quando actiones regit efficit homines odoribus florum, aut unguẽtorum, uino, coloribus, tinctura, aut aromatibus, alijſq; id genus operam nauantes. Qui uidelicet unguẽta uendat, texant corollas, hoſpites recipiant, mercatores pharmacopolas, textores, qui aromata diſtrahant atq; pigmẽta, pictores, ueſtiarios. Si illi Saturnus ſuffragatur mercatores rerum ad uoluptatẽ fruitionẽ & ornatum pertinentiũ: Incãtatores uerò & ueneficos, lenones, & hinc uictum quæritantes. Si Iupiter, athletas, uictores in certamine, honoratos, mulierum opera euectos. Mars uerò cum Sole configuratus ignibus operantes efficit: coquos uidelicet, fuſores, uſtulatores, æramentarios, fabros. Si ſol abeſt forte: Per ferrũ operantes ut nauium compactores, fabros agricolas, lapicidas quinq; lapideas, ſtructuras ædificent, gemmarios, lignorum fiſſores horũue miniſtros. Et ſi Saturnus ipſi ſuffragatur, nautas & qui ſentinam exhauriunt, cloacarum expurgatores, milites, coquos, qui balneis & lotionibus præſint. Si Iupter, milites, calones, publicanos, hoſpites, publicos, portitores, uictimarum cæſores.

Omnis ars quadam cum fælicitate tractatur, nec tarditate tanta indiget, ut Iouis aut Saturni circuitus peragatur. Ob id à qualitate opificij decernendas duo ſuperiores Saturnus & Iupiter explodũtur. Sed & luminaria tum ob nobilitatem, tum ob communem naturã in ſecũdo huius apertè explicauimus. Cum igitur quatuor Planetas è ſeptem exemeris, ſure merito tribus ſolis Planetis opificij qualitas eſt aſcribenda. Hi ſunt qui reliqui ſunt, ſcilicet Mars, Venus, & Mercurius.

Opificiorum autẽ genera tria ſunt, laborioſa, induſtrioſa, uoluptuoſa & delicata. Laborioſa ſoli Marti cõuenire poterãt, qui eſt Planeta ſuperior & magnæ molis & rudis. Ideo etiã à talibus opifiaijs ſumuntur boni milites. Mercurius ob paruitatem, Venus ob mollitiẽ non poterat præeſſe agricolis, aut fabris ferrarijs. Induſtrioſis Mercurius præeſt: & maximè his quæ ad animã ſolũ pertinent utſupputare, metiri, perſuadere, mederi, diſputare, & ſi quæ ſunt affinia his, leuiq; labore perficiuntur: ut ſcribere, & docere. Hæc enim corpore licet perficiantur, maximam tamen partem in anima repoſitam habent. Mercurius uerò animæ præeſt, ut uiſum fuit. Quæ uerò mollia ſunt, & delectant, Veneris ſunt opera.

Rurſus quia in opificijs eſt ſubſtãtia, & quantitas, quæ determinatur à Planeta, ut dictum eſt primum exeunte Solis radios, aut cœli medium poſsidẽte. Eſt etiã qualitas, quæ ab uno horũ triũ decernit, contingit, ut quilibet Planeta ex his tribus cõmiſceatur alteri, uel idem ſit, & qualitatis, & quantitatis ſignificator, atq; ſubſtantiæ. Voco ſubſtantiam, quod quis uelit opificium exercere. Relinquitur igitur ut ſi ſolus non præſit, ut alteri commiſceatur non ex dictis tribus, nam mixtum fiet opificium aut multiplex, igitur Saturno & Ioui poterunt ſolum commiſceri. Cùm igitur ſint tres ſignificatores, & quilibet ſolus, aut cum Saturno, uel Ioue poſſit miſceri, erunt nouem modi: Inde unus cum Sol, & Mars miſcentur, fient igitur modi decem ſimpliciũ opificiorum, qui poſiti ſunt in textu. Nouem uerò compoſitos infrà explicabit, ut ſint in

uniuer-

Digitized by Google

uniuerſum 19.modi. Vnum præterea Ptolemæus inſinuauit inter ſimplices, ſed non explicauit, quem Haly expoſuit, cū Venus ita aptè Lunæ ſicut Martí Sol miſceatur.

Dixit igitur in quadā geneſi Venus fuit opificij ſignificatrix in Libra, quæ eſt propria domus & exaltatio, ac trigonus Saturni. Et Venus iuncta fuit Lunæ debili, & ibat ad Saturni ſextiles radios in fine ſigni & ſexto loco. Quia igitur erat Venus, ſignificauit texturam rerum pictarum, & ob Lunam lotionem talium, & ob Saturnum, & domus caſum uilium. Et ita texebat & lauabat res pictas uiles, & paruí pretij. Eodem modo duos alios in compoſitis intelligere expedit, ut ſint 11. ſimplicia opificia, totidem compoſita. Et poſtmodum mixta erunt tria alia ſimplicia, ut Mars, Saturnus, & Iuppiter, & totidem compoſita, ut ſint omnia 28. 14. ſimplicia, & 14. compoſita Et poſt mixta ex tribus qualitatibus, ſcilicet Marte, Venere, Mercurio, Solis, aut cum Saturno, uel Ioue, uel utroq; Et ita quatuor modis. Vt ſint modi in uniuerſum 32.

Quomodo autem miſceantur, nō dixit: Et Haly cauſam errandi dedit, quia ponit principalem ſignificatorum unum ex tribus, ſcilicet Martem, aut Venerem, aut Mercurium, inde commiſcere uidetur Saturnum, uel Lunam ut in exemplo: Sed neq; Ptolemæus hoc uoluit, nec Haly dixit. Primus ſignificator eſt generalis, ut mihi Mars, & in quarta geneſi Iuppiter & euidentius. Inde uidere oportet quis ex tribus Planetis dictis alius commiſcatur principaliter noſtra etiam ſi nullus commiſceretur, Mars eſſet ſignificator, quia eſt unus è tribus illis, tamen miſcetur Soli, Lunæ, Mercurio & Ioui. Iuppiter enim finis eſt dominus: Finis autem hac in cauſa plurimum eſt obſeruandus: quia eſt proprius & multum poteſt. Et in quarta Iuppiter, Soli & omninò Mercurio commiſcetur. Atq; ita in alijs.

Mercurius cum Saturno facit alienorum bonorum procuratores: & qui eſmunt etiam pro dominis: Seruilia enim hæc & ad opes pertinent, quæ Saturno conueniunt, & tamen cum induſtria & ſupputatione. Somniorum interpretes ob Saturnum, qui inaniloribus ſtudet. Vnde etiam ſenes ſomnijs plus operam dant. Deſidebant olim in templis uanatici. Saturnus enim mendacium author, præſertim Mercurio cōmixtus, hoc aūt genus uatum fallaciſſimū mendaciſſimū & inane. Hæc mōſtra & ſuperſtitiones cū multis alijs pernitioſas, ſancta lex noſtra ſuſtulit. Venus per ſe hoſpites ſignificat, uerſantur in popinis, ſunt blandi & bonorum morum. Veneficium præſtat mixtio Saturni cum Venere, ſi quid aliud. Sunt enim timidi ambo hi Planetæ, & ſuſpitione pleni, præſertim occidentales. Ideò quod uí non audent aggrediuntur dolo. Incantatoribus Saturnus fucum & mendacia ſubminiſtrat, Venus quid occultum, & ut eis credatur facit, & ut prodeſſe poſſint. Lenones, ſeruile & infame eſt officium ob Saturnum, cum mulieribus uerſantur ob Venerem, ob id impudentiſſimum, ſpurciſſimumq; hominum genus. Athletę corporis, robore eximio pollent, & honorabātur olim: Cæterum præter robur corporis eximium, nihil in anima boni. Ideò ab ambarum beneficarum mixtione prouenium. Indulgent autem tales genio mirum in modum. Martem abeſſe oportet cùm non eſſent ſanguinolenti, nec crudeles, nec pro uita cerrarent, ſed deſides, & luxui dediti, pugnabant honoris cauſa. Iuppiter roburi illud egregiū, Venus honores illos inanes, uterq; uoluptuariam uitam præſtabat. Exoleuit hoc genus hominum tam inutile. Mars gemmarios illos ſolum ſignificat, qui magnis laboribus truſatiles uerſant rotas. Qui ſcalpunt ad Mercurium, & Venerem cum Marte pertinent. Vt enim labor non eſt exiguus & aſſiduus opus eſt Martis: ut egregia induſtria indiget, ad Mercurium pertinet: ut in pulchro & pretioſo ſubiecto uarias, & formoſas mentitur imagines, ad Venerem. Cū Saturno non eoquos carnium, ſed aquarium in balneis. Calones facit Iuppiter Marti commixtus, malè diſpoſitus. Sicut in omnibus duas differentias intelligerę

telligere oportet & medium. Velut Saturnus cũ Marte malè diſpoſitus cloa-carum expurgatores, bene chyrurgos: nam utrinq; fœdam rem tractant: illi lotiarum retrimenta, hi ſaniem & pus. Sed hi cum honore & lucro magno, illi cum exiguo & omnino inhonorati. Calones igitur militum partes ſunt. Bene diſpoſitus igitur milites fecit. Cauponas etiã ſicut & Venus, ſed non adeò gratioſos. Venus enim hoſpites ſignificat (qui olim habebãtur & nunc etiam apud Scotos ſolum) benignos: Emunt peregrini quod uolunt, illi obſonant, panem & uinum tribuunt, conſidentq; ſimul in menſa cum hoſpite, commodo magno peregrinantium. Ob id hoſpitis nomen olim gratum & ſanctum, quod uiolare nephas erat. Caupones omnia tribuunt, pecunias exigunt. Genus hominum peſſimum, & infame.

TEXTVS XVI.

Rurſus ſi duo ſint, qui actionibus præſint atq; uiuendi inſtituto, ut Venus & Mercurius, negotioſum reddunt in cantilenis, muſicis inſtrumentis, concentu, carmine. Ac potiſſimum cum loca ſua mutuo permutant: Efficiunt enim cytharœdos, mimos, mangones quiq; organa muſica fabricent, fides tranctent, ſaltatores, textores, qui etiam ex cera conficiant imagines, pictores. Quod ſi Saturnus rurſus ipſis aſtipuletur, quod diximus, & muliebres ad hęc mũdos diſtrahæntes. Si uerò Iuppiter, cauſidicos & à rationibus primos, Reipublicæ operam nauãtes, puerorũ magiſtros, multitudine præfectos.

Mars cum Mercurio ſimul imperium adepti officiorum, ſtatuarios efficiunt, armorum opifices, ſacrorum monumentorum, fuſores, luctatores, medicos, chyrurgos, delatores, falſarios, maleficos, ſcalptores. Saturno uerò illis adiecto, carnifices, alienarum ueſtiũ direptores, raptores, latrones, abactores, malis artibus uictum quærentes. Ioue autem loco Saturni, induſtrios, & agiles, uehementes, curioſos, aliena opera ſubeuntes, & inde uictitantes.

Si autem Venus, & Mars officijs moderandis præficiantur, tinctores, unguentarios q; producunt, qui æs, plumbum, argentum, & aurum tractent & fundant, agricolas, pyrrhicam ſaltantes, medicamentarios, medicos. Si illis Saturnus ſuffragetur ſacrorum animalium curatores, ueſpillones, funerum deſignatores, quiq; nænias præcinant, diuinos, & ubi arcana ſacrorũ luctus, & mactationes fiunt, uerſantes. Si Iuppiter, homines in ſacris uerſantes, augures, ſacrificos, fœminarum cœtui præfectos, nuptiarum & connubiorum interpretes, & ex his uiuentes, uoluptuarios iuxta ac temerarios, & proinde periculis obiectos.

Simplicibus opificijs declaratis addit nunc mixtos, Mercurius, ut dixi, ſignificat induſtriam & Venus labores leues. Vt uerò Venus clarior extiterit, muſicos facit, ſi occidat, poëtas aut ſaltatores, uel textores: Mimi & ſcurræ, & comœdiarum actores, ſcæniciq; uiri omnes ex eodem genere ſunt. Mangones olim erant, qui pueros expoliebant, ut ob formam ad flagitium uenales haberentur.

haberentur. Cytharœdorum nomine omnes, qui inſtrumentis pulſant intelligit. Textores, pictores, plaſtici, & qui quomodo fingunt ad hoc genus pertinent, ſi leui labore id agant. Saturnus illis adiectus facit ueſtium muliebrium mercatores: nam Saturnus laboris leuis quippiam addit. Iuppiter facit ludi magiſtros, imperium enim quoddam & ſapientiam declarat, quæ ſunt ludi literarij magiſtris communia. Vnde referunt iuniorem Dionyſium, relicta tyrannide, ne tæderet uitæ, ut quoquomodo imperium exerceret, Corinthi aperuiſſe ludum. Eadem ratione præficit etiam multitudini. Marte autē Mercurio mixto cum malefica mediæ iungatur, fiunt plerunq; mali, eoq; magis ſi Saturnus ſe illis addiderit. Non ſunt autem hę artes, cùm artes omnes aliquid boni contineant, hi uerò authores omnes mali ſunt. Medicos igitur & ſtatuarios efficiunt bene diſpoſiti, & in locis beneficarum poſiti. Sic & fabros atq; alios. Iuppiter iunctus his loco Saturni uehementes efficit, quia tres Planetæ ſunt omnes calidi maſculini, duoq; ex his robuſti. Mars autem Veneri mixtus cum altera ſtella malefica ſit, altera benefica, facit eos medicos, qui pharmaca miſcent, quos nos uocamus aromatarios. Vnde facilè ſi his Saturnus miſceatur in ueneficos degenerant. Et ſua ſponte etiam tales mali ſunt. Quoniam Martis & Veneris natura diſſimilis eſt, nec aptè miſcentur. Olim eum ſacrificabatur boues & alia animalia ſacra talia uocabāturnūc uerò deſierunt. Mixtio etiam Saturni, cum Venere faciet diuinatores, &, ut ſupra uiſum eſt, uetitis & damnoſis artibus deditos. Cùm Ioue autem cum duæ beneficæ uincant felices faciunt ſatis, unde augures & ſacrificos. Nullum enim genus hominum magis obſeruatum, aut felicius extitit in quauis lege ſacerdotibus. Hi igitur à Ioue, Venere ac Marte ſignificanē. De Ioue quidem ac Venere cauſa clara eſt, & quod diuitias, & reuerentiam, & ſecuritatem, & opinionē diuinitatis ſignificent: unde malè fecerunt, qui Saturnum illis miſcuerunt, unde paupertas & contemptus, quamobrem nullus ordo talis perpetuus, ſed omnes eò diuturniores quo potentiores: Nam in talium conſtitutione beneficæ plurimum potuerunt. Sed de Marte cauſa eſt ſacrificium, & mactatio animalium, & nūc loco eorum curant funera hominum.

Quod uerò dixit loca ſua mutuò permutant, tanti ponderis eſt hæc ratio, ut ſine illa nihil in Aſtrologia ueri poſſit haberi. Quamobrem regula hæc declaranda eſt, cuius cognitione profunda artis myſteria declarātur. Sciendum eſt igitur Planetas cùm ſe inuicem aſpiciunt, aut iungantur neceſſariò eſſe ambos in propriis poteſtatibus, aut in communibus, ſeu trigonis, aut in mutuis dignitatibus, tuncq; recipere ſe inuicem dicuntur, aut peregrinos, aut in caſibus propriis, aut mutuis, aut in communibus caſibus: quod eſt eſſe trigonis diuerſis. Erunt igitur hi modi ſimplices & ſimiles ſeptem. Exemplum horum in propriis erunt Mars in Ariete, Iuppiter in Cancro. In communibus Mars & Luna in Piſcibus. Mutuò ſe recipient Luna in Virgine, Mercurius in Cancro. Peregrini ambo, Mars in Geminis, Luna in Leone. In caſibus ambo, Mars in Libra, Iuppiter in Geminis. In caſibus mutuis, Luna in Piſcibus, Mercurius in Capricorno. In diſſidentibus trigonis, Mars in Geminis, Saturnus in Virgine. Diſſimiles autem fiunt 21. modis, uelut quod unus ſit in proprio loco alter in oppoſito, uelut Mercurius in Geminis, Saturnus in Leone. Sunt igitur modi ſimplices 28. Compoſiti autem ſimplices decem ut in propriis & communibus: Velut Sol in Ariete, & Iuppiter in Sagittario. In propriis recipientibus, ut Iuppiter & Luna in Cancro. In communibus recipientibus, ut Sol in Sagittario, Iuppiter in Leone. In propriis & mutuò cadentibus, ut Luna in Cancro, Mars in Scorpione. In propriis diſſidentibus, ut Mars in Ariete, Iuppiter in Cancro. In diſſidentibus & mutuis, ut Luna in Ariete, Sol in Cancro. Sunt præterea compoſitorum diſſimiliū modi 20. tres pro unoquoque ſimplici: nam unus aut alter deficit aut cōmutant. Veluti ſi ambo ſint in

propriis

propriis locis, unus autem recipiat: ut Ioue in Cãcro, Luna in Tauro positis, uel si ambo mutuo se recipiant, unus autem proprio loco, ut Ioue in Tauro, Luna in Cancro, uel si unus recipiat, alter in proprio sit loco, uelut Iuppiter in Piscibus, Luna in Sagittario. Erunt igitur modi compositi similes 10. dissimiles 30. Simplices similes 7. dissimiles 21. Horum itaq; summa est 68. præter decompositos, qui uix numerari quæunt, ut Sol in Leone, Iuppiter in Ariete, nam sunt in communibus ambo, & unus etiã in propriis, & alter est receptus. Simliter Iuppiter in Piscibus, Luna in Virgine: unus est in communibus, alter in propriis, & alter etiam in alterius casu. Ita decõpositus est modus Martis in Piscibus, Veneris in Cancro: Et Mercurij in Scorpione, Lunæ in Virgine. His ita expositis, ut scias horum decreta per capita, animaduertere debes quod Planetę in propriis locis ualidi sunt. Et si unus tantum sit alium superat & uincit. Et si in propriis locis se inimico aspectu intueantur, aut mutuo casu sint, inuictum malum erit hoc. In casibus suis Planetæ debiles sunt. Sed si alter eorum solum in casu extiterit, qui erit in casu resistit & impediet alium, etiam si ab illo recipiatur. Velut si Venus ex Cancro, Martem in Tauro positum respiciat, Mars Veneris decretis resistet. Quòd si mutuo se recipiant erunt firmi & expediti in decreto suo. Sed si unus tantum recipiatur, qui recipitur fouebitur à recipiente, sed tamen obediet illi. Et erit receptus, uelut seruus in domo domini sui. Sed si unus sit in alterius casu, uelut Sol in Tauro, Mars in Virgine, Mars impediet Solem, & Sol Martem, sed non tantum. Planetæ in communibus significant consensum, & præter id populi fauorem: Vt quasi res illa ab omnibus ad quos pertinet negocium illud, comprobetur. Si Planetæ sint in mutuo casu, erunt hostes, ideò uix consequetur quippiam boni per alterutrum eorũ promissi. Si Planetæ sint in diuersis trigonis, discrepabunt media ad consequendum talem finem. Et iudicia hominum de eo erunt diuersa. Si solum unus Planeta est in suo trigono, alius autem nõ, claudicabit res promissa, quia non undiq; eadem habebit existimationem apud eos ad quos pertinet. Peregrini difficultatem perficiendi, uel assequendi intentum arguunt. Atq; ita de alijs. Exemplum in prima genitura, Venus est in communi dignitate & in suo casu, Saturnus peregrinus. Casus igitur proprius facit ut operationes Veneris sint debiliores, & hoc est bonum, quia non erit adeò lasciuiæ & uoluptatibus deditus. Erit etiam satis hilaris, mansuetus, & blandus, quia Venus uincit Saturnum ex trigoni dignitate. Quia tamen Venus cadit, & Saturnus est peregrinus, impediuntur aliquot promissa Veneris, & difficulter perficientur quædam promissa Saturni.

Dicit igitur Ptolemeus, quod si in mutuis fuerint dignitatibus, tunc euidẽter, & firmiter suos effectus ostendent, & claros (intelligit) futuros eos *in talibus artibus*.

TEXTVS XVII.

Conferunt etiam signorum propriæ uires, in quibus gubernatores actionum & opificiorum Planetæ extiterint, nonnihil ad operationum officiorumq; uariationem. Nam humanæ figuræ signa & operationes, & opificia, quę arte, scientiaq; constant, & ad hominum usus instituta sunt, conducunt. Quadrupedia uerò ad res metallicas, negociationes, ædificationes, artesq; fabriles. Tropica & æquinoctialia ad res translatitias, ad interpretationes, ad rem geometricam, rusticam ac medicam. Terrestria & aquatilia, ad res aquaticas ac humidas, ad herbariam ac naualem. Amplius ad

us ad res funebres, ad salsamenta, ad piscatum.

Duo esse de quibus Apotelesmatum liber tractat, superiùs docuimus: Scili cet quod significat, & quod significatur. Quod significat, bifariam diuiditur: uel ratione substantiæ, & ita in quatuor, erraticas, inerrantes, figuras octaui orbis, & spacia noni. Vel ratione modi, & ita trifariam: in id quod significat, & id in quo est, & quod præest. Quòd uerò significatur, in tria diuiditur ut su periùs usum est: Qualitatem, quantitatem, & tempus. Additur uerò modus ex secundo libro. Vt igitur hic habeatur ratio dictorum, sciendum quod absolutis duobus primis significatoribus, aggreditur tertium, scilicet loca noni orbis, nam de his signis loquitur, quæ spacio 30. graduum distinguitur. Acquirunt tamen uim quandam iuxta similitudinem loci cum figuris, quæ illis suberant tempore magnæ coniunctionis capitum, Arietis & Libræ octauæ & nonæ sphæræ tempore Christi: Hoc autem fuit parum ante Ptolemæum. De humanæ quidem figuræ signis parua est dubitatio, cũ humanos affectus, & studia circa homines significent. Quadrupedia humanæ naturæ sunt propiora cæteris, ut quæ sensum habeant integrum, ideò mechanicas significant. Sicut humana liberales. Ex mechanicis quatuor magis necessarias demonstrat, metallicam, fabrilem, ædificationem, negatiationem, sine quibus humana uita omninò constare non posset. Ex his tamen tropica & æquinoctialia sunt duo, Aries & Capricornus: unum est humanum Libra, aliud Aqueum, Cancer, medium quasi significant inter liberales artes, & mechanicas, ut medicinam, geometriam, interpretationes, rem rusticam. Harum enim omnium initium est contemplatio, finis mechanicas. Terrestria & aquatilia significant, quæ sequuntur. Sed nihil uetat quadrupedia significare mechanicas artes, terrestria tamẽ quæ sunt Taurus & Capricornus, ut talia sunt etiam res aquaticas & humidas. Vel dic τὰ δὲ χόρσαζα, id est, fera & quasi humi repentia: Velut colubres & Scorpio. Nam & Arabes fera legunt, nos propius humi repẽtia. Quod uerò dixit herbariam, quia herbæ ab humida terra nascuntur. Naualis & ipsa ad aquas pertinet. Similiter & piscatio. Salsamento quoq; humido, atq; in humidis fiunt. Sal enim aqua quædam congelata est, & in eam resoluitur. Deinde si non ad illa signa pertineret, quia olim & nunc mortui, & uestimenta, & lecti illorum, lauari solent.

Lib. 3. com. 9.

Lib. 3. com. 9. Text. 25.

Notandum circa hoc quod Ptolemæus diuisit artes in quatuor contemplatiuas, quæ debentur signis regijs, tropicis, scilicet & æquinoctialibus. Morales, quæ sunt practicæ, & ad humana hæc signa pertinent: ut magistratus, iurisprudentia, docere pueros, & mores instituere. Expolientes, quæ expoliũt opera naturæ: ut metallica, negociatio, ædificatio, fabrilis. Et hæc quadrupedibus conueniunt signis. Et quæ opera naturæ imitantur ut herbaria. Et hæc ad aquatica signa pertinent. Sed omissis duobus primis membris diuisionis, quæ bene se habent, dicemus cum Galeno in libro de constitutione artis medicinæ, quod artes quædam faciunt, uel reparciunt, ut metallica, ædificatoria, & hæ ad quadrupedia pertinent: quædam facta à natura acquirere docet: ut uenatio, piscatio, aucupium, lignorum excisio, lapidum & metallorum inuẽtio, & hæ ad aquatica animalia, & serpentes taliaq; pertinent.

TEXTVS XVIII.

Rursus si Luna propositum locum gubernet, à congressu cum Sole properans cum Mercurio, in Tauro, Cancro & Capricorno, uates facit, sacrificos, per peluim diuinantes. In Sagittario & Piscibus ex mortuis uaticinantes, & dæmonum prouocatores. In Virgine & Scorpione Magos, Astrologos futurorum consultos prę-

scita

ſcita edoctos. In Libra, Ariete & Leone diuinitus furore correptos, ex ſomnijs coniectantes, coniuros, id eſt, adiuratores.

ἐξορκιστὰς. Coniuros uertit, ſeu eos dicas, quibuſdam uerbis expellere dæmones è corporibus hominum profitentur. Additis etiam nonnunquam ſuffumigijs & notis occultis, tum amuletis, ſcilicet his, quæ collo ſuſpẽdi ſolent. Intentio uerò eius eſt docere quod Luna eſt cauſa diuinationis, cum quatuor habuerit conditiones: Prima ut exeat Solis radios appareat iam tum: Secũda ut ad Mercurium uadat. Manifeſtum eſt autem occidẽtalem oportere eſſe Mercurium: Tertia ut Luna præſit cœli medio, uel loco Planetæ opificium ſignificantis. Haly ſolum de cœli medio intelligit, & non de loco Planetæ præfecti officio: Quarta ut ſint in ſignis conuenientibus: Nec ex his putat aliquod nõ eſſe præter Geminos & Aquarium. Igitur Lunam eſſe diuinationum parentem experimento didicimus. Et licet in genitura Caroli Quinti Cæſaris hoc non ſignificet, id contingit quod corpore non loco ſit in aſcendente: Ideò ſortunam, non mores ſignificet. Cur uerò author ſit diuinationis multę ſunt cauſæ: Eſt enim multiformis, & ui continens omnium ſtellarum uires, & noctis tempori præeſt: Et per ſe phanaticos ſignificat. Nec uerò ſolum cum hæc omnia affuerint diuinationis cauſa eſt, ſed & ſi unum ex his etiã deficiat. In Tauro igitur propriè facit uates, quia uenus occultam diuinationẽ facit, & in Tauro Venus & Luna gaudent. In Cancro quod aqueum ſit ſignum, per aquam: in eo autem Luna & Iuppiter dominantur, à beneficis autem diuinatio procedit. In Capricorno uerò quod Luna ibi trigonum habeat & Venus, & opponatur Cancro: Sed quia in Capricorno, Saturnus & Mars dominantur, ſignificat immolationem, unde aruſpices. Ptolemæi autem tempore hæc experimento comprobabantur, quod frequens eſſet hoc genus hominum. In Sagittario & Piſcibus, ut patri meo, nęcromanticos. Hoc experimẽto primo compertum eſt. Deinde uis Iouis cum naturæ Mercurij aduerſetur, facit ut Mercurius ibi defectus ſit, & contrarium naturæ humanæ ſignificet. Quare mortuos & dæmones. Sunt etiam ſigna bicorporea, ideoq; duplicem mentẽ ſignificant: hoc autem quomodo dæmones & mortuos referat, in libris de Rerum Varietate, de Subtilitate deq; Animi immortalitate demõſtratum eſt. Rurſus in Virgine quod ibi Mercurius ſolium habeat, & Luna gaudeat, nobiliorem ſcientiam diuinandi ſignificant Planetæ. Hæc autem Aſtrologia & Magia eſt, ut aliàs docuimus. Sed in Scorpione quod Luna, & Venus ibi trigonum habeant, & Scorpio, Tauro, ubi Luna & Venus dominantur, opponatur. Ignobiliſſimum igitur diuinandi modum decernunt, ut de Capricorno, & Cancro diximus. Hic autem eſt ut futura ſciant, & prædicant ſolo quodam animi inſtinctu. Tales enim pro ſtultis habentur, cũ ſine ratione loquantur. Cùm etiam plerunq; fallantur. Vt de quodam carpentario paucis ante annis phanatico contigit. Qui ſi alium habuiſſet dominum præter Cæſarem mitiſſimum principem, poterat meritò plecti. Audax & phanaticus, & ſeditioſus ſine ratione: demum ſucceſſu rerum falſus omnino. Tales igitur Scorpij ſignum decernit. Diuinant tamen quandoq; ut dixi, propter uim Lunę & Veneris in eo & oppoſito ſigno. Sed in Libra facit eos, qui ex ſomnijs diuinant propter uim Saturni & Veneris contrariam. In Ariete autem furore correptos ob uim Martis: Sicut in Leone exorciſtes ob Solis potentiam, quæ natura Lunæ aduerſatur. Ideò Luna dæmonis, Sol exorciſtæ uim habet. Manifeſtum eſt igitur ex his, omnia hæc eſſe ſecundum naturam.

TEXTVS XIX.

Hac igitur uia qualitatem, naturamq; actionum, exercitiorumq; ex horum commiſtura colligere oportet. Modum uerò eorum & ampli-

amplitudinem ex aſtrorum gubernãtium ui. Nam orientalia cum ſunt aut in angulis opificia ſua authoritate, & fama minimè caritura pronunciant: occidentalia uerò, aut à centris delapſa, hæc ſub alterius manu, imperioq; fore. Superata etiam à beneficis magna ſignificant opera, illuſtria, lucroſa, inculpabilia, uenuſta: A' maleficis uerò, uilia, obſcura, minimè frugifera, utq; in quibus error commiſſus ſit. Impedit uerò Saturnus tarditate & tepiditate: Mars calore nimio, temeritate, importunaq; diuulgatione. Vterq; autem ob uaſtationes ſeu euerſiones.

Verbum πράξεις καταστατικὰς Gogaua uertit uaſtationes ſeu euerſiones, Arabes habent multa mala tota uita ſua. Qui ſenſus eſt magis ad rem & etiam litteræ Græcę conueniens, legatur autem (uterq; uerbum coniunctim: id eſt, ſi Saturnus & Mars impediant. Com. 15. huius

Poſtquam igitur declarauit naturam opificij & ſubſtantiam de quibus dictum eſt ſuperiùs, modum hic ſubiungit duplicem, unum qui cõſequitur naturam opificij, quod uerè artifex ſit inclytus aut uulgaris, & hic ſumitur à duabus qualitatibus Planetæ opificium gubernantis. Scilicet quod ſit orientalis & iuxta alicuius anguli lineam, aut in altero horum deficiat uel utroq; ut ſint quatuor modi, duo extremi, totidem medij. Sed quid per aſtra gubernantia intelligat, an tres illos tantum dominos qualitatis, an omnes, ſubſtantiæ ſcilicet, an eos qui locis horum dominantur, quemadmodum in alijs cauſis diſtinguere ſolet dubium eſt: Alijs certè in cauſis quòd ſolum eſſent tria genera: Quod eſt, in quo eſt, & quod præeſt, nullam habebat dubitationem. Annectimus autem ſemper ei quod præeſt, & quod eſt, & in quo eſt, commune id quod ſuper ipſum eleuatur, hac igitur in cauſa quinq; erunt, quoniam dupliciter dicitur id quod eſt, commune, ſcilicet & proprium: cõmune uerò quod eleuatur & ſuperteminet totidem modis dicitur, ſcilicet quadrupliciter. Sed de communi ſolum loquitur ibi (ſuperata etiam) relinquitur igitur ut de propriis intelligat. Hæc autem, ut dixi, trifariam accipi poſſunt, at non uidetur de dominis ſubſtantiæ opificij intelligere, cùm illa tam ſupponat in angulo eſſe cœli medij, uel orientalia à Sole, quare non oportuit diſtinxiſſe de illorum ſtatu orientali, uel occidentali, in centris uel ab his delapſis: Relinquitur igitur ut intelligat de dominis qualitatis, quos etiam præeſſe dominis ſubſtantiæ, declarauimus.

Quando igitur Mars, uel Venus, uel Mercurius ille ex his, qui aſpectu uel poteſtate loco Planetæ medio in cœli poſito, uel primo orienti, id eſt, nouiſſimè ante Solem præeſt orientalis à Sole fuerit (intellige uel occidentalis à Luna) uel in anguli cẽtro, erit ille egregius in ſuo opere uerè: oppoſito modo cõtrarium decernunt. Hi uerò qui ſuper hos eleuantur Planetæ fortunam opificij declarant. Vnde manifeſtum eſt multos eſſe egregios in arte, qui tamen nõ lucrifaciunt, nec ſunt illuſtres, nec carent reprehenſione, iuſta non dico, ſed uulgari: Tales igitur uenuſtate carent tametſi inclyti. Alij contra nihil ſcientes, glorioſi & uenuſtè opus tractantes, & apud populum cum laude artem, diuitias ex ea acquirunt. Neceſſe eſt autem in omnibus quandam eſſe uenuſtatem ad uulgarem opinionem. Et hæc ſi deſit uili ars & artifex extimatur. Hoc autem diſcrimen exiguum eſt in artibus, quæ induſtriæ parum habent ut cerdonibus, maximum autem ubi plurimum eſt induſtriæ: uelut in medicina, nam in ea imperitiſſimus maximè conſequitur perfæpe laudem, negligitur peritiſſimus, ut Galenus conqueritur. Saturnus igitur ſi quis alius Planeta impedit omnes artes, omnes diſciplinas, & ſtudia, ſi eleuetur ſuper domi-

num opificij Orientalis quidem fructum eius tollit, occidentalis omnino inhabiles, desperantes & à discendo abhorrentes. Quod ego etiam obseruauiſta ut quidam, quibus Saturnus eleuabatur ſupra ſignificatorem, officij omnino coacti potius ferrent uerbera, quàm quod diſcere uellent. Deterior autem Saturnus eſt in ſeptimo loco, inde in aſcendente, inde in decimo, ultimo in imo cœli: Mars uerò in decimo, inde ſeptimo, poſt aſcendẽte, inde imo cœli. Atq; hic ordo eſt in omnibus fermè cauſis. His igitur abſolutis ad tempus declarandum accedit dicens.

TEXTVS XX.

Tempus augumenti & decrementi in genere coniectandum eſt ex aſtris horum accidentium authoribus, ex eorum uidelicet ad orientalem, & occidentalem angulum inclinatione.

1 lib 2 com 6. 1 lib. 1. tex. 76 1 lib. 3. à text. 80. ad finem.

Orientalis angulus ſignificat initium uitæ, occidentalis finem, cœli medium uitæ ipſius conſtitutionem robuſtiorem utpote à 30. ad 40. annũ aut circa. Hoc autem in capite de tẽporibus euentuum exquiſitè oſtẽſum eſt. Huic autem capiti congruit pars tractationis de animi uitijs ac morbis, ueluti ſequentis etiam capitis ultimæ parti dum de illicitis agit congreſſibus ſequẽtia.

Ex his omnibus colligitur dari quatuor genera geniturarum: bonas, quæ bonæ uideantur, ut cum luminaria & beneficæ in angulis fuerint. Bonas quę malæ uideantur, ut cum Planetæ ab angulis decidunt benefica tamen eleuatur ſup omnes. Velut in noſtra geneſi ubi Sol, Luna, Satur. Venus, Mercurius, decidunt non ſolum à centris angulorum, ſed ab angulis ipſis, Mars quoque debilis eſt: Sed Iuppiter ſuper omnes eleuatur: unde finem in omnibus rebus bonum decernit, cum difficultate tamen maxima quod ſit retrogradus, & bona ipſa tenuia, quia eſt peregrinus: Qui ſi eſſet in primo ſtatu & ſuis dignitatibus, egregia bona præſtaret, cum tamen geneſis egregiè mala uideat. Sic Luna cum eleuetur ſupra Martem offenſas, & umbras periculorum decernit, cum tamen ſit cum capite Gorgonis in eodem circulo. Quæ ſi cum illo conſtituta in quadrato Martis eſſet ſub terra in loco Martis, Mars autem in loco Lunæ ſupra terram quamuis ab angulo cadens, capitis detruncationẽ poſliceretur omnino, atq; præſtaret. Tantum intereſt nouiſſe quis Planetarum in congreſſibus ſuperior ſit. At malæ, quæ malę uidentur, ſunt in quibus omnes Planetæ cadunt mutuisq; radiationibus aduerſis ſe conficiunt. Cæterùm malæ quæ bonæ exiſtimantur, in quibus luminaria ſunt in angulis, cæteriq; Planetæ, ſed malefica omnibus imperat locis illorum præpoſita, aut ſuper omnes eleuatur. Deterius ſi utrunq; contingat. Peſſimum ſi utraq; malefica, utroque modo præpoſita ſit. Atq; hæc in omni genere euentuum.

In temporibus autem dignoſcendis oportet ſignificatoris opificij directionem, aut dominiũ inſpicere, uelut in noſtra geneſi. Mars ſignificabat artẽ medendi, ubi peruenit ad tertiam partem Cancri, in annis 25. & ubi erant trigoni radij Lunæ, per ſeptem annos continuos addixit medicinæ arti, erat etiam finis loci Martis, & rurſus à 41. ad 56. cum Mars præfuit tempori. Et rurſus parum annis 57. & 58. cum Mars peruenit ad quadratum Iouis: Demum dum peruenit ad 40. partem Leonis, ubi ſunt eius & Solis radij ſextiles, declarauit curam, principatum, & fuit illa Cardinalis Moroni. Et manifeſtũ eſt quod nil aliud ſupereſt, nam illa ad Saturni, & Veneris, ac Mercurij ſextilem eſt, in ætate decrepita loco ſylueſtri, licet ibi ſit cor Leonis, nec credo peruenturum ad eam ætatem, & radij ſunt imbecilles. Non eſt ergo ſpes ulla ratione artis medicæ, ſed obſeruare oportet quando Mars erit orientalis, à Sole in dignitatibus propriis, & aſpectu beneficarum uelut anno 1567. ſed erit res exiguæ. Anno 1569. & anno 1571. ſi uixero, anno 1573. Maximè aut 1575. ſed ut dixi omnia mi-

Digitized by Google

nia minima. In pluribus aut infœlix 1566.68.70.72.74. sed 73. mediocris. Munus autem profitendi à Venere, Mercurio & Saturno pendet. Sed neque in hoc post eam septem annorum conditionem, & est sextilis Lunæ, & quadratum Solis quicquam supereſt. Reliquum igitur est ut superſit conditio aliqua cum principe. Vtcunq; sit fidere opottet potius acquisitis à 70. anno supra. Et in hoc est utilitas Astrologiæ.

CAPVT V.

TEXTVS XXI.

De Coniugio.

PRoximum est his, ut de coniugio agamus. In legitima igitur uiri cum fœmina coniunctione ita coniectandum est. Si de uiris agitur ad Lunam respiciemus ut affecta sit. Vtrium quidem quando in orientalibus quadrantibus reperitur, uiris in adolescentia matrimonium decernit. Aut post ætatem consistentem iuuenculam ducet mulierem. Si in occidentalibus tardè contracturum matrimonium, aut tempestiuè quidem, sed cum uetula. At si radijs oppressa fuerit, Saturnoq; configurata, prorsus uxore carebit.

Partes ex quibus domus cõponitur, inquit, Haly Boëthij authoritate, quatuor sunt: Diuitiæ, uxor, filij, ac serui. Cùm igitur de proprijs omnibus iam tractauerit, de quibus ab initio proposuerat, reliquum q; esset, ut de coniunctis ageret, egerit autem de diuitijs, relinquitur tractatio de uxore, inde filijs atq; seruis. Quibus peractis ad quædam transit propria quidem corpori & animæ, sed tamen quasi extra naturam ac fortuita, ut itinera & Mars: inde de temporibus agit. Pro his autem omnibus atque alijs notanda est regula generalis. *Cap.3.lib.1. in initio.*

Regula iudiciorum.

Cùm tibi proposita fuerit genitura, considera hæc septem principalia. Primùm locos & Planetas congruentes unicuiq; rei. Velut pro uxore Lunam, pro diuitijs Sortem. Pro animi qualitatibus Lunam & Mercurium Secundũ potentiores Planetas secundum substantiam: Et sunt hoc ordine Sol primus, inde Luna, Iuppiter, Saturnus, Mars, Venus, & Mercurius. Tertium illum qui dominatur locis principalioribus, hunc uocant Arabes Almuten genituræ. Quartum potentiorem, id est, propiorem centro anguli nobilioris. Quintum an qui dominatur, aut potentior est sit benefica, uel malefica. Sextum dispositionem illorum in mundo, id est, quod ad Solem & proprium eccentrici Apogeum: item quo ad Lunam & latitudinem, & in quo loco sit, scilicet ubi dominetur, uel in Solio, uel loco peregrino, aut casu. Septimum commixtionẽ cum Planetis, quibus modis fiat, & qui quales q; sint. Quibus consideratis diligenter uide Planetam aut Planetas, qui super alios eleuãtur secundum quatuor modos superiùs declaratos, & si talis Planeta est beneficus, & bene dispositus secundum mundum, & potestatem in loco habet super quem eleuatur, tũc hoc est optimũ & gloriosum in hac causa uel causis. Quod si maleficus sit contrariæ qualitatis aut loci, & bene dispositus secundum mundum, hoc est pessimum in hac causa, uel causis declaratis à natura Planetarum super quos eleuatur. Quod si beneficus aut maleficus sit malè dispositus secundum mun- *Lib.3.com.16*

dum, maleficus minus nocebit, beneficus autem minus iuuabit. Quòd ſi maleficus dominatur in loco ſuper quem eleuatur: erunt magis perpetua & frequentia damna, quæ inferret, minora tamen: Sed ſi aduerſetur, erunt maiora & frequentia. Si peregrinus magna quidem, ſed non adeò frequentia. Gratia exempli ſi quis maleficam habeat eleuatam ſuper dominum opificij, & loco illi præſit, ille negligetur in ea arte & contemnetur: Si ſit peregrinus maleficus comparatione loci ſuper quem eleuatur habebit nonnihil exiſtimationis & utilitatis, non tamen magnæ & multa illi contingent infortunia. Si autem locus ſuper quem eleuatur malefica fuerit caſus eius: tunc rara quidem, ſed maxima contingent infortunia: Exiſtimationem tamen retinebit & lucrum conſequetur. Hæc autem minuuntur & augentur mixtione. Exaltatio & poteſtas ſecundum genituram id eſt, appropinquatio centris angulorum ſemper ſuſpecta eſt in maleficis non ita ſecundum mundum, id eſt, eccentrico uel ratione loci ubi dominetur, uel latitudinis, aut ratione Solis, aut Lunæ. Ergo ſi idem Planeta ſuper omnes eleuetur, ille erit fœlix aut infœlix in omnibus, niſi ratione temporum. Nam in his contingit uarietas propter diuerſas comparationes

His uiſis cum res coniugij maxima ſit & communis, alteri luminariũ aſcribi neceſſario debet propter ſecundum modum regulæ prædictæ. Sed cùm Sol ſignificet maſculos, & maſculus maſculo coniugio copulari non poſſit, oportet ut in maſculorum coniugijs Lunam cõſideremus, ut in fœminarum Solem. In his uerò prius tempus conſideret, quoniam oportet coniugium celebrari, quam ut determinetur de qualitate eius, qui uel quæ coniugio copulatur. Triſariam igitur contingit hoc eſſe, aut ut copuletur in iuuentute, aut ſenectute, aut nũquam. Hæ autem regulæ non tenent ubi plures uxores ſimul haberi poſſunt, ut apud Mahumetanos: Nec ubi multi ex conſtitutionibus in cœlibatu uiuunt, ut apud Chriſtianos: Nec ubi nepharium eſt non nubere, ut apud Iudæos: Sed in quibus omnino liberum eſt utrunq; ; ut olim apud gentes omnes, & nunc apud eos, qui ſe uocant Euangelicos. Ad alios tamen adhibita ſolerti ratione applicari poterunt: Vt quod Mahumetanus cœlebs erit cum omnino Luna damnata fuerit: aut Chriſtianus nubet, cum ab utroq; Planeta libera fuerit. Luna quibus modis orientalis, aut occidentalis dicatur, uis ſum eſt ſuperius. Et inferius etiam docebit.

Lib. 3. com. 9. Comment. 25.

Notandum etiam quod Saturni impedimenta in actionibus naturalibus ſunt frigiditas, in proprijs ſegnities, in communibus auaritia. Martis autem impedimenta in communibus ira, in proprijs feſtinatio in conſulta, in naturalibus autem non per ſe impedit. Atque hæc contingunt cum ſupra alios eleuantur.

TEXTVS XXII.

Ad hæc ſi in ſigno unius figuræ, aut uni alicui ſtellarum applicans ſi reperta fuerit uno coniugio contentum eſſe demonſtrat. Si uerò in bicorpori, aut multiformi ſigno, aut pluribus ſtellis in eodem ſigno applicet, ſæpius coniugium iterabit.

Tempore explicato, numerum decernit: Senſus eſt, una uxor habebitur, cũ Luna in ſigno fuerit unius figuræ, ſeu uni applicet Planetæ, ſeu nulli. Plures, cũ uel in ſigno bicorporeo, uel multiformi, ſeu applicet uni Planetæ, aut pluribus, aut nulli, ſeu etiam fuerit Luna in ſigno figuræ unius, pluribus autem applicet Planetis, aut ſaltem duobus, duæ aut plures ſignificãtur uxores. Hic autem contingunt quædam notanda & dubitationes.

Notandum quod pro numero Planetarum habebimus numerum uxorũ, ut ſi in bicorporeo ſigno ſit. Et duobus applicet Planetis, tres habebit uxo-

res:

res: & ſi quatuor applicet Planetis, & ſit in ſigno unius figuræ, quatuor uxores decernet. Notandum rurſus applicationem eſſe debere ex eodem ſigno, non Luna ſignum commutante. Dubitationes autem quas reliquit tres ſunt.

Prima ſi in ſigno duorum corporum uni tantum Planetæ applicet, duas ne an unam uxorem ſignificabit? Reſpondeo quod licet ex primis uerbis una uideatur ſignificari, in ſequentibus tamen docet quod duæ. Igitur debet numerus Planetarum adiungi numero figuratum ſigni, & ab hoc aggregato detrahatur unitas ſi detrahi poſſit: Et relinquitur numerus uxorum. Sed ſi nulli ſint Planetæ numerus figuratum ſigni docet numerum uxorum. Si uerò adſit unus Planeta cui Luna applicet, non auget numerum decretum à ſigno, ſed facit ut firmius numerus ille cuſtodiatur.

Secunda dubitatio eſt, an applicatio illa ex eodem ſigno ſit intelligẽda corpore tantum an etiam aſpectu? Videtur Haly ſenſiſſe de utroq. Et non ſolum de Planetis, ſed fixis cum fuerint in eadem longitudine & latitudine. Et breuiter dico quod numerus eſt incertus: Sed cõiectura ſic aſſequemur. Conſideremus primo an unam, aut plures uxores ſit habiturus: Item quo tempore an in iuuentute, an ſenectute. Facilius enim plures habebit, qui in iuuentute, quàm ſenectute copulabitur. Tertio uitæ longitudinem mariti & etiam uxoris. Quarto ſtellas quibus corpore Luna applicat in eodem ſigno, ſeu errantes, ſeu non, dummodo corpore illis iungatur. Illas etiam errantes quibus applicat radio exquiſitiſſimè, maximè ſi fuerit quadratus radius, & Planeta ille Lunam recipiat.

Tertia dubitatio eſt an uerba illa, aut multiformi, debeant legi alterniatim, aut ut ſint præcedentium expoſitiui. Velut dicamus multiformi, id eſt, bicorpori, aut multiformi, id eſt, multiplicis corporis, ac plurium quàm duorum: Et uidetur quod intelligit de uero multiformi, quia fuiſſet occaſio decipiẽdi. Ergo ita intelligit etiam de ſignis extra zodiacum, quandoquidem quæ intra illud ſunt, ſunt tantum bicorpora. Multiplicia igitur ſunt uelut Centaurus, & Auriga, Bootes, Hercules, atq; Hydra.

TEXTVS XXIII.

Cæterùm ſi aſtra quibus Luna applicat, ſeu loci propinquitate, ſeu teſtimonio, fuerint bona, bonas uxores ducet: Si mala, malas. Nam ſi Saturno applicuerit, erunt laborioſæ & tetricæ: Si Ioui, uenerabiles & familiam gubernantes: Si Marti, audaces & rebelles: Si Veneri, formoſæ, gratioſæ, hilares: Si Mercurio, ſagaces, & acumine præditę. Amplius Venus cum Saturno, Ioue aut Mercurio, uictui quæritando utiles, coniugis amantes & liberorum: cũ Marte, animoſas, inſtabiles, uariabiles.

Quid de profunda uetuſtatis caligine talia uindicarunt, certè egregia laude digni ſunt. Eſtq; boni uiri officium uertendo ſenſum pro ſenſu reddere, etiamſi falſiſſimus ſit. Ob id tamen expoſitor ea lege non tenetur, ſed quæ admodum abſurda ſunt uitare debet. Licet igitur legatur τὰ δὲ ♀ μετὰ μὲν Διὸς, ἢ μετὰ ἑῴου. Quod eſt amplius Venus cum Ioue, uel Saturnus cum Mercurio, nos tamen quia nullum hæc uerba habent ſenſum, congruenti oratione uertimus ut in textu habetur. Hoc etiã in explicatione maritorum, dum Venerem alijs rurſus comparat Planetis, perſpicuum eſt. Sed cum de Luna agat, quid attinet ut Venerem comparet? Niſi eſſet quod Venus in coniugibus utrinq; multa placat, etiam ſi inuicem diſſideãt natura. Ob id igitur aſtrum cui Luna applicat aut Sol, coniugis propriam naturam oſtẽdit: Cui uerò Venus, naturam illius ut ad coniugem ſe habebit. Multi enim boni natura ſunt, aut

bonæ, cum coniuge tamen mali aut malæ. Aliqui etiam licet pauci uel aliquæ mali malæue natura sunt, cum coniuge tamen quiete uiuunt, seu ob Veneris dilectionem, seu morum similitudinem.

Declaratur autem ex hoc textu quod applicationem etiam radio admittit dummodo testimonium præbeat. Præbet autem si in loco dominetur. Mulierem autem bonam intellige ut hominem pictum, nō simpliciter, sed cum adiectione. Manifestum est autem, & hoc gentibus contingere. Nam apud Belgas uiri quiescunt, mulieres negotia tractant. Apud hos igitur & horum similes Saturnus Lunæ ab initio consuetudinis commixtus fuit. Necq; uerò dubium est tam beneficas, quàm maleficas iuxta status diuersos magnum discrimen etiam in eodem astro efficere. De astris autem agit hic quemadmodum diximus, non tantum de Planetis.

TEXTVS XXIIII.

In mulierum autem coniugio spectare oportet Solem. Is enim repertus in quadrantibus orientalibus, eas significat uel in prima adolescentia nuptui dari: uel post ætatem consistentem, cum adolescente matrimoniū contrahere. In occidentalibus uerò tardè nubentes, aut maturè, sed cum seniculo. Et in signo unius formæ, aut cum Planeta uno matutino deprehensus, semel tantum nubentes: in multiformi aut pluribus matutinis configuratus, sæpe coniugium iterantes. Ac si Saturnus hoc modo Sole configuratus sit compositos maritos habebunt, ac commodos & industrios. Si Iuppiter, uenerabiles & magnanimos. Si Mars, immorigeros, strenuos, à liberis & uxore alienos. Si Venus, iucundos & formosos. Si Mercurius, uictui consulentes & agiles. Venus autem cum Saturno ignauos facit, & Venereis frigidos. Cùm Marte calidos, ad congressum procliues, adulteros. Cùm Mercurio liberorum amantes.

Si omnia quæ in hoc capite dicta sunt, de uxoribus ex Lunæ statu in tribus proximis sectionibus, ad maritos referantur ex Solis statu in mulierum genituris, plana erit sententia. Hoc solum interest, quod in Sole matutinos Planetas considerat loco uespertinorum à Luna. Nam & in Luna, & Sole considerat Planetas quibus applicant, an matutini sint, an uespertini, seu quo ad Solem, seu quo ad genesim ipsam. Præterea eadē ambo etiam de Luna animaduertit. Ex hoc alius dissoluitur scrupulus, nam cum Saturnum dixerit in Lunæ applicatione significare eos, qui uxorem non ducunt, postmodum subiecerit, Lunam illi applicātem significare maritos frugi, intellexit Saturnum solum efficere cœlibes, cum Luna fuerit sub Solis radijs in mulieribus, quemad modum in uiris cùm fuerit à Sole occidentalis: aliter coniugium minimè impedit. Cur uerò prætereat coniunctionem Veneris cum Ioue in maritorum qualitate decernenda cum in uxorum non præterierit, causa est quoniā liquet ex dictis illos futuros bonos, moderatos & modestos: cum docuerit Saturni, & Martis uires hac in causa quasi esse contrarias.

TEXTVS XXV.

Orientales quadrātes hoc loco accipimus, cum de Sole agimus antecedentes, & signum significri ascendens & occidens. Cùm de Luna

Luna à nouilunio, & plenilunio eò uſq; ubi Luna diuidua eſt. Occidentales autem his oppoſitos.

Commune omnibus Planetis eſt, ut quod eſt ab initio cœli medij uſq; ad orientem: Et ab initio imi cœli, uſq; ad occidentem pro orientalibus Occidentales intelligit his oppoſitas. Et ut magis talibus initijs proximę ſtellę fuerint, eò magis orientales erunt. Sicut contraria ratione in occidentalibus. In comparatione autem eorum ad Solem tam à coniunctione ad oppoſitionem Solis, quàm ab illius oppoſitione ad coniunctionem, uniuerſum uitę ſtatum cenſet contineri. A coniunctione quidem poſtquam peracta eſt humidum recēs infantis, donec omnino in oppoſitione ſit totum abſolutum. Et rurſus ab oppoſitione humidiſſimam infantis naturam, quæ in ſenio exareſcit ut ſub coniunctione inſtante, Planeta. Ob id igitur primæ, quartæ, & à nouilunio, & à plenilunio ſignificant dimidium primum ætatis uſq; ad 15. annos, uel circa: reliquæ ultimum dimidium. Non intelligo nunc de dimidio exacto numeri annorum: Sed per primam ætatem eam quæ augetur, per ſecundam quæ minuitur. Sicut & in his quemadmodum, & in Sole dictum eſt ratio habēda ſit partium utriuſq; penes maiorem & minorem diſtantiam Lunæ à Sole. In inferioribus autem cum ad oppoſitionem non peruenīat tota etiam uita à coniunctione ad coniunctionem cum Sole continetur. Verùm quæ fit dum Planeta eſt retrogradus oppoſitionis in ſuperioribus uicem gerit. Vera coniunctio eſt cum Planeta eſt uelociſſimus. Cùm igitur à coniunctione radios Solis exit, infantiam & pueritiam refert, facitq; ad diſcēdum promptos. Cùm in maxima elongatione, ualidos & robuſtos, atq; perfectos. Cùm redeunt ad Solem & iuxta illum ſunt, ſenibus aſſimilantur, ideò prudētes ſunt. Cùm ſub Sole nullum ſtatum habent, ſed totos ſe Soli dedunt. Tales maximè humana ob id ſapiunt. Porrò ut dictum eſt totus ſtatus, qui eſt à coniunctione, quę fit dum Planeta retrocedit, alio ſtatu prioris coniunctionis deterior eſt. Innuit ergo duos ſtatus, quo ad mundum communē omnibus Planetis, & quo ad Solem communem omnibus Planetis præter Solem.

vide lib. 3. com. 9.

Regula prima.

Notandum quod in uoluntarijs quædam ita decernuntur, ut omninò quæ ſi neceſſaria uideantur. Velut ſi quis habeat Lunam in Cancro, in cœli medio Liberam à Sole, & Saturnum in tertia domo, ille proculdubio nubet. Rurſus ſi Luna ſit in ſeptimo loco ſub radijs Solis in Leone cum Saturno, pronuntiabis illum proculdubio uxore cariturum. Atq; in his uoluntarium quaſi in neceſſitatem Fati tranſit. Ita ut uiderim quoſdam tempore, quo uxorem ducturi erant adeò rapi ad hunc effectum, ut de nulla alia re cogitarent. In alijs interme dijs, qui longè plures ſunt his, caue ne tibi contingat quod olim Apollini. Tenebat quidam, tentaturus oraculum, ſub digitis caput paſſerculi, ipſum autem in manu abditum, interrogans Apollinem, an quod in manu teneret uiuum eſſet, an non? Reſpondit dæmon uti uoluerit, intelligens ipſum, qui interrogabat utrouis modo reſpondiſſet oſtenſurum oppoſitum. Ita in talibus decet Aſtrologum imitari oraculum, nec uelle ſe ſapientiorem illo oſtendentem, artem ipſam prodere, ſed in manifeſtis tantum euidentibus, aut quæ à uoluntate non pendent clarè & determinata ſententia reſpondere. Ita ego interroganti in ſimili cauſa amico noſtro Andreæ Veſſalio reſpondere non erubui.

Regula ſecunda.

Rurſus nec illud credēdum eſt, ſolum eos uxore carituros, qui Lunam ſub radijs coniunctam, aut configuratam Saturno habent: Neque etiam omnes. Sufficiet enim quandoq; Saturni coniunctio malè diſpoſiti abſq; Sole: quandoq; Luna ſub radijs proxima uiſioni in Cancro, quamuis Saturno configu-

rata admittet uxorem. Conſideranda etiam eſt familia: in noſtra nemo, ſolis ſacerdotibus exceptis, qui ad legitimam peruenerit ætatem, uxore caruit. Cùm etiam ſacerdotes ualdè pauci fuerint, neq; ullus tamen monachus. Quod igitur de Medicis Galenus pronũciauit, id nos, & magis neceſſariò dicemus de Aſtrologis: Scilicet oportere illos eſſe eruditos & natura prudentes. Cùm autem hoc in omnibus, id maximè in his ueritatẽ habet, quæ à uoluntate libera pendent.

TEXTVS XXVI.

Omnino uerò conſtantes & diurni conuictus permanent, quando in utriuſq; coniugis genitura luminaria contigerit configurata eſſe concorditer: Hoc eſt quando inter ſe ipſa triquetra, aut hexagona radiatione ſe reſpexerint. Et maximè cum huc mutua receptio acceſſerit. Multoq; magis quando quæ uiro Luna eſt, fœminæ Sol fuerit. Dirimuntur uerò leui occaſione matrimonia, aut coniugum animi diſſident, cum prædictæ luminarium conditiones, uel in ſignis inconiunctis acciderint: uel ſint ex oppoſito, aut quadrato.

Miram artẽ regulamq; nobis his in uerbis inſinuat Ptolemæus, quam plærique ignorantes, dubitant de Aſtrologiæ ſcientiæ ueritate. Dicunt enim ſi tegula incidit in caput unius, illumq; interficit, quomodo fieri poteſt, ut hoc in genitura illius cernatur, cum caſu tegula tunc ceciderit. Rurſus qui ueneno à coniuge interimitur, quomodo potuit præſciri, cùm factum non ſit ipſius, ſed coniugis: Propterea Ptolemæus nobis in hoc ſecundo hic inſinuat eſſe Fatũ, atq; concurſum quendam quem Aſtrologus neſcit: & ſi nouit, tantũ caſu nouit. Idemq; de amicis atq; inimicis. Conſenſus igitur atq; diſſenſio non ex propria genitura ſciri poterunt, ſed ex conſenſu geniturarum mariti atq; uxoris. Sed talis conſenſus à Fato pendet: Neq; ut dixi, electio temporis quicquam proficit, quoniam ex primo animi motu, non ex electione ſumẽda eſt. Quòd ſi quis uxorem eligat uidetur forſan aliquid proficere: Sed rariſſimè contingit, ut genitura & reliqua conueniant: fiatq; eligendo imparem Aſtrologus ridiculus. Dici enim ſolet. Si bene uis nubere, nube pari. In alijs uerò caſibus, Anæreta ſimilis eſt hoſti, qui hominem occidere decreuit, ubi hoc animo firmauit occaſionem expectat: Ea oblata perficit quod decreuerat. At dices ergo non exquiſitè momentum mortis ſciri poteſt? Reſpondeo quod non in omnibus: Veruntamen in pleriſq; concurſus cauſarum externarum coincidit cum concurſum cauſarum Anerętæ, quæ ſunt potiſſimæ, directio, progreſſio, & loci Planetarum.

Apponit autem tres gradus concordiæ: Primus cum Sol in uiro, & Sol, uel Luna in fœmina, aut Luna in utriſq;, fuerint in locis ſe reſpicientibus trigono, uel hexagono aſpectu. Secundus cum in uiro Luna, in uxore Sol, eodem modo diſponuntur. Tertius, ſi cum hoc alter alterum recipiat. Dirimuntur matrimonia re ut apud Iudæos, & Mahumetanos, uel ſolum animo, & ut dicunt triſeparatione & cohabitatione, ut apud Chriſtianos, cum luminaria fuerint in ſignis quadrato, uel oppoſito ſe reſpicientibus, aut etiam inconiunctis. Quę autem ſint inconiuncta ſigna uidiſti in primo libro. Hæc uerò & ad amicos transferri poſſunt. Comment. 49.

TEXTVS XXVII.

Deinde ſi concordes luminum configurationes, beneficæ ſtellæ aſpexe-

aſpexerint, iucundos, blandos, & utiles conuictus ſignificant. Si maleficæ: contentioſos, inuerecundos, inuidos. Similiter in diſcordi ſtatu luminarium, beneficæ ijs ſuffragantes, non penitus conuictum reſcindi permittunt, ſed redintegrant placant, & conſeruant coniugale illud blandum, & natura nobis inditam in comparem propenſionem. Maleficæ autem non ſine contumelia, & execratione conuictus perturbant & demoliuntur. Si quidem Mercurius cum eis ſolus extiterit, uociferationibus, impropriis, & accuſationibus inuoluit. Si Venus, adulterijs, incantationibus & his ſimilibus.

Quatuor ſtatus explicat coniugum: primus cum luminaria utriuſq; genituræ conſenſerint, & beneficæ illa aſpexerint, maximè eleuatę & receptæ, & hic eſt optimus. Peſſimus cum luminaria diſſenſerint, & maleficæ ſupra illa eleuantur. Duo ſunt mali ſtatus medij, ſcilicet cum luminaria quidem conſentiunt, ſed maleficæ reſpiciunt & prædominantur, & hi uiuunt abſq; ſuſpitione diuortij, ſed tamen in perpetua contentione & miſeria. Alter ſtatus medius eſt cum luminaria diſſentiunt, cum aſpectu beneficarum, & tunc de diuortio agitur attamen reconciliantur, & quietius prioribus uiuunt. Peſſimo ſtatui, atq; etiam duobus medijs Mercurius commixtus, cum ſit author ſermonum & linguæ ſignificatu, ideò meritò adiungit alijs malis uociferationis & reliqua. Venus maleficis commixta iam exuit beneficæ naturam, & uicem agit ſacchari cum ueneno miſcetur, ob id igitur cauſam diſſidij oſtendit, adulterium, incantationem, & talia. Intelligit per adulterium non ſolum uxoris, ſed etiam quandoque rarius concubitum uiri cum aliena: ſeu ſit inceſtus, ſeu concumbat cum pueris, & ita de alijs. Et poſtquã locutus eſt de legitimo coniugio, loquetur modo de quadã cohabitatione flagitioſa, quæ multis modis fit.

TEXTVS XXVIII.

Quæ uerò alio quouis pacto coniugia contrahuntur reſcienda ſunt in utrouis genere in aſtrum Veneris, & Martem, ac Saturnũ. Congredientibus enim illis cum luminibus, cum familiaribus, neceſſarijs atq; affinibus ſiue conſanguineis conuictus decernuntur: prout Venus erga alterutrum affecta fuerit. Si enim erga Martem cum coniuge iuuene, quãdoquidem in mutuis ſignorum trigonis alternatas habent altitudines: Erga Saturnum autem cum ſeniore: nam in mutuis trigonis rurſus uiciſſim domus poſſidẽt. Vnde Venus cum Marte planè amatorias affectiones producit. Quibus ſi Mercurij ſtella accedat non ſine diuulgatione. In promiſcuis & familiaribus ſignis Capricorno, & Piſcibus fratrum, & cognatorum coniugationes decernuntur. Et Luna ſi in uirorum genituris ad hæc accurrat, ſignificat cum duabus ſororibus, aut conſanguineis congreſſum. Si uerò in mulierum generali conſtitutione Sol, duobus fratribus aut cognatis.

Vt Luna & Sol coniugia legitima ſignificant, ita Venus conuictus, qui ex amore procedunt. Quocirca nil mirum plus ſcorta diligi plerunq; ſex uxoribus, aut maritis. Amor enim ſcortorum à Venere eſt, quæ immodicam decer-

nit cupiditatem, coniugum à luminaribus, quæ ut docui ſuperiùs communẽ uitam ſignifiant. Venus igitur maleficis commixta conuictus declarat illegittimos & abſurdos: quoniam ipſa cum utraque illarum commutat dignitates. Venus enim in Piſcibus altitudinem habet, Piſces autem Martis trigonus, & Mars in Capricorno uicißim, Venus autem domina trigoni Capricorni, Venus rurſus habet domum in Libra, Libra autem Saturni trigonus, Saturni autem domus Capricornus, qui eſt trigonus Veneris: Igitur commutatio hæc uicißim concordiam ſignificat atq; conuictum. Maleficarum autẽ natura nihil legittimum. Ob id maleficæ commixtæ luminaribus & Veneri talia monſtra decernũt. Luminaribus autem ſolum, ut dixi, uxores aut maritos prauos: ſoli quoq; Veneri concubitus abſurdos non conuictus, ut ſuperiùs uiſum eſt, dum de animi uitijs loqueremur. Quamobrẽ caput illud uidiſſe pro his, quæ hic dicuntur, multum præſtat.

TEXTVS XXIX.

Cùm Saturno rurſus Venus fortè reperta, omnino lenes & ſtabiles hos conuictus efficit: accedẽte uerò Mercurio utiles, concurrente Marte inſtabiles ſignificantur, noxij, nec ſine mutua inuidia, & æmulatione.

Ex duobus natura contrarijs fit melius unus per ſæpe, cum ſubſtantia diſſident, ut ex lateribus & luto. Non lateres inuicem coëunt, non firmiter lutum. Saturnus quoq; & Venus in eodem ſigno gaudent, ſcilicet Libra. Mercurij quoq; cum Venere mixtio utilis eſt, cum Marte autem Venus inutiliter miſcetur, quod ſolos concubitus uterq; decernit. Cæterùm uterq; à conſtãtia, à prudentia, moderatione, eruditione, fide, iuſtitia, ac bonis moribus alienus eſt: niſi quod Venus ſuauitatem affert. Ob id igitur mixtio Martis & Veneris omnino inutilis. Sed neq; aliæ probantur, cum Saturno enim Venus mixta, licet conuictum firmum reddam, omnia tamen ſordida erunt, & cũ Mercurio puerilia. Prius igitur docuit naturam conuuentium, hic modum, poſterius autẽ, ſcilicet in ſequenti, ætatis rationem, dicens.

TEXTVS XXX.

Ac ſi illis concorditer configuratus fuerit, cum æqualibus matrimonium contracturum. Si tamen orientalior ipſis fuerit, cum adoleſcentioribus: at ſi occidentalior, cum prouectioribus.

Intelligit comparationem Veneris ad maleficas, cùm enim fuerit illis commixta non poteſt eſſe orientalis ſi illi ſint occidentales, nec occidentalis ſi illi orientales. Vel igitur illis iuncta eſt una & tunc copulabitur coæquali ætate, uel orientalior, & ſic minori, uel occidentalior, & ſic ſeniori.

TEXTVS XXXI.

Si uerò in promiſcuis ſignis ſint Venus & Saturnus, ſcilicet Capricorno aut Libra, cum affinibus congreſſurum. In horoſcopum & cœli culmen quando dicta configuratio incidit, Lunaq; concurrerit, uiros facit cum matribus, matrumúe ſororibus, aut nouercis rem habere: fœminas cum filijs, aut filiorum fratribus, aut filiarum maritis.

Signa communia Veneri & Marti, diximus eſſe Capricornum & Piſces: nã in Piſcibus Venus habet altitudinem, Mars trigonum, in Capricorno autem Venus trigonum, Mars altitudinem. Similiter Capricornus & Libra communia ſunt

nia sunt Veneri atq; Saturno. Venus in Libra habet domum, Saturnus trigonum: in Capricorno Venus trigonum, Saturnus domum. In his igitur significantur congressus affinium. Quòd si his accesserit ut alter in Capricorno in ascendente, reliquus in cœli medio in Libra, aut ambo in altero illorum signorum, in una harum domorum, Luna quoq; affuerit, quæ matres & filios significat, tunc hos congressus nephandos omnino pollicetur. Decima matres, & & prima ipsos natos, aut natas significat. Impelluntur autem ad hæc licitos concubitus abhorrentes. Familiare autem hoc fuit Persis.

TEXTVS XXXII.

Sol si concurrat & maximè cùm occidentales fuerint Planetæ, mares cum filiabus rem habentes, aut filiarum sororibus, aut filiorum uxoribus: Fœminas uerò cum patribus, aut patruis, aut uitrico.

Vt Luna matres, sic Sol patres, ut superiùs uisum est. Et ut Luna filios matribus, ita Sol filias patribus significat, hoc in casu tantum. Ideò conuersio duplex utriq; Solis cum Luna, & masculorum cum fœminis. Fratres filiorum priuignos intelligebat in præcedenti textu, uelut in præsenti sorores filiarum priuignas ex uxore, ut in præcedenti priuignos ex marito. Nam priuignus ex uxore uitrico inutilis est, ut priuigna ex marito nouercæ. Credendum est autem multa experimenta Ptolemæum in talibus habuisse, postquàm in describendo ea tam diligens fuit. Sunt autem quasi monstra morum, & iuris gentium, aut ciuilis, sicut alia superius dicta naturæ. Ob id ad artis confirmationem scripta.

TEXTVS XXXIII.

Quando prædictæ figurationes in signis unius generis non extiterint, in fœmininis autẽ locis & personis, efficiunt omninò ad uenerea propensos & accinctos, & tam ad agendum, quàm patiendũ omni ratione paratos. In quibusdam etiã figuris flagitiosè obscœnos ut in prioribus posterioribusq; partibus Arietis, & Succulæ: in posterioribus Leonis, & facie Capricorni.

Per genus non intelligit masculinum, aut fœmininum sexum, quia repugnaret sequentibus uerbis. Sed intellexit opposita, quæ solùm sunt similia in sexu & contraria in natura. Item quæ in sextili à contrarijs Planetis dominantur, ut Capricornus à Saturno & Marte, & Pisces à Ioue & Venere: item Cancer & Virgo, & rursus Virgo & Capricornus, & sint ambo fœminina signa, ut dixi (Et personæ) Per personas non intelligit natos, nã dicit ad uenerea patienda, & uult ergo ut sint occidẽtales, & fœmininis Planetis uniti, & in quartis occidentalibus à cœli medio ad occasum, & ab imo ad ascendens. De partibus signorum intellige octaui nõ noni orbis. Obscœnos intelligit, irrumatores, fellatores, masturbatores, spintrias. Et ut fertur de quodam nostro ciue, qui cum puero concubuit, prædicando, irrumando, & in auribus, ut ille fatebatur. Plurimum autem ueteres tribuebant figuris octaui orbis, quas recentiores obseruare desierunt, cùm tamen multum possint.

TEXTVS XXXIIII.

Verùm si hæc figuratio in duobus prioribus angulis inuenitur orientali nimirum, & medij cœli, prorsus detegit hæc flagitia, & in publicum profert: In posterioribus duobus occidentis nimirum, & cœli

& cœli imi ſpadones efficit, & eunuchos ſteriles, genitalibus meatibus concretos.

Orientales anguli magis declarant facta, ſed occidentales, & imum cœli cū ſint debiliores magis lædunt, & ob hęc nata detrimenta in alijs. Vtpote aſcendens ſignificabit cicatricem in facie: cœli imum claudicationem: altera manifeſtior & fœdior, reliqua damnoſior: ita in flagitijs. Deterius eſt eſſe eunuchū natum abſq; teſticulis, eſſe caſtratum ab homine, ſcilicet ſpadonem, uel habentem uitilia & eſſe ſterilem, quia meatus ſeminis ſint concreti, quàm talia uitia & flagitia circa uenerea diuulgari. Infamia enim talium tempore trāſit, apud multos non creditur, ab aliquibus pro licentia accipitur, multi diſſimulāt metu, alij ſimilitudine peccati. Sed ſi non ſint in angulis quid erit? dico ſtandum erit decretis præcedentis textus. Erunt enim flagitia abſq; magna infamia & læſione membrorum genitalium. Aliter fruſtra propoſuiſſet generalem ſignificationem.

TEXTVS XXXV.

Mars autem accedens mares abſciſis genitalibus, fœminas quas tribades uocant, atque omnino priuum quiddam in uenereis habentes.

Si Mars conſtitutioni declaratæ in duobus præcedentibus teſtibus acceſſerit uiolenta, hæc decernit cauſam in maſculis ex ferro, in fœminis uerò tribades, & maſculinos mores induentes ſignificat. Quaſdam obſtructas, ut fuit olim uxor Paxini Varadei bibliopolæ.

TEXTVS XXXVI.

Quæ uerò ſit hominum in congrediendo, uiris affectio & natura à Marte collig itur. Is enim à Saturno & Venere ſeparatus, adiutus uerò à Ioue ſuffragijs uerecundos, & puros efficit in re Venerea explenda, & naturalem tantum uſum ſpectantes. Cùm ſolo Saturno forte repertus, pigros, frigidos. Ioui autem ac Veneri configuratus, agiles & cupidos, temperantes tamen & ſe refrenantes infamiam fugientes. Cum ſola Venere abſente tam Ioue, quàm Saturno, ſegnes, ignauos, undequaq; uoluptatem captantes.

Quatuor Comparationes facit, Martis cum Ioue, Saturno & Venere, Solis item cum Ioue & Venere ſimul. Sed ultima quàm facit cum ſola Venere tam apud Arabes quàm Græcos legitur hoc modo (Cum ſola Veneri aut Ioue abſente Saturno) ſed nos ſatis mentem Ptolemæi perſpectā habemus. Mars igi-
Com.53. tur efficaciā concubitus ſignificat, quia ut uiſum eſt in præcedenti libro Mars præeſt pudendis. Sed nos uolumus quod renibus, unde fit tenſio membri: Et appetitus concumbendi. Ideò qualis Mars, talis affectio. Dato enim quod membro uirili præeſſet, non decerneret de qualitate concubitus. Sed uis illa ratione & experimento Veneri tribuenda eſt. Quod uerò dicit ignauos & ſegnes non ad Venerem credas (ſunt enim promptiſſimi ad eam) ſed ad negotia: Et luxui ex toto dediti, & inutiles. Sed uerò Ioui, & Luna Veneri, quaſi ſimilis eſt.

TEXTVS XXXVII.

Et ſi hic quidem Planeta ueſpertinus eſt, ille matutinus, natus tā marium, quàm fœminarum congreſſu capietur, non tamen ſupra modum

modum erga utrunq; sexum affectus. Si ambo uespertini sunt ad fœminarum concubitum solum erũt procliues. Atq; adeò ut si fœminina sint signa ipsi subagitentur. Si matutinus uterq; puerorum tantum concubitu flagrantes. Quod si signa masculina cũ hoc fuerint, in masculis nullum ætatis discrimen habebunt.

Quis dubitare potest hoc in textu, quin priori de Venere sola Marti cõgrediente, locutus sit. Si igitur uterq; sit orientalis significat solum subagitare masculos, quia orientales Planetæ ut uisum est masculini sunt. Quòd si præter id sint in signis masculinis, adeò masculos amabunt, ut nec ætatem puerilẽ requirant. Superius declarauit hanc propensionem ex luminariũ locis & Marte ac Venere, sed non commixtis, hic ex mixtione Martis cum Venere, absq; luminarium testimonio. Si uerò ambo sint occidentales ad fœminas erunt procliues. Sed si cum hoc erunt ambo in signis fœmininis etiam absq; luminarium testimonio, ob mixtionem non solum effœminatos, sed eos qui maritos etiam ducent significabunt. Antiquitùs hoc uitium uiguit nam Nero nupsit Doriphoro: Est & illud Martialis pulchrum, Lib. 3. Text. 18.

Barbatus rigido nupsit Callistratus Afro,
Qua ratione uiro nubere uirgo solet.
Præluxére faces: Velarunt flammea uultus,
Nec tua defuerunt uerba Thalasse tibi.
Dos etiam dicta est, nondum tibi Roma uidetur,
Hoc satis: expectas nunquid & ut pariat?

Idem Nero loco coniugis Sporum puerum habuit, & Domitianus Earinũ. Hoc igitur maius est etiam, quàm quod dixit in capite de animi uitijs ac morbis. Nam coniugum loco sunt talia scorta. Quod uerò dixit (Non tamen supra modum erga utrunq; sexum affectus) Est figura dicendi, cùm omnis concubitus masculinus sit supra modum & contra legem. Nec quod quis diligat tantum fœmineum sexum concubitus causa, debet dici supra modum erga fœmineum sexum affectus. Quasi moderatum sit utrunq; sexum hac causa diligere. Sed uult intelligi sub hac sententia uerba illa, quæ breuitatis causa ita scripsit (Sed neutrum sexum afflictim amabunt) Hic est sensus. Vt intelligat cum omnibus absq; discrimine rem ueneream exercitaturos. Quod maximè militibus conuenit ob furorem, petulantiam, & licentiam peccandi, tum etiã necessitatem.

TEXTVS XXXVIII.

Ac si Venus occidentalior est: cum uilibus hominibus seruis, aut alienigenis congredientes. Si Mars, cum eminentioribus se ac dominis uiri.

Supple congredientur. Nam Mars in genitura uirum, Venus fœminam significat. Planetæ orientaliores, nobiliores significant, quia robustiores & in meliore statu: occidentaliores autem ignobiliores & uiliores. Si igitur Venus est occidentalior Marte, coibit cum ignobilioribus se fœminis uir: si orientalior, cum nobilioribus.

TEXTVS XXXIX.

In fœminarum uerò genituris Venus consulenda est: Ea enim Ioui, aut Mercurio configurata, prudenter pureq; uenerea tractantes. At absente Ioue, Mercurio configurata, procliues quidem & uenereorum cupidas, cautas tamen, & paulò pigriores, plerunque etiam

etiam tupitudinem fugientes. Marti, ſoli configurata aut congreſſa, ſalaces & ad uenerea concitatas. Segniores ſi his louis ſtella acceſſerit.

Quemadmodum Mars quod maſculinus ſit opus congreſſus in maſculis gubernat, ita Venus in fœminis. Igitur cum loue moderationem præbet ob integritatem & prudentiam: cum Mercurio uerò ob uerecundiam & aſtutiã. Propterea ſubiunxit (At abſente loue) Quaſi dicat ſolus Mercurius non tam puras & modeſtas facit ut luppiter, niſi etiam legas (Ea enim louí & Mercurio) pro (Ea enim louí aut Mercurio) Id eſt igitur quod ſolus Mercurius facit malas, ſed ita ut ſolum cupiant uideri nõ eſſe bonæ, cum luppiter facit bonas. Quod dixit (Paulò pigriores) intellígit ad cupiditatem non ſolum cautas, ſed ob cautionem pigriores. Plerunq; etiam turpitudinem fugiunt, non quia oderint, ſed quia ſunt adeò cautæ, ut nec uelint ſe credere ei cum quo concumbũt, ne quandoq; illis poſſit obijcere. Nam cautio ad externos refertur. Hæ uerò adeò ſunt cautæ, ut nec amatori, nec coniugi ſe credere uelint in obſcœnis agendis, tametſi illa ut plerunq; fœminarum mos eſt auidè expetant. De Marte haud dubium eſt, ſeu iuncta, ſeu aſpicies, uel in uno circulo, uel magno, uel paruo, ſeu imperantibus, aut intuentibus, aut poſitionis circulo. Sed luppiter hæc omnia mitigat bene poſitus: aut ſi ſit debilior, ſaltem tegit.

TEXTVS XL.

Ac ſi Mars ſub radijs extiterit: cum ſeruis congredientes obſcurioribus & alienigenis: Sin autem Venus ſub radijs latuerit: cum ſuperioribus aut dominis meretricum, aut adulterarum conſuetudinem miſcebuntur.

Mars maſculum ſignificat, ſi fuerit igitur ſub radijs & Venus libera, mulieri uiliori ſe coniungetur, ideò ſeruis aut obſcurioribus, aut aduenis, nam hi ciuium numero non habentur. Contra Venus ſub radijs, Mars liber, ſignificant uirum fœmina nobiliorem, ideoq; commiſceri dominis aut ſuperioribus. In fœminarum igitur genituris radiorum Solis ratio habenda eſt, ad Martem & Venerem: Sed in uirorum quis ſit orientalior horum Planetarum.

TEXTVS XLI.

Si in locis aut figuris fœmininis fuerint Planetæ, ad patiendum ſolum procliues: Si uerò maſculinis, etiam ad agendum.

Turpia committunt mulieres etiam patiendo, ut quæ admittunt uiros alijs in partibus quam deceat. Hoc tamen fœmineum totum eſt: Sed ſi Planetæ in maſculinis fuerint figuris, tam in zodiaco quàm extra, uel locis (quí nam ſint, dicti ſunt) tribades erunt, ſuper equitabunt uiros, & manibus illos polluí cogent.

TEXTVS XLII.

Saturni ſtella prædictis figurationibus conciliata ſi & ille effœminatus fuerit inſolentis, ac pudendæ libidinis author eſt. Si orientalis & uirilis uituperio, & reprehenſioni ob uenerea flagitia obnoxios. Iouis benigno ſydere rurſus quod ſolet ad decẽtiorem harum affectionum formam iuuante, Mercurij ad celebriorem diuulgationem & reprehenſionem.

Cùm iam mala eſt conſtitutio libidinum ſignificatrix, adueniens Saturnus fœmi-

Digitized by Google

fœmininus libidinem auget: adeò ut non ſolum flagitioſa, ſed & fœda com-
mittantur. Sed uirilis, id eſt, orientalis auget ob claritatem, famam ſcelerum.
Ex quo declaratur quod effœminatum exiſtimat, cum occidentalis extiterit.
Atq; hæc per ſe clara. Verùm quid continget ubi Saturnus Martí in uirorum
genituris: aut Veneri in mulierum cum Ioue poſitis, aut bene ſaltem conſtitu
tis congredietur. In uirorum quidem haud dubiè ſemper aliquid frigiditatis,
& ob id dedecoris oſtendit. In mulierum uerò genituris Saturnus, cum Vene
re poſitus impedimenta circa uenerea & exiguam coëundi uolũtatem affert.
Illud omnino non prætereundum quod ratio & experimentum docet: Quan
quam Saturnus præcipuè hæc, impedimenta afferat, ſi in uirorum genituris
Martí, in fœminarum Veneri commiſceatur, etiamſi contrario modo contin-
gat impedimẽtum nõ leue: Viris quidem Veneris, fœminis Martis commix-
tus (Iouis benigno) Iuppiter & Mercurius conueniunt, quia æqualiter à Sole
diſtant, ſed uario tamen modo: nam ut modo Iuppiter eſt temperatus, ita Mer
curius ancipitis naturæ. Ita eadem ratione Mars & Venus, propinquiſſimi e-
nim Soli ſunt etiam calidiſſimi. Et uterq; maxima uerſatur epicyclo. Sed ta-
men Venus humida & benefica, Mars ſiccus & maleficus. Pari ratione Satur
nus & Luna cõueniunt, quod uterq; à Sole maximè diſtat, uterq; ob id etiam
frigidiſſimus: Sed tamen Lunæ frigiditas pinguis, ut ita dicam, & humida, &
& benefica, Saturni tabifica, ſterilis & malefica. Iuppiter igitur omnia hæc ma
la mitigat, præſtatq; conſenſum mutuum, & ob id etiam tegit. Eſt enim con-
ſtans Planeta atq; beneficus. At Mercurius inconſtans, quod quatuor habeat
apogæi æquantes & linguæ præeſt, unde omnia detegit, & in publicum pro-
dit, cum infamia & metu legum. Nec non cum minoribus ſupplicijs, ut quen
dam uidimus coria deaurantem, qui quod cum muliere anu etiam præpoſite
ta Venere uſus eſſet, circumductus per urbem flagellis cedebatur.

CAPVT VI.

TEXTVS XLIII.

De Filijs.

CVm coniugij locum proximè ſequatur liberorum, cõſi
derare oportebat Planetas cœli faſtigio, aut ſuccedẽ-
ti loco, qui eſt boni dæmonis, coniunctos aut configu
ratos. Sin minus eos qui locis his oppoſitis: Lunam etiam & Iouem, & Venerem pro filiorum largitoribus aſſumere, ſicut Solem, & Martem, & Saturnum pro orbitatis authoribus. Mercurium prout configuratus illis fuerit promiſcuum: Et largitorem cũ fuerit orientalis, & recuſantem, cùm fuerit occidentalis.

Hoc eſt tertia domus pars, quàm Ptolemæus conſiderat. Atq; in ea uelut in cæteris illud animaduerſione dignum, quod omnia participant inuicem, uelut & in rebus ipſis. Quales enim pater ac mater plærunq; filij etiam tales. Et qualis filius tales parentes, non autem ex toto ſimiles, ſed in parte. Id etiam in diuitijs, honoribus atq; alijs, ut quemadmodum inquit Anaxagoras, omnia in omnibus ſita ſint, atq; commixta. Igitur in filijs habendis decimus locus, qui etiam matri tribuitur eſt conſiderandus. Ille idem tribuitur etiam fratribus atq; ſororibus. Quicunq; igitur fratres habent multos, & matrem robuſtam etiam natura filios habent plures & ſoſpites, ſicut & contra habentibus contrarium euenit. Non tamen generaliter hoc euenit, ſed qui paucos habuerit fratres

Digitized by Google

masculini sunt ob signa masculina, & ad Solem configurationem marem: effœminati uerò fœminam.

Duo nos docet numerum & sexum his uerbis quorum utrunq; à duobus sumitur: imò primum potius & secundum à tribus. Numerus igitur primum à numero Planetarum solitarij unum & paucos, cùm alijs iunctí plures: Signa unius corporis unum, bicorporea duos, uel plures: Et hoc à forma signi. A qualitate, fœcúda plures aut duos saltem, sterilia ut Leo, Virgo unum. Sexus à sexu Planetæ: Iuppiter masculos, Venus fœminas pollicetur. A signi in quo est sexus: Et ab habitu Planetæ ad Solem orientales masculos, occidentales fœminas.

TEXTVS XLV.

Superatí à maleficis, aut in sterilibus signis reperti puta Leone, Virgine, largiuntur quidem, sed non sat pulchrè, nec constanter, nec diuturnas proles. Sol autem & maleficę obtinentes imperium in dicta loca, si in signis masculinis, aut sterilibus fuerint eisq; beneficæ suffragentur concedunt quidem, sed ualetudinarios, uitijs corporis impeditos, ac breuis uitæ.

Declarat quartum membrum diuisionis. Nam omnes qui nascuntur, aut omnino carent sobole, orbiq; sunt, aut habent exiguam, aut multam, aut imbecillem, & morituram. Orbos dixit, cum in locis filiorum Planetæ uiolenti fuerint, multa cum sobole, cum plures filiorum largitores, uel in signis bicorporeis, aut fœcúdis, pauca cum in sterilibus: nunc declarat quibus modis debilis, aut breuis uitæ soboles procreetur. Duobus modis id contingere affirmat, uel cum beneficis, maleficæ dominátur, idq; non tam malum, nam robusti natura multis conflictantur aduersis, uel cum dominátibus maleficis in locis filiorum suffragantibus beneficis nascuntur filij uitę fundamẽto interiore carentes: sutpote ab infœlici & contrario sydere genti. Hi igitur ut par est omnino sunt imbecilles & breuis uitæ.

TEXTVS XLVI.

Quando utraq; conditio rationem habet ad signa prolifica datorum liberorum reiectiones significantur: aut omnium, aut multorum, aut paucorum, pro imperio suffragantium utriuis fectæ Planetarum: quos uel plures, uel potentiores, uel orientaliores, uel dignioribus angulis sitos, uel elatos supra cæteros, uel angulis succedentes inuenerimus.

Hoc est quintum membrum cum largitores filiorum fuerint in locis debilitis, & in signis fœcundis, & eis dominantur maleficæ, sed suffragantur eis beneficæ, & sunt maleficæ, & beneficæ in signis fœcundis, tunc abdicant filios. Non enim possunt occidere, quia sunt in fœcundis signis. Et intelligit per utranq; conditionem quod maleficæ dominentur, & beneficæ suffragentur.

Vt sit una regula talis, si largitores sunt in locis filiorum, & beneficæ dominantur, tunc si in sterilibus sunt largitores unum significãt filium, in bicorporeis duos, in fœcundis plures ac sospites. Si uerò Sol & maleficæ sint in locis filiorum, negant filios. Quòd si largitores sint in locis filiorum, maleficæ autem & Sol dominentur in signis sterilibus, uel masculinis cum suffragio beneficarum, aut si largitores superentur à maleficis breui superfuturam prolem dant. In hoc casu ultimo moriuntur in infantia, in præcedente morbosi non transeunt iuuentutem aut parum. Si autem loco sterilium signorum fuerint

loco. Et quia Iuppiter erat orientalis significauit unum filium & duas filias, & omnes obierunt. Erat autem gradus ascendentis masculi circa gradum Saturni in mea nativitate, & propter hoc mortuus est cito. Et erat gradus ascendentis unius fœ[illegible] in Piscibus, in sextili Iouis & trino Lunæ meæ natiuitatis, & Sol significa[illegible]ruitæ in Capricorno. Alterius quoq; fœminæ ascendens fuit in Capricorno. Et hoc est mirabile, quoniam manifestum est quod natiuitates concordant inuicem, ut etiam illi quorum sunt natiuitates. Et singularia iunguntur generalibus, ut prouinciæ legi & ciuitati ac familiæ. Illud idem ostendi superius in genituris meorum filiorum. Ex quo patet quod plus possunt significatores in genituris, quàm concordia. Nam in natiuitate Haly erãt significatores mali pro uita filiorum & concordia cum puellæ primæ genitura, quæ tamen mortua est: in nostra contigit oppositum, nam filius primus & filia habent horoscopum in opposito loco duarum maleficarum, & filius Lunam iuxta locum Saturni, & fœmina Lunã in loco propinquo quadrato Martis: Et minor natu, Solem in loco Martis mihi, Lunã in quadrato Martis, ascendens in quadrato Saturni & Martis, & tamen, licet ægrè, super uixerũt. Quia loca filiorum erant salua in mea genitura, & genituræ filiorum erant satis potentes per se & mediocres. Et cum hoc contingit, filij erunt morbosi, tamen superuiuent. Quòd si genituræ sint malæ & concordent inuicem, tunc uiuent sani aliquandiu, inde repente morientur.

Vxor tamen mea ter abortiuit, ex perfectis autem natis nullus mortuus est. Cùm hoc contingit, significat patris genituram pro filijs bonam esse, matris autem pernitiosam. Nam cum filij sunt coniuncti matri, & genitura sua est mala pro illis, pereunt. Cùm autem liberati sunt à uentre matris, plus potest patris & ipsius filij propria genitura, ideò superuiuere possunt. Sunt tamen necessariò debiles. Et ita per cõtrarium si patris genitura pro filijs mala sit, matris autem bona, non abortiunt matres, sed nati filij citò pereunt. Quod si filij & patris genitura uitales non sint pro filio ipso, mater uerò imbecillis, abortu perit mater & filius. Si autem mater genituram habeat pro filijs constantem, ex naturali partu perit filius. Atq; ita de alijs.

TEXTVS XLIX.

Sic quando mutuam habent inter se figurationem concordes donant fraternis animis mutuas operas tradentes. Si inconiuncti sunt aut oppositi, inimicitiarum cupidos & mutuo sibi insidiantes.

Conuenire uult non largitores inter se, sed dominos locorum cum ipsis locis mutuo: Id est, dominos largitoris unius cum largitore alterius. Et similiter dominos largitorum inter se. Conuenire igitur dominos largitoris unius fratris, cum largitore alterius, est ueluti si dominus largitoris unius conueniat, cum horoscopo alterius. Quandoquidem largitores in noua figura erigenda uicem horoscopi obtineant. Exempli grãm in nostra genitura, largitor duorum filiorum natu maiorum est Iuppiter, cuius loci dominus est, Venus & Luna. Largitor filij natu minoris Venus, loci dominus Saturnus & Venus. Cùm igitur comparaueris Iouem Saturno & Veneri, & Venerem Veneri & Lunę, inuenies dominos largitorum largitoribus conuenire. Conuenire dicitur Planetæ quadrifariam, uel natura ut Sol Saturno, uterq; enim modestus est: uel qualitate, ut Sol Marti, uterq; enim calidus est masculinus, uel loco, si unus sit in alterius dignitate, uel aspectu amico, cum sunt trigono, aut sextili iunctí. Quia tamen Saturnus & Venus sunt in Geminis, & Libra,

Largit.		*Domini.*
Iuppiter		Venus Lunæ
Venus		Saturnus Venus

qui sunt Tauro inconiuncti, non erit extrema necessitudo inter eos. Hic enim maximè considerat duos extremos modos, ut ualidiores.

Quod si præter id, quod signa largitorum, & dominorum sint inconiuncta, aut opposita inter se, aut mutuo maleficæ, & Sol sine angulis maximè, alienæ maleficæ iungantur, uel cum stellis naturæ Solis, aut Mars cum stellis naturæ Lunæ, tunc erunt odia exitialia. Vnde Papinius de Polynice, & Eteocle Oedipi filijs:

Dum uidet hæc dicens gressus admouit & arma.
Ceu templis decus, & patriæ laturus ouanti.
Arma etiam spoliare cupit: Nondum ille peractis.
Manibus ultricemq; animam ferusabat in iras.
Vtq; superstantem prouumq; in pectora sensit,
Erigit occultè ferrum, uitæq; labantis.
Reliquias tenues suppleuit: & ensem
Iam letus frater fratris sub corde reliquit.
Ille autem uiuis ne? Et adhuc manet ira superstes,
Perfide? Nec sedes unquam meriture quietas.
I mecum ad manes. Illic quoque pactis reposcam,
Si modo Agenorei stat Gnosia iudicis urna,
Quæ Reges punire datur. Nec plura locutus.
Concidit. Et toto fratrem grauis obruit armis.
Ite truces animæ, funestaq; tartara læto,
Polluite: & cunctas Erebi consumite pœnas.

Sed ut ab antiquis exemplis recedamus, uidimus nos nobilem securi percussum ex familia Gribellorum, quem ferebant tres proprios fratres occidisse, cum de duobus satis constaret. Dixit autem non inimicos, sed inimicitiarum cupidos: Tales enim ob conuictum uidentur potius inimicitiarum causas quærere, quam habere, cum ex paruis rebus sibi succenseant. Rarò enim manere inimicitias insinuat, cum fratres inimicos esse, res sit, quasi absurda & naturæ repugnans.

TEXTVS L.

Quæ minutiora sunt iterum quispiam coniectabit usus singulorum, qui liberos pollicentur astrorum horoscopo, ex reliqua collocatione non secus, ac in genitura cõsiderationem in genere instituens.

Statues unumquemq; locum largitoris pro horoscopo, & reliquos Planetas in domibus iuxta horoscopi naturam intuentis collocabis, iudicabisq; de illis ut superiùs docui de parentibus. Ex quo patet quod Sors debet accipi à nono ascendente loco largitoris, non ab ascendente patris. Nam aliter omnium filiorum esset eadem diuitiarum conditio. Præstat autem scire diligenter in filiorum causa Sortis conditionem, quod ab ea proficiscatur conuersatio omnis atq; uitæ ratio.

Ex hoc patet quod multos habentes sospites filios sunt generaliter felices. Nam habent beneficas in locis potentibus nec impeditas. Rarò etiam dum multi sunt filij inter se exitiales inimicitias exercere solent, quoniam non possunt esse tor nisi significatores sint in concordibus signis. & humidis absq; uictoria maleficarum. Signa enim quæ odia parant sunt fixa, & maximè Leo & Aquarius: Hæc etiam sterilia sunt. Inde Gemini, Virgo, Scorpio & Aries: nam in his beneficæ non dominantur. Omnia autem sterilia plus moderato, præter Scorpium.

Vt autem uideas, quæ dixit Ptolemæus uera esse, subiungo duas geneses, quarum

quarum alterius natus ad hanc uſq; diem ex eadem uxore 6. ſuſcepit filios ſo-
ſpites, alterius 16. uiuuntq; utriq; parentes, nobiles, nec ſenes. Qui ſex habet,
alios eſt habiturus. Alius nobilis 15. habet, huic tres ſuperiores ſunt in Can-
cro. Cætera ignoro: Dubitatione dignum eſt, cùm nõ poſſint eſſe plures qua-

16 filiorum

1500. Die 29. Maij hor. 14. Hor.

Cœli Med.	♋	6		*Cœl. Med.*	♉	11	
Aſcendens	♌	5		*Aſcendens*	♌	21	
Sol	♌	9	9	*Sol*	♊	16	54
Luna	♋	7	56	*Luna*	♋	1	11
Saturnus	♊	5	17	*Saturnus*	♉	29	11
Iuppiter	♓	28	44	*Iuppiter*	♓	26	29
Mars	♋	26	33	*Mars*	♋	21	16
Venus	♍	23		*Venus*	♋	21	40
Mercurius	♋	22		*Mercurius*	♋	11	10
Caput	♊	4	17	*Caput*	♊	7	11

tuor largitoribus filiorum, quomodo poſſint oriri tot filij? Reſpondeo quòd
fit multiplicatio per ſigna bicorporea & per congeminationẽ, ueluti. Planeta
unus in bicorporeo duos, duo quatuor, & tres octo. Iuppiter etiam & Mercu
rius duos per ſe quaſi ſignificant. Ideò qui habent multos filios, congeminant
Planetas ut in natiuitate Geminorum. Et quibus plures naſcũtur filij, iſdem
etiam ſæpe Gemini.

Sed dices ſaltem, qui comprehenduntur ſub uno largitore eandem fortunã
habebunt: idem enim loci & domini. Sed dico quod diuerſis temporibus ſi-
gnificabunt, & ratione huius erunt ualde diuerſi. Quod ſi tempora non uari-
entur, reſpondeo quod hæc eſt cauſa cur gemelli plerunq; ſunt ſimiles corpo-
re, moribus & caſibus. Et illa in quibus differũt ſunt ualdè pauca, nec poſſunt
dignoſci ex genituris parentum, ſed proprijs.

Vltimò dubitatur cur non dixerit Ptolemæus quicquam de tempore filio-
rum ſuſcipiendorũ? Dico quod hoc docuit in ultimo capite huius cum dixit
(A' cœli faſtigio liberorum procreationes) uult quod ex directione cœli me-
dij quotieſcunque peruenit ad largitores uel eorum radios, ſignificatur filius.
Sed nota triplicem differentiam: Prima, pro generatione oportet, ut ſolũ pro-
ceſſus & ingreſſus parentum inter ſe concurrant. Anno 1534. cum cœli me-
dium peruenĩſſet ad trigonũ Veneris, & Mercurij, & Iuppiter per ingreſſum
eſſet in 23. parte Capricorni cœli medio radicis, & in loco Veneris, & Mercu-
rij radicis, Mercurius & Mars, genita eſt puella, quæ ſequenti anno nata eſt.
Secunda differentia, in prolificis genituris ubi cœli mediũ peruenerit ad cor-
pus, uel radios prolifici, abſq; impedimento ſingulis annis naſcetur filius, aut
filia. Tertia differentia, in his qui non ſunt ualde prolifici, cœli medium appli-
cans radijs largitoris tunc dabit filium, aut filiam cũ largitoris locus per pro-
ceſſum applicuerit loco directionis in cœli Medio, uel undecimo loco, & ali-
us largitor oppoſitum locum per ingreſſum poſſidebit. Ita ut ſint quatuor lo-
cus radij largitoris in cœli medio, uel undecimo loco, idem locus ad quem di-
rectio peruenit cœli mediĩ, idem locus ad quem unius ex largitoribus, imõ
perſæpe ipſius met proceſſus peruenerit: Et locus idem uel oppoſitus ad quẽ
peruenerit idem largitor, uel alius per ingreſſum. Ex quo patet, quod dixi,
quod in prolificis propter mixtiones multorum Planetarum, ac radiorum
cùm ſint in ſimilibus partibus numero neceſſariò contingit, ut fermè ſingu-
lo anno largitorum loci per proceſſum ad loca filiorum perueniant. Con-
cordia uerò genituræ filij cum reſtitutione anni patris, eſt quod Luna per-

sæpè in filij genitura est, in sui opposito restitutionis anni ipsius patris, uel loci largitoris.

CAPVT VII.

TEXTVS LI.

De amicis & inimicis.

BEneuolarum igitur affectionum & contrariarum, quarum has quidem medias, & diurnas appellamus amicitias, seu inimicitias, illas uerò minores & temporaneas societates, aut contentiones examinatio nobis sit hæc. Quando igitur quæ ex his præcipua sunt, & maxima inquirimus, obseruare oportet in utraq; genitura præcipua loca, Solis uidelicet & Lunæ, & horoscopum, partemq; fortunæ. Nam si in eadem signa inciderint, aut loca mutuo permutauerint, aut omnia, aut plura, maximè quando utriusq; horoscopi 17. partibus inuicem distiterint, amicitias constituunt syncras & insolubiles, nec ullis offensionibus expositas. Si inconiuncta sint, aut mutuo opposita, inimicitias maximas & diuturnas: Si neutrũ accidat, sed tantum in locis configuratis extiterint, si hexagonis, aut trigonis minores amicitias, si quadratis minores conciliant inimicitias: ut interdum in amicitia occurrant silentium, & simultas quando maleficæ hasce configurationes transeunt, in contentionibus reconciliationes, & beneuolentiæ uicissitudines, per beneficorum ad configurationes ingressum.

Ita superi malè perdant eos, qui rebus uanis ob lucrum uel ambitionẽ, aut derisionem intendentes, nouas & inutiles dierum obseruationes nobis tradi derunt, cùm satis sit uel minimæ parti rerum utilium satisfecisse. Qualis hæc tractatio amicitiæ & inimicitiæ, quas non ex propria sola genesi Ptolemæus uenatur, sed ex concursu cum aliorum genituris. Inquit enim respiciens ad id, quod iam antea diximus (res humanas, uel natura, uel utilitate, uel conuersatione stare) si luminaria, uel horoscopi, aut fortunæ pars in eisdem signis fuerint, & maximè 17. partibus haud magis distantes, qui terminus est radiorum Solis, & etiam Crepusculi matutini, aut loca commutauerint stabiles & inconcussas, ac diuturnas amicitias pollicentur. μέσους, id est, medias, scripsit artificiosè, quod nemo sincerè amat, sed amare uidetur. At pro μέσους, μεγάλους scribendum, id est, magnas ut legit Haly. Si uerò loca horum principalium in coniunctis signis, aut oppositis fuerint alter alteri, erunt inimicitiæ stabiles & diuturnæ. Quod si in locis configuratis minora utraq; erunt, diuturnæ tamẽ. Nam præsupponit generaliter eas futuras amicitias aut inimicitias perpetuas, quæ nobis à natiuitate sint ingenitæ. Velut & breues, quæ ex processu locorum & Planetarum inuicem concurrentium contingunt (Silentium) cum unus alterum non alloquetur: Simultas cum tactè se inuicem oppugnant, & contradicũt insidiantes sibi, non in utra, sed in diminutione authoritatis (Per beneficorum ad configurationes ingressum) Puta in genitura Sol uni sit in Libra, alteri in Cancro: Iuppiter ingrediatur Libram, & Venus Cancrum, tunc illi re-

Digitized by Google

illi reconciliabuntur. Sed ſic iure dices omnibus erunt inimici & amici perpetuiſ Non tamen ita eſt ut quibuſdam malis mendicis aut miſeris, uelut de Timone fertur, euenit. Verùm cauſa eſt quod in horum genituris loca ſint oppoſita, aut inconiuncta. Erunt autem oppoſita his, quibus Luna in oppoſito Solis extiterit, nam his fortunæ pars etiam aſcendenti opponetur: itaq; quicunq; loco habebit principalia, cum uno horum concordantia, habebit cum reliquis contraria, aut inconiuncta.

Sed nunquid eadem iſſdem, ut Sol Soli, Luna Lunæ? An ſufficit unum horum cum uno iunctum coniunctum habere, aut diſſidem? uidetur quod eundem oporteat eſſe ob duas cauſas, prima quod non eſſent eodem iuncti amicitiæ genere, ſed diuerſo: Secunda quod quilibet nimis numeroſos amicos haberet ac inimicos: Si locorum diuerſorum coniunctio, aut diſiunctio ſufficeret.

Sed uel ſic quilibet etiam plures haberet, aut amicos ueros & perpetuos, aut exitiales hoſtes quam uideamus? Reſpondeo quod oportet primo concurrere patriam, & conſuetudinem, & familiarum conſenſum, & fortunam, & congreſſus Planetarum à quibus ut nouæ creantur, quę iam non erant amicitiæ, uel inimicitiæ, ita iam factæ diriminuntur his congreſſibus.

Veruntamen Ptolemæus nõ hoc uult docere nos hic, quinam ſint, quibus plures ſunt amici, uel inimici, aut pauci, aut ſi conſtantes, aut inconſtantes: ſed iam præſupponit perſonas ipſas, uult autem inquirere an illæ ſint amicæ uato, uel inimicæ, aut doloſæ in amicitia conſtantes, aut inconſtantes. Aruerò generaliter id nouit quod prudentes, fortes, potentes, nobiles, opulenti plures, & meliores, & magis conſtantes, ac potentiores habent amicos ut contra, qui omnibus his carent. Et patientia plurimum cũ poſſit ad amicitiã, ex huiuſmodi cognoſcere oportet. Non igitur ex aſtris hoc generaliter petendum eſt, ſed quomodocunq; conueniat, aut non conueniat.

TEXTVS LII.

Cùm amicitiarum & inimicitiarum genera tria ſint, aut enim ex inſtituto & electione libera, ita in ſe inuicem affecti homines ſunt, aut uſus neceſſitatisq; gratia, aut denicq; uoluptatis iniuriæue cauſa, quando omnia aut plura ex dictis inter ſe familiariter conueniunt, ex omnibus his ſpeciebus amicitia conflata eſt, quemadmodũ quando diſſident, odium. Quando ſola luminarium loca ex delectu libero, quod eſt beneuolentię genus optimum & firmiſſimum, ſicut contra odium acerrimum & cui credere nihil oporteat. Sic ſi fortunæ ſortes conueniant uſus neceſſitatisq; gratia contrahitur. Quando horoſcopi, uoluptatis & contumeliæ.

Clarius Ariſtoteles hæc deſcribit, dicens, amicitiæ genera tria ſunt propter honeſtum, utile & uoluptatem: ab honeſto, ut uiri fortes, qui ſe diligunt, aut ſapientes, aut ex naturali quadam inclinatione, aut quia ſit prudens uterque, aut morum, uel artis præſertim excellentium ſimilitudine: ſic inter Apellem, & Protogenem pictores interceſſit amicitia: Et in adminiſtratione reipublicę. Hoc genus à concurſu Solis cum Sole, & Lunæ cum Luna fit, uel uiciſſim commutatis locis. A' Sole inquam propter honeſtum magis, à Luna autem naturalis potius amicitia gignitur. Odium ſimiliter ex horum contrarietate, uel quia alter alterius gloriæ inuidet, uel naturali quadam inimicitia diſſidẽt. Fiunt autem in his lætales inimicitiæ & odia interneciæ, quib. dicit Ptolemęus nihil credere oporteat, ſcilicet, etiãſi conflentur inducię, aut pax ſimulata ſequatur. Propter utile, mercatores inuicem, iuriſconſulti, & cognitores, aroma-

tarij & tonſores cum medicis, magiſtratus cum Principibus, procuratores, di ſpenſatoresq; cum nobilibus, milites cum ducibus, ſerui, Proxenetæ, uectores idq; generis. Ex odio uerò quicunq; impediunt hæc, aut inimicis inſeruiendo lucrum impediunt. Atq; in hoc genere ſunt artifices artis, ut Heſiodus inquit, figulus odit figulum, hi tales ex parte fortunæ, ſeu Sorte in utraq; genitura accipi debent. Ex uoluptate, quæ fit ex concubitu prima eſt: Inde à luxu potationibus & conuiuijs, item à ludo, à muſica, mimi, hiſtriones, aretalogi, coqui, & eius generis, uel ab iniuria ut maledici, ſuſurrones, inuidi, detractores, contemptores, irriſores, delatores, accuſatores, inſimulatores, & qui ſcommatibus alienam lædunt exiſtimationem. Hi omnes ab horoſcoporum configuratione decernuntur. Cùm uerò multa ex his conueniunt, erit multiplex & firmior amicitia: Si diſconueniunt maius odium & inexplicabile. Si autem quædam conueniant, quędam diſſideant erit amicitia & odium ſimul. Sicut contingit quibuſdam, qui habent ſeruos deſides, quos amant ob conſuetudinem diuturnam, & odio habẽt ob uitia. Porrò longa cohabitio ad genus amicitiæ primum, ſcilicet ob naturæ conſenſum, referri debet.

TEXTVS LIII.

Obſeruare autem conuenit locorum configuratorum ſupploſiones, ſtellarumq; ad hæc aſpectus. In quibus enim genituris inciderit configurationis ſuperatio, ſiue in idem ſignum, ſiue in proximè ſuccedens, illis præcipuæ partes in amicitia tribuendæ ſunt, aut odio. In quibus uerò fuerit aſpectus ſtellarum meliorum illis ex amicitia uberiores fructus, ex inimicitia damna grauiora decernuntur.

Duo uerba βελτίων quod eſt meliorum & ἐκβυπεροφησις, quod uertit ſupploſiones magnam difficultatem, atq; obſcuritatem in Ptolemæi uerbis pariunt. Hoc idem uerbum ultimum ſuperationem dum reperitur uertit. Senſus igitur eſt: duo ſunt obſeruanda in his, quæ ad amicitiam, aut inimicitiam pertinent: loca illa principalia, quæ quatuor eſſe diximus, & inter illa uidendum quod ſit potentius ex concordantibus locis, aut pugnantibus, ſeu in eodem ſigno, ſeu reſpectu ſequentis, tunc ille erit cauſa amicitię, uel odij principalis. Exemplum, in octaua & nona genitura Luna eſt in eodem loco & ſignificat amicitiam ob præſtantiam. In eodem ſigno Caſanato ſunt radij Mercurij fœlices, tum Mars ac Veneris & Sors: Mihi infelices Martis, & felices louis, ideò ſignificatur quod principalis cauſa amicitiæ, & utilitatis erit potius atq; fuit Caſanato erga me, quàm mihi erga Caſanatum. Quod autem dixit (uel in ſequenti ſigno) dixit ob hoc quod per directionem locus principalis ad illud ſignum peruenit tempore iuuentutis, quo maximè prodeſſe poſſunt amicitiæ. Si igitur tale ſignum fœlix fuerit, quod ad principalem peruenit locum, cum peruenerit ille erit utilis alteri & principalis cauſa amicitiæ. Ideò plerunq; ob id contingit quod, qui quærunt amicitiam alicuius illi ſunt utiliores, quàm is cuius quæritur amicitia ei, à quo quæſita fuit. Secundum obſeruandum eſt quod beneficę reſpicientes locum principalem in amicitia, decernunt utilitatem maiorem ab altero in cuius genitura non aſpiciunt locum talem: Et hoc eſt quia locus ille eſt, cum fauore beneficæ uni, alteri non: In inimicitia accidit contrarium. Nam qui habet beneficam aſpicientem, eſt magis ob noxius contumeliæ, quia eſt magis pacificus, ideò dicebat ille: Dat uenian coruis uexat cenſura columbas. Hoc autem magis erit euidens, cum in inimicitia benefica fuerit debilis, in amicitia autem potens.

TEX-

Digitized by Google

TEXTVS LIIII.

In temporaneis autem ſocietatibus & contentionibus animum aduertere oportebit ad motiones ſyderum in utraq; genitura: Hoc eſt quibus temporibus ſydera unius geniturae ad loca ſyderum alterius promoueant. Hoc enim modo contingunt amicitiæ & inimicitiæ imbecilliores & ex parte: Quæ tamdiu durare ſolent donec ſeparentur. Interdum uerò eouſq; donec ſuperueniens aliud ſydus, decretum illud interrumpat.

Tria genera amicitiarum innuit: unum quod eſt firmum & abſineunte ætate, quod ex concurſu locorum principalium contingit in genitura: Secũdum quod eſt infirmum, nec omninò perpetuum, contingit autem dum Planetæ mutuò loca alterius ingreſſi fuerint. Puta ſi ego habeo louem in quarta parte Tauri, & alius Martem in tertia parte Sagittarij, decima die Aprilis 1556. contraberemus amicitiam: Quia tunc Iuppiter ingreditur tertiam partem Sagittarij, & Mars Tauri. Idem etiam fiet ubi duo Planetæ mei ingrediantur loca alterius ſimul. Hoc autem magis in annuis conuerſionibus, licet hoc non dixerit Ptolemæus. Tertium genus eſt maximum quod Ptolemæus cenſuit ex his duobus eſſe manifeſtum: cùm ſcilicet ambo hæc cõcurrunt, & quod in genituris loca principalia conueniunt, & fiunt mutui ingreſſus Planetarũ: Tunc enim maximæ res ab his patrantur in hoc caſu. Manifeſtum eſt autem quod & euentus docet, ex Ptolemæi uerbis, amicitias eſſe plerunq; fortuitas. Cùm uerò tempus harum amicitiarum & inimicitiarum (Nam quod de uno dixi de altero intelligi uolo) duret donec ſeparentur: Separatio autem fit, ut dictum eſt in diſtantia 17. partium, & hoc ultrò citroq;, quas Saturnus quandoque uix toto triennio ſuperat, manifeſtum eſt diuturniores amicitias temporaneas intra hoc tempus finiri, ſimiliter & inimicitias. Quæ autem excedunt, aliquid habent cum genitura. Saturnum quoq; diuturniorum amicitiarum & inimicitiarum eſſe parentem. Poſt has quæ à Ioue. Breuiſſimè à Luna. Quæ uerò ex concurſu horoſcoporum, intra paucas horas finiuntur: ideò earũ non meminit Ptolemæus.

TEXTVS LV.

Saturnus igitur & Iuppiter ſubeuntes mutua loca, amicitias gignunt per conſpirationes, aut agriculturam, aut hæreditarias ſucceſſiones. Saturnus & Mars per rixas, inſidias, easq; ultroneas. Saturnus & Venus coniuctionem per affinitates citò labeſcentem & euaneſcentem. Saturnus & Mercurius, affinitates & conuictus conciliant per largitiones, munera, mercatura, aut arcanorum communicationem. Iuppiter uerò & Mars dignitatum, & gubernationis cauſſa. Iuppiter & Venus hominum publica munera, eaq; ſacra obeuntium, cultus, ſcilicet diuini, oraculorum & his ſimilium. Iuppiter & Mercurius conuerſationes diſſerẽdi, diſcendiue & philoſophandi cauſa inſtituit. Mars & Venus amorum, adulteriorum aut och ignauí gratia, inſtabiles tamen, & non rectiſſimè inſtitutas. Mars uerò & Mercurius inimicitias, & uociferationes, & lites, literarum & pharmacorum occaſione. Venus autem & Mercurius

conuictus ob artis eiuſdem ſtudium, aut canendi, aut literarū communicationem, aut fœminarum cauſa.

In omnibus his una eſt regula generalis, quod ſocietas eſſe debet eorū cauſa, quæ utriq; Planetæ conueniunt. Saturnus & Mars cum Venere parū conuenientes amicitias inſtabiles reddunt. Mars & Mercurius uix admittit amicitias, ut Iuppiter & Venus inimicitias.

TEXTVS LVI.

Magnitudinem igitur & paruitatem, intentionem & remiſſionem, ſocietatum, aut contentionum, ex comprehēſorum locorum ad præcipua quatuor loca comparatione iudicare oportet, nam in angulis, aut ſortibus fortunæ, aut circa luminaria ſi occurrant, euidentes ſignificant, & uehemētes affectiones mutuas: Sin ab his deſtiterint obſcuras. Commoditatem uerò aut incommoditatem illis ex ſocietate maiorem, ex aſtrorum inſpectantium prædicta loca ad bene maleue faciendum propenſione.

Duo in hac parte docet magnitudinem ac firmitatem ſocietatis ex Planetarum permutātium propinquitate ad loca quatuor principalia Solis, Lunæ, horoſcopi & Sortis. Pro aſcendente uerò etiam reliquos angulos docuit comprehendi quōd ibi Planetæ maximam uim habeant. Secundum eſt damnum aut utilitas ex amicitia, uel inimicitia, & hæc contingunt ex beneficis, aut maleficis Planetas commutantes inſpicientibus. Hoc autem ſæpe declaratū eſt.

Notandum quod in hoc caſu inimicitiæ fiunt ex commutatione ad loca oppoſita, ſicut amicitiæ ad mutua, utpote ſi quis habeat Martem in quinta parte Geminorum, & ego Iouem in quarta parte Tauri, & contingat eodem tempore Iouem in mea geneſi ingredi quintam partē Sagittarij, & Martem quartam partem Scorpij, orietur inimicitia ex eo tempore inter nos. Quandoque etiam ex commutatione propriorū locorum, ut Martis cum Mercurio ob naturalem inimicitiam Planetarum. Sunt enim contrariæ penitus naturæ. Mars enim nihil uult rationi obſequēdo, Mercurius cuncta: Mercurius dolo, Mars ui agit. Uterq; ſiccus, uterq; malus.

Notandum præterea quod Venus eſt propriè ſignificatrix dilectionis, & Saturnus odij. Si igitur contingat in una geneſi unum ex quatuor locis principalibus eſſe in dignitatibus, & alter habeat in eodem gradu Venerem, diligent ſe mutuo. Et magis ille, qui habebit locum principalem diliget, eum qui habebit Venerem, quàm diligetur. Exemplum, ego habeo Lunam in duodecima parte Piſcium, in dignitate Veneris, quicunq; igitur habebit Venerem in eodem gradu, uel ualdè propè, erit mihi amicus intimus. Et ego plus eum diligam, quàm ille me. Per oppoſitum, ſi quis habeat oppoſitum alicuius ex locis principalibus in dignitatibus Saturni, & alter in tali oppoſita parte Saturnum, inimicitias agent capitales. Exemplum, ſi quis habeat Sortem in ſexta parte Arietis, quicunque habuerit Saturnum circa ſextam partem Libræ, erit inimicus magnus alteri, qui habuit Sortem in oppoſito loco in Ariete. Et primùm eſt nobis cognitum ratione & experimento: huius autem ſecundi ratio eſt pariter manifeſta.

CA-

CAPVT VIII.

TEXTVS LVII.

De Seruis.

DE seruis & eorum erga dominos animo beneuolo, aut maleuolo ex ſigno mali genij iudicandi modum accipimus, & ex ijs qui locum hūc ſigniferi intuentur, tam ſecundum genituram ipſam, quam ſecūdum acceſſus, aut oppoſitiones. Maximè ut gubernatores huius partis ſigniferi cōuenienter præcipuis genituræ locis, aut repugnanter configurati fuerint.

Hæc eſt quarta domus pars ſeruí. Nil autem refert, ſeu ſeruos, ſeu famulos dicas, hoc enim diſcrimen à legis inſtituto pendet. Vtrorūq; autem quod ad aſtra pertinet ratio eadem eſt. Serui enim olim in dominorum poteſtate erāt, nunc famulis utimur quibus libera eſt conditio & ſolam operam ſeruam præſtant. Par autem erat horum naturam ex mali genij loco accipi. Cùm enim principales partes domus ſint dominus, uxor, filij, serui, & res ipſa: Dominum ſignificat horoſcopus, & illius exiſtimationem Sol, Luna uxorem, 10. & 11. filios, Sors rem ſeu opes, reliquum eſt igitur ut ſeruos 12. ſignificet. Nam Ptolemæus accipit quicquid eſt à cœli medio, uſq; ad horoſcopi finem pro cœli parte ualidiore, quod in his Planetæ non ſecus, quàm Sol dum ad nos accedit aſcendant noſtri habita ratione. Sunt igitur domus quatuor 10. 11. 12. 1. Et præter has Solem, Lunam & Sortem. Itaque principalia loca ſunt ſeptem. Par autem erat locum ſeruorum præponi loco amicorum: Et ita fert rerum conditio. Sed quia ſerui ſunt ignobiliſſimi, ſecutus exiſtimationem cōmunem, primùm de amicis egit antequam de ſeruis. Hoc uerò uult ut per præcedens caput etiam ſeruorum conditionem intelligamus. Et per ea quæ ibi dicta ſunt cognoſcamus de ſeruis, qui nobis erunt diuturni, aut temporales, itaque ſententia textus hæc eſt.

Seruorum conditio & erga dominos affectus habetur ex duodecimæ domus ſigno, aut ſignis & locis, qui hunc aſpiciunt: præcipuè uer ſexto, inde octauo atq; ſecundo tam ſecundùm ipſam genituram, id eſt, Planetas ibi hora natiuitatis conſtitutos, quàm etiam Planetas, qui hæc loca ingrediuntur. Vtpote ſi Mars ingrediatur ſignum ſextæ domus, habebit eo tempore ſeruum infidum & malum. Si Iuppiter ſignum duodecimæ, habebit ſeruum, aut amulum fidelem, bonum & frugi. Si Venus, gratum amabilem & iucundum. Et ſi gubernatores huius duodecimi loci fuerint in præcipuis locis genituræ, ſerui domino imperabunt. Si in defectis, negligentur ab illo. Si in ſeptimo loco, aut in oppoſito domini horoſcopi, ipſi aduerſabuntur. Si in oppoſito Solis detrahent exiſtimationi eius, & ita de alijs.

Cùm uerò Principum ſerui etiam amicorum loco habeantur, & quorum loci principales conuenientes, ut Sortis, uel Solis, uel horoſcopi eleuantur ſuper alium hi dominantur amico, uel ſignum ſubſequens, neceſſe eſt inter tot ſeruos, & amicos Principis unum inueniri cuius nutu omnia agantur. Et ita quilibet Princeps unius ex familiaribus conſilio agitur. Is ut fuerit prudens, aut fœlix, aut contrario modo fortunam Principis circumagit. Et quia hæc fortuna plerunq; ex fixis ſtellis pendet, ideò tales plerunq; ſunt mbitioſi, immoderati & malorum morum. Quibus ſi erraticę non ſubſcribant prauus plerunq; exitus ſuccedit. Illud etiam obſeruauit eos, qui Libra habebant in aſcen-

dente

dente ſponte inſeruire mihi, quod Libra ſignum ſit ſextæ domus, & in eo beneficæ. Peridem ſi ſeruus in horoſcopo habeat ſignum decimæ domini, imperabit domino. Hoc tamen nondum obſeruaui.

CAPVT IX.

TEXTVS LVIII.

De Peregrinatione.

QVæ uerò ad peregrinationem ſpectant colligimus ex luminum amborum erga angulos ſtatu, magis uerò Lunæ.

Par erat motum illum & habitationem ſequi luminarium ſtatum ob illorum potentiam. Tum maximè quod ex peregrinationibus conditio, & exiſtimatio hominis perſæpe mutatur. Propoſuit autem Lunam, quia ipſa ſignificat qualitates animi naturales, ut inconſtantiam, deſiderium notas regiones uidendi & talia. In angulis luminaria ſunt quaſi firma, in cadentibus uelut homo cum pede uno ſuper Sphæra ſtans, nam non poteſt ſic diu quieſcere.

TEXTVS LIX.

Occidens enim hæc aut ab angulis decidua, peregrinationes, locorumq; mutationes indicat, quod propemodum, etiam Mars aliquando præſtat, ſiue occidēs & ipſe, ſiue ab angulo, qui uertici incumbit decidens, quando luminaribus ex oppoſito, aut quadrangulo loco ſitus eſt.

Planetæ in occidēte parum uidentur, & ob id etiam rem, quæ diu non uideatur ſignificant, hominesq; aut breuis uitæ, aut peregrinantes diu uitamq; procul à patria agentes: nam & qui moriuntur, & qui in aliena morantur regione non uidentur ab amicis & ciuibus. Luna igitur in ſeptimo loco, uel etiam Mars mortem in iuuentute ſignificant, aut peregrinationem. Quia, ut dixi, peregrinatio eſt mortis uicaria: Significant & mortem repentinam, Mars quidem ob propriam naturam, quæ uiolentam mortem affert, uiolēta autem mors plerunq; etiam repentina eſt, Luna quod in eo centro ſubitò abſcondatur. Violentas igitur & repentinas mortes malè collocati hi Planetæ in hoc angulo ſignificant: ubi bene, moram extra patriam diuturnam. Sed in cadentibus ab angulis cum locus ille non occidat, quemadmodum ſeptimus, ut ſuprà docuimus, nunquam mortem minatur, ſed peregrinationes, necadeò per ſeuerantem abſentiam, ut in ſeptimo loco ſignificant. Septimus enim locus angulus eſt. Aſſumit autem in Marte ex decedentibus tamen, qui ſunt quatuor 12. 9. 6. & 3. ſolum nonum, quod hi qui ſub terra ſunt non poſſint tantum promouere animum ut ad peregrinandum inducant. Tertius tamen locus (quia ut ſæpe dictum eſt apud Ptolemæum oppoſitorum eadem eſt ratio, ut ſupra uiſum eſt 12. & 6. ad ſeruos, quamuis 6. ſupra morbos, 10. & 4. itemq; 11. & 5. ad filios, horoſcopi ad moram in patria, occidentis ad peregrinationes) ſignificat breuia itinera 12. cum ſeruos ſignificet, ut dictum eſt, non aſſumitur. Solùm igitur ſeptimus & quaſi ad moram extra patriam, nonus ad longas peregrinationes: Tertius ad breues ſunt aſſumendi. Et in his Sol, Luna, & Mars Sol quia ſignificat hominis totum ſtatum & exiſtimationē, Luna quia animam & ualdè uelociter mouetur, & Mars quia præeſt animi impetui. Non tamen

Lib. 3. tex. 34.

tamen id poteſt niſi luminarium alteri ex oppoſito, uel quadrato configuretur. Par enim eſt diſiunctum, aut amicum illis non agitare mentem. Eſt autem peregrinatio à quodam mētis æſtu: quem uel ſublata cauſa, uel uoluptate inuiſendi nouas regiones, leuamus: uel ſi inuiti peregrinemur ut in exilio, æſtū illum augemus.

TEXTVS LX.

Si uerò & pars fortunæ in ſignis peregrinandi authoribus extiterit, uitam omnem & cōuerſationes, actionesq; uniuerſas in peregrinatione exequuntur.

Quatuor loca principalia eſſe docuimus Solis, Lunæ, Sortis, horoſcopi, horoſcopus non poteſt eſſe in ſeptimo, uel nono loco, relinquitur ut aſſumamus Sortem. Si igitur Sors cum Luna, uel Marte ſic poſito, ut diximus fuerit in ſeptimo loco, uel nono, cùm Sors, cum Luna ſe habeat, ut horoſcopus ad Solē, perpetua itinera, aut moram extra patriam declarabit. Erit autem hoc diuitiarum cauſa.

TEXTVS LXI.

Beneficii igitur hæc loca intuentes, eisúe ſuccedentes, honorificas præſtant & lucroſas perfectiones, reditusq; celeres & expeditos. Malefici contra laborioſas, damnoſas, & periculis obnoxias, & impeditos reditus, nuſquam tamen omittere conuenit ſperandi decreti rationem, ſecundū authoritatem uniuſcuiuſq; inſpectantium, quemadmodum in prioribus diſſeruimus.

Loca ſunt Lunæ, uel Solis, uel Martis, uel Sortis, cùm in ſeptima, uel nona, uel tertia domo fuerint, ut dictum eſt. Sed quod dicit (Nuſquam tamen &c.) Arabica Haly translatio clarior eſt, ſcilicet, quod hæc omnia temperamētum ſortiuntur ex ſtellis, quæ his aſpicientibus commiſcentur. Hic textus uidetur uelle intelligere robur, aut debilitatem ſuccedentium, ſeu aſpicientium, non Planetas aut ſtellas, quæ aſpicientibus commiſcentur. Eſt enim κατ' ἀπαρέτησιν iuxta uictoriam & exceſſum, ſcilicet, ut dixi, aſpicientium uel ſuccedentiū inter ſe. Succedentes enim ſtellæ ut in textu, multum faciunt. Id eſt ut ſuperiùs quæ in ſigno ſunt ſubſequente.

TEXTVS LXII.

Ferè autem ad orientalium quadrantum directis locis, ſi luminaria reperta fuerint uerſus ortum, & meridiem itinera inſtituuntur. In occidentalem uerò, aut in ipſo occaſu, ſeptentrionem uerſus & occidentem.

Dubitatur quomodo in orientalibus quadrantibus poſſint eſſe luminaria in hoc caſu, cum ſolum in ſeptimo & nono loco itinera ſignificent, quæ partes ſunt quadrantis occidui? Deinde quomodo ſolum luminaria accepit cùm ſint quatuor, ut uiſum eſt ſuperiùs itineris ſignificatores Sol, Luna, Sors, & Mars? Ad hoc facilè reſpondemus dicentes Solem & Lunam eſſe principales, & ſub eorum ratione intelligi debere Sortem & Martem. Vel quod hi duo ſignificatores ſtatum luminarium ſequuntur. Ad aliud dicimus etiam 12. locū in Luna & Sole itinera ſignificare, ut ſuperiùs docuit: nō tamen in Marte. Eadem ratione & tertium. Quadrantes orientales ſunt, ut uiſum eſt ab horoſcopo ad angulum cœli medij, & ab occaſu ad angulum imi cœli: occidētales ab imi cœli linea ad horoſcopi initium, & à cœli Mediſ initio ad occaſum. In orientalibus

entalibus igitur ad ortum & meridiem, in occidentalibus & in ipso occasu: ut intelligamus occasum, licet sit angulus & superius à decidentibus locis separatum tamen sub generali quadrantis ratione comprehendi) ad occidentem & septentrionem. De oriente & occidente clara per se est ratio, sed de septentrione & meridie non ita. Dico igitur quod septentrionem orienti adiunxit, & meridiem occidenti, quoniam cum Planeta est supra horizontem, seu fintorem ascendens est in oriente, & ascēdit ad locum meridiei: igitur isti duo loci sunt affines. Et similiter cum descendit à linea medij cœli peruenit ad occidentem, & quia tunc est in occidente manifestē, igitur ut orienti succedit meridies, ita occidenti septentrio: igitur quadrantes occidentales habent rationem occidentis & septentrionis. Debet autem legi distinctim hoc modo: si quadrantibus orientalibus ad orientem uel meridiem, si in occidentalibus ad occidentem uel septentrionem. Aliter nullus iret ex Italia in Hispanias, quia sunt positæ ad occidentem & meridiē, nec ex Gallia in Germaniam, quia positæ sunt ad septentrionem orientalem.

Sunt præter hæc consideranda in Luna, & Marte latitudines, & ascensus ac descensus, Borealis latitudo iter ad Boream, item Planetæ ascendentes significant, ut descendentes uel habentes latitudinem Australem ad Austrum. Sed Ptolemæus non posuit regulam, nisi omnibus quatuor significatoribus communem, Sol autem & Sors ascensu, & latitudine omni carent.

TEXTVS LXIII.

Ac si unius figuræ sint, quæ itineribus causam dant, signa siue illa ipsa, siue gubernatores horum Planetæ, rarius & non nisi quando commodum est iter, significat. Si uerò duum corporum aut formarum, continuum multoq; tempore.

Hoc clarius est, quàm quod mereatur expositionem: nam Sol aut Luna, aut Sors, aut Mars, quicunq; itineris significator extiterit, & domini loci eius in quo est significator, si fuerint in Geminis, Virgine, Sagittario, uel Piscibus, iter diuturnum & continuum significant: In alijs uerò signis rarius, & non nisi commodum.

TEXTVS LXIIII.

Iuppiter igitur & Venus domini constituti locorum & luminum, quæ perfectionem significant, non solum periculis nullis expositas, sed placidas etiam peregrinationes decernunt, aut enim à præfectis earum regionum, aut amicorum causa legati proficiscuntur, fauet aëris constitutio, & sine indigentia opibus affluunt. His si Mercurius accedat sæpenumerò propter iam dictam felicitatem adiumenta, & dona accumulantur. At uerò Saturnus & Mars luminaria occupantes maximè si mutuo sibi opponātur, inutilia hæc omnia & periculis inuoluta ingentibus: in humidis reperti signis, per difficiles nimirum nauigationes & naufragia, aut per inuia desertaq; loca: in fixis uerò per præcipitia & tēpestates uentorum. In tropicis & æquinoctialibus per inopiam rerum necessariarū, & affectam ualetudinem: in humanæ figuræ signis per latrocinia, & insidias, & regum uiolentiam: in terrestribus, per ferarum inuasiones aut terræ concussiones. Mercurio accedente per ea, quæ in sublimi fiunt

fiunt, & accusationes periculosas, amplius uerò per reptilium, alio rumq; uenenatorum ictus.

Hic ut in sequenti capite docebit non solum zodiaci signa, sed quæ extra il lum sunt intelligit. Humida signa à proprietate accipit, non à quadrantibus: Erunt igitur ut Cancer, & Pisces, & Scorpio. Humidum enim inutile continent & aquas significant. Sic Delphin & Argo, extra signiferum. Fixa sunt quatuor, ut docuimus Taurus, Leo, Scorpius, Aquarius. Sed cur fixa significant præcipitia & uentos, humida uerò deserta? Humida cum significent mare, & lacus, & flumina, & hæc non habitantur, inquit Haly, similitudine quadam significant omnia loca deserta. Fixa significant terram & rupes, & ideò præcipitia & ruinas: Et uenti sunt causa ruinæ. In signis tropicis & æquinoctialibus, quæ sunt Aries, Cancer, Libra & Capricornus, quia hæc mutant aërem faciunt morbos, & corrumpunt aquas, ideò significant inopiam necessariorum. Experimur enim quod signa æquinoctialia corrumpit aërem, & tropica maximè faciunt abundantiam, aut penuriam aquarum, à quorum utroq; fit sterilitas frugum & fructuum. De signis humanis clara est causa: Quæ sint, dictum est in primo libro. Extra zodiacum tamen sunt Perseus, Auriga, Cepheus, Andromeda, & alia etiam, ut in supplemento uidere potes. Vel apud Ptolemæum, uel in Sphæra. Terrestria sunt, quæ per terram gradiuntur, ut Aries, Taurus, Leo, Scorpio, Sagittarius, Capricornus, & extra zodiacum serpentes, magnus scilicet, & ophyuchi, & lepus, & canes. Ideò significant feras insultantes, & quia in terra perpetuò manent etiam terræ concussiones. Sed Mercurius accedens per tempestates aut fulgura, quia ipse est uentorum author: Et per accusationes, hæ enim sermone fiunt, Mercurius autem est sermonis author (Et per reptilium aliorumq; uenenatorum ictus) id est, cùm fuerit in signis ferarum: feras enim minores significat Mercurius, quæ non nocent homini nisi ueneno, ideò cum damna significat, uenenosa etiam animalia significat, cum paruis tantum præsit non magnis.

TEXTVS LXV.

Peculiaris horum decretorum ratio, quę utilia, quęq; noxia sint, ex differentia eius quod causam dat, locorumq; causam comprehendentium, opificiorum & possessionis, ualetudinis & dignitatis, iuxta horum, quæ prima est præcipuaq; constitutionem accipienda est.

Si uelis scire propriam causam iacturę, aut utilitatis, uide locum, qui est causa itineris: utpote in nostra genitura omnia quatuor dant causam itineris Sol, Luna, Sors & Mars. Sol propter honorem quandoq; ob partem, Luna ob desiderium uidendi regiones, & propter uxorem, aut matrem, Sors ob lucrum, Mars ob negocia & maximè bellica, & res graues. Dabo igitur exemplum de Marte, ut intelligas de alijs. Mars fuit dominus loci decimi, & ipsum aspexit Sol, & fuit in dignitatib. Mercurij, qui est sub qualitate & conditione Veneris ex toto, cum sit in domo illius applicans mutuo congressu illi, & ei iuncta. Significat igitur duo magna itinera, alterum occasione discendæ eruditionis, & fuit Patauium, & ad Saccense oppidum, in quo sex annis perpetuis artem medicam exercui: Et hoc significabatur à Marte cōmixto, Veneri & Mercurio: Reliquum à Marte commixto Soli occasione medendi principem, & hoc fuit in Scotiam, ut suo loco docebimus. Sensus igitur textus est: Si uelis scire differentiam & naturam propriam euētuum bonorum, & malorum in itineribus, scies ex duobus, ex causa itineris, seu illius proprio significatore, seu significatoribus si plures fuerint, & locorum qui configurantur huic principali loco,

aut

aut ſi non ſint, qui configurentur, qui imperent: Si enim comprehendunt & principalis dominus, aut configuratus ſiue uno uerbo ex his, qui comprehendunt principalior, ſeu principaliores cauſam demonſtrabit ſecundum ſignificatum ſuum. Nam ſi dominabitur Sorti, erit cauſa opum: ſi loco Solis, cauſa dignitatis: ſi Medio cœli, cauſa artis propriè. Idem contingetſi aſpiciat tales ſignificatores, licet non dominetur illis. Et quia contingere poteſt ut ſint plures comprehendentes locum itineris, qui habebunt diuerſa ſignificata, dicit aſſume ex his principaliorem, id eſt, qui magis illum locum habet in ſua poteſtate, uel propter exactiorem aſpectum, uel quia maiorem in loco illo habeat dignitatem.

TEXTVS LXVI.

Temporum uerò quibus maximè ſignificationes apparent ex figuratione incurſus temporum ſuccedentium. Et hæc quidem hactenus explicata ſunt.

Intelligit tempora eſſe ſumenda ex directionibus, quæ explicata ſunt hactenus, id eſt, in capite de uita. In his conſiderandi ſunt incurſus, ſcilicet quo tempore euenient. Nam cum ſint duæ generales temporum uenandorum rationes, directio & ſitus ſignificatorum, reſpectu mundi & Solis. Itinerum tempora ex ſitu reſpectu mundi non licet inuenire, cum plerunq; ſignificatores, ut uiſum eſt ſint in occidentali parte, ſcilicet ſeptima, uel nona domo. Peritigitur & ratio ſumpta à ſitu quo ad Solem: relinquitur igitur ſola directio. Incurſus loci ſunt, loci dominorum locorum principalium, & loci alij principales. Et tunc oportet obſeruare, qui Planetæ ea loca aſpiciant, ut in capite dicto. Propterea dixit (Et hæc quidem hactenus explicata ſunt) Id eſt, nõ ſolum incurſus tempora te docui, ſed quæ cum illis incurſibus ſunt cõſideranda. Illud ex hoc nobis fit manifeſtum, plurimos ſignificatores plurima itinera ſignificare, quoniã ſæpius ſignificatores per directiones aſcendenti occurrent. Contrarium continget cum ſignificatores pauci fuerint.

Cap. 14. lib. 3.

Vide infrà Com. 80.

Solùm dubium relinquitur cur nonus locus cum ſit cadens, tamen uehementem affectum ſignificet erga itinera? Videtur enim quod imbecillis locus nihil magnum poſſit promittere. Ideò altius hæc quæſtio eſt repetenda: Nam anguli ſunt robuſti, uel quia nullum faciunt angulum, cum regione ut horoſcopus & occidens: Vel quia rectum, ut cœli Medium & Imum. Rurſus loca alta plus influunt quàm humilia, exemplo lapidum qui iaciuntur: nam ut ex altiore loco, ita uehementiùs percutiunt. Et ideò 11. domus 10. & 9. plus poſſunt, quàm 8. uel imum cœli imo quandoq; plus quàm 7. Quæ uerò ſuccedunt domus adhuc multum poſſunt, quia ad angulos motu firmamenti ſtellæ & ſigna, quæ in eis ſunt accedunt. Sed quæ ab angulis cadunt, partim quod angulum minimum faciunt, ut 12. ſupra regionem tropici hyemalis inſtar, & ad imitationem cum Sol ibi minimum poſſit, partim quod finiant poteſtatem anguli, ut mors in animalibus, & finis magiſtratus parum poſſunt. Nonus tamen locus quod ſublimis ſit non ſolum in itineribus, ſed etiam in uita poteſt, & pluſquam octauus, quamuis ille ſuccedat angulo & hic cadat. Locus igitur hic ualidus eſt, & ſolum decimi comparatione debilis eſt. Itaq; Planetæ non poſſunt quod in decimo loco, & homo agit, quæ ſunt minora decretis à cœli medio, & itineri accingitur. Propterea qui iter agunt omnia alia negocia relinquunt. Erga nona domus ualida eſt, ſed in nullo quòd à decima poſſit ſignificari.

CA-

CAPVT X.

TEXTVS LXVII.

De Morte.

Vm reliqua ſit ex omnibus de mortis genere contemplatio, primùm ex iis, quæ de uitæ ſpacio docuimus, cõſtare oportet: Vtrum ſecundùm radiorum ductationem interemptio, an ſecundùm dominantis ſyderis occaſum accidet. Nam ſi iuxta radiorum ductum & occurſationem eueniat interfectio, locum occurſus in cõſilium adhibere pro mortis genere coniectando oportet. Si uerò iuxta occaſum, illum ipſum occaſus locum. Quales enim fuerint ſiue ij, qui dicta loca ſequuntur, aut ſi nulli ſequantur, qui primi aliorum ad ea feruntur, tales nimirum è uita deceſſus futuros opinandum eſt, quorum natiuis ſignificationibus, ut uarietatem illam euentuum complectamur, configuratorum aſtrorum, locorumq; interemptoriorum peculiares ſignificationes coniungemus, tam pro ſigniferi, quàm finium natura.

Sententia hæc talis eſt: conſidera locum Anæretam, qui per directionem Aphetæ occurrens mortem indicat, ut ſuperiùs declaratum eſt, ſiue is ſit Planeta, ſeu locus occidentis: & quales fuerint Planetæ ordine ſignorum illis ſuccedentes, aut ſi nulli ſint tales, qui antecedunt, proximus, & hi genus mortis principaliter decernunt. Poſt naturam loci interimentis & Planetas, qui loco ſuccedenti, aut antecedenti ſi ſuccedens deſit configurantur. Et etiam iuxta naturam ſignorum ipſorum tum finium in quibus principales mortis ſignificatores inueniuntur. Exemplum in ſeptima genitura Apheta fuit Luna, Anæreta 22. pars Libræ aſpiciens nonam Piſcium, qui eſt locus Saturni. Dicemus igitur quod mors erit principaliter ex natura Mercurij, qui ſuccedit loco interficienti, & hoc eſt primum & principale. Secundùm eſt locus interimens pars 22. ſcilicet Libræ: Deinde Planetas qui configurantur Mercurio, & eſt Luna, quæ eſt in imperanti cum eo & in Anæreta conſiderat naturam ſigni & finiũ. Natura ſigni ad locum pertinet, finium autem ad Planetas. Velut in exemplo dato loci ſunt 22. pars Libræ, & 24. eiuſdem & 2. pars Virginis. Et in loco Anæretæ conſiderabimus naturam Libræ, & naturam Mercurij domini illius finis. Non conſiderat Planetas configuratos Anæretæ, quoniam idem eſſet author mortis & modi ſemper: at hoc non eſt uerum, igitur Anæreta alius eſt à ſignificatore qualitatis mortis: Et eſt pulchra ratio, & efficax. Nec conſiderat dominos ſignorum, quia cum mors ſit res quædam propria potius competit proprio domino loci, id eſt, finis, quàm ſigni, id eſt, domus, aut exaltationis, aut multominus trigoni. Nec conſiderat locum ſuccedentem, aut aſpicientẽ, quia eſt debilis cum quatuor habeat ſignificatores ante ſe. Quorum primus eſt locus ſuccedens, ſeu Planeta uel radij eius, uel fixa aut antecedens, qui fertur ad Anæretam motu proprio Planetę iuxta ſignorum ordinem. Secundus dominus finis Anæretæ. Tertius ſignum Anæretæ. Quartus Planeta uel ſtella configurata loco ſuccedenti, aut antecedenti ſignificanti mortis qualitatẽ. Et hos ſignificatores omnes uocabimus Piothanatos, id eſt, qualitatem mortis decernentes.

Considerare decet in morte Planetas, qui loco promissoris configurantur per partem, & maximè si præsentes sint, & beneficę præsint, liberãt ab exitio: Sin autem inimicæ aut contrariæ natura loci, & alienæ ab horoscopo, & eius domino mortis genus magis deprauant.

TEXTVS LXVIII.

Saturnus igitur morti præfectus, obitus efficit post diuturnos morbos, & tabes, & humorum deflexus, & febres, per lienis aquæ intercutis, colicas, uteriúe affectiones, & quotquot ex frigoris multitudine constant. Iuppiter uerò ab angina & peripneumonia, apoplexia, & cõuulsionibus, capitisq; doloribus, & stomachi, & quotquot à pulmonis peruersa constitutione proueniunt. Mars à febribus continuis & tertianis, & repentinis plagis, & renum affectionibus, sanguinisq; excretionibus & defluxu, abortionibus & partu, sacro igne, & pestilentibus morbis, quiq; per inflammationem & feruorem eueniunt. Venus per stomachi, & hepatis affectiones, impetigines, & dysenteriam mortem infert. Ampliusueró per ulcera, pustulas, & fistulas, & adhibita pharmaca, ac deniq; quotquot humore nimium increscente, aut corrupto nascuntur. Mercurius per insaniam & amentiam, & ex atræ bilis copia proficiscentes lapsus, per quæ comitiales morbos, & tusses, & crebras expuitiones, & quotquot siccitate copiosa, & corrupta constant.

Textus hic per se clarus est, sed tamen quædam intelligere oportet. Primũ quod hæc natura Planetarum conuenit, & succedenti loco Anæretæ seu antecedenti, & domino finis Anæretæ aspicienti succedentem locum Anæretæ.

Considerandum etiam quod longè plures morbi esse possunt, sed per genera hic ponuntur: Saturnus frigidos, melancholicos, crudos & ideò longos, & qui cum liene communicant. Iuppiter sanguineos, & qui cum iecore, & pulmone consentiunt. Mars à bile calidiore & febres, & qui cum felis uesica participant. Venus à pituita & humido, & qui cum uentriculo rem habent. Mercurius mixtos, uarios, inconstantes, occultos, & qui cum cerebro patiente fiunt.

Præterea hæc omnia ita intelligenda sunt, ut discrimen membrorum animaduertas superiùs positum, ubi de Planetarum significatis super membra agitur.

lib. 3. text. & com. 53. Est etiam considerandum hic Ptolemæũ agere de morbis, qui ad mite mortis genus hominem agunt principaliter, inde etiam ad alia genera mortis possunt traduci, sed non ex intento. Rursùs cum constet Iouem, & Venerem non esse Anæretas, non loquitur hic de Anæretis, ut dixi, sed de præsidentibus finì Anæretæ uel succedentibus illi, aut aspicientibus succedentia loca. Et si quis dicat cur ergo non connumerauit luminaria cum ipsa possint succedere, & præesse Anæretæ uel aspicere succedentem locum? Respondeo quod luminaria non significant ullam qualitatem propriã, ut usum est in secundo libro, sed solum mortem illustrem, & claram de qua in sequenti textu agit.

TEXTVS LXIX.

Miti igitur hoc moriendi genere è uita discedimus, cum mortis authores

authores in proprijs domesticisúe naturæ suæ conuenientibus locis reperiuntur à nullo superati, qui maligniorē illustrioremq; exitum reddere possit. Violenta uerò atq; cōspicua morte decedimus, cum aut uterq; maleficus imperat interemptorio loco, aut per congressum, aut per radios quadrangulos oppositosúe: aut alteruter eorum amboue Solem, aut Lunam, aut utrūq; luminare maleficio affecerint: ubi mortis quidem malitiam ab eorum congressu constitui putabimus.

Quatuor mortis genera intelligis, mitissimum cum quis absq; uiolentia, & strepitu quasi naturaliter morbo aliquo decedit, de quo in superiore textu tractauit. Et ob id dixit (Miti igitur hoc moriendi genere) nō miti igitur moriendi genere, ut doceret, nos per (hoc) uerbum quod in superiore textu de naturali quasi & miti morte egerat. Hoc igitur contingit cum Piothanati non superabuntur neq; dominio nec radijs quadratis, uel oppositis à contrarijs stellis maleficis, nec etiā luminaria ambo. Hoc uerò non ita percipitur sicut si intelligamus quot modis uiolenta mors fiat. Hoc uerò nunc docebimus.

Secundum mortis genus est uiolentorum, primum cum uterq; maleficus, uel Mercurius sub alterius uice imperat Piothanato primo illi aduersus & inimicus, aut iungitur illi, aut eum quadrato, uel opposito pulsat radio, hostili natura non amica, scilicet quod non sit dominus loci: Et tunc si mors uiolenta, sed non publica tamen. Intellige non amica cum iungitur, non cum aspicit. Nam cum malefico aspectu respicit, etiam si dominetur loco, interficit crudeliter.

Tertium est uiolētum & publicum, cum malefica una ambo luminaria, uel Piothanatum & luminare, uel duæ maleficæ luminare unum, uel singulæ singulum, uel una malefica Piothanatū altera luminare pulsauerit: ut fiant quinque modi. Et cum dico pulsauerit, intelligo uel quod dominetur, nec aspiciat bono aspectu, nec iuncta sit, & quod eleuetur super eum locum quem pulsat: uel quod aspiciat ex quadrato, uel opposito & sit superior. Ita ut tres cōditiones in primo modo, & duæ in secundo intelligantur generalium, quorum alteruter semper est necessarius unicuiq; ex quinq; modis significantibus tertiū mortis genus, quod est uiolentorum secundum.

Quartum genus, uiolentorum autem tertium est, cum corpora eorum exponuntur dilaceranda auibus & canibus, de quo dicemus in fine capituli. Et circa has tres ultimas mortis uiolentæ differentias obseruare, oportet morem regionum & legum, in quibus mors contingit. In Gallia enim pleriq; exponuntur, in Italia non ita: Apud Germanos etiā, & Turcas crudeliora sunt mortis publicæ genera pro eisdemmet peccatis, quā apud Gallos, aut Italos. Modi etiam alij alijs in locis occidendi: in Anglia, Gallia & Italia frequēs laqueus, apud Germanos rota, apud Turcas palus. Sunt etiam cōditiones hominum considerandæ, nam principes rarò nisi securi percutiuntur, non laqueus, multò minus rota uel palus adhibetur. Miserorum hæc sunt supplicia, potius fortunæ quàm sceleri debita. Namq; si ad scelera respicias, multi sunt Principes quibus si iure æquo res ageretur, non mille pali, aut rotæ, aut ignes sufficerēt, & tamen uix etiam simplici morte mulctantur.

TEXTVS LXX.

Magnitudinem uerò à luminum testificatione. Genus uerò ab astrorum reliquorum intuitu & signis, quæ à maleficis occupantur.

Luminaria faciũt,ut dixi,claras mortes & illustres,scilicet publicas, & quæ in conuentibus hominum celebrantur:Et hæc est,magnitudo,ut dixi.

Genus dicit(rursus)quia genera mortis mitis iam explicauerat ex astrorum reliquorum intuitu,scilicet ad Piothanatum, uel locum luminaris, uel maleficas alterutrum respicientes. Et similiter ex signis,imò potius figuris tam intra zodiacum,quàm extra in quibus Piothanatos, uel luminare malè affectũ, uel malè afficiens malefica inueniuntur. Et nota quod magis si in angis extiterint maleficæ hoc faciunt,uel si luminaria,uel Piothanati in cadentibus fuerint Nam cum in cadentibus fuerint luminaria & Piothanati, faciliùs super ea maleficæ eleuantur. Cum uerò cadentes Planetæ ut in priore capitulo & maximè luminaria,moram in alienis regionibus nato significent,eò fit ut longè plures in altena patria,quam in propria morti publicæ exponantur.

TEXTVS LXXI.

Enimuerò Saturnus Solẽ quadrangularibus radijs præter conditionem feriens,in fixis quidem à multitudine obrutos, aut strangulatos suffocatosúe curat,ita si occidat,Lunæq; succedat. In ferali bus uerò signis,à feris interimendos,ac si Iuppiter suffragetur,& ipse maleficio imbutus, in locis publicis, aut celebribus, interdum ad bestias damnatos. In occasu utriuis luminarium oppositus,in carceribus uitam finientes.Configuratus Mercurio,potissimè si id circa serpẽtes,qui in sphæra sunt,aut terrestria signa eueniat, à morsu uenenatorum morientes,his uerò si Venus accedat ueneficijs & fœminarum dolis.Quod si in Virgine,&Piscibus,aut aquaticis signis Lunæ configurantur in aquis suffocandos, circa Argo nauẽ etiam naufragijs succumbentes. In tropicis Soli congrediens,aut oppositus,aut Marte uice Solis,à ruina oppressos,quod si cœlimedium obtineat,ac alto præcipitandos.

Ne quid intactum relinquamus tota hæc particula, quę ex his uerbis habet initium(uiolenta uerò atq; conspicua)transterri potest,ut intelligamus Planetas,qui eleuantur maleficos non super Piothanatum primum,id est,succedentem loco interficienti,sed super ipsummet locum interficientem. Inter has expositiones,quæ sit uerior exemplo præclaro 11. genituræ inferius edocebimus.Nunc ad textus interpretationem accedam.

Inquit igitur(præter conditionem)quia oportet interemptorio loco, *id est*, Piothanato infestum esse,hoc enim superius uisum est. Seu loco interficienti propriè qui sensus magis arridet,seu succedenti,aut antecedenti.Proponit igitur 11.casus,qui quasi per tabulam subijciuntur.Dixit de quadrangularibus radijs,ut intelligamus de oppositis multò magis intelligendum esse.De trigonis aut hexagonis nequaquam.

1 Saturnus Soli in fixis,lapidationem,strangulationem,aut suffocationem igne uel aqua.
2 Saturnus Soli in ferialibus,à feris dilaniandos.
3 Saturnus Soli cum Ioue imperante Anæretæ,uel quadrato respiciens Saturnum,expositos publicè feris.
4 Saturnus Soli, aut Marti in tropicis iunctus, aut oppositus, ruina opprimendos.
5 Saturnus Soli,aut Marti in tropicis iũctus, aut oppositus in cœli medi, ab alto præcipitandos.

Satur-

6 Saturnus Mercurio iunctus oppositus, aut ex quadrato in serpentibus, aut terrestribus, uenenatorum ictu.
7 Saturnus Mercurio, ut dictum est & Veneri congrediens, ex ueneficio, & fœminarum dolis.
8 Saturnus occidens & Lunam sequens, Arabes legunt præcedens, suffocatos igne uel aqua.
9 Saturnus Lunæ in aqueis signis, aut Virgine configuratus, aquis suffocandos.
10 Saturnus Lunæ in Argo configuratus, naufragio mergendos.
11 Saturnus in occidente seu Soli, seu Lunæ oppositus, mortem in carceribus nuntiat.

Nunc uerò subijcienda sunt, quæ ad amplificationem prædictionis & textus pertinent. Nam uerisimile non est primum solum iis modis uiolentâ mortem Saturnum inferre, nec etiam omnes, qui istis modis moriuntur sic necessario Saturnum habere collocatum. Tria igitur requiritur ut Saturnus sic occidat, primum ut infestus sit loco mortis, aut domino eius: Secundum ut sit in quadrato, uel oppositu luminaris, aut Mercurij saltem, sta tamen ut Mercurius sit dominus loci mortis. Tertium non est generale, sed tamen ut plerunque sit in occidente, ne angulo cœli medij.

Obseruandũ quod Saturnus maximè offendit in occidente, quia occidens habet uim septentrionis ut uisum est: Et est frigidum & letiferum, & hæc est natura Saturni: ideò nullo in loco Saturnus tantum offendit quantùm in occidente: Sicut nullo in loco Mars quantum in medio cœli: hic enim locus meridi ei uicem gerit & est calidus, & siccus, & natura Martis similiter est calida & sicca ideò ibi furit Mars, & maximè quia est in sublimi. Ideò hac ratione par est Iouis uim in oriente confirmari & quasi ibi Planetam illum gaudere.

Obseruandum etiam est cum dicit congressum intelligi debere coniunctionem, quadratum, aut oppositionem, sicut expositum est in sexto modo, ubi textus dicit (configuratus Mercurio) pro eodem autem accipio congredi & configurari. Sed præter id intelligitur quod sint etiam in intuentibus gradibus, nõ dico signis, aut imperantibus, & obedientibus, & maximè quod Saturnus sit in imperante, alius Planeta, qui afficitur in obediente. Et si non sit gradus exquisitus, sit ualdè propè, ut in septima genitura Saturnus aspicit Mercurium. Sed uterq; est secundum naturam loci mortis, qui est in Libra.

Tertio diligenter aduertẽdum, quod alia est ratio mortis naturalis, alia uiolentæ: in morte naturali sicut contingit ei, qui famem patitur, aut uenenum iã sumpsit, ipsa perficitur statim, ut causæ interimentes Aphetæ occurrunt, cum consensu tamen exitus annorum & reuolutionis stellarum, ut superiùs habuimus. At in uiolenta morte contingit secus, sed fit ut in eo, qui uult aliquem occidere, expectat centies occasionem, quæ cùm euenit inuadit & occidit: & quando non occidit, sed uulnerat tantum, quandoq; etiam ille effugit. Instrum quod debet perimere uiolenter, est paratum in omnem occasionem, ideò infligit pericula, & metus in eo genere sæpius, antequam occidat. Fuit paucis ante annis tabellio quidam, qui bis suffocationis periculum incurrit, ubi cum plures alij essent nemo periculum subierat, tertiò post aliquot annos suffocatus est, ubi etiam multi transierant, imò seruus suus ante eum & absq; damno & periculo. Ita homo potest faciliter fati genus præsentire cum uiderit pericula manifesta in eo & damna etiam. Caueat tamen quia idem significator multa genera mortis significat, quę nobis uidentur ualdè diuersa, & tamen inter se sunt affinia, ut strangulatio, suffocatio in aquis, & à ruina. Item ruina & casus ab alto multum differre uidentur, & tamen sunt affinia, sicut etiam cum bis ictus à machina procul. Similiter uenenum, morsus canis rabidi, & ueneficium inter se. Et item casus ab equo, & ab alto, & morsus canis in-

Lib. 3. com. 44.

Digitized by Google

ter ſe, non tamen caſus ab alto & uenenum. Et ita oportet bene conſiderare affinitatem horum generum mortis, quę etiam mutatur, ut dixi, iuxta reditus Planetarum & fines annorum.

Ex hoc patet quod illi, qui dicunt ſi Saturnus fuerit in tali loco taliq; ſigno in oppoſito talis Planetæ, ut Albubathar & Haly Abenragel, & alij Arabes, natus morietur ex tali, uel tali morte, uel honores habebit, aut diuitias, aut cõtumeliam patietur, nihil dicunt: quia oportet ut adſit radix, ſcilicet ut Planeta ille dominetur loco ſignificanti talem rem, de qua pronuntias.

Veruntamen eſt quod Saturnus in occidente, uel Mars in medio cœli congrediens aliquo quinque modorum, aut eleuatus ſuper luminare, uel Planetam, adducit magna inconuenientia propter tres cauſas: Prima eſt quod uix fieri poteſt quod ille Planeta cui malefica congreditur, non habeat aliquod dominium, ut ita loquar, in illa genitura & ita inficit, & euertit quod ab illo ſignificatur: Secunda quia in directionibus occurrit quandoque locus ſignificator oppoſito loco, uel quadrato talis Planetę, & ita offenditur res ſignificata per ſignificatorem illum: Tertia quia Planetæ ſuperuenientes & natiuitates filiorum, & parentum, & talia ut uxoris, cum occurrunt, & potiſſimum inimicorum, & amicorum, euertunt multa ſignificata, & inducunt lites & diſcordias.

Amplificatio uerò contingit, quia in primo modo etiam fiet capitis amputatio, quæ eſt loco ſuſpenſionis: Et ictus machinæ, & ſagittis configi, & in cruce poni olim, quæ conſuetudo abolita eſt ob Seruatoris reuerentiam. In tertio modo cum abolitus ſit hic mos Romanorum, & Barbarorum, & meritò non ſolum ob crudelitatem, ſed etiam quia non par eſt humanam naturam ferinæ ſubijci, etiam in damnatis. Sed loco eius erunt ultima ſupplicia lacerari à quatuor equis, qui mos adhuc in Gallia uiget: inſui rotæ, ut apud Belgas, & Germanos: infigi palo ut apud Turcas. In ſecundo modo eſt cadere ab equo, mori à rabidis canibus & lupis, licet non dilacerentur. In quarto modo eſt etiam ictus machinæ, caſus arboris, ut contigit fratri Petri martyris Publicani, & qui ſub terra uiui ſepeliuntur, & qui caſu obruuntur. In quinto caſus in foueam, ex equo, ex curru. In ſexto acu pungi, ut multos ſic uidi perire, uulnerari enſe imbuto lętali ueneno. In ſeptimo comedere cicutam caſu, uel apium Sardonicum amentes & lymphatici. In octauo cadere in puteum, in foueam, obrui cœno, obrui nimbis nocte ſuperueniente, ut in fuga quandoq; contingit. Suffocati in domo nona, ex fumo carbonum, à nutrice. In nono propter uini etiam copiam hauſti. In decimo in cymba ſuper ponte, in pugna nauali. In undecimo mori in carcere pedore, & ſqualore, uel præcipitio, uel ueneno, uel inedia, uel in imo turris, uel ob tormenta, uel ob metum. In exilio proſcriptum, relegatum, ad inſulas deſertas, uel in ſolitudine.

Amplificatio à cauſis eſt quod ille cui pater ſuſpendio periit ſufficiet, ut habeat Saturnum malè diſpoſitum in occidente Solem aſpicientem, etiam ſi non ſit in ſigno fixo. Vel quod ſit in ſigno fixo ibi & ſuccedat Soli. Et ille qui habuerit Saturnum in quadrato Solis, & Lunę coniunctorum, licet non ſit in occidente, ſed tamen ſit gratia exẽpli in loco inimico, utpote in Capricorno ubi Luna cadit, & Sol, ac Luna in Ariete ubi cadit Saturnus, in carcere morietur. Sicut contigit Franciſco Gadio, cui Saturnus in Capricorno fuit in ſexta, & aſpexit Solem & Lunam in nona coniunctos in Ariete. Iudicabis etiam ex fixis quandoq; loco maleficarum, cum fuerint naturæ earum & ualdè magnæ, ſcilicet à prima magnitudine uſq; ad tertiam.

Ideò dico quod oportet conſiderare conditionem nati, quia ut dixi, magni uiri haud facilè ſupplicij horrendis plectuntur, & plerunque ueneno, uel occultè in carcere, uel ad ſummum capitis amputatione. Conſidera etiam locum in quo morietur, & genera ſuppliciorum conſueta illi ciuitati, aut regioni,

gioni,& mores etiam nati, & ita satis propè rem iudicabis.

Vt autem melius rem intelligas de morte uiolenta, quæ decernitur à Saturno,& est communior,scilicet suffocatio ab aquis, appositi genituram certam Leonharti Casanati Besuntini fratris eius, cuius est nona genitura exemplaris in fine libri posita. Fuit autem nobilis filius medici egregij Ioannis Casanati Hispani,& ut dixi, frater medici Guilielmi Casanati. Igitur in fine anni

Suffocati aqua natando.

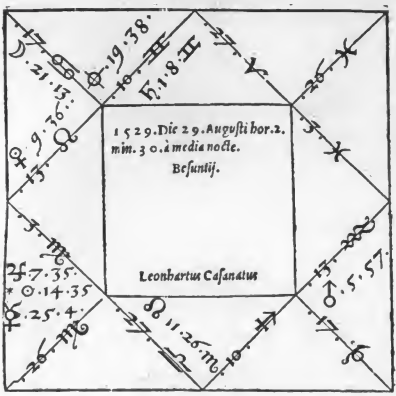

Motus latitud.

♄	Stans	M	D	2	13
☾	Vel.	S	A	0	53
♂	Tar.	M	A	5	52
☉	Tar.				
♀	Tardiſ.	M	A	5	13
☿	Retr.	M	A	3	34
☽	Med.	M	D	4	42

29.cum esset extra patriam natando uoluptatis tantum causa,interijt. Causa mortis est quoniam solus horoscopus fuit Apheta, & erat quadratus radius Saturni sub Ioue infelici: Et eo anno peruenit ad horoscopū in Virgine, quæ ut uidisti in textu submersionem significat,ut etiam in tertio Ptolemæi exemplo:Mercurius igitur fuit dominus primi Piothanati,id est, secūdæ partis Virginis & secundi,id est,loci Iouis.Fuit igitur Iuppiter infœlix cadens ab altitudine & combustus, & Mercurius dominus locorum mortis in sextili Lunæ, ex signis longarum ascensionum, & Saturnus in prima statione ubi plurimū mali infert. Stans enim Planeta multa mala facit,& nunquam cessat impedimenta afferre,cursu auctus magna.Sol quoque fuit cum Cauda Leonis stella procellosa.Finis anni præcedentis mortem, habuit Saturnum 28.45. ♐, Iouem 7.12. ☽, Martem 18.19. ♍, Venus 16.54. ♌, Mercurium 5.12. ♎, Lunam 25.42. ♒, Sol in loco genituræ, Caput draconis erit in 23.11. ♏. Iuppiter igitur ad oppositum loci proprij peruenerat, & ascendens ad 15. partem ♐ ubi Saturnus erat. Animaduertendum est etiam quod in genitura Mars, Venus, Mercurius, & Luna magnam & ferè eandem habuerant latitudinem meridionalē.Hora aūt qua mortuus est inter sextam & septimā à meridie diei 15.Iulij extra patriā.Planetarum loca: Saturnus 12.7. ♑. Iuppiter 19.51. ♈. Mars 6.18. ♉. Sol 2.15. ♌. Venus 16.52. ♍. Merc. 3.18. ♌. Luna 6.50. ♐. Caput 6.19. ♏. Saturnus igit fuit in loco pcessus Solis eo anno. Et Sol iunctus Mercurio domino loci interficiētis. Et Luna iuxta oppositū Saturni radicis. Ex quo patet ueritas dictorū Ptolemæi,sed oportet ut altissimè eruantur.

Martis uerò ſtella Soli præter conditionem, aut Lunæ infenſa tetragonis oppoſitisúe radijs, in ſignis humanæ figuræ in ſeditionibus, aut bellis interficiendos tradit, aut ſibi ipſi qui manus inferant: fœminarum uerò opera interimendos quando Venus illi teſtificatur. Quando uerò Mercurius, à piratis, aut latronibus, aut maleficis hominibus. In mutilatis & imperfectis ſignis, aut circa caput Meduſæ, decollandos aut mutilandos. In Scorpione, & Centauro uſtionibus ſectionibúsue, aut medicorum reuulſionibus è uita deceſſuros ſignificant. In cœli medio imoúe crucibus affigendos maximè circa Cepheum & Andromedam. In occaſu horoſcopo oppoſitus uiuos comburendos: in quadrupedibus uerò ruina, aut diſtractione uitam cum morte commutantes. Quòd ſi & hic Iuppiter teſtificetur ſimul prauitatem indutus, illuſtri rurſus mortis genere decedunt, condemnatione nimirùm, & ira principum acregum.

In hac parte ponit nouem ſtatus à Marte quos illuſtrioris doctrinæ gratia hic ſubijcio.

1 Mars Soli uel Lunæ tetragonis, aut oppoſitis radijs configuratus in ſignis humanis, ſeditione, belloúe, aut propria manu.
2 Mars alterutri eorum ut ſupra in humanis cum teſtimonio Veneris, fœminarum cauſa occidendos.
3 Mars ut ſupra in humanis cum Mercurij teſtimonio, à latronibus, uel piratis, uel maleficis.
4 Mars ut ſupra in mutilatis tu iuxta caput Meduſæ, mutilandos, aut capite plectendos.
5 Mars ut ſupra in Scorpione, uel Sagittario uſtionibus, ſectionibus, aut medicorum reuulſionibus.
6 Mars ut ſupra in cœli medio uel imo crucibus affigendos, maximè circa Cepheum & Andromedam.
7 Mars ut ſupra in occaſu, uiuos comburendos.
8 Mars ut ſupra in occaſu, in quadrupedib. diſtractos, aut ruina oppreſſos.
9 Mars ut ſupra ſi ei malè diſpoſitus Iuppiter teſtificetur, illuſtri mortis genere perituros denuntiat, ob iram Principis, aut Regis.

Vſq; ad quartum modum præſupponitur, quod Mars ſit in ſigno humanor & cauſa effectuum cum à ſimilitudine ſumpta ſit clara eſt. In quinto Scorpius, & Sagittarius ſunt ſigna ſicca, & autumnalia & malefica. Medicorum quędã ſalutis cauſa parantur, quæ tamen malè cedente auxilio, pernitiem afferunt. Nero etiam medicos uocabat qui ſecarent uenas, ut perirent. In ſexto modo crux & ſuſpendium è ſublimi fiunt, ob id Mars in cœli medio & imo hæc ſignificat, ut & rotarum ſupplicium, quod damnati ſuſpẽſis rotis in aëre pendeant. Et ſupplicium Turcarum quod fit cum ferreis uncinis quibus pendent damnati in aëre. In ſeptimo exiſtimarem non ſimpliciter in occaſu, ſed in Scorpione uel Sagittario, gratia exempli, nam & in Leone. Non enim ſine ſignorum diſcrimine exquiſita ſupplicia ſignificari poſſunt, cum hæc inquiſitio ſit artificioſa. In octauo clara eſt ratio diſtractionis cum ab equis, qui inter quadrupedes numerantur fieri ſoleat. Sed de ruina cauſa eſt, quia quadrupedia, ut dixi, terreſtria etiam uocantur quod terræ incumbant, ruina uerò eſt terrenorum

norum ut lapidum & cementorum. In quocunque autem modo ſi Iouis teſtimonium iungatur, ut quod ſit ſimul dominus cum Marte, uel quod Martí configuretur, uel ſit in eodem poſitionis circulo, ſignificat mortem ob iram Principis, aut Regis, quæ ſemper eſt illuſtris ob mandatum Regis uel Principis, plerunque etiam crudelis. Horum cauſa genituram ſubijcio, quam habui à præclaro uiro Gemma Phryſione dico, & Mathematico egregio, dum Louanij eſſem.

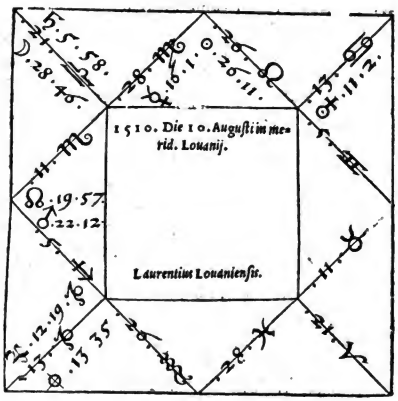

Motus latitud.				
♄	Vel.	♑	D	2	6
♃	Retr.	M	D	0	15
♂	Vel.	M	A	1	35
☉	Tar.				
♀	Med.	M	A	2	37
☿	Retr.	M	D	3	47
☽	Tar.	M	A	1	47

Hic de hæreſi accuſatus iuxta annum 1537. eripuit ſe periculo, & exulauit, Poſt modũ anno 1547. obiecit ſe apparitoribus ſponte, unde captus & morti adiudicatus, dum uiuus cremaretur, conſtans perſtitit.

Conſtat quod Sol erat ſignificator uitæ, etiam quod fuiſſet in nona uel procul ab initio decimę, & quod in annis 37. peruenit corpus Saturni inimici Soli, quia erat in oppoſito altitudinis eius, ad Solem. Et quod Saturno Anæretę ſuccedebant radij quadrati Iouis infelicis in Capricorno. Eſt autem Capricornus ſignum multi latum, ut etiam Taurus & Virgo, unde talia ſignificãt mortes truces, & cum diuiſione corporis, & amputatione membrorum uel uſtione. Et quod Luna erat infœlix in 12. loco & in Libra: Et quod Solem aſpexit Mars de quadrato ex propria domo, & in angulo, & domus erat ſignum fixũ, & alienum à Sole. Et fuit cum Marte nodus, qui ſignificat dilacerationem corporis, ideò neceſſarium erat, ut occurſus Saturni interficeret. Occaſio autem fuit ex rebus legis, propter Saturnũ. Et Mars fuit iuxta tres ſtellas lucidas, frontis Scorpij locum regalem, & cum aliqua earum etiam in imo circulo poſitionis, & ſunt de natura Martis, & parum Saturni.

Ex quo patet quod Ptolemæi ſententia eſt uera, nam Mars eſt in Scorpione & Scorpio ſignificat combuſtionem. Et tamen oportet intelligere rem ſubtiliter, nam Mars hic non eſt in occidente, nec damnat Piothanatum: & ita uidetur quod deſint duæ conditiones, & tamen ſit combuſtus uiuus. Ideò, ut dixi, oportet animaduertere, quod Ptolemæus docuit, & in ſequenti capite docebit, quod oportet ipſam artem perfectè cognoſcere. Et iſtud [illegible] poteſt docere, niſi

ri, niſi ei qui diu & efficaci ſtudio in libro ſuo uerſatus fuerit. Nam loco harum duarum conditionum deficientium, ſunt aliæ quinq; quæ non erant neceſſariæ, & tamen augent effectum. Prima Luna in 12. loco, quæ ſignificat malam famam & multos hoſtes gratuitos, infœlix in ſigno maſculino, & finibus Martis Secunda Iuppiter retrogradus, & cadens ab altitudine, quadrato radio Saturnum Anæretam malè afficiens. Hic indicabat iudices infenſos. Tertia erat locus Solis in Leone & cœli culmine, quòd ſignificat magnas calamitates ut alibi docuimus, & Leo ſignificat ignem. Quarta tres ſtellæ regiæ iuxta Martem ex illius natura, quæ ſignificabant uiuum comburendum. Quinta erat nodus cum Marte malè affecto, qui ſignificat diros cruciatus, & lacerandum corpus illius.

Dico igitur quod obſeruaui nodos cũ maleficis, & propriè cum Marte ubi ipſe ſit ſignificator mortis, uel alius cum quo ſit nodus, mortem cum laceratione membrorum ſignificare. Et ſimiliter cum luminaribus. Ob hæc igitur quæcunq; dicta ſunt de uitijs, & morbis corporis ſuperius, huc transferenda
Lib. 3. cap. 14 ſunt. Ita tamen ut cum conditionibus propoſitis intelligantur.

TEXTVS LXXIII.

Coniuncti uerò mutuo malefici atq; ita oppoſiti in aliqua dictarum conſtitutionum, plus faciunt ad mortis malitiã, quæ cuiuſmodi potiſſimùm euaſura ſit ex principe interemptorij loci gubernatore cognoſcitur multis concurrentibus, & in genere, & in magnitudine acerbitatis, quando uterq; ad interfectoria loca rationem aliquam habet. Tales uerò etiam ſepultura orbati deferuntur, abſumuntur autem à feris aut auibus, quando in ſignis eiuſmodi figura rum malefici reperiũtur, nec ullus beneficus ſupra terrã exiſtit, qui interemptricibus locis occurrat.

Virtus geminata multò plus habet roboris. Malefici igitur iuncti & luminare ac Anæretam oppugnantes duplicatis uiribus agunt: Ob id magnitudo hæc cum ſit conſpicua, nec tamen facilè homo multis mortis generibus poſſit mori, reliquum eſt ut qualitatem mortis in hoc caſu ex domino loci interemptorij præuideamus. Nam tria Ptolemæus præſupponit, interemptorem, qui radijs uel corpore Aphetæ aduerſatur, & hic iuxta directionem tempus mortis oſtendit. Oppugnantem locum interemptorium maleficam, & hęc ſeu hæ ſi ambæ ſint ut hic ſupponitur, oſtẽdunt quod uiolenta mors futura ſit, & dominum loci interimentis, qui quaſi iudex declarat qualitatem mortis, quæ potius pertinebat ad maleficam ſi una tantum extitiſſet, quæ locum Anæretæ loci oppugnaret. Hoc autem dicit tantum uerum eſt cum maleficæ non ſolum plures fuerint, quæ oppugnent locum mortis, ſed etiam uiribus pares. Aliter mors erit iuxta decretum ſuperioris ui maleficæ. Tales igitur ob magnitudinem prauí influxus, deferuntur in patibulis, ſi nulla beneficа ſupra terram auxilietur, nam tunc auferuntur poſt tempus & ſepulturæ tradentur. Quod ſi beneficа non adſit, & maleficæ fuerint in ſignis quadrupedum uel auium, deuorabuntur corpora à ſimilibus animalibus. Partratione ſi in Piſcium ſignis & mors ex naufragio abſque beneficа ſupra terram aſpiciente, à Piſcibus deuorabitur.

TEXTVS LXXIIII.

Peregræ moriuntur quorum interemptricia loca occupantes Planetæ ab angulis deciderint. Maximè cum Luna etiam accurrit, aut tea-

aut tetragonis oppoſitiſúe radijs dicta loca intuetur.

De morte tria quæruntur, tempus & hoc habetur in capite de uita: Qualitas, & hæc in hoc capite ſuperiùs edocta eſt: Et locus, qui in præſenti textu docetur. Dicit igitur quòd hi moriuntur in aliena patria quorum Planetæ ſuccedentes loco Anæretæ, uel domini ſecundi Piothanati fuerint in cadentibus locis. Et maximè cum locum Anæretæ & Piothanati Luna occupauerit quadratis, aut oppoſitis radijs. Circa quod notandum quod ego in hoc toto capite per Anæretam non Planetam interficientem intelligo, ſed locum in quo radij interficientes cadunt. Gratia exempli ſi locus mortis fuerit mihi decima Cancri, in quam cadunt radij trigoni Lunæ, & quadrati Solis, & intuitus Saturni, tunc hic non appellabo Anæretam Saturnum aut Solem, ſed uoco Anæretam decimam partem Cancri. Et ubi extenderetur ad initium Leonis ubi ſunt radij quadrati Iouis, non uoco hic ut ſuperiùs in Capite de uita Anæretam Iouem, ſed Leonis initium. *Lib. 3. cap. 14*

Demonſtratio uerò huius textus ſic habetur: quo tempore Anæreta peruenit ad Aphetam homo moritur: Quo tempore luminaria uel Sors, uel aſcendens occupantur à Planetis ab angulo decidentibus, ut in præcedenti capite, homo extra patriam moratur. Sed in quibus Planetæ ab angulis decidentes occupant loca interemptoria, in his eodem tempore locus interemptorius ad Aphetam peruenit, & Planeta ab angulo decidens ad principalem ſignificatorem, igitur quo tempore moritur, eodem tempore erit extra patriam. Et ita extra patriam morietur. Significat & Planeta occupans locum interemptorium, locum mortis. Qui cum ab angulo decidat, ſignificat fore extra patriam.

Sed ut diligentius res habeatur, innuit Ptolemæus quod debeas præfinire primo tempus mortis. Quo habito uide eo tempore ſignificatores itineris ſi indicent iter: ſi non, morietur in patria: Si ſic, uide ad quam regionem erit iter, & quàm diuturnum, & coniectabis tamen ex arte tum ex locis, qui ſunt in eo itinere celebrioribus, & etiam iuxta ſtatum, ſeu exiſtimationem hominis ubi inuenietur ea hora, & habebis locum mortis. Inde conſidera an mors erit naturalis, an uiolenta tantum, an etiam publica. Si naturalis, poterit mori in uilla & in urbe, ſed hoc ſignificant teſtimonia luminarium cū loco interemptorio: nam ſi aſſuerint, morietur in urbe. & ſi ſint Solis erit mors in metropoli regionis, quia erit cum funere ſplendido, & hoc non poteſt ita bene fieri in parua urbe, ut in principali, & multò minus in uilla. Si uerò fuerint ſigna mortis uiolentæ, non tamen publicæ, erit mors in itinere aut uilla, non in urbe, quia non tam facilè abſq; mandato publico homines in urbibus uexantur, ſicut extra à latronibus. Conſiderabis etiam ſi ſit iter per aquas, naufragio peribit. Quòd ſi luminarium teſtimonium adſit, erit à piratis. Si uerò ſit mors publica decreta, conſidera cauſam & mores hominis, & genera ſupplicij conſueta illi regioni, & coniectaberis qua morte ſit periturus. Hæc nō tam ſubiecì propter hoc quod hic tractatur, ſed ut ſit exemplū in omnibus, quæ prædicere cupis, ut de magiſtratu, contentione, itinere, & talibus.

Secundo ut intelligas quod nulla eſt uia prædicendi præter hanc, quam hic tradidit Ptolemæus. Et quod illi qui conantur redigere prædictiones ad capita, ut Arabes, Firmicus, & Pontanus, & alij recentiores facilitati ſtudentes, aiunt uelut ſi quis uolens domum ædificare omnia tigna in uno loco per ordinem diſponat, alio tabulas omnes, alio totam calcem, alio ſabulum, alio lapides, & alio clauos & uincula ferrea, alio tegulas, tūc is uidebitur ſanè pulchrā rem feciſſe & ordinem ſeruaſſe, ille tamen ad domum ædificādam mihil prorſus: Ita qui deſcribunt, Saturnus in tali loco hoc ſignificat, & Iuppiter hoc aliud, nihil ad prædictionem conferunt, ſed omnia ſunt uana: Sed oportet ſcire

radicem

radicem commixtionis omnium tempus, modum, ordinem, locum: ita oportet ſcire commiſ. ere ſignificata in ſingulis. Saturnus enim in Ariete in aſcendente quandoq; ſignificabit ſtatum corporis, quãdoq; animi mores, & quandoq; uitæ ſpatium, quandoq; fortunam, quandoq; amicos, ſtatum uxoris, dignitatis, filiorum, qualitatem mortis, peregrinationes, &c. Et ſi quis dixerit ego ordinaui tabulas inter ſe, & clauos ac uectes, lapides & reliqua, & non facta eſt domus, igitur ars conſtruendæ domus nulla eſt: nónne prorſus ridebitur non ſolum ab ædificatore, ſed etiã ab ipſo uulgo, ita ſi tu dicas libri Aſtrologorum paſſim mentiuntur dicentes, quod ſi Saturnus fuerit aut Iuppiter in tali ſigno, aſpectu, domo, &c. nato talia, uel talia contingent, cum quandoque contingant quandoq; non, igitur ars prædicendi per aſtra uana eſt? Nónne & tu dignus es riſu ſicut & prior?

At dices hæc uia eſt ualde difficilis? Quid miraris ô bone uir: hic eſt enim liber Dei optimi maximiq;, ſcilicet cœlum: Et eſt ſicut liber minutiſſimis ſcriptus literis, in quo aliqui aliqua legunt ut Ptolemæus & nos, qui illum interpretati ſimus ad unguem ne uel una ſyllaba præterita, aliqui parum ualde, alij etiam minus, quidam minimum & plurimi nihil. Vel quia ſeducuntur ſtudio deſiderij, uel quia non ſunt periti in philoſophia, uel quia carent iudicio profundo, uel quia non ſciunt principia Theoricæ Aſtrologiæ, motus, & magnitudines, ſitum, &c. uel quia non ſunt ſtudioſi in hoc libro quantum oportet, uel quia non plenè illi adhibent fidem, aut quia decepti ſunt à genitura falſa, aut quia etiam in uera non omnia contingunt ſicut prædicebatur. Quia ut bene dixit Auerroës, contingunt monſtra in omni arte, uel quia non ſunt experti longa exercitatione circa minutiora & propria ſuæ regioni. Quæ cum parua ſint, uidentur tamen hominem in magnos errores ducere. Cùm hic tradantur ſolum generalia omnibus regionibus. Perſea uenenum eſt in propria regione, in Aegypto ſuauis eſt & tutò manditur. Ita una ſtella oriens Mediolani ex inerrantibus habebit effectum quendam mirabilem, quem non habebit dum oritur in Germania. Vel quia non exquiſitè ſupputare norunt, aut utuntur inſtrumentis non exactis, uel carent illis. Ergo horum neceſſariorum, quę ſunt nouem, nihil deeſſe oportet.

Vt autem unum pro omnibus ſufficiat, exemplum, dixit Pontanus, Firmicum ſequutus, Grammaticus Grammaticum, & imperitus artis imperitiorẽ: Dominus genituræ eſt dominus ſigni ſuccedentis loco Lunæ, ſeu ſigno in quo Luna eſt dũ homo naſcitur, quod ita per abſurdũ eſt, (licet conetur friuola transplantationis ſimilitudine, confirmare,) ut nihil poſſit eſſe abſurdius. Et quamuis uideatur habere quædam Ptolemæi dicta, ut in capite de Particulari tempeſtatum conſideratione, ubi dicit obſeruandum eſſe tempus poſt tres dies: Videtur enim innuere quod Luna tunc ſit in ſequenti ſigno: Et in capite de forma Nati, ubi dicit ſuccedẽtes orientali parti & etiam Lunæ errones obſeruandos: Et in capite de Amicis, ubi docet obſeruandum ſignum ſequens. Sed hæc omnia nos expoſuimus quomodo ſint intelligenda, & quod ad Lunæ ſignum ſequens non pertinent. Oſtendo igitur quod opinio illa eſt falſa, mala, impudens: Nam cum homo habeat mutationem manifeſtam in ortu, oportet ut uis ſit in ſigno in quo eſt Luna, aliter eſſet principium à tempore in quo non eſt aliqua mutatio. Deinde non cõuenit quod Luna faciat duos oppoſitos effectus: ut mihi cui Luna eſt in Piſcibus huic ſuccedit Aries contrariæ naturæ comparatione dominorum. Et ille cui Luna eſt in Geminis ſigno calido, humido, humano, inde ſuccedit Cancer ſignum mutum ſiccum, & ab humanitate alienum. Et ego eſſem naturæ Martis, cum nihil minus. Ira uerò eſt quia Luna eſt in trigono Martis, & in eius quadrato. Adeò quod ſi regula illa eſſet uera, neceſſarium foret, ut eſſem totus ex natura Martis. Rurſus uis illa in genitura eſt actu, uel potentia: Si actu, eſſet Luna in ſigno ſequenti: ſi potentia,

tentia, magis esset concors quilibet signum cum sequente, quam cum tertio, uel quinto signo, uel quarto, uel septimo, quod est contra omnem rationem naturalem.

Itaq; ob talia reijcimus omninò librum centiloquij attributum falsò Ptolemæo, cùm dissideat adeò ab illius sententia, ut nihil magis. Primo facit scientiam naturalem sortilegam, dum interrogationibus subscribit. Deinde regulas facit absolutas, quas omnino uitat Ptolemæus: Et est ac si faceret tabulas simplices pro motu Planetarum, cùm necesse sit illum haberi ex medio motu, & æquatione, quæ prouenit iuxta quantitatem uocati centri, eò quod ad illud omnia referuntur. Et etiam quia sumitur ex Apogeo, ut circulus ex centro: Et Apogeum etiam uariatur. Præterea habet singularia multa repugnantia his, quæ dixit in his libris, imò ferè omnia. Ideò manifestum est quod liber non est Ptolemæi, sed alicuius, qui quæstum lucrum esurientibus Astrologis, cum infamia & ruina totius artis. Repugnat legi Christianæ, repugnat bonis moribus, nihil habet conueniens cum doctrina Ptolemæi. Et quid mea retulisset si fuisset utilis arti saltem, quamuis etiam non fuisset Ptolemæi, quin illum exposuissem, cum uix sit 18. pars huius libri? Quare dico cauendum esse ab omnibus alijs libris, nisi quis uelit legere commentaria Haly, & Firmicum ob linguæ candorem, & memoriam uetustatis. Sed tamen nunquam recedat ab hac profunditate sententiæ Ptolemæi: alter seipsum & totam artem uituperabit.

Vt uerò ad rem de morte reuertar: qui moriuntur ex morbo cõtracto, ex casu equi, ut Galeæ Capra, & qui ex timore & similibus causis, habent maleficas, ut in morte uiolenta dominantes succedenti loco aut aspicientes, &c. Sed procul: ideò talis mors est media inter naturalem & uiolentam. Qui etiam moriuntur ex medici errore, moriuntur ex occulta uiolenta morte, & ideò absq; luminarium testimonio. Cognoscitur mors naturalis, & quæ ab interemptorio loco solum procedit, quia tales subitò prostrãtur, nec uidetur aliquid prodesse, sed recta ad mortem tendunt. Vbi quandam uideris luctam, tunc est ex genere uiolentæ mortis, uel propter errorem ægri, uel medici, uel astantiũ, uel epotum uenenum, uel timorem magnum conceptum, uel collisionem, & talia. Hi igitur qui quasi recta moriuntur, & cadit uirtus statim, & nullum auxilium iuuat, & subitò grauantur, sunt quibus Apheta est debilis, & in loco alieno à natura sua, absq; testimonio beneficæ, uel maleficæ in loco interemptorio, sed solũ succedit, aut antecedit. Si uerò Apheta ualidus fuerit, aut succesſerit malefica contrariæ qualitatis, fit mors difficilis uel uiolenta.

Si uerò luminaria testificentur absq; maleficis loco qualitatis mortis, erit mors splendida, naturalis. Naturalis igitur quietæ & splẽdidæ habes duo exempla pulcherrima ab Erasmo, in dialogo cui titulus est Funus.

CAPVT XI.

TEXTVS LXXV.

De temporum diuisione.

Narrata à nobis summatim in singulis generibus contemplandi ratione, ad eas usq; tantum, quæ sicut in initio proposuimus uniuersalium partium sunt tractationes. Reliquum sanè fuerit ad eundem modum, quæ etiam in temporibus distinguẽdis uidere oportet, adijcere, idq; & natura cõsentaneę, & nostrę particulari, cui proposuimus explicationi.

Hos

Hoc caput eſt perfectio artis, & utiliſſima ac præſtantiſsima totius operis pars. Si enim cognouero me futurum diuitem, inde pauperem, hoc eſt infœliciſsimum: Si poſt paupertatem, diuitem, feliciſsimum: ſiſemper diuitem mediocre. Igitur cognoſcere me futurum diuitem nihil eſt, niſi cognoſcam tẽpus quando ero. Et ita de morte atque alijs. In eo igitur declarat primũ unum generale, quod eſt.

TEXTVS LXXVI.

Omnino igitur in uniuerſis geniturarũ capitibus propoſitũ nobis eſt prius quoddam & antiquius, ueluti Fatum, aut ipſi regioni peculiare cui reliqua quę in genituris ſingulatim explorantur ſubiacere oportet: quemadmodum quæ ad corporis formã & animorum conſtitutiones attinent, morum item & conſuetudinum diſsidentia. Itaq; par eſt naturæ obſequẽtem iudicem primas ubiq; potiores q; cauſas compræhendere, ut ne quemadmodum in genituris præfari ſolent Æthiopem, uerbi gratia, candidũ aut leuibus capillis: Germanum uerò aut Gallum nigrum faciat & criſpum. Aut hos quidem mites & literarum artiumuè ſtudioſos, Græcos uerò immanes & ineruditos, neue contra mores ac leges Italo decernat fororis matrimonium, cum hoc apud Ægyptos, aut Ægyptio matris, cùm apud Perſas fas ſit. Prorſus igitur proponere oportet uniuerſalis Fati rationẽ, deinde ſingula aucta minutaue accomodare.

Quod propoſueratin præcedenti textu nunc docet, ſcilicet ut naturæ rerum, id eſt, rebus ipſis, quæ natura conſtant, conſuetudine, legibus, accommodata doceat. Simul etiam particulari rerum explicationi, id eſt, ut hoc caput omnibus alijs inferuiat: Doceat q; quando uxorẽ ducet, quando amicitias iniet, quando ſuſcipiet filios, itinera aget, atq; ita de alijs omnibus. Quare hoc agat eſt manifeſtum, docuimus q; antea. Sed cur conſentanea naturæ uidetur ſtra repetere, nam hoc ſuperiùs in primo libro declarauit: Nec decet in tanta breuitate præter ſolitum quicquam repetere. Id igitur non ſolum utiliter, ſed etiam neceſſariò factum eſt. Cùm enim ſingularia non ſint niſi moderatio generalium, ut uiſum eſt, ita dicit diuiſiones temporũ pollicerinequeunt quod in geneſi non promittitur. Hoc docuit quia plerunq; neceſſarium eſſet in multis annorum circuitibus, & multis genituris quædam magnifica contingere, quibus elati magna prædicamus, quæ tamen non euenient. Monet igitur nos omnia tam mala, quàm bona ad geneſim eſſe referenda. Cuius exemplũ præclarum habebis in noſtra geneſi, ubi directiones & reuolutiones egregiæ admodum, quod in alijs maximum decreuiſſent, mihi etiam maximum pro genituræ qualitate, præſtiterunt. Ita cõtraria tatione in magnifica geneſi, aut infeliciſſima, minima quæq; magnos effectus, iuxta rationem genituræ, pariũt. Secunda cauſa eſt propter ſuperuenientes conſtitutiones generales belli, peſtis, naufragij: in quibus homo malum experietur, quo tempore bonum expectabat, iuxta diuiſionem tẽporum. Tertiam cauſam (quia alias duas ſuperiùs explicauerat in ſecundo, & tertio libro) ſubnectit.

Tex. 17.

TEXTVS LXXVII.

Ita quoq; in temporibus partiendis ætatum, in unoquoq; decreto quid cuiq; conueniat prima ratio habenda eſt, ne ex uulgari & ſimplici exploratione per inſcitiam prædicamus puero nuptias, uirilesue

uirilesue operationes, & decrepito ſeni liberorum procreationē, aut hiſce iuueniliora: Sed in uniuerſum, quę de temporum partitione tradentur, prout ętas poſtulare uidebitur, interpretabimur.

Hæc eſt tertia cauſa erroris quam ponit Ptolemæus, & eſt propria diuiſionibus temporum, ut non prædicamus, niſi conſentanea ætatibus. Ergo in uniuerſum tribus modis in diuiſionibus temporum aberramus iudicando, uel quando res non conuenit ætati, uel geniturę, uel caſui ſeu generali conſtellationi. In omnibus tamen cum fuerit ſignificatum hoc ualde potens, eueniet aliquid aut umbra talis rei: adeò quòd in quibuſdam caſibus cum reuolutiones bonæ multæ ſibi ſuccedunt, & inuicem conſentientes, in rebus fortunæ multum faciunt, ut in diuitijs, honoribus, & amicis. In lædendo etiam bonam ualetudinem: non tamen poſſunt in rebus animi, uel corporis magnam mutationem facere.

Quòd ſi res non benè cadant (inquit Haly) cum illud præuideris ex ſyderibus, poteris æquiùs tollerare, & promiſſa etiam augere: & ita in utroque caſu non parum iuuat præſcire futura quo tempore uęturа ſint. Et quicunq; dicit, magis eſt ſtudioſus ueritatis, quàm diuitiarum aut honoris, poterit magnum fructum ex tali ſcientia colligere, & etiam res in melius mutare.

In uniuerſum igitur oportet conſiderare conſtitutiones generales, ueluti ſi quis iturus ſit ad bellum ex diuiſione: Et bellum futurum ſit exitiale ualde, ex minima occaſione iudicabimus, quod morietur in illa expeditione. Et ſimiliter tranſituri, gratia exempli, ex Gallia in Angliam tempore tempeſtatis ſuffocantur ob tempeſtatem, quæ eſt generalis clades in certa parte maris, ſi plures naues ſubmergantur. Et quæ euadunt, euadunt ob conſtitutionem nauis & naucleri bonam. Sed ſi contingat caſu illam nauim tantum perire multis euadentibus, tunc hoc erit ex praua conſtitutione nauis, & gubernatoris eius, nō ex calamitate uniuerſali. Et conſtitutiones generales fortuitæ uincuntur à ſpecialibus, & maximæ bonæ à magis, ſed quæ ſunt ſecundùm naturam uincunt eas. Vnde decrepitus poteſt ducere uxorem, non tamen generare filium, & ſi ſignificetur forſan filius, uel filia illi generabunt nepotem.

TEXTVS LXXVIII.

Eſt enim acceſſus unus, idemq; in omnibus ad ea, quæ pro temporis uiciſſitudine uniuſcuiusq; naturæ humanæ conueniunt, qui ex ſimilitudine, & ordine accipitur ſeptem ſtellarum errātium, initio ſumpto à prima ætate & à uiciniſſimo nobis orbe, nimirum Lunæ, ut extrema in ultimum deſinant, quem Saturni nominamus. Ac re uera naturam reſpondētis ſibi erronis, affectionemq; unaquaq; ætas refert, quæ obſeruare conuenit, ut inde ſummariam temporū conſtitutionē colligamus, ac ſingularia deinceps diſcrimina ex geniturarum peculiaribus decretis, inueniamus.

Quatuor diuiſiones temporis uitæ humanæ in hoc capite proponit: primam in ſeptem ætates, quæ in præſenti textu initium habet. Secundam per directiones, quæ fit in partes finibus correſpondentes cuius initium eſt ibi (Sint igitur) Tertia per annos & menſes, ac dies ex ſignorum commutationibus ibi (Annuos uerò reſpicientes) Quarta in partes inſtabiles magnitudine & initio per ingreſſus Planetarum in præcipua loca: Eius initium eſt ibi (Reſpiciendum etiam.)

Dicit igitur pro hac prima parte, quod diuiſio per ſeptem ætates in omnibus hominibus eſt eadem ad unguem, nec penes illam inter homines eſt ali-

quod

quod discrimen: omnibus enim hominibus primi quatuor anni Lunæ dedicantur, & decem proximi sequentes Mercurio, & octo succedentes Veneri: Et ita de alijs. Deinde dicit quod seruatur ordo in astris, qui & in ætatibus, quia primo occurrit Luna, inde Mercurius, post Venus, Sol, Mars, Iuppiter, Saturnus. Demum adijcit quod unaquæq; ætas habet conuenientia Planetæ dominanti: ut primi quatuor anni Lunæ significata retinent, abundantiã humidi, subita incrementa, uariam & inconstantem ualetudinem, & ita de reliquis Planetis ætates gubernantibus.

In quolibet igitur Planeta ætatem gubernantes, illa duo ultima explicat: scilicet quòd ordo eius est ascendendo, uelut ordo ætatis sibi correspondentis. Et quod natura ætatis conuenit naturæ Planetæ ætatem gubernantis. Additur ultimò causa numeri annorũ. Scilicet cur Luna regat quatuor annis, Mercurius decem, Venus octo: Et ita de alijs. Et semper hæc causa sumitur à tempore motus Planetæ, uel in paruo circulo, uel in eccentrico, uel in elongatione à Luna. Et inquit.

TEXTVS LXXIX.

Nã ad primores ferè quatuor annos pro sui quadrennij numero, infantilem ætatem Luna gubernans efficit in illa corpusculi humiditatem & imbecillitatem, itemq; subita incrementa, alimonię liquiditatem ualitudinis inconstantiam, & in mente inchoata & inemendata omnia, quæ singula respondent ijs, quæ Lunares effectiones censentur.

Proximum decennium quo puerilis ætas comprehenditur, moderatur, qui proximum Lunæ orbẽ obtinet, Mercurius, pro uiginti annorum suorum dimidiatio numero, incipit animum ad intelligentiam, rationemq; cõponere, ac ueluti fingere, disciplinarumq; semina, & elementa inserere, morum studiorumq; peculiares conditiones patefacere, animosq; doctrina, & institutione primisq; ex ercitijs excitare.

Veneris uerò stella adolescentem tertiamq; ætatẽ sortita sequenti octennio, quod illi iuxta circuitus sui spatium tribuitur, seminales meatus mouere incipit, ac implere, & ad uenereos congressus stimulare, quo maximè tempore insania quadam, & intemperantia agitantur, miseroq; cupidine efferuescunt, & in errore ac cæcitate apertis etiam oculis uersantur.

Quartam ætatem & mediam iuuenilem, uidelicet gubernans, medij orbis dominus Sol, annis undeuiginti, dominium suiq; iuris usum animo concedit, rei etiam familiaris & existimationis cupiditatem inijcit, ut & uitæ suæ modum habere desideret, & puerili uanitate & inconstantia, peccatisq; amotis, sese ad iuris, pudoris & honestatis amorem recipere.

Post Solem Mars uirilem ætatem sibi uendicat, quintus scilicet, pro circuitus sui spatio annis quinq; & decem, hic uitæ tristitiam, & malitiam adducit, curis ac doloribus animum simul & corpus afficit,

Digitized by Google

afficit, ſenſum nimirum iam inſtillans, & cogitationem ætatis deflo reſcentis, & inſtigans ad memorabile aliquod inceptorum operũ, ante obitum laborioſè perficiendum.

Iuppiter deinceps ſenilem ætatem nactus, iuxta peculiarem circuitus rationem annis duodecim laborioſum illud & turbulẽtum, ac periculis expoſitum uiuendi genus declinare paulatim iubet, & decentius officioſius, quietiusq; capeſſere. Amplius nihil præcipitanter agere, alios admonere & conſolari, honoris tunc maximè, & laudis, & liberalitatis ſtudioſus eſſe cum pudore & grauitate.

Extrema uerò Saturni ſtella extremam & confectam ætatem ſortita eſt uſq; ad id quod ſupereſt uitæ, cum refrixerint ac impeditæ ſunt corporis animiq; motiones ac uires, & in concitatioribus cupiditatibus, & uoluptatibus nãtura languida, neruis deſtituitur, uita iam conuulſa miſera, & infirma expoſita offenſis, & ad omnes moroſa promotus, ac uirium ignauia.

Reuolutio Lunæ in paruo circulo completur in quatuor annis, & uocatur motus inæqualitatis. ut habetur in quarte Magnæ cõpoſitionis à Ptolemæo: Et non deſunt, niſi pars una & 52. minuta ad complementum integræ reuolutionis. Et eſt quod ſi Luna ſit nunc in ſummitate epicycli, hinc ad quatuor annos non decrit quippiam notatu dignum, quin ſit in ſummitate epicycli: ideò anni Lunæ in ætatibus ſunt quatuor & primi, quia ipſa eſt, quæ primo occurrit aſcendenti ab elementis ad ſupremum cœlum. Mercurius ſimiliter, (ut in nono Magnæ compoſitionis habetur) in annis 20. reuertitur ad eundem locũ epicycli, ut non deſit niſi pars una, & minuta ſex ad perfectum circulum. Igitur anni inæqualitatis ſunt 20. Sed quia eſt Planeta debilis ualdè non regit niſi pro medietate, & ſunt anni decem. Venus ut ibidem habetur, in octo annis reuertitur ad locum proprium, neceſſ differentia, niſi 12. minutorum in paruo circulo: igitur quo ad motum inæqualitatis res clara eſt in tribus inferioribus. Mars ſimiliter, ut ibi habetur, in annis quindecim ad proprium locum in epicyclo reuertitur: Eſt tamen differentia partium 7. minutorum 7. Sed hæc in circulo ſignorum uix faciunt differentiam unius partis, plerunq; autem uix mediæ partis. In Ioue & Saturno al am rationem ſecutus eſt. In Ioue reuolutionem in circulo magno, quòd ſit Planeta poteris, magnus ualdè & tardus. In Saturno reliquum uitæ, quia licet regat ſolum triginta annos, nihilominus quicquid ſupereſt ſupra illos triginta annos adeò eſt mancum & debile, ut ad uitandam confuſionem, Saturno tibui poſſit. Maximè quod rariſſimi excedunt illos triginta annos. qui terminantur ad 98. uitæ noſtræ. Et etiam quia actiones, quæ ultra id tempus contingunt, nullius ſunt exiſtimationis. Reliquũ ſolum eſt, ut uideamus cur Sol habeat 19. annos? Et clarum eſt quod nõ poſſumus illi dare annos reditus in paruo circulo, cum illo careat. Nec in eccentrico, eſſent enim uel unus, uel quatuor quod non conuenit tam potenti Planetæ: Propterea damus illi annos comparationis ad Lunam, in 19. annis enim Luna uidetur ad idem redire fermè & in circulo ſignorum, & in comparatione ad Solem: ita quod ſi hoc anno in calendis Iunij, ſit Luna in 28. parte Aquarij, & diſtet à Sole ſecundum ordinem ſignorum partibus 248. In calendis Iunij 1572. erit, & in calẽdis Iunij 1534. propè fuit hunc locum & diſtantiam à Sole. Quia igitur Sol eumnullo Planeta magis communicat, quam

cum Luna, dederunt illi annos reditus eius in comparatione ad Lunam.

Et in his omnibus mens Ptolemæi est, quod quo ad ætates, cum sit quasi uis epicycli, aut eccentrici non astri, parũ aut nihil refert quod hi Planetæ sint benè uel malè dispositi. Ita quod ego qui habeo feliciter positum Iouem, & malè positam Lunam, non propter hoc est, necesse ut anni, qui erunt à 56. ad 68. qui sunt sub Ioue sint meliores annis quatuor primis, qui fuerunt Lunæ. Hoc autem in præcedenti textu docuit. Nihil igitur superest prohuius textus explicatione, quàm ut annos hos in tabula à latere collocemus, & doceamus similia speranda in ætatibus, qualia à Planetis eas decernentibus. Veluti in senio morbos longos.

☽	4
☿	14
♀	22
☉	41
♂	56
♃	68
♄	*Vsq; in finem*

TEXTVS LXXX.

Sint igitur hæ temporum singulares inclinationes iuxta naturæ generalem, & communem statum in hunc modum expositæ: particulares uerò ex genitura inquisitiones, quemadmodũ prius proposuimus, iterum ac summatim à præcipuis progressionibus constituemus, idq; ab omnibus, non ueluti in uitę spatio perquirendo ab una tantum, sed ab horoscopo pro his, quę corpori eueniunt, & peregrinationibus, à fortunę sorte pro possessionibus, à Luna, pro animi morbis & coniugio, à Sole pro dignitate & gloria. A cœli fastigio ad reliquas & partiliores uitæ rationes, nimirum actiones, amicitias, liberorum procreationes cognoscendas.

Hoc sanè pacto ijsdem temporibus non idem erit beneficus horum dominus: cùm multa ferè eueniant sub ijsdem temporibus cõtraria, ut, si cui morte necessarij hæreditas accrescat, aut aliquis lecto decumbens dignitatem consequatur, & per motionem, aut priuatos liberos suscipiat, quæq; eiusmodi accidere solent.

Neq; enim eadẽ est ratio corporis & animi, fortunarũ & dignitatis, & familiarium bonorum aut malorum, ut necesse sit ex omni parte felicem aliquem aut infelicem esse. Sed acciderit fortasse & illud, quo tempore planè beati aut calamitosi sumus, quãdo in omnibus aut pluribus Apheticis moderationibus conueniunt occursationes beneficorum omninò, aut contra maleficorũ, id quod raro usu uenit propter humanæ naturæ imbecillitatem ad extrema utraq; perferenda: quam ita comparatam esse apparet, ut temperaturam postulet bonorum & malorum. Loca igitur Aphetica ad hunc modum discernimus.

Sol significat gloriam & dignitates, ut magistratus, & reliqua.
Luna uero animam & illius conditiones, ac uxores.
Ascendens, & quæ cum corpore fiunt, ueluti peregrinationes.
Sors diuitias cuiuscunq; generis.
Cœli Medium filios, actiones, & amicitias.

De omnibus clarum est, quia sunt propria significata, nisi de peregrinationibus ab ascendente, & de amicis à cœli medio: Nam ut ipsum est ista uidentur ab

tur ab alijs ſignificari, ut à Sole, Luna, Sorteq;. Reſpondeo quod aliud eſt ſubiectum in peregrinatione & eſt aſcendẽs, aliud cauſæ & ſunt Sol, Luna, Mars &c. Cùm igitur per directiones ſubiectum cauſæ iungetur ſequetur effectus. De cœli medio dico quod amici non ſunt amici homini, ſed fortunæ & dignitati plerunq; Propterea ſumit illos à cœli medio. Qui tamen ſunt ab aſcendente, id eſt, uoluptatis cauſa debent etiam ab aſcendente ſumi. Præterea in capite proprio ſumit amicos, & inimicos ex comparatione geniturarum inuicem, ſed hic ſumit tempus ſolum à genitura nati.

Circa peregrinationes, Haly aliam reddebat cauſam, diceris, quod ſumuntur ab angulo occidentis, quia uerò occidentis deſcenſiones ſunt æquales aſcendentis aſcenſionibus, ideò dixit ab aſcendente ſumi debere peregrinationis tempora. Atq; ex hoc infert non ſolum hæc quinq; loca debere dirigi, ſed ſingularum domorum initia & loca omnium Planetarum. Sed in hoc non eſt ſequutus Ptolemæum, qui tantum hæc quinq; loca dirigenda conſulit & meritò. Nam hæc ſunt ſubiecta omnium bonorum & partium domus. Bona enim quædam animi, quædam corporis, alia fortunæ. Bona animi à Luna decernuntur, corporis autem ab aſcendente: Fortunæ principaliſſima à Sole gloria & dignitates, mediocria à Sorte, minima à cœli medio. Rurſus conſunctorum ut filiorum, & uxoris à cœli medio & à Luna, igit cũ nihil deficiat ſufficiet hæc loca direxiſſe. Quod ſi dicas adeſſe præterea parentes, ſeruos, fratres, qui non continentur ſub his? Reſpondeo quod uel uis quærere de ſtatu illorum, & in hoc Ptolemæus iubet te etigere figuram priuſquam dirigas, & tunc dirigas etiam in illis aſcendens Solem, Lunam, Sortem, & medium cœli: Vel uis quærere an habebit uxorem in filijs & ſufficiet abſq; directionibus quærere ſignificata, in capitib. proprijs ut ſuperiùs te docuit Ptolemæus. Ex quo patet quod quando dirigit cœli medium pro filijs, ſolum dirigit ad ſciendum quo tempore filios habebit, non pro ſtatu filiorum digneſcendo.

Præterea illa ratio ſeptimi loci non conueniret cœli faſtigio pro amicis. Sed cauſa erroris fuit, quia non diſcernunt ſubiectum à forma & cauſa. Cauſæ enim poſſunt eſſe plures & omnes Planetæ diuerſorum effectuum, ſubiecta tamen non poſſunt eſſe niſi hæc quinque, quæ cauſis illis occurſare per directiones ſolent.

Quòd autem dixit (Hoc ſanè pacto) intelligit quod quinque poſitis ſubiectis non eſt neceſſe, ut omnium euentuum ſit unus dominus. Sed idem poterit eſſe felix eodem tempore in coniugio, & infelix in filio: Vt legitur de Catilina, qui ut haberet uxorem diuitem, ueneno proprium ſuſtulit. Et ita eadem domus fuit funeſta morte filij, & læta tædis coniugalibus. Hoc etiam eo magis quod cauſæ & promiſſores reſpectu eiuſdem ſubiecti poſſunt eſſe plures: Vt in Luna pro anima quæremus dominos loci: Et pro coniugio Planetas ad quos uadit. In animæ qualitatibus habitum eius cum aſcẽdente, & Mercurio in coniugio cum Venere: Et ita de alijs.

Subiungit ultimo naturam humanam non poſſe perferre, nec multa mala ſimul ingruentia, nec multa bona: ſeruens hunc ordinem quem tradidit ordini rerum congruere: Vt in uniuerſum regulam generalem tradendi artẽ often derit: ſcilicet congruentem rebus ipſis & euentibus.

Notandum diligentiſſimè quod hæc ſunt ſignificata perpetua horum quinque locorum principalium. Sunt præterea alia ut ſignificatorum uelut uitiorum, aut morborum, quia omne tale ab initio per directionem ad actum peruenit. Velut ſi Luna à Marte obſeſſa cum ſtella nebuloſa ſignificat cæcitatem ab ortu, per directionem Lunæ ſic diſpoſitæ, Mars occurrens cęcitatem ex eo tempore, uſq; ad uitæ finem producet. Quod uerò ita ſit, liquet, nam in capite de Vita, cum Apheta, inquit, occurrerit maleficis, & non conſenſerint Planetarum reuolutiones, aut non omnino fuerint ualidi Anæretæ, morbi magni

significantur. At constat non semper ascendens Aphetam esse, imò rarius. Igitur uult singula, quæ significãt generaliter in natiuitate directa propriè super illud significare: Et hoc est quod innuit superiùs per ea uerba. Prorsus igitur proponere oportet uniuersalis Fatiationẽ, deinde singula, &c. Et ibi: Primas ubicq; potiores cq; causas.

TEXTVS LXXXI.

Occursantes uerò non solum interemptores quemadmodum ubi de uitę spatio quæritur, sed uniuersos accipere oportet, atq; ita non corpore tantum, aut radijs oppositis quadrãgularibus ue obuiantes, uerum etiam trinis ac sextilibus.

Hoc est secundum quod docet, scilicet post subiecta, quæ sunt quinq; promissores. Isti sunt, dicit, qui occurrunt corpore, aut radijs quibuslibet. Sed nota quod ex his quidam sunt principales, & sunt qui ab initio conueniunt cum loco qui dirigitur, uelut Mercurius cum Luna in causa qualitatum animæ, similiter domini loci. Similiter qui locum aspiciunt aliquo radio, uel sunt in intuentibus, uel obedientibus, aut imperantibus. Non principales sunt, qui occurrunt, sed ab initio nihil habent commune. Dicit autem suscipiẽdos in alijs causis à uita omnes etiam qui amici sunt. Nam in uita tantesti aliquid iuuent beneficæ occursantes, nihilominus non sunt dignæ consideratione, nisi quæ interficiunt, prometienda uitæ longitudine: Ideò in alijs causis omnes occurrentes consideramus. Circa hoc notãdum est, quod sunt tria genera subiectorum, seu significatorum, secundùm naturam, ut horoscopus corporis, Sol dignitatis: quædam electionis. & sunt Aphetæ, qui semper sunt unus ex quinque: sed uariantur iuxta potestatem maiorem aut minorem. Nam Luna in 11. loco Apheta est. Si tamen Sol in 10. desinit esse Apheta: quædã uerò per commutationem, uelut Saturnus in nocturna genitura, dum ponitur in ascendente in figura patris, fit Apheta.

Mota tamen erat difficultas de Mercurio, qui cum significet rationalem animam deberet esse unus ex significatoribus, & ita essent sex? Respondeo quod effectus Mercurij in mutationibus temporum non sunt euidentes, nisi cum homo insanit. Hoc autem rarò contingit, & rarius sine detrimento Lunę: Ideò est prætermissus à Ptolemæo. Si tamen quis uelit illum dirigere, non prohibetur. De cæteris quod non possint esse significatores, nisi, ut dictum est, in erectione nouæ figuræ, quæ à priore extracta sit, satis abundè docuimus, & causam etiam cur non possint esse, adiecimus.

TEXTVS LXXXII.

Ac primùm sanè tempus in singulis moderationibus illi dabitur, qui Apheticũ locum corpore occupat uel radijs. Quòd si nullus fuerit, ascisemus proximè antecedentem ad eum usq; qui proximè succedentem aspicit partem, deinde hoc utemur usq; ad proximum, atq; in alijs similiter, assumentes in gubernandi communicationem terminorum dominos Planetas. Atque iterum partibus interiectis annos tribuimus secundũ eam, quæ ab ascendente summitur moderationem, totuidelicet, quot sunt eius regionis ascensionum tempora. A' cœli Medio, quot sunt tempora cœli culminationum, à reliquis uero quòd ratione propinquitatis ad angulos, ascensionum aut descensionum, culminationumue tempora accipimus,

pimus, ſicut cum de uitæ ſpacio ageremus, definiuimus. Huncigi
tur ad modum generales temporum arbitros creabimus.

Tria in præſenti textu docet, primum quis nam ſit promiſſor, ſeu diſpoſitor cuiuſcq; partis, ab Apheta incipientis (Nunc Aphetam uocat quemcunq; ſignificatorem ex illis quinq; ab ἀφέτης, quæ eſt dimiſſio) Et dicit ſi in loco Aphetæ ſit Planeta, uel radius Planetæ, ille erit promiſſor, largitor & dominus eorum, quæ ab illa parte decernuntur. Si non ſit ibi Planeta aliquis nec radius accipies eum Planetam, qui ante eum locum eſt, uel cuius radij ante ſunt. Exemplum, mihi oritur ſeptima pars Tauri, ubi nullus eſt Planeta, nec radius, ante tamen, id eſt in quarta parte Tauri eſt Iuppiter, ideò dico quod Iuppiter gubernat uitam à ſeptima parte Tauri, uſq; ad duodecimam ubi ſunt radij ſextiles Lunæ. Poſtmodum ab ea parte uſq; in finem Tauri, cum nullus Planeta ſuccedat nec radius, gubernat Luna. Quod ſi nullus Planeta, nec radius ſit ante locum Apheticũ, gubernabit ſolus dominus finis, ut poſtea docebimus. Quòd ſi rurſus ſint duo Planetæ, ante uel radij duo, uel Planeta unus, & radius alterius, tunc proximiorem Aphetæ pro gubernatore eligemus. Quòd ſi ambo ſint in eodem gradu eligemus utrunq; prælato, tamen eo qui corpore ibi præſens eſt ei, qui radios mittit. Radiorum quoq; diuerſitatem inſpicere oportet, & naturæ ſimilitudinem aut repugnantiam. Maleficus enim & naturæ loci repugnans, & ex aduerſo poſitus gubernabit quidem, ſed ut tyrannus & dominus iniquus: Contra beneficus & loco congruens, & corpore præſens, aut radijs amicis locum aſpiciens, gubernabit ut Rex, ut pater. Quòd ſi multum diſtet, qui ſuccedit Planeta, ut in noſtra genitura à ſextilibus radijs Lunæ, qui in 12. partem perueniunt Tauri, uſq; ad 12. Geminorum, ubi eſt corpus Martis, & rurſus radij Lunæ quadrati intercedunt partes 30. aut ſaltem 29. uſque ad 11. Geminorum ubi cadunt radij trigoni Solis, tũc Luna nihilominus gubernabit omnes illos gradus, uſq; ad 11. Geminorum: ubi tunc Luna deſinente, Sol gubernabit, inde paulò poſt Martis gubernationi Luna commiſcebitur, quia radij illius trigoni Martis corpori ſuccedunt. Sed ut dixi, quia in eo dem gradu ſunt, & corpus ualidius eſt radio, miſcebimus Martis & Lunæ gubernationem ſimul, donec ad corpus Saturni directio peruenerit. Interim autem gubernatio Martis & Lunæ, Solis, aliquid commiſcebitur propter magnam Solarium radiorum propinquitatem. A duodecima igitur Tauri parte ad 11. Geminorum, ut dixi, gubernabit Luna: Sed uarié eas partes. Nã à duodecima Tauri uſq; ad 24. plus poterit Luna, quàm dominus finis, quia tanta eſt magnitudo Lunaris luminis, & quantò plenior fuerit eo maior. A 24. in finem Tauri, cum Luna in Tauro altitudinem habeat, æquales fermè erunt uires Lunæ, cum domino finis illius partis. Ab initio autem Geminorum ad 11. illius partem propter lõginquitatem radiorum ſextilium, & mutationem ſigni ubi Luna nullam habet poteſtatem finis dominus maiorẽ habebit uim quam Luna. Ita hoc exemplo reliqua intelliges.

Secundum eſt quod dominus finis ſemper debet aſſumi, ut ſocius cum gubernatore, qui corpore uel radijs dominationem ſuſcepit. Ratio quare non dominum domus, aut altitudinis, aut trigoni accipiat, ſed ſolius finis, clara eſt, quia oportet naturam dominij congruere naturæ rei & temporis, cum igitur tempus diuidatur in minutiores partes congruunt his domini finium non alij.

Tertium eſt quod docet quantum temporis his partibus correſpondeat: Et dicit tantum quantum ſunt aſcenſiones propriæ illius ſoci ſumptæ iuxta modum declaratum in capite de Vita. Circa quod notandum eſt, quod licet gubernator ſit ante Aphetam utpote in octaua genitura Iuppiter ante aſcendẽs, tamen directio debet inchoari à loco Aphetæ, & non à loco gubernatoris. Et

ita dabimus primum annum septimæ parti Tauri, ubi est horoscopus, & non quatæ ubi est Iuppiter, qui est gubernator.

Quòd si quis dicat cur est quod pleraq; tamen ex his ante tempus aduenient ut etiam ante nouilunium mortes ægrorum & pluuiæ, & ita de alijs: Causa est quinquiplex. prima quia subiectum est, quandoq; ita præparatum ut effectus accidat ante perfectionem causæ. Veluti quidam ægri sunt ita debiles, ut non possint expectare perfectam Lunæ coniunctionem. Et aër est quandoq; ita humidus, ut ante coniunctionẽ perfectam pluat. Ita dico de directionibus exitium aut felicitatem pollicentibus: quoniam quandoq; ante exactũ occursum promissoris perficiuntur. Secunda causa est robur maximũ, quandoq; directionis uel coniunctionis: Vt de igne magno, qui etiam accendit ea quæ procul sunt, nec ipsum tangunt. Tertia est societas aliarum coniunctionum, uel occursuum, uel ingressuum, atq; aliarum causarum, quæ effectũ ante tempus accelerãt. Quarta est media coniunctio & aduentus corporis Planetæ ad locum ante centrum, uel luminis ante corpus. Quinta est constitutio generalis superiùs dicta. Veluti Planeta uelox natura, motu auctus, orientalis à Sole, & in mundo. Contrarijs ad unguem causis, effectus post directionem differuntur.

TEXTVS LXXXIII.

Annuos uerò reijcientes annorum multitudinem ab ineunte ætate à singulis Aphæticis locis iuxta ordinem signorum singulorum eum assumentes, qui signo dominatur, in quo substiteremus. Idipsum in mensibus præstabimus adijcientes iterum a mense natali præteritorum mensium numerum, à locis annui dominij secundum ordinem signorum, dies uiginti octo. Ita dies etiam à natali abijciemus, à menstruis locis pro uno signo dies duos & trientem.

Hæc est tertia temporum diuisio in annos & annorum partes, quam ponit Ptolemæus capiendo in singulis Aphæticis primo triginta gradus, & eũ qui signo dominatur faciemus dominum eius anni. Et si fuerint duo signa, iuxta partes eorum. Gratia exempli horoscopus est mihi 7. pars Tauri, primus annus habebit à 7. parte Tauri ad 7. Geminorum. Et ita primis 9. mensibus, & 18. diebus præerunt Luna & Venus pro partibus 24. Tauri, residuum anni gubernabit Mercurius pro sex partibus initij Geminorum. Sequẽti anno gubernabit Mercurius mẽses nouem, dies 18. reliquum Luna cum Ioue. Tertio anno Iuppiter & Luna menses 9. dies 18. reliquum Sol nam procedet à partibus 7. Cancri, ad 7. Leonis. Ita perfectis 12. signis 13. anno reuertetur res ad initium & Venerem cum Luna, & 7. partem Tauri usq; ad 7. Geminorum: & hic circuitus durat usq; in finem uitæ, ex singulis quinq; Aphetis.

Similiter ab eodem principio anni dicamus gratia exempli, quinquagesimi primi nostri incipientis cum profectio peruenisset ad 7. partem Cancri diuidit totum annum in 13. partes æquales, quibus præficit totidem signa & dominos, & hoc ut procedendo 13. signis sequenti anno peruenitur ad signum sequens tam in anno, quàm mense. Exempli, ut dixi, anni quinquagesimi primi signum annum est Cancer, idem est signum primi mensis: Leo secundi: Virgo tertij: Libra quarti: Scorpio quinti: Sagittarius sexti: Capricornus septimi: Aquarius octaui: Pisces noni: Aries decimi: Taurus undecimi: Gemini duodecimi: Cancer tertijdecimi: Leo quartidecimi, qui & initium est sequentis anni. Et ita uides menstruam processionem ex uno in aliud signum detulisse annum dominatum per unum signum. Cùm ergo diuidatur annus in 12. menses

menſes fit, ut unus mẽſis dies contineat 28. & horas duas, & minuta 17. Sed Ptolemæus prætermittit horas & minuta, quia parum erroris adducere poterant: & etiam quia facilè occurrebant conſtruenti tabulas.

Eadem ratione diuidendo menſem dierum 28. per 13. partes, prodeunt dies duo & ſextans, fermè. Sed textus dicit triens non ſextans. Græcus codex habet ἥμισυ, quod eſt dimidium, & non trientem aut ſextantem. Haly uidit hunc errorem & putat legendum ſextantem. Si ſequamur eum, qui uertit, eſſet ut 28. dies diuiderentur per duodecim ſigna tantum, & ita exirẽt dies duo cum triente. Tertia opinio eſt quod diuiſio per menſes ſit in 12. & totidem ſigna, & tunc prodibunt 30. dies pro menſe. Et rurſus menſis per 12. ſigna diuiſus habebit dies duos & dimidium ut Græca litera habet. Ita oportet à textu Ptolemæi abijcere illa uerba (Dies uigintio ćto) & forſan ſunt additi ab aliquo qui ſuo modo illum interpretatus eſt. Hoc igitur habet difficultatis tertia expoſitio. Secunda uerò non ſeruat eundem ordinem, quia ex ſignorum menſium ordine conſtat ordo ſignorum annuorum: Sed non ex ordine ſignorum dierum conſtabit, ordo ſignorum menſtruorum. In prima oporteret pro ἥμισυ legere ἑκτημόριον quod eſt ſextans, at hoc multum differt. Similis dubitatio emergit cur reuolutiones annorum in his non potius ſecutus ſit, quæ ſunt iuxta ordinem rerum ipſarum & cauſarum, quàm hos proceſſus. Ideò dico quod fuerunt tres cauſæ huius, prima quia iſte debuit aſſimilari directionibus, eò quod ſit diuiſionis temporum modus quidam: igitur etiam debuit fieri per proceſſus, non per reuolutiones. Secunda quia debuit hic proceſſus eſſe æqualis, ille uerò qui fit per reuolutiones magnam recipit inæqualitatem, ideò non eſt conueniens. Nam propter aſcenſiones regionis aſcendens, quandoq; tranſibit ex Virgine ſolum in Libram, & quandoq; ex Aquario in Cancrum. Tertiâ quia in his tribus diuiſionibus temporum obſeruat ſemper ordinẽ Planetarum, ut omnes Planetæ ad gubernationem aliquo modo aſſumantur. In prima diuiſione per ætates ſecundum ordinem quo mundum conſtituunt. In ſecunda iuxta ordinem finium. Hic iuxta ordinem ſignorum. Si procederet per reuolutiones nullus eſſet ordo in Planetis, ſed idẽ Planeta ſæpius, aliquis nunquam aſſumeretur in circuitibus duodecim annorum & menſium, & in uno menſe. Præterea reuolutio fit cum motu proceſſus abſq; motu. At Ptolemæus in uita non obſeruat niſi duos motus, primum cum homo naſcitur & conſtituitur figura principalis, & ſecundum ſuperuenientem de quo loquetur, in quarta diuiſione temporum, igitur reuolutio non poteſt eſſe principalis cauſa diuiſionis temporum in tertio modo. Et ſi quis obijciat ut ex noſtris libris ædítis, olim exempla quibus confirmantur reuolutiones, reſpondeo ſi ſanè intelligantur illa pertinere ad quartam diuiſionem, de qua in ſequenti textu agitur. Ptolemæus uerò adhuc duas alias diuiſiones propoſuit ſecundam & tertiam, ultra illam & potentiores illa, igitur hæc uia eſt melior ut ſequamur quadruplicem temporum diuiſionem, quam unam aut duas tãtum, ut nos fecimus dũ ſcriberemus libros de iudicijs aſtrorum. Et cauſa fuit quod nos deſperabamus ob expoſitorum inopiam, & difficultatem textus Ptolemæi, & confuſionem maximam in arte ſcribentium, aſſequi illius ſententiam. Modo cùm aſſecuti ſimus eam auxilio diuino exactiſſimè & præter omnem ſpem, eam tradimus etiam alijs perfectiſſimè. Et eò melius acquieſcendum illi eſt, quod exiſtimandum ſit Ptolemæum, ut ipſe teſtatus eſt ſuperiùs, accepiſſe exempla & opinionem hanc ab Aegyptijs, qui, ut teſtatus Diodorus Siculus in ſecundo Rerum antiquarum, ex peritia aſtrorum ſolebant futura prædicere. Credendum etiam illa egregia Thraſybuli Mathematici, de Tiberio Sullæ eius filij, de Caligula, & Nerone, Aſcletarionis, de Domitiano, & de ſeipſo, non fuiſſe ignota Ptolemæo uiro diligentiſſimo & locupletiſſimo. Cap. 3.

Quod ſi nota fuerunt haud dubiè illorum uiam ſecutum eſſe neceſſe eſt, quę adeò eui-

Digitized by Google

dentibus prædictionibus fuerit confirmata. Quamobrem & illa hæc quam tradit non aliena esse debet ab ea. Impudentis enim ac scelesti uiri fuisset unũ scire & aliud scribere. Quinimò etiã qui secuti & egregias prædictiones addiderũt, ut de Gordiano Imperatore nescio quis, & de Iacobo Picinino, Franciscus Maria Ferrariensis, & de Paulo tertio Pontifice maximo Paris Ceresarius Mantuanus, hanc uiam secuti sunt, cum nulla alia esset in usu ante nos: & etiam Ptolemæus ut par est studiosi essent. Vnde cõstat nos etiam his inniti debere, quæ hic ordine certo à Ptolemæo traduntur: illud intelligentes quod post subiunget Ptolemæus, eo ordine quo diuisiones ponuntur, eo etiam robur significationum accipi debere. Ita ut certissima sint, quæ dominis ætatum decernuntur suis temporibus. Certa admodum etiã quæ à dominis directionum & finium significantur. Certa etiam quæ à dominis processuum annualium, & mensium atq; dierum. Demũ minus firma quæ ab ingressibus Planetarum in loca congruentia, aut dissidentia promittuntur. Et tamen ea adeò ualida esse ut his solis nos confisi, multas præclaras ad hanc diẽ in genituris prædictiones ædiderimus. Quid igitur Ptolemæum hac in parte sequenti euentum sit facilè intelligis.

Verùm dices Ptolemæus quidem has diuisiones qualiter fieri debeant edocuit: significata quoq; primę, quæ per ætates fit tanquam manifestioris, & quibus minus opus esset ob facilitatem declarauit: Sed de his duabus, scilicet secunda & tertia diuisione, non est locutus. Respondeo quod ex præcedentibus cognoscuntur. Sunt autem quinq;, si rectè colligantur, ex quibus euentus dignoscere licet. Primùm est quòd directio aut profectio peruenit ad benefícam, aut maleficam, aut mediam, & sumitur hoc à natura Planetæ: quemadmodum in uita & in decretis generalibus maleficæ offendunt, benefícę iuuant: ita in processibus & directionibus. Non tamen directio tantum quantum generalis & natalis constitutio: & minus processus quàm directio. Secundùm est constitutio Planetæ hora qua suscipit dominium quod sit orientalis, à Sole auctus lumine & motu, in suis dignitatibus bene cõfiguratus Lunę & benefícis, hęc enim bonum, contraria malum significãt. Tertium quod Planeta, qui dominium recipit in natali figura sit amicus, & propitius illi causæ, hoc enim bonum. Sicut si sit dominus oppositi Aphetæ, aut oppositus domino Aphetæ malum. Quartum quod talis dominus processus, uel directionis hora genituræ fuerit fœlix aut infœlix. Quintum & ultimum quod obseruemus in toto decursu dominij sui cum occurret benefícis, aut cõfigurabitur Aphetæ natiuitatis, aut ipse erit potens, causa illa iuuabitur: cum fuerit in conjunctis debilitabitur: & similiter cum erit sub radijs Solis, aut retrocedet, aut oppressus à maleficis, aut cadens. Haly uerò credit quod Ptolemæus sponte hæc occultauerit: Sed non solum inuidiosum est, uerùm etiam inultum, tradere artem & illius præcipuam partem occultare. Deinde ea tradere, per quę intelligantur scripta ab illo, & fiat quasi aliena laus.

Circa hos tres modos diuisionis diligenter obseruandum, Ptolemæum uitasse confusionem, & dominos processuum, & directionum obseruasse, & nõ solum ipsa loca, & locum Aphęticum principalem hora genituręq;. Exemplũ, ut dixi, anno quinquagesimo secundo horoscopus peruenit ad Cancrum, Tauri pars septima est Aphęta, & dominos considerat septimæ partis, non Tauri, sed Cancri, Lunam & Iouem principaliter: post dominos loci genituræ, id est, septimæ partis Tauri, & locum processus, id est, septimam partem Cancri. Ita ut in diuisionibus temporum, seu per processus, seu per directiones, cum sint quatuor, locus natalitius, dominus loci natalitij, locus processus, dominus loci processus: primam authoritatem sortitur dominus loci processus, secundam locus natalitius, tertiam dominus loci natalitij, locus autem processus quarto loco habetur. Et hæc pro intellectu non solum præcedentium,

Digitized by Google

tium, ſed & ſequentium. Verùm dices nónne ſufficiebat Ptolemæo dicere, quod tota figura ſingulo anno per unum ſignum procedebat, quaſi per ulam reuolutionis, ita ut figura reuolutioni ſimilis erigeretur? Reſpõdeo quõd non, ob duas cauſas: prima ob inæqualitatem domorum: Secunda quia non uult quod procedant, niſi illa quinq; loca principalia, non omnia.

TEXTVS LXXXIIII.

Reſpiciendum etiam eſt ad ingreſſus in præcipua potiſſimum loca, neq; enim parum momenti habent in temporum decretis, maximè Saturni generalium, Iouis annuorum Martis & Solis, Veneris & Mercurij menſtruorum, Lunæ diurnorum.

Hæc eſt quarta temporum diuiſio, quæ quaſi fortuita eſt, cum Planetæ ingrediuntur præcipua loca, id eſt, illa quinque dicta: nam eorum ſignificatum tamdiu durat, quantum Planeta ille integrum ſignum permeare poteſt. Ob id Saturnus generalem habet temporum partem, id eſt, duos annos & dimidium & quandoq; tres, quia tantundem in uno ſigno manere poteſt. Et hæc eſt cauſa quod paucæ infelicitates diutius durant: & maximè peſtis, quamuis à deliquijs ſignificatio principalis ſumatur. Eadem ratione Iuppiter habet annos, anno enim manet in ſingulo ſigno. Mars, Sol, Venus & Mercurius menſes: nam Mars non implet ſpatium duorum menſium in uno ſigno generaliter, ad ſummum quandoq; octo menſium: reliqui tres uno menſe ſignum ex ordine peragrant, ideò præponuntur hi quatuor Planetæ menſibus. Eadem ratione Luna cum in uno ſigno paulò plus duobus diebus maneat, dierũ ſpacio præeſt. Hæc igitur eſt ratio diſtributionis fortuitæ tẽporum iuxta ingreſſus, & deambulationes Planetarum in quinq; locis principalioribus, & per loca principaliora, non intelligit natiuitatis, ſed ad quæ peruenerunt per annuos, uel menſtruos proceſſus.

TEXTVS LXXXV.

Ac quemadmodum generalium temporũ arbitri potiores ſunt ad decretum abſoluendum, ita particularium conducunt, aut reluctant, per conuenientia & aduerſitate naturæ ſuæ, tranſitus uerò augmenta, & decrementa euentuum adducunt.

Comparat inuicem hæc tria: generalium temporum diſpoſitores, & proprij orũ & tranſitus: Nam generales diſpoſitores plus poſſunt in abſoluendo effectum: Domini uerò propriorum conducunt, ſcilicet plurimũ, aut reluctantur: tranſitus autem tantum augent, aut minuunt.

Notandum quod licet hi reditus ſemper aliquid tamen longè plus faciunt in finibus annorum, quàm in alia parte anni. Et ita de mẽſe & diebus. Et plus in initio anni quam menſis, & menſis quam dierum, per ſignum ſignificatorum: ut capite de uitæ ſpacio ſuperiùs uiſum eſt.

Notandum rurſus quod mutationes ſignorum in annis concordant, cum reuolutione Solis & motu Iouis. Et menſes dierum 28. horarum duarum minutorum 17. cum reuolutione Lunæ. Eſt enim medius inter menſem reuolutionis Lunæ, qui eſt dierum 27. cum tertia & menſem coniunctionis Lunæ cum Sole, qui eſt dierum 29. cum dimidio. Et ſignorum ſpatium quod continet dies duos & ſextantem, ut dictum eſt, cum ſpacio quo Luna in ſigno uno permanet.

TEXTVS LXXXVI.

Nam ſummariam qualitatis rationem & temporum prorogã-

tionem Apheticus locus, & generalium temporũ arbiter, unà cum finium domino designat, eo quòd familiare est unum quodq; sydus, ijs in genitura locis quorum ab initio gubernationem sortitum est. Sed bono ne sint an malo eorum, qui temporibus præsunt naturali, & mista propensione ad bene maleue faciendum colligitur, & eorum familiaritate, aut inimicitia, quã ab initio susceperunt.

Quinq; erant ab initio proposita, quæ nobis euentus prædicerent: Scilicet constitutio genethliaca & quadruplex diuisio temporũ: quarum prima quæ per ætates fit cùm sit omnibus communis, & per se clara omittitur, reliqua duo prima in præsenti textu edocet, scilicet generalem constitutionem & tempus, à directione sumptum. Cùm uerò tria fermè in qualibet re supponantur, ut in secundo libro docuit, genus rei, tempus & qualitas: Veluti in coniugio hæc tria quæruntur an nubet? quando nubet, an fœlix erit coniugium? Et ita de alijs præterquam de morte. Sed & in illa mortis author quæritur. Verùm mors per Aphetam non decernitur, sed Anæretam. Inquit igitur genus rei decernitur per locum Apheticum: Prorogationis tempus, id est, quousq; procrastinabitur generalis arbiter temporis, id est, promissor in directione. Speciatim autem dans finis: hoc autem in secũda diuisione est explicatum. (Eo quod) Subdit causam quare assumendus sit Apheticus locus cum finium domino, scilicet succedentium, & temporum generalium arbitro, quia dicit, licet Apheticus locus sit per directiones mutatus, tamen semper participat cum domino temporis illius. Exemplum, quando directio signi Geminorum peruenerat ad horoscopum, tunc dispositiones horoscopi (& fuit in iuuentute) erant mixtæ ex natura finium in Geminis & Martis, gratia exempli, & Saturni naturæ, qui ibi erant & Tauri quod fuit ab initio in ascendente. Quod uerò dixit (Naturali & mista) Intelligit quod tria debemus considerare in temporum significatoribus, naturalem dispositionem benefici, uel malefici mixtam, id est, statũ eius tunc, & cum quibus commiscetur: Et idem hora natiuitatis.

Notandum quod ex hoc colligitur una regula pulchra, scilicet quod effectus promissus per directionem, non potest differre, nisi per tot annos quot sunt hi, qui respondent numero partium finis, quæ supersunt post directionis locum. Exemplum, per directionem in fine annorum quinquaginta sextilis radius Iouis peruenit ad ascendens, & fines Martis in Cancro sunt, ab initio eius usq; ad initium septimæ partis, radij uerò sextiles Iouis cadebant in quartam partem Cancri, & Iuppiter fuit dominus loci Lunæ iter significantis, & iuxta cadebant radij quadrati Solis, & trigoni Lunæ, & omnes iter significarunt. Dico igitur punctum itineris est quarta pars Cancri, tamen ubicunque contingat concordia progressus signorum ab initio Cancri, usq; ad initium septimæ partis Cancri, ibi erit itineris significatio. Ponamus igitur quod in eo statu ascendant, cum primis sex partibus Cancri partes quinque, minuta 18. quibus respondent anni quinq; cum triente. Cùm igitur ex directione debuisset contingere in fine anni quarti horum, qui fuit quinquagesimi mei finis, & ita contingit ad unguem, tamen potuit contingere per annos quatuor ante, uel sexdecim etiam menses post tempus in quo contigit: Quia tantum extendebantur fines Martis ante, & post punctum in quem cadũt radij promissoris. Et hoc est quod uoluit Ptolemæus.

TEXTVS LXXXVII.

Quibus uerò temporibus magis eluceſcet decreti uis ſignifica-

tur ab

tur ab annuorum, & menſtruorum ſignorum cum obnoxijs locis configuratione, & ſecundùm ingreſſus aſtrorum & Solis, Lunæq; radiationes ad annua, & menſtrua ſigna. Nam ſi conuenienter ſe habent cum locis affectis ab initio in genitura accepto, & ſecundū in ambulationes conuenienter illis configurantur pro re propoſita, bonum. Si inconuenienter & præter conditionem oppoſita qui dem, aut quadrangula figura in trāſitibus, malorum authores ſunt, aliter uerò configurata, non ita.

Reliqua duo membra diuiſionis temporum, quæ ad propria tempora pertinent, id eſt, ad annum, menſem, diem & horam effectus, ut de Domitiano aliàs retulimus, in præſenti textu declarat: Dicens quod tale tempus dignoſcitur ex duobus, ſcilicet annuorum, & menſtruorum intellige tu & diurnorum ſignorum, id eſt, quæ habentur in tertia temporum diuiſione, & ſuperiùs declarata ſunt à nobis, ad obnoxia loca intelligit bona & mala, non mala tantum: pro obnoxijs locis maleficarum & benefícarum, & luminarium, & Sortis, & cœli Medij, & aſcendentis intelligit loca. Sed tamen in his tribus ultimis radij non tantum poſſunt, ut in ipſis Planetis. Nam ſi gratia exempli, agatur de comparatione ad aſcendens in octaua genitura inconiuncta illi ſigna ſunt Gemini, Sagittarius, Aries & Libra: Quoties erga profectio ad aliquod horum ſignorum peruenerit, nuſquam afficietur, in trigonis & hexagonis ſignis bene ſe habebit. In oppoſitis & quadratis malè. In malis autem utpote cum mihi Saturnus & Mars Geminos poſſideant, & Gemini, & Virgo, & Piſces, qui ſunt in quadrato, & Sagittarius, qui eſt in oppoſito, malum afferent: Leo autem & Aries, qui ſunt in ſextili, & Libra, & Aquarius, qui ſunt in trigono non nocebunt. Hoc eſt quod dixit (Aliter autem configurata non ita) Non prætereundum puto quod ignotus explanator, nos in hac cauſa docet, ſcilicet temporum annuorum, & partium illorum ſignificata, propriè pendere ex tribus, ſcilicet ſignificatoribus promiſſoribus, & finium dominis. Atque hæc de proceſſibus annorum, menſium, & dierum.

Tex. & comment. 83.

Quod ad ingreſſus uerò attinet, uult ingreſſus Planetarum configurari bene ſi bonum debent ſignificare, & malum, ſi malè. Exemplum, ſi anno quinquageſimo primo aſcendens peruenit ad Cancrum, & Saturnus fuiſſet in Capricorno, omnia mihi aduerſa contigiſſent. Si autem ibi fuiſſet Iuppiter, optimè id eſt, ſi fuiſſet in Cancro. Et ita inſpicere oportet ubi erant luminaria, quorum alterum in Libra, & ideò aduerſabatur: reliquum in Leone iunctum Ioui in ſecundo loco: Et hoc iuuit in cauſa diuitiarum & incolumitatis corporis. Et hoc ſemper uerum eſt, ſed magis in initijs annorū & menſiū, ut aliàs dixi.

Et circa hoc eſt notandum quod ego obſeruaui ſæpius, & eſt quod ſi in initio anni, (idem de menſe dico) loca principalia per ingreſſus, & maximè Lunæ dant in locis maleficarū in genitura, uel fiat reditus quaſi per circuitum mali, tunc euenient eo anno mors, uel infortunū ex genere ſignificati loci principalis, quem Luna aut Planeta alius ſignificator conſtituit. Velut in genitura Io. Pauli Sfortiæ, Luna fuit inter Pleiadas, & Iuppiter iunctus Martis in Sagittario, & peruenit ad annum in quo Luna fuit rurſus inter Pleiadas & Iuppiter iunctus Martis, in Aquario in quadrato Lunæ, & mortuus eſt eo anno. Et ſimiliter in genitura Franciſci Sfortiæ ſecundi uidebis, exemplum, caſus Lunæ in loco maleficæ eo anno quo mortuus eſt. Et hæc omnia intellexit Ptolemæus ſub ingreſſibus aſtrorū in loca obnoxia à natiuitate, & loca Aphetica annua, aut menſtrua, uel diurna proceſſus.

Sed dices igitur ex hoc ſequitur quod ſingulis duodecim annis homo ad eadem peruenietꝰ Ita quod ſi quis habuerit morbum in tertio anno habebit,

in 15.

in 15.& 27.& 39.& 51.& ſi quis habuit dignitatem anno 50 habebit,& 62. & 38.habuiſſe oportuit,itemq; 26.Et ſic de alijs quod non ſolum falſum, ſed & abſurdum eſſe uidetur. Hoc tamen ita contingere neceſſe eſt, ſi admittamus omnia loca principalia ſingulis duodecim annis ad eadem ſigna non ſolum,ſed & ſignorum partes reuerti: Et quod ut ſe habuerint hæc ſigna ad loca natiuitatis bona malaúe, congruentia aut diſſidentia, ita bona aut mala ſequi. At hoc certum eſt ſingulis etiam duodecim annis reuertentibus locis principalibus ad eadem'met ſigna, eodem modo illa configurari ad loca genituræ: Ptolemæus uerò concedit omnia hæc, igitur neceſſarium erit euenire,ut dixi,eadem ſtatis quibuſcunq; temporibus. Propter hoc Arabes hac in cauſa Ptolemæum deſeruêre, alia commenti abſurda & falſa. Vtuerò ratio Ptolemæi perſpicaciſſima intelligatur: Sciendum hoc, quod omnia quæ hic fiunt,à cœlorum motibus & conſtitutione pendent: Et quod,ut ſuperiùs dictum eſt,omnia quæ in cœlo inæqualia eſſe uidentur ad æqualitatem referuntur,igitur cum reuolutio Solis inæqualis ſit,non poterit euentus rerum in annis ad illam referri,ſed ad directiones & proceſſus per ſigna. Ex hac tamen æqualitate quæ eſt raditus ad ſigna eadem ſingulis 12.annis, & comparatione ad genethliaca loca conſurgit magna diuerſitas. Videndum eſt igitur quomodo conſurgat. Si quis loca proceſſuum compararet locis directionum protinus conſurget cauſa diuerſitatis in circuitibus 12.annorum. Sed non eſt. Cõſentaneum hoc rationi,quia eſſet multiplex diuerſitas. Dico igitur quod Ptolemæus nullo quod ad hoc ut ſequatur effectus ut primum ſignificetur à ſignificatore generali in natiuitate,qui illum uenturum eſſe promittat. Inde per directiones & ætates uenabimur tempus. Et ſi contigerit ſub illo tempore directionis ætatis, & finis congruentium proceſſuũ,quem Arabes uocant Alynthiam,peruenire ad ſignum congruens,eo anno ſequetur effectus ualidus, & abſq; impedimento,& maximè ſi Planetæ cum hoc, loca hæc proceſſuum ingreſſi,fuerint fauentes ſignificato:uel etiam Sol,aut Luna ſolum reſpexerint. Quod ſi nullo poſſint eſſe talia ſigna,quæ faueant huic cauſæ,utpote quod in bono impediantur à maleficis ibi poſitis,aut reſpicientibus quadrato oppoſito uel aſpectu: Vel in malo impediantur à beneficis illis poſitis,aut aſpicientibus trigono, uel ſextili aſpectu:tunc oportebit quærere magna diligentia opportunius ſignum in ea cauſa. Quòd ſi eo inuento Planetæ contrariũ ſignificatibi ingrediantur,uel etiam Sol aſpiciat,aut Luna ex oppoſito, uel quadrato aſpectu,tunc impedietur negocium illud quamdiu Planeta ille locum eũ corpore,aut radijs obſidebit. Ex hoc patet quod hinc ad 12.annos res talis non reuertetur,quia directio neceſſario erit mutata & forſan ætas: & dato quod iſta omnia reuerterentur ad idem, non idem effectus reuerteretur poſt 12.annos:quia ingreſſus Planetarum, & luminarium uariatur, igitur & effectus.

Nam ſi idem numeros per duos numeros diuerſos multiplicetur,aut addatur duobus diuerſis numeris, neceſſario cõflabuntur duo numeri diuerſi magis, quàm ſi duo & duo numeri ex toto diuerſi iungantur, aut multiplicentur, ut in multiplicationes 3.& 8.& 4.& 6.in additione 3.& 8.& 4.& 7.nam multiplicando 3.in 8.uel 4.in 6.utrobiq; fit 24.& addendo 3.& 8.& 4.& 7.fit 11. utrobiq. Sed manente uno numero,idem nunquam proueniet. Igitur Ptolemæi inuentio effectui reſpondet. In his tamen circuitibus contingent perſæpe quædam ſimilia,ſed propter uarietatem initiorum,ætatum & ſucceſſuum, quæ ex ingreſſibus pendent,diuerſa omnino exiſtimabũtur. Manifeſtum eſt etiam ex his quod initia annorum quippiam ſimile cum finibus habebunt. Et
Tex. 83. ſcias quod in hoc textu, & alio ſuperiùs explicato, tota fermè non ſolum ars, ſed & artis exiſtimatio,& difficultas,reconditæ ſunt.

TEXTVS LXXXVIII.

Ac ſi ijdem & temporum, & introituum domini fuerint Planetæ,illu-

Digitized by Google

tæ, illustris sit & minimè mediocris decreti natura, siue illud bono, siue malo fuerit. Multo uerò magis cum nō solum temporis quod gubernant nomine causarum generi præsunt, uerū ab initio secundum genituram.

Quod in rebus manifestis diffusiùs loquatur Ptolemæus, quàm in obscuris, plurimi admirari solent, cùm non intelligant in obscuris non potuisse, uel hanc obscuritatem sermonis effugere, uel immensam longitudinem, cùm mediocris prolixitas maiorem breuitate obscuritatem paritura esset. Nam quibusdam membris diuisionis explicatis, alia & peculiari ratione, quam tota rei substantia maior longè confusio emersisset. Duo igitur capita rerum attingit, quorum quodlibet habet duos modos: primum in præsente textu, & est cum domini ingressuum, id est, signorum in quæ Planetæ ingrediūtur, aut finium fuerint, id cum dominis signorum processus in singulis causis, puta uel uitæ, uel diuitiarum, uel animi: Et multò magis intelligit si sint eadem signa, tūc sequentur illustres non solùm euidentes effectus. Alter modus maior est hoc, cum præter dominium loci ingressus & processus, fuerint etiam domini illius significati in genitura, id est, loci Aphetæ rem eam significantis. Et de hoc habes exemplum clarissimum in genitura octaua anno 51. nam Luna significatuit iter, & ascendens peruenit per processum ad sextam partem Cancri, & per directionem ad quartam partem Cancri: quibus ambobus locis Luna præest. Ideò significauit iter magnum & diurnum.

Vt uerò in eiusmodi rationem quandam certam inuenias id, quod sæpe expertus sum, te docebo, animaduerte singulos dies fœlices, aut infœlices, & ex qua causa, tum uerò quis nam Planeta, aut locus affligatur, & tum in illa causa toto anno præcipuè obseruabis inuenies q̄, cum ualidus fuerit eo anno, ac fœlix, prosperè res procedere si infortunatus, & imbecillis infœliciter. Eoq; magis cū in genesi eidē negocio præfuerit, nec uelit minima quę q; timere, aut obseruare, sed euidentes tantum excessus, sed & in causis præcipuis. Vnaquęque enim genitura tria aut quatuor habet obseruatione digna. Velut in genesi Alexandri Medices, de qua superiùs egimus, quis poterit loci Sortis ad fœ- *Text. 5.* licitatem & Martis, tum ad seipsum, tum ad Solem configurationis pro uotolento exitu obliuiſci, & 28. Leonis partem non obseruare. Tum uerò secūdo loco eos, qui afficiunt, cómmune autem utrisq; sydus atq; locus.

TEXTVS LXXXIX.

Omnino uerò beati aut miseri sunt, quibus, uel unus locus ab omnibus, aut pluribus Aphesibus occupatur, aut si hæ differant, eadem tempora omnes plurimasúe obuiationes similiter beneficas, aut maleficas complexa sunt.

Hoc est secundum caput illustre ob concursum: Et hoc similiter habet duos modos, quorum primus est quod quando quatuor ex quinq; Aphetis superiùs dictis, scilicet Sol Luna, Sors, ascendens, uel loco ascendentis cœli Medium, in eadem parte unius signi fuerint, tunc tali nato aduenient omnia bona simul aut mala. Et hoc est ualidissimum. Similis huic sed paulò imbecillior est, quando singuli Aphetæ sua loca seorsum habuerint, sed casu euenit ut eodē tempore omnes, aut saltem maxima pars obuiat malis radijs ac maleficis: Aut simul omnes, aut maxima pars beneficis, tunc illi nato euenient simul plura bona aut mala. Velut contingit Iob (quanquam illud fuit supra naturam) ut breui diuitijs omnibus, & filijs, & sanitate priuatus fuerit. Et his quibus domus corruens uitam cum bonis, & familia tota aufert. Patet igitur quod in prīmis duobus modis declarat rem illustrem magnitudine, sed in uno tantū genere: Insequentibus autem illustrem non propter rei magnitudinem, ut in reliquis præcedentibus, sed concursū multorum bonorum aut malorum.

TEX-

Digitized by Google

Hic igitur nobis eſt temporum contemplandorum modus, genera uerò decretorum ſuis temporibus euenientium cõgerere hoc loco omittemus, ob illum quem nobis ſcopum propoſuimus cum aſtrorum efficientia generatim perſpecta, partilioribus euentibus accommodari iuſta ratione poſſit, ſi Mathematici cauſam eruditè cum ea quæ ex temperatura naſcitur comparemus.

Cap.4.com.9 Si memores eorũ, quę in ſecundo libro ſcripſit, in futuris quæri ſolent quatuor, locus, tempus, genus & modus. Verùm in tertio docuimus genus in publicis rebus ad modum in genituris priuatorum transferri oportere. Ita ut ſit ſenſus, quæ uerò ſpeciatim unicuiq; homini tempore directionis, & proceſſuum, & ingreſſuum decernantur, omittam ſcribere, quod iam ſit per ſe notum, quia ex decretis generalibus iam ſuperius his quatuor libris deſcriptis pate-

Lib.3.Cap.15. ant, modo has conſiderationes Mathematicas cum his, quæ ex temperatura uniuſcuiuſq; oriuntur, comparemus. Sed dices nónne etiam temperatura habetur ratione Mathematica, ut ſuperiùs uiſum eſt? Reſpondeo quod licet hæc temperatura etiam ex aſtris haberi poſſit, nihilominus non tam exquiſitè, ut Ptolemæus ſuadeat ut cùm rem præmanibus habere poſſis, altius eam exquiras: nec quicquam habeas tutum cui inniti poſſis. Conſulit igitur ut ſenſibus percepta compares his, quæ à geneſi ac dependentibus ex illa decernuntur: Vtarisq; commodè his quæ notiſſima iam habes in omni prædictione.

Iam ergo explicuimus dicta Ptolemęi docuimusq;, quę ad dignoſcenda futura quanium homini licuit pertinent. Reliquum eſt ut Deo gratias omnium bonorum authori agamus. Nec pigebit ea adijcere, quæ quanquam ſuprà dicta ſint, non tamen adeò ordinatim, neq; perfectè, ſcilicet quod ad rectè prædicendum ſeptem maximè ſunt neceſſaria: primũ ut geneſim habeas quã exactiſſimam, & ſi fieri poteſt aliquibus experimentis comprobatã quod ſi non proprijs, quia nuper natus ſit fieri non poteſt, ut uel ex naſcendi modo, aut calibus parentum, aut fratrum id non conijcias. Aduertes etiã ut docet Ptolemęus hic fortunam & ingenij. Secundũ ut tabulas exactiſſimas habeas declinationũ cum rectarũ aſcenſionum, & obliquarum ab uno altitudinis gradu uſq; ad regionis tuæ gradũ ac minutũ altitudinis, necnon iuxta eadem horariorũ temporũ atq; poſitionũ ex tabulis primi mobilis fabricatas, nã cũ his & Ephemeridibus Prutenicis, & Sphęra ſolida ob ſtellas fixas conſequens intentum. Tertiũ ut præter generalia quæſita contentus ſis quatuor aut quinq; inſignioribus euentibus, nec putes tibi acta diurna ibi conſcripta habere. Quartum ut ſeligas concordi ratione loca bonæ, malæq; fortunę, tam uitæ q̃ diuitiarũ, & honorũ, itinerum, uxoriæ rei ac filiorũ. Tũ uerò exiſtima futura euidẽter cum directiones his locis, & plurimis (nam plurima ſimul euenire neceſſarium ſem per eſt) eũ proceſſibus, atq; redditibus concordabunt. Quintũ ut ſcias quę negligenda aliter non ſolũ in errores, ſed in deſperationẽ ex confuſione peruenies. Sextũ ut utilium quæ principalia, & an unum, aut alterum, aut ambo, aut quando unum, quando alterum, hoc enim maximè neceſſarium. Septimũ in quibus maſtimè contingant dubitationes: & ſunt quinq; domorũ diuiſio antiqua, & noua directio per meridianos iuxta proportionis, aut circulos poſitionis reditus, an proceſſus ſignificatorum electio. Et loci mutati, aut mutati ingreſſibus comparati.

Hieronymi Cardani Medici Mediolanenſis, expoſitionum in C. Ptolemæi Lib. IIII. De iudicijs, Finis.

Digitized by Google

Digitized by Google

HIERONYMI CARDANI MEDIOLANENSIS MEDICI GENITVRARVM EXEMPLA. PRÆTEREA ET MVLta, quæ ad interrogationes & electiones pertinent superaddita. Et exemplum eclipsis, quam consecuta est grauissima pestis.

Digitized by Google

HIERONYMI CARDANI MEDIOLANENSIS MEDICI IN DVODECIM Geniturarum exemplа.

PRAEFATIO.

IN priori parte Operis deſcripta eſt ſententia Ptolemæi, ſcientiáque ipſa tradita, quantum ab homine fieri poteſt: ut ſi quid omnino deſit in librum de iudiciis denuò ædendum coniiciatur. Quæ autem hîc non tam abſoluta ſunt, hæc ſunt: Cognitio totius cœli ocularis, ſtellarum & ſitus. Emendatio quorundam quæ deeſſe uidentur ad exactam cognitionem locorum & motuum Saturni, Martis atq; Mercurij. Accommodata deſcriptio ſignificationum ſyderum in Europa, & præſertim in Italia. Tabula ſyderum quæ circa ſigniferum & quæ regia uocantur, etiam extra cum magnitudine, uiribus, locis, aſcenſione recta, & obliqua. Tractatus de mundi rebus generalibus, cum hæc pars pauló tenuius à Ptolemæo tradita ſit, quàm pro tanto negotio expediret. Tabulæ quædam neceſſariæ pro quibuſdam operationibus. Et cum his modus componendi inſtrumentum dirigendi exactiſsimum, & pro quacunq; altitudine, & pro quacunque ſtellarum latitudine, & pro quibuſcunque circulis poſitionum. Quædam raro euenientium cauſa & præcepta. Exempla non tam diligenter conſiderata, ſed longe plura, utpote CC. geniturarum cum diuerſis omnino caſibus & mirabilibus, quædam etiam ad menſes, dies & horas ſupputata. Hic uerò duodecim, ut polliciti ſumus Geneſes ſelegimus admiratione dignas, illuſtres euentibus & caſibus, diligentiſsimè ſupputatas, quorum uita nobis ſatis perſpecta fuit. Harum ſeptem ſunt uiuentium, quatuor olim mortuorum: una quæ cœpta fuit dum uiueret, nunc interim cum æderetur mortui adoleſcentuli Regis Anglici Edoardi Sexti, quæ non ſolum fortuna quod Rex magnus fuerit, ſed uirtute, atque caſu fortunam ſuperare nedum æquare poteſt.

Digitized by Google

HIERONYMI CARDANI MEDIOLANENSIS MEDICI, SERENISSIMI ANGLORVM REGIS Edoardi sexti, Genitura prima.

NE te longa circuitione lector torqueam, miranda huius geneſis ſubijcere incipio. Primum eſt natiuitas ipſa per ſe admirabilis, nam exciſus ex utero materno fuit: ipſa mater parum, ut par erat, ſuperuixit. Præſtabat enim ut reor hunc puerum non naſci, aut natum & educatum ſuperuiuere diutius. Aderant enim illi gratiæ. Linguas enim multas adhuc puer callebat: Latinam, Anglicam patriam, Gallicam, nõ expers, ut audio Græcę, Italicæ, & Hiſpanicæ, & forſan aliarum. Non illi dia lectica deerat, nõ naturalis philoſophiæ principia, nõ muſica. Humanitas mortalitatis noſtræ imago, grauitas Regię Maieſtatis, indoles tanto Principe digna. In uniuerſum magno miraculo humanarum rerum tanti ingenij & tantæ expectationis puer educabatur. Non hæc Rhetoricè exornata ueritatem excedunt, ſed ſunt minora. Vt uerò harum genituràrum rationem reddam, Regiæ natalis exemplum primam habes. Quæ uirtute ad magnos honores ac Principis faſtum educta eſt, ſextam habes. Quæ ad Regiam dignitatem, ſed cũ ſacerdotio decimam. Quæ non adepta eſt, ſed attigit, ſeptimam. Quæ aliena fortuna undecimam, ſimul & uiolenti exitus. Quæ ultimi fermè ſtatus eſt octaua. Amicitiæ rion ſperatæ nona. Egregij ſtatus publici uirtute & eruditione non mediocri quinta. Sicut pari ratione gratiæ Regiæ & maioris ſtatus quarta. Ad maxima negotia accommodati & corporis formæ raræ tertia. Eius qui ex humilimo ſtatu ad maximũ per ſolam eru-

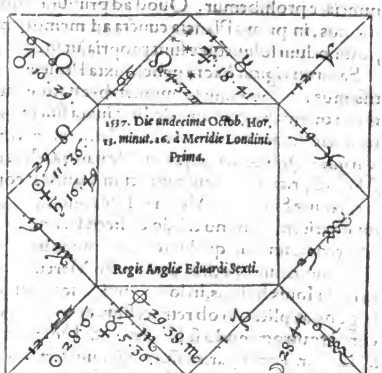

ditionē aſcendit duodecima. Laboriosiſsimi morbi & præterſd dexteritatis ſingularis ſecunda. Præterea ſi fortitudinē ſpectare libet, uideas ſecundam & ſextam. Si efficaciam ſextam ac ſeptimā. Apponam & cōiugalis amoris & bene fortunati cōiugij inſigne ac rarum exemplum. Multa præterea, quæ ad interrogationes & electiones pertinent, ſuperaddam. Et exemplum eclipſis quā conſecuta eſt grauiſsima peſtis.

Ex hac uero geneſi ſex maximè notatu digna habebis. Primum quidem ordinē conſtituendi principia cuiuſcunq; conſiderationis aſtronomicæ. Secundum matris mortem ſubitam & infantis ex utero exciſi rariſsimum exemplum. Tertium fortunæ Regię tam paternę, quàm propriæ hæreditario iure acquiſitæ argumentum: ut intelligamus de his non uerificari Ptolemæi dicta. Quartum de cauſa ſingularis eruditionis. Quintum de uita, quod non ſemper à principalis aphetæ incurſu interrumpitur. Sextum de ui Fati, qua quædam ſcire, alia pronunciare prohibemur. Quod ad primum attinet, ſic negotium inſtituemus, in primo Planeta cuncta ad memoriam reuocantes: In aliis poſtmodum ſolum quæ ſunt propria, ut in exemplo.

Saturnus igitur hac in geneſi iuxta Ptolemæi ſententiam eſt potentiſsimus: à Sole enim primum habet ſtatum, auctus enim lumine & motu orientalis, & in angulo licet iuxta finem, nocturnus tamen: latitudinem habet Septent. Aſcen. Par. 1. m̄. 36. cum Borealiore Capitis Virginis quintæ magnitudinis de natura Mercurij & parum Martis. Aliquid præterea affine habet cum Cauda Leonis primæ magnitudinis naturæ Saturni ac Veneris. Ipſe communis dominus eſt locorum luminarium, in ſigno calido & ſicco ſecundùm ſubſtantiam, frigido & ſicco ſecundùm qualitatem. Commune eſt hoc ſignum bicorporeum humanum: domus & altitudo Mercurij, trigonus Lunæ & Veneris, in Iouis finibus, in loco humido ſecundùm qualitatem. Iupiter trigono applicatilli ob retroceſſum aliter ſeparans ſe: Venus autem corpore utroq; modo ſe illi applicat. Diſtantia à cœli medio Par. 19. m̄. 22. Hor. Temp. par. 16. m̄. 12. Signum fœmineum & nocturnum atque infelix: Nam in eo ambæ beneficæ cadunt: Et dum Sol in eo eſt, folia arborum cadere incipiunt.

Iupiter debiliſsimus inter primam ſtationem & oppoſitionem Solis retrocedens in tertio ſtatu: calidus & ſiccus quod ad ſubſtantiam, & calidus quo ad qualitatē, Occidentalis & nocturnus in ſigno fixo, calido, humido ſecundùm ſubſtantiam, frigido & ſicco ſecūdum qualitatem: fœminino nocturno, in carpētis Veneris & Lunæ, & finibus propriis, loco Martis eſt intuens. Auſtralis deſcendens Par. 1. m̄. 47. cum Capite Gorgonis ſecundæ magnitudinis naturæ Saturni & Iouis: Mars quadrato eius applicat mutuo, Luna ab eius trigono diſcedit. Diſcedit & natura, à Saturni ac Veneris trigono, uerum caſu

mutuo

mutuo illis applicat, in cœli medij apice. Coaſcendit medio loco eius & cœli medij humerus dexter Perſei, magnitudinis primæ naturæ Saturni & Iouis. Succedunt illi Pleiades naturæ Martis & Lunæ. Diſtantia recta à cœli medio Par. 2. m. 21. Hor. Tem. Par. 19. m. 12.

Mars dominus eſt Sortis & loci Mercurij. Idem quadrato Iouis mutuo applicat & Mercurium uenientem expectat. In ſecundo ſtatu eſt Orientalis calidus & humidus ſecundum ſubſtantiam, ſiccus ſecundum qualitatem. In cadenti ab angulo, in carpento Solis, in Iouis trigono, in Mercurij finibus: In diurno & maſculino ſigno calido & ſicco ſubſtantia atque qualitate, fixo & ualido, intuens, ut dixi, Iouem. Commixtus duabus ſtellis quartæ magnitudinis propriæ naturæ, atq; Saturni. Latitudinem habet Borealem, aſcendentem Par. 1. m. 2. Dif. Rect. Par. 84. q. 28. Hor. Temp. Par. 19. m. 20.

Sol dominus loci Martis undequaq; debilis eſt, niſi quod in ſigno eſt maſculino: Nam cadit ab altitudine ab angulo, mediocris motu, nocturnus, in domo Veneris, carpento Saturni, trigono Mercurij, finibus Martis, qualitate humidus: In ſigno frigido & ſicco ſecundum ſubſtantiam, calido & humido ſecundum qualitatem, mobili & equinoctio. Dif. Rect. Par. 157. m. 32. Hor. Temp. Par. 12. m. 28.

Venus domina loci Solis, Iouis & cœli medij, non dicitur applicare Ioui, quia Saturnus intercipit: Applicat uerè Saturno. In domo altitudine & finibus Mercurij. In trigono Lunæ, proprio q;. In tertio eſt ſtatu matutinę Occidentalis, eſt enim curſu uelox. Cùm ſtella eſt quartæ magnitudinis naturæ Veneris & Mercurij. Ipſa latitudinem habet Meridianam aſcendentem Par. 0. m. 20. Cauda Leonis primæ magnitudinis naturę Saturni & Veneris inter ipſam & Saturnum poſita eſt. Frigida & ſicca ſecundum ſubſtantiam, humida ſecūdùm qualitatem. In caſu proprio ab altitudine in ſigno Saturni & in angulo. Dif. Rect. Par. 114. m. 30. Hor. Temp. Par. 16. m. 37.

Mercurius in primo ſtatu ueſpertino Orientali licet nondum oriatur. Eſt enim uelociſsimus in domo trigono & finibus Martis, ſed & Luna ſecundum poſsidet trigonum: Cum luminoſiore lancis Meridionalis ſecundæ magnitudinis naturæ propriæ & Martis. Applicans Marti quadrato & Lunam uenientem quadrato excipiens, calidus & humidus ſecundùm ſubſtantiam, humidus ſecundùm qualitatem. In ſigno fœminino fixo, nocturno, frigido & ſicco ſecūdùm ſubſtantiam, frigido & humido ſecundùm qualitatem. Peſsimo & uenefico. In mundo debilis. Dominus Horoſcopi loci Saturni atque Veneris, nocturnus: latitudinem habet Meridionalem deſcendentem. Par. 1. m. 20. Dif. Rec. Par. 164. m. 45. Hor. Tem. Par. 11. m. 50.

Luna in fine quintæ domus, & à Solis quadrato diſcedens ad oppoſitumq; Martis tendens (Quod in prima conſtitutione à me præ-

termiſſum eſt)in abſidis oppoſito. In caſu ſuo, in domo & finibus Saturni, in altitudine Martis, in proprio deinde Veneris trigono calida & humida æqualiter ſecundùm ſubſtantiam, frigido ſecundùm qualitatẽ, domina cœli mediꝰ & loci Iouis: In ſigno mobili fœmininо nocturno, frigido & humido ſecundùm ſubſtantiam, frigido & ſicco ſecundùm qualitatem. Latitudinem habens Meridionalem deſcendentem Par. 4. m. 28. Differ. Rec. Par. 72. m. 21. loci oppoſiti Hor. Temp. Par. 20. m. 10.

Cœli autem medium in feliciſsimo eſt ſigno & optimo. Cæterum quæ dicta ſunt de Iouis loco, de hoc eodem dicta intelligantur.

Aſcendens eſt penultima Leonis pars. Cæterum ſignum Virginis totum fermè horoſcopum poſsidet. Quæ dicta ſunt de ſigno. Finis Martis ei obedit, locus Mercurij, Radij quoque illius, ſextiles ibi & trigoni Iouis & Saturni, & Veneris præſentia, & ſtellæ quæ cum illis. Hæ autem dictæ ſunt. Differentia recta Par. 104. m. 32. Hor. Temp. Par. 17. m. 45.

Sors eſt in domo & trigono Martis, inde Lunæ & finibus Saturni, in ſigno eodem cum Mercurio, ibi requiras qualitates, in ſextili Lunę & iuxta anguli finem, loci oppoſiti, Differ. Rect. Par. 11. m. 0. Hor. Temp. Par. 20. m. 2.

De uero tempore genituræ.

Saturnus fuit dominus loci nouiluniꝰ, & ipſe fuit in decimaſeptima parte ſigni, ideo etiam cœli mediũ. Prætèrea anno decimo quo Lunæ trigonus ad cœli culmen peruenit conturbatio in regno facta eſt. Alij deduxerunt cœli medium ad trigonum Lunæ pro regno adipiſcendo. Et ita poſuerunt ſecundã partem Virginis in horoſcopo, ſed non eſt iuxta Ptolemæi ſententiam. Atq; hæc de initijs quæ præponenda ſunt in genituris, nam de ordine Capitum non eſt hic locus cum ad perfectam ætatem haud peruenerit. Abſoluimus igitur primum.

De utroq; parente.

Patris ſignificator eſt Saturnus, utramq; beneficam ex angulo reciens, unde optimè diſpoſitus uidetur. Sol uerò cũ dirigitur ad Martis infelicis quadratum in annis nouem, ſignificabat mortem ex hydrope, quia erat radius ex loco infelici Veneri in locũ infelicem cum Saturni mixtione, & ex ſignis longarum aſcenſionum atq; ex prima in quartam. Erãt enim Veneris radij ſextiles infelices. Atq; ita multipliciter Sol eo tempore afflictus eſt. Antea autem cum peruenit ad Mercurium, ſignificauit expeditionem bellicam contra Regem Gallorum factam, ſimul cum exitu extra patriam. Et hæc ut dixi in primogenitæ natiuitate fuiſſent conſpicua.

Matris autem utraq; ſignificatrix damnata eſt, Luna cadens in Capricorno in dignitatibus maleficarum, cadens ab angulo ſub terra in

quadrato

quadrato Solis infelicis iens ad oppositum Martis, significauit mortem imminentem, & aliquam dilacerationem ex ferro, nec benefica rum ulla Lunam aspiciebat, Venus quoq; in suo casu cui succedebat Saturnus & illi applicabat, significauit deesse suppetias. Sed cùm Sol infelix in quadrato Lunæ esset, non diligere uxores patrem declarabat. Habuit enim pater sex uxores, & ex his duas repudiauit, quæ legitimæ erant, duas capite propter adulterium puniuit, tertiam in partu exacto infante amisit. Rara historia, sed tamen hæc nostra ætate tota peracta sunt. Habes igitur secundum considerationem dignum.

De fratribus atq; sororibus.

Luna multipliciter afflicta, & cœli medium in trino Saturni, qui est in sterili signo, declarat nullum fratrem, aut sororem ex eadem matre, nam paternos non curat Ptolemæus, tametsi paternas sorores duas superstites esse constet.

De sexu, numero, perfectione, & nutritione.

Quia ista iam nota sunt, nolim hanc ostentationem sequi. Quia tamen Saturnus est in horoscopo & utriq; dominus trigoni eius debilis secundum substantiam, & signum horoscopi non ualdè uitale, significauit debilem uitã in pueritia: Est uestigium in facie quod mors immatura præuenit. Fuit de cætero formosus ob ætatem & parentes qui pulchri fuerunt, & Venerem in ascendente, unicus & sine labe etiam nutritus.

De duobus præcipuis in hac genesi considerandis.

Duo maxima mala habet hæc genesis & rara certè: Primum quod ambo luminaria sunt in casu suo, & inuicem quadrato radio disiuncta, & Venus etiam in casu, & Iupiter debilis & peregrinus. Secundum quod etiam est deterius, est quod omnia loca præcipua sunt in dignitatibus maleficarum, & maleficæ fermè super omnia eleuantur. Saturnus tamen à Ioue multum mitigatur, sed Mars nimium sæuit, in quadrato enim Mercurij, & duodecimo loco Solem & Lunam uenientem quadrato excipit, in signo fixo & sæuo, quo fit ut patrem, & matrem & ipsum fuerit interempturus. Sed diuersis modis patrem commixtus Veneri & Saturno, ideò hydrope, ut dixi. Matrem Soli commixtus, ideo repente. Ipsum solus congeminatus, ut suo loco uidebitur. Cùm igitur ex primo omnia loca optima luminaria & beneficæ ambæ etiam Sors sint impedita & in casu. Ex secundo omnia in potestate maleficarum, misero huic adolescentulo multa & magna inconuenientia accidere necesse erat. Quæ tum tamen ob Iouis situm mitiganda tandem, & in melius mutanda decernebatur, præter ea, quæ ad uitam pertinebant, nam in ea ut uidere licet beneficæ nullas afferebant suppetias. Si uixisset sero tamen hæreditario iure regnum non parum erat aucturus.

De forma corporis.

Ordo dicendorum, & hiſtoria ſubſecutæ rei poſtulant, ne cogar eadem bis dicere, ut caput de uita ultimum faciam, nec omnino præter rationem, nam ut uita omnia præcedit, atq; ob id præponi eius caput debet, ita mors omnia ſubſequitur, atque ita poſtponi: Cùm igitur mors uitæ coniuncta ſit, ut uitæ ratione cunctis præponi poterat; ita mortis conuenienter poſtponi. Fuit igitur ſtatura infra medioctem paululum, candido uultu, oculis cæſijs, grauitate aſpectus, decorus & formoſus. Vitijs potius, quàm morbis corporis ſubiectus, quod maleficæ à Sole eſſent Orientales. Habuit igitur ſpatulam paulo ampliorem, hæc aut ad monſtroſam formam non pertinent, & ſi à natiuitate contracta. Quæ uerò non perpetuo manent morbi dicuntur, ut cæcitas, ſurditas ad tempus, nec ex aphetarum directionibus pendent. Febres autem & morbi generales & graues fiunt ex aphetarum directione ualida aut debiliore, cum proceſsibus atque ingreſsibus.

De diuitijs.

Sors malè poſita eſt & in maleficarū poteſtate, & Mars malè quoq; poſitus eſt: Et ſignificat dilapidationem patrimonij. Luna tamen adiuuat ſextili debili, quoniam infelix eſt. Sed Sol in Libra cùm regnum ſit ſub Ariete ſeditiones denuntiat, ut etiam Pleiades in cœli medio. Succeſsibus tamen temporum cum Saturnus Veneri iungatur, felicitates interpolis uiciſsitudinibus.

De amicis, inimicis & ſeruis.

Amicos & inimicos non ex propria cuiuſque geneſi agnoſci poſſe docuimus. Attamen loci illi quatuor principales conſiderandi. Ex Leone & Aquario, tamen præcipuè ſumendi, quia hæc ſigna ſunt in coniuncta aſcendenti & Lunæ, maximè ſi Virginis initium in aſcendente ponatur, & quia Mars eſt in horum altero, in alterius autem oppoſiti. Qui uerò Lunam habent in Cancro aut Piſcibus hi omninò fideliſsimi. Præterea iuxta noſtra principia maleficæ in locis oppoſitis, aut in coniunctis & ad maleficas aliquando faciunt odiſſe. Amici uoluptatis cauſa ex Virgine & fine Leonis. Ex Libra & Scorpionis initio, item Capricorno & initio Aquarij utiles, ſed ab his non prioribus prodetur. Ex Scorpione in fine propter ſortem & initium Sagittarij. Inimici igitur relinquuntur ex Leonis & Aquarij prima medietate, ut dictum eſt, & Piſcium ſecunda medietate, propter locum Saturni & horoſcopi.

De itineribus.

Itinera conficiet non longa ad Auſtrum & Boream ob latitudines, & magis ad Orientem propter Martis & Lunæ ſitum, quàm ad Occidentem. Situm tamen regionis conſiderare expedit in Rege & conuerſionis neceſsitatem. Et cùm Luna cadat in quadrupede & Mars

Mars à Mercurio affligatur, offensiones suo tempore à quadrupedibus significabit.

De Honoribus & dignitate.

Rex hic genesim habuit quinti status, & tamen hereditario iure adeptus est regnum. Patet ergo ea quæ dicta sunt à Ptolemæo de fortuna honoris & dignitatis ad patris statum in comparatione esse intelligenda, nec tenere in iure hæreditario, sed uelut in sacerdotij ordinibus, in his enim maximè uerantur, quæ à Ptolemæo scripta sunt, atq; similibus. Fiunt Pontifices ex priuatis & humilibus uiris atq; plebeis. Ex hoc igitur habes tertium insigne.

De animi qualitatibus.

Dominus loci Lunæ & Mercurij communis est Luna. Proprij & efficaces Saturnus & Mars. Saturnus fuit in ascendente & in domo Mercurij, & Mars recepit Mercurium. Fuit in hoc monstrificus puellus, hic linguas iam septem, ut audio, perdidicerat, Propriam, Gallicã, & Latinam exactè tenebat. Dialecticæ non expers, & ad omnia docilis. Cum illo congressus decimum quintum adhuc agebat annum, interrogauit (Latinè non minus, quàm ego politè & promptè loquebatur) quid continẽt libri tui de Rerum uarietate rari? Hos enim nomini M.S. dedicaueram. Tum ego Cometarum primum causam diu frustra quæsitam in primo capite ostendo. Quænam? inquit ille. Concursus, ego aio luminis, erraticorum syderum. At Rex quomodo cum diuersis motibus astra moueantur, non statim dissipatur aut mouetur illorum nitor? At ego mouetur equidem, sed longè celerius illis ob diuersitatem aspectus, uelut in crystallo & Sole cũ iris in pariete relucet. Parua enim mutatio magnam facit loci differentiam. At Rex: & quonam pacto absq; subiecto illud fieri potest, iridi enim paries subiectũ. Tum ego uelut in lactea uia, & luminum reflexione, cum plures candelæ propè accensæ medium quoddam lucidum & candidum efficiunt. Itaq; ex ungue Leonem, ut dici solet. Fuit hic in maxima omnium aut bonorum, aut eruditorum expectatione, ob ingenuitatem atque suauitatem morum. Prius cœperat fauere artibus quam nosceret, & noscere antequam uti posset. Conatus quidam humanæ conditionis, quem non solum Anglia, sed orbis ereptum immaturè deflere debet. Plurimum educationi debueramus, plus ereptum est hominum dolo fraudeue. O quàm benè dixerat ille:

Immodicis breuis est ætas & rara senectus.
Specimen uirtutis exhibere potuit, non exemplum.
Flete nefas magnum, sed toto flebitis orbe
Mortales: uester corruit omnis honor,
Nam Regum decus, & iuuenum flos, spesq; bonorum,
Delitiæ seculi & gloria gentis erat.

Dignus Apollineis lachrymis, doctæq; Mineruæ
Flosculus, heu miserè concidis ante diem.
Te tumulo dabimus Musæ, supremaq; flentes
Munera, Melpomene tristia fata canet.

Vbi grauitas regia requirebatur, senem uidisses, ut blandus erat & comis ætatem referebat. Cheli pulsabat, publicis negotijs admoueba tur, liberalis animo, atq; in his patrem æmulabatur. Qui dum nimium bonus esse studuit, malus uideri poterat. Sed à filio aberat suspitio cri minis, indoles philosophiæ studijs exculta fuit. Cæterum quod ad a stra attinet Mercurius in statu uespertino ascendens respexit cui do minabatur, & adhuc sub radijs erat, Mars autem & Saturnus Orien talis & robusti, maximeq; Saturnus, ac benè dispositi, animam libe ram reddunt. Hoc autem est quartum insigne.

De uitæ spatio.

De uitæ uerò spatio ultimo dicendum est, quoniam ut præfati fu mus cum morte cõiunctum est. Dicam autem quæ primo scripseram, ut etiam in præcedentibus quorum extat apud Regios exemplar. Vi ta debilis omninò erit: nam luminaria infra terram sunt, & Venus quę in ascendente est, infelix est, & Saturnus illi succedit, ascendens quoq; ex signis minimè uitalibus. Saturnus tamen aut Venus apheta est.

Quæ post consideraui de eodem.

Deduxi post modum oppositum Martis ad Lu nam, ut præcipit Ptolemæus, & fuit distantia Par. 13. Min. 4. quo tempore imminebant insidiæ à ser uis proprijs & periculum uitæ. Eodem tempore peruenit Sol ad quadratum Martis, hoc modo in annis 14. completis paulò plus. Hoc igitur tempore expressè immine bat periculum amissionis etiam regni, rebellionis causa. Consului igitur processus & ingressus anni 16. & fuerunt, ut uides. Et manifestum est quod non poterat euadere, quia eodem tempore Sol peruenit per processum ad locum Lunæ inimicæ in radice, & uicissim Luna ad oppositum Solis inimici. Et per directio nem, ut dictum est Sol ad qua dratum Martis sub Sextili lon go Saturni. Et Luna ad oppo situm Martis, & in ingressu ad locum Martis & ibi Mars ut nil euidentius. Bifariam enim Sol directione & processu afficiebatur, & Luna quadrifariam, trifariam à Marte directione, corpore, & radice, Sol etiam à Marte.

Oppositi Lunæ.			
72	31	20	10
84	28	19	20

Oppositi Solis.			
22	29	17	31
38	4	18	32

	Procef.		*Dir.*		*Ingressus*	
Sol	28.6	♄	12	♏	28.6.	♎
Luna	28.44	♈	10.16	♒	9.4	♌
Ascendens	29	♏	*Saturn.* 27		44	♒
Cœli med.	17	♌	*Iupiter* 28		45	♌
Sors	29.38	♒	*Mars* 3		48	♌
			Venus 0		3	♏
			Mercur. 18		18	♏
			Caput 14		17	♌

Cum

tum igitur Mars eſſet anæreta, ſignificabat mortem cum ſanguinis profluuio & feruore maximo. Sic igitur miſellus ille adoleſcentulus ſuorum proditione interceptus obijt. Anno ætatis 15. menſibus 8. diebus 28. expletis. Scilicet anno Domini 1553 die 6. Iulij, ex febre tabifica cum æſtu, fluente per os ſanguine.

Ex quo patet, quod nō debemus pronuntiare de uitæ ſpatio in debilibus genituris, niſi prius conſultis directionibus omnibus apheta-rum, proceſsibus, & ingreſsibus. Et niſi eſſet quod ego in prognoſtico quod illis dederam ad hæc me referuaſſem, iure poterant de me conqueri. Sed maior huius fuit cauſa, quam ſtatim ſubijciam: Hoc igitur eſt quintum.

Fatum.

Ecce fatum, conſumpſeram in condendo prognoſtico horas circiter C. ſolitus Aphetas omnes dirigere, ſi mediam horam adieciſſem poteram & Solem, & Lunam dirigere, quibus directis, ut clarum eſt, periculum è ueſtigio apparuiſſet. Non confiſus directioni, ſtatim ad proceſſus & ingreſſus ueniſſem, tunc res ipſa patuiſſet, mortis periculum, neq; enim tantus ſum, ut audeam dicere certam mortem (quanquam & illa tutò poſſet cum tot teſtimoniis unà cōſentientibus pronunciari) proditio, tumultus, regni translatio, & cætera quæ ſequuntur: Nam naturæ bonitate cogebar prædicere. Inde qui metus, ſuſpitiones Regi? At mihi certè maxima pericula incumbebant. Cogebar ſententiam meam dicere. Qui terrores, quæ uoces, alij inanem & ſtultum prædicaſſent, alij pecunia ab aliquo Principe corruptum dolo agere, ut aliquē euerterem, aut Regis mentē alienarē, alij ſpe corradēdę pecuniæ iſta commentū. Vnde mihi auxiliū, aut ſpes ulla inter gentes ignotas, quæ nec ſuis parcunt, præſertim Rege adhuc puero, qui nec ſeipſum nedū me tutari ualuiſſet? Cùm maximè credulā pueri mētem, hi in quorum poteſtate erat & quibus mens patrādi facinus, infenſam mihi facilè reddidiſſent. Itaq; certum erat non redire in patriam, & ſi optimè res ceſsiſſet, cum quo præmio tanti periculi & perturbationis animi. Memini me legiſſe duos exitium prędixiſſe Principibus, Aſclepiadē Domitiano, qui ſtatim præmiū tulit uerę prædictionis, mortem: Et ſacerdotē Duci Galeazio Sforţiæ & ipſum uerè, qui in carcere coniectus fameq; crudeliſsimè enectus eſt, cū aliquot diebus uitam lotij proprij potu protraxiſſet. Forſan & Rex periculum uitaſſet, uel quia proditor metu rē diſtuliſſet, uel alia uia. At mihi exinnata ſyncęritate & quod miſerū adoleſcentem amarē, ſortiſq; eius miſererer, certum erat etiā cum manifeſto uitæ diſcrimine omnia patefacere. Quāuis futurum crederem, ut me irriderent. Ergo uolentibus fatis, nec ſingularis huius artis cognitio prodeſſe Regi potuit: nec bonitas atque ſimplicitas ingenij mihi obeſſe. Simili prouidentia ſeruatus ſum

cum in

cùm in Scotia uſque ad Aprilē præſentis anni manere debuiſſem, hortante atq; rogante te Antiſtes optimè. Certum enim eſt ſi manſiſſem ſimili ratione in reditu, qui contigiſſet tempore, quo iam Rex morbo laborabat, in caſſes inciſurum. Itaq; pro duplici periculo à quo ſeruatus ſum gratias omnipotenti Deo ago. Potuiſſem ſanè more quorundam aſtrologorum fingere me nouiſſe, quę uentura eſſent, tacuiſſe ob timorem, facilè hoc erat in re tam conſpicua, ſed tantum abfuit, ut uel de hoc cogitarem, quantò minus ut præuiderim. Præuidebam certè, ſed alia ratione, cum omnia in unius poteſtate eſſe cernerem, puerum arces, theſaurum, ſenatum, claſſem. Filios enim quibus præeſſe non poterat, præfecerat: atq; eius cuius patrem Regis pater capite mulctauerat, ipſe uerò duobus maternis patruis uicisſim damnatis atq; capite mulctatis interuerterat omnia, ut nō magis odio, quàm metu in Regis necem conſpirare cogeretur. Cumq; omnibus ſilentibus præ metu (multos enim iudicio quos libuerat damnauit) patritiorum plerosq; diſtributis eccleſiæ bonis ſibi conciliaſſet, ut omnia unius arbitrio agerentur, atq; eius iure Regis inimiciſſimi, commota mihi nauſea, miſertusq; Regiæ conditionis, melior uates natali prudentia, quam artis huius peritia, ſtatim diſceſſi, ominatus ſimul ingens malum, ac territus.

Verum poſtquam huius Regis mentionem feci, patris eius ſchema ſubijcere placuit: in quo tria maxima cernere licet. Primum quod ut dixi, cùm ſex uxores duxiſſet, duas repudiauit, totidem capite mulctauit. Fuit Venus cum Cauda & Lampade ſtella naturæ Martis, & Luna in occiduo cardine in Martis dignitatibus. Mars uerò in Virgine infelici ſigno & quadrato Iouis infelicis. Mutauit præterea legem ob hanc cauſam Pontifici Maximo ſuccenſens. Id contigit ob Veneris ſitū, & ea quæ illi adhærere diximus. Oportuit & aliquid habere cum conſtellatione ſectam ſignificante. Et aliquas eclipſes præceſſiſſe, quæ longum eſſet perſequi.

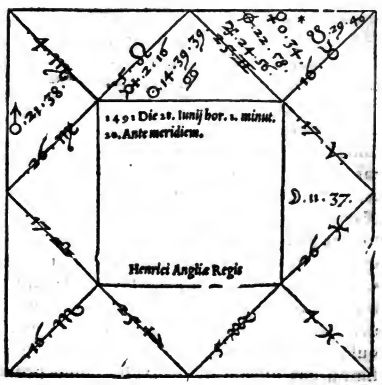

(Ex

(Ex his duobus cum aliis cauſis factum eſt quod Antiſtes Lexouienſis mihi narrabat Beſuntij, ſcilicet ut biennio antequàm periret inuenta ſint LXXII millia hominum, iudicio, & carnifice ſub hoc Rege; qui tamen uix unius inſulæ dominus eſt, periſſe. Vt parum mirari liceat, Imperatores Romanos totius orbis dominos & Ethnicos ſæuiſſe, cùm pauci illorum in tanto imperio hũc numerum exceſſerint.) Præter hæc fuit ditiſsimus Rex propter Sortis & Iouis ſitum, cuius opulentiæ partem maximam abſumpſit ob quadratum Martis ſinimici. Iupiter enim cadit tam in Virgine, quàm in Geminis. Fuit etiam munificus, liberalis, & ſplendidiſsimus, nec à Muſarum cultu alienus. Qui forſan ſi Thomam Morum non occidiſſet, uirum bonum, eruditum & (ut reor) inſontem, & excuſari poterat, & ſemini ſuo cauſas tantarũ calamitatum nõ reliquiſſet. Diſcite uos Reges ſacratis parcere Muſis. Si enim bonis non ſit ſecuritas fruſtrà quiſquam bonus eſſe uelit.

ILLVSTRISSIMI ARCHIEPISCOPI B. Andreæ Scoti Ioannis Amulthonis, Genitura Secunda.

On hic Encomium uirtutis tuæ ſcribere propoſitum eſt, ſed exempla magnifica, ob id conſtantiæ, ſummæ prudentiæ & humanitatis ac patientiæ iconem habent lectores, tum morbi termè inexpugnabilis. Simul & teſtimonium peritiæ noſtræ in hac arte, & ueritatis ipſius artis. Æqualia enim ſunt cauſas ex effectibus prædicere & ex cauſis effectus: licet hoc maius uideatur. Cùm enim Gulielmus Caſanatus morbi uim ac pertinaciam mihi expoſuiſſet, (atq; is nũcuiuit medicus inſignis, cuius geneſim inferiùs exponam, dixi oportere illi Saturnũ eſſe in ſexto loco, & Lunam tam propriè, ut per directionẽ iuxta tempus quo morbus cœperat illi applicaret. Itaq; poſt alias quot dies habito tempore, utrumque uerum inuentum eſt.

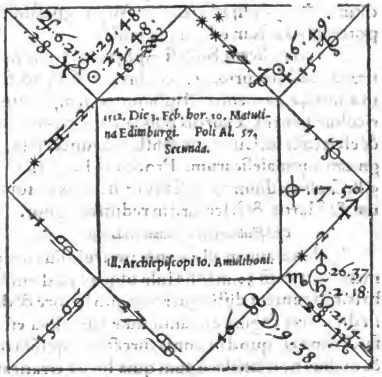

Retulitq; id Cel. tuę, Antiſtes maximè, non ſine admiratione. Quod ſi partam

partam gloriam, id est, iam certam sauciare non extimuissem, ausus fu issem adijcere quod in Scorpione, quia solum id signum fixum inter aquea. Morbus autem ex pituita & plus quam inexpugnabilis. Sed tacui hoc, contentus potius mediocri gloria, sed tuta, quàm maxima atq; dubia.

	Motus		Latit.		Stellæ fixæ
Sol	Velox		Coasc.		Dex. Hum. Aur. ☌ ♂ ♃
Luna	Tardiss.	M	A 3 17		
Saturnus	Pe. Stat.	S	A 1 40	cum ☽ 3°	M. ☌ ☿
Iupiter	Velociss.	M	A 0 44	cum ☽ 4°	M. ☌ ♀
Mars	Velox	S	D 0 28	cum ☽ 4°	M. ☌ ♀
Venus	Tarda	S	D 4 40		
Mercurius	Velociss.	M	A 1 31	Coasc.	Ala Prg. ☌ ♂ ♃
Col. M.	Cum stella natura ☉ pcium ☿				
Ascendens	Lampadias natura ♂				
Sors					

Non in omnibus omnia præstamus, sed perfectio ex multis colligēda est. Prædixi & hoc Calanato cùm Lunā in parte 26 Virginis inuenissem in Ephemeride perpetuo errorē esse in illius loco. Nam oportere existimaui quo anno illa inspirandi difficultate correpta est Cel. T. Fuit autem 31. Lunam ad Saturnū peruenire, atq; ita euenit. Erat autem Saturnus quadrifariam pessimè affectus in sexto loco in casu Lunæ, in signo fixo & malefico & cùm inerrante malefica. Præterea in signo aqueo & stans, ut nihil durius uel cogitatione ad morbi prauitatem addi posset. Eodem etiam anno Sol peruenit ad Leonem signum, in quod cadūt radij inimici Solis, Mercurij & Martis atq; Saturni. Et ibi plures stellæ naturæ humidæ & frigidæ. Nulli præterea radij beneficarum, quare Leo est signum infelicissimum. Et significat cor & pectus: Et ob id cum Sol Leonem ingreditur à medio Iulij ad medium Augusti, pessimè afficitur. Sol enim ex potentia ad actum educit promissa.

Quo ad radicem, Sol est Aphęta in Aquario afflictus à Marte quadrato & à Mercurio. Et ideo direxi ipsum ad Saturni oppositum & in annis 48. perueniet ad ipsum, quo tempore uix euadet. Et aderit periculum ueneni, & cordis passio. Et hoc si euaserit 1554. in cuius initio, & est 43 ætatis, Luna combusta erit iuncta Marti & Mercurio, in dignitatibus maleficarum. Processus hi ☉ 24 ♌, Ascendens 24 ♎, Luna 9 ♓, Cœli medium 27 ♋, Sors 17 ♊. Solis igitur locus ab oppositio Luniæ, & Martis, & Mercurij in reditu affligitur.

De difficilimo suppositionum modo in proprijs temporibus decernendis.

Videtur autem illius anni periculosius tempus à die 20. hor. post meridiem 10. m. 30. mensis Iulij usq; ad 14. diem, hor. 21. mensis Septembris. Hoc autem distinguere magno labore & diligentia indiget cum sit difficilius cognitione anni, quæ satis clara est propter quinq; causas. Prima est quod in annis directio exquisita non errat, in mensibus & diebus non satisfacit, tum quia locus erraticarum in minutis non est exploratus, tum etiam quia tabulæ in tot supputationibus aliquid erroris

erroris minimi continēt. Secūda quia processus annui simplices sunt, & primi & ad loca directionum Aphetarum, quæ sunt eadem locis corporum aut radijs Anæretarum. In mensibus uerò est dubium an ad loca processuum & ingressuum reditus anni, an radicis sint comparandi. In annis præterea quod maximum est initiū, seu causa effectus, & perfectio & finis fermè semper ob anni prolixitatem in idem incidunt, non in mensibus aut diebus. Videntur tamen obseruasse finem Ascletarion & Franciscus Maria Ferrariensis. Horum enim duorum tantū memoria extat tam exquisitissimæ cognitionis. Sed in his quoniam uoluntaria erant finis non differt à perfectione, sed tantum à causa. Quarta est quoniam concausæ exteriores, ut in creando Pontifice prioris mors in eundem annum facilius coincidunt quàm mensem & multò minus diem. Vltima quia circuitus in anno semper complentur, aut saltem medietates, in mensibus non ita, nec est certum quid præponere debeamus ex multis, utpote oppositionem integræ restitutioni. Hæ autem persæpè ambæ in eodem anno continētur. Ex hoc habetur quod ad inuenienda tempora propria necessaria sunt quinq; primum directio exquisitissima, quia contingunt promissa circa tempus exactæ directionis ferè semper. Secundum est ingressus Solis in locum Anæretæ cum obseruatione distantiæ. Tertium processus deteriores in comparatione ad processum anni, seu radicem, & est locus Anæretæ, seu promissoris ad quem directione pertingit significator. Quartum reditus domini loci & maximè finis per integros circuitus, aut ad locum sibi oppositum. Quintum ingressus & congressus Planetarum in loca principalia figuræ. Veluti primus circuitus Saturni est augumenti in corpore, secundus status, tertius declinationis. Iouis primus circuitus est incrementi, secundus status incremēti, tertius declinationis incrementi. Quartus honoris & sapientiæ initium continet, quintus statum, sextus declarationem.

Redeo ad institutum, Venus potens & Luna decernunt matri longam uitam, patri non ita, cùm Sol à Marte affligatur, & Saturnus in sexto loco debilis & stans sit.

Circa mores optimi sunt decreti à Saturno, Ioui & Mercurio, commixto. Mercurius à Saturno obsessus ex signo muto impedimentum in lingua significat. Cæterum animo Cæsareo & planè inuicto. Splendidissimumq; statum ob sydera fixa in ascendente & cœli medio constituta.

Luna in oppositio Iouis ad trigonum Veneris pergens multas adducit felicitates, sed tamen plenas anxietatis & periculi.

Causa concordiæ cum octaua geneſi & amoris erga nos quintuplex est. Vbi Celsitas tua habet, Caput, ego Venerem & Mercurium, ubi Venerem, ego Cœli medium, ubi Iouem, ego Lunam & in oppo-

sito

posito Lunæ Cel. tuæ. Vbi Saturnum, ego in opposito louem & ascẽdens, quod causam amicitiæ significat, scilicet oppugnandi morbum. Anno 1551. quo amicitiam inij Sors mea directione fermè peruenit ad locum Sortis Celsitatis T. ut omnibus liquet.

ILLVSTRISS. PRINCIPIS BADOLFIÆ Claudij Laualli, Genitura tertia.

T fortuna & ingenio, & moribus, & corporis forma genesis hæc admirabilis est. Vir est procerus, iusta magnitudine satis maior, obœsus & crassus. Cumq; hac forma ingeniosus, mathematicarum non ignarus, ciuilis, magnificus, comis. In rebus etiam agendis callidus, prudens, impiger. Quicq; multum suo Regi sua sagacitate contulit. Causa amicitiæ cum Rege suo est locus Solis idem. Et locus Veneris huic, est ascendens fermè Regi. Legatus est Regis Gallorum apud Regem Anglorum. Sæpius præfatus sum omnia, quæ dicuntur intelligi debere, si non repugnauerint constitutiones generales: Terræmotus, naufragium, bellum, pestis, annonæ penuria, seditio, lex noua.

Stellæ splendidæ.

Cum Saturno coascendit Scorpij cor naturæ Iouis & Martis cum Marte stellula quartæ magnitudinis naturæ ♂, Venus cum Ala Pegasi magnitudinis secundæ naturæ Martis & Mercurij. Mercurius cum splendida in lino Piscium magnitudinis quartæ naturæ Saturni parum Mercurij. Luna cum cerui ce Leonis naturæ Saturni, parumq; Mercurij coascendit, & fermè cum dextro humero Perſei naturæ Saturni & Iouis. Ascendens in initio Lacteæ uiæ. Cœli medium cũ extrema caudæ Vrsæ maioris naturæ, Veneris & Lunæ. Occidens autem descendit cum capite Meduſæ naturæ Saturni, & Iouis & est cum dextro humero Aurigæ naturæ Martis, &

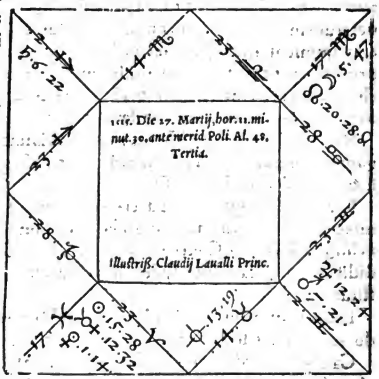

Digitized by Google

tis, & Mercurij. Sors cum ſplendidis quæ in Argo naturæ Saturni & Iouis. Dicemus autem ſignificata expoſitis his prius quæ ad directiones pertinent.

De parentibus.

Luna in quadrato maleficarum & Venus cadens & retrograda breuem uitam & debilem matri portenderunt. Saturnus in oppoſito Martis & Sol cadẽs ab angulo, patri difficultates & morbos ac triſtitias ſignificabant. Quia tamen Saturno in horoſcopo poſito Luna fit Apheta in nona & Sol cadit in angulo ſuperuixit annis 34. Vixit autẽ 68. Quod uitæ ſpatium in Gallia prolixum eſt.

	Differentia	Recta		Hor.		Temp.	
	°	M		°	M		M
Cœli Med.	211	15					
Aſcendeos	61	7		10	15		
For. Pars	19	35		op.	21	55	op.
Saturnus	45 C.	12			10	40	
Iupiter	249	35		op.	10	30	op.
Mars	44	16		op.	10	40	op.
Sol	172	40			15	55	
Venus	259	51			14	34	
Mercurius	172	9			14	5	
Luna	43	40	An.		16	47	

De fratribus & ſororibus.

Iupiter aſpiciens Lunam unum decernit fratrem. Sorores quoque tres quia occidentalis oppoſitione. Et Luna etiam & uterq; in ſigno bicorporeo. Plericq; ob maleficas ante illum morientur.

De ſexu, numero perfectione & nutritione.

Luna malè affecta in primis quatuor annis detrimenta ſignificauit, Sol liber & maleficæ cadentes nutritionem ſecuram. Reliqua ut aliàs dixi potius ex generatione pendent. Aſcendens Luna & dominus aſcendẽtis in bicorporeis, Geminos naſci, aut eum qui natus ſit duorum uicem corporis magnitudine indicabant.

De uita & morte.

Non eſt exquiſitè tempus notum: Ideò nec tuto de annis pronunciare licet. Aſcendens eſt Apheta. Mors uſolenti aliquid habebit cum mœrore & prohibita tranſpiratione, & forſan cum ſanguinis effuſione. Ideò caueat diligenter.

De corporis forma.

Iupiter dominus aſcendentis in Geminis ſigno duplici & calido & humido, ſubſtantia & qualitate. Et Lunæ loci dominus in ſigno uernali & Iupiter, Luna & dominus loci eius omnes in apogeis proceritatem maximam cũ pinguedine & craſsitie, immoderata non ſolùm, ſed etiam morboſa declarant. Sunt autem tria ſigna, quæ ſunt ſimilia ſubſtantia & qualitate Gemini, Leo & Piſces, totidẽ diſſidentia. Taurus, Cancer & Libra. Velut Libra eſt frigidum & ſiccum ſubſtantia, et calidum ac humidum qualitate. Latitudo pectoris à Geminorum forma oritur. Sed ut artis ipſius ueritas oſtendatur Friderici Ducis Sa-

xoniæ ſchema natalitiũ ſubijcio, qui adeò obcæſus et craſſus eſt, ut uix ab ullo equo ferri queat. Et ipſi idẽ locus Sagittarij aſcendit. Et Iupiter iuxta utrunq; apogeum in Geminis ex oppoſito reſpicit horoſcopum. Similiter & Saturnus & Venus in ſuprema epicicli parte. Captus fuit hic Dux à Cæſare noſtro Carolo V. quoniam Luna infelix fuit in quadrato Saturni infelicis cadentis & ſub Sole & in ſeptimo loco.

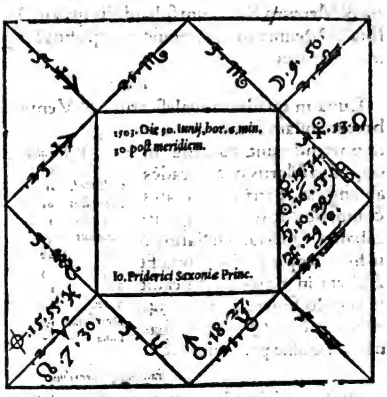

De morbis & uitijs corporis.

Mars in ſexto loco & Iupiter ibi infelix dominus aſcendentis & in Saturni oppoſito, & quadrato Lunæ, fluxiones à capite calidas, frigidas, dolorum renum colicos, ſpirandi difficultatem, inexplicabiles decernunt.

De animi qualitatibus, uitijs & morbis.

Luna in domo, altitudine & finibus Mercurij facit delectari mathematicis, liberalibusq; ſtudijs. Mercurius ſub Sole in ſextili Iouis facit magnanimum, liberalem, generoſum, magnificum, ſplendidum. Luna quoque facit ingenioſum & prudentem. Aſpectus maleficarum infligunt, ut dixi, mala corpori, faciuntq; iracundum, ſubdolum, trucem, atque ad omnia paratum, non tamen ſponte hæc facientem, uitia nulla dignoſcentur.

De diuitijs.

Res diuitiarum erit fluctuans, diues tamen erit. Multis autem caſis res peribit. Vt ſunt itinera, dona, conuiuia, ſeruorum furta, naufragium, mors equorum, uenatio, ornatus.

De honoribus, magiſtratu, gratia Regum.

Ob Solis & Lunæ ſitum habebit plurimos magiſtratus recurrentes aut ſecundi ordinis, non ita ad primos paratus. Attamen gratioſus maximè ſuo Regi ac ſponte erit. Vtriſq; locus Solis idem: Aſcendens in trigono aſcendentis, Sors in Sortis trigono. Circa finem uitæ maximam potentiam adipiſcetur: Et tunc non minus anxiùs fluctuabit.

De

De uxore & filijs.

In utroque horum erit infelix ob Lunam peſsimè affectam. Vnam uxorem habuit breuis uitæ.

De opificio.

Erit cupidus ſecretarum rerum, delectabitur pulchris rebus, gemmis ueſtibus, picturis, imaginibus: Et liberalibus diſciplinis, nec tamen quicquam horum ob nobilitatem exercebit.

De itineribus.

Nulla in re aut felicior, aut aptior quàm in itineribus, legationibus & expeditionibus, in quibus & pericula & calumnias patietur ob inuidiam. Ad maximas tamen adminiſtrationes perueniet. Complectitur autem hæc geneſis contraria quædam ſimul, uelut bonam temperiem & uitam morboſam. Orbitatem cum ſit uxoratus, obeſum habitum & ingenium aëre: benefacere & calumniam pati.

ILLVSTRISS. IOAN. CHEKI A SEcretis Anglorum Regis, Genitura quarta.

Differentiæ	*Recta*		*Hor.*	*Tem.*	*Stellæ inſignes.*
Saturnus	52	56	P. 20	37	
Iupiter	112	59	A. 20	30	*cum Lampadia* ♂.
Mars	41	54	A. Op. 19	27	*cum ſtellula* ♂.
Sol	79	31	A. 21	23	
Venus	93	20	A. 21	17	
Mercurius	88	11	A. 21	5	*ſertur cum Procione nat.* ☿. *Cap. Meduſæ nature* ♄ ☌ ♅.
Luna	23	9	P. Op. 16	37	
Med. C.	173	35	*cum ſtel.* ♄ ☌ ☾. *Item* ☿. P. ♂.		
Aſcendens	61	6	P. 10	10	*cum tribus ſtel.* ♂. P ♄.
Occidens	*occidit cum Lampadia* ♂. *Et Hum. Orionis* ♂ ☌ ☿.				
Sors	11	0	A. 17	0	*cum dorſo Leonis ſertur nature* ♄ ☌ ☾.

Ontigerunt ei hæc inſignia anno 1540. die ſeptima. Septem laborauit acuta febre. Anno 1552. die quinta Maij Peripneumonia. Anno 1544. die decima lunij, in Regium præceptorem electus eſt. Anno 1549. die undecima Ianuarij à priſtino honore fermè decidit. Anno 1547. die undecima Maij uxorem duxit.

Vt circa hæc aliquid dicam, in fine 30. anni ergo electus eſt in regium præceptorem: Trigonus Mercurij cadit in Par. 25. m̄. 47. Libræ: Cuius recta aſcenſio eſt Par. 203. m̄. 54. ab hac detrahe Par. 29. m̄. 35. pro annis 30. fermè completis, relinquuntur Par. 174. m̄. 19. aſcenſionis rectæ: quibus reſpondent in ſignifero Par. 23. m̄. 48. ♍. & hoc eſt Cœli medium, uerum niſi error ſit in loco Mercurij, qui ex obſeruationibus contingere ſolet: Aut proceſſus diſtulerit aut præoccupauerit. Erat autem Mercurius Orientalis matutinus, quia retrocedebat licet non appareret, & in domo ac trigono ſuo & Lunæ, amico radio

commixtus, & in locum sui trigoni. Et quia processus eius anni fuit in Aquarium alium Mercurij trigonum. Et similiter mensis, & initium signi etiam fuit impeditum à Saturni quadrato, ideò dilata est hæc prouincia ad finem anni. Et ea die Sol superauerat locum Mercurij, & Mercurius locũ Solis. Et Luna locum Cœli medij & ibat ad Mercurij trigonum. Et Iupiter fuit in loco Saturni radicis & Saturnus in ascendente. Et hic adest mixtio Solis ob Regis consuetudinem.

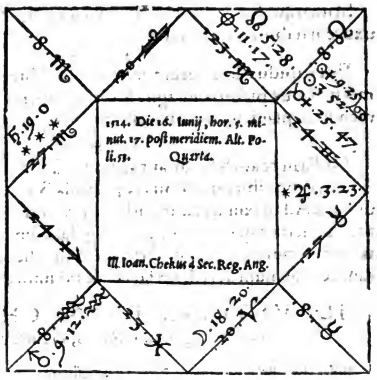

Pericula quibus modis decernantur.

Dixit quod anno 1549. die undecima Ianuarij fermè excidit ab officio. Distabat enim Sol à cœli medio horis temporalibus quatuor fermè, ideo 36 anno peruenit ad Martis oppositum. Et tunc processus Solis fuit ad quartam partem Tauri in quadrato Martis & opposito Saturni. De his periculis, ratio manifesta est, & de periculo mortis in morbo, quia præter periculum adest pars infortunij, ideò significantur ab eisdem causis debilioribus, seu cum auxilio beneficarum. Sed de puris periculis puta casu lapidis propè magna est dubitatio: Si enim causa carent, nihil erunt, uidentur autem aliquid esse, & quasi intendi ab astris, sed non perficiut effectus. Si habent causæ illi nullus respondebit effectus. Sed effectus proculdubio fiunt à causis perfectis non impeditis: imperfecti effectus fiunt à causis imperfectis aut impeditis. Vbi nõ adest periculum, nec effectus, nulla ibi causa est, igitur pericula absq; effectu cùm sint imagines effectuum fiunt à similibus causis quæ non sunt causæ. Hæc autem bifariam, aut cum directiones, uel processus fiunt in contrarijs latitudinibus, uel cum loco Aphetæ dirigitur dominus loci Aphetæ: Ipse enim significat timores & animi affectus, in periculis uerò adsunt timores. Propriè igitur fiunt pericula absq; effectibus cùm Anæretæ habent contrariam latitudinem Aphetis. Idem dico de bonorum expectatione.

Morbi autem qui successerunt fuerunt ex directionibus ascenden-

tis,

tis, quod solum est Apheta ad trigonum Lunæ inimicæ ascendenti, & ex signis breuium ascensionum & oppositum Mercurij ad unguem. Viueret iuxta sexagesimumprimum annum donec ascendens impingat in radios sextiles sinistros Saturni, qui dextris sunt ualidiores. Et hoc si per processus & ingressus licuerit, uitauerit q̃ publicas calamitates. Ascendens solum cum Apheta sit, debile est, inq̃ maleficarum potestate.

Cæterum ut in uita mala est hæc genesis, ita contraria ratione in honoribus adipiscendis ac diuitijs, atq̃ amicis comparandis felix. Insignis etiam eruditione, ingenio, prudentia. Qualitates animi Mercurius cum Luna sextili copulatus & loci proprij dominus, præbet amicos; diuitias & honores, Iupiter in primo statu cum Lampadia ante Solem, & Sol cum Venere & Mercurio. Dabit & Luna, & Iupiter filios pauciores etiam filias. Erunt autem inclyti, sed debiles tamen.

Forma corporis est gracili, flaua, masculosa, rariore cute, capillis mediocribus, oculis decentibus, cæsijs q̃. Statura procera, hirsutus, rubescens satis ob Solem, pulcher, incommensuratus tamen, & anterioribus debilior, sicci temperamenti, sed in actiuis qualitatibus temperati. Caluescet cito ob id, canescetq̃ celerius. Morietur ex morbo longo ab humore frigido cum dolore partium inferiorum cerebro etiam causam defluxus præbente. Opificium quasi magistratus & Regis instructio à Ioue decernuntur, qui in Mercurij est dignitatibus, domo, finibus, triangulo. Cum uerò in occasu adsit Lampadias secundum latitudinem simul etiam occidat humerus Orionis sinister, erit ultima ætas cum magistratu quidem & potestate, sed onerosa & laboribus, periculis atque anxietatibus grauis. Cum Sorte Leonis dorsum, hæreditates causa mulierum significat. Cum Mercurio caput Medusæ (de circulo positionis nunc loquor, ut etiam de Sorte) significat sacerdotium & in legis administratione potestatem. Est enim de natura Saturni & Iouis. Cum eodem Procion quod naturæ sit Mercurij facit hominem studiosum disciplinarum & negotijs tractandis habilem. Erit autem talis ut maximè loco & tempori accommodare se norit. Et ultimum splendoris ac gloriæ humanæ consequetur, opinionemq̃ sapientiæ quasi diuinæ nisi à communibus constitutionibus impediatur. Quas etiam modo euaserit, maximus fiet. Coniugem tantum unam habebit quod Luna uni tantum Planetæ copuletur. Eritq̃ pro regione prudens & ingeniosa, quia Mercurius est qui copulatur, & bene constitutus. Itinera plura, sed breuia & commoda peraget. Erit in uniuersum officiosus, grauis, liberalis, sapiens, humanus, Anglicæq̃ gloria gentis. Apud quem diuersatus cum fastum omnem cum gloriam consultè compresserim, ut agnoscerem, non agnoscerer, quod ueræ felicitatis est, contemni aut negligi minimè potui. In uniuersum cum

uiolenti quippiam habeat Iupiter sic constitutus. Extremum malum in communi periculo patietur. Nec patietur maximum periculum absq; multorum malo.

ILLVST. PRÆSIDIS SENATVS LVtetiani Ranconeti, Genitura Quinta.

NOn nisi illustres geneses hic collocandas pollicitus sum. In his duabus uirtus peperit dignitatem. Nam hic Præses grauitatem habet cum humanitate mira iunctam: Eruditionem cum usu rerum. Officiosus, eruditorum amans, ut alius quisq. Et cum mediocri re familiari tantum, tamen librorum habet selectorum, ut Epaphroditum à libellis imitari uideatur. Debueram per Galliam trãsire, sed ut uideo fata plurium non solum Regis Anglici ac meum obstabant. Auidè me expectabat hic: mihi admodũ addictus. Adeo se humaniter gessit erga me, ut illius miserabilẽ memoriam deserere non sustineam. Nolebat genesim suam huic libro inseri seu ab alijs monitus, seu quòd non uideret præsenti tum fortunæ respondentem. Cereum erat illi

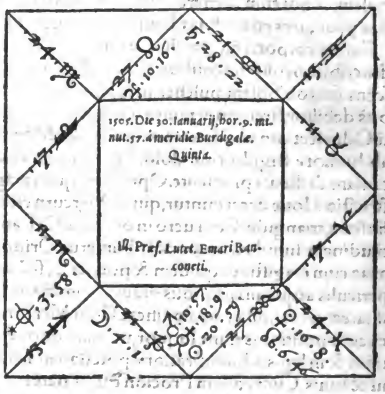

metuendum magnum infortunium ob Martis cum Ioue radios oppositos, & Saturnum peregrinum in culmine cœli & luminaria in casu suo, & sub terra monuissem huiusmodi rebus cautè agendũ: non quod tantum meruerem illi infortunium, neq; enim tum adeò præfeceram, sed quod intelligerem finem futurũ uiolentum. Peritissimus fuit Græcę linguæ, tum Latinę: extant ad me literæ. Multos suscepit filios: multos ex illis in pueritia obiere, accusatus demum quod propriam filiam grauidam reddidisset, cum alijs ex causis atq; in uincula ductus, obijt uario rumore: quidam dixerunt sibi desperatione ignominiæ; & exitus consciſſe mortem, alij ob dignitatem qua functus fuerat in carcere strangulatum: alij publicè, sed noctu & habitu mutato traditum ignibus. Id uerisimilę est contigisse cum Luna peruenit ad Martem in opposito

posito Iouis constitutum. Et tum ascendens prope quadratum utriusque in Scorpione ascendente septima parte Libræ cũ multo tempestiuior fuerit genesis, sed eò tradu&ta adulatione, ut spica Virginis esset in horoscopi parte. Obijt utreor 48 anno, aut 49. ut ex hoc de ascendente quisq; certior fieri possit. Vir ob singulares alias animi dotes hoc fine indignus.

Vxorem & filios illustres hæc genesis pollicetur propter situm Iouis, Mars tamen aliquot occidit: Erunt autem feroces. Iuxta etiam decimumsextum annum ob Saturni quadratum, iacturam corporis passum oportet.

Ob Saturni statum & Iouis cum Marte oppositionem, omnia illi cum difficultate euenient.

IOAN. IACOBVS MEDICES Principis, Genitura sexta.

Ocraticum est & uiri probi officium, etiam si malè ob aliquid audieris, nec uirtutis studia deserere, nec à magnorum uirorum laudibus abstinere. Nemo in patria sua meipso deterius acceptus est. Solum defuit iudicium publicum, quod dissimulatione uitaui. Non enim Christo miracula, non Socrati integritas, non beneficia in rempublicam Scipioni, ad mortem uitandam contra inuidiam profuerunt. Postquam desierunt uitiorum obiecta, ipsa uirtus mihi uitio uertitur. Conspirationes & uulgata opinio apud improbum uulgus potentior ipsis operibus. Itaque cum tot è patritijs nostris laudaris, ne unus gratias egerit: Externorum ne unus sola gratiarum actione contentus fuerit, poteram ab huius etiam mentione abstinere. Sed uicit magnitudo uirtutis eius, & recti apud me obseruantia fortunæ meæ apud proprios ciues improbitatem. Stet igitur factorum memorabilium memoria, quæ licet à scelerorum habuerit, cùm tam egregia uirtute tamen continuata fuit, ut sæ lus hoc in uirtute speciem transierit. Stipabat Hieronymi Moroni latus, ab eo addictus est ad necem illustris uiri Hestoris uicecomitis, peracto facinore amandatur in arcem Musi, ea mente, ut regendi facinoris causa, & ipse cum alijs complicibus interficeretur. Cum ò nesciret literas, aperit tamen epistolam à socio legi iubet, intelligit se asseruandum & quorsum, sublato sigillo alias fieri curat, quibus imperatur, ut præfectus arce commissa ei, statim se Mediolanum conferat. Inde inductis socijs, ita strenuè eam tutatus est modo aduersus Noricos, modo Mediolani Ducem, modo Cæsaris Præfectos, ut summi Ducis, strenuissimi militis, maximi Imperatoris nomen & opinionem meruerit. Inde multis prælijs uictor Cæsari reconciliatus, Proò

Motus		Stellæ inerrantes
Sol	Velox	
Luna	Velox	cum corde Scorpij.
Saturnus	Velox	
Iupiter	Velox	coaſcendit lucidæ coronæ Auſt.
Mars	Velox	conſcendit Dex. Hum. Aurigæ.
Venus	Velox	cum tribus ſtellis Par. Mar. Mer.
Mercurius	Velociſſ.	coaſcendit Alæ Pegaſi.

rex in Boëmia creatus eſt. Demum alijs expeditionibus interfuit, non ſine maxima authóritate, & rerum geſtarum gloria.

Obijciet forſan quiſpiam ſcelus primum, ſed quis è priuato in principatum abſque ſcelere euectus eſt? Quid egit C. Iulius Cæſar? nónne patriam prodidit? Quid Sylla cum ſuis proſcriptiõibus, ut Dictator euaderet? Quid Marius? Quid Franciſcus Sforcia primus? Nónne eos prodidit à quibus in exercitus ducem electus fuerat? Nemo ad primos gradus dignitatis aſcendere, niſi duce ſcelere potuit. Ianitor hic eſt primus, quem ſi uirtus & fortuna ſequantur ad Principatus uia patet: Si alterutra deſerat, ad pœnas poſcũtur. Sed hic minimo ſcelere uirtute ſumma rem egit. Etiam pietatis officia non neglexit. Vt quæ patrauerit mala neceſſitate potius, quam uoluntate feciſſe uideatur.

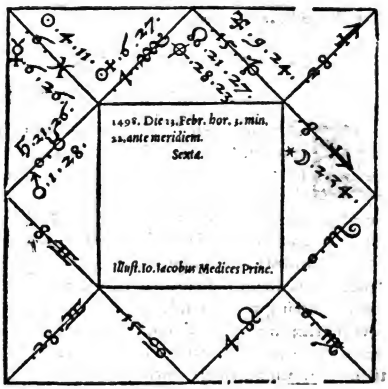

Mars igitur in aſcendente uelox & coaſcendens dextro humero Aurigæ naturæ Martis, & Mercurij, & in ſextili Solis, & Mercurij quadrato Veneris, trigono Iouis, Iupiter quoque dominus loci Lunæ, & Mercurij, faciunt promptum, fortem, ſagacem, magnanimum. Cúmque omnes Planetæ ſint aucti motu, ſignificant expeditum in negocijs non hæſitantem. Cum uerò ſupra terram etiam omnes, illuſtrem & omnibus cognitum. Ex his duobus maxima felicitas deſignatur. Luna cum corde Scorpij & in oppoſito abſidis facit uiolentum, terribilem, crudelem, rapacem, incredibilia audentem, doloſum, ambitioſum, ſuis uiribus confidentem. Et quia eſt in quadrato Mercurij erit prudentiſſimus. Cúmque in ultima quadra in occidente in Solis quadrato in ſextili Veneris, & Venus in cœli medio coniugium ſerotinum cum muliere

muliere prædiuite & ex Principum prosapia, cum qua tamen parum conueniet.

Cumq; Venus in cœli medio sit in dignitatibus Saturni, & in Martis quadrato. Multa & magna circa actus Venereos significantur cum læsione genitalium ex ferro. Atq; hoc, ut audio, illi contigit, & reliqua etiam in suspitione fuerunt.

Aphetam uix pronuntiare audeam, Sol in finibus duodecimæ in fœminino, Luna octauæ in masculino signo, dicemus ascendens esse cum auxilio reliquorum aut Sortem etiam. Diuitiarum autem ratio constat cùm Venus & Luna potentes sint, Iupiter que in imo circulo cum lucida Australis coronæ. Saturnus cadens in duodecimo loco, & Mars cadens dominam ascendentis quadrato respiciens carceres & uulnera significarunt, quæ omnia passus est & euasit. Carcer fuit cum ascendens ad radios Saturni sextiles peruenit: Ex quo Genitura uerificari potest.

Honores, potentiam, magistratus, & principatum semper retinebit, ob astrorum non solum consensum, sed uirtutem. Dignitates enim sudore & præstantia acquisitæ, non nisi cum morte relinquuntur.

Pro quo sciendum est quod triplex est exaltatio, à uirtute, & præstantia, & hæc fit ab aspectibus erraticarum, à fortuna & casu, & hæc fit à situ Planetarum in angulis & in comparatione ad Solem, à prudentia & consensu, & hæc fit à Planetarum dominio in locis in quibus sunt. Iuuantur hæc omnia à fixis & alijs dispositionibus: Sed hæc tria sunt principalia, nec plura sunt, aut excogitari quæunt.

Est etiam illud consideratione dignum, quod omnes Planetæ sunt in initijs signorum præter Saturnum, & ob id etiam plerisq; in finibus beneficarum. Quo factum est, ut pericula & insidias euaserit, & alacrior ad negotia semper fuerit.

Mors erit cum Luna ad Saturni quadratum peruenerit iuxta 61. annum ex longo morbo, obijt autem 19. ni fallor, acuto morbo, sed diu tamen antea conflictatus. Periculum uitæ & homicidium, & turbatio fuit cum Luna conuersa directione simul ad Occidentis lineam & Martis oppositum peruenit.

Scientia mensis & diei in uno quoq; negotio.

Annum ex directione & processu, ingressuq; ut dixi habebis. Mensem autem & diem cum Sol super locum Planetæ interficientis transiuit in mense congruenti: Aut Luna super locum directionis: Aut significatores per circulos completos ad sua loca aut semicirculos ad opposita redierint. Vel cum significatores ad promissorum, aut promissores ad significatorum loca redierint. Vel cum duæ

cauſæ concurrentes in unum fuerint. Vt iter, honor, lucrum: Ex itinere honor, ex honore lucrum. Vidiſti exemplum in quarta geneſi cum adeptus eſt prouinciam docendi Regem quod Sol ſuper locum promiſſoris tranſijt: Et in octaua uidebis in diuturno itinere.

Quod ſi reditus Solis ad loca conuenientia non ſolum in propriis genituris, ſed locis communibus nihil faceret ad effectuum perfectionem, non iiſdem anni temporibus plerique recurrentibus annis in morbos incidérent: Nec plures morerentur menſe Auguſto quàm Maio.

CARDINALIS SFONDRATI,
Genitura ſeptima.

INter duas amiciſsimorum geneſes noſtram collocare libuit, à quarum altera initium ſtatus noſtri cœpit, ab altera ſuſcepimus incrementum. Sed non ob amicitiam tantum uerum ob inſignes caſus potius illam interpoſuimus. Hic primum priuatæ conditionis uir, Patauij anno trigeſimo lus ciuile cœpit profiteri non mediocri cum laude. Poſt paucis admodũ annis à Franciſco Sforcia Mediolani Principe in Senatum aſciſcitur. Nubit, procreatq; maſculos filios duos octimeſtres, qui quamuis ægrè, ſuperuiſſere, fœminas quatuor, atq; hi omnes adhuc ſuperſunt. Mortuo Principe, cum rẽ poſſideret Cæſar, inter eos qui conſilij ſunt ſecretioris eligitur. 46. anno uxore mortua, præficitur Senarum cuſtodiæ, ibi manſit 18. mẽſibus maxima cum laude: quod apparuit ſuccedentibus magiſtratibus, cum nemo ſine nota rem adminiſtrauerint, alij etiam cũ uituperatione. Anno 49. Romam pergit, ſtatq; Epiſcopus, inde ſtatim Archiepiſcopus, inde Cardinalis. Sub fine anni 1549. moritur Pontifex Paulus tertius, certatur de eligendo Pontifice, parum abfuit quin in locum demortui creare-

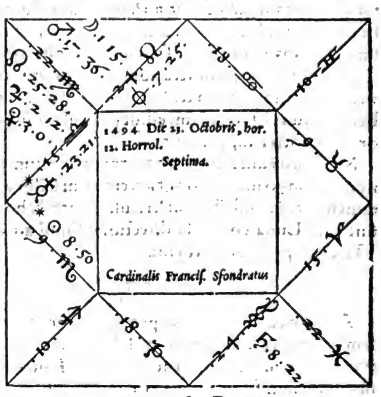

crearetur. Fuitq; hoc anno 56 ætatis ſub initio. In fine eiuſdem ætatis, ſcilicet ſuccedente ſeu longo morbo, ſeu tedio, ſeu ut quidã uolunt, ueneno tabifico, extinctus eſt. Nonne hæc hiſtoria admirabilis eſt & rara?

Fuit procera ſtatura, & liberali forma, obcorſus & rubicundus, comis, elegans, lætus, ſapiens admodum & eruditus. In negotijs præterea cautus, prudens, promptus, & efficax. Ludo & cum grandi pecunia delectabatur. Iracundus & aliquantulum præceps. Fato credebat & Sortibus Vergilianis, quas ſæpius ueras ſe expertũ teſtabatur. Maiores ſui non diuturnæ uitæ fuerunt, ſed circa eandem ætatem obierè. Ob quæ minus cautus & diligens circa uitam fuit. Nunc ſingula diſquiramus. Sol igitur cum luminoſiore lancis meridionalis & in trigono Saturni & coniunctio illa Veneris, Iouis & Capitis, ſignificabant quandoq; futurum maximum in religione & ſacerdotio, multiplicesq; dignitates. Cum igitur Sol peruenit ad ſecundam partem Capricorni, ubi erant radij quadrati Iouis, & Veneris, & Lunæ trigoni, & Saturni ſextiles, factus eſt Cardinalis anno ætatis 52. Et quia erãt multi Planetæ propinqui ſitu ſecundum numerum graduum ideò habuit omnia magno cum ſucceſſu: Eodem fermè tempore cœli medij ad Solis corpus, ideò tam multiplicem felicitatem ſignificauit. Ex hoc patet quod multiplex felicitas ſignificat ſubſequentem inanitatem & calamitatẽ. Quia multiplex felicitas breui temporis ſpatio indicat occurſum locorum principalium beneficis radijs & corporibus, quibus exhauſtis ſuccedit inanitas: Inde cum ſint in ſimilibus habitudinibus ſignificatores ad promiſſores, uerendum eſt, ut ſimul occurrerunt amicis radijs, ocurrant & ſimul hoſtilibus. Et ſi quis dicat quomodo erunt hi qui perpetuas & multiplices habent felicitates? Reſpondeo quod hi habent ualidam radicem: Et in his ſufficiunt proceſſus & ingreſſus abſque directionibus. Sed in hac cũ nihil maximi uſq; ad 46 annum ei aduenifſet, tam frequens dignitatum ſucceſsio neceſſario fiebat ex concurſu directionum, quare ſuſpicione ea felicitas carere non debuit.

In initio eiuſdem 49 anni, ut Sol Iouĩ directione commiſcebatur, ita Iupiter ad locum Solis per ingreſſum deuenit.

Spica Virginis in aſcendente præſtat ſepôrem magnum in dicendo & ſcientiam eorum quæ ad noſtræ religionis ſacra, archanaq; pertinent.

Luna fuit cum ſtella exigua iuxta Leonis dorſum naturæ Veneris & Mercurij, gratiamq; præſtat & ſapientiam in adminiſtrandis negotijs.

Cum Ioue autem & Venere ſtella eiuſdem naturæ cum ſupra ſcripta tertiæ magnitudinis ualde potens, unde ſi ſuperuixiſſet, donec ad trinum Iouis peruenifſet Sol, Pontifex creatus fuiſſet. Alias quoque

dignitates

dignitates esset consecutus.

Concordia nostrę genituræ cum sua fuit, quia Mercurius fuit in Eu dęmone meo, ubi Venus, Mercurius & trigoni radij, Saturni, & ascendens suum iuxta locum Solis.

Corporis proceritas & obscuritas fuit propter Venerem cum Ioue iunctam, & Venus erat ascendentis domina, & Iupiter in absside, & uterq; in signo calido & humido.

Declaratio ansorum, mensium, dierum, horarum, per exemplum.

Cum hoc opus perfecissem, contigit Il mensis Augusti, ut fabrum lignarium qui præ tristitia ægrotaret curarem. Cumq; causas tristitiæ percunctarem inueni nudiustertius filium bimum unà cum cecidisse ex tabulato, confestimq; distractum & mortuum. Existimaui oportere aliquid in genesi clarius esse, quod hic nulla generalis calamitas causa esse posset. Habito tępore diligenter & erecta figura, de causa & anno statim constitit, Luna discedens ab opposito Martis, Saturno retrogrado applicabat domino octaui loci & in octaua. Et Sol Apheta cū Mercurio in Capite suo sub ecliptica matutino occidentali, & domino octaui loci. Beneficæ ab utroq; luminari omnino remotæ, & maleficæ cum Luna in signis fixis. Et ideò significabant mortem per casum & ruinam, & ita utrunque fuit. Dissoluta enim tabula & auulsa simul collapsus est. Habes causam.

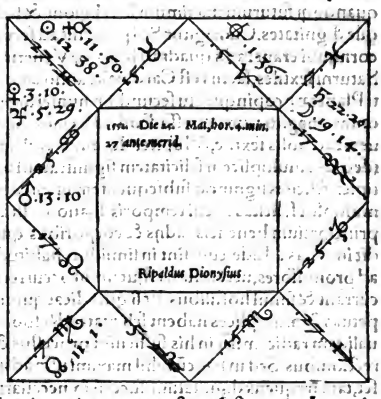

Annus erat tertius aut quartus ex directione, sed seu Saturnus esset paulo magis retro, seu Luna ante, omnino in tertio anno in initio fuit processus loci Solis Aphetæ ad locum Martis & oppositum Saturni & Lunæ. Ex quo Sol à Saturno & Luna affligebatur. Et tunc Luna fuit infelix in Scorpionis initio & Mars in 29 Leonis, & Iupiter in 27. eiusdem Lunæ locum oppugnantes in radice. Habes igitur annum.

Mensis & dies habętur simul cū Sol, Luna & Mercurius, Sol in 26.

Luna

Luna 27. Mercurius in 25. Leonis parte fuerunt. Die 9. Auguſti anni tertij, ſcilicet 1553. Quod ſi Sole ibi tranſeunte non adfuiſſent Mercurius & Luna, oportuiſſet expectare congreſſum Lunæ & auxilium maleficarum. Sed hic caſus claram habet cauſam. Habes menſem & diem. Hora fuit quinta exacta à meridie, initium menſis fuit die 19. hor. 12. Iulij completis: reſiduum igitur ad diem & horam, caſus dies 20. hor. 17. Aſcendens dierum die 8. Auguſt. hor. 1. m. 8. ante meridiem, locus ♂ & ☉, ☾, ☿ uncti, & ingreſſus ad oppoſitum Saturni & Lunæ radicis peruenerat. Aſcendens autem proceſſus horæ locus ipſemet Lunæ & Saturni tot modis infelix. Oportet enim pro hora conſiderare maximè aſcendens, quia ſolum aſcendens etiam in ſingulas horas mutatur. Hora igitur caſus Sol, Luna, & Mercurius in illius oppoſito erant. Habes, igitur horam. Ex hiſq; omnibus euidens ueritatis artis argumentum, ſecretumq; maximum. Quod ſi libeat habere etiam momentum, habebis & illud eadem ratione. Solis enim locus in oppoſitum Lunæ, id eſt, Leonis partem 20. per proceſſum commutatus fuit.

HIERONYMI CARDANI MEDICI & expoſitoris huius operis, Geneſis octaua.

POllicitus fueram ſolum illuſtres hic poſiturum genituras, quod etiam hucuſque præſtiti. Verum quod noſtram adijciamus meritò nos quiſpiam leuitatis accuſabit: Cùm non fortuna tantum à qua nos longè abſumus illuſtres, ſed etiam caſuum uarietate qua nulli noſtra ſecunda eſt, deſcribere propoſitum fuerit. Nec ſi talis non eſſet adhuc omittenda foret, quoniam ad amuſsim adeò perſpecta eſt, ut ſimile exemplum non facilè inuenire queas. Comprobata etiam eſt æditione præcedente cum iam decennio exacto multa publicè prædicta ſucceſſerint, eorum quæ non eſſent præuiſa nihil. Adeò uerò quæ tota uita euenerunt huic figuræ exactè congruunt, ut hiſtoriam potius quàm prædictionem & ex ſtellis decretum ſubieciſſe uidear. Itaque ut ab omnibus præcedentibus fortuna ſuperatur, eò omnibus illis caſuum uarietate admirabilior eſt. Primum quidem ex patre ſene & qui nullos alios liberos dicitur antè nos procreaſſe. Deinde per uim ex utero cum iam triduo in partu laboraret mater, ut illa ſeruaretur pro mortuo extractus ſum: Reuiuixi lauacro uini. Capillatus antequam natus, inditiũ ærumnarũ mecũ tuli. Ater enim capillus prælõgus ac craſsior naſcenti mihi fuit, ut mater ipſa narrabat. Prima infantia peſtẽ ſenſi maximum malorum inde aquam intercutem: demum octauo anno dyſenteria ad mortem deductus, præter ſpem ſeruatus ſum. Ab eo tempore cum nunquã uel

unam

unam diem ualetudine firmus,& ſine dolore duxerim, nihilo minus per 44 annos ſequentes uix toto triduo,& ſemel tantum in lecto mor bo oppreſſus decubui. Totq; labores ac difficultates paſſus,anno ex acto iam penè quinquageſimo ſecundo robuſtior quàm in pueritia, uel iuuenta unquam fuerim. Frigidus uſq; ad 30 annum ex toto,abin de ſalax effectus præter omnem ſpem multos procreauí filios. Nulli enim aduerſa minus nocuerunt,aut ſecunda profuêre. Nec cuiquam mortalium, ut exiſtimo tot inſperato aut bona, aut mala aduenère. Adeò ut nihil optatum præter medicinæ lauream & cooptationem in collegium Medicorum,atq; eam non niſi cum omnino deſperata eſſet conſecutus ſum. Aſpernanti uerò reliqui honores ultrò delati: Pri mus profitenti locus in academia, Primus locus apud Reges uocant Archiatron,familiaritas & amicitia Principum plurium,honores à ci uitatibus publicí, memoria noſtri multis eruditorum uirorum mo mentis celebrata: Quæ omnia multò minus quæſita, quàm recepta. Solum profitendi munus ſuſcipere potius coactus ſum,quam ſponte ſuſceperim. At contra quorundam quæ diligentius quæſiuiſſem, atq; his longè minorum repulſam paſſus ſum. O quoties uiſus in profun do miſeriarum,me communi, ſolabar, cum ſubitò unde nō ſperabam auxilium effulſit. Quoties ab amicis deſertus ac proditus,ab incogni tis adiutus ſum? Quoties magna mala ingens bonum peperêre mihi: Vt contraria ratione ex magnis bonis ingentes mihi ortæ ſunt cala mitates. Cùm in iuuentute inſanum me prædicarent,occaſionem ſcri bendi & gloriæ,quantulacunq; eſt,præbuerunt. Et nunc quot me co lunt,qui non ſolùm contemnebant,ſed egregiè oderant. Toties per calumniam accuſatus,nunquam tamen exilij aut carceris pœna inten tata eſt,cùm tamē penè crucifigendum conciues mei, quibus nihil ue ritate ipſa grauius eſt ac uoce libera,clamarent. Simili felicitate uſus cùm inter tot inimicos & inuidos,nemo unquam lædere me potuerit. Et ubi naturalis prudentia defuit, euidenter per ſomnium monitus non ſemel maxima pericula euaſi. Nec qui intentarunt inulti unquam euaſere. Toties etiam edoctus quę conſcribere debuerā ſingulari curę cuiuſdam potentioris fuiſſe perſuaderi poſſem. Diuitiarum & gloriæ contemptor fui: Et quæ alij fugiunt,adeò non horrui,ut quod uix cre di poteſt,credi tamen debet,quoniam nunquam me mentitū eſſe me mini,inter acerbiſsimos podagrę dolores quod ſolum mihi reſtat ma lum,uoluptatē ex dolore capiam. Quod quomodo contingat neſcio, niſi quod perſæpe diſſecta carne cum ungue policis ſiniſtri finire ſoli tus eram eam corporis moleſtiam,quæ me quotidie affligebat, uolu ptate & ibi ex ardore percepta. In ectaſim quotiens uolo tranſeo,nec mutato uultu, nec moto corpore,ſed quodā interiore neſcio, quo ad imperium uoluntatis commoto aut tranſmutato. Cumq; in intentio

ne

ne multarum rerum felix fuerim, plura scripsi quam legi, docui quàm didici. Iuuatus à numine non obscurè, cui etiam omnia tribuo. Deniq; fuit tam atrox malum ætati nostræ, turpe patriæ, graue publica, mors optimi ac generosi filij, in qua maius est, etiã tulisse me, & tãta post conscripsisse, mutasse regionem & celebriorem factum eo infortunio, quò reliqui omnes breui cõciderũt. Hinc tot edita plura scripta, multò plura inuenta. Hęc omnia si colligas, digniorem ad exemplum facere genituram possunt, quam Crœsi diuitiæ. Non enim felicitatis imaginem quærimus, sed earum rerum quæ maximæ unicuiq; contigêre, seu bonæ, seu malæ. In quorum genere multa sunt hic inde in nostra genitura. Sunt & alia permulta admiratione digna, quæ in explicatione geneſis scribentur.

Stellæ inerrantes in locis principalibus.

Iupiter ob latitudinem ascẽdit cum horoscopo fermè, & lucida fusionis Aquarij magnitudinis primę naturæ Veneris & Mercurij.

Cũ corde cœli est Vultur uolans secundæ magnitudinis naturę Iouis & Martis.

In occidente lumi nosior lancis Meridionalis secũdę magnitudinis naturæ Mercurij Martis.

In imo cœli fermè Canis minor seu Procyõ magnitudinis primę naturæ Mercurij.

Sol cum ultima algine sinistræ Virginis magnitudinis quartæ naturæ Mercurij & parum Veneris.

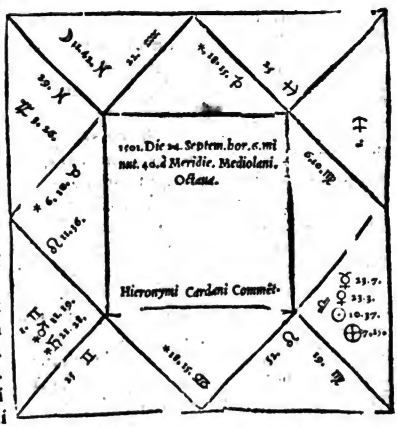

In hac figura sequutus sum diuisionem domorum antiquam, propter causas superius adductas.

Motus	Latitudines	Differentiæ	Rectæ	Hor.	Tem.
♄ Retrog.	M D 1 48	♄ 150	57	19	5
♃ Retrog.	M D 2 6	♃ 101	26	17	5
♂ Tardus	M A 0 38	♂ 140	0	18	53
☉ Velox		☉ 80	0 op.	15	40
♀ Velox	☽ D 0 52	♀ 92	57 op.	16	30
☿ Retrog.	M A 2 56	☿ 92	53 op.	16	30
☾ Velox	M A 4 20	☾ 53	25	25	8
Cõiunctionis luminarium natiuitatem præcedentis locus 28. 42. ♐.		Cœl. M. 289	45	0	0
		Ascen. 104	5	17	15
		Sors 97	4 op.	15	30

Luna fermè cum Capite Meduſæ magnitudinis ſecundæ naturæ Saturni & Iouis in circulo poſitionis.

Mercurius

Mercurius in imo circulo positionis cum stellula de natura sua & Veneris.

Saturnus cum dextro humero Orionis magnitudinis primæ, & cum dextro humero Aurigæ magnitudinis secundæ, ambabus naturæ Martis & Mercurij. Et cum stellula de natura Martis.

Fuit etiam conceptionis tempus cognitum iuxta dictum matris, & fuit anno 1500. die 28. Decembris, horis 11. m. 30. à meridie & tunc cœlum sic se habuit.

Cœli medium	10	♋	
Ascendens	8	♎	
♄	0	26	♊
♃	24	1	♓
♂	14	0	♐
☉	17	27	♑
♀	0	18	♐
☿	26	0	♑
☾	3	42	♉
Sors	24	15	♑

Dies fuêre 270 ad unguem, de hora non admodum certus sum, locus Lunæ hic fuit locus Iouis, & ascendentis cum nascerer, & Venus in Saturni aspectu erat. Et Mars in opposito loci sui in natiuitate. Et forsan horoscopus fuit locus Solis hora natiuitatis, & pars fortunæ rursus sub Solis radijs.

De parentibus.

Superius explicaui patris genesim è nostra extractam, non est, ut præter morem quicquam repetam. Obijt longo senio 28 Augusti 1524. prout ex directione Lunæ ibi liquet, ad Solis oppositum. Annum ex processibus, & mensem ac dies uenaberis. Cæterùm cùm Saturnus esset in trigono Veneris, significauit longam uitam pro ætate in qua iam erat constitutus. Et similiter quia fuit in suis dignitatibus, & quia Mercurius erat in Saturni trigono, & ipse Saturnus in Mercurij dignitatibus, significauit ingeniosum. Et Mars in trino Solis dignitatem cum parua utilitate, nam Mars erat peregrinus & quasi stans, & Sol ab altitudine cadens. Cum uerò Luna illi esset in cœli medio sub radijs Martis quadratis, significauit labores multos irritos, quibus conflictatus est, & uitam debilem. Cumq; Sors esset infelix, significauit pauperiem & labores. Et per hæc omnia transiuit. Verùm quia propriam illius genituram habeo, ideò illam maioris claritatis gratia subijciam.

Stellæ inerrantes in præcipuis locis.

Ascendens cum Apolline magnitudinis secundæ naturæ Mercurij, & cingulus Orionis coascendit naturæ Saturnæ & Iouis.

Sol cum Asino magnitudinis quartæ naturæ Solis & Martis.

Saturnus cum pede boreali Cancri magnitudinis quintæ naturæ Saturni & Mercurij.

Iupiter cum stella extra formam Cancri magnitudinis quartæ naturæ Saturni & Mercurij.

Mars cum stella magnitudinis quartæ naturæ Mercurij & parum Veneris.

Venus cum eadem, cum qua etiam Saturnus.

Insignis

Digitized by Google

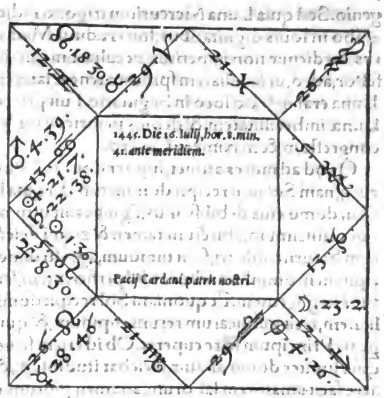

Insignis pietas me admonet, ut eius haud obliuiscar. Præsertim quod hæc genitura multa præclara habet, & eius cognitio ad nostræ intelligentiam non parum faciat.

Quia Sol fuit uitæ significator & cū Ioue, & Venere, & in Leone, ideò habuit robustam & incolumem uitā. Vixit donec Martis quadrato Sol occurrit in Libra, ubi uterq; cadit in finibus Saturni: annis 79. expletis mortuus est 28 Augusti 1524. Ideò decrepitus, facilè à Martis quadrato superatus morte lenta. Saturnus enim finis ad quem ascendens peruenit dominus erat; & Saturnus sub radijs Solis erat. Patri quoque eius diuturna uita significabatur ob Solem, superuixit annis 27. uixit autem 86. Matri non ita, quia Luna & Venus erant infelices. Ex quo patet quod propria unum significat & uitam robustam, nostra aliud & debilem; & tamen concordant, quia genitus ego fui illo 56. annum agente & paulò post amisit dentes.

Et quia Sol fuit cum Asino & Luna infelix in sexto loco in uia Lactea, habuit oculos albos ut felis, & paruos lucentes in nocte, nō procul uidebat, attamen uidit absq; perspicilijs. Quia uerò Saturnus fuit combustus & in Cancro, significauit amissionem omnium dentium: superuixit tamen annis 21. ab hoc casu. Et forsitan quod stellula illa cum Saturno aut Asinus cum Sole aliquid contulit ad calamitatem. Cæterum pulcher, nam ascendenti & Lunæ loco præficiebatur Iupiter & Luna: Ideò fuit candidus, rubeus, carnosus, moderatus.

Et quia Venus erat infelix cum Sole & Saturno, ideo anni 23. bibit Auripigmentum album, uocant Arsenicum. Et anno 59 uenenum tabificum, & euasit, amisit tamen, ut dixi, omnes dentes, quia ex priore ueneno quo socij omnes periêre concussi sunt omnes dentes, & semper post modum fuêre inualidi. Cæterum sanus, ut dixi, nisi quòd derat subiectus perpetuò cordis palpitationi.

Et quia Luna fuit in uia Lactea, fuit paululum turbido & hebeti in-

genio. Sed quia Luna Mercurium trigono radio aspiciebat & fuerũt ambo in Iouis dignitatibus, fuit eruditus Mathematicus, Iurisconsultus, medicinæ non imperitus, occultarum disciplinarũ maximus professor, adeò, ut familiarem spiritum tenere fateretur. Hoc contigit quia Luna erat in sexto loco in Sagittario. Fuit prętereа humidi cerebri ob Lunæ imbecillitatem, & debilis uentriculi ob Veneris cum Saturno congressum, & maximè in Cancro.

Quod ad mores attinet, Iupiter dominabatur loco Lunæ & Mercurij, nam Sol non recipit dominatum: Et quia Iupiter erat cum Sole & in domo eius debilissimus, significauit uirum integræ bonitatis atque iustissimum, abiectum tamen & animi deiecti. Sed cùm Sol esset cum Saturno infelici, fecit timidum, agrestem, neglectorem rerum, ancipitem in omnibus rebus, nihil perficientem, seruilis animi, rigidum, suos negligentem. Et quoniam Sol recipit dominatum ob Iouis debilitatem, fecit publicarum rerum cupidum, & qui res generales & negotia Principum scire cuperet. Ob id etiam sæuerum & ueracem. Et quia Iupiter dominabatur, faciebat studiosum, & Saturnus cum Venere facit amatorem laborum, attamen pigrum, cùm uterq; sit cum Sole. Sed cingulus Orionis horoscopo coascendens, & Apollo in eo fecerunt, ut laborem studiorum absq; incommodo perferre posset. Et ita fuit studiosissimus, si quis unquam mortalium: Et certè dicam bona uenia, cum exiguo fructu pro tantis laboribus. Diuitias exiguas comparauit, quia Sortis dominus erat Iupiter Soli cõmixtus, sed sub radijs atq; occidentalis: nihilominus uterq; eorum trigono radio respexit ascendens. In iuuentute igitur aliquid parauit. In senectute autem relicta aduocatione & iudicandi officio, solumq; profitendo intentus, iuxta decreta genituræ meę seruauit solũ, quæ parauerat, quod per genituram meam quæ pauperiem indicabat, exequutus est. Siquidem ut uisum desolata Sors patris in Scorpione, cuius dominus erat Mars, & ipse peregrinus in trigono Solis peregrini, nihil reliquum fecit ad lucrum, nisi exiguum stipendium publicum, quod à Sole decernebatur. Ita uides quomodo dissimilia ad similitudinem reducantur. Pari ratione patris genitura propria est quarti status, quo factum est, ut in iuuenta esset uitę, necisq; dominus, cum esset procurator fisci (omnia enim ad consuetudinem loci sunt referẽda) sed post natiuitatem fuit sexti status, amotus ab omni officio & dignitate in posterũ, præterquã à profitẽdi munere. Ita uides concordiã undiq;. Vxorẽ uix duxit ob Lunã aflictã, & eã in senectute, quod Luna esset in occiduo quadrãte secũdo post cõiũctionẽ & in fine eius, ideoq; in senectute. Significauit & cõuictũ perpetuũ ob Venerẽ cũ Saturno positã. Sed & unicã, nã solũ Mercuriũ Luna aspexit, nulli alij applicãs, & à nullo recedẽs. Sed quò ad filios occupati erãt, Iupiter & Luna quę filias duas dabat.

Venus

Venus ergo orientalis & maſculino Planetę cõiuncta, & cœli Medio configurata, lociq́ domina filium promiſit. Et uix uicturum ob Saturnum ſuccedentem, iuuabatur tamen locus etiã à Lunę quadrato, quæ ſuccedebat Saturno & in loco dignitatẽ habuit: Alios habuiſſe filios qui obierint ipſa genitura demonſtrat, me ſolo diu poſt etiã illius mortem ſuperſtite. Concordia uerò inter genituras fuit, quoniã locus quadratus Iouis in undecima fuit mihi aſcendens, & locus trinus Veneris in cœli Medio fuxta locum Lunæ mihi, & Venus largitrix filiorum denuo Saturno configurata. Atq́ hæc de patris genitura. Pro matre autẽ poſui, quia natiuitas nocturna erat, Lunã pro aſcendẽtis loco. Et fit Sol uitæ ſignificator, & iuxta 20 annum conuerſa directiõe peruenit ad occidẽs, & Lunę oppoſitum, & Martis quadratũ, & correpta fuit ſæpius hyſterica paſſiõe ad mortem uſq́. Demũ direxi rectè Solẽ ad Martis oppoſitũ, & peruenit ad eum in fine 36 annorum, & tunc mortua eſt. Et quia Mars reſpexit aſcendens, & Lunam quadrato aſpectu, ſignificauit ipſam eſſe iracundam & in facie lædendã, & ita bis læſa eſt primam, dum puella eſſet præciſo ex mento antiace peſtilenti. Deinde igne fortuito dum agerem ego 16 annum: Et Saturnus fuit imo cœli, & Sol in angulo cum Venere & Mercurio; & ſignificauit maiorem exiſtimationem illi quàm patri. Et quia eſt mulier non amplius me extendo; niſi quod fuit ingenioſa, ſapiens, liberalis proba.

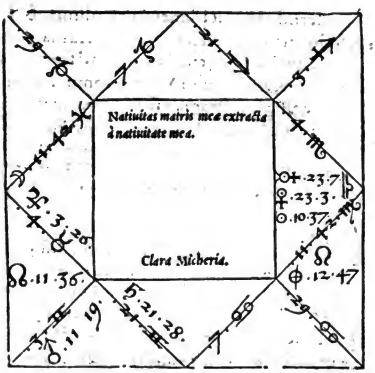

De fratribus & ſororibus.

Mater igitur morboſa fuit ob Martis quadratũ, qui cùm eſſet ſtans; non potuit occidere: Iouis uerò ſextilis longæuam oſtendit: At Venus Saturno per trigonum configurata patri uitam longam decernit, non tamen adeò ut matri, quòd Venus perſe robuſtior eſt Saturno. Luna uerò & cœli medium quòd alter locus à Ioue, alter à Venere & Mercurio reſpiceretur fratres duos & ſororem unam ex eadem matre ſignificabant. Erat mihi frater Thomas annorum 13. ſoror Catharina

annorum octo, frater eius Io. Ambrosius annorũ trium ex priore con iuge Antonio Alberio: hi omnes post annum spatio dierum 40 perie runt, quod illorum genesis cum generali pestis, quæ tũc sæuiebat con stellatione, consentiret. Hoc ut existimo matris causa, nam & ego pe ste afflictus sum, Et mater ipsa cum puella esset eodem morbo corre pta fuit. Debiles autem erant, tam qui à Luna, quàm qui à cœli medio significabantur, & ob id omnes perière, non tamen tam debiles, ut cir ca generalem calamitatẽ non sup eruixissent. Alius præterea ex utroq; parente genitus frater, qui nascendo perijt.

De sexu.

In ascendente fuit Planeta masculinus, & Luna in quarta masculi na, & Sol in signo masculino, & quarta masculina, & Iupiter orientalis: ideò inclinabat hęc genesis potius ad sexum masculinum, quàm fœmi ninum. Præsertim quòd Venus domina communis omniũ locorum, & quæ colligit suffragia, est in signo masculino, in quarta masculina iuncta, & in aspectu planetarum masculinorum.

De numero.

Loca tria dicta principalia fuerint maiore ex parte in signis unius fi gurę, non fuit commistio corporum in bicorporeis, necesse igitur fuit unum esse.

De specie.

Non fuisse monstruosum clarũ est, cùm nulla malefica sit in angulo.

De educatione.

Educari cum difficultate ostendit Luna sub radijs maleficarum, & ambo luminaria ab angulis decidentia. Quia tamen benefica in prin cipio & uero tempore, est in angulo, & Luna in fine exit è duodeci mo loco, & luminaria sunt in finibus & dignitatibus beneficarum, & nulla malefica fuit in angulo, quamuis ex utero uiolenter ex tractus, quamuis semimortuus, quamuis peste intra paucos menses correptus, euasi tamen satis leuiter, tametsi idem Mars, qui Lunã prin cipaliter afflixerat, supra Solem eleuaretur.

De uitæ spacio.

Luna, ut dixi, est in undecimæ domus medio in suo trigono plena luminibus, ideò est apheta, nec consyderẽ in hoc: sed ex duobus claris indicijs octauo anno cum applicuit radijs quadratis Saturni penè perij: cùm autẽ ascendens applicuit ad corpora Martis & Saturni pe regrinorum & retrogradorum, & nullam in horoscopo habentium dignitatem, & cum radijs Lunæ quadratis, & Solis infortunati non apparuerunt, nisi pericula mera, cùm tamen etiam esset annus maximè pestilens. Et hoc ideo contigit, quia ascendens non erat apheta, & Lu na erat lum Libera, & forsan reditus fuerũt ualidi, ideò patet causa pe riculorum irritorum, cùm affligitur apheta, non primus & ille se benè habet. Et ob id errarũt omnes Astrologi in dijudicando de uita mea,

& ego

& ego cum illis,& quærebam nugas,utpote quòd eſſem è genere diu uiuentium,cũ cauſa eſſet manifeſta. Et hic error fuit cauſa magnorum malorum mihi:ideò præſtat neſcire,quam non rectè intelligere artes. Et ſi quis dicat quid Luna nocuit, quia erat domina aſcendentis,non quia Apheta. Dico quod non potuiſſem ſuperuiuere adeò afflicto aſcendente.Eſt ergo domina aſcendentis, & eam aſpiciunt Iupiter & Mars domini loci,& ipſa etiam loci domina,& præter id in diuiſione undecimæ domus,atq; in eius medio facta iuxta rationem motus diurni,quę eſt uera non circulorum poſitionis,qui ſunt imaginarij,& ſolum ſubſeruiant directioni,& non ſtatui Planetarum, nec ſunt de natura orizontis,nam hic circulus eſt uerus circulus, & habet uim naturalem,quia ſtella primum effundit radios ad terram illius regionis.

Dirre. Mo. Cæ.	G.M.	Direct. Solis	G.M	Direct.	Aſcen. G.M.
☊□	16. 1	☌△	0. 5	☽*	3. 7
☉△	23. 6	♄△	6. 3	☉△	25. 31
☌△	24. 5	☿☿Cor.	7. 6	☌ Cor.	26. 7
♄△	34. 6	☊♄	13. 2	☽□	27. 0
☿☿△	36. 2	☽△	18. 38	♄ Cor.	36. 5
☊*	46. 1	☉*	40. 45	☿☿△	38. 1
☌□	53. 8	☌♂	44. 24	☊*	49. 4
☽ Cor.	54. 1	☽□	41. 45.	* Prop.	52. 6
* Prop.	60. 4	♄♄	51. 5	☉□	57. 10
♄□	63. 2	☿☿*	52. 45	☽△	59. 0
☿☿♄	65. 0	☊△	62. 36	☿☿□	78. 5
		☉□☽*	☌		
		☌♂	70. 18		

Direct. Lunæ duplices	G.M.	G. M.	Direct. Sortis	G.M.	Direct. Sortis	G.M.
♄□	6. 20	7. 20	☉ Cor.	1. 49	☉*	42. 34
☉♄	27. 20	32. 42	☌△	2. 54	☌♂	43. 38
☊*	24. 44	39. 42	♄△	7. 52	☽□	43. 54
☿☿	25. 47	40. 52	☿☿Cor.	8. 55	♄♄	52. 54
☊ Cor.	33. 6	48. 46	☊♄	14. 52	☿☿*	54. 35.
☌☍☉△☌			☽△	20. 7	☊△	64. 45.
□Prop.	64. 32	81. 50.	* Prop.	40. 45	☉□☽*	
♄ Cor.	74. 27	92. 17			☌♂	72. 2

Quo tempore Saturni quadrati radices peruenit ad Lunam in fine octaui anni,& fuerunt planetæ,ut uides afflicto utroq; luminari maximè Luna & Venere etiam cadente, quæ fuit genituræ domina,febre & dyſenteria laboraui,mirumq; fuit quod euaſerim,maximè,quod deſcendentium ex materno auo Iacobo Micherio, qui fuerunt pluſquam uiginti,omnes alij interierut.

☉	10. 37 ♎	☌	4. 33 ♐
☽	4. 23 ♎	☿	10. 44 ♏
♄	19. 39 ♍	♃	12. 25 ♎
♊	10. 18 ♏		

Antea menſe primo ex mala Lunæ cõſtitutione,& graſſante peſte correptus ſum ab eâ,mortuis cæteris fratribus atq; ſorore: ſimiliter anno quarto aſcite correptus,ob lactationem inſœlicem,etiam præter ſpem euaſi. Anno 21 laboraui rurſus peſte. Anno 25 in fine octaua die Septembris(erat autem finis anni,)luſi & amiſi pecuniæ non modicum, ſequenti die uulneraui patritium Venetum, cũ in illius domo eſſem cum puero,& illi duo famuli,& ianua domus occluſa,cumq; illi uellẽt inultionem domini reuellere ſariſſas nõ potuerunt:& ita timore apertis ianuis,me nil ſperantem tale dimiſerunt.Poſt hora ſecunda noctis, dum timeo publicam poteſtatem,& ex ſcapha in nauim aſcendere

Digitized by Google

propero, cecidi in mare Venetijs: eram autem armatus lorica subtus, & natandi inscius, tamen arrepto transtro seruatus sum præter spem rursus à nautis: tam enim corpus Martis & Lunæ quadratū ad ascendens peruenerunt. Et plaentæ hora reditus anni sic se habuerunt, locus infœlix 12 ♊, & tunc Mars fuit in eius oppositio, idem in quadrato Lunæ radicis & processus. Anno 27. duplici tertiana laboraui, fuerunt autem Planetæ in eo tempore ut uides. Post ubi Saturnus ad ascendens peruenit, laboraui profluuio urinæ, ut ad centum untias usq; quotidie mingerem. Sed & ex hoc cōualui, fuit autem initium anno 36. sed nunquā tamen integrè restitutus sum. Anno 54. cum ascendens peruenisset ad nonam partem Cancri, quæ se respicit cum loco Saturni ægrotaui, quotidiana febre ad 40 dies usque cum magno discrimine uitæ. Prædixeram futurum anno 56. Perueniet ergo ad quadratum Veneris & Mercurij in annis 72. unde dire ctiones obseruare oportet, ut Cæsarius faciebat.

☉	10. 37 ♎	♂	17. 19 ♐
☽	28. 9 ♑	♀	24. 44 ♎
♄	7. 24 ♈	☿	21. 27 ♎
♃	14. 52 ♉	Procer. ☽	11. 40 ♌

☉	10. 37 ♎	♂	28. 5 ♍
☽	17. 19 ♏	♀	21. 54 ♏
♄	15. 20 ♊	☿	0. 52 ♎
♃	6. 25 ♎	δ	20. 43 ♎

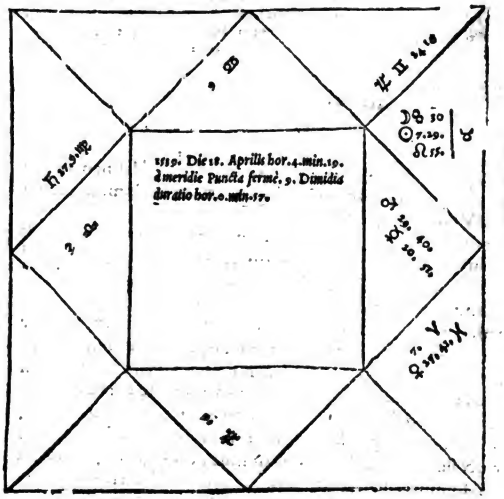

Ne

Ne quid etiam deeſſet conſyderationi, ſubieci thema eclipſis ſolaris, quæ incidit in partem aſcendentis mei anno ætatis meæ 38. cum iuberent Aſtrologi mihi timere. Nec tamen quicquam paſſus ſum eo, nec ſequentibus annis, ut dixi, quia eclipſis illa malefica non erat, nec noſtræ ciuitati congruebat, nec in aſcendens proceſſus incidit, quod erat ſexta pars Geminorũ. Inquit enim Ptolemæus obſerua ingreſſus in loca proceſſus, & Aphetarũ mutatiões in loca obnoxia natiuitatis.

Animaduertendum etiam, quòd morbus octaui anni fuit adeò ſæuus, ut poſt illum relictus ſit ſudor perpetuus ſingulis noctibus uniuerſi corporis, uſq; ad 36 annum, & tunc mutatus eſt in urinæ profluuium, ideò fuit quaſi naturalis, & minori cum periculo, ſed etiam difficilioris ſanationis. Et ſicut Luna octauo anno peruenit ad □ ♑ 36. aſcendens ad ♑. commutata ratione, ita ex ſudore nocturno tranſijt in profluuium urinæ.

Ex hoc patet, quòd hi qui ante nos ſcripſerunt, nugati ſunt omnes, Ptolemæo uno artis inuentore duntaxat excepto. Neque enim illum primò intellexerunt, nec exempla tradidêre, per quę, quod ita eſſet dicere auderemus, ut noſtra, quę 25 antea anno ędita teſtantur.

De forma corporis & temperie.

Luna fuit domina aſcendentis, illud etiam aſpiciens: Venus prætera ſecundo loco domina aſcendentis & Loci Lunæ: Iupiter uerò dominus loci Lunæ & in aſcendente: Quartum locum habet Taurus aſcendens ſignum: Quintum, ſunt ſtellæ naturæ Martis, & Veneris in aſcendente: Sextum, locus Lunę ſignum Piſcium: Et ſeptimum, Mars eum locum aſpiciens. Luna igitur dat corpus uegetum, moderatum, humidum ſecundum ſubſtantiam & aliqualiter calidum & uiuidum, ac quaſi floreſcens. Aſpectus Martis addit bilem aliquam, & colorem rubicũdiorem, & promptitudinem, et patientiam ad labores, & iram aliquam. Iupiter & Venus concordant naturâ, ſed Venus orientalis eſt, licet ueſpertina. Iupiter uerò occidentalis à coniunctione, ob id facit album cum coloris commendatione non tamen magna: capillos mediocres, flauos, temperie humidiore. Circa magnitudinem, quod mater parua eſſet, pater mediocris, nec ſignificatores in apogeis, aliquantulum ad paruitatem declinaui. Quòd etiam natus ſim parentibus ſenibus, fui minus pulcher & ualidus. Mater enim cum me genuit 37. pater 56. annum agebant. Et ob hoc etiam, & quia nodus erat in aſcendente, fui maximè in ambulando aliqualiter incuruus collo, non humeris, etiam à pueritia ut ſenes. Cum uerò ſignum eſſet uernale, & Iupiter ac Venus domini cum Luna plena luminibus, ſignificarunt temperaturam ſanguineam, & illius ſuperfluam quantitatem. Taurus autem facit frontem prominentem à lateribus. Et quia Mars aſpicit Solem & Lunam, & ipſa luminaria cadunt ab angulis, & ſunt re-

mota à fixis magnis, ideò ſignificabant oculos paruos, ac quaſi perpetuo conniuentes: Et hoc etiam erat à patre, ſicut quod non haberem uiſum ualidum, ut longè proſpicerem, acutè tamen ualde, & ſine perſpicilijs ut pater. Sed ille cādidos, ego glaucos habeo. In cæteris adeò moderatus, ut cum multi cælare, fingere, pingereq; me ſumma induſtria conati ſint, poſt multos labores, temporisq; haud exiguum ſumptum, operam luſerint. Naturale ueſtigiū præter lenticulæ ueſtigium in palpebra ſiniſtra, quaſi occultum nullum habeo.

De corporis uitijs ac morbis.

Cum nulla maleficarum in angulo ſit, nec luminarium aliquod, maxima illa uitia abeſſe ſignificabunt, tum maximè, quia nec in ſexto loco ſunt. Sed cū in ſexto loco Venus & Mercurius, & Sol ſint, Venerem Saturnus aſpiciat, Lunā Mars, & Saturnus poſt radios proijcit, profectó mediocria uitia decernūt & morbos plures. Primum igitur ob locum Lunæ & radios Saturni ſuccedētes, laboraui perpetuo defluuio pituitæ inſipidæ à cerebro ad uentriculum, & hoc etiam ab utroq; parente hæreditarium fuit. Secundum fuit fudor ille nocturnus, qui inchoauit octauo anno cum Saturni radij quadrati Lunæ occurrerunt. Erant autem radij dextri. Inde huius loco urinæ profluuium uſq; in finem uitæ. Tertium fuit ſcabies toti corpori cōmunis, quę cœpit anno 24. cum aſcendens ingreſſum fuit radios Solis & corpus Martis ſubiuit, ubi etiam erant radij quadrati Lunæ. Durauit annis 27. Anno 51 liberatus ſum ab ea cum aſcendēs ad ſextiles louis radios peruenit in Cancro. Hoc uitiū ſignificauit Luna partim Martis radijs Sole in Libra imbutis afflicta, partim Venus in ſexto loco Mercurio exuſto corpore copulata. Eadem cōiunctio peperit quartum & quintum uitium ſcilicet hemorrhoidas, hæ fluxerunt perpetuò ad annum 28. demum poſt non, niſi per longa interualla. Et frigiditatem qua detentus fui à 21 anno ad 31. abſq; ſpe ſalutis, nam Venus cum Mercurio à Saturno affligebatur in Libra in ſexto loco. Solutus ſum cum eadem directione ad Martis oppoſitū & Solis ſextilem, & Lunę quadratū peruenit. Sextum uitium fuit tremor cordis à patre hæreditarius ob Solem etiam in ſexta infelicem uſq; ad annum 27 ætatis meæ: ſecreto inuento in perpetuum liber euaſi cum aſcendens Solis trigonos radios ſuperauit. Accedente cōflictabar, id eſt, poſtquam ad initium Geminorum aſcendens peruenerat. Septimum uitium fuit podagra quam Luna in Piſcibus à Marte pulſata, quadratis radijs minabatur. Eo tempore cœpit quo & Luna ſextili proprio per directionem iuncta eſt. Diſtulit tamen donec aſcendens ad Sagittarij ſignum peruenerat, et Luna ad Libram: hęc enim multis modis infauſta eſſe ſuperius docuimus. Cœpit igitur anno 44 ætatis meæ, qui etiam primus fuit diſceſſus & habitationis extra patriam. Die natalitio inchoantis anni Saturnus & Iupiter co-

ter cõierant in 29 parte Scorpij: Luna cadebat in ♑. & Venus ac Mercurius combusti in Libra, Mars & ipse in Capricorno ad quem Luna ibat iter, & morbum secum adferens.

Cum uerò cœperit eo anno quo ascendens signo Cancri applicuit, eo solum anno cessauit, quo ascendens Iouis sextili applicuit: manifestum est igitur in posterum me nunquam eo morbo penitus liberandum cum usq; in finem uitæ ascendens per Cancrũ eat. Vsq; tamen ad 59 annũ grauius laborabo, quod ascendens ad Lunæ radios tendat imbutę maleficarũ radijs. Ita contraria ratione mitius à 59 ad 61. quod ascendens sit sub finibus Iouis, à 61 ad 69 transmutabitur in ramices, aut calculum, quod & accidit iam, quoniã Mercurius ibi fines habet. De octauo uitio & causa illius, scilicet oculorum imbecillitate, dictum iam est. Nonum uitium est lingua blæsa ob Saturnum retrogradum, Mercurium aspicientem licet trigono, tum maximè quod pater hoc uitio laboraret. Imminuitur malum Veneris præsentia & nixu ac diligentia summa atq; arte: Nam uinculum linguæ ter aut quater etiam adultus incidi. Palam est autem hæc maiora esse morbis, ob continuitatem, quæ à Planetis in sexto loco positis & à maleficarum aspectu ad Lunam in duodecimo loco positam ac imbecillem prouenit: Minora tamen uitijs ob paruitatem cum nec lumina, nec maleficæ in angulis posita sint. Patior etiam in sinistro oculo lachrymam, quæ eo anno cœpit, quo, & podagra. Anno 64. April. 4. Nonas cùm exilijssem è curru lapsus tum in facie, sed leuiter; grauiter autem in humero dextro grauissimè in armulari dextræ manus, adeò ut syderatus manserim. Luna uenerat in initio anni ad locum Martis, per processum locum illum respiciebat, Sol cum Marte, infelices ipsa erat inter Pleiadas, ipsa hora Luna, fuit in loco progressus Martis, in anni principio mensis, septimus ascendens processus, aquarij signum Lunæ loci sagittarius. Mars in ascendente & Luna, in eius oppositio in Leone, omnia peregrina infortunata, sed leuiter, neq; enim ab initio in angulo fuerant, aut instabilibus signis. Erat tamen in prima statione, ascendens diei sagittarij locus, per processum oppositus Martí.

De animi qualitatibus.

Oblata erat occasio non leuis commodi, atq; usus his, qui hac disciplina delectantur, cum nulla exquisita tam aut certa, aut tam diligenter obseruata genitura unquam fuerit. Nullius præterea animus, mores, occulta facta, tam mihi explorate esse poterãt, quam mei ipsius cogitationes, cupiditates, & desideria, impetusq; primi animi: Sed ut dici solet, nihil est ex quaq; parte beatũ: Si claustra animi non uni tantũ, quod multis graue uisum est, refero, nõ amicis solum, quod nulli penè syncerè faciunt, sed omnibus quæ cogitaui quæ occulta esse omni industria uolui, si laudare meipsum aggredior, si uituperare, quam parum à præclara insania, stultitia que abero? Si tacuero quid utili-

tatis afferam ſtudioſis diſciplinæ: Vincat igitur ueritatis amor & publica utilitas, nec tam turpe mihi ſit meipſum laudaſſe, aut uituperaſſe, quam decorum ob ueritatis & ſapientię ſtudium me liuidorum calumnijs, & uulgi inſanientis uocibus expoſuiſſe. Nec tam turpe eſt ſemetipſum laudare, quàm iucundum, quod iuſtè id facere poſsim: uideant igitur an falſò me laudauerim. Quòd ſi uitia fatear, quid mirantur? nónne homo ſum? Et quàm humanius eſt agnouiſſe, quàm diſſimulaſſe. Diſſimulata teguntur, agnita fatemur & fugimus. Vincat igitur ueritatis amor dulciſsimus: Et illius cognitio ſuauiſsima omnem infamiæ timorem, & calumniæ ſuſpitionem. Et quamuis mores noſtri ſint (alia non nobis propria) ut nec laudare citra iactantiam, nec uituperare citra amentiam poſſe uideamur, nos hic non de moribus philoſophia & educatione acquiſitis ſermonem habemus, uerum naturalibus ac talibus quorum non puduerit Socratem dici ſtupidum, imperitum & intemperantem eſſe. Alia enim eſt naturalis affectio, alia ſtudiorum & diſciplinæ, qua mores uniuſcuiuſque inſtituuntur. Ne uerò procœmium tractatione maius ſit, ad rem uenio. Venus eſt loci Lunæ ac Mercurij domina & Mercurio multum, Saturno mediocriter, commixta. Facit igitur ad manuum opificia aptum, animo philoſophico & ſcientijs accommodato, ingenioſum, elegantem, bene moratum, uoluptuarium, lætum, pium, fidum, ſapientiæ amatorem, meditabundum, uaria machinantem, mẽte præſtanti, ad diſcendum pronum, ad officia promptum præſtanda, æmulatorem optimorum, inuentorem rerum nouarum, & abſq; magiſtri opera proficientem, moribus moderatis, curioſum rerum medicarum, ſtudioſum miraculorum, architectum, captioſum, doloſum, amarulentum, arcanorum gnarum, ſobrium, induſtrioſum, laborioſum, diligentem, ſolertem, in diem uiuentem, nugacem, religionis contemptorem, iniuriæ illatæ memorem, inuidum, triſtem, inſidiatorem, proditorem, magum, incantatorem, frequentibus calamitatibus obnoxium, ſuorum oſorem, turpi libidini deditum, ſolitarium, inamœnum, auſterum, ſponte etiam diu nantem, zelotypum, laſciuum, obſcœnum, maledicum, obſequioſum, ſenum conuerſatione ſe delectantem, uarium, ancipitem, impurum & dolis mulierum obnoxium, calumniatorem, & omnino incognitum propter naturæ & morum repugnantiam etiam his, cum quibus aſsiduè uerſor. Cum uerò luminaria abſint, abeſt illud etiam Græcè dictum τὸ πρίσπν. Luna quoque luminibus aucta, nobiliorem, ſolidiorem, & illuſtriorem animum decernit, atq; ob id cuncta mitigat: Et quoniam nulla ſtella ſupra Venerem eleuatur.

Quòd ad uires autem ingenij attinet, rurſus Venus Saturno commiſcetur, atq; Mercurio: Saturnus in Mercurij &, pprijs dignitatibus eſt, unde Venereorum aſsiduam cogitationem præſtat, ut nunquam

quis-

quieſcam. Dat & conſtantiam in agendis. Iupiter in aſcendente proficit non parum, tolerantiam addēs, unde illa magna moles ſcriptorum emerſit. Cùm uerò ſint tantùm tres diſpoſitores animi qualitatum, ſinguli & in propriis & communibus ſunt dignitatibus, quod non leue eſt. Cum uerò decidant omnes ab angulis, ſero omnia hæc apparitura nuntiat, & minora quam ſint, cuius contrarium eſt in alijs. Fructus quoq; horum ſtudiorum exiguos dant, dederunt, dabuntq; pro tantorum laborum magnitudine. Vnum adijciam quod etiam ex aſtris mihi datum eſt, ut ſcilicet gratus ſim his, qui mihi benefecerunt. Adeò uerò ueritatis amator, ut à decimoquarto anno ſupra mendacium me dixiſſe non meminerim. Saturni præterea retrocęſſus facit perpetuo cogitabundum, manſuetum, fallacem, diſſimulatorem, ſed uitia philoſophia correxit, cogitationem ſtudia auxerunt: pertinacem quoque ac miſericordem, cum Martis & Solis uis omnis abſit: Dejectum maximè, quod pari ratione Soli & Ioui nulla in hoc ſit authoritas. Cupiditatem etiam, & injicit hæc conſtitutio omnium occultarum artium, quas aut percepi, aut ut falſas neglexi, uelut chymiam & necromantiam, & ueneficam ſimili ratione, cùm omnes Planetæ animoſi adſint, Iupiter, Mars, Sol, fui timidus & ſuſpicione plenus, rerum exigui momenti, uiliumq; ſectator mimus. Nihil enim grādè hi Planetæ ſignificant, præſertim ſic conſtituti. Vilem præterea & abiectum occidentales ſignificatores timidum, ſuſpicioſum & uilibus, ac fœdis ſe delectantem efficiunt, ſedulus & diligēs, ob id ſupra omnes mortales, nam & hæ qualitates remiſsioris animi partes ſunt. Venus etiam potens facit delectari gemmis, lapidibusq; preciosis, ſculptis & picturis, & Muſica, ut dixi ſuprà modum. Eadem iuncta Mercurio, maximam in filios dilectionem præſtat, ut in ſecundo libro docuimus, Mars uerò in quadrato, Lunæ in quibuſdam rebus facit inconſultum & iracūdum, & inopinatò res tractātem atq; in his cauſis, undequaq; infœlix ſeu & cum iactura exiſtimationis & rei. Æmuli enim hoc uitium agnoſcentes, aliquando me captarunt, alioquin uidetur tempus decipiūtq; potui. Facit & hoc aleę ſtudioſum. Cum uerò Mercurius in lacteo circulo poſitus ſit, & cum ſtellula, ex natura propria & Veneris, in ſigno humano & retrogradus ingenium optimum & profundiſsimum, tardum, tamen turbidum. Præſtant etiam conuerſationem gratam. Radij quoq; trigoni Saturni, cum ſtellis illius tribus poſiti, retrogradiq; memoriam exiguam, admodum & fallacem, minimeq; promptam, ſed longam & ſtabilem, rerum quidem uerborum propè nullam decernunt: atq; hæc ſunt, quæ exuperant cætera ſtudijs, & nixu ac Philoſophia iminuta, ac quaſi abolita euanuēre. In uniuerſum cùm omnes Planetæ ob commiſtionem moribus noſtris imperent, eo fit, ut quanto diutiùs tractes, eò minus qualis ſim agnoſcam.

De

De uitijs ac morbis animi.

Vitia nulla animi fuerunt, niſi immoderata cupiditas ſciendi, quæ à dominis qualitatum animę proficiſcitur. Eratq; paternum uitium, ut pecunias & honores ſcientię cauſa ſemper contemplerim. Et ueritatis ſtudio, commodorum propriorū ſæpe oblitus ſim, cogitatio quoque aſsidua Venereorum perpetuo me torſit, & quod facto implere non licuit, aut feciſſe potentem puduit, cogitatione aſsidua mentitus ſum uoluptatem. Muſicā quoq; dilexi nimis. Et ut uno uerbo omnia complectar, immodicus in omnibus rebus fui, quas dilexi, odi in iuſti tiam, ſupra omnia & à crudelitate, fui ſemper alienus, quamuis Saturni uis obſtaret. Cauſa autem libidinoſæ cognitionis eſt Venus, Saturno ac Mercurio complicata, & Mars utriq; luminari. Quod uerò circa actiones naturales eſſem, abſque reprehenſione indicat luminarium conſtitutio ſecundùm naturam, alterius ſcilicet in ſigno maſculino, alterius in fœminino.

De diuitijs.

Inſpexi ſortē & ipſa fuit impedita in ſexto loco, ſub radijs Solis, & ideò accepi ſecundam domum, & eius fuit dominus Mercurius ſolus, ideò ſignificauit omnem cauſam lucri pendere ex ſcietia & induſtria, & quia latebat, & erat retrogradus, ſignificauit mēdicitatem ex ſe. Sed qa reddebat uim Veneris in ualidæ, quę eſt in domo & finibus ſuis, ſignificauit magna lucra: & eam iuuabat Saturnus ex trigono carpenti dominus, ſed quia Mercurius, qui eſt principalis, eſt infelix, ideo cum maximis lucris & occaſionibus, incredibilibus, ſemper ero pauper, & ſi capiamus dominos ſortis, ad idem res redit: ſed tunc principalis eſſet Saturnus, non Mercurius, quod minus conuenit. Cauſa autem lucri anni, ſi fuit quod Iuppiter, Venus & Mercurius, peruenerunt ad proprium ſectilem, & Iupiter erat in carpento ſuo, ut apparet, dum itinera inferius expono. Et cùm Mercurius & Venus peruenerūt ad tertiam partem, & ubi erant radij trigoni Iouis adeptus ſum munus profitendi Bononiæ, bis in eodem anno muneri præpoſitus, & ideo annus ille fuit inſignis, & fuit 62. & fueruńt loca, ut uides aſcens. exproceſſu ♊ 7. ubi animaduertendum quod Iupiter fuit in oppoſito loci, & in Sextili ſuo temporis natiuitatis. In ſeptem annis, Venus & Mercurius, ab hoc perueniunt ad quadratum Solis & Lunæ ſextilem. Ideo contingit mutatio, & eſt locus in finibus Iouis. In fine anni 64. die 23. Auguſti, accepi donum ab Illuſtriſs. Cardinali Morono, ob uacationem recuperatam. Nam in principio anni Venus & Mercurius, redierunt ad loca ſua. Et per directionem ferātur, inter radios fœlices & ea die Venus fuit iuncta Ioui in 18. parte Virginis, & prope fortunam donorum, Sol & Mercurius, & omnia ad unguem cum arte concordauerint. Generaliter aūt Mars, in natiuitate ſecundo loco poſitus, omnia

☉ ♎ 10. 39.
☾ ♌ 29. 16.
♄ ♋ 18. 36.
♅ ♋ 4. 42.
♂ ♎ 2. 1.
♀ ♍ 14. 42.
☿ ♍ 25. 28.

omnia diſperdit, per aleam in iuuentute, & per malos famulos in ſene ctute. Et ſcias quod cùm principalis dominus, alicuius rei defert uim, alteri quantumuis beneficè, nullum promiſſum eſt ratum, niſi cū ambo, qui præfecti ſunt negocio fuerint cōcordes, & ob id rariores ſunt euentus boni, uelut in geneſi, noſtra Venus & Mercurius ambo ſunt neceſſarij ad diuitias præſtandas.

De honore, dignitatibus, & gratia principum.

Hucuſq; non ſolùm uera, ſed & omnib. conſentanea diximus. Quę uerò nunc ſubijciētur, licet uera ſint, ita tamen aliena à decretis aſtrorū eſſe uidentur, ut multi negarint genituræ, quam expoſui, meā eſſe. Inter quos eſt Hieronymus Cutica, uir non ineruditus in arte: cōſtat enim meam geneſim eſſe ſexti gradus: at meus nō adeò humilis eſt. Videamus ergo, ſi quid ultra ſextū ſtatū, cuius eſt genitura ſim conſequutus, certè non: nam, ut dixi, aliàs neq; inter collegas, gradū aliquem, quod tamen mirū eſt, ſed non mirū ſi quis geneſim conſideret obtinui, ſolus trigonus Martis domini cœli medij, cū ſole aliquē inanē magiſtratū, circa artem pollicebatur, quē certè obtinui. Anno igitur 24. cùm cœli medium ad Solis trigonū peruenisſet, electus ſum Rector Gymnaſij Patauini. Tunc cœli mediū ad 19. Sagittarij partē peruenerat, itaq; tribunal etiam illi magiſtraui erexi, cumq; ſequēti anno cœli medium ad Martis trigonum peruenisſet, doctor factus ſum Patauij in Medicina, reluctante collegio. Omnes enim loci principales ad radicē peruenerāt, & Luna infelix in cœli medio erat, in quadrato Mercurij & Veneris, qui per ingreſſum ad locum radicis, fermè peruenerant.

Contingit ut eodem tēpore fermè ſolet ſors, id eſt, anno 43. ad propriū ſextilem perueniret, & tunc propè Luna quoq; ad ꝓprium ſextilē peruenit, & cœli mediū ad Iouis quaſi ſextilem, ſignificarunt igitur dignitatē ex arte cum lucro extra patriā. Dignitatē ob Solē ex arte ob cœli mediū cū lucro ob ſortē extra patriā. Ob Lunā anno igitur 43. poſt reditū è Senis ac Florētia, Medicinā publicè cœpi profiteri hone ſto ſtipendio, tam uerò inopinato, ut quandoq; cogitarem mecum, an dormirem: ſine amicis non quærens omnia, præter medicinam ſcire, creditus, cum tot æmulis nunquam aliàs uel Dialecticam, aut Philoſophiam profeſſus. Eo anno, ut par erat omnes aphetæ, ad contraria loca peruenerunt, nō tamen eò delata eſt electio, ſed ſolū effectus, ut at tendendus ſit 42. annus etiā. Anno igitur 42. locus Solis peruenit ad locum Lunę, & Luna per ingreſſum ad oppoſitum Solis & Sextilem Martis, cœli medium ad locum Saturni, & trigonum Veneris & Mercurij, & Iupiter corpore quod optimum fuit, in hac cauſa Soli iunctus erat. Annus 43. non ita fauebat, quoniā omnia abſurda erant. Atque ita etiam res omninò infeliciter ceſſit, extra Academiā ſine auditore inexpertus. Vicerunt tamen aſtra, quoniā ut uidiſti applicabant,

non

non defluebant aphetæ. Perſeueraui igitur ad annum uſq; 50. ſcilicet perfectũ. Nec ſtatim extra patriã profectus, ſed ſequẽti anno id eſt 44.

Cæterum amicitiam arctam cũ nullo principe, niſi ſacerdote iã decẽ atq; amplius annis prædixerã, in libro cui titulus eſt ſupplementũ Ephemeridum. Hic aũt cùm, ut dixi, iam ab hinc annis decem editus ſit ea uerba habet. Cæterũ nulli principi gratus eſſe potero, niſi qui eccleſiaſticam habuerit dignitatẽ, & in prædictione anni 1548. cuius ſuprà memini eidem ſententiæ inhærens, ſed quia Sol eſt infelix, ero quaſi in contemptu Principum, ad illorum tamen perueniam notitiam, non tanquam aulicus, ſed aliorum medio. Item cum ſacerdotio inſignibus copulabor aliquando, dico primas partes tenentibus: quod quamuis fermè ad hanc diem conſequi potuerim, hora tamen ut dici ſolet non dum uenerat. Cauſam huius liquet eſſe Solis infelicitatem, & Iouis in angulo potentiam: nam Iupiter propriè antiſtes ſignificat. Id uerò licet etiam uidere in ſecunda geneſi præſenti collata: at de hoc cubi de amicis tractabo, diffuſiùs loquar.

Vultur uolans in cœli medio, procyon in imo, & luminoſior lancis in occidente, & clara fuſionis aquæ cum Ioue ad aſcendens, aliquid faciunt ad nominis celebritatem. Sed cùm ex arte & induſtria hæc ſint, exactam potius ſequuntur erraticarum configurationem, quam genius ſequitur: genium nunquam deſerit nominis celebritas, ſed hæc uiderint alij.

In uniuerſum ſenectus erit illuſtris, ſed ærumnoſa propter inerrantem ſplendidam, in occidente naturæ ☉ & ☿.

Quid uerò Luna ſignificet mihi in loco Saturni uolui uidere, & inueni quod in 37. reuolutione, Planetæ erant ut uides. Eo anno paſſus ſum nouem diebus tremorẽ cordis uſq; ad mortis timorem, cùm iam pluribus annis ceſſaſſet. Sumpto medicamento ex gemmis uomui uenenum, genitum in corpore. Erat enim bilis æruginoſa. Non nocuit amplius, quia directio nulla obſtabat, niſi quod aſcendens erat ſub Saturno: at hoc, ut dixi, peperit fluxum urinæ. Et proceſſus redierat ad radicem & Lunam quod plus eſt Venus, ex Sextili aſpiciebat. Eo etiam anno quoniam Venus domina loci Solis erat in quadrato Iouis, mutuoq; ſe recipiebant, & Mars in Sextili Solis ab eo receptus. Et Venus iuxta cor Leonis in Sextili Lunæ, & ipſa, ut dixi, domina loci Solis, ideò congreſſus ſum cum Pontifice prima Maij, 1538. Et miraberis quoniam Sol fuit, ea hora in parte & minuto Iouis in initio anni, id eſt, in par. 20. minut. 27. Tauri & Mars in parte eadem loci Veneris, id eſt, in 25. parte Leonis & Luna in par. 28. min. 20 ♊ ubi erat in initio anni, & caput in ♈ 23. 44. id eſt, in loco Iouis. Et hoc tamen demonſtratur imbecillitas ingreſſuum, quia cùm nec directio, nec pro-

☉ ♎ 10. 17.
Luna ♊ 20. 42.
Sat. ♍ 14. 53.
Iup. ♉ 20. 27.
Mars ♌ 2. 17.
Merc. ♎ 5. 14.
Caput ♊ 5. 19.

nec proceſſus facerent ex magna ſpe, in inanem omnino euentum res tranſijt.

Ex his etiam patet, quòd honores non ita facilè mutantur, ut diuitię, ualetudo, amici, & reliqua: quia in ſingulis annis Sol ad proprium locum cedit, ideò parum mutat conditionem, quàm ab initio radicis ſortitus eſt.

Præterea uides, quod niſi concurrant multæ directiones proceſſus & ingreſſus, aut genitura ualida ſit, nil inſigne ſubſequi ſolet. Ex omnibus enim ad honores pertinentibus, nihil fuit magni, præter poſſeſſionem publicam. Videbis & aliud in capite de opificio & tertium in capite de itineribus, & in omnibus his eſt mira concordia directionum, proceſſuum, & ingreſſuum, & in nullis alijs, ut nemo niſi amens poſsit iam de his dubitare.

Ex his etiam liquet quod Ptolomęus per illa uerba, (propter humanę naturę imbecillitatem.) Intelligit etiam aliud, quàm ſignificare uidebatur, ſcilicet quod natiuitas imbecillis quandoq; licet raro, ut ibi teſtatur & inferius, clarius concurſu multorum in idem tempus, præſertim idem ſignificantium poſt ualida reddi, & magnos ſortiri effectus. Et per contrarium ualida geneſis diſperſis per diuerſa tempora directionibus, proceſsibus, & ingreſsibus ultra quàm credi debeat, debilitari. Deſinant igitur mirari noſtram genituram, quæ multos præſtare poteſt honores, tamen perpetuum decerni non poteſt. Supereſt modò ſolum, ut doceam, qualiter ſuas quocunque tempore etiam inter medio quo loci principales, quos quinque eſſe docuimus per directionem applicent. Exemplo ſumpto à Luna, cuius locum uolo ſcire, pro annis quatuor deſcriptis. *li. 4. tex. 80.* *li. 4. tex. 88.*

De opificio.

Mirum uidetur de honore, ſed maius miraculum eſt de opificio: nulla eſt ſtella in cœli Medio, nulla in primo orientis ſtatu, & tamen aſsiduè exercui artem? Sed uerè Mars eſt dominus opificij, quoniam licet non ſit in cœli Medio, nec in primo orientis ſtatu, eſt tamen dominus, cœli Medij & primus ex ſuperioribus, ac inferioribus q̃ antecedat Solem. Et loco ſtatus eſt in trigono Solis, & applicat Sol illi, nõ defluit, unde eſt intra terminos, & eſt in domo, trigonoq; Mercurij in finibus Iouis, ab eo etiam ſtatim Luna defluit. Significauit igitur artẽ & nobilem, ob fines & luminarium teſtimonium, & præſertim quod pater fuit luriſconſultus. Nihilò ſecius, quia non aderant conditiones à Ptolemæo ſcriptæ, plus quàm decies fuit interruptum exercitium, & intermiſſum, legendo, peregrinando, litigando, ludendo, ſcribendo, ac etiam ex inuidia medicorum maledicentium. Accuſarunt me inſaniæ, ignorantiæ, inſtabilitatis, improbitatis, flagitioſæ uitæ

uitæ adeò multipliciter, ut multitudine accusationum potius leuarer, quàm opprimerer. Quis enim mortalium unquam tam malus esse potuit, præsertim cum nihil mali facerem, nisi quod odissem illos ut improbos? Vt ad rem reuertar, modo negotia, modo otium, modò impotentia interpellarunt ne non solita ægrorum frequentia, ut alij. exerceam artem: in posterum ætas ipsa interpellabit. Anno 19 cum in gymnasium me contuli fata quippiam magni ex astrorũ constitutione polliceri uidebantur: Sic enim erant Planetæ in initio reditus. Omnes igitur præter Venerẽ fuerũt iuxta locum Eudemonis, qui mihi est ♎ pars 24 cum ibi sit Venus & Mercurius cum trigono Saturni absq; malefici impedimento ullo. Processus erat ad opposita loca qui mutationem fortunæ declarabat. Eo anno exiui è patria, & cœpi libertatem experiri. Singulis reditibus ad opposita loca magna mutatio mihi in statu uitę contingit, 7. anno cœpi patri inseruire, totus ille decursus fuit ærumnosus, mutaui domum etiam habitationis. 19. ut dixi, in gymnasium me contuli, bona fuit mutatio. 31. anno uxorem duxi, altera seruitus præsertim studioso. 43. cœpi, ut dixi, profiteri medicinam: utilis seruitus, iucunda mihi & honorifica: Nunc 58. annus me expectat.

Sol	♎	10	37
Luna	♎	24	2
Iup.	♎	26	27
Mercur.	♎	28	7
Mars	♎	28	45
Cauda	♏	23	33
Venus	♏	25	36
Saturn.	♑	15	11

Post anno 34 cum cœli Medium ad Saturni trinum peruenisset, redij in patriam, habui munus profitendi mathematicas, concordiam cum collegio: erant autem ingressus qui maximè fauebant ut uides. Sed quia Mars cadit in Libra, & Iupiter in Capricorno, & maleficarum dona præsertim Saturni, sunt specie non re, ideò illa bona mihi omnia fuère exitio & calamitati fermè. Processus non iuuabant nisi per ingressum, nam cœli Medium erat in 19. parte Libræ, & ibi fuit Mars & Mercurius, & Iupiter fuit in quadrato eorum, & in cœli Medio radicis, sed hoc leue est.

Sol	♎	10	37
Luna	♉	7	14
Satur.	♌	9	21
Iupiter	♑	22	22
Mars	♎	23	22
Venus	♍	1	40
Mercur.	♎	20	56

Audi nunc rem miram anno 37 cœli Medium peruenit ad trigonũ Veneris & Mercurij in 24 parte Aquarij, & non potuit aliquid facere, quia processus non auxiliabatur, sed solum præparauit media ad consequendum collegium, à cuius ingressu iam detinebar octo & amplius annis pluribus sententijs seu decretis collegij iam in iudicatum elapsis. Senatu causam perpetuò ad illos remittente: Et quod maius est, conuentione per me facta cum collegio, qua iuribus meis illi cesseram renuntiaueramq;. Igitur hoc anno primum mortuus est is qui aduersum me pessimè egerat, in gratiam principis Istonij perueni: amicitiam cum Sfondrato, cuius genesim suprà uidisti, contraxi: Lucas Cru

ceius

Digitized by Google

ceius uir iustus sponte, & fratris Francisci Cruceij suasu etiam iustior, in locum demortui hostis subrogatus est: Eo tamen anno, ut dixi, ob processus nihil peragi potuit. Sequēti anno qui fuit 38 cœli Medium ad 19 Aquarij partem peruenit, quo etiam per directionem, & ubi radij Veneris & Mercurij trigoni, sed obstabant trigoni radij Saturni qui ante erant, hi conuentionē factam significabant. Obstabant etiam radij quadrati Martis. Porrò Planetæ in initio anni se habebant, ut uides. Luna & Iupiter locum processus cœli Medij, & Mercurius, & inter se trigonó radio respiciebant. Abfuit Saturnus omnino. Vides igitur ueram concordiam euentuum cum dictis Ptolemæi. Quia uerò res ardua erat, & difficillima, dilata est ad ultimum messem anni, cum processus menstruus peruenit rursus ad Aquarij signum, & in eo comprehendebatur, ut & in annuo locus Lunæ & sextilis Louis. Nec hoc sufficit, sed etiā dies fuit in quo processus ad 19 Aquarij partem peruenerat. Eo die, qui fuit 28 Augusti 1539 Luna fuit in loco radicis, & loco etiam processus, nam omnes tres processus anni, mensis & diei incipiunt à 19 parte Aquarij, & extenduntur ad 19 Piscium, & fuit eadem die oppositio luminariū. Et hoc mirabile quod omnia quæ mihi cōtigerunt magna, electio in rectorem 2 Augusti 1525. coniugium, doctoratus, ingressus in collegium, multaq; alia semper contigerunt mihi in ipsa positione Lunæ. Et hoc causam certam habet apud me occultam & difficilē. Nec credas quod ego de his cogitarem, imò ignorabā hoc penitus. Quinetiam ille mihi perfidus hostis, cum aliquid sciret ex arte, in prima societate collegij, quæ contigit anno 1535. dixit elegi huius societatis tempus dum Luna est in Aquario signo fixo, ut tibi faueam, ne hoc pactum unquam disrumpi possit. Ita aiebat uir dolorum: sed occulta sunt iudicia diuina: cum enim quod simulabat de societate in fauorem, esset è directo contrarium, quia per illud pactum priuabar debito mihi collegio, elegit locum mihi propitium ad habendum collegium, nescíens quod pars ultima Aquarij erat mihi maximè propitia. Et ob hoc soleo dicere, quod electiones propter duas causas fermè plus nocent, quàm iuuent.

Sol	♌	10	37
Luna	♌	26	57
Satur.	♐	26	2
Iupiter	♊	25	55
Mars	♏	22	5
Venus	♏	15	18
Mercur.	♌	19	13
Cauda	♐	15	58

Hac igitur cum genesi cum fidem & integritatem omnes, cum quibus morabar admirarentur, pudorē maledicēdi æmulis inieci. Quod ad insaniam attinet, si ego insanio, aut insaniui unquā, uos qui me accusatis, uestram ostendite sapientiam. Ego infirmus natus corpore, pauper, tēporibus quibus perpetuo bella uiguēre, nulla affinitū fretus auxilio, aduersante collegio, nullis insidijs succubui, nulli uiolentiæ, omnes gradus, quos medicus habere potest aut habui, aut oblatos recusaui, meos erexi, inculpatus uixi. In omni certamine uictor, iudicio

omnium. Adeò fauente cœlo, ut multi apertè falsi sint cum decerta-
rent, se omnium oblitos esse. Nulli Principi blanditus non solum fui,
sed & egregiè aduersatus. Multorum libris passim infertus, incolumi
ualetudine, & satis longa uita, si 56 annum licuerit excedere, inuentio-
ne multarum nouarum & magnarum rerum felicissimus: exercitatio-
ne artis & successibus, ut eadem gloria primo mihi comparauerit inui
diam, inde extinxerit. In uniuersum, Saturnus cũ stellis nobilibus est
causa magnitudinis nominis in arte: Quia dans formam dat quæ se-
quuntur ad eam. Vt dans excellentiam artis, dat etiam formam ex illa.
Adiuuerunt decreta honoris, diuitiarum, authoritatis in opificio, ge-
neses filiorum faustæ, ut aliàs ostendimus, & infrà sumus ostensuri.

De coniugio.

Luna fuit occidentalis quo ad Solem, orientalis quo ad angulos,
ideò significauit coniugium in medio ætate. Non opus est directione
in hac causa iuxta Ptolemæi sententiam, sed cum loca principalia in æ-
tate media peruenerunt ad suum oppositum. Id contigit anno ætatis
31. Eo anno Luna uenit propè locũ radicis in opposito Veneris. Ve-
nus fuit in loco processus Lunæ at Venus domina ascendentis. Eo e-
tiam anno Mars fuit in opposito Iouis & in fine Arietis, & Saturnus
iuxta locum radicis in fine Geminorũ in sextili Martis & trino Iouis.
Mars autem retrogradus, et dominus ascendentis processus. Exactus
erat circuitus Saturni, qui solet impedire cõiugium. Et hoc nota: nam
qui ante 30 annum nubunt, magnam habent significationem cõiugij,
& plerunq; sæpius nubunt, de uiris dico: in fœminis quęcunq; ante 15
annum: is est terminus dimidij circuitus: Et hę ut plurimum nubunt,
plus quàm semel. Ita ego collegium ingressus sum exactis ad unguem
15 annis à morte patris, nam ex bisexto suppletur dies qui deficit, & su
persunt duo dies alij. Patris autem genius hac in causa obstabat mihi.
Et hoc est quod dixit Aristoteles, uitam & reliqua animantium certis
syderum circuitibus constare. Verũ ut ad rem reuertar, eo anno Mars
septimi loci dominus peruenit ad Lunę radios trigonos. Mars igitur
significat personam meam in causa coniugij, quia septimi loci domi-
nus, & Luna uxoris. Tam parum autem abfuit ab hoc cõgressu, ut ne
unus dies: sed hæc præter Ptolemæi sententiã. Ad illius placita reuer-
tor, Luna fuit in bicorporeo signo, & Iouiatq; Marti cõfigurata, ideò
debuit significare duas uxores. Et certè significasset, nisi quod Luna
pergit ad Saturnum, et Saturnus cõmiscetur nimis Veneri quę est do
mina ascendentis: ideò prohibet secundam, non tamen potuit prohi-
bere primam, de secunda etiã parum abfuit. Eodem igitur modo quo
7. annus 19. 31. 43. 55. plerũq; significant uitæ mutationem, eodẽ modo
8. 20. 32. 44. 56. 68. pernitiem & exitium si maleficæ sint in secundo, uel
octauo loco, aut quinto, uel undecimo, nam ascendens ad octauæ si-

gnum

gnum perpetuo his annis per proceſſum deuoluitur. Vbi minus affligat, ſignificat morbos, itinera & corporis incommoda: In quibus nihil aduenit, in his beneficæ ibi ſunt conſtitutæ, aut illarum radij trigoni ad hunc octauum locum perueniunt, aut anni directio aſcendentis & Lunæ omnino felix eſt, & à noxa aliena. Hanc reor fuiſſe cauſam quod uidi quatuor iuuenes omnes patribus unicos ex legitimis anno 20 mortuos fuiſſe. Et certè is annus magno periculo generaliter non uacat. 56. autem longè maiore quo Scipio & Virgilius, & multi clariſsimi uiri obiêre. Nam eo anno redit aſcendens & Luna ad 8 ſignum, cui non configurantur: & ideò eſt proportio eius ad ęgrotantes, quaſi ſicut octimeſtris ad parientes: niſi quòd tota malitia octaui menſis diſpergitur in plures annos 8. 20. 32. & reliquos, unde uis tantò minor euadit. Ætas uerò tũc eſt iam effœta, & hic annus eſt ultimus cuſtodiæ Martis: unde non ſecus effundit Mars iram ſuam eo anno, quàm improbi milites, cùm coguntur relinquere hoſpitium illis aſsignatum: Ob id cum contingat numerum illum per ſeptem poſſe diuidi, fruſtra crediderunt annos, quos uocant climatericos à numero climatum, quæ ſunt ſeptem, id eſt, qui poſſunt per ſeptem diuidi, ut 7. 14. 21. & tales eſſe exitiales. Hoc enim eſt alienum à mente Ptolemęi, & à ratione. Et ratio demonſtrans hoc, eſt quia idem ſub eadem forma non poteſt habere, niſi unam & eandem adminiſtrationem: Sed Planetæ ſimpliciter habent diuiſionem illam ætatum à Ptolemæo, poſitam igitur ſimpliciter nullam aliam habere poſſunt. Secunda quam habent uocatur poſſeſsio radiorum, uel corporis. Tertia dominij uel locorum diſtributio. Quarta poſſeſsio radiorum uel corporis noua ſeu ſuperueniens. Et ſimilitudinem horum euentuum ſingulis 12 annis, ut dixi, confirmat Iupiter rediens ad idem ſignum. Et ſicut homo per reditum Solis ſingulo anno ad eundem locum experitur ſingulo anno æſtatis calorem, hyemis frigus, Martij uentos, Maij iucunditatem, quæ ſunt manifeſta, quoniam Sol & ipſe manifeſtus eſt mundo, ita ſingulis duodecim annis homo per reditum Iouis ad eundem locum paulò ſerius, aut citius in diebus experitur quid occulti ſimile, uelut reditus Iouis occultior eſt reditu Solis.

Reuertendo igitur ad propoſitum, cũ Luna eſſet Marti cõfigurata, ſignificauit uxorem animoſam, peruicacem, & indomitã. Et quia erat in dignitatibus beneficarum, mitẽ & ingenioſam, & mediocriter pulchram. Cùm uerò eſſet in Piſcibus, & in aſpectu Planetarum maſculorum, fœcundam maſculorũ. Abortiuit igitur tres maſculos, duos perfectè partu, & unam puellam ædidit. Tempus igitur eſt, ut de his loquar: nam de conſenſu inter nos loqui non poſſum, cum illius genituram non habeam. Vixit aũt mecum 15 annis, & in tãto tempore Mars dominus ſeptimi loci peruenit à radijs trigonis Lunæ, qui, ut dixi, ſignificaban-

gnificabãt diem ipſam coniugij ſcilicet annos 30. menſes 6. dies 24. ad radios quadratos Veneris & Mercurij. Sed hoc nõ dixit Ptolemęus.

De filijs.

Iupiter, Venus & Luna ſunt largitores cõmunes, ſed Luna non reſpicit decimum locum, nec undecimum: Ob id cũ etiam cadat ab angulo, nullos dabit filios. Iupiter proijcit radios in decimã iuxta finẽ, in quartam Aquarij partem ubi ſunt propè radij trigoni Solis & Martis, & etiam quia quadrata radiatione ex æquinoctiali reſpicit apicem decimæ domus, quia eſt in ſignis breuium aſcenſionum; ideò ſignificat primum filium natu maſculum, nam omnes Planetæ & ſignũ ſunt maſculina, & cùm natus eſt, fuit Iupiter in initio Aquarij, ubi erãt radij quadrati eius in mea geneſi in decimo loco. Sicut etiam mihi Iupiter & aſcendens fuerunt iuxta locum, ubi erant radij quadrati Iouis in 11. initio in natiuitate patris. Vide quàm bellè congruit. Et ſicut mihi Iupiter cum illo gradu, qui fuit nodus Tauri, fuit in aſcendente, ita in filio meo Iupiter, fuit aſcendentis dominus. Secundum filium largitur Iupiter radio ſextili in Piſcibus ſub Luna, & ideò quia Iupiter erat in ſigno fœminino, & radij eius in ſigno fœminino & ſub Luna, ideò ſecundus filius fuit fœmina. Et ideò Luna fuit in quarto gradu Piſcium, ubi cadunt radij ſextiles Iouis. Sed quia uel ſic debilis erat conſtitutio loci filiæ, cũ eſſet in fine undecimæ domus, ideò adiuuit eam trigonus Veneris in fine 11 domus, & cecidit in Aquario, & ibi fuit Iupiter propè 29 parte Aquarij in natiuitate filiæ. Et quia in natiuitate filij ſignificator fuit in decimo loco & ibi radij Solis & Martis ſignificarũt robuſtum et morboſum, & ita in infantia fuit in maximo mortis diſcrimine. Sed puella cùm habeat ſignificatorem in fine undecimæ, ſed in ſigno prolifico & auxilio Lunæ præſente ſine maleficis, ideò ſignificabatur, quod eſſet imbecillis & incolumis in infantia. Et ita fuit, erat eñ adeò exilis ut ſuper futuram non ſperaremus, adeò ſana, ut nũquam peritura uideretur. Veneris uerò radij trigoni cadebãt in 24 partẽ Aquarij, quadrati uerò in 24 Capricorni ſi in cœli Medio, illi in 11. loco. Qui in 11. locũ ceciderunt erant debiles, & Venus debilis, fuerũt auxilio filiæ. Qui uero ceciderũt, in Medio cœli cum Venus eſſet orientalis extra Solis radios ſignificarunt filium. Et licet Venus eſſet fœminina, & ſignum in quod dirigebãtur radij fœmineum, quia tamen ipſa erat in ſigno maſculino, & cõmixta Mercurio, et Saturno ualde, ſignificauit maſculum. Sed cum Venus eſſet multũ debilis in ſexto loco, indiguit auxilio Iouis, tum præcipuè quod radij Iouis in Piſcibus decernebãt duos filios ob ſignum quod eſt duorum corporum: Et ita natus eſt filius & maſculus. Sed quia, ut dixi, Venus erat imbecillis & radij Iouis ſextiles imbecilles loco, ideò natus eſt imbecillis & morboſus. Superuixit tamen, quia pars 24 Capricorni eſt immunis à radijs maleficarũ.

Niſi

Niſi quod ibi imperat Mars. Ex hoc patet quod omnes filij mei ſunt à Ioue, primus ex loco quadrato, & eſt ibi in natiuitate eius. Secundus ex ſextili in quarta parte Piſcium, & eſt ibi Luna in eius natiuitate. Item quia quarta pars Tauri, in qua etiam inuenitur ſunt ex his quæ imperant & obediunt. Tertius ex radijs rurſus ſextilibus, quia eſt bicorporeum ſignum, & in ſecundo, & in tertio, quia radij ſextiles ſunt debiles, & etiam quia cadunt in locum debilem, ideò auxiliatur Venus cum Mercurio & Luna, ſed fœminæ magis Luna, maſculo autem magis Venus. Fuit ergo primus hic ab infantia oppreſſus multis morbis, & ſæpius relictus pro mortuo, quia luminaria erant deſtituta omni præſidio, & Lunæ ſuccedebat Mercurius inde infortunæ; ſola Venus tuebat aſcendens, remãſit ſurdus ex aure dextra. Erat paruus potius, quàm magnus, inclinato corpore aliquantulũ: oculis albis, paruis, ſemper mobilibus: facie candida, rubra, digitum ſecũdum à paruo pedis cum medio iunctum habuit, cùm Sol peruenit ad Mercurium lauream in medicina ſuſcepit. Erat bonus muſicus cum cœli medium peruenit ad Iouis quadratum, Ioue Solem reſpiciente omnibus parum benè fortunatis anno uigeſimoquarto, in collegium co-

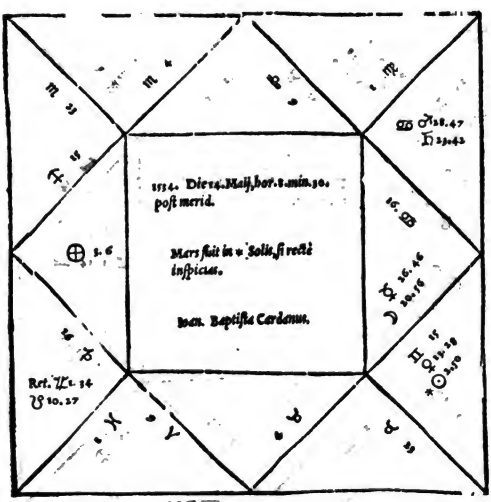

optatus est. In ipsa cooptatione uxorem duxit me insscio parùm pudicam, & sine ulla dote. Inde paterna domo extrusus, ut poteram illi supplicias ferebam, sed nihil habens & aleæ admodum deditus ob Iouem in opposito Martis & Mercurij nimiam potentiam qui in finibus Martis erat, & ipsa sors mala, sors cum Saturnus & Mars ambo infelices in eo dominarentur, & quia in opposito erant secundæ domus, ut nec præsidium ex ea speraretur, & Mars supra Iouem cum Saturno eleuatus ad extremam miseriam illum adigebant: nec unquam futurus erat diues, etiam si superuixisset ut constat: tamē ex arte lucrabat, & pro conditione splendidè uestiebatur. Ex uxore filiam, filiosque sustulit, puerulus uix euasit, cuius genesim subscripsimus, puella mortua est in infantia prima. Sed non eandem fortunam mihi pollicebatur, namq; Saturno in ascendente posito Sol cum aldebaram fuit in trino Iouis, fuit autem figura qualis hic post suam depicta est. Vnde cùm Sol sit in trino Iouis, & cum Venere significat longam uitam, & ita iam excessi 33 annum ab illius natiuitate, & pro conditione felicem, sed tamen post uiginti annos ægrotaturum alioquin non est anaræta usque ad Saturni corpus. Sors quoque optimè constituta

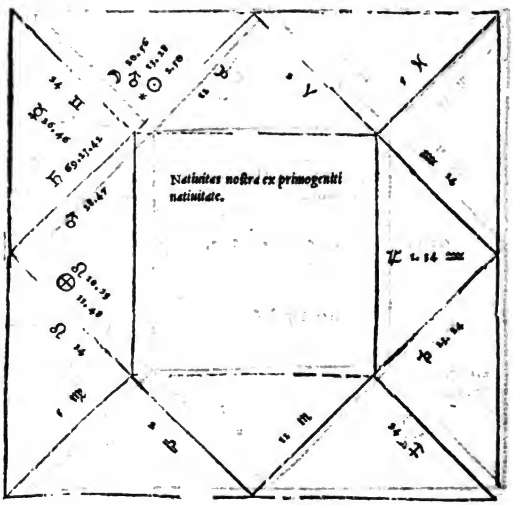

cum

cum capite Draconis in fine primæ domus conuenit, & maximè cum ſecunda in ſextili Veneris ipſius dominus Sol, ut dixi, bene conſtitutus, ut dignitates decernere potuerit multas pro conditione mea. Nihil erat quod damnari poſſet præter Martem aſcendenti proximum, ſed reliqua erant nimis ualida.

Iuxta finem 26 anni Luna Aphetarū una, & imbecillis per circulum poſitionis, qui tranſit per ſectionē, & corpus Lung, quaſi retroceden te cœlo, ut in conuerſa directione fieri ſolet, peruenit ad ſextiles radios Martis, ita utipſa uix eſſet exuta, imò non exuta Solis radijs, uel ſub ipſis. Et Mercurius alter Apheta eodem anno ad Saturnum applicuit, itaque ſuaſu adoleſcentis alterius famuli, iuſsit ut uenenum uxori in puerperio exhiberetur. Et quanquā pœnituerit antè, nec ex eo mortua ſit, quia tamen breui mortua eſt Nona Aprilis anni 1560. per mediam noctem, me inſcio, capite mulctatus eſt. Ecce uides quomodo natiuitas una poſsit eſſe peſsima pro nato, & optima pro alijs, ut parentibus, fratribus, aut filijs. Etenim & ſi uixiſſet, futura eſſet uita illius plena difficultatibus, cùm tamen prima fronte (ut dici ſolet) bona uideretur. Conſyderaui præterea anni ipſius reditum, qui fuit uiolentiſ-

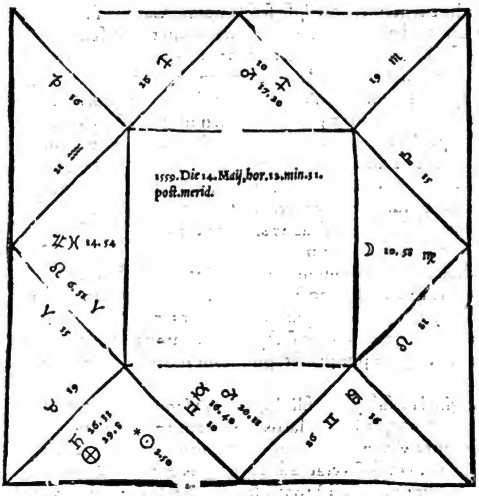

simè: alij enim cum malefaciunt euadant, ipse cùm tantum uoluerit pe rijt. In eo igitur Luna fuit iterum in septimo loco peregrina in oppo sito Iouis, qui cùm esset in domo sua, erat Lunæ inimicus, Mercurius etiam cum Venere in quadrato Lunæ ac Iouis, Mars uerò in opposito omnium, aut quadrato, & in angulo decimi loci eleuatus super omnes, & uiolentam omninò mortem effugere non posset. Ex quo patet quod reditus sunt euidentiores progressibus. Nam iuxta progressus fuisset ascendens 15 pars Capricorni, & omnes Planetę, & maximè Mars & Venus, & Mercurius omnium malorũ authores fuissent extra angulum. Luna autem cùm fuerit uelocissima significauit præceps consilium: bona pro exequutoribus, mala pro principalibus: in consultè enim agunt omnia. Publica mors decernebatur à reditu: quia Luna domina temporis erat supra terrã, & Mars in cœli medio, & Iupiter significat iudices infensos cùm esset horoscopo non coniunctus: Ex directione quia Luna erat prope Solem, qui erat cum oculo Tauri. Et ideò adeò fæuijt ille inclytus senatus regius, & quidam proposuerint esse concremandum, qui nil merebatur cum uxor palàm fateretur illi, & coram matre præsertim impudicam se esse, & puellam quæ nata erat, ex adultero esse conceptam: unde iratus iuuenis hoc tentauit, non ipse sed famulus. Captus fuit 17 Februarij cum Luna ad oppositum Saturni peruenisset, & ipsa infelix in Scorpione, sed hoc non sufficit, licet ille locus Saturni fuerit mortis locus, nam non semel eo anno Luna ad eundem locum redierat. Accessit ergo quod initium mensis processus die 22. & hor. 8. exactis Ianuarij, cum Luna fuit in 17 parte Sagittarij in loco Martis: ideò placita data est pridie, quã captus sit in mane. At de morte haud dubium est, quod peruenit mensis ad Sagittarium Martij, Die 18. hora 12. Et Saturnus in initio mensis peruenit ad locum Solis, & hora mortis Mars ad eundem. Direxi etiam ascendens ad 29 partem Tauri, & peruenit ad illud in diebus 278. in quo captus fuit, & in diebus 53 peruenit ad locum Saturni interfectoris. Et ideò directionis locus declarat non solum mortem, sed tempora & modum mortis: & reditus causas & negociationes, & exitum sola constitutio reditus talis, significasset iurgia, contentiones, rixas, pericula & forsan uulnera, & etiam morte si Aphetarum unus fuisset afflictus: uel directione appropinquasset: publicam mortem decernere non poterat.

Interim iam susceperat filiolũ, & cum Venus significaret matrem, & esset proxima quadrato Martis, significauit mortẽ, nam Mars erat eleuatus supra Venerem, & Lunam, & fuit trigonus breuium ascensionum, & Luna afflicta erat radijs oppositis Saturni, & cum corde Scorpij de natura Martis. De patre significabat breuem uitam, Sol enim

erat

erat in angulo occidentis in casu suo. Extraxi ergo genesim patris eius ex genesi filii, posuiq; Solem in horoscopo, & Luna facta est Apheta: ideo significauit mortem imminentem, eisdem de causis, quibus in matre significauit: quoniam uerò Luna erat eleuata supra Martem & Saturnum, & iam à Saturno euadebat, propè fuit ut seruaretur, nisi fuisset in opposito loci Solis, patris ideoq; in loco infortunato, & fuit etiam cum illa stella, quæ parum utilis est, in omni casu. Et manifestum est, quod est figura miserabilis pro patre: Sol desertus infelix: Saturnus in tertio loco, peregrinus Solitarius cùm sit & significator patris, & dominus loci Solis & ascendentis. Luna cum sorte peregrina, ab utraque infortuna, pulsata hostilibus radijs beneficæ, ab angulis remotæ, & ab aspectibus salutaribus.

Extraxi etiam meam genesim ex nepotis genesi, & necesse fuit ponere Saturnum, qui auos significat pro significatore, (ita mihi liceat dicere breuitatis causa,) quem posui in ascendente & Luna, Saturni fuit, propè oppositum ascendentis, & ita tertio anno mutaui patriã cum honore & lucro, & Sol fuit in cæli medio uitæ significator, licet debilis remotus, tamen ab infortunatis & manifestum est quod Mercu-

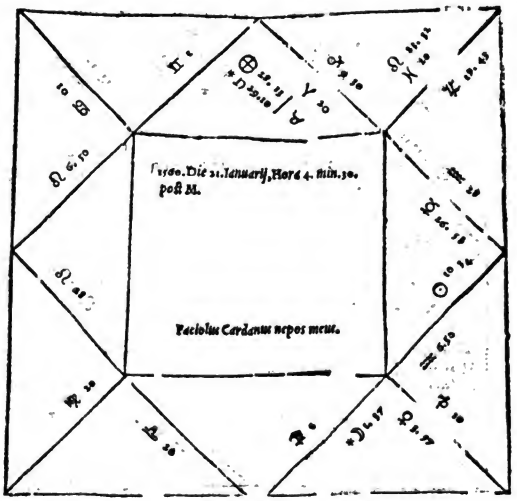

rius est anaræta, si non omnino radij quadrati Saturni. Et quoniam Sors, & Iuppiter, & Caput Draconis sunt simul, & in piscibus, habebo satis felicem uitam cum gaudio & lucro propter amicos, quod hucusq; uerissimum fuit. Erit ergo uita imbecillis, etiam præter ætatem, sed remota ab omni uiolentia & insidijs. Deterius quod sit in ea, est Luna in septimo loco, & in trino Martis super eam eleuatur: & hoc si esset in principali genitura, significaret periculum filiæ proprie, aut filio, aut utriq;, cùm sit in bicorporeo, sed non potest utrūque, quia est trigonus, & mutat naturam ex situ &, quadratum Saturni cum Mercurio, non adeò graue mihi, quā per Mercurium significatur, cum ad Saturnum ille accedat: Tertium est quadratum Veneris & Martis. Et quia Luna est ascendentis domina in uoluntario exilio, iam expleuit uices suas: & quia omnes erraticæ sunt supra terram, ut in natiuitate mea erant, infrà significant uitam priori contrariam, imbecilliorem tamen quàm uiuente filio: cùm tunc essent Iupiter, Mars, Sors, Caput Draconis in angulis. Vides etiam similitudinem genituræ, Ioannis Baptistæ, cum mea magnam, & pueruli cum Ioannis Baptista: inde illius cum mea minorem, & sextilem Martis cum Sole loco trigoni in

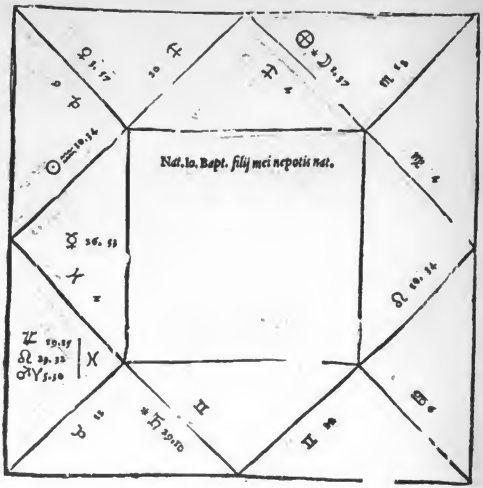

natiui-

natiuitate mea, & aſcendens ſuum in quadrato mei: & Venerem in quadrato Martis, loco Lunæ in mea genitura.

Nunc uerò dicamus de illius uita, quæ erat imbecillis, nam Luna eſt ſub terra peregrina, cum radijs, infortunatum extra angulum, cum ſtella de natura Martis, Sors eſt impudica à Saturno, quod ad uitam attinet: in reliquis non eſt mala & ſignificat, opes ſuas futuras ex auo. Et etiam impeditur, per ſe & quo ad uitam magis à radijs hoſtilibus: Mercurij etiam aſcendens ſatis robuſtum ob radios Solis & Martis, Sol eſt uitæ ſignificator, ſed habet graues hoſtes.

Mercurium primo in annis 22, ſed hoc parum, poſt Saturni quadratum in annis 25 ex quo forſan redimetur pecunia, inde ob aſcendens ad Mercurij oppoſitum in annis 27. & ob Saturni quadratum in annis 30. concludendo quod ab annis 22. ad 30. circiter, maxima pericula uiolentæ mortis patietur, & etiam morborum occultorum & longorum: & etiam incommoda in oculo ſiniſtro, circa mores erit per tinax ualdè ob Saturnum dominum loci Mercurij, & præceps ac loquax ob Martis, cum Luna aſpectum & ſtellam, ut dixi quæ Scorpij cor uocatur. Opes habebit & cauſa religionis etiam aliquid poſſide-

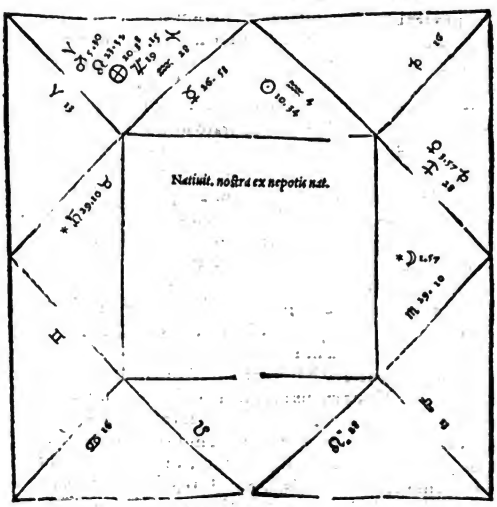

bit.

bit. Estq; hac in parte longè felicior patris sui & filij mei: ad triginta annos, ualdè impeditus erit & laboriosus: postquam tamen ego interiero, si trigesimum annum superauerit, ut etiam longè mitiore fortuna. Ab aquis semper caueatur. Luna enim ualdè malè posita est. Mulierum etiam causa magna detrimenta patietur, & pericula longè maiora, habebit caueat semper dum Luna erit in Leone uel Aquario iuxta illorum fines. Ab ira se contineat, & à loquacitate: Vxores autem concubinas habebit: eritq; potens in Venere & filias multas, tum filios etiam procreabit, sed masculi maiore cum difficultate uiuent. Venus artem significat, ut forsan medicinæ operam det propter Martis societatem: quod si fecerit, erit satis felix & famosus in arte, erit gratus principibus, & satis bonus socius, & ueneratione dignus uidebitur. Anno 1567. die 12. Octobris, Dominica hora quarta, fermè post meridiem uulnus accepit in capite ex tegulæ casu, usq; ad os, & fuit in uitæ magno discrimine, fuerunt Planetæ hora reuolutionis, & hora casus, Luna fuit in loco Mercurij in genesi, unde clarum est locum illum parum propitium ei futurum. Casus autem fuit cum Sol peruenit ad Martis sextilem in Occidente, & Mercurius in anni reditu ad locum proprium: & fuit maximum periculum, cum non adesset aliquid propitij præter Dei benignitatem. Et uerum ascendēs est quinta pars Leonis, ut ex hac directione manifestum fit. In hac genesi maleficæ, sua prà beneficas eleuantur, ideò benè cœpta sæpe malè terminabuntur. Saturnus eleuatus difficile dabit inuentum: Luna cum splendida cordis Scorpij dignitates, & si ad ætatē peruenerit filios plures & illustres. Mars in Veneris quadrato infelices amores. Et reditus ad opposita loca, malus 20. 23. annus, & sic deinceps, in quibus erit felix ratione bonorum, & ex causa Sacerdotij aut Sacerdotum propter Iouem cum capite Draconis. Erit tamen malo ingenio ob dominium maleficarum omnium in eo loco, Verum ut dixi in huiusmodi homo dominus sui est: in aliis etiam multum potest.

bora reuolutionis.

☉ ♒ 10. 34
☽ ♊ 20. 0
♄ ♍ 13. 1
♅ ♏ 8. 19
♂ ♑ 23. 10
♀ ♒ 0. 43
☿ ♒ 24. 23

Filij autem natu minoris genesis habet Iouem fermè in loco Veneris & Mercurij mihi Lunæ, quoq; idem mihi & illi. Vbi etiam radij Iouis Sextilis: Præterea illi Mars in loco Saturni mihi, & Sol illi in loco Martis. Vnde ex his mutuam dilectionem significabunt. Iupiter cum non potuisset peruenire ad 24 partem Capricorni, quia numerus annorum non patiebatur ad locum Veneris peruenit. Fuit & illi Sors sub Solis radijs, & ante illum. Sol uerò illi mihi in trino Solis, & Sors fortis, & ascendens ascendentis. Cum uerò uidisset hanc genesim, Nicolaus Constantius simus Bo-

bora casus.

☉ ♎ 28. 9
☽ ♒ 26. 46
♄ ♍ 22. 30
♅ ♏ 15. 17
♂ ♋ 27. 35
♀ ♎ 14. 52
☿ ♎ 11. 42

noni-

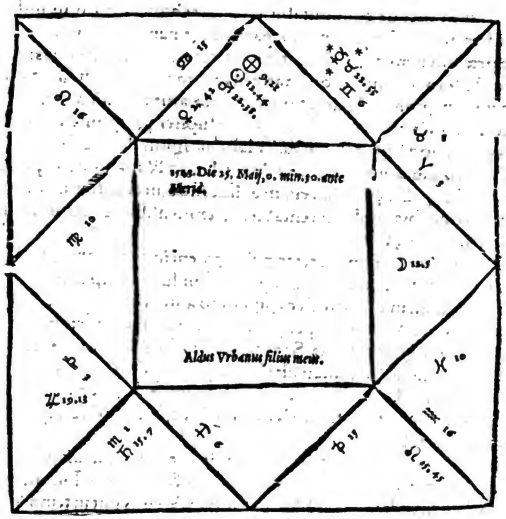

nonienſis, Aſtrologus egregius dixit ſtatim cuſtodiendum puerum qui ſi ſuperuiueret, omnes ſuæ gentis eſſet ſuperaturus. Verſari tamen in periculo, ne non eſſet mutus ob Saturni oppoſitionē cum Mercurio, ſed iam Mercurius celer euaſerat, itaque uſque ad quintum annum mutus extitit, inde ſoluta lingua promptè loquitur. Sol igitur eſt uitæ dominus, & mirum eſt quod in occurſu Martis non læſerit illum, ſed à me id accidit, ex ira uehementi: ego tamen paulò antè ægrotaui, ad mortem ex Solis, ad Martem applicatione: ſed in ipſa infantia multis modis ad mortem uſque conuulſus, & conflictatus eſt ob Lunæ quadratos radios, qui poſt Solem ipſum ſunt. Mars non occidit, quia ſub radijs & ob trigonum Iouis, Luna in ſeptimo loco, peregrina pericula ex aquis decernit, quæ ſubijt bis, adeò ut eſſet ſine ſpe: tum etiam uiolentæ mortis ex ferro à quibus etiam non abfuit cauere oportet. Eadem uagabundum reddit: atque ita eſt ab anno 14. nunquàm ſe continuit, ſed per Italiam perpetuò peregrinatur, cum'que Luna conueniat cum Saturno, Sole & Marte, erit alienus ab uxorio affectu. Pericula ex calumnijs & ueneno ſubibit: exiſtimo tamen euaſuram. Erit conſilij præcipitis, inconſtantis'que, ſed

tandem

tandem in melius commutabitur: & licet nunc ut furiosus uideatur, tandem tamen fiet elegans & sagacissimus, nam locis Mercurij & Lunæ præsunt beneficæ. Filios etiam suscipiet maximè fœminas: ob Lunam & Venerem: nam Iouis radij in locum cadunt, qui sub Sole est. Sors digna, non est ut eligatur, pro fortunarum domina, cum & ipsa lateat: ob id secunda domus in qua est Iupiter, præponenda est: & tū maximè quod Iupiter est in ea. Habebit igitur diuitias hæreditarias & Vxoris causa, aut amicorum donis. Ludo & inanibus experimentis eos dissipabit, & forsan etiam ædificando, licet absonum uideatur. Cerebri morbis multum tentabitur, sex mensibus etiam dum infans esset febre laborauit.

Præterea ut ad rem reuertas, principalem in reditu anni, quo genitus est primus filius. Venus per processum, fuit in 24. parte, & Iupiter per ingressum in 25. parte Scorpij. Anno autem quo natus est, scilicet 33. ætatis meæ. Venus fuit per processum in 24. parte Geminorum, & Iupiter per ingressum in 22. Sagittarij. Et ascendens nati inter locum ipsius genitura, & natiuitatis: Et Luna fuit in reditu natiuitatis, in loco Veneris, radicis & in natiuitate filij, Luna & Mercurius, dominus loci Solis in loco processus Veneris reditus, & oppositio Iouis in reditu per ingressum.

In tertij autem filij anno generationis, Venus applicuit per processum ad 24. partem Aquarij, in cœli Medio, & per ingressum ad locum proprium in radice, & in reditu natiuitatis, Venus fuit in trino loco Iouis, radius & iuxta locum processus eius in generatione. Ascendens autem fuit inter locum Iouis, in generatione & Veneris in reditu natiuitatis: & Iupiter in oppositio loci, Lunæ hora restitutionis anni. Et quo ad directionem pro duobus primis filijs. Luna peruenit ad corpus Iouis & cœli medium ad trinum Veneris & Mercurij. In natiuitate autem filij minoris Luna peruenit ad Sextilem proprium, & cœli Medium ad Sextilem Iouis. Manifestum est autem quod post ex directionibus, non est amplius spes de alijs filijs. Et quod omnibus filijs idem est dominus ascendentis, qui & longior in mea genesi, ut primis duobus Iupiter, ultimo Mercurius. Subijciamus ergo genesim nostram, ex filio scilicet, ultimo in qua Luna est uitæ domina, & cum ea pars fortunæ, & ideò iuxta annum 20. nati, & est annus 1562. significat mutationem loci cum honore & utilitate ob quadratos radios Veneris, & incrementum in arte ob Mercurium Orientalem. Et Saturnus significat mihi morbum, quendam perpetuum quem patior & eo modo quo significat, sed tamen parum molestum. Et cùm ascendens per uenerit ad illius trinos radios uix euadam, quia sunt è loco malefico, & in locum illi hostilem & concordat tempus cum alijs. Et significat amicos bonos, & plures, & uitam hilarem, & opes multis modis paran-

Digitized by Google

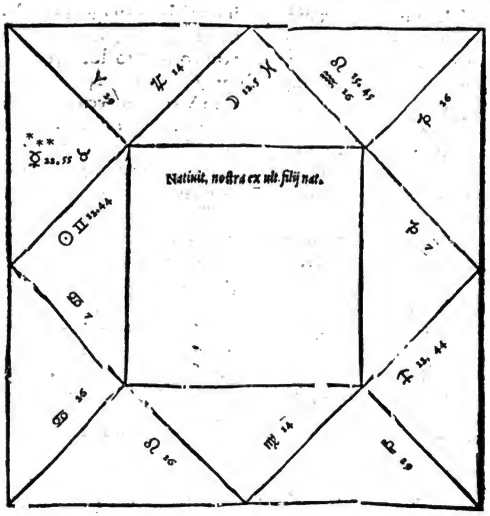

randas iuxta tamen genituram propriam. Nam fortunæ Iupiter et Venus præficiuntur, qui ſalui ſunt. Sed de hoc ſatis modo adijciamus genituram filiæ.

Hæc nata eſt cum branchocele oui magnitudine ob Venerem cum cauda compoſitam, ut mater mea multum doleret ob hoc, ſine ullo tamen auxilio fermè totum euanuit. Significator uitæ eſt aſcendens aut omnino Venus, quę debilem habent poteſtatem, in loco Solis et coniunctionis, et de fine aſcendentis incertum eſt. Vt cumq; ſit tota res ad hæc duo referenda eſt. Vita fuit ob hæc incolumis, nupta eſt ſatis diuiti uiro, ſed ſterilis euaſit, ob tam multiplicem erraticarum pugnam. Nam Iupiter eſt in oppoſito Saturni, et in quadrato Solis et Mercurij, qui ſunt in quadrato eiuſdem Saturni: Mars reſpicit Solem & Solem trigono aſpectu. Cùm ergo extraxiſſem meam geneſim ex præcedenti filiæ inueni, quod Luna illius conuenit cum noſtra. Sed in figura extracta fuit fermè in angulo: Et ſignificator uitæ fuit Mars, qui in Solis et aſcendentis, et coniunctionis loco ſex habuit, non eas tantum principales dignitates: cùm etiam in loco Lunæ et partis fortunæ dominantur. Et ideò cùm eſſet in nonâ domo, cùm radijs Solis amicis

micis ſolum obſtabat radius quadratus Mercurij, qui poſt uiginti annos morbum illum attulit anni 1555. febrē quadraginta dierum. Poſt 16. autem annos eſt corpus Saturni cum oppoſito Iouis, & res redit ad idem cum alijs: & quia Iupiter, Sors, & Luna ſunt propè, ualdè ſignificant incrementa bonæ fortunæ. Et Venus in Secunda, quia ut dixi, Sors non eſt potens: ſecunda ergo cum ſalua ſit, & in ea Venus domina loci, Sortis & Lunæ, ideò multa lucra denuntiat in poſterum. Quod ad reliqua attinet honores, & dignitatem nihil malè, nec bene, ſed oppoſitio Saturni & Iouis diuturnam contentionem, illam ſignificabat, quæ cum collegio extitit: admiſſus tamen ſum ob ius. Nam munus profitendi à filio natu minore, decernebatur anno enim 1543. Maij 25. natus eſt: profiteri ergo medicinam cœpi, eodem anno Calendis Nouembris. Inde potes cognoſcere genituras filiorum mutare ſtatus parentum.

Fuerunt ergo ſtatus nouem, uſque ad præſentem diem, primus ab anno 1501. quo natus ſum, uſq; ad annum 1524. miſtus ex geneſi patris primò, inde matris, inde mea. Secūdus eſt ab anno 1524. ſub initio Septembris, ad annum 1534. Maij, 14. miſtus ex mea & materna geneſi.

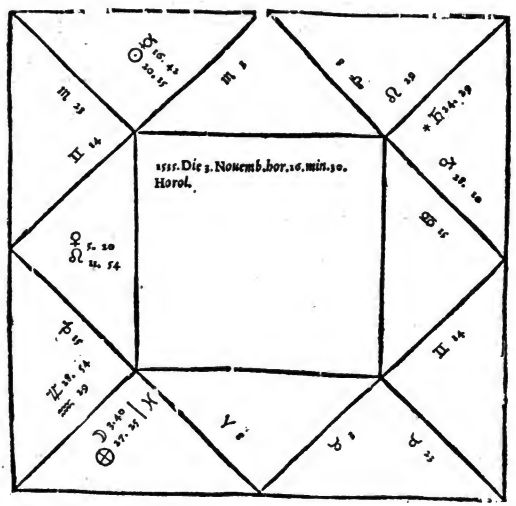

Sed in

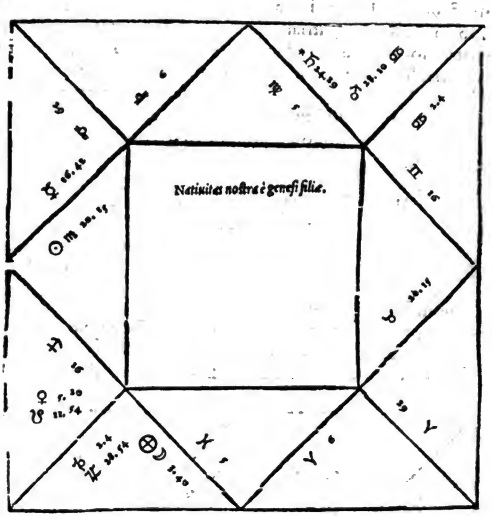

ſed in fine fuit interpollatus à geneſi etiã uxoris, qui cœpit anno 1532 æſtate media. Tertius fuit ab anno 1534 ad 1535. ſub initium Nouembris miſtus ex ſtatu geneſis meę, & matris, & filij natu maioris & uxoris. Quartus fuit ab initio Nouembris 1535 ad 26 Iulij 1537. miſtus ex mea geneſi, & filij natu maioris, & filiæ, & matris, & uxoris. Quintus fuit à 26 die Iulij 1537 ad 1543. Maij diem 25. miſtus ex geneſi mea, & filij maioris, & puellę et uxoris. Sextus fuit 25 Maij 1543 ad 22 Iulij. 1547. miſtus ex geneſi mea, & trium filiorũ, & uxoris. Septimus fuit à 22 Iulij 1547 ad 21 Ianuarij 1560. miſtus ex geneſi mea & trium filiorum. In hoc fuit etiã tempus, quo Brandoria nurus fuit nupta filio annorum duorum, et menſium trium: et quo Diaregina etiam puella nata eſt, et ſuperuixit menſibus quindecim. Octauus cœpit à 21 Ianuarij 1560 ad 9 Aprilis eiuſdem anni miſtus ex geneſi mea trium filiorum et nepotis. Nonus, in quo ſum nunc, eſt miſtus ex meo geneſi, et pueri ultimi, et filiæ et nepotis. Non diuiſi tempus ſeptimum, quia nuptię illæ et ortus puellæ, parum mouebant ſtatum meum, et ſi mouerent neq; præpoſui filiam minori natu filio, quia iam nupta eſt iam diu, et exijt domum. Adeò ut nũc ſtatus meus componatur ex propria geneſi et filij

minoris & nepotis fermè. Primus fuit totus ærumnosus: secundus fuit laboriosus, & extra patriam cum summa paupertate. In tertio redij in patriã honores adeptus sum, quietus uixi. In quarto uixi tristior, & cum periculis & pauperior. In quinto anxius, & cum multa contentione. In sexto lætus admodum & ditior. In septimo lucratus sum longè plus & quietus uixi, nisi circa finem. In octauo totus in contentione tristitia impensis. In nono liberior auctus honoribus & lucro, sed in contentionibus, quæ tamen paulatim cessarunt, cum ex octauo initium sortitæ sint. Extraxi etiam genesim reliquorum filiorum ex mea, uelut præcipit Ptolemæus, & fuit hæc communis utriq;, & tamen diuersa significat, quia diuersi sunt domini: uelut Mercurius est debilior Venere, & ideò puella erit longè felicior masculo. Et ita dico cùm idem Planeta plures significat filios, iuxta loca quæ respicit.

De amicis, inimicis, & familiaribus.

Tres mihi fuere amici singulares, quorum geneses subijciam, quod perpetui fuerint. Primus temporibus calamitosis magno auxilio fuit Octauianus Scotus Modecensis. Necaliud conuenit, nisi quod locus Lunæ mihi est locus Veneris illi: Et locus Iouis illi est locus do-

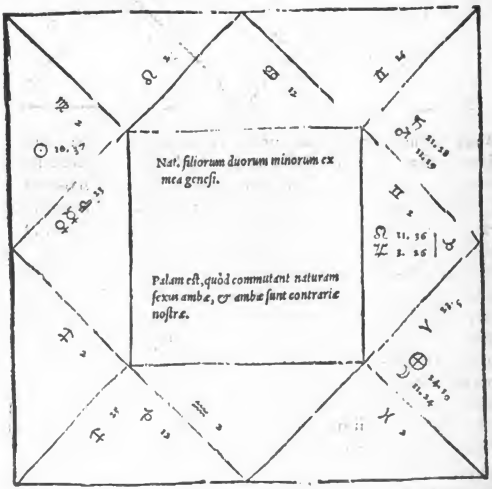

norum

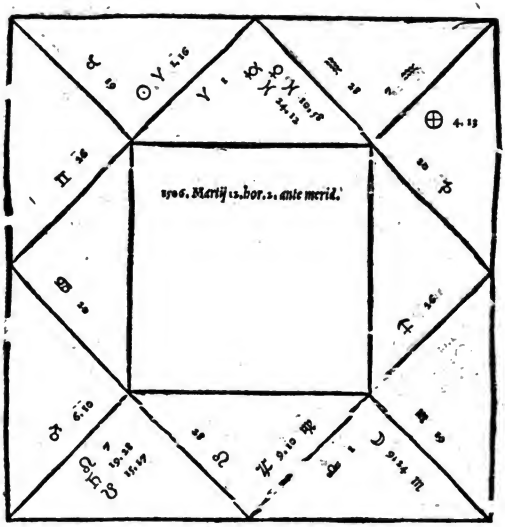

norum mihi: Et in Alciato qui mihi amiciſsimus fuit, et cui uitam me debere ſentio, Lunę locus illi eſt proximus, loco Lunę mihi. Idem ad unguem uidebis in nona genitura Caſanati. Conſtat modo quod innumeri plura habent loca, quæ commutant, et tamen non fuerunt amici. Hoc ergo ſufficit, quod locus amicitiæ eſt, ut dicit ex his: et cum hoc eſt ex undecima, ſed dices in Octauiano Scoto fuit ex duodecima potius. Dico quod Luna fuit etiam domina aſcendentis mihi, ſicut et Venus domina figuræ, cùm ſit domina loci luminarium aſcendentis ſortis propriį loci, et loci Iouis et Mercurįj, et mediį cœli. ideò utilis et amicos ex hoc dignoſcis. Locus autem undecimus erat ariedus, ideo paucos ſignificauit amicos. Sed neq; inimicos ullos præcipuos, niſi eos, qui filium perſecuti ſunt. Amici autem ex natura Solis, uel partis Fortunæ propter locum et Martis aſpectum, et ex Aquario ob Saturnum parum fidi erunt. Ex Tauro credo habuiſſe et probos, ſed cum ad dignitatem, & opes nihil prodeſſent, non curaui ut haberē geneſim. Amici etiam amicorum multum iuuerunt. Velut Cardinalis Alciatus eſt mihi iunctus per Lunam, aliùs modo habebit ſortē ſuam ab initio Aquarįj, is cauſa ſua fauebit mihi, ac ſi amicus eſſet.

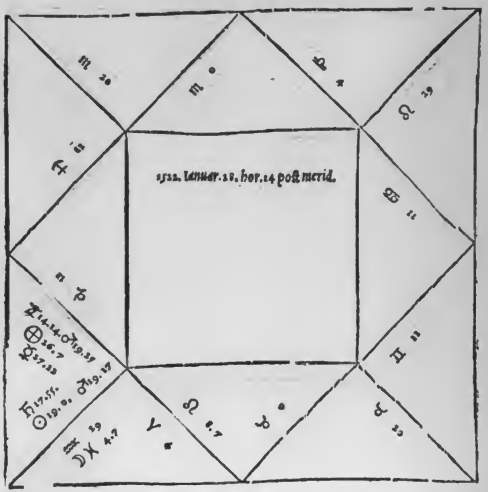

Expertus etiam ſum, quod locus oppoſitus, ſcilicet pars 12 Virginis amicos bonos & utiles mihi eò parauit, exemplum habes in quatuor primis genituris propoſitis, ſed familiares paucos habui bonos aut fi dos, & hoc qa Luna, quæ erat in duodecima radijs quadratis à Marte pulſatur, ideò ſignificat uiolẽtes, petulantes, ſtultos, rapaces, incõſtan tes, aclibidinoſos, & loquaces, optimi ex Leone cauſam habebis infra.

De itineribus.

Itinerum neceſſariorum non eſt, ut reddam rationem, ſolũ duorum, quæ feci unius, ſcilicet quod peregi anno 51. quo iui in Scotiam, & fue rũt in anni redditu antequam irem, id eſt, anno 1551, hoc modo loca prin cipalia. In hac uides hoc admirabile quod quinq; locorũ principalium directiones cum proceſsibus cõcor dant, permanſi ergo extra patriã diebus 335. & inuiſi Germaniã utrãq;, Rhetiam, Galliam & Angliam, uocatus à Principe Amulthon ad cu ram, ut antea dixi. In hora quoq; diſceſſus, proceſſus, & ingreſſus fue runt,

	Directiones.	*Proceſſus.*	*Ingreſſus.*
Cœl. med.	♈ 7.26	♈ 18.15	
Aſcen.	♋ 4.0	♋ 6.10	
Sors	♓ 19.0	♓ 7.15	
Sol	♓ 21.0	♓ 10.37	♎ 10.57
Luna	♂ 26.0	♂ 11.42	♌ 3.6

Nouiſſimus proceſſus

Cœl. med.	♑	18.15
Aſcen.	♂	6.10
Sors	♎	7.15
Sol	♎	10.37 ♈ 14.4
Luna	♈	11.42 ♈ 0.9

Digitized by Google

runt, quales uides primi quidem, quales à natiuitate hoc indicabāt, & ingreſſus conformes promiſsis, nam Sol ſuperauerat locum Lunæ, & Luna erat rurſum iuxta locum proceſſus. Acceſsit huic mirabili cōſen ſui aliud non minus, quod eodem anno cœli medium Archiepiſcopi Amulthonis peruenit ad octauam partem Piſcium locū Lunę, mihi et Iouis illi & oppoſitū Lunæ ſuæ: de qua re iam uerba feci dum de amicis agerem: Et ſcias quod locus Mercurij forſan eſt alius, quoniā genesis nō eſt ſupputata iuxta tabulas Copernici, ſed aliorum: forſan enim fuit in 21 parte Libræ, non enim poteſt eſſe procul à Venere.

Secundum iter fuit cum exij è patria non amplius reuerſurus, tunc Iupiter peruenit ad 12 partē ♑, ubi erat Lunæ trigonus, & propè quadratum Solis. Et Venus domina geniturę cum Mercurio ad trinum Tauri in 4 parte Capricorni, & aſcendens per proceſſum peruenit ad 7. partem Geminorum, ubi erant radij Lunæ quadrati, & Mars peregrinus, & Sol in oppoſito ſua altitudinis, & Iupiter peregrinus in aſcendente, & peruenit ad 4 Cancri. Vt ipſe fuerit dominus negotij. nam cum Planeta eſt peregrinus in aſcēdente inclinat natum ut exeat patriam. Et ſi ſit fortuna, & peruenīat ad locum in quo poteſtatem habeat, hęc commutatio felix eſt: ſi contra damnoſa.

Ex hac patet quod quælibet genitura habet locos quoſdā peculiares, in quibus congregantur plura, quę faciunt ad unū effectum: uelut pro itineribus à quarta parte Cancri duodecimā ſunt radij trigoni Lunæ & eius dominium, ſextilis Iouis & eius dominium quadratiq; Solis, & peculiariter in nona Saturni obediens locus. Et ita à quarta ad duodecimā Capricorni pro diuitijs & lucris, & à quarta parte Piſciū ad duodecimā pro amicitia, & quarta parte Virginis ad duodecimā pro lucro. Et hoc quia octaua pars utriuſq; ſigni concordat cum loco Veneris & Mercurij: & in illas cadūt Lunę lumen, & Martis, & Iouis trigoni erat ſextilis. Et in Leone & Aquario pro dignitatib. iuxta partem utriuſq; à Sole & Marte, & iuxta uigeſimā à Venere, Mercurio & Saturno. Et hac paruam uim habent, niſi cum directiones eorundum Planetarum, quì ad ea loca radios mittunt eò peruenerint. Et hanc credo fuiſſe cauſam partium, quas Arabes ſequebātur, uelut in exemplo uidebant quod ex ingreſſu Iouis ad initium Cancri ſequutum eſt iter: & ſtatuebant Cancri initium partem itineris, & conſiderabant, quod Cancri initium diſtat ab aſcendente gradibus circiter 54. querebāt ergo quis Planeta à Planeta tantum diſtet, & inueniebant quod Iupiter diſtat à Luna partibus 52. ſtatuebant ergo regulam uanam: pars itineris eſt ut ſumas diſtantiam Iouis, uel domini loci Lunæ, à Luna & eam addas aſcendenti: cum tamē hoc ſolū uerum ſit cùm domini loci Lunæ, & itineris ibi cum Luna radios proiecerint, et locus principalis ex ſex, aut dominus loci et rei ſignificatæ eo tempore, non alio ad lo

cum illum peruenerint: Et ita dico de uita, ideò hos locos colluſiones ſeu conſenſus & principales appellauimus, & plerunq; ſunt geminati hi loci in quauis cauſa ipſi, ſcilicet & ſui oppoſiti.

De Morte.

Mors erit dum 24 Cancri occurret aſcendenti, ubi ſunt radij quadrati Veneris & Mercurij ſine auxilio, & hoc continget in annis 72 menſib. 2. diebus 12. & eſſet anno 1573. die 5. Decemb. Quamuis alia ratione non extendatur ultra 23 Iulij anni 1571. nam tum aſcẽdentis proceſſus peruenit ad locum Lunæ infelicẽ, & in reditu anni Luna ad 24 Capricorni anarcta: ibi enim ſunt radij ſiniſtri Veneris, Mercurijq;. Conſtat etiam de menſe: nam ſecunda Iulij peruenit, aſcendens ad Capricornum: Et ex ſexta parte 24 per dominationẽ iterum ad Arietem in diebus 21. & ita terminabitur in 23. Et ueriſimile eſt quòd initiũ ducet, & morbi aut uigoris ipſa ſecunda, uel tertia die menſis. Quoniam erit morbus lõgus ac frigidus ob Saturni radios, quibus Venus cum Mercurio eſt imbuta: & uarius erit ac multis ex cauſis ob Venerem cum Mercurio, cum ipſe Mercurius ſolus faciat morbos compoſitos, tum quia multiplices habet mutationes: tum quia motus eius ſunt uarii de anomali & celeres, & de hoc dixi etiam in tertio Paralipomenon iuxta Fati rationem. *Somnio 4.*

Temporum diuiſio.

De hoc ſuperiùs actum eſt, cum anno 51 aſcendens ad Iouis radios peruenisſet Luna ad Iouem, & utrunq; ad ſextilem & ætas perfecta authoritate potens, nec uicibus defecta & Mars in Solis radijs trigonis, qui medij cœli & temporis dominus erat per radios Lunæ quadratos felicitatem ex principibus itineris cauſa ſignificauit. Et ſi iter non ſuſcepiſſe impedimenta à uilibus perſonis ſubſecuta fuiſſent. Ille tamen annus ob cauſas dictas ſi Mars non ſit infelix, uel 39 eadem ratione ſi Sol quibuſdam 63 aut 62. ſi Iupiter magnas felicitates adducere ſolet.

Exemplum examinis unius anni.

Melius eſt ut eligamus præteritum quàm futurum, quia non captamus oſtentationem, ſed utilitati legentium conſulimus: Nemo autem melius prædicet futura, quàm narrabit præterita: & accipiamus euidentiſsimum, & ideò annum illum in quo facta eſt commutatio uitæ tota, & extra patriam uiuere decreui, exiens ex illa bis, ergo eodem anno elatus ſum ad munus legendi: primo cum ſtipendio 521 coronatorum, inde 700. factusq; Bononienſis ciuis, & immunitas data. Ergo erexi figuram anni 62 iuxta Ptolemæum, & fuit aſcendens Gemini & eius dominus Mercurius in domo & altitudine ſua, & in occaſu matutino ideò apparebat. Fuit ergo ualidus & ſignificauit ſanitatem corporis non obſtante ætate afflictionibus itinere diuturno per

aquam

aquam, mutatione regionis, & quod maius est morbis uagantibus per totam Italiam, ex quo innumeri absumpti sunt eo anno. Et similiter inspexi dominum decimi loci, qui fuit Saturnus cum Mercurio, & fuit cadens. Ideo significauit deiectionem in arte, & ita omnes me fugiebant. Postmodum conuersus ad directiones, inueni quod ascendens peruenit ad trigonum radium Lunæ et quadratum Solis, et significat iter causa honoris. Iupiter ergo qui erat in ascendente, peruenit per directionem, et ingressum in locum itinerum sub trino Lunæ, quadrato Solis, et proprio sextili, et significauit mutationem certam patriæ cū honore, dignitate et lucro, quę à genitura per se sumpta non poterant intelligi: Et similiter Veneris et Mercurij directio, quia Venus est domina loci Solis, et Sol infirmus, et cadēs peruenit ad locum fortunatum dignitatum, ubi pariter sunt radij ijdem, sed locus est supra terram, quia dignitates sunt nobiliores itineribus, et res magis conspicuæ: et secum fuit Mercurius dominus secundi loci, et locus diuitiarum est oppositus pariter loco Lunæ in his, in quibus Lunæ amicos significat, et quibus solent ab amicis diuitiæ et munera tradi:

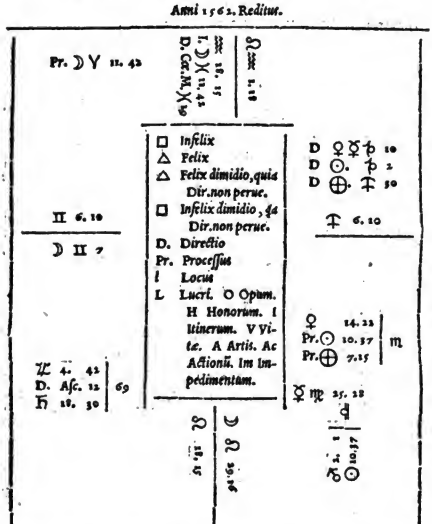

Et Luna ſimiliter fuit ſupra terrā, nobiliores enim ſunt amici diuitijs. Et etiā quia Luna ſignificabat cauſam, locus enim oppoſitus nihil eſt, niſi propter aſtrum, igitur locus Lunę ſignificat amicos, qui dant diuitias, aut ſi ſint infra terram ſignificabit amicos, qui diuitijs cōparati ſunt, aut comparabuntur. Ideò pro præſenti non ſignificauit lucrum, ſed iacturam: quia pars fortunę peruenit ad fines infortunarum, & ita nihil lucratus ſum, aut minus quam unquā alias illo anno, ſed de iam partis multum addidi. Et etiam in poſterum non eſt bona pro lucro. Magiſtratus qui fortunas præſtant, ſunt cum Sol ipſe, uel dominus loci coit radijs cum Ioue. In hac uerò eſt ſtipēdium, quia Mercurius fuit dominus ſecundæ domus, & trigoni partis fortunæ principalis. Proponam ergo tempora euentuum inſignorum. Ergo omnino dum directio domini honoris eſſet ad locum iam honoribus deſtitutū, ſignificabatur honoris certa poſſeſsio, quam adiuuit, ut tumq; Sol ad trigonum Iouis, ſed de menſe dico quod cum fortunata loca eſſent ſub primis triginta gradibus, ergo prima conuentio fuit intra primos 28 dies cum horis duabus. Et quia domini horum locorum erat Iupiter & Luna, ideò ſecunda electio Bononienſium & miſsio à ſenatu Mediolanenſi fuerunt in eadem die cū Luna fuit in quinta parte Piſcium in trigono Iouis: Et manifeſtum eſt quod perfectio dierum peruenit ad Sagittarium in cuius fine eſt initium Capricorni loci fortunati, ſed conuentionis die Luna fuit in oppoſito Veneris, & in Geminis ſigno menſis, & perfectio diurna dierū peruenerat ad ſextam partem Piſcium: fuit enim ueſperi, & Iupiter reſpexit locum trigono, ſed in tertia electione, cū fuerit facta 19i die, palam eſt quod in ſeptimo menſe: & fuit aſcendens ſexta pars Sagittarij, in quo includebatur quarta pars Capricorni locus fortunatus, cuius initium eſt 11. dies Martij uerſus & ad idem: Luna tunc fuit in 26 parte Leonis, & à principio reditus anni, & hoc eſt, quia locus ille etiam eſt fortunatus, ut etiam oppoſitus ob radios Saturni, Veneris, & Mercurij. Item decima Leonis & Aquarij, ſed ſunt imbecilliores licet amici, quia Planetæ qui reſpiciunt, ſunt omnes in cadentibus locis, & parum ualidi, & etiam quia ſunt uacui à directionibus, & ad ſolos ſuperiores deuenit medium cœli, ſed in iuuenta. Locus autem Lunæ fuit agens & patiēs, ſed neq; ad illū poterat peruenire quicquā. Soli ergo loci reliqui tres ualidi ſunt, cū ad eos, qui in Leone ſunt nullus Planeta per directionem feratur, ſed ſolum per ingreſſus: oſtenſum eſt autem quod ualidi loci ſunt, in quos radij & directiones, & ingreſſus eorundem Planetarum conueniunt, ut etiam in geneſi Ioan. Baptiſtæ filij noſtri, declarauimus. Adiuuit etiam hoc decretum, Iupiter dominus temporum,

Miſsio ſenatus Med. 8. Octob. 1561.
Electio prima Bon. 14. Septemb.
Electio ſecunda 9. Octob.
Conuentio 15. Octob 1561.
Electio tertia 3. April. 1563.

rum, ſcilicet à 56. anno ad 68. adeò ut ad ſyndromen perfectam concurrant quinq; aſpectus multorum Planetarum, in unum locum, directio alicuius eorum illo tempore: ingreſſus eorundem in locum illum, progreſſus aſcendentis, aut loci principalis pertinentis ad illam cauſam, & quod Planeta ille ſit dominus illius temporis, & in aliquibus natiuitatibus tres cauſæ, ex his plus putant, quàm quinque & aliquando duæ cauſæ, producunt effectum ſed ratio una ſola non poteſt, niſi in generali conſtitutione: uelut peſtilentia & in ſubmerſione nauis. Tunc enim ille ſe morti tradit. Ideò in talibus non errat Aſtrologia, ſed uidetur errare. Habet enim cauſam itineris, tunc & licet non habeat ſyndromen, habet tamen unam cauſam, uel in geneſi, uel in directione, uel in reditu, uel in diuiſione, uel proceſſu mortis. Et ſi non habet non morietur, ſed euadet intra paucos, uel etiam ſolus. Et præcipuè ſi habeat contrarium ſignum, in uno ex quinq;, & beneficium in octaua. Ideò à 41. anno ad 56. & à 68. ingredi in nauim eſt periculorum quia iam natus ſubijcitur maleficæ per diuiſionem temporum, ſed ſecus ab una cauſa ſola quantumuis efficaci, homo non poteſt conſequi effectum, aliter ſequeretur in ipſo ortu, quoniam cum eſt ualidiſsima: ergo non poteſt differri effectus, ideò eſſent, & non eſſent. Et hoc accidit ſolum in his qui mortui naſcuntur. Ex hoc etiam ſequitur, quod qui habent Planetas in paribus gradibus ſignorum, etiam ſi non ſe aſpiciant magnos euentus experiuntur, & maximè ſi diu uixerint, nam habent cauſam ſyndrones, præcipuam & rariorem iam paratam. Vnde uel breui, uel ſaltem poſt tempus in illam incidunt. Direxi etiam Planetas ad locum fortunarum in Leonem, ut uiderem, an aliquid poſſent. Et Marti quidem ac Saturno obſtabat, quod non ſunt luminaria, nec præfecti principalium: Soli autem & Veneri ac Mercurio, quod directio eſt contra ordinem ſignorum. Locus ergo cancri fuit bonus, quia extenditur à 4. parte, ad 12. & ſeruit ætati mediæ. Omnes tamen loci fortunati maximè 22. pars Leonis ſeruiunt ingreſsibus & proceſsibus, non tamen per ſe efficere poſſent magnam rem, quia carent ſecunda conditione, & etiam quia duo loci ex Leone ſunt ſub terra. Reliquum eſt ſolum cum omnia plana ſint, ut tacitæ interrogationi reſpondeã, & eſt quod dices ubi mors filij in tua geneſi. Reſpondeo quod ſignificator fuit Iupiter, & cùm peruenerit ad Martẽ in quadrato Lunæ interfecit, quia nõ erat idem ille & mihi: Iupiter enim eſt auxiliator aſcendenti, & in illo eſt principalis. Et publicam ob luminaria, & illi non mihi, quia Mars aduerſatur Ioui, cùm ſint uiciſsim in oppoſito domorum unus alterius, non autem aſcendenti, cui tamen amicum non eſt. Et tunc Luna mihi domina loci in reditu anni, fuit in oppoſito Martis, qui erat in Capricorno, & ipſa in cancro, & Iupiter in Piſcibus, & ideò ex dictis mihi ſignifica-

uit reditum ad munus profitendi quod omiſeram per octo annos, & illi mortem uiolentam.

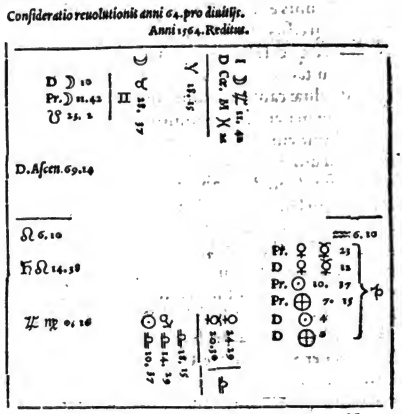

In eo anno Iupiter peruenit ad initium Virginis & conſtat quod locus bonæ fortunæ eſt, Par. 6. min. 57. ♍ nam ibi eſt æqualitas, Veneris & Mercurij, & oppoſitum Lunæ, & trigoni radij Iouis. Et hoc ratione artis, ut dixi, & Venus, & Mercurius redierunt, ad locum natiuitatis. Et uocatus fui Mutinam ad Illuſtriſsimum Cardinalem Moronum, in feſto B. Laurentij, quia Iupiter & Venus cum primum ambo in Virgine fuerunt: Calendis Septembris munus accepi. Erant autem ſydera tunc ſic collocata, liquet igitur locum lucri ex arte, ut dixi, non eſſe locum fortunæ, ſed maximè ualidum in ſignificatoribus, artis & auxilio luminaris temporis, eſt enim locus Mercurij & ſub trigono Lunæ.

☉ ♍ 11. 22 ♃ ♍ 15. 59. ♀ ♍ 11. 9
☽ ♍ 7. 0 ♂ ♉ 12. 32
♄ ♌ 23. 30 ♀ ♍ 20. 2

Fuit ergo reuolutio, in qua ingreſſus & proceſſus, atq; directiones fuerunt, ut uides, nam ſucceſſus fuit non contemnendus propter honorem maximè. Vnde animaduertendum quod locus proceſſus fuit, idem cum loco directionis: Non adieci loca felicia, neq; infelicia, quia cum non mutentur, habes in præcedente figura. Sunt igitur loca principalia obſeruanda uiginti duo, è quibus ſunt quatuor anguli: Numerus autem locorum principalium eſt in hac figura, undecim & in alijs maior aut minor. Principium autem honoris & lucri fuit, ex directionibus quæ peruenerunt ad locum felicem, ex diuiſione nonę domus, quæ ſignificat Sacerdotes & trigonum Iouis ſextilem Lunæ, & quadratum Solis, ſimul cum reditu eorundem per proceſſum, in eadem loca ut dixi. Et quoniam cœli medium per proceſſum peruenit ad locum directionis adiuuit hoc. Et etiam aliquid facit ad hoc Venus & Mercu-

Mercurius qui redierunt ad locum natiuitatis. Conferũt enim in hoc quod reſpiciunt trigono locum bonæ fortunæ. Poſteà aſpexi Lunã quæ proceſſu & directione peruenerat ad locum Martis, & ſignificabat mortem uiolentam, eadem ratione & euaſi, ſed exiliens ex carpento currente, fregi digitum annularem dextræ manus, & læſi grauiter auricularem ac medium, adeò ut hi digiti extendi non queant, ſed & brachium totum per annum non poterat flecti abſq; dolore, & remanſit imbecillius ſemper. Non interfecit, quia loco Lunæ præfuit Mars & Luna concordes, & dominabantur beneficæ multum, & maximè Venus horoſcopi domina, & ex hoc patet quod ſeu ſignificator feratur ad promiſſorem, ſeu contrario modo, quod locus ſignificatoris manet: ut in exemplo pars duodecima Piſcium, non autem duodecima Geminorum, nam non euaſiſſem ſi facta fuiſſet commutatio, aut Geminorum locus manſiſſet: Ergo promiſſor fertur ad ſignificatorem per aſcenſiones ſignorum non ſigna

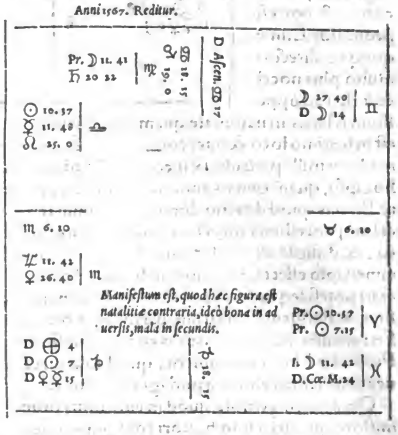

Poſt hæc inſpexi aliorũ annorum ſuccedẽtium figuras, & non inueni aliquid notatu dignum, niſi in anno 1569. uerum quia nunc agitur initium 1568. addidi figuram anni huius ſciliçet 1567. & ſuccedentis, & poſt annum 1569. nihil eſt noui in ſigne, etiam ſi non eſſem adeò ſenex. Ergo reditus præſentis figuræ eſt huiuſmodi, inueni ergo Lunæ ingreſſum propinquum Saturni loco, in natiuitate & directione adhuc Martí propinquam, & Lunæ iterum proceſſum propè Saturni ingreſſum, & Saturnus reſpicit Lunam quadrato radio. Et hæc ſignificant mœrorem, & morbum longum, ac prauam diſpoſitionem, & hucuſque tamen cum ſit menſis Februarij, nihil tale expertus ſum, niſi ob uulnus nepotis.

In ana

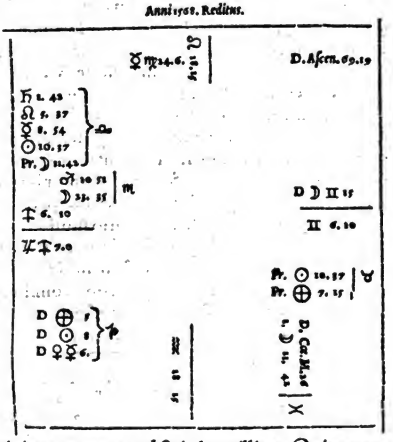

In anno autem 1568. inchoante cum hæc ſit figura, non inuenio aliquid noui, neq; enim aductus Saturni ad locum Solis multum facit, tum quia locus Solis non eſt principalis, tum quia Saturnus eſt robuſtus, et in ſua dignitate, & eſt corpus, & non eſt promiſſor: Lunæ quoque directio multo plus nocet & ſi eſſet ad oppoſitum Martis, in natiuitate, quam quod ſit in loco illius. Quia tamen eſt in ſeptimo loco, & inter corpora maleficarum totum, hoc tempus medium mille periculis, & incommodis obnoxium, erit tamen minus hoc ipſo, quam cæteris annis ſequentibus, propter Iouem in aſcēdente. Et ſcias quod directio durat, per longum tempus & interim expectātur proceſſus & ingreſſus quolibet anno, mēſe, die, hora, momēto, & difficile eſt euadere, quin homo incidat in laqueum, in puncto tamen ipſo eſſet efficaciſsima, ut ſi aliquid conueniat, quicquid expectari poteſt ſequatur. Adeò uerò in hac exquiſita directione confiſi ſunt, ut Paridem Ceresarium palam ſit, ea contentum fuiſſe. I. Maria Ferrarienſis uiſus proceſsibus etiam tribuiſſe mortem comitis Iacobi Picinini ad horam definierit, quod ſola directione facere non licet, uexabor tamen eo anno podagra & triſtitia.

Circa hæc ergo nota, quod in euentibus primus locus debetur promiſſore, qui fuerit ſignificatori configuratus iuxta naturam ſignificati: ut trigono in iuuando, oppoſitione in nocendo, ut mihi Mars cum Luna ad caſus. Aduertendum quod licet Lunæ radij occupent duodecim gradus, non tamen Saturnus dicitur configuratus Lunæ, neq; Luna ſub radijs Saturni, quia ipſius lumen non extenditur ultra decem partes, ſed tamen Luna dicitur Saturno cōfigurata & Saturnus ſub radijs Lunæ. Et ideò poteſt eſſe iſta commutatio, & non uiciſſim, & hoc multum refert, ſed & ſi promiſſor ad nocendum ſit, plus poteſt

teſt oppoſitio quàm corpus aut quadratum eius. illa uerò fermè paria ſunt inter ſe: In iuuando autem corpus & trigonus plus poſſunt Sextili: inter ſe autem penè paria ſunt luminaria, tamen corpore plus iuuant, aut nocent quam radio. Ita tamen ut Solis corpus impediat reliquos Planetas, ſed locorum uim ualdè adaugent. Qui etiam iuuat, plus iuuat cum ſignificatoris loco, & ab initio & tum præeſt: qui nocet cum non præeſt, & cùm contrariæ noſtræ fuerit. Iuuant etiam plus Mundo elati: at in ſublimibus locis, & in angulis, & in apice ſuorum paruorum circulorum, cùm enim uelociſsimè mouentur, & ſunt prope Solem: contra minus & cum retrogradiuntur, & tunc ſuperiores ſunt prope Solis oppoſitum, & cum fuerit prope eccentricorum apogeos, quos hic à latere uides: contrà minus humiles atq; deiecti tam in bonis, quàm in malis, ſed & bene ficæ, ut ſemper benefaciunt, & maleficæ malè, Saturnus tamen plus obeſt uitæ & honoribus, Mars opibus & inimicitiæ. Ita Iupiter plus prodeſt, opibus ac potentiæ, atq; honoribus Venus uitæ uoluptatibus, filiorum procreationi, Saturnus plus illis obeſt, Mars deteriores Saturno, Iupiter meliores Venere Anæreta, præterea & in quauis cauſa, qui detrimenta maximè affert, tribus ſimplicibus modis fit, atq; in omnibus exigitur, ut ſit potens, & quod nullam in promiſſoribus loco obtineat poteſtatem. Primus ut ſit malefica: Secundus ut ſit medius natura, ſed radio hoſtili, ſeu per ſe, ſeu ratione aſcenſionis æquinoctij aſpiciat locum ſignificatoris: Cùm enim directione ad alios radios hoſtiles deuenerit, ſeu hoſtilibus æquiualentes, aut corpore ipſo occidit: ut ſi ex oppoſito ad quadratum, aut ex quadrato ad oppoſitum aut corpus peruenerit. Tertius modus cum medius etiam natura domina fuerit, loci oppoſiti ſignificatoris, aut loci quadrati, qui utraq; ratione diſcordet, uelut Cancer ab Ariete: Gemini à Virgine. Adiuuat autem hæc præcipuè in alijs cauſis, & ad impediendũ, cõtraria natura: ut Solis & Saturni, Lunæ & Martis, Veneris & Mercurij: nam quando Venus ficciſsima eſt, & Mercurius cùm humidiſsimus, cum uterq; eſt temperatus: Iupiter autem cùm ſit temperatus omnibus, & nulli contrarius eſt. Inde dignoſces cùm ſimiles fuerint, aut maximè contrarij. Vnde quatuor ex his compoſito modi euadunt. Si uerò duo altrini ſimplices modi in annum conſenſerint, etiam benefica euadet malefica. Vt ſi Sol ſit in initio Virginis, Iupiter in initio Piſcium, ubi per diſcenſiones locus Solis conuerſa ratione ad Geminorum initium peruenerit, fueritq; Aphæta Solis locus damnabitur à Iudicibus pœna capitali: Directio autem conuerſa fit, uelut in Ptolomæi exemplo, ſi initium Arietis, quod eſt in octaua duxeris ad medium cœli, quod

Apogea Planetarum.
Sol. & Ven. ♋ 1. 42
Saturni ♎ 13. 39
Iouis ♍ 23. 53
Martis ♌ 15. 28
Mercurij ♋ 0. 55
Luna cùm eſt in coniunctione, uel oppoſitione Solis, & cùm autem eſt in quadrato, eſt in periero.

li, quod est 18. pars Tauri per ascensiones ipsius Medij cœli, id est, rectas, consurgent enim partes 45. non autem 51. ut in directa descenden te, quæ proponitur à Ptolomæo. Quæres ergo circulū positionis promissoris uice circuli positionis loci significatoris. Plus præterea potest directio processu, & cum eo quàm ingressus: ingressus per se progressu potentior est. Et ut in processu significator ueniat, ad locū promissoris, scilicet ubi tunc etiam fuerit, & ab initio quam contrario modo. Velut directio Solis peruenit ad decimam partem Capricorni in succedente reditu, ubi sunt radij eius, quadrati & Lunæ Sextiles & Iouis trigoni, (& non est hoc ut in uita, quadratus enim locus significatoris, destruit significatorem, in honoribus autem et opibus non est idē) cum ergo processus peruenit loci Solis, & est principalis ob gradum sicut in anno 1562. Iouis, cùm esset in quarta parte Capricorni aut Lunæ, & est secundus ob propinquitatem ad illius radios, trigonos ac dominium, aut Iouis qui est tertio loco, sed est duplicatus, nam processu & corpore redit ad idem, tunc contingit quod expectabatur maximè, quia ut uides Sol & Luna reditu respiciunt locum. Et significat impedimentum durum ob Saturnum. Sed ut dixi est dominus loci directionis, & ob hoc minus nocet, et est sub radijs Solis totus, ideò is qui impedire conabitur, erit totus in potestate eius q̄ fauebit negocio.

Et propter hoc in præsenti reditu, anni 1569. & erit annus meus 69. & in anno 1570. complebitur quicquid à me erit in tota uita deinceps expectandum. Dico ergo quod ubi reditus & processus, peruenissent ad Solem, uel Iouem, uel Lunam, qui sunt significatores, & fuisset conuersum parum, aut nihil profecissent, sicut uides, de Sole cum partem fortunæ, qui peruenient ad locum Martis & infortunij minoris locū, quoniam non conueniunt, & est solus processus, ideò erit aliqua iactura, in re, sed nō magna eo anno, sic aūt multū possunt. Prodest aūt quod Mars minimè locū aspici at impediturus, aut saltē moturus turbas, cum sic futura sit conditio, quasi sponte se offerens, & silentio aduenies, specie splendidior præsenti, sed re longè minus quieta, & forsan utilis, sed ut ad rem redeam minus,

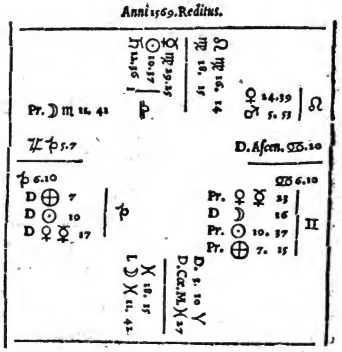

ualidum

ualidum eſt, cùm, ut dixi, promiſſores peruenerint quouis modo ad ſignificatores, ut ſi Mars ad Geminos, Iupiter ad Taurum, multò minus, ac fermè nihil, ut cum quarta pars Capricorni per directionē aut proceſſum, ad locum Iouis aut Solis, aut Lunæ deuenerit. Cùm autem cogitaſſem, uidi quod eſt de genere reditus anni 1564. Et etiam quia eſt in nona.

De quodam Fortuito.

Fuerat reuolutio anni, 1553. quam ſalubrem futuram ſcripſeram. Accidit tamen hoc inexpectatum, ut hora in figura deſcripta, ilium ſiniſtrum uehementer doluerit, fluxit uenter ad ſecundam noctis horam

Fortuitum.

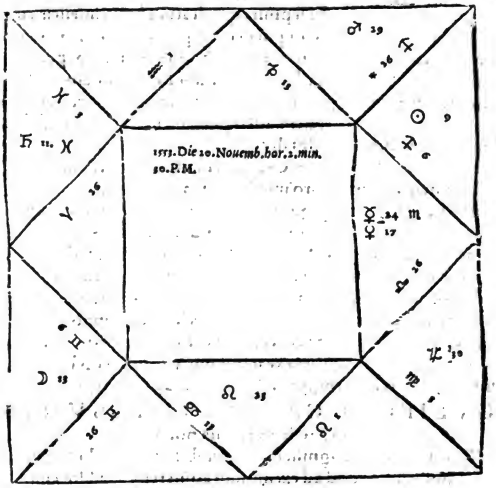

à quarta ad 14. dormiui: ceſſauit illi dolor, ſed uoluntas egerendi & meiendi perpetuò, qualis in teneſmo ſuperuenit: adeò ut ab hora 13. ad 22. meierim ſupra 80. urinæ uncias, in cētū fermè uicibus ſine urigie ulla. Cauſa ex aſtris huius ſymptomatis fuit Luna oppoſita Soli & uterq; in Saturni quadrato, q erat in loco Lunę, ſicut Luna in loco Martis radijs: ideò fecit dolores, poſtmodū ut elōgata eſt à loco ibit ad locū Saturni radicis, & oppoſitū Martis, & quadratū Iouis infelicis, eſt enim in Virgine, ſed cū uenit ad locū Saturni, factus eſt teneſmus ille maximus.

maximus. Et hæc ex ingreſſu. Ex profectionibus autem ea die peruenit aſcendens ad initium Scorpij, & Luna ad ſui oppoſitum ubi cadunt radij quadrati Martis, & fuit aſcēdens reditus anni, & ideò quantum ad uitam non eſt ualde bonum. Ergo cauſæ huius morbi fuerunt ſeptem: Prima ingreſſus profectionis aſcendentis in locum malū. Secunda profectio loci Lunæ in locū profectionis aſcendentis anni oppoſitum ſibi & quadratum Martis, & hęc ambo in eadem die cum oppoſitione luminarium, ut iuxta regulas Ptolemæi non produceretur effectus. Tertia oppoſitio Lunæ in loco Martis in genitura. Quarta aſpectus Lunæ quadratus cum Saturno, & Saturnus erat in loco Lunæ geniturę. Quinta Lunæ defluxus ad locum Saturni radicis. Sexta oppoſitio Martis ibi. Et ſeptima quadratum Iouis infelicis cū Marte & Luna. Et ita cuenit ad unguem ſicut ſperaui & timui, nam die 21. in meridie cum Luna fuit iuxta locum Saturni geniturę peſsimè me habui, ſub occaſu Solis & uſque ad tertium horam noctis meliuſculè ob trigonum Veneris, poſt uſq; ad octauam horam noctis cum Luna pergeret ad Martem & Iouem, adeò peſsimè, ut ſi ad ſolum morbum reſpexiſſem deſperaſſem de ſalute: poſt dormiui: hora 14. euaſi à morbo cum Luna exiſſet ſignum Geminorum. Cauſæ uerò inferiores etiā ſimul conuenerunt: nam pro morbo fuit moleſtia quædam parua animi, deambulatio à cibo, frigus pedū, aſſumptio oxymellis ſcilitici, quę pituitam acidam ad locum præcipitauit, uſus copioſus ciborum crudorum & ſalis. Et hæ ſi non præceſsiſſent, ægrotaſſem, ſed non tam uehementer. Ex cauſis autem ſalutis fuit abſtinētia à cibo ab hora 19. die 20. ad tertiam noctis 21. & à 3. noctis 21. ad 2. noctis 22. Cibus etiam bonus. Die 21. ſumpſi 32. reſinæ laricis ſepties lotæ cum uino albo dulci, die 22. feci frictiones ualidas in cruribus, et applicui hirundines ambobus pedibus. Cumq; Iupiter exeat ſignum Virginis & Mars Sagittarij, ſignificant ſerenitatem, quam Deo dante 23. die adeptus ſum.

GVLIELMI CASANATI BESVNTINI Medici Geneſis nona.

Nihil non niſi magnificum & mirabile hic me adiecturum ſum pollicitus, quod ad exemplum attineret. Quæſiſſe enim amicitiam noſtram hominem tam procul patria noſtra natum, non cognitum aliās nobis, ſed ſolo uirtutis amore res inſignis exemplo eſt in hac labe temporum. Inde ex Burgundia in Scotiā tra-

Motus		Latitudines.			
Sol	Vel.				
Luna	Velociſſ.	M	A	4	47
Saturnus	Mediocr.	♑	D	●	5
Iupiter	Velociſſ.	♑	D	1	4
Mars	Vel.	In Cauda			
Venus	Vel.	M	D	2	2
Mercurius	Vel.	M	D	2	49

ieciſſe, habitaſſeq; ibi ubi pauciſsimi aduenæ habitant, rarum. Domini quoq; ac ſer-

uires

ui res aliter ſe habere hoc exemplo demonſtrabo, quam amicorum inter ſe. Deinde ſi eruditionē, promptitudinem, liberalitatem inſpicias, non eſt uulgaris hęc geniſtura. Aulicus totus, ac quaſi in ipſa aula natus. Solus etiam cum ſorore è ſex fratribus ſupereſt.

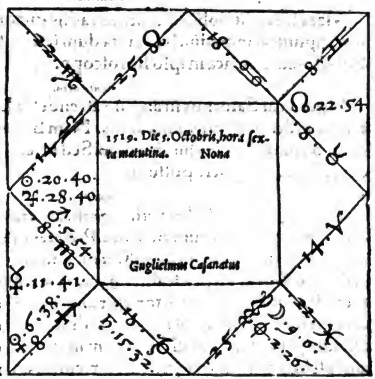

De parentibus.

Saturnus eſt in angulo imi cœli recipiens Solem & in domo ſua, cui Luna ſextili applicat, Sol in aſcendente cum Ioue, ideò patri longam uitam decernit. Cumque Sol ſit cum famulitio multo, ſed occidentali, ipſe erit quinti ſtatus à natiuitate filij, fuitq;. Luna reſpicit Venerem, ſed Venus ab angulo cadit, Luna ſuccedit, ideò etiam matri longa uita, ſed tamen breuior, quàm patri decernitur. Luna etiam eſt in ſuo trigono & à Venere recepta & in trigono Mercurij.

De fratribus & ſororibus.

Luna & cœli Medium ſignificāt multos fratres & ſorores, cum ſint in ſignis fœcundiſsimis, Cancro, Piſcibusq;. Ambo hæc loca damnat Saturnus excipiens Lunam uententem ex Capricorno & cœli Medium oppoſitis radijs pulſans atq; hoſtilibus. Saturnus enim Cancro aduerſatur: Sol quoq; cœli Medium quadratis radijs reſpicit, Iupiter ſub radijs nullum maſculum ſuperfuturum, nec fœminam, niſi unam, quæ à Venere decernitur, cuius radij trigoni cadūt in ſeptimam Leonis partem, ideò erit uirago. Lunæ enim radij oppoſiti nimis procul à cœli Medio cadunt, & à Saturni & Mercurij radijs impediuntur.

De ſexu.

Signum aſcendens & Sol, & dominus loci aſcendentis & errones in aſcendente omnes maſculi.

De numero.

Omnes ſignificatores ſunt in ſigno unius corporis præter Lunam, & ſine commixtione, ideò unum ſignificant: Et ſine mola ac talibus.

De perfectione formæ.

Sol eſt cum benefica in aſcendente, nec malefica ſuccedit, ſed præerunt radij, ideò non erit ulla ex parte monſtroſus. Sed ſine macula.

De nutritione.

Mars ſuccedit Soli & Saturnus radijs quadratis uexat aſcendentis ideo ſignificat impedimẽta in uita dum infans fuit. Euaſit tamen quia Sol eſt cum benefica in ipſo horoſcopo.

De genitura uera.

Si ponatur Saturnus in angulo aſcendet 12 Libræ pars. Si uerò 18 Libræ uidebitur geneſis naturalis. Nam Saturnus carpentum habet in loco coniunctionis luminarium. Sed hoc ſolæ directiones & euentus rerum diſtinguere poſſunt.

De uita.

Sol abſq; dubio Apheta eſt. Significat uitam robuſtum cum ſit in centro horoſcopi, & cum benefica. Propter caſum autẽ & Libræ qualitates, & Iouis exuſtionẽ ſignificat morbos cutis, et exaduſtione procedentes. Sunt aũt lepra, ſcabies, gallicus morbus, et tales. Mars quoq; ſuccedens adauget mala. Morietur anno 66. Si à calamitatibus publicis cauerit. Tũc enim Sol Lunæ quadrato in Sagittario occurrit. Aliter nunquam deeſt occaſio: Primum iuxta 24 annum ſubmerſionis: et antea febris ardentis trigonis Lunæ, corpus Martis, inde etiam iuxta 28 cum ad Mercurium rixæ iacturæ honoris. Ab aſcendente autem iuxta 28 annum rixæ peregrinationis acutæ febris, & iuxta 50 ſubmerſionis. Mortem quidem euaderè poterit, periculum non. Vel erit ſuffocatio ex morbo, ut aſthma uel attonitus. Generaliter autem ſi non uiolenta morte moriatur erit ſatis longæuus.

De corporis forma.

Planetæ occidentales faciunt paruos & erit obœſus, ualdè propriũ Iouis in Libra & Geminis, pulcher, ualidus. Forma eſt ex Venere, Saturno, Ioue, Mercurio, hic dat agilitatem. Sol omnia decora reddit, addit & gratiam ac grauitatem, & patri aliqualiter ſimilem reddit. Cumq; ſit notus, non cadit ſuſpitio quod omittam timore erroris.

De uitijs et morbis corporis.

Benefica eſt in horoſcopo ideò cum neq; in ſexto, nec ſeptimo, nec primo loco ſit malefica uitijs carebit. Nodus etiam abeſt, ſolum Saturnus in imo cœli aliquid circa pedes poſſet facere. Morbos iã diximus: erunt plerunq; febres putridæ. Sol, Iupiter, Libra, calida & humida. Sed quia ſuperat calor, longè minus uexabitur.

De animi qualitatibus.

Mars eſt dominus locorum Lunæ & Mercurij, inde Venus & Luna ipſa, ultimo Iupiter. Hæc autem deſcripta ſunt ſuis locis. Mars eſt debilis & occidentalis utroque modo, Venus occidentalis & ipſa, ſed matutina cum ſit aucta motu. Erit ualdè callidus & ſupra quam exiſtimẽt homines: nam Mercurius alligatur Lunæ trigono, ob id promptiſsimus & fortis, & audax, & boni ingenij.

De animi uitijs.

Carebit uitijs animi, quoniam non eleuantur maleficę ſuper dominos qualitates animi, & Mercurius Lunã reſpicit, & neuter eſt in angulo. Quia tamen Mars eſt in nodo, mutabit opiniones, & erit præceps aliquando. Et credo quod ipſe prudentia ſua omnia etiam hæc in melius uertet. Erit Veneri abundè deditus non nephandæ. Et ludis etiam delectabitur. Sæpius etiam ocio. Sæpius etiam bonus ſocius, comptus, ornatus, luxus, & uoluptatibus deditus. Tempus inſeruire noſcet.

De diuitijs.

Sors eſt ſub Luna & in beneficarum dignitatibus in quadrato Veneris & trigono Martis. Acquiſita per artem & ex donis, conuiuijs & uoluptatibus maxima ex parte conſumet. Lucrabitur aũt plurimum. Et maximè iuxta ſenectutem, id eſt, poſt quinquageſimum annum. Et generaliter multis modis lucrando erit felix. Et anni boni erunt maximè 32. 33. 44. 45. 56 & 57. & hoc ſi ingreſſus non repugnauerint. Rurſus magnam occaſionem felicitatis habebit cum ad 7. Arietis partem peruenerit anno ſcilicet quinquageſimo, et ante ſcilicet 45. Et ſi ingreſſus fauebunt erit maxima, ſi repugnabunt mediocris, ſi neutri magna. Vndiq; etiam diuerſis annis cauſas inueniet.

De honoribus.

Sol eſt in angulo et ſigno maſculino atque ibi latrones: Eſt igitur tertij aut quarti ſtatus. Tertij, debilis iuxta Ptolemæi uerba, iuxta ſententiam quarti, ſed non ualidi. Erit proculdubio gratus principibus, ſed illis utcunq; non ſatisfaciet ut uolet. Cæterum magnanimus, ſplendidus, liberalis, honorum appetens. Ex ira et ludo detrimẽta accipiet. Nec ex corde amabitur ab illis. Ipſe tamen eos magis in poteſtate habebit, quam hi eum: nam Sol eſt in dignitatibus Saturni et Veneris. Aliquando dignitates habebit, quamuis medico rarum.

De opificio.

Rurſus inſurgent Aſtrologi æmuli, ubi opificium, ubi Planeta orientalis, aut in cœli Medio? Præterea dico quod Iupiter & Mars, & Luna opificij domini ſunt, & quia conueniunt cum tertio ſtatu, ſignificãt medicinam. Et quia ſunt occidentales, nec in cœli Medio, aliquando ſe ab exercitio ſponte remouebit. Et in tempore quo illi uacabit, fieri non poteſt, ut ullo modo ſit aſsiduus. Quare non erratis, ſed qui malè eam intelligunt. Manifeſtum eſt autem quod minus aſsiduè, quam ego illã exercebit. Diuinabit certo modo, aulicus erit, & multa ac magna tractans negotia, plus illis, quàm medicinæ intentus erit.

De coniugio.

Luna eſt in quadrantibus partim occidentalibus, partim orientalibus, ſignificat media ætate uxores. Eſt in bicorporeo & pluribus complicata, unde habebit etiam concubinas cum uxore. Quædam erunt

Digitized by Google

ingenioſæ quæ à Mercurio, quædam iucundę, quę à Venere, aliæ cō tumaces quę à Marte. Carēt teſtimonio Solis, Iouis & Saturni. Quod de multitudine dixit Ptolemęus uxorum, loquitur ubi diuortium, aut uxorum pluralitas admittitur.

De filijs.

Erit prolificus (quamuis iam exegerit annos 33. & nondum habeat niſi filiam unam) & fœminarum potius quàm maſculorum. Multi tamen non ſuperuiuent de filijs ac filiabus. Quod ſi Saturnus eſſet in imo cœli, ut uidetur, nullus aut uix unus, aut una ſupereſſet. Sol enim præter id infelix cœli Medium quadrato radio grauiter afficit. In uniuerſum pauci ſupererunt.

De amicis.

Mira res eſt amicorum, & ut dixi, hic appoſita eſt hæc genitura ob exemplum, ſed cum noſtra concordat, ut Ptolemęus dixit Lunę locus cū Lunæ loco, & Solis locus cum Solis loco, & ubi eſt locus Solis illi, ibi eſt Venus & Mercurius etiam mihi, & dominus aſcendentis utriq; eſt unus, ſcilicet Venus, & illius aſcendens ſignum mihi ſextę domus, & pars fortunę illi, ſub Luna mihi, & cœli Medium atq; imum cū cœli Medio, & imo uiciſim in genituris noſtris cōmutantur: multa denig; inter loca principalia contrarietas. Aſcendens etiam eius proximū eſt loco Solis mihi. Cum ſecunda autem, ut dixi, conuenit ratione ſerui, Luna huic eſt in oppoſito Lunæ domini ſui ad unguem & propè Iouem illi. Et Saturni locus hic, locus Veneris illi. Et aſcendens ſignum ſextæ domus ſecundæ geniturę. Ex quo uideor ego Archiepiſcopo conciliatus per ipſum Caſanatum. Quo ad curam, ego uideor ex aſtris melius ſentire, quàm Caſanatus, quod cum Saturnus ſit cauſa morbi in ſecunda geneſi, locus oppoſitus ſignificat ſanationem. At ego ibi, id eſt, in tertia parte Tauri habeo Iouem, ipſe Caſanatus Martem propè locum non in oppoſito. Scripſit tamen, ut aliàs dixi, libellum de cura huius morbi diſertè certe & facundè, & ſubtiliter magno ordine, ut quiſq; mirari poſſit illius diligentiam.

De itineribus.

Rurſus hic inſurget æmulus aſtrologiæ, ubi ſigna itinerū, ubi ſigna tam diuturnæ moræ extra patriam? Nam hic luminare, nō Mars, non Sors cadunt ab angulo. Sed audi ô bone uir! Duo mediocria faciunt unum magnum, & tria unum maximum. Luna eſt peregrina, et in fine quinti loci, hanc aſpicit Mars, et Saturnus eſt in imo cœli, et ipſe eſt ex gente quæ peregrinatur, et aſſueta morari extra patriā. Pater em̄ ſuus qui adhuc uiuit Hiſpanus eſt, et uitam agit Beſuntij in Burgūdia loco remoto ualde à propria patria diſtantia, ſed longè plus moribus. Et hoc eſt, quod dixit Ptolemæus, et quod ſępe reperij, iudicia Aſtrologi ſunt ex aſtris et ex temperatura. Cum cœli Medium ad quadratū Mar-

tis

tis applicuit in 6. Leonis parte ſignificauit diſceſſum è patria, et ex hoc & aliis haberi poteſt uerum genituræ tempus. Ex quo colligitur unia cuiq; contingere multa communia natis propinquo tempore, alia autem propria.

De morte.

Mors, ut dixi, erit ex caſibus obuiantibus, & iuxta naturam loci cui obuiant Anæretæ. Et ſcias quod multa contingent huic homini, quæ non ſunt ſcripta hîc, de quibus mirabitur, quæ erunt aliena ab his quę hic promittuntur propter proceſſus & ingreſſus, quos ſi quis uoluerit conſiderare, ætate una indigebit. Hæc autē quæ hic ſcribuntur ſunt generalia & firma, quæ cùm per ingreſſus, & proceſſus mutabuntur, ad priſtinum tamen ſtatum ſpontè redibunt.

De temporum diuiſione.

Loci principales ſunt Cancri pars 18. Libræ 12 uel 15. tum etiam 21. Piſcium 3 & 10. Et erit notus omnibus Principibus, non tamen in ea quam deſiderabit exiſtimatione. Sed ſucceſſu temporis in maxima apud quendam. Et ſuccedent ei quędam magna ſui cauſa, quę uidebūtur inexpectata. Et quibus neceſsitatis legibus quędam euenire tenentur, ijſdem etiam ſcire, aut ſcita dicere.

PAVLI III. PONT. MAX.

Geneſis decima.

Dueritatis inquiſitionem miris modis nos numen aliquod aſsiduè aſpirantibus iuuit, ut non ſolum magnifica & præclara, ſed etiam rariſsima, inuſitatiq; euentus exempla proferrem. Nam cùm ex priuata uita, exiguaq; fortuna ad Regnum eccleſiæ ſeu ſacerdotij prouectus ſit, fuit etiam eruditus Græcæ linguæ haud mediocriter, uitæq; diuturnioris, prudentiſsimus, Mathefeos non ignarus. Sed quod maximum omnium eſt, omnia prius illi prædicta ſunt, quàm euenerint. Quomodo autē, dicemus inferiùs.

Motus		Latitudines				Differentiæ		Rect.	Hor.	Tem.
☉	Vel.					78	0	An.	25	42
☽	Vel.	S	A	4	50	25	12	An.	12	22
♄	Vel.	M	A	2	4	52	29	An.	14	4
♂	Med.	M	A	0	18	15	44		11	22
☿	Vel.	S	D	0	45	17	8	An.	12	5
♀	Vel.	M	D	1	3	68	10	An.	25	0
☊	Tard.	M	D	0	23	77	44		12	50
Coel. Med.						247	17		11	27
Aſcendens						77	44		12	50
Sors						49	1	An.	13	45

Stellæ inerrantes.

Saturnus cum præcedente flexus Piſcium magnitudinis quartę, naturæ Saturni & parum Mercurij, unde patet decreta Saturni maximè

cum horoſcopi dominus ſit confirmari memoriam, patientiam, conſtantiam.

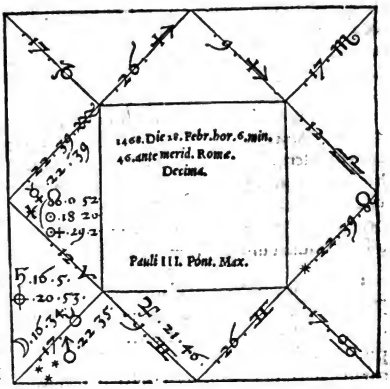

Iupiter cum dextro humero Orionis magnitudinis primę, naturę Martis ac Mercurij, & cum dextro Aurigæ humero ſecũdæ magnitudinis, naturæ autem præcedentis. Corpore autem iunctus ſummitati claue Orionis, magnitudinis quintæ naturæ Saturni & Iouis. Atque quartæ ſtellæ adiacentium cornu boreali Tauri, magnitudinis quintæ, naturæ Martis & in uia Lactea: Augent ergo hæc Iouis robur & ſignificata, diuitias, & honores, & ſacerdotia maxima.

Mars inter Vergilias collocatus, Lunamq; uenientem in ſua altitudine expectans, & in Solis ſextili, adminiſtrationes maximas, exercituumq; poteſtatem decernit. Cumq; in quadrato ſit Mercurij, prauitatem morum adijcit.

Luna eſt cum Cauda Arietis, magnitudinis quartæ, naturæ Veneris, unde fortunam bonam auget, & Martis detrimenta minuit.

In occidentis angulo coëunt radij quadrati Martis, oppoſiti Mercurij, trigoni fermè Saturni, & ſextiles Iouis, ubi & Regulus naturæ Iouis & Martis fortunam firmam in ſenio oſtendens ac illuſtriſsimam, ſed & prægrandes calamitates: Quæ omnia illi contigerunt ſummi ſacerdotij adeptione, & filij morte uiolenta.

Itaq; occiſo Petro Aloyſio, uir inſignis Ioannes Maona Piſanus à ſecretis illuſtriſsimi Præſidis prouinciæ, Ducisq; Cæſarei exercitus inuentam epiſtolam inter archana occiſi Principis huiuſmodi nobis obtulit, cum hac etiam inſcriptione:

Copia Capituli literarum Excellentiſſimi Aſtronomi D. Paridis de Mantua ad Reuerendiſſimum Cardinalem Alexandrum Farneſium, nunc Pontificem Maximum tempore obitus Leonis.

Reuerendiſsime Domine, uidi & cum ſummo ſtudio ea, quę ad me tranſmiſiſti circa genituram Veſt. Reuerendiſs. D. & diem natiuitatis

quæ

quæ fuit 28 Februarij m.46. anno Domini 1468. cuperemus recursu ſyderum ſatisfacere deſiderio tuæ D. Reuerendiſs. in his proximis comitijs: Verum ſydera pro nunc nō ſunt diſpoſita, ſed in aliud tempus erunt benigniora. Pollicentur enim aſſumptionem ad ſummam gradum Pontificatus anno Domini 1534. Qui erit annus 66. dies 253. hor. 9. m. 34. ex directione Solis ad trinum Mercurij cum teſtimonio Iouis & Saturni. At interim non leue periculum in aquis anno 61. menſibus 6. diebus 3. Ex directione Lunæ ad quadratum Saturni. Anno 81. diebus 68. 1549. D. Reuerendiſs. grauiter ſe habebit cum magno uitæ diſcrimine, quæ dies erit 4 uel 5 Maij 1549 ex directione aſcendentis ad ſuum trinū, qui pro quadrato habetur, eo quia eſt in ſignis breuium aſcenſionum, cum teſtimonio Saturni domini terminorum illius directionis, & ſine auxilio Iouis cum non repériatur in aſpectu quadrato trino uel oppoſito in iſta directione. Poſſet tamen præſentia Iouis conferre, quod tamen nos non credimus. Hæc ille uir penè diuinus.

Examen præcedentis prædictionis & totius genituræ.

Primum inſcribitur copiā Capituli literarum, & non copia literarum, ut intelligamus in his literis etiam alia contenta fuiſſe, & non ſolum hoc capitulum. Quæ forſan de alijs rebus erant. Filium autē Pontifices exemplar prædictionis, ut diuinū quoddam oraculum tantum curaſſe tranſcribi. (Excellentiſsimi D.) Hoc epithetum additum fuit ab Anagnoſta Petri Aloiſij, non ab ipſo epiſtolæ authore. De Mantua palam eſt (ex his quæ nos ſciuimus à ſuo diſcipulo Euāgeliſta Braſca Mediolanenſe monacho S. Benedicti quem poſteà in gratiam magiſtri, quod magiſter mortuus iam eſſet uocatum à Paulo III. Pontifice, qui prius Alexander Farneſius uocabatur & à religione, collegioq; monachorum exemptum creatum in epiſcopum) eum fuiſſe Pāridem Cęſarium familia, qui & patria Mantuanus uocabatur. Hoc autem ad Excellentiam maiorem inditum, ut patriæ ſolū nomine tanquam non ſolum inter familiæ homines, ſed totius patriæ emineret, agnoſceretur. Quod maximè in uſu habere ſolemus in regionibus longinquis. Vt apud Anglos Mediolanenſis Regis, nam familiæ nomen penè ignotum eſt. Aut, ut dixi, ob uiri maximam excellētiam. Ad Reuerendiſsimum, Palam eſt quod qui res curant, non poſſunt adeò de ſermonis nitore eſſe ſolliciti, nam Reuerendiſsimus haud Latinum eſt epithetum, utimur quandoq; tamen & nos cum nihil illius loco habeamus. Licet autem tūc nouis epithetis dignitatibus rebus noua indere nomina, tametſi nō adeò Latina dici poſsint. Maximè apud eos qui non de ſermonis elegantia certant, ſed rerum ueritate. Nunc Pontificem maximum declarat, qui reſcripſit tacitè cauſam cur reſcripſerit, non enim antequam euentus ſit ſecutus reſcripſit, ſed rei miraculo du-

ctus & succedentium expectatione, iusſit filius hæc ex literis ipſis Paridis Ceresatrij atq; authoghrago exſcribi. Additur tempore obitus Leonis, ne quis crederet epiſtolam conſcriptam tempore, quo iam factus eſſet Pontifex, & ut longa præuiſione res honorabilior haberetur. Nam propè quandoque ex coniecturis licet uentura prægnoſcere atq; prædicere: Multò antea prædixiſſe, omni ſuſpitione caret, & diuinitus eſt.

Reuerendiſsime domine, licet ex reſponſo petitionem Cardinalis coniectari, quæ quatuor continebat capita. Primum an cum mortuus eſſet Leo decimus, poſſet ipſe eligi in Pōtificem? Nam ubi poſſet, rem in animo habebat tractādi audacter: ubi nō, amicis opera danda erat, nec in caſſum repulſa quærenda. Ex quo patet quanta ex arte utilitas habeatur. Quamq; ſapienter Cardinalis arte uſus ſit, ut utrouis modo prædictio caderet, non parum illi uſui futura eſſet. Perſpectam quoq; artificis excellentiā habuiſſe non ex hoc, ſed ex alijs antea. Secundum quæſitum fuit, ſi non modo contingeret quando futurum eſſet? Ex quo patet ab illo ſperaſſe omnino quandoq; futurum Pontificem.

Nam non quæſiſſet adeò conſtanter an tūc eſſet futurus Pontifex, ſi non ſciuiſſet ſe quandoq; futurum. Nec is addidiſſet, (uerum ſydera &c.) niſi aliquando futurum prædixiſſet, aut ſaltem ille tunc quęſiſſet. Tertium quęſitum quę illi uentura eſſent interim, ſelegit autem unum notabile uerum, non ut noſtro tempore decem exīgua, quorum cum maior pars falſa deprehendatur, illud quod uerum eſt atque ſuccedit, non ex arte eſſe creditur. Quartum & ultimum, quantum ſuperuicturus eſſet. Nunc uerò ſingula diſcutiamus.

Reſpondet ergo Paris uidiſſe geneſim, & ne obiter crederetur ſubſijcit 28. Febr. anni 1468 non dixit ultimo Febr. quia annus 1468 eſt biſextilis. Sed addit m̄. 46. Error eſt in ſcriptura, hor. m̄. 46. ante meridiem legi debet. Sic qui ǣdiderunt, qui dederunt & factum ipſe Pontifex mihi approbauit. Braſca illam eſſe dixit, & quod maximum eſt directiones omnes congruunt. Mortuus eſt Leo Octobris menſe 1521. prædixit ſubmerſionis periculum ante ſeptem annos quam fuerit, electionem ante 12. uitam ſenis annis 27. audacter extendit, ob quæ nobile hoc præſagium dici inter cætera meretur.

Cuperemus te curſu ſyderum ſatisfacere, tanto meliore ſenſu oratio eſt, quo barbara dictione contextuq; magis. Id eſt, cum alij aſtronomi, ut blandiantur interuertant ſyderum decreta, quæ non ſunt in noſtra poteſtate, ego doleo non poſſe amoliri quod decernunt. Pollicentur enim aſſumptionem: Primum hoc præſupponit uitę diuturnitatem, quoniam Sol & aſcendens fuerūt Aphetæ, & cum aſcendente Mercurius trigoni dominus orientalis, & matutinus, & radij trigoni Iouis ad aſcendens, & ſextiles Lunæ ad Solem. Et Gauricus dixit ſe obſeruaſſe

uasse in plus quàm mille genituris uiuaciores esse illos, quibus Planetę sunt sub terra, quàm supra terram. Et existimat hoc esse contra decreta Ptolemæi, cùm non sit. Nam supra terram maleficæ præsertim cum fuerint radios oppositos transmittunt infra terram, quibus obuium ascendens perimitur. Infra terram corpus maleficæ non adeò perimit, ut radij oppositi. Ptolemæus loquitur de naturali robore uitæ qui maior est his, qui Planetas maximè luminaria supra terram habēt. Constat igitur omnibus rationibus debuisse esse longęuum & ualde. De dignitate autem Pontificia fuit primum ex nobili familia ex urbe, ex qua plures fuêre Pontifices, quàm ex alia. Pontifex enim Romanus est Episcopus in senili ætate in qua maximè solent deligi, ut pluribus satisfiat, & multi Cardinales frequenti largitione ditentur. Ipse uerò blandus & callidus, & in opinione hominum quod esset aliquando deprehensus morbo attonito & quod esset probus uir. Nec fuit omnino malus si sui generis hominibus conferas. Erat enim, ut dixi, eruditus, eruditis, maximè pauperibus, beneficus, prudens, nec sæuus, nec religionis contemptor. Sed quo ad sydera attinet, fuêre quinq; notatu digna, Sol in ascendente cùm erronibus comitantibus & Mercurio orientali, & Ioue in angulo. Mercurius in optimo statu trigono radio excipiens Iouem in angulo. Sol exceptus à Ioue ex quadrato & in sextili Lunæ potentis. Cœli Medium in Iouis opposito domini sui & trigono Saturni. Cor Leonis in occidente, significans ætatem declinantem maximis honoribus & potestate agendam. Adiuuant hæc radij in occidentem transmissi maximè Mercurij & Iouis, & tot stellæ insignes cum ipso Ioue. Mercurius autem in horoscopo facit sagacissimum. Itaq; iam constitutum erat futurum Pontificem, maximè quod ætatis ꝓcessu meliores geniturę natorū interitu inefficaces reddūtur.

Qui erit annus 66. dies) Ostendit firmiter hæc se prędicere, uelut & illud (Non potes) uide quàm expressè loquatur, nō quemadmodum nostræ ætatis sycophantæ forsan, fieri potest, existimo, astra uidentur polliceri, nisi esset, & tales meræ nugæ: at ipse dilucidè & quod successurum non erat negauit, & quod successurum erat pollicitus est, nulla adiecta ambage. Et adiecit annum & dies, ne fortuitò prædixisse existimaremus: nam nisi addideris quæ ars erit? Omnia enim ad sic uel non reducuntur. Horum uerisimilius persæpe eligere facile est. Deinde dū uiuit, semper si tempus non adijcias dicere potes futurum esse: cum fuerit mortuus, quis te mendacij coarguet? Ita nebulones hi nunquam reprehendi possunt. Quinimo si nunc decem sint Cardinales seniores, aut alicuius nominis, omnes habebunt suum uatem. Sed qualis uates? impudens, adulator, & proditor. Multos enim spes præcipitat.

Adiecit ergo diem, ut artificiosam indicaret esse coniecturam: inci-

dit autem 253. dies à reditu anni 1534. in 5. Nouembris, ſed electus eſt 13 Octobris, coronatus 2. Nouembris. Interceſsit error dierum 23. quibus ſerius iudicauit. Direxi igitur ſecundùm regulam Ptolemęi & primo cœli imum ad locum trigonum Mercurij, & peruenit ad illum in Par. 14. m̃. 42. Et poſt Solem ad imum cœli & peruenit ad eum in Par. 56. m̃. 53. quæ collectæ faciunt Par. 71. m̃. 35. Sed ſimul dirigendo fiunt Par. 66. m̃. 11. Et hoc conſentit ſphæræ. Paris autem Cæreſarius habebat tabulas exquiſitiſsimas, ut uidi apud Euangeliſtam Braſcam. Et ſunt tabulæ Monteregij directionum ad Romæ ſitum exquiſitiſsimè accommodatæ, & abſque ſupputationibus. Mihi autem ſatisfaceret inſtrumentum de quo aliàs ſępius dixi ſub forma planiſphærij. Hunc modum ſi addideris his, quę Ptolemęus ſcripſit, efficies maiora, quàm Ptolemæus ipſe. Etenim Ptolemæus modum illum dirigendi poſuit pro exemplo. Quamuis, ut dixi, diſcrimen oriatur ex hoc quod Ptolemæus in quarto modo facit directionem compoſitam, Cæreſarius nõ. Sed Ptolemæus ſumit auxilium à proceſſu qui talis fuit, & ingreſſus, ut hic infrà uides. Sol ad oppoſitum locum deuenerat, qui fuit trigonus radius Lunæ & Martis, & quadratus Iouis, & aſpiciens Saturnum. Sed quod maximum fuit hæc ſynodus radiorum celebrabatur in Geminis, & cœli Medium peruenit ad locum illum, ut infrà uides.

Cœl. Med.	♊	9						
Sol	♍	18	20	♈	18	20		
Luna	♏	16	34	♍	0	24		
Sors	♑	20	53					
Aſcendens	♌	22	59					
				♄	♋	20	38	
				♑	♄	24	5	
				♂	♊	19	14	
				♀	♉	4	18	
				☉	♒	20	56	

Et Mercurius ad locum radicis in optimo ſtatu & reſpiciens rurſus ſynodum trigono. Et fuit ibi Mars fauens electioni, quia ab initio recepit Solem ſextili radio, & fuit dominus trigoni locis Solis primus, & ipſe inter Vergilias ſignificans conſenſum multitudinis. Cum igitur iunxeris tabulas exquiſitas uiæ proceſſuum, habebis rem de qua homines mirabuntur. Nihilominus etiam abſque illis ſufficit.

Et hęc de anni inuentione, ſed de menſibus, & diebus non oportet, ut credas, quod eodem modo habeantur in talibus: nam in uita & his quæ naturaliter prouenĩũt in corpore, & anima bene eadem eſt ratio. Sed in talibus oportet ut fiat concurſus cauſarum, ut etiam in libro de Fato diximus. Vtpote quod iam mortuus eſſet Pontifex alius, nam duo Pontifices ſimul eſſe non poſſunt. In hoc igitur caſu nec melior proceſſus, nec ingreſſus eſt eligendus, ſed ſufficit ut ſatis concordet. Et quod concurſus cum alijs cauſis conueniat. Et hoc ubi directio non cadat ad unguem in annum proceſſus optimi.

Sed ubi cadat directio ad unguẽ in annum, tunc eligendus eſt menſis, qui magis concordat ratione proceſſus & directionis, ita quod in hoc

in hoc casu quærenda est exacta directio & processus.

Quòd si directio consentiat processui & ingressibus non tamen conueniat concursus causarum, tunc habebit primum locum post illum, puta post Pontificem aut Regem. Et si concursus succedat statim habebit rursus primam dignitatem: si autem multò post plerunq; eua nescet uis illa, nec habebit, sed in alium transferetur. Ideò secundus locus succedente morte principalis statim est signum, quod succedet in principali, quia talis secundus locus significat omnia adfuisse ex parte sui, sed defuisse occasionem. In hac igitur genesi quod ad annum attinuit nihil defuit, nam & transitus ascendentis ad septimum locum ubi erant radij oppositi Solis & Mercurij, & quadrati Lunæ & Martis, & trigoni Iouis, & cor Leonis indicabant dignitatem maximam & auctoritatem, ac fastum qualis solet adesse Pontificibus.

Pro mense igitur & die obseruanda est directio exquisita, ut dixi, ubi in eundem annum coincidat: Secundo processus qui fuit ad nonum mensem: Et quia annus peruenerat ad opposita signa, & oppositio non diuiditur, nisi in trigonum & sextilem cõuenienter, ideò peruenit mensis ad sextilem radicis & trigonum reuolutionis anni hoc modo. Et ita Sors ad optimum statum peruenit. Et Luna mensis initio fuit in cœlo Medio radicis.

Ex directione Solis.) Addit causam ne crederetur uaticinari ex dæmone aut inani arte. Assumit Solem, in hoc consentit cum Ptolemæo. Ad trinum Mercurij præfert trinum corpori, & Mercurium Iouis, quia Mercurius erat in optimo statu in centro horoscopi, oriẽtalis, matutinus, dominus loci proprij & directionis: Iouis omnia in contrarium cedebant. Cum testimonio Iouis & Saturni, Iupiter tamen erat præsens corpore loco directionis, & dominus loci Solis, & cœli Medij. Saturnus aspiciebat locum de sextili ubi directio cadebat, & erat dominus trigoni loci.

Sol	♈	18	20.
Luna	♋	16	54
Cœl. Med.	♒	9	
Sors	♊	20	51
Ascendens	♑	28	59

At interim.) Voluit confirmare prognosticum ex re euidentissima, scilicet in aquis: nam cum morbi, uulnera, casus, ruina, uenenum, accusatio, etiam si prædicantur, leue momentum habent: periculum ab aquis in uiro potenti ostendit uim Fati, si præuisum cum tempore non posit uitari: nihil enim facilius, maximè habitantibus mediterranea. Præmonitus igitur si cauere nequeat, magnam declarat Fati necessitatem. Incidit ergo & penè submersus est. Sed tamen ut audio paulò serius quàm prædictũ fuerat iuxta annum 65. Seu quod in supputatione error fuerit, seu quod uerè año illo 62. scilicet casus acciderit. Et certè año 62. Luna erat in initio Scorpij, & ibat ad Saturni oppositũ, qui fuit in 13. parte Tauri. Quidam dicunt quod anno præcedẽte electionem

nem etiam cecidit ex attonito morbo, eo quod Luna passa est deliqui um mense Augusti ualdè proximè horoscopum. Sed nos nugas alio rum non curamus. Certum est quod cum satellitio stipatus esset iuxta tempus definitum, cecidit in flumen, in quo penè submersus est. (Ex di rectione Lunæ ad Saturni quadratum.) Dat causam, non semper hoc facit Luna, sed cùm esset Luna iuxta Pleiades & Martem cadentem, si gnificauit periculum uiolentæ mortis ex humido. Et quia Saturnus erat author, & omnes sub terra, ex casu in aquam.

Anno 81.) Horoscopi ascensio est par. 337. m̃. 59. Ascensio loci trigo ni Mercurij, qui est par. 22. m̃. 39. II est. par. 59. m̃. 10. Differentia igitur est par. 81. m̃. 11. Et sunt iuxta illum absq; additione septuagesimæ se cundæ partis anni 81. menses 2. dies 6. qui si computentur à die natali tio qui fuit 28. Februarij cadunt in 4. aut 5. Maij, habes rationem dictorum. Circa quæ animaduertendum primo quod corpus Saturni non occidit in 31. annis, quia Saturnus erat dominus ascendentis, & as scendens robustum præsentia Mercurij, Solis & radiorum trigonorum Iouis. Similiter nec Mars ob robur ascendentis & quia est in signo fœminino. Nec radij quadrati proprij, quia licet cadant super cor pus Martis, Luna tamen est ibi uicina, & quadratum ascendentis cum sit breuium ascensionum & terminetur in 55. annum habet uim sextilis: Et huius statim subiungam rationem. Vidi etiam quod Paris Cæsarius facit horoscopum 28. Aquarij par. non 23. alij ponunt par. 24. m̃. 48. At hoc quod ad trigonum & quadratum attinet horoscopi & directionem Solis & Planetarum parum refert, quia circuli positionũ parum admodum uariantur, & loci remanẽt ijdem. Sed cur trigonus occidit cùm uim habeat quadrati in ascẽsionibus, imò nec implet quadratum, quod continet 90. par. Respondeo quod cum agatur de directione & directio fiat per partes æquinoctij quarum natura quadrata est contraria, quia est medietas oppositionis, trigona & sextilis est amica, ideò in directionibus attendere oportet magis naturam consensus & contrarietatis partium æquinoctij, quàm signiferi, in alijs causis contrarium oportet obseruare. Et licet partes 80. non compleant signa tria, nec quadratum aspectum, nihilo minus cadunt in signum opposita naturæ. Veluti si Aquarius ascendit, in imo cœli est Tauri signum æquinoctialis non Gemini. Et quod sit uerum imum cœli semper respicit quadrato aspectu horoscopum. Et hæc suo loco nos declarauimus. Nunc breui regula opus est: Inspice locum respicientem, & in quem cadũt radij, & si domus se respiciunt sextili aspectu, erit natura radij illius sextilis, si quadrati quadrati, si trigoni trigoni. Eo anno dicit Iupiter non respicit locũ directionis, nec quadrato, nec trigono, nec opposito. Intelligit quia in reditu anni 82. licet Iupiter fuerit in 22. parte Arietis, aspectus ille non est ualidus. Præsentia tamen loci Iouis

Digitized by Google

ſupple in radice poſſet aliquid facere, quod non credo. Nota duo circa hoc, primum quod præſentia in loco directionum uel proceſſuum, ut dictum eſt, debet eſſe per ingreſſum non in radice, ut contra Aphetarum ad loca radicis comparatio eſſe debet. Deinde præponit oppoſitionem corpori, dico quod oppoſitio Iouis eſt bona, quia ab initio fuit amicus aſcendenti, ipſum trigono radio reſpiciens. Sed non eſt melior præſentia eius, quod autem dicit eſſe meliorem, intellige de præſentia in radice non in ingreſſu. (Cum teſtimonio Saturni domini terminorum) Viſus eſt amplecti fines Ægyptiorum, quia iuxta illos poſita 28. parte Aquarij aſcendente Saturnus eſt dominus finis & trigoni illius in Geminis. Aut dicendum eſt quod ſcripſerit terminorum protermini. Sed prior opinio mihi arridet. Non dixit de ætate decrepita, quamuis maximum eſſet argumentum, quoniam ut dicebat Galenus, uiri præclari non ſolent adducere in medium, niſi ea quæ paucis nota ſunt, abſtinent à notiſsimis.

Hæc uir ille ingenio plus quàm humano ſcripſit. Memini año 1538. audiuiſſe Pontificem iactaſſe quod ſecurus eſſet de uita uſq; ad 14. annos expletos ab aſſumptione dignitatis. Vidi etiam ſcriptum quoddam, in quo dæmon interrogabatur, quantum ſuper futurus eſſet à die dignitatis aſſumptæ? Reſpondebatq; annis 14. Ita apud illum proconſtanti habebatur, non niſi exacto anno 14. obiturum. Sunt qui uelint Paridem Cæreſarium dæmonis auxilio innixum prætendiſſe aſtrorum iſtam immodicam ſcientiam, cùm etiam audierim à uiro fide digno atque fortuna illuſtri, conſtituiſſe in camini Pluteo capita marmorea, quæ cum infortunium immineret, ſponte circunuerterentur. Sed hæc ut reor adeò mira ab illius excellentia in prædicendo potius ſumpſere originem, ut homines uelut antiquitus fabularentur. Perue niſſe potius ad illum credendũ eſt Franciſci Mariæ Ferrariẽſis ſcripta, atq; inter cætera mirum illud prognoſticũ Iacobi Picinini, qui à Rege Neapolis Ferrando Arragonio occiſus eſt, cum annum, menſem, diẽ & horam illi aſtrologus prædixiſſet. Sileant iam Apollinis reſponſa, nihil tale enim in his memoratur. Trium igitur mirabiliũ prædictionum, Aſcletarionis de Domitiano, Franciſci Mariæ Ferrarienſis de Lacobo Picinino Principe, Paridis Cæreſarij Mantuani de Alexandro Farneſio, unam reuocaſſe in examen contentus ſum, reliquas ſi potero perducam in lucem. Cæterum ut ad rem redeam, cùm Luna ad locum Iouis peruenisſet directione anno 36. filium ſuſcepit nomine Petrum Aloyſium Patris uirtute longè inferiorem, ſcilicet eruditione & prudentia, fauebat tamen eruditis, ex quo extant quatuor illuſtres nepotes. Propter cuius mortem & caſum geneſim ſubijcio præcedente non inferiorem admiratione. Ex priuato ſtatu Princeps inde à ſuis oc ciſus cum in arce tuta eſſet, Conſpiratione omnibus nota præterquam

ipſi, ut

ipſi, ut Fato mortuus uideatur. Adſunt præterea duorum principalium inimicorum geneſes, & præſertim eius propriè, qui illum manu ſua interfecit. Subieci & geneſim primogeniti, ut ſimul aui patris, ac filij ſeriem intelligeres, quemadmodum & in noſtra, nam & patris mei, & filiorum meorum comparationem habes, & ut hic patri unicus fuit filius, illi multi filij, ſic & ego unica proles parenti, multos progenui filios. Hic uerò fortuna inferior parente fuit, nos autem ſuperiores. Fuit etiam hic qui deſcribetur immodicus omnino puerorum amator, & patritijs infenſus. Alioquin moderatum ſe popularibus exhibuit ac plebi: credo ut ſecurius regnaret.

PETRI ALOYSII FARNESII PRINcipis, Genitura undecima.

Sſumpto ad Pontificiam dignitatem Alexandro Farneſio, qui uocatus eſt Paulus Tertius conſenſu collegij Cardinalium, duæ ciuitates Placentia & Parma olim ſubiectæ Mediolanenſium Principibus & ob ærarij inopiam pignori datæ Pontificibus pro certa pecunia, Petro Aloyſio conceſſæ ſunt ſub Ducis, ut dici conſueuit, titulo. Nouaria quoq; pecuniæ cauſa Pontifici pignori data, Cæſare permittente, illi data eſt, ut trium ſimul ciuitatum egregiarum Princeps factus ſit. Quod ſi uel Fata uoluiſſent, uel ipſe moderari fortunam ſciuiſſet prudentia & potentia patris, non ſolum parta conſeruare, ſed egregiè augere potuiſſet.

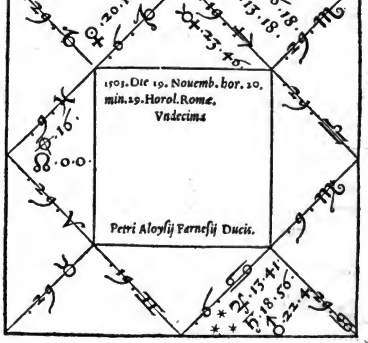

Iupiter cum Apolline magnitudinis ſecundæ naturæ Mercurij.

Luna iuxta Caput Serpentarij magnitudinis tertiæ naturæ Martis & Mercurij.

Commu-

Cõmunia his duobus sunt quoq; ascendens in signo Leonis quod ambitiosos & truces creat. Venus cum Sorte hoc ad rẽ nihil pertinet, utrique tamen causa mulierum, diuitiarũ incrementum pollicetur. Quod nescio quomodo contigerit, certum tamen est. Tertium est Mars in casu suo, hoc raro ostendit dignitates in rebellica aut administrationes, ob id qui talia patrant raro assumuntur ad administrationes, natura ipsa rerum cum astris consentiente. Qui enim talia agunt sibi timent & ob id alieno nomine non gerunt res. Mars etiã in casu suo administrationes negat, idẽ in angulis & oppositio Lunæ. (Est autem hoc utrique commune & quartũ ac quintũ) ad homicidia impellit: solus Mars in Lunæ oppositio eos nasci facit, qui ad hominum cædem prompti sunt, ut hic in his duobus exemplis uides. Et in genesi Principis cuiusdam, qui ad me pro iudicio 100. coronatos transmiserat, licet mercator mihi 25. subripuerit. Is enim cùm Lunam in oppositio Martis haberet ex quacunq; causa ad hominum cædem prorumpebat, ut sic iam plures adhuc iuuenis iugulârit. Occisus est die

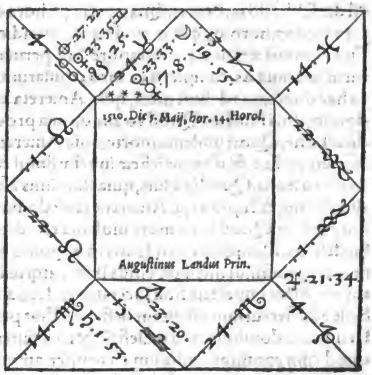

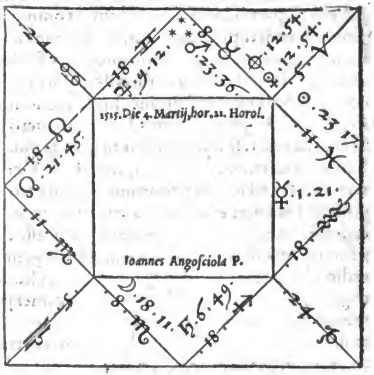

eius proceſſus ut uides. Vides igitur in proceſſu illius anni omnia loca principalia eſſe afflicta, ut minimè poſſet euadere. Et quia cœli Medium afligebatur in morte, amiſſa eſt maior pars principatus. Ex tribus enim ciuitatibus amiſit duas, ſcilicet Placentiã & Nouariam. Et quia maleficæ erant iunctæ, & dominantes loco interemptorio, & ipſæ malè affectæ, corpus enim poſt cædem fuit etiam contumeliijs magnis affectum. De cauſa autem exactiſsima, menſis, diei & horæ ob prolixitatem ſuperſedeo. Nunc uerò ad illos qui eum occiderunt transferenda eſt conſideratio. Primus, id eſt, Landus non poterat ullo modo occidere, quia niſi tale ex geneſi portẽ debatur, ſeu quod eſſet podagroſus, ſed Angoſciola Saturnum habuit in loco Solis Farneſij ad unguem, eſt autem Saturnus, ut dixi, Farneſio Anæreta, ideò illius manibus occiſus eſt. Fuit hic annus Lando 37. atq; ideò in proceſſu omnia ad locum radicis redierant, & quæ in geneſi ſignificabantur tunc præſtare debere oſtendebant, cùm eſſet in ætate Solis. Angoſciolæ fuit 32. Actiones directione non indigent, cùm ſæpius poſsint iterari, & ſint in poteſtate agentis: ſed Solis proceſsibus & ingreſsibus nihilominus eo anno Lando Luna peruenit directione ad locũ Solis inter Pleiadas: quo fit ut etiam cùm luminaria ſint malè affecta, Sol in Pleiadas, Luna in oppoſito Martis, ut utroque lumine ſit ualde læſus. Ob id etiam contingit, ut plures ex his qui breuem habent uiſum ſint homicidę, quoniam hic luminaria à Marte oppugnantur, aut illi uel eius ſtellis immiſcentur. At Saturnus cæcitatis author eſt, ideò non ita cæci prompti ſunt ad homicidia, præſertim cum facultas deſit: Sed malos animos gerunt, ſuntq; quales Saturnus deſignat, fraudulenti. Sed ad rem reuertor: aſcendens utriuſq; eſt inconiunctum aſcendenti Farneſij, & in reditu anni Mars redijt ad proptium locum radicis in quadrato Iouis & Mercurij, Lando Mars in oppoſito Saturni & Mars in Cancri initio. Sed & Luna in oppoſita Solis in fine Scorpij: fuit autem Saturnus dominus aſcendentis proceſſus Farneſij. Sol quoq; Lando & Mars Angoſciolæ inter Pleiades non ſimplex homicidium, ſed coniurationẽ plurium ſignificabant. Plura dicenda eſſent, ſed cum de principibus agatur, ne uerba in malum ſenſum poſsint diſtorqueri, ſuperſedeo.

Sol	♑	6	12
Luna	♑	13	18
Aſcendens	♌	9	
Sors	♌	16	
Cœl. Med.	♑	19	

Cæterum cùm Iupiter & Venus affligantur in ſigno aqueo, uel ex aqueo ſigno à maleficis, podagram inſignem iuxta noſtra principia ſignificabant. Itaq; correptus ea atq; contractus, nodoſus atq; penitus deformis & immobilis redditus eſt. Eius quatuor fuêre filij, Alexander primus & Raynutius Cardinales, Octauius Parmæ nunc dominus, atq; Horatius Princeps. Primogeniti uiri ſplendidi & inſignis genituram cauſis ſupradictis ſubnectere placuit.

Motus Planetarum		Latitudines			
Sol	Vel.				
Luna	Tard.	S	D	4	9
Saturnus	Tard.	M	D	0	24
Iupiter	Vel.	S	D	0	50
Mars	Vel.	S	A	1	0
Venus	Vel.	S	D	1	2
Mercurius	Retr.	M	A	2	4

Huic ascendens est locus oppositus Iouis patri & Mars iuxta locum propriũ. Cum ascendens ad corpus Saturni et oppositum Martis peruenit ægrotauit ad mortẽ, is annus fuit ætatis 13. Euasit quia Sol Apheta erat. Sol in utriusq; maleficæ quadratis radijs uiolentum exitum uitæ patri decernunt, qui illi contigit anno ætatis propriæ 27. Sicut Venus cum Sole in diurna genesi principatum. Hoc quidem in cõgressu per directionem cum Iue ipsius Solis anno 24. ut triennio post cum occurrit radijs Saturni & Martis, in Martis domo cædem quæ subsecuta est. Præsertim quòd directionis locus, & in angulo, & in Scorpione, & in fine signi fuit. Nam & si radij amici sint trigoni sextilesue, ut tamen uides atq; te docui, cum ex domibus se quadrato respicientibus sint, quadratis æquiualent, ob quartam partem æquinoctij intercepta: Et rursus quia, ut aliàs dixi, Sol ab initio ab ijsdem maleficis quadratis radijs pulsabatur? Ex hoc uides quod in genituris primogenitorum & ultimorum filiorum relucent fata parentum, non in alijs. Vltimus enim Raynutius natus est 1530 anno, die autem 11. Augusti, hor. 14. m̃. 42. post meridiem. Et hic habuit Solem cum Marte, non tamen adeò expresse uiolenta patris mors significabatur ex hac constitutione, ut in primogeniti. Rursus in genesi secundi filij Octauij Ducis, qui longam Parmæ obsidionem perpessus est, nihil tale inuenies, natus anno 1524. die 9 Octob. hor. 4. m̃. 23. post merid. Iouem habet in horoscopo à centro tantum distantem par. 1. m̃. 15.

Cæterum ut ad Alexandri genesim reuertar, factus est Cardinalis anno 14. cum cœli Medium ad Iouem peruenit. Quia uerò Sol quadratis

dratis radijs maleficarum pulſatur, tota illius uita erit plena contentionibus & periculis, ipſe alioquin clarus, ſplendidus, atque inuictus. Non erit abhorrens à Muſis. Sed & liberalis, ac magnificus, magnanimuſq; Vexabitur tamen corporis uitio quodam & inopinato caſu concidet. Antea tamen ob Iouis ſitum, à multis euadet infortunijs.

Monendus etiam lector es de duobus, quæ ad principalem pertinent geneſim, antequam illam penitus abſoluam, quod omnes qui de cæde illius conuicti ſunt, maximam cum Leonis ſigno habuêre coniunctionem, quod Leo non ſolum horoſcopo Farneſij ſit inconiunctum, ſed & loco interfectorum, ſcilicet Cancro & loco in quem directio peruenit, id eſt, Capricorno, & locis dominorum horoſcopi, cum alter ſit in Cancro, reliquus in Capricorno.

Alterum quod ſcire præſtat, eſt eos qui Lunam habent ſub radijs Solis à maleficis pulſatum, aut ad infelicem ſtellam euntem, & eò grauius ſi ipſe Sol ſit in Leone, Libra uel Aquario, aut etiam Scorpione in pueritia repentè morbis atrocibus extingui, uel ſi ad perfectam eua ſerint ætatem malis conſilijs pericula perpetui carceris aut uiolentæ mortis ſibi parare. Hoc autem contingit, quoniam Luna cerebrum & conſilium ſignificat. Ex cerebro in pueritia conuulſiones, phthiſes, reſolutiones, febres repentè, ob abſceſſus in cerebro occidentes, contingunt. In iuuenta autem facit audere ſupra uires, quod commixta ſit Soli Luna. Sol autem ambitioſos & ſpiritu elatos ſignificat.

Quod uerò ad concordiam geniturarum nepotum cum auis, uides quod huic Sol & Venus ſunt in trigono Mercurij, & Iouis auiti, & Iupiter in trigono Solis, quod ſignificabat dignitates ac diuitias (nam Sors prope Iouem erat) ab auo habendas, illumq; ſuperfuturum, donec iſta poſſet efficere. In primogeniti autem noſtri geneſi amabæ maleficæ in Cancro, ut in patris mei natiuitate. Saturnus aui ſignificator longam illi uitam decreuit, cùm eſſet robuſtus in domo, & in angulo receptus à Sole, & Venere in illius dignitatibus tum proprijs conſtitutis, ſuperuixit igitur annis 29. Vide etiam ſimilitudinem, quæ inter utraſq; geneſes intercedit.

D. ERASMI ROTERODAMI
Batauí, Genitura duodecima.

Vm maxima ſolum exempla referre propoſitum eſſet, hoc certè maximum eſt. Homo natus obſcuro patre, conditione ultima, omnes Reges in ſui traxit admirationem. Epiſtolas & munera ab omnibus accepit. Quotannis à multis ex illis ſtipendium habebat. Ad hunc Pontifices maximi ſcribebant: Galerum offerebãt: natus in miſeria, mortuus in opulentia. Morboſus ſem

per,ad decrepitam peruenit ætatem, 70 enim anno mortuus est. Patria barbarissimus,eloquio elegantissimus. Dignus qui inter uiuos coleretur & legeretur,tanquam Fato functus. Tot scripsit ut obiter scripta uideri possint. Tam diligenter singula,ut sola scripta esse existimentur. Denique Homuncio ille quoad uixit inuictus extitit,tametsi inuidia maxima laboraret. Sed ad rem reuertor: Natus est Erasmus in Roterodamo urbe exigua Batauorum,nunc Holandia dicitur, ea regio inter Rhenum & Mosam sita. Hinc à sinistra mare,à dextra fluuius Roter,altitudinem habet par. 54. non procul est ab Antuerpia emporio. Igitur Erasmus ea urbe oriundus cum Saturnum habuerit in occidente in Ariete, calculi dolore ad mortem perpetuò discruciatus est. Cum uerò Martem in Piscibus atque in sexto loco podagram bre uem,sed frequentius reuertentem, qua conflictabatur, passurum denuntiabat.

Luna in Scorpione sub Sole & cum nodo,morbos acerbissimos, quorum origo esset à cerebro. Pericula innumera uiolentæ mortis, caritorum uxore ac filijs,uitam ducturum humilem, laboraturum infamia grandi,malo consilio usurum in iuuenta,atque ob id miseram uitam ducturum,uitia etiam quædã secreta circa pudenda denuntiabat.

Venus & Mercurius in horoscopo cum spica & in Iouis trigono scientiam septem linguarum præstiterunt & theologiæ, quibus toti orbi & principibus præsertim notus inclaruit. Dederunt hæc eadem sermonis suauitatem & elegantiam. Fuit Iupiter cum stellis penè eisdem,cum quibus nobis Saturnus. Domini qualitatum animæ fuerũt Mercurius,Saturnus, Venus, Mars. Vnde etiam prædiues apud bibliopolam uno contentus anagnosta diuersabatur. Inde tot illæ faces, stimuli, triumphi,bella,manabant. Venus Apheta Saturni trigonus ex signis breuium ascensionũ occidit. Ibi fuit sextilis horoscopi ex signis longarũ ascensionum.

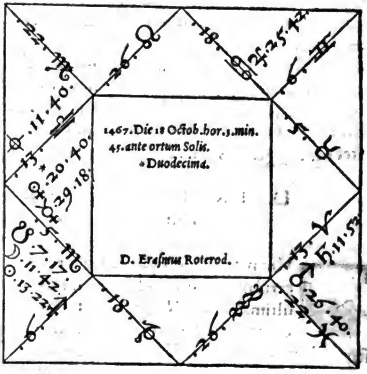

Porrò quod ad Sortem attinet,ab ini

tio

tio in oppoſito Saturni retrogradi & infelicis fuit, mendicitatē nō pau pertatē oſtendens. Deinde cum Mercurius, Iupiter, Venusq; domini optimè ſint collocati, & cū ſyderibus inerrātibus, & in occiduis quadrangulis, opes in ſenectute nuntiant inſignes, qualesq; fuerunt.

Memineris aūt in Venere & Mercurio à Solis utraq; cōiunctione ad maximā elongationē orientales dici debere, à maximis elongationibus in reditu occidētales. Vt matutinas ante Solē, ueſpertinas poſt. Hęc aūt ſuperius ſunt declarata. In mūdo igīt omnes occidentales extiterunt nō ad Solē. Iouis conſtitutio cū ſyderibus inerrātibus facit ad librorum cōpoſitionem. Sunt enim libri monumenta multorū annorum, ut etiam urbes. Non autem hoc ſimpliciter, ſed cū domino aſcendentis & locorum qualitatis animi configurantur. Qualitatis quidem animi ob inuentionem, aſcendentis ob executionem ac labores.

Fuit exigui corporis & macilētus, iucūdus ob Venerē in aſcendēte, ac lepidus, ob Saturnū aūt occidentalem in Ariete in oppoſito aſcendētis paruus & macilentus. Cūq; dominareť loco Mercurij Saturnus, fuit laborū patiētiſsimus. Iupiter fuit in uno circulo cū Hyrco magnitudinis primæ naturæ Martis & Mercurij. Non ſatis conuenienti illi.

Cauſa itinerum multorum quibus extra patriā, & procul perpetuò uerſatus eſt, fuerūt Sol & Luna in Martis dignitatibus, & ſi nō cadant ab angulis, cadit tamen Mars ipſe. Porrò tempora felicitatis à 32. anno dum cœli Medium ſextili Veneris applicat. Incrementi & ſacerdotij à 42 dum Sol oppoſito Iouis. Nominis alicuius à 25 cum cœli Medium Solis quadrato. Ex hoc conſtat cū Mars malè affectus ſit in hac genitura tum Saturnus, ipſe uerò nō melius ſe habuerit quàm extrema ſenecta, & à 41 ad 56 annum, nihil facere ad ætatum diuiſionem, ut aliàs dixi, quod illarum domini benè aut malè diſpoſiti ſint, ſed directiones proceſſus atq; ingreſſus tantum inſpiciendos.

LIBRI DVODECIM GENITVRARVM FINIS.

HIERONYMI CARDANI MEDIOL. MEDICI DE INTERROGATIONIBVS LIBELLVS.

PROOEMIVM.

QVm aliàs ſæpe interrogationum genus damnauerim quod fortuitum eſt, & legi noſtræ repugnans, multorumq; malorum cauſam præbet, rem autem ipſam neceſſariam eſſe conſpicerem, quod multi unum quæſitum ſcire cupiant, non autem omnia, ideò hæc pauca à præſcriptis non diſcedendo, ſubijcere uolui. Illud ante omnia docens,

hanc partem,ut etiam totum à quo decerpta eſt,& naturalem eſſe & coniecturalem,ne quiſquam plus ramis quàm trunco,fidei adhibeat. Initium faciens à Regis uita.

Rex quantum ſuperuicturus ſit? Queſitum primum.

Debes habere geneſim Regis,& iuxta illam iudicare. Quod ſi non habeas,momentum inuenies quo cœpit poſſe imperare. Si enim ſit legitimus hæres,horæ quo mortuus eſt prior Rex, ſeu pater, ſeu frater, ſeu propinquus aliquis: Si autem electione fiat,quo electus eſt: Et tũc debes erigere figuram. Et eliges ut in genituris, Aphetam, & diriges, & proceſſus etiam facies,& ingreſſus ſingulis annis. Momentum coronationis ne obſerues: nam in facultate hominis eſſet facere ut Rex electus eſſet feliciſsimus & uitæ longiſsimæ,quæ poteſtas maior eſſet diuinis prophetis. Cum uerò Rex ſit per proditionem,plerunque parum durat,quia talia fiũt ſilente Luna,uel à malefica obſeſſa, unde regnum non poteſt eſſe diuturnum. Quod ſi non habeas horam primi conſenſus,quæres hoc à natiuitate filij aut filiæ primogenitæ, uel patris,aut matris,aut fratris,aut ſororis,ut te docui. Et quanto plura habueris teſtimonia,eò ſecurius feres iudicium. Quod cõiecturale erit, firmius tamen à genitura. Manifeſtum eſt etiam quando per uim Regno occupato, debeat ſumi initium, quando per electionem, ſcilicet cum primum conſenſerint, quod in Pontificum creatione eſt obſeruandum,quando etiam per ſucceſsionem.

Regis adminiſtratio qualis erit? Queſitum ſecundum.

Initia ſumenda ſunt ut in uita,ſed propriè ab initio regni non ab uſ lis genituris neq; propria,multo minus coniunctorum. Habito initio Regni cõſidera cœli Medium pro Regno & dominum illius, ſed pro Rege aſcendens,& dominum illius,locus ſignificat corpus & rem,domini conſilium & animum. Si dominus aſcendentis conuenerit cum decimo loco bene tractabit ſubditos. Si cũ domino cœli Medij amabit magiſtratus & proceres regni. Si dominus cœli Medij in oppoſito fuerit aſcẽdentis,& malefica teſtis fuerit,proceres regni Regem occident. Et ſi idem contingat cũ domino aſcendentis, deſciſcent à Rege & illi aduerſabuntur. Luna quoq; adminiſtrationem & fortunam ſignificat,& Sol regni cum Rege poteſtatem & dignitatem. Nam ſi Sol affligetur corruet regnum cum Rege, ſi Luna erũt in regno multa inconuenientia. Vndecimus locus ac ſecundus ſubſtãtiam Regis & regni ſignificant. Et etiam inſeruientes miniſtros nobiliores, humiliores 12 & 13. Generaliter beneficę potentes & dominantes in locis luminarium cœli medij & aſcendentis Sortis ac dominorum eorum felicitatem ſignificant, maleficæ, damna, contentiones & iniuſtitiam. Maleficæ in ſeptimo loco hoſtes cõmunes Regi ac regno declarant. Regum primi ingreſſus oſtendũt regni ſignum, quia eſt illud quod cũ omnibus

bus conuenit. Colliges etiam illud ex tractationibus. Si enim bonæ, conuenient. Si non, non. Velut si quis Regum uexet Anglos non erit ſignum Medij cœli eius, neq; Aries, nec Leo, nec Sagittarius.

Reges an ſint amici? Quæſitum tertium.

Non ut in primo ex genituris propriè, nec ut in ſecundo quæſito ex initio Regni ſolũ, ſed ex utroq; conijciemus. Si igitur in genituris conuenerint loca principalia, ut dictum eſt, erunt amici, & ſimiliter ſi in inijs regnorũ Medij cœli ſchœma tum et domini etiã eorum. Ex utroq; uerò cõſtat conuenientia Solis ac Lunæ, & Sortis initiorũ. Nam cum regna amica fuerint, erunt & Reges, quamuis priuatis genituris diſſideant. Vt Regum Scotiæ cum Galliæ Regibus. Contrarijs rationibus diſſidẽt. Vt Scotici Reges cum Anglicis. Sors in figuris initiorũ ſumi debet, ut in priuatis genituris regnorũ, conſtitutio fixa mutat geneſes Regum illis etiam contrarias. Sicut etiam Regum geneſes aliquid efficaciter decernentes regni. Quæ initia fiunt in nocte, Solem tamen habent, Regis & regni ſignificatorem, ut Lunam fortunæ, ſed plus in his habet uirium adminiſtratio, quam authoritas, in diurnis contra.

Regum bellantium inuicem quis erit ſuperior? Quæſitum quartum.

Si habes initia regnorum, hoc eſt optimum. Et ſi non habes habeas initia in quibus tales Reges regnare cœperunt. Tertio loco eſt, ut habeas initium deliberationis alterius eorum bellum gerendi. Quarto ſi omnia deſint habeas geneſes & illorum, & præfectorum generalium. Vltimo ſi nullum horũ habes à Marte teſtimonium accipies. Nec eſt in omnibus eadem ratio. Sed ſi habes initia uera regnorum deductis cœli Medij, & Solis per directiones locis, tũ per congreſſus & ingreſſus ad tempus præſens conſidera, quod illorum ad loca felicia peruenerit, ex illius parte uictoria erit. Si uerò ambo ad infelicia loca peruenerint, confractis uiribus in tertij forſan incident poteſtatem. Si ambo ad loca felicia peruenerint uariabit fortuna, & utrinq; fiẽt acceſsiones, donec ad locum exitialem peruenerit alterum eorum. In initijs aũt Regum conſidera uter Solem potentiorem & Lunam, & Martem habuerit. Et ſimiliter quo duo prima per directiones, & proceſſus, & ingreſſus peruenerint, apud robuſtiorem enim uictoria ſtabit, ſi cõcors fuerit radix progreſsibus. Sed ſi diſcors cõſidera differentiæ magnitudinem, nam cuius erit maius diſcrimẽ poſt multas ac uarias fortunę belicæ mutationes, eius erit uictoria. Quòd ſi progreſsib. in unũ coëant poſt diuturnum bellum pax ſubſequetur. A' Luna habebis fortunã et adminiſtrationem belli. A' Marte exitus præliorum. A' Sorte commoda & pecuniarum abundantiam aut defectum. A' Sole authoritatẽ & poſſeſsionem regni. Si uerò habeas deliberationem tantũ dabis Medium cœli regno deliberantis, imum inimici, aſcẽdens & dominũ eius deliberanti, ſeptimum locum & dominũ eius inimico. Et cui fauerint

magis Sol, Lunaq; et benefic̃, is erit ſuperior. Propterea bellum fauet deterioribus plerunq;, quod ſi benefica dominetur nõ ſuperſunt, niſi duæ aliæ benefic̃æ, quæ fauere poſsint, ſi malefica tres. Habebis et Sortem communem utriq; ut Solem, & Lunam, & Martem. Si uerò geneſes tãtum illorum habeas, factis directionibus & proceſsibus atq; ingreſsibus alterutrius compara loca ad quę peruenerint, quę ualidiora ſunt & ſuę origini à qua regnum cœptum eſt magis cõgruentia, ſuperiora erunt. Quòd ſi ad fines unius & eiuſdẽ Planetæ peruenerint, qui loca benigno aſpectu reſpiciat, pax ſequetur. Quòd ſi nihil horũ adſit, cõſidera Martem, qui ſi ſit orientalis à Sole & abſide, ut aliâs te docui, orientalior Rex ſuperabit, cũ contra, occidentalior. Si Septẽtrionalis deſcẽdens, uincet Rex Borealior ad Auſtraliorem domi expectantem accedens, ſi aſcendens uincet Borealior auſtraliorem uenientem expectans. Si Meridionalis aſcẽdens, uincet Auſtralior iens ad Borealiorẽ domi expectantem, ſi deſcendens, Auſtralis domi expectãs uincet Borealiorem ad ſe uenientem. Si mutuò ſibi occurrant. Si Mars fuerit Septentrionalis deſcendens, uincet Borealior. Si Meridionalis aſcendẽs Auſtralior. Aliter anceps erit iudicium. Hæc tamen coniectura leuior eſt. Si uerò plura ex his nota fuerint, ueluti initiũ Regis & deliberationis, confer deliberationis ſchema ſchemati initij regni, & ſi congruit bonum eſt & felix bellum. Si inconiuncta ſint loca principalia aut contraria, infauſtum pro eo ſuccumbetq; aduerſario. Præterea conſidera eclipſes præcedentes, & inter medias cui fauent prouinciæ aut aduerſantur. Vltimo animaduerte quod bella quędam ſunt potius inter Reges, quàm regna, ut inter Italos, alia inter regna potius quàm reges, ut inter Anglos & Scotos. Alia inter utrũq;, ut inter Turcas & Chriſtianos. Et ut ſunt ita à proprijs initijs maior habetur ſignificatio exitus.

Bellum an erit in patria? Quæſitum quintum.

Videas primo ab eclipſibus, & cõſtitutionibus generalibus, an aliquid exitiale patriæ prętendant. Inde etiam uideas geneſim principis, & quomodo ſe habeat in directionibus, proceſsibus & ingreſsibus. Et in comparatione ad alios principes. Et ſi Princeps aut regnum habeat Martem cum Sole aget multa bella. Si in oppoſito ſuſtinebit. Si in oppoſito Lunæ multas ſeditiones in populo patietur, & erit ſanguinarius. Animaduerte etiã prodigia de cœlo ut Cometas, & oſtenta, non ut omnia, ſed ut effectus ſimiles ab eadem cauſa procedentes.

In Monomachia, & lite quis victor erit? Quæſitum ſextum.

Si utriuſq; geneſim habueris conferes ſchemata, directiones ac proceſſus cũ ingreſsibus, inuenies etiã cauſam inimicitiæ & litis. Videbis etiam in monomachia, quis habeat ſignum mortis aut uulnerum. Plerunq; enim & ſi non ſemper, tales ſuccumbunt. Vide etiam ſignificatores locorum Solis, qui ſint ſuperiores iuxta apogeum ſuum in monomachia, in lite autem locorũ Lunæ, nam ſuperior ſignificator ſuperiorem

Digitized by Google

riorem in contentione natum facit. Hæ autem plerunq; non ſemper.

Quod ſi unius tantum habes geneſim, uide eo tempore quo Sol & cœli Medium perueniunt. Si enim ad loca beneficarum, honorem ſignificant & ideò uictoriam. Si maleficarum, contrarium. Memineris autem, ut dixi, ut non ſolum directiones, ſed & proceſſus & ingreſſus obſerues. In litibus autem pro Sole habeto Sortem. Quod ſi neutram habes geneſim, conſidera momentum quo deliberatio facta eſt firma, & inconcuſſa pugnæ, erigeq; figuram, nam illa deliberatio non eſt ut interrogatio, ſed cauſa naturalis, erecta figura conſule eam dando primam et dominum eius deliberanti, ſeptimum locum aduerſanti. Cœli medium & dominum eius iudici, Solem, Lunam & Martem ac benefi cas communes illis. Victoria enim ut plurimum apud eum erit cui ma ximè fauebunt. Beneficæ incolumitatem, Sol honorem & palmam, Luna bonam fortunam & populi applauſum, Mars fortitudinem & agilitatem ac robur præſtat. Sed & ſi diem pugnæ, ut primę deliberationi concordat anima duertas facilius de uictoria dijudicare poteris. Caue etiam ut ſingulas horas illius diei conſideres.

Tempora qualia erunt? *Quæſitum ſeptimum.*

Pro his oportet te conſulere diligenter omnia ſcripta in ſecundo libro, & maximè ſcire ortus ſyderum & occaſus, & uentos, & phænomena, & reliqua.

Annone pretium quale erit? *Quæſitum octauum.*

Hoc quæſitũ difficile eſt, ſed tamen in tribus regulis conſtat. Prima eſt ut conſideres deliquia luminarium & prædominantes Planetas & fixas, ut ibi dictũ eſt, ubi de hoc tractatũ eſt. Secunda cõſidera in arboribus germinationem, florem, & maturitatem nõ exactam. Conſidera etiã quale tempus unicuiq; cõueniat, inde ex præcedenti problemate qualitatem cuiuſq; horum temporum ut futura ſit. Si conueniunt erit abundantia, ſi diſcrepant ſterilitas, ſi immodicè diſcrepẽt, erit maxima penuria illius rei. Docui etiam pro hoc & præcedenti ſigna in libris de Subtilitate. Vltimò cõſule an erit bellum in patria iuxta quęſitũ quintum, an peſtis, ut in ſuccedenti, etenim belli pretia augere ſolet, peſtis minuere. Dices magna negotiatio? Nil mirum, nam nec exiguum præmium propoſitum eſt. Sunt autem pares plerunq; præmijs labores.

Peſtis an in patria erit? *Quæſitum nonum.*

Conſiderare oportet eclipſes præcedẽtes intra biennium uel paulò plus. Et ut rẽ exemplo habeas pono ſchœma eclipſis, quã maxima peſtis anno 1524 ſubſecuta eſt. Vt intra trium menſium ſpacium ſcilicet à medio Maij ad mediũ Auguſti abſumpſerit in urbe noſtra ſola 30 milia hominũ, in tota aũt prouincia quod Mediolanũ Metropolis ſit ad 100 milia. Primũ igitur uidendum cur tam ſęua peſtis extiterit? Mercurius cum Sole infelix in oppoſito Lunæ, Saturnus cũ Luna & in Mercurij oppoſito, Mars aũt utrũq; reſpiciebat è Scorpione uirulento, ſi-

gno, Aberat Iupiter, aberat Venus, quid deterius posset excogitari non intelligo. Cæterùm cur Mediolano cõuenerit ascendente Leone? ab initio deliquij usq; in finẽ Italiæ minabatur. At hoc nõ magnum est, cum Ptolemæus signũ deliquij obseruet, non ascendens. Deliquij signum igitur Pisces fuisse credendũ est aliquo modo Mediolani cõueniens, nec quæ præfertur origo est uera. Tunc uerò nullibi in Italia peste laborabat, præterquam in nostra prouincia. Ex quo colligitur modus habendi loca principalia ciuitatum, ex illarum scilicet frequentibus obseruationibus, tam calamitatum, quàm felicitatum. Ex hac enim sola obseruatione habemus quod nostræ ciuitati, aut Sol, aut Luna ascendens fuerunt in 12 parte Piscium, nam exquisitam conuenientiam declarat magnitudo effectus.

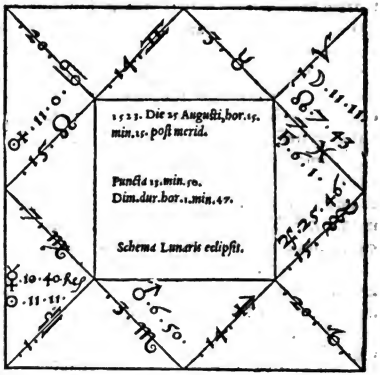

De initio uides, quod eclipsis initium distabat ab ascendente quatuor domibus & dimidia: Fuit enim in medio octauæ domus, dando duos menses pro singulis domibus erunt nouem menses, quos si numeraueris ab Augusto, incident in Maij sequentis anni initium. Tempus autem effectus durauit mensibus tribus, & dimidio iuxta tempus eclipsis, quod fuit horarum trium cum dimidio, ab initio scilicet Maij usq; ad medium Augusti iam exactum.

Verum dices cur magis pestis, quàm bellum, aut fames, uel alia calamitas? Respondeo, Sol fuit in humano signo cum Mercurio, & dominus loci, & antecedens angulus, & reliqua quæ digna sunt consideratione. Sed & effectus magnitudo cũ Mars esset in proprio loco significata, non potuit nisi à peste procedere. Scorpio etiã uenęni & febrium pestilentialium author est. Nam ab annonę penuria repentè non contingit in hominibus magna clades: Cùm igitur repẽtè in hominibus, ex ueneno clades denuntiaretur, à peste illam prouenire necesse fuit.

De uani an infortunium patietur? Quæsitum decimum.

Sæpe hoc dubiũ in medium adductum est, nũc dilucidius explicabitur.

bitur. Vide qua iter factum ſit, & quo tempore, qui nã uenti, quæ conſtitutio regnabit: in ea maris regione, & iuxta id iudicabis, quod ad fortunã tempeſtatis attinet. Velut & in regionib. prouinciarũ: non eclipſes, non luminarium coniunctiones, & oppoſitiones præteribis, atq; alia quæ hic pro his conſideratione digna ſunt. Vt erraticarũ poteſtatem & inerrantiũ præſentiam, & exortus atq; occaſus diurnos ſyderũ. Sed pro latronibus geneſim domini nauis, aut eius qui nauim ſuo nomine conduxit habebis, & dirige Aphetas & Sortem, quæ ſi in loca itineris inciderint, rectè egiſti, ſi non, non. Si igitur in loca itinerũ incidãt, uide eo tẽpore per ingreſſus, & proceſſus ſi beneficæ dominẽtur, & tunc ſecuritatem polliceris, ſi maleficarum, aderit periculum. Et ita coniectaberis, non firmiter iudicabis. Nullũ enim quæſitum hoc ipſo eſt magis anceps. Verũ ſi his præſidijs caruerit, horam deliberationis accipe, & iuxta eam iudicabis. Sẽper uerò maleficæ dominãtes, & à natura ſua non alienæ, ſed purguentorũ & maris impetu pericula, quæ rarius perdunt, adducere ſolent. Alijs autem cõmixtæ non eiuſdẽ naturæ, aut tantum eleuatæ, ſed nõ dominantes, aut dominãtes in oppoſitis ſuarum dignitatũ, aut omnino locis peregrinis uti in Leone Mars, (ubi nec in eo, nec in oppoſito ſigno, præter ſines, nullã habet poteſtatem) in conſtanti ætate mala uiolenta afferre ſolet, & neces. In ætate autem puerili & fœmineo ſexu, uiolentiam occultiorẽ, ſed non adeò exitialem aut manifeſtam. Vt carceres, ſtuprũ, uerbera, uenenũ, ſeruitutẽ. Et hoc, ut dixi, ubi extra proprios fines fuerit. Non obliuiſcaris autem generalium calamitatum. Vt enim in terra bellum, ita in mari piratæ.

Iter an erit tutum & utile. *Quæſitum undecimum.*

Quæ in ingreſſu maris obſeruanda eſſe didiciſti, eadẽ in terreſtri dicta exiſtimato. Et ſi iter ſit per loca latronũ & bellorum, exigua indicatio ex loco ad quẽ directio puenit, ſufficiet. Si ad loca & per loca tuta, opus eſt maiore indicatione. Beneficæ quoq; dominãtes & purg. præſtãt multos comites pauperibus & fidos diuitibus familiares, & ob id tutum iter. Sed à maleficis ſuperatæ infidos comites & pernitiẽ, ob id atq; iacturam. Maleficæ dominantes propter ſolitudinẽ declarant pericula. Semper Aphetæ uitæ pericula adducunt, Sors autem ſpoliari decernit & bonorum amiſsionem minatur, tam in præſenti quæſito, quàm præcedenti, ſi in maleficarum poteſtatem inciderint aduerſantium hæc loca, directione, proceſſu, ingreſsibusq;.

Aeger an ſanabitur? *Quæſitum duodecimum.*

Si quiſpiã quærat de egro an ſanabitur? Vide an in geneſi ægri Aphetа ad Anæretã perueniat directione? An proceſſus incumbat cum aliquius Aphetæ etiã non principalis directiõe? An Luna in anni reditu, ad locum peremptoriũ deueniat, ſeu cum directione non principalis Aphetæ, ſeu cũ proceſſu, ſeu cum debili omnino genitura: & tunc de

morte pronunciabis. Debilis geneſis in qua nullus eſt Apheta præter horoſcopum, & ille abſq; beneficis earum ue radijs. Et ſi maleficæ ſuper terram fuerint deterius eſt, quoniam radij inimici loco corporum aduerſantur. Quòd ſi geneſi careas, loco eius initium morbi accipies. Tunc conſidera quæ de hoc, loco ſuo, ſcripſimus.

Furtum quis fecerit? an inueniatur? *Quæſitum decimumtertium.*

Adeò deſipiunt homines, ut res, non à ueritate, ſed pollicitis, æſtiment. Nulla prorſus eſt uia, ut hoc haberi poſsit, cum præter id multa mala ſubſequantur. Quidam enim ex interrogatione hoc uenantur: Sed quid habet interrogatio cum re ipſa, quæ iam præceſsit? Sæpius diximus aſtra eſſe cauſas non ſigna. Sunt corpora, ſunt nobilia, ſunt potentia, & ualida.

Electiones an proſint? *Quæſitum decimumquartum.*

Simili ratione quæſitū eſt an electiōes proſint? Videtur enim quod pro ſint quoniā figuræ quædam aliquid facere uidentur ad renū dolores & calculum. Præterea in monomachia diximus ſi dies congruat primæ deliberationi, bonū eſſe: At conſtat diem eligi poſſe. Sed figura ut figura eſt artificioſa, uim agendi non habet: quomodo igitur electio proderit? Dicemus igitur actionem in ſubſtantiam cum electione aliquid poſſe, non quia figura eſt, ſed quia actio. Seu enim canem ſeu leonem, ſeu montem ea hora ſculpſeris, idem erit. Si figuræ confidas, non ſolum uanus es, ſed ſuperſtitioſus: Quod & B. Thomas ſenſiſſe uidetur. In monomachia aliquid facit electio, ſed non ſecundùm diem, uerum quia ante uel poſt aduentum directionis aut proceſſus, aut ingreſſus. Sed & utriuſq; ratio habenda eſt. Eſt igitur hoc infinitum & incomprehenſibile. Vt amiſſa occaſione ſæpius damna quam utilitatem afferat. Verum in annis & actionibus naturę etiam momentaneis magnam afferre poteſt utilitatem. Velut ſi hoc anno, non præcedenti, uolo quieſcere in patria. Eſt & hoc difficile propter concurſus. Ob id in naturalibus electio manifeſtè prodeſt. Vt ſi quis æſtate ſerat aut putet, rideatur. In uoluntarijs ſi felix ſit ſequatur naturæ & animi impetum: Si infelix frangat & fugiat: non ſolum occaſionem ſed etiam perſæpe rem ipſam.

De gratia à Principe obtinenda. *Quæſtum decimumquintum.*

Quæritur an gratia à Principe obtinebitur? Vtpote an exul ab exilio reuocabitur? an qui eſt in carceribus liberabitur? magiſtratus an obtinebitur? Sunt & qui in his horam præſtituant eligendam. Omnia hæc, ut dixi, in præcedenti quæſito *ſequiq;* ſequi debēt ſi felices ſint: ſi infelices tunc electio iuuat non ut ſalutaris, ſed ut uitans impetum ſyderum aduerſantium. Quæremus igitur in horum genituris, quomodo eo tempore ingreſſus, directiones & proceſſus ſe habeant, Sortis pro diuitijs, Solis pro magiſtratu & Medij cœli, Aſcendenti pro exilio & carcere, atq; ita in alijs.

De co-

De cogitatione, ſeruo, opificio. Quæſitum decimumſextum.

Et ſi quis deſideret uidere magnum experimentum, ut ſciat quid cogitet Princeps: habitu eius geneſi & deducta per directiones, proceſſus & ingreſſus iuxta annos, menſes, dies, horas & momenta, conſidere t loca Mercurij, & Lunæ, & dominos loci aut eleuatos ſuper locum cuius libet eorum: Et erit cogitatio maior anni iuxta anni initium, & iuxta menſis, diei & horæ. Et ubi concordabũt rami cum trunco, poteris diiudicare, & ſi diſcordant, non. Et Saturnus bene diſpoſitus facit cogitare de ædificijs, ducendis aquis, hæreditatibus, & laboribus. Iupiter de honoribus. diuitijs, & magiſtratu: Mars de itinere, fabrica, & militari dignitate: Venus de donis, uoluptatibus, ornamento: Mercurius de artificijs ſubtilibus, ſcientia atq; doctrina. Saturnus cadens & infelix, de morte, luctu, miſeria, deſperatione: Iupiter de luxu, miſericordia, patientia, & perferendis incommodis: Mars de furtis, ludo, ſuperum cõtemptu, ſerendis diſcordijs: Venus de infami libidine, ganeis, & ſcortis: Mercurius de furto cauto, deceptione, mendacijs. Quòd ſi Saturnus fuerit potens & malè diſpoſitus, de conſilijs, calumnijs, oppreſſione miſerorum. Iupiter de ambitu & põpa, & prodigalitate. Mars de cæde, incendio, rapinis, uindicta. Venus de ſtupris, ebrietatibus, diſſipandis bonis. Mercurius de accuſationibus, uenenis, & maledicẽdo. In ſeruo, uiſa illius geneſi, uide quomodo cõueniat cum domino & loco duodecimo. Si nõ habes eius geneſim, facta directione duodecimi loci & proceſſu, & ingreſſu, iuxta illa iudicabis. Pro opificio, eligendo filio, uel alteri: cõſidera qualitatem opificij iuxta naturã Planetæ illud ſignificantis, in geneſi filij, et illi eũ adhibebis. Quòd ſi geneſi careas & locum mutauerit in ea regione mãſurus, conſidera eodem modo tempore deliberationis tranſmittendi illũ. Et ſi non, cape tempus aduentus. Et ſi multos inuenias Planetas eiuſdem cauſę ſignificatores, ſeu in ſeruo, ſeu opificio, ſeu cogitatione, miſcebis illorum ſignificata. Et ita dices de quæſitis alijs ſimilibus. Et ſcias quòd concordia ſignificatorum in diuerſis temporibus, aut modis, docet quod cauſam inueniſti.

Coniuges an ſe diligent? Quæſitum decimumſeptimum.

Cùm loca luminarium, dicit Ptolemæus, concordauerint & eo magis ſi ſint commutata, ut locus Lunæ uiro ſit, locus Solis coniugi: tũc ſe diligẽt, maximè ſi beneficę loca hæc reſpexerint. Verum dico quod Lunæ oppoſitio etiam amicitiam afferre ſolet, Sol autem nunquam. Præterea aſcendentis & Sortis conuenientia, ad amicitiam & concordiam plurimum facere ſolet. Nam ſi hoc inter ignotos & maſculos facere poteſt, quantò magis in coniugibus?

Et ut huius rei exemplũ rariſsimum proponam (nam rariſsima ſolum me propoſiturũ ſum teſtatus) ſubiũgo bifariam exemplum imò trifariã admirabile. Primum quidem narrãda eſt hiſtoria breuiſsimè,

deinde

deinde colligenda ratio horū. Fuerunt Franciſco Gallorum Regi filij tres, Franciſcus maior natu ad quē regnum pertinebat, Henricus medius, & Carolus natu ultimus, omnibus uiuētibus cū pater potuiſſet Regij ſanguinis uxorē, & cum ampla dote ſecundo genito dare, dedit ſuaſu Pōtificis Clemētis, illius neptem (& antequā primogenitus nupſiſſet, quod et nō parū illius nuptijs detrahebat) filia priuati ciuis nec ſatis nobilis, nā Florentini nobiles ullos inter ſeſe habere negāt, quod ſæpius plebs patritios urbe expulerit, & quod omnes mercaturā exercēant. Itaq; cū Frāciſcus natu maior caſu, uiuente patre, deceſſiſſet è uiuis, aderat & hoc malū, quod Caterina ſterilis erat, diuortiū pater meditatus, amore ſincero cōiugis ſeruata ab innumeris quæ immīnebāt periculis atq; retenta eſt. Inde ſuſcepta ſobole nō pauca auxilio herbarū etiam, mortuoq; ſocero, nūc regina uiuit & ſi unquā chariſsima cōiugi, nec ſolum Regina, ſed Regū mater. Quæ prius ſine dote, ſine ſanguine nupſerat, magno miraculo atq; multiplici, ita uoluentibus Fatis. Nam ex hoc coniugio tanta fax exorta eſt, cum duo maximi Principes Cæſar & Gallorum Rex ſimul ſanguine iungi nequiuerint, ut manifeſtum ſit ſuperos ſponte hos diſiunxiſſe, illos coniunxiſſe.

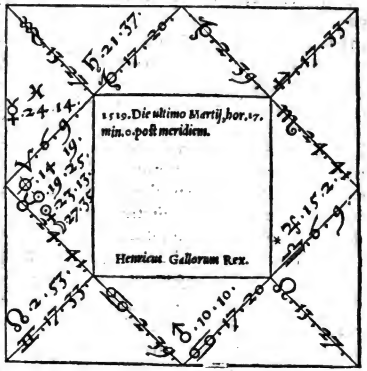

Supputatas has geneſes à Luca Gauricо diligentius, facilè eſt conijcere. Facit autem Lunam orientaliorem ſex partibus ephemeride, in ſecunda figura. Sed ad rem deuenio, Luna in Regis geneſi ſub radijs. Solis iuncta Veneri in quadrato Saturni quem euaſerat, humilem uxorem, ſed formoſam & gratijs plenam indicabat. In geneſi priuati, cœlibem feciſſet. Ipſi uerò uxori non Sol, ſed locus ſeptimus in quo Luna, Iupiter & ſpica Virginis in unum coierant iuxta Ptolemæi decreta, adeò manifeſtè regem coniugem declarabant, ut nihil magis, quia Luna trigoni Solis domina prima fuit. Diximus talia à trigonis maximè ſumenda, quanquam etiam eſſet altitudinis & carpenti. Conſtantis autem amoris, quod eſt ſecundum aſcendens aſcendenti, Sol Soli, Venus & Iupiter, tamen in eiſdem

eisdem locis, tamen luminaria respicientes aut iuncti illis & Luna opposito in loco & congruenti scilicet septimo. Nec plura possis optare nec sperare. Saturnus uerò in omnium penè quadrato eleuatus, ex hoc cõiugio quot tristitias, curas atque eas diuturnas, & stabiles, quas interfuisse necesse est, denũtiat.

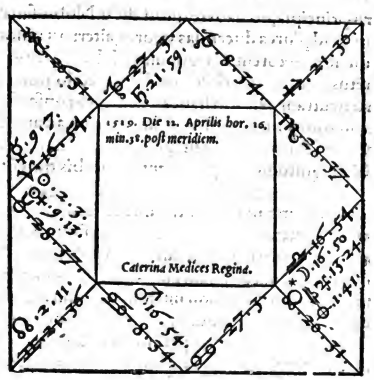

Quod ad singulares status attinet, cũ Luna in reginæ genesi sit iũcta Ioui et spicę Virginis, quę est de natura Veneris et Mercurij, significat mulierem planè probam, sapientem, mundam, diligentem, coniugis & filiorum amantem, moribusq; nobilibus gratiosam, & decoram. Quòd ad Regem, uetor à Fatis quicquam dicere. Sed Iupiter in occidente Regnum decernit cum esset secundo genitus. Erit certè senecta tantò felicior, quantò etiam plura expertus fuerit. Saturnus sic constitutus uicissitudinem in rebus gerẽdis maximam pollicetur: Quod si in cœli Medio esset, nec duo quadrati uim suscepissent sextilis & trigoni, multò firmiora & maiora mala decerneret. Iuxta igitur directiones, processus & ingressus, alternabit fortuna. Quæ & si æqua lance mala cum bonis distribueret, multò tamen magis læderetur malorum recordatione, quam bonorum uoluptatem capiet. Porrò hanc quantitatem metiri & longissima res est, ut dixi, & extra præsentis negotij propositum, cùm obiter hæc, ut dixi, tractauerimus, hic & nunc uetamur à Fatis.

Coniugum quis prius moriatur? Quæsitum decimum octauum.

Eadem ratione si quæratur uter coniugũ supererit? dices illũ cuius uita per genesim in tempus tardius ptrahetur. Eadẽ ratiõe si una tantũ genitura nota fuerit, uidebis quot uxores aut maritos sint habituri, & ex hoc duces coniecturã. Quę enim tres est maritos habitura si uitã habebit primo & secũdo necessario superstes erit. At dices quid certi? nam cũ tres habitura sit maritos, nõ secus potest ante mori, quàm qui in infãtia: præscribit enim mors omnibus. Et si dicas ætatẽ adesse oportet, quæ & ætas tribus maritis erit sufficiens? Viuacib. ne centũ anni, breuis uitę uel unus annus. Propter id dicimus eos qui aliena sectãtur rerum

rũ principia,nõ habere quod dicãt.Nobis satis est huic esse inclinatio nem ad plures ducendas uxores,alteri ad uniçã.Si tamẽ incidat uir in uiuacem uxorem,nec omnino ad decrepitã perueniat etatẽ,unica con tẽtus erit:loco uero alterius,locũ cœlo pulsa pellicibus dedit. Si ue rò neutram geneſim habeas,ex primo conſenſu coniectaberis utrũ lu minarium meliore ſit conditione,quo ad angulum,& locum,& alias ſtellas.Diriges quoq; utrunq; & ratiõe inita occurſus in temporibus, & magnitudine impedimenti iudicabis quis ſit ſuperfuturus.

Prægnans cuius ſexus fœtum habeat? Queſitum decimumnonum.

Tutiſsima uia ex uentris inſpectione habetur,inquit enim Hippo crates maſculi in dextris,fœminæ in ſiniſtris. Quod etiam ex mamilla rum differentia dignoſcitur.Sed hoc & præcedens ſignum ut certiſsi mum eſt,& uix unquam fallit,ita pleriſque anceps,cum diſcrimen hoc tam exiguum ſit,ut non niſi longa conſuetudine dignoſci queat:Eſtq; uelut gemmarum notitia.Collocare oportet mulierem ſupinam ad a muſsim,& ut in luxatis pedibus exquiſitiſsimè laterum comparatio nem habere,Quę,ut dixi,cum medicos expertos in luxatis fallat,nihil mirum,ſi ubi obſcurius eſt diſcrimen,& experientia longè rarior,ho mines hæſitent.Contingit tamen,licet uix in uiginti prægnantibus u nam,dextrũ latus turgidius,& tamen femellam in utero habere,aut cõ uerſo modo.Idem de mammis.Sed hæc extra artem.Ex arte ſunt dire ctio,proceſſus & ingreſſus in loca maſculina pro maſculis,in fœmini na pro fœminis,pro patre aut matre,tutius pro utroq;. Aliud ſi hoc præſidio careas horã cõceptionis habeto,erige aſcendens,& uide qui Planetæ loco aſcendentis & Medij cœli dominentur,& qualiter affe cti iuxta duplicem modũ ſexus.Quidã exiſtimant ſuccedentes fratrib. aut ſororib.natis,Luna tendente ad nouilunium maſculos eſſe,ad ple nilunium fœminas.Melior ratio habetur ex natiuitate fratrum præce dẽtium,ad quos Luna applicat,ſi maſculini ſint natura,ſigno, quo ad mundũ,& quo ad Solem,aut fœminini.Et ſimiliter dominos loci Lu næ,& cœli Medij coniectura accipere oportet, non ſolum ſecundum quatuor modos ſexũ decernentes,ſed & magnitudinem illorum , aut intenſionem qualitatis.Exerceri autem prius in his oportet quam iu dices,ne dãno tibi ſit ars nõ lucro.Solent enim Antuerpiæ & Lugdu ni mercatores magnas circa hoc deponere pecunias,certandi cauſa.

Filius an ſit eius patris cuius creditur. Et an fama ſparſa ſit uera? Queſitum uigeſimum.

Quod ars hæc cõiecturalis ſit,& hominum cõparatione ambigua, ſæpe diximus,quo fit ut apud multos talia dãno fuerint. Inijcere enim ſuſpitiõem filij ſpurij,adulterij uxoris,neq; tutum eſt,nec ſapientis o fficiũ.Propterea etiã ſi ars ad huiuſcemodi extendatur,haud tutum eſt ei aut prudentis inſiſtere.Inde enim cædes,ſuſpitiones,ueneficia, ab iectionesq; filiorum exoriũtur. Inuiſa fuit mathematica, olim propter

hoc

hoc,& nũc quoq; si talibus studeamus,astrologia.Quamobrẽ omnis scientia bona,nõ omnis suspitio aut coniectura. Hoc igitur unũ est ex his quæ nescire præstat,sed de rumore,ut plurimum iuxta initiũ existi mandum erit,nulla tamen ratio firma de hoc tradi potest,cũ non ex illo initio,sed ex consequenti uoluntate & genitura illius qui eum profert ac directione,talia exoriantur.Itaq; quædam sunt quæ omnino ne scire præstat,ut de filijs,quædã quæ ne sciri possunt,ut de furto, quædam quæ paruã habent coniecturã,ut de rumore,quædã quæ difficil limã,ut de cogitatione,quædã magnam,ut de Regis uita, quædã exquisitissimã,ut de ægro,quædã optimam extra artẽ tamen,ut de prægnantiũ fœtu masculino aut fœminino. In quibusdã etiam iuuat electio,ut in figuris ac sigillis. In alijs electio & interrogatio,ut in ludis. Vincunt enim plericq; qui Lunã ludendo fronte aspiciunt,& eò magis si felix illa fuerit.In interrogatione aũt ultra præscita directionũ & processuum atq; ingressuũ,quando primũ congrediuntur,& primũ deliberauit si faustum tempus sit directioni,aut congressus deliberationi. Congressus in hoc significat,quoniam non cunctis fit per electionem. Si enim eligatur ab uno aut uni obedientibus nihil prodest. Si autem à contrarijs,ualidus est:quemadmodum & in bello si quis locum aut occasionem in pernitiem suam eligat,ab illa frangitur & superatur.

De electionibus, & in quibus proficiant, & quæ generaliter seruanda.

Conferunt maximè in naturalibus,aliquid etiã in ludis,ut diximus, facere uidentur.Naturalia sunt septem,satio,plantatio,insitio, sectio lignorum,nauigatio,medicamẽtum purgans,medicatio cum ferro uel igne.Fiunt in rebus naturalibus & coadiuuante natura.Non ut coniugium,lis,educatio,eruditio,& talia.Quatuor in omni electione generaliter obseruanda,artis ratio,utpotè ne medicamentũ dederis crudo morbo,ne nauiges nauí corrupta,ne ludas ignorans ludum, ne seras æstate media.Atq; eo modo hyeme nauigatio difficilis in oceano à Calendis Nouembris per totum usq; Martium.Scias etiam & conueniẽtia arti ex proprijs,ut quoniam iuxta littus Africum Augusto ac deinceps procellæ sæuiunt,in quibusdam etiam locis uenti orientales certis temporibus,ut tunc absurdè in orientem sis nauigaturus. Scias etiam exortus syderum atq; occasus,quid ualeant ea in causa & quando contingunt.Præterea conuenientia secundum naturã,ut pote quoniam sationes & plantationes,ac insitiones sicco indigent non humido:ludens ne decipiatur,aut alea falsa ludat,aut cogatur falso iudicio.

De electione,in satione,plantatione & insitione.

Quocũq; in signo Sol positus aut signi parte,in ea regiõe feliciter id opus admittit,in eodẽ uicissim ☽.trigono aut sextili Saturno congrediẽs,maximè à Solis radijs libera,fauet operi. Atq; præcipuè in secũda quadra plãtare arbores cõuenit.Caue aũt ne maleficis malè cõstitutis cõgrediatur.Marti etiam quocũq; modo.Elige etiã ut ☽ sit supra terrã.

De

De lignorum ſectione.

Cæduntur ſilente Luna in coitu cum Sole & ſub terra poſita: optimè ſub nouiſsima Bruma, deinde ſub exortu Canis.

De nauigatione.

Non congrediatur Luna Marti, nec ſyderibus illius naturæ. Nec procelloſis ut Orion, Arcturus, uterq; Canis, Hœdi, Hircus. Obſeruandum eſt autem maximè ne eclipſis, aut cõiunctio luminarium, aut oppoſitio proximè præcedens præſagiat tempeſtates.

De medicamentis exhibendis.

Medicamenta uocare ſolemus, quæ ſelectũ humorẽ purgant. In his humida ſigna & aquea eliguntur, & mobilia, optimum igitur Cancer. Cõtra ſicca & calida, & fixa: peſsimũ igitur Leo. Et ſicci Planetæ & tardi motu: peſsimus Saturnus & Mars, poſt Iupiter & Sol. Optima Venus & Mercurius, & ſi Luna uacua curſu fuerit (Semper aũt de Luna, quę in ſignis ſit aut Planetis cõfiguretur eſt intelligendũ.) In ruminãtibus Ariete, Tauro & Capricorno ſolet uomitũ excitare. Cũ Planetis ſtantibus, ut cum tardis parũ agit, imò minus quam in illis, & cũ illis.

De medicatione per ferrum uel ignem.

Experimento deprehenſum eſt, quod tales operationes ſi fiant Luna ſignum illud, quod membrũ reſpicit corporis, poſsidente, nõ ſine euidenti noxa opus id fieri. Præſertim ſi in ſectione Saturno aut uſtione Marti ſocietur. Et ſi malè diſpoſiti ſint, non abſq; periculo.

De ludo.

Conſidera primum impulſum mentis, & ſi Luna ſit in congruentibus, & illis aſſociata uel genituræ comparatione, uel per ſe, uel experimento, ibis: aliter non. Eligere etiam præſtat locum Lunam bene fortunatam aſcendentem, intuentem.

De modo ſeruando in prædicendo.

Oportet nouẽ conditiones ſeruare, ne ſi ſiniſtrè hac arte utaris, non ſolum gloriam & utilitatẽ nullã afferat, ſed etiam dãna & pericula magna. Aſcletarion, ut dixi, à Domitiano: & alius à Galeazio Sfortia occiſi ſunt ob prædictionẽ. Thraſybulus à Tiberio parũ abfuit, quin in mare præcipitaretur. Hieronymus Cutica ciuis noſter in exiliũ ob prædictiones à Gallis pulſus. Et ſi capi potuiſſet de uita actum fuiſſet. Gauricus à Bentiuolis tortus in eculeo. Id certè ex aſtris non uiderat, quãuis excidiũ familiæ ominaretur, plus ex cõiectura rerũ quàm aſtrorũ. Fuit enim ſycophanta egregius. Quoties Roma pulſi, in exiliumq; acti omnes diuinatores? Nobis antea nullo commodo fuit. Vanitatem hominis æmuli prædicabãt ex artis infamia. Poſtmodũ non parum cõmodi attulit nullo ferè detrimẽto famæ, ſed obſeruatis his, quæ nũc ſubijciam. Quæ ſi quis ſeruauerit, & ipſe citra offenſam artẽ exercebit. Nec minore cũ gloria ac utilitate quàm medici noſtri qui ſuam artem medicam. Lõgè enim ſecuriores ſunt aſtrologorũ prædictiones, qui ex hoc

libro

libro ſeruatis his conditionibus diuinabunt, quã cognitio medicorũ noſtri temporis de morbis, adeò diligẽter aſtrologia hic tradita, adeò oſcitanter medicina tractatur. Primum igitur ad prædicendũ ne accedas, niſi perfectè inſtructus in his quæ hic tradũtur, & illis neceſſarijs ut ſuprà oſtenſũ eſt. Vt quod cognoſcas ſtatim cũ Planetæ ſunt aucti curſu, quod ſunt in ſuperiore parui circuli parte, cũ diminuti in inferiore, præter Lunã: Et plura prædicendi tecũ experimenta feceris. Secũdum, ut in prædicendo amoueas timorem, odiũ, & amorem. Illa enim etiã nolentem errare faciunt. Tertiũ ut ne artem profitearis in triuijs, nec coram populo, nec ædas quicquã publicũ. Tales enim artem & ſe ipſos infamia aſpergunt, etiãſi uera prædicant. Quanto magis ridiculi fiunt cum falſi deprehenduntur? Quartum ne prædices tentanti, nec dubiã habenti geneſim, nec ſine pretio, nec cũ exiguo pretio, nec deridenti artem: Nã uilipenditur in omnibus his ars, daturq; errandi occaſio cum leuibus laboribus magna prædicere conamur, & inuentu difficilia. Ego bis centũ coronatos pro una geneſi perficienda reſpui. Vide modo an tu me ſis exercitatior. Quintũ ne prædixeris, niſi omnibus diligenter cõſideratis & bene diſcuſsis, ad unguem uſq; Et ratione habita cõditionis hominis, familiæ, regionis, legis, ætatis, ac taliũ. Sextũ, homini improbo & malo ne ulla ratione prædixeris quicquã. Ex his ſequitur ut ne ignoto: multo minus Principi ſæuo. Septimũ, in prædicendo ſoli illi qui te rogat dixeris, nõ in populũ prædictiones diffunde. Nec de minutis reſpõdebis, ſed maximis tantũ & euidentib. & breuiter, nõ ut impleas folia, nec per ambages, nec cõtradicentia ſcribas. Sed purè, nitidè, caſtè, mundè, breuiter, clarè. Exemplũ de hoc habes in decima geneſi. Octauũ, Principi ne magnũ malũ firmiter unquam prædixeris: Sed periculum. Nonum, in omni prædictione adijce ſi nõ ſe intruſerit periculis communium calamitatum. Et ſi uita debilis ſit, ſi per proceſſus & ingreſſus intermedios licuerit. Cæterum ipſe aſtrologus ſit prudens, mitis, paucorum uerborũ, ornatus, ueſtibus nitidus, grauis, fidus, ac probus, & undequaq; boni exempli. Nam artem perſæpe artifex ornat & decorat. Expedit etiã ob multa non permittere ut quiſquam ſciat quod propriè geneſis ſit conſcius. Conditori autem artis ut Ptolemæo, & nobis ad oſtentationem ueritatis artis, quędam ex his non ſunt neceſſaria. Sunt etiam quædam his quæ hic ſcripta ſunt altiora atq; obſcuriora, quæ ut diximus, ſuo loco ſcribentur. Nam experimento hæc deprehendere licet, quaſi his non conſentiant ob difficultatem iudicij, conſentiunt tamen. De ſigillis quoq; in tertio de rerum uarietate ſcripſimus. Tot igitur & tanta hic docuiſſe ſufficiat.

FINIS.

Digitized by Google

N. 2563.

Aut. Gr. Vet. 205. p. 693.

Digitized by Google

Hieronymi Cardani Titulus libri ut sequitur proximo signo.

Verbunden. Titelblatt u. Anfang folg. [illegible] 538

Hoc vero Opusculum post folium 715. in fine, concludit librum.

CVNRADI DASYPODII, MATHEMATICI ORDINARII ACADEMIÆ ARGENTORATENSIS: SCHOLIA IN CLAVDII PTOLEMAEI QVATVOR LIBROS APOTELESMATICOS.

RESOLVTIONES etiam apotelesmatum, & Commentariorum Hieronymi Cardani. APHORISMI quoque aliquot eorundem librorum. Deniq; BREVIS EXPLICATIO Astronomici Horologij Argentoratensis, ad ueri & exacti temporis inuestigationem extructi.

Loci SS. Capuuinorum Straubingæ.

MENISCHE STAATS-BIBLIOTHEK MUENCHEN

AA

Digitized by Google

NOBILITATE, DOCTRINA ATQVE PRVDENTIA EXCELLENTISSIMO, ORNATISSIMOQVE QVITI HOLSATO, HENRICO RANZOVIO, REGIS DANIAE &c. IN DVCATIBUS Holſatiæ, Sleſuuitz & Dietmarſch Vicario, atq; Conſiliario: Domino in Bredenberg, Rantzouisholm, Vandesburg, &c. Domino & Mecœnati ſuo Obſeruandiſsimo:

S. D.

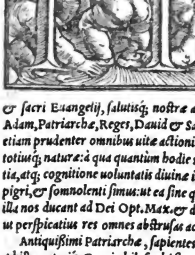

HOMINES *non ſentiunt, nec intelligunt, quantum detrimenti rebus humanis adferat rerum naturalium ignorantia: & quantum lucri atq; utilitatis percipiant, ex talium rerum ſcientia: quæ ſi animo uel conciperent, uel concepta ad uſum referre uellent, nix credi poteſt: quanta uitare atq; auertere mala poſſent. Nam naturæ & rerum naturalium imperitia, facit ut neque amus ijs frui bonis: quæ Deus Opt. Max. nobis non ſine uberrimo fructu tradidit. Vt ſunt Dei Creatoris per opera ſua cognitio: ut animi per cœleſtium & elementarium rerum cognitionem cultus eleganti ſſimus: ut cætera corporis, & fortunæ bona, quæ uaria ac multiplicia ſunt: atq; præcipua, quibus hominum uita in hoc conſeruatur mundo, quæ ignorare, extreme eſt miſeriæ: ſcire uerò & cognoſcere, ſummæ ſapientiæ & beatitudinis in hoc mundo: neq; illam hîc intelligo ſapientiam, quæ in uerbi diuini, & ſacri Euangelij, ſalutiſq; noſtræ agnitione, ex ſacris libris petita, uerſatur: ſed de altera loquor, quæ, Adam, Patriarchæ, Reges, Dauid & Salomon: & alij pietate, & rerum peritia eximij præditi fuerunt: quam etiam prudenter omnibus uitæ actionibus adhibuerunt: quæ eſt ſcientia rerum cœleſtium & elementarium, totiuſq; naturæ: à qua quantum bodie receſſerimus: nix quo dicere: deplorare poſſum. quod in utrq; ſapientia, atq; cognitione uoluntatis diuinæ inquam, & rerum naturalium perceptione conſequenda: adeò ſegnes, pigri, & ſomnolenti ſimus: ut ea ſine quibus noſtra uita, mors eſt, contennamus & abijciamus. Cùm tamen illa nos ducant ad Dei Opt. Max. & diuinæ uoluntatis agnitionem: oculos etiam mentis noſtræ illuminent, ut perſpicatius res omnes abſtruſas ac recondi tas intueamur.*

Antiquiſſimi Patriarchæ, ſapientes Græciæ, ſacerdotes Aegypti, Magi Perſarum, Indorum Gymnoſophiſtæ, cæteriq; Græci philoſophi ſinceriores, in altera ſapientiæ humanæ parte, naturæq; cognitione, plurimum excelluerunt: quam hodierno die quotuſquiſq; eſt, qui ita ut conueniebat excolat? & hanc ſedulo proſequatur? huic incumbat unicè? in ea ſic ſe exerceat? ut quæ abſtruſa & recondita ſunt cognoſcere, & perueſtigare uelit? Non quod nulli ſint, hoc noſtro ſeculo ſapientes, nulli docti, & eruditi, nulli in artibus atque diſciplinis, apprimè exercitati: ſed dico in præcipua rerum cœleſtium & naturalium ſcientia, pleroſq; impe ritos eſſe. Ob quam inſcitiam, in eam delabuntur mentis cœcitatem ut quæ non uident, nec intelligunt: neque aſſequi poſſunt, irrideant, contemnant, ac aſpernentur. Aſtrorum inquam, eorumq; influentiarum doctrinam, qua nihil in naturæ cognitione conſequenda excellentius, nihil utilius, nihil ad humanæ uitæ actiones conſeruandas magis neceſſarium eſſe poteſt. Quod niſi à multis multorum ſeculorum doctiſſ. uiris & cognitum & demonſtratum eſſet, pluribus ea de re agerem.

Dolendum ſanè eſt plurimos hoc tempore doctos, & in omni literarum genere exercitatos, adeò alienos eſſe ab hac doctrina: ut exiſtiment in Aſtrologia, nihil aliud tradi: quàm quod uanum, noxium, & impium ſit: & à Chriſtiana religione remotum: imò exterminatione dignos, qui ſe huic doctrinæ genere tradunt. Cum tamen ſit illa ipſa humana ſapientia, qua præditi fuerunt Abrahamus, Iſaac, Iacob, Ioſephus, Moyſes, Dauid, Salomon, & cæteri pietatis, & religionis ſtudioſi, ut ſacræ teſtentur literæ.

Sed cauſas uideo eſſe multas, ob quas Aſtrologiam contemnant ac aſpernentur: inter quas præcipua eſt: quod ignari ſint, imò penitus rudes, & imperiti rerum Aſtrologicarum, quæ ſi ſaltem deguſtaſſent, ac uiderent omnia eſſe ex naturæ penetralibus deſumpta, & ad uſum uitæ humanæ cum fructu accommodata: longè in alia eſſent ſententia: & quam negligunt, eam ſummo ſtudio proſequerẽtur. Altera cauſa eſt, quod multi fuerunt, qui hanc rerum naturalium ſcientiam ſuis ineptis, friuolis, falſis, ſuperſtitioſis ac diabolicis figmentis conſpurcarunt: ita ut Aſtrologorum libri, his nugis, & ἀναισχυντίαις præceptionibus abundent.

Quòd ſi tales qui hæc conſiderant, animo perpenderẽt ſuo, nihil in toto hoc orbe terrarum tam ſanctum, tam religioſum, tam eximium & præclarum, tam utile & neceſſarium, rebus humanis eſſe: quod non in abuſum uenerit: abuſu infectum, & corruptum ſit: per abuſum plurima & maxima detrimenta rebus humanis dederit, certè animi ſui ſententiam mutarent. Veram religionem & Euangelij prædicationem negliget aliquis, quia totus fere orbis terrarum falſis dogmatibus, & ſuperſtitionibus, atq; hæreſibus ſcatet? Iuriſprudentiam non colet? quod plurimi non æquitatis & iuſtitiæ ſtudio, ſed pecuniæ & honoris gratia, ad ſtudium turis legumq; accedant? Medicinam contemnet? quia circumforanei, præſtigiatores, nenefici, & ueneficæ medicamentis malè utantur? Cætera deniq; quæ bona, quæ pulchra, quæ honeſta, quæ utilia, quæ ad uitæ ſuſtentationem neceſſaria ſunt, dicet mala, turpia, inhoneſta, inutilia, & minimè neceſſaria humanis actionibus? Cum uideat plerоſq; iis eſſe moribus, ut plus ſtudeant malis & impijs artibus: uel ocio torpeſcant: uel diſſolutè uitæ cium ſint: an ijs ſe exerceant: quæ nihil aut parum in ſe habent: uel utilitatis, uel neceſſitatis?

Neq; hæc obſcura ſunt: hos eſſe hoc ſeculo hominum mores, & hæc ſtudia & hanc uitæ rationem: & talia propemodum omnium dè præſtantiſſimis ſcientijs iudicia: & optimarum rerum abuſum maximum. Verumtamen qui ſaniore ſunt mente Ἀνοδίωκητα & Ἀνοδέκαπα amant & ſe in his conſequendis atq; eruendis exercent: tuentur atq; defendunt excellentiſſimam rerum cœleſtium, earumq; uirium doctrinã. Quæ ſi ſua honori atq; dignitati ſuæ reſtitueretur: omnibus ſuperſtitioſi bus atq; nugis expurgatis, quibus plærig; odioſam hanc præclariſſimam ſcientiam reddiderunt hominibus. Dici uix poteſt, quantam utilitatem adferret rebus diuinis & humanis: tam publicis quàm priuatis, propterea quod hæc doctrina in ſe contineat uerã & ſolidam omnium rerum cœleſtium & elementarium cognitionem, cauſas, proprietates, effectuũq; rerum: ex fontibus naturæ deductarum, iuxta ſeriem & continuationem naturæ à Deo Opt. Max. conditæ conſideratã, nec limites pietatis, & religionis Chriſtianæ egreditur hæc uniuerſitatis naturæ contemplatio: nihil penitus in ea eſt, quod profeſſioni Chriſtianæ repugnet, aut ab ea alienum ſit.

Huius autem exemplum euidentiſſimum habemus, in quatuor libris Apotelefmaticis Ptolemæi, in quibus hæc potiſſimum explicat. Stellarum naturas & proprietates, uniuerſales omnibus regionibus conuenientes: morum, uitæ, & ſtudiorum diuerſitates: Eclipſium, Comet arum, magnarum Coniunctionũ, Nouilunioru m, meteororum ſignificationes: ſingulorum hominum temperamenta, corporis & animi qualitates, adfectus, & accidentia: uitæ conditiones & actiones: & quæ his ſunt ſimilia. hæc uerò omnia ut ſæpiſſimè repetit: κατὰ φυσικὸν ὑφηγέομαι τρόπον: κατὰ τὴν ἀφιξιόλογα τῆ μεθόδῳ τῆς φιλοσοφίας: & κατὰ τὸ δυνατὸν Ariſtoteli cum. quatenus natura rerum hoc patitur: quoad nires humanæ rationis ſeſe extendunt: quatenus hæc cognoſcere à Deo nobis hominibus conceſſum eſt.

Hæccine ne ſunt impia? ſuperſtitioſa? à profeſſione Chriſtiana alienæ? à Deo prohibitæ? minimè, ſed talia quæ ſi quis ignorat: facilius in errorem incidet: quàm qui his inſtructus, totam uniuerſitatis machinam exactius animo comprehendet ſuo: & Creatorem ſuum per creaturas agnoſcet. De quibus omnibus alio in loco tractabo plura: & ſingulis obiectionibus Veritati in ſpecie ſimilibus, contra dignitatem & utilitatem Aſtrologiæ allatis, reſpondebo ex ſententia Ptolemæi, & aliorum philoſophorum: cùm pleniora huius doctrinæ commentaria, in lucem dabo.

Ignoſce mihi Vir Ornatiſ. atq; Nobiliſ. quod apud te, de huius ſcientiæ dignitate & excellentia pluribus egam, qui in his ſtudijs, ut in cæteris omnibus diſciplinis ex excellentiſſimus, & omnium reconditarum diſciplinarum maihematicarum peritiſſimus. Nam non hæc ſcribo, quaſi ignorares, quanta ſit huius doctrinæ præeminentia, & præſtantia: ſed ut Te Patronum huius diſciplinæ compellarem: ac peterem abs te defenſionem, contra calumnias doctorum peræquè, atque indoctorum, apud quos malè audit Aſtrologia, propter difficultatem cognitionis, propter abuſum, & alia quædam, quæ odioſam reddiderunt ſcientiam excellentiſſimam ex natura ipſa, & rerum naturalium ſerie ac continuatione prognatam.

Eſſe autem harum rerum cognitionem uerã, ex aſtrorum ſitu & poſitu petitam: uel Tuo exemplo monſtrabo, ut qui hoc cognoſcent: uideant conſtitutionem cœli & influentias cœleſtes ſuos habere naturales effectus, tam in ſingularibus, quàm uniuerſalibus.

In Geneſi Tua Nobiliſſime atq; Ornatiſſ. Vir, Sol eſt in ſua exaltatiõe, reliqui Planetæ ferè omnes, ſunt ſortes in ſuis dignitatibus eſſentialibus.

☌ in propria domo. ♀ in propria domo.
♉ benigna ♃ & ♀ fortunarum, in domo ♀ fortunæ.
✶ aſpectus ♀ & ♃ ad ☽ locum, ex 7 cardinali domo, in 4.
✶ aſpectus ♀ & ♃ ad ☿ locum, ex 7 cardinali domo, in 4.
♉ ☿ & ☽ in 4 domo cardinali.
♌ & Fidicula in 2 domo.
☉ & ♄ conuentio in ♈ infortunata eſt: præter quam ♉. cætera omnia bona atq; fœlicia ſunt.
Directi & Veloces motu ſunt omnes, excepto ☿ Ret.

Hæc

Hæc sunt præcipua, inter multa alia, quæ Astrologi præcipiunt esse obseruanda in genesibus, quæ repetere nolo, cùm huius loci non sint: nec propositi mei, sed breuiter iuxta Aphorismos Astrologicos, uires & effectus huius cœli constitutionis proponam. obnixè te & unicè rogans, ut in bonam accipias partem, quæ scripturus sum de tua Genesi.

1 ☉ in exaltatione excellentes honores atq; dignitates largitur.

2 Duo Planetæ in proprijs domibus, faciunt illustrem & splendidam ac celebrem fortunam, & in maxima uitæ parte, & in suis actionibus fœlicem & fortunatum.

3 ♃ naturalis significator religionis, iunctus ♀, & * aspectu intuens ☽ atq; ☿ pietatis, ac ueræ religionis, sinceritatis, modestiæ, & cæterarum uirtutum, studiosum reddunt.

4 ☿ in angulo dat alacritatem ingenij, literarum atq; disciplinarum studium: imprimis uero rerum mathematicarum atq; naturalium.

5 ☋ ☿ & ☽ in quocunq; fiat signo excellentia facit ingenia, in quibus non tantum est indolis præstantia, sed & industria atq; sagacitas eximia, sed Ret. ☿ actiones quodammodo impedit, non autem ingenium.

6 ♂ morborum significator, calidas & siccas infirmitates corporis adfert.

7 ♃ generalis significator diuitiarum in 7. ex coniugio diuitias durabiles per omne uitæ tempus largitur, præsertim cùm sit fortis & fortunatus.

8 Septima domus cum suis significatoribus bene constituta fœlicißimum dat coniugium: præsertim cùm benefici Planetæ in 7. existentes: sint fœlices & potentes, nobilem, diuitem, & opulentem, beneq; moratam coniugem promittunt, & cum ☽ intueantur aspectu benigno: cōcordiam & unanimitatem coniugū largiuntur.

9 Uinerum significatores promittunt itinera honorifica & ob res iouiales, talesq; actiones, & ad personas uel propter personas regias instituta.

Hæc obiter tantum recenseo, ut uirtutes tuæ, quibus Deus te ornauit fierent clariores & celebriores: & ut ostenderem hominibus, esse uires & efficacias corporum cœlestium, in hæc inferiora: non solum in uniuersalibus, uerùm etiam in singularium hominum constitutionibus. Deniq; ut uideant omnes, hæc non ex sortibus, neq; alijs superstitionibus prognata esse: sed ex naturali rerum sublimium & inferiorum corporum connexione, & serie deduci.

Te deniq; Nobiliß. atq; Ornatiß. Vir, atq; Patrone Obseruandißime, etiam atq; etiam rogo, ut quæ hic horis succiuis collegi, in gratiam eorum, qui hæc addiscere uolunt præcepta: grato & beneuolo suscipere animo, atq; patrocinium horum meorum laborum, & cæterorum: quos præstiti, & præstabo deinceps: exhibere digneris: præsertim cùm tales sint, quibus Respub. literaria plurimùm iuuari poßit, in adsequendis & eruendis abstrusis & reconditis rebus naturalibus.

Nuper ad te Vir Nobiliß. & Ornatiß. misi Scholia Isaaci Monachi in Elementa Euclidis, quamprimum Typographus Euclidis omnia opera à me correcta & emendata, commentarijsq; aucta meis, imprimet: ad te mittam: distulit nunc ad annos quinque impreßionem, non sine magno meo & malo, & tædio. Ad literas meas quibus de Heronis Alexandrini operibus excudendis tecum egi: nihil accepi responsi, quod si certior factus fuero de toto illo negotio: curabo ut nihil quicquam in me desideres. His me, meaq; studia, & labores tuæ humanitati atq; beneuolentiæ commendo. Cal. Febr. Anno 1578. Argentinæ.

T. Cliens

Cunradus Dasypodius, Professor Mathematicus Academiæ Argentoratensis.

Digitized by Google

	G.	M.	S.
Longitudo loci est	26.	40.	
Eiusdem latitudo	54.	44.	
Aequatio dierum		8.	5.

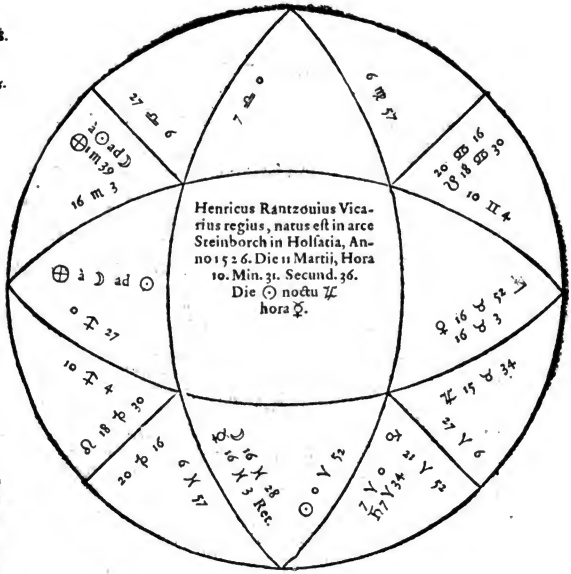

☉	☌	♄	7
♃	☌	♃	1
♃	*	☿	
☽	*	♃	
♃	*	☿	
♃	*	☽	
☿	☌	☽	

☉ *Est in exaltatione sua, Planetæ reliqui fortes in suis dignitatibus essentialibus. Duo Planetæ in proprijs domibus, ambæ fortunæ iunctæ sunt & mittunt *, ac salutares radios, ad ☽ & ☿ etiam coniunctos ex 7 in 4. domum. Vnica cõiunctio ☉ & ♄ dura est: ♌ et Fidicula in 2 domo.*

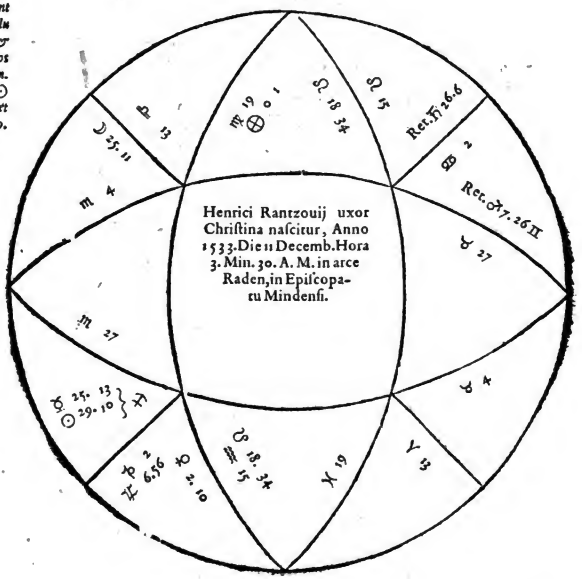

Digitized by Google

SCHOLIA IN QVATVOR LIBROS PTOLEMÆI APOTELESMATICOS,

CVNRADI DASYPODII MATHEMATICI ORdinarij, Academiæ Argentoratenſis.

PROOEMIVM.

NHis meis Scholijs, hæc potiſsimùm perſequar: primò uocabula Ptolemæi Græca difficiliora ſi opus, ſit explicabo: deinde ſententiam Ptolemæi: tertiò capita ſingula in ſuas diſtribuam partes: quod ſi forſitan fuerint quædam exemplis, aut locupletiore doctrina enodanda, ea tandem ita tradam: ut qui hæc ſtudia percipere uolent: aditum ſibi patefactum præ oculis uideant: ad abſtruſiora illa præcepta Ptolemaica aſſequenda. Abſtruſiora dico, quia ob nimiam breuitatem, res per ſe obſcuræ, & à communi cognitione longiſsimè remotæ, tam facilè percipi non poſſunt, niſi ſit, qui aditum & uiam ſtatuat atq; patefaciat ijs, quibus animus eſt hæc penitiùs iuxta naturalium rerum ſeriem & continuationem introſpicere: remotis omnibus ijs, quæ ἀναπολόγητα appellantur: & plus impedimenti atq; obſcuritatis lectioni Ptolemaicæ: quàm utilitatis, atq; luminis adferunt.

Itaque ad rem nunc accedamus: & quæ ſint potiſsimùm in his quatuor libris conſideranda uideamus. Primum eſt πρόχειρα totius huius doctrinæ. Secundum diſtinctio librorum in ſuas partes, ſingulorúmq; librorum per capita diſtributio. Tertium eorum, quæ in ſingulis continentur capitibus, per ſcholia mea expoſitio, iuxta prius nominatum ordinem.

Ptolemæus cùm ex lectione antiquiſsimorum ſcriptorum & obſeruationibus tam Græcorum, quam Chaldæorum, & Aegyptiorum, ac ludæorum plurima percepiſſet, in hac Aſtrologica diſciplina: & quo erat iudicio acerrimo & eruditiſsimo: ſingula iuxta regulas certitudinis atq; ueritatis, diligenti ſtudio: non tantum examine acuto habito, à falſis & ſuperſtitioſis nugis, eorum qui ſe Aſtrologos uenditarunt eſſe, remouiſſet, quod malis artibus imbuti: ueritati rerum naturalium lumen adimerent maximum. Ea quæ ex naturalium rerum ſerie & continuatione, ſecundùm diuinæ prouidentiæ uoluntatem condita creataq; ſunt, dependerent, ſelegit: uerum etiam quæ ſelecta & nitida facta, atq; à fæcibus ſuperſtitionis purgata, & abſterſa fuerunt, in unum congeſsit locum: atq; ſic diſtinxit, ut certo modo, & ratione bona: omnia cohæreant, ac plus minor τάξιν, quam ὑπεροχὴν, non quod alterum horum ei non tribuam: ſed dico quod & in utroq; excellens fuit: ita plus laudis aſſequutus eſt in ordinis & collocationis elegantia, & conuenienti diſpoſitione, quàm in inuentione. Primum enim cum uideret huic doctrinæ multa obſtare, quæ hanc excellẽtem diſciplinam odioſam redderent apud pleroſq; tam peritos, quàm imperitos homines: docet diſcrimen eſſe inter mathematicas ſcientias, imprimis tamen partem eam doctrinę cœleſtis, quæ uerſatur in contemplatione motuum cœleſtium corporum: atq; alterã, quæ diuinatione utitur ex poſitu ſyderum, atq; eorum uarietate: iuxta motum cœleſtis facta diligenti & acurata conſideratione cauſarum, tam primarum, quàm ſecundarum: prout Deus Opt. Max. has ſuas creaturas condidit, & formauit ad effectus certos præſtandos in hac omnium rerum uniuerſitate.

Deinde multa ei occurrebant expurganda, quæ animum legentis hęc ſcripta

apotelesmatica poterant impedire: ut. Non esse prædictarum stellarum & corporum cœlestium in hac inferiora corpora influentias: Ad hæc etiamsi concedatur uel ratione doctrinæ, uel experientia: stellas habere potentiam talem, à natura inditam, ut hæc inferiora tribuant suis effectibus: tamen adeo latenter & uariis modis, multiplicibus quíe & intricatis rationibus, has uires stellarum suas esse actiones in hæc inferiora exercere: ut nulla de his influentijs certa doctrina institui possit: & extra captum humanũ sit, hæc uel animo, uel præceptis cõprehendere.

Vtrumq; ergo confirmat, quod sint corporum cœlestium in hæc inferiora influxus: & quod scientia futuratum influentiarum existat: quod cum demõstrasset: ostendit quæ nam necessaria sint in eiusmodi scientia effectuum cœlestium corporum adsequenda. Quibus explicatis utilem & humano generi necessariam esse hanc scientiam, multis & firmis demonstrat rationibus: & diluit ea quæ uel à Phauorino, uel alijs obijci contra hanc scientiam rerum naturalium poterant. Quod quidem ut ipsemet profitetur, factum est conuenienti modo philosophíq: & ut decet studiosum ueritatis: & inuestigatorem penetralium naturæ tam cœli, quam elementorum, atq; corporum compositorum ex elementis.

Postquam Ptolemæus non solum docilem, sed & attentum reddidisset lectorem, prioribus hisce capitibus: quibus hæc de quibus uerba feci, explicauit. Accedit ad ipsius artis expositionem, quam sic instituit. Cum statim ab initio dixisset se uelle uti τρόπῳ ἁρμόζοντι τῇ φιλοσοφίᾳ: & postea repetat se hæc explicaturũ κατὰ τὸν φυσικὸν τρόπον ἢ χαρμοσμένως παρατηρήσεται: non aliam uiam tenere se posse uidebat: quam ut elementa Astrologię explicaret priore loco: id quod facit libro primo: in quo docet naturam, uim, & potentiam Planetarum, atq; stellarum fixarum: signorum etiam Zodiaci, horum etiam inter se configurationes, & si quæ sunt alia ad elementarem doctrinam necessaria. Secundo libro post breuem & succinctam, & ex natura rerum desumptam doctrinam de stellis & signis, cœlíq; partibus: quatenus hæc sciri possunt iuxta naturalem rerum seriem. Persequitur præcipuas Astrologiæ partes, quarum priorem uniuersalem, alteram particularem, & speciali nomine genethlialogicam appellat. Vniuersalis traditur libro secundo, Particularis & genethlialogica tertio & quarto. Atq; hæc sint dicta de generali apotelesmatũ dispositione.

Singuli libri hæc in se continent. Liber primus ttibus prioribus capitibus docet discrimen astronomiæ & prognosticæ per astronomiam, quæ hodie astrologia nominatur, postea esse influxus cœlestium corporum in hæc inferiora: & horum scientiam atq; cognitionem certam extare: deníq; utilem. & rebus humanis necessariam iudicatam ab omnibus sanioribus philosophis: tanquam primariam Physicæ doctrinæ partem: sine qua consistere non posset Physica: ut latius explicatur à Ptolemæo. Reliquis 18. capitibus persequitur elementa astrologiæ, à quibus merito tanquam principijs initium facit: iuxta factam nobis promissionem, qua pollicetur se tractaturum hæc κατὰ τὸν ἁρμόζοντα τῇ φιλοσοφίᾳ τρόπον. Sunt autem hæc elementa Astrologiæ, id est, Naturam planetarum & stellarum fixarum nudè & simpliciter, atq; per se iuxta primas qualitates, & alias differentias cognoscere, quod fit quarto, quinto, sexto, septimo, octauo cap.

2. Naturam quatuor temporũ, & quatuor angulorum intelligere: docet hoc capite 9. Sed quia signorum Zodiaci maxima est uis, & efficacia: reliquis capitibus usq; ad 16. caput: explicat naturas & proprietates, differentias quoq; & alia his cognata, quæ signis Zodiaci attribuuntur, tandem à capite 16. usq; ad finem libri primi, collatione Planetarum & signorum Zodiaci: ostendit in quibus cognationem habeant: & in quibus discrepent. ut nihil nõ sit explicatum in hoc primo libro, quod non diluciđ proponat ob oculos, huius scientiæ elementa.

Secundus liber in se continet uniuersales iam accidentiũ & euentuum naturalium

ralium prædictiones: quibus cognitis de particularibus melius iudicari potest. Et distinguit hoc modo: capite primo enumerat, qui sint uniuersales effectus: & quam late pateant: subinde repetens πανταχῇ κατὰ τὸν φυσικὸν τρόπον, ne uideatur tradidisse ἀναιτιολόγητα. Secundo distinguit gentium proprietates certis rationibus ex Astronomia petitis. Tertio hæc accommodat signis Zodiaci: & quam habeant inter se familiaritatem demonstrat. Quarto capite descendit ad particulares urbium & regionum prædictiones: habita ratione stellarum fixarum, & quia mentionem fecit eclipsium, aliarumq; rerũ cœlestium capitibus quinto, sexto, septimo, atq; octauo, omnia illa quæ eclipsibus ☉ & ☾, conueniunt, & his cognatis interpretatur. Nono & decimo capite Eclipsibus coniungit, Cometarum uim & efficaciam. Vndecimo & duodecimo ac decimotertio: de anniuersarijs tempestatibus, & his similibus agit.

Libro tertio aggreditur genethlialogica, eaq; duobus tractat posterioribus libris: quæ doctrina consistere non poterat, absq; præcedentium expositione, itaq; libro tertio præmittit ea, quæ ad genethlialogica intelligenda uidebantur esse necessaria: tertio capite ipsemet exponit, quæ sit traditurus, quæ etiam in singulis quæstionibus sint obseruanda, quia uerò quatuor proposuit, quæ in utraq; quęstione genethlialogica sunt obseruanda. Vt 1. Antecedentia natiuitatem. 2. Connexa & concomitantia. 3. Quæ præcedentia & consequentia esse possunt, 4 Quę aliunde euenire possunt, & natiuitatem sequi solent. Tria priora libro explicat tertio, postremum uerò libro quarto. Sunt autem natiuitatem antecedentia parentes, connexa natiuitati sexus, numerus natorum, quæ natiuitatem comitantur, uita, forma, mores & similia, quę uerò pręcedere & sequi solẽt, fratres, sorores &c. sequuntur deniq; natiuitatem fortunæ bona. Atq; hæc breuiter sint dicta: ut παχυμερεστέρως intueamur, & res, quæ his tractantur quatuor libris; & rerum ordinem, atq; dispositionem.

LIBER PRIMVS.

CAPVT PRIMVM.

De Astronomiæ & Astrologiæ differentia.

Τὸ δ' ἀστρονομίας προγνωστικὸν τέλος.) Ostendit his uerbis finem Astrologiæ esse πρόγνωσιν, καὶ προῤῥησιν, præscientiam & prædictionem rerum futurarum: quæ fit ex consideratione motuum & configurationum cœlestium corporum.

Τῇ τάξει.) quia absq; causarum cognitione: effectus scire non possumus in hac doctrina.

Δυνάμει.) quia nititur certis & firmis demonstrationibus Geometricis, atque calculo per numeros facto. Astrologia uero Physica potius & coniecturalis est.

Ἐπιζευξέως.) Atqui hoc nomine astrorum doctrina prior est loco. Nam prima à posterioribus seiungi possunt: posteriora uerô à prioribus non possunt. Sicuti id patet cum in alijs: tum maximè in ipsa Astronomia, nam sphærica doctrina, ut uniuersalis prior est, Theorica posterior. Attamen sphærica absq; Theoricis intelliguntur: Theorica sine sphæricis nequeunt percipi. Quare Ptolemæus inquit partem doctrinæ cœlestis priorem, habere propriam contemplationẽ: & per se consideratione dignam: alteram uero ex hac pendere.

Ἁρμόζοντα τῇ φιλοσοφίᾳ τρόπον.) Sæpius in hanc sententiam loquitur: ne uideatur uelle obtendere ea, quæ sunt ἀναιτιολόγητα, multi enim ante Ptolemæum fuerunt, ut & hodie, qui absque methodo, ac sine causis ex natura rerum sumptis: hanc tractarunt artem.

Digitized by Google

Φιλαλήθει.)pulchrè instituit collationem Astronomiæ & Astrologiæ: ac qua inter se differant ratione declarat.

Ἀσθενὲς.) Etsi inferior sit astrorum cognitione:nihilominus tamen,ob hanc imbecillitatem non est reijcienda,aut contemnenda:sed suo honoris atq; dignitatis loco colenda,quia multa magna atq; uaria nobis declarat,quæ in uniuersum accidunt nobis in hoc circumfuso cœlo.

Δυσθεώρητον.)Cognitionis difficultas,facit ut multi hanc disciplinam uel negligant,uel contemnant:quia uerè & exquisitè illam paucissimi adsequuntur: ob summam rerum,quæ in ea continentur difficultatem, multitudinem atque uarietatem.

Δυσφύλακτον.)Refutare uidetur sententiam omnium eorum,qui suo tempore & maiorum, uolebant oppugnare Astrologiam. Ita ut ferè nullum hodie sit aduersariorum argumentum:quod non refutet Ptolemæus,in hoc primo libro suorum apotelesmatωn.

In hoc capite primum docet, quod duæ tantum sint scientiæ primariæ, quibus assequimur ueram cognitionem effectuum cœlestium corporũ: quarum una nominatur Astronomia ordine & potentia prior,altera Astrologia. Vtriusque præcepta,quæ & qualia sint ostendit,non quod neget esse plura quæ requirantur ad utrasq; prædictiones Astrologicas:sed quod hæ duæ sint primarię.Postea docet etiam, se his quatuor libris explicaturum Astrologica,& modum huius explicationis proponit:nempe Philosophiæ naturali congruentẽ, quoniam totius naturalis doctrinæ præcipua pars est Astrologia,qua si quis fuerit instructus:eò etiam in cæteris maiores faciet progressus.Sed quia inter Astronomiam & Astrologiam magna est differentia,illam latius exponit,quod altera sit firmior atque certior altera,nihilominus tamen neq; huic,neq; alteri detractum quicquam esse uult.Sed unicuiq; suam esse relinquendam certitudinem,neq; reijciendam esse Astrologiam,quod calumnijs & reprehensionibus exposita sit magis,quàm Astronomia.Habere hanc scientiam etiam sua, quibus nititur subsidia.Causas etiam enumerat,ob quas multi calumnientur Astrologiam. Sed ut melius hæc percipiantur,promittit se breuiter enarrare uelle ante particularem rerum Astrologicarum expositionem:certam illam mensuram, qua examinare conuenit duo ista,an sint influentiæ corporum cœlestium in hæc inferiora:& an scientia illarum aliqua sit,deinde an utilis & necessaria sit rebus humanis:præscientia rerum futurarum ex astris.

CAPVT SECVNDVM.

Quod rerum futurarum per astra sit cognitio:& quousq; talis sese extendat.

VOcabula quæ in hoc sunt capite,per se uera sunt & esse debent ijs qui hæc legere uolunt:paucis exceptis ut ὁμοιότροποι,σχηματισμοί,συνεργεῖν καὶ ἀποσυνεργεῖν & his similia,quæ facilè possunt percipi.

Huius itaq; capitis quatuor sunt potissimum partes:prima continet demonstrationem,esse influentias cœlestium corporum in elementa, & corpora ex elementis facta.Secunda docet harum influentiarum scientiam esse: eamq; non eruditis tantùm cognitam:sed & hominibus priuatis ut rusticis, & nautis: & id genus hominibus. Tertia causas errorum(ut in primo capite dixit calumnijs hanc esse obnoxiam)exponit:initio facto ab hominum imperitia,postea progreditur ad alia πταίσματα.Quarta pars,præcipua enumerat capita in iudicijs astrorum necessaria,exemplis adductis quibusdam,à nautis & medicis sumptis. Vt simus

Digitized by Google

ſumptis. Vt ſimus circunſpecti in iuditijs aſtrorum, ut nautę in nauigãdo, & medici in curando, qui & ipſi, & aliarum artium, diſciplinarum atq; facultatum ſtudioſi non carent erroribus, peraequé atq; aſtrologi.

CAPVT TERTIVM.

Aſtrologiam rebus humanis eſſe utilem.

IN hoc capite, ſicuti & in præcedẽtibus duobus, magnã, imò maxima pars Phyſicæ doctrinæ continetur: quod enim de hac Phyſicæ parte dicitur, de cæteris dictum eſſe intelligitur. Itaq; ſi commentarios cõſcribere ſtatuiſſem, hęc in lõgum deducerem. Sed tantùm breues conſignationes & ἀπομνημόνευσις tradam: quibus quid agatur paucis explicabo. Cum locus & tempus dabitur iuſta inſtituã cõmentaria, uarijs illuſtrata exemplis, & probatiõibus ex natura deſumptis.

Poſtquam ergo Ptolemæus diſtinxit duas maximas, & præcipuas ſcientias aſtrorum, quarum prior uerſatur in contemplatione ſyderum, ſecũda in operatione & inueſtigatione effectuum, priorem certitudine excellẽtiorem, alteram inferiorem eſſe, & quia utraq; ad naturæ inueſtigationem pertinet: nihilominus tamen cœli & ſtellarum doctrina in Philoſophia naturali, antecellit: eam quæ de elementis & corporibus mixtis præcipit, quia cœlum eodem modo ſe ſemper habet: elementa uero, & quæ ex elementis ſunt compoſita, ſubinde mutantur. Adhæc principia Aſtronomiæ ſunt certiora, quàm Aſtrologiæ: deniq; Aſtronomia nullius alterius rei comparatione tractat cœlum & ſydera cœli: niſi ad ſeipſa. Sed Aſtrologia ex alijs ſcientijs multa petit, multaq; conſiderat aliarum rerum reſpectu.

Etſi uerò iuxta has differentias Aſtrologiam, quam & diuinationẽ ex aſtris atq; μαντικὴν nominant, inferiorem Aſtronomia dicamus: nihilominus tamen ſuas quoq; habet inſignes utilitates, quas enumerat, & refutat cauſas errorum, & diluit Phauorini, & aliorum falſa argumenta, quibus conabantur dignitatem & excellentiam ſcientiæ δυσωνύμου δυσφυλάκτου euertere, & quam non rectè cognouerant, aut uix à limitibus ſalutauerant, è medio tollere.

Antequam uerò utilitates huius ſcientiæ exponit, duo docet, quod ſint influentiæ cœleſtes per ὑπαγωγὴν facto initio à ☉ & ☽, poſtea firmis concludendo argumentis ſumptis à Phyſicis, & ab experientia: deinde ſciri poſſe illas influentias, ab imperitis & indoctis, atq; doctis. Tandem utilitates per animi, corporis, & fortunæ, bona enumerat, atq; docet & neceſsitatem, & utilitatẽ huius doctrinæ.

CAPVT QVARTVM.

De uiribus Planetarum.

IN Græco antiquo exemplari una tãtum huius capitis eſt pars, ſed in Græco interprete, duæ factæ ſunt partes titulis ipſis diſtinctæ. Prima eſt περὶ τῆς τῶν πλανητῶν δυνάμεως, altera περὶ ἀγαθοποιῶν, καὶ κακοποιῶν, quam diſtinctionem nullo modo reijcio, ſed hac contentus, in plura diſtinguerem capita hunc librum, & librariorum forſitan culpa factum eſt, ut conſungerentur, quæ diſiuncta eſſe uoluit Ptolemæus.

Κατάληψιν.) Nominat καταλήψεις, & merito. Nã ex ueris, & ex natura rerum petitis cauſis, hæc omnia ſunt extructa: ut ſi Aſtrologiam tollas, & phyſicam doctrinam tuliſſe è medio dicaris.

Τὸ ποιητικὸν τῆς οὐσίας.) Elegãter ſua loquitur lingua Ptolemæus, & uerè exprimit uim & efficatiam ſtellarum, de qua non Aſtrologi tantum, ſed & Philoſophi plurimum diuerſis in locis agunt:

περι-

Digitized by Google

περιγαίστης.) Intelligit uicinitatem Lunæ & terræ, iuxta quam etiam hoc uocabulo Aſtronomi (à quibus petijt) loquuntur de uicinitate terræ, ut ſunt περιγῶν ὑδάτων, & alia his ſimilia. Differt autem ἀπὸ τῆς ἐγγύτητος, ut generale & ſpeciale, hęc enim diuerſo ſumitur reſpectu, ſicuti docetur in Theoricis. Nam ☽ ſphæra dicitur περιγαστάτη, & περίγαιος, in reliquis dicimus ἐγγύτατος ἐγγύς &c. quæ ut ſint intelligenda, habetur in alijs ſcriptis.

Hactenus Ptolemæus id fecit quod Rhetores præcipiunt oratoribus faciundum eſſe, ut docilem & attentum habeant auditorem uel lectorem, quia his tribus capitibus ſatis oſtendit, quæ in his libris tractare uelit, & quàm ſint utilia: quæ etiam ab ipſo expectanda ſint, in hac tractatione propoſuit, unde meritò ad rerum Aſtrologicarum expoſitionem nunc accedit. In qua proponenda, non multis utitur uerbis, ſed à Planetis facit initium, progreditur ad ſtellarum fixarum expoſitionem. Propterea quòd in ſphærica doctrina, & Theoricis Planetarum hæc prius fuerunt explicata, quid ſint ſtellæ, quę differentię ſtellarum, quis eorum motus, quæ accidentia, &c. Nunc tantùm agendum eſt, de uiribus ſtellarum, & quia inter omnes totius cœli ſtellas, primarium tenent locum ☉, & ☽, quæ κατ' ἐξοχὴν nominantur luminaria: initium facit à ☉, & nō à ☽, ſupremo omniū Planetarū, aut é ſtellis fixis ſupra omnes Planetas collocatis, ob has cauſas.

Quia Sol & Luna nominantur luminaria, ob luminis & magnitudinē quam habent, & uim atq; efficaciam potentiorem, at q; etiam collegantiam (ut uocant in Scholis) ☉, & ☽, cum cæteris Planetis, quoniam reliquorum Planetarum motus cognoſci non poſſunt, ut habetur in Aſtronomicis, niſi prius hæc habeamus, quæ neceſſaria ſunt ad motus inueſtigationē, ex ☉ motu. Stellis fixis luminaria prætulit, quia ſequuntur naturam Planetarum, ut ſuo dicetur loco, ideoq; neceſſe ei fuit, priore loco exponere Planetarum naturam, antequam ſtellarum fixarum uires explicaret. Sic ſuę ſatisfacit promiſsioni κατὰ τὸν ὑφαλούργην τῆς φιλοσοφίας τρόπον.

Quare ſi rem rectè conſideraue uolumus: id agit quod eruditum agere docet Philoſophum: materiam huius ſcientiæ proponit ab initio, eiusq; poſtea adfectiones inquirit. Materiam nomino ſtellas erraticas, ſtellas fixas, cœliq; partes. De his inquam aget, & adfectiones huius materiæ quàm plurimæ ſunt, ut in ſequentibus percipiemus.

☉. ☽. Colores Planetarū non uno conſiderantur modo, ſed uarijs: attamen hoc in loco Planetarum uires iuxta primas examinat qualitates, qui modus eſt ſimpliciſsimus, & in tria diuiſus eſt, in naturam, ſexum, & qualitatem, naturam hoc & ſequenti capite explicat: ſexum, & qualitatem in reliquis. Natura Planetarū conſideratur iuxta primas qualitates cal. fri. hum. & ſicc. Sexus nomino, qua maſcul. & fœmin. qualitate, qua diurni, nocturni appellantur.

A Sole facit initium expoſitionis, quia luminare maius, eiusq; effectus omnium manifeſtiſsimus, poſtea ad ☽ progreditur, quæ magnitudine luminis & effectus efficatia, ☉ eſt proxima. Nō ergo ordinem Planetarum, ſed uirium potentiam ſequitur.

μεγέθους.) magnitudo perpenditur ex quantitate, corporis denſitate, & luminis claritate. Vnde etiam omnibus iſs dominatur, quæ maxima ſunt, & in ſummo habentur apud homines prætio. Adhæc propter temperiem, longam uitam, fortitudinem, bonos mores, ſplendorem, &c. deniq; eiuſmodi opera quæ bonos conſequuntur affectus.

☽. Maximam habet uim humectandi, & ſecundum tenet locum poſt ☉, & quæ ☉ effectus conſequuntur denotat, ut ☉ aurum, ☽ argentū, & ſic in cæteris. Ita etiā ea, quæ humida ſunt, ut cerebrum in homine, & propter uelocitatem motus, ea quæ inconſtanti motu, uel continuo motu agitantur, ut nuncij ſunt & curſo-

cursores, adhæc ut inquit Ptolemęus διὰ τὴν περιγειότητα, plurimum humectat, maximè uerò in quadraturis, mutat etiam suam uim iuxta illuminationes suas, & configurationes ad ☉. nam plena, magis excalefacit, & in quadraturis humectat: unde & putrefactiones inducit.

♄ Duas causas adfert, ob quas Saturni stella frigefaciat, & parum exsiccet. Vna quia longè à ☉ distat: altera quia à terra longiùs recedit. Verum ut meliùs rẽ intelligamus, dat nobis regulam iuxta quam uires Planetarum examinare debemus, non enim simpliciter considerandi sunt Planetæ, ratione proprij luminis sed & ad ☉ atq; ☽, configurationem, augentur atq; minuuntur.

♃ Stella, temperatam habet efficiendi uim, cùm inter ♄ & ♂ medius sit, quorum alter frigidus, alter calidus.

♂ Stella est calida & sicca, secundum igneum colorem quo apparet, & ☉ propinquitatem.

♀ Calefacit propter ☉ uicinitatem, & humectat, propter proprij luminis magnitudinem.

☿ Varius est, ut nunc exsiccet, quando est cum ☉ & occidentalis, tum enim parum luminis habet, nunc humectat, cùm est Orientalis, aut longius à ☉ recedit, uel configuratione aliqua ☽ respicit, deniq; ob celeritatem cursus, uentos ut plurimum excitat.

Talis itaq; instituendus est ordo Planetarũ respectu magnitudinis efficaciæ. Solis uires sunt manifestissimæ, deinde ☽, postea Iouis aut Saturni, Martis uel Veneris sequuntur, tandem Mercurij. Post Planetas stellæ fixæ iuxta magnitudinum differentias, ipsumq; quo præditæ sunt lumen.

Ex his qualitatibus uirium Planetarum, quæ consequantur, tradit Ptolemæus in multis hinc inde locis: ita & alij Astrologi in suis libris tam antiqui, quàm recentiores.

De beneficis, & maleficis.

Ex præcedentibus primis qualitatibus, quæ consequantur nunc docet: nempè maleficos esse, qui immodicè uel frigidi sunt, ut ♄, uel sicci, ut ♂. Sed qui calido & humido abundant, sunt benefici, calido, ut ♃, humido, ut ♀. Lunam adiungit beneficis, quæ magis benefica est, si plena fuerit lumine, minus benefica si uacua. Ita etiam ☿ si ☉ aut ♂ iungitur, & siccus est, uel si ♄ frigido iũgitur: tum intemperatus fit, & maleficus, sed cum ♃ ♀ aut ☽ beneficus, ob temperiem.

CAPVT QVINTVM.

De masculinis & fœmininis.

Δύο γένη.) Quod intelligit Ptolemęus per rerum uniuersam naturam fieri: ut duo sunt sexus, & hi differentes inter se efficatia. Masculinus efficatior est fœminino: ita etiam simili quadam ratione, Planetæ efficatiores appellantur masculini, minus potentes & debiliores fœminini. Verum triplex est sexus consideratio, primum consideramus naturam, postea configurationem ad ☉. Tertio comparationem, quæ fit ad mundum. Natura masculini sunt, quibus talis est κράσις & temperatura, ut humiditas & calor temperantur, ne aliquis sit excessus. Vt in ♄ ♃ ♂ & ☉, diuerso tamen respectu. Fœminini uerò, in quorum temperatura calor uincitur ab humido. Vt in ♀ & ☽. ☿ stella ex æquo, siccitates, & humiditates efficit: ut is qui ancipitis est naturæ. Configuratione etiam ad ☉, qua quidem dicuntur Orientales, & Occidentales generali consideratione. Orientales dicuntur, qui Sole exoriente aut horoscoponte supra terram existunt, & sunt masculini. Occidentales uerò qui ☉ horoscopante infra terram existũt, & inde fœminini appellantur.

Postremò comparatione ad mundum. Nam in figura cœli quicquid ab ascendente

dente ad M.C.eſt, appellatur maſculinum, à M.C. ad ſeptimam, uel occidentem fœmininum Nam prima & tertia, quarta cœli, eſt maſculina, ſecunda & quarta fœminina iuxta Ptolemæum, quæ quomodo intelligenda ſint, ſtudioſi in alijs quærant commentarijs.

CAPVT SEXTVM.

De Diurnis & Nocturnis.

POſtquam oſtendit Planetarum naturam, ſeu inſitam uim, atq; temperiem, iuxta primas qualitates, deinde ſexum & potentiam: nunc qualitatem, hoc eſt naturam tempori conuenientem, ut temperatis tribueret diurnum tempus, Soli inquam, & ♃ propter calorem. Veneri & Lunæ nocturnum propter humiditatem, ſed in Planetis intemperatis, ita diſtinctionem inſtituit, ut ♄ frigido, diem aſſignet, ad calorem mitigandum ♂. noctem ad frigus ſuo calore mitigandum. Quæ omnia iuxta naturalem rationem & conſequutionem fiunt.

Sunt ergo diurni ☉, ♃, ♄, nocturni ☽ ♂. ſed ☿ ancipitis perpetuo eſt naturę.

CAPVT SEPTIMVM.

De ui & potentia Planetarum iuxta configurationes ad Solem.

HActenus explicauit propriam uniuscuiuſq; Planetæ naturam, iuxta inſitã uim, & primas qualitates, atq; ſexum, & qualitatem tempori conuenientẽ Hoc modo:

♄. Frigidus & ſiccus, maſculinus, diurnus, infortuna maior.

♃. Calidus & humidus temperatè, maſculinus diurnus, fortuna maior.

♂. Calidus & ſiccus, igneuſq; maſculinus, nocturnua, infortuna minor.

☉. Calidus & ſiccus temperatè, maſculinus diurnus.

♀. Calida & humida, fœminina, nocturna, fortuna minor.

☿. Ancipitis naturæ, calidus & ſiccus, frigidus & humidus, pro ratione ſuæ diſpoſitionis in cœlo, diurnus & nocturnus, maſculinus & fœmininus, diuerſa ratione.

☽. Frigida & humida, interdum etiam uariat qualitates has, ratione configurationis ad ☉ & Planetas, fœminina, nocturna.

In hoc capite agit de accidentali uniuſcuiuſq; Planetæ natura. Qua proprias ſuas naturas augent atq; minuunt: ſecundùm configurationes ad ☉, imprimis uerò conſiderat ☽, ♄, ♃, & ♂.

Κατ' ἀπόστολήν.) ἀπόστολὴ primam intelligit quadraturam ☽.

Κρύψεως.) Poſtremam quadraturam ☽.

Ἔοικε.) Hæc in Theoricis, quæ & qualia ſint explicantur: ubi agitur de paſſionibus planetarum.

ἀπόστολης.) Ortum communem intelligit.

Συνχηματισμὼς.) Non tantum hic intelligit aſpectus & ☽ illuminationes: uerum etiam reliquas Planetarum paſſiones: quod ex uerbis autoris manifeſtè colligitur.

Iuxta tales ergo configurationes ad Solem.) Luna à nouilunio ad primam quadraturam humida eſt, à prima quadratura ad plenilunium calida, à Plenilunio ad ſecundam quadraturam ſicca, à ſecunda quadratura ad ſequens nouilunium, frigida ♄ matutinus, hoc eſt ab ortu, uſque ad primam ſtationem humidus à prima ſtatione uſq; ad occaſum calidus, ab occaſu ad ſecundam ſtationem ſiccus, à ſecunda ſtatione ad occaſum frigidus, id quod & in alijs ♃, in qua & ♂ conſiderandum eſt. Quæ ſint potiſsimùm hic obſeruanda in iudicijs, eruditè explicat Cardanus.

CAPVT OCTAVVM.

De uiribus & efficacia ſtellarum fixarum.

DE numero, diſpoſitione, natura, qualitate, & proprietate fixarum ſtellarum hinc inde tabulæ extant, & ad quaſdam peculiares poli eleuationes ſunt conditæ

conditæ Aſtronomicæ tabulæ: ex quibus Ortus, Occaſus, Mediatio cœli, & alia percipiuntur, ita q̃ non eſt neceſſe, in his noſtris ſcholijs de re manifeſta: multa uerba facere.

CAPVT NONVM.

De quatuor anni temporibus: atq; de natura quatuor angulorum terræ & cœli.

QVoniam ab exortu ſtellarum, permutantur tempora, ideirco tractationi ſtellarum tam fixarum, quàm erraticarum, ſubiungit doctrinam quatuor anni temporum, ex qua naſcuntur alia, quæ his ſunt cognata. Vt Lunationes), ut ſuperiorum trium Planetarum ♃, ♄, & ♂, configurationes ad ☉. adhæc fixæ ſtellæ, horæ etiam diei, ætates hominum, uenti, & anguli ſeu cardines cœli & terræ. Tandem hoc caput abſoluit, eruditio præcepto, quo quid faciendum ei ſit, qui de his iudicare uolet, docet. Non enim ſimplex conſideranda eſt ſtellarum, locorum, temporum, & aliarum rerum natura: uerùm hæc inter ſe ſuę comparanda, & ſingula ponderanda iuxta ſubſtãtiam uniuſcuiuſq; magnitudinem, & qualitatem ſuarum uirium.

CAPVT DECIMVM.

De ſignis Zodiaci tropicis, æquinoctialibus & incorporeis.

οἰκειώσεις ἰδιοποιήσεις.) Significanti utitur uocabulo, quod Latinis diceretur naturalis proprietas, ſed græcum maiorem habet efficatiam, quia ἰδιάτης φυσικὴ, & ἰδιοποίητος φυσικὴ, differunt ſignificatione generali & ſpeciali.

Ἁπλῶς.) Seorſim & ſimpliciter atq; nudè & aperte.

Cùm quatuor ſint, quæ (ut poſtea patebit) in iuditijs aſtrorum obſeruantur. 1. Propria uniuſcuiuſq; ſtellæ natura. 2. Signorum Zodiaci duodecim ἰδιοποιία. 3. Configuratio ad ☉. 4. Configuratio ad Cardines. Ptolemæus hoc in loco ſignorum Zodiaci proprietates naturales exponit: uarijs & multiplicibus differentijs atq; diuiſionibus inſtitutis. Poſtquam naturas, ſexus, qualitates, ac proprietates ſtellarum, atq; angulorum configurationum q̃ ad ☉ explicauit, ut plena & perfecta ſit, omnium rerum præceptio. Neq; uerò omnes diuiſiones ſignorum Zodiaci perſequitur, ſed præcipuas tantum, ex quibus cæteræ dependent, reiectis diuiſionibus quorundam, malè inſtitutis, & ad propoſitam doctrinam nihil facientibus.

Primùm ergo ordine ſigna Zodiaci recenſebo, unà cum naturali proprietate ſingulorum, quam habent per ſe, ♈ cal. & ſiccus. ♉, frigidus & ſiccus. ♊, calidi & humid. ♋, frig. & humid. ♌, cal. & ſiccus. ♍ frigid. & ſicca. ♎ cal. & hum. ♏ frigid. & hum. ♐ cal. & ſiccus, ♑ frig. & ſicc. ♒ cal. & humid. ♓ frigid. & humid. Nunc diſtinctiones horum ſignorum uideamus, quædam ſunt Cardinalia ♈, ♎, ♋, ♑, ſic dicta quod in his tanquam cardinibus: quatuor anni tempora uertantur. Horũ duo ſunt æquinoctialia, ♈ & ♎, duo ſolſtitialia ♋ & ♑, atq; hæc quatuor alio nomine dicuntur mobilia, quia manifeſtę fiunt temporum mutationes Sole in his ſignis exiſtente. Proxima his ſunt ♉, ♌, ♏, ♒, quæ fixa & immobilia appellantur, quia ſtatus temporum eſt, ut Vernalis conſtitutio ſtata, ☉ in ♉, exiſtente ætatis fixa conſtitutio, quando Sol eſt in ♌. ita autumnus ☉ in ♏, hyems cum, eſt in ♒. Relíqua quatuor ♊, ♍, ♐, ♓, nominantur ſigna communia, & bicorporea, communia quidem ob effectum Solis, & temporis conſtitutionem, quæ ex fine præcedentis & initio ſequentis eſt mixta. Vt ☉ in ♊ exiſtente finis eſt ueris, & initium æſtatis, neq; exactè Ver, neq; exactè æſtas eſt: ſed cõmunis Vernalis & æſtiua conſtitutio temporis, ita de cæteris. Quæ tamen facilius ex textu percipiuntur, uel ex ſequenti tabella.

Verna-

Vernalia	Aestiualia.	Autumnalia.	Hyemalia.
♈ ♉ ♊	♋ ♌ ♍	♎ ♏ ♐	♑ ♒ ♓
mob.fix.com.	mob.fix.com.	mob.fix.com.	mob.fix.com.

CAPVT VNDECIMVM.

De signis masculinis, & fœmininis.

CAusas suprà exposuit ab quos ab ♈ principium signorum factum sit, nunc docet sex signa ab ♈ esse masculina & diurna, ut ♈, ♊, ♌, ♎, ♐, ♒: & sex reliqua fœminina ut ♉, ♋, ♍, ♏, ♑, ♓. Quare uerò hæc sit facta diuisio explicat, allatis causis ex natura desumptis: Atq; hæc in prima huius capitis parte propónit. Postea refutat sentētiam eorum, qui ab Orientali loco seu horoscopo masculina signa disposuerunt, & quasdam alias aliorū opiniones, quas tamen improbat. Postremò recenset alias antiquorum diuisiones, quibus signa Zodiaci distinxerunt, partim quod alijs in locis de his uerba fecerit: partim etiam quod superfluum ei uidebatur esse: eadem sæpius repetere diuersis in locis.

CAPVT DVODECIMVM.

De configurationibus & aspectibus duodecim signorum.

IN hoc capite radiationum seu aspectuum uocabula prius erunt explicanda: quinq; sunt, & non plures radiationes seu aspectus, σύνοδος, ἑξάγωνος, τρίγωνος, τετράγωνος, διάμετρος.

Σύνοδος.) Coniunctio Latinis dicitur, quando duo corpora in eadem coēūt linea, uel quando Planetæ, in uno Zodiaci signo, & eiusdem signi eodem gradu, atq; minuto extiterint, & notatur hic aspectus unico orbiculari signo, cui recta linea adhæret ut ☋, proprie aspectus non est.

Ἑξάγωνος.) Hic primus est signorum Zodiaci aspectus, seu mutua collatio signorum inter se: per certa enim interualla fit computatio, aut collatio signorū inter se, ex quibus interuallis, stellæ sibi mutuò uim communicant maximam. Vt si sexta circuli parte, uel partibus 60. distiterint inter se, erit hexagonus seu sextilis aspectus, notatur uerò hoc signo ✱.

Τρίγωνος.) Aspectus trigonus, uel trinus est interuallum, quo distant inter se tertia totius circuli parte, hoc est quatuor signis, uel partibus 120. & notatur hoc signo △.

Τετράγωνος.) Quadratus aspectus interuallum trium signorum, uel 90. partium, & notatur □ signo.

Διάμετρος.) Diametralis aspectus, uel oppositio, interuallum sex signorum uel 180. partium, quando circuli medietate inter se distant: quæ est maxima in circulo distantia per 15. Ele. tertij Euclidis.

Ptolemæus hęc per Geometrica & Musica explicat, ut cùm dicit diametrum habere talem statum: ut duos angulos rectos faciat, uel contineat. trigonum uerò unum rectum, & quartam recti partem: quadratum uerò rectum angulum, et tertiam recti partē. Hexagonum deniq; reliquas duas partes anguli recti. Quæ ex Geometria, ut sunt desumpta, ita & horum explicatio inde est petēda: nec nō ex uerbis Ptolemæi, quæ subiungit, & ex musicorum harmonijs.

Sunt itaq; duæ huius capitis partes, prima est de numero & qualitate aspectuum, eorumq; propria differentia. Altera est demonstratio ex Geometria & Harmonica scientia petita: quod scilicet hæ solum configurationes partium circuli, & non plures, nec pauciores sint traditæ, à ueteribus, & in scholis Astrologorum retentæ.

Ad primum quod attinet, ex his quæ dicta sunt, patet esse ☋, ✱, △, □, ☍, quæ etiam singulorum sit propria differentia notum est: attamen ut Ptolemæi sententia clarior sit, pauca quædam subiungam, de qualitate & differentia aspectuum. Coniunctio indifferens est, quoad qualitatem, nam cum bonis bona, cum malis mala:

Digitized by Google

mala, sed fortitudine & efficiendi ui, omnium aspectuum robustissima est coniunctio, ideoq; inter aspectus, (etsi improprie) refertur. Videmus enim iuxta optica & catoptrica præcepta, omnium maximam uim habere lineas rectas, quæ in centro concaui speculi concurrunt: ita etiam uires duorum cœlestium corporum coniunctorum, in uno cœli loco, uim efficiendi habent maximam.

Dicitur etiam duplex esse coniunctio una ἐν πλάτει uel σύνοδος πλατικὴ, altera ἐν μέρει, uel μερικὴ σύνοδος. Platica coniunctio est, quando signa tantùm consideramus in quibus stellæ conueniunt. Vt cum dico ☉ & ☽ esse σύνοδον in ♈. Partilis uerò coniunctio est, quando non signa tantùm, sed & signorum partes consideramus, ut ☉ & ☽ σύνοδος in ♈ gradu 14. min. 49.

Oppositio diametralis post coniunctionem, maximam habet efficiendi uim, ut de coniunctione dictum est, & ex speculis ostensum, quæ & ipsa duplex est Platica & partilis, malefica utraq;. Reliqui aspectus sunt ⚹ △ □, qualitate inter se differentes, nam □ aspectus noxius est, & minatur malos effectus, sicuti & oppositio, & duplex est platicus atq; partilis, ⚹ uerò & △. sunt benefici, tam platici, quàm partiles, plus tamen partiles, quàm platici. Differunt etiam ipsi inter se alia ratione. Quia ⚹ △ □, duplices sunt, dicuntur enim sinistri & dextri. Sinistri quidem qui sunt ante signum, â quo initium aspectus facimus, hoc est, secundum signorum ordinem, qui si ad angulos cœli conferantur, sunt debiliores, dextris, sed si ad stellas referantur, tum hi sunt ualidiores dextris. Dextri uerò sunt, qui contra signorum ordinem sumuntur, hoc est, â signo unde incipimus retro sumuntur, hi ualidiores sunt sinistris, si ad cœli angulos referantur, sed debiliores, quando ad stellas fit comparatio. Verum ut & hæc distinctio sit magis perspicua, ex hac tabella radiationum omnia melius notescent.

	⚹	□	△	☊		⚹	□	△	☊
dext. ♈	♒	♑	♐	♎	dext. ♎	♌	♋	♊	♈
sinist.	♊	♋	♌		sinist.	♐	♑	♒	
dext. ♉	♓	♒	♑	♏	dext. ♏	♍	♌	♋	♉
sinist.	♋	♌	♍		sinist.	♑	♒	♓	
dext. ♊	♈	♓	♒	♐	dex. ♐	♎	♍	♌	♊
sinist.	♌	♍	♎		sinist.	♒	♓	♈	
dex. ♋	♉	♈	♓	♑	dext. ♑	♏	♎	♍	♋
sinist.	♍	♎	♏		sinist.	♓	♈	♉	
dext. ♌	♊	♉	♈	♒	dext. ♒	♐	♏	♎	♌
sinist.	♎	♏	♐		sinist.	♈	♉	♊	
dext. ♍	♋	♊	♉	♓	dext. ♓	♑	♐	♏	♍
sinist.	♏	♐	♑		sinist.	♉	♋	♋	

Est etiam alia in hoc capite configurationum uel aſpectuum differentia, quã Ptolemæus in fine ſubiungit, & inquit *σύμφωνοι καλοῦνται καὶ ἀσύμφωνοι*, ſumpta ſimilitudine harmoniarum, à quibus & uocabula ipſa petiit, ut dicetur. Sunt aũt aſpectus concordantes, quos in Scholis benignos, bonos, beneuolosq; appellãt, diſcordantes uerò, malos, malignos, inimicos uocant, & maleficos.

Hanc autem Symphoniam & Aſymphoniam colligit ex compoſitione ſigno rum eiuſdem generis maſculinorum & fœmininorum: uel compoſitione ſigno rum diuerſi generis. Nam duæ ſunt potiſsimum cauſæ, ob quas aſpectus uel cõcordant, aut conueniunt & boni ſunt, uel diſcordant, aut diſconueniũt, diſſentiuntur, atq; mali dicuntur: una & principalis eſt, de qua Ptolemæus in natura & ſexu ipſorum conuenientia, aut diſcrepantia. Altera magna, uel parua, aut maxima diſtantia, quod ſic intelligendum eſt. ⚹ & △, hi inquam duo aſpectus, concordant, quia non multum diſtant, deinde conueniunt propter ſimilitudinẽ naturæ & ſexus, in ipſis ſignis. Nam ⚹ mediocriter bonus eſt, quia exiguo interuallo ſigna diſtantia inter ſe conferuntur, deinde ſexu & natura conueniunt. △ aſpectus bonus eſſe dicitur, quia non multum, ſed mediocriter diſtant, & quia ſigna tanto interuallo diſtantia, ſexu, & natura conueniunt, & habet magnã efficatiam.

Sic quoq; □ & ☍ aſpectus, diſconueniunt, tam propter pugnam & diuerſitatẽ ſignorum in natura, & ſexu, quàm maximam diſtãtiam. Nam □ aſpectus malus dicitur eſſe, quia ſigna hoc aſpectu inter ſe diſtantia: natura & ſexu diſcrepant. Sed mediocriter malus cenſetur, quia mediocri interuallo diſtant. Denicq; ☍ plurimùm cenſetur mala, ob contrarietatem, quæ fit per diametralem diſtantiam ac oppoſitionem, non autem ob ſignorum diſcrepantiam: itaq; maxima diſtantia ſignorum inter ſe, quę maior in circulo eſſe nequit, cenſetur oppoſitio diametralis mala eſſe.

Itaq; ex uerbis Ptolemæi colligimus radiationes non craſin & temperaturam, ſed tantum ſexum, & naturam ſignorum reſpicere, quia ſexus maſculinus & fœmininus, ut ſuprà dictum eſt, à magis efficaci ui & potentia ſumitur. Non autem ex primis qualitatibus, adde quod efficatia hæc oritur à principio efficaciſsimi motus, hoc eſt ab æquinoctiali, quod patet ex capite huius libri de ſignis maſculinis & fœmininis. Vbi ab æquinoctiali incipit, & maſculinis continua ſerie ſubijcit fœminina. Quare ſexus, & diurna, nocturnaq; conditio, non à qualitatibus primis, ſed à motu deducuntur, neq; ualet hæc conſequutio, quod omnia maſculina diurnaq; ſint calida & ſicca, & fœmînina nocturnaq; humida & frigida.

Quod autem Ptolemæus ex Geometria & muſica, ſeu Harmonica quędã ad demonſtrationem attulerit, id etiam non abſq; erudito conſilio factum eſt: nam etſi experientia quotidiana teſtetur, ueram & efficacem eſſe radiationũ & aſpectuum doctrinam, tamen ſi rationes haberi poſſunt firmæ & conſtantes, negligendæ minimæ ſunt. Itaq; paucis de his quædam proponam.

In monochordo muſico, plurima poſſumus ſumere interualla, attamẽ ſolùm quinq; ſunt *διαστήματα*, quæ gratũ ſonum reddunt auribus noſtris, & ſymphoniã faciunt, itaq; quoq; Ptolemæus *συμφώνες καὶ ἀσυμφώνες σχηματισμὸς* conſtituit, eorumq; efficatiam ab harmonia muſica, quæ in tribus potiſsimùm terminis cõſiſtit, qui ita proportione conueniunt, ut differentię retineãt extremorũ rationẽ, hoc eſt, ſi extrema cũ medio confero. Vt exempli gratia 6. 4. 3. inter primũ & ſecũdum differentia eſt 2. inter ſecũdum & tertium. 1. Vt ergo ſe habẽt 2. ad 1. ita ſe habent 6. ad 3. atq; hæc proportio eſt fons & origo muſicæ Harmoniæ. Hic enim uidemus tria prima & ſimpliciſsima interualla, *διὰ πέντε* 6. ad 4. uel 3. ad 2. deinde *διὰ τεσσάρων* 4. ad 3. denicq; *διὰ πασῶν* 6. ad 3. quæ iuxta doctrinam Harmonicam ſaciunt, reliqua interualla compoſita uarijs modis. Vt ergo ſunt quinq; prima interualla muſica, quæ compoſitione uaria melodiam faciũt: ita inquit Ptolemæus,

etſi

etſi innumeræ ſint radiationes cœleſtes, tamen quæ efficiendi uim peculiarem habeant, ſunt tantum quinq; ☌ ☍ ✶ △ □. Id etiam confirmat ſumpta demonſtratione per angulos rectos ex Geometria. Vt ☍ duos angulos rectos, quibus de circumferentia reſpondent gradus 180. □ ſpatio unius anguli recti cui congruũt de circumferentia 90. gradus. △ angulo æquali uni recto addito triente, cui reſpõdent de circumferentia 120. gradus. Deniq; ✶ qui recti beſſem habet, & partes de circumferentia circuli 60. ei conueniunt. Nunc ſi ſumas ☍ duos rectos ſimul, & compares ad reliquorum aſpectuum angulos, ut uel △ conferatur ☍ & □ uel □ comparetur ☍ & ✶ inuenies utrobiq; tres numeros, qui proprietatem & rationem harmonicam tenebunt hoc modo.

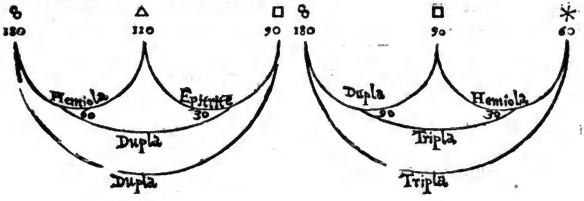

Sic ergo uidemus Ptolemæum figuras has & ſchematiſmos aſpectuum, ſumẽte reſpectu ẽ centri terræ, ubi materia eſt, in quam uim ſuam exercent tales radiationes per angulum aliquem actuoſum. Hæc prolixius explicare uolui, quia obſcurior mihi uiſa eſt Ptolemæi ſententia, quàm ut ab imperitis Geometrię & Harmonicæ ſcientiæ intelligi poſſit.

CAPVT DECIMVMTERTIVM.

De ſignis imperantibus & obedientibus.

Dictum ſuprà fuit de alijs modis, quibus ſigna Zodiaci inter ſe connectuntur, nunc reliquos perſequitur.

προηγουμένων.) proprie dicuntur partes imperantes, quæ æqualiter recedunt à punctis æquinoctiorum, ità etiam ἐπομένων obedictium ſignorum partes.

In ſequẽti capite facit mentionem βλεπτόπων, καὶ ἰσοδυναμούντων.) in quo reſpicit partes à tropicis punctis æqualiter remotas. Capite decimoquinto hãc abſoluit doctrinã, ubi agit περὶ ἀσυνδέτων, nã facta collatione ſignorũ inter ſe, hæc tandem reliqua erat doctrina. Sũt aũt ἀσύνδετα καὶ ἀπηλλοτριώμενα, quæ nullo modo inter ſe conueniũt, neq; natura, neq; qualitate, neq; aſpectu, aut alia quapiã ratiõe. Vt etiã ex hac doctrina manifeſtè pateat, quare quinq; tantum ſint configurationũ & aſpectuum modi, & priores ſignorum de quibus eſt actum comparationes.

Verũm, ut huius doctrinæ habeatur aliqua perceptio ſic breuib. cõcipiemus. Ptolemæus cũ in animo haberet ſignorũ Zodiaci naturã uim & efficaciã explicare: primum docuit differentiã ſignorũ iuxta qualitates ſeu naturas, ſexus, etiã, & temporum conditiones, ut dicantur mobilia, fixa, cõmunia, maſculina, fœminina, diurna, nocturna, deinde configurationes, quas inter ſe habent, ✶ △ □ ☍. Tertiõ nunc quærit uim & potentiam ſignorum, iuxta imperium & obedientiam, quartò, ſecundum æquipollentiam. Quæcunq; uerò ita ſe habent, ut nullo horum modorum inter ſe conuenire poſſint, ea appellat tandem ἀσύνδετα, ut sũt ſecunda, & ſexta, quæ partes habent inconiunctas.

Omnem ergo ſignorum Zodiaci ſimplicem & elementarẽ doctrinam Ptolemæus his capitibus complexus eſt, ut de his nihil dici poſſit, quod non continea-

tur in his ipsis, quæ iam tradidit. Si absq; alterius comparatione, signa Zodiaci inter se conferamus, neq; hęc tantum, sed & signorum partes.

Singula nunc uideamus. In hoc capite duo docet. 1. Quare inter signa imperãtia, & obediẽtia sit quædã coniunctio. 2. Quę sit causa, quod meridionalia dicantur obedientia, & septentrionalia imperantia, quod itaq; sit Imperantium & obedientium signorum, quædam familiaritas, inquit, hoc patet ex ascensionũ & descensionum doctrina in sphęricis explicata, deinde etiam quia æquales describũt circulos parallelos. Alterum uerò probat per diei & noctis collationem: dies enim actionibus est accommodatior, nox quieti. Vt dictum est de diurnis & nocturnis Planetis, & signa septentrionalia, longiores noctibus habent dies, meridionalia econtrà. Vnde non immeritò signa, quæ plus habent lucis, imperare dicuntur signis, in quibus ☉ existens plus noctis adfert. Neq; uerò signa integra

Intemperantia	♈	♉	♊	♋	♌	♍
Obedientia	♐	♒	♑	♎	♏	♓

talia esse dicit, sed & signorum partes, quod facilè doceri potest, facto diagrammate & distinctis partibus signorum, quas uocant uulgò, partes compotentes, constantes, & ut postea dicetur eiusdem potentia.

CAPVT DECIMVMQVARTVM.

De signis intuentibus & eiusdem potentia.

Ἐποψικαὶ signorum, & partium eorundem, ipsemet Ptolemæus explicat. 1. Quod æquali spatio distantia ab uno uel ab utroque tropico signo distent. 2. Et quod Sole in his existente dies diebus, noctes noctibus sint æquales, horæ etiam horis. 3. Præterea quia ab ijsdem partibus Horizontis oriũtur, & in ijsdem occidunt, Sunt autem hæc:

Intuentia	♋	♌	♍	♎	♏	♓
	♊	♉	♈	♐	♒	♑

Quod de signis dicitur, etiam de partibus signorum est intelligendum.

CAPVT DECIMVMQVINTVM.

De inconiunctis.

Ἀσύνδετα.) Ptolemæus definit, & quia textus per se facilis est, non indiget alia, nisi per tabellam facta explicatione.

Signorum Mobilium	ἀσύνδετα		*Fixorum*	ἀσύνδετα	*Bicorporeorum*	ἀσύνδετα	
♈	♉	♍	♉	♊♈♓♎	♊	♉	♍
♎	♍	♉	♍	♓♎♊♈	♓	♍	♉
♋	♌	♒	♌	♑♋♊♑♓	♑	♌	♒
♑	♒	♌	♒	♐♑♍♋	♐	♒	♌

Ex his quæ iam dicta sunt apparet quanta industria, studio, atque eruditione ueteres hæc omnia distinxerint: Ex qua etiam distinctione quadruplicem hominum institutum distinctionem: Et ut Socrates, Plato, Aristoteles, & alij multa

multa, quæ antiquioribus fuerant mysteria, in uulgarem hominum usum transtulerunt. Ita etiam hanc distinctionem accommodarunt suis moralibus præceptis. Prima distinctio fuit signorum imperantium & obedientium, quæ doctrina & in Ethicis præceptis traditur. Altera est signorum sese mutuo intuentium, qualis est ea, quæ mutua dicitur hominum concordia & discordia. Tertia refertur ad configurationes suprà explicatas, de qua etiam in morali philosophia traditur, hominum amicitia & inimicitia inquam, sicuti hi de trigono, hexagono, diametrali, & quadrato aspectu præcipiunt.

CAPVT DECIMVMSEXTVM.

De Domibus.

VOcabula huius capitis in Scholis Astrologorum sunt usitata. Proponit nobis Ptolemæus eam, de qua dixi Planetarũ & signorum familiaritatem aut coniunctionem: anteà enim seorsim de stellis fixis atq; Planetis egit: postea separatim de signis Zodiaci, nunc coniungit Planetis, Zodiaci signa, & quam inter se habeant familiarem coniunctionem, exponit. Sunt aũt Planetarum dignitates respectu signorum septem, Carpentũ seu solium (ut uocant) præstantissima dignitas. Deinde domus, postea altitudo ὕψωμα uel exaltatio, post trigonum: adhæc finis seu terminus in generalibus potissimum: præterea persona, tandẽ gaudium. Quæ singula in sequentibus explicabuntur, facit autem initium à domo. Quod autem dicimus carpentũ esse omnium primum & nobilissimum: hanc habemus causam, quia habet πρὸς ἐνέργειαν δύναμιν agendi facultatem excellentẽ, quoniam tum est ὁμοιότης τῆς ὁμοφυοῦς οἰκειώσεως ταῦτε δωδεκατημορίων καὶ τῶν ἀστέρων, similitudo inquam insitæ & innatę proprietatis signorum & stellarum: ita ut uis Planetarum duplicetur, & est τὸ ἄστιον effectuũ. Adhæc τὸ συνόητιον est quod propria uis signorum adiuuet stellarum pręsentium actionem, ut ad perfectionẽ ueniãt. Deniq; ex simplicibus componitur hic dignitatis modus. Vocant etiam dignitates Planetarum estẽtiales, quarum quædam sunt principales, ut Domus, exaltatio, triplicitas seu trigonum, finis: & habent simplicem naturam. Persona uerò & gaudium minùs principales existunt.

De ordine & distributione domorũ cœli & causis huius distributionis: quia à multis multa sunt eruditè dicta, nolo prolixiùs hoc in loco ea repetere. Tantum delineationem ob oculos ponam, ex qua distributio domorum patebit.

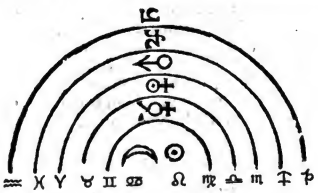

CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

De trigonis.

TΡίγωνον.) Vocant Astrologi, connexionem trium signorum eiusdem naturæ, atq; similitudinis. Solent etiam appellare triplicitatem uel triangularitatem, & trigonum.

Sunt autem hæc trigona, secundùm elementorum ordinem.

Terreum	♉	♍	♑ *Mer. part. cum Orie.*
Aquaticũ	♋	♏	♓ *Occi. part. cum Mer.*
Igneum	♈	♌	♐ *Septent. part. cum ori.*
Aereum	♊	♎	♒ *Orie. part. cum Sept.*

Hæc uerò quam habeãt *φυσικὴν ἀπιδολογίαν* & Ptolemęus, & alij latè explicãt. *Τριγωνοκράτορας.*) Dominos triplicitatis uocant, qui præcipuã in trigonis uim & potestatem habent, ut in hac tabella patet.

D.	N.	P.	Trigona		
☉	♄		♈	♌	♐
♀	☽		♉	♍	♑
♃	☿		♊	♎	♒
♂	♂	♀. D.	♋	♏	♓
		☽. N.			

CAPVT DECIMVMOCTAVVM.

De Altitudinibus.

NEq; hic locus magna indiget expositione, cùm libri Astrologorum referti sint hac doctrina, & Ptolemæi sententia per se sit manifesta, ijs qui mediocriter in his uersati sunt studijs.

CAPVT DECIMVMNONVM.

De Finibus.

FInium doctrinam Ptolemęus ita explicat, ut facta collatiõe omnium eorum, quæ ab antiquioribus, & recentioribus de hac sint tradita doctrina, non possint hanc infringere, semper enim hanc obseruat regulam, *κατὰ τὸν ἀκριβέστατα τῆς φιλοσοφίας βίοτον*, item *φυσικὸν τρόπον*, & his similibus uerbis sibi ipsi modũ doctrinæ præscribit, quem non uult egredi: ita tamen ut antiquorum & suorum habeat rationem, tam in obseruationibus, quàm præceptis & experientijs. Id quod manifestè ex hoc apparet loco, sed quia latè hæc sunt explicata à Cardano & alijs, supersedebo. Hæc etenim doctrina de finibus Ptolemæi temporibus dubia adhuc erat, postea Arabes ut multa alia, ità & hæc uariè tractarunt. Habent tamen non exiguam uim in iudicijs, si quidem & dominos finium, quos *ὁριοκράτορας* appellant Græci, plurimum obseruamus. Quare hæc si quis enucleatim cognosce re uolet, legat commentatores & scriptores, qui de his scripserunt finibus.

CAPVT VICESIMVM.

De proprijs personis stellarum & earpentis, atq; thronis.

Ἰδιοπροσώπων.) Proprias personas gerere dicuntur, ut ipsemet Ptolemæus explicat, quando eam habent ad ☉ & ☽ configurationem, quam habent ipsorum domus, ad domos ☉ & ☽. Id quod demonstrat exemplo ♀.

Λαμπήνιος.)

Λαμπήναι.) Quæ sint λαμπήναι & qui θρόνοι ipsemet docet.

Χαίρειν.) Hæc tria simul interpretatur in hoc capite.

Κοινωνοῦσι.) Quicquid restabat in explicatione hac, de Planetis, & signis Zodiaci, & φυσικὴν habet ἰδιοτροπίαν totum illud congessit, & in fine huius libri exponit. Vnde colligimus, quicquid Arabes præter hæc commenti sunt, uel superstitiosum esse & uanum, uel tale, ut si quam habeat φυσικὴν αἰτιολογίαν, tamen adeò firmam & potentem non esse, ut possit locum habere inter ea quæ Ptolemæus recensuit.

Carpentum autem, ut annotarunt Astrologi sumitur uarijs modis. 1. Quando ex tribus dignitatibus domo, exaltatione, trigono, duas obtinuerit, dicitur Planeta esse in suo carpento. 2. Cùm duas dignitates obtinuerit, quocunq; modo id fiat, ex sex, quas enumerauit dignitatibus. 3. Cùm in toto signo plures, quàm duas obtinuerit dignitates.

Gaudere quomodo dicantur ex textu apparet, nec prolixa indigent explicatione.

CAPVT VIGESIMVM PRIMVM.

De applicationibus & defluxibus.

Συναφειῶν καὶ ἀποῤῥοιῶν.) Postquam omnia ea explicauit, quæ consideranda ueniunt in hac doctrina Planetarum atq; signorum Zodiaci tam per se, quàm inter se, ratione naturæ, proprietatis, atq; qualitatis, tandem subiungit id quod propriè ad motũ pertinet, cuius respectu inter se conferuntur præcedentes cum sequentibus & econtrà.

Μὴ μακρὸν ἢ τὸ διάστημα.) Quale interuallum esse debent ostendit Cardanus in hac tabella.

Applicationes & defluxus.

♄	Part.	10		
♃	Part.	12		
♂	Part.	7.	m.	30
☉	Part,	17		
♀	Part.	8		
☿	Part.	7		
☽	Part.	12.	m.	30

Latẽ patet hæc doctrina & habet magnum usum in iudicijs Astrologicis, ut prolixè explicat Cardanus. Vbi docet tribus modis Planetis ratione applicationis & defluxus inter se cõparari. Robore, qualitate, & Retrogradationis ratiõe.

Ἐκ δὴ τούτων ἁπάντων) In hac libri primi conclusione, repetit ea quę exposuit, tanta breuitate, ut si quis uelit, facilè ex his uerbis colliget, qua obseruanda sint in iudicio Astrologico. 1. ἰδία φυσικὴ ἰδιοτροπία πλανητῶν καὶ ἀστέρων. 2. ἰδία φυσικὴ ἰδιοτροπία τῶν δωδεκατημορίων. 3. ἰδιοτροπία τῶν σχηματισμῶν πρὸς τὲ τὸν ἥλιον, καὶ τὰς γωνίας. Atq; hæc de unaquaq; stella, uel unoquoque Planeta, eiusq; natura dicit esse inquirenda. Vim uerò & efficatiam esse inquirendam. 1. Facta consideratione propriorum motuum, an sint orientales, an occidentales, ueloces uel tardi, aut Retrogradi. 2. Facta collatione ad Horizontem, cœliq; partes, ut in textu habetur.

Has regulas si quis memoriæ mandet & in iudicijs obseruet, plurimum inde utilitatis percipiet.

FINIS LIBRI PRIMI.

Digitized by Google

CLAVDII PTOLEMAEI APOTELESMATVM LIBER SECVNDVS.

CAPVT PRIMVM.

De partibus Prognosticæ scientiæ per astra, & illarum diuisione.

Πινακικῶς.) Quia singula ita explicauit, ut distincta essent, & in tabellas commodè distribui possint, secundùm capita libri primi.

Εἰς τὸ δυνατὸν.) Excludit superstitiosas, & diabolicas prædictiones, reuocans in memoriam φυσικὸν ὑφηγήσεως τρόπον. Sicuti ex conclusione libri primi perspicuum fit, quid in elementis Astrologiæ potissimùm sit considerandum, ita ex procemio secundi libri περιοχὴ rerum Astrologicarum percipitur, quæ & qualia sint, & quàm latè pateant, de quibus tractat Astrologus. Deinde ostendit etiam in quas partes præcipuas diuidantur prædictiones Astrologicæ, in eam quæ uniuersalis est, & alteram particularem genethlialogicam, seu de hominum natiuitatibus. Tertio priorem seu uniuersalem rursus subdiuidit in alias partes, quas hoc secundo libro persequetur. Genethlialogicæ uerò partes, libro tertio proponit.

Libro primo Ptolemæus præcipua tantùm elementa Astrologica explicauit, ad quæ omnia referri possunt, quæcunq; naturali rerum serie obseruata de astrorum effectibus proponi possen: Et ita tractauit, ut si quis uellet ad tabulas seu indices redigere, iam omnia parata & prompta haberet, ex quibus particulares institueret prædictiones. Nunc coniunget elementis Astrologicis, doctrinam illã prædictionum, rerum, nõ impossibilium & extra naturam positarum, aut superstitionibus repletarum, cuiusmodi magorum aliorumq; diuinatorum fuerunt, sed earum rerum quæ iuxta seriem rerum naturaliũ fiunt & contingunt, & prædictiones habent secundùm naturam conuenientes.

Prædictiones uerò hæ sunt duplices. Quædam enim sunt uniuersales, in quibus uniuersæ nationes, regiones & urbes considerantur, & ex hac scientia prædictiones rerum futurarum instituuntur, quæ uniuersis gentibus, regionibus atq; urbibus aduenient. Aliæ uerò sunt particulares speciales, quæ ad singulos referuntur homines, quam genethlialogicam proprio appellant nomine, de qua libris sequentibus tradet præcepta.

Vniuersales prædictiones & particulares sunt certa methodo proponendæ, multum enim in eo situm est, ut ratione bona de rebus propositis instituatur doctrina. Itaq; causas enumerat, ob quas loco priore uniuersales explicare uelit, 1. Quia maior uis & efficatia est uniuersalium quàm particularium. 2. Quia cognitis uniuersalibus effectibus, facilior est particularium perceptio.

Tandem quæ de uniuersalibus dicenda sint proponit. 1. Vniuersalis consideratio triplex est totius regionis, plurium regionum, urbium. 2. Grauiores ac maiores effectus, & quasi periodici casus bellorum, tumultuum, pestilẽtię & his similes considerantur, postea leniores atq; minores, ut sunt annuæ tempestates &c.

Repetit subindè quod ab initio proposuit τὸν ἁρμόζοντα τῇ φιλοσοφίᾳ τρόπον, dũ inquit se loco priore hæc, alia uerò secundario traditurum, ne uideatur temere & sine methodo contra philosophiæ præcepta hæc tradere. Primùm ergo ea explicat, quæ ad uniuersas gentes pertinent, & quæ grauiores, ac maiores effectus habent.

Ad hãc uerò doctrinam requiruntur duo potissimùm. 1. συνοικείωσις signorum Zodiaci & stellarum ad terræ climata. 2. ἐπισημασίαι καιρικαὶ significationes temporales,

porales, quibus temporibus tales effectus euenient subiectis regionibus, iuxta Eclipſes, & Planetarum motus, ſtationes, Ortus, & Occaſus, ſimul uerò adiunget proprietates corporis & morum, ſingularum gentium, quatenus conueniũt naturali cõſtitutioni ſtellarũ dominantiũ, & locorum Zodiaci, quibus ſubſunt.

CAPVT SECVNDVM.

De uniuerſali proprietate gentium.

Παραλλήλους.) Parallelos nominat, lineas ab Oriente in Occidentem ductas, quibus diſtinguuntur regiones diuerſas poli eleuationes habentes.

Τροπικάς.) Per angulos intelligit, meridianos, hoc eſt, qui ſunt ſub uno eodemq; parallelo, ſi eiuſdem ſunt naturæ, & inter ſe conueniunt. Deinde qui ſub toto comprehenduntur angulo, qui inter parallelum & meridianum eſt, etiam conueniunt inter ſe.

Ptolemæus triplicem facit uniuerſalem gentium diſtinctionem. 1. Eſt facta per parallelos. 2. Per angulos. 3. Per ſitum ad Eclipticam & Solem. Prima inquam fit per lineas ab Oriente in Occidentem ductas, ſecundùm longitudinem, & à tropico ♋ ad æquinoctialem ſecundùm latitudinem. Secunda per lineas ab Oriente in Occidentem ductas ſecundùm longitudinem, & ab arctico circulo ad polum uſq; aut arcticum ſecundùm latitudinem. Tertia quæ ad temperatam ſeptẽtrionalem Zonam refertur per lineas ab Oriente in Occidentem ductas ſecundùm longitudinem & ſecundùm latitudinem per circulum tropicum, æſtiuum & arcticum circulum, iuxta hãc quartam terræ partem. Reliquarum quartarum cognitio manifeſta eſt. His ſic poſitis & intellectis, facilis erit uerborum Ptolemaicorum perceptio.

CAPVT TERTIVM.

De familiaritate locorum & triangulorum, atq; ſtellarum.

POſtquam diſtinxit generales terræ partes, nunc docet quot modis uariẽtur. 1. Iuxta propinquitatem ad æquinoctialem maiorem uel minorem: ita quoq; Orientem aut Occidentem, quia diſtinctione non ſolùm in generalibus regionibus, ſed & particularibus uti poſſumus. 2. A loci natura ſumptum diſcrimen eſt, quod in his pòtiſsimùm conſiſtit. 1. Locus campeſtris aut montoſus. 2. Terra argillacea, lutoſa, arenoſa. 3. A ſitu ad montes. 4. A ſitu ad aquas. 5. A uicinitate maris, uel diſtantia à mari. 3. Diſcrimen eſt particularium regionum iuxta trigona diſtributarum. Quæ latiùs explicauit Cardanus in ſuis commentarijs: cuius doctrinæ figuram talem proponit, ex qua facilè percipi poteſt ſenſus uerborum Ptolemaicorum.

CAPVT QVARTVM.

De particularum & prædictionum ratione.

TRia potiſsimùm agit in hoc capite. 1. docet uires ſtellarum ad regiones reducere. 2. A prouinciis ad ciuitates metropolitanas, quomodo perueniendum ſit oſtendit, per erectionem figuræ, in qua conſideramus locum ☉, ☽ & horoſcopi. 3. Explicat generalem modum, & proprium, generalem facit duplicem, primus ad locos pertinet, alter ad cauſas & effectus. Cauſæ autem ſunt Eclipſes ☉ & ☽, & Stellæ reſpicientes loca Eclipſium. Prædictionem itaq; facit has partes τοπικὴν μέρος localem, χρονικὴν temporalem, γενικὴν generalem, ἰδικὴν ſpecialem. Localis ſumitur ex Eclipſibus ☉ & ☽, & ſtationibus trium ſuperiorum. Temporalis ex ſignificatione temporis & magnitudine durationis. Generalis in generibus & qualitatibus rerum uerſatur. Specialis denicq; eſt, qua modus euentuum ſingillatim exponitur. Hæc ſingula & uniuerſa ordine perſequitur.

CAPVT QVINTVM.

De conſideratione regionum, quarum ſignificationes inueſtigantur.

PRimam eſſe dixit partem eam, quæ locorum in ſe continet contemplationẽ, in qua præcipit locum Zodiaci eſſe obſeruandum, in quo Eclipſis præſertim magna contingit, deinde regionum & ſignorum Zodiaci comparationem, per trigona iam deſcripta. Ex quibus reliqua manifeſtò apparere dicit, ut in textu habetur.

In hoc capite neceſſe eſt, ut qui hæc, quæ traduntur rectè intelligere uelit, omnia quæ in Theoricis Planetarum traduntur, de Eclipſibus cognita atq; perſpecta habeat: deinde ut præcedentia in memoriam reuocet, ſine quibus certa horum effectuum cognitio conſiſtere nequit: noſtrum uerò inſtitutum non permittit, ut hæc latiùs perſequamur, cùm non ſint commentarij, ſed tantum ſuccincta Scholia.

CAPVT SEXTVM.

DVo inquit in tempore ſunt conſideranda, ſignificatio, & duratio, in quibus horarum diſcrimina obſeruantur, & progreſſus temporis ab initio Eclipſium, in finem uſq;. Præterea an ſupra terram, an infra fiant, & reliqua de quibus etiam in Theoricis Planetarum exquiſita habetur præceptio, deinde eſſe cõſiderandas interuenientes, & lunationes, & configurationes Planetarum, ad locum Eclipſis, unà cum aliis quæ ad augendum, uel minuendum effectum Eclipſium ſpectant, uel etiam maturandum.

CAPVT SEPTIMVM.

De genere effectuum.

QVõ ad genera rerum inquit cõſideramus naturam ſignorum, & formã, in quas incidunt Eclipſes: poſtea ſtellas dominium habentes in his locis, atq; etiam Planetas, unà cum ſigno Cardinali Eclipſis. Quæ omnia magnam habent uarietatem, ut licet uidere in textu, & in aliis interpretum locis. Nam ſignum cardinale, aut eſt Horoſcopus, aut medium cœli, deinde Planetarum dominium conſiderandum eſt, quo ad locum Eclipſis, & locum ſigni Cardinalis, nec non applicationes & defluxus, cæteraq; configurationes, & eſſentiales Planetarum dignitates conſiderandæ ſunt, multum enim, imò plurimùm hæc iuuant iudicia Aſtrologica uniuerſalia, quoſdam etiam caſus enumerat in quibus, quæ ſint obſeruanda docet.

Quod

Digitized by Google

Quod etiam dictum eſt de Planetis, dictum eſſe uult de ſtellis fixis.

In formæ conſideratione ſpectamus ſignum, in quo Planeta, uel Planetæ dominium habentes, conſtituuntur, cuius ſit forma humanæ ne, an beluinæ &c. iuxta quam ſolet etiam fieri effectus Eclipſis, ſicuti etiã in ſpecie ſignificata ſignorum enumerat. Adhæc Orientalis, Occidentalis ſitus & M. C. hęc inquam ſimul ſunt conſideranda, ut ne quid neglectum uideatur, quod ad hanc perficiendam doctrinam pertinet.

CAPVT OCTAVVM.

De qualitate & modo effectuum futurorum.

QVarto loco Ptolemæus propoſuit qualitatem effectuum uniuerſalium, utrum boni ſint futuri, an mali, & quales tam in bonitate, quàm malitia. Hanc quærit ex naturali effectu, ſtellarum dominantiũ in locis ijs, in quibus aliqua eſt dignitas, deinde ex commixtione ſtellarum cum locis, in quibus fuerint. Itaq; ſingillatim enumerat omnia, quæ in ſingulis ſunt obſeruanda Planetis, quæ cum per ſe ſint perſpicua, ſcholijs minimùm indigent.

CAPVT NONVM.

De caloribus in Eclipſibus, Cometis & alijs huius generis in cælo apparentijs.

ADmiranda eſt Ptolemæi ſagacitas ingenij, doctrina, atq; induſtria, qui uniuerſa & ſingula, ita explicat, ut ſi quis aliter res haſce abſtruſas, & recondi-tas, tradere uellet, id minimè conuenienter faceret. Poſtquam ea expoſuit quæ proprie ad uniuerſales effectus pertinent, eorumq; prædictiones, nunc alia non minùs in hac doctrina neceſſaria proponit. Vt ſunt quæ de caloribus Eclipſium, de Virgis, de Cometis, & alijs impreſsionibus dici poſſunt.

Ex quibus apparet Aſtrologiam, eſſe omnium principaliſsimam Phyſicæ doctrinæ partem, quæ à cœli, cœleſtiumq; corporum doctrina, ad effectus eorundũ deſcendit edocendos. poſt hanc præceptionem, ad meteora & uniuerſam rerum ſublimium atq; inferiorum expoſitionem. Vnde quiuis facile animo colligere poteſt, quæ & quanta ſint Aſtrologo neceſſaria, in uero & exquiſito, eruditione-q; pleno ac confirmato iudicio pronunciãdo de effectibus cœleſtiũ corporũ.

Quia uerò hæc de Cometis & alijs ignitis meteoris doctrina ad phyſicos maximè pertinet, & à Cardano latè hæc ſunt explicata, nolo diu his immorari in his ſcholijs noſtris. Vnum tantũ monebo, Cometarum natura, uis, proprietas, effectus, hęc inquam, & his ſimilia nondum antiquis fuerunt cognita, ſed multotum ſæculorum experientia, ad noſtra uſque tempora, plura in lucem protulit: ut nos certiora de his proferre poſsimus, quàm antiquiores. Quod autem fuerunt minus nota antiquis, quæ de Cometis tradi poſſunt, patet cùm ex alijs multis, tum ex hoc Ariſtotelis loco Meteororum, ubi inquit, περὶ ἀφανῶν τὰ φύσει ἑκατὸν, &c. Inter quæ etiam numeranda ſunt, quæ de Cometis traduntur, neque enim tum temporis hæc animo fuerunt explorata, neque quia craſsior eſt Aër noſter, quàm Græcorum & Aegyptiorum, in quo tales ſæpè fiunt impreſsiones, etiam hodierno die, quò plures fieri & naſci Cometas experimur. Etſi quidam ſint, qui dicant legi in antiquo codice de differentia Cometarum ſingulari τοπικὴ, quod alij in æthere conſpiciantur: alij uerò in elementari regione, qui antiquus Codex ſic extaret, ſine dubio non ſimplex tantum hæc diſtinctio in eo conſpiceretur: uerum etiam cauſæ huius diſtinctionis inde

appa-

appareret. Id ſi eſt, ut facilè conceſſerim, non tantum dico ratione eſſe æthereos cometas, uerùm etiam longè uehementiorem, & efficatiorem atq; diuturniorem habere effectum. Adhæc Cometam (aliter enim nunquam nominaui) qui anno 1572. apparuit, ex numero fuiſſe æthereorum Cometarum, ſed quia tum temporis, alijſq; multa in utramq; partem fuerunt dicta & ſcripta, in medio hæc relinquam, donec meditatione acuratiore hæc fuerint perueſtigata.

CAPVT DECIMVM.

De totius anni nouilunijs.

HAnc doctrinam Ptolemæus nominat ἀκριβεστέραν ἰδέαν, ſubtiliorem, & magis exquiſitam, quæ ut ſuprà dictum eſt, ad ſecundam uniuerſalium prædictionum partem pertinet, de qua in hunc modum præcepta proponit.

Primo conſtituit ſumenda eſſe iuxta quatuor anni tempora, quatuor ſingulorum anni temporum principia: deinde à quibus ſignis ſint hæc initia capienda, & quod primum initium ſtatuendum. Quæ cùm omnia explicaſſet, & ab ♈ ueris, ab ♋ æſtatis, ab ♎ autumni, à ♑ hyemis initium feciſſet. Oſtendit ☉ uniuerſales facere mutationes temporum, quas etiam homines imperiti norũt: iuxta uulgarem ab experientia ſumptam cognitionem. Alteram uerò docet pendere ex certa, uera atq; indubitata calculatione erudita Aſtrologorum, qua proprietates naturæ, & qualitates ſignorum Zodiaci, Planetarum, atq; conſigurationũ conſiderantur. Eiuſmodi fuerunt tabulæ antiquorum, quibus ad ualuas templorum appenſis, deſcripta erant: non tantum feſti ſacrorum dies: ſed & Ortus, & Occaſus ſtellarum fixarum, motus ☉ & ☽, & aliarum mutationũ tempeſtatum, uenторum, & ſi quæ huius ſunt generis. Quæ & hodierno retinetur die conſuetudo, ſed ſubinde correctio his tabulis eſt addenda, quod patet ex Aſtronomicis præceptionibus.

Poſtremò docet non tantum ingreſſus Solis, in quatuor ſigna cardinalia eſſe obſeruandos, & ſignorum Planetarumq; proprietates: uerum etiã in mutatione incrementorum & decrementorum coniunctiones & oppoſitiones, cæteraſq; configurationes conſiderari ingreſſus ☉ in ſigna cardinalia antecedentes. Vt eò certior ſit harum uniuerſalium effectuum prædictio.

CAPVT VNDECIMVM.

POſtquam uniuerſalia explicauit, tranſit ad particularia, quibus quæ ad temporis proprietates, eiuſq; mutationes ſpectant cõtinentur. Itaq; ut & harum rerum particularium διάθεσιν cognoſcamus, inquit tria nobis potiſſimùm eſſe obſeruãda. 1. Naturam, uim & proprietates Planetarum. 2. Naturam, uim & proprietates ſtellarum fixarum, quæ omnia libro primo explicata, ad hanc ſunt accommodanda doctrinã de temporum cõſtitutione. 3. Signorum Zodiaci uis atq; proprietas, non ſolùm in firmamento exiſtentiũ, & formis uarijs diſtinctorũ, uerùm etiam in nono orbe, quæ propriè nominantur δωδεκατημόρια.

Et quia duo priora primo explicata ſunt libro, nunc poſtremum ſingulis in ſignis Zodiaci & dodecatemorijs perſequitur, ne quid ad ſolidam rerum Aſtrologicarum perceptionem adſequendam deſit. Et facit tres diuiſiones. 1. Diuidit ſignum ſimpliciter, ut eſt in nono orbe ſeu cœli dodecatemorium abſq; ſtellis. 2. Diuidit ſignum noni orbis in principium, medium, & finem. 3. Vnumquodq; ſignum ſecundùm latitudinem diuidit in ſeptentrionalem & meridionalem partem, ſed hæc ut ſint intelligẽda, & noſtris ſæculis accõmodanda, docet Cardanus.

CA-

CAPVT DVODECIMVM.

De particulari tempeſtatum ſignificatione.

EXplicatis ſignorum nonæ ſphæræ uitibus & proprietatibus, tranſit ad particularium ſignificationum expoſitionem. Prima itaq; eſt generalis, in qua ſingulos ſignorum quadrantes & anni temporum partes principales quatuor conſideramus. Secunda eſt in qua contemplamur nouilunia & pleniluniа, quæ fiunt in ſingulis ſignis, præcipuè uerò ea quæ æquinoctia, aut ſolſtitia antecedūt. 3. Cardines cœli & domos in quibus fiunt eiuſmodi nouilunia & pleniluniа. 4. Stellas quæ dominiū habent in loco nouilunij aut pleniluniј. 5. Applicationes & defluxiones Planetarum, cæteraſq; configurationes tam inter ſe, quàm ad loca nouiluniorum, uel pleniluniorum. 6. Lunæ latitudinem uel inclinationem in ſeptentrionem, uel meridiem.

Tertia expoſitio eſt, ut inquit Ptolemæus τῆς λεπτομερεστέρας ἐπισημασίας ſubtilioris doctrinæ, in qua incrementa & decrementa harum ſignificationum conſiderantur. Ea autem præter nouilunia & pleniluniа in ſe continet. 1. Quadraturas lunæ medias. 2. Alias configurationes ☉ & ☽. 3. Aliorum Planetarum inter ſe aſpectus. 4. Ortus & Occaſus ſtellarum fixarum, maximè uerò illuſtrium & propè Ecliptica lineam exiſtentium.

CAPVT DECIMVM TERTIVM.

De Meteororum ſignificatione.

SVb finem huius doctrinæ prædictionum uniuerſalium annectit uerè phyſicam doctrinam, ex meteorologicis petitam, & nominat σημεῖα, ſigna quæ circa ☉ & ☽ fiunt. Quæ cùm uaria & multiplicia ſint, ſicuti in meteorologicis apparet, diſtinctiōe erudita nobis ſingula ob oculos ponit. 1. Exponit ſigna a Sole ſumpta. 2. A Luna. 3. A Stellis. 4. A Cometis. 5. Ab ignibus. 6. A nubibus cœli. 7. Ab apparentijs in aëre, tandem finem his uniuerſalibus imponit, quas quidē uniuerſales prædictiones, ſi quis forſitan exiſtimet huius loci non eſſe. Vbi de genethlialogicis agendum erat, aberrat meo iudicio, quia per uniuerſalia, philoſophico more particularia cognoſcimus. Deinde multa uniuerſalia, ita ſe habent ad particularia, ut ſine illis particularia conſiſtere nequeant. Tertiò uim habent efficatiorem uniuerſalia, quàm particularia. Itaq; non immeritò antè genethlialogica, tractat uniuerſalia. Ad Ptolemaicam uerò de his doctrinam quod attinet, tam eruditè ſingula propoſuit ſuxta methodum, quàm pollicetur κατὰ τὴν ἀκόλουθον τῇ φιλοσοφίᾳ ὁδὸν, & κατὰ τὴν φυσικὴν ὑφήγησιν. Vt unica & ſola lectio Ptolemæi nobis ſufficeret ad ueram & ſolidam perceptionem rerum Aſtrologicarum. niſi nobis breuitas præceptorum obſtaret, quam Deo iuuante breui uberioribus commentarijs illuſtrabo.

CLAVDII PTOLEMAEI APOTELESMA.

TVM LIBER TERTIVS.

CAPVT PRIMVM.

De ſemine & natali tempore.

IN tertio libro, atque quarto, totam complectitur doctrinam genethlialogicam, quam ut meliùs intelligeremus, poſt quam primo & ſecundo capite, quædam de ſemine & conceptione, atque etiam tempore natali ac parte horoſcopante tradidiſſet, tertio

Digitized by Google

tertio capite τὸ καθόλου γενεθλιακολογικῆς θεωρίας expoſuit, ut quaſi in Typo, quæ de natiuitatibus hominum ab aſtrologis traduntur, cõſpici poſsint. Et ſunt hęc potiſsimum. 1. Quædam natiuitatẽ hominis antecedunt, ut ſunt ea, quæ ad parẽtes & ſtatum parentum pertinent. 2. Quædam & antecedunt natiuitatem, & eam ſequuntur, ut fratres & ſorores. 3. Sunt quæ ad ipſam pertinent natiuitatem eiusq; tempus, quæ multiplicia ſunt. 4. Deniq; plurima conſequuntur, eaq; uaria, & multiplicia ipſam natiuitatem. Natiuitatẽ itaq; comitantur, quæ de maſculis & fœmellis præcipiuntur, de gemellis, de monſtris, de ijs qui non nutriuntur. Conſequuntur uerò natiuitatem, poſtquam conſtat natum eſſe ex numero eorum qui nutrientur, & uiuere poſſunt. Proximum eſt, ut quæratur de uitæ ſpatio, de corporis forma, de morbis & ægritudinibus corporis. De animi qualitate, & adfectionibus animi. Præterea de facultatibus & fortunæ bonis, de uitæ actionibus, de coniugio, de liberis, de amicis, & inimicis, de peregrinationibus, de mortis deniq; genere.

Ex hac enumeratione facilè quiuis uidet & perſpicit, quæ potiſsimùm ſint in genethlialogicis conſideranda, eaq; non eſſe inania, nec abſq; uſu & ſcientia, ſed neceſſe eſſe, ut cùm certo certius omnibus conſtet hominibus, eſſe influxus cœleſtium corporum in hęc inferiora. Horum ſcientiam quoq; eamq; præclariſsimam eſſe, quod ſi ex nulla alia re, manifeſtum eſſet, ſaltem ex his, quæ à Ptolemæo ſuperioribus libris tradita, & nunc enumerata à me ſunt, intelliget, eſſe eruditam, ueram, & Chriſtiani nominis hominibus utilem atq; licitam cognitionem, ſi inſiſtamus ueſtigijs Ptolemaicis, & obſeruemus τὸν τῆς φιλοσοφίας ἀγαθὸν σκοπὸν. Item φυσικὴν ὑφήγησιν, & φυσικὰς ἰδιοτροπίας, præterea τὰ κατὰ φύσιν, & τὰς δυνατὰς καταλήψεις, his enim uerbis ſæpiſsimè utitur Ptolemæus. Cùm itaq; hæc ex naturalium rerum contemplatione deſumpta ſint, Chriſtianorum hominum officium eſt rerum uniuerſam naturam contemplari, tam in cœleſtibus corporibus, quàm etiam elementaribus, unde neutiquã prẽter ſuum faciet officiũ, ſi quis hæc quatenus à Deo Opt. Max. hominibus ſunt conceſſa inquirat, ac perſcrutetur.

His ita diſtinctis, Ptolemæus libro tertio hęc potiſsimum tradit, capite primo, & ſecundo de uniuerſalibus & particularib. prædictionib. nonnulla repetit, quæ neceſſaria ſerant ad ſuperiorum & inſequentium intelligentiam conſequendã. Poſtea capite tertio, genethlialogicam, de qua dixi, inſtituit diuiſionẽ, qua facta, tantum priora perſequitur, quæ antecedunt natiuitatem, & quæ antecedunt ac conſequuntur, & quæ in ipſam incidunt natiuitatem. A capite tertio uſq; ad caput decimum, à decimo capite ad finem uſq; explicat, quæ de corpore & animo hominis dici poſſunt, referuatis fortunæ bonis atq; facultatibus, cæteriſq; rebus externis, ad librum quartum, in quo perficit & abſoluit genethlialogicam doctrinam. Maxima itaq; & præcipua pars huius ſcientiæ particularis ſeu genethlialogicæ tractatur in hoc libro, unde eius utilitas patet eſſe maxima.

γενεθλιακολογικὸν.) Ptolemæus dicit genethlialogica eſſe eam Aſtrologicæ prædictionis partem, quæ explicat ſingulorum hominum conſtitutiones corporis, & animi, atq; horum adfectiones, aliaq; accidẽtia, κατὰ τὸ ἴδιον inquit τῆς φύσεως. iuxta proprietates naturales, quatenus hæc inueſtigatio naturæ conſentit, & à Deo hominibus conceſſa eſt.

συματῶματικὸς.) Caſu inquit, ſiquidẽ plerũq; hodie fit, & ſemper factũ eſt, ut de tẽpore natiuitatis, & exitu fœtus ex utero matris, nõ uſq; adeò certo cõſtaret: ſed pro ut parẽtes, & q in partu preſtãtes ſunt, obiter tantũ annotẽt natiuitatis tẽpus.

παρατηρητικὸς.) Obſeruationem uocat hoc in loco, cum diligenti & erudita Aſtrologorum facta obſeruatione per inſtrumenta Aſtronomica, uerum natiuitatis tempus inquiritur ipſo natiuitatis tempore. Vel poſtmodũ ex præceptis elicitur Aſtrologicis, ut uerè conſtet de conceptionis & natiuitatis uero tempore.

In hoc

In hoc capite hæc potissimùm tradit. 1. Ostendit discrimen esse inter uniuersales prædictiones, & genethlialogicas. 2. Docet quod nam sit temporale natiuitatis principium, & quale illud sit, quæue consideranda ueniant circa hoc temporale initium. 3. Duos modos proponit huius doctrinæ genethlialogicę. Vnũ antiquorum Aegyptiorum, & Arabum, eumq; simplicem: alterum uerò ex simplicibus compositum, antiquum tanquam infinitum reijcit. Hũc uerò, ut uerum & expeditum recipit, quaùe methodo usurus sit in hac doctrina indicat.

Vniuersales prædictiones Astrologicas ait natura esse priores prædictionib. genethlialogicis. Deinde eas plurimum posse in particularibus prędictionibus: ideoq; ordine doctrinæ etiam priore loco explicatam fuisse, nihilominus tamen una & eadem est uis utriusq; partis, siue effectus consideres, siue contemplationem & doctrinam, quia ex natura, ui & efficatia ☉, ☽ & Planetarum de his inferioribus euentibus naturalibus prædictiones tam generales, quàm particulares instituimus. Plura tamẽ sunt generaliter effectuum initia, quam particularium: nam hominis unum tãtum principale est initium, nempe genesis ipsa, quod quidem initium plura subsequuntur alia, eaq; uaria & multiplicia, pro humanæ nostræ naturæ constitutione. Sũt autem directiones, progressiones, reuolutiones, & alia quæ in Astrologia genethlialogica considerãtur, post natiuitatis tempus, eiusq; cognitionem, de quibus in fine horum præceptorum agit.

Temporale natiuitatis uerò initium duplex est: unum quidem conceptionis, alterum uerò exitus fœtus ex utero matris. Natura generatio, post conceptionẽ prior est, sed natiuitas potentia est perfectior generatione. Id quod demonstrant hoc in loco exemplo sationis, & alijs quoq; argumentis, ut in textu habetur.

Non absq; magna, & singulari ratione Ptolemæus toties repetit in suis hisce libris, modum doctrinæ, quem seruare uult in his præceptis. Vt ἁρμόζοντα τῇ φιλοσοφίᾳ τρόπον, & hoc in loco κατὰ τὸν ἐν ἀρχῇ, τῆς δὲ συντάξεως ὑφηγούμενον ἐπιλογισμὸν περὶ τοῦ δυνατοῦ, τῆς τοιαύτης προγνώσεως. Præterea κατὰ τὸν φυσικὸν στοχασμόν. Hæc sæpius repeto, propter calumnias eorum, qui cùm artem hanc nunquã degustârint, malè non tantum sentiunt de principalissima totius Physicæ doctrinę parte, sed & sine iuditio, aut peruersitate quadam animi, & temeritate quadam inepta, euertere conantur dona pręstantissima à Deo Opt. Max. humano generi data, atq; concessa. Nam si quid in his est erroris, si quid mali, si quid uitij, non rebus, nec rerum cognitioni, sed imbecillitati nostræ tribuendum est.

Tertius huius capitis locus diligenter notandus est ijs, qui in lectionẽ Astrologicorum scriptorum incidunt: ut Antiquiorum, Aegyptiorum, Chaldæorum, Arabum, Græcorum, Ptolemæi, & recentiorum, qui uel hos, uel illos sunt imitati. Nam Ptolemæus diligenter proponit duos modos, quibus de hominum natiuitatibus iudicamus. Primus fit κατὰ σύνθεσιν quo antiquiores sunt usi, dum ex collectione simplicium testimoniorum hos & illos prædicebant effectus syderum, quem reijcit Ptolemæus, neglecta facilitate, quæ in hoc existit modo. Alterum modum ex simplicibus ita compositum, ut singula consideremus rerum genera, quę ad quæstionem soluendam faciunt, approbat, nec solum approbat, uerum etiam ostendit methodum huius doctrinę, qua rectiore uia peruenimus ad ueritatis inuestigationem. Tandem cõcludit, & quę explicaturus sit de conceptione, semine atq; natali tempore proponit.

CAPVT SECVNDVM.

De parte Horoscopante.

PRoponit nobis duo in Horoscopo, aut ascendente cœli parte obseruanda. Primò est, ut modum teneamus inquirendi gradum ascendentem, eum'que uerum & certum, qui cùm uarius & multiplex sit, enumerat in hac priore parte: Varias inquisitionis gradus ascendentis rationes.

2. Cer-

ſ. Certior em & magis eruditum, ac exquiſitum modum oſtendit: qui nunquam fallet, ſi certa ratione ac modo bono adhibeatur. Plurimum namq; in eo ſitum eſt, ut uerum & exactum tempus natiuitatis (quod inſtar originis hominis habeatur.

Sunt itaq; hæc quæ conſiderantur in inueſtigatione partis, ſeu gradus aſcendentis. 1. Quia ſæpenumero contingit, ut uerum & exquiſitum natiuitatis & gradus aſcendentis tempus haberi non poſsit, uarijs & diuerſis modis inquiritur aut per Aſtrolabia, qui modus certitudinem non exiguam habet, aut per horologia ſolaria, atq; horoſcopia, qui etſi certus ſit: tamen primo æqui parari nequit. Nam ſæpius à uero aberrant tempore propter poſitionem gnomonis aut eiuſdē uaria impedimenta, aut per arenaria, hydraulica, aliaq; mechanica horologia, quæ quia arte ſunt facta marmaria, manibusq; ſunt tractanda atq; fortuita intenſione, aut reſtrictione: manuali etiam & artificiali fortuitaq; directione regūtur: naturalem imitari motum exquiſitè nequeunt: neq; ita exactè ſicuti conuenit, temporis momenta repræſentant, ſed proximè, aut denicq; calculo Aſtronomico utimur, in uera & certa temporis natalitij ratione inueſtiganda, quæ omnium eſt certiſsima, nec melior hac inueniri poteſt.

Atqui doctrina hæc de ueri temporis inueſtigatione, ualdè eſt neceſſaria in genethlialogicis, alijsq; ſupputationibus aſtronomicis, quæ ut Ptolemæus decet: in his quatuor potiſsimum conſiſtit, cognitione ἀστρολάβου, ὡροσκοπίου, ὡρολογίων, quæ quidē tria, ſunt inſtrumentorum. Denicq; πραγματείας τῶν ἀναφορῶν, hæc ad calculum refertur aſtronomicum.

Quoniam uerò horum quatuor, exemplar ſingulare habemus, liceat mihi bona uenia, & abſq; inuidia, atq; captandæ gloriæ ſuſpitione, paululum digredi ad explicationem mearum cogitationum, atq; meditationum, quas habui, cum amplisſ. Senatus Reip. Argentoratenſis mihi inuentionem & delineationem Horologij Aſtronomici, in templo urbis ſummo extructi demandaſſet: cuius etiam primum typum, primamq; formam delineatam, opificibus & mechanicis noſtris in manus tradidi, ut illam exprimerent. Quæ ſane forma, quæue diſpoſitio & ſingularum partium totius operis diſtributio, ut à me inuenta & delineata fuit, nūc in loco publico affabre facta, omnibus hominibus uiſenda ſpectandaue eſt expoſita. Quam ſi quis eruditis oculis intueatur, is ſane animaduertet, animi mei cogitationes in prima inuentione reſpexiſſe, ad hæc quatuor de quibus hoc in loco præcipit Ptolemæus.

Cūm enim temporis uera & exquiſita deſcriptio, uel per inſtrumenta, uel per calculum fiat, ideoq; eadem mihi uidebam ad imitandum eſſe propoſita. Propterea ſi inſtrumenta quæras in noſtro Aſtronomico opere, habes Aſtrolabium, affabrè factum, cum ſuis circulis, & delineationibus temporum, atq; domiciliorū diſtinctionibus, medijs etiam motibus Planetarum. Habes etiam ὡρολόγια tria ſolaria, quorum unum eſt horarum æquinoctialium ſeu æqualium, alterum inæqualium, ſeu ab ortu & occaſu cum cœli domicilijs, tertium circulorum uerticalium &c. quæ ſingulari ſtudio labore & induſtria, à me & collega meo ſunt elaborata. Tertio, quia ὡρολόγια in uſu amplius non ſunt, idcirco habes loco ὡρολογίων, ſtatuas & imagines ſeptem Planetarum monſtrantes ſingulos dies ſeptimanæ à Planetis denominatos, Lunarem indicem, lunationes, & menſtruū ſpatium monſtrantem. Quatuor ætatū pueritiæ, adoleſcentiæ, uirilis ætatis, atq; ſenectutis ſtatuas tintinnabulis ſignificantes horarum quartas partes. Mortis ſtatuam horas determinantem, præter has ſtatuas, iudices complures tām mediorum motuum Planetarum, quam horarum, & partium earundem, ut ſemihorarum, quartarum & ſcrupulorum primorum. Hęc inquam omnia, ut loco ὡρολογίων ſunt habenda: ita etiam uiſa non ſolum ſunt iucunda, ſed & tempora temporumq;

porumq; partes exquisitè, quatenus per instrumenta fieri potest demonstrant.

Postrema temporis inuestigatio, quam Ptolemæus proponit, est πραγματεία τῶν ἀναφορῶν, quæ omnium est certissima. Eam itaq; cùm in hoc opere Astronomico proponere cogitarem, Globi astronomici incidit mentio, quo non habetur instrumentum ad inuestigationem temporis, aliarumq; rerum Astronomicarũ certius & exquisitius, magisq; calculo Astronomico conuenientius. Cùm itaque tum temporis ad manus haberem elegantem, & iustæ magnitudinis (trium inquam pedum diametrum habentem) globum, opera & auxilio Dauidis Vuolckenstein, (quem Augusta secundo ab incepto opere anno ad me Argentinam accersiuit, ad tot, tantosq; labores, ad multiplices molestias, tam hominũ mechanicorum, quos operi adhibuimus, quàm aliarum difficultatũ sustinendas & perferendas) luis imaginibus exornaui, & singularum stellarum longitudines, latitudines, declinationes, magnitudines ex tabulis Prutenicis adhibui. Vnà cùm Zonis, parallelis, climatibus, cæterisq; rebus, quæ in sphærica explicantur doctrina. Tãdem animam & motum globo huic elegantissimo, & singulari atq; accurata diligentia à nobis elaborato dedimus diurnum: ita ut diurno spatio periodũ faciat suam, ad similitudinẽ & imitationem primi motus. Habes itaq; Lector optime πραγματεῖαν τῶν ἀναφορῶν in hoc globo, adeò exquisitam ferè dixerim, atque per calculum habere possis, hoc est, quatenus instrumentis licet imitari calculum Astronomicum.

Symmetriam etiam horum quatuor facilè quiuis animaduertit. Horologia solaria dirigunt cætera instrumenta, postquam uerum temporis momentum ex umbra gnomonis percipitur: cæterá omnia ad illud diriguntur. Vt uerum & exquisitum tempus, uel proximè uerum, quantum per organa licet, quouis momento, per diuersas partes totius operis: diuersarum temporis partium haberę possis. Si ea fides, diligentia, & industria accesserit eius, qui curam operis gerit, quæ in tali requiritur homine.

Verum non satis erat ad exquisitam temporis descriptionem repræsentandã, hæc quatuor Ptolemæi præcepta obseruare: Sed & alia erant adijcienda, ut plena esset, & absoluta descriptio temporis. Itaq; quæcunq; statuis, & indicibus, rotis dentatis, affabrè ab ijs, qui ex Vulcani prodeũt officina factis: efficere non potuimus: illa picturis præstitimus, cæterisq; ornatus, & perfectionis gratia adiunctis. Vt æternitatem, & creationem, finemq; mũdi, monarchias præcipuas, & his similia, quæ temporis significationem habent, picturis elegantissimis expressimus. Postea sęculum ipsum per totam centum annorum, in qua descripsimus ad annos insequentes centum, hæc.

I. Anni Christi à 1573. usq; ad annum Christi 1673.
II. Anni à creatione mundi 5535. usq; ad 5635.
III. Dies æquinoctij uerni.
IIII. Horæ diei.
V. Minuta horarum.
VI. Dominica Esto mihi.
VII. Dies Paschatis.
VIII. Dies aduentus.
IX. Interualli minoris hebdomadæ.
X. Dies Concurrentes.
XI. Interualli ad pascha Hebdomadæ.
XII. Dies Concurrentes.
XIII. Interualli à pascha ad natiuitatem hebdomadæ.
XIIII. Dies Concurrentes.
XV. Litera Dominicalis.
XVI. Litera Bisexti.

Hæc media rota, clauditur exteriore limbo, in quo Calēdarium habetur perpetuum, & ad dexterā statua Apollinis, telo dies singulos monstrat, ad sinistram Diana, uel Vrania diem oppositum interiore limbo, quo media clauditur rota, Geographica Germaniæ, & urbis Argentoratensis topographica descriptio continetur.

Vtrinq; ad latera habentur Tabulæ Eclipsium, ad annum usq; 1605. in quibus diagrammata singulorum eclipsium unam cum calculo habentur. Hæc omnia picturis elegantissimis, ab excellētissimo totius Germaniæ pictore Tobia Stimmer, Scaphusiano sunt exornata: præter alia quæ splendoris causa huic magnifico operi sunt adiuncta.

Ex hac igitur enumeratione breui & succincta, facile quiuis uidere potest, singulare & celebratione dignum esse Amplis. Senatus Argentoratensis opus Astronomicum, quod POSTERITATI fieri fecit. Cui etiam ego Cūradus Dasypodius Petri filius, & patriæ meæ charissimæ primam inuentionem, delineationem, & absoluti operis perfectionem in perpetuam rei memoriam monumenti loco dicatam uolo. Et quia usus sum, opera & industria Dauidis Vuolckenstein, fidelissimi mei collegæ, posteritas fidem, diligentiam, industriam amici mei, sibi gratam commendatamq; habeat, ut & Tobiæ Stimmeri præstantissimi pictoris artem & industriam, atq; dexteritatem, qui antiquis Græciæ pictoribus conferendus, & nostris omnibus anteferendus est.

Veniam peto, quod longius à proposito sim digressus, quod non fecissem, nisi Ptolemæi hic locus ansam mihi, ut cogitandi & meditandi de tale magnifico opere in prima inuentione, ita nunc in huius loci recognitione memorandi prębu isset, & res tam ampla sit, ut breuitatem ferre nequeat. Sed si quis pleniorē habere uelit nostri operis descriptionem, is legat quæ uernacula lingua sunt edita, & carmen Doctiss. uiri Nicodemi Frischlini Poētæ Laureati.

PAVLVS MELISSVS FRANCVS, POETA LAVreatus, anno quo absolutum est opus Astronomicum, 1574. hoc scripsit Carmen.

APOLLO TELO ARMATVS AD SPECTATORES MAchinæ Astronomicæ, in templo Argentinensi.

PRodere si uerum sum creditus augur Apollo,
Oraculisq; & sortibus,
Reddere nunc sortes oracula Dodonæis
Hoc ueriora credite.
Qui regit hanc molem, non laus tribuenda magistro est,
Tanquam repertori uafro.
Posteritas norit, dicatq; uoluminis huius
Inuentor est DASYPODIVS.
Quanto maiores hic exantlasse labores,
Compertus est pro patria.
Argentina ipsi socioq; rependere tantò
Maiora debet præmia.

VRANIÆ MVSA.
Ad Senatum, populumq; Argentinensem.

Quod uiuunt hoc cuncta, quod hoc & cuncta mouentur,
Non opus hoc teretum præstitit artificum,
Inuentor CVNRADVS, *& hos animauit & illa,*
Vsus ad hoc socia Dauidis artè sui.

In quos

In quos grata cauę minus Argentina ferarit:
Nam meruit dignus præmia digna labor.
En rigidis telis alioqui armatus & arcu,
Senior ingratis iactat Apollo minas.
Iactat & ipſa minas Diana, quid obſecro, præſtat
Iratos meritò pertimuiſſe deos.
Paulus Melliſſus Brancus, Poet. Laureatus.

Ampliſsimus itaque Senatus Reipub. noſtræ, ſempiternam ſibi gloriam & nomen perpetuum, hoc Aſtronomico opere extructo parauit, neque minorem laudem ſibi comparauit, dum præmijs eos adfecit, qui ſuam operam, fidem, & diligentiam, in hoc magnifico opere perficiundo præſtiterunt. Vt autem integram deſcriptionem huius Horologij Aſtronomici cum picturis, tabulis, calculationibus ipſis, ſtudioſi habere poſsint, in lucem propediē ædam, & ita ędam, ut ſingula non ſolum ob oculos ſpectanda proponantur, uerùm etiam ad uſum accommodentur Aſtronomicum, hoc eſt temporis & motuum inueſtigationem.

Sed unde digreſsi ſumus redeamus. Quæ itaq; ſint in natali tempore conſideranda, & qua ratione inueſtigāda, à Ptolemæo eiusq; interpretibus proponūtur.

CAPVT TERTIVM.

Diuiſio eorum quæ in genethlialogicis præcipiuntur.

SVprà huius diuiſionis facta eſt mentio, ideoq; prætereunda hoc loco erit, tantum hoc addam. Ptolemæum quinq; proponere, quæ in unaquaq; genethlialogica quæſtione ſunt conſideranda. 1. Locus de quo quæſtio fit, ut de uita, de moribus, aut honoribus &c. 2. Dominus loci, iuxta quinq; dignitates eſſentiales. 3. Qualitas euentus, ut fauſtus an infauſtus, &c. 4. Vehementia & magnitudo effectus. 5. Tempus quo hæc euenient, quæ per aſtra ſignificantur.

CAPVT QVARTVM.

De Parentibus.

PRimam partem poſt geneſin & conceptionem dicit eſſe de parentibus, & ſi a tu parentum, ac docet qui Planetæ parentibus familiares ſint, patri inquam ♄ & ☉, matri ☽ & ♀, deinde conſiderandus eſt horum Planetarum ſtatus, & configuratio eorundem inter ſe. Tertio ſtellæ quæ circundant hos Planetas. hi enim parentum formam & opes ſignificant, maximè uerò quando ſtellæ matutinæ ☉ circundant, & Lunam ueſpertinæ, atq; bono fuerint loco. Hic ſtellarum poſitus maximè illuſtris eſt.

Eſt & alius poſitus Planetarum quem exponit & is medius, quando ſolus ♄ antecellit ☉, in ſuo ſtatu, & ſic de alijs ſtatibus Planetarum, quos ordine enumerat: & textus cùm per ſe perſpicuus ſit non indiget prolixa interpretatione.

CAPVT QVINTVM.

De fratribus & ſororibus.

Τὸ κεφάλαιον μέρος.) Ex hoc loco intelligimus, non omnia inquiri exactē, & περιεργως, quæ de parentibus, fratribus & alijs traduntur, ſicuti Arabes plurimos aphoriſmos conſcripſerunt, de ijs, quæ antecedunt natiuitatem: ſed tantum generali conſideratione facta, tanquam ab hominis natiuitate remotiora inquiri uniuerſali quodam modo. Quæ uerò uniuerſalia illa ſint, breuiter explicat, atq; ſic perficit ea, quæ ante partum exiſtunt: nam parentes nati, ut antè fuerint neceſſe eſt, fratres uerò & ſorores interdum antè fuerunt, interdum ut in primogenitis ſubſequuntur, aut non ſubſequuntur, ideoq; primogenitorum natorum de parentum ſtatu natiuitas multùm ualet, ut tradunt Aſtrologi in iudicijs natiuitatum.

Digitized by Google

CAPVT SEXTVM.

De partu maſculino aut fœminino.

CIrca ipſam geneſin hoc maximè quæritur primo loco ab omnibus parentibus, qui diuerſa ratione adfecti ſunt, cùm alij maſculos ſuuant liberos, alij uerò fœmellas. Quo diuerſo hominum ſtudio fit, ut prima quæſtio ſit de partu maſculo aut fœminino, quam doctrinam inquit Ptolemæus ſimplicem quidem non eſſe, ſed totam pendere à ☉ & ☽, atq; horoſcopo, & ſtellis configuratis his tribus locis.

CAPVT SEPTIMVM.

De Gemellis.

HAec doctrina ab Aſtrologis & Medicis tractatur, diuerſa tamē ratione. Ptolemæus docet eadem tria, hîc obſeruanda eſſe, quæ in partu maſculorum & fœmellarum. Nempe ☉, ☽ & Horoſcopum, una cum aliorum Planetarum configuratione, cum ad luminaria, tum ad Horoſcopum, denicq; inter ſe.

CAPVT OCTAVVM.

De Monſtris.

MOnſtrorum generatio potius conſideranda eſt, quam partus hora, aut nativitatis tempus, & confert monſtra, ijs qui non nutriuntur, ſiquidem rariſsimè fit ut nutriantur, aut ſi nutriuntur nullam tamen formam humanam habent, nec ad actiones humanas adhibentur.

CAPVT NONVM.

De ijs, qui non nutriuntur.

POſtremum quod quæri poteſt de ijs, quæ circa natiuitatem hominis fiūt, eſt de natis qui ad nutritionem peruenire nequeunt, & tota hæc tractatio, etſi in genethlialogicis tantam utilitatem non habeat, atq; in ſequentia, attamen neceſſaria fuit in hoc doctrinę ordine conſeruando, ut quæ priora, quæue poſteriora natura ſunt, docendi modo quoq; talia eſſent.

Itaq; tres enumerat caſus, quibus fit, ut qui naſcuntur, non nutriantur, ſicuti in textu apparet.

CAPVT DECIMVM.

De Vitæ ſpatio.

VT ſit rerum Aſtrologicarum in docendo ἐκκλησία, iuncta cum ſcientia, & eruditione, non poterat aliud ſuperioribus annectere, quam hoc, quod de ijs inſtituitur, qui nutriuntur, uiuunt, & ad aliquot temporis ſpacium luce hac fruuntur, neq; enim de cæteris quæ in hominum uita, moribus, actionibusque conſiderantur, quiſquam dici poterat, niſi prius de uita eiusq; ſpatio breui uel diuturno conſtaret, quæ ſanè doctrina cum multiplex ſit & uaria, & ab Apheticis locis, ipſiſq; aphetis dependeat, ſtatim doctrinam Aphetarum ſubiungit.

CAPVT VNDECIMVM.

De Aphetis ac locis apheticis.

TRia proponit in hoc capite eſt, qui dicantur eſſe, & ſint Aphetæ, ſeu uitæ gubernatores, quorum enumerat quinq; ☉, ☽, Horoſcopum, partem fortunę, & dominum horum locorum. 2. Poſtquam conſtat de Aphetis, quærit loca Aphetica, quæ etiam ſunt quinq; medium cœli, Horoſcopus, undecima, ſeptima, nona, quod ſi in horum aliquo inuentus fuerit unus ex ſupra nominatis ſignificatoribus, is erit Apheta. 3. Ratio domus & eius menſura, quæ fit per aſcenſionum doctrinam.

ἀφετης.)

Digitized by Google

ἀφετὰς.)Dimiſsorem uocant & Hylech Arabicè,item κύριον τῆς ζωῆς uitæ dominum ἀπὸ τῆς ἀφετῶς: quia penſum poſsidet ex quo fila demiſſa,dimetiuntur uitæ humanæ ſpatia,iuxta poëtarum de Parcis fabulam,quia Lacheſin, Aphetam, Clothon,Aphetæ profectionem,& Atropen locũ Anæreticũ ſignificare uolũt.

CAPVT DVODECIMVM.

De parte fortunæ.

QVoniam hanc fortunæ partem inter Aphetas recenſet,docet quomodo ea ſit inueſtiganda.

CAPVT DECIMVMTERTIVM.

Qui & quot ſint Aphetæ.

Diſtinguit uitæ gubernatores tribus modis.1.Eſt in natiuitate diurna ☉.2.in natiuitate nocturna.☽.1.Si plures fuerint principales aphetæ,quid tum ſit facienda.Singula itaq; hęc ſunt iuxta quinq; dignitates eſſentiales perpendenda. Quia uerò de uitæ gubernatorib.maxima & præcipua quæſtio. Idcirco plenius hanc tractat,& tribus capitib.de Aphetarũ inuẽtione, proprietate,ui & efficatia.

CAPVT DECIMVMQVARTVM.

De modis Aphetarum,aut gubernationis uitæ.

POſtquam aphetas oſtendit,qui ſint & qua ratione quærantur, modos duos proponit huius prorogationis uel gubernationis,quos & explicat,ac ſingulari diligentia ſingula perſequitur, ubi & ἐναντιτικῶν μοιρῶν mentionem facit,hoc eſt partium interimentium.Sunt autem Planetarum corpora aut eorundem mali aſpectus,præſertim maleficorum ♄ & ♂,qui ſi occurrunt in ſuis progreſsionibus uitæ gubernatori aut Aphetæ.Vel interimunt natum,uel in diſcrimen aliquod conjiciunt, uocant etiam partes abſcindentes & ἐναιρεσίας occiſor uel abſciſor dicitur. Facit autem duo genera interimentium , unum uerſus antecedentia ſigna, alterum uerſus conſequentia, ut patet in textu. Sed clarius hæc & dilucidius exponam , in plenarijs meis commentarijs, in ea parte quæ logiſtica erit. Huius uerò doctrinæ unicum proponit exemplum Ptolemæus.Pluribus tamen cum opus habeat hæc doctrina exemplis, ut dilucidior ſit,id etiam à me fiet,& multis propoſitis in medium exemplis doctrinam directionum declarabo.

CAPVT DECIMVMSEXTVM.

De forma & temperamento corporis.

PRiore loco de corpore,eiuſq; accidẽtijs tractat,quam de animo eiuſq; qualitatibus & adfectionibus,idq; κατὰ φύσιν fieri oſtendit.Præcipit itaq; uniuerſaliter Horizontem,Orientalem eſſe conſiderandum , deinde Planetarum dominium in Oriente,atq; etiam eorundem configurationes inter ſe & ad loca quorum locorum ἰδιοσφαιρία maximè conſideratur,ſicuti & Planetarum οἰκοδεσποτικὰς.Ordine ergo recenſet ſingulorum Planetarum effectus,quo ad corpus hominis,& corporis accidentia,tam per ſe,quàm etiam reſpectu ſignorum Zodiaci,in quibus ſunt,& locorum cœli atq; configurationum.

CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

De uitijs & morbis corporis.

Σινῶν.) Arabes à Zemera uocant uitium corporis, ſeu læſio corporis non autem morbus,ſemel inflígitur,ut docet hoc in loco,& ſemel lædit membrum aliquod corporis,ut cæcitas,claudicatio, ſurditas &c. πάθῶν.)Adfectum uel morbum

bum uocat. Sunt autem duplices, alij sunt continui, alij sunt reciproci.

Verum quatuor nobis proponit, esse in corporis uitijs & morbis cõsideranda, 1. Materiam seu subiecta ipsa, ut domus septima, prima, ac sexta. Ex quib. prima & septima uitia corporis adferunt, sexta uerò morbos. 2. Causæ effectrices, ut sũt malefici Planetæ, & horum maligni aspectus. 3. Inquirendum esse modum, quo naturam & qualitatem ægritudinis inuestigamus. Ex natura domus ut primæ septimæ, sextæ, duodecimæ, ex natura figurarum uel constellationum cœlestium & signorum. Adhæc ex natura maleficarum stellarum, deniq; ex natura con figuratarum stellarum. 4. Partes corporis humani Planetis singulis distribui, prout his consentiunt.

CAPVT DECIMVMOCTAVVM.

De qualitate animi.

IN hoc capite primo docet, quæ spectanda sint in ijs, quę ad animæ qualitatem pertinent & sunt ☿, ☽, ☉ & stellarum configuratio ad ☿, ☽ & ☉. Deinde docet, quia motus animi sunt uarij atq; multiplices, non simpliciter & temerè instituenda est harum rerum contemplatio, sed multarum & uariarum rerum consideratione, atq; obseruatione diligenti opus esse, ut singula peruestigemus in hac doctrina necessaria. Quæ uerò illa sint enumerat. Primo locus ☿ & ☽, deinde dominus locorum ☿ & ☽: tertiò consideratio Planetarum horum, cum locis & dominis locorum ad ☉ configurationem: quartò habitudo horum ad angulos, quintò deniq; uniuscuiusq; stellæ, quæ significationem aliquam habet aut proprietatem & naturam, ad animæ qualitatem significandam. Atq; hæc omnia ordine exponit. Sicuti ex textu, qui manifestus est, hæc apparent.

CAPVT DECIMVMNONVM.

De uitijs & morbis animi,

POstremum quod de genethlialogica prima parte quæ de corporis, & animi constitutione, & adfectione dici poterat, erat, de uitijs & morbis animi. Docet itaq; eodem propemodum obseruanda esse, quæ de animi qualitatibus fuerunt proposita, eaq; omnia in genere. Attamen postea particulariter singulas adfectiones enumerat. In qua doctrina tam corporis, quàm animi & adfectionibus horum, imprimis perspicuè apparet, quanta, diligẽtia quoue studio & industria atq; eruditione Ptolemæus omnia perscrutârit, adhibita regula illa & norma, de qua sæpius facit mentionem in suis scriptis, nempe φυσικον τρόπον, ἁρμόζον τα τῇ φιλοσοφίᾳ τρόπον, & alijs de quibus suprà egimus uerbis. Deniq; professionem hanc nõ esse uanam & inutilem rebus humanis, apparet inde, quod omnia hæc sint abstrusa & recondita naturæ, & certa methodo atq; bona ratione in lucẽ producta, per Astrologiæ Ptolemaicæ præcepta. Quæ omnia si quis uelit examinare, & ad ueritatis normam applicare, non tantum dignitatem huius scientiæ, sed & Ptolemæi fidem, industriam, eruditionem, & sapientiam mirabitur, ac à cõuitijs abstinebit, cum uideat Ptolemæum non nisi naturæ uestigia sequi, & ex penetralibus naturæ omnia hæc depromere.

Hæc de his tribus libris, in quibus, quę & quanta contineantur, si quis animo intelligenti & erudito perpendat, facilè animaduertet nos longè adhuc abesse quantamcunq; nobis tribuamus doctrinam & eruditionem à rerum naturalium cognitione, ab ipsa ueritate & serie ac continuatione rerum ex natura depromptarum.

FINIS LIBRI TERTII.

CLAV-

CLAVDII PTOLEMAEI APOTELESMATVM LIBER QVARTVS.

CAPVT PRIMVM.

De bonis fortunæ ac possessionibus.

IN procœmio huius capitis, repetit paucis, quæ tractauit, & quæ tractanda restent, nempe quæ de possessionibus & bonis fortunæ dicuntur, item de honoribus, dignitatibus, & actionibus. Vt enim possessiones respiciunt corporis dona, ita honores & dignitates animi uirtutes consequuntur. Itaq; de utroq; rerum genere hunc quartum instituit librum, in qua præcipuè hoc consideramus, quod ut in corporis & animi dispositione plus potest natura aut influxus cœlestium rerum: ita hîc in doctrina de bonis fortunæ plus possunt hominum mores & gentium consuetudines, atq; instituta uariarum nationum.

Sumit huius præceptionis initium à parte fortunæ, unde quiuis facilè intelligere potest, iuxta hanc distinctionem quæ in singulis sint obseruanda quæstionibus genethlialogicis. Cùm de corpore, de animo, de fortunæ bonis, cæterisq; rebus, aliquid proponetur. Nam ut natura sunt distincta, ita etiam Ptolemæus suis distinxit proprietatibus.

Quantum igitur attinet ad bona fortunæ, si de his iudicium fieri debet, hæc considerantur. 1. An Domini loci ⊕ sint orientales à ☉. 2. An sint in angulis cardinalibus. 3. An sint in proprijs & essentialibus dignitatibus. 4. An etiam Planetæ qui eleuantur suprà significatores diuitiarum, cum his concordent.

Singula ergo diligenter & eruditè proponit certa & erudita facta omnium & singularum rerum distinctione & obseruatione.

CAPVT SECVNDVM.

De dignitate, honore, atq; existimatione nati.

ALiud nunc persequitur, de dignitate inquam & honore eius, qui natus est, quæ quidem quàm uaria, quàm labilis & inconstans sit, quotidiana docet experientia, ut si quis casus rerum humanarum consideret, multum de his prędictionibus dubitare possit, sed econtrà si quis ad fontes Astrologicarum rerum & earundem prædictiones accedat, uidebit longè esse aliam ueritatis Astrologicæ rationem, quæ nititur suis ex natura desumptis fundamentis, ut si nō tanta sit in his certitudo, quanta in alijs, attamen pro ratione subiecti etiam conueniens potest inueniri certitudo.

Consistit autem doctrina de dignitatibus & honoribus nati, in cognitione luminarium, eorumq; dispositione, & habitudine Planetarum ad luminaria, atque locorum in quibus ponuntur. Luminaria adhibētur, quia generaliter omnibus hominibus præsunt: reliqui uerò Planetæ certo hominum generi. Vt ♄ plebi. ♃ diuitibus & regibus, & ijs qui autoritate prędíti sunt. ♂ militibus, artificibus durioribus, ♀ mulieribus, & artificibus, mollioribus. ☿ studiosis literatis, mercarioribus. Pręterea sexum signorum in quibus esse debēt luminaria eligit masculinum, quia sunt fortioris efficatiæ, & homines reddunt promptiores in agendo, quam fœminina signa.

Ostendit etiam uarios status hominum pro ratione configurationis Planetarum ad luminaria esse, & apparet Ptolemæum singulari diligentia omnia, quæ in prædictionibus Astrologicis certa & uera esse possunt selegisse, eaq; egregia industria tractasse. Sed ex omnibus, quæ tradit in his quatuor libris, præcipua sunt capita duo: hoc de honoribus & dignitatibus, & præcedentis libri caput

Digitized by Google

de uita, quia in his duabus hominum conſtituitur conditio, ſingulas ergo hominum conditiones præcipuas ad quas reliquas intermedias referre poſſumus recenſet.

CAPVT TERTIVM.

De qualitate actionis ſeu de actionibus & opificio.

PEr qualitatem actionis Ptolemæus intelligit genus uitæ, & exercitationem ipſam, ſtudium quoq; certum, quo ſe ſuſtentet natus, uel ad quod ultrò ſe conferat. Quod ſolent alias nominare magiſterium ſeu opificium, nos commodè nominabimus. Genus uitæ, ob maximam uitæ generum diuerſitatem atque uarietatem.

Vt ergò conſtet de uitæ genere cui ſe dedet natus, inquit id ſcire poſſumus quatuor modis. 1. Si idem Planeta dominus eſt medij cœli & radios ☉ extat, & maximè ſi ☽ accedat teſtimonium, tum opificij, ut loquuntur dominus & ſignificator fortis & efficax erit, & ſolus. 2. Se unus tantum Planeta exit ☉ radios, uel in M.C. conſtitutus fuerit & tum efficax erit ſignificator opificij. 3. Acuratè uidendum eſt, ſi neutrum horum accidat, ut diuerſos Planetas diuerſis in locis diuerſo modo ſe habentes conciliemus. Vt ſi unus exeat radios ☉, alter in M.C. conſtituatur, certius à ☽ defluat, ut tum omnes tres eligamus in ſignificatores.

Præterea tres tantum in hac conſideratione adſumit Planetas, ♂, ♀, ☿. Quia artes & exercitia maximè exiſtunt in fœlicitate & prōptitudine atq; induſtria. Itaq; Saturnus & ♃ remouentur, luminaria uerò duo, propter excellentiam & nobilitatem, atq; etiam generalem uim efficiendi. Reſtant itaq; tantùm tres ♂, ♀, ☿, cui adſcribuntur diſtincta opificia, ♂ quidem laboriosa, ♀ mollia & ad uoluptatem parata atq; delitias, ☿ ea in quibus ſingularis apparet induſtria.

Solet etiam fieri, ut non ſoli ſint ſignificatores, ſed cùm inter ſe, tum cum alijs miſceantur, quæ mixtio quomodo fiat, explicat prolixè. Diuidit etiam artes in Theoreticas iuxta ſigna tropica & æquinoctialia. Ethicas ſecundùm humana ſigna. Expoſitentes & exornantes res ut metallicæ artes, de natura ſignorum quadrupedum, denique opificia, quæ res tractant, naturales, quæ reſpiciunt ſigna aquatica.

CAPVT QVARTVM.

De coniugio.

Συναφειῶν.) Coniugium intelligit legitimum, Quoniam in ſuperioribus egit de uita, de corpore, de anima hominis, dignitatibus etiam atq; opificijs, & horum qualitatibus, quæ omnia hominis ſunt, quaſi propria, nunc de coniunctis agit, ut coniugio, liberis & ſeruis, quibus peractis quædam proponit, quę extra hominem ſunt, & accidentalia ſeu fortuita, ut itinera & mors, atq; ſic finem faciet huius doctrinæ.

Hæc doctrina conſiſtit in conſideratione tali ut coniugium, uel nullum ſignificetur, uel aliquod, ſi alicuius matrimonij ſignificatio eſt uel in iuuentute, uel ſenectute, uel unicum tantum, uel plura coniugia. Quæ omnia, ut ſe habeant tam in uirorum, quàm mulierum coniugij ſignificatoribus, prolixè explicat Ptolemæus, ut ferè omnia, quę aliquam excellentem habent in rebus humanis uim & efficatiam atq; uſum.

CAPVT QVINTVM.

De liberis.

MVlta quoq; ſunt in hac parte conſideranda, ut de ſterilitate, & fœcunditate, & paruorum liberorum, uel multorum procreatione, præterea de morum inclinatione, induſtria aut peruerſitate ac malitia eorundem, alijſq; his cognatis. Ea cuiuſmodi ſint, & à quibus ſignificatoribus ſumenda, pluribus perſequitur uerbis, & adeò manifeſtis, ut à quartis mediocriter in his uerſato, intelligi queant.

CA-

Digitized by Google

CAPVT SEXTVM.

De amicis & inimicis.

Distinguit hoc in loco φιλικὰς διαθέσεις ἀπὸ ἐναντίας, tēporis diuturnitate & breuitate. Diuturnas adfectiones conuenientes appellat amicitias, sed breues societates. Ita diuturnas discrepantes adfectiones, inimicitias, breues uerò, tantùm contentiones. Quæ quidem etsi ex propria genesi inquirit, adeò uerè nō posint, attamen ex collatione genitturarum percipiuntur. Distinguit etiam amicitias & inimicitias in sua genera, & quæ in singulis sint obseruanda declarat: loca inquam principalia, & aspectus beneficarum Planetarum benignus, quę multum ad amicitiam faciunt, ut contrarius positus stellarum ad inimicitiam.

Vtrum etiam diuturna sit futura amicitia uel inimicitia, & hoc exponit pulchra facta retum distinctione.

CAPVT SEPTIMVM.

De Seruis.

Scimus præcipuas partes familiæ esse dominum, uxorem, liberos, seruos, & bona ipsa seu facultates, sic etiam Astrologi distribuunt quadrantem cœli à cœli medio usq; ad Horoscopum, ut Horoscopus & Sol domino, Luna uxori 10. & 11. filijs & amicis, 12. seruis adscribatur pars fortunæ uerò facultatibus & bonis. Vnde uidemus septem esse potissimum considerandа quatuor domos 1. 10. 11. 12. & ☉, ☽, ac ⊕.

CAPVT OCTAVVM.

De Peregrinationibus.

Proponit nunc significationes itinerum & peregrinationū, quæ morti quodammodo adsimilantur, qui enim in longinquas adeunt terras, diuturnoq; tempore absunt, nec ab amicis cōspiciuntur, tanquam mortui sunt propter absentiam. Significatores ergo itinerum sunt ☽, ☿, ☉, ⊕. Loca in quibus existere debent 7. 9. 3. signa Zodiaci ♊, ♍, ♎, ♐. Nec signa hæc tantum, sed & quæ extra Zodiacum sunt, præterea loca terræ ad quæ iter facturus sit natus & quibus temporibus, quæ ex textu ut perspicua, facilè percipientur.

CAPVT NONVM.

De Morte.

Svpra in capite de uita & Aphetis atq; Apheticis locis multa fuerunt utiliter proposita, ubi etiam facta fuit mentio Anaretæ seu interemptoris, aut abscisoris, ut uocant, qui cùm mortem uel minetur, uel inferat, merito eius hic, primo loco fit mentio. Quare primò consideretur Anæreta, deinde reliqui significatores, qui non mortem tantum, sed & genus mortis, aut qualitatem iudicant: nā aliud est Anęreta, aliud significator mortis, ut Ptolemęus docet. Enumerat quoque genera quædam mortis, mite & naturale genus moriendi, uiolentum non tamen publicum, postea uiolentum & publicum, deniq; uiolentum & publicum, ut sic dicam crudele, cum auibus & canibus corpora exponuntur dilacerанda.

Hæc qualia sint perspicuè docet, & quia in capite de uita, tractauit de tempore mortis, nunc de qualitate & loco agit. Nam in consideratione mortis hæc tria, tempus inquam, qualitas, & locus considerantur.

CAPVT

CAPVT DECIMVM.

De diuisione temporum.

HOc caput si benè perpendatur, est omnium difficillimum, nec id tãtùm, sed & perfectissimam continet doctrinam, quæ est de uaria temporis diuisione, in qua dicit obseruandam esse potissimùm constitutionem genethliacam, seu natiuitatem ipsam. Postea diuisiones temporum, quas enumerat: prima communis est, & generalis, ac per se manifesta, quæ fit per hominum ætates. Altera à generali sumitur constitutione, & à directione. Vbi quærit genera rerum tempora & qualitates, sicuti in omnibus fit Astrologicis quęstionibus. Tertia per reuolutiones annorum mensium & dierum ex commutationibus signorum. Quarta per transitus Planetarum, cùm ingrediuntur loca præcipua anæretica. Quibus explicatis singula inter se confert, & quæ, qualiaue sint inquirit, quam sanè doctrinam si quis dilatare uellet, in ampliſsimam usq; explicationem ob copiam & uarietatem rerum, hanc extendere posset. Sed meum institutum fuit breuibus hisce Scholijs, rudiores Astrologiæ informare, ut quæ potissimum in hac doctrina tradantur perciperẽt, & ad Ptolemæi, aliorumq; scriptorum lectionem magis instructi & parati accederent, si primo aditu ex his meis scriptis compendiosam quandam consignationem habuissent. Omnes rogatos uolo, ut hac tenui mea opera pro hoc tempore contenti, expectent doctrinæ Astrologicæ perfectam & absolutam expositionem, omnibus ἐναντιολογίαις remotis, & in integrum restitutis prædictionibus Astrologicis.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

CVNRADI DASYPODII, IN IIII. LIBROS CL. PTOLEMÆI, de Astrorum Iudiciis, siue Apotelesmaticos, Resolutiones.

Digitized by Google

Digitized by Google

NOBILITATE DO-

CTRINA, ATQVE PRVDENTIA EX-

CELLENTISS. ATQVE ORNATISS. EQVITI HOLSATO,

HENRICO RANTZOVIO *Serenissimi Regis Daniæ, &c. in Ducatibus Holsa-*
tiæ, Slesuitz, & Dietmarsch Vicario, atq; Consiliario. Domino in Breden-
berg, Rantzouisheim, Vandesburg, &c. Domino & Mecœ-
nati suo Obseruandissimo. S. D.

IN libris Ptolemæi Apotelesmaticis, duo præcipuè laude digna sunt: unum quidem, magnitudo & excellentia rerum: alterum elegans Ptolemæi docendi ratio. Nam si res intueamur: nihil in cœlo, nihil in terris, nihil in hominum conuersatione est: cuius non partem, in his inueniamus libris aliquam, futuro Astrologo necessariam. Sin autem doctrinæ Methodum, & orationis modum: sic omnia proponit, ut in breuitate sit copia, in obscuritate perspicuitas, in uarietate rerum singularis congruentia. Quæ si quis penitiùs consideret: Ptolemæi doctrinam, & in rebus Astrologicis exercitationem summã, maximoperè mirabitur: tot enim tantas, tamq; uarias, & multiplices, abstrusas etiam atq; reconditas, multumq; inter se differẽtes: res tanta breuitate, non dico enumerare, sed dilucidè & ratione bona explicare: non nisi summi est ingenij: de omnibus enim omnia, de singulis singula conuenienti ratione & modo præcipit. Vt nihil in his sit superfluum: nihil etiam desit, ex omnibus ijs, quæ ad naturam, uim, proprietatem q; rerum propositarum explicandam pertinent.

Quæ quidem omnia cuiusmodi sint, & quam potestatem habeant: & quomodo inter se cohæreant, nemo nisi uariarum & multiplicium rerum cognitione instructus: atq; in his studijs Astrologicis optimè uersatus intelliget. Iis uerò qui Astrologiæ imperiti sunt, & rudes: uia est sternenda atq; præparanda ad perceptionẽ ἐκτελεσμάτων. Qua simplici rerum cognitione, uerborum etiam uera & genuina significatione aditus illis ad abstrusiora patefiat: deinde in amplissimum rerum omnium campum ducãtur, in quo res diuinas, cœlestes, humanas, elementares, tot tamq; uarias, & diuersas inter se, uinculis certis connexas conspiciant, tandem rerum perceptarum memoriam firmam sibi comparent.

Hæc in Scholis meis Apotelesmaticis, atq; Synusijs Mathematicis obseruaui, utilia atq; necessaria esse, ut breuibus Scholijs rerum & uerborum uis, atq; potestas priore explicetur loco: postea resolutione, co-

pia, uarietas, atq; diuersitas earundem in amplo quasi campo, exponatur: demum Aphorismis si non omnia: attamē notatu maximè digna comprehendantur.

Quæ uia mihi uisa est esse omnium plenissima, qua ducerentur studiosi Astrologiæ ad genuinam rerum difficillimarum perceptionem. Idcirco quæ breuiter à Ptolemæo proposita sunt: & ab Hieronymo Cardano prolixè tractata, Scholijs, Resolutionibus, & aliquot Aphorismis complexus sum. Seruato tamen eodem, quē autores ipsi sequūtur ordine: non quod nulla alia esset commodior docendi & explicandi ratio: sed ut horum autorum ista ratione dilucidior fieret interpretatio. Nō autem totius doctrinę plenaria traditio, quæ si de integro institueretur: alia uia id faciēdum esset, meum pro hoc tempore unicum hoc institutum fuit: Astrologiæ Studiosos, iuuare: hac mea opera: ut Ptolemæi Apotelesmata intelligere, & ex Cardani commentarijs uarietatem rerum percipere possint: donec plenariam, quam præ manibus habeo Astrologiæ doctrinam absoluero.

Fateor hāc meam opellam paruam, uel potius nullam esse: attamen talem fore arbitror, quæ studiosis doctrinæ rerum Cœlestium, pluriumum usui esse possit. Vt eò facilius ad ἐκτελεσμάτων penetralia ingrediantur, indeq; quæ difficillima cognitu sunt eruant. Qui etiam beneuolo sunt erga hæc studia animo: hac mea tenui opera contenti sunt futuri. Cæterorum, iudicia deprauata, ut maleuolentia & inuidia, uel imperitia, minimè curo, cùm parū aut nihil his studijs obesse possint, & non nisi suam & insciti am, & maleuolentiam prodant, seq; contemptui syncerioribus & doctioribus exponant.

Ad te quod attinet Nobilis. atq; omni uirtutum genere Ornatiss. Vir, & Mecœnas Obseruandiss. non dubito: quin beneuolo & syncero animo, de meis laboribus sis iudicaturus, & eisdem ut cæteris patrocinium daturus. Præsertim cùm id possis, & uelis. In Mathematicis enim studijs, cæterisq; disciplinis quantum possis, prædicare pro dignitate nequeo: mirari uerò non cesso. Is etiam animus tuus beneuolus erga literarum studia: ut optes hæc esse quàm cultissima. Regibus & Principibus olim fuerunt familiarissima Mathemata, & in his præstiterunt, magna atq; perpetua gloria digna, & sanè quantò digniora sunt, tantis Principibus, & uiris magnis, tantò & maior, tua erit laus atq; gloria: qui plurimum studij & operis in has regias disciplinas impendis, ad Nobilissimæ & antiquissimæ uestrę Familiæ laudem & gloriam amplificandam, & cultum Mathematon augendum. Val. 24. Iulij 1578. Argentinæ.

T. Cliens Cunradus Dasypodius Mathematicus.

Digitized by Google

CL. PTOLEMAEI PHE
LVSIENSIS IIII. LIB. DE ASTRORVM
IVDICIIS: AVT VT VVLGO VOCANT, QVADRI-
partitæ conſtructionis, breuis & ſuccincta Reſolutio:

Autore,
CVNRADO DASYPODIO, ARGENTORATENSIS
Academiæ Mathematico Ordinario.

Hoc uolumen diuiditur in
- 1 Proœmium, quod tria docet
  - 1 Facta diuiſione doctrinæ Aſtrorum, quid ſit traditurus explicat: nempe alterã partem, quæ eſt de diuinatione ex aſtris, quam προγνωστικὴν ἀπὸ τῶν ἀστρολογουμένων appellat.
  - 2 Aſtrologiam eſſe artem, atq; ex aſtris, futurorum exiſtere præſcientiam.
  - 3 Hanc προγνωστικὴν humano generi eſſe utilem.
- 2 Principia de quibus agit libro primo ubi exponit
  - 1 Qualis ſit uniuſcuiuſq; ſtellæ propria & inſita uis atq; natura: ſi per ſe conſideretur.
  - 2 Naturam uniuſcuiuſq; ſtellæ comparatione ad ☉. ſeu per accidens facta collatione ad ☉.
  - 3 Signorum generalem naturam & conſtitutionem: quæ à quatuor anni temporib. ſumitur.
  - 4 Naturam quatuor angulorum cœli, ad quos & ſtellæ, & ſigna referuntur.
  - 5 Signorum conſtitutiones, quæ deſumuntur ab uniuſcuiuſq; peculiari proprietate, natura, atq; inſita ui.
  - 6 Proprietates ſignorum ex collatione eorundem inter ſe.
  - 7 Comparationem ſtellarum ad ſigna, & cœli partes.
  - 8 Examen habitudinis ſingularũ ſtellarũ, quod in his cõſiſtit.
    - 1 Propria natura uniuſcuiuſq; ſtellæ.
    - 2 Natura ſigni.
    - 3 Configuratione ad ☉.
    - 4 Configuratione ad Cardines.
- 3 Apotelesmata quæ diuiduntur in
  - 1 Generalia, hoc eſt, καθόλου πρόρρησεις, de quibus libro 2. quæ ſunt de
    - 1 Vniuerſali proprietate gentium.
    - 2 Eclipſib. & illarũ effectib.
    - 3 Cometis & alijs in cœlo et aëre apparentijs.
    - 4 Proprijs qualitatibus partium totius anni.
    - 5 Tempeſtatum præſagijs.
    - 6 Meteoris aliquibus.
  - 2 Peculiaria quæ nominantur γενεθλιαλογικά, & uel
    - 1 Antecedunt natiuitatẽ, ut ſunt parentes, &c.
    - 2 Antecedunt & cõſequuntur natiuitatẽ, ut fratres &c.
      - 1 Maſc. Fœminini.
      - 2 Gemellis.
      - 3 Monſtris.
      - 4 Iis qui non nutriuntur.
    - 3 In ipſam cadũt natiuitatem, ut de
    - 4 Natiuitatem conſequuntur, ut ſunt in
      - Lib. 3 de
        - 1 Vitæ ſpatio.
        - 2 Formæ corporis.
        - 3 Corporis uitijs atq; morbis.
        - 4 Animi qualitatibus, & adfectibus.
      - Lib. 4 de
        - 1 Fortuna nati.
        - 2 Dignitatib. et bonoribus.
        - 3 Vitæ actionib.
        - 4 Coniugio.
        - 5 Liberis.
        - 6 Amicis, inimicis.
        - 7 Peregrinatio-
        - 8 Morte. (nib.

Digitized by Google

CAPVT PRIMVM.

Duæ sunt præcipuæ disciplinæ, & ad prædictiones, & diuinationes ex astris constituendas, maximè necessariæ

1. Astronomia, quæ est doctrina motuũ cœli, & cœlestiũ corporum, quæ Geometricis & Arithmeticis demonstrationibus stellarum motus, magnitudines, situs, distantias & configurationes, quas inter se habẽt, explicat, & est prior

- 1 Ordine, quia effectus sequuntur causas: unde & hæc doctrina Astronomiã sequitur.
- 2 Potẽtia: est enim coniecturalis.
- 3 Dignitate: quia pendet ex priore, & per se sola non subsistit.
- 4 Certitudine: materia eius alterationi & mutationi est obnoxia.
- 5 Hypothesib. quia nititur signis et coniecturis.
- 6 Fine: nam hæc est practica doctrina, quamuis & ipsa in se habeat contemplationem.
- 7 Perfectione: inferior enim est, & minus perfecta, quamuis & ipsa quo utatur ἀκριβεῖ τῇ φιλοσοφίᾳ τρόπῳ.

2. Astrologia, hoc est, doctrina rerum cœlestium, per quã cõuenienti naturali philosophiæ modo, uires & effectus atq; significationes stellariũ & earundẽ cõfigurationum prægnoscimus, quæ etiã μαντικὴ ἢ προγνωστικὴ ἀπὸ τῶν οὐρανίων appellatur, & est posterior:

- 1 Ordine.Hæc enim causas explicat futurorum euentuum.
- 2 Potentia quia est apodæctica.
- 3 Dignitate, per se enim consistit, & sua natura contemplatione est digna.
- 4 Certitudine: cœli enim materia est perpetuò eadem, nec alienationi obnoxia.
- 5 Hypothesibus, quia nititur ueteris, certis & firmis fundamentis ac principijs, ex
  - 1 Apparentijs.
  - 2 Obseruationibus.
  - 3 Geometria.
  - 4 Arithmetica.

  } desumptis.
- 6 Fine, qui multiplex est, quorum
  - 1 Proprius, quod in θεωρίᾳ sola consistat, & ueritatem rerum cœlestium inquirat.
  - 2 Accidentalis, quia contendit in προγνωστικῷ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων.
  - 3 In multiplici usu Astronomiæ positus est.
- 7 Perfectione, quia Astronomia est perfectior: cùm per se consistat, & in seipsa perficiatur, modo cõuenienti philosophiæ, qui fit per
  - Causas.
  - Qualitates primas.
  - Corpora.
  - Demonstrationes.

Nobilior etiam potest dici Astrologia, quàm Astronomia. I. Quia astrorum cognitio finem hunc habet προγνωστικὴ περίληψιν. II. Nobiliora magis sunt ignota, & minus certa. III. Vtilitatis scopus à fine sumitur, non à qualitate, uel modo cognitionis.

In Astrolo-

In Astrologo multa requiruntur, quorum quædam sunt

1 Præcipua: quia & alia sunt necessaria ad ueras ex astris instituendas prædictiones, de quib. infrà.
- 1 Contemplatio motuum cœli atque stellarum, quæ peculiari nomine Astronomia appellatur.
- 2 Consideratio mutationũ, quæ rebus inferioribus, ex naturali proprietate, & uiribus, atq; efficatijs stellarum, earumq; configurationibus, accidunt, eáq; nominatur Astrologia.

2 Maxima, hæc enim complent uniuersam Astrologiam, atq; plurima in se continent, eaq; difficillima. Et sunt

3 Minus præcipua, aut potius necessaria omnibus, ijs qui in literis cũ laude uersari uolunt, et communia appellari possunt
- 1 Ingenium.
- 2 Memoria.
- 3 Prudens syncerum & acre iudicium.
- 4 Veritatis amor.
- 5 Linguarum peritia.
- 6 Artium & disciplinarum perceptio, imprimis
  - Arithmeticæ.
  - Geometriæ.
  - Physicæ.
  - Dialecticæ, &c.
- 7 Sedula multorum autorum lectio & cognitio.
- 8 Assiduus labor, & singularis industria.
- 9 Exercitatio diuturna in literis, et in prædictionibus Astrologicis continuus usus.
- 10 Denicq; omniũ rerũ mediocris cognitio, qualem Vitruuius in Architecto requirit. Vt est cognitio
  - 1 Agriculturæ.
  - 2 Rei Nauticæ.
  - 3 Rei Militaris.
  - 4 Politiæ, & quæ ad hanc pertinent.
  - 5 Medicæ artis.
  - 6 Iuris
    - 1 Morũ.
    - 2 Legũ.
    - 3 Religionis.
    - 4 Consuetudinum.
  - 7 Ventorũ & aliarũ rerũ sublimiũ in aëre, &c.

Duæ sunt causæ, ob quas Astrologia in reprehensionem cadit

1 Difficultas percipiendi hanc scientiam, quæ facit ut nulla uideatur esse certa cognitio & prædictio rerum futurarum ex astris, τὸ ἀνεπίστατον, efficit opinionem τῆς ἀκαταληψίας.

2 Difficultas euitandi ea, quæ eueniunt, facit ut inutilis esse uideatur futurorum ex astris præcognitio. τὸ ἀνωφελὲς τῆς προγνώσεως efficit, ut iudicetur à plerisq; τὸ τέλος τῶν ἀστρολογίας εἶναι ἄχρηστον.

CAPVT SECVNDVM.

Quatuor in hoc capite docet Ptolemæus

1 Esse influxus astrorum in hæc inferiora corpora.

2 Talem astrorum influxum in hæc inferiora corpora, sciri posse, & prædici.

3 Multas esse causas errorum, qui in hac solent contingere disciplina.

4 Necessaria quædam esse, ad percipiendam hanc disciplinam, quibus obseruatis, non facilè quispiam aberrabit, in suis prædictionibus ex astrorum situ, natura, ui, efficacia, atq; configuratione desumptis.

- Esse influxus corporum cœlestiu in hæc inferiora docet per
  - Experiẽtiam, ut Sol per
    - Proprium motum in Zodiaco, quatuor anni tempora constituit, in quibus manifestè omnia mutantur
      - Vere
        1. Plantæ germinant.
        2. Animalia coëunt.
      - Æstate
        1. Fructificant plantæ.
        2. Pulli animaliũ adolescunt.
        3. Aquæ silent.
      - Autumno cuncta senescunt & arescunt.
      - Hyeme contrahunt se & silent, aquæ uerò turgent & intumescunt.
    - Diurnum motum eadem fermè operatur
      - In hominibus
        - Mane homo letior exurgit, sanguis mouetur, omniáq; ueri sunt similia, dum sunt lætiora.
        - Post Merid. calor est, bilis fervet.
        - Post mediam noctem pituita mouetur, somnus dulcis, & quies iucunda hominibus, & segnis torpor.
      - Homines etiã ægri à
        - Merid. ad medium noctis deteriùs se habent.
        - Media nocte ad meridiem meliùs.
  - In floribus idem fit, manè aperiuntur, & optimè olent, à merid. exarescunt, odoráq; euanescit: sub primam noctem quasi senescentes, omninóq; absq; odore contrahuntur, à media nocte constringuntur & bumectantur, roremq; excipiunt, loco imbrium hyemis.
  - Herbæ quædam iuxta ☉ motum circumaguntur, ut Lupinus & Heliotropium.
  - Rationẽ & demonstrationem
    1. Dixit Deus: Fiant luminaria in Firmamento cœli, & diuidant diem & noctem, & sint in signa, ſtata, tempora, dies & annos, ut luceant in firmamento, & illuminent terram. hoc est, Stellæ & imprimis lumi naria distinguant, uarient, temperent, idoneis qualitatibus, tempora totius anni, dies, inquam, menses, & annos ipsos. Signa.) hoc est, prius considerata & conspecta: moneant nos de uenturis uariationibus temporum uirtute stellarum excitatis.
    2. Maxima hæc & lucidissima corpora cœlestia, quæ perenni motu certis atque legitimis legibus circumferuntur: non sunt ociosa lumina, sed quæ, ut perpetuè lucent, ita quoq; suas uires & operationes continuè in hæc inferiora diffundunt corpora.
    3. Qui prædictiones suas faciunt, non ex cognitione rerum naturalium, neq; ex penetralibus philosophiæ eas sumunt, sed ex obseruationibus stellarum, earumq; configurationum tam inter se, quàm ad ☉ & Lunam.
    4. Manifesta experientia, ut suprà est dictum, confirmat ☉ & ☽ esse uires & influentias in hæc inferiora, sed reliquæ stellæ sunt eiusdem naturæ & substantiæ, cuius sunt Sol & Luna. Vnde etiam colligimus reliquas stellas suas uires & efficatias exercere in sublunarem mundum.
    5. Nautæ, agricolæ, pastores, cæteriq; homines indocti, testantur influentias esse stellarum in hæc inferiora corpora: idem & optimi quiq; scriptores, philosophi synceriores, consensu plurimarum (maximè uerò Assyriorum, Græcorum, Aegyptiorum) gentium idem confirmant. stellas, corporaq; cœlestia, agere et uim suam exercere in hæc inferiora. ☽ terræ

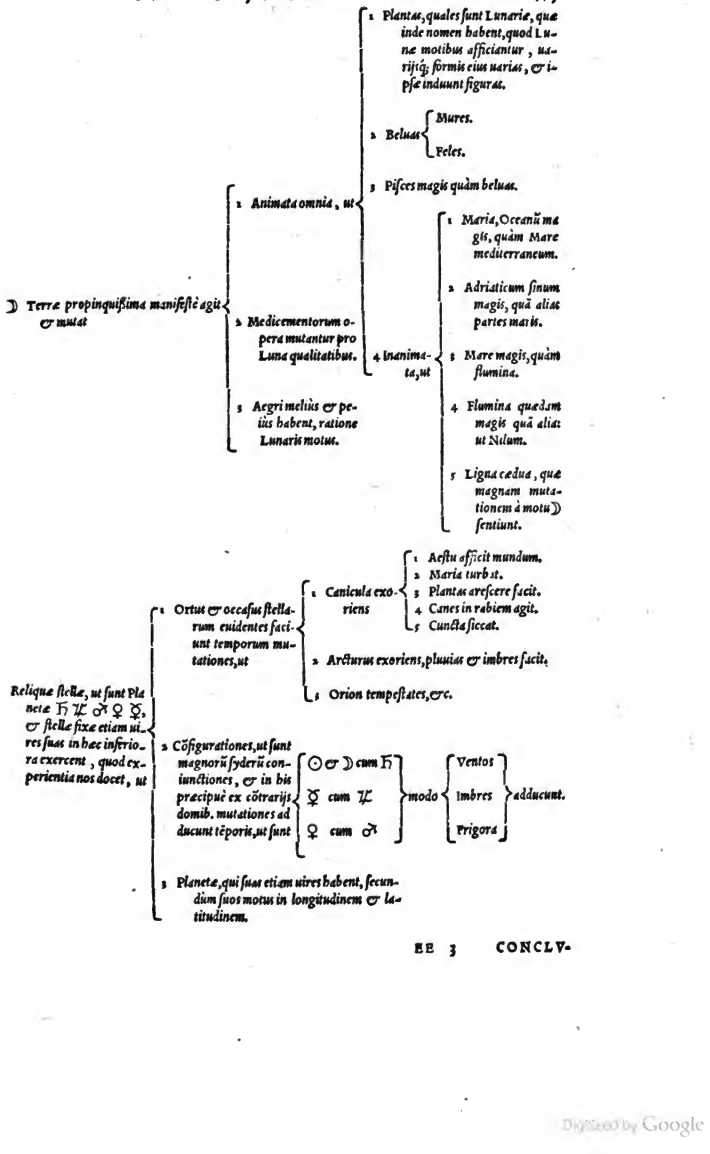
☽ Terræ propinquißima manifeſtè agit & mutat
1 Animata omnia, ut
1 Plantæ, quales ſunt Lunariæ, quæ inde nomen habent, quod Lunæ motibus afficiantur, uarijq; formis eius uarias, & ipſæ induunt figuras.
2 Beluas
Mures.
Feles.
3 Piſces magis quàm beluæ.
4 Inanimata, ut
1 Maria, Oceanũ magis, quàm Mare mediterraneum.
2 Adriaticum ſinum magis, quã aliæ partes maris.
3 Mare magis, quàm flumina.
4 Flumina quædam magis quã alia: ut Nilum.
5 Ligna cædua, quæ magnam mutationem à motu ☽ ſentiunt.
2 Medicamentorum opera mutantur pro Luna qualitatibus.
3 Aegri meliùs & peiùs habent, ratione Lunaris motus.
Reliquæ ſtellæ, ut ſunt Planetæ ♄ ♃ ♂ ♀ ☿, & ſtellæ fixæ etiam uires ſuas in hæc inferiora exercent, quod experientia nos docet, ut
1 Ortus & occaſus ſtellarum euidentes faciunt temporum mutationes, ut
1 Canicula exoriens
1 Aeſtu afficit mundum.
2 Maria turbat.
3 Plantas areſcere facit.
4 Canes in rabiem agit.
5 Cuncta ſiccat.
2 Arcturus exoriens, pluuias & imbres facit.
3 Orion tempeſtates, &c.
2 Cõfigurationes, ut ſunt magnorũ ſyderũ conjunctiones, & in his præcipuè ex cõtrarijs domib. mutationes adducunt tẽporis, ut ſunt
☉ & ☽ cum ♄
☿ cum ♃
♀ cum ♂
modo
Ventos
Imbres
Frigora
adducunt.
3 Planetæ, qui ſuos etiam uires habent, ſecundùm ſuos motus in longitudinem & latitudinem.

CONCLVSIO.

Quicquid ergo in uniuerso mundo fit, seu ad temporum mutationes pertineat, seu ad generationem & interitum Plantarum, animalium, &c. id totum ad syderum motus, naturas, configurationes, & alia, referendum est. Recipit enim terra & aqua simul, uim quandam per ignis & aëris medium, ab undiq; circumfusa cœlesti & sempiterna natura, qua cuncta gubernantur atq; agitantur.

- Operationes Planetarum & stellarum fixarum, uel sunt
  - Manifestißime (☉ ☽) propter
    - Magnitudinem corporis.
    - Velocitatem motus, sed ☽ operationes sunt omnium manifestißimæ, postea Solis.
  - Per se, & respectu Solis, quæ aut sunt
    - Manifestæ
      - ♀ Robustiores, propter magnitudinem.
      - ☿ Nomine uelocitatis motus.
    - Imbecilles (♄ ♃) imbecilliores comparatione ad Solem.
    - Mediocres
      - ♂ Obscuriores sunt, quia seriùs Soli iungitur, & minor est ♄ atque ♃.
      - Stellæ fixæ manifestius operantur, quàm tres superiores: præsertim quæ primæ, aut secundæ sunt magnitudinis, & exiguam habent latitudinem, minus tamen, quam ♀ & ☿, quia tardißimè mouentur.
  - Respectu Lunæ, ut
    - Fixæ manifestiora ostendunt opera & maiora.
    - ♄ ♃ ♂ ☿ ♀ Horum omnium opera minus sunt manifesta. Causa est, quia sæpius leuiore Planeta redeunte ad Planetam: cuius motus est tardior, siue per radios, siue per ☌, quod pollicium est, sæpius redeundo, confirmat atq; auget.

II. Influxum stellarũ in hæc inferiora præsciri posse docet, §2

- Res quædam adeò sunt manifestæ, & simplici quodam ordine procedunt, atq; à causis fortioribus proueniunt, ut ab hominibus etiam imperii is: imò ab animalibus brutis, occulta quadam ui naturæ procognoscãtur. Vt sunt quæ à motu ☉ dependẽt, qui motus omnium est simplicißimus: Sol etiam ipse potentißimus est, ut non facilè impediri possit, quod decernit. Ideoq; certo, facilè, & cõstitutis temporibus præscire possumus, Solis effectus, ut
  1. Temporã anni, mense
     - Decemb. — Hyemem.
     - Martio — Ver.
     - Iunio — Æstatem.
     - Septemb. — Autumnum.
  2. Piscium quædam genera, antequam tempora adueniant: gregatim se ad peregrinationes parant.
  3. Aues nidos præparant.
  4. Fauonij post initium Febr. spirare incipiunt.
  5. Etesiæ uenti sub æstate, quos sanè uentos non aliter expectamus: atq; Planetarum reditus ad loca constituta.
- Aliæ res nõ sunt adeò manifestæ, sed uarietatem habent magnam, neq; adeò sunt robustæ, sunt tamen simplices: tales à doctis & litteratis, atq; in hoc studiorum genere exercitatis cognoscuntur. Veluti sunt quæ à ☽ & Planetarum atq; stellarũ fixarum cum ☉ configurationibus dependent: ut sunt procellarum & uentorũ fortiũ cuentus, quos nautæ in syderũ obseruationibus aliquo modo exercitati interdum cognoscunt, qui si maiorẽ haberent astrorũ intelligentiã: exquisitè talia prædicere possent. Multò ergo magis hæc & alia tam manifesta, quàm obscura prædicet is, q in Astrologiæ præcepiis est exercitatus. Vt si quis Astrologus ex simplicibus & primis qualitatibus stellarum, in (Veniat.)
  1. Constitutionem temporis.
  2. Constitutionem hominum generaliter.
  3. Temperiem singulorum.
  4. Qualitatem corporis.
  5. Qualitatem animi.
  6. Sanitatem, morbos, casus, &c.

III. Causæ

III. Cauſæ, ob quas prædictiones Aſtrologicæ ſæpius fallunt, conſiſtunt, uel in

- Perſonis, ut
  - 1 Negligentia.
  - 2 Imperitia.
  - 3 Auaritia.
  - 4 Ambitio.

  } Eorum, qui hanc profitentur artem, quæ quidem tolli poſſunt.
- Rebus, ut
  - 1 Difficultas rerum Aſtrologicarum.
  - 2 Materiæ nobilitas & excellentia.
  - 3 Varietas mixtionum, configurationum cœleſtium.
  - 4 Diſcrepantia obſeruationum antiquorum & recentiorum.

  } hæc tolli non poſſunt.

IIII. In Genethlialogicis, multa ſunt obſeruanda, quæ aſtrorũ promiſſa, augent, minuunt, uel quandoque euertunt, quæ diligentia atque ſolertia minui poſſunt, non autẽ tolli, ut inter cætera

1. Natura ſeminis, eiuſq; augmentum, ſeu parentes.
2. Loci in quibus gignimur, ut
   - Montes
   - Valles

   } ſeu patria.
   - Aridus
   - Aquoſus

   } locus, &c.
3. Conſuetudo quæ conſtat
   - 1 Religione.
   - 2 Legibus.
   - 3 Moribus.
   - 4 Naturæ principijs.
4. Educatio ad quam referuntur
   - 1 Parentum mores, & cibi.
   - 2 Conditio fortunæ.
   - 3 Affines & propinqui.
   - 4 Amici.
   - 5 Ars.
   - 6 Studia.
   - 7 Conuerſatio.
5. Quædam eorum quæ acciderunt nato, ut cò melius intelligamus, quantum augeantur uel minuantur influxu ſtellarum.

CAPVT TERTIVM.

ASTROLOGIAM ESSE REBVS humanis utilem.

Aſtrologia utilis, quia

1. Scientia rerum futurarum, atque etiam rerum cœleſtium per ſe exoptanda, & tam excellens, ut nihil hac eſſe poſſit excellentius & optabilius.
2. Ad animi cultum plurimùm udet, quicunq; enim in hoc ſtudiorum genere optimè eſt uer ſatus: is rebus humanis, magnam utilitatem præſtare poteſt.
3. Ad corporis quoq; bona conſeruanda atq; mala euitanda, multum facit, dum euentura mala præuidemus, eaq; maturè auertimus.
4. Fortunæ bona, etſi non uſq; adeò magna det: non tamen negligenda eſt ob illam cauſam. Hac enim ratione omnes aliæ diſcipline: totaq; philoſophia aſpernanda eſſet: ex cuius aſſiduo ſtudio, rarò dignitates, honores, facultates adſequimur: ſed etiam utilis ad agriculturam, nauticam, œconomicam atq; politicam uiuendi rationem.
5. Præuiſa bona, fauſta, atq; fœlicia: faciunt hominem alijs tollerabilem, & non nimium exultantem rebus repentè ſecundis.
6. Præuiſa mala, faciunt ut conſtanter, & patienter, animoq; parato, abſq; animi conſternatione, illa ſuſtineamus, & quæcunque aduerſa nobis eueniunt perferamus æquo animo.
7. Docet nos hæc ſcientia, ſi quæ alia, Deum creatorem, per excellentiſſimas creaturas cœleſtes, illarumq; uires, & efficatias, cognoſcere, & diligere: eiuſq; admirandam omnipotentiam & miſericordiam, piè & ſanctè perpendere.

Digitized by Google

- Quæcunq; eueniunt, aut fiunt
  - 1 Fatali neceſſitate, ſeu naturali lege, quæ generalis eſt, & à generali conſtitutione cœli proficiſcitur, atq; firmior eſt, quàm ſit ea, quæ ab aſtris in hæc inferiora fit.
  - 2 In fluxu corporum cœleſtium, ut uel
    - 1 Generales ſint, & à prima cauſa oriantur.
    - 2 Generales ſint, & uni genti uniuerſæ immineant, in quib. homines per adfectum terræ, aquæ, aëris, ueluti ſuperantur, ut—
      - 1 Peſtis.
      - 2 Inundatio.
      - 3 Annonæ caritas.
      - 4 Aeſtus ingens.
      - 5 Bellum.
      - 6 Seditio.
      - 7 Terræmotus.
      - 8 Ingenia, artes, ſcientiæ eminentes, uno eodemq; ſeculo.
  - 3 Ita eueniunt, ut euitari poſſint, & à propria dependent natiuitate, atq; ſtudio & diligentia emendari poſſunt.
  - 4 Ex ignorantia hominum, & non propter uim, & efficatiam cauſæ uniuerſalis.

- Illuſtres effectus ſunt
  - Solis.
  - Lunæ.
  - Fixarum inſignium, uel
    - Magnitudine.
    - Vicinitate ad Eclipticum.

- Quod in Aſtrologia conſideratur, aut eſt
  - Vniuerſale, quod tripliciter ſumitur, aut—
    - 1 Quod multa continet, ut: Populus, gens, prouincia, ciuitas, &c. & hoc eſt plerunq; minùs notum ſingulari.
    - 2 Quod de multis dicitur, de quo Dialectici & Phyſici, idq; interdum notius eſt ſingulari.
    - 3 Quod communi & indiſcreta cognitione notũ eſt, cuiuſmodi ſunt generales, quæ eũ ſint notæ, utiles erunt rebus humanis, cuiuſmodi ſunt—
      - 1 Temporis conſtitutio, quæ à Sole pendet, & dum præparamus nos ad hyemis frigida tempora uitanda.
      - 2 Nauigationes, ubi cõgreſſum ☽, cum ſtellis fixis tempeſtuoſis euitamus, ut Orionis & Arcturi.
      - 3 In ſerendis ſeminibus, plantandis & inſerendis ſurculis, & admittendis iumentis, in quibus quæritur pleniluniũ.
  - Singulare, quod dicimus eſſe, certã rei quantitatem & menſuram, quæ per Planetarum & ſtellarum mixturas, figuras, & affectus fit, cuius cognitio ob tres cauſas negligitur, quia—
    - 1 Exiſtimant, quod aduerſatur inſenſibile eſſe, & idcirco contemnendum.
    - 2 Scientia ſtellarum in ſitu, motu, & loco, eſt difficillima, ideoq; negligitur.
    - 3 Putant uim primæ cauſæ, ſeu naturæ, adeò potentem eſſe, ut auertere poſſit, quæ uelit.

Cauſarum

Digitized by Google

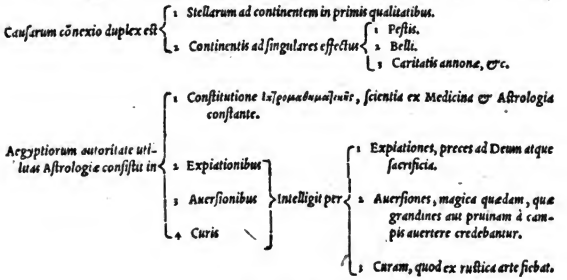
Cauſarum cõnexio duplex eſt
1 Stellarum ad continentem in primis qualitatibus.
2 Continentis ad ſingulares effectus
1 Peſtis.
2 Belli.
3 Caritatis annonæ, &c.
Aegyptiorum autoritate utiliuæ Aſtrologiæ conſiſtit in
1 Conſtitutione ἰατρομαθηματικῆς, ſcientia ex Medicina & Aſtrologia conſtante.
2 Expiationibus
3 Auerſionibus
4 Curis
intelligit per
1 Expiationes, preces ad Deum atque ſacrificia.
2 Auerſiones, magica quædam, quæ grandines aut pruinam à campis auertere credebantur.
3 Curam, quod ex ruſtica arte fiebat.
Ptolemæus intelligit per
Naturam
1 Maſculinos, Fœmininos.
2 Diurnos, Nocturnos.
3 Poteſtatem in ſignis
amici.
inimici.
4 Situm.
5 Motum.
6 Configurationem, ad Solem.
7 Generaliter omnia, quæ extra cœlum non extenduntur.
Vires
1 Calefacere.
2 Infrigidare.
3 Humectare.
4 Exſiccare.
5 Benefica
6 Malefica
ſint.
7 Ventos
8 Imbres
generent.
9 Diuitias
10 Paupertatem
ſignificent.
11 Animos
magnos
humiles
efficiant.
12 Auaros
13 Sapientes
14 Doctos
15 Generaliter omnia, quæ ad hæc inferiora pertinent.

CAPVT QVARTVM.

DE VIRIBVS PLANETARVM.

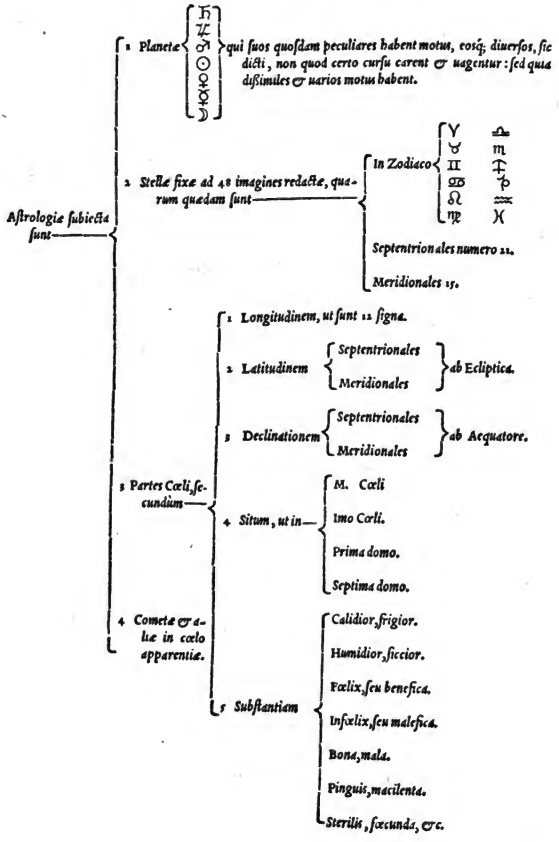

Vires

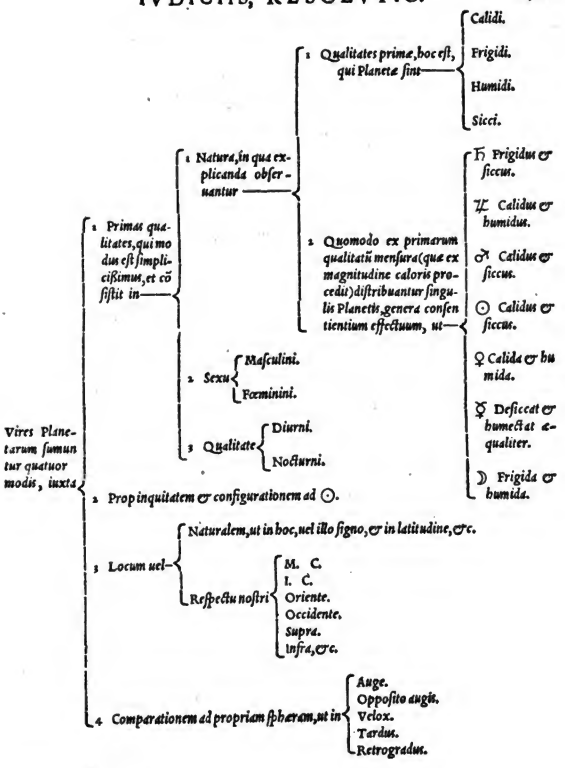
Vires Planetarum sumuntur quatuor modis, iuxta
1 Primas qualitates, qui modus est simplicissimus, et cõsistit in
1 Naturam, in qua explicanda obseruantur
1 Qualitates primæ, hoc est, qui Planetæ sint
Calidi.
Frigidi.
Humidi.
Sicci.
2 Quomodo ex primarum qualitatũ mensura (quæ ex magnitudine caloris procedit) distribuantur singulis Planetis, genera consentientium effectuum, ut
☿ Frigidus & siccus.
☽ Calidus & humidus.
♂ Calidus & siccus.
☉ Calidus & siccus.
♀ Calida & humida.
♄ Deficcat & humectat æqualiter.
☽ Frigida & humida.
2 Sexu
Masculini.
Fœminini.
3 Qualitate
Diurni.
Nocturni.
2 Propinquitatem & configurationem ad ☉.
3 Locum uel
Naturalem, ut in hoc, uel illo signo, & in latitudine, &c.
Respectu nostri
M. C.
I. C.
Oriente.
Occidente.
Supra.
Infra, &c.
4 Comparationem ad propriam sphæram, ut in
Auge.
Opposito augis.
Velox.
Tardus.
Retrogradus.

Planetæ & stellæ cõsiderantur, uel
Per se.
Habito respectu ad
☉.
☽.
Stellas fixas.
Planetas inter se.
ut sint
Orientales à ☉.
Occidentales à ☽.
In aspectu aliquo.

Diuiduntur

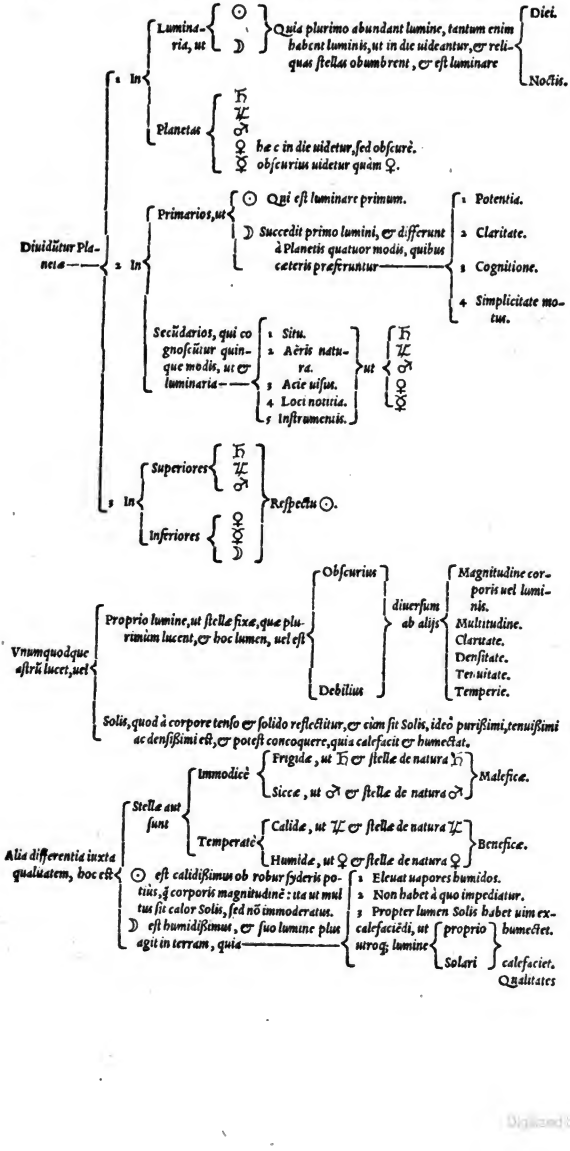

Digitized by Google

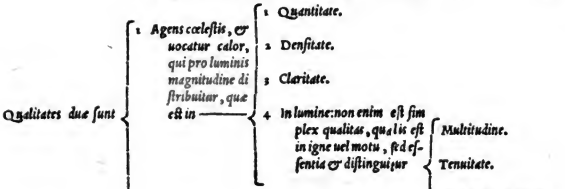
Qualitates duæ ſunt
1 Agens cœleſtis, & uocatur calor, qui pro luminis magnitudine diſtribuitur, quæ eſt in
1 Quantitate.
2 Denſitate.
3 Claritate.
4 In lumine: non enim eſt ſimplex qualitas, qualis eſt in igne uel motu, ſed eſſentia & diſtinguitur
Multitudine.
Tenuitate.
Puritate ſeu claritate.
2 Humidum elementale, cui opponitur priuatio, quæ eſt ſiccitas: ſicuti calori opponitur frigiditas.

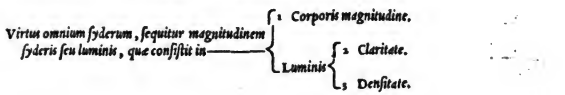
Virtus omnium ſyderum, ſequitur magnitudinem ſyderis ſeu luminis, quæ conſiſtit in
Corporis magnitudine.
Luminis
2 Claritate.
3 Denſitate.

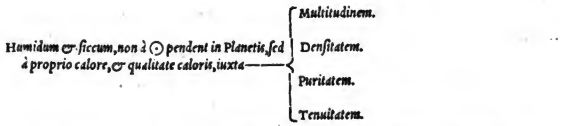
Humidum & ſiccum, non à ⊙ pendent in Planetis, ſed à proprio calore, & qualitate caloris, iuxta
Multitudinem.
Denſitatem.
Puritatem.
Tenuitatem.

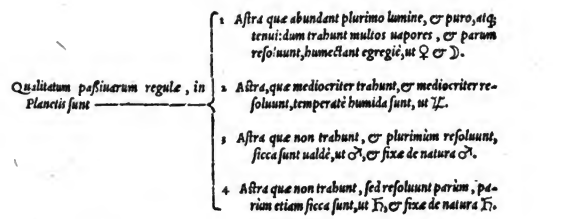
Qualitatum paſſiuarum regulæ, in Planetis ſunt
1 Aſtra quæ abundant plurimo lumine, & puro, atq; tenui: dum trahunt multos uapores, & parum reſoluunt, humectant egregiè, ut ♀ & ☽.
2 Aſtra, quæ mediocriter trahunt, & mediocriter reſoluunt, temperatè humida ſunt, ut ♃.
3 Aſtra quæ non trahunt, & plurimùm reſoluunt, ficca ſunt ualdè, ut ♂, & fixæ de natura ♂.
4 Aſtra quæ non trahunt, ſed reſoluunt parùm, pariùm etiam ficca ſunt, ut ♄, & fixæ de natura ♄.

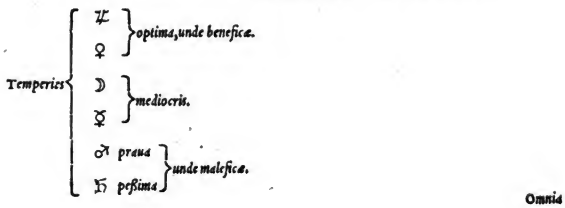
Temperies
♃ ♀ optima, unde beneficæ.
☽ ☿ mediocris.
♂ praua
♄ peſſima unde maleficæ.

Omnia

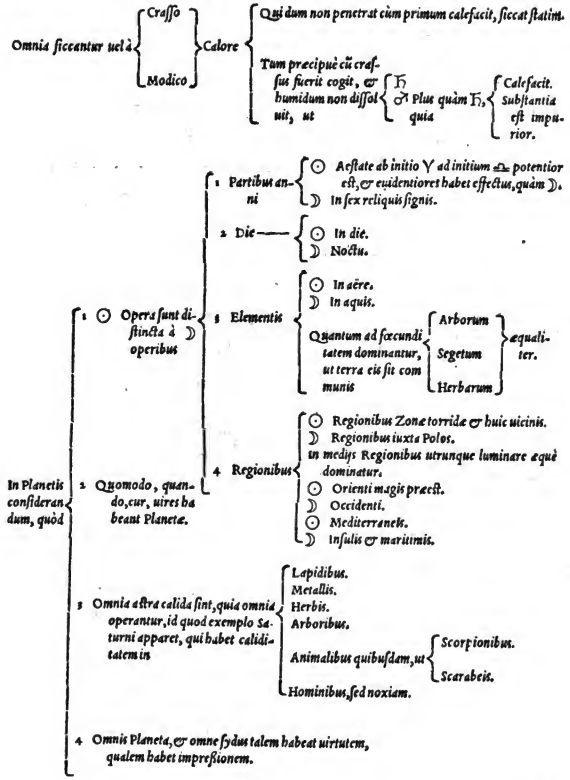
Omnia siccantur uel à
Crasso
Modico
Calore
Quidum non penetrat cùm primum calefacit, siccat statim.
Tum præcipuè cũ crassus fuerit cogit, & humidum non dissoluit, ut
♄ ♂ Plus quàm ♓, quia
Calefacit. Substantia est impurior.
In Planetis considerandum, quòd
1 ☉ Opera sunt distincta à ☽ operibus
2 Quomodo, quando, cur, uires habeant Planetæ.
1 Partibus anni
2 Die
3 Elementis
4 Regionibus
☉ Æstate ab initio ♈ ad initium ♎ potentior est, & euidentiores habet effectus, quàm ☽.
☽ In sex reliquis signis.
☉ In die.
☽ Noctu.
☉ In aëre.
☽ In aquis.
Quantum ad fœcundi tatem dominantur, ut terra eis sit communis
Arborum
Segetum
Herbarum
æqualiter.
☉ Regionibus Zonæ torridæ & huic uicinis.
☽ Regionibus iuxta Polos.
In mediis Regionibus utrunque luminare æquè dominatur.
☉ Orienti magis præest.
☽ Occidenti.
☉ Mediterraneis.
☽ Insulis & maritimis.
3 Omnia astra calida sint, quia omnia operantur, id quod exemplo Saturni apparet, qui habet caliditatem in
Lapidibus.
Metallis.
Herbis.
Arboribus.
Animalibus quibusdam, ut
Scorpionibus.
Scarabeis.
Hominibus, sed noxiam.
4 Omnis Planeta, & omne sydus talem habeat uirtutem, qualem habet impressionem.

DE

DE SOLE.

1 ☉ *ſecundum* { *Subſtantiam calidiſſimus eſt & humidiſſimus.* / *Qualitatem impreſſam moderatè calidus & paululùm ſiccus.*

2 ☉ *Præcellit omnes alias ſtellas. Ideo dominatur in omnibus, quæ ſunt maxima, ſcilicet* { *Regnis, Regibus, Magiſtratibus, Sapientia, Magnanimitate, Nobilitate, Fortitudine, Splendore & talibus, &c.*

3 ☉ *Propter temperiem ſignificat mores bonos, longæuam uitam, & incolumem, rationem bonam, ſtudium bonorum, fidei, lucis, claritatis, pulchrarum gemmarum, aurorum uaſorum, munditiei, lætitiæ, &c.*

4 ☉ *Habet opera adſectibus conſequentia, ut* { *Verſari cum Principibus. A' Principibus diligi. Ludere, iocari. A' Repub. non eſſe alienum. Dignitatem reti nere. Eſſe comem. Oculorum claritatem habere.*

5 ☉ *Omnia optima poſsidet inter* { 1 *Gemmas, Carbunculum uel Hiacynthum.* / 2 *Metalla, aurum.* / 3 *Animalia* { *Leonem.* / *Equum.* / *Aquilam.* } / 4 *Arbores. Palmam &c. ſic in cæteris.*

6 ☉ *Præeſt ſanguini in arterijs contento, facit fortes, ſecretos, probos, magnificos, lætitiam præ ſe ferentes, magnanimos, cogitabundos, honoratos, quietos. Aromatibus & acribus præeſt. Pater Regum, Principum, & aulicorum, nullus natura ſua melior. Tribuit longæuam uitam, corpus incolume, mentem ſynceram & optimam, Regias dignitates, honores & opes plus, quàm omnes Planetæ ſimul. Itaq; ☉ quaſi ſolus appellatur. Et maxima eſt omnium fortunarum, neq; ullus Planeta eſt magis benefícus, neq; magis temperatus.*

7 *Mutationes recipit Sol à* { *Fixis ſtellis magnis, quia* { *Tardiores.* / *Maiores.* / *Aliores.* } / *Locis Noni cœli.*

Quanquam neq; altitudo, neque tarditas lumen ☉ immutant, ſed tantùm uincunt opus & effectum: Magnitudo uerò uincit & ſuperat lumen.

8 ☉ *Ambiguæ naturæ eſſe dicitur, quia* { 1 *Impedit Planetas ſub ſuis radijs.* / 2 *Fouet maleficarum uires, aut ſua repugnantia damnum adfert.* / 3 *Maximas & manifeſtiſſimas mutationes facere ſolet.* / 4 *Sicuti Principibus imputamus quicquid fit, & nobis accidit: ita ☉ impedito, ei omnia adſcribimus.*

DE

DE LVNA.

1 Luna cum sit terræ propinquissima plus in illã agit suo lumine, &
- 1 Eleuat uapores, ex parte humidiore, ideoq; humectat & madefacit aërem.
- 2 Non habet à quo impediatur: etsi enim ♀ & ♃ humectent, tamen ☿ & ☽ intercipiuntur.
- 3 Iuuatur lumine Solis, unde uim habet calefaciendi, quia illud lumen est densum, purum, tenue.
- 4 Humectat utroq;.

2 Luna
- Mollit, humectat.
- Putrefacit, quia
  - 1 Humidum à duobus caloribus augetur
    - 1 Proprio.
    - 2 Solis.
  - 2 Calidum ab uno tantum.
  - 3 Putredo prohibetur, uel quia
    - 1 Calor dominatur humido — Lumine
      - Proprio.
      - Solis, quo apertè calefacit, qui calor ☽ similis est calori ♄.
    - 2 Humidum deficit. — Nihil horum fit ☽ dominante, idcirco est causa putredinis.
    - 3 Calidum deficit.

3 Luna plena in hyeme maximum est frigus, augetur enim frigus apud nos à nouilunio ad plenilunium casu, non per se. Vapores enim plurimos eleuat à terra, qui cum sint frigidissimi, aërem magis infrigidant.

Luna significat
- 1 Omnia quæ secundo loco sunt post ☉, ut inter metalla, Argent. &c.
- 2 Omnia quæ humido abundant, ut cerebrum in homine, & oculos, & medullas, etiam in animalibus: hæc enim sunt uehementer humida, & parum calida.
- 3 Eos qui sunt in assiduo motu, & inconstantes in suis actionibus, ut Nuncios, Cursores, &c. quia est uelocis motus.
- 4 Maximè humectat in quadraturis, propter propinquitatem terræ: maximè in postrema quadratura, tum etiam Oceanus æstuat.
- 5 Plena Lumine magis calefacit, propter quantitatem luminis à ☉ hausti.
- 6 In quadraturis cum sit humidissima & mediocriter calida, maximè putrefacit, id quod experimur tempore pestis.
- 7 Vt Luna Soli propinquior, ita plus luminis à ☉ accipit: ita minus accipiat comparatione nostri, unde plena esse dicitur nobis, cum maximè à Sole remota est.
- 8 Velocitas motus magnam uim habet in inferioribus, ut in ♀ multum, in ☿ plus, in ☽ plurimum, sicuti in superioribus tribus non tantum facit uelocitas, quam in inferioribus.

☽ Pituitæ & menstruo sanguini præest. Is enim est pituitosus & crudus, in primis quatuor annis, quibus maximè comitiali morbo obnoxij sunt infantes. Facit homines inconstantes, laboriosos, minimè magnanimos, mater nautarum & nunciorum, dominatur insipidis.

☽ Luminibus plena benefica est, & maximas adducit fœlicitates, quoniam calida satis est pro humidi ratione. Vacua uerò debiliter nobis benefacit.

DE

Digitized by Google

DE SATVRNO.

1 ♄ { 1 Frigefacit, plurimum enim abest à ☉: cuius radios debiles excipit: ideoq; simpliciter minus calefacit, hoc est, quò ad nos multum refrigerat.
2 Explicat plurimum, namq; ab humido terræ distat, & comprimit uapores humidos propter crassitiem, & paucitatem caloris, & ob eam causam parum siccat, non enim potest esse magna siccitas, ubi caloris est defectus. }

2 ♄ Præest Plantis, non quod frigiditas eius faciat ad plantarum generationem: sed quia prohibet generationem uermium sua frigiditate, & seminis putredinem.

3 ♄ Dominatur melancholiæ senectuti & senibus à 68 anno supra. Nam ultima ætas est frigida, tremula, inepta ad negotia, tristis, morbosa, pauida. Vnde Saturnini lenti sunt, pauidi, taciturni, superstitione & dolis pleni, auari, tristes, stulti, laboriosi, pauperes, contempti, infœlices.

4 ♄ Dominatur etiam Cicutæ, Halicacabo, Apollinari herbæ, Mandragoræ, Scorpionibus.

5 ♄ Pater est agricolarum & mendicorum.

DE IOVE.

1 ♃ { 1 Temperatus in calore, hoc est, optimè dispositus, quia ——— { 1 Medius inter ♄ & ♂, à quibus tamen nihil accipit.
2 Mediocriter ☉ propinquus.
3 Mediocriter ualidos ☉ radios excipit. }
2 Humidus, quia { 1 Plurimum habet luminis Solaris,
2 Valde magnus, maior ♄ & ♂, } Ideò trahit uapores, & humectat, sed parum trahit: quia ualde remotus. }

2 ♃ Excitat uentos, quia calidum humido iungitur, itaq; superante humido fiunt uapores, ut in { ♀ ☽ } superante calore uenti, ut in { ☉ ♃ }

3 ♃ Dominatur sanguini ætati annum 68 antecedentis, in qua sanguinis temperies uiget: non feruor, facit graues, mediocres, in actionibus prudentes, iustos, liberales, diuites, honoratos, fideles, atq; fœlices: dominatur dulcibus, pater mercatorum, sacerdotum, ac magistratuum.

DE MARTE.

1 ♂ Est calidior Ioue, quia { Propinquior Soli, ideo calidissimus.
Densior, ob id enim rubet.
Substantia, crassior ob id arefacit. }

2 ♂ Siccat propter { 1 Paucitatem } luminis
2 Raritatem } luminis
3 Remotionem à terra } non potest trahere uapores, sed ab alijs attractos consumit & dissipat.

3 ♂ Dominatur bili, facit præcipites, audaces, & temerarios, loquaces, simplices, prodigos, lætos, furibundos, Semper inæquali statu uarios. Dominatur amaris & uenenis, quæ ob calorem statim occidunt: pater militum & tribunorum.

DE VENERE.

♀ 1 Eosdem habet effectus, quos ♃, quo ad temperiem, sed diuersa ratione, nam est ——— { Calida
Humida } quia est { ☉ uicina.
Magno lumine Solari prædita.
Terræ uicina. }

2 ♀ Dominatur semini præest ætati à 14 anno ad 22 homines facit, quales ♃: sed luxui & ocio atq; libidini magis deditos: dominatur etiam pinguibus, mater musicorum, coquorum, ociosorum, poëtarum: morbos frigidos & humidos facit.

Digitized by Google

DE MERCVRIO.

1 ☿ Siccat aliquando propter propinquitatem ☉, non quidem situ: ita enim ☿ propinquior est Soli: sed loco, non enim recedit à Sole, plus 28 partibus, modò citra, modò ultra.

2 Humectat propter { 1 ☽. 2 Terræ propinquitatem, ideò enim trahit & humectat.

3 Inconstãs est & facillimè mutatur, quia breuissimo tempore redit ad ☉, & ab eo recedit.

4 Facit homines ancipitis naturæ, & semper noua excogitantes, qui non quiescunt.

5 Callidos & astutos, & non usque adeò manifestè sua agentes, propter motum celerem ac uarium.

Mercurius has qualitates & proprietates habet —

6 ☿ Cum { ☉ Occidentalis exsiccat. ☽ Orientalis humectat.

7 Ventos excitat ob { 1 Frequentes & celeres mutationes. 2 Luminis puritatem. 3 Id quod linea ☉ qui uentos excitat semper uersatur. 4 In paruo circulo celerrimè mouetur, ut uirga stridens. Vnde etiam aëra mouet, & turbat.

8 ☿ Cum iungitur { ☉ aut ♂, siccus / ♄ frigidus } intemperatus, maleficus, infortuna. ♀ / ☾ / ☽ } Calidus & humidus temperatus, beneficus, fortuna.

9 ☿ Vincitur à ☉ & ☽ generali ratione, quia luminaria sunt potentissima, sed ab aliis Planetis & fixis maioribus, uinciuntur & mutatur, propterea quod — { 1 Simpliciter minimus sit inter omnes, & nisi etiam minimus. 2 Celeriter mouetur, ita ut ua lidiorem habeat influxum stellæ, quæ tardè mouetur. 3 In utramq; naturã mutatur.

Atq; hæc ex primarum qualitatum natura, mensura & mixtione, non quidem propria eueniunt, sed ea quæ ex caloris magnitudine procedit: iuxta quæ genera effectuum in Planetis omnia dignoscuntur. Sed quæ ex commixtione horum fiunt: tam uaria sunt, diuersa, ac multiplicia: ut nisi quis acuratè horum compositionem intelligat: uix credat hæc fieri ex influentijs stellarum.

CAPVT QVINTVM.

DE STELLIS MASCVLINIS & fœmininis.

Planetæ { Masculini sunt, qui magis sunt efficaces, & masculorum fœtuum significatores: & tripartiam dicuntur masculini, uel — { 1 Natura quoties humidum non uincit calorem, ut — { ♄ ♌ ♂ ☉ 2 Comparatione ad ☉ quilibet Planeta fit masculinus: quando dum ☉ oritur est supra terram. Vel qui secundum ordinem signorum, minus sex signis distat à ☉. 3 Comparatione mundi, ab ortu ad M.C. ab omnibus conceditur: sed à septima ad quartam non ab omnibus: sed quidam à quarta ad decimam uolunt esse masculinos.

Fœminini dicuntur, in quibus humidum maius est calore, ut ☽ & ♀ debiles sunt, seu minus efficaces — { 1 Natura, quando humidum maius est calore. 2 Comparatione ad ☉, qua quisq; Planetarum fœmininus esse potest: cum ☉ oriente fuerit sub terra, uel fœmininus est, quicunq; occidentalis est, & plus sex signis secundũ ordinẽ signorũ à ☉ distat. 3 Comparatione mundi à M.C. ad occasum à quarta ad primam, ut alij à decima ad quartam.

☿ Ancipitis est naturæ, ut in omnibus alijs.

Cauſæ

Cauſe diſtributionis, quæ ſit comparatione mundi ſunt, quia—
1 Æquales ſunt aſcenſiones à prima domo ad 10. à 7 ad 4. ſicut à 10 ad 7. ☌ à 4 ad primam.
2 Ambæ æqualiter aſcendunt ad circulum meridianum, & deſcendunt.
3 Ptolemæus non niſi partibus, quæ ſupra terram ſunt, uim tribuit, alijs autem oppoſitionis cauſa.

Aſtra quædam
1 Validiora ♄ ♃ ♂ ☉ Quia non ſolum maſculini, uerùmetiam maximi comparatione inferiorum, & altiores potentiores ſunt ſemininis inferioribus minoribus.
2 Imbecilliora ♀ ☽ ☿ Quia ſemminini, ſed ☿ qualitate maſculinus eſt imbecillitate ſemininus.

CAPVT SEXTVM.

DE DIVRNIS ET NOCTVRNIS.

Natura Planetarũ tempori congruens eſt, quod Planetæ aut ſunt
Diurni ☉ ♃ Temperati propter calorem.
♄ Intemperatus, ad temperandum calorem dici.
Nocturni ♀ ☽ Temperati propter humiditatem.
♂ Intemperatus, ad temperandam humiditatem noctis. Semper enim malæ qualitates, ſunt emendandæ, itaq; ♄, ſi in die dominetur: non adeò refrigerat, & ♂ noctu non adeò exſiccat: unde neuter multum nocebit.

☿ Ancipitis naturæ
Matutinus calidior eſt, & diurnus.
Veſpertinus, nocturnus.

Octo ſunt ſtatus Planetarum
Benefici & diurni, qui actionibus ſunt opportuni—
1 In die ſupra terram orientalis.
2 In die ſupra terram occidentalis.
3 In die infra terram orientalis.
4 In die infra terram occidentalis.
Deteriores nocturni magis defatigãtur, et imprimis ☿
5 In nocte ſupra terram orientalis.
6 In nocte ſuper terram occidentalis.
7 In nocte infra terram orientalis.
8 In nocte infra terram occidentalis.

Obſeruanda etiam ſunt hæc quatuor Planeta
1 Orientalis melior occidentali.
2 Diurnus in die quam nocte.
3 Quilibet ſupra terram, quam infra.
4 ☉ Præſentia plus nocet.
5 Omnes ſtellæ coram ☉, lumen, ſplendorem, & uiros amittunt.

Digitized by Google

CAPVT VII.

QVID VALEANT CONFIGVRAtiones erga ☉.

Vires Planetarum intenduntur & remittuntur iuxta eam configurationem, quã habent ad ☉

- Luna, ut ☽
  1. Sydera cum ☉ existentia, & radijs ☉ oppressa, quasi extra omnem statum sunt posita, & nullas uires obtinent.
  2. A' ☋ ad □ primam humida magis est quàm calida, perinde ut corpus recens natum, humidiore & puriore substantia cõstat.
  3. A' prima □ ad ☊ calida magis est, quam sicca propter absumptionem humidi, & incrementum caloris.
  4. Ab ☊ ad secundam □, sicca magis, quàm frigida, secundùm qualitatem, non autem substantiam.
  5. A' secunda □ ad ☋ frigida magis, quàm humida, minus enim luminis nobis obuertit.
- ut ♄ ♃ ♂
  6. A' matutino ex ortu usque ad stationem primam, humiditatis plurimum habent, & sunt illustres, atq; omnibus fiunt conspicui, & synceram atq; puram substantiam luminis obtinent: perinde ut corpora recenter nata, humidiore & puriore constant substantia.
  7. A' statione prima usq; dum noctu oriuntur: calefaciunt propter absumptionem humidi & incrementum caloris.
  8. A' nocturno exortu, ad stationem secundam: desiccat secundùm qualitatem, non substantiam: quia luminis quantitas in ☊ ☉ amplissima est & illustrissima, sed secundùm qualitatem sicca.
  9. A' statione secunda ad occasum frigefaciunt, tum enim à terra tolluntur: & cum proximius ad ☉ accedunt: minus luminis nobis obuertunt. Varietas tamen, quæ ex horum statuum mixtione oritur, infinita est factis combinationibus Planetarum.

Planetæ

1. In primo puncto primæ stationis tantò sunt calidiores, quantò humidiores: antea humidiores, quàm calidiores: post sicciores, quàm calidiores.
2. In ipso oppositionis puncto, tantò calidiores, quantò sicciores, tunc uerò est, ac si nihil caliditatis & siccitatis addidissent.
3. Protinus fiunt sicci atq; frigidi, sic ut siccitas augeri incipiat usq; ad medium spatij, quod est usq; ad stationem secundam.
4. Inde siccitas remittitur, frigiditas uerò semper augetur, donec ad medium spatij peruenerit, quod est inter stationem secundam & occultationem.
5. Tunc enim propter quintum tempus frigiditas in ultimo consistit, & Planeta fit debilissimus.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT VIII.

DE VIRIBVS STELLARVM fixarum.

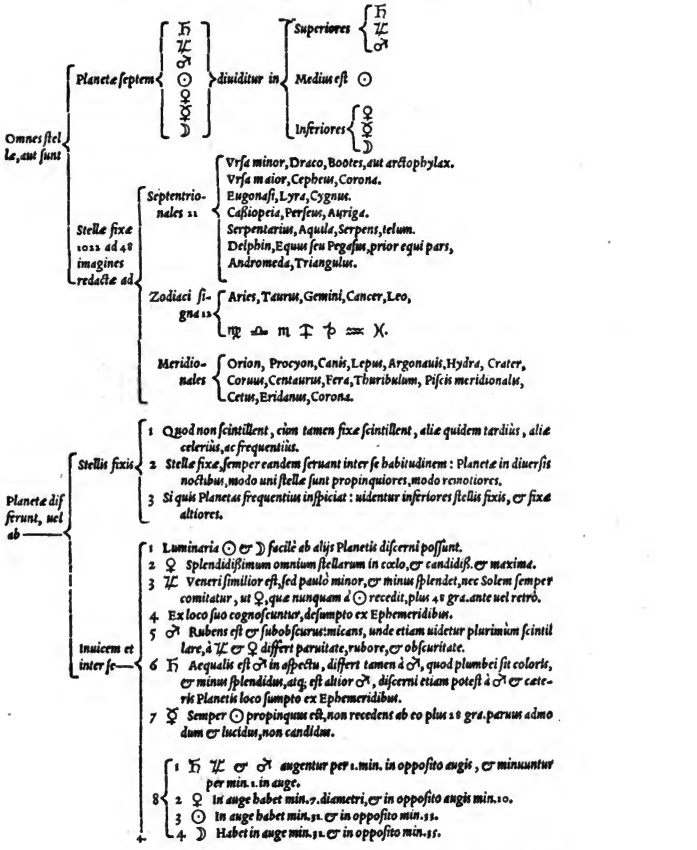

† 1 ☉ Occultat omnia præter Lunam, & in ortu admittit ☿, ut uideri possit, quemuis etiam ☽ occultet interdum usq; 15. uel 20 gra.
2 ☽ Occultat fixas omnes ad uicinitatem 1. gra. eas quæ sunt 2. mag. ad gra. 3. reliquas à longè, nisi in occasu & ortu, Planetas non occultat.
3 ☿ ♂ ♃ Occultant stellas secunda magnitud. inferiores, sed habentat ♄ ♂ ☉, si iuxta ponuntur, fixas autem paruas ad gra. 8.
† 9 4 ♄ ♂ ☉ Cum stellis primæ magnitudinis pugnant, & licet uincantur, tamen non habetantur, cũ stellæ secundæ magnitudinis pugnant, magnit. quintæ & sextæ, iuxta ♄ ♂ ☉ euanescunt, tertiæ & quartæ habetantur.
5 ♀ Nullas occultat, à nullis occultatur, habetatur tamen à stellis primæ magnitud. cum ♀ aut ♃ ualdè debilis & exiguus uidetur, sed non differit.

Stellæ fixæ differunt inter se

1 Magnitudine, quæ Lon enim sunt magnitudinis
- 1 Primæ, ualdè magnæ, ut sunt ♃ & ♀, atq; etiam fixæ numero 15. quæ diametrum habent 8 minut. ut
  - 1 Arcturus.
  - 2 Capella.
  - 3 Vultur cadens.
  - 4 Oculus tauri.
  - 5 Cor Leonis.
  - 6 Cauda Leonis.
  - 7 Spica Virginis.
  - 8 Vltima Aquarij.
  - 9 Dexter humerus Orionis.
  - 10 Sinister pes Orionis.
  - 11 Extrema fluuij.
  - 12 Canicula.
  - 13 Procyon.
  - 14 Canobus.
  - 15 Dexter pes Centauri.
- 2 Secundæ magnitudinis magnæ quidem, sed non tantum, ut sunt ♄ ♂ ☉ stellæ 45. quæ diamet. habent min. 6.
- 3 Tertiæ mediocres 208. diam. habent. mi. 4.
- 4 Quartæ paruæ, ut ☿, & 474 stellæ, quæ diamet. habent 3. minut.
- 5 Quintæ, minimæ 216. diam. min. 2.
- 6 Sextæ, pusillæ 50. & habet diam. min. 1.

In uniuersum 1022 his si addatur Planetæ, erũt 1029.

2 Splendore quædã enim sunt magnitudinis
- Plurimum.
- Parum.
- Nihil.

Sunt præterea
- Obscuræ 9.
- Nebulosæ 5.

3 Configuratione & forma.

4 Situ ad
- Mundum.
- Orient. et Occid. &c.
- Planetas.

5 Scintillatione
- Frequentissimè
- Rarissimè
- Mediocriter

Scintillant, ut
- Procyon.
- Regulus.
- Pes & humerus Orionis.

6 Colore, ut
- Albæ
- Pallentes
- Buxeæ
- Plumbeæ
- Aureæ
- Rubeæ

ita ut
- 1 Candidissimæ & splendidæ sint Iouiales.
- 2 Splendidissimæ & buxeæ ♀.
- 3 Candidæ pallentes & hebetis luminis ☽.
- 4 Rubeæ & fuscæ eæq; uel splendidæ, uel non splendidæ ♂.
- 5 Claræ, ualdè splendidæ, & modicè rubentes ☉.
- 6 Plumbeæ omnes, siue sint splendidæ, siue non ♄.
- 7 Obscuræ ♄ ☽
- 8 Nebulosæ & maculosæ ♂ ☽

Antiqui

- Antiqui naturam ſtellarum fixarũ uarijs inueſtigarunt modis, ſed in primis
  - Experimẽto uires ſtellarum fixarum fuerunt cognitæ, hoc eſt, obſeruationibus Chaldæorum & Aegyptiorum cum illis iungebatur
    - 1 ☉ per ipſius longitudinem uires deprehenderunt ex
      - 1 Magnitudine effectuum.
      - 2 Naturæ ſimplicitate.
      - 3 Reditu annuo.
      - 4 Mora unius, aut plurium dierum.
      - 5 Exortu, qui ad multos dies extenditur.
    - 2 ☽ propter
      - 1 Prequentes coniunctiones, eaſq; certiſſimas.
      - 2 Magnitudinem effectuum maximè in mari.
      - 3 Naturæ ſimplicitatem.
      - 4 Luminis delationem.
    - 3 Alij Planetæ
      - 1 Coniunctionibus & aſpectibus ſuis.
      - 2 Dum oriebantur & occidebant: tam in temporum mutationibus, quàm genituris.
      - 3 Dum M. C. occupabant in genituris, & alia loca principaliora.
      - 4 Ex locorum natura, quibus ſuper uerticem feruntur.
  - Ratione quæ eſt in
    - 1 Magnitudine, quæ enim ſunt maiores, illæ etiam ſunt efficatiores, paruæ imbecilliores.
    - 2 Lumine, quæ enim lucidum habent lumen, faciunt omnia illuſtria, ſiue bona ſint, ſiue mala: tenebroſæ obſcuritatem mentis & intellectus, atq; aliorum effectuum, quæ denſum habent lumẽ efficaces, quæ rarum debiliores: quæ plurimùm micant, ut Canicula, magnas conturbationes efficiunt, maria agitant, productiones ſuſcitant, mentes hominum inquietas reddunt.
    - 3 Colore. Rubeæ ♂, plumbeæ ♄, ut ante eſt dictum.
    - 4 Loco & robore, ut
      - 1 Robuſtiſſimæ, quæ in Ecliptica, ut cor ♌.
      - 2 Inter 5. grad. latitudinis, quæ etiam ſunt ualidiſſimæ.
      - 3 A 5 grad. ad 5. nam his ♂ & ☽ iunguntur.
      - 4 A 5 grad. ad 8 debiles.
    - 5 Alijs etiam, de quibus ante eſt dictum.

- Stellæ fixæ, aliis ſtellis fixis præponuntur his modis
  - 1 Stellæ quæ in Zodiaco ſunt, & in linea Ecliptica, uel proximè apud illam.
  - 2 Inter 5. grad. latitudinis uſq; ad 8 grad. quia corpore Planetis omnibus iunguntur, excepto ☉.
  - 3 Quæ Septentrionalem habent latitudinem nobis: quæ uerò Meridionalem, habitantibus in regione Antarctici poli.
  - 4 Quæ declinationem habent Septentrionalem nobis: quæ uerò Auſtralem habitantibus ultra æquinoctialem.
  - 5 Quæ ſupra uerticem alicuius regionis ſunt, plurimùm in illa poſſunt: quæ autè remotæ ſunt, tantò minùs poſſunt, quantò ſunt à uertice remotiores.
  - 6 Quæ cum aliquo Planeta iunctæ ſunt in longitudine.
  - 7 Quæ in antiſcio alicuius Planetæ ad unguem ſunt conſtitutæ.
  - 8 Quæ ſimul oriuntur aut occidunt cum aliquo Planeta plurimùm poſſunt: uimq; exhibent illi Planetæ, cum quo oriuntur, uel occidunt.
  - 9 Cum medium cœli, cum aliquo Planeta occupauerint.
  - 10 Cum ſimpliciter oriuntur.
  - 11 Cum ſimpliciter occidunt.
  - 12 Cum radijs alicuius Planetæ illuſtrantur, ſed hic modus debilis eſt.

Digitized by Google

Stellæ fixæ euidentes habent effectus, ſi
- 1 Coniunctæ alicui Planetæ
- 2 In eadem declinatione ab æquinoctiali
- 3 In circulo æquicrurio cum Planeta

} fuerint.

- 4 Stella emerſerit primum in Horizonte, maximè ante ☉ ortum illuxerit.
- 5 Stella cor cœli occupauerit.
- 6 Stella occiderit in Horizonte poſita.
- 7 Directio ad illam peruenerit & ipſa, aut { Maxima / Prope Ecliptica } fuerit.

Similis ſtella fixa Planetæ, cui iungitur euidentiſſimos habet effectus: cum contraria obſcuriſſimos, cum diſſimili, atq; alterius generis incertos.

In omnibus aſtris habitum ad ☉ conſideramus, quia
1. Omnia aſtra moderantur ☉ effectus, & illius uirtutem in hæc inferiora augent aut minuunt, ipſe autem principalis cauſa omnium eſt.
2. Virtus quæ ad nos defertur ab aſtris: tanta eſt, quantum eſt lumen, quod à ☉ recipitur ab illis: quod modis explicatis eſt intelligendum, non autem ſimpliciter.
3. Omnes Planetæ alligati ſunt Soli, omnia enim ſydera ☉ curſum obſeruant: ita ut ſit menſura omnium ſyderum, quæ in cœlo ſunt.

Figuræ ſtellarum non habent uires, quia
1. Figura non eſt principium actionis.
2. Non exactæ ſunt, imò ne tales, ut quiſquæ unquam illam, niſi edoctus, agnoſcat.
3. Fortuitæ potiùs & uoluntariæ: quia adijciendo & demendo figura mutatur.

Figuræ ſignorum non ſunt conſideranda ſecundùm longitudinem & latitudinem, ut olim: propter motum octaui orbis, non enim ſunt æqualis longitudinis, nec latitudinis, ſed plurimùm differunt.

Virtus ſignorum 9. orbis ſumenda eſt ex
- 1 Natura ſtellarum
- 2 Configuratione

} Non autem ex antiquo ſitu.

Signa 9. orbis, neq;
- 1 Figuras habent
- 2 Figuris cognitis, conſtant

} Sed partes ad æquinoctialem circulum relatæ, habent diuerſas naturas in octaua & nona ſphæra.

CAPVT

CAPVT NONVM.

DE ANNI TEMPORIBVS, ET quatuor angulorum natura.

1 Primariæ qualitatum combinationes ratione ☉, considerãtur iuxta quatuor totius anni sectiones, ut sunt:

- 1 Vernalis: unde tẽpus vernale
  - 1 Calida. — ♈ Humilior quàm siccus, habet enim excessum alterius qualitatis.
  - 2 Humida quãtitate et substãtia, qualitate uero temperata. — ♉ Temperatiß. & humidiß. & calidiß. secundum substantiam, & multitudinem.
  - 3 Pueriles. — ♊ Calor superat humidum, quia ultima signa minimum habent excessum unius qualitatis super alterum, & ad naturam alterius temporis tendunt.
  - 4 Sanguinea.
  - 5 Voluptatiu.
  - 6 Incrementi, &c.
- 2 Æstualis: Æstas
  - 1 Calida. — ♋ Calidior quàm siccus, habet enim excessum unius qualitatis supra alteram.
  - 2 Sicca. Cholerica. — ♌ Calidißimus & siccißimus.
  - 3 Generationis. — ♍ ☉ in hac existente siccũ superat calidum.
  - 4 Profectionis.
  - 5 Iuuenilis, &c.
- 3 Autumnalis: Autumnus
  - Frigida. — ♎ Siccior quàm frigida.
  - Sicca uirilis. — ♏ Frigidißimus & siccißimus: siccior tamen quam frigidus, ut est dictum in prioribus capitibus.
  - Melancholica.
  - Decrescens. — ♐ Frigidum superat siccum.
  - Collectionis, &c.
- 4 Hyemalis: Hyems
  - Frigida. — ♑ Longe frigidior quàm humidus.
  - Humida. — ♒ Frigidißimus & humidißimus.
  - Senilis. — ♓ Humidum superat frigidum.
  - Debilitatis.

2 ☽ Iuxta considerationem ad { ☊ ☐ ☋ ☐ } ad { ☐ ☋ ☐ ☊ } est magis
- Humida quàm calida.
- Calida quàm sicca.
- Sicca quàm frigida.
- Frigida quàm humida.

3 Superiorum Planetarum ratione
4 Fixarum
} de quibus antea.

5 Horarum ab { Ortu, Merid., Occid., M. N. } ad { Merid., Occid., M. No., Ortu } { 1 Sicca non humida; 2 Sicca & calida; 3 Humida; 4 Humida & frigida } Constitutio temporis.

6 Aetatum ratione
1. Pueritia à natiuitate ad 21 ætatis annũ, humida magis quàm calida ætas incrementi.
2. Iuuentus à 21 ætatis ad 35. calidior, quàm sicca roboris.
3. Virilis ætas à 35 ætatis ad 50. annum siccior quàm frigida sapientia.
4. Senectus à 50 ad finem uitæ, frigida magis, quàm humida debilitatis.

7 Ventorum ratione à partibus
- Dici
  - Orientales, aridi — Vernales
  - Meridionales, calidi — Æstiuales
  - Occidẽtales humidi — Autumnales
  - Septentrion. frigidi — Hyemales
  - ab { Ortu ad Merid., Merid. ad Occas., Occas. ad M. N., M. N. ad Ort. } Eurus. Auster. Zephyrus. Aquilo.
- Cœli
  - Horizonte ad M. C. Verni Orient. Eurus.
  - M. C. ad Septimam Æstiui Merid. Auster.
  - Septima ad I. C. Autumnales Occid. Zephyrus.
  - I. C. ad Ortum Hyemales. Sept. Aquilo.

8 Angulorum & Regionum natura, de quibus postea tractabit.

Sententia Ptolemæi de uentis — Confirmatur his rationibus:

1 Nox tota est humida, dies uerò siccus: unde etiam partem ab Oriente ad Meridiem siccam non humidam posuit.

2 ☉ Dum cõsurgit purus est & nitidus usq; ad meridiem, pellit enim uapores non trahit: neq; excalefacere multum potest, cum sit nouus: itaque illa cœli pars ac temporis ficca est, & contraria humida.

3 Si humida poneretur, & calida, sicuti uer, esset pars ima hyemi respondens, hoc est: à media nocte ad ortum ☉ usq;: itaque non esset uitæ principium.

4 ☉ Cum oritur humidum uaporem exsiccat: ideoq; est siccus, & uenti orientales siccant.

Solutio. Tale tempus, talis cœli pars, talis uentus, qui ab Oriente ad Meridiem ortum habet: siccus est qualitate et actione non substantia: nec altam illi copulat qualitatem.

1 Peruertit ordinem consuetum.

2 Ventus orientalis humidus est, & pluuias adducit in Italia: occidentalis uerò exiccat, & serenitatem parit.

3 Idem uenti, in diuersis regionibus diuersos prorsus effectus faciunt.

4 Hippocrates primam partem diei assimilat ueri, & ita humores atq; morbos moueri dicit.

5 Hippocrates ciuitates Euro expositas in qualitatibus assimilat ijs, quæ à uernali tempore procedunt.

Refutatur his rationib.

6 Ratio Ptolemæi de uere probat, quod prima pars diei sit humida: calor enim moderatus uapores eleuat.

7 Si pars ab I. C. ad ascendens ponatur frigida, qua ratione ascendet, & prima domus erit uitalis, cũ uita cõsistat in calido.

8 Si pars cœli ab ortu ad medium cœli ficca est, uel tantum ficca est, uel etiam frigida, uel calida: si ficca tantum peruertitur ordo omnium aliarum qualitatum, in temporibus, ætatibus, Planetis superioribus, & Luna ubi nunquam una sola uiget qualitas: nec una sola qualitas diu manere potest, & alia absurda, quæ inde consequerentur.

9 Processus erit contra ordinem quocunq; modo ponatur à sicco ad calidum, à calido ad humidum, ab humido ad frigidum, à frigido ad siccum, quod est absurdum.

CAPVT DECIMVM.

DE SIGNIS TROPICIS, AEQVINOctialibus & bicorporibus.

Signorũ Zodiaci tres sunt ordines, à motu ☉ sumpti: sed alia cõparatione, ita ut quædam sint

1 Mobilia, quæ distinguunt quatuor anni tempora — Æquinoctialia ♈ ♎; Solstitialia ♋ ♑ — nempe Æquinoctij Verni, Autumnalis — tum enim fiunt æquinoctia. Solstitij Æstiui, Hyberni — tum enim fiunt solstitia.

2 Fixa, quia tropica & æquinoctialia sequũtur, & statum tẽporis sunt in illis firmi ♉ ♌ ♏ ♒

3 Bicorpora, quia duobus corporibus constant: uel quia ☉ in horum principijs, uim præsentis temporis ostendit in fine succedentis. Cõmunia dicuntur, quia inter fixa & mobilia sunt constituta. ♊ ♍ ♐ ♓

CAPVT VNDECIMVM.

In hoc capite docet

1 Masculina & fœminina diurna & nocturna esse debere.

2 Totidem ex uno atq; altero esse debere.

3 Alternatim esse disponenda, & non continenter masculina. Mascul.

4 Masculina, præcedere fœminina.

Signa, aut sunt — Masculina calida aut ficca — Diurna; Fœmina frigida & humida — Nocturna — Præterea

Diurnum et masculinum conuertuntur, præterquam in ♂, qui & ipse ueri est diurnus, hoc est, efficatior in die, quàm nocte: sed nocturnus quia minus nocet noctu, non quod sit efficatior.

Alternatim

Alternatim ponuntur ſigna ob hæ cauſas
1 Maſculi fœminarum ſocietate gaudent.
2 Dies & nox uiciſſim ſuccedunt.
3 In cunctis rebus inuenitur hæc uiciſſitudo, ut plantiè, beluis, piſcibus, &c.
4 Signa ſunt, ut materia: Planetæ, ut forma: atq; hæ differentiæ in formis reperiuntur: itaq; etiam in materijs.
5 Vt Planetæ habeant in quibus gaudeant.

Alia ſignorum diuiſio, cuius meminit Ptolemæus
Humana ♊ ♍.
Quadrupedia ♈.
Domeſtica ♉ ♑.
Aquatica ♋.
Naufraga Argo.
Fera ♌.
Venenoſa ♏.
Mutilata.
Vincta.
Ducalia.
Fœcunda.
Sterilia, &c.

CAPVT XII.

DE CONFIGVRATIONE DVO. deçim locorum.

1 Planetæ quinq; modis inter ſe, & cum ſtellis fixis miſcentur
☌ Duorum corporum in eadem linea, coniunctione, quæ indifferens eſt, cum bonis bona, cum malis mala. Robore efficaciſſima & robuſtiſſima.
☍ Duorum corporum diametrali poſitione, per diametrum ſitorum. Robore excellens.
□ Cum quarta Zodiaci parte diſtant inter ſe } Æquales
△ Cum tertia parte Zodiaci inter ſe diſtant } Robore.
✶ Cum ſexta Zodiaci parte diſtant, qui debiliſſimus aſpectus eſt.

2 Omnes radij, ſeu aſpectus ſunt, uel
1 Noxij & minaces, ut ☍ □ ✶ △
2 Benenoli, ut ☌
} Indifferent.

3 Omnes radij præter ☌, uel ſunt
1 Dextri qui ante ſignum à quo incipimus exiſtunt: hoc eſt, qui e contra ſignorum ordinem conſequuntur ſeſe.
2 Siniſtri qui ante ſignum à quo incipimus exiſtunt: hoc eſt, qui ſecundum ſignorum ordinem ſeſe conſequuntur.

4 Aſpectus omnis, aut eſt
1 Platicus, qui à ſignis ad ſigna fit: aut cum ſigna ſeſe mutuò aſpiciunt.
2 Partilis, cum à ſtella ad ſtellam partes ſignorum exactè numerantur: ut conſtituant aſpectum, ſeu configurationem.

5 Aſpectus omnis, aut refertur ad
1 Cœli domicilia, atq; tum dextri ualidiores ſunt ſiniſtris.
2 Planetas & alias ſtellas, & tum ſiniſtri ſunt ualidiores dextris.

6 Radiationes, ita ſunt
1 Conuenientes, hoc eſt, ſimiles natura, quando ſexu, & qualitate ſimilia ſigna inter ſe confruntur, ut △ ✶
2 Diſconuenientes quando, uel
1 Pugnantia eſt in ſexu & natura.
2 Maxima eſt diſtantia.
3 Sed cauſæ poſtea enumerabitur □ ☍ aſpectus.

7 ☍ & □ diſconuenientia differunt. Nam cum in △ & ✶ conferantur ſimilia ſexu & qualitate, & in ☍ atq; □ diſſimilia: tamen non ſemper id fit, ſed in ☍ interdum ſimilia opponuntur: deinde in □ minor eſt diſconuenientia, & contrarietas in ſexu & qualitate, quàm in □: unde & diſconuenientia minor.

8 Cauſæ

8 Causæ quod in ☋ sit maior disconuenientia: sunt inter alias hæ, quarum aliæ sunt —

- Verisimiles, quia —
  - 1 Ex duabus □ radiationibus constituitur quæ inter se sunt disconuenientes, sed falsa est —
    - 1 Quæ uni disconueniunt, potiùs inter se conueniunt, quàm disconueniunt.
    - 2 □ Potius disconuenit propter ☋, quam ☋ propter □, cum ☋ sit simplicissima, & per pauciores partes.
    - 3 Componitur ☋ ex duabus conuenientibus ♃ & ♂. Itaque maximè deberet esse conueniens.
  - 2 Quando unum ascendit, alterum descendit.
  - 3 Quando ☉ in uno est, facit contrarium tempus ei, quando est in altero, ut ☉ in ♈ & ♎, ♌ & ♒.
- Veræ, quia —
  - 1 Ptolemæus nullam harum adsignat, quia radiationes istæ non conuenirent cum ijs quas adsignat pro conuenientibus, uult enim causas esse oppositas conuenientiæ & disconuenientiæ, ut in □ aspectu est dictum.
  - 2 Si ultima ratio esset uera ♈ & ♐ essent signa dissimilia ♈ tamen est Vernale, & ♊ uernale, quibus ♐ opponitur, & nihilominus ♈ & ♐ conueniunt.
  - 3 Contraria omnia maximè disconueniunt, & quæ maximè distant in unoquoq; genere sunt cōtraria: unde quæ maximè distāt, disconueniūt.
  - 4 Opposita signa maximè distant, ideo maximè disconueniunt.

CAPVT XIII.

DE SIGNIS IMPERANTIBVS & obedientibus.

Imperantia & obedientia signa dicuntur —
- 1 Aequaliter ab æquinoctio distant.
- 2 Aequali temporis spatio oriuntur.

Sunt autem —
- Imperantia ♈ ♉ ♊ ♋ ♌ ♍.
- Obedientia ♓ ♒ ♑ ♐ ♏ ♎.

CAPVT XIIII.

Intuentia, & eiusdem potentiæ dicuntur, quia —
- 1 Aequali spatio, distant à Solstitiali puncto.
- 2 Spatia dierum & noctium, imò horarum inuicem respondent.
- 3 Ab ijsdem partibus Horizontis oriuntur.

Sunt autem —
- ♋ ♌ ♍ ♎ ♏ ♐.
- ♊ ♉ ♈ ♓ ♒ ♑.

Cognoscuntur autem his modis —
- 1 Habito uno imperante, seu obediente: uel eiusdem potentiæ & intuente, habetur & alterum.
- 2 Intuentia, quantò sunt propiora tropicis: eò sunt potentiora.

Homines his modis inter se possunt comparari —
- 1 Vnus alteri spontè obedientiam præstat.
- 2 Duo, uel plures, benè inter se conueniunt.
- 3 Amant se, uel oderunt: non tamen conueniunt, quia non idem sentiunt.
- 4 Nihil habent simul, aut —
  - Se non agnoscunt.
  - In magnas inimicitias incidunt.

CAPVT

Digitized by Google

CAPVT XV.

Inconiuncta sunt, quæ non continentur sub
- 1 *Imperantibus & Obedientibus.*
- 2 *Intuentibus se & æquipollentibus.*
- 3 *Iis quæ se intuentur aliquo aspectu* ☋ ☍ □ △ *

Mobilium	Inconiuncta	Fixorum	Inconiuncta	Bicorp.	Inconiuncta
♈	♉ ♏	♉	♊ ♈ ♐ ♎	♊	♉ ♏
♎	♏ ♉	♏	♐ ♎ ♊ ♈	♐	♏ ♉
♋	♌ ♒	♌	♍ ♋ ♓ ♑	♍	♌ ♒
♑	♒ ♌	♒	♓ ♑ ♍ ♋	♓	♒ ♌

Septem sunt modi dignitatum apud Ptolemæum, alij
- *Simplices & primi, ut*
  - 1 *Carpentum, seu solium omnium est nobilissimum, cùm Planeta in omni suo gaudio, & in omni sua dignitate est.*
  - 2 *Domus est locus principalior, atq; præ cæteris naturæ & crasi, ipsius Planetæ conueniens, ἰκ☉.*
  - 3 *Exaltatio seu altitudo, non quidem localis, uel quod à terra, aut alio puncto sit distanti ε aliqua: sed Zodiaci pars, quam cum Planeta tenet: maximam & insignem atq; manifestam mutationem in aere, aut cæteris rebus inferioribus efficit, & nominatur ὕψωμα.*
  - 4 *Triplicitas, quæ est trium signorum ex trigona radiatione sese intuentium, atq; similem naturam habentium. Connexio quibus Planetæ tanquam domini præficiuntur, & nominantur τριγανοκράτορες, & signa τρίγωνα.*
  - 5 *Terminus seu finis est peculiaris cœli pars, quæ in unoquoque signo ob certas causas distribuitur, inter quinque Planetas, τὰ ὅρια, & Planetæ ὁρίων λέγεσι ὁρικράτορες.*
  - 6 *Persona, dicuntur, quando eo modo cum ☉ aut ☽ configurantur, quo ipsorum domicilia cum domicilijs ☉ & ☽, ἰδιοπρόπωποι.*
- *Ex simplicibus compositus*
  - 7 *Gaudium cùm non in proprio, sed amici loco fuerit, χαίρειν dicitur, omnium postremum atque imbecillimum.*

Visi

Vt si consideramus

1 Carpentum. Honoratur apud suos & alienos, diligitur: omnia illi deferuntur, creduntur, uitam agit tranquillam, disponit omnia cum facilitate quadam, ut uerè fortunatus dici mereatur.

2 Domum. Vim habebit perpetuam, & sine strepitu sponte homines illi parebunt: uitam agunt tranquillam, & quandam perpetuam efficatiam ostendũt Planetæ illius: id quod diduci potest per singulos Planetas in —

- Natiuitatibus hominum, ut si in domo sua fuerit —
  - ☿ Stadij & negotiationis.
  - ♀ Gratiæ & lepôris.
  - ♃ Probitatis & administrationis.
  - ☉ Dignitatis & maiestatis.
  - ♂ Audaciæ, promptitudinis, fortitudinis, iracundiæ.
  - ♄ Morositatis, stabilitatis, astutiæ pertinaciæ, solicitudinis.
  - ☽ Desiderij itinerum, & aliena negotia tractandi.
- Generalibus constitutionibus temporum, ut si in domo sua fuerit —
  - ♄ Tempora frigida & sicca cum frigiditate fixa et ualida, si fuerit æstas, erunt tempora perpetuò temperata.
  - ♃ Tempus erit, serenum, iucũdum pulchrum, lætum, cum uentis moderatis & gratis.
  - ♂ Tempus aridissimum & siccissimum.
  - ☉ Tempus calidissimum cum paucis pluuijs.
  - ♀ Totum lene, suaue, pluuiosum.
  - ☿ Varium inconstans mutabile, ut nunquam tribus diebus perpetuis in eodem tenore constet.
  - ☽ Nubilosum, pluuiosum inconstans graue.

3 Altitudinem huius dignitas in priuatis nouas, & nõ perpetuas adducit potestates magis inter exteros, quàm proprios, & inquietum uitæ genus producit.

4 Trigonum qui plus habet uirtutis in diuidendis regionibus terræ, quã in genituris, significat tamen robur, & efficatiam, in recipiendis mandatis: si præsit, uel consilijs, si sit socius.

5 Fines qui potentiores uires significant, sed temporibus terminatas, in temporibus uerò mutationes singulares animæ qualitates expoliunt, ut & corporis, sed non facit.

6 Personam, ut uideatur efficit, etiamsi non sit, & speciem quandam referat.

7 Gaudium lenit, aut exacerbat significata, sed uix sentitur.

CAPVT XVII.

DE TRIGONIS.

1 Trigonorum distinctio Ptolemæi est hæc

- ♈ ♌ ♐ — his tribus præficit
  - ☉ ♃
  - ♀ ☽
  - ♄ ☿
  - ♂
  - & nominat
    - Βορρολυβικὸν, Septentrionalem participantem cum Occidente. Arabes Orientalem.
    - Νοτιανατολικὸν, Merid. participantem cum Oriente. Arabes Meridionalem.
    - Βορρεπιλιωτικὸν, Orient. participantẽ cum Septent. Arabes Occidentalem.
    - Νοτολυβικὸν, Occid. partic. cum Merid. Arabes Septentrionalem uocant.

- ♉ ♍ ♑ — his tribus præficit
  - ♊ ♎ ♒
  - ♋ ♏ ♓
  - & nominat
    - Βορρολυβικὸν, Septentrionalem participantem cum Occidente. Arabes Orientalem.
    - Νοτιανατολικὸν, Merid. participantem cum Oriente. Arabes Meridionalem.
    - Βορρεπιλιωτικὸν, Orient. participantẽ cum Septent. Arabes Occidentalem.
    - Νοτολυβικὸν, Occid. partic. cum Merid. Arabes Septentrionalem uocant.

- ♊ ♎ ♒ — his tribus præficit
  - ♉ ♍ ♑
  - ♋ ♏ ♓
  - & nominat
    - Βορρολυβικὸν, Septentrionalem participantem cum Occidente. Arabes Orientalem.
    - Νοτιανατολικὸν, Merid. participantem cum Oriente. Arabes Meridionalem.
    - Βορρεπιλιωτικὸν, Orient. participantẽ cum Septent. Arabes Occidentalem.
    - Νοτολυβικὸν, Occid. partic. cum Merid. Arabes Septentrionalem uocant.

- ♋ ♏ ♓ — his tribus præficit
  - ♉ ♍ ♑
  - ♊ ♎ ♒
  - ♋ ♏ ♓
  - & nominat
    - Βορρολυβικὸν, Septentrionalem participantem cum Occidente. Arabes Orientalem.
    - Νοτιανατολικὸν, Merid. participantem cum Oriente. Arabes Meridionalem.
    - Βορρεπιλιωτικὸν, Orient. participantẽ cum Septent. Arabes Occidentalem.
    - Νοτολυβικὸν, Occid. partic. cum Merid. Arabes Septentrionalem uocant.

2 Dominos inuestigat trigonorũ

1 Singulis trib. prioribus, præficit duos, & postremò unum tantũ ♂. ut numerus æquetur ipsis Planetis, penes dominos trigonorum, & hæc considerat quatenus sunt conformia in —
- 1 Sexu { Mascul. / Fœmin. } in { Masculin. / Fœmin. / Diurnis. / Nocturn. }
- 2 Qualitate { Diur. / Noctur. }
- 3 Prælatione. Vt Dominus signi fixi præferatur cæteris.

2 Signa uniuscuiusq; trigoni
- 1 Maximè concordant, & fermè unius eiusdemq; sunt naturæ: iisdem enim dominis apparent.
- 2 Duo signa duobus circulis adhærent, uel { Aequinoctiali. / Solstitiali { Aestiuo / Hyberno } } tertium in medio est.
- 3 In unoquoq; trigono sunt signa, uel { 1 Fixum / 2 Mobile / 3 Commune } ut in tabula licet uidere.

3 Quibus

Digitized by Google

3 Quibus uentis prædominentur, ubi diuidit Hemisphærium, quod est ab æquinoctiali usq; ad pollū mundi arcticū, in partem
- Orientalem, quam ♄ tribuit, quia contrario gaudet, & est diurna, huic tribuit Subsolanum.
- Occidentalem ♂ Africum.
- Septentrionalem ♐ Aquilonem.
- Meridionalem ♀ Austrum.

Luminaria excipiuntur, ut ☉ & ☽, non enim habent proprios uentos, nec singulares partes luminaribus tribuuntur, propter communem administrationem.

4 Ex uentorū natura, de regionū distinctione quædam colligit, et facit trigonū inter
- Occidentem & Septentrionem.
- Austrum & Orientem.
- Septentrionem & Orientem.
- Austrum & Occidentem.

CAPVT XVIII.

DE ALTITVDINIBVS.

In ♈ ♉ ♊ ♋ ♌ ♍ ♎ ♏ ♐ ♑ ♒ ♓ exaltatur ☉ ☽ ♃ ♄ ♅ ♂ ♆ ♀ quia
- ☉ In semicirculum Septentrionalem ascendit, & diem atque calorem auget.
- ☽ Post ♑ in ♈ primum apparet in ♉, principe signo sui trigoni.
- ♐ Est motor uentorum fœcundorum Septentrionalium.
- ♃ Gaudet ♍ siccitate, & ♍ est ancipitis naturæ, ut & ♃ siccui & autumnale tempus anceps est.
- ♄ Frigoris, & tenebrarum autor, & in ♎ crescit frigus.
- ♂ Æstuosus, itaque temperatur eius æstus in hoc signo, & quo est moderatior, eò est uis eius maior.

Maximam uim in ♈ signo ostendit, & est humiditatis atq; uoluptatis autor.

CAPVT XIX.

DE FINIBVS.

Finium ratio triplex
1. Ægyptiaca hæc non admodum seruat neq; ordinem, neq; numerorum consequentiam.
2. Chaldaica non est absoluta in — Serie. Domino △. Numeros.
3. Ex antiquo uolumine sumpta: naturalem & conuenientem rationem ordinis atq; numeri habet, & concordat in ea, statuitur descriptio & totius numeri comprehensio, cum uetera traditione.

CAPVT XX.

DE SVA CVIVSQVE STELLAE PERSONA, & Carpentis atq; foliis.

Carpentum seu solium tribus sumitur modis, uel in
1. Signis & principaliter consideratur pro finibus constituendis, & est cum Planeta è tribus dignitatibus primis duas obtinuerit.
2. Cum duas quomodocunq; è sex dignitatibus aliqua ex parte obtinet.
3. Cum in signo toto plures duabus obtinet dignitates.

CAPVT XXI.

DE APPLICATIONIBVS ET defluxibus.

Planetæ non dicuntur proprie commodi, uel in radijs ob duas causas
1. Corpora eorum parua sunt, & semper sunt in motu: idcirco non possunt figi, nec dici coniuncti, uel in aspectu uere.
2. Tantum discrimen est inter applicationem & defluxum: ut sub uno nomine nequeant comparari, ideoq; illas distinxit.

Comparantur

Digitized by Google

Comparantur trifariam —
1. Ratione roboris, applicatio enim validi or est defluxu: defluxus est quoties Planeta leuior, est in pluribus partibus, & recedit ab altero.
2. In qualitate significatorum, de quibus Firmicus.
3. Non oportet esse longum internallum.

Applicationum & defluxuum sunt quatuor genera, quorum unumquodq; potest uariari quadrupliciter
1. Applicatio simplex, quando uterq; Planeta est directus, & leuior est in paucioribus partibus tardiore.
   Separatio simplex, quando uterq; directus, & leuior in pluribus partibus est.
2. Applicatio mutua, cum duo Planetæ unius motu directo, qui est anterior, & altera retrogrado sibi inuicem occurrunt.
   Separatio seu defluxio mutua. Cùm Planeta, qui est in pluribus partibus directus est, & qui in paucioribus retrogradus.
3. Cùm uterq; Planeta retrogradus est, sed leuior in pluribus est partibus, & celerius redeundo grauiorem attingit.
   Defluxio, si leuior in paucioribus sit partibus, fiet defluxio uiolenta seu auersa.
4. Applicatio leuior est retrogradus, & in pluribus partibus, & tardior directus, & in paucioribus partibus: idq; duobus modis, uel quia —
   1. Leuior tam sit retrogradus.
   2. Antequam separetur, extra metam recedit.

   Separatio eadem fit ratione, uel quia —
   1. Leuior sit in paucioribus, & retrocedit, & est minima.
   2. Retrocedit antequam, ad coniunctionem ueniat.

Quoties iunguntur antequam exeant metam, dicitur applicatio, quoties non iunguntur separatio, seu defluxu. Sunt autem 16 modi applicationis, & totidem defluxus, distincti robore & significato.

Modi octo originem ducentes ex regula omne potentia tale, uim retinet talem
1. Translatio luminis est, quando fuerint tres Planetæ: & medius inter reliquos, & inter metas fuerit leuissimus: dicetur leuissimus transferre lumen anterioris ad posteriorē.
2. Redditio luminis est, quando duo Planetæ se non aspicientes, tertiò reddunt lumen.
3. Collectio luminis quotiescunque non se aspicientibus Planetis, tertius leuior in pluribus existit partibus, & ab utroq; simul se separat.
4. Coniunctio luminis cum duo Planetæ non aspiciunt se, & tertius leuiora applicat utrique, & est similis præcedenti, nisi quod ille fit per defluxum, hic uerò per applicationem.
5. Prohibitio luminis, cùm Planeta tardior fuerit inter duos leuiores: tum prohibet lucem leuiorem communicari.
6. Delatio luminis uel uirtutis, cùm tres Planetæ fuerint in uno signo, & grauior fuerit in pluribus partibus, leuior autem in paucioribus: nec intra metas, sed medius intra metam applicationis ad tardiorem: & intra metam, in qua leuior illi applicet, tunc medius defert uim leuioris ad tardiorem.
7. Perturbatio hæc fit, cùm duo Planetæ applicant alter alteri, quantum ad naturalem motum, sed est tertius Planeta in pluribus partibus in utroq;, qui antequam duo priores iungantur: uel quia iam sit retrogradus, uel quia paulò post fiat retrogradus, iungit se tardiori, & interponit se inter duos primos, & ita perturbat coniunctionem primorum duorum Planetarum.
8. Abscisio luminis, quoties tres Planetæ fuerint intra metas, & leuior fuerit in paucioribus partibus, sed cursu præcedat, & attingat illum, qui est in pluribus partibus, antequam medius illi iungatur: tunc leuior dicetur lumen medij abscindere à postremo, qui est in pluribus partibus.

1 Quisq; horum 8 modorum in quinq; Planetis potest fieri, uel ex —
1. Planeta ualde debili in ualidum, uel alium debilem.
2. Valido in debilem.
3. Valido in ualidum.

2 Planeta qui recipitur, aut applicat, uel est in dignitate —
1. Sua
2. Alterius
3. Nulla
   Cadente — Propria / Alterius

} Idem dici potest de eo qui recipit.

Repetitio

Repetitio quorundam ſuperiorum præceptorum.

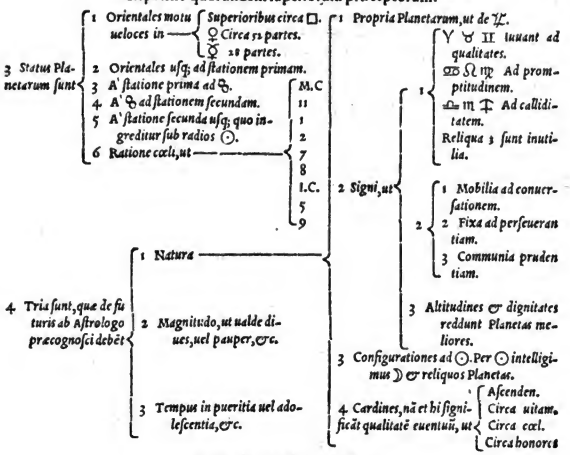

FINIS LIBRI PRIMI.

CLAVDII PTOLEMÆI MATHEmatici Clariſsimi, de Iudicijs Aſtrorum,

LIBER II.

CAPVT PRIMVM.

GG Loca

1 Loca in quibus effectus contingent, quod ex duobus colligitur
- 1 Dominio signorum super partes terræ.
- 2 Dominio fixarum & Planetarum.

Non autem initijs urbium ob tres causas, quia sunt hæc initia
- Ex voluntate hominum, & non à natura in terra maximè.
- Sæpius augentur, minuuntur, reædificantur, restaurantur, et legibus de nouo reformantur.

2 Tempus talis euentus in talibus urbibus & locis. Sumptum ab
- Eclipsibus ☉ ☽.
- Ortu & stationibus Planetarum.

Locos designamus
- 1 Si in coitu luminarium: Eclipses ☉ & ☽, contigerint, magni fient effectus, neque loca simpliciter, sed in quibus magni effectus fient designantur. Ex Eclipsibus uerò magni effectus fiunt ob duas causas, quia
  - 1 ☉ & ☽ sunt in eadem linea Ecliptica, quæ æqualis ab utroque polo distat, uel omnino ualde prope.
  - 2 Lumen illorũ, quod adeo hominibus est necessarium, aut tollitur, aut aufertur, aut altero horum modorum minuitur.
- 2 In reliquis Planetis, aut primũ exoriuntur & apparèt, aut in suis sunt stationibus.

Vniuersalis uinci singulariter, ubi par magnitudo significatorum effectuũ obseruanda, tamen sunt duo
- 1 Malũ uincit, bonũ duabus de causis
  - 1 Malum est de necessitate naturæ, ut mors, bonum non ita.
  - 2 Bonum est de natura constructionis, malum uerò destructionis, & ad construendum requiruntur plura, ad destruendum sufficit unus.
- 2 Cũ constellatio generalis cõparatur singularibus, uel
  - 1 Simpliciter non determinatis singularibus: & hic semper est ualidior uniuersalis constitutio, quàm priuata: ubi pares sunt magnitudine.
  - 2 Parum coniuncta est, & tum plus potest propria, quàm uniuersalis, & maximè istud contingit: cùm non solum propria parium coniuncta est uniuersali, sed etiam illi repugnat.

Causæ uniuersales conferuntur
- Potentes
- Debiles

cum
- Potentibus.
- Debilibus.

Prius agit de magnis, ac magis uniuersalibus
- 1 Maiores causæ sunt potentiores effectuum maiorum.
- 2 Notiora sunt præponenda minus notis: sed quod maius est, etiam minore est notius.

Generalia quæ ex magnis coniunctionibus habentur sunt, quod coniunctionibus insignis exsistentibus
- 1 Aqueis, significant multa bella, inuentiones operum mechanicorum: morbos magnos, contagiosos, hæreses graues & magnas.
- 2 Igneis imperia fiunt & monarchiæ, tranquillitas in mundo: uiri sapientes & insignes apparent: sterilitates magnæ.
- 3 Terreis. Terræmotus, inundationes, Cometæ, debilitas præfectorum, dissoluentur, quæ parata sunt sub trigono aqueo.
- 4. Aereis. Dissoluentur monarchiæ per △, igneum factæ, & traducetur in aliam monarchiam, multi sapientes, & artes uigebunt, multi deceptores, improbissimi homines, libidinis uitia maxima, Cometæ multi, &c.

Trifariam naturali ratione aliquid quæritur, uel ut ex
- 1 Principijs naturalibus, ut Geometræ.
- 2 Experientijs, ut Medici.
- 3 Notissimis, ut est doctrinæ ordo.

CAPVT SECVNDVM.

DE PROPRIETATE VNIVERSALI GENTIVM.

Gentium proprietates distinguuntur, aut per
- 1 Parallelos & totos angulos, hoc est, ut una tota latitudo, à parallelo & meridiano, per parallelos intelligit lineas, quæ ab oriente tendunt in occasum, et sunt gentes, quæ diuersam habent eleuationem poli. Per angulos intelligit qui sunt sub uno meridiano.
- 2 Situm erga Eclipticam & ☉, hoc est, partes illæ diuiduntur penes maiorem propinquitatem, aut distantiam ab æquinoctiali & oriente.

Diuisio

Diuiſio generalis gentium hæc eſt, & ſit in tres partes
1 Ab oriente in occidentem ſecundùm longitudinem, & à tropico ♋ ad æquinoctialem ſecundùm latitudinem.
2 Etiam extrema eſt, cum eadem longitudine: & longitudinem habet inter circulum arcticum & polum.
3 Ab oriente in occidentem in longum, id eſt, partes 180. latitudinem habet inter duos circulos, arcticum & eſtiuum fermè æqualem, ambabus alijs pariter acceptis.

Ex his habetur ratio trium reliquarum quartarum mundi: nam ſingulæ quartæ tres habent partes prædictis correſpondentes: hoc ſolum diſcriminis, quod oriens noſter illis eſt occidens, &c. Plura apud Cardanum de his.

Regionum diuiſio ſecundum paralleloſ circulos

1 Septentrionali quadrãte ab æquinoctiali ad tropicũ Æſtiuũ Aethiopes
- Corporibus uſtulatis, nigris.
- Capillo criſpo & denſo.
- Facie contracta.
- Statura contorta.
- Natura calidi.
- Moribus feri.
- Aëris talis conſtitutio.
- Animantes & terræ naſcentia cum his congruere uidentur.

2 Sub Arctico polo Scythæ
- Frigore & humiditate abundant.
- Colore albo.
- Capillo promiſſo.
- Statura proceri, & bene habiti.
- Natura ſubgelidi.
- Moribus feri.
- Conueniens cũ his hyemis magnitudo.
- Animantium ſæuitia.
- Terræ naſcentium grandidas.

3 Inter tropicũ æſtiuum & ſeptentriones habitantes
- Degunt in aëre ualde quidem temperato, & ſingulariter, ſed frigoris, æſtuq; differentiæ, admodum paruæ notantur:
- Medio colore quodam.
- Mediocri ſtatura.
- Natura temperata.
- Habitationibus coniunctis.
- Moribus manſuetis.

4 Orientales & Meridionales
- Propriores Auſtro
  - Ingenioſiores.
  - Calidiores.
  - Rerum diuinarũ periti.
  - Animos habent promptos, & faciles in cõprehenſione & inuestigatione rerum & artium, maximè Mathematicarum.
- Orientales
  - Viridiores
  - Armis firmis
  - Nihil celãtes
  - } ſunt.
- Occidentales
  - Effœminatiores
  - Molliores
  - Occultatiores
  - } ſunt.

Aliter ſecundum Cardanum.

Intemperata corpora à calido & ſicco, frigido & humido ſunt
- Fera.
- Iracunda.
- Barbara & à facie humana aliena.
- Corpora habent magna.
- Apud illos ferarum abundantia.
- Penuria meliorum ciborum.
- Extrema quorundam hominum paruitas.
- Agilitas magna.
- Malorum dæmonum copia.
- Præcantatores, Necromantici.
- Herbæ uenefice.
- Rudes, deceptores, &c.

Differunt homines in intẽperatis & temperatis regionibus. quod in-
1 Calida, homines ſunt nigri, graciles, & regio ſerpentibus abundat, frigida corpora interius, exterius calida, ut & animalia.
Frigida, homines ſunt albi, pingues, regio abſq; ſerpentibus, recta & alba corpora.
2 Calida regione, illa præſtent gemmæ, aurum, &c.
3 Frigida, imperfecta metalla, ut plumbum, &c.
Temperata regione omnia ſunt mediocria magnitudo, naturæ, mores, color, &c.

Digitized by Google

Homines in regionibus temperatis differunt, quod
- Septentrionales, sunt fortes, patientes laborum, iucundi & hilares, effusi in largitionibus & conuiuijs.
- Orientales ingenioſi, rerum diuinarum & mathematicarum ſtudioſi, prompti, faciles, induſtrij, animis firmis, nihil celantes.
- Occidentales minus ſuperbi, peregrinatores magni, fortes, &c.
- Meridionales, ingenioſi, calidi, prompti, faciles, &c.

Stellæ in generalibus effectibus magnam uim habentes, ſunt ſtellæ
1. Verticales: Sunt autem verticales, quæ tantam habent declinationem ab æquinoctiali: quanta eſt eleuatio poli illius regionis.
2. Quæ ſimul in ea regione aſcendunt: aut cœli medium occupant: aut deſcendunt.
3. Quæ in communi ſunt circulo poſitionis inter quas potentiſſimæ ſunt: quæ ſemel in die perueniunt ad communem interſectionem Horizontis & Meridiani, hoc eſt, quæ habent complementi eleuationis poli numerum.

CAPVT TETIVM.

DE FAMILIARITATE LOCORVM, ET triangulorum, & ſtellarum.

Generales conſiderationes, ita ſe habent, ut
- Proprietates locorum & regionũ generales intendantur & remittantur propter
  - Poſitus ſui naturam.
  - Altitudinem.
  - Humilitatem.
  - Vicinitatem.
- Alij etiam ſint Equeſtres, Nauigatores, Mitiores propter
  - Campeſtria loca.
  - Vicinitatem maris.
  - Terræ bonitatem.

Orbis partes generales tri fariam differunt, ſecundum diuerſas portiones, et conueniunt

Hæ etiam multa faciunt ad genituras

1 Inter ſe, uel etiam partium inter ſe
- 1 Propinquitatem maiorem ad æquinoctiale, uel minorem: & ita ad occidentem, atque hac ratione cognoſcimus differentiam prouinciarum inter ſe: atque etiam partium earundem inter ſe.

2 Natura loci quinque cõditionibus
- 1 Locus naturæ, ut
  - Campeſtris, nam campeſtres ſunt molliores, mitiores, & minus robuſti habitatoribus montium, diuites magis, & compti, artiumq; cultores.
  - Montoſus.
- 2 Natura terræ
  - Arenoſa, facit homines robuſtos, ſanos, induſtrios.
  - Argilacea opulentiores, ſed infirmiores, manſuetos, cultores artium.
    1. Orientis & Septentrionalis, erũt morboſi, imbecilles, efœminati.
    2. Quod ſi ab his partibus regio pateat, & mõtes ſint ab occidente & merid. erũt incolumes, firmi uiribus, armis dediti, feroces, artiũ minutarum contemptores, ut pingendi & muſicæ.
- 3 A' ſitu ad montes, à parte

4. Comparatione ad ſitũ aquarũ, uel enim
   1. Omnino arida eſt.
   2. Stagna.
   3. Paludes.
   4. Torrentes.
   5. Fluuij.
   6. Flumina magna, & hæc uel ab
      1. Oriente
      2. Occidente
      3. Septent.
      4. Merid.
      5. Medio quodam ſitu

   Salubriores enim ubi aqua uelociter mouetur, & ☉ exponitur, & à latere Oriẽtali & Boreali eſt, cõtrario mõ montib.
5. Vicinitate maris, uel diſtantia à mari. Nam qui mari uicini ſunt: omnes ſunt mercatores, priuatæ, longæui, firmi, magis periti natandi, & nauigandi.

Quædam ex his quinq; cõſequũtur, ut
1. Habitãtes in planicie, magis equites, & magis uelent equitando.
2. Habitantes in montibus ſunt agiliores & firmiores.
3. In regionibus inſalubribus, imbecilliores, laborioſi, tractant minutas artes.

Trigonis

♣ Trigonis ratione
1 Diuiſionis terræ habitabilis, per circulos magnos, in partes quatuor: nam ob has poſsimũ cauſas ad euentus uniuerſales poſſunt hæc reduci, quæ per △ fiunt
2 Simulitudinis formæ.
3 Trigoni radij familiaritate naturæ: ut ſimilis ſint qualitatis.
4. Telium regionum habent morum & infortuniorum ſimilitudinem.
1 Regiones faciliùs poſſunt per △ diſcerni.
2 Regiones propinquæ ſæpe ſunt ſimiles in multis.
3 Maior cõfuſio fuiſſet, ſi hæc familiaritas à □ uel ☌ ſumpta fuiſſet.
4 In ſex partes fuiſſet orbis terrarum diuidendus per ☌, ut in tres per □ quod eſt contra naturam diuiſionis per circulos magnos.

Diuiſio per △ alijs tribus quartis terræ conuenit, ſed in ſeptentrionali inferiore ſufficit occiden. pro orient. & econtra, cõmutare: et hac ratione inuenta cõmutare ordinẽ domiciliorum, et fiet trigonus.
♋ ♒ ♊ / ♍ ♈ ♎ / ♐ ♉ ♑ — Dominorum — ☉ ☿ / ☽ ♀ / ♄ ♃ / ♂, uel ♂♀
pars quæ eſt inter
1 Occid. & Antarct.
2 Aequino. et orient.
3 Orient et antarct. Aequinoct. & occid.
habitur ♂☿ / ♄ ♀ / ♄☿ / ♂ ♀

Eadem ratio eſt de ſinibus, nam fines ſinibus erunt contrarij, ad unguem, dabimus enim fines Ptolemæi deſcriptos in tabula
♎ ♍ ♈ ♉ — Ratione commutata
Arieti, Tauro, Libræ, Scorpioni
Seruatis eiſdem dominis atq; numeris.

Inuenta ratione quartæ partis ſuperioris terræ uerſus antarcticum, quo ad triangulos & fines: habebis etiam inferiorem ſolum commutatis, ut in noſtra regione Oriente in Occidentem, & Occidente in Orientem: ſuperioris cum inferiore.

Obſeruandi in frigoris
1 Quatuor triangulis extremis, ſeu puris dominatur Planetæ inſcripti
Primo — Mars & ☿ Occidentalis.
Secundo — Saturnus & Venus Orientalis.
Tertio — Saturnus & Iupiter Orientalis.
Quarto — Mars & Venus Occidentalis.
2 In triangulis mediis ponit ☽ mediũ, quia particeps eſt dominationis in omnibus triangulis mediis, ob quatuor cauſas
1 Haberet dominium in mundo.
2 Habitantes in mediis regionibus ſunt ingenioſiores & artibus, atq; diſciplinis magis dediti, quæ per ☽ ſignificantur.
3 Sicut negotiatores tranſeunt de uno trigono in alium, & ex uno quadrante in aliũ, et hoc eſt proprium ☽, qui tranſit in naturam ſingulorum Planetarum excepto ☉ & ☽, ut
Perfidus, Patiens, Luſcinus, Ferox, Iuſtus — ſicuti — ♄ malè diſpoſitus. ♄ benè diſpoſitus. ♀ ♂ ☿
4 Natura ☽ eſt media inter Planetas omnes, ideo mediò collocatur loco.

Sol & Luna non ponũtur domini trigonorũ, quia
1 Omnibus dominantur generaliter.
2 In omnibus regionibus eſt aliquid inſtitiæ, fidei, ſtudij gloriæ, & modus dominandi, quod eſt à ☉.
3 In omnibus regionibus uigent commertia hominum, & conſuetudines, deſiderium nutriendi filios, uidendi regiones nouas, piſcandi, colendi agros, & lucrandi, quæ ſunt à ☽.

Diſtinguuntur mores ☉ et ☽, quia mores
☉ tendunt ad boneſtum, generoſum, munditiem, & imperandum: & comparatur nobilitati, patri in domo, iuuentuti ſignificat.
☽ ad humiliora, ideoq; ad lucrum, uoluptatẽ, ſordities ſeruiendum, & comparatur plebi in ciuitate, matri in domo, puerilitiam ſignificat.

☿ In medio conſtituto iſte ordo ſeruatur in medijs trigonis —
- Primo △ medio primi quadrantis —
  1 ♄ ♀ orientalis
  2 ☿
  3 ♂ ☾ occid.
- Secundo △ medio ſecundi quadrantis
  1 ♂ ☾ orient.
  2 ☿
  3 ♄ cum ♀ orient.
- Tertio △ medio tertij quadrantis —
  1 ♂ ♀ orientalis
  2 ☿
  3 ♄ ☾ orientalis
- Quarto △ medio quarti quadrantis
  1 ♄ ☾ occident.
  2 ☿
  3 ♂ ♀ occidentalis

ex ſignis
- ♉ ♍ ♑
- ♈ ♌ ♐
- ♋ ♎ ♓
- ♊ ♒ ♏

☿ In medio conſtituto iſte ordo ſeruatur, in extremis trigonis —
- Primo externo △ quadrantis primi — ♂ & ☾ occidentalis Soli
- Secundo externo △ quadrantis ſecundi — ♄ & ♀ orientalis Soli
- Tertio externo △ quadrantis tertij — ♄ & ☾ orientalis Soli
- Quarto externo △ quadrantis quarti — ♂ & ♀ occidentalis Soli

ex ſignis
- ♈ ♌ ♐
- ♉ ♍ ♑
- ♊ ♒ ♏
- ♋ ♎ ♓

Duo ſunt in hac doctrina notanda, quod —
1. Partes triangulorum extremorum, ut magis appropinquant medio, id eſt, lineæ mediæ: ſunt maximè de natura fermè unius Planetæ tãtũ, ut qui ſunt
   1. Sub honore, & declinãt, neq; ad orient. & occident. niſi parum, ſunt de natura ☾ parum ♂, aut ♄.
   2. In linea occidentis, & non declinant ad meridiem, neque ſeptentrionem: fermè ex toto de natura ♂: & quaſi nihil ☾ aut ♀.
   3. Qui ſunt iuxta æquinoctialem, nec declinant ad orient. nec occident. Sunt toti de natura ♀, & nihil fermè ♂ aut ♄: & ideò im belles fœminis ſimiles libidinoſi, luxui, & uoluptatibus ac delitijs dediti.
   4. Orientales medij inter Septent. & Auſtrũ ♄.
2. In trigonis medijs licet obſeruentur Planetæ contrarij quadrantis: tamen uult quod exuant naturam propriam, quantum ad orientale & occidentale: & induant naturam quadrantis proprij.

Quod beneficæ uariantur penes orientale & occidentale, & maleficæ non uariantur penes Septent. & Merid. ſunt duæ cauſæ, quia —
- Beneficæ faciliùs uariantur, quàm maleficæ.
- Orientale & occidentale ſunt qualitates in re, id eſt, in ipſis Planetis uerè & naturales, quæ oram habent à comparatione Planetarum ad ☉, ſed Auſtrale & Boreale ſumuntur his, non ut latitudines ab Ecliptica: ſed ſolùm ut differentiæ partium terræ, quibus Planetæ dominantur.

Repetitio

Digitized by Google

Repetitio breuis superiorum.

Tres sunt differentiæ locorum, quibus diuersitas contingit in hominibus atq; genituris
- 1 Quæ præcipua est, per quam regiones distinguuntur in
  - Calidam.
  - Frigidam.
  - Temperatã.
- 2 Prouinciæ temperatæ regionis uno etiam intemperatæ, hoc est, conterminæ: Trigoni externi temperati distinguuntur.
- 3 Quinq; constat discriminibus, quàm reducit ad secundam: nam tertia hæc, est naturalis, & sic ad Astronomicam reducitur.

CAPVT QVARTVM.

PARTICVLARIVM PRAEDICTIO.

num ratio.

Tria facit in hoc capite
- 1 Docet fixarum uires ad regiones traducere: sicut enim cuique regioni suum dominum signum ascripsit, & Planetam, uel Planetas qui signo præsserent. Ita fixas non ex dominio signi cum non dominentur signis, ex loco adiungit.
- 2 Ex prouincijs docet perueniendum esse ad metropoleis, & principes aliarum ciuitatum.
- 3 Generalem modum et proprium procedendi proponit. Est autem generalis duplex
  - 1 Ad locos pertinet
    - 1 Vt obseruemus diuisiones illas tres
      - Calidiß.
      - Frigidiß.
      - Temperata
      - } regione.
    - 2 Per trigonos & signa, in qua prouincia illius partis, attamen temperatam maximè considerat.
    - 3 In qua metropoli illius regionis.
  - 2 Ducitur ex eau sis ipsius effectus, ut sunt
    - 1 Eclipses ☉ & ☽.
    - 2 Stellæ quæ
      - 1 Respiciunt loca Eclipticum.
      - 2 Simul ascendunt.
      - 3 M. C. existunt.

Proprius modus est, uel
- 1 Localis: sumitur ex
  - Defectibus luminarium.
  - Stationibus trium superiorum.
- 2 Temporalis: ut tempus
  - Dilationis.
  - Perseuerantiæ.
- 3 Generis, seu generalis: quibus rerum generibus accidet, ut in
  - 1 Terra.
  - 2 Arboribus.
  - 3 Aqua.
  - 4 Segetibus.
  - 5 Aëre.
  - 6 Piscibus.
  - 7 Serpentibus.
  - 8 Animus.
  - 9 Quarum rebus.
    - 1 Aetates.
    - 2 Leges.
    - 3 Conditiones.
    - 4 Qualitas.
    - 5 Sexus.
  - 10 Hominibus in quib. cõsideratur
- 4 Specialis: in quo singillatim modus explicatur futurorum.

CAPVT QVINTVM.

Vt locus adficiatur ab Eclipsi: sunt necessaria hæc in Eclipsi
- ☽
  - 1 Luna sit tempore deliquij in hemisphærio superiore illius loci, & cum prouincia illa concordet signo, uel trigono saltem.
  - 2 Qui regit ciuitatẽ ipsam, consentiat cũ ciuitate in loco, uel
    - ☉
    - ☽.
    - Ascẽdentis.
    - Medij cœli.
- ☉
  - 1 Eadem duo necessaria sunt.
  - 2 Præterea, ut sit supra terram, & conueniat locus eius, uel
    - Prouinciæ
    - Ciuitati
    - } Vt illi parti prouinciæ, uel ciuitatis ipsa appareat Eclipsis.

Quatuor modis effectus deliquiorum magis aut minus extenditur, in eiusdem trigoni partibus, & ad plures, aut pauciores ciuitates, maioresq; aut minores effectus producunt:

1. Consensu fuerit ex
   1. Gradu deliquij effectus erit ualidior & certior.
   2. Paucis gradibus eò minor, quo magis distiterit locus deliquij à loco principali ciuitatis.
2. Magnitudo deliquij in plures partes, si qui consensum extenderit: ita tamen ut nunquam totum signum prætergrediatur.
3. Cuius luminaris sit deliquium. Nam deliquium ☉ in plures partes extenditur signi: quàm Lunæ, & ut extenderit maiores etiam effectus facit. Lunæ uerò etiamsi extendatur: in extremis, effectus, multum utrum amittit.
4. Propinquitas Lunæ ad Ecliptican, facit etiam aliquid ad effectus magnitudinem.

Dicendum ergo quod deliquia luminarium sint causæ bonorum peræquè, atq; malorum effectuum: sæpius tamen malorum & lumen luminarium, quod ad nos transit: afficitur externa qualitate, immutat & concutit partes orbis, loco in quo est, addictas.

Quinq; in omni actione sunt necessaria:

1. Agens & est principium, ut Eclipses & stellæ cum his coniungere.
2. Patiens, & est genus materiæ.
3. Locus, de quo postea.
4. Tempus
   - dilationis.
   - perseuerantiæ.
5. Qualitas effectus, de quo postea.

CAPVT SEXTVM.

Duo sunt genera horarum:

1. Æquinoctialium, seu æqualium.
2. Inæqualium, seu artificialium.

In Eclipsibus hæc sunt obseruanda:

1. Ex horarum diuersis generibus patet, quod in sequentia in Eclipsibus accidunt:
   1. Eclipses ☉ & ☽ cum eisdem horis inæqualibus terminantur, id est, durant apud omnes gentes propter poli eleuationem.
   2. Non incipiunt, neq; desinunt apud omnes gentes eisdem horis inæqualibus propter diuersitatem meridiani: prius enim apud occidentales incipit atque definit.
   3. Non incipiunt æqualiter comparatione æqualium horarum: ut est dictum, quod prius apud occidentales incipiant.
   4. In ☉ Eclipsi non est æquale tempus apud omnes.
   5. Omnibus gentibus commune est, tempus æqualium horarum Eclipsis Lunæ: idem esse.
2. Figura cœli est constituenda, non aliter atq; in genesi fit, alicuius hominis.
3. Tempus durationis quærendum, & iuxta horarum æquinoctialium numerum: in Eclipsi ☉ Anni, ☽ Menses, accipiendi sunt.

Medium Eclipsis, & nomina initium sumimus, quia:

1. ☉ aut ☽ luminarium, non nisi in medio sit.
2. Euidentia quærit: sunt autem euidentissima ipsa media, non autem initia.
3. Non loca considerat, sed locum: quod si initium consideraret, etiam finem par esset considerare.

Exordia

Exordia Eclipſium et uehementiores progreſſiones cognoſcuntur ex loci Eclipſeos, erga cardines cœli habitu: ut, an ſit propior
- 1 Aſcendenti, contingit enim effectus primis quatuor menſibus, & maximus effectus, in prima tertia parte temporis.
- 2 M.C. & contingit effectus quatuor ſequentibus: in ſecunda parte tertia temporis.
- 3 Occidenti, & fiet effectus ultimis quatuor menſibus, in tertia & ultima parte tertia.

Eclipſium effectus inchoati augentur, aut minuuntur duobus modis
- 1 Interlunia, uel plenilunia, uel quadratus radiationes, luminarium: cùm in locos illos autores effectionis, id eſt, in locos Eclipſis.
- 2 Aut illi configuratos, id eſt, ex △ reſpicientes incidérint.

Stellæ, quæ diſponunt loca Eclipſium
- Augent, ſi
  - 1 Emergant
  - 2 Stationem ingrediantur
- Minuũt, ſi
  - 3 Noctu emicantes, id eſt, cum ☉ occid.
  - 4 Occultantur.
  - 5 Retrogradus, hoc eſt, in die exortus.

Augent quia
- 1 Emergentes è ☉ radijs lumine & motu ſunt aucti.
- 2 Licet in ſtationibus ſint debiliores, tamen cùm fuit firmi in uno loco, plus operantur: debilis enim aſiſtens: plus operatur, quàm nalidus uagans.

Hæc de Planetis ſuperioribus intelligi: nam inferiorum effectus: ſunt obſcuri.

CAPVT SEPTIMVM.

DE GENERE EVENTVVM.

Res ſubiectæ, ſeu genera accidẽtium bifariam ſumũtur ex
- 1 Loco Eclipſis.
- 2 Signo cardinali, quod eſt in angulo ſequente Eclipſim: hoc eſt, M.C. uel Aſcen. & accipitur quinq; modis, ex
  - 1 Naturæ ſignorum.
  - 2 Forma octauæ ſphæræ.
  - 3 Dominis locorum.
  - 4 Erraticis, quæ in his ſunt locis.
  - 5 Fixis in eodem loco exiſtentibus.

Diſpoſitor, ſeu dominus, qui in Eclipſi, & angulo plures habet poteſtates, in tres ordines diſtribuitur, in genus
- 1 ☋ Corporum, & eſt
  - 1 Applicatio.
  - 2 Defluxio.
- 2 Radiorum & aſpectuũ: ſunt autem ſex
  - 3 ☌.
  - 4 □ in contrarijs
  - 5 △ in ſimilibus
  - 6 ✶ uel.
  - 7 Intuentia.
  - 8 Imperantia.

  & rurſus: □ in ſimilibus. △ in contrarijs.
- 3 Dominij, quod domini in quatuor poteſtates diuiditur
  - 9 Domum.
  - 10 Trigonum.
  - 11 Altitudinem.
  - 12 Finem.

Stellæ

Stellæ fixæ præ feruntur inuicem nouem modis, ut

1 *Ortus matutinus, quando stella cum Sole oritur, & hic triplex est, aut*
- 1 *Parum post*
- 2 *Cum ☉*
- 3 *Parum ante*

ortum Solis.

2 *Meridiante stella, id est, cũ ☉ oriente, stella est in M.C.*
- 1 *Postquam ortus est Sol*
- 2 *In ipso ortu ☉*
- 3 *Ante ortum*

similiter tot sunt ☉ oriente, si stella sit in Imo cœli.

3 *☉ Oriente stellæ occidit, & habet tres differentias*
- 1 *Post*
- 2 *Ante*
- 3 *In ortu ☉.*

☉ ortum.

4 *☉ Posito in occidente, stella est in occidente*
- 1 *Ante*
- 2 *Post*
- 3 *In occasu.*

☉ occasum.

5 *Occidente stella est in Medio cœli*
- *Ante*
- *Post*
- *In ☉ occasu*

☉ occasum

Similiter tot sunt ☉ occidente, & stella in Imo cœli existente.

6 *☉ Occidente, stella est in oriente.*
- *Ante*
- *Post*
- *In ☉ occasu.*

☉ occasum.

7 *☉ est in M.C. uel Imo cœli & stella, uel*
- *Secum*
- *In opposito*

& habet quatuor membra.

8 *Stella oritur, & ☉ est in M.C. uel I.C.* — *habet duo membra.*

9 *Stella occidit, & ☉ est in M.C. uel I. C.* — *habet duo membra.*

Tria in stellis octaui orbis cõsiderantur, tam in Zodiaco quàm extra, ut

1 *Formam, ut in uolatilibus, piscibus, quadrupedibus: nam similia afficiuntur similibus.*

2 *Mores, ut in feris mansuetis, nauibus maris, fluuialibus piscibus, nauigij detrimenta, aut fœlicitatem significant.*

3 *Declinationem, ut in Septentrionale terræmotus: in Meridionali imbres & tempestates.*

Tres ordines in Eclipsiũ sunt significatione: nam si Eclipsis fuerit iuxta
- 1 *Orientem*
- 2 *Medium cœli*
- 3 *Occidentem*

significat
- *Initia rerum, & quæ facilè perficiuntur.*
- *Media, perfecta & magnæ autoritatis.*
- *Extrema, uel iuxta extrema: Ita tamen ut perfectionem sit adepta.*

Magnitudo affectus et subiecti declaratur trib. modis, ut an sup
- 1 *Plærosq;*
- 2 *Paucos*
- 3 *Mediocres*

quod colligit ex duobus
- 1 *Magnitudine Eclipsis: nam quod magnus est in plerosque extenditur, minimũ in paucissimos.*
- 2 *Stellis dominantibus: idq; tribus modis status hi considerantur.*
  - 1 *Vespertini erga Eclipsim ☉, matutini erga Eclipsem ☽, minora omnia reddũt.*
  - 2 *In oppositionibus dimidium tollunt.*
  - 3 *Matutini erga ☉ Eclipsim, & uespertini erga Eclipsim ☽ augent.*

Aphorismus.

In Eclipsibus ☉ quantitas partis obscuratæ obseruatur in Eclipsibus ☽ quantitas umbræ.

CAPVT.

Digitized by Google

CAPVT OCTAVVM.

DE MODIS FVTVRORVM.

Qualitas futurorum euentuum sumitur ex
- 1 Stella dominante in locis Eclipsium, & ordinem oportet obseruare ac uidere, quis sit: Primus / Secundus / Tertius / Quartus / Quintus — Dominus, & in his non solũ uidere, quis plus dominetur, sed qui plus posſit.
- 2 Iis quæ huic, uel: Commiscentur / Commiscentur & dominantur / Non dominantur — Quia non tã sunt inspiciendi, qui dominantur, quã qui non dominantur.

Repetitio superiorum.

Earum quæ in Eclipsibus sunt obseruanda, discrimen tale est
- 1 Loci, effectus sumitur à signo Eclipsis, & uisione eiusdem.
- 2 Temporis, à loco deliquij inter Orientem & Occidentem.
- 3 Subiecti, ex loco Eclipsis, & loco stellarum dominantium.
- 4 Qualitas euentus à natura stellarum dominantium Eclipsi, & Cardini, et iis quæ his cõmiscentur, uel — Radijs. / Quia stellæ illæ dominantur locis, in quibus ipsæ stellæ sunt constitutæ.

Differunt Luminaria & Planetæ in effectu Eclipsi, quod
- ☉ & ☽ adfectionem significant, & magnitudinem adfectionis.
- Planetæ definiunt qualitatem euentus.

Duo sunt necessaria in cognitione effectuum Eclipsium, quod
- 1 Nomen Planetæ commune sit, & significet — 1 Planetas / 2 Stellas fixas de natura Planetarum / 3 Loca Zodiaci, Planetis attributa — Quia effectus hi tribuuntur naturæ Planetarum, non autem syderi.
- 2 Non solum Planetæ considerandi sunt, et illorum mixtiones, sed & mixtiones cũ stellis fixis, & eum locis habentibus familiaritatem cum ipsis: familiaritas autem Planetarũ consistit in — Radijs. / Dominijs. / Coniunctionibus. / Aequalibus ascensionib. quorum sunt quatuor, ut suprà dictũ est, modi —
  - 1 Quando Planeta & fixa stella sunt in eodem paruo circulo, & ex eadem parte, & sunt inuentia.
  - 2 Vt sint in similibus circulis, & æqualibus, sed in diuersis partibus declinationum, & uocantur imperantia & obedientia.
  - 3 Vt sint in eodem circulo magno meridiei, et uel in
    - 1 Eadem parte, ut in M. C. & est ualidior.
    - 2 Diuersis partibus, ut una M. C. altera in I. C.
  - 4 Vt sint in eodem finitore, quod potest triuariam cõtingere, uel quod
    - 1 Simul.
    - 2 Oriantur, simul occidunt.
    - 3 Vna oriente, altera occidat.

Conclusio.

His

His modis omnibus Planetæ à fixis, uel à locis afficiuntur. Item applicatione, defluxione loco quo ☾. Fixæ uerò etiam afficiuntur radijs à Planetis.

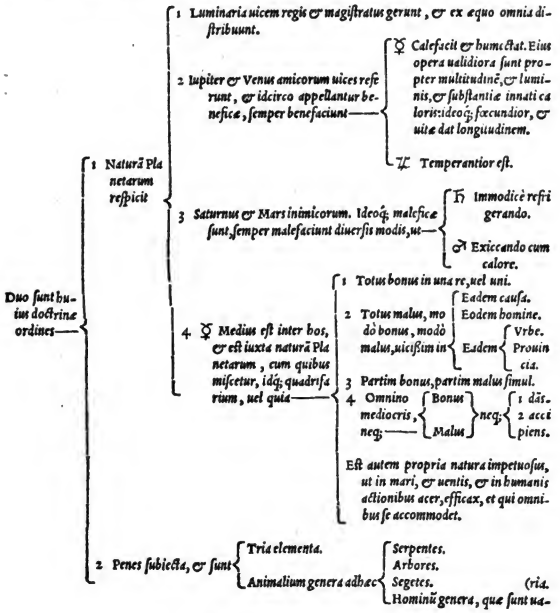

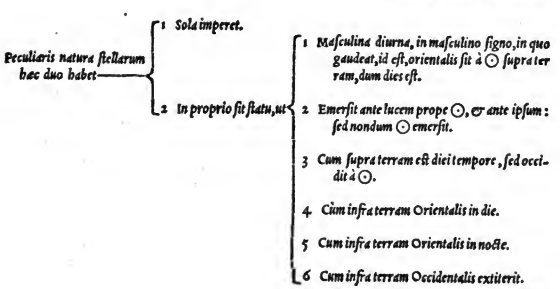

Hæc

Hæc ſunt in hac doctrina obſeruanda

1 Paritas naturæ Planetæ, hoc eſt, ut ſit in ſignis ſimilibus ſibi: item in bono habitu ad ☉.

2 Planeta non alijs miſceatur, nam ſi aliter contigerit, ut ſi
- 1 Ab angulo cadat
- ☽ ad ſe uenientem non exceperit, ſed ſit orientalis ab illa

} debilis erit & infœlix.

Circa quod notandum quinq; genera ſtatus Planetarũ eſſe, quibus accedit ſextum genus, ut ad

1 ☉.

2 ☽.

3 Stellas
- 1 Fixas
- 2 Planetas

quiſque triplex
- Coniunctio in Horizonte.
- Aequinoctiali.
- Meridiano.

4 Partes cœli ratione
- 1 Naturæ ſignorum.
- 2 Dominij.

5 Mundi uel ratione
- 1 Quatuor quartarum.
- 2 Propinquitatis ad angulos.

Latitudo
- 1 Septentrionalis
- 2 Meridionalis
- 3 Aſcendens
- 4 Deſcendens
- 5 Magna
- 6 Parua

} ſed non immutat robur.

3 Robur ſtellarum, quæ dominantur Eclipſibus, ut ſi
- 1 E' directo ſint, uel ſupra capita illorum, ualidiores enim effectus habent.
- 2 Stella dominatrix loci deliquij, loco ſignificato dominetur minus affert malum.

Domini Eclipſis & Cardinis, ſi

1
- Beneficæ fuerint.
- Dominentur
  - Prouincijs
  - Ciuitatibus

  } in quibus ſignificata incidunt
  - His tribus conditionibus iunctis: plurimum illis locis benefacient.
- Non impediuntur à Maleficis.

2 Si defecerit ex his conditionibus aliqua, rem minus iuuabit, ut ſi
- 1 Impediantur à maleficis.
- 2 Non dominentur
- 3 Benefica debilis ſit.

} Regionibus. Ciuitate. Hominibus.

3
- 1 Maleficæ præfuerint
- 2 Locis dominentur per Eclipſim adfictis, aut præſit illis
- 3 Vincantur à beneficis.

} Parum nocebunt, & multò minus ſi utrumq; adſit.

4 Non dominentur locis adfictis, ſeu regionibus, ciuitatibus, hominibus:

5 Non impediantur à beneficis, deterius, imò peſſimè adficient, & quantò ſunt ualidiores, tantò magis adficient.

Digitized by Google

Ab uniuerſalibus calamitatibus maximè aſſligentur ij, qui
- 1 Quorum in genituris præcipua loca luminarium et cardinum fuerint eadem, cum loco Eclipſis, & in eadem parte, ut
  - M. C. pro fortuna & honoribus.
  - Aſc. pro uita & corpore.
  - ☉ pro honoribus.
  - ☽ pro uita.
- 2 Qui in oppoſita parte ad unguem habuerint.
- 3 Qui in Quadrata.

CAPVT NONVM.

DE COLORIBVS IN DELIQVIIS, &c.

Duo proponit, ut obſeruetur color in
- 1 Luminari patiente Eclipſim
- 2 Virgulis & areis, quas uocant Halonas, quæ circa Eclipſim contingunt.

Ex his tria dignoſcuntur
- 1 Planeta qui dominatur.
- 2 Quantitas, nam ſi
  - 1 Totum occupat: toti parti per Eclipſim ſignificatæ accidet.
  - 2 Partē partē ſecundū uim dominationis Planetæ.
- 3 Pars ipſa in qua contingit illa mutatio

Tria rerum genera, eorum quæ in ſublimi fiunt, Ptolemæus recenſet, quæ
- 1 Videntur & non ſunt, ut Areæ, Virgæ: nulla enim ſubſtantia conſtent.
- 2 Subſtantiam habent: ut trabes, iacula, nam hæc incenſis nubibus, uerè fiunt: ut & Iris.
- 3 Media ſunt, ut Cometæ: eſt enim horum natura media, inter corpoream & imaginariam.

Nomina eorum quæ in aëre apparent
- Traiectiones
- Repentini ignes
- Sydera uolantia
- Sydera repentina
- Incenſæ ſtellæ
- Stellæ cadentes
- Stellæ tranſcurrentes
- Faces ignitæ

In his conſideranda ſunt hæc, quod
- 1 Commune illis fit ſicitatē adferre, & quæ ex ea conſequuntur
  - Sterilitatem.
  - Paucitatē aquarū.
  - Mortem piſcium.
  - Sterilitatem.
  - Prælia.
  - Proprie uētos, eaq; ex parte: qua mouentur.
- 2 Detrimēta quæ futura ſunt: colliguntur ex eo loco, ad quem tendunt: ibi enim erunt
  - Si ex pluribus erūt diuerſi uenti.
  - Prælia.
  - Seditiones.
  - Venti.
  - Sterilitates.
  - Morbi acuti.
- 3 Si tempore Eclipſium fiant, procul dubio euenient.
- 4 Si præter Eclipſes fiant, nō euenient mala notatu digna: niſi magnę fierint & crebræ, aut in die conſpicuæ.
- 5 Quod ex illis eueniet: ex Cometarum ratione diſcere oportet.
- 6 Hæc ſemper malū aliquod ſignificāt, qa ſunt de natura
  - ♂ uel ſunt ignęæ, unde æſtus, bella, &c.
  - ♅ propter motus celeritatem, unde uenti, &c.

Differunt bi ignes, à Cometis: quod ſignificent effectus
- Breuiores
- Minores
- Celerius ingruentes

quam Cometæ, bi enim
- Lōgius ſuo extendunt effectus.
- Per ſe etiam cū extra Eclipſim tempus ſunt plurimū ualent.
- Si cū Eclipſi geminatis uiribus plurima et aſſidua mala producūt.

DE

DE COMETIS.

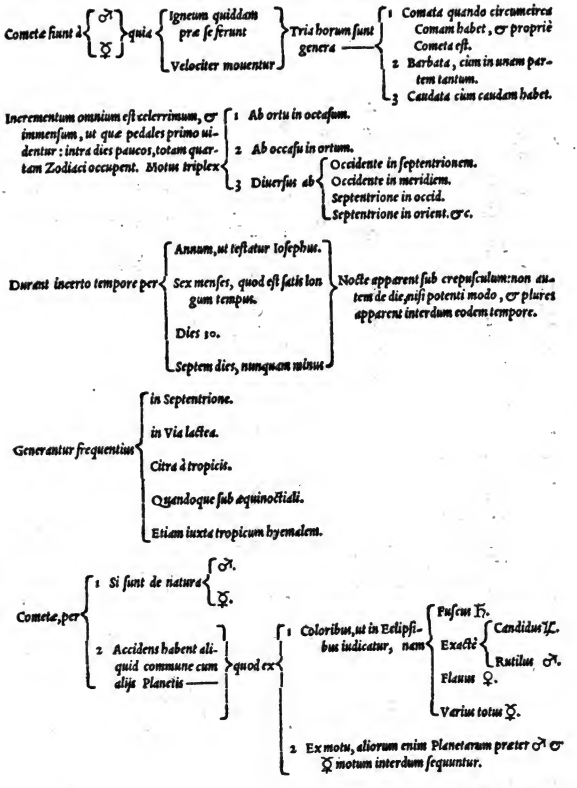

Digitized by Google

I. CAPVT. Hæc 4. secundùm Ptolemæum in apparentijs Cometarum sunt obseruanda

1 LOCVS, qui habet nouem significationes
- 1 Vtrum sit in Zodiaco, an extra Zodiacum: & si in Zodiaco, utrum in ipsa linea Ecliptica, an propè eam, uel longiùs ab ea, quod sit per instrumenta Astronomica, per quæ etiam obseruamus altitudinem eius supra terram.
- 2 Cui regioni, prouinciæ, aut loco terræ minetur, quod intelligimus ex inclinatione caudæ, barbæ, & comæ.
- 3 Hic etiam intelligimus stellas dominantes.
- 4 Locus sumitur secundùm Latitudinem à Zodiaco, seu Ecliptica.
- 5 Locus Cometæ dicitur esse respectu Planetæ, in cuius oppositione, aut coniunctione est.
- 6 Consideratur ratione stellarum fixarum, cum quibus, aut prope quas est.
- 7 Consideratur iuxta cœli partes, an sit occidentalis, meridionalis, septentrionalis, orientalis.
- 8 Consideratur angulus figuræ cœlestis.
- 9 Significatio est, qua inquirimus ad quam constellationem octauæ sphæræ referatur, quia eiusmodi stellæ uel augent, uel minuunt, uel impediunt uires Cometarum.

Et hæ quinque significationes loci sunt cõmunes Astrologis cum Physicis.

Hæ duæ postremæ significationes propriæ sunt Astrologi.

2 TEMPVS, in quo considerantur hæc 6
- 1 Ἐπιμονὴ τοῦ χρόνου, Diuturnitas temporis. Nam si diu appareant Cometæ, diuturnior subsequetur effectus: si breuiori tempore, mala illa citius cessabunt.
- 2 σχέσις πρὸς τὸν ἥλιον, habitus & configuratio ad Solem. Nam si manè ante ortum Solis Cometa apparuerit, statim subsequitur effectus: si uesperi post occasum Solis, tardior effectus subsequitur.
- 3 Cometæ, uel 1. contingunt tempore Eclipsium, & tum eò sunt fortiores uires Cometarum, quia duo effectus concurrunt, scilicet Eclipsis & Cometæ: Vel 2. fiunt extra tempora Eclipsium, ita tamen, ut non longè antè præcesserint Eclipses, uel terræmotus, uel tale quid. Vel non 3. longè post subsequantur Eclipses.
- 4 Hic etiam considerandæ coniunctiones superiorum Planetarum, uel antecedentes, uel sequentes.
- 5 In temporis etiam consideratione obseruamus initium apparitionis, medium & finem, non aliter atque in Eclipsibus, idq; eam ob causam, ut cum plurima in effectu Cometarum nobis sint considerandæ, eò proximius ad coniecturas euentuum peruenire possimus.
- 6 In consideratione temporis etiam necesse est, Vt habeamus rationem ipsius progressionis Cometæ: quia interdum Cometæ celerrimo cursu progrediuntur, ut citius absoluant suum cursum: interdum tardius, interdum in æquali motu, ut aliquoties subsistant, non aliter, ut Planetæ stationarij, nonnunquam etiam post talem stationem in diuersas se uertant partes.

Cometæ non habẽt præscriptum tempus, quo apparent, ut Sol, ☽, Planetæ, & stellæ.

3 SPECIES, seu forma, de qua infrà.

1 MAGNITVDO, in qua notantur 2,
- Cum Cometas uel consideramus { per se, Vt meteora: / respectu Planetarum, Vt cùm dicimus Cometam habere magnitudinem ♀, uel alterius Planetæ, aut stellæ fixæ.
- 2 Magnitudinem esse incertam, maiorem atq; minorem: fiquidem Cometæ sunt maiores, uel minores, iuxta copiam inflammatæ materiæ.

2 COLOR. Colores Cometarum non aliter obseruamus, quàm obseruamus in ipsis Eclipsibus ☉ & ☽. Nam naturaliter omnes Cometæ imitantur naturam ♂ & ♀, nihilominus tamen subinde per accidens mutant colores, iuxta dominium Planetæ in cuius domo apparent. Est autem hæc Astrologorum distinctio, quod Cometa pallidus, fuscus, & cinericij coloris

τὸ γίνος, sub quo plura sunt consideranda, scilicet 19.

3 SPLENDOR, { riores: Iouiales splendidiores, & sic de caeteris.
Deinde, si Cometæ fuerint splendidi, etiam effectus sunt clari & efficaces.

4 FORMA. Variæ sunt species Cometarum, potissimùm tamen tres {
1 κομῆτις, stella crinita.
2 πωγωνία, barbata.
3 Caudata, quæ prope basim latior uidetur, sed in fine exacuitur: Plinius decem genera enumerat.

5 DIVTVRNITAS, de qua antea dictum, de tempore.

6 SITVS, in quo notanda hæc 4, {
1 Obseruandum, in quam partem uertat caudam &c. Nam ex eiusmodi situ iudicamus de effectu. Illis enim regionibus minatur, ad quas caudam uertit.
2 Vtrum sit Septentrionalis, an meridionalis, Vtrum in uia lactea, aut extra eam, utrum in tropico cancri, aut tropico hyberno, aut æquinoctiali.
3 In situ notandum, Cometas interdum mutare caudam, Vt si in orientem uertant caudam, statim aliquot diebus interiectis, uel in septentrionem, uel in meridiem illam flectunt, aut flexura quadam declinant in alterutram partem.
4 Notandum Cometas generari frequentius in septentrione, deinde frequenter prope uiam lacteam: tertio sæpius prope æquinoctialem, rarissimè ad tropicũ hybernum.

7 LOCVS, de quo suprà.

8 MOTVS qui triplex est, {
Vnus ab oriente in occidentem, qui dicitur motus primi mobilis.
Secundus ab occidente in orientem.
Tertius mixtus & uarius, Vel enim ab occidente in septentrionem, uel contrà: Vel ab oriente in septentrionem: uel ab oriente in meridiem mouetur. Obseruatum est, quòd etiam interdum simpliciter proprio suo motu, secundùm latitudinem motum suum habuerint.

9 CONFIGVRATIO AD SOLEM, de qua antea de tempore.

10 SITVS ORBIS, quem consideramus in obseruatione medij temporis totius apparitionis, item obseruatione temporis maximi motus. Item consideratione domini loci Planetæ in figura cœli, & alijs his similibus, quæ ab Astrologis præcipiuntur obseruanda esse in consideratione figuræ cœlestis.

Digitized by Google

Finiuntur Cometarum effectus trifariam
- 1 Per ſe ui finita, ut in omnibus ſit cauſis naturalibus.
- 2 Alio Cometa ſuperueniente, qui uel
  - 1 Contraria ſit natura.
  - 2 Vi ſua aliud agendo cuertat prioris decreta.
- 3 Eclipſis aliqua, uel ☋, contraria natura, in contrarijs Cometæ locis fiat.

Ad ſingularia quod attinet: eadem eſt ratio, quæ in Eclipſibus. Nam ſi in loco decreto Cometæ, quis habeat
- 1 Vitæ ſignificatorem, aut Aſcen. periclitatur de uita.
  - Euertit dignitatem & ſtatum.
- 2 Cœli cor
  - Conſtituit, pro natura loci & geniturę.

Qui naſcuntur Cometa apparente, & exiſtente in
- Aſcen. uel
  - 1 Omnino non uiuunt.
  - 2 Si uiuunt, egregij & magni fiunt.
- M. C. maximus erit: nam uallidi erunt motus circa fortunam.

Robur uniuſcuiuſque Planetæ diſcimus ex magnitudine illius & tarditate motus: quantò enim maiores ſunt, & motu tardiore feruntur: tantò ſunt robuſtiores, in cauſis generalibus, in proprijs non ita.

Magnæ res in cœlo ſunt ſex
1. ☋ Eclipticarum octaui & noni orbis, & capitum ♈ eorum. Hæc enim præſtat ordinem, uniuerſæ machinæ elementari.
2. Cometes, qui maria, & terras, & omnia miſcet.
3. Eclipſes luminarium, quæ plerunq; unum certum aliquod genus rerum perturbant.
4. ☋ ☉ & ☽ qua reguntur, omnia humida, ut
   - Maria
   - Piſces
   - Caneri

   & morbi, ligna cædua, & alia
5. ☋ ♄ & ♐, quocunq; in loco cõtingat, qua reguntur leges, imperia, regiones, &c.
6. ☋ Luminarium cum fixis, quarum Solares uentos, Lunares maria regunt.

CAPVT DECIMVM.

DE NOVILVNIO.

Tractatio de proprijs qualitatibus uniuſcuiuſq; anni partis ſubtilior eſt, quia temporum mutatio ex uentis fit, uentorum autem ——— ſunt
- Ratio
- Cauſæ
- Origo
- Accidentia
- Qualitates

  ſunt
  - Abſtruſæ.
  - Variæ.
  - Mutabiles.
  - Incertæ.

1 In quatuor anni temporum conſtitutionibus obſeruantur quatuor principia iuxta ἐτησίων, nouum menſem, ſeu nouum anni principium, hac ratione, pro
- Vere
  - ☋ aut ☿ antecedens ingreſſum ☉ in ♈.
  - ☋ aut ☿ antecedens, ingreſſum ☉ in ♉.
- Æſtate
- Autumno
  - ☋ aut ☿ antecedens, ingreſſum ☉ in ♎.
  - ☋ aut ☿ antecedens, ingreſſum ☉ in ♏.
- Hyeme

Et maximè ſi ſit ☋ aut ☿, cum Eclipſi ☉ aut ☽.

Cauſæ quare ☋ & ☿ non ☐ accipiat ſunt
1. ☐ non poſſunt habere Eclipſes.
2. Ex his poſſumus thema cœli erigere, & ingreſſu ☉ in principia cardinalia cognoſcere.

2 Erigenda etiam ſunt figuræ cœleſtes, & diſponendi Planetæ in ſuis locis, & obſeruandi aſpectus illorum. Duæ pro
- Vere
- Æſtate
- Autumno
- Hyeme

  Ex his erunt quatuor
  - Perfectæ, cum ſtatu Planetarum, & erectione domorum, ut ☋ aut ☿, luminarium, quæ proximè magis antecedit ingreſſum ☉ in ſigna cardinalia ♈ ♎ ♋ ♑. Imperfectæ, in quibus ſolũ eſt ſitus Planetarum: et ſunt ſumptæ ab ingreſſu ☉ in quatuor puncta cardinalia.

3 Ea

3 Ea quæ augere, uel minuere possunt constitutionem ingressus ☉ in puncta cardinalia, sunt
- 1 Coniunctiones, per quas etiam intelligit oppositiones, & alias Planetarum configurationes.
- 2 Vniuscuiusq; signi nouilunia & plenilunia singulorum mensium, quæ habent significationem peculiarem & efficacem.

Duo potissimùm sunt obseruanda, quod
- 1 ☉ iuxta naturã stellarum, quibus applicat, generales faciat constitutiones, ut cùm iungitur
  - Canículæ: eius ortu maria commouentur, & maximos parit æstus, multos morbos, & hoc semper.
  - Vergiliis cum oriuntur: flat Auster, mense Maio.
  - Orioni cũ exoritur, flat Aquilo mense Iulio.
  - Fidiculæ cum occidit mense Februarij, flat Fauonius.
  - Zonæ Orionis, cùm oritur, confirmatur terra, aperitur, & pullulat.
- 2 Non solũ fixæ obseruãdæ sunt, quibus ☉ iungitur, sed & signorum naturæ, quæ ad signa noni orbis pertinent.

CAPVT VNDECIMVM.

DE PARTICVLARI SIGNORVM natura in tempestatibus.

In temporis proprietate dignoscenda: tria proponit
- 1 Cognitio Planetarum, quo ad propriam naturam.
- 2 Fixarum natura, modo ad aëris, uentorum, & partium anni naturam accommodetur.
- 3 Signorum natura, seu signa Zodiaci noni orbis.

Tres sunt diuisiones signorum
- 1 Simpliciter facta, ut sumitur signum in nono orbe, ab omnibus separatum stellis.
- 2 Signum noni orbis, in tres partes diuisum
  - Principium.
  - Medium.
  - Finem.
- 3 Diuisum in partem Septentrionalem & Meridionalem.

CAPVT DVODECIMVM.

DE PARTICVLARI TEMPESTATVM consideratione.

Generalia, quorum quædã pertinent, ad
- Subiectũ, quod tria continet
  - 1 Locum qui continet duo
    - 1 ♈ uel ♍ pro mense sequentis ☉ ingressum in punctum Cardinale. ♈ uel ♍ antecedentis, pro tota quarta anni. Locus ☉ uel ☽ tempore, ♈ uel ♍, aut □ illam quartam partem mensis inchoantis, pro quarta mensis.
    - 2 Angulus sequens locum luminaris tempore ♈ uel ♍, aut □ luminarium.
  - 2 Stellæ dominantes in duobus locis, hoc est, duobus locis simul
    - Luminaris.
    - Cardinis sequentis.
  - 3 Stellæ applicantes ipsi luminari, uel ab eo defluentes.
- Qualitatẽ quæ maximè sunt generalia & diligentissimè considerandæ
  - 1 Natura loci cardinis & luminaris, ut
    - Mobile. Fixum. Commune.
    - Vernale. Aestiuale. &c.
    - Quale signum, & qualis pars in longitudine & latitudine.
  - 2 Natura stellarum dominantiũ in cardinibus, & loco luminaris, uel applicantium illis, uel ab illis defluentium. Afficiunt enim tales stellæ, talia loca.
  - 3 Quos uentos commoueant stellæ & Planetæ
    - ♄ Oriẽtales.
    - ♎ Septentr.
    - ♂ Occident.
    - ☿ Meridion.
    - ♃ ♀ ☽ Omnes aduiuuat.
  - 4 Signorum partes, in quib. Planetæ fuerint: ut
    - 1 ♈ ♌ ♐ uentum mouent inter Septent. & Occident.
    - 2 ♉ ♍ ♑ ♎ inter Orie. & Mer.
    - 3 ♊ ♎ ♒ inter Orient. & Septent.
    - 4 ♋ ♏ ♓ inter Occid. & Merid.
  - 5 Lunæ inclinatio in latitud, ad
    - Septent.
    - Merid.

Ptolemæus

Ptolemæus præcipit quæ sint conſideranda, ut cognoſcere

1. Propriam naturam cuiuſq; partis anni generaliter, quæ ſumitur ex præcedenti ☊ uel ♄ ingreſſum ☉ in punctum cardinale.
2. Qualitatem cuiuſq; menſis ex ☊ & ♄ ſequentibus ingreſſum ☉ in puncta cardinalia.
3. Naturam temporis quarte partis cuiuſlibet menſis, quæ communiter poteſt ad octo dies peruenire, neq; inter eſſe ſeptem dierum ſpatio, quod non ſolum in ☊ & ♄, ſed & in □ ſumitur.
4. Quocunq; die qualitatem aëris, ex illuſtrium ſtellarum ortu & occaſu.
5. Per horas idem ex itinere luminarium per cardines.

Status quartarum menſis intelligitur

1. A' ☊ quæ eſt initium menſis lunaris ad dies 7 uel 8 ſequentes.
2. □ Creſcens, cuius ratione 7 uel 8 dies proximi gubernantur, niſi quod hîc etiam coniunctionis præcedentis ſit habenda ratio, tanquam toti menſi generalis.
3. ♄ Quæ & ipſa 7 uel 8 dies ſequentes gubernat.
4. Decreſcens 7 uel 8 dies.

Pro quarta menſis ſunt etiam hæc conſiderandæ

1. Congreſſus ☉ cum ☽, qui ſit in initio illius quartæ, & qui dat initium menſis.
2. Diem quartam ante.
3. Aſpectus trigonus ☉ cum ☽, uel ſextilis, qui cadit in illam quartam.
4. Quandoq; conſiderandus dies quartus ſequens.
5. Aſpectus & configurationes reliquorum Planetarum inter ſe, & cum ☽ in illa quarta.

Singula ex ſingulis ita colliguntur

1. Præter uentos nominatos, ſunt alia genera uentorum, quædam
   - Propria, ut
     - Athenienſibus, Sciron.
     - Narbonenſibus, Circius.
     - In Ponto, Cæcias.
   - Proprij etiam
     - Temporibus
     - Locis

     } ut
     - Eteſiæ.
     - Ornithiæ.
   - Generalia quinq;
     - Typhon.
     - Ecnephias.
     - Turbo.
     - Præſter.
     - Aura.
2. In omnibus congreſſibus ☉ & ☽ obſeruare oportet hæc præcipuè
   1. Locum
      - ☽.
      - Accidentia.
      - Qualitates.
   2. Solit.
3. Congreſſus Planetarum inter ſe, qui ſunt uarij & multiplices.
4. Lunam quandoq; die nouilunij uideri.
5. Quod ☽ latitans tribus diebus, differt ſuum opus, per dies tres.
6. Ratio dierum Criticorum.
   - Exortus, quando una ex illis primo incipit uideri.
   - Occaſus, cùm prima illarum incipit occidere.

Qualitates ſingulorum dierũ iuxta ſtellas fixas maximè illuſtres ſic cognoſcuntur

1. Quando plures ſunt ſtellæ, tum intelligitur
2. Talis ortus & occaſus in plurib. ſtellis durat per plures dies, & ſimiliter occaſus.
3. Si una tantum ſtella illuſtris, ut Arcturus, Canicula: tum ortus fit in una die.
4. Ortus & occaſus unius eiuſdemq; ſtellæ: non ſiunt in diſtantia æquali à ☉, ſed eſt magna uarietas propter
   - Obliquitatem ſignorum.
   - Latitudinem
     - Septent.
     - Merid.
5. Licet ortus ſtellarum inſigniũ per plures dies duret, & effectus earum: tamen mutatio non fit, niſi prima die, ortus, ſicuti & in occaſu. (ribus.
6. Ortus & occaſus earundẽ ſtellarum: non ſiunt apud omnes gentes iiſdẽ tempo-
7. Ortus & occaſus earundem ſtellarum: non ſolum in diuerſis regionibus diuerſa operantur, ſed etiam diuerſis temporibus.
8. Exortus maiorem faciunt mutationem, quàm occaſus.
9. Quatuor iſti modi, de quibus dictum ordine ſe ſequuntur.
10. Stellæ fixæ in paruæ diſtantia plus exoriuntur, quàm Lu na, ob tres cauſas, propter
    1. Luminis claritatem.
    2. Altitudinem magnam.
    3. Quarundam ſtellarum magna latitudo.

Digitized by Google

Superior in coniunctionibus fit sex modis:
1. Qui plus potestatis habuerit in loco coniunctionis, magisq; conuenerit cum stellis, quæ iuxta positæ sunt.
2. Qui maiorem habuerit potestatem in sequenti cardine.
3. Qui velocior motu fuerit.
4. Qui proximior absidi sui eccentrici.
5. Qui latitudinem habuerit magis Borealem.
6. Qui maiorem habuerit potestatem in loco luminaris, uel luminarium, quæ supra terram existunt. Sunt autem domini:
   - Frigoris & caloris ♄ & ☉.
   - Ventorum ☿ & ♃.
   - Imbrium ♂ cum tonitru, & ☽
   - Omnia hæc defert ad inferiora.

In hac doctrina hæc semper sunt obseruanda:
1. Generalißima, quæ maximes habent uires, ut Eclipses & Cometæ.
2. Minus uniuersalia, quæ sunt significata quartæ anni.
3. Propria mensis.
4. Quartæ mensis.
5. Diei.
6. Horarum.

Generaliores semper sunt iudiciores minus generalibus, duabus seruatis conditionibus:
1. Generalis adeò est perfecta in suo genere, & magna sicut propria.
2. Vt sit sola propria significatio. Nam duæ minus generales conuenientes simul: plus possunt quàm una generalior.
3. Vbi plures significationes conuenerint, tunc certißimum erit iudicium, & maximè si significatores iidem fuerint.

CAPVT XIII.

DE OBSERVANDIS METEORIS, id est, Facie cœli.

In particularium signorũ prædictionib. signa quædam sumuntur à:
1. ☉.
2. ☽.
3. Stellis.
4. Cometis.
5. Ignibus.
6. Nubibus.
7. Iis quæ uidentur solum, & non sunt, ut:
   - Iridis.
   - Areæ.
   - Parelio.

In iudicio tempestatis inst. pro:
- Die Solẽ exortentem. Hic quatuor sunt obseruanda, ut in occasu ☉
- Nocte ☉ occidentem
- Statu longioris temporis ☽ & ☉ configurationem.

nempe:
- Color, Puritas } Serenitatem significat.
- Nubes } Subnubæ, uomes.
- Radij } Pallidæ, imbres & hyemes.

Effectus generaliter producuntur ad tres dispositores:
1. Naturam significatoris bonam uel malam.
2. Robur uel debilitatem.
3. Qualitatem ut fœlix, uel infœlix.

In his præceptis etiam hæc sunt obseruanda, ut sit:
1. Planeta orientalis à ☉.
2. Auctus motu.
3. Ab Ascen. ad M.C.
4. Planeta uelocis motus natura, id est, inferior ☉.
5. In initio signi.
6. Borealis.

FINIS LIBRI SECVNDI.

CLAVDII

CLAVDII PTOLEMÆI PELV-
ſienſis, de Iudicijs Aſtrorum,
LIBER III.

CAPVT PRIMVM.

- Exordium rerum peculiariter hominibus contingentium, aut
  - Vnum principale, ut genitura, & quæ eius ratione uniuerſim nato euenlunt, ut ſunt
    - Ingenium.
    - Honor.
    - Corporis formæ.
    - Diuitiæ, &c.
  - Plura quæ ſignificant incrementa & decrementa priorum
    1. Directiones.
    2. Aetatum per Planetas diuiſiones.
    3. Progreſſiones.
    4. His ſimilia, de quibus agit ſub finem huius doctrinæ.
- Tria ſunt obſeruanda
  1. Qui uiuaciſſimi, & uiuaces ſint, nempe nati menſe
     - Nono
     - Decimo
     - Vndecimo
     } uiuaciſſ.
     - Septimo, uiuaces.
     - Octauo, minimè uiuaces.
     - Duodecimo, minus.
  2. Concordia ☽, tempore natiuitatis, & tempore generationis.
  3. Vt Planeta dominus ☿ uel ♄ perficiat circuitum, uel
     1. Commutetur cum altero luminarium.
     2. Per directionem perueniat ad locũ luminaris.
     3. ☌ ad locum oppoſitum ueniat, in quo erat in genitura.
- Initium corporis humani
  - Generatio, quæ minus eſt perfecta, & minus cognita.
  - Natiuitas, hæc eſt perfectior & notior, quia multa accedunt in partu, quæ prius nõ habebat, quorum quædam accedunt
    - Statim ab ortu, ut
      - Reſpiratio cerebri per nares.
      - Reſpiratio per pulmones.
      - Aſſumptio nutrimenti per os.
      - Eiectio urinæ.
      - Excretio fecum.
      - Vſus exteriorum ſenſuum.
    - Poſt ortum, ut
      - Vigilare.
      - Ridere.
      - Ploraré, & bis ſimilia.
      - Vſus exteriorum ſenſuum.
      - Motus membrorum.
      - Iuditium ſenſuũ exteriorum.
      - Sermõ.
      - Quædam ſymptomata, ut
        - Tuſſire.
        - Sternutaré.
        - Sigultire.
        - Tuſſationẽ ſentire.
      - Vocis uariatio { Exaltatio. Depreſſio.
      - Veneris uſus.
      - Ortus quarundam rerum
        - Pilorum.
        - Capillorum.
        - Dentium.
      - Generare alium.

CAPVT SECVNDVM.
DE PARTE HOROSCOPI.

- Tempus in natiuitate habet latitudinem quandam, ut
  1. Principium, cùm incipit reſpirare.
  2. Medium non exactè, tamen ſumptum.
  3. Momentum principale, & eſt finis eiuſdem temporis, cùm iam tantum attraxit aëris: ut ſponte ceſſent reſpirare, & moueri umbilici arteriæ.
- Tres ſunt modi habendi uerum aſcendens
  1. Aſtrolabium, & eſt firmiſſimus.
  2. Directiones effectuum, qui conſequuntur.
  3. Trutinam, ex cognitione Domini ☿ uel ♄ præcedentis natiuitatem.

CAPVT TERTIVM.

DIVISIO PRAECIPIENDORVM.

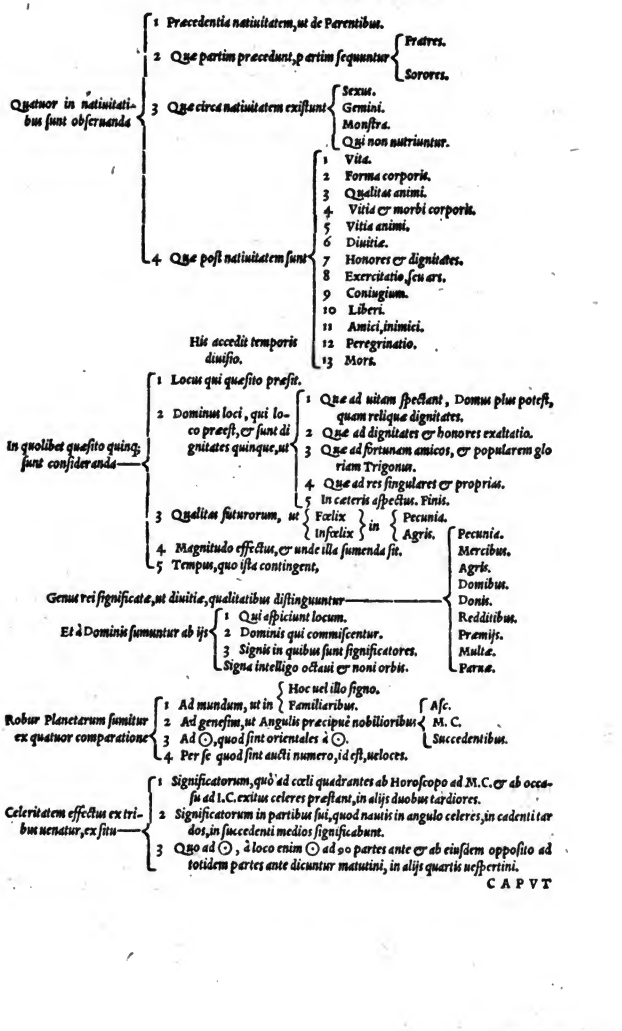

CAPVT

CAPVT QVARTVM.

DE PARENTIBVS.

In parentum conſiderantur natiuitatibus hæc:

1 Natiuitates filiorum ſignificant ſuper parentes, & fratres, & filios.
2 Ex natiuitatibus parentum cognoſcuntur qualitates filiorum.
3 Ex natiuitatibus parentum ſtatus fratrum etiam cognoſcitur.
4 De ſtatu fratrum maiorum, & de ſtatu minorum generaliter.
5 Cum naſcitur filius in una domo mutatur ſtatus parentum, & fratrum, & ſororum in deterius, uel melius.
6 Status parentum, ſequitur genituram propriam parentum, deinde poſt natiuitatem primogeniti, &c.
7 Status filiorum componitur ex natiuitatibus proprijs parentum, fratrum, & ſororum.
8 Ordo in his eſt obſeruandus, qui à Cardano deſcribitur.
9 Parentum natiuitates primum locum obtinent pro ſeipſis, deinde ſuccedit natiuitas primogeniti, &c.
10 Natiuitates parentum etiam inter ſe ſignificant mutuo tantum, quantum natiuitas primogeniti.
11 Mater magis ſignificat ſuper infantiam filiorum, & mores corporeos, & corpus ipſum: ſed pater ſuper adultam ætatem, & qualitates animi, & fortunas eorum.
12 Mors unuſcuiuſque, uel ſeparatio à domo, extinguunt ſignificata pertinentia illis, qui cum eis coniuncti fuerant, & illi reuertuntur ad proprias natiuitates, & earum ſtatum.

Principalia quædam obſeruatione digna:

1 Planetæ orientales à ☉, ſunt robuſtiores.
2 Planetæ occidentales à ☽, ſunt in leto ſtatu & pulchro.
3 Planeta dicitur obſeſſus, quando eſt inter duos alios, & eo magis, ſi ſit in eorum dignitatibus: exaltatus autem, quando fuerit occidens alior & ponderoſus. Superior quando eſt occidentalis eleuatus ſupra ☉ uel ☽.
4 In omnibus quæſitis tres ſunt ſtatus conſiderandi optimum, peſſimum, medium: & ſic in magnitudine, in tempore, &c. ex quibus uult intelligi duo, ut:
   1 Declarato uno, reliqua etiã intelligantur.
   2 Vt intelligamus media omnia, quæ inter extrema cadere poſſunt.
5 Vnicuiq; parenti duos ſignificatores pro patre ☉ & ♄, pro matre ☽ & ♀ aſſignantur.
6 Vnicuiq; parenti oportet eligere duos Planetas.
7 In dignitate ſemper luminare conſideratur, in uita autem robuſtior ex duobus ſignificationibus, pro qualitate corporis horoſcopus.
8 Quatuor ſtatus in unoquoq; parente:
   1 Concordia ſignificatorũ interſe.
   2 Concordia unius ſignificatoris cum benefico.
   3 Status ſignificatoris per ſe.
   4 Vtrum malefice eleuentur ſupra ſignificatorem.
9 Per concordiam intelligitur △ uel ✶.
10 In genitura infamis ſi ☉ aſpicit ☽ □, uel ☍, uel ♄, ♀, aut ☽ eodem modo, tunc parentes illius infamis odioſe habebunt.

CAPVT SEXTVM.

DE PARTV MASCVLINO ET fœminino.

Tria obſeruantur pro ſexu:

☉ ☽ Aſc.

Atq; hæc quinq; modis, ſicut & dominantes ſtelle, iuncta:

1 Naturam Planetæ — Maſculini.
2 Sita erga mundum. — Fœmin.
3 Sita erga ☉ — Orient. Maſcul.
4 Naturam ſigni. — Occid. Fœmin.
5 Naturam ſtellarum.

CAPVT SEPTIMVM.

DE PARTV GEMINORVM.

Partus multiplex cognoscitur, uel
- 1 Cognitione matris, quæ plures peperit.
- 2 Habita genitura matris.
- 3 Cum in filiorum genitura M.C. est signum bicorporeum, aut Dominus eius in signo bicorporeo.

CAPVT OCTAVVM.

DE MONSTRIS.

Dùò sunt considerandа in monstris
- 1 Forma natiuitatis, quæ est in tribus
  - 1 Luminaria cadant ab angulis, nulla familiaritate horoscopo iuncta.
  - 2 Maleficæ sint in angulis, & maximè in Asc. uel M. C.
  - 3 Dominus loci ☿ uel ♄ præcedentis natiuitatem, neque Asc. neq; loco ☽, neq; domino genituræ aliqua familiaritate iungatur.
- 2 Forma humana, seu alia, quæ sumitur à signis, in quibus sunt luminaria.

CAPVT NONVM.

DE HIS, QVI NON NVTRIVNTVR.

Duo genera eorum qui non uiuunt
- 1 Non accipiunt nutrimentum, sed statim moriuntur, antequam lac sugant.
- 2 Nutriuntur, sed non diu uiuunt, & tales sunt multorum modorum, quidam enim uiuunt per
  - Horas
  - Dies
  - Menses

  } Sed non complent annum.

1 Luminare in angulo.
2 Maleficа in ♂ aut ♄ per gradum, & in figura equicrura.
3 Nulla benefica respiciat aliquem illorum, hoc est, neq; luminaria, neq; maleficas.
4 Dispositor luminarium, uel dispositores, in locis maleficarum.
5 Latitudo eadem in ☌, & contraria in ☍.

CAPVT XI.

DE LOCIS APHETICIS.

Tria in uitæ gubernatione considerandа sunt
- Vitæ gubernatores sunt
  - ☉.
  - ☽.
  - Asc.
  - ⊕.

  Dominus horum locorum.
- Loca in quibus positi aphetæ possunt decernere uitam
  - M.C.
  - Asc.
  - Vndecima
  - Septima
  - Nona

  } domus.
- Mensura domus, ut quinq; gradus ante & totidè post sumantur intelligе gradus (æquinoctialis.

CAPVT XIII.

QVOS ELIGERE CONVENIAT VITÆ GUBERNATORES.

Tres sunt ordines in præferendis Planetis
- 1 ☉ in die.
- 2 ☽ nocte.
- 3 Si tres sint principales aphetæ, ut ☉, ☽, & gubernator locorum prædictorum, in locis aphetícis proponitur ex
  - ☉ & ☽ qui fuerit potentior.
  - Si parua differentia.
  - Vide cui dominus ille iungatur.

Notanda sunt hæc tria
- 1 Per quinq; dignitates intelligit
  - Domum.
  - Trigonum.
  - Altitudinem.
  - Finem.
  - Aspectum.
- 2 Diurna præcedit ♄ luminarium proximior. Nocturna est ☿ præcedat sumitur tantum ♄.
- 3 Locus ♄ in hoc casu est etiam locus luminaris, quod inuenitur supra terram tempore ♄.

CAPVT

CAPVT XIIII.

QVAE NAM SINT VITAE MODERANDÆ RATIONES.

- Duplex directio
  - 1 Generalis, Dum significator uitæ fuerit à medio cœli, usq; ad finem primæ domus, qui est secundum ordinem signorum, & secundum ascensionis ipsius Aphetæ.
  - 2 Propria, Dum significator inter decimam & septimam est constitutus, & sit contrà signorum ordinem.

- Aspectus duo
  - 1 In Æquinoctiali.
  - 2 In Zodiaco.

- Quædam occidunt
  - Per se generaliter.
  - Per se, sed non generaliter.
  - Neq; per se, neq; generaliter.

- Tria impediunt anæretam, ne occidat
  - 1 Anæreta in termino benefice.
  - 2 Benefica proijcit radios quoduis △ ✶ □ ☌ ☍.
  - 3 Latitudo diuersa.

- Aphetæ potest esse, uel in ipso
  - Horosc. ad unguem.
  - M.C.
  - Gradu Occidentis.
  - Intermedio loco inter duos angulos
    - Occid. & M.C.
    - M.C. & Horosc.
    - Horosc. & I.C.
    - I.C. & Occid.

- Quatuor sunt modi, quibus fiunt directiones, per
  - 1 Sphæram solidam, & hic est optimus, sed habet duas difficultates, ut
    - 1 Habeatur sphæra exactè.
    - 2 Conseruetur.
  - 2 Astrolabium, facta tabula conuenienti regioni tuæ.
  - 3 Tabulas exactissimas Ioan. Monteregij.
  - 4 Tabulas ascensionum rectarum, & quantitatem dierum.

CAPVT XVII.

DE QVALITATE ANIMI.

- Hi sunt stellarum status, cum eadem die in centris inueniuntur, cũ ☉ uel ☽, ut si
  - 1 Ante ortum ☉ in oriente stella uidetur, uel post ipsum constituta, uideri possit ab occasu.
  - 2 Statim ante ortum ☉ stella in cœli medio, uel etiam si oriente ☉ licet non uideatur stella cœli centrum ad unguem occupet.
  - 3 Ante ☉ orientem stellæ statim occidat, uel si simul.
  - 4 Oriente ☉ stella imum cœli obtineat ad unguem.
  - 5 ☉ imum cœli occupante, ad unguem oritur, uel occidit.
  - 6 Occidente ☉ stella M.C. occupat, uel statim ab occasu.
  - 7 Occidente ☉ stella ad unguem I.C. occupat.

- Non Lunam, non Mercurij, uim sed eorum locos considerabimus, quinque modis
  - 1 Locus ipse ☿ & ☽.
  - 2 Dominus illorum locorum.
  - 3 Constitutio colligatorum Planetarum, cum illis locis, uel cum dominis eorum habitu ad ☉.
  - 4 Habitus eorundem ad angulos.
  - 5 Peculiaris cuiusq; syderis respicientis, uel coniuncti illis locis proprietas, ac natura ad animæ qualitatem declarandam.

Digitized by Google

Stellæ dominantes, ſi
- In propriis locis, ut fuerint
  - Domo.
  - Altitudine.
  - Trigono.
  - In domeſticis, & tunc omnis erunt illuſtria.
- Non impediæ, hoc eſt, non hæſitantes, neq; contrarijs permiſtæ affectibus & ſalde, hoc eſt, firmæ.
- Dominentur utriq; loco principali.
- Item Planeta Lunam ad ſe venientem excipiat, uel ab eo ☽ deſſuat.

His octo modis dicuntur Planetæ commiſceri inter ſe
1. Commutatione dignitatum.
2. Mixtione radiorum.
3. In eadem longitudine exiſtentes.
4. In eodem circulo poſitionis.
5. In intuentibus.
6. In imperantibus & obedientibus.
7. Tertius translationem luminis faciat ab uno ad alterum.
8. Planeta ſit iunctus, uel in eodem circulo poſitionis.

1 In omnibus cauſis, præterquàm in aphetis tria conſideranda ſunt
1. Quod eſt parum, aut nihil afficitur, ſeu benè, ſeu malè ſe habeat.
2. Quod præeſt id ſummam habet autoritatem.
3. In quo eſt id, mediocrem habet autoritatem.

2 Vnum generale in omnibus his tribus ſcilicet ſubſtantijs, dominis & locis, ut inter ſe configurentur amico aſpectu, uel alia ratione conuenienti.

3 In Dominis quando ſoli ſunt, ut bene ſint diſpoſiti, quo ad orbem id eſt angulos.

4. Tres ſtatus Planetarum ſunt obſeruandi, quando
1. Vnus ſolus utriq; loco ſimul dominatur.
2. Duo uel plures in ambobus locis dominantur.
3. Ille qui habet dignitatem in loco Mercurij, non habet in loco ☽, & ille qui in loco ☽ dignitatem habet, in loco ☿ non habet.

Planeta dicitur ſolus dominari, cùm
1. Non commiſtus alijs, ſolus in ambobus locis plene dominatur.
2. Planeta unus ſolum dominatur in utroque loco, & licet alij Planetæ uires maximas habeant: ſinguli in ſingulis locis, nullum tamen in utroq; loco ſimul habet.
3. Planeta unus dominatur in utroq; loco, nec deeſt alius, qui etiam dominetur in utroq; loco, ſed tamen parum dominatur.

Luna dicitur quinque modis aſcendere, ut
1. Cùm aſcendit in latitudine, hoc eſt, à meridie in ſeptentrionem.
2. Aſcendat in mundo generaliter, hoc eſt, ab aſcen. ad M.C. & à ſeptima ad I.C.
3. Aſcendat, id eſt, ſit in angulo.
4. Aſcendat ad apogæum Epicycli.
5. Aſcendat ad Eccentrici abſidem.

Luna

Luna eſt in optimo ſtatu à prima quadra ad oppoſitionem, & maximè in quatuor ultimis diebus, qui ſunt ante oppoſitionem, tunc enim habet quatuor conditiones, & in contrarijs eſt in peſsimo ſtatu

1. *Abundat lumine copioſo.*
2. *Lumen augetur in dies & horas.*
3. *Superauit longitudinem medium, & eſt in parte ſuperiori eccentrici.*
4. *In dies & horas magis aſcendit in ipſo eccentrico ad apogæum.*

Stans Lunares ſunt quatuor

1. *Perfectiſsimus à prima quadra uſque ad oppoſitionem, & maximè quatuor ultimis diebus.*
2. *Quatuor dies primi poſt oppoſitionem, & quatuor ultimi ante primam quadram.*
3. *Quatuor ultimi ante ſecundam quadram, & tres primi poſt ☽ niſionem à ☉, hoc eſt, tres primi primæ quadræ.*
4. *Ab ultima quadra ad ☉, cuius deterior pars ultimi quatuor dies.*

CAPVT XVIII.

DE VITIIS ET MORBIS animi.

Tria genera caſuum proponit, cum

1. *Luminaria ſimpliciter à maleficis opprimuntur: abſque alio auxilio.*
2. *Maleficæ ſunt in occidentali angulo, & beneficæ in orientali, uel M. C.*
3. *Maleficæ ſunt in orientali, & beneficæ in occidentali angulo.*

FINIS TERTII LIBRI.

CLAVDII PTOLEMÆI DE Iudicijs Aſtrorum, LIBER IIII.

CAPVT PRIMVM.

DE NATI FORTVNIS.

Magna fortuna in diuitijs octo modis habentur, cum

1. ⊕ *cum ♃ bene fortunato coincidit: tunc undiq; diuitiæ adfluunt.*
2. ♀ *in M. C. quia præſtat benevolentiam, elegantiam, &c.*
3. ♃ *in ſecundo loco.*
4. ☽ *in aſcendente.*
5. ☉ *in occidente.*
6. *Defluxus* ☽ *& applicatio accommodata.*
7. *Coniunctio ♃ cum* ♀, *uel Capite draconis, uel Luna, uel fixa ſtella benigna, uel fixa ſtella benigna cum* ⊕, *uel* ☉, *uel* ☽, *& maximè in angulis.*
8. *Commutatio* ⊕, *aut luminarium, aut aſcendentis cum fœlicibus genituris.*

Status diuitiarum ex quinq; his habetur, ut
1 Domini ⊕ fuit à ☉ orientales.
2 In angulorum centris.
3 In proprijs dignitatibus.
4 Planetæ, qui supra illos eleuantur, cum eis concordent.
5 Domini loci ⊕ cum ☉ uel ☽ conueniant.

CAPVT SECVNDVM.

DE FORTVNA HONORIS & dignitatis.

Distributio Planetarum iuxta præfecturam, quam habent in hominum actionibus
Luminaria generaliter præsunt omnibus.
♄ Infimæ plebi.
♃ Diuitibus & magistratibus.
♂ Militibus & artificibus durioribus.
♀ Mulieribus & mollioribus artificibus.
☿ Studiosis.

Septem genera Status hominum, quasi extrema proponit, per quæ reliqua omnia cognoscimus, ut
1 Ambo luminaria in masculinis signis, & in angulis, aut alterum eorum, & Planetæ orientales à ☉, occidentales à ☽, reges faciunt.
2 Planetæ circundantes luminaria, si uel in angulis fuerint, uel ad superiorem cœli cardinem configurati, magnam decernunt potentiam & stabilem.
3 His uerbis Ptolemæi comprehenditur: si uero alijs ita habentibus solus ☉ in masculino, &c.
4 Cum unum luminare est in signo masculino, & in angulo, aliud in fœminino, & extra angulum.
5 Vbi nec ☉, nec ☽, in angulo est, ♄ tamen, & ♃, & ♀, in angulis.
6 Cum neq; luminaria, neq; Planetæ circundates illa, in cardinibus fuerint.
7 Hic status ex tribus constat.
1 Vtrunq; luminare ab angulis cadat.
2 Luminaria in signis fœmininis.
3 Luminaria à multis beneficis sunt stipata.

CAPVT QVARTVM.

DE ACTIONIBVS, SEV OPIficio nati.

Quatuor sunt ordines eligendi dominum officij, cum
1 Idem fuerit Planeta, radios ☉ exiens, qui & in cœli medio est.
2 Vnus solus Planeta, uel ☉ radios exit, uel in M.C. est.
3 Diuersi Planetæ diuersas ex his tribus habuerint conditiones, ut unus primum de subradijs ☉ exeat, &c.
4 Nec primo oriens Planeta est, nec in cœli medio: tum accipimus eum, qui plus potestatis in M.C. habuerit.

Opificiorum tria genera
Laboriosa ♂.
Industria ☿.
Voluptuosa & delicata ♀.

Duo

Duo sunt in apotelesmatibus, quod
- Significat: & hoc bifariam diuiditur ratione
  - Substantie in
    - Planetas.
    - Fixas.
    - Figuras octaui orbis.
    - Spatia noni.
  - Modi in id, quod
    1. Significat.
    2. In quo est.
    3. Præest.
- Significatur, diuiditur in
  - Qualitatem.
  - Quantitatem.
  - Tempus.

Diuidit artes, in
1. Contemplatiuas, quæ signis regijs debentur tropicis & æquinoctialibus.
2. Morales, quæ sunt practicæ, & ad humana signa pertinent.
3. Expolientes, quæ expoliunt naturæ opera, & quadrupedibus conueniunt.
4. Imitantes naturæ opera, & ad æquatica pertinent.

Luna causa est diuinationis, cum quatuor habuerit conditiones, ut——
1. Exeat ☉ radios, & iam appareat.
2. Ad ☿ uadat occidentalem.
3. ☽ præsit M.C. uel loco Planetæ opificium significantis.
4. Sint in signis conuenientibus.

Quatuor genera geniturarum
1. Bona, quæ uidetur bona: ut cum luminaria & beneficæ in angulis fuerint.
2. Bona quæ mala uideatur, cùm Planetæ ab angulis decidunt, benefica tamen super omnes eleuatur.
3. Mala, quæ mala uidetur est, in qua omnes Planetæ caduni mutuisq; radiationibus aduersis se conficiunt.
4. Mala, quæ bona uidetur, in qua luminaria sunt in angulis, sic & cæteri Planetæ, sed maleficæ omnibus imperat, locis, aut super omnes eleuatur.

CAPVT QVINTVM.
DE CONIVGIO.

Septem principalia sunt considerandain omni genitura, ut
1. Loci & Planetæ congruenter unicuique rei, ut pro
   - Vxore ☽.
   - Diuitijs ⊕.
   - Animi qualitatibus { ☽. ☿.
2. Planetæ potentiores, ut——
   1. ☉.
   2. ☽.
   3. ♃.
   4. ♄.
   5. ♂.
   6. ♀.
   7. ☿.
3. Planeta qui dominatur locis principalibus, qui Almuten dicitur.
4. Potentiorem, id est, propiorem centro anguli nobilioris.
5. An qui dominatur, aut potentior est, sit benefica, uel maleficа.
6. Dispositionem illorum in mundo, id est, quoad ☉, & proprium apogea eccentrici ♄. quoad Lunam & latitudinem. ♄. & in quo loco sit, ubi dominetur.
7. Commixtionem cum Planetis, quib. modis illa fiat, et qui, ac quales sint.

Tempus coniugij trifariam consideramus, nam contingit, aut in
- Iuuentute
- Senectute
- Nunquam

} & hic quoq; considerandа sunt
1. An unam, uel plures.
2. Vitæ longitudo mariti & uxoris.
3. Stellæ quibus ☽ corpore applicat in eodem signo seu Planetæ sint, seu non, dummodo corpore illis iungatur.

Tres gradus concordiæ, cum
1 ☉ in uiro, & ☉ uel ☽ in fœmina, aut ☽ in utriusq; locis fuerint in locis se respicientibus △ uel ✶ aspectu.
2 ☽ in uiro, in uxore ☉, eodem modo disponuntur.
3 Alter alterum recipit.

CAPVT DECIMVM.

DE MORTE.

Quatuor genera mortis
1 Mitissimum cùm quis absq; uiolentia & strepitu, quasi naturaliter morbo aliquo decedit.
2 Violentum, sed non publicum.
3 Violentum, & publicum.
4 Violentum cum expositione corporis.

De morte tria quæruntur
1 Tempus.
2 Qualitas.
3 Locus.

CAPVT VNDECIMVM.

DE TEMPORVM DIVISIONE.

Quatuor diuisiones temporis uitæ humanæ proponit, quæ fiunt per
1 Septem ætates.
2 Eam, quæ fit per directiones in partes finibus correspondens.
3 Annos, & menses, ac dies, ex signorum commutationibus.
4 Partes instabiles magnitudine, & initio per ingressus Planetarum in præcipua loca.

FINIS LIBRORVM APOTELESMATICORVM IIII.

APHORISMI

Digitized by Google

APHORISMI ASTROLOGICI AD LECTIONEM APOTELESMATΩN PTOLEMÆI, Vtiles.

PROGRESSIO PHYSICA.

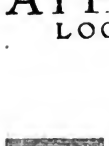

X calido, frigido, humido, ſicco, primis, inquã, qualitatibus, procedunt ſecundæ qualitates: ut aſperitas, exuſtio, inciſio, & his ſimilia, ex quibus tertię, ut uocant, ſicuti ſemen generandi, lac, &c. Rurſus ex his ſimilitudine ſubſtantiæ: fiunt aliæ qualitates, opere quidē ſenſibus manifeſtæ: ſed ratione operis occultiores, quas catharricas uocant: ab his denique aliæ intellectu obſcuriores, quæ nominantur proprietates.

PROGRESSIO ASTROLOGICA.

Ita Aſtrologi ſuas habent προφάσεις: ut exempli gratia. Luna in ♋, & tertia domo, Saturnus in ♎ & ſexta domo: immoderatam frigiditatem, humidamq; intemperiem in cerebro ratione ☽ operabitur: pectus anguſtum & debile ob eaſdem qualitates efficiet, ab his qualitatibus, immoderata pituita, ob debilem naturalem calorem à ♄ ſiccitate factam generabitur: quę in pulmones deſcendet: ab his tertia procedit diſpoſitio, ſpirandi difficultas, ab hac corporis extenuatio, tabes, propter exſiccationem, in corde factam, propter prohibitam reſpirationem cum frigiditate iunctam: namq; tam pulmo, quàm pituita frigida ſupponuntur.

Sic ergo ex ♋ & ♄ immoderata frigiditate, & humida qualitate, immoderata ☽ & ♋ tertio ex robore ♄ in ♎, quarto ex ſexta domo, quæ morbos ſignificat: deniq; ratiōne primarum qualitatum, in tabis cognitionē deuenimus. Has progreſſiones diligenter annotare oportet: ut huius diſciplinæ calumniatores uideant, eſſe φυσικὴν τῆς ὑφηγήσεως τρόπον apud Aſtrologos, & ἁρμόζοντα τῇ φιλοσοφίᾳ τρόπον.

Tempora æquinoctiorū & ſolſtitiorū, medicamenta non ſunt exhibenda.

Iuxta rationem motus Lunæ, Critici dies ſunt inſtituendi.

Lunam obſeruare debent Agricolæ in ſecandis, inſerendiſq; arboribus, atque ſeminibus ſerendis.

Ex aſpectu ſyderum nautæ motus, uentorum, & temporum qualitates dijudicare debent.

Tria faciunt ad hyemis temperiem ♂ in ♋ & ♌, ♄ in ♒, & ♅ cum ☉: nam ♄ cum plurimum abeſt, frigus augere non poteſt, ♂ uero eſt quidem paruus ☉, deniq; ♅ cum ☉ calorem illius maxime auget, & fouet.

Hyems ſæua, & æſtas temperata fiet contrarijs rationibus: ut ſi ☉, ♂, ♅, abſint in ♒ & ♄ in ♋ uel ♌.

Quicquid in uniuerſo fit, ſeu ad temporum mutationes pertineat, ſeu ad generationem interitumue Planetarum aut animaliumue totum ad ſyderum motus & naturas, atq; configurationes referri debet, atq; ex his præcognoſci.

Quantò ſydus maius eſt, ac motus uelocior: eò etiam opera ſyderis ſunt manifeſtiora, ut opera ☉ manifeſtiſsima ſunt, poſt ☽, inde ♀, poſtea ☿. Nam ut ☿ celeriter eſt: ita ♀ robuſtior ob magnitudinem, inde ♄ poſt ♅, atq; hæc in comparatione ad ☉, ♂ uerò habet obſcuriora opera, quia ſerius ☉ iungitur: deinde etiam eſt minor, quàm ♅.

Stellarum

Stellarum fixarum opus manifestius est, opere trium superiorum: earum inquam, quæ conspicuæ sunt magnitudinis, aut saltem mediocris, cum parua latitudine: minus uerò, quam ☿ & ♀ ob tarditatem motus.

Quo ad opera ☽, fixæ stellæ ostendunt opera manifestiora, & maiora inde ♄, post ♃, ♂, ♀, ☿.

Planeta leuiore, sæpius redeunte ad congressus alterius, qui tardius mouetur, seu per ☌, seu per radios ei applicetur: quod polliciti sunt ab initio, sępius repetendo, confirmant & augent.

Præstantius est, atq; melius, de rebus maximis, uel minimum scire, quàm de minimis uniuersa.

Aëris qualitates difficulter cognoscuntur, quia congressus & configurationes stellarum non reuertuntur, & configurationes cœlorum, nostris temporibus, non sunt similes, neque esse possunt antiquis, quarum similitudine ars ipsa confecta est.

Maior est uis astrorum, quàm ut quisquam eam æstimare possit, nam legum & imperiorum mutationes, & naturæ miracula (non inquam illa quæ diuina fiunt prouidentia) quæ uarij ad uaria referunt, ab his prodeunt.

Notissimi stellarum congressus sunt hi: Lunæ cum fixis, ☽ cum ☉, ☽ cum ♄, atq; alijs Planetis.

☉ cum fixis, & cum Planetis.

☿ cum ☉, & cum fixis postea cum alijs Planetis.

♀ cum ijsdem stellis.

Deniq; ☿ & ♀, reliqui uix sunt noti, ♄ quidem cum ♃ propter tarditatem motus: ♂ uero propter parui orbis in quo defertur magnitudinē: hodie tamen acuratiore studio congressus stellarum obseruantur & annotantur.

Astrorum promissa minuuntur, augentur, & peruertuntur, multis de causis: quales sunt natura seminis, patria, educatio, consuetudo, & ea quæ hæc consequuntur, atq; ab his pendent.

Per Astrologiam præcognoscere possumus mutationes, quæ fiunt per aëris transmutationem, & in mutato aëre ambiente, simul primò corpora nostra primis qualitatibus immutantur: inde corpus & animus: unde temperaturæ, sanitas, morbi, breuitas & longitudo uitæ, & quæ unicuiq; horum sunt coniuncta, ut corpori res familiaris atq; conuictus, animo, existimatio & dignitas: ad quæ corporis & animi incommoda, accedunt casus.

Res quæ à syderibus ex generalibus constitutionibus eueniunt, non sunt unæ sed plures, & hæ uariæ atq; multiplices.

Sunt quædam constitutiones generales adeò potentes, ut homines per eiusmodi graueis adfectus terræ, aquæ, aëris superentur.

Si ♂ in ♌ fuerit cum ☉ calor & siccitas producitur, inde multæ acutæ febres, uno loco magis, quàm altero, plus in uiris, quàm mulieribus, & biliosis atq; exercitatis, quàm pituitosis, & in ocio degentibus, & in his qui multo uini potentis potu & aromatibus utuntur, quàm qui cōtrarijs, & in pestilentibus locis, quàm in salubribus.

Maximè illustres effectus sunt ☉ & ☽ & stellarum fixarum illustrium, quæ proximè ad uiam ☉ accedunt.

Omnis Pleneta, & omne sydus talem habet uirtutem, qualem habet impressionem.

Quæ æqualiter mouentur tepescunt: quæ uerò modo uelociter, modò tardē, qualitates magis excitant, non autem substantiam mutant.

☉ secundùm substantiam calidissimus est, secundùm qualitatem impressam moderatè calidus, atq; paululùm siccus.

Virtus

Digitized by Google

Virtus omnium ſyderum conſequitur magnitudinem ſyderis, ſeu potiùs luminis, quæ conſiſtit in corporis magnitudine, luminis claritate et denſitate.

Vniuſcuiuſque ſyderis proprium lumen, eſt diuerſum ab alijs, magnitudine, multitudine, tenuitate, & celeritate: quod uero reflectitur ☉ eſt, puriſsimum atque tenuiſsimum, & denſiſsimum.

Velocitas motus, in ☽ maximè conſiderandus eſt, & plurimum facit: poſtea in ☿ & ♀: nam motus uelocitas in ſuperioribus non tantùm facit, quantum in inferioribus.

Planetarum habitus non ſolum ad ☉, ſed & ad ☽ conſiderandus eſt, ♄ cum ☉ & ☽ fœcunditatis autem eſt.

Omnia aſtra proprio & ☉ lumine prædita ſunt, ☽ quidem plus alieno, cætera proprio, aut æqualiter, ſed ualde pauca.

Nullus ſuperiorum poteſt eſſe ualde humidus, nec ullus inferiorum ualde ſiccus.

☽ & ☿ faciunt inſtabiliſs. hominẽs, quia neuter eorum quieſcit unquam.

☽ motus, quia eſt perpetua manifeſtus, ideo Lunaticorum inſtabilitas eſt omnibus cognita: unde etiam ſtultitia nominatur.

☿ inſtabilitas dubia eſt, & non adeò manifeſta: idcirco calliditas appellatur, et ſpeciem prudentiæ habet, quamuis uerè prudentia non ſit, ſed quædam natura inſtabilis & doloſa.

☽ luminibus plena maximas adducit fœlicitates: quoniam calida ſatis eſt pro luminis ratione, uacua uerò debiliter nobis benefacit.

☿ orientalis à ☉ remotus, & ☽ propinquus, aut in illius configurationibus, humectat, quantum enim ☉ calefacit, tantum ☽ humectat.

♄ temperamentum ſupremum habet, & maximè beneficus eſt: quia calor humido perfectè dominatur.

♀ mediocriter temperata eſt, propter humidi abundantiam, unde etiam mediocriter eſt temperata.

☽ minus temperata, ideo minus benefica, propterea caloris paruitatem, parum enim dominatur humido.

Luminis magnitudo prima eſt in ☉, poſtea in ♄, quo ad robur: inde in ☽, quoad denſitatem, ac terræ propinquitatem poſt ♀, ♂, ♀, ♃.

Luminis temperies in ♄ optima eſt: poſtea in ♀, deinde in ☽, in ☿ mediocris atq; mutabilis, praua in ♂, peſsima in ♃.

☉ maxima omnium fortunarum eſt, neq; Planeta ullus, magis eſt beneficus, neq; magis temperatus.

Orientales Planetæ humidiores ſunt occidentalibus, quãtitate luminis, non (qualitate:

Stellæ fixæ maiores, ſunt efficatiores, paruæ imbecilles.

Stellæ agunt lumine, & uis illarum eſt, qualis in effectu uidetur.

Stellæ fixæ, quia plurimum à terra abſunt, & proprio motu tardiſsimè feruntur: ideo uis illarum ad terram non peruenit, ſed miſcetur alijs Planetis.

Stellæ fixæ proximiores lineæ Eclipticæ beneficio Planetarum, qui illis iunguntur, uires ſuas ad nos tranſmittunt.

Stella fixa ſimilis, cum Planeta ſimili, habet euidentiſsimos effectus, cum contrario obſcuriſsimos, cum diſsimili, & alterius generis incertos, & qui ferme non, niſi poſt euentum dignoſci poſſunt.

Stellæ fixæ cum ☉ maximos effectus habent circa uitam & honores, cum ☽ circa fortunam poſt ♄, ♃, ♂, ♀, ☿.

Planetæ in ☌ & □, ☉ ſi in ipſis punctis fuerint, ita ſe habent, in primo ſtationis primæ puncto: tantò ſunt calidiores, quantò humidiores, antea humidiores, quàm calidiores: poſt ſicciores, quàm calidiores: in ipſo ☌ puncto, tantò calidiores,

res, quantò ſicciores: tunc uerò eſt, ac ſi nihil caliditatis, aut ſiccitatis addidiſſent: protinus uerò fiunt ſicci atq; frigidi: ſicut ſiccitas augeri incipiat, uſque ad medium ſpatij, quod eſt, uſq; ad ſtationem ſecundam, inde ſiccitas remittitur, frigiditas uerò augetur uſq; ad medium inter ſtationem ſecundam & occultationem ibi ultimo conſiſtit, & fit debiliſsimus.

Cor cœli eſt ualidius omnibus, poſtea aſcendens: ſed in uita, & affectibus animi atq; corporis, aſcendens eſt ualidius, quia magis eſt proprium, poſtea ſeptima domus. 11. 9. 12. 3. 2. 6.

Liberi naſcuntur, qui ſignificatores habent in ſignis imperantibus, ſerui in obedientibus.

Planeta in ſignis contrarijs ab his, in quibus exaltatur, aut dominium habet, aut trigonum uirtus illius diluitur & debilitatur, atq; id tum maximè, cum contraria fuerit uis Planetæ, naturæ ſigni.

♎ præſtat temperamentum, quia uirtutes, & boni mores, & naturæ robur conſiſtunt circa temperantiam: idcirco ♎ hæc omnia ſignificabit, & ſimul diuitias & honores, talia enim ex moderatis prouenjunt actionibus, & nunquam ex extremis.

Ex deterioribus concurſibus, quà in cœlo fiunt, ſunt ☌, ☍ & ☌ in ♋, maximè tempore Eclipſium.

Cauſæ uniuerſales effectuum, ſunt potentiores, cauſis ſingularibus, & generaliores, minus generalibus.

Cauſa debilis uniuerſalis, non poteſt uincere ualidam propriam.

Cauſa uniuerſalis uincit ſingularem, ubi par eſt magnitudo effectuum ſignificatorum.

Cauſa uniuerſalis, in comparatione ad proprium effectũ, potentior eſt, quàm ſingularis.

Ex Eclipſibus magni effectus prouenjunt.

Iuditia temporum in magnis euentibus ex Eclipſibus ſumuntur, partim uero temporis, quæ intercipiuntur inter Eclipſes, ex ſtationibus & exortibus heliacis Planetarum.

Quæ minus manẽt, maiores effectus, & efficatiores producũt, quàm quę diu.

Quædam in generalibus cauſis plus poſſunt, quædam in proprijs & ſingularibus. Coniunctiones enim quod lumine conſtent, pluribus diebus manent, oppoſitiones unica die tranſeunt.

Coniunctiones magnæ, niſi ab Eclipſibus uim recipiãt, non ſunt magnifaciendæ: ſunt tamen quædam generalia, quæ ex magnis habentur coniunctionibus.

Coniunctiones in ſignis aqueis, quia eſt trigonus ☌, ſignificant multa bella, et inuentiones operum mechanicorum, propter ☍, & morbos malignos, contagioſos propter ♏, ♋, & mixtionem ☌, cum ☿ & ☽, & hæreſes graues, et magnas Mahumeti, & aliorum quorundam dogma, lex & religio, ſub eo trigono initium habuit.

Coniunctiones in ſignis igneis, & trigono ♈ ſi fiant, tum mundi imperia & monarchiæ conſtituuntur propter ☉ & ♃ dominium: qui ſignificant tranquillitatem in mundo, apparent etiam ſapientes, & inſignes uiri: magnæ ſterilitates propter dominium Planetarum calidorum, parumq; humidorum.

Coniunctiones in ſignis terreis, & trigono ♉, ſi fiant: tum terræmotus generantur, & inundationes, & plures Cometæ, propter ♄, in quo dominantur ♄ & ☌, & debilitatem præfectorum, qui ſunt ☿ & ☽ diſſoluenturq; quæ parata ſunt ſub trigono aqueo.

Coniunctiones in ſignis aëreis, ſi fiant: & trigono ♊ diſſoluentur monarchiæ per trigonum ♈ factæ, & loco eius traducetur monarchia in aliam partẽ, & propter

pter dominium ♄ & ♆, erunt multi ſapientes, atque artes uigebunt: erunt etiam multi deceptores, & homines improbiſſimi: uigebunt quoq; uitia & libidines, & propter ☿ multi apparebunt Cometæ.

Omnia principia actionum, prius ſunt in rebus naturalibus, quàm uoluntarijs, atq; artificioſis: naturalia nomine, nomines, plantas, beluas, piſces, elementa, ipſa etiam artificioſa, ut impetu feruntur naturali, ueluti grauitate, uel impulſu, & mentes hominum, ut appetitu feruntur naturali, atq; uincuntur: ut uero conſilio agunt, parum aut nihil habent principij ab aſtris.

Stellæ uerticales magnam habent uim, & ſunt illæ, quæ tantum habent declinationem ab æquinoctiali, quanta eſt eleuatio poli illius regionis.

Stellæ quæ ſimul in eadem regione aſcendunt, aut M. C. obtinent, aut deſcendunt: plurimum eodem tempore poſſunt, quia uires inter ſe commiſcent.

Stellæ quæ in communi ſunt circulo poſitionis multum poſſunt, quia ſingulis diebus, uires ſuas inuicem commiſcent.

Stellæ quæ ſemel in die perueniunt ad communem interſectionem horizontis & meridiani, ſunt potentiſſimæ: quia ſingulis diebus cum in illo ſunt puncto: erunt cum omnibus Planetis ac fixis, in uno circulo poſitionis. Sunt autem illæ quę tantum habent declinationem, uel ſeptentrionalem, uel meridionalē, quantum eſt complementum eleuationis poli ad 90 gradus.

Si quis ſingularium rerum prædictionibus operam dare uult, non poterit niſi comprehenſione generaliorum, ad illas uenire. ☿ dominus mediæ partis habitabilis omnes leges in medio prouulgat, & ex illo in extrema perueniunt.

☿ Per ſe non poteſt legem dare, ſed ſocius ♄ dat legem Iudæorum, quæ eſt duriſſima: ſic ſocius fuerit ♅ Chriſtianorum legem: ſi ♂ Mahumeticam: ſi ☽ Idololatriam.

Trigonus ♈, ♌, ♐, eſt Chriſtianorum eius dominus ♅, quia ☉ eſt communis. Trigonus ♉, ♍, ♑, Idololatriæ eius dominus ☽. ☽ uerò eſt communis. Trigonus ♊, ♎, ♒, Iudæorum, eius dominus ♄, nam ☿ eſt communis. Trigonus ♋, ♏, ♓, Mahumetarum, dominus eius ♂.

Effectus Eclipſium inchoati augentur, uel minuuntur, aut per nouilunia, aut plenilunia, uel quadratas radiationes, luminarium, cùm inciderint in locos autores effectus, hoc eſt, in locos Eclipſiū. aut illis configuratos: id eſt ex trigono reſpicientes: nam ſi concordant augebunt, ſi non concordant minuunt.

Stellæ quæ diſponunt loca Eclipſium, ſi nouiter emergunt, aut occultantur, aut ſtationem ingrediuntur, uel noctu emicant, augent, uel minuunt effectus. Augent quidem dum è ☉ radijs emergunt, & in ſtationibus ſunt: etſi enim debiliores ſint: quia tamen firmi manent in uno loco, plus operantur: debilis enim aſſiduè aſſiſtens, plus operatur, quam ualidus uagans. Minuunt uerò effectus, cum occultantur Planetæ diſpoſitores, & noctu emicantes, & retrogradi.

Quotieſcunq; fuerit unus locus tantum, ſignificator alicuius rei, potẽtiorem in illo loco, pro diſpoſitore accipiemus, ſi uero duo, aut plures loci fuerint ſignificatores, principalis erit, qui plus habet poteſtatis in primo loco: inde etiam illi ex ordine adiungentur, qui reliquis locis primi imperabunt:

Si ambigua fuerit dominij ratio, præponetur ille, qui in angulo fuerit, uel potentior, ut in domo, exaltatione, &c. & qui maioris ſectæ uel conditionis erit, ut directus Retrogrado, orientalis occidentali.

Signa æquinoctialia ſentiuntur dominiū, ſuper ſtatus legū, ut ſunt ſacra, cæremonię, hęreſes, ſacerdotia, Pontificatus, &c. Signa tropica ſignificant mutationem aëris, legum, morum, &c. Signa fixa, res fixas ſignificant, ut ædificia, & his ſimilia. Signa communia, ſignificant homines reges, magiſtratus, &c. Regiones quæ æquinoctiali proximæ ſunt, magis afficiuntur à Planetis, quæ uerò à ſeptentrione

ſeptentrione & meridie ſunt poſitæ minùs afficiuntur à Planetis, itaque ab Eclipſibus minùs, ſed à ſtellis fixis magis.

Benefica, ſi fuerit domina Eclipſis & cardinis, & dominetur ciuitati, aut prouinciæ, in quam ſignificata incidunt, & à maleficis non impediatur, plurimum illis locis benefaciet: quod ſi aliqua harum conditionum defecerit, minus iuuabit.

Malefica, ſi præfuerit Eclipſi & cardini, atque locis adfectis per Eclipſim, uel uincatur à beneficis parum oberit, & multò minus ſi utrumq; adſit.

Maleficæ, ſi regionibus, ciuitatibus, uel prouincijs, ſeu locis adfectis non dominentur, nec à beneficis impediantur, deterius adficient: ac quantò ualidiores, tantò peſsimè.

Planetarum bonorum ſemper eſt benefacere, & dominari locis ſubiectis Eclipſi, & id ſemper prodeſt, ſeu bonum augendum ſit, ſeu malum minuendum.

Robur ſtellæ bona & mala auget, ſicut imbecillitas minuit.

Qualitas tempeſtatum, non ſolùm ex natura ſignorum partiumq; illorum, tam in longitudine, quàm latitudine: uerùm etiam ex natura ſignorum, quæ extra Zodiacum ſunt, eſt inueſtiganda.

Omnes effectus ſignificatorum generaliter reducuntur ad tres diſpoſitiones. Naturam ſignificatoris bonam uel malam, aut mediam: ad debilitatem, uel robur, ad qualitatem, quod ſit fœlix, uel infœlix. Ita ut optimi effectus fiant, cùm benefica fuerit robuſtiſsima fœliciſsima: peſsimi cùm malefica fuerit robuſtiſsima infœliciſsima, media ex his cognoſces.

In unaquaque genitura oportet eligere quendam locum in cœlo, ut pro uita, pro diuitijs, pro honoribus, &c. & ad illa loca cœli, totum reliquum cœlum comparare, atque iuxta illam comparationem iudicare.

FINIS APHORISMORVM.

BASILEÆ,
EX OFFICINA HENRICPETRINA, ANNO
NOSTRAE SALVTIS RECVPERATAE,
CIↃ. IↃ. LXXIIX. MENSE
SEPTEMBRI.

Digitized by Google

Digitized by Google